

1. ULUSLARARASI
İKSAD
SOSYAL BİLİMLER
KONGRESİ

9-11 Mart 2018
MARDİN

KONGRE ÖZET KİTABI

Editörler
Dr. Ahmet İLHAN
Dr. Ersin KURNAZ

iksad uluslararası yayınevi
ISBN 978-605-9885-61-4

KONGRE ÖZET KİTABI

I.ULUSLARARASI İKSAD SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

9-11 Mart 2018
MARDİN

Editörler

Dr. Ahmet İLHAN
Dr. Ersin KURNAZ

Iksad Publications - 2018©
ISBN – 978-605-9885-61-4

KONGRE KÜNYESİ

KONGRENİN ADI

1.ULUSLARARASI İKSAD SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

KATILIM TÜRÜ

Çağrılı ve Davetli

TARİHİ VE YERİ

9-11 Mart 2018 - MARDİN

ORGANİZATÖR

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği

KATILIMCI KURUM

Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi

İksad Uluslararası Yayınevi

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Necati DEMİR

DAVETLİ KONUŞMACI

Prof. Dr. Mustafa TALAS

DÜZENLEME KURULU

Mustafa Latif EMEK

Doç.Dr. Veysi ÜNVERDİ

Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL

Dr. Adnan OKTAY

Mariam S. OLSSON

Ahmad Awad RASLAN

GENEL KOORDİNATÖR

Kaldygül ADİLBEKOVA

Institute Of Economic Development And Social Researches Publications®

(The Licence Number of Publisher: 2014/31220)

Gölbaşı / ADIYAMAN - TURKEY

TR: +90 342 606 06 75

E posta: kongreiksad@gmail.com

www.iksad.org

www.iksadkongre.org

FOTOĞRAF GALERİSİ

Tüm kongre fotoğraflarına Facebook sayfamızdan (İKSAD KONGRE TOPLULUĞU) ulaşabilirsiniz

İKSAD

2010 yılında kurulan İktisadi Kalkıma ve Sosyal Araştırmalar Derneği, geçen 8 yıllık süreçte Türkiye'nin bir çok yerinde ve 16 ülkede temsilcilikleri olan uluslararası bilimsel bir organizasyon halini almıştır. Bilim kurulu 28 ülkeden 700'ün üzerinde akademisyenden oluşan İksad, en yeni iletişim ve eğitim teknolojilerini kullanarak bilim insanlarının dünya standartlarında araştırmalar yapmalarını hedeflemektedir.

Ulusal ve uluslararası arenada gelişime açık her alanda yeni ilişkiler kurulması, akademik düzeyde organizasyonlara öncülük edilmesi ve desteklenmesi, her eğitim düzeyinde öğrencilerin desteklenmesi ve gelişimine ortam hazırlanması, proje geliştirilmesi ve yönetimi, global gelişmelerin yakından takip edilmesi, yerli ve yabancı yatırımcıların buluşturulması ve benzeri alanlarda sosyal ve endüstriyel gelişime yönelik çalışmalar yürütmekteyiz.

İyi eğitilmiş ve tecrübeli insan kaynaklarına sahip olan İKSAD, bir çok sosyal ve ekonomik proje yürütmektedir. Faaliyet alanımızın gereği olarak üniversiteler, uluslararası organizasyonlar, sivil toplum kuruluşları, özel sektör, yerel yönetimler ve diğer ilgili kuruluşlarla yakın ilişki içerisindeyiz.

2014 yılında kurulan İKSAD YAYINEVİ halen bünyesinde üç tanesi sosyal bilimler alanında ve bir tanesi de Fen-Matematik- Mühendislik Bilimleri alanında olmak üzere üç adet Uluslararası ve bir adet ulusal hakemli dergiyi bünyesinde bulundurmaktadır.

Geçtiğimiz yıllarda yurt içinde ve yurt dışında (Japonya'dan Ukyana'ya kadar) 70'in üzerinde uluslararası kongre ve konferans düzenlemiştir.

Halen 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na tabi olarak faaliyetlerini sürdüren İKSAD'ın 2018 yılı kongre programı içerisinde 18'i yurt dışında olmak üzere 76 adet kongre ve konferans bulunmaktadır

iKSAD
1. ULUSLARARASI
SOSYAL BiLiMLER
KONGRESi

BiLiM VE DANIŞMA
KURULU

9-11 Mart 2018
MARDiN

İKSAD

1. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

DR. ABDULHAMİT ŞUAYB	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. A.S. KİSTAUBAYEVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDULHALİM AYDIN	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDİKALIK KUNİMJAN	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDİGAPPAR MAVLYANOV	KYRGYZSTAN NATIONAL ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDULLAH KIRAN	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
DR. ADEM ÜZÜMCÜ	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
DR. ADNAN OKTAY	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
DR. ADİL AKINCI	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET BOZYİĞİT	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET GÜNDÜZ	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMED SALİH ABDULVEHHAB	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET İHSAN KAYA	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET KAYAOĞLU	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET KULAŞ	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMED LİD	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET MAZLUM	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET ULUSOY	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. AİOMİ KITAGAVA	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. AKİRA HIBIKI	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. AKMARAL S. SYRGAKBAYEVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİ EROL	EGE ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİ RIZA GÜL	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİA R. MASALİMOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALLA A. TIMOFEVA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALMA T. AKAJANOVA	ABAY KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AMANBAY MOLDİBAEV	TARAZ DEVLET PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ANATOLİY LOGİNOV	UKRAYNA ŞEVÇENKO LUGAN MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ARMAĞAN KONAK	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
DR. ARZU ÖZMERDİVANLI	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. ARZU TUNCER	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. ASLI GÜLER	ORDU ÜNİVERSİTESİ
DR. A.S. KIDIRŞAYEV	MAKHAMBET U. BATI KAZAKİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. ATIF MUHAMMED EL EKRET	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. ATİLA DOĞAN	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. ATİLLA YÜCEL	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. AYLAKAŞOĞLU	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AYSLU B. SARSEKENOVA	ORLEU MİLLİ KALKINMA ENSTİTÜSÜ
DR. AYŞE ATAY	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
DR. AYTEN ER	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AYŞE YANARDAĞ	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. BAHİT KULBAEVA	S.BAYBEŞEV AKTOBE ÜNİVERSİTESİ
DR. BAKİT OSPANOVA	H.AHMET YESEVİ ULUSLARARASI KAZAK-TÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. BARIŞ AYTEKİN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

DR. BARIŞ YILDIZ	GÜMÜŞHANEÜNİVERSİTESİ
DR. BAZARHAN İMANGALİYEVA	K.ZHUBANOV AKTOBE DEVLET BÖLGE ÜNİVERSİTESİ
DR. BEKİR BULUÇ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BEKZHAN B. MEYRBAEV	AL – FARABI KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BELGİN AYDINTAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BERRİN GÜZEL	ADNAN MENDERESÜNİVERSİTESİ
DR. BENGÜ HIRLAK	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. B.K.ZAYADAN	AL – FARABI KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BİROL YILDIRIM	KASTAMONU ÜNİ
DR. BOTAGUL TURGUNBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CANAN GAMZE BAL	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. CANER KARAVİT	MİMAR SİNANÜNİVERSİTESİ
DR. CEMAL İNCE	GAZİOSMANPAŞAÜNİVERSİTESİ
DR. CEMİL ÖRGEV	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. CEYLAN GAZİ UÇKUN	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CHOLPON TOKTOSUNOVA	RASULBEKOV KIRGIZ EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CİHAN SEÇİLMİŞ	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CYNTHIA CORREA	SAO PAULO ÜNİVERSİTESİ
DR. COŞKUN ERDAĞ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. D.K.TÖLEGENOVA	MAKHAMBET U. BATI KAZAKİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. DİNARAKHAN TURSUNALİEVA	RASULBEKOV KIRGIZ EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. DURSUN KÖSE	MEHMET AKİF ERSOYÜNİVERSİTESİ
DR. DZHAKİPBİK A. ALTAEV	AL – FARABI KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR.EBRU GÜHER	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
DR. EDA DİNERİ	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. EDİZ GÜRİPEK	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. ELBEYİ PELİT	AFYONKOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. ELENA BELİK VENIAMINOVNA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. EMİN ARSLAN	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. ENGİN ÇAKIR	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
DR. ENGİN KANBUR	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. ERDİNÇ ŞAHİNÖZ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. ERKAN ALSU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. EŞREF SAVAŞ BAŞCI	HİTİT ÜNİVERSİTESİ
DR. FATİH TÜRKMEN	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
DR. FATMA FEHİME AYDIN	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. FATMA ÖZTÜRK DAĞABAKAN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. FETHİ DEMİR	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. FİLİZ METE	BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
DR. FUJİMAKİ HARUYUKI	TOTTORİ UNİVERSİTY
DR. FUNDA BUGAN	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. F. ZİŞAN KARA	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. GEORGE RUDIC	MONTREAL PEDAGOJİ ENSTİTÜSÜ
DR. G.I. ERNAZAROVA	AL – FARABI KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. GİZEM AKBULUT	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
DR. GÖKHAN KERSE	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. GÖNÜL ERDEM NAS	BARTIN ÜNİVERSİTESİ

DR. GULMİRA ABDİRASULOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. GHULAM DASTGEER	PAKİSTAN AIR ÜNİVERSİTY
DR. GULŞAT ŞUGAYEVA	DOSMUKHAMEDOV ATYRAU DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. GUZEL SADYKOVA	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLAY KARAMAN	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLCAN AVŞİN GÜNEŞ	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. HACER ARSLAN KALAY	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. HACER MUTLU DANACI	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. HACI YUNUS TAŞ	YALOVA ÜNİVERSİTESİ
DR. HASAN COŞKUN	GAZİOSMANPAŞAÜNİVERSİTESİ
DR. HASAN TUTAR	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. HARUN DEMİRKAYA	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. HAKAN CANDAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. HAKAN EVİN	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HALE ALAN	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
DR. HALİL AKMEŞE	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HANİFİ MURAT MUTLU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. HATİCE KADIOĞLU ATEŞ	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
DR. HATİCE NUR GERMİR	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. HAYRİYE IŞIK	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. HEDİYE ŞİRİN AK	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
DR. HİMMET KARADAL	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. HİKMETULLAH ERTAŞ	NİĞDE ÖMER HALİDEMİR ÜNİVERSİTESİ
DR. HİROSHİ NAKAHARA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. H.KÂMİL BİÇİCİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. HÜSEYİN ÇETİN	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
DR. HÜSEYİN KOTAMAN	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HÜSEYİN YAŞAR	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM BOZACI	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM KILIÇ	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM TÜRKERİ	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM TÜRKÖĞLU	FIRATÜNİVERSİTESİ
DR. İLKE BEZEN TOZKOPARAN	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. İLKER YAKIN	MERSİN ÜNİVERSİTESİ
DR. İLYAS AKHİSAR	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. İLYAS ERPAY	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
DR. İRFAN KALAYCI	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
DR. İSA ÇELİK	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. İSAEVNA URKİMBAEVA	ABILAY HAN ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL GÜMÜŞ	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL GÜNEŞ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL SEKİ	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
DR. JUN NAGAYASU	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. K.A.TLEUBERGENOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KADRİ KURAM	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. KADİR ÖZTAŞ	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
DR. KALEMKAS KALIBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ

DR. KARLİGASH BAYTANASOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KELES NURMAŞULI JAYLIBAY	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KEMAL EROL	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. KENJEHAN MEDEUBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KENAN İLARSLAN	AFYON KOCATEPEÜNİVERSİTESİ
DR. KENES JUSUPOV	M. TINIŞBAYEV KAZAK ARAÇ VE İLETİŞİM AKADEMİSİ
DR. KULAŞ MAMİROVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. LATKİN A. PAVLOVIC	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MALİK YILMAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MAHABBAT OSPANBAEVA	TARAZ DEVLET PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAHA HAMDAN ALANAZİ	RİYAD KRAL ABDÜLAZİZ TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
DR. MAHBUB UL ALAM	BANGLADESH İSLAMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAİRA ESİMBOLOVA	KAZAKİSTAN NARKHOZ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAİRA MURZAHMEDOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MERİNA B. VLADIMIROVNA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAVLYANOV ABDİGAPPAR	KIRGIZİSTAN ELARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. MASAYA SAITO	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET AKSARAYLI	DOKUZ EYLÜLÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET ALİ TÜRKMEÑOĞLU	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET AVCI	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET BURHANETTİN COŞKUN	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET DİKKAYA	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET EMİN USTA	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET GÜLLÜ	GAZİOSMANPAŞA
DR. MEHMET SAİT ŞAHİNALP	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET SALİH MERCAN	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET OKUR	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET RECEP TAŞ	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET TUNÇER	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET YÜCENURŞEN	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. MELTEM KESKİN KÖYLÜ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. METİN KOPAR	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MİCHİO SUZUKI	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. MİNE ERSEVİNÇ	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
DR. MİRAÇ EREN	ONDOKUZ MAYISÜNİVERSİTESİ
DR. MUHAMMED ASIF YOLDAŞ	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
DR. MUHAMMAD ISMAEEL RAMAY	BAHRİA ÜNİVERSİTY
DR. MUHSİN HALİS	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT BAHADIR	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT DİLMAÇ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT KARAHAN	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT YILMAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURATHAN KEHA	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA AKMAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ÇAKIR	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ÇAĞLAYANDERELİ	MERSİN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA KARAAĞAÇLI	GAZİ ÜNİVERSİTESİ

DR. MUSTAFA METE	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ŞİT	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA TALAS	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
DR. MUTLU ÖZGEN	T.C. BAŞBAKANLIK VAKIFLAR GENEMÜDÜRLÜĞÜ
DR. NADEJDA HAN	E.A. BUKETOV KARAGANDA DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. NECATİ DEMİR	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. N. GAMZE ILICAK	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
DR. NİHAN BİRİNCİOĞLU	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. NOBUAKİ TAKEDA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. N.N. KERMANOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. NURAN AKŞİT AŞIK	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
DR. NURHAN PAPATYA	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
DR. NURETTİN BELTEKİN	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
DR. NURAY PAMUK ÖZTÜRK	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DR. NURİ KAVAK	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. OKTAY AKTÜRK	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. OSMAN KUBİLAY GÜL	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. OZAN DENİZ YALÇINKAYA	DİCLE ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER ÇAKIN	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
DR.ÖMER OKAN FETTAHLIOĞLU	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖZLEM GÜZEL	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER METİN	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER UĞUR	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
DR. P.S. PANKOV	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. RAHMİ YÜCEL	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
DR. RÖVŞEN MEMMEDOV	SUMGAYIT DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. RAMAZAN KHALIFE	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. RUSTEM KOZBAGAROV	M. TINIŞBAYEV KAZAK ARAÇ VE İLETİŞİM AKADEMİSİ
DR. RÜŞTÜ YAYAR	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. RYO YAMADA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. SABİNA ABİD	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
DR. SADETTİN PAKSOY	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. SUSİN HASENEYN EL-HUDHUDİ	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. SALİH YEŞİL	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. SARASH KONYRBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SEDAT CERECİ	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. SELAHATTİN AVŞAROĞLU	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DR. SELAHATTİN KAYNAK	19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
DR. SELÇUK BURAK HAŞILOĞU	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. SELİN SERT SÜTÇÜ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. SERKAN ÇALIŞKAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SEVCAN YILDIZ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. SİBEL BAYRAM	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
DR. SİBEL MEHTER AYKIN	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. SİNAN GERÇEK	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
DR. SHİGEKO KAMISHIMA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. SUAT KOLUKIRIK	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

DR. ŞABAN ÇETİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞAFAK KAYPAK	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞARA MAJITAYEVA	E.A. BUKETOV KARAGANDA DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞAYAN ULUSAN	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞEFİK ÖZDEMİR	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞİRİN ŞENGEL	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. TAKASHİ HASUNI	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. T. M. ABDULFETTAH MUHAMMED	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. TANSU HİLMİ HANÇER	MARMARA ÜNİVERSİTESİ
DR. TSENDİN BATTULGA	MOĞOLİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. T.O. ABİSEVA	KAZAKH STATE WOMEN'S TEACHER TRAINING UNIVERSITY
DR. TUGHRAL YAMIN	PAKİSTAN NATIONAL UNIVERSITY OF SCIENCE
DR. TÜRKMEN TAŞER AKBAŞ	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. UĞUR KURTARAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. ULBOSIN KIYAKBAEVA	ABAY KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. USAM FARUK İMAM	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. ÜMMÜGÜLSÜM CANDEĞER	T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
DR. ÜMRAN TÜRKYILMAZ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. VELİ URHAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. VECİHİ SÖNMEZ	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. VERA ABRAMENKOVA	RUSYA AİLE VE EĞİTİM ÇALIŞMALARİ ENSTİTÜSÜ
DR. VEYSEL BOZKURT	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
DR. VEYSEL ÇAKMAK	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. VEYSİ GÜNAL	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. VLADEMİR VISLIVİY	UKRAYNA MİLLİ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. WAKAKO SADAHIRO	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. WALİ RAHMAN	SARHAD ÜNİVERSİTY OF SCIENCE & INFORMATION
DR. YANG ZITONG	WUHAN ÜNİVERSİTESİ
DR. YASEMİN ERTEK MORKOÇ	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. YASİN ÇAKIREL	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. YASİN DÖNMEZ	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
DR. YASSER ALİ MUHAMMED ALİ	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. YAVUZ SELİM DÜĞER	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
DR. YOSHİO KANAZAKİ	TOHOKU ÜNİVERSİTY
DR. YUNUS EMRE TANSÜ	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. YÜCEL GELİŞLİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ZEKERİYA NAS	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. ZİA UR REHMAN	A/P NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY
DR. ZEYNEP KARAÇOR	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
DR. ZUHAL ÖNEZ ÇETİN	UŞAK ÜNİVERSİTESİ
DR. ZÜBEYİR BAĞCI	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. ZÜLEYHA YILMAZ	ORDU ÜNİVERSİTESİ

I.ULUSLARARASI İKSAD SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

KONGRE PROGRAMI

KONGRE ADRESİ: HILTON GARDEN INN, MARDİN 9-11 MART 2018

KONFERANS- SÖYLEŞİ: “BEYİN VE ŞEHİR EFSANELERİ”

Yrd. Doç. Dr. Deniz ATALYER- Sabancı Üniversitesi

10 Mart Cumartesi öğle yemeği sonrası SALON-5

KONFERANS-SÖYLEŞİ: BAŞARININ GİZEMİ “İLETİŞİM VE BEDEN DİLİNİN KOMBİNASYONU”

Yrd.Doç.Dr. Hasan ÇİFTÇİ – Harran Üniversitesi

11 Mart Pazar, Saat 14:00 – 15:00 SALON-6

GEZİ PROGRAMI: 12 Mart Pazartesi, Saat 10:00 – 18:00

---

09 MART 2018

OTURUM I. SALON-1

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Hülya ALTUNYA

Doç. Dr. Hülya ALTUNYA - İSMAİL GELENBEVİ'NİN İSAGUCİ ŞERHİ İSİMLİ ESERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	10:00-10:10
Arş. Gör. Elmas Gülhan ÇAM - KELAMA YÖNELİK ELEŞTİRİLER -GAZZÂLÎ'NİN KELAM ELEŞTİRİSİ BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME	10:10-10:20
Doç. Dr. İbrahim MAZMAN & Atilla ALTUN DİN SOSYOLOJİSİNDE ANLAM VE YAPILAR BAĞLAMINDA DİNİN ANLAŞILMASI: WEBER, BERGER VE ELİADE ÖRNEKLERİ	10:20-10:30
Arş. Gör. Elmas Gülhan ÇAM - BÂKİLLÂNÎ'DE BİR DELİLLENDİRME YÖNTEMİ OLARAK LÜGAVÎ İSTİDLAL	10:30-10:40
Doç. Dr. Mehmet MURAT & Prof. Dr. Mehmet AK & Prof. Dr. Mustafa BALOĞLU & Prof. Dr. Şahin KESİCİ EVLİLİK İLE İLGİLİ MİTLER	10:40-10:50
Doç. Dr. Hülya ALTUNYA - SPOR VE MANTIK ÜZERİNE DÜŞÜNMEK	10:50-11:00
Prof. Dr. Selma KÖKSAL TÜRK SİNEMASINDA "EPOS" VE OLAYLARIN AKIŞI İÇİNDE ORDAN ORAYA SÜRÜKLENEN "DENEYSSEL KAHRAMAN"	11:00-11:10

OTURUM II. SALON -1

OTURUM BAŞKANI: Yrd.Doç. Dr. Mesut Serdar ÇEKİN

Doç. Dr. Çağrı KÖROĞLU & Yrd. Doç. Dr. Umur Tolga GÜMÜŞ & Simge HADIMOĞULLARI TMS-7 NAKİT AKIM TABLOSU STANDARDININ MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI: X ÜRETİM İŞLETMESİ	11:30-11:40
Öğr. Gör. Kemal ŞAŞA - BİST KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİNDE YER ALMAYAN ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU YAPISI: ADIYAMAN ÖRNEĞİ	11:40-11:50
Öğr. Gör. Nurcan GÜNCE & Prof. Dr. Sami KARACAN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MUHASEBE STANDARTLARININ UYGULAMASINDA KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER	11:50-12:00
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Zeki AK & Arş. Gör. Veysel İNAL ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMASI EKONOMİK BÜYÜMEYİ NE YÖNDE ETKİLER?	12:00-12:10
Öğr. Gör. Dr. Arif YILDIZ & Öğr. Gör. Şaban ÖNCEBE KATILIM (İSLAMİ-FAİZSİZ) BANKACILIĞI ÜRÜNLERİ PAZARLAMASINDA İSLAMİ BANKACILIK ALGISİNİN ÖLÇÜLMESİ: ADIYAMAN İLİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	12:10-12:20
Yrd. Doç. Dr. Mesut Serdar ÇEKİN BLOCKCHAIN (BLOK ZİNCİR) TEKNOLOJİSİNİN VERİ KORUMA HUKUKU VE BORÇLAR HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	12:20-12:30
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Zeki AK & Arş. Gör. Veysel İNAL ORTA ÜST GELİRLİ ÜLKELERDE BANKA TEMELLİ FİNANSAL GELİŞME VE İNOVASYON İLİŞKİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ	12:30-12:40
Doç. Dr. H. Seçil FETTAHLIOĞLU & Öğr. Gör. Ali SÜNBUİL & Öğr. Gör. Dr. Arif YILDIZ BÜTÜNLEŞİK PAZARLAMA İLETİŞİMİ ARAÇLARINDAN SATIŞ GELİŞTİRME FAALİYETLERİ	12:40-12:50
Hakkı ŞİMŞEK & Gizem ÖZDEMİR - SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMLERİ, KÜRESEL SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL HİZMET	12:50-13:00

OTURUM III. SALON -1**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Mehmet Turgut BERBERCAN**

Atilla ALTUN & Doç. Dr. İbrahim MAZMAN OSMANLI'DAN TÜRKİYE CUMHURİYETİNE İKTİDARLARIN MEŞRUIYET KAYNAKLARI	14:00-14:10
Arş. Gör. Engin KOÇ II. DÜNYA SAVAŞI SONU OLUŞTURULAN NUREMBERG VE TOKYO ULUSLARARASI ASKERİ CEZA MAHKEMELERİ VE UYGULAMALARI	14:10-14:20
Öğr. Gör. Ali OSMANOĞLU & Öğr. Gör. Atilla ÜNLÜ TÜRKİYE'DE KAYIT DIŞI İSTİHDAMLA MÜCADELEDE GELİŞTİRİLEN STRATEJİLER VE UYGULANAN POLİTİKALAR	14:20-14:30
Yrd. Doç. Nurcan YÜCEL & Öğr. Gör. Talha BAYIR İNSANİ GELİŞİM ENDEKSİ VERİLERİ İLE ULUSLARASI GÖÇ VERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: NEDENSELLİK (GRANGER) ANALİZİ	14:30-14:40
Öğr. Gör. Ali OSMANOĞLU & Öğr. Gör. Atilla ÜNLÜ REEL DÖVİZ KURU OYNAKLIĞI İLE ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR ANALİZ	14:40-14:50
Yrd. Doç. Dr. Özlem DENLİ JOHN RAWLS'UN ULUSLARARASI İLİŞKİLER KURAMI: EVRENSELÇİLİK VE KÜLTÜRALİZM ARASINDA	14:50-15:00
Arş. Gör. Engin KOÇ ULUS BİRLİĞİNDEN BERLİN DUVARININ ÇÖKÜŞÜNE ALMAN DIŞ POLİTİKASI	15:00-15:10
Öğr. Gör. Talha BAYIR & Yrd. Doç. Nurcan YÜCEL TÜRKİYE'DE KAMU KURULUŞLARININ DİJİTAL HALKLA İLİŞKİLER ANLAYIŞI: T.C. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI TWİTTER HESABI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	15:10-15:20
Doç. Dr. Mehmet Turgut BERBERCAN EMÂNİ'NİN ŐİRLERİNDE ÇAĞATAYCA UNSURLAR	15:20-15:30
Yrd. Doç. Dr. Ali ÖZKAN & Meryem Delal YAMAN & Rabia UZUN GASTRONOMİ AÇISINDAN BAHARATLARIN GAZİANTEP MUTFAK KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ	15:30-15:40
Yrd. Doç. Dr. Ali ÖZKAN TÜRKİYE'DE EKMEK İSRAFINA İSTATİŐTİKSEL BİR YAKLAŞIM VE ÇÖZÜM ÖNREİLERİ	15:40-15:50
Yrd. Doç. Dr. Ayhan ÖZER TÜRKİYE'DE SANAT ELEŞTİRİSİNİN RESİM SANATI BAĞLAMINDA SORUNLARI	15:50-16:00
Doç.Dr. Berna Özlem ÖZCAN & Yrd. Doç. Dr. Ayhan ÖZER DOĞA SANATI VE TÜRKİYE'DE İLK ÖRNEKLERİ	16:00-16:10
Yrd. Doç. Dr. Akif AKTO & Yrd. Doç. Dr. Muhammet Fatih KILIÇ İNSAN DOĞASI'NDAN ESTETİK DOĞA'YA DOĞRU	16:10-16:20

OTURUM IV. SALON -1**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Mustafa ÖZMUSUL**

Doç. Dr. Mustafa ÖZMUSUL EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE KÜLTÜREL BİR BOYUT OLARAK ELEŞTİRİYE AÇIKLIK/KAPALILIK: HOFSTEDENİN ÖRGÜTSEL KÜLTÜR MODELİNE BİR KATKI	16:20-16:30
Yrd. Doç. Dr. Gönül KONAKAY Y KUŞAĞI DEĞERLER EĞİLİMİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER VE KARIYER TERCİHLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	16:30-16:40
Öğr. Gör. Asiye YÜKSEL ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMA GELİŞTİRMEYE (AR-GE'YE) BAKIŞ AÇILARINI ORTAYA KOYMAYA YÖNELİK BİR TUTUM ÖLÇEĞİ "YARATIMCI BİREY" KAVRAMI	16:40-16:50
Doç. Dr. Mustafa ÖZMUSUL - OKULLARDA PAYLAŞILAN LİDERLİK: ENGELLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	16:50-17:00
Öğr. Gör. Nurcan GÜNCE & Yrd. Doç. Dr. Gönül KONAKAY & Öğr. Gör. Asiye YÜKSEL DAVRANIŞSAL FARKLILAŞMA: ÖĞRENCİLERİN DERS GEÇME KRİTERLERİNDE DAVRANIŞSAL SESSİZLİK BAĞLAMINDA ANALİZLERİ VE BİR UYGULAMA	17:00-17:10
Doç. Dr. Melike ÖZER KESKİN & Nur KOCA - SOSYOBİLİMSSEL KONULARIN ÖĞRETİLMESİNDE BİR EĞİTİM MATERYALİ OLARAK GAZETELER	17:10-17:20
Yrd.Doç.Dr. Nurettin BELTEKİN & Ahmet BABAYİĞİT ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTEYE YERLEŞME DURUMLARINA İLİŞKİN BİR ANALİZ	17:20-17:30
Öğr.Gör. Ayca ÖZCEYLAN & Öğr.Gör.Dr. İ. Halil KORKMAZ & Yrd.Doç.Dr. Cihan ÇETİNKAYA & Doç.Dr. Eren ÖZCEYLAN ANALYSIS FOR NEUROMARKETING PERCEPTION IN GAZİANTEP ÜNİVERSİTY	17:30-17:40
Öğr. Gör. Tuğçe GÜZELYURT & Özge ÖZKAN ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÇEVRE EĞİTİMİ İÇERİKLİ RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ İNCELENMESİ	17:40-17:50
Yrd. Doç.Dr. İrfan TOSUNCUOĞLU İNGİLİZCE KELİME ÖĞRETİMİNDE RENKLERİN KULLANIMI	17:50- 18:00

OTURUM I. SALON-2**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Hatice YURTSEVER**

Arş. Gör. Mehmet Sadık AYDIN İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİ İÇERİSİNDE DEVLETTEN BEKLENEN GÖREVLERDE YAŞANAN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM	10:00-10:15
Arş. Gör. Mehmet Sadık AYDIN VERGİYE KARŞI DİRENCİ KIRMADA VERGİLEME İLKELERİNİN ROLÜ	10:15-10:30
Doç.Dr. Erdal YILMAZ & Dr. Okan GELMEDİ YENİ HASILAT STANDARDI TFRS – IFRS 15 VE İNŞAAT TAAHHÜT SÖZLEŞMELERİ ÜZERİNDE BİR UYGULAMA	10:30-10:45
Doç. Dr. Hatice YURTSEVER & Yrd. Doç. Dr. Semra TETİK "KRİPTOLU PARA: BITCOIN" KULLANIMININ GETİRDİĞİ AVANTAJ VE DEZAVANTAJLAR İLE VERGİLENDİRME SORUNLARI	10:45-11:00
Yrd. Doç. Dr. Semra TETİK & Doç. Dr. Hatice YURTSEVER ÖN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN UMUTSUZLUK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	11:00-11:15

SALON -3**Oturum Başkanı: Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK**

Öğr. Gör. Dr. Erkan PERKTAŞ & Öğr.Gör. Abdulkadir ERTAŞ TÜRKİYE'DE KOBİ'LERE DESTEK SAĞLAYAN KURUM VE KURULUŞLAR	08:40-08:50
Öğr. Gör. Dr. Yasemin EZİN & Yrd. Doç. Dr. Ramazan ASLAN SOSYAL MEDYA PAZARLAMASININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNDE ETKİSİ: ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	08:50 – 09:00
Öğr. Gör. Özgür MANAP BANKACILIK SİSTEMİNİN RİSKİNİN AZALTILMASINA DÖNÜK UYGULAMALARIN ETKİNLİĞİ: PARAMETRELERİ VE DEĞİŞİMLERİ	09:00-09:10
Yrd. Doç. Dr. Aydın ÇELİK ANONİM VE LİMİTED ŞİRKET ORTAK VE YÖNETİCİLERİNİN KAMU BORÇLARINDAN DOLAYI SORUMLULUKLARININ NİTELİĞİ VE BU SORUMLULUĞUN BAŞLANGIÇ VE SONA ERME ZAMANI	09:10-09:20
Suudan Gökçe GÖK & Dr. Neriman ÇELİK GÜNÜMÜZ İŞLETMELERİNDE STRATEJİK ORTAKLIKLARIN YERİ VE ÖNEMİ	09:20-09:30
Öğr. Gör. Dr. Halil İbrahim ŞENGÜN & Arş. Gör. Nurettin MENTEŞ GSM OPERATÖR MARKA TERCİHLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	09:30-09:40
Arş. Gör. Derya BULUTTEKİN İCRA VE İFLAS KANUNU HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE TATİL VE TALİKLER	09:40-09:50
Dr. Neriman ÇELİK & Suudan Gökçe GÖK LİDERLİĞE İLİŞKİN YENİ YAKLAŞIMLAR: TEORİK BİR ÇÖZÜMLEME	09:50-10:00
Kudbeddin ŞEKER & Arş. Gör. İbrahim ÇEMBERLİTAŞ FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN TMS 17 FİNANSAL KİRALAMA STANDARDI KAPSAMINDA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	10:00-10:10
Yrd. Doç. Dr. Sevgi İŞİK EROL İKTİSADİ BÜYÜME VE İŞSİZLİK SORUNSALI	10:10-10:20
Arş. Gör. Dr. Kadir AYDIN & Doç. Dr. Hilmi Erdoğan YAYLA MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK TUTUMLARI: TRC1 ÖRNEĞİ	10:20-10:30

OTURUM II. SALON-3**Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa Talas**

Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKMAN KUTLU DOĞUM KUTLAMALARI VEYA MEVLİD KANDİLİ	10:30-10:40
Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKMAN MEHDİ İNANCI VE GÜNÜMÜZDEKİ TOPLUMSAL ALGI	10:40-10:50
Arş. Gör. Ömer FİDANBOY EBU ALİ EL-CÜBBÂ'İNİN HAYATI, ESERLERİ VE KELAM'A KATKISI	10:50-11:00
Arş. Gör. Abdullah KILINÇKAYA ARAP DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ARAPÇA YAZILI ANLATIM DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11:00-11:10
Yrd. Doç. Dr. Ahmet BOZYİĞİT İSLÂM FİLOZOFLARININ HAKİKAT ALGISINDA HAVAS AVAM AYIRIMI	11:10-11:20
Arş. Gör. Bavver KILIÇOĞLU SOYKIRIM SUÇU KAPSAMINDA MAĞDUR GRUP OLARAK "DİNİ GRUPLARA" KÖKTENCİ MEZHEBİ ÇATIŞMALAR EKSENİNDE BİR BAKIŞ	11:20-11:30
Doç. Dr. Mehmet Turgut BERBERCAN DİL AÇISINDAN BİR İNCELEME: EMÂNÎ'NİN HECE ÖLÇÜSÜYLE YAZILMIŞ ŞİİRLERİ	11:30-11:40
Yrd. Doç. Dr. Adnan OKTAY KUDÜS'Ü TUHFETÜ'L-HARAMEYN ÜZERİNDEN YENİDEN OKUMAK	11:40-11:50
Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU YAKUP KADRİ'NİN HİKÂYELERİNDE ÇOCUKLAR	11:50-12:00
Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU ÖMER SEYFETTİN'İN HİKÂYELERİNDE EĞİTİMLE İLGİLİ VERİLEN MESAJLAR	12:00-12:10
Prof. Dr. Zeynep TÜRK & Öğr. Gör. Mehmet Murat GUTNU FAALİYET TABANLI MALİYETLEME VE MÜŞTERİ KARLILIK ANALİZİ: ÖZEL BİR EĞİTİM KURUMUNDA UYGULAMA	12:10-12:20
Prof. Dr. Yakup BULUT & Yrd. Doç. Dr. Soner AKIN & Yrd. Doç. Dr. Mehmet DURUEL SURIYELİ SİĞİNCİLERİN YERLEŞTİKLERİ ALANLARDA KENT KİMLİĞİ VE KENTSEL ALANIN GÜVENLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	12:20-12:30

OTURUM III. SALON-3**Oturum Başkanı: Prof. Dr. Necati Demir**

Prof. Dr. Belgin AYDINTAN & Yiğithan ERKÖSE İŞ YERİNDE YALNIZLIK: İHMAL EDİLMİŞ BİR ÇALIŞMA ALANI	13:30-13:40
Doç. Dr. Elif SAZAK PINAR & Yusuf ALPDOĞAN PROBLEM DAVRANIŞLARIN ORTADAN KALDIRILMASINDA İŞLEVSEL İLETİŞİM ÖĞRETİMİN KULLANIMI: BETİMSSEL ANALİZ ÇALIŞMASI	13:40-13:50
Öğr. Gör. Murat AYAR & Yrd. Doç. Dr. Esra Gökçen KAYGISIZ & Yahya GÜNAY KÜRESELLEŞME KAPSAMINDA EĞİTİM VE ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARININ ÖNEMİ: GİRESUN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	13:50-14:00
Yrd. Doç. Dr. Bengü HIRLAK & Arş. Gör. Orhan BALIKÇI ALGILANAN SOSYAL DESTEKLE ÖĞRENİLMİŞ GÜÇLÜLÜK DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: İİBF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	14:00-14:10
Yrd. Doç. Dr. Bünyamin ATEŞ & Arş. Gör. Alican KAYA ERGENLERDE OKUL TÜKENMİŞLİĞİNİN YORDAYICISI OLARAK ALGILANAN SOSYAL DESTEK	14:10-14:20
Sefa ORTAKAYA & Doç. Dr. Remzi TUNTAŞ ÇAĞRI MERKEZİ ÇALIŞANLARININ AYLIK PERFORMANSLARININ YAPAY SINIR AĞLARI YARDIMI İLE TAHMİN EDİLMESİ	14:20-14:30
Prof. Dr. Ferit KÜÇÜK & Yrd. Doç. Dr. Baran ARSLAN & Yrd. Doç. Dr. Kasım KAYA GİRİŞİMCİLİĞİN DESTEKLENMESİNDE EĞİTİM, VE MENTÖRLÜK HİZMETLERİNİN ÖNEMİ	14:40-14:50
Yrd. Doç. Dr. Kasım KAYA & Yrd. Doç. Dr. Baran ARSLAN & Prof. Dr. Ferit KÜÇÜK İŞ STRESİ DÜZEYİNDEKİ FARKLILIKLARI BELİRLEMeye YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA	14:50-15:00
Yrd. Doç. Dr. Yedigir POLAT & Yrd. Doç. Dr. Muazzez HARUNOĞULLARI SURIYELİ ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ VE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR: KİLİS İLİ ÖRNEĞİ	15:00-15:10
Arş. Gör. Hatice NUHOĞLU & Arş. Gör. Semra ÖZKAN ORGAN NAKLİNE THESEUS'UN GEMİSİNDEN BAKIŞ: BİR DÜŞÜNCE DENEYİ	15:10-15:20
Prof. Dr. Şahin KESİCİ & Prof. Dr. Mustafa BALOĞLU & Prof. Dr. Mehmet AK & Doç. Dr. Mehmet MURAT AİLE VE ÇOCUK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ MİTLER	15:20-15:30
Öğr. Gör. Gülhan GÖK & Doç. Dr. Aykut EKİYOR AKILCI İLAÇ KULLANIMINDA AİLE HEKİMLERİNİN ROLÜ FARKLILIK GÖSTERİR Mİ?	15:30-15:40
Öğr. Gör. Tuğçe GÜZELYURT & Özge ÖZKAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇEVRE EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KIRKLARELİ'NDE DURUM ÇALIŞMASI	15:40-15:50

OTURUM IV. SALON-3**Oturum Başkanı: Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK**

Yrd. Doç. Dr. Ertan DÜZGÜNEŞ & Yrd. Doç. Dr. Serkan DEMİREL KENTSEL KÜLTÜREL VARLIKLARA İLİŞKİN BİR FARKINDALIK ÇALIŞMASI: TRABZON KENTİ ÖRNEĞİ	15:50-16:00
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Murat PAYAM & Öğr. Gör. Nurullah SELÇUK YEREL YÖNETİMLER İÇİN KENTLERDE "YEREL SUÇ ÖNLEME MODELİ"	16:00-16:10
Öğr. Gör. YÜCEL ÖZDEN MEDYA VE SİYASET İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	16:10-16:20
Okt. Dr. Ferat KAYA DEĞİŞEN DÜNYA DÜZENİNDE NÜKLEER ENERJİNİN AB-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE ETKİSİ	16:20-16:30
Derya ATALAY & Arzu ÖZYÜREK ANE-BABA TUTUM ALGISININ ERGENLERİN DUYGU DÜZENLEMELERİNİ YORDAYICI ETKİSİNİN İNCELENMESİ	16:30-16:40
Arş. Gör. Derya ÖZVERİ BEZDEKOVSKY KÜRESEL YÖNETİŞİM: TOPLUMSAL CİNSİYETÇİ YAKLAŞIM AÇISINDAN İNSANİ YARDIM	16:40-16:50
Arş. Gör. Ekrem BENZER MÜLTECİ KAVRAMI VE CENEVRE SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN BU KAVRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ	16:50-17:00
Arş. Gör. Ömer Faruk DEMİR ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİ EDİMLERİNİN HACZEDİLMEZLİĞİ	17:00-17:10
Arş. Gör. İbrahim SİNEKÇİ CEZA MUHAKEMESİNDE SORUŞTURMA AŞAMASINDA ÖNÖDEME	17:10-17:20
Arş. Gör. Ahmet SAAT HES'LERDEN DOĞAN ZARARLARIN TEHLİKE SORUMLULUĞU KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	17:20-17:30
Arş. Gör. Mehmet Fatih DEDE LOKMAN SURESİ BAĞLAMINDA ÖĞRETİMDE BULUNMASI GEREKEN VASIFLAR	17:30-17:40

OTURUM V. SALON-3**Oturum Başkanı: Prof. Dr. Salih Öztürk**

Arş. Gör. Mehmet Nuri GÜZEL TANZİMAT DÖNEMİ OSMANLI DİN EĞİTİMİNİN GEÇİRDİĞİ DEĞİŞİM VE DEĞİŞİMİN TARİHSEL ARKAPLANI	17:40-17:50
Prof. Dr. Abdulkadir BİLEN & Öğr. Gör. Yunus YILMAZ ve Muzaffer BAYRAM İKM KAPSAMINDA TMS 19 ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR STANDARDININ RAPORLANMASI	17:50-18:00
Arş. Gör. Şule ARSLAN TÜRK HUKUKUNDA UZUN DÖNEM İKAMET İZİNİ	18:00-18:10
Arş. Gör. Esmâ YALÇINKAYA CEZA MUHALEMESİNDE SAĞLIK MESLEĞİ MENSUBUNUN TANIKLIĞI VE TANIKLIKTAN ÇEKİNMESİ	18:10-18:20
Arş. Gör. Dr. M. Burak BULUTTEKİN 1929 YILI DÜNYA EKONOMİK KRİZİ SONRASINDA TÜRKİYE EKONOMİSİNDE SANAYİ PLANI OLUŞTURMA GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE İLK DENEME: "İKTİSADİ VAZİYETİMİZE DAİR RAPOR"	18:20-18:30
Arş. Gör. Mehmet İhsan ÖZDEMİR ARAP MİLLİYETÇİLİĞİNDE MİSİR ÖRNEĞİ: NASIRCILIK	18:30-18:40
Mehmet DİKKAYA & Deniz ÖZYAKIŞIR & Ayşegül DURUCAN HAZAR ENERJİ KAYNAKLARININ TÜRKİYE ARACILIĞIYLA DÜNYA PİYASALARINA ULAŞTIRILMASI SORUNU	18:40-18:50
Yrd. Doç. Serkan ÇALIŞKAN JAMES RIELLY'NİN RESİMLERİNDE ÇOCUKLAR	19:00-19:10
Yrd. Doç. Serkan ÇALIŞKAN TÜRK PLASTİK SANATINDA FUTBOL	19:10-19:20
Dr. Gökhan BAK & Dr. Osman Vedüd EŞİDİR KURUMSAL DERGİCİLİK BAĞLAMINDA; YOLCULUK, PAMUKKALE VE ULUSOY TRAVEL DERGİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	19:20-19:30
Dr. Gökhan BAK & Dr. Osman Vedüd EŞİDİR ÜLKER GRUBUNUN 2014 YILI SPORDA SPONSORLUK FAALİYETLERİ	19:30-19:40

OTURUM I. SALON-1**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Zehra ASLAN**

Öğr. Gör. Özgür MANAP TCMB'NİN KRİZ DÖNEMLERİNDE UYGULADIĞI PARA POLİTİKALARININ ETKİNLİĞİNİN 2008 KRİZİ BAĞLAMINDA ANALİZİ	10:00-10:15
Doç. Dr. Zehra ASLAN DEMOKRAT PARTİ'NİN MUSEVİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ İŞHAK (İŞAK) ALTABEV'İN ANAYASAYI İHLAL DAVASI'NDA YAPTIĞI SAVUNMALAR	10:15-10:30
Yrd. Doç. Dr. Yeliz USTA MISIR HİLÂL-İ AHMER CEMİYETİ'NİN BALKAN SAVAŞLARI DÖNEMİNDE OSMANLI DEVLETİ'NE YAPTIĞI YARDIMLAR	10:30-10:45
Dr. Özlem YILDIRIM BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ARİFESİNDE TÜRK BASININDA GÖÇMENLER MESELESİ	10:45-11:00
Yrd. Doç. Dr. Serkan DEMİREL & Yrd. Doç. Dr. Ertan DÜZGÜNEŞ KENTSEL ARKEOLOJİK ALANLARIN KORUNMASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: TRABZON KALESİ ÖRNEĞİ	11:00-11:15
Doç. Dr. Zehra ASLAN DEMOKRAT PARTİ'NİN MUSEVİ MİLLETVEKİLİ İŞHAK (İŞHAK) ALTABEV'İN HAYATI, KAYSERİ CEZAEVİ'NDEKİ GÜNLERİ VE ÖLÜMÜ	11:15-11:30
Faruk AKYÜZ YENİ ASUR KRALİYET MEKTUPLARINA GÖRE KRALIN ASKERLERİ (ŞAB ŞARRİ)	11:30-11:45
Dr. Özlem YILDIRIM 1946-1950 ARASI İKTİDAR-MUHALEFET İLİŞKİLERİ VE REFİK KORALTAN	11:45-12:00

OTURUM II. SALON-1**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Necati DEMİR**

Yrd. Doç. Dr. Mehtap NASIROĞLU 19. YÜZYILDA NUSAYBİN'E UĞRAMIŞ OLAN BATILI SEYYAHLAR VE ANLATTIKLARI	12:00-12:15
Yrd. Doç. Dr. Murathan KEHA SON DÖNEM OSMANLI TARİHİ'NDE KONTROL VE GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK MAKSADIYLA ATILAN BİR ADIM: OTEL VE MİSAFİRHANE TALİMATNAMESİ	12:15-12:30
Yrd. Doç. Dr. Sema ORSOY ÇİN KAYNAKLARINDA MO-DU CHAN-YÜ'NÜN İMAJINA DAİR BİR DEĞERLENDİRME	12:30-12:45
Yrd. Doç. Dr. Türker ŞİMŞEK & Arş. Gör. Metehan ŞAHİN 17 - 19. YÜZYILLARDA TOKAT'IN SOSYO-EKONOMİK YAPISI	12:45-13:00
Yrd. Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL & Prof. Dr. Necati DEMİR KIRIM TATARLARININ EFSANE LİDERİ MUSTAFA ABDULCEMİL KIRIMOĞLUNUN LİDERLİK ÖZELLİKLERİ	13:00-13:15
Yrd. Doç. Dr. Mehmet BİÇİCİ KERKÜK'TE DEMOGRAFİK DEĞİŞİM (2003-2014)	13:15-13:30

OTURUM III. SALON -1**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Yılmaz EVAT**

Arş. Gör. Bengücan FİNDİK ÖMER SEYFETTİN'DE MİLLİYETÇİLİK VE MİLLİ KİN EDEBİYAT	14:30-14:45
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖZTÜRK KÜRT EDEBİYATINDA ANONİM HALK ŞİİRİ TÜRLERİNİN İSİMLENDİRİLMESİ VE TASNİFİ	14:45-15:00
Yrd. Doç. Dr. İlyas AKMAN ZAZA EDEBİYATINDA ALMANYA'YA GERÇEKLEŞTİRİLEN GÖÇLERİN YANSIMALARI: HÊVÎYA MACIRE (GÖÇMENİN UMUDU) KİTABI ÖRNEĞİ	15:00-15:15
Yrd. Doç. Dr. Vefa TERZİOĞLU MÜZİKOLJİ BÖLÜMLERİNDE BESTELEME TEKNİKLERİ EĞİTİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ HAKKINDA DÜŞÜNCELER	15:15-15:30
Yrd.Doç.Dr. Adem GÜRBÜZ & Yrd.Doç.Dr. Yusuf AYDOĞDU 1971-1980 DÖNEMİ TÜRK ROMANINDA BOŞANMA NEDENLERİ	15:30-15:45
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Sait ÇALKA 16. ASIR ŞAİRLERİNDEN HÜDÂYİ-İ KADİM'İN PENDNÂME TÜRÜNDEKİ KASİDESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	15:45-16:00
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz EVAT & Okt. Kudret Safa GÜMÜŞ ERDEM BAYAZIT'IN ŞİİRLERİNDE MODERNİZM ELEŞTİRİSİ	16:00-16:15
Yrd.Doç.Dr. Adem GÜRBÜZ & Yrd.Doç.Dr. Yusuf AYDOĞDU İSMAİL POLAT'IN "HÜLLE VE TÖRE" ROMANINDA DİN YOZLAŞMASI	16:15-16:30
Yrd. Doç. Dr. Adnan OKTAY ALİ EMİRİNİN ÂMİD-İ SEVDÂ GAZETESİNDEKİ ŞİİRLERDE TEMATİK BİR İNCELEME	16:30-16:45
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz EVAT & Okt. Kudret Safa GÜMÜŞ MEHMET ÂKİF İNAN'IN ESERLERİNDE İRK VE İRKÇİLİK	16:45-17:00
Yrd. Doç. Dr. M.Halil SAĞLAM ZEYNEL BESİM SUN'UN ÇAKIRCALI MEHMET EFE ROMANINDA BAŞKAHRAMANIN KARAKTERİSTLİK ÖZELLİKLERİ	17:00-17:15

OTURUM IV. SALON-1**OTURUM BAŞKANI: Yrd Doç. Dr. Nursel DİNLER**

Yrd. Doç. Nurcan KUTLU YAPICI KÜLTÜRLERARASI ETKİLEŞİMDE GİYSİ FAKTÖRÜ: AMELIA BLOOMMER-TURKISH DRESS	17:00-17:15
Yrd Doç. Dr. Nursel DİNLER TÜRKÇENİN ARGOSUNDA KULLANILAN ORGAN ADLARI	17:15-17:30
Muhammet TATAR - RESİMSSEL ALINTILAMANIN ETİK PROBLEMLERİ ÜZERİNE	17:30-17:45
Merve SERİNÖZ DANIŞMAN & Nuray DEMİREL AKGÜL SARAY KADINLARININ GİYİMİ VE KUMAŞLARINDA KULLANILAN MOTİF ÖZELLİKLERİ	17:45-18:00
Nuray DEMİREL AKGÜL MİMARİ YAPILARDAKİ ESTETİĞİN VE RENK ETKİSİNİN GİYSİ TASARIMLARINA YANSIMASINDA MARDİN ÖRNEĞİ	18:00-18:15
Arş. Gör. Dilara MEHMETOĞLU - AVRASYACILIK KAVRAMI:KLASİK AVRASYACILIKTAN NEO- AVRASYACILIĞA	18:15-18:30
Öğr.Gör. Mustafa BÜYÜKTÜRKMEN MARDİN KENT KÜLTÜRÜ VE TURİZM DEĞERLERİNİN TANITIMINA İLİŞKİN ÖNERİLER	18:45-19:00

OTURUM I. SALON - 2.**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. H. Eylem KAYA**

Yrd. Doç. Dr. Hüccet VURAL & Prof. Dr. Sevgi YILMAZ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN DEĞERLENDİRME BİÇİMLERİ VE REKREASYONEL BEKLENTİLERİNİN ERZURUM ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ	10:00-10:15
Doç. Dr. H. Eylem KAYA YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE TOPLUMSAL DİNAMİKLERİ	10:15-10:30
Yrd. Doç. Dr. Serpil KALAYCI & Cansu YOĞUN ÖZEL YETENEKLİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN "BİLİM" HAKKINDAKİ ALGILARININ BELİRLENMESİ	10:30-10:45
Fatih AYDOĞDU & Öğr. Gör. Çiğdem KAYA BAĞDAŞ & Öğr.Gör. Mine AYANOĞLU ÇOCUK EDEBİYATI DERSİNİ ALAN VE ALMAYAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUK EDEBİYATI ÜRÜNLERİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ	10:45-11:00
Yrd. Doç. Dr. Hüccet VURAL & Prof. Dr. Sevgi YILMAZ FARKLI FİZİKSEL MEKÂNLARDA ÖĞRENCİ ALGILAMALARINDAKİ DEĞİŞİM	11:00-11:15
Yrd.Doç.Dr. Serpil KALAYCI & Cansu YOĞUN ÖZEL YETENEKLİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN "ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVI" HAKKINDAKİ METAFORİK ALGILARI	11:15-11:30
Mine AYANOĞLU & Çiğdem KAYA BAĞDAŞ & Fatih AYDOĞDU ÖN LİSANS ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULAMA DERSİ İLE İLGİLİ YAŞADIKLARI SORUN VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ	11:30-11:45
Doç. Dr. Elif SAZAK PINAR & Yusuf ALPDOĞAN OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİR ÇOCUĞUN PROBLEM DAVRANIŞLARININ AZALTILMASINDA VE DERSLE İLGİLENME DAVRANIŞLARININ ARTIRILMASINDA İŞLEVSEL İLETİŞİM ÖĞRETİMİNİN ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ	11:45-12:00

OTURUM II. SALON 2**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mustafa TALAS**

Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU & Yrd. Doç. Dr. Nurettin BELTEKİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE İKİ DİLLİ ÇOCUKLARIN SOSYAL GELİŞİMİ	12:00-12:15
Doç. Dr. Nurullah ULUTAŞ & İlayda AYDIN GEORGE ORWELL'İN ESERLERİNDE GÖZETİM TOPLUMU VE İKTİDAR ELEŐTİRİŐİ	12:15- 12:30
Mehmet Ünsal İŞ & Yrd. Doç. Dr. Mürœet ÇAKMAK SEÇMELİ DERSLERİN SEÇİMİ VE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	12:30- 12:45
Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA & Prof. Dr. Mustafa TALAS SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS AÇISINDAN ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER DERSİNE BİR BAKIŞ	12:45-13:00
Doç. Dr. Nurullah ULUTAŞ TURGAY NAR'IN OYUNLARINDA ÜTOPIK MEKÂNLAR VE SIRADIŞI MİMARİ	13:00-13:15
Yrd. Doç. Dr. Mürœet ÇAKMAK PEDAGOĞİK FORMASYON EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE KONUSUNDAKİ DAVRANIŞLARI	13:15:-13:30

OTURUM III. SALON-2**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Mahmut İNAN**

Arş. Gör. Harun SARAÇ KLASİK AYRIŞTIRMA YÖNTEMİ İLE İŞSİZLİK VE ENFLASYON VERİLERİNİN TAHMİN EDİLMESİ: TÜRKİYE ANALİZİ	14:30-14:45
Dr. Nazife Özge KILIÇ & Yrd. Doç. Dr. Murat BEŞER TÜRKİYE'DE İMALAT VE SANAYİ SEKTÖRÜNÜN CARİ İŞLEMLER DENGESİ ÜZERİNE ETKİLERİ (1990-2015)	14:45-15:00
Yasemin AĞAOĞLU KIRSAL BÖLGELERDE SAĞLIK HİZMETLERİ VE SAĞLIK EĞİTİMLERİNİN EKSİKLİĞİ SONUCU KARŞILAŞILAN SORUNLAR	15:00-15:15
Prof. Dr. Yusuf BAYRAKTUTAN & Prof. Dr. İbrahim ARSLAN & Doç. Dr. Selahattin KAYNAK & Öğr. Gör. Erdal ALANCIOĞLU İŞGÜCÜ NİTELİĞİNİN ARTIRILMASINDA MESLEKİ EĞİTİMİN ÖNEMİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	15:15-15:30
Yrd. Doç. Dr. Mahmut İNAN & Prof. Dr. Murat DEMİR KAMU BORÇLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ, 2000 SONRASI TÜRKİYE ÜZERİNE BİR İNCELEME	15:30-15:45
Yrd. Doç. Dr. Murat BEŞER & Dr. Nazife Özge KILIÇ BEŞERİ SERMAYE VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: SEÇİLMİŞ APEC ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ	15:45-16:00
Arş. Gör. İbrahim SİNEKÇİ CEZA MUHAKEMESİNDE FAIL İLE MAĞDURUN UZLAŞMASININ SONUCU	16:00-16:15
Prof. Dr. Yusuf BAYRAKTUTAN & Prof. Dr. İbrahim ARSLAN & Doç. Dr. Selahattin KAYNAK & Öğr. Gör. Erdal ALANCIOĞLU ORTA GELİR TUZAĞINDAN ÇIKIŞ BAĞLAMINDA ARAŞTIRMA-GELİŞTİRME: TÜRKİYE VE GÜNEY KORE DENEYİMLERİNE BAKIŞ	16:15-16:30

OTURUM IV. SALON-2**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Ramazan ERDAĞ**

Arş. Gör. Melih KAZDAL AK PARTİ DÖNEMİ TÜRKİYE-RUSYA SİYASİ İLİŞKİLERİ (2002-2017): KRİZLER VE FIRSATLAR	16:30-16:45
Yrd. Doç. Dr. Buket ÖNAL SOĞUK SAVAŞ SONRASI ABD'NİN KAFKASYA POLİTİKALARI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE-ABD İLİŞKİLERİ	16:45-17:00
Yrd. Doç. Dr. Mustafa YETİM ORTADOĞU'YU KAVRAMA: ETNİK-DİNİ YAPI VE BÖLGESEL SİYASET İLİŞKİSİ	17:00-17:15
Arş. Gör. Dilara MEHMETOĞLU PUTİN RUSYA'SININ GÜNEY KAFKASYA ÜLKELERİNE YÖNELİK İZLEDİĞİ POLİTİKALAR	17:15-17:30
Doç. Dr. Ramazan ERDAĞ GÜVENLİK BOYUTUYLA TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI KONUMU: YAKIN GELECEKTEKİ TEHDİTLER VE GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE YENİDEN YAPILANMA	17:30-17:45
Yrd. Doç. Dr. Buket ÖNAL MODERN DİPLOMASİ ARAÇLARI ve TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA KÜLTÜREL DİPLOMASİNİN ÖNEMİ	17:45-18:00
Yrd. Doç. Dr. Latif PINAR & Arş. Gör. Yusuf Mehmet AKAY ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ GÜVENLİĞİ	18:00-18:15
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Murat PAYAM & Öğr. Grv. Nurullah SELÇUK GÜVENLİK YÖNETİŞİMİ ÇERÇEVESİNDE BELEDİYELERİN SUÇ ÖNLEMEDEKİ ROLÜ	18:15-18:30
Prof. Dr. Yakup BULUT & Yrd. Doç. Dr. Abdullah AYDIN & Yrd. Doç. Dr. Soner AKIN TÜRKİYE'NİN SINIR VE BÖLGE GÜVENLİĞİ POLİTİKALARINA KARŞI SOSYAL MEDYADA OLUŞTURULAN ALGILARIN İRDELENMESİ	18:30-18:45

OTURUM I. SALON- 3**OTURUM BAŞKANI: Dr. Figen GİRĐİN**

Doç. Dr. Özgür SARI TOPLUMSAL BOYUTLARIYLA LÜKS, TÜKETİM VE HEDONİZM	10:00-10:15
Dr. Figen GİRĐİN SANATTA NEON IŞIKLARI	10:15-10:30
Melike BULUT AL BABA ETHICAL IMPLICATIONS FOR THE USE OF VIDEO RECORDED CLASSROOM OBSERVATION DATA: PROPOSING A CONTEXT SENSITIVE APPROACH	10:30-10:45
Yrd. Doç. Dr. Yusuf BİLGİN SİNEMA ENDÜSTRİSİNDE PAZARLAMA MESLEĞİNİN İMAJİ ÜZERİNE KEŞİFSEL BİR ARAŞTIRMA	10:45-11:00
Arş.Gör. şerife ASLAN YAVAŞCA & Arş.Gör. Mert YAVAŞCA POP SANATTA GÜNDELİK YAŞAMIN İZDÜŞÜMÜ OLARAK KOLAJ	11:00-11:15
Dr. Figen GİRĐİN GEÇMİŞLE BAĞINI KOPARMAYAN ÇAĞDAŞLAR: YİNKA SHONİBARE, RUSSELL CONNOR, CESAR SANTOS ve HERMAN BRAUN-VEGA	11:15-11:30
Yrd. Doç. Dr. Yusuf BİLGİN OTEL İŞLETMELERİNDE SOSYAL MEDYA PAZARLAMA EYLEMLERİNİN İŞLETME İMAJINA, AĞIZDAN AĞIZA İLETİŞİME VE TEKRAR SATIN ALMA NİYETİNE ETKİŐİ	11:30-11:45
Arş. Gör. Mert YAVAŞCA & Arş. Gör. şerife ASLAN YAVAŞCA BURHAN DOĞANÇAY'IN KOLAJ TEKNİĞİ İLE ÜRETTİĞİ DUVAR TEMALİ ESERLERİNDE PALİMPSEST KAVRAMI	11:45-12:00

OTURUM II. SALON-3**OTURUM BAŞKANI: Arş. Gör. Ahmet SAAT**

Arş. Gör. Ahmet SAAT - TÜRK HUKUKUNDA ANLAŞMALI BOŞANMA	12:00-12:10
Arş. Gör. Ekrem BENZER ROMA STATÜŐÜ BAĞLAMINDA İNSANLIĞA KARŞI SUÇLAR	12:10-12:20
Arş. Gör. Bavver KILIÇOĞLU BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİNE BİREYSEL BAŞVURU HAKKI VE TÜRKİYE'NİN DURUMU	12:20-12:30
Arş. Gör. Dr. M. Burak BULUTTEKİN İLK ÜÇ KALKINMA PLANI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DEKİ MADENCİLİK SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK SEYRİ (1963-1977): KÖMÜR, PETROL VE BOR	12:30-12:40
Arş. Gör. Ömer Faruk DEMİR - VADESİ GELMEMİŞ ALACAKLAR İÇİN İHTİYATİ HACİZ İSTENEBİLMESİ	12:40-12:50
Arş. Gör. Derya BULUTTEKİN İCRA VE İFLAS KANUNU M. 82 VE YARGITAY KARARLARI KAPSAMINDA HACZEDİLMEZLİK VE BUNA İLİŞKİN ŞİKAYET SÜRESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	12:50-13:00
Arş. Gör. şule ARSLAN - EVLENME YOLUYLA TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAZANILMASI	13:00-13:10
Arş. Gör. Esma YALÇINKAYA - SAĞLIK MESLEĞİ MENSUPLARININ SUÇU BİLDİRMEMESİ SUÇU (TCK m. 280)	13:10-13:20
Arş. Gör. Mehmet Nuri GÜZEL TANZİMAT SONRASI BİR DÜŞÜNCE AKIMI OLARAK İSLAMCILIK	13:20-13:30

OTURUM III. SALON-3**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Kemal ÇELİK**

Prof. Dr. Hüseyin KÖSE & Arş. Gör. Fahrünnisa BAKIRCI KAZAN MEDYATİZE OLMUŞ BİR TOPLUMDA HALK EĞİTİMİ	14:30-14:45
Yrd. Doç. Dr. Kemal ÇELİK TÜRKİYE’NİN YOKSULLUK PROFİLİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	14:45:15:00
Öğr. Gör. Ferhat APAYDIN & Öğr. Gör. Esra SOYU ORTAK TARIM POLİTİKASI BAĞLAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE BİR BAKIŞ	15:00-15:15
Doç. Dr. İrfan AKIN HAMİLİNE YAZILI HİSSE SENETLERİNİN DEVRİNİN KONTROLÜ (Almanya’daki Reform Çalışmaları ve Türk Hukuku Karşılaştırmalı)	15:15-15:30
Yrd. Doç. Dr. Mehmet BİÇİCİ TÜRK SİYASAL HAYATINDA KADINININ YERİ(1934-1960)	15:30-15:45
Yrd. Doç. Dr. Kemal ÇELİK BİLEŞİK YOKSULLUK ENDEKSLERİ KAPSAMINDA TÜRKİYE’NİN İNSANİ GELİŞİME ENDEKSİ PERFORMANSI	15:45-16:00
Öğr. Gör. YÜCEL ÖZDEN SİYASAL KÜLTÜR VE DEMOKRASİ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE	16:00-16:15
Öğr. Gör. Ferhat APAYDIN SANAYİSİZLEŞME OLGUSU VE TÜRKİYE’DE ERKEN SANAYİSİZLEŞME	16:15-16:30
Yrd. Doç. Dr. Adem ÇELİK & Yrd. Doç. Dr. Aykut AYKUTALP JOHN LOCKE’UN DÜŞÜNÇESİNDE LAİKLİK VE DİNSEL HOŞGÖRÜ	16:30-16:45
Yrd. Doç. Dr. Aykut AYKUTALP & Yrd. Doç. Dr. Adem ÇELİK SİYASET, MEKAN VE ÖZNEMLİK: ÇOKLUK VE HALK KAVRAMLARINI MEKAN ÜZERİNDEN DÜŞÜNMEK	16:45-17:00

OTURUM IV. SALON-3**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Berat ÇİÇEK**

Yrd. Doç. Dr. Esra ÇAĞRI MUTLU - ARİSTOTELES’TE BİLİMLER SINIFLANDIRMASI ÜZERİNE	17:00-17:15
Eşref NAS - ÖĞRETMENLERİN VELİLERE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI	17:15-17:30
Arş. Gör. Mehmet DEMİRKOL & Prof. Dr. Durmuş KILIÇ TEMEL EĞİTİM BÖLÜMÜ ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİM ARAŞTIRMALARINA YÖNELİK İNANÇLARI	17:30-17:45
Yrd. Doç. Dr. Berat ÇİÇEK & Öğr. Gör. Ahmet ÇİÇEK & Arş. Gör. Vedat ALMALI ÜNİVERSİTELERE SUNDUĞU FIRSATLAR YÖNÜYLE SOSYAL MEDYA	17:75-18:00
Prof.. Dr. Durmuş KILIÇ & Arş. Gör. Mehmet DEMİRKOL BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ DERSİNDE PROJE TABANLI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ AKADEMİK BAŞARIYA VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ TUTUMLARINA ETKİSİ	18:00-18:15
Eşref NAS - BİR METAFOR ÇALIŞMASI: ÖĞRENCİLERİN REHBERLİK SERVİSİNE İLİŞKİN ALGILARI	18:15-18:30
Yrd. Doç. Dr. Berat ÇİÇEK & Arş. Gör. Vedat ALMALI & Öğr. Gör. Ahmet ÇİÇEK ÜNİVERSİTELERİN MEDYADAKİ İTİBAR ALGISI ALTINDA YATAN TEMEL DİNAMİKLER: MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	18:30-18:45

OTURUM I. SALON-4**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Önder ÇALCALI**

Öğr. Gör. Dr. Erkan PERKTAŞ & Öğr. Gör. Abdulkadir ERTAŞ ÖRGÜTLERDE BİLGİ YÖNETİMİ SÜRECİNDE KULLANILAN BİLGİ YÖNETİMİ ARAÇLARI (TEKNOLOJİLERİ) VE ÖNEMİ	10:00-10:10
Arş. Gör. Dr. Kadir AYDIN & Doç. Dr. Hilmi Erdoğan YAYLA MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK TUTUMLARININ KURUMSAL İTİBAR YÖNETİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	10:10-10:20
Yrd. Doç. Dr. Ramazan ASLAN & Öğr. Gör. Dr. Yasemin EZİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN INSTAGRAM BAĞIMLILIĞININ ÖLÇÜLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	10:20-10:30
Yrd. Doç. Dr. Önder ÇALCALI MERKEZİLEŞMEYE KARŞI YERELLEŞME: MALİ FEDERALİZM TEORİLERİ ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME	10:30-10:45
Dilara Özlem BAYRAM & Doç. Dr. Ersoy ÖZ TÜRKİYE'DE OTOMOBİL ÜRETİMİNİN BULANIK HEDEF PROGRAMLAMA YAKLAŞIMI İLE MODELLENMESİ VE ÇÖZÜLMESİ	10:45-11:00
Arş. Gör. Tunahan HACİİMAMOĞLU TÜRKİYE'NİN İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANININ ARIMA MODELİ İLE TAHMİN EDİLMESİ	11:00-11:15
Yrd. Doç. Dr. Önder ÇALCALI TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN MALİ YAPILARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	11:15-11:30
Arş. Gör. Nurettin MENTEŞ & Öğr. Gör. Dr. Halil İBRAHİM ŞENGÜN MARKET MÜŞTERİLERİNİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİNE YÖNELİK DİYARBAKIR İLİNDE BİR ARAŞTIRMA	11:30-11:45
Öğr. Gör. Dr. Mehmet Emin KURT & Öğr. Gör. Mehmet Ali ŞEN & Arş. Gör. Ömer TAYLAN MİLLİ GÖRÜŞ PARTİLERİNİN ÜLKE SAĞLIK HİZMETLERİNE BAKIŞLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	11:45-12:00

OTURUM II. SALON -4**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Murat POLAT**

Yrd. Doç. Dr. Muhammet Sait İŞILDAK & Ali ÇİÇEK & İmdat KÖKSAL BAZI DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN VERİ ZARFLAMA ANALİZİ (VZA) İLE ETKİNLİK ANALİZİ	12:00-12:15
İmdat KÖKSAL & Ali ÇİÇEK & Yrd. Doç. Dr. Muhammet Sait İŞILDAK 2000 YILI ÖNCESİ VE SONRASI KURULAN DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN VERİ ZARFLAMA ANALİZİ (VZA) İLE ETKİNLİK ANALİZLERİNİN YAPILMASI VE KARŞILAŞTIRILMASI	12:15-12:30
Yrd. Doç. Dr. Murat POLAT TÜRKİYE'DEKİ EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ÖRGÜTSEL GÜVEN: LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI	12:30-12:45
Öğr. Gör. Gülşen KIRPIK & Ahmet BOZKURT ÇALIŞAN KİŞİLİĞİ İLE İŞ TATMİNİ ÜZERİNE BİR SAĞLIK KURUMUNDA ARAŞTIRMA: ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BALCALI HASTANESİ ÖRNEĞİ	12:45-13:00
Arş. Gör. İbrahim ÇEMBERLİTAŞ & Kudbeddin ŞEKER UMS 11 İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ KAPSAMINDA YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM FAALİYETLERİNİN RAPORLANMASI	13:00-13:15
Öğr. Gör. Servet TÜRKAN & Öğr. Gör. Çiğdem Çam TÜRKAN İĞDIR ÜNİVERSİTESİ TUZLUCA MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ BELİRLENMESİ	13:15-13:30

OTURUM III. SALON -4**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Akın USUPBEYLİ**

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ERCENGİZİ & Yrd. Doç. Dr. İsmail ÇELİK & Arş. Gör. Hande TURP ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ ÇOCUKLARIN SALDIRGANLIK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	14:45-15:00
Doç. Dr. Aykut EKİYOR & Öğr. Gör. Gülhan GÖK - AKILCI İLAÇ KULLANIMINDA ECZACILARIN TUTUM VE DAVRANIŞLARI	15:00-15:15
Ender SONGUR TÜRKİYENİN SANAYİSİ GELİŞMEKTE OLAN BÖLGELERDE KOBİLERE YÖNELİK DEVLET DESTEKLERİNİN TASARLANMASI: TR 71 BÖLGESİ ÖRNEĞİ	15:15-15:30
Arş. Gör. Aybüke KAYA & Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK & Prof. Dr. Erdal DAĞİSTAN İPEKBÖCEKÇİLİĞİ FAALİYETLERİNİN KIRSAL TURİZME KATKISI (HATAY İLİ ÖRNEĞİ)	15:30-15:45
Yrd. Doç. Dr. Bekir DEMİRTAŞ & Arş. Gör. Aybüke KAYA TÜRKİYE'DE TARIMSAL YAYIMDA BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIM OLANAKLARI	15:45-16:00
Yrd. Doç. Dr. İhsan CORA - KADIN GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNEMİ VE KADIN GİRİŞİMCİLERİN PİRİ: HZ. HATİCE	16:00-16:15
Arş. Gör. Dr. Arkın GÜNAY YARGITAY İÇTİHAHLARI VE ÖĞRETİ GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE TÜRK İŞ HUKUKUNDA BELİRSİZ ALACAK DAVASI	16:15-16:30
Yrd. Doç. Dr. Akın USUPBEYLİ - YAPAY ZEKÁ ÜZERİNE İKTİSADİ BİR TARTIŞMA	16:30-16:45
Prof. Dr. ARİF ÖZSAĞIR & İlyas BAYAR & Fırat KARAKÖY İKTİSADİ KRİZLERİN VARLIĞI: KURUM VE KURULUŞLARIYLA BATI EKONOMİSİNİN ELEŐTİRİŐİ	16:45-17:00

OTURUM IV. SALON -4**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mustafa TALAS**

Ayşe Nur UYMA & Prof. Dr. Hasan ÜNAL MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKIŞ DENEYİMLERİ: ÇOKLU YOLDAN PROBLEM ÇÖZME	17:00-17:15
Arş. Gör. Semra ÖZKAN & Arş. Gör. Hatice NUHOĞLU ÇOCUK REFAHI ALANINDA İL KOORDİNASYON VE ALT KOMİSYON ÇALIŞMALARININ MULTİDİŐİPLİNER EKİP ÇALIŞMASI VE VAKA TAKİP SÜRECİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	17:15-17:30
Öğr. Gör. Alev TAZE & Öğr. Gör. Suna TARKOÇIN & Öğr. Gör. Nurcan ALAGÖZ ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	17:30-17:45
Öğr. Gör. Nurcan ALAGÖZ & Öğr. Gör. Suna TARKOÇIN & Öğr. Gör. Alev TAZE ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK TUTUMLARI VE BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	17:45-18:00
Emel AVERBEK İLKOKUL İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI	18:00-18:15
Talha İsmail İLGİN & Doç. Dr. Arzu ÖZYÜREK OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ SOSYAL BECERİLERİ VE SOSYAL DEĞER KAZANIMLARI	18:15-18:30
Talha İsmail İLGİN & Doç. Dr. Arzu ÖZYÜREK OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİLERİ VE EBEVEYN SOSYAL BECERİ DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	18:30-18:45
Arş. Gör. Sedef SÜER & Yrd. Doç. Dr. İsmail KİNAY - ÇAĞIMIZDA DEĞERLER EĞİTİMİ	18:45-19:00
Arş. Gör. Sedef SÜER & Yrd. Doç. Dr. İsmail KİNAY ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRENMEYE YÖNELİK İNANÇLARI İLE BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	19:00-19:15

SALON-5 OTURUM I.
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ & Nurten DUYMUŞ SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ MİLLİ KİMLİK DEĞERLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	10:00-10:15
Yrd. Doç. Dr. Elçin YAZICI & Prof. Dr. Hayrunnisa BOLAY BELEN & Blm. Uzm. IŞıl YAMAN BAYDAR & Blm. Uzm. Gökhan AKSU & Blm. Uzm. Nesrin ŞERMİN OKUTAN ÖYKÜ TEMELLİ ETKİNLİKLERİN ÇOCUKLARIN YARATICILIK BECERİLERİNE ETKİŐİ	10:15-10:30
Lazura KAZYKHANKYZY & Doç. Dr. Nuray ALAGÖZLÜ INVESTIGATIN OF TURKISH AND KAZAKHSTANI ELT STUDENT-TEACHERS' ACADEMIC SELF-CONCEPT	10:30-10:45
Arş. Gör. Derya ÖZVERİ BEZDEKOVSKY SURIYE MÜLTECİ KRİZİNİN TOPLUMSAL GÜVENLİK AÇISINDAN TÜRK TOPLUMUNA ETKİLERİNE BİR BAKIŞ	10:45-11:00
Yrd. Doç. Dr. Elçin YAZICI & Blm. Uzm. IŞıl YAMAN BAYDAR OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ BİLİM İNSANINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN RESİM YOLUYLA İNCELENMESİ	11:00-11:15
Prof. Dr. Abdulkadir BİLEN, Öğr. Gör. Yunus YILMAZ ve Erkan BULDİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İL EKONOMİŐİNE KATKISI: DİCLE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	11:15-11:30

OTURUM II. SALON -5
OTURUM BAŞKANI: Doç.Dr. HÜSEYİN KOTAMAN

Derya ATALAY & Arzu ÖZYÜREK ERGENLERDE ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ VE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ	14:30-14:45
Doç. Dr. Hüseyin KOTAMAN PARALI EĞİTİMİN ÖĞRETMEN ÖĞRENCİ İLİŞKİSİNE VE AHLAK EĞİTİMİNE OLASI ETKİLERİ	14:45-15:00
Yrd. Doç. Dr. Erhan AKIN & Nuri ASLAN 7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDA BULUNAN METİNLERİN SÖZCÜK BAKIMINDAN İNCELENMESİ	15:00:15:15
Doç. Dr. İ. Bakır ARABACI & Yrd. Doç. Dr. Meltem Sünkür ÇAKMAK TAŞIMALI EĞİTİMDEN YARARLANAN ÖĞRENCİLERİN TAŞIMALI EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	15:15-15:30
Yrd. Doç. Dr. Meltem Sünkür ÇAKMAK & Doç. Dr. İ. Bakır ARABACI ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İLK VE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME SORUNLARI	15:30-15:45
Doç. Dr. Hüseyin KOTAMAN ÇOCUK EĞİTİMİNDE KURALLAR VE ÖZGÜRLÜK	15:45-16:00
Yrd. Doç. Dr. R. Şamil TATIK FORMASYON EĞİTİMİ SERTİFİKA PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN FORMASYON KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI	16:00-16:15

OTURUM II. SALON -5**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mahmut TEKİN**

Yrd. Doç. Dr. Mustafa SAVCI & Arş. Gör. İbrahim OLGUN & Muhammet Sadık İPEKOĞLU MUHASEBEYE YÖN VEREN KANUNLARDAN 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU'NUN YAPIM AŞAMASINDA BASKI GRUPLARININ ETKİSİ	16:15-16:30
Doç. Dr. Mehmet KAYA & Doç. Dr. Bahar BURTAN DOĞAN & Mustafa DEMİREL SANAYİ 4.0 İÇİN DE EĞİTİM ŞART: AMA NASIL BİR EĞİTİM?	16:30-16:45
Doç. Dr. Bahar BURTAN DOĞAN & Doç. Dr. Mehmet KAYA & Mustafa DEMİREL TEORİLER BAĞLAMINDA FİNANSAL YAKLAŞIMLAR: SPEKÜLASYON VE RASYONELLİK	16:45-17:00
Prof. Dr. Mahmut TEKİN & Öğr. Gör. Özgür YEŞİLYURT & Ertuğrul TEKİN ALGILANAN RİSK FAKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	17:00-17:15
Arş. Gör. Derya BAYSAL & Öğr. Gör. Dr. Nihan YARMACI & Yrd. Doç. Dr. Hürriyet ÇİMEN TURİZMDE SOSYAL MEDYANIN ETKİSİ: KARS ÖRNEĞİ	17:15-17:30
Öğr. Gör. Dr. Nihan YARMACI & Arş. Gör. Derya BAYSAL & Yrd. Doç. Dr. Hürriyet ÇİMEN OTEL YÖNETİCİLERİNİN İNOVASYON ALGISİ: ARDAHAN ÖRNEĞİ	17:30-17:45
Prof. Dr. Mahmut TEKİN & Öğr. Gör. Özgür YEŞİLYURT & Ertuğrul TEKİN HİZMET KALİTESİ ÖLÇEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	17:45-18:00
Arş. Gör. Dr. Selda Kayak TEKNOLOĞİ ENTEGRASYONUNDA ÖĞRETMEN FAKTÖRÜ VE EĞİTİMİ	18:00-18:15

11 MART 2018

OTURUM I. SALON-1

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER

Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER & Öğr. Gör. Reha BAYANSAR TAYLOR'UN YÖNETİM BİLİMİNE KATKILARI ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER	10:00-10:15
Öğr. Gör. Dr. Tuğba BAYAR & Yrd. Doç. Dr. Murat BAYAR THE CHANGING DYNAMICS OF TURKEY'S STRATEGIC RELATIONS WITH THE UNITED STATES: DOMESTIC POLITICS AND FOREIGN POLICY	10:15-10:30
Prof. Dr. Abdullah ÇELİK & Arş. Gör. Ömer Faruk BİLBAY & Arş. Gör. Ali Burak AKSUNGUR YEREL DEMOKRASİNİN GELİŞİMİNDE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN ROLÜ: ŞANLIURFA İLİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	10:30-10:45
Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER & Öğr. Gör. Reha BAYANSAR VEKALET TEORİSİ VE YÖNETİMDE ASİL VEKİL SORUNU	10:45-11:00
Yrd. Doç. Dr. Şerife PEKKÜÇÜKŞEN & Arş. Gör. Arzu MALTAŞ EROL HALKIN BELEDİYESİ, BELEDİYENİN HALKI: HİZMET SUNUMUNDA ENGELLİLER	11:00-11:15
Arş Gör. Vefa ADIGÜZEL GÜNDELİK HAYATIN RUTİN HALLERİ: HAROLD GARFINKEL ÜZERİNE BİR OKUMA	11:15-11:30
Yrd. Doç. Dr. Selcen ERDAL BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ KARARLARININ YORUMLANMASI	11:30-11:45
Doç. Dr. Hüseyin ÖZTÜRK & Doç. Dr. Cengiz ÖZMEN KIBRIS BARIŞ HAREKATINDA ERBAKAN'IN ROLÜ	11:45-12:00

OTURUM II. SALON-1

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Murat PIÇAK

Yrd. Doç. Dr. Sıtkı KARADENİZ MARKA KENT: BİR NESNEYİ, KENTİ, ULUSU TASARLAMAK	12:00-12:15
Yrd. Doç. Dr. Şerife PEKKÜÇÜKŞEN & Arş. Gör. Arzu MALTAŞ EROL ÇOCUK DOSTU KENTLER: TÜRKİYE İÇİN GENEL BİR DEĞERLENDİRME	12:15-12:30
Doç. Dr. Murat PIÇAK & Yrd. Doç. Dr. Osman EROĞLU OSMANLI DÖNEMİNDE DIYARBAKIR'IN SOSYO- EKONOMİK YAPISI	12:30-12:45
Arş. Gör. Özge Ceylin YILDIRIM & Öğr. Gör. Ece GÜLER & Arş. Gör. Mazlum KALAK BİR KORUMA-YAŞATMA ÖRNEĞİ: BAYBURT GELENEKSEL KONUTU RESTORAYON ÇALIŞMASI	12:45-13:00
Yrd. Doç. Dr. İsmail ÇELİK & Yrd. Doç. Dr. Hakan SARIÇAM AHLAKİ ÜSTBİLİŞ ÖLÇEĞİ: TÜRKÇEYE UYARLAMA, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	13:00-13:15
Arş. Gör. Mazlum KALAK & Öğr. Gör. Ece GÜLER & Arş. Gör. Özge Ceylin YILDIRIM SEYYİD BATTAL GAZİ KÜLLİYESİ'NDE KORUMA BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME	13:15-13:30

OTURUM III. SALON -1**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN**

Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN & Prof. Dr. Kemal KANTARCI - TÜRKİYE'NİN EKOTURİZM POTANSİYELİ VE GELECEĞİ	14:30-14:45
Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN TÜRKİYE'DE TREKKİNG ROTALARININ TURİZMİ KIRSAL KESİME YAYMA OLANAKLARININ İNCELENMESİ	14:45-15:00
Öğr. Gör. Mehmet Oktay GÖKASLAN & Öğr. Gör. Ahmet AKATAK KENTLERİN MARKALAŞMASI VE TÜRKİYEDEKİ MARKALAŞAN KENTLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	15:00-15:15
Yrd. Doç. Zafer LEHİMLER & Hatice ÖZER - KENTİN KİMLİĞİNİ TASARLAMAK	15:15-15:30
Yrd. Doç. Zafer LEHİMLER & Hatice ÖZER - TEKNOLOJİK YENİLİKLERİN GÖRSEL İLETİŞİM EĞİTİMİNE ETKİSİ	15:30-15:40
Yasemin AĞAOĞLU KIRSAL BÖLGELERDE SAĞLIK HİZMETLERİ VE SAĞLIK EĞİTİMLERİNİN EKSİKLİĞİ SONUCU KARŞILAŞILAN SORUNLAR	15:40-15:50
Yrd. Doç. Dr. Murat DEMİREL SU TASARRUF MODELİ OLARAK EVSEL ATIK SULAR: GRİ SU	15:50-16:05
Yrd. Doç. Dr. Ahmet KAYAOĞLU & Arş. Gör. Cumali KILIÇ - ENDÜSTRİ 4.0'ın PAZARLAMA FAALİYETLERİNE OLASI ETKİLERİ	16:05-16:20
Yrd. Doç. Dr. Ahmet KAYAOĞLU & Arş. Gör. Cumali KILIÇ - YENİ GİRİŞİMCİLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE GİRİŞİMCİLİK KÜLTÜRÜ	16:20-16:30

OTURUM IV. SALON-1**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. HASAN ÇİFTÇİ**

Doç. Dr. Özer ÇETİN & Merve EDİN SÖYLER ROLLO MAY PSİKOLOJİSİNDE ÖLÜM	17:00-17:15
Doç. Dr. Özer ÇETİN & Merve EDİN SÖYLER ROLLO MAY'E GÖRE ÖZGÜRLÜK VE KADER İLİŞKİSİ	17:15-17:30
Yrd. Doç. Dr. Bengü HIRLAK & Arş. Gör. Orhan BALIKÇI AKADEMİK GÜDÜLENMENİN AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İİBF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	17:30-17:45
Yrd. Doç. Dr. HASAN ÇİFTÇİ BİLİNÇLİ GENÇLİK VE MEDYA OKURYAZARLIĞI	17:45-18:00
Yrd. Doç. Dr. HASAN ÇİFTÇİ - BİR İLETİŞİM ARACI OLARAK SOSYAL MEDYANIN DAVRANIŞLARA ETKİSİ	18:00-18:15
Yrd. Doç. Dr. Cihan OĞUZ SOSYAL MEDYADA SİYASİLER VE BELÂGAT KÜLTÜRÜ	18:15-18:30
Yrd. Doç. Dr. Bünyamin ATEŞ & Arş. Gör. Alican KAYA ERGENLERİN SİBER ZORBALIK DURUMLARININ İNCELENMESİ	18:30-18:45
Doç. Dr. Seyit TAŞER - KÂTİP ÇELEBİ ve SOSYAL BİLİMLERE KATKILARI	18:45-19:00
Doç. Dr. Seyit TAŞER - SOSYAL BİLİMLERİN ÖNEMİ VE SOSYAL BİLİMCİ	19:00-19:15

OTURUM I. SALON -2.**OTURUM BAŞKANI: Mustafa Latif EMEK**

Öğr. Gör. Kübra KARAKUŞ & Yrd. Doç. Dr. Zeliha TEKİN & Öğr. Gör. Ferit USLU İKTİSADİ KALKINMADA ENTELEKTÜEL SERMAYE VE İNOVASYONUN ÖNEMİ	10:00-10:15
Prof. Dr. Zeynep TÜRK & Öğr. Gör. Mehmet Murat GUTNU FAALİYET TABANLI MALİYETLEME SİSTEMİNİN ÖZEL BİR EĞİTİM KURUMUNDA UYGULANMASI	10:15-10:30
Öğr.Gör. Baran AKKUŞ & Okt. Sevim BAKIR KAYA & Öğr.Gör. Ahmet AKATAK KURUMSAL YÖNETİMİN İŐETMELE İÇİN ÖNEMİ ÜZERİNE BİR ANALİZ	10:30-10:45
Yrd. Doç. Dr. Zeliha TEKİN & Öğr. Gör. Ferit USLU & Öğr. Gör. Kübra KARAKUŞ İŐETMELEİN ETİK KARARLARININ VE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUKLARININ AHİLİK ANLAYIŞI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	10:45-11:00
Arş. Gör. Cihan GÜNEŞ TÜRKİYE'DE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SENDİKACILIK FAALİYETLERİ (1963-1983)	11:00-11:15
Doç. Dr. İlhan EROĞLU & Öğr. Gör. Nalan KANGAL & Arş. Gör. Mustafa Necati ÇOBAN İŞ YAPMA KOLAYLIĞI KAPSAMINDA MINT ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	11:15-11:30
Öğr. Gör. Ahmet KASAP & Yrd. Doç. Dr. Serdar BUDAK & Arş. Gör. Mustafa Necati ÇOBAN YARATICI EKONOMİ VE TÜRKİYE'NİN YARATICI EKONOMİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	11:30-11:45
Mehmet DİKKAYA & Deniz ÖZYAKIŞIR & Ayşegül DURUCAN SOSYAL SERMAYE VE EKONOMİK KALKINMA İLİŐKİŐİ: TEORİK BİR DEĞERLENDİRME	11:45-12:00

OTURUM II. SALON 2**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Selman YAŞAR**

Hacer BURKAZ 2001-2016 YILLARINDA ABD'NİN SURİYE POLİTİKASININ GÜVENLİK PERSPEKTİFİNDEN ANALİZİ VE SURİYE KRİZİNİ ANLAMAK	12:00-12:15
Prof. Dr. Mehmet OKUR & Dr. Hazel KUL CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA AMERİCAN BOARD'UN GÜNEY ANADOLU'DAKİ FAALİYETLERİ	12:15- 12:30
Prof. Dr. Mehmet OKUR & Dr. Hazel KUL İNGİLİZ BELGELERİNE GÖRE MEZOPOTAMYA PETROLLERİ VE İRAK'IN MANDATERLİĞİ MESELESİ	12:30- 12:45
Yrd. Doç. Dr. Yadiğar POLAT & Yrd. Doç. Dr. Muazzez HARUNOĞULLARI YEREL ESNAFIN SURİYELİ SİĞİNMACILARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ: KİLİS İLİ ÖRNEĞİ	12:45-13:00
Doç. Dr. Selman YAŞAR BASINDAKİ BİLGİLER İŐIĞINDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİMİZDEN TÜRKAN BAŞTUĞ (ÖRS) VE MECLİS'TEKİ ÇALIŞMALARI	13:00-13:15
Doç. Dr. Selman YAŞAR ANKARA DEVLET KONSERVATUARI'NIN KURULUŞ VE GELİŞİMİNDE ALMAN VE AVUSTURYALI BİLİM ADAMLARI VE SANATÇILARI	13:15-13:30

OTURUM III. SALON-2**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Ramazan ASLAN**

Yrd. Doç. Dr. Bayram KIRMIZIGÜL & Öğr. Gör. Muhammed Fatih CEVHER & Öğr.Gör. M. Nurullah EVLİYAOĞLU SERGİLENEN İŞ PERFORMANSININ BANKA ÇALIŞANLARI ARASINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	14:30-14:45
Öğr. Gör. Muhammed Fatih CEVHER & Yrd. Doç. Dr. Bayram KIRMIZIGÜL & Öğr. Gör. M. Nurullah EVLİYAOĞLU BANKACILIK PERSONELİNİN ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME DURUMLARININ İNCELENMESİ	14:45-15:00
Arş. Gör. Hülya SAĞLAM İMAR HAKLARI TRANSFERİ SİSTEMİNİN MEVCUT İMAR UYGULAMA ARAÇLARI KARŞISINDAKİ ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ	15:00-15:15
Arş. Gör. Ayşenur GÖNÜLAÇAN & Arş. Gör. Asiye TÖTÖNCÜ TÖRKİYE'DE YOKSULLUĞUN BÖLGESEL ANALİZİ	15:30-15:45
Yrd. Doç. Dr. Teceli KARASU OKUL ÖNCESİ ÖĞRENCİLERİNE (4-6) YÖNELİK DİN EĞİTİMİ	15:45-16:00
Doç. Dr. Mehmet TEYFUR & Yrd. Doç. Dr. Emine TEYFUR & Arş. Gör. Serdar SAFALI ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEĞERLER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	16:15-16:30
Yrd. Doç. Dr. İhsan Nuri DEMİREL & Arş. Gör. Alican KAYA & Yrd. Doç. Dr. İsmail ÇELİK ERGENLERİN ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLARI İLE SİBER ZORBALIK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ	16:30-16:45

OTURUM I. SALON-3**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. A. Beril TUĞRUL**

Yrd. Doç. Dr. Ayhan Nuri YILMAZ ULUSÖSTÜ YAPILARIN ULUS DEVLETE ALTERNATİF OLMASI BAĞLAMINDA AB'NİN PERFORMANSI	10:00-10:15
Prof. Dr. A. Beril TUĞRUL ENERJİ EKONOMİSİ AÇISINDAN ENERJİ SANTRALLARININ MUKAYESELİ DEĞERLENDİRMEŐİ	10:15-10:30
Yrd. Doç. Dr. Yusuf ÇİFCİ & Arş. Gör. Pınar KAYALI TÖRKİYE'DE DEMOKRASİNİN CİNSİYETİNİ BELİRLEMELİK: KADIN CİNAYETLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	10:30-10:45
İryna KLOPOVA - SİYASİ SEFERBERLİK KAYNAĞI OLARAK MİLLİYETÇİLİK	10:45-11:00
Prof. Dr. A. Beril TUĞRUL - ENERJİ YÖNETİMİ VE YÖNETİŞİMİNİN ÖNEMİ	11:00-11:15
Yrd. Doç. Dr. Ayhan Nuri YILMAZ - KÜRESEL BÖLGESEL OLUŞUMLAR VE TÖRKİYE'NİN ALTERNATİFLERİ	11:15-11:30
Prof. Dr. Hüseyin KÖSE & Arş. Gör. Fahrünnisa BAKIRCI KAZAN MEDYATİZE OLMUŞ BİR TOPLUMDA HALK EĞİTİMİ	11:30-11:45
Yrd. Doç. Dr. Selçuk AYDIN & Yrd. Doç. Dr. Atıl Cem ÇİÇEK LİBERALİZM VE MUHAFAZAKARLIK EKSENİNDE ALİ FUAD BAŐĞİL	11:45-12:00

OTURUM II. SALON-3**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Ahmet BOZYİĞİT**

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman ENSARİ - Şİİ MÜFESSİRLERİN "MUVAFAKAT-I ÖMER" ÖRNEKLERİNE YAKLAŞIMI	12:00-12:15
Yrd. Doç. Dr. Hacer ŞAHİNALP - İSLAM KELÂMINDA TEVESSÜL VE VESİLE	12:15-12:25
Arş. Gör. İbrahim SİZGEN - İBN HACER EL-HEYTEMÎ'NİN ŞÂFİİ FIKHINA KATKISI	12:25-12:40
Yrd. Doç. Dr. Ahmet BOZYİĞİT - GAZÂLÎ'NİN TE'VİL ANLAYIŞININ NERESİNDEYİZ	12:40-12:55
Yrd. Doç. Dr. Maşallah TURAN KUR'AN'DA HZ. MUHAMMED'E "RESUL" VE "NEBİ" NİTELENDİRMESİNİN YAPILDIĞI AYETLERDEKİ VURGULAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	12:55-13:05
Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman ENSARİ - EHL-İ SÜNNET VE ŞİA TEFİSİRLERİNDE "PEYGAMBERLERİN MİRASI" TARTIŞMALARININ KRİTİĞİ	13:05-13:20
Arş. Gör. Ömer FİDANBOY - İLK DÖNEM KELÂMCILARINDAN İBNİ HACER EL-HEYTEMÎ VE TEKFİR NAZARİYESİ	13:20-13:35
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şirin AYIŞ - NEFİS MERTEBELERİNE ASTROLOJİK YAKLAŞIMLAR: SOFYALI BALI VE SÜNBUİL SİNAN ÖRNEĞİ	13:35 – 13:45
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şirin AYIŞ - NEFİS MERTEBELERİNE PSİKOLOJİK YAKLAŞIMLAR: NEFİS MERTEBELERİNİN PSİKOLOJİDEKİ KARŞILIKLARI ÜZERİNE	13:45 – 13:50

OTURUM III. SALON-3**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Gülçiçek AKÇAY**

Yrd. Doç. Dr. Gülçiçek AKÇAY TASAVVUF VE AHLAK EĞİTİMİNDE KULLANILAN EDEBİ METİNLERDE HAZRET-İ MUHAMMED: PEND-NÂME ŞERHLERİ ÖRNEĞİ	14:30-14:45
Yrd. Doç. Dr. Sezayi BEKDEMİR FUKAHÂ İLE MÜTEKELLİMİNİN FIKIH TANIMLARINA KARŞILAŞTIRMALI BİR BAKIŞ	14:45-15:00
Yrd. Doç. Dr. Gülümser DURHAN EPİSTEMİK GEREKÇELENDİRME ANLAYIŞININ GETTIER PROBLEMİ BAĞLAMINDA MANTIKSAL ANALİZİ	15:00-15:15
Yrd. Doç. Dr. Memet Zeki UYANIK MÜFTÜLÜKLERE RESMİ NİKÂH KIYMA YETKİSİNİN VERİLMESİ VE UYGULAMADAKİ MUHTEMEL PROBLEMLER	15:15-15:30
Yrd. Doç. Dr. Bünyamin ÇALIK İSLAM HUKUKUNDA KADIN TANIKLIĞININ YERİ	15:30-15:45
Arş. Gör. Mehmet Fatih DEDE LOKMAN SURESİ BAĞLAMINDA ÖĞRENCİDE BULUNMASI GEREKEN VASIFLAR	15:45-16:00
Yrd. Doç. Dr. Hacer ŞAHİNALP İSLAM KELÂMINDA ŞEFAAT OLGUSU	16:00-16:15
Yrd. Doç. Dr. Maşallah TURAN - MODEL İNSAN OLUŞTURMADA KUR'ANÎ YÖNTEM (Nuh ve Muhammed Sureleri Örneği)	16:15-16:30

OTURUM IV. SALON-3**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR**

Yrd. Doç. Dr. Gökmen KILIÇOĞLU ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE YÜKSELEN BİR EĞİLİM OLARAK DİNİ DİPLOMASI VE TÜRK DİŞ POLİTİKASINDA UYGULANMASI	17:00-17:15
Şura ÇİÇEK TÜRKİYE'NİN FİLİSTİN SORUNUNA BAKIŞI VE HANGİ KAVRAMLAR ÜZERİNDEN İNŞA ETTİĞİ ÜZERİNE BİR ANALİZ	17:15-17:30
Okt. Dr. Ferat KAYA AB DİŞ POLİTİKA ANALİZİ; İSRAİL-FİLİSTİN ÇATIŞMASI ÖRNEK OLAYI	17:30-17:45
Yrd. Doç. Dr. Gökmen KILIÇOĞLU SÖZDE ERMENİ SOYKIRIMI İDDİALARI İLE MÜCADELEDE KAMU DİPLOMASİSİ KULLANIMI VE SİVİL TOPLUMUN ROLÜ: ASEF VE TALAT PAŞA KOMİTESİ ÖRNEKLERİ	17:75-18:00
Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR & Ramazan İPEK AYFER TUNÇ'UN SAKLI VE EVVELOTEL ESERLERİNDE BEZİK OYNAYAN KADINLAR'IN İZDÜŞÜMLERİ	18:00-18:15
Arş. Gör. Elçin KARAŞ AYDIN & Arş. Gör. Ümran CİHAN KADININ İŞGÜCÜNE KATILIMINI ETKİLEYEN SOSYO-EKONOMİK DEĞİŞKENLERİN EKONOMETRİK BİR ANALİZİ	18:15-18:30
Arş. Gör. Mehmet İhsan ÖZDEMİR FİLİPİNLER-MORO SORUNUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	18:30-18:45
Yrd. Doç. Dr. Handan KARAKAYA & Arş. Gör. Ümran CİHAN YOKSULLUĞUN KADINLAŞMASI SÜRECİ VE KADIN YOKSULLUĞU	18:45-19:00
Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR & AGİT AYDIN ÖMER SEYFETTİN HİKÂYELERİNDE GUY DE MAUPASSANT TESİRİ	19:00-19:15

OTURUM I. SALON - 4**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Hatice Nur GERMİR**

Yrd. Doç. Dr. Sevgi IŞIK EROL - TOPLUMSAL DEĞERLER BAĞLAMINDA İKTİSADİ KALKINMA	10:00-10:15
Prof. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU & Doç. Dr. Duygu KOÇOĞLU SOSYAL MEDYA SEKTÖRÜNDE FARKLILAŞTIRILMAMIŞ PAZARLAMADAN YOĞUNLAŞTIRILMIŞ PAZARLAMAYA DOĞRU DEĞİŞEN HEDEF PAZAR STRATEJİSİ	10:15-10:30
Prof. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU & Doç. Dr. Duygu KOÇOĞLU - PAZARLAMA MİYOPLUĞUNUN ÖNÜNE GEÇMEDE SATRANÇ SPORUNUN ROLÜ	10:30-10:45
Öğr. Gör. Ayşegül İNCE & Öğr. Gör. Ferhat UĞURLU DAĞITICI (MARKET) MARKALI ÜRÜNLERE YÖNELİK TÜKETİCİ TUTUMLARI: NİĞDE İLİNDE BİR UYGULAMA	10:45-11:00
Yrd. Doç. Dr. Hatice Nur GERMİR TÜRKİYE'DE SERBEST BÖLGE UYGULAMALARININ GELECEĞİ; MARDİN SERBEST BÖLGESİ ÖRNEĞİ	11:00-11:15
Yrd. Doç. Dr. Merve TUNCAY TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN KATILIM BANKALARI İLE MEVDUAT BANKALARININ FİNANSAL GÖSTERGELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	11:15-11:30
Yrd. Doç. Dr. Hatice Nur GERMİR CAZİBE MERKEZLERİ PROGRAMI KAPSAMINDA YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ: MARDİN İLİ ÖRNEĞİ	11:30-11:45
Öğr. Gör. Ayşegül İNCE & Öğr. Gör. Ferhat UĞURLU MARKET(DAĞITICI) MARKALI ÜRÜNLERİN TERCİH EDİLME NEDENLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: NİĞDE İLİNDE BİR ALAN ÇALIŞMASI	11:45-12:00

OTURUM II. SALON -4**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Aydın ÇELİK**

Arş. Gör. Metin ERDEM & Doç. Dr. Bedrettin KESGİN TÜRKİYE'DE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİNİN KURUMSALLAŞMASI	12:00-12:15
Öğr. Gör. Ramazan KAYABAŞI ENERJİ NAKİL HATLARINDA ÇALIŞANLARIN YÜKSEKTE ÇALIŞMALARINDAN KAYNAKLI RİSKLERİN ANALİZİ	12:15-12:30
Yrd. Doç. Dr. Aydın ÇELİK TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN UYARINCA ÖNGÖRÜLEN TÜKETİCİ HAKLARI VE TÜKETİCİ SIFATININ BELİRLENMESİ	12:30-12:45
Hatef JAVADI & Arş. Gör. Ahmet AKTAŞ & Doç. Dr. Mehmet KABAK CBS TABANLI BULANIK VİKOR YÖNTEMİ ARACILIĞIYLA CTP BORU ÜRETİM TESİSİ YER SEÇİMİ: GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ İÇİN BİR UYGULAMA	12:45-13:00
Hatef JAVADI & Arş. Gör. Ahmet AKTAŞ & Doç. Dr. Mehmet KABAK BULANIK ANALİTİK HİYERARŞİ YÖNTEMİ VE COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMİ YARDIMIYLA TESİS YER SEÇİMİ: CTP BORU FABRİKASI İÇİN BİR UYGULAMA	13:00-13:15
Öğr. Gör. Ramazan KAYABAŞI LABORANT VE VETERİNER SAĞLIK ÖNLİSANS PROGRAMLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN ZOOTİK MESLEK HASTALIKLARI HAKKINDA BİLİNÇ SEVİYESİNİN ÖLÇÜLMESİ	13:15-13:30

OTURUM III.SALON -4**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Tolga CANDAN**

Prof. Dr. İbrahim ARSLAN & Öğr. Gör. İlyas BAYAR & Öğr. Gör. Osman KAVAK EKONOMİK İSTİKRAR BAĞLAMINDA KIRILGAN BEŞLİ VE TÜRKİYE ÜZERİNE MAKROEKONOMİK BİR ÇALIŞMA	14:30-14:45
Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNEY & Arş. Gör. Ensar BALKAYA - TÜRKİYE'NİN AYRIŞTIRILMIŞ İTHALAT DAVRANIŞLARININ TAHMİNİ	14:45-15:00
Yrd. Doç. Dr. Tolga CANDAN TÜRKİYE-AB ORTAKLIK HUKUKUNDA SON GELİŞMELER: ABAD'IN C-65/16 SAYILI "İSTANBUL LOJİSTİK LTD." KARARI'NIN DEĞERLENDİRMEŐİ	15:00-15:15
Yrd. Doç. Dr. Gürcan PAPATYA & Prof. Dr. Nurhan PAPATYA & Öğr. Gör. Mehmet Nedim UYGUR STRATEJİK KARAR VERME SÜRECİNDE RASYONELLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: MARDİN TİCARET VE SANAYİ ODASINA KAYITLI İHRACATÇI İŞLETMELER ÜZERİNDE ARAŞTIRMA	15:15-15:30
Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNEY & Arş. Gör. Ensar BALKAYA - KAMU HARCAMALARI VE TİCARİ AÇIKLIĞIN İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞE ETKİŐİ	15:30-15:45
Öğr. Gör. Murat AYAR & Yrd. Doç. Dr. Esra Gökçen KAYGISIZ & Yahya GÜNAY TEKNOLOJİ SEKTÖRÜNDE AR-GE HARCAMALARININ PAYI: BORSA İSTANBUL (BİST) Örneği	15:45-16:00
Öğr. Gör. Pınar ŞAHBAZ CANÖNDE İKTİSADİ KALKINMA AÇISINDAN BİR DEZAVANTAJ OLARAK SOSYAL YARDIMLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	16:00-16:15

OTURUM IV. SALON -4**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Hakan SARIÇAM**

Yrd. Doç. Dr. İsmail ÇELİK & Yrd. Doç. Dr. Hakan SARIÇAM GÜÇLÜ YÖNLER ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİNİN TÜRK ÖRNEKLEMİNDE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ	17:00-17:15
Yrd. Doç. Dr. Serpil DURĐUN - RICHARD RORTY'DE DAYANIŞMA UMUDU	17:15-17:30
Yrd. Doç. Dr. Zeynep KANTARCI BİNGÖL NIETZSCHE'DEKİ ÜSTİNSAN DÜŐUNCESİNİN FİKİR BABASI OLARAK "KALLİKLES"	17:30-17:45
Yrd. Doç. Dr. Mustafa SOLMAZ - BUNALIM ve EDEBİYATA YANSIMASI	17:45-18:00
Yrd. Doç. Dr. Tahir YAŞAR - EDEBİYATIMIZDA EŐŐİYA MİTİ'NE İKİ FARKLI BAKIŞ	18:00-18:15
Arş. Gör. Abdullah KILINÇKAYA MEHMED ZİHNİ EFENDİ'NİN el-MUKTADAB ADLI ESERİNİN İNCELENMESİ	18:15-18:30
Yrd. Doç. Dr. Zeynep HARPUTLU MORAL DECADENCE IN LATE-VICTORIAN SLUM FICTION	18:30-18:45
Yrd. Doç. Dr. Memet Zeki UYANIK & Arş. Gör. İbrahim SİZGEN DEFİNDEN SONRA ÖLÜYE YAPILAN TELKİN UYGULAMASININ FİKİH MEZHEPLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	18:45-19:00
Öğr. Gör. Ferit ŞAHİN EDEBİYAT MI, TARİH Mİ? AHMED ARİF'İN ANADOLU ŞİİRİNDE İMGELEMİN KURGULADIĞI TARİH	19:00-19:15

OTURUM I. SALON-5**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK**

Yrd. Doç. Dr. Metin IŞIK & Öğr. Gör. Ahmet R. TOPTANCI ÖRGÜT KÜLTÜRÜ ÖRGÜTSEL DEMOKRASİNİN BİR BELİRLEYİCİSİ MİDİR?	10:00-10:15
Şule HAKYEMEZ & Yrd. Doç. Dr. Nermin BAHŞI TÜKETİCİLERİN ORGANİK ÜRÜN TÜKETİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10:15-10:30
Hatice SUVATÇI & Yrd. Doç. Dr. Nermin BAHŞI TÜKETİCİLERİN ORGANİK VE KONVANSİYONEL ZEYTİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	10:30-10:45
Dr. Baran YAŞAR & Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK TÜRKİYE'DE ALTERNATİF ENERJİ KAYNAĞI OLARAK BİYODİZEL VE YAŞANAN GELİŞMELER	10:45-11:00
Dr. Baran YAŞAR & Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK & Yrd. Doç. Dr. Ufuk GÜLTEKİN & Dr. Fırat AYAS ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BALCALI MARKASI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELER	11:00-11:15
Öğr. Gör. Serap ATEŞ YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞININ TÜRK İDARİ YAPISINA YANSIMALARI: PERFORMANS YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR İNCELEME	11:15-11:30
Öğr. Gör. Serap ATEŞ KAMU KURUMLARINDA MOBBİNG SONUCU TÜKENMİŞLİK SENDROMU	
Dr. Betül Şeyma ALKAN TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI KAPSAMINDA KARŞILIKLAR VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	11:30-11:45
Yrd. Doç. Dr. Koray DEMİR LİMİTED ŞİRKETLERDE GENEL KURUL MÜDÜRLERE TALİMAT VEREBİLİR Mİ?	11:45-12:00

OTURUM II. SALON -5**OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Barış MUTLU**

Yrd. Doç. Dr. Barış MUTLU G. E. M. ANSCOMBE'UN MODERN AHLAK FELSEFESİ ELEŞTİRİSİ VE BİR DEĞERLENDİRMESİ	12:00-12:15
Öğr. Gör. Çiğdem ÇAM TÜRKAN & Öğr. Gör. Servet TÜRKAN MÜMTAZ ZEKİ TAŞKIN'IN TİYATRO ESERLERİNDE AKTARILAN DEĞERLER	12:15-12:30
Öğr. Gör. Elif CANALAN ADALET MEKANİZMASINDA SUÇ SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARIN RUHSAL DEĞERLENDİRMELERİ VE SOSYAL HİZMET	12:30-12:45
Öğr. Gör. Nimet TEĞİN BARAJLARIN YARATTIĞI MEKÂNSAL DÖNÜŞÜMÜN SOSYOLOJİK SONUÇLARI: ALKUMRU- KIRAZLI ÖRNEĞİ	12:45-13:00
Öğr. Gör. Nimet TEĞİN SİİRT İLİNDE İNTİHAR GİRİŞİMLERİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA	13:00-13:15

OTURUM II. SALON -5
OTURUM: Doç. Dr. Salih YEŞİL

Doç. Dr. Mehmet Nusret BEDÜK & Arş. Gör. Emre KARABACAK - İŞÇİNİN ÜCRETİNİN ZAMANINDA ÖDENMEMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI	14:30-14:45
Doç. Dr. Mehmet Nusret BEDÜK & Arş. Gör. Emre KARABACAK - İŞÇİNİN KILIK KIYAFETİ NEDENİYLE İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞVERENCE FESHİ	14:45-15:00
Sefa ORTAKAYA & Doç. Dr. Remzi TUNTAŞ YAPAY SİNİR AĞLARI YARDIMI İLE ÇAĞRI MERKEZİ UYGULAMALARINDA ÖNGÖRÜ MODELLEMESİ	15:00-15:15
Arş. Gör. Sırrı Emrah ÜÇER - TÜRKİYE'DE ÖZELLEŞTİRMENİN ÜÇ DÖNEMİ: 1980'LER, 1990'LAR VE 2001 SONRASI	15:15-15:30
Arş. Gör. Sırrı Emrah ÜÇER TELEFONDA ÖZEL SEKTÖR: TÜRKİYE'DE TELEKOMÜNİKASYON ÖZELLEŞTİRMELERİNİN KUŞBAKIŞI TARİHÇESİ	15:30-15:45
Doç. Dr. Salih YEŞİL & Öğr. Gör. Ferhat UĞURLU HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMALARINDA KULLANILAN MODELLERİN HOFSTEDE'İN KÜLTÜR BOYUTLARI İLE İLİŞKİSİ ÜZERİNE ÖZEL SEKTÖRDE BİR ALAN ÇALIŞMASI	15:45-16:00
Doç. Dr. Salih YEŞİL & Öğr. Gör. Ferhat UĞURLU HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMALARINDA KULLANILAN MODELLERİN HALKLA İLİŞKİLER PERFORMANSI VE İŞLETME PERFORMANSINA ETKİLERİ ÜZERİNE ÖZEL SEKTÖRDE BİR ALAN ÇALIŞMASI	16:00-16:15

OTURUM IV. SALON -5
OTURUM BAŞKANI: Yrd. Doç. Dr. Erdinç KOÇ

Öğr. Gör. Mehmet RIDA TÜR & Öğr. Gör. Davut ÖZHAN ELEKTRİK PIYASASINDA KAPASİTE MEKANİZMASI DÜZENLEMELERİ VE DEĞERLENDİRMESİ	16:15-16:30
Öğr. Gör. Davut ÖZHAN & Öğr. Gör. Mehmet RIDA TÜR - PİEZOELEKTRİK ENERJİ ÜRETECİ MODELLEMESİ VE RÜZGÂR ENERJİSİ UYGULAMASI	16:30-16:45
Öğr. Gör. Fatih EKİNLER & Öğr. Gör. Zekeriya YILMAZ İŞGÖRENLER AÇISINDAN ÖRGÜTSEL ADALETİN MOTİVASYON ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	16:45-17:00
Öğr. Gör. Zekeriya YILMAZ & Öğr. Gör. Fatih EKİNLER ÖRGÜTLERİN TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE GEÇİŞ SÜRECİNDE KARŞILAŞMIŞ OLDUKLARI SORUNLAR VE ÖNERİLER	17:00-17:15
Öğr. Gör. Zekeriya YILMAZ & Öğr. Gör. Mehmet Nedim UYGUR & Öğr. Gör. Talha BAYIR GİRİŞİMCİLİKTE SOSYO KÜLTÜREL ENGELLER: TRC3 BÖLGESİ ÖRNEĞİ	17:15-17:30
Öğr. Gör. Zekeriya YILMAZ & Öğr. Gör. Mehmet Nedim UYGUR & Öğr. Gör. Talha BAYIR YÖNETİM BİLGİ SİSTEMLERİNİN STRATEJİK KARAR VERME SÜRECİNDEKİ ROLÜ: TRC3 BÖLGESİNDE BİR UYGULAMA	17:30-17:45
Yrd. Doç. Dr. Engin KANBUR & Dr. Mustafa CANBEK ÇALIŞANLARIN İŞE BAĞLI GERİNLİK DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	17:45-18:00
Dr. Mustafa CANBEK & Yrd. Doç. Dr. Engin KANBUR ALGILANAN AŞIRI İŞ YÜKÜNÜN İŞ PERFORMANSI VE İŞTEN AYRILMA NİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	18:00-18:15
Yrd. Doç. Dr. Erdinç KOÇ - TEDARİK ZİNCİRİNİN ŞEFFAFLIĞINDA YENİ PARADİGMA: BLOKZİNCİR	18:15-18:30

İÇİNDEKİLER

KONGRE KÜNYESİ	i
BİLİM KURULU	ii
FOTOĞRAF GALERİSİ	iii
KONGRE PROGRAMI	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi

BİLDİRİ ÖZETLERİ

A. Beril TUĞRUL ENERJİ EKONOMİSİ AÇISINDAN ENERJİ SANTRALLARININ MUKAYESELİ DEĞERLENDİRMESİ	1
A. Beril TUĞRUL ENERJİ YÖNETİMİ VE YÖNETİŞİMİNİN ÖNEMİ	2
Abdullah KILINÇKAYA ARAP DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ARAPÇA YAZILI ANLATIM DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	3
Abdullah KILINÇKAYA MEHMED ZİHNİ EFENDİ’NİN el-MUKTADAB ADLI ESERİNİN İNCELENMESİ	4
Abdurrahman ENSARİ Şİİ MÜFESSİRLERİN “MUVAFAKAT-I ÖMER” ÖRNEKLERİNE YAKLAŞIMI	5
Abdurrahman ENSARİ SÜNNİ VE Şİİ TEFSİRLERDE “PEYGAMBERLERİN MİRASI” TARTIŞMALARININ KRİTİĞİ	6
Adem GÜRBÜZ & Yusuf AYDOĞDU 1971-1980 DÖNEMİ TÜRK ROMANINDA BOŞANMA NEDENLERİ	7
Adem GÜRBÜZ & Yusuf AYDOĞDU İSMAİL POLAT’IN “HÜLLE VE TÖRE” ROMANINDA DİN YOZLAŞMASI	8
Adnan OKTAY KUDÜS’Ü TUHFETÜ’L-HARAMEYN ÜZERİNDEN YENİDEN OKUMAK	9
Adnan OKTAY ALİ EMİRİ’NİN ÂMİD-İ SEVDÂ GAZETESİNDEKİ ŞİİRLERDE TEMATİK BİR İNCELEME	11
Mehmet Oktay GÖKASLAN & Ahmet AKATAK KENTLERİN MARKALAŞMASI VE TÜRKİYEDEKİ MARKALAŞAN KENTLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	13
Baran AKKUŞ & Sevim BAKIR KAYA & Ahmet AKATAK KURUMSAL YÖNETİMİN İŞLETMELER İÇİN ÖNEMİ ÜZERİNE BİR ANALİZ	14
Gülşen KIRPIK & Ahmet BOZKURT ÇALIŞAN KİŞİLİĞİ İLE İŞ TATMİNİ ÜZERİNE BİR SAĞLIK KURUMUNDA ARAŞTIRMA: ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BALCALI HASTANESİ ÖRNEĞİ	16
Ahmet BOZYİĞİT	17

GAZÂLÎ'NİN TE'VİL ANLAYIŞININ NERESİNDEYİZ	
Ahmet BOZYİĞİT	
İSLÂM FİLOZOFLARININ HAKİKAT ALGISINDA HAVAS AVAM AYIRIMI	18
Ahmet GÜNEY & Ensar BALKAYA	
TÜRKİYE'NİN AYRIŞTIRILMIŞ İTHALAT DAVRANIŞLARININ TAHMİNİ	19
Ahmet GÜNEY & Ensar BALKAYA	
KAMU HARCAMALARI VE TİCARİ AÇIKLIĞIN İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞE ETKİSİ	21
Ahmet KAYAOĞLU & Cumali KILIÇ	
ENDÜSTRİ 4.0'ın PAZARLAMA FAALİYETLERİNE OLASI ETKİLERİ	22
Ahmet KAYAOĞLU & Cumali KILIÇ	
YENİ GİRİŞİMCİLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE GİRİŞİMCİLİK KÜLTÜRÜ	24
Ahmet SAAT	
HES'LERDEN DOĞAN ZARARLARIN TEHLİKE SORUMLULUĞU KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	26
Ahmet SAAT	
TÜRK HUKUKUNDA ANLAŞMALI BOŞANMA	27
Akif AKTO & Fatih KILIÇ	
İNSAN DOĞASI'NDAN ESTETİK DOĞA'YA DOĞRU	28
Akın USUPBEYLİ	
YAPAY ZEKÂ ÜZERİNE İKTİSADİ BİR TARTIŞMA	30
Alev TAZE & Suna TARKOÇİN & Nurcan ALAGÖZ	
ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	31
Nurcan ALAGÖZ & Suna TARKOÇİN & Alev TAZE	
ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK TUTUMLARI VE BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	32
Atilla ÜNLÜ & Ali OSMANOĞLU	
REEL DÖVİZ KURU OYNAKLIĞI İLE ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR ANALİZ	33
Ali OSMANOĞLU & Atilla ÜNLÜ	
TÜRKİYE'DE KAYIT DIŞI İSTİHDAMLA MÜCADELEDE GELİŞTİRİLEN STRATEJİLER VE UYGULANAN POLİTİKALAR	34
Ali ÖZKAN & Meryem Delal YAMAN & Rabia UZUN	
GASTRONOMİ AÇISINDAN BAHARATLARIN GAZİANTEP MUTFAK KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ	35

Ali ÖZKAN	
TÜRKİYE'DE EKMEK İSRAFINA İSTATİSTİKSEL BİR YAKLAŞIM VE ÇÖZÜM ÖNREİLERİ	37
Bünyamin ATEŞ & Alican KAYA	
ERGENLERİN SİBER ZORBALIK DURUMLARININ İNCELENMESİ	38
Bünyamin ATEŞ & Alican KAYA	
ERGENLERDE OKUL TÜKENMİŞLİĞİNİN YORDAYICISI OLARAK ALGILANAN SOSYAL DESTEK	40
Arkın GÜNAY	
YARGITAY İÇTİHA TLARI VE ÖĞRETİ GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE TÜRK İŞ HUKUKUNDA BELİRSİZ ALACAK DAVASI	41
Şerife PEKKÜÇÜKŞEN & Arzu Maltaş EROL	
HALKIN BELEDİYESİ, BELEDİYENİN HALKI: HİZMET SUNUMUNDA ENGELLİLER	42
Ayşenur GÖNÜLAÇAN & Asiye TÛTÛNCÛ	
TÜRKİYE'DE YOKSULLUĞUN BÖLGESEL ANALİZİ	43
Asiye YÛKSEL	
ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMA GELİŞTİRMEYE (AR-GE'YE) BAKIŞ AÇILARINI ORTAYA KOYMAYA YÖNELİK BİR TUTUM ÖLÇEĞİ "YARATIMCI BİREY" KAVRAMI	44
Selçuk AYDIN & Atıl Cem ÇİÇEK	
LİBERALİZM VE MUHAFAZAKÂRLIK EKSENİNDE ALİ FUAD BAŞGİL	45
Bekir DEMİR TAŞ & Aybûke KAYA	
TÜRKİYE'DE TARIMSAL YAYIMDA BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIM OLANAKLARI	46
Aybûke KAYA & Dilek BOSTAN BUDAK & Erdal DAĞISTAN	
İPEKBÖCEKÇİLİĞİ FAALİYETLERİNİN KIRSAL TURİZME KATKISI (HATAY İLİ ÖRNEĞİ)	47
Aydın ÇELİK	
ANONİM VE LİMİTED ŞİRKET ORTAK VE YÖNETİCİLERİNİN KAMU BORÇLARINDAN DOLAYI SORUMLULUKLARININ NİTELİĞİ VE BU SORUMLULUĞUN BAŞLANGIÇ VE SONA ERME ZAMANI	48
Aydın ÇELİK	
TÛKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN UYARINCA ÖNGÖRÛLEN TÛKETİCİ HAKLARI VE TÛKETİCİ SIFATININ BELİRLENMESİ	49
Ayhan Nuri YILMAZ	
KÛRESEL BÖLGESEL OLUŞUMLAR VE TÜRKİYE'NİN ALTERNATİFLERİ	50
Ayhan Nuri YILMAZ	
ULUSÛSTÛ YAPILARIN ULUS DEVLETE ALTERNATİF OLMASI BAĞLAMINDA AB'NİN PERFORMANSI	51
Ayhan ÖZER	
TÜRKİYE'DE SANAT ELEŞTİRİSİNİN RESİM SANATI BAĞLAMINDA SORUNLARI	52

Berna Özlem ÖZCAN & Ayhan ÖZER DOĞA SANATI VE TÜRKİYE'DE İLK ÖRNEKLERİ	53
Adem ÇELİK & Aykut AYKUTALP JOHN LOCKE'UN DÜŞÜNCESİNDE LAİKLİK VE DİNSEL HOŞGÖRÜ	55
Aykut AYKUTALP & Adem ÇELİK SİYASET, MEKÂN VE ÖZNEMLİK: ÇOKLUK VE HALK KAVRAMLARINI MEKÂN ÜZERİNDEN DÜŞÜNMEK	56
Aykut EKİYOR & Gülhan GÖK AKILCI İLAÇ KULLANIMINDA ECZACILARIN TUTUM VE DAVRANIŞLARI	57
Aykut EKİYOR & Gülhan GÖK AKILCI İLAÇ KULLANIMINDA AİLE HEKİMLERİNİN ROLÜ FARKLILIK GÖSTERİR Mİ?	59
Ayşe Nur Uyma & Hasan Ünal MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKIŞ DENEYİMLERİ: ÇOKLU YOLDAN PROBLEM ÇÖZME	61
Ayşegül İNCE & Ferhat UĞURLU MARKET(DAĞITICI) MARKALI ÜRÜNLERİN TERCİH EDİLME NEDENLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: NİĞDE İLİNDE BİR ALAN ÇALIŞMASI	63
Ayşegül İNCE & Ferhat UĞURLU DAĞITICI (MARKET) MARKALI ÜRÜNLERE YÖNELİK TÜKETİCİ TUTUMLARI: NİĞDE İLİNDE BİR UYGULAMA	64
Kasım KAYA & Ferit KÜÇÜK & Baran ARSLAN İŞ STRESİ DÜZEYİNDEKİ FARKLILIKLARI BELİRLEMeye YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA	65
Ferit KÜÇÜK & Kasım KAYA & Baran ARSLAN GİRİŞİMCİLİĞİN DESTEKLENMESİNDE EĞİTİM VE MENTÖRLÜK HİZMETLERİNİN ÖNEMİ	66
Bariş MUTLU G. E. M. ANSCOMBE'UN MODERN AHLAK FELSEFESİ ELEŞTİRİSİ VE BİR DEĞERLENDİRMESİ	67
Bavver KILIÇOĞLU BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİNE BİREYSEL BAŞVURU HAKKI VE TÜRKİYE'NİN DURUMU	69
Bavver KILIÇOĞLU SOYKIRIM SUÇU KAPSAMINDA MAĞDUR GRUP OLARAK "DİNİ GRUPLARA" KÖKTENCİ MEZHEBİ ÇATIŞMALAR EKSENİNDE BİR BAKIŞ	70
Metin ERDEM & Bedrettin KESGİN TÜRKİYE'DE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİNİN KURUMSALLAŞMASI	71
Bengü HIRLAK & Orhan BALIKÇI AKADEMİK GÜDÜLENMENİN AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İİBF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	72
Bengü HIRLAK & Orhan BALIKÇI ALGILANAN SOSYAL DESTEKLE ÖĞRENİLMİŞ GÜÇLÜLÜK DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: İİBF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR	73

ARAŞTIRMA	
Bengücan FINDIK ÖMER SEYFETTİN'DE MİLLİYETÇİLİK VE MİLLİ KİN EDEBİYATI	76
Berat ÇİÇEK & Ahmet ÇİÇEK & Vedat ALMALI ÜNİVERSİTELERE SUNDUĞU FIRSATLAR YÖNÜYLE SOSYAL MEDYA	77
Berat ÇİÇEK & Vedat ALMALI & Ahmet ÇİÇEK ÜNİVERSİTELERİN MEDYADAKİ İTİBAR ALGISI ALTINDA YATAN TEMEL DİNAMİKLER: MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ¹	78
Betül Şeyma ALKAN TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI KAPSAMINDA KARŞILIKLAR VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	79
Buket ÖNAL MODERN DİPLOMASİ ARAÇLARI ve TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA KÜLTÜREL DİPLOMASİNİN ÖNEMİ	81
Buket ÖNAL SOĞUK SAVAŞ SONRASI ABD'NİN KAFKASYA POLİTİKALARI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE-ABD İLİŞKİLERİ	82
Bünyamin ÇALIK İSLAM HUKUKUNDA KADIN TANIKLIĞININ YERİ	83
Hüseyin ÖZTÜRK & Cengiz ÖZMEN KIBRIS BARIŞ HAREKÂTINDA ERBAKAN'IN ROLÜ	85
Cihan GÜNEŞ TÜRKİYE'DE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SENDİKACILIK FAALİYETLERİ (1963-1983)	86
Cihan OĞUZ SOSYAL MEDYADA SİYASİLER VE BELÂGAT KÜLTÜRÜ	87
Servet TÜRKAN & Çiğdem Çam TÜRKAN İĞDIR ÜNİVERSİTESİ TUZLUCA MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ BELİRLENMESİ	88
Çiğdem Çam TÜRKAN & Servet TÜRKAN MÜMTAZ ZEKİ TAŞKIN'IN TİYATRO ESERLERİNDE AKTARILAN DEĞERLER	89
Deniz ATALAYER BEYİN VE ŞEHİR EFSANELERİ	90
Derya ATALAY & Arzu ÖZYÜREK ANE-BABA TUTUM ALGISININ ERGENLERİN DUYGU DÜZENLEMELERİNİ YORDAYICI ETKİSİNİN İNCELENMESİ	92
Derya ATALAY & Arzu ÖZYÜREK ERGENLERDE ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ VE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ	94
Nihan YARMACI & Derya BAYSAL & Hüriyet ÇİMEN OTEL YÖNETİCİLERİNİN İNOVASYON ALGISI: ARDAHAN ÖRNEĞİ	96

Derya BAYSAL & Nihan YARMACI & Hürriyet ÇİMEN TURİZMDE SOSYAL MEDYANIN ETKİSİ: KARS ÖRNEĞİ	98
Derya BULUTTEKİN İCRA VE İFLAS KANUNU M. 82 VE YARGITAY KARARLARI KAPSAMINDA HACZEDİLMEZLİK VE BUNA İLİŞKİN ŞİKÂYET SÜRESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	99
Derya BULUTTEKİN İCRA VE İFLAS KANUNU HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE TATİL VE TALİKLER	100
Derya Özveri BEZDEKOVSKY SURIYE MÜLTECİ KRİZİNİN TOPLUMSAL GÜVENLİK AÇISINDAN TÜRK TOPLUMUNA ETKİLERİNE BİR BAKIŞ	101
Derya Özveri BEZDEKOVSKY KÜRESEL YÖNETİŞİM: TOPLUMSAL CİNSİYETÇİ YAKLAŞIM AÇISINDAN İNSANİ YARDIM	102
Dilara MEHMETOĞLU PUTİN RUSYA'SININ GÜNEY KAFKASYA ÜLKELERİNE YÖNELİK İZLEDİĞİ POLİTİKALAR	103
Dilara MEHMETOĞLU AVRASYACILIK KAVRAMI: KLASİK AVRASYACILIKTAN NEO - AVRASYACILIĞA	105
Dilara Özlem BAYRAM & Ersoy ÖZ TÜRKİYE'DE OTOMOBİL ÜRETİMİNİN BULANIK HEDEF PROGRAMLAMA YAKLAŞIMI İLE MODELLENMESİ VE ÇÖZÜLMESİ	107
Baran YAŞAR & Dilek BOSTAN BUDAK & Ufuk GÜLTEKİN & Fırat AYAS ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BALCALI MARKASI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELER	108
Baran YAŞAR & Dilek BOSTAN BUDAK TÜRKİYE'DE ALTERNATİF KAYNAĞI OLARAK BİYODİZEL VE YAŞANAN GELİŞMELER	110
Ekrem BENZER MÜLTECİ KAVRAMI VE CENEVRE SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN BU KAVRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ	111
Ekrem BENZER ROMA STATÜSÜ BAĞLAMINDA İNSANLIĞA KARŞI SUÇLAR	112
Elçin YAZICI & Hayrunnisa Bolay BELEN & Işıl Yaman BAYDAR & Gökhan AKSU & Nesrin Şermin OKUTAN ÖYKÜ TEMELLİ ETKİNLİKLERİN ÇOCUKLARIN YARATICILIK BECERİLERİNE ETKİSİ	113
Elçin YAZICI & Işıl Yaman BAYDAR OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ BİLİM İNSANINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN RESİMLER YOLUYLA İNCELENMESİ	115
Elif CANALAN ADALET MEKANİZMASINDA SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARIN RUHSAL DEĞERLENDİRMELERİ VE SOSYAL HİZMET	116
Elmas Gülhan ÇAM KELAMA YÖNELİK ELEŞTİRİLER-GAZZÂLÎ'NİN KELAM	119

ELEŞTİRİSİ BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME-	
Elmas Gülhan ÇAM BÂKILLÂNÎ'DE BİR DELİLLENDİRME YÖNTEMİ OLARAK LÜGAVÎ İSTİDLAL	120
Emel AVERBEK İLKOKUL İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI	121
Mehmet Nusret BEDÜK & Emre KARABACAK İŞÇİNİN ÜCRETİNİN ZAMANINDA ÖDENMEMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI	122
Mehmet Nusret BEDÜK & Emre KARABACAK İŞÇİNİN KILIK KIYAFETİ NEDENİYLE İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞVERENCE FESHİ	124
Ender SONGUR TÜRKİYENİN SANAYİSİ GELİŞMEKTE OLAN BÖLGELERDE KOBİLERE YÖNELİK DEVLET DESTEKLERİNİN TASARLANMASI: TR 71 BÖLGESİ ÖRNEĞİ	125
Engin KOÇ ULUS BİRLİĞİNDEN BERLİN DUVARININ ÇÖKÜŞÜNE ALMAN DIŞ POLİTİKASI	127
Engin KOÇ II. DÜNYA SAVAŞI SONU OLUŞTURULAN NUREMBERG VE TOKYO ULUSLARARASI ASKERİ CEZA MAHKEMELERİ VE UYGULAMALARI	128
Yusuf BAYRAKTUTAN & İbrahim ARSLAN & Selahattin KAYNAK & Erdal ALANCIOĞLU İŞGÜCÜ NİTELİĞİNİN ARTIRILMASINDA MESLEKİ EĞİTİMİN ÖNEMİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	129
Yusuf BAYRAKTUTAN & İbrahim ARSLAN & Selahattin KAYNAK & Erdal ALANCIOĞLU ORTA GELİR TUZAĞINDAN ÇIKIŞ BAĞLAMINDA ARAŞTIRMA-GELİŞTİRME: TÜRKİYE VE GÜNEY KORE DENEYİMLERİNE BAKIŞ	131
Erdal YILMAZ & Okan GELMEDİ YENİ HASILAT STANDARDI TFRS – IFRS 15 VE İNŞAAT TAAHHÜT SÖZLEŞMELERİ ÜZERİNDE BİR UYGULAMA	133
Erdinç KOÇ TEDARİK ZİNCİRİNİN ŞEFFAFLIĞINDA YENİ PARADİGMA: BLOKZİNCİR	135
Ayca ÖZCEYLAN & İ. Halil KORKMAZ & Cihan ÇETİNKAYA & Eren ÖZCEYLAN ANALYSIS FOR NEUROMARKETING PERCEPTION IN GAZIANTEP UNIVERSITY	136
Erhan AKIN & Nuri ASLAN 7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDA BULUNAN METİNLERİN SÖZCÜK BAKIMINDAN İNCELENMESİ	137
Erkan PERKTAŞ & Abdulkadir ERTAŞ ÖRGÜTLERDE BİLGİ YÖNETİMİ SÜRECİNDE KULLANILAN BİLGİ YÖNETİMİ ARAÇLARI (TEKNOLOJİLERİ) VE ÖNEMİ	139
Erkan PERKTAŞ & Abdulkadir ERTAŞ	

TÜRKİYE’DE KOBİ’LERE DESTEK SAĞLAYAN KURUM VE KURULUŞLAR	140
Esmâ YALÇINKAYA CEZA MUHAKEMESİNDE SAĞLIK MESLEĞİ MENSUBUNUN TANIKLIĞI VE TANIKLIKTAN ÇEKİNMESİ	141
Esmâ YALÇINKAYA SAĞLIK MESLEĞİ MENSUPLARININ SUÇU BİLDİRMEMESİ SUÇU (TCK m. 280)	143
Esra ÇAĞRI MUTLU ARİSTOTELES’TE BİLİMLER SINIFLANDIRMASI ÜZERİNE	145
Eşref NAS ÖĞRETMENLERİN VELİLERE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI	147
Eşref NAS BİR METAFOR ÇALIŞMASI: ÖĞRENCİLERİN REHBERLİK SERVİSİNE İLİŞKİN ALGILARI	148
Faruk AKYÜZ YENİ ASUR KRALİYET MEKTUPLARINA GÖRE KRALIN ASKERLERİ (ŞAB ŞARRİ)	149
Fatih EKİNLER & Zekeriya YILMAZ İŞGÖRENLER AÇISINDAN ÖRGÜTSEL ADALETİN MOTİVASYON ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	150
Zekeriya YILMAZ & Fatih EKİNLER ÖRGÜTLERİN TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE GEÇİŞ SÜRECİNDE KARŞILAŞMIŞ OLDUKLARI SORUNLAR VE ÖNERİLER	151
Ferat KAYA AB DIŞ POLİTİKA ANALİZİ; İSRAİL-FİLİSTİN ÇATIŞMASI ÖRNEK OLAYI	152
Ferat KAYA DEĞİŞEN DÜNYA DÜZENİNDE NÜKLEER ENERJİNİN AB-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE ETKİSİ	153
Ferhat APAYDIN & Esra SOYU ORTAK TARIM POLİTİKASI BAĞLAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE BİR BAKIŞ	154
Ferhat APAYDIN SANAYİSİZLEŞME OLGUSU VE TÜRKİYE’DE ERKEN SANAYİSİZLEŞME	155
Salih YEŞİL& Ferhat UĞURLU HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMALARINDA KULLANILAN MODELLERİN HOFSTEDE’İN KÜLTÜR BOYUTLARI İLE İLİŞKİSİ ÜZERİNE ÖZEL SEKTÖRDE BİR ALAN ÇALIŞMASI	156
Salih YEŞİL& Ferhat UĞURLU HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMALARINDA KULLANILAN MODELLERİN HALKLA İLİŞKİLER PERFORMANSI VE İŞLETME PERFORMANSINA ETKİLERİ ÜZERİNE ÖZEL SEKTÖRDE BİR ALAN ÇALIŞMASI	157
Ferit ŞAHİN EDEBİYAT MI, TARİH Mİ? AHMED ARİF’İN ANADOLU ŞİİRİNDE İMGELEMİN KURGULADIĞI TARİH	158

Figen GİRGİN SANATTA NEON IŞIKLARI	159
Figen GİRGİN GEÇMİŞLE BAĞINI KOPARMAYAN ÇAĞDAŞLAR: YİNKA HONİBARE, RUSSELL CONNOR, CESAR SANTOS ve HERMAN RAUN-VEGA	160
Gökhan BAK& Osman Vedüd EŞİDİR KURUMSAL DERGİCİLİK BAĞLAMINDA; YOLCULUK, PAMUKKALE VE ULUSOY TRAVEL DERGİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	161
Gökhan BAK& Osman Vedüd EŞİDİR ÜLKER GRUBUNUN 2014 YILI SPORDA SPONSORLUK FAALİYETLERİ	162
Gökmen KILIÇOĞLU SÖZDE ERMENİ SOYKIRIMI İDDİALARI İLE MÜCADELEDE KAMU DİPLOMASİSİ KULLANIMI VE SİVİL TOPLUMUN ROLÜ: ASEF VE TALAT PAŞA KOMİTESİ ÖRNEKLERİ	163
Gökmen KILIÇOĞLU ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE YÜKSELEN BİR EĞİLİM OLARAK DİNİ DİPLOMASİ VE TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA UYGULANMASI	165
Gönül KONAKAY Y KUŞAĞI DEĞERLER EĞİLİMİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER VE KARIYER TERCİHLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	167
Gülçiçek AKÇAY TASAVVUF VE AHLAK EĞİTİMİNDE KULLANILAN EDEBİ METİNLERDE HAZRET-İ MUHAMMED: PEND-NÂME ŞERHLERİ ÖRNEĞİ	168
Gülümser DURHAN EPİSTEMİK GEREKÇELENDİRME ANLAYIŞININ GETTIER PROBLEMİ BAĞLAMINDA MANTIKSAL ANALİZİ	169
H. Eylem KAYA YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE TOPLUMSAL DİNAMİKLERİ	170
H. Seçil FETTAHLIOĞLU & Ali SÜN BÜL & Arif YILDIZ BÜTÜNLEŞİK PAZARLAMA İLETİŞİMİ ARAÇLARINDAN SATIŞ GELİŞTİRME FAALİYETLERİ	171
Hacer BURKAZ 2001-2016 YILLARINDA ABD'NİN SURİYE POLİTİKASININ GÜVENLİK PERSPEKTİFİNDEN ANALİZİ VE SURİYE KRİZİNİ ANLAMAK	172
Hacer ŞAHİNALP İSLAM KELÂMINDA ŞEFAAT OLGUSU	173
Hacer ŞAHİNALP İSLAM KELÂMINDA TEVESSÜL VE VESİLE	175
İsmail ÇELİK& Hakan SARIÇAM AHLAKİ ÜSTBİLİŞ ÖLÇEĞİ: TÜRKÇEYE UYARLAMA, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	177
İsmail ÇELİK& Hakan SARIÇAM GÜÇLÜ YANLAR ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİNİN TÜRK	

ÖRNEKLEMİNDE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ Mustafa ERCENGİZ & İsmail ÇELİK & Hande TURP	179
ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ ÇOCUKLARIN SALDIRGANLIK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ Harun SARAÇ	180
KLASİK AYRIŞTIRMA YÖNTEMİ İLE İŞSİZLİK VE ENFLASYON VERİLERİNİN TAHMİN EDİLMESİ: TÜRKİYE ANALİZİ Hasan ÇİFTÇİ	181
BİLİNÇLİ GENÇLİK VE MEDYA OKURYAZARLIĞI Hasan ÇİFTÇİ	182
BİR İLETİŞİM ARACI OLARAK SOSYAL MEDYANIN DAVRANIŞLARA ETKİSİ Hatıf JAVADI & Ahmet AKTAŞ & Mehmet KABAK	184
CBS TABANLI BULANIK VIKOR YÖNTEMİ ARACILIĞIYLA CTP BORU ÜRETİM TESİSİ YER SEÇİMİ: GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ İÇİN BİR UYGULAMA Hatıf JAVADI & Ahmet AKTAŞ & Mehmet KABAK	185
BULANIK ANALİTİK HİYERARŞİ YÖNTEMİ VE COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMİ YARDIMIYLA TESİS YER SEÇİMİ: CTP BORU FABRİKASI İÇİN BİR UYGULAMA Hatice Nur GERMİR	187
TÜRKİYE’DE SERBEST BÖLGE UYGULAMALARININ GELECEĞİ; MARDİN SERBEST BÖLGESİ ÖRNEĞİ Hatice Nur GERMİR	189
CAZİBE MERKEZLERİ PROGRAMI KAPSAMINDA YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ: MARDİN İLİ ÖRNEĞİ Hatice YURTSEVER & Semra TETİK	191
“KRİPTOLU PARA: BİTCOIN” KULLANIMININ GETİRDİĞİ AVANTAJ VE DEZAVANTAJLAR İLE VERGİLENDİRME SORUNLARI Semra TETİK & Hatice YURTSEVER	193
ÖN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN UMUTSUZLUK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ Hüccet VURAL & Sevgi YILMAZ	194
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN DEĞERLENDİRME BİÇİMLERİ VE REKREASYONEL BEKLENTİLERİNİN ERZURUM ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ Hüccet VURAL & Sevgi YILMAZ	195
FARKLI FİZİKSEL MEKÂNLARDA ÖĞRENCİ ALGILAMALARINDAKİ DEĞİŞİM Hülya ALTUNYA	196
İSMAİL GELENBEVİ’NİN İSAGUCİ ŞERHİ İSİMLİ ESERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME Hülya ALTUNYA	197
SPOR VE MANTIK ÜZERİNE DÜŞÜNMEK Hülya SAĞLAM	198
İMAR HAKLARI TRANSFERİ SİSTEMİNİN MEVCUT İMAR	100

UYGULAMA ARAÇLARI KARŞISINDAKİ ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ	
Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU	
ÖMER SEYFETTİN'İN HİKÂYELERİNDE EĞİTİMLE İLGİLİ VERİLEN MESAJLAR	200
Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU	
YAKUP KADRİ'NİN HİKÂYELERİNDE ÇOCUKLAR	201
Hüseyin KOTAMAN	
ÇOCUK EĞİTİMİNDE KURALLAR VE ÖZGÜRLÜK	202
Hüseyin KOTAMAN	
PARALI EĞİTİMİN ÖĞRETMEN ÖĞRENCİ İLİŞKİSİNE VE AHLAK EĞİTİMİNE OLASI ETKİLERİ	203
Hüseyin KÖSE& Fahrünnisa BAKIRCI KAZAN	
MEDYATİZE OLMUŞ BİR TOPLUMDA HALK EĞİTİMİ	204
Hüseyin YAŞAR & Ramazan İPEK	
AYFER TUNÇ'UN SAKLI VE EVVELOTEL ESERLERİNDE BEZİK OYNAYAN KADINLAR'IN İZDÜŞÜMLERİ	205
Hüseyin YAŞAR & Agit AYDIN	
ÖMER SEYFETTİN HİKÂYELERİNDE GUY DE MAUPASSANT TESİRİ	206
Kudbeddin ŞEKER & İbrahim ÇEMBERLİTAŞ	
FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN TMS 17 FİNANSAL KİRALAMA STANDARDI KAPSAMINDA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	207
İbrahim ÇEMBERLİTAŞ & Kudbeddin ŞEKER	
UMS 11 İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ KAPSAMINDA YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM FAALİYETLERİNİN RAPORLANMASI	208
İbrahim MAZMAN & Atilla ALTUN	
DİN SOSYOLOJİSİNDE ANLAM VE YAPILAR BAĞLAMINDA DİNİN ANLAŞILMASI: WEBER, BERGER VE ELİADE ÖRNEKLERİ	209
Atilla ALTUN & İbrahim MAZMAN	
OSMANLI'DAN TÜRKİYE CUMHURİYETİNE İKTİDARLARIN MEŞRUIYET KAYNAKLARI	211
Mustafa SAVCI & İbrahim OLGUN & Muhammet Sadık İPEKOĞLU	
MUHASEBEYE YÖN VEREN KANUNLARDAN 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU'NUN YAPIM AŞAMASINDA BASKI GRUPLARININ ETKİSİ	213
İbrahim SİNEKÇİ	
CEZA MUHAKEMESİNDE FAİL İLE MAĞDURUN UZLAŞMASININ SONUCU	214
İbrahim SİNEKÇİ	
CEZA MUHAKEMESİNDE SORUŞTURMA AŞAMASINDA ÖNÖDEME	215
İbrahim SİZGEN	
İBN HACER EL-HEYTEMÎ'NİN ŞÂFİÎ FIKHINA KATKISI	216
Memet Zeki UYANIK& İbrahim SİZGEN	
DEFİNDEN SONRA ÖLÜYE YAPILAN TELKÎN UYGULAMASININ FIKIH MEZHEPLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	218
İhsan CORA	

KADIN GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNEMİ VE KADIN GİRİŞİMCİLERİN PİRİ: HZ. HATİCE	219
İlyas AKMAN	
ZAZA EDEBİYATINDA ALMANYA'YA GERÇEKLEŞTİRİLEN GÖÇLERİN YANSIMALARI: HÊVÎYA MACIRE (GÖÇMENİN UMUDU) KİTABI ÖRNEĞİ	221
İbrahim ARSLAN & İlyas BAYAR & Osman KAVAK	
EKONOMİK İSTİKRAR BAĞLAMINDA KIRILGAN BEŞLİ VE TÜRKİYE ÜZERİNE MAKROEKONOMİK BİR ÇALIŞMA	223
Arif ÖZSAĞIR & İlyas BAYAR & Fırat KARAKÖY	
İKTİSADİ KRİZLERİN VARLIĞI: KURUM VE KURULUŞLARIYLA BATI EKONOMİSİNİN ELEŞTİRİSİ	224
İmdat KÖKSAL & Ali ÇİÇEK & Muhammet Sait İŞILDAK	
2000 YILI ÖNCESİ VE SONRASI KURULAN DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN VERİ ZARFLAMA ANALİZİ (VZA) İLE ETKİNLİK ANALİZLERİNİN YAPILMASI VE KARŞILAŞTIRILMASI	225
Muhammet Sait İŞILDAK & Ali ÇİÇEK & İmdat KÖKSAL	
BAZI DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN VERİ ZARFLAMA ANALİZİ (VZA) İLE ETKİNLİK ANALİZİ	227
İrfan AKIN	
HAMİLİNE YAZILI HİSSE SENETLERİNİN DEVRİNİN KONTROLÜ (ALMANYA'DAKİ REFORM ÇALIŞMALARI VE TÜRK HUKUKU KARŞILAŞTIRMALI)	229
İrfan TOSUNCUOĞLU	
İNGİLİZCE KELİME ÖĞRETİMİNDE RENKLERİN KULLANIMI	231
Iryna KLOPOVA	
SİYASİ SEFERBERLİK KAYNAĞI OLARAK MİLLİYETÇİLİK	232
İhsan Nuri DEMİREL & Alican KAYA & İsmail ÇELİK	
ERGENLERİN ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLARI İLE SİBER ZORBALIK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ	234
Kadir AYDIN & Hilmi Erdoğan YAYLA	
MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK TUTUMLARI: TRC1 ÖRNEĞİ	236
Kadir AYDIN & Hilmi Erdoğan YAYLA	
MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK TUTUMLARININ KURUMSAL İTİBAR YÖNETİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	238
Kaldygul ADILBEKOVA & Kaan DİYARBAKIRLIOĞLU	
DIŞ POLİTİKA VE KİMLİK: KAZAKİSTAN'IN LATİN ALFABESİNE GEÇİŞİ	239
Kemal ÇELİK	
TÜRKİYE'NİN YOKSULLUK PROFİLİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	240
Kemal ÇELİK	
BİLEŞİK YOKSULLUK ENDEKSLERİ KAPSAMINDA TÜRKİYE'NİN İNSANİ GELİŞİME ENDEKSİ PERFORMANSI	241
Koray DEMİR	
LİMİTED ŞİRKETLERDE GENEL KURUL MÜDÜRLERE TALİMAT VEREBİLİR Mİ?	

Zeliha TEKİN & Kübra KARAKUŞ & Ferit USLU	242
İKTİSADİ KALKINMADA ENTELEKTÜEL SERMAYE VE İNOVASYONUN ÖNEMİ	245
Zeliha TEKİN& Ferit USLU& Kübra KARAKUŞ	
İŞLETMELERİN ETİK KARARLARININ VE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUKLARININ AHİLİK ANLAYIŞI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	247
Latif PINAR & Yusuf Mehmet AKAY	
ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ GÜVENLİĞİ	249
Lazura KAZYKHANKYZY& Nuray ALAGÖZLÜ	
INVESTIGATIN OF TURKISH AND KAZAKHSTANI ELT STUDENT-TEACHERS' ACADEMIC SELF-CONCEPT	250
M.Burak BULUTTEKİN	
1929 YILI DÜNYA EKONOMİK KRİZİ SONRASINDA TÜRKİYE EKONOMİSİNDE SANAYİ PLANI OLUŞTURMA GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE İLK DENEME: "İKTİSADİ VAZİYETİMİZE DAİR RAPOR"	251
M.Burak BULUTTEKİN	
İLK ÜÇ KALKINMA PLANI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DEKİ MADENCİLİK SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK SEYRİ (1963-1977): KÖMÜR, PETROL VE BOR	253
M.Halil SAĞLAM	
ZEYNEL BESİM SUN'UN ÇAKIRCALI MEHMET EFE ROMANINDA BAŞKAHRAMANIN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ	255
Mahmut İNAN & Murat DEMİR	
KAMU BORÇLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ, 2000 SONRASI TÜRKİYE ÜZERİNE BİR İNCELEME	257
Maşallah TURAN	
KUR'AN'DA HZ. MUHAMMED'E "RESUL" VE "NEBİ" NİTELENDİRMESİNİN YAPILDIĞI AYETLERDEKİ VURGULAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	258
Maşallah TURAN	
MODEL İNSAN OLUŞTURMADA KUR'ANÎ YÖNTEM (Nuh ve Muhammed Sureleri Örneği)	260
Özge CEYLİN YILDIRIM & Ece GÜLER & Mazlum KALAK	
BİR KORUMA-YAŞATMA ÖRNEĞİ: BAYBURT GELENEKSEL KONUTU RESTORAYON ÇALIŞMASI	262
Mazlum KALAK & Ece GÜLER & Özge Ceylin Yıldırım	
SEYYİD BATTAL GAZİ KÜLLİYESİ'NDE KORUMA BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME	264
MEHMET AKİF ÖZER & REHA BAYANSAR	
TAYLOR'UN YÖNETİM BİLİMİNE KATKILARI ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER	266
MEHMET AKİF ÖZER & REHA BAYANSAR	
VEKÂLET TEORİSİ VE YÖNETİMDE ASİL VEKİL SORUNU	267
Mehmet BİÇİCİ	
TÜRK SİYASAL HAYATINDA KADINININ YERİ(1934-1960)	268
Mehmet BİÇİCİ	
KERKÜK TE DEMOGRAFİK DEĞİŞİM (2003-2014)	269

Durmuş KILIÇ & Mehmet DEMİRKOL	
BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ DERSİNDE PROJE TABANLI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ AKADEMİK BAŞARIYA VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ TUTUMLARINA ETKİSİ	270
Mehmet DEMİRKOL & Durmuş KILIÇ	
TEMEL EĞİTİM BÖLÜMÜ ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİM ARAŞTIRMALARINA YÖNELİK İNANÇLARI	272
Mehmet DİKKAYA & Deniz ÖZYAKIŞIR & Ayşegül DURUCAN	
HAZAR ENERJİ KAYNAKLARININ TÜRKİYE ARACILIĞIYLA DÜNYA PİYASALARINA ULAŞTIRILMASI SORUNU	274
Mehmet DİKKAYA & Deniz ÖZYAKIŞIR & Ayşegül DURUCAN	
SOSYAL SERMAYE VE EKONOMİK KALKINMA İLİŞKİSİ: TEORİK BİR DEĞERLENDİRME	276
Şerife PEKKÜÇÜKŞEN & Arzu MALTAŞ EROL	
ÇOCUK DOSTU KENTLER: TÜRKİYE İÇİN GENEL BİR DEĞERLENDİRME	278
Kemal ŞAŞA & M. Emin ÖZDEMİR	
BİST KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİNDE YER ALMAYAN ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU YAPISI: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ	279
Mehmet Emin KURT & Mehmet Ali ŞEN & Ömer TAYLAN	
MİLLİ GÖRÜŞ PARTİLERİNİN ÜLKE SAĞLIK HİZMETLERİNE BAKIŞLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	280
Mehmet Fatih DEDE	
LOKMAN SURESİ BAĞLAMINDA ÖĞRENCİDE BULUNMASI GEREKEN VASIFLAR	282
Mehmet Fatih DEDE	
LOKMAN SURESİ BAĞLAMINDA ÖĞRETMENDE BULUNMASI GEREKEN VASIFLAR	283
Mehmet İhsan ÖZDEMİR	
ARAP MİLLİYETÇİLİĞİNDE MİSİR ÖRNEĞİ: NASIRCILIK	285
Mehmet İhsan ÖZDEMİR	
FİLİPİNLER-MORO SORUNUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	286
Zeynep TÜRK & Mehmet Murat GUTNU	
FAALİYET TABANLI MALİYETLEME SİSTEMİNİN ÖZEL BİR EĞİTİM KURUMUNDA UYGULANMASI	288
Zeynep TÜRK & Mehmet Murat GUTNU	
FAALİYET TABANLI MÜŞTERİ KARLILIK ANALİZİ: ÖZEL BİR EĞİTİM KURUMUNDA UYGULAMA	290
Mehmet Murat PAYAM & Nurullah SELÇUK	
GÜVENLİK YÖNETİŞİMİ ÇERÇEVESİNDE BELEDİYELERİN SUÇ ÖNLEMEDEKİ ROLÜ	292
Mehmet Murat PAYAM & Nurullah SELÇUK	
YEREL YÖNETİMLER İÇİN KENTLERDE “YEREL SUÇ ÖNLEME MODELİ”	294
Gürcan PAPATYA & Nurhan PAPATYA & Mehmet Nedim UYGUR	
STRATEJİK KARAR VERME SÜRECİNDE RASYONELLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: MARDİN TİCARET VE SANAYİ	295

ODASINA KAYITLI İHRACATÇI İŞLETMELER ÜZERİNDE ARAŞTIRMA	
Mehmet Nuri GÜZEL TANZİMAT DÖNEMİ OSMANLI DİN EĞİTİMİNİN GEÇİRDİĞİ DEĞİŞİM VE DEĞİŞİMİN TARİHSEL ARKAPLANI	296
Mehmet Nuri GÜZEL TANZİMAT SONRASI BİR DÜŞÜNCE AKIMI OLARAK İSLAMCILIK	298
Mehmet OKUR İNGİLİZ BELGELERİNE GÖRE MEZOPOTAMYA PETROLLERİ VE İRAK'IN MANDATERLİĞİ MESELESİ	300
Mehmet OKUR & Hazel KUL CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA AMERİCAN BOARD'UN GÜNEY ANADOLU'DAKİ FAALİYETLERİ	302
Mehmet RIDA TÜR & Davut ÖZHAN ELEKTRİK PİYASASINDA KAPASİTE MEKANİZMASI DÜZENLEMELERİ VE DEĞERLENDİRMESİ	304
Davut ÖZHAN & Mehmet RIDA TÜR PIEZOELEKTRİK ENERJİ ÜRETECİ MODELLEMESİ VE RÜZGÂR ENERJİSİ UYGULAMASI	306
Mehmet Sadık AYDIN VERGİYE KARŞI DİRENCİ KIRMADA VERGİLEME İLKELERİNİN ROLÜ	308
Mehmet Sadık AYDIN İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİ İÇERİSİNDE DEVLETTEN BEKLENEN GÖREVLERDE YAŞANAN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM	309
Mehmet Sait ÇALKA 16. ASIR ŞAİRLERİNDEN HÜDÂYİ-İ KADİM'İN PENDNÂME TÜRÜNDEKİ KASİDESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	310
Mehmet Şirin AYIŞ NEFİS MERTEBELERİNE PSİKOLOJİK YAKLAŞIMLAR: NEFİS MERTEBELERİNİN PSİKOLOJİDEKİ KARŞILIKLARI ÜZERİNE	312
Mehmet Şirin AYIŞ NEFİS MERTEBELERİNE ASTROLOJİK YAKLAŞIMLAR: SOFYALI BALI VE SÜNBÜL SİNAN ÖRNEĞİ	314
Mehmet Turgut BERBERCAN EMÂNÎ'NİN ŞİİRLERİNDE ÇAĞATAYCA UNSURLAR	315
Mehmet Turgut BERBERCAN DİL AÇISINDAN BİR İNCELEME: EMÂNÎ'NİN HECE ÖLÇÜSÜYLE YAZILMIŞ ŞİİRLERİ	316
Mehtap NASIROĞLU 19. YÜZYILDA NUSAYBİN'E UĞRAMIŞ OLAN BATILI SEYYAHLAR VE ANLATTIKLARI	318
Melih KAZDAL AKPARTİ DÖNEMİ TÜRKİYE-RUSYA SİYASİ İLİŞKİLERİ (2002-2017): KRİZLER VE FIRSATLAR	319
Melike BULUT AL BABA ETHICAL IMPLICATIONS FOR THE USE OF VIDEO RECORDED CLASSROOM OBSERVATION DATA: PROPOSING A CONTEXT SENSITIVE APPROACH	320

Melike ÖZER KESKİN & Nur KOCA	
SOSYOBİLİMSSEL KONULARIN ÖĞRETİLMESİNDE BİR EĞİTİM MATERYALİ OLARAK GAZETELER	321
İ.Bakır ARABACI & Meltem Sünkür ÇAKMAK	
TAŞIMALI EĞİTİMDEN YARARLANAN ÖĞRENCİLERİN TAŞIMALI EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	324
Meltem Sünkür ÇAKMAK & İ.Bakır ARABACI	
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İLK VE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME SORUNLARI	325
Memet Zeki UYANIK	
MÜFTÜLÜKLERE RESMÎ NİKÂH KIYMA YETKİSİNİN VERİLMESİ VE UYGULAMADAKİ MUHTEMEL PROBLEMLER	326
Özer ÇETİN & Merve EDİN SÖYLER	
ROLLO MAY PSİKOLOJİSİNDE ÖLÜM	328
Özer ÇETİN & Merve EDİN SÖYLER	
ROLLO MAY'E GÖRE ÖZGÜRLÜK VE KADER İLİŞKİSİ	330
Merve TUNCA Y	
TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN KATILIM BANKALARI İLE MEVDUAT BANKALARININ FİNANSAL GÖSTERGELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	332
Mesut Serdar ÇEKİN	
BLOCKCHAIN (BLOK ZİNCİR) TEKNOLOJİSİNİN VERİ KORUMA HUKUKU VE BORÇLAR HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	335
Türker ŞİMŞEK & Metehan ŞAHİN	
17-19. YÜZYILLARDA TOKAT'IN SOSYO-EKONOMİK YAPISI	336
Metin İŞİK & Ahmet R. TOPTANCI	
ÖRGÜT KÜLTÜRÜ ÖRGÜTSEL DEMOKRASİNİN BİR BELİRLEYİCİSİ MİDİR?	338
Fatih AYDOĞDU & Çiğdem KAYA BAĞDAŞ & Mine AYANOĞLU	
ÇOCUK EDEBİYATI DERSİNİ ALAN VE ALMAYAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUK EDEBİYATI ÜRÜNLERİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ	340
Mine AYANOĞLU & Çiğdem KAYA BAĞDAŞ & Fatih AYDOĞDU	
ÖN LİSANS ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULAMA DERSİ İLE İLGİLİ YAŞADIKLARI SORUN VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ	342
Muhammed Fatih CEVHER & Bayram KIRMIZIGÜL & M. Nurullah EVLİYAOĞLU	
BANKACILIK PERSONELİNİN ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME DURUMLARININ İNCELENMESİ	344
Bayram KIRMIZIGÜL & Muhammed Fatih CEVHER & M. Nurullah EVLİYAOĞLU	
SERGİLENEN İŞ PERFORMANSININ BANKA ÇALIŞANLARI ARASINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	345
Muhammet TATAR	
RESİMSSEL ALINTILAMANIN ETİK PROBLEMLERİ ÜZERİNE	346
Murat AYAR & Esra Gökçen KAYGISIZ & Yahya GÜNAY	
	347

KÜRESELLEŞME KAPSAMINDA EĞİTİM VE ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARININ ÖNEMİ: GİRESUN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	
Murat AYAR & Esra Gökçen KAYGISIZ & Yahya GÜNAY	
TEKNOLOJİ SEKTÖRÜNDE AR-GE HARCAMALARININ PAYI: BORSA İSTANBUL (BİST) ÖRNEĞİ	348
Murat DEMİREL	
SU TASARRUF MODELİ OLARAK EVSEL ATIK SULAR: GRİ SU	350
Murat PIÇAK & Osman EROĞLU	
OSMANLI DÖNEMİNDE DİYARBAKIR'IN SOSYO- EKONOMİK YAPISI	352
Murat POLAT	
TÜRKİYE'DEKİ EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ÖRGÜTSEL GÜVEN: LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI	354
Murathan KEHA	
SON DÖNEM OSMANLI TARİHİ'NDE KONTROL VE GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK MAKSADIYLA ATILAN BİR ADIM: OTEL VE MİSAFİRHANE TALİMATNAMESİ	356
Mustafa AKMAN	
KUTLU DOĞUM KUTLAMALARI VEYA MEVLİD KANDİLİ	357
Mustafa AKMAN	
MEHDİ İNANCI VE GÜNÜMÜZDEKİ TOPLUMSAL ALGI	359
Şahin KESİCİ & Mustafa BALOĞLU & Mehmet AK & Mehmet MURAT	
AİLE VE ÇOCUK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ MİTLER	361
Mehmet MURAT & Mehmet AK & Mustafa BALOĞLU & Şahin KESİCİ	
EVLİLİK İLE İLGİLİ MİTLER	363
Mustafa BÜYÜKTÜRKMEN	
MARDİN KENT KÜLTÜRÜ VE TURİZM DEĞERLERİNİN TANITIMINA İLİŞKİN ÖNERİLER	365
Engin KANBUR & Mustafa CANBEK	
ÇALIŞANLARIN İŞE BAĞLI GERGİNLİK DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	366
Mustafa CANBEK & Engin KANBUR	
ALGILANAN AŞIRI İŞ YÜKÜNÜN İŞ PERFORMANSI VE İŞTEN AYRILMA NİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	368
Mehmet KAYA & Bahar BURTAN DOĞAN & Mustafa DEMİREL	
SANAYİ 4.0 İÇİNDE EĞİTİM ŞART: AMA NASIL BİR GİTİM?	370
Bahar BURTAN DOĞAN & Mehmet KAYA & Mustafa DEMİREL	
TEORİLER BAĞLAMINDA FİNANSAL YAKLAŞIMLAR: SPEKÜLASYON VE RASYONELLİK	372
Ahmet KASAP & Serdar BUDAK & Mustafa Necati ÇOBAN	
YARATICI EKONOMİ VE TÜRKİYE'NİN YARATICI EKONOMİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	374
İlhan EROĞLU & Nalan KANGAL & Mustafa Necati ÇOBAN	
İŞ YAPMA KOLAYLIĞI KAPSAMINDA MINT ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	376
Mustafa ÖZMUSUL	
EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE KÜLTÜREL BİR BOYUT OLARAK ELEŞTİRİYE AÇIKLIK/KAPALILIK: HOFSTEDE'NİN ÖRGÜTSEL	378

KÜLTÜR MODELİNE BİR KATKI	
Mustafa ÖZMUSUL	
OKULLARDA PAYLAŞILAN LİDERLİK: ENGELLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	379
Mustafa ÖZTÜRK	
KÜRT EDEBİYATINDA ANONİM HALK ŞİİRİ TÜRLERİNİN İSİMLENDİRİLMESİ VE TASNİFİ	380
Mustafa SOLMAZ	
BUNALIM VE EDEBİYATA YANSIMASI	382
Mustafa TALAS	
ÇEVRE KİRLİLİĞİNİN TOPLUM SAĞLIĞINA ETKİLERİ	384
Elvan YALÇINKAYA & Mustafa TALAS	
SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS AÇISINDAN ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER DERSİNE BİR BAKIŞ	385
Mustafa YETİM	
ORTADOĞU'YU KAVRAMA: ETNİK-DİNİ YAPI VE BÖLGESEL SİYASET İLİŞKİSİ	386
Mehmet Ünsal İŞ & Mürşet ÇAKMAK	
SEÇMELİ DERSLERİN SEÇİMİ VE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	387
Mürşet ÇAKMAK	
PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE KONUSUNDAKİ DAVRANIŞLARI	388
Nazife Özge KILIÇ & Murat BEŞER	
TÜRKİYE'DE İMALAT VE SANAYİ SEKTÖRÜNÜN CARİ İŞLEMLER DENGESİ ÜZERİNE ETKİLERİ (1990-2015)	389
Murat BEŞER & Nazife Özge KILIÇ	
BEŞERİ SERMAYE VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: SEÇİLMİŞ APEC ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ	390
Şule HAKYEMEZ & Nermin BAŞŞİ	
TÜKETİCİLERİN ORGANİK ÜRÜN TÜKETİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	391
Hatice SUVATÇI & Nermin BAŞŞİ	
TÜKETİCİLERİN ORGANİK VE KONVANSİYONEL ZEYTİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	392
Nimet TEĞİN	
BARAJLARIN YARATTIĞI MEKÂNSAL DÖNÜŞÜMÜN SOSYOLOJİK SONUÇLARI: ALKUMRU- KIRAZLI ÖRNEĞİ	393
Nimet TEĞİN	
SİİRT İLİNDE İNTİHAR GİRİŞİMLERİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA	395
Nuray DEMİREL AKGÜL	
MİMARİ YAPILARDAKİ ESTETİĞİN VE RENK ETKİSİNİN GİYSİ TASARIMLARINA YANSIMASINDA MARDİN ÖRNEĞİ	396
Merve SERİNÖZ DANIŞMAN & Nuray DEMİREL AKGÜL	
SARAY KADINLARININ GİYİMİ VE KUMAŞLARINDA KULLANILAN MOTİF ÖZELLİKLERİ	398
Nurcan GÜNCE & Gönül KONAKAY & Asiye YÜKSEL	
DAVRANIŞSAL FARKLILAŞMA: ÖĞRENCİLERİN DERS GEÇME	400

KRİTERLERİNDE DAVRANIŞSAL SESSİZLİK BAĞLAMINDA ANALİZLERİ VE BİR UYGULAMA	
Nurcan KUTLU YAPICI	
KÜLTÜRLERARASI ETKİLEŞİMDE GİYSİ FAKTÖRÜ: AMELIA BLOOMER-TURKISH DRESS	401
Nurettin BELTEKİN & Ahmet BABAYİĞİT	
ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTEYE YERLEŞME DURUMLARINA İLİŞKİN BİR ANALİZ	402
Mine AYANOĞLU & Nurettin BELTEKİN	
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE İKİ DİLLİ ÇOCUKLARIN SOSYAL GELİŞİMİ	404
Nurettin MENTEŞ & Halil İbrahim ŞENGÜN	
GSM OPERATÖR MARKA TERCİHLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	406
Halil İbrahim ŞENGÜN & Nurettin MENTEŞ	
MARKET MÜŞTERİLERİNİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİNE YÖNELİK DİYARBAKIR İLİNDE BİR ARAŞTIRMA	407
Nursel DİNLER	
TÜRKÇENİN ARGOSUNDA KULLANILAN ORGAN ADLARI	408
Nurullah ULUTAŞ	
TURGAY NAR'IN OYUNLARINDA ÜTOPIK MEKÂNLAR VE SIRADIŞI MİMARİ	409
Nurullah ULUTAŞ & İlayda AYDIN	
GEORGE ORWELL'İN ESERLERİNDE GÖZETİM TOPLUMU VE İKTİDAR ELEŞTİRİSİ	411
Osman Kubilay GÜL & Necati DEMİR	
KIRIM TATARLARININ EFSANE LİDERİ MUSTAFA ABDULCEMİL KIRIMOĞLUNUN LİDERLİK ÖZELLİKLERİ	414
Abdullah ÇELİK & Ömer Faruk BİLBAY & Ali Burak AKSUNGUR	
YEREL DEMOKRASİNİN GELİŞİMİNDE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN ROLÜ: ŞANLIURFA İLİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	416
Ömer Faruk DEMİR	
ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİ EDİMLERİNİN HACZEDİLMEZLİĞİ	419
Ömer Faruk DEMİR	
VADESİ GELMEMİŞ ALACAKLAR İÇİN İHTİYATİ HACİZ İSTENEBİLMESİ	421
Ömer FİDANBOY	
EBU ALİ EL-CÜBBÂİ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE KELAM'A KATKISI	423
Ömer FİDANBOY	
İLK DÖNEM KELÂMCILARINDAN İBNİ HACER EL-HEYTEMÎ VE TEKFİR NAZARİYESİ	425
Önder ÇALCALI	
MERKEZİLEŞMEYE KARŞI YERELLEŞME: MALİ FEDERALİZM TEORİLERİ ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME	426
Önder ÇALCALI	
TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN MALİ YAPILARI	428

ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	
Özgür MANAP TCMB'NİN KRİZ DÖNEMLERİNDE UYGULADIĞI PARA POLİTİKALARININ ETKİNLİĞİNİN 2008 KRİZİ BAĞLAMINDA ANALİZİ	430
Özgür MANAP BANKACILIK SİSTEMİNİN RİSKİNİN AZALTIILMASI'NA DÖNÜK UYGULAMALARIN ETKİNLİĞİ: PARAMETRELERİ VE DEĞİŞİMLERİ	432
Özgür SARI TOPLUMSAL BOYUTLARIYLA LÜKS, TÜKETİM VE HEDONİZM	434
Mahmut Tekin & Özgür Yeşilyurt & Ertuğrul Tekin ALGILANAN RİSK FAKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	438
Mahmut Tekin & Özgür Yeşilyurt & Ertuğrul Tekin HİZMET KALİTESİ ÖLÇEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	440
Özlem DENLİ JOHN RAWLS'UN ULUSLARARASI İLİŞKİLER KURAMI: EVRENSELÇİLİK VE KÜLTÜRALİZM ARASINDA	442
Özlem YILDIRIM BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ARİFESİNDE TÜRK BASININDA GÖÇMENLER MESELESİ	444
Özlem YILDIRIM 1946-1950 ARASI İKTİDAR-MUHALEFET İLİŞKİLERİ VE REFİK KORALTAN	446
Yusuf ÇİFCİ & Pınar KAYALI TÜRKİYE'DE DEMOKRASİNİN CİNSİYETİNİ BELİRLEMEK: KADIN CİNAYETLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	448
Pınar ŞAHBAZ CANÖNDE İKTİSADİ KALKINMA AÇISINDAN BİR DEZAVANTAJ OLARAK SOSYAL YARDIMLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	449
R.Şamil TATIK FORMASYON EĞİTİMİ SERTİFİKA PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN FORMASYON KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI	451
Yasemin EZİN & Ramazan ASLAN SOSYAL MEDYA PAZARLAMASININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNDE ETKİSİ: ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	453
Ramazan ASLAN & Yasemin EZİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN INSTAGRAM BAĞIMLILIĞININ ÖLÇÜLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	454
Ramazan ERDAĞ GÜVENLİK BOYUTUYLA TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI KONUMU: YAKIN GELECEKTEKİ TEHDİTLER VE GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE YENİDEN YAPILANMA	456
Ramazan KAYABAŞI ENERJİ NAKİL HATLARINDA ÇALIŞANLARIN YÜKSEKTE ÇALIŞMALARINDAN KAYNAKLI RİSKLERİN ANALİZİ	458

Nurcan GÜNCE & Sami KARACAN	
MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MUHASEBE STANDARTLARININ UYGULAMASINDA KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER	460
Sedef SÜER & İsmail KİNAY	
ÇAĞIMIZDA DEĞERLER EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ	461
Sedef SÜER & İsmail KİNAY	
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRENMEYE YÖNELİK İNANÇLARI İLE BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLŞKİNİN İNCELENMESİ	463
Sefa ORTAKAYA & Remzi TUNTAŞ	
ÇAĞRI MERKEZİ ÇALIŞANLARININ AYLIK PERFORMANSLARININ YAPAY SİNİR AĞLARI YARDIMI İLE TAHMİN EDİLMESİ	465
Sefa ORTAKAYA & Remzi TUNTAŞ	
YAPAY SİNİR AĞLARI YARDIMI İLE ÇAĞRI MERKEZİ UYGULAMALARINDA ÖNGÖRÜ MODELLEMESİ	466
Selcen ERDAL	
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ KARARLARININ YORUMLANMASI	467
Selçuk Burak HAŞILOĞLU & Duygu KOÇOĞLU	
PAZARLAMA MİYOPLUĞUNUN ÖNÜNE GEÇMEDE SATRANÇ SPORUNUN ROLÜ	470
Selçuk Burak HAŞILOĞLU & Duygu KOÇOĞLU	
SOSYAL MEDYA SEKTÖRÜNDE FARKLILAŞTIRILMAMIŞ PAZARLAMADAN YOĞUNLAŞTIRILMIŞ PAZARLAMAYA DOĞRU DEĞİŞEN HEDEF PAZAR STRATEJİSİ	472
Selda KAYAK	
TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNDA ÖĞRETMEN FAKTÖRÜ VE EĞİTİMİ	474
Selma KÖKSAL	
TÜRK SİNEMASINDA “EPOS” VE OLAYLARIN AKIŞI İÇİNDE ORDAN ORAYA SÜRÜKLENEN “DENEYSEL KAHRAMAN”	475
Selman YAŞAR	
BASINDAKİ BİLGİLER IŞIĞINDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİMİZDEN TÜRKAN BAŞTUĞ (ÖRS) VE MECLİS’TEKİ ÇALIŞMALARI	476
Selman YAŞAR	
ANKARA DEVLET KONSERVATUARINI KURULUŞ VE GELİŞİMİNDE ALMAN VE AVUSTURYALI BİLİM ADAMLARI VE SANATÇILARI	477
Sema ORSOY	
ÇİN KAYNAKLARINDA MO-DU CHAN-YÜ’NÜN İMAJINA DAİR BİR DEĞERLENDİRME	478
Hatice NUHOĞLU & Semra ÖZKAN	
ORGAN NAKLİNE THESEUS’UN GEMİSİNDEN BAKIŞ: BİR DÜŞÜNCE DENEYİ	479

Semra ÖZKAN & Hatice Nuhoglu	
ÇOCUK REFAHI ALANINDA İL KOORDİNASYON VE ALT KOMİSYON ÇALIŞMALARININ MULTİDİSİPLİNER EKİP ÇALIŞMASI VE VAKA TAKİP SÜRECİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	481
Serap ATEŞ	
KAMU KURUMLARINDA MOBBİNG SONUCU TÜKENMİŞLİK SENDROMU	483
Serap ATEŞ	
YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞININ TÜRK İDARİ YAPISINA YANSIMALARI: PERFORMANS YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR İNCELEME	484
Mehmet TEYFUR & Emine TEYFUR & Serdar SAFALI	
ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEĞERLER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	486
İhsan Nuri DEMİREL & Serdar SAFALI	
ORTAOKULLARDA YÜRÜTÜLEN PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNE YÖNELİK OKUL MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ(AĞRI İL ÖRNEĞİ)	489
Serkan ÇALIŞKAN	
JAMES RIELLY'NİN RESİMLERİNDE ÇOCUKLAR	493
Serkan ÇALIŞKAN	
TÜRK PLASTİK SANATINDA FUTBOL	494
Ertan DÜZGÜNEŞ & Serkan DEMİREL	
KENTSEL KÜLTÜREL VARLIKLARA İLİŞKİN BİR FARKINDALIK ÇALIŞMASI: TRABZON KENTİ ÖRNEĞİ	496
Serkan DEMİREL & Ertan DÜZGÜNEŞ	
KENTSEL ARKEOLOJİK ALANLARIN KORUNMASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: TRABZON KALESİ ÖRNEĞİ	497
Serpil DURĞUN	
RICHARD RORTY'DE DAYANIŞMA UMUDU HOPE FOR SOLIDARITY IN RICHARD RORTY	499
Serpil KALAYCI & Cansu YOĞUN	
ÖZEL YETENEKLİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN “BİLİM” HAKKINDAKİ ALGILARININ BELİRLENMESİ	502
Serpil KALAYCI & Cansu YOĞUN	
ÖZEL YETENEKLİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN “ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVI” HAKKINDAKİ METAFORİK ALGILARI	504
Sevgi IŞIK EROL	
İKTİSADİ BÜYÜME VE İŞSİZLİK SORUNSAI	506
Sevgi IŞIK EROL	
TOPLUMSAL DEĞERLER BAĞLAMINDA İKTİSADİ KALKINMA	507
Seyit TAŞER	
KÂTİP ÇELEBİ VE SOSYAL BİLİMLERE KATKILARI	508
Seyit TAŞER	
SOSYAL BİLİMLERİN ÖNEMİ VE SOSYAL BİLİMCİ	509
Sezayi BEKDEMİR	
FUKAHÂ İLE MÜTEKELLİMİNİN FIKİH TANIMLARINA KARŞILAŞTIRMALI BİR BAKIŞ	511
Sezgin ÖZDEN & Kemal KANTARCI	
TÜRKİYE'NİN EKOTURİZM POTANSİYELİ VE GELECEĞİ	512

Sezgin ÖZDEN	TÜRKİYE'DE TREKKİNG ROTALARININ TURİZMİ KIRSAL KESİME YAYMA OLANAKLARININ İNCELENMESİ	514
Çağrı KÖROĞLU & Umut Tolga GÜMÜŞ & Simge HADİMOĞULLARI	TMS-7 NAKİT AKIM TABLOSU STANDARDININ MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI: X ÜRETİM İŞLETMESİ ÖRNEĞİ	516
Sırrı EMRAH ÜÇER	TÜRKİYE'DE ÖZELLEŞTİRMENİN ÜÇ DÖNEMİ: 1980'LER, 1990'LAR VE 2001 SONRASI	518
Sırrı EMRAH ÜÇER	TELEFONDA ÖZEL SEKTÖR: TÜRKİYE'DE TELEKOMÜNİKASYON ÖZELLEŞTİRMELERİNİN KUŞBAKIŞI TARİHÇESİ	520
Sıtkı KARADENİZ	MARKA KENT: BİR NESNEYİ, KENTİ, ULUSU TASARLAMAK	522
Neriman ÇELİK & Suudan Gökçe GÖK	LİDERLİĞE İLİŞKİN YENİ YAKLAŞIMLAR: TEORİK BİR ÇÖZÜMLEME	524
Suudan Gökçe GÖK & Neriman ÇELİK	GÜNÜMÜZ İŞLETMELERİNDE STRATEJİK ORTAKLIKLARIN YERİ VE ÖNEMİ	525
Şerife Aslan YAVAŞCA & Mert YAVAŞCA	POP SANATTA GÜNDELİK YAŞAMIN İZDÜŞÜMÜ OLARAK KOLAJ	527
Mert YAVAŞCA & Şerife Aslan YAVAŞCA	BURHAN DOĞANÇAY'IN KOLAJ TEKNİĞİ İLE ÜRETTİĞİ DUVAR TEMALİ ESERLERİNDE PALİMPSEST KAVRAMI	529
Şule ARSLAN	EVLENME YOLUYLA TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAZANILMASI	531
Şule ARSLAN	TÜRK HUKUKUNDA UZUN DÖNEM İKAMET İZİNİ	532
Şura ÇİÇEK	TÜRKİYE'NİN FİLİSTİN SORUNUNA BAKIŞI VE HANGİ KAVRAMLAR ÜZERİNDEN İNŞA ETTİĞİ ÜZERİNE BİR	533
Tahir YAŞAR	EDEBİYATIMIZDA EŞKİYA MİTİ'NE İKİ FARKLI BAKIŞ	534
Talha BAYIR & Nurcan YÜCEL	TÜRKİYE'DE KAMU KURULUŞLARININ DİJİTAL HALKLA İLİŞKİLER ANLAYIŞI: T.C. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI TWİTTER HESABI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	535
Nurcan YÜCEL & Talha BAYIR	İNSANİ GELİŞİM ENDEKSİ VERİLERİ İLE ULUSLARASI GÖÇ VERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: NEDENSELLİK (GRANGER) ANALİZİ	537
Talha İsmail İLGIN & Arzu ÖZYÜREK	OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ SOSYAL BECERİLERİ VE SOSYAL DEĞER KAZANIMLARI	539
Talha İsmail İLGIN & Arzu ÖZYÜREK	OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİLERİ VE EBEVEYN SOSYAL BECERİ DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	541

Teceli KARASU	543
OKUL ÖNCESİ ÖĞRENCİLERİNE (4-6) YÖNELİK DİN EĞİTİMİ	
Tolga CANDAN	545
TÜRKİYE-AB ORTAKLIK HUKUKUNDA SON GELİŞMELER: ABAD'IN C-65/16 SAYILI "İSTANBUL LOJİSTİK LTD." KARARI'NIN DEĞERLENDİRMESİ	
Tuğba BAYAR & Murat BAYAR	547
THE CHANGING DYNAMICS OF TURKEY'S STRATEGIC RELATIONS WITH THE UNITED STATES: DOMESTIC POLITICS AND FOREIGN POLICY	
Tuğçe GÜZELYURT & Özge ÖZKAN	549
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÇEVRE EĞİTİMİ İÇERİKLİ RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ İNCELENMESİ	
Tuğçe GÜZELYURT & Özge ÖZKAN	551
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇEVRE EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KIRKLARELİ'NDE DURUM ÇALIŞMASI	
Tunahan HACİMAMOĞLU	553
TÜRKİYE'NİN İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANININ ARIMA MODELİ İLE TAHMİN EDİLMESİ	
Elçin KARASU AYDIN & Ümran CİHAN	555
KADININ İŞGÜCÜNE KATILIMINI ETKİLEYEN SOSYO-EKONOMİK DEĞİŞKENLERİN EKONOMETRİK BİR ANALİZİ	
Handan KARAKAYA & Ümran CİHAN	557
YOKSULLUĞUN KADINLAŞMASI SÜRECİ VE KADIN YOKSULLUĞU	
Vefa ADIGÜZEL	559
GÜNDELİK HAYATIN RUTİN HALLERİ: HAROLD GARFİNKEL ÜZERİNE BİR OKUMA	
Vefa TERZİOĞLU	561
MÜZİKOLOJİ BÖLÜMLERİNDE BESTELEME TEKNİKLERİ EĞİTİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ HAKKINDA DÜŞÜNCELER	
Mehmet Zeki AK & Veysel İNAL	563
ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMASI EKONOMİK BÜYÜMEYİ NE YÖNDE ETKİLER?	
Mehmet Zeki AK & Temel GÜRDAL & Veysel İNAL	564
ORTA ÜST GELİRLİ ÜLKELERDE BANKA TEMELLİ FİNANSAL GELİŞME VE İNOVASYON İLİŞKİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ	
Yadigar POLAT & Muazzez HARUNOĞULLARI	565
SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ VE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR: KİLİS İLİ ÖRNEĞİ	
Yadigar POLAT & Muazzez HARUNOĞULLARI	567
YEREL ESNAFIN SURİYELİ SİĞINMACILARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ: KİLİS İLİ ÖRNEĞİ	
Yakup BULUT & Soner AKIN & Mehmet DURUEL	569
SURİYELİ SİĞINMACILARIN YERLEŞTİKLERİ ALANLARDA KENT KİMLİĞİ VE KENTSEL ALANIN GÜVENLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	
Yakup BULUT & Abdullah AYDIN & Soner AKIN	572
TÜRKİYE'NİN SINIR VE BÖLGE GÜVENLİĞİ POLİTİKALARINA	

KARŞI SOSYAL MEDYADA OLUŞTURULAN ALGILARIN İRDELENMESİ	
Yasemin AĞAOĞLU KIRSAL BÖLGELERDE SAĞLIK HİZMETLERİ VE SAĞLIK EĞİTİMLERİNİN EKSİKLİĞİ SONUCU KARŞILAŞILAN SORUNLAR	575
Yeliz USTA MISIR HİLÂL-İ AHMER CEMİYETİ'NİN BALKAN SAVAŞLARI DÖNEMİNDE OSMANLI DEVLETİ'NE YAPTIĞI YARDIMLAR	577
Belgin AYDINTAN & Yiğithan ERKÖSE İŞ YERİNDE YALNIZLIK: İHMAL EDİLMİŞ BİR ÇALIŞMA ALANI	579
Yılmaz EVAT & Kudret Safa GÜMÜŞ ERDEM BAYAZIT'IN ŞİİRLERİNDE MODERNİZM ELEŞTİRİSİ	581
Yılmaz EVAT & Kudret Safa GÜMÜŞ MEHMET ÂKİF İNAN'IN ESERLERİNDE İRK VE İRKÇİLİK	583
Abdulkadir BİLEN & Yunus YILMAZ & Muzaffer BAYRAM İKM KAPSAMINDA TMS 19 ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR STANDARĐININ RAPORLANMASI	585
Abdulkadir BİLEN & Yunus YILMAZ & Erkan BULDİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İL EKONOMİSİNE KATKISI: DİCLE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	586
Elif Sazak Pınar & Yusuf Alpdoğan PROBLEM DAVRANIŞLARIN ORTADAN KALDIRILMASINDA İŞLEVSEL İLETİŞİM ÖĞRETİMİN KULLANIMI: BETİMSEL ANALİZ ÇALIŞMASI	587
Elif Sazak Pınar & Yusuf Alpdoğan OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİR ÇOCUĞUN PROBLEM DAVRANIŞLARININ AZALTILMASINDA VE DERSLE İLGİLENME DAVRANIŞLARININ ARTIRILMASINDA İŞLEVSEL İLETİŞİM ÖĞRETİMİNİN ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ	589
Yusuf BİLGİN OTEL İŞLETMELERİNDE SOSYAL MEDYA PAZARLAMA EYLEMLERİNİN İŞLETME İMAJINA, AĞIZDAN AĞIZA İLETİŞİME VE TEKRAR SATIN ALMA NİYETİNE ETKİSİ	591
Yusuf BİLGİN SİNEMA ENDÜSTRİSİNDE PAZARLAMA MESLEĞİNİN İMAJI ÜZERİNE KEŞİFSEL BİR ARAŞTIRMA	592
Yücel GELİŞLİ & Nurten DUYMUŞ SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ MİLLİ KİMLİK DEĞERLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	593
Yücel ÖZDEN MEDYA VE SİYASET İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	596
Yücel ÖZDEN SİYASAL KÜLTÜR VE DEMOKRASİ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE	598
Zafer LEHİMLER & Hatice ÖZER KENTİN KİMLİĞİNİ TASARLAMAK	600
Zafer LEHİMLER & Hatice ÖZER TEKNOLOJİK YENİLİKLERİN GÖRSEL İLETİŞİM EĞİTİMİNE	602

ETKİSİ	
ZEHRA ASLAN DEMOKRAT PARTİ'NİN MUSEVİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ İŞAK (İSAK) ALTABEV'İN ANAYASAYI İHLAL DAVASI'NDA YAPTIĞI SAVUNMALAR	604
ZEHRA ASLAN DEMOKRAT PARTİ'NİN MUSEVİ MİLLETVEKİLİ İSAK (İSHAK) ALTABEV'İN HAYATI, KAYSERİ CEZAEVİ'NDEKİ GÜNLERİ VE ÖLÜMÜ	606
Zekeriya YILMAZ & Mehmet Nedim UYGUR & Talha BAYIR GİRİŞİMCİLİKTE SOSYO KÜLTÜREL ENGELLER: TRC3 BÖLGESİ ÖRNEĞİ	608
Zekeriya YILMAZ & Mehmet Nedim UYGUR & Talha BAYIR YÖNETİM BİLGİ SİSTEMLERİNİN STRATEJİK KARAR VERME SÜRECİNDEKİ ROLÜ: TRC3 BÖLGESİNDE BİR UYGULAMA	610
Zeynep HARPUTLU MORAL DECADENCE İN LATE-VİCTORIAN SLUM FİCTION	612
Zeynep KANTARCI BİNGÖL NIETZSCHE'DEKİ ÜSTİNSAN DÜŞÜNCESİNİN FİKİR BABASI OLARAK "KALLİKLES"	613
Ramazan KAYABAŞI LABORANT VE VETERİNER SAĞLIK ÖNLİSANS PROGRAMLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN ZONOTİK MESLEK HASTALIKLARI HAKKINDA BİLİNÇ SEVİYESİNİN ÖLÇÜLMESİ	615
Arif YILDIZ & Şaban ÖNCEBE KATILIM (İSLAMİ-FAİZSİZ) BANKACILIĞI ÜRÜNLERİ PAZARLAMASINDA İSLAMİ BANKACILIK ALGISININ ÖLÇÜLMESİ: ADIYAMAN İLİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	617
Osman ATAY & Veysel Eren TÜRK & Kamil Hakan DERİN BANKALARDA PERFORMANS DEĞERLEME ÖLÇÜLERİNİN KULLANIMI VE YAYGINLIĞI: KURAMSAL BİR YAKLAŞIM	619
Salih ÖZTÜRK & Uğur ÇINAR & Mustafa Latif EMEK KAMU DIŞ BORÇLANMASI VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÜZERİNE AMPİRİK BİR UYGULAMA (1970-2016)	620
Salih ÖZTÜRK & Aminullah RAHMANİ & Mustafa Latif EMEK TÜRKİYE VE AFGANİSTAN'IN İŞSİZLİK SORUNU ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ	621

ENERJİ EKONOMİSİ AÇISINDAN ENERJİ SANTRALLARININ MUKAYESELİ DEĞERLENDİRMESİ

Prof.Dr. A. Beril TUĞRUL

İstanbul Teknik Üniversitesi – Enerji Enstitüsü
Ayazağa Kampüsü – 80626, Maslak –İSTANBUL
beril@itu.edu.tr beril@beriltugrul.info

ÖZET

Toplumların sosyo-ekonomik ve kültürel çevrelerini yaratabilmeleri ve bu yaşam şartlarının sürdürülebilmesi giderek büyük boyutlarda enerji talebi ve enerji tüketimi ile mümkün olabilmektedir. İçinde bulunduğumuz enformatik (bilgi) çağı, enerji gereksinimini ülkeler için devasa boyutlara ulaştırmış bulunmaktadır. Genel olarak artan nüfus, sanayileşme ve teknolojik gelişmelerle enerji gereksinimi artmaktadır ve enerjinin önemi yadsınamaz şekildedir artmaktadır. Dönüşümü, alternatif akım bağlamında kilometrelerce uzağa iletilebilmesi ve kullanımının kolay olması nedeniyle elektrik enerjisinin kullanımı ayrı bir önem taşımaktadır. Dolayısıyla da elektrik enerjisinin dolayısıyla elektrik santrallarının enerji politikaları içinde vazgeçilemez bir yeri bulunmaktadır. Nitekim, günümüzde elektrik üretim ve elektrik tüketimi ile kişi başı enerji tüketimi değerleri ülkelerin değerlendirilmesinde indikatör olarak göz önüne alınmaktadır. Bilindiği üzere, elektrik üretimi farklı enerji kaynakları kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Burada emre amadelik önemli bir kriter olarak öne çıkmaktadır. Emre amadelik ile ise, mevsimsel günsel şartların değişiminden etkilenmeden, her istendiği zaman enerji üretilmesi kast edilmektedir.. Bu bağlamda, fosil yakıtlı ve nükleer santrallar emre amade santrallar olup, baz santral olarak nitelenmektedirler. Bununla beraber, alternatif enerji kaynakları da günümüzde giderek önem kazanmaktadırlar. Çoğu yenilenebilir kaynaklarla geliştirilmiş olan bu santrallar arasında hidrolik santrallar, rüzgar santralları, (elektrik üretimi amaçlı) güneş santralları öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, emre amade ve yenilenebilir enerji kaynaklarının ekonomik değerlendirilmesi yapılmaktadır. Enerji santrallarının ekonomik açıdan irdelenmesi farklı açılardan yapılabilmektedir. Örneğin, yıllık enerji maliyeti (levelised cost-LCOE), gecelik (overnight) maliyet, yakıt maliyeti bu değerlendirme kriterleri olarak sayılabilir. Bunlara ilaveten özellikle 21. Yüzyılda giderek öne çıkan bir konu da enerji santrallarının çevre açısından değerlendirilmesidir. Bu bağlamda, enerji santrallarının CO₂ maliyeti üzerinde durulması gereken bir ekonomik kriter olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır. Tüm bu ekonomik kriterler açısından emre amade ve alternatif enerji santralları ele alınmakta ve incelenmektedir. Bir başka deyişle, kömür, doğalgaz, fuel-oil ve nükleer santralları ile rüzgar ve güneş santrallarının her bir ekonomik kriter açısından ayrı ayrı incelenmektedir. Bunlardan ayrı olarak belirtilen ekonomik kriterler birlikte olarak belirtilen enerji santralları için mukayeseli olarak irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enerji ekonomisi, Enerji santralları, Gecelik maliyet, Karbondioksit Maliyeti, Yakıt Maliyeti, Yıllık maliyet

ENERJİ YÖNETİMİ VE YÖNETİŞİMİNİN ÖNEMİ

Prof.Dr. A. Beril Tuğrul

İstanbul Teknik Üniversitesi – Enerji Enstitüsü
Ayazağa Kampüsü – 34469, Maslak –İSTANBUL
beril@itu.edu.tr beril@beriltugrul.info

ÖZET

Enerjiye ve dolayısıyla enerji kaynaklarına ulaşım, tüm ülkeler için bir gereklilikten de öte bir zorunluluk haline gelmiş bulunmaktadır. Ülkelerin enerji arz güvenliği öncelikle makroekonomik bir konu olup, öncelikle hükümetlerin sorumluluğundadır. Bu bağlamda, üretimden özveride bulunmaksızın enerjinin uygun şekillerde kullanılmasıyla karlılığın artırılması öne çıkmaktadır ki: bu kavram “Enerji Yönetimi” kavramı olarak ifade edilmektedir. Burada, “Enerji Yoğunluğu” kavramı da öne çıkmakta ve ülkelerin gelişmişliği hakkında fikir vermektedir. Öte yandan, yönetim ile; sistem paydaşlarının hükümetlerin geliştirdiği mevzuatlar çerçevesinde yönetim sistemine dâhil olması olmaktadır. Bu durumda, enerji yönetimi; enerji yönetim sisteminin tüm kurum çalışanlarınca benimsenmesi, çevre ve toplum gözetilerek hayata geçirilmesi anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle, yönetim ve yönetim farkı; sistem paydaşlarının hükümetlerin geliştirdiği mevzuatlar çerçevesinde yönetim sistemine dâhil olmasıdır denebilir. Dolayısıyla monolitik olan enerji yönetiminin multilistik yönetimle hayata geçirilmesi anlamına geldiği söylenebilir. Dolayısıyla, enerji yönetiminin aktif katılımı, çevre ve topluma yönelik olarak bireylerin enerji sisteminin belirlenmesinde, uygulanmasında ve denetlenmesinde paydaş olması kastediliyor olmaktadır. Bu bağlamda, yönetim felsefesiyle yönetici – birey arasındaki hiyerarşik yapının çoğunlukla ortaya çıkardığı kopukluğun yok edilmesi sağlanması amaçlanmakta ve tüm dokuyu oluşturan bireylerin enerji sistemini benimsemesinin sağlanmasında önemli aşama kaydedilmektedir. Bu çalışmada, öncelikle, enerji yönetimi içinde ayrı bir yeri olan “enerji tasarrufu” ele alınmakta ve enerji yönetimi ve enerji yönetimi açısından önemi betimlenmektedir. Bu bağlamda Edward Deming ya da PUKÖ Döngüsü kavramı uygulamadaki önemi vurgulanmaktadır. Yapılan incelemelerle, enerji yönetimi-yönetişimine ilişkin olarak stratejik planlama ve uygulama süreçleri ele alınarak ve hem ülke ve hem sektörel bazda etkinliği üzerinde durulmaktadır. Enerji yönetimi ve enerji yönetişiminin uyumluluğunun enerji verimliliği için ve uygun enerji yoğunluğu değerleriyle çalışmasının öne çıktığı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda ekonomik gelişme ve sosyal kalkınma hedeflerinin gerçekleşmesinin sürdürülebilirlikle hayata geçirilmesinin, enerji yönetimi ve enerji yönetimi ile ilişkisi vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Enerji, arz güvenliği, Enerji Tasarrufu, Enerji yoğunluğu, Enerji yönetimi, Enerji yönetimi

ARAP DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ARAPÇA YAZILI ANLATIM DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Abdullah KILINÇKAYA

Arş. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, akilincaya@hotmail.com

ÖZET

Günümüzde ekonomik, ticari, askeri, eğitim ve kültürel amaçlar gibi farklı nedenlerle insanlar ihtiyaçlarına göre yabancı bir veya birkaç dil öğrenme gereksinimi duymaktadırlar. Bu gereksinimin giderilmesi için ülkemizde gerek özel kurslar gerekse üniversiteler yabancı dil eğitimi vermektedirler. Özel kurslara nispeten üniversitelerin dil bölümlerinde verilen eğitimler daha detaylı olmakta ve daha geniş bir zaman dilimine yayılmaktadır. Yabancı dil öğrenmede dört temel beceri vardır. Bunlar; okuduğunu anlama, dinlediğini anlama, yazma ve konuşmadır. Özel kurslarda ve eğitim merkezlerinde dil öğretimi konusunda, dilin bu dört becerisi üzerinde detaylı bir şekilde durulmayıp ihtiyaca göre programlar yapılmaktadır. Fakat üniversitelerde dilin bu dört becerisi üzerinde yeterli eğitimler verilmektedir. Arap dili yüzyıllardır okutulagelen bir dildir. İslamiyet'in gelişi ile birlikte yazma yani tedvin işleri de devam edegelmiştir. Fakat Arap olmayan insanların Arapçayı öğrenme süreçleri biraz uzun sürebilmektedir. Özellikle ülkemizde Arapça eğitim öğretim faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlardan biri de yazma problemidir. Çünkü Arap dili Türkçeye göre gerek alfabesinin farklı oluşu gerekse yazı yönünün sağdan sola olması sebebiyle birçok sıkıntıya sebebiyet vermektedir. Hazırlık sınıflarından başlamak üzere mezun oluncaya kadar bütün öğrenciler Arapçayı doğru yazmak, okumak ve telaffuz etmek zorundadırlar. Diğer dil becerilerini öğrenseler bile iş yazma aşamasına gelince yazarken kurallara ve muktezayı hale uygun, yani dilbilgisi kaidelerini tatbik ve uygun kelimeler seçerek yazma konusunda sıkıntı ve zorluk çekebilmektedirler. Bu çalışma Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gören 3. Sınıf öğrencilerinden 25 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Arapça yazılı anlatım düzeylerinin yanlış çözümlemesi yaklaşımına göre değerlendirildiği çalışmaya katılan öğrenciler, Arap Dili ve Edebiyatı Bölümünü üniversite sınavında İngilizce soruları cevaplayarak kazanmışlardır. Araştırmanın verileri öğrencilere "Kilis hakkındaki düşünceleriniz nedir?" konulu 250-300 kelimelik birer kompozisyon yazdırılarak elde edilmiştir. Veriler çözümlenmeden önce dilbilimsel bir sınıflama yapılarak, her yanlışın kendi grubunda değerlendirilmesine özen gösterilmiştir. Kompozisyonlar dilbilgisi, sözdizimsel, sözcük seçimi ve yazım-noktalama yanlışlarını ele almak üzere dört farklı açıdan incelenmiş ve ardından yanlış çözümlemesi yaklaşımına göre olumsuz aktarım yanlışları ve dilsel gelişim yanlışları olmak üzere iki gruba ayrılarak değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Arap Dili, Yazılı Anlatım, Yanlış Çözümlemesi

MEHMED ZİHNİ EFENDİ’NİN el-MUKTADAB ADLI ESERİNİN İNCELENMESİ

Abdullah KILINÇKAYA

Arş. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları
Bölümü, akilincaya@hotmail.com

ÖZET

Osmanlı döneminde kuruluş devrinden dağılma ve yıkılış devrine kadar sarf, nahiv, fıkıh, kelam, hadis, tefsir, belagat vb. her alanda yüzlerce binlerce ilim adamı yetişmiştir. 1846 yılında İstanbul’da dünyaya gelen Mehmed Zihni Efendi de Osmanlı’nın son zamanlarında yaşamış, özellikle sarf, nahiv ve belagat gibi birçok alanda eser vermiş büyük bir âlimdir. Özellikle Arap dili ve edebiyatı alanına rağbeti arttırmak istemiş, insanlar tarafından öğrenilmesi güç gibi gözükken Arap dilinin daha kolay öğrenilebileceğini gösterme çabası içinde bulunmuştur. Arapçanın öğretimi konusundaki fikirlerini el-Muntehab isimli kitabında şöyle belirtmiştir (el-Muntehab, s.4): “Arapçanın bize din ve dil yönünden lazım olduğu bilinmektedir. Öğrenilmesinde düşünülen zorluk bir vehimden ibarettir. Arap dilinin lisanımızda çok büyük bir yer kaplaması ve bizce yabancı olmadığı cihetle onun öğrenilmesi Frenk dillerini öğrenmekten kolaydır. Çekilen güçlük talimdeki üslup ve usulün yolsuzluğundandır. Dilleri öğrenmede en kolay yol öğrenilecek dilin kurallarını öğrencinin kendi dili ile öğrenmesidir. Anlayışlı bir öğrenci Arapçanın kaidelerini Türkçe yazılmış bir kitaptan okur ve alıştırmalarını öğrenerek yaparsa kendi kendine Arap dilini öğrenebilir. Arapça metinleri çözerken de dilimize tercüme edilmiş daha önceki âlimlerin yazdığı es-Sıhah ve el-Kâmûs da kendisine yardımcı olur.” 67 yıl süren hayatı boyunca ilimle meşgul olmuş, devletin birçok üst kademesinde görev yapmıştır. Telif ettiği eserler kendi devrinde olduğu gibi kendisinden sonraları da itibar görmüş ve ders kitabı olarak kabul edilmiştir. Yıllarca Osmanlı medreselerinde okutulan ders kitaplarını kendi bakış açısına göre tekrar hazırlamış ve bu hazırladığı eserler anlaşılmayan veya kolay kavranamayan meselelerin birçok kimse tarafından kolayca anlaşılmasına ve öğrenilmesine olanak sağlamıştır. Bu çalışmamızda son dönem Osmanlı âlimlerinden Mehmed Zihni Efendi’nin el-Muktadab adlı eserinin tanıtımı yapılmaya çalışılmıştır. Her ne kadar Osmanlı Türkçesi ile yazılmış ve birçok insanın istifade etmesine vesile olmuşsa da içerik olarak Osmanlı medreselerinde okutulan ve İzhar ve Kafiye adlarıyla meşhur olmuş eserlerden çok fazla farkı olmadığı anlaşılmıştır. Sadece kendi ağzından yaptığımız alıntıda da belirttiğimiz gibi öğrencinin kendi lisanında yazılmış olması Arapçanın daha iyi anlaşılır hale getirildiği kanaatini doğurmuştur.

Anahtar kelimeler: Mehmed Zihni Efendi, el-Muktadab, Nahiv

Şİİ MÜFESSİRLERİN “MUVAFAKAT-I ÖMER” ÖRNEKLERİNE YAKLAŞIMI

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Ensari

Mardin Artuklu Üniversitesi, abdurrahmanensari@hotmail.com

ÖZET

Kur'an ayetlerinin nüzûlü ile ilgili olayların bilinmesi, onun doğru anlaşılmasına katkı sağlayan unsurlardan biridir. “Muvâfekât-ı Ömer” olarak isimlendirilen örnekler de Kur'an'ın nüzûlü ile alakalı olduğundan ilgili ayetlerin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Hz. Ömer'in muvafakat örneklerinden kastedilen, onun “Rabbim'e üç şeyde muvafık oldum” gibi ifadelerinin akabinde zikrettiği hususlardır. Onun Rabbine muvafakatı, hükmüne uygun görüş beyan etmesi demektir. Bu durum Hz. Ömer'in en büyük faziletlerinden ve hayatının en önemli kesitlerinden sayılmaktadır. “Muvâfekât-ı Ömer” ile ilgili varit olmuş bazı rivayetler bir çok muvafakat hadisesinin söz konusu olduğunu göstermektedir. Öyle ki, bazı alimler muvafakat örneklerinin sayısını yirmiye kadar çıkarmıştır. Hz. Ömer'in Makam-ı İbrahim'in namazgah edinilmesi talebi üzerine inen ayet, Peygamber eşlerinin örtünmelerini arzulaması üzerine inen ayet, Bedir esirlerinin hükmü hakkındaki görüşüne uygun olarak inen ayet, Peygamber eşlerine Resûlullah'ı (s.a.v.) rahatsız etmeleri durumunda Allah'ın onların yerine daha iyilerini Resûlüne eş kılacağı ifadesi üzerine inen ayet ve içki hükmünün tam olarak beyan edilmesini istemesi üzerine inen ayet hep bu kabilden olan örneklerdir. “Muvâfekât-ı Ömer” ile ilgili bazı çalışmalar yapılmıştır. Ancak bu çalışmalar genel olarak Sünni kaynaklar çerçevesinde olmuştur. Biz bu araştırmamızda Sünni kaynaklarda Hz. Ömer'in Allah'ın hükmüne uygun görüş beyan etmesi anlamında kullanılmış olan “Muvâfekât-ı Ömer” örneklerinin, Şîa tefsir kaynaklarında ele alınış tarzı üzerinde duracağız. Dolayısıyla araştırmamız “Muvâfekât-ı Ömer”in Şîa tefsir kaynaklarında ele alınış biçiminin kritiği olacaktır. Yaptığım araştırma neticesinde böyle bir çalışmanın yapıldığına vakıf olmadım. Bu özelliğiyle çalışmamızın sahaya yeni bir şey katacağını umuyorum. Araştırma, Şeyhu't-Tâife lakabıyla anılan Ebû Ca'fer Muhammed b. Hasan et-Tûsî'nin (ö. 460/1067) et-Tibyân fî Tefsîri'l-Kur'an'ı, Emînü'l-İslâm lakabıyla meşhur Ebû Ali el-Fadl b. Hasan et-Tabersî'nin (ö. 548/1154) Mec'meu'l-Beyân Fi Tefsîri'l-Kur'an'ı, Muhammed Hüseyin et-Tabâtabâî'nin (ö.1401/1981) el-Mizân fî Tefsîri'l-Kur'an'ı, Mekârim eş-Şîrâzî'nin el-Emsel fî Tefsîri Kitâbillâhi'l-Münezzel'i çerçevesinde olacaktır. Araştırmada önce Sünni kaynaklarda “Muvâfekât-ı Ömer”den olduğu kabul edilen örneklerin, Şii müfessirlerce ele alınmış olanları seçilecek, sonra Şii müfessirlerin bu örnekler ile ilgili farklı yorum ve tenkitleri arz edilecek, daha sonra bunlar tahlil edilip değerlendirilerek bir neticeye varılmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Muvâfekât-ı Ömer, Şii, Sünni, Tabâtabâî, Tûsî.

SÜNNİ VE Şİİ TEFSİRLERDE “PEYGAMBERLERİN MİRASI” TARTIŞMALARININ KRİTİĞİ

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Ensari

Mardin Artuklu Üniversitesi, abdurrahmanensari@hotmail.com

ÖZET

Kur'an-i Kerim'de miras ile ilgili olarak Hz. Zekeriya'nın “Bana ve Yakub oğullarına varis olacak bir çocuk bağışla” (19/6) duasını ifade eden ayet ile “Süleyman, Dâvûd'a varis oldu” (27/16) ayetleri, zahiri anlam itibariyle peygamberlere varis olunacağına delalet etmektedir. Ayrıca “Allah size, çocuklarınız hakkında erkeğe, kadının payının iki misli (miras vermenizi) emreder” (4/11) ayetinin umum ifade etmesi de peygamberler ile diğer insanlar arasında bir ayırım yapmadan, çocukların ebeveynlerine, erkek ve kadından her birinin kendisine düşeceği hisse kadar, varis olacaklarını belirtmektedir. Görüldüğü gibi bu ayetlerin zahiri, peygamberler de dahil olmak üzere her babaya varis olunacağına delalet etmektedir. Öte taraftan Hz. Peygamberin “Biz peygamberler geriye miras olacak bir şey bırakmayız. Bizim bıraktığımız sadakadır.” buyurmuş ve bu anlamda başka ifadeler de kullanmıştır. Hz. Peygamberin kullandığı bu ifadelerin zahiri de peygamberlerin kendilerinden sonrakilere miras bırakmadıklarına delalet etmektedir. Hz. Ebû Bekir bu manayı ifade eden hadislerle dayanarak Peygamberimizin vefatından sonra Hz. Fatıma'nın, kendi babası olan Resûlullah'a (s.a.v.) varis olamayacağına hükmetmiştir. Hz. Ebû Bekir'in, Hz. Fatıma'nın Resûlullah'a (s.a.v.) varis olamayacağı yönündeki hükmünün bu konudaki tartışmaların başlangıç noktası olduğu söylenebilir. Peygamberlerin mirası meselesi Ehl-i Sünnet ve Şîa tefsir kaynaklarında özellikle ilgili ayetlerin yorumu bağlamında ele alınmış, Peygamberlerin mirasından kastedilenin ne olduğu meselesi tartışılmıştır. Araştırmamızda tarafların Kur'an ve sünnet delillerini arz edip ilgili ayet ve hadislerden neyi anladıklarını ortaya koymaya çalışacağız. Bunu da özellikle Ehl-i Sünnet ve Şîa tefsir kaynakları çerçevesinde yapacağız. İddiaların ispatı için ileri sürülen hadisler meselenin doğru anlaşılmasına önemli katkılar sağlayacağından, söz konusu hadislerin sıhhati üzerinde duracağız. Tartışmaların gerçekten nassı anlama eksenli olup olmadığını ortaya koyarak asıl sebebinin anlamaya özen göstereceğiz. Araştırmamız özellikle Ehl-i Sünnet ve Şîa tefsir kaynakları çerçevesinde olacaktır. Bu konu ile ilgili bazı çalışmalar yapılmıştır. Ancak bu çalışmalar daha çok Resûlullah'ın (s.a.v.) vefatından sonra Hz. Fatıma'nın Hz. Ebû Bekir'den Resûlullah'ın (s.a.v.) mirasını istemesi çerçevesinde olmuştur. Biz ise bu araştırmamızda Hz. Fatıma'nın bu olayına da değinmekle beraber daha çok Ehl-i Sünnet ve Şîa tefsir kaynaklarında bu konu ile ilgili yapılmış bazı tartışmaları değerlendirmeye çalışacağız. Gerekliğinde tarafların iddiaları için delil olarak ileri sürdükleri hadislerin sıhhat durumunu da inceleyerek bu hadislerin iddialarına delil olup olamayacağını göstermeye çalışacağız.

1971-1980 DÖNEMİ TÜRK ROMANINDA BOŞANMA NEDENLERİ CAUSES OF DIVORCE IN TURKISH NOVEL IN THE PERIOD OF 1971-1980

Yrd. Doç. Dr. Adem GÜRBÜZ
Bingöl Üniversitesi, ademgurbuz@bingol.edu.tr
Yrd. Doç. Dr. Yusuf AYDOĞDU
Bingöl Üniversitesi, aydogduy0@gmail.com

ÖZET

Boşanma, evlilik yoluyla kurulan ailenin sürdürülememesi ve yok olması manalarına gelir. Boşanmayla birlikte aile kurumu bölünür veya bütünüyle dağılır, aile fertleri ve yakın çevre de bu işten etkilenir. Bundan dolayı boşanma, toplumun ve inançların hoş karşılamadığı ve önermediği bir olgudur. Çünkü neticede aile kurumu dağılmakta, çocuklar mağdur olmakta ve boşanan çiftlerin yeni bir aile kurması zorlaşmaktadır. İslam Peygamberinin buyurduğu “Allah'ın helâl kıldıkları arasında en sevmediği şey talaktır” hadis-i şerifi, İslam inancının meseleye bakış açısını özetleyen bir mahiyettedir. İslam inancı evliliği kolaylaştırmış, bekârları evlendirmiş, evlenip yuva kurmak isteyenlere yardım edilmesini tavsiye etmiş, boşanmayı ise tamamen yasaklamamakla beraber maddi ve manevi müeyyidelere bağlayarak güçleştirmiştir. Bu bağlamda toplum nezdinde de boşanma hoş karşılanmamıştır. Boşanmak isteyen bireylerin aile büyüklerinin veya yakın çevresinin olaya müdahil olması ve karı kocayı barıştırmaları, bir erdem veya vazife olarak görülmüştür.

Boşanma olgusu, bütün bu dini ve toplumsal yaptırımlara rağmen toplumsal yaşamda varlığını sürdürür. Ülkemizde ise boşanma hızı çok yüksek olmamakla beraber sürekli olarak artış göstermektedir. Araştırmalar, boşanma oranını “kaba boşanma hızı” kavramıyla açıklar. Bu kavram, belli bir yıl içinde her 1000 nüfus başına düşen boşanma sayısını ifade eder. TÜİK'in yaptığı araştırmaya göre ülkemizde 1930 yılındaki kaba boşanma hızı binde 0.15'tir. Bu oran araştırma sahamızın başlangıcı olan 1971'de binde 0.30'a, araştırma sahamızın son senesi olan 1980'de ise binde 0.36'ya çıkar. 2016 yılı boşanma verilerine göre ise bu oran binde 1,59 olarak gerçekleşir. Görüldüğü gibi ülkemizde boşanma oranı hızla artmaktadır. Bu durum; ekonomik gelişmişlik, Batılılaşma ve kültürel değerlerden kopma, kadının ekonomik olarak güçlenmesi, boşanmanın giderek kanıksanan ve kabul edilebilen bir olgu hâline gelmesi vb. sebeplerle açıklanabilir. Bu çalışma, Türk romanının bir döneminde (1971-1980) yayımlanmış olan romanlardaki boşanma vakalarını incelemeyi ve boşanmaların sebeplerini ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Romancılar, toplumun inanç ve kültürel yapısını, değişme biçimini ve hızını sanatsal bir formda işleyen ve okuyucusuna aktaran kişilerdir. Romanlar, bu yönüyle toplumsal yaşamdan izler taşır ve araştırmacıların ilgisini çeker. Bu bağlamda ilgili dönemde yayımlanan romanlardan bir seçki yapılmıştır. Çalışmada, doküman analizi yöntemiyle romanlar tek tek okunacak, aile ve boşanma teması çerçevesinde fişlenecektir. İnceleme sonucunda romanlardaki boşanma nedenleri, sık veya az karşılaşılan boşanma nedenleri, evliliklerin yıkılma sebepleri vb. ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Boşanma, Roman, Sosyoloji, Cumhuriyet Dönemi.

İSMAİL POLAT'IN "HÜLLE VE TÖRE" ROMANINDA DİN YOZLAŞMASI THE RELİGİOUN CORRUPTION IN THE İSMAİL POLAT'S "HÜLLE" NOVEL

Yrd. Doç. Dr. Adem GÜRBÜZ
Bingöl Üniversitesi, ademgurbuz@bingol.edu.tr
Yrd. Doç. Dr. Yusuf AYDOĞDU
Bingöl Üniversitesi, aydogduy0@gmail.com

ÖZET

Din ve inanışlar, toplumun hemen hemen her bireyi üzerinde etkin olan ve toplumsal yaşama yön veren en önemli unsurların başında gelmektedir. Bu unsurlar, hassas niteliklerinden dolayı zaman zaman birileri için nemalanma kapısı olmuştur. Özellikle menfaatperest ve çıkarıcı tipler, sırtını dinî kurumlara dayandırarak güç, otorite ve zenginlik elde etmeye çalışır. Cahil ve saf insanları kandırmak suretiyle hem toplumsal statü hem de kişisel çıkar elde eder. Din olgusu; ilk insandan beri varlığını sürdüren, kişilerin eylemlerini emir ve yasaklamalar suretiyle belli bir nizam altına sokan, toplumların yaşama şekline yön veren, mensubu olduğu kişileri bir nevi aile bağıyla bir araya toplayabilen bir sistem olarak tarif edilebilir. Din, çalışma hayatından aile hayatına, ticari faaliyetlerden ilmi faaliyetlere kadar hayatın her alanına ait kurallar belirler ve kişileri bu kurallara uymaya davet eder. Yaşanılan bölge, dinî hükümlere göre yönetilmedikçe dinin yaptırım gücü yoktur. Örneğin dinimize göre namaz ve oruç gibi ibadetler, her Müslümana farz olan ibadetlerdir. Fakat bu ibadetleri yerine getirmeyen kişilere karşı kanun nezdinde herhangi bir yaptırım uygulanmaz. Dinî inançlara göre, yapılan iyilik ve kötülüklerin karşılığının alındığı asıl yer ise ahirettir; insanoğlu yaptığı her fiilin karşılığını mükâfat veya ceza olarak öteki dünyada görecektir.

Toplumsal bir problem olan din yozlaşması, yaşanılan toplumdan bağımsız değildir ve edebiyatın da ilgi alanına girer. Özellikle menfaatçi şeyh ve softa tiplerin kendi çıkarları için yalan/yanlış dinî hükümler vermekten çekinmemesi ve dini kendi menfaatleri için kullanmaları romanlarımızda dikkat çeken temalardandır. Bu çalışmada dinî değerlerin yozlaştırıldığı, değiştirildiği, kişisel çıkarlara alet edildiği durumlar İsmail Polat'ın "Hülle ve Töre" romanından hareketle ortaya çıkarılacaktır. Romandaki din yozlaşmaları, dinin kişisel çıkarlara alet edilmesi, günah türetilmesi ve yeni günah anlayışlarının ortaya çıkarılması vb. unsurlar üzerinde durulacaktır. Eserdeki softa tipler, dinde olmayan haramlar türeterek kadınlar üzerinde baskı kurmakta ve bundan nemalanmaktadır. Cahil köylüler ise dinden bîhaber oldukları için softalara inanmakta ve bu minvalde hareket etmektedir. Araştırmamız, eseri din/din yozlaşması bağlamında sınırlandırarak ve eserdeki toplumsal çarpıklıkları ortaya çıkarmayı hedefleyecektir.

Anahtar Kelimeler: İsmail Polat, Hülle ve Töre, Din, Yozlaşma

KUDÜS'Ü TUHFETÜ'L-HARAMEYN ÜZERİNDEN YENİDEN OKUMAK**REREADING OF QUDS OVER TUHFAT AL-HARAMAIN**

Yrd. Doç. Dr. Adnan OKTAY

Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

adnanoktay3@hotmail.com

ÖZET

Kudüs, MÖ. 3000'li yıllara kadar tarihi giden bir kenttir. Bugün dünyanın en önemli odak noktalarından biri haline gelmiştir. Kudüs, bir taraftan farklı din ve ırkların merkezi konumundayken öte taraftan da birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Şüphesiz bu önemli şehirle ilgili birçok eser yazılmıştır. Bu eserlerden biri de XVII. Asırda yaşamış Şair Nâbî tarafından yazılmış olan *Tuhfetü'l-Harameyn* adlı eserdir. Bu eser manzum-mensur karışık olarak yazılmıştır. Buna göre şair, İslâm dünyası için önemli olan üç kenti ziyaret etmiştir. Bunlar Mekke, Medine ve Kudüs'tür. Bu şehirlerden başka şair Halep, Şam, Remle, Kahire gibi önemli şehirleri de bu yolculuğu esnasında ziyaret etmiştir. Bu eserde ziyaret edilen kentlerin mimari özelliklerinden oradaki yaşam şekillerine kadar birçok hususla ilgili bilgi verilmiştir. Bu bildiride özellikle Kudüs şehri dikkate alınmıştır. Nâbî yolculuğu esnasında Kudüs'ü ziyaret etmiş, orada toplam üç gün kalmıştır. Burada şairin Kudüs şehri ile ilgili gözlemleri ve tespitleri üzerinde durulacaktır. Şair bu şehri anlatırken hangi pencereden bakmaktadır? Şehri tasvir ederken nelere yer vermekte, hangi edebi ifadeleri kullanmaktadır? Tasvirler yaparken bir şair olarak hangi edebi sanatları kullanmayı tercih etmiştir? Neticede şunlar görülmüştür: Nâbî'nin anlattığı Kudüs, Aksa Harem-i Şerîf'ini merkeze alan bir Kudüs'tür. Bu eski şehir, bugün adeta Mescid-i Aksâ ile özdeşleşmiştir. Bunun yanında şehrin surları ve Aksâ'nın doğu tarafında yer alan Zeytin Dağı, Kudüs'e ayrı bir değer katmaktadır. Şair bu eserde Kudüs'ü oldukça süslü, sanatlı bir dille anlatmış, bunun için Arapça ve Farsça kelimelerden oluşan terkipli ifadeler kullanmıştır. Ayrıca Nâbî, şehre tam bir vakar, edep, saygı ile yaklaşmıştır. Bu da Şair Nâbî'nin Kudüs karşısında tam bir *mümin şair* pozisyonunda olduğunu göstermektedir.

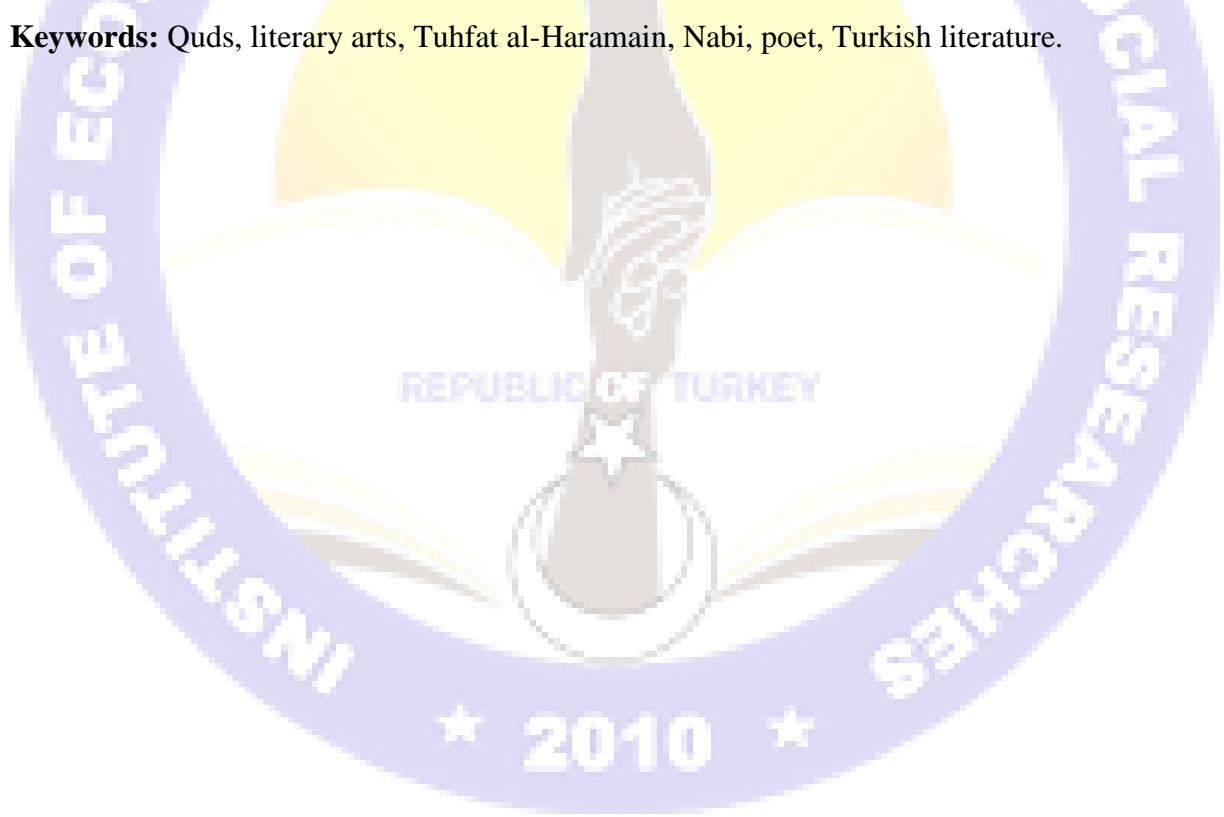
Anahtar Kelimeler: Kudüs, edebi sanatlar, Tuhfetü'l-Harameyn, Nâbî, şair, Türk edebiyatı.

ABSTRACT

Quds is a historical city which its history going up to B.C. 3000. It has become one of the most important focal points of the world nowadays. Quds is a center of the different religions and races as well as it has hosted many civilizations. Undoubtedly that many works have been written about this important city. One of these works is entitled *Tuhfat al-Haramain* which was written by Poet Nabi who lived in the 17th century. This work has been written in verse and prose. According to this work, the poet visited three cities which are important for the

Islamic world. These cities are Mecca, Medina and Quds. Other than these cities, the poet has also visited some other important cities like Aleppo, Damascus, Remle, Cairo during this journey. In this work, he provide some information about these cities in many respects, namely, from architectural features to their lifestyle. In this paper, especially the city of Qudshas been taken into account. Nabi visited Quds during his journey and stayed there for only three days. The observations and the determinations of the poet about the city of Quds will be emphasized in this paper. What was his perspective while he explaining this city? Which places did he mentioned while describing this city, and which literary expressions did the poet use? Which literary arts has been used and preferred by the poet when making some descriptions about the city. As a result, the followings have been observed: The Quds was explained by Nabi is the Quds which centered with Haram-i Sharif of Aqsa. This ancient city is almost identified with the Masjid al-Aqsa. Also, the city walls and Zeytun (Olive) Mountain, which located in the east of the Aqsa, make the Quds more valuable. The poet has described the Quds with a quite fancy, artful language in his work. He also used the grouped expressions (tarkib) which formed with Arabic and Persian words. Also, Nabi has approached the city with a complete dignity, decency, and respect. This shows that the Poet Nabi is in the position of a full believer poet to the Quds.

Keywords: Quds, literary arts, Tuhfat al-Haramain, Nabi, poet, Turkish literature.

ALİ EMİRÎ'NİN ÂMİD-İ SEVDÂ GAZETESİNDEKİ ŞİİRLERDE TEMATİK BİR İNCELEME

THE THEMATIC REVIEW IN THE POEMS OF ALI EMİRİ'S NEWSPAPER ENTITLED *AMID-I SEVDA*

Yrd. Doç. Dr. Adnan OKTAY

Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
adnanoktay3@hotmail.com

ÖZET

Ali Emîrî Diyarbakır'da doğmuştur. Osmanlının siyasi olarak en sıkıntılı döneminde ve ardından yeni Türk Cumhuriyetinin ilk yıllarında yaşamıştır. Kitap okumaya merakı, onu İstanbul'a getirmiştir. *Dîvânü Lugâti't-Türk*'ün ilim âlemine tanıtılmasında kilit rol üstlenmiştir. Osmanlı toplumundaki fiziksel dönüşümün yanında zihinsel dönüşüme de tanıklık etmiştir. Ali Emîrî hem şair hem de bir naşir olarak dikkat çekmiştir. Çeşitli meselelerle ilgili görüşlerini *Osmanlı Tarih ve Edebiyatı Mecmuası* ile *Tarih ve Edebiyatı Mecmuası*'nin yanında *Âmid-i Sevdâ* (1908-09) adlı altı sayılı bir gazetede yayınlamıştır. Bu bildiride Ali Emîrî'nin *Âmid-i Sevdâ* adlı gazetede yayınlamış olduğu şiirler, tema açısından incelenmiştir. Bunun için *Millet Kütüphanesi A.E. Gzt. 570* numaralı *Âmid-i Sevdâ* gazetesi elde edilmiştir. Gazetede şiirler dikkatli bir şekilde muhteva açısından incelenmiştir. Gazetede toplam elli üç adet müstakil şiir tespit edilmiştir. Bu şiirlerden başka, gazeteye serpiştirilmiş olan yaklaşık 150 mısralık irili ufaklı manzum metin tespit edilmiştir. Bütün bu manzum metinlerin bir kısmı Ali Emîrî'ye ait olmakla beraber bir kısmı da farklı şairlere aittir. Ali Emîrî, vatan ve millet sevgisini yüreğinde taşıyan bir şairdir. Bu sevgi, onun şiirine de yansımıştır. Ayrıca şair, Osmanlı sultanına derin bir muhabbet beslemektedir. Gazetede başka şairlere ait şiirlerin bir kısmı da bu temayı işlemiştir. Ayrıca birçok şiir, nazire olarak yazılmıştır. Ali Emîrî, gazetenin birinci sayısında elindeki bir şiir mecmuasından bazı şiirleri seçip yayınlamıştır. Bu şiirlerde aşk, sevgi, ayrılık, sultana muhabbet, vatan sevgisi gibi temalar işlenmiştir. Gazetenin sonraki sayılarında da bu temalar bilinçli bir şekilde işlenmiştir. *Âmid-i Sevdâ* ismi Diyarbakır sevgisini içermektedir. Ayrıca gazetede *Âmidli* şairlere sıkça yer verilmiştir. Bütün bunlar Ali Emîrî'nin Diyarbakır'a olan özel sevgisini göstermektedir. Bu şiirlerde işlenen temalar, şüphesiz Osmanlı Devleti'nin içinden geçtiği kötü şartlarla yakından ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Ali Emîrî, *Âmid-i Sevdâ*, şiir, aşk, tema, Osmanlı

ABSTRACT

Ali Emiri was born in Diyarbakir. He lived in politically most difficult time of the Ottoman, and in the early years of the new Republic of Turkey. His curiosity to read books brought him to Istanbul. He had played a key role in introducing of the *Diwanu Lugati't-Turk* to the science world. He has witnessed the physical transformation along with the mental transformation in the Ottoman society. Ali Emiri has attracted attention as a poet as well as a publisher. He published his opinions about various issues in *Osmanlı Tarih ve Edebiyatı Mecmuası* (the Ottoman History and Literature Magazine), *Tarih ve Edebiyatı Mecmuası* (the History and Literature Magazine), and *Amid-i Sevda* (1908-09) which is published with six issues. Ali Emiri's poems which have been published in the *Amid-i Sevda* newspaper are examined in terms of the theme in this paper. To do this, *Amid-i Sevda* newspaper numbered *Millet Library A.E. Gzt. 570* was obtained. The poems of this newspaper were carefully examined in terms of content. In total, fifty-three independent poetries have been detected in this newspaper. Apart from these poems, nearly 150 verses large and small poetic texts have been detected in this newspaper. Some part of all these poetic texts are belong to Ali Emiri, and some of them belongs to the different poets. Ali Emiri is a poet who has love of the homeland and nation in his heart. This love has been also reflected in his poetry. Also, he has a deep love to the Ottoman Sultan. Some poems belongs to other poets in the newspaper have also examined this theme. Also, many poems were written as a *nazira*. Ali Emiri published some poems which were selected from a poem magazine in the first issue of the newspaper. In these poems some themes like love, affection, separation, affection of the Sultan, homeland love were examined. These themes also were examined in the next issues of the newspaper consciously. The name of *Amid-i Sevda* includes the love of Diyarbakir city. Also the poets from Amid were frequently mentioned in the newspaper. All these show Ali Emiri's special love of Diyarbakir. The themes which were examined poems, were closely related to the bad conditions of the Ottoman State.

Keywords: Ali Emiri, *Amid-i Sevda*, poem, love, theme, Ottoman.

KENTLERİN MARKALAŞMASI VE TÜRKİYEDEKİ MARKALAŞAN KENTLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Öğr. Gör. Mehmet Oktay GÖKASLAN
Mardin Artuklu Üniversitesi mehmetoktaygokaslan@gmail.com

Öğr. Gör. Ahmet AKATAK
Mardin Artuklu Üniversitesi ahmet_akatak@hotmail.com

ÖZET

Modern veya post modern yaşamın bireylerin tüketim kalıplarına ve yaşam kalitesine etkisi inkar edilemez bir gerçekliktir. Müşterilerin istek ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılan çalışmaların odak noktasını “farklılaşmak” kavramı oluşturmaktadır. Bir ürün ya da bir hizmeti satın alırken ayırt edici olan nedir sorusu tatmin düzeyi ve beklentisi ile paralel bir zemin meydana getirmektedir. Küreselleşmenin de beraberinde getirdiği yoğun ve yüksek rekabet, işletmeleri/firmaları/organizasyonları karlılık düzeylerini muhafaza etme ya da arttırma ihtiyacını doğurmak anlayışına yöneltmektedir ve bu durum aynı zamanda kentlerin markalaşma düzeyine de etki etmektedir. Özel sektördeki bu rekabetin kimi izdüşümlerini marka kent oluştururken görmek mümkündür. Bu bağlamda öğrenci, turist, yatırımcılar vd. unsurları bir kente çekmenin önemi gittikçe artmaktadır. Doğal güzelliklerin, mimari yapıların, coğrafi konumların marka kent meydana getirmesinde işlerliği daha açık iken bu özelliklere sahip olmayan kentlerin planlı ve stratejik hedefleri ayrı bir önem arz etmektedir. Markalaşmaya dair hizmet ve ürünler üzerinde birçok araştırma yapılmıştır. Kentlerin markalaşması üzerine de çeşitli araştırmalar mevcuttur. Kentlerin ayırt edici özelliklerin ortaya çıkartılması ile markalaşmaları sağlanmak istenmektedir. Bu çalışmada kentlerin markalaşmaları bağlamında; marka ve kent kavramları için yapılan tanımlara bakılmış, kentlerin markalaşması ve kent markası yaratma sürecinden bahsedilip Türkiye’de markalaşmayı başarmış ve akademik çalışmalara konu olmuş Marmara bölgesinden en fazla nüfusa sahip İstanbul, İç Anadolu’dan Türkiye’nin başkenti Ankara, Ege bölgesinin en kalabalık kenti İzmir, Akdeniz bölgesinde adını turizm ile duyuran Antalya ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden sanayi ve kültür şehri olarak bilinen Gaziantep kentleri ile ilgili bir yazınsal çalışma yapılmaya ve ele alınan kentler için markalaşma hususunu ön plana çıkartan kendilerini diğer kentlerden ayıran fark yaratmalarını sağlayan özelliklerin neler olduğuna değinilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentlerin Markalaşması, Markalaşan Kentler, Türkiye’de Markalaşan Kentler.

KURUMSAL YÖNETİMİN İŞLETMELER İÇİN ÖNEMİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

Öğr. Gör. Baran AKKUŞ

Munzur Üniversitesi, bakkus@munzur.edu.tr

Okt. Sevim BAKIR KAYA

Dicle Üniversitesi, sevim.bkaya@dicle.edu.tr

Öğr. Gör. Ahmet AKATAK

Mardin Artuklu Üniversitesi, ahmetakatak@artuklu.edu.tr

ÖZET

Genelde işletmedeki tüm tarafların özelde pay sahiplerinin ortak ekonomik amaçlarının gerçekleştirilmesi, ekonomik, rekabet, sosyal vb. çevre şartlarının etkisi altında olmakla birlikte bu şartları gözetken ve bunlara uygun işletme politikalarını uygulayacak olan yönetimin performansına bağlıdır. Söz konusu performansı nasıl bir işletme yönetimi anlayışının sağlayacağı konusundaki arayışlar, 2000’li yılların başında “kurumsal yönetim” anlayışıyla karşılık bulmuştur. Kurumsal yönetim anlayışı ile ilgili literatürdeki çok sayıda tanıtımda ortak vurgu, *kurumsal yönetimin, öncelikle şirketlerin ve kurumların yönetildiği ve faaliyetlerinin kontrol edildiği bir sistem* olduğudur.

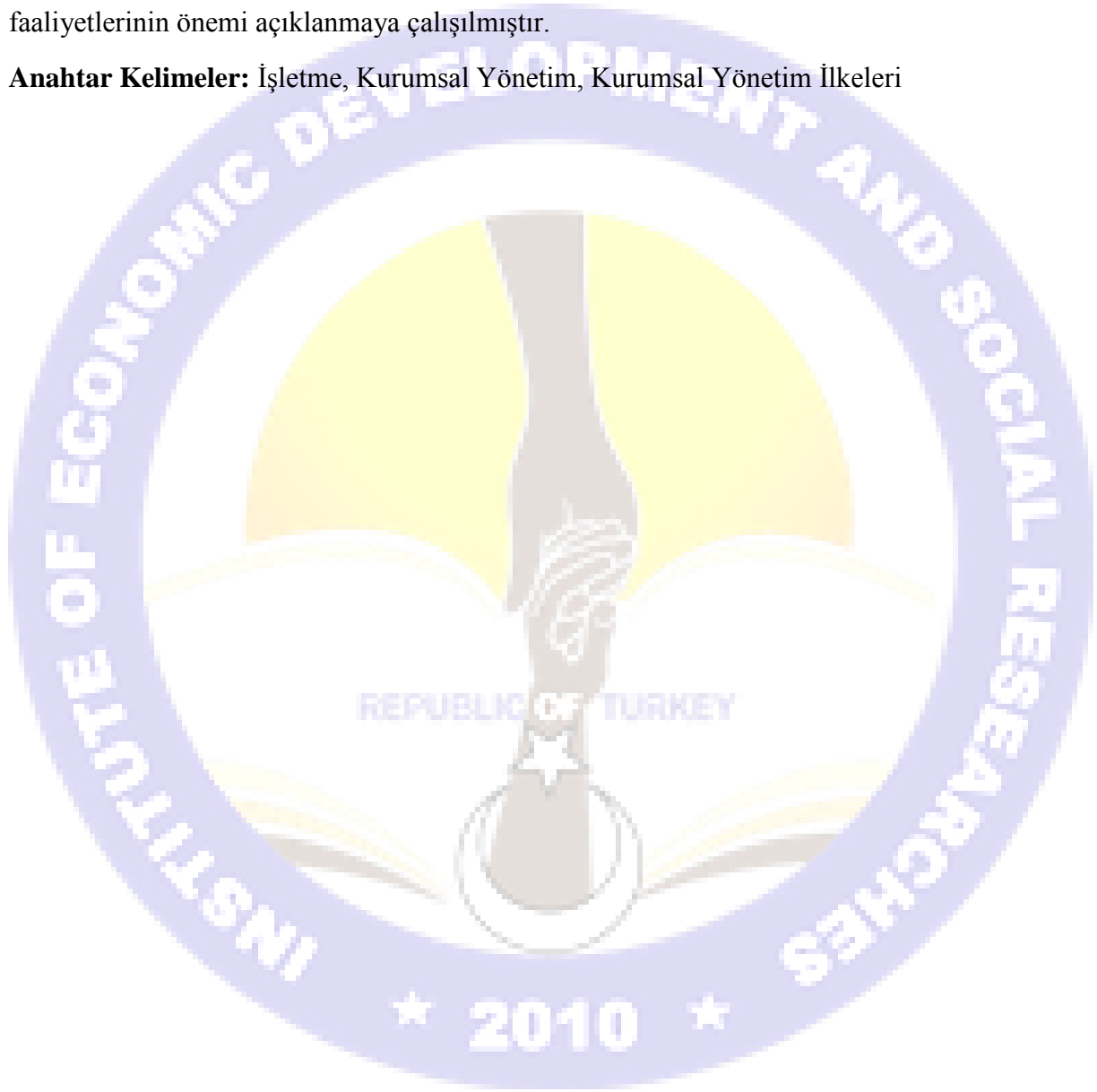
Ancak bu tür sistemi oluşturabilmek için de bazı ilkelere uymak gerekir. OECD tarafından hazırlanan ve kurumsal yönetim ilkeleri olarak adlandırılan söz konusu ilkeler; şeffaflık, adillik, hesap verebilirlik ve sorumluluktur. Şeffaflık, şirketle ilgili *finansal ve finansal olmayan*, ticari sır olmayan ve henüz kamuoyu ile paylaşılmayan, bilgilerin, *doğru, açık, zamanında ve karşılaştırılabilir* şekilde kamuoyuna sunulmasıdır. Adillik ise, işletme yöneticilerinin karar alırken, bu kararlardan etkilenen tüm işletme taraflarının menfaatini gözetmesi ve kararlarında hepsine eşit mesafede olmalarıdır. Hesap verebilirlik, karar vericilerin ve faaliyette bulunanların tüm karar ve faaliyetlerinden ötürü hesap verme zorunluluğu olduğunu ifade eden ilkedir. Son olarak sorumluluk ilkesinde ise yönetimin tüm faaliyetlerinin ilgili mevzuata, şirket sözleşmesine, şirket içi düzenlemelere, toplumsal ve etik değerlere uyma yükümlülüğü ve bu hususlarda denetime tabii olmasını kapsamaktadır.

Böylece kurumsal yönetim; işletmelerde hesap verebilir, şeffaf, adaletli, toplumsal kurallara ve etik değerlere uyan bir yapının kurulmasını hedeflemektedir. Kurumsal yönetimle birlikte hem toplum nezdinde hem de yatırımcılar nezdinde daha güvenilir bir işletme imajı oluşturmamız mümkün olmaktadır. Bu sayede daha karlı ve sürdürülebilir işletmeler ortaya çıkmaktadır. Bunların yanı sıra işletmeye yatırım yapanların daha aktif olarak işletmeyi denetlemelerine imkan sağlayan bir yapı oluşturulmaktadır.

Ayrıca kurumsal yönetim kavramı işletmelerde iyi yönetim olgusunun yerleştirilmesidir. Kurumsal yönetime geçebilen işletmeler finansman kaynaklarına daha kolay ve az maliyetle ulaşabilirler. Ayrıca kaynakların daha verimli hale gelmesi sağlanmış olur. Kurumsal yönetim ilkelerini benimseyen, hayata geçiren ve uygulayan işletmeler yatırımcıların tercihi olmaktadır. Ayrıca kurumsal yönetimin yaygın olduğu ülkelerde kayıt dışının azaldığı, refah

seviyesinin yükseldiği gözlemlenmektedir. Kurumsal yönetimi benimseyen işletmeler daha uzun ömürlü olmakta, tek kişinin (işletme sahibi) yönettiği yapı ortadan kalkmakta ve her açıdan daha güvenilir, şeffaf, hesap verebilir, adil bir yapı oluşmaktadır. Türkiye’de de kurumsal yönetimin gelişmesine yönelik ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle KOBİ’ler ve aile şirketlerinin de kurumsal yönetim uygulamalarını benimsemesi ülkemiz açısından güzel gelişmelerin olmasını sağlayacaktır. Bu çalışmada da kurumsal yönetim, kurumsal yönetim ilkeleri, işletmelerde benimsenmesinin gerekliliği ve Türkiye’de kurumsal yönetim faaliyetlerinin önemi açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşletme, Kurumsal Yönetim, Kurumsal Yönetim İlkeleri

ÇALIŞAN KİŞİLİĞİ İLE İŞ TATMİNİ ÜZERİNE BİR SAĞLIK KURUMUNDA ARAŞTIRMA: ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BALCALI HASTANESİ ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Gülşen KIRPIK

Adıyaman Üniversitesi, gkirpik@adiyaman.edu.tr

Ahmet BOZKURT

Adıyaman Üniversitesi, abozkurt@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Çalışanın iş ve iş çevresine ilişkin değer, sezgi, tutum, anlayış, yaklaşım ve karar verme süreçlerinin farklılıklar göstermesi, genellikle çalışanın kişilik özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Özellikle insanın insana hizmet sunduğu sağlık sektöründe çalışanın kişiliği ile iş uyumunun sağlanarak iş tatmin düzeyinin artırılması başarıya ulaşmanın anahtarlarından birisidir. Carl Jung, “düşünme, hissetme, duyumsama ve sezme” olmak üzere kişiliğin dört psikolojik fonksiyonu üzerinde durmuştur. Düşünmeyi ve hissetmeyi rasyonel fonksiyonlar olarak belirtirken, duyumsamayı ve sezmeyi ise rasyonel olmayan fonksiyonlar olarak belirtmiştir. Bu çalışmanın amacı, Carl Jung’un psikolojik kişilik kuramına göre Isabel Briggs Myers ve Katharine Cook Briggs’in geliştirdikleri “Myers-Briggs Kişilik Tipi” yöntemine göre, çalışanın kişilik profilinin belirlenmesi ve çalışan kişiliği ile iş tatmini, iş tecrübesi, eğitim düzeyi, yıllık kazancı, yaşı, cinsiyeti ve medeni hali arasındaki farklılıkların incelenmesidir. Çalışma evreni, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi’nde görev yapan araştırma görevlisi, hemşire, teknisyen ve diğer çalışanlardan oluşmaktadır. Çalışanlara gönderilen anket sayısı 542’dir. Basit tesadüfi örnekleme metodu ile 333 çalışana ulaşılmıştır. Anket geri dönüşüm oranı %61,43’dür. Çalışmanın veri seti anket yöntemi ile elde edilmiş olup, elde edilen veri setinin analizi için SPSS paket programından yararlanılmıştır. Bu çalışmada, frekans analizi, güvenilirlik analizi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Çalışmanın başında geliştirilen “H₀:Çalışan kişiliği ile iş tatmini arasında bir ilişki yoktur” hipotezi, her bir kişilik tipi için ANOVA ile test edilmiştir. Araştırmaya katılan çalışanların üçte ikisinden fazlası (%70,3) duyumsal-mantıksal iken %84,1’i sadece duyumsaldır. %79,6’sı mantıksal iken sadece %20,4’ü duygusaldır. Ayrıca araştırmaya katılan çalışanların çok küçük bir oranı sezgisel-mantıksal (%9,3) ve sezgisel-duygusal (%6,6) kişiliklere sahiptir. Bu sonuçlara göre, araştırmaya katılan çalışanların büyük bir oranda duyumsal-mantıksal kişiliğe sahip oldukları gözlenmiştir.

Mantıksal kişiliği olan çalışanların duygusal kişilikteki çalışanlara göre, daha yüksek daha yüksek iş tatmin ortalamasına sahip olmasına rağmen, yapılan analizler sonucunda, çalışan kişiliğinin farklı olmasına rağmen, iş tatmin düzeyinde istatistiksel açıdan önemli farklılıklara rastlanmamıştır. Bu nedenle, “H₀:Çalışan kişiliği ile iş tatmini arasında bir ilişki yoktur” hipotezi kabul edilmiştir. Diğer taraftan, bu çalışmada iş tatmini ile medeni hal, iş tatmini ile eğitim düzeyi, iş tatmini ile cinsiyet, iş tatmini ile yaş ve kişilik ile yaş arasında anlamlı ilişki olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Myers-Briggs Kişilik Tipi, İş Tatmini, Balcalı Hastanesi

GAZÂLÎ'NİN TE'VİL ANLAYIŞININ NERESİNDEYİZ

Yrd. Doç. Dr. Ahmet BOZYİĞİT

Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri İslâm Felsefesi Anabilim Dalı,
abozyigit72@hotmail.com

ÖZET

İslâm filozoflarının te'vîl anlayışı, nakli de gözardı etmeden akli esas alan bir te'vil anlayışıdır. Bu anlayış, nasların yorumlanmasında akli esas almakta böylece te'vîl konusunda geniş bir alanın açılmasını sağlamaktadır. İslâm filozoflarının bu te'vîl anlayışı diğer bazı İslâm düşünürleri tarafından zaman zaman şiddetli bir şekilde tenkid edilmiştir. Tenkid edenlerden bir tanesi de Gazâlî'dir. Gazâlî, İslâm filozoflarını akılcı te'villerinden dolayı aşırı bir şekilde yapmış olduğu eleştirilerle bilinmektedir. Hatta Gazâlî bu eleştirilerin dozunu, filozofların te'villerini din dışı görece kadar ileri götürmektedir. Ancak Gazâlî'nin bu konudaki eserlerine ve yorumlarına baktığımız zaman, onun te'vîl anlayışının şiddetle tenkid ettiği filozofların te'vîl anlayışının çok ilerisinde olduğunu görüyoruz. Çünkü Gazâlî insanların te'vîl anlayışını, düşüncelerini sadece nakle dayandıranlar, sadece akla dayandıranlar, akli temel sayıp nakli akla uyduranlar, nakli temel sayıp akli nakle uyduranlar ve hem akli hem de nakli temel kabul edenler olarak beş kısma ayırmaktadır. Gazâlî'ye göre ilk dört kısım akil ve nakilden herhangi birine önem verip diğerini ihmal ettiği için makbul değildirler. Ancak akli ve nakli birer temel olarak kabul edip onlara layık oldukları önemi verenlerin te'vîl anlayışı en doğru anlayıştır. Çünkü Gazâlî'ye göre akli yalanlayan, hiç kuşkusuz nakli ve şeriatı da yalanlamış olmaktadır. Çünkü şeriatın doğruluğu akil ile bilinir. Gazâlî, akil ile naklin ikisinin de te'vilde esas alınması gerektiğini ifade eder. Ona göre, akil ve nakle layık oldukları önemi veren bu anlayışı benimseyenler en doğru yolu tutmuş olan hak ve hakikat sahipleri olsalar da, bu yol herkesin kolayca yürüyebileceği düzgün bir yol değildir. Bilimlerle uzun zaman uğraşmış, bu alanlarda ilerlemiş olan kimseler kolay te'villerle akil ile nakli uzlaştırma gücünü gösterirlerse de bazen te'vîli mümkün olmayacak derecede zor naslarla da karşılaşır. Gazâlî'ye göre böyle bir durumda susmayı tercih etmek evla olandır. Filozofları aşırı derecede eleştirmekle suçlanan Gazâlî, bu yöndeki düşünceleriyle aslında din -felsefe uzlaşmasını savunan filozofların sathında yer aldığı da açıkça göstermiş olmaktadır. Bu te'vîl anlayışı, nasların dar kalıplı yollarla yorumlanmaması anlamına geldiği gibi, nasların zahir anlamlarına göre değil, sözü söyleyen kişinin anlatmaya çalıştığı asıl amacının akli metotlarla ortaya çıkarılması anlamına da gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Te'vil, Gazâlî, Akil, Nass, felsefe

İSLÂM FİLOZOFLARININ HAKİKAT ALGISINDA HAVAS AVAM AYIRIMI

Yrd. Doç. Dr. Ahmet BOZYİĞİT

Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri İslâm Felsefesi Anabilim Dalı,
abozyigit72@hotmail.com

ÖZET

İlk insandan beri hakikatin ne olduğu konusunda insanlık hep çaba sarfeder. İnsanların algılama düzeyi birbirlerinden farklı olduğu için kendilerine sunulan herhangi bir bilginin zorluk derecesi, sunuş biçimi, kavramsal özelliği, fizik ve metafizik boyutuna bağlı olarak bilginin anlaşılma derecesi de insandan insana farklılık arzeder. Bazen aynı hakikatı farklı insanlara anlatabilmek için çok farklı pedagojik yolların denendiği bir geçektir. Bir bilgi sunuş biçimiyle bazen bir insanı ihtida ederken, aynı bilgi nin aynı sunuş biçimiyle bazen insanı yoldan çıkardığı da görülmektedir. İşte bu durum, bilgiyi insanlara götürürken filozofları çeşitli arayışlara sokmuştur. Havas avam ayırımı bu arayışın bir neticesidir. Hakikatı algılamada havas avam ayırımı ilk çağ filozoflarında da görülen bir şeydir. Bu durum zaman zaman filozofların farklı yöndeki anlayışlarına örneğin siyaset felsefelerine de yansımıştır. Mesela Platon'un yönetimin başında filozofların olması gerektiğini söylemesi bu anlayışın bir yansımasıdır. Bu anlayışın daha sonra Platon ve Aristo'nun düşüncelerinden etkilenen İslâm filozoflarının düşüncelerinde de yer bulduğunu görüyoruz.

İslâm filozoflarından Kindi, Fârâbi, İbn Sina, Gazali ve İbn Rüşd gibi filozoflar, hakikatin insanlara anlatılırken sembolik ifadeler gibi farklı yolların denendiği/denenmesi gerektiği konusunda adeta ittifak etmişlerdir. Özellikle vahiy ve felsefi bilgi konusunda havas avam ayırımını yapan filozoflar, vahiy ve felsefi bilginin aynı hakikatı ifade etmelerine rağmen vahyin hakikatı avam tabakaya çeşitli sembolik ifadelerle açıkladığını buna karşılık felsefi düşüncenin ise aynı hakikatı daha üst seviyedeki havas tabaka olan aydın ve filozoflara daha farklı kavramlarla ve daha üst düzeyde açıkladığını belirtmektedirler. Böyle bir ayırımın olumlu tarafları olduğu gibi bazen sakıncaları da olabilmektedir. Bir kesim bir meseleyi bir şekilde anlarken diğer kesim tamamen farklı bir şekilde anlayıp kendi anlayışının doğruluğunu dikte etmeye çalışmaktadır. Zaman zaman iki farklı anlayış arasında bir çatışmadan da söz etmek mümkündür. Vahiy temelli bir bilgi anlayışı felsefi anlayışa ters düştüğünde ne yapmak gerekmektedir? Filozofların bu konudaki çözümleri ne olabilir? Biz bu tebliğimizde hakikat bilgisine ulaşmada İslâm filozoflarının anlayışlarını ortaya koymaya çalışacağız.

Anatar Kelimeler: Havas, Avam, Felsefi Hakikat, Vahiy, İslâm Filozofları

TÜRKİYE’NİN AYRIŞTIRILMIŞ İTHALAT DAVRANIŞLARININ TAHMİNİ

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet GÜNEY

Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, guney@atauni.edu.tr

Arş. Gör. Ensar BALKAYA

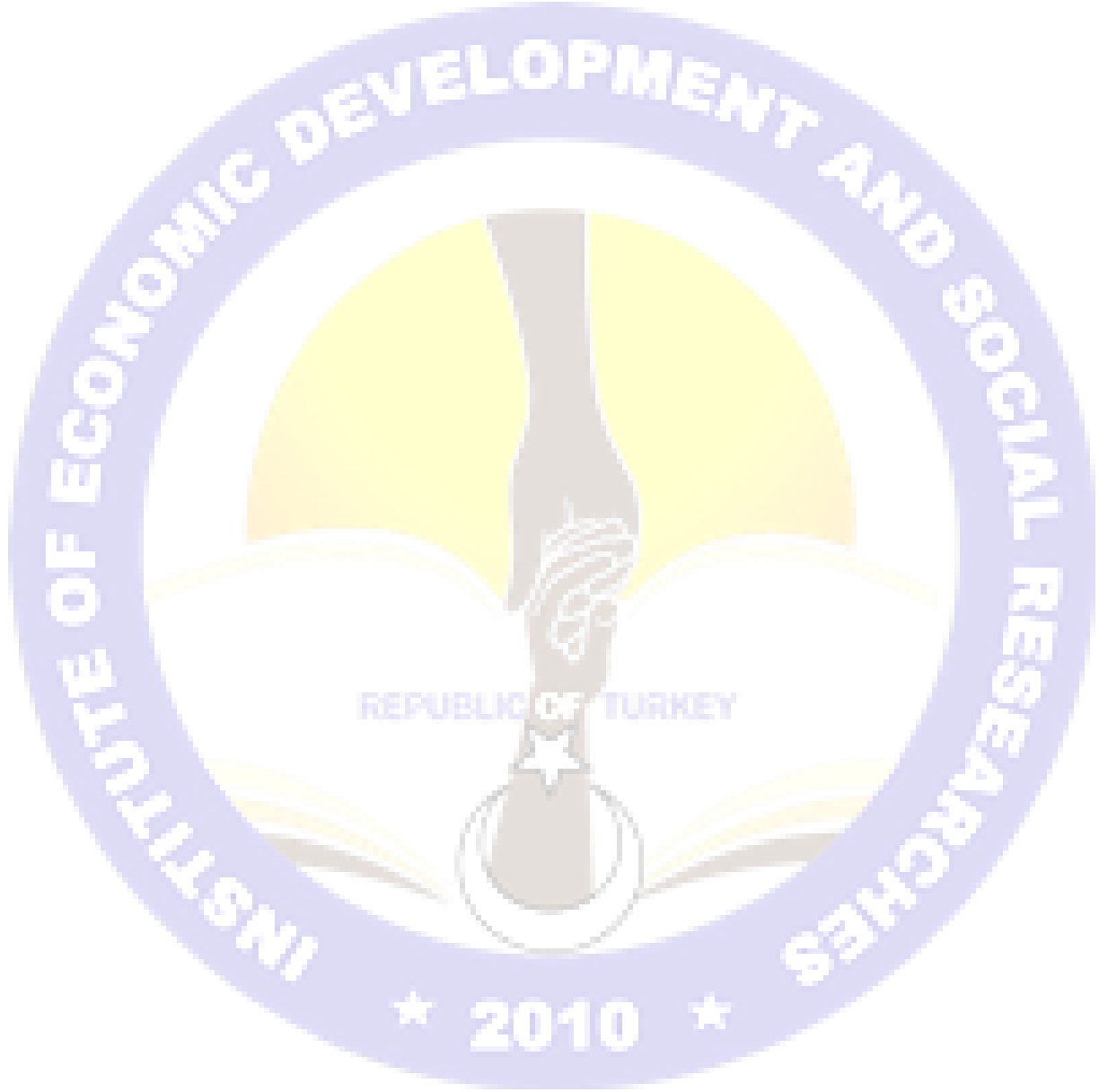
Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, ensar.balkaya@atauni.edu.tr

ÖZET

Dünya ülkelerinin neredeyse tamamına yakınının dış ticaret faaliyeti içinde bulunduğu günümüz ekonomik koşullarında, iktisatçıların ve ekonomi yönetimlerinin ülkelerinin ithalat yapıları üzerine düşünceleri kaçınılmaz görünmektedir. Özellikle 1980 sonrası dönemde artan küreselleşme olgusu, ülkelerin dış denge konularında daha fazla önem atfetmelerine yol açmıştır. Dış açık problemiyle karşı karşıya olan ülkelerin kısa vadede ihracatlarını artıramadıklarından genellikle açığın diğer tarafı olan ithalatlarını kısma yolunu tercih etmektedirler. Burada ülke ekonomi yönetimleri açısından ülkelerinin ithalat yapılarının ne olduğu konusunda bilgi sahibi olması önemli görülmektedir. Aksi halde ithalatı tetikleyen temel değişkenleri göz ardı edip, farklı alanlara kısıtlamalar getirilmesi öngörülmeven ekonomik problemlere yol açabilmektedir. Dünya ve Türkiye’de yaşanan iktisadi ve siyasal dönüşümler bağlamında, ülkelerin ithalat yapıları da bu dönüşümlerden etkilenmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’nin ithalatının temel belirleyicilerinin kısa ve uzun dönemde tespit edilmesi önemli görülmüştür. Literatürde ithalatın belirleyicileri üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, ülkelerin ithalat talep fonksiyonlarının önemli oranda toplam ithalat olarak tahmin edildiği görülmektedir. Ancak her bir ithalat türünün belirleyicisinin ve ithalat üzerindeki etki güçlerinin birbirlerinden farklı olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada, Türkiye’nin 2003:01-2017:12 dönemine ait toplam ithalat, ara malı ithalatı, tüketim malı ithalatı ve yatırım malı ithalat talep denklemleri tahmin edilmiştir. ARDL ve Hata Düzeltme Modeli (ECM) ile uzun ve kısa döneme ait ithalatın gelir ve nispi fiyat esneklikleri belirlenmiştir. Bulgulara göre bütün ithalat türlerinde en belirgin değişkenin gelir olduğu ve elastik bir yapıda olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, gerek gelir gerekse de nispi fiyatların en baskın etkisi tüketim malı ithalatında olduğu anlaşılmıştır. Bulgular doğrultusunda, ülkede

ithal ikameci malların üretimini artıracak yapısal reformlara hız verilmesi gerektiğinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ayrıştırılmış İthalat Talebi, Gelir Esnekliği, Fiyat Esnekliği, ARDL.

KAMU HARCAMALARI VE TİCARİ AÇIKLIĞIN İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİĞE ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNEY

Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, guney@atauni.edu.tr

Arş. Gör., Ensar BALKAYA

Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, ensar.balkaya@atauni.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye’de kamu harcamaları ve ticari açıklığın işsizlik ve genç işsizliği üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. 2006Q:1-2017Q:3 döneminin incelendiği bu çalışmada söz konusu değişkenler ile işsizlik ve genç işsizliği arasındaki kısa ve uzun dönemli ilişkiler ARDL sınır testi yaklaşımı ve hata düzeltme modeli (ECM) yaklaşımı ile tahmin edilmiştir. Ulaşılan bulgular uzun dönemde cari ve transfer harcamaları ile işsizlik arasında pozitif, ticari açıklık ile işsizlik arasında ise negatif bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Yine elde edilen bulgulara göre yatırım ve transfer harcamaları ile genç işsizlik arasında pozitif, ticari açıklık ile genç işsizlik arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Söz konusu bağımsız değişkenlerin işsizlik ve genç işsizliği üzerindeki kısa dönemli etkilerinin ise bir çeyreklik bir zaman dilimi içerisinde dengeye geleceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Genç İşsizliği, Kamu Harcamaları, Ticari Açıklık

ABSTRACT

This study examines the effects of public expenditures and trade openness on unemployment and youth unemployment. It is estimated that short and long run relations between unemployment, youth unemployment and fore mentioned variables which are cover period 2006:Q1 to 2017:Q3 by ARDL bounds test and error correction model (ECM) in the study. Findings show that between unemployment and current and transfer expenditure is positive and between trade openness and unemployment is negative in long run. Besides according to findings, relationship between investment, transfer expenditures and youth unemployment are positive, and there is a negative relationship between commercial openness and young unemployment in long run. The short-term effects of the mentioned independent variables on unemployment and youth unemployment have reached that will come to a balance within a quarter of a period of time.

Key Words: Unemployment, Youth Unemployment, Public Expenditures, Trade Openness

ENDÜSTRİ 4.0'ın PAZARLAMA FAALİYETLERİNE OLASI ETKİLERİ

POSSIBLE EFFECTS OF INDUSTRY 4.0 TO MARKETING ACTIVITIES

Yrd. Doç. Dr. Ahmet KAYAOĞLU

Mardin Artuklu Üniversitesi, ahmetkayaoglu@artuklu.edu.tr

Arş. Gör. Cumali KILIÇ

Mardin Artuklu Üniversitesi, cumalikilic@artuklu.edu.tr

ÖZET

Endüstriyel devrimler her zaman etkiledikleri toplumları dönüşüme uğratmış, bireyler ve işletmeler üzerinde önemli sonuçlar meydana getirmiştir. İlk endüstriyel devrim olan sanayi devrimi ile başlayan örgütsel değişim ve gelişim günümüze kadar farklı endüstriyel gelişimlere ve devrimlere maruz kalmıştır. Son yıllarda ortaya atılan ve konuşulmaya başlanan “Endüstri 4.0” kavramı içerisinde bulunduğumuz 21. yüzyılda bireyler ve örgütler açısından neler getirecek, ne gibi değişimlere neden olacak henüz bilinmemektedir. Kavram günümüz itibarıyla pek yaygın olmasa da bireysel ve örgütsel yaşantının geliştirilebilmesi adına çok büyük bir potansiyele sahiptir. Bireysel gelişmeye yaptığı katkıdan ziyade bünyesinde, örgütsel anlamda işletmeleri; üretim süreci modelleri, üretim ve tedarik zincirleri, çalışanlar, müşteriler ile olan ilişkiler gibi hemen her alanda etkileyecek değişimlere gebe bir konsept barındırmaktadır. Temel olarak Endüstri 4.0, günümüzde yaşanan teknolojik ilerlemenin getirdiği yeniliklerin bir birleşimi olarak düşünmek mümkündür çünkü kavram; bilgi ve iletişim teknolojileri, siber sistemler, ağ iletişimleri, bulut teknoloji sistemi, simülasyon, modelleme ve insan-bilgisayar etkileşimi ve bu şekilde bir çok kavramdan etkilenmiştir. Örgütsel anlamda işletmeleri hemen her alanda etkileyecek ve muhtemelen iyileştirecek getirilere gebe olan kavramın “pazarlama” kavramı üzerinde olası etkileri ya da sonuçları, kavramın pazarlama faaliyetleri ile ilişkisi bu çalışmada araştırılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Pazarlama, endüstri, endüstriyel devrim, endüstri 4.0, pazarlama 4.0.

ABSTRACT

Industrial revolutions have always transformed the societies they have influenced, and have had important consequences for individuals and businesses. Organizational change and development, which started with the first industrial revolution, were exposed to industrial developments and revolutionaries as diverse as everyday. The concept of "Industry 4.0", which has been introduced and talked about in recent years, is not yet known as to what kind of changes will bring about in terms of individuals and organizations in the 21st century. Although the concept is not very common today, it has a great potential to improve the individual and organizational experience. Contributing to individual development is largely within its organizational sense; production process models, manufacturing and supply chains,

employees, relationships with customers, and so on. Basically, it is possible to think of Industry 4.0 as a combination of innovations brought about by the technological advancement that has been experienced today, information and communication technologies, cyber systems, network communications, cloud technology system, simulation, modeling and human-computer interaction, and so on. In this study, the possible effects of the concept of Marketing 4.0 on the concept of marketing, the results and the relation with marketing activities will be tried to be investigated.

Keywords: Marketing, industry, industrial revolution, industry 4.0, marketing 4.0.

YENİ GİRİŞİMCİLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE GİRİŞİMCİLİK KÜLTÜRÜ

NEW ENTREPRENEURS' PROBLEMS AND ENTREPRENEURIAL CULTURE

Yrd. Doç. Dr. Ahmet KAYAOĞLU

Mardin Artuklu Üniversitesi, ahmetkayaoglu@artuklu.edu.tr

Arş. Gör. Cumali KILIÇ,

Mardin Artuklu Üniversitesi, cumalikilic@artuklu.edu.tr

ÖZET

Günümüz ekonomik dünyasının vazgeçilmez unsurlarından olan örgütlerin, faaliyetlerini çevresel unsurlarla etkileşim içerisinde yerine getirdikleri için, bu değişimlerden etkilenmeden yaşamlarını devam ettirmeleri beklenemez. Çevresel değişimlere cevap verebilmek adına ihtiyaç duyulan girişimci düşünceye sahip olma zorunluluğu, günümüzde girişimcilik kavramına farklı bir boyut kazandırmıştır. Dönüşen ekonomik düzende girişimcilik kavramı, var olan örgütlerin; büyümek, gelişmek, kazanmak ya da alanında öncü olabilmek için yapmaları gereken faaliyetleri de içermektedir. Bu sebeple, girişimcilik kavramının sınırları sadece üretim faktörlerini bir araya getirerek üretimi başlatmakla ya da yeni bir işletme kurmakla sınırlandırılmamalıdır. Girişimcilik kavramı, örgüt içerisinde gerçekleşen tüm faaliyetleri ve değişimleri de kapsamaktadır ve bu kavramın işleyişindeki en önemli faktör "girişimci" faktörüdür. Yeni girişimciler, değişen ekonomik düzenin gerekliliklerini yakalayabilmek ve bu düzene uyum sağlayabilmek adına içerisinde buldukları toplumun girişimcilik kültürünü yakından tanımalı ve karşılaşılabilecekleri sorunlara hazırlıklı olmalıdırlar. Bu çalışmada Mardin ilinde yeni girişimde bulunan girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar ve Mardin ili özelinde Türkiye Cumhuriyeti ve Güneydoğu Anadolu bölgesi girişimcilik kültürü incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, yeni girişimci, girişimcilik kültürü, Mardin.

ABSTRACT

Organizations, which are indispensable elements of today's economic world, can not be expected to continue their lives without being affected by changes by the environmental elements they interact with. The necessity of being an entrepreneurial idea required to respond to environmental changes has now given a different dimension to the concept of entrepreneurship. The concept of entrepreneurship in the changing economic environment for existing organizations includes activities to be a pioneer in their field, to grow, to develop and to win. For this reason, the limits of the entrepreneurship concept should not be limited to starting a new business or starting production by merely combining production factors. The concept of entrepreneurship involves all the activities and changes that take place within the organization, and the most important factor in the functioning of this concept is the "entrepreneur" factor. New entrepreneurs should be familiar with the entrepreneurial culture of the community they are in and be prepared to face the challenges they face for adapting to

the changing economic landscape. In this study, it is investigated that the problems new entrepreneurs have faced and the entrepreneurial culture of Mardin city. By the special case example of Mardin city, the entrepreneurial culture of Republic of Turkey and Southeast Anatolia is also tried to study.

Keywords: Entrepreneurship, new entrepreneurship, entrepreneurial culture, Mardin.

HES'LERDEN DOĞAN ZARARLARIN TEHLİKE SORUMLULUĞU KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Arş. Gör. Ahmet SAAT

Dicle Üniversitesi, avahmetsaat@gmail.com

ÖZET

Tehlike sorumluluğu TBK'nın ikinci ayırımında düzenlenen "Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkileri" başlığı altında yer almaktadır. Gerçekten de haksız fiil sorumluluğu, kusur sorumluluğu ve kusursuz sorumluluk olmak üzere ikiye ayrılır. Kusursuz sorumluluk ise hakkaniyet sorumluluğu, özen sorumluluğu ve tehlike sorumluluğu olmak üzere 3'e ayrılır. Tehlike sorumluluğu sorumlu tutulan kişiye kurtuluş kanıtı getirmek suretiyle sorumluluktan kurtulma imkânı tanımayan, katı ve ağır bir kusursuz sorumluluk türüdür. Dolayısıyla tehlike sorumluluğuna dayalı olarak sorumlu tutulmak için kişinin kusurunun olması yahut özen yükümlülüğünü ihlal etmesi aranmaz. Türk Borçlar Kanunu'nun 71. maddesinde "Önemli ölçüde tehlike arz eden bir işletmenin faaliyetinden zarar doğduğu takdirde, bu zarardan işletme sahibi ve varsa işleten müteselsilen sorumludur." demek suretiyle tehlike sorumluluğunun kapsamı "önemli ölçüde tehlike arz eden işletme faaliyeti" olgusu ile çizilmiş, bunu belirleme yetkisi de hâkime bırakılmıştır. Tehlike sorumluluğunun kapsamını belirleme açısından genel bir hüküm olan TBK m.71 kabul edilmiş olsa da tehlike sorumluluğuna tabi bazı faaliyetlerin de özel kanunlarla düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Hukukumuzda özel kanunla düzenlenen bu faaliyetlere Karayolları Trafik Kanunu, Türk Sivil Havacılık Kanunu, Çevre Kanunu, Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Petrol Kanunu örnek gösterilebilir. TBK m.71/3'de özel kanunla düzenlenmiş olan tehlike sorumluluğu hallerinde özel kanun hükümlerinin uygulanacağını ifade edilerek özel sorumluluk hükümleri saklı tutulmuştur. Buna göre özel kanunlarda yer alan tehlike sorumluluğu düzenlemeleri öncelikle uygulanacak, bu düzenlemelerde açık kalan hususlarda ise TBK m. 71 uygulanacaktır. Gelişen teknoloji ve artan sanayi faaliyetleriyle birlikte çevreye ve insan hayatına zarar vermeye elverişli birçok işletmenin tehlike sorumluluğu kapsamında incelenmesi elzemdir. Bu bağlamda elektrik enerjisi üretmek amacıyla faaliyet gösteren hidroelektrik santrallerden meydana gelen çevresel ve kişisel zararları tehlike sorumluluğu kapsamında değerlendirmekte fayda görüyoruz. Çalışmamızda öncelikle tehlike sorumluluğu ve tehlike sorumluluğunun hukukumuzdaki yeri detaylı olarak incelenecek akabinde ise hidroelektrik santrallerden kaynaklanan zararlar, tehlike sorumluluğu kapsamında değerlendirilecektir. Bu değerlendirilmeler yapılırken Medeni Kanun'da yer alan komşuluk hukukuna ilişkin düzenlemeler ve Çevre Kanunu'nda yer alan çevreyi kirletenin sorumluluğu düzenlemesi de göz önünde tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Haksız Fiil, Tehlike Sorumluluğu, Çevreyi Kirletenin Sorumluluğu

TÜRK HUKUKUNDA ANLAŞMALI BOŞANMA

Arş. Gör. Ahmet SAAT

Dicle Üniversitesi, avahmetsaat@gmail.com

ÖZET

Türk Medeni Kanunu'na göre boşanmaya ancak kanunda gösterilen sebeplerden birine dayanılarak, eşlerden biri veya her ikisi tarafından açılabilen bir davayla hâkim tarafından karar verilir. Hâkimin kararı olmaksızın, eşlerin boşanma hususunda anlaşması veya ayrı olarak yaşaması geçerli bir boşanmanın hükümlerini doğurmaz. Dolayısıyla eşlerin boşanması bakımından mahkeme kararı kurucu niteliktedir. Boşanma sebepleri TMK'nın 161-166. maddelerinde tahdidi olarak belirtilmiştir. Kanun tarafından ele alınan bu sebepler genel ve özel boşanma sebepleri olarak ikiye ayrılır. Kanunun açık ve kesin şekilde boşanma sebebi olarak kabul ettiği belli bir olaya özel boşanma sebebi nedir. Kanunda yer alan özel boşanma sebepleri: zina, hayata kast ve pek kötü onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk ve akıl hastalığıdır. Genel boşanma nedenleri ise kanunda ismen düzenlenmiş fakat tam olarak nelerin bu sınıfa girip girmediğinin takdirinin hâkime bırakıldığı nedenlerdir. Hâkimin takdirine bırakılan husus ise evlilik birliğinin ve ortak hayatın devam etmesinin eşlerden beklenmeyecek şekilde sarsılıp, çekilmez hale gelip gelmemesinin tespitidir. Dolayısıyla hâkim, evlilik birliğinin ve ortak hayatın eşler bakımından çekilmez hale geldiğine kanaat getirirse boşanmaya hükmedecektir. Anlaşmalı boşanma da genel boşanma nedeni olarak düzenlenen evlilik birliğinin sarsılması başlığını taşıyan madde içerisinde düzenlenmiştir. Kanun koyucu söz konusu maddede belirtilen şartların oluşması halinde evlilik birliğinin temelinden sarsılmış olduğunu bir karine olarak kabul edip anlaşmalı boşanmayı evlilik birliğinin temelinden sarsılma sebebine dayandırmıştır. Anlaşmalı boşanma davasında karar verilebilmesi için bazı şartlar aranmaktadır. Bunlar:

- 1)Evlilik en az bir yıl sürmeli,
- 2)Eşler birlikte başvurmalı veya bir eşin açmış olduğu davayı diğer eş kabul etmeli,
- 3)Hâkim tarafları bizzat dinleyerek iradelerin serbestçe açıklandığına kanaat getirmeli,
- 4)Hâkim boşanmanın mali sonuçları ile çocukların durumu hususundaki taraflarca kabul edilen düzenlemeyi uygun bulmalıdır.

Hâkim yukarıda yer alan şartların oluşup oluşmadığını resen araştırmak zorundadır. Bu şartların birinin dahi yokluğunda hâkim anlaşmalı boşanmaya hükmedemez. Hâkimin anlaşmalı boşanma da vermiş olduğu karar bir tespit kararı değil, bozucu yenilik doğuran bir karardır. Bu kararın kesinleşmesi ile evlilik birliği sona erer. Çalışmamızda genel boşanma sebepleri içerisinde yer alan anlaşmalı boşanma davası ele alınacaktır. Gerek özel boşanma nedenleri gerek diğer genel boşanma nedenleri ise inceleme alanımız içerisinde yer almayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Boşanma, Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması, Anlaşmalı Boşanma

İNSAN DOĞASI'NDAN ESTETİK DOĞA'YA

Akif AKTO

Yrd. Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, akifdakto@gmail.com

Muhammet FATİH KILIÇ

Yrd. Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, mimfatih@gmail.com

ÖZET

İnsan doğası içsel birtakım kuvvelerle kendini inşa eder. İnsanın sahip olduğu kuvvelerden biri de estetik kuvvedir. Estetik kuvveyi estetik doğa olarak da ifade edebiliriz. Bundan kasıt bir kuvvenin kendi varoluşsal özü neyse onu yansıtıyor olmasıdır. Estetik doğa güzel olanın üzerine bir *beğeni* içgüdüğü olarak, eseri ve sanatı incelemenin ve irdelemenin bir aracı olarak kullanılmıştır. Buradaki beğeni içgüdüğü *güzel*' in ne olduğunun merak edilmesi etrafında şekillenmiştir. O vakit *güzel* olan nedir? *Güzel* olanın bir amacı olmalı mıdır? *Güzel* olarak nitelenen bir nesneyi güzel kılan özellik nedir? *Güzel* olanın doğasını belirleyen belirli genel geçer estetik standartlar var mıdır? Estetiğin en önemli konusu olan güzellik değerinin etik'in en önemli konuları olan iyi, doğruluk-hakikat vb. değerlerle ilişkisi nedir? *Güzel* olan aynı zamanda hem iyi hem de doğru olan mıdır? gibi daha birçok soru estetik düşünce tarihinde sorulmuş ve her düşünür, kendi felsefi düşüncesi temelinde bu soruları yanıtlamaya çalışmıştır. Geçmişten günümüze kadar farklı disiplinlerde kullanılmış olan estetik kavramı, farklı izahlar doğrultusunda oldukça ayrıntılı ve kapsamlı bir içeriğe sahip olmuştur. Onca merak ve detay içinde araştırmanın dikkatini ve ilgisini üzerine çeken şey, estetik olanla etik olan arasındaki ilişkidir. Güzel olanın, iyi, doğru-hakikat vb. değerlerle olan ilişkisi bu çalışmanın öncelikli amacıdır. Kavram karmaşasına girmemek adına estetik değer için *güzel* kavramı etik değer için de *iyi* kavramı kullanılmıştır. *Güzel* ile *iyi* kavramları, tıpkı güzel ile doğru-hakikat, yararlı ve hoş kavramları arasındaki ilişkide olduğu gibi, düşünce tarihinde filozoflar tarafından birbirleriyle bağıntılı bir şekilde ele alınıp incelenmiştir. Özellikle Sokrates, Platon, Aristoteles, Plotinos ve daha sonraki dönemlerde Shaftesbury ve Hegel gibi filozofların düşüncelerinde olduğu gibi güzel ile iyi kavramları arasında doğrudan doğruya bir bağlantı kurulmuş, hatta güzel, iyi olan şey olarak tanımlanmıştır. Grek felsefesinde güzeli, ilk kez felsefi bir kavram olarak ele alıp temellendirmek isteyen ve onu iyi kavramıyla karşılaştıran Sokrates'e göre iyi ve güzel aynı şeyler midir? Ona göre bir nesnenin güzel olması, o nesnenin işlevine uygun şekilde yapılmış olması mıdır? Yoksa iyi ve güzel kavramları arasında amaçsal bir birliktelik mi aranmaktadır? Felsefesinde özdeşliği önceleyen Platon güzel ile iyi kavramları arasında bir özdeşlik ilişkisi kuruyor mu? "Sanatın görevi insanda estetik haz uyandırmak değildir" diyen Aristoteles için güzel olan nedir? ve güzel olan nasıl ortaya çıkar? ve Aristoteles'in "Ahlaksal güzel iyinin estetiğidir" yaklaşımı nasıl yorumlanmalıdır? Mistik tecrübeyi önceleyen felsefi yaklaşımlara göre estetik tecrübe aynı zamanda *iyi* olana ulaşmak için bir araç mıdır? Shaftesbury'nin, "Dünyada en doğal olan güzellik dürüstlük ve ahlaksal doğruluktur. Nasıl doğru ölçüler ve uyum müziğin güzelliğini yaratırsa, doğru ve uyumlu orantılar da bir mimariyi güzel yapar" sözleri *güzel* ile *iyi* arasında bir ölçülülük/mizan vurgusu mudur? Kant'ın *güzel* olanı, *iyi* olandan ayırmış ve *güzel* kavramını salt bir estetik kavram olarak belirlemiş olması nasıl temellendirilmektedir? Güzel, gerçekten belirli bir kavrama dayanmaksızın *iyi* olabilir mi? Hakikati yansıtabilir mi? Veya

güzel kavramı tek başına estetik doğasını nasıl yansıtmaktadır? Bu araştırma *güzel* ile *iyi* arasındaki ilişkinin niteliğini yukarıda sorulan soruların yanıtlarında aramak ve ulaşılan yanıtların satır aralarında ise ne tür benzerlik ve farklılığın olduğunu irdelemek üzerine kurgulanmıştır.

YAPAY ZEKÂ ÜZERİNE İKTİSADİ BİR TARTIŞMA

AN ECONOMIC DISCUSSION ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Yrd. Doç. Dr. Akın USUPBEYLİ
Ankara Üniversitesi, ausupbeyli@politics.ankara.edu.tr

ÖZET

Yapay zekâ, mevcut ekonomik düzen içinde teknolojiye gelişmenin kaçınılmaz olarak bizi getireceği nokta olarak görülmektedir. Kendi çevresini algılayan ve öğrenen, belirli gelişmiş bir amacı gerçekleştirmek için eyleme geçen rasyonel bir birim olarak kurgulanan yapay zekâ, neoklasik kuramın *homo economicus* kavramına alternatif bir *machina economicus* olarak ortaya çıkmaktadır. Söz konusu popüler yapay zekâ olgusu üzerine süren teknolojik, etik ve hukuki tartışmalar, yapay zekânın ekonomi üzerindeki olası etkilerini gölgede bırakmaktadır. Yapay zekânın kaynak dağılımını, iktisadın rasyonellik ilkesini, üretim araçları, üretim ilişkileri ve üretim süreçlerini nasıl etkileyeceği, her ne kadar şu anda göz ardı edilse de, yakın gelecekte cevaplanması gereken sorular olarak karşımıza çıkacaktır. Yapay zekânın iktisadi büyüme üzerinde yaratması muhtemel olumlu etkinin heyecanı ile yapay zekaya sahip robotların insanların yapabileceği bir çok işi yapıp yoğun bir işsizliğe yol açacağı kaygısı eşanlı yaşanmaktadır. Bu çalışma yapay zekanın olası ekonomik sonuçlarını incelemeyi, gelecekte bizi bekleyen olası senaryoları ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Machina Economicus, Ekonomik Büyüme ve İşsizlik

ABSTRACT

In current economical paradigm, artificial intelligence seems inevitable as a result of technological advancement. Artificial intelligence (AI) is defined as a rational unit which acts to fulfill certain purposes or goals, learns, perceives its environment and adapts accordingly. This AI notion also serves an alternate *machina economicus* concept to neo-classical *homo economicus*. Current debate about the impact of AI on technology, ethics and law does not takes potential influences on economics into account. The effect of AI on resource allocation, economic rationality, means of production, production relations and productions processes are important issues that need to be examined. While advances in AI create an anticipation of positive impact on economic growth, the concern that losing jobs to robots equipped with AI is also exists. This study aims to examine the potential impacts of AI on economics and resulting economic scenarios.

Keywords: Artificial Intelligence, Machina Economicus, Economic Growth and Unemployment

ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Alev TAZE

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, ataze@bingol.edu.tr.

Öğr. Gör. Suna TARKOÇIN

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, sunatarkocin@bingol.edu.tr

Öğr. Gör. Nurcan ALAGÖZ

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, nalagoz@bingol.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, çocuk gelişimi programı öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Bu kapsam doğrultusunda Bingöl Üniversitesi, Meslek Yüksekokulları bünyesinde yer alan Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören 290 öğrencinin bireysel yenilikçiliğe yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırmanın temel dayanağı olan veriler araştırmacı tarafından geliştirilen, öğrenciye yöneltilen “Kişisel Bilgi Formu” ile orijinal formu Hurt, Joseph ve Cook (1977) tarafından geliştirilen ve Türk kültürüne uyarlaması Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından gerçekleştirilen “Bireysel Yenilikçilik” ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ise; betimsel istatistikler, bağımsız örneklem için t-testi ve bağımsız örneklem için tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmada sonuç olarak, çocuk gelişimi programında öğrenim gören öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin yaşlarına göre farklılık gösterdiği; öğrenim türü, cinsiyet, sınıf, medeni durum, okudukları MYO, kardeş sayısı, mezun olduğu liseye, aile gelir durumu, anne-baba yaş ve anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği; öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin %60’ının “Öncü” kategorisinde ; %36,9’unun ‘Sorgulayıcı’ kategorisinde; %1,72’si “Kuşkucu” kategorisinde; %1,38’i “Yenilikçi” kategorisinde olduğu ve “Gelenekçi” kategorisinde hiç öğrencinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: yenilikçilik, bireysel yenilikçilik, çocuk gelişimi

ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK TUTUMLARI VE BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Nurcan ALAGÖZ

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, nalagoz@bingol.edu.tr

Öğr. Gör. Suna TARKOÇIN

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, sunatarkocin@bingol.edu.tr

Öğr. Gör. Alev TAZE

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, ataze@bingol.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, çocuk gelişimi programı öğrencilerinin teknoloji kullanımına yönelik tutumları ve bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu kapsam doğrultusunda Bingöl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Genç Meslek Yüksekokulu ve Solhan Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi programındaki 290 tane 1. ve 2. Sınıf öğrencisinin tutumları incelenmiştir. Araştırmanın temel dayanağı olan veriler araştırmacı tarafından geliştirilen öğretime yöneltilen “Kişisel Bilgi Formu” ve Yavuz (2005) tarafından geliştirilen “Teknoloji Tutum Ölçeği” ve orijinal formu Hurt, Joseph ve Cook (1977) tarafından geliştirilen ve Türk kültürüne uyarlaması Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından gerçekleştirilen “Bireysel Yenilikçilik” ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ise; betimsel istatistikler, bağımsız örneklem için t-testi ve bağımsız örneklem için tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmada sonuç olarak, çocuk gelişimi bölümünde okuyan öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin yaşlarına göre farklılık gösterdiği; öğrenim türü, cinsiyet, sınıf, medeni durum, okudukları MYO, kardeş sayısı, mezun olduğu liseye, aile gelir durumu, anne-baba yaş ve anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği; öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin “Öncü” ve ‘Sorgulayıcı’ kategorisinde olduğu; öğrencilerin teknoloji kullanım tutumlarının yaş, kardeş sayısı ve öğrenim gördükleri meslek yüksekokuluna göre anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0.05$); öğrenim durumu, cinsiyet, sınıf, medeni durum, mezun olduğu lise, aile gelir durumu, anne-baba yaş ve anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ve çocuk gelişimi programı öğrencilerinin teknoloji kullanımına yönelik tutumları ile bireysel yenilikçi düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu ($p<0.01$) sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: teknoloji, teknolojik tutum, bireysel yenilikçilik, çocuk gelişimi

REEL DÖVİZ KURU OYNAKLIĞI İLE ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR ANALİZ

Öğr. Gör. Atilla ÜNLÜ
Şırnak Üniversitesi, atilla_unlu_84@hotmail.com

Öğr. Gör. Ali OSMANOĞLU
Şırnak Üniversitesi, ali_osm@live.com

ÖZET

Küreselleşmeyle birlikte ülkelerin dış ticaret işlemlerinde artış sağlanmıştır. Dış ticaret işlemlerindeki bu artış özellikle ithalat yoğunluğu fazla olan ülkeler için döviz kurlarındaki oynaklığın iç piyasalarda maliyet artışlarına neden olmasıyla birlikte bu durumun enflasyona neden olup olmadığı sorusuna cevap aranmaya başlanmıştır. Ayrıca merkez bankalarının bağımsız para politikası yürütebilmesi için ülke içinde döviz rezervleri daha etkin kullanabilmesi gerekmekte olup, reel döviz kuru oynaklığının enflasyonun üzerindeki varlığının belirlenmesi uyguladığı para politikalarının başarı düzeyini veya eksikliklerinin de değerlendirme fırsatını sağlayacak olup, döviz rezervleri üzerindeki etkinliğinin artırılmasına olanak sağlayacaktır.

Türkiye ekonomisi için enflasyon olgusu yapısal bir sorun olarak uzun yıllar sürmüştü fakat 26 Haziran 1998 yılında uygulamaya konulan ‘Ekonomik İstikrar Bildirgesi’nden sonra enflasyon oranlarında düşüşler yaşanmıştır. Fakat Türkiye ekonomisini ithalata dayalı büyüme gerçekleştirdiği için döviz kurlarındaki oynaklığın enflasyon üzerindeki etkisinin belirlenmesi, etki var ise hangi sektörlerde daha yoğun hissedildiği ve ülkenin potansiyel GSMH üzerindeki yansımaları araştırılacaktır. Ayrıca konu araştırmada 2005-2015 yılları arasında enflasyon verilerine ait aylık istatistikleri kullanılarak gelişmekte olan ekonomiler arasında yer alan Türkiye ekonomisi için döviz kurlarındaki oynaklığın enflasyon üzerindeki etkisinin olup olmadığına şayet etki var ise bu etkinin kısa vadede mi uzun vadede mi ekonomi üzerindeki etkiler bıraktığı araştırılacaktır.

Araştırmada 2005-2015 dönemi aylık verileri kullanılarak Türkiye’de döviz kuru oynaklığının, enflasyon oranı arasındaki ilişki “Varyans Ayrıştırması” yöntemi ile açıklanmaya çalışılacaktır. Varyans ayrıştırma testi sonucunda reel döviz kuru ve enflasyon istatistikleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olup olmadığı sonucuna varılacaktır. Serilerin durağanlığı için Augmented Dickey Fuller birim kök testi uygulanacaktır. Birim kök testi ile değişkenlerde meydana gelen bir şokun etkisinin bir sonraki döneme tam olarak aktarılıp aktarılmadığı incelenecek. Serilerin eş bütünleşmesi ise Johansen Eş-Bütünleşme Testi ile araştırılacaktır. Ayrıca Johansen eş-bütünleşme testinde kullanılan iz –maksimum öz değer istatistiklerine göre ise seriler arasında uzun dönemli bir denge ilişkisinin olup olmadığına dair sonuca ulaşılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Döviz Kuru, Enflasyon, Varyans Ayrıştırma Modeli, Eş Bütünleşme

TÜRKİYE'DE KAYIT DIŞI İSTİHDAMLA MÜCADELEDE GELİŞTİRİLEN STRATEJİLER VE UYGULANAN POLİTİKALAR

Öğr. Gör. Ali OSMANOĞLU
Şırnak Üniversitesi, ali_osm@live.com

Öğr. Gör. Atilla ÜNLÜ
Şırnak Üniversitesi, atilla_unlu_84@hotmail.com

ÖZET

Gelişim sürecinden geçen ülkelerin temel amaçlarından birisi de tam istihdam düzeyini sağlamaktır. Eksik istihdamı önlemeye yönelik çalışmalar sürerken kayıt dışı istihdam sorunuyla karşı karşıya kalınmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), tam istihdamı sağlamaya yönelik politikalarıyla bu alanda faaliyet göstermektedir. Başlıca politika alanları; çocuk işçiliği, insana yakışır iş, istihdam teşviki, eşitlik ve ayrımcılık, çevre dostu işler, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal diyalog şeklindedir. Bu alandaki politikalarıyla kayıt dışı istihdamı önlemek, toplum refah ve huzurunu sağlamak birincil hedeftir. Ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı hızlandırmak isteyen her ülke gibi Türkiye'de de kayıt dışı istihdam önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bu yüzden kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacıyla çeşitli stratejiler geliştirilmekte ve politikalar uygulanmaktadır. Türkiye'de Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), kayıt dışı istihdamla mücadele için ayrı bir daire oluşturmuş bulunmaktadır. Bu birimin temel görevleri arasında; kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacıyla diğer kamu idareleri, bankalar, aracı kurumlar, oda, borsa, birlik ve meslek kuruluşları ile her türlü gerçek ve tüzel kişilerle sigortalılık ve işyeri denetimi, veri paylaşımı ve kontrolü hususlarında işbirliği yapmak, projeler oluşturmak, bunları geliştirmek ve uygulamak, kayıt dışı istihdamla mücadele kapsamında sektörel denetim programları oluşturmak gibi konular yer almaktadır. Kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) stratejileri şu şekildedir:

- Kurumlar arası bilgi ve veri paylaşımı suretiyle çapraz denetim yapılması
- Denetim sisteminin etkinleştirilmesi ve risk odaklı denetim modeline geçiş
- İstihdam üzerindeki maliyetlerin yeniden değerlendirilmesi
- Sosyal güvenlik hizmetlerinin kalitesinin artırılması
- Sosyal güvenlik bilincinin ve kültürünün oluşturulması

Geliştirilen bu stratejiler değerlendirilecek olup uygulanan ve uygulanması gereken politikalar incelenecektir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) son yıllarda açıkladığı verilere göre son yıllarda Türkiye'de istihdam oranının %40 ila %50 arasında olması, bu strateji ve politikaların önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, Türkiye İstatistik Kurumu'nun özellikle 2000 ve sonrası yıllarda açıkladığı işgücü istatistikleri kullanılacak olup belirlenen istihdam oranları ve kayıt dışı istihdam oranları karşılaştırılacaktır. Bu doğrultuda istihdam oranlarının hangi düzeyde olması gerektiği saptanacaktır. Ayrıca bununla ilgili yapılan çalışmalar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İstihdam, Kayıt Dışı İstihdam, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

GASTRONOMİ AÇISINDAN BAHARATLARIN GAZİANTEP MUTFAK KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ

PLACES OF SPICES IN GAZİANTEP CULINARY CULTURE IN TERMS OF GASTRONOMY

Yrd. Doç. Dr. Ali ÖZKAN

Gaziantep Üniversitesi, aozkan27@gmail.com

Meryem Delal YAMAN

Gaziantep Üniversitesi, deelal12@hotmail.com

Rabia UZUN

Gaziantep Üniversitesi, uzunn.rabia@gmail.com

ÖZET

İpek Yolu üzerinde yer alan Gaziantep, Arap coğrafyasıyla yakın olması, ılıman ikliminin çok zengin bir bitki çeşitliliğine yol açması nedenleriyle zengin bir mutfak kültürüne sahiptir. Gaziantep, birçok kadim medeniyete ev sahipliği yapmış dünyanın en eski şehirlerinden biridir. Gaziantep mutfağında bol et, tahıl, sebze, zeytinyağı ve baharat kullanılmaktadır. Genelde koyun eti tüketilir. Sebze yemekleri bile genelde etli yapırlar. Sebze yemeklerinde, Gaziantep yöresinde Pirpirim denen semizotu, ebegümece, patlıcan kullanımı yaygındır. Tahıllardan Bulgurun Antep'te ayrı bir yeri vardır. Köftelik bulgura “simit” denir ve içli köfte, yuvalama bu bulgurla yapılır. Ayrıca “firik” denilen buğday taneleri henüz tazeyken işlenip üretilen bulgurda çok lezzetlidir. Halk kendi pul biberini kendi öğütür. Ayrıca kırmızıbiberi, biber salçası yaparak kışlık hazırlıklarında değerlendirirler. Mahalle kadınları toplanarak haylan kabağı, patlıcan ve biberi oyarak kurutmak hazırlarlar. Bir baharat olmayan Antep fıstığı Gaziantep baklavasının olmazsa olmazıdır. Kimi zaman içli köftede, kimi zaman yapılan Aşurelerde, Katmerde Antep fıstığı kullanımını görmek mümkün. Bunların yanı sıra Gaziantep mutfağında zencefil, karanfil, tarçın, kimyon ve karabiber gibi baharatların kullanımı çok yaygındır. Kırmızı pul biber, acı/tatlı biber salçası ve domates salçası kullanımı da yaygındır. Kendine has ekşi bir tada sahip olan sumak sofrası tuzuyla öğütülerek hazırlanır. Bahçelerde yetiştirilen Tarhun Gaziantep'te köftelerde, çorbalarda (Alaca çorba gibi), bazı böreklerde kullanılır. Kekik olarak da bilinen zahter çay yapılarak ve kahvaltılık olarak tüketilir. Zahter zeytinyağı ile tüketilerek vücudu dinç tutar, sindirimi güçlendirir ve birçok hastalığa şifa kaynağı olur. Bu araştırmanın amacı bir Gastronomi kenti olan Gaziantep'te, yemeklere olduğu kadar, kültüre de tat katan baharatları ve bunların kültürel önemini araştırmaktır. Gaziantep hem bölgesinin hem de dünyanın önemli bir lezzet noktasıdır. Kent bu lezzet zenginliğini bir anlamda çeşitli baharatları bir arada kullanabildiği yemeklerine borçludur. Bu nedenle bu baharatların kültürel değerleri üzerinde durulması gereği bu araştırmayı önemli kılmaktadır. Araştırma verilerine gerek alan literatürünün araştırılması gerekse, bölge insanlarıyla yapılan birebir görüşmeler ile ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonunda, baharatların zengin kullanım alanlarına ve bunların kültürel değerlerine ilişkin önemli sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gastronomi, Baharatlar, Gaziantep.

ABSTRACT

Because of close to arabic geography and temperate climate ,Gaziantep which located on the silk road has rich cuisine culture ,leads to a very rich plant variety. Gaziantep is one of the oldest town that hosted by many civilizations in the World. In Gaziantep culinary, plenty of meat, cereal,vegetables,olive oil and spices are used . Generally ,Sheep meat is consumed. Even meat use in vegetable dishes . In the Gaziantep region , purslane which is called ‘pirpirim’,hibiscus and eggplant use in vegetable dishes. Bulgur which is one the cereals ,has different place in Gaziantep. Fine bulgur called ‘Simit’ and use in stuffed meeatballs and yuvalama(traditional meal in Gaziantep). Otherwise ,wheat kernels,‘Firik’ which is freshly processed and produced that is very delicious.

People in this town grind chili pepper on their own. On the other hand , they do red paprika paste to use in winter time. Women in neighborhood gather and carve eggplant , green pepper and zucchini for prepare dry them. Not being a spice Antep fıstığı essential ingredient in Baklava of Gaziantep. Sometimes it possible to see antep fıstığı in stuffed meatballs , sometimes in noah’s pudding, flaky pastry .

In addition to this, it’s very common the using of spices such as ginger, clove, cinnamon, cummin and black pepper .Also using of red pepper flakes ,hot/ sweet red pepper paste and tomato paste is very common. Sumak which has a specific sour taste ,produced by grinding with table salt. Grown in garden, Tarragon spices use in çiğ köfte, soups(like Alaca çorba) and in some patties. A blend of powdered thyme , known as thyme consumed in the form of tea and in breakfast. When it consumed with olive oil , it keeps body vigorous, stimulates the digestion and become a source of healing.

Purpose of this research , being as a gastronomy city Gaziantep ,researching the spices give the taste to meal as much as to culture and cultural importance of it . Gaziantep is a important taste point both its territory and World. The city owes its rich flavor to combination of spices used in their meals. Therefore, reason of emphasised cultural importance of spices make this research essential. Datas of research coming from literature research and face to face weeting with people of the region .At the end of the research ,it’s finded significant results of usage area and cultural values of spices .

Key words: Gastronomy, Spices, Gaziantep.

TÜRKİYE'DE EKMEK İSRAFINA İSTATİSTİKSEL BİR YAKLAŞIM VE ÇÖZÜM ÖNREİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Ali ÖZKAN
Gaziantep Üniversitesi, aozkan27@gmail.com

ÖZET

Ekmek insanoğlu için binlerce yıldır en önemli temel besin kaynaklarından biri olduğu gibi Türkiye için besin değeri yanında manevi anlamda da önemli bir değerdir. İnsanlar 8-10 bin yıl önce tahılları iki taş arasına alarak ufalamış ve su katarak yassı taşlar üzerine yayarak pişirmişlerdir. Günümüzde ister zengin olsun ister fakir olsun, ekmek sofraların vazgeçilmezi olmuştur. Bu çalışmanın amacı Türkiye'de ekmeğin kaliteli üretimine zemin hazırlayıcı altyapılara dikkat çekmek ayrıca insanlarımızın tüketebilecekleri kadar üretmelerini ve tüketebilecekleri kadar ekmek almalarını sağlayıcı bilinç kazandırmak için adım atmaktır. Bu araştırmaya bizleri yönelten önemli sorunların başında, toplu yemek yenen yerlerde ve evlerde ihtiyaçtan fazla ekmek alınması ve tüketilmeyen ekmeklerin çöpe atılması gelmektedir. Son yıllarda yapılan ekmek israfı kampanyaları ile konuya dikkat çekilmiş bu sayede günlük 1 milyon 50 bin ekmek israfı önlenmiştir. İsfraf olmayan ekmek yol olur, okul olur, köprü olur ve hastane olur. Bunu yıllık parasal karşılığı 2,8 milyar TL'dir. Ayrıca üretilen ekmeklerin kalitesi düşük olmakta, mutlaka tam buğday ekmeklerini tüketmemiz gerekmektedir. Bu bağlamda bu araştırma kapsamında, Türkiye'de ekmek israfının İstatistiksel verilerine ulaşılmaya çalışılmış, bu veriler yorumlanmıştır. Bu yorumlar ışığında, bazı çözüm örnekleri dünyadaki olumlu örneklerden yararlanılarak geliştirilmeye çalışılmıştır. Oluşan bazı çözüm önerileri şöyledir: kaliteli ekmek tüketmeliyiz ve ekmek israfını önlemek için ekmeği planlayarak üretmeli, ihtiyaç kadar almalı, dilimleyerek tüketmeli ve uzun süre tüketilmeyecekse ya buzdolabında veya derin dondurucuda muhafaza edilmelidir, diyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Gastronomi, Ekmek, İsfraf.

ERGENLERİN SİBER ZORBALIK DURUMLARININ İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Bünyamin ATEŞ
(Erzincan Üniversitesi)
bunyaminates81@gmail.com

Arş. Gör. Alican KAYA
(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)
akaya@agri.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, ergenlerin siber zorbalık puanlarının bazı değişkenler açısından anlamlı düzeyde bir farklılaşma gösterip göstermediğini incelemektir (Cinsiyet, algılanan anne-baba tutumu, sosyal yaşamda en az bir yakın arkadaşın olduğunu düşünüp-düşünmeme, son bir yıl içinde sosyal yaşamda en az bir zorba davranış yapıp-yapmama ya da maruz kalıp-kalmama, internet ve sosyal medyayı kullanma amacı).

Yöntem: Bu araştırma ilişkisel tarama modeline dayalı olarak yürütülmüştür. Çalışmanın araştırma grubu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ağrı il merkezinde lise düzeyine eğitim-öğretime devam eden 103(%24.5) kız, 317 (%75.5) erkek olmak üzere toplam 420 ergenden oluşmaktadır. Araştırma grubunun yaş ortalaması 15.30'dur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Siber Mağduriyet ve Zorbalık Ölçeği (Çetin, Yaman ve Peker, 2011) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler parametrik istatistiklerden ilişkisiz (bağımsız) örneklem için t testi ve ilişkisiz örneklem için tek yönlü ANOVA analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Veri analizleri SPSS programları aracılığı ile bilgisayar ortamında yapılmıştır. Gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı yorumlanırken p değeri .05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Ergenlerin siber zorbalık durumlarının incelendiği bu çalışmada yapılan analizler sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Kızların siber zorbalık puan ortalaması ile ($\bar{X}=38.50$) erkeklerin siber zorbalık puan ortalaması ($\bar{X}=42.76$) arasında anlamlı düzeyde bir fark belirlenmemiştir [$t_{(418)} = -1.33; p > .05$].

Anne tutumunu demokratik olarak algılayan ergenlerin siber zorbalık puan ortalaması ile ($\bar{X}=39.70$) demokratik olarak algılamayanların (otoriter, koruyucu, ilgisiz) siber zorbalık puan ortalaması ($\bar{X}=48.70$) arasında anne tutumunu demokratik olarak algılayanlar lehinde anlamlı düzeyde bir fark belirlenmiştir [$t_{(418)} = -2.18; p < .05$]. Etki büyüklüğünü tespit etmek için hesaplanan eta kare değeri ($\eta^2 = .015$) olarak belirlenmiştir.

Baba tutumunu demokratik olarak algılayan ergenlerin siber zorbalık puan ortalaması ile ($\bar{X}=39.18$) demokratik olarak algılamayanların (otoriter, koruyucu, ilgisiz) siber zorbalık puan ortalaması ($\bar{X}=49.61$) arasında baba tutumunu demokratik olarak algılayanlar lehinde anlamlı düzeyde bir fark belirlenmiştir [$t_{(418)} = -2.82; p < .05$]. Etki büyüklüğünü tespit etmek için hesaplanan eta kare değeri ($\eta^2 = .021$) olarak belirlenmiştir.

Sosyal yaşamda en az bir yakın arkadaşına sahip olduğunu düşünen ergenlerin siber zorbalık puan ortalaması ile ($\bar{X}=40.29$) yakın arkadaşına olmadığını düşünen ergenlerin siber zorbalık puan ortalaması ($\bar{X}=51.40$) arasında sosyal yaşamda en az bir yakın arkadaşına sahip olduğunu düşünen ergenler lehinde anlamlı düzeyde bir fark belirlenmiştir [$t_{(418)}= 2.12$; $p<.05$]. Etki büyüklüğünü tespit etmek için hesaplanan eta kare değeri ($\eta^2=.015$) olarak belirlenmiştir.

Son bir yıl içinde sosyal yaşamda en az bir zorba davranışa maruz kalan ergenlerin siber zorbalık puan ortalaması ile ($\bar{X}=49.92$) kalmayanların siber zorbalık puan ortalaması ($\bar{X}=38.73$) arasında zorba bir davranışa maruz kalmayan ergenler lehinde anlamlı düzeyde bir fark belirlenmiştir [$t_{(418)}= -2.95$; $p<.05$]. Etki büyüklüğünü tespit etmek için hesaplanan eta kare değeri ($\eta^2=.026$) olarak belirlenmiştir.

Son bir yıl içinde sosyal yaşamda en az bir zorba davranış yapan ergenlerin siber zorbalık puan ortalaması ile ($\bar{X}=50.49$) yapmayanların siber zorbalık puan ortalaması ($\bar{X}=37.87$) arasında son bir yıl içinde sosyal yaşamda zorba davranış yapmayan ergenler lehinde anlamlı düzeyde bir fark belirlenmiştir [$t_{(418)}= -3.59$; $p<.05$]. Etki büyüklüğünü tespit etmek için hesaplanan eta kare değeri ($\eta^2=.036$) olarak belirlenmiştir.

Ergenlerin internet ve sosyal medyayı kullanma amaçlarına göre siber zorbalık puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark belirlenmiştir [$F_{2/417}=9.20$; $p<.05$]. Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda; siber zorbalık puan ortalamalarına göre internet ve sosyal medyayı bilgi edinme amacıyla kullananlar ile eğlence ve sosyal paylaşım amacıyla kullananlar arasında anlamlı düzeyde bir fark vardır. Ergenlerin internet ve sosyal medyayı kullanma amacına göre siber zorbalık puan ortalamaları; bilgi edinmek için ($\bar{X}=33.27$), eğlence için ($\bar{X}=45.13$) ve sosyal paylaşımlar için ($\bar{X}=47.73$)'dür. Etki büyüklüğünü tespit etmek için hesaplanan eta kare değeri ($\eta^2=.042$) olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Yapılan çalışma sonucunda ergenlerin siber zorbalık durumları cinsiyet değişikliğine göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermezken algılanan anne-baba tutumuna göre; anne-baba tutumunu demokratik olanlar algılayanlar lehinde, sosyal yaşamda yakın arkadaşın olup-olmamasına göre en az bir yakın arkadaşına olanlar lehinde, son bir yıl içinde sosyal yaşamda en az bir zorba davranış yapıp-yapmama ya da maruz kalıp-kalmama durumuna göre zorbalık yapmayan ve zorbalığa maruz kalmayanlar lehinde, internet ve sosyal medyayı bilgi edinme amacıyla kullananlar lehinde anlamlı düzeyde bir farklılık belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ergenler, Siber zorbalık, Mağduriyet

ERGENLERDE OKUL TÜKENMİŞLİĞİNİN YORDAYICISI OLARAK ALGILANAN SOSYAL DESTEK

Yrd. Doç. Dr. Bünyamin ATEŞ (Erzincan Üniversitesi)
bunyaminates81@gmail.com

Arş. Gör. Alican KAYA (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)
akaya@agri.edu.tr

ÖZET

AMAÇ: Bu araştırmada, ergenlerde algılanan sosyal destek (aile, arkadaşlar, öğretmenler) değişkenlerinin okul tükenmişlik değişkeninin anlamlı düzeyde birer yordayıcısı olup olmadıklarını incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda “Ergenlerde algılanan sosyal destek (aile, arkadaşlar, öğretmenler) okul tükenmişliğinin anlamlı düzeyde birer yordayıcısı mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. **YÖNTEM:** Yapılan araştırma, ilişkisel modeline dayalı bir çalışmadır. Bu çalışmanın araştırma grubu; 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ağrı il merkezinde lise kademesinde eğitim-öğretime devam eden ve basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen 223(%47.2) kız, 249 (% 52.8) erkek olmak üzere toplam 472 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma grubunun yaş aralığı 14-18 arasında değişmekte olup; yaş ortalaması 15.38’dir. Araştırmada veri toplama araçları olarak Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ-R) (Yıldırım,2004), Okul Tükenmişlik Ölçeği (Seçer, Halmatov, Veyis & Ateş, 2013) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler çoklu doğrusal regresyon analiz (standart çoklu regresyon) yöntemi ile incelenmiştir.

BULGULAR: Araştırma bulgularına göre; okul tükenmişliği değişkeni ile algılanan sosyal destek değişkenleri (aile, arkadaşlar ve öğretmenler) arasında negatif yönde anlamlı düzeyde birer ilişki vardır. Regresyon analizi doğrultusunda ANOVA tablosuna bakıldığında, regresyon modelinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{3/468}=54.80$; $p<.01$). Bu bağlamda yordayan değişkenlerin yordama işleminde başarılı olduğu söylenebilir. Algılanan sosyal destek değişkenleri ergenlerde okul tükenmişliğe ilişkin toplam varyansın yaklaşık % 26’sını açıklamaktadır ($R=.510$; $R^2=.260$; $P<.01$). Beta katsayıları ve beta katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre algılanan sosyal destek değişkenleri okul tükenmişlik değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır. Beta değerleri dikkate alındığında ergenlerin okul tükenmişliklerini birinci sırada öğretmenlerden algılanan sosyal destek değişkeni (Beta katsayısı = -.212), ikinci sırada aileden algılanan sosyal destek değişkeni (Beta katsayısı = -.198) ve üçüncü sırada arkadaşlardan algılanan sosyal destek değişkeni (Beta katsayısı = -.159) anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu sonuca bağlı olarak ergenlerde yordayıcı değişkenlerin okul tükenmişliği üzerindeki görece önem sırası sırasıyla öğretmenlerden algılanan sosyal destek, aileden algılanan sosyal destek ve arkadaşlardan algılanan sosyal destektir.

SONUÇ: Bu çalışma sonucunda öğretmenlerden, aileden, arkadaşlardan algılanan sosyal destek değişkenleri ile tükenmişlik arasında negatif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ve bu üç değişkeninde okul tükenmişliğinin anlamlı düzeyde birer yordayıcısı olduğu söylenebilir. Bu bağlamda ergenlerin öğretmenlerinden, ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destekleri arttıkça okul tükenmişlikleri azalmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Algılanan sosyal destek, Ergenler, Okul tükenmişliği

YARGITAY İÇTİHA TLARI VE ÖĞRETİ GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE TÜRK İŞ HUKUKUNDA BELİRSİZ ALACAK DAVASI

Arş. Gör. Dr. Arkın GÜNAY
Yalova Üniversitesi, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı
arkngunay@yahoo.com

ÖZET

Belirsiz alacak davası 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile kabul edilmiş olan yeni bir dava türüdür. Belirsiz alacak davası maddi hukuktan kaynaklanan hakkın gerçekleştirilmesine hizmet ederek etkin hukuki korumanın sağlanmasına öncülük etmektedir. Belirtmek gerekir ki belirsiz alacak davası Anayasa'nın 36. maddesi ile ilişkisi bulunsa da esasen istisnai bir dava türü olarak değerlendirilmelidir. Zira Kanun'a göre davacı, dava dilekçesinde açık bir şekilde talep sonucunu belirtmekle yükümlüdür (HMK m.119). Ayrıca, sağlıklı bir yargılama yürütebilmek için mahkemenin dava konusunu bilmesi gerektiği gibi; davalının da hukuki dinlenilme hakkı gereği belirli olan bir talep sonucu hakkında savunma yapabilmesi gerekmektedir. Belirsiz alacak davasının talep sonucunun belirsiz olmaması sebebiyle ileri gelen istisnailiği yalnızca işçilik alacakları bakımından değil; her alacak bakımından söz konusudur. Buna göre işçilik alacakları bakımından da belirsiz alacak davasının şartları, özellikle davanın açıldığı anda alacağın davacı tarafından belirlenmesinin mümkün olmaması hususunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Belirsiz alacak davası talep edilen hukuki koruma türüne göre kural olarak bir eda davası olarak nitelendirilebilir. Belirtmek gerekir ki belirsiz alacak davası kural olarak bir eda davası da olsa şartlarının bulunması hâlinde belirsiz tespit davası açılabilir gibi, belirsiz inşai dava da söz konusu olabilir. Belirsiz alacak davasının bir eda davası olmasından dolayı mahkeme kararı ilamlı icranın konusunu oluşturabilecektir. Ayrıca belirsiz tespit davası açabilmek içinse tespit davasında aranan özellikle hukuki yarar şartı hakkın belirsiz olması hâlinde de aranacaktır. Bu hâlde belirsiz alacak davası eda, tespit, inşai davaların nitelikleri ve şartlarıyla birlikte düşünülmelidir. Belirsiz alacak davasının klasik eda davasından farkı ise, klasik eda davasının aksine belirsiz alacak davası açan davacının talep sonucunda kesin olmayan bir alacak miktarına yer vermesidir. İşçilik alacaklarına ilişkin belirsiz alacak davasının açılması hususunda, öğretilerde birçok görüşün olmasının yanında birbirleriyle çelişkili olarak değerlendirilebilecek Yargıtay içtihatları da bulunmaktadır. Çalışmamızda belirsiz alacak davasının işçilik alacakları bakımından özellik arz eden bir tarafının bulunup bulunmadığı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Belirsiz Alacak, İşçilik Alacakları, İş Hukuku

HALKIN BELEDİYESİ, BELEDİYENİN HALKI: HİZMET SUNUMUNDA ENGELLİLER

Yrd. Doç. Dr. Şerife Pekküçükşen

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Bölümü, serifepotuk@yahoo.com

Arş. Gör. Arzu Maltaş Erol

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Bölümü, arzumaltas@hotmail.com

ÖZET

Günümüzde halkın gereksinim ve arzularına yetişemeyen merkezi yönetimler, hizmet noktasındaki tıkanıklıklarını gidermek adına bir takım yetki ve görevlerini yerel yönetimlere devrederek, alternatif politikalar üretmek durumunda kalmıştır. Uzun soluklu bir reform sürecini kapsayan bu dönemde geliştirilen alternatif politikalarda özne halk kabul edilmiş; ona götürülen hizmet ve bu hizmetin hızı ve kalitesi ise politikanın niteliğini belirlemede temel kriter haline almıştır. Halkı odağına alan bu yeni yaklaşımda yerel yönetimlerden beklenen, halkın istek ve gereksinimleri doğrultusunda, halkı dikkate alarak ve kentin dışına itmeden, kentle iç içe bir politika izlemesi olmuştur. İzlenen bu politikalarda “halk için, halkla birlikte” temel felsefe olurken, halka en yakın hizmet götüren kurumlar olarak kabul edilen belediyeler, “halkın belediyesi” olarak konumlandırılmıştır. Ancak bu söylemlerin ne kadar başarılı olduğu sorusu uygulamada karşılaşılan problemler nedeniyle halkın belediyesinden ziyade “belediyenin halkı” yanıtlarına götürmektedir.

“Kent kimin?” sorusundan hareket edilecek bu çalışma, engellilerin halkın belediyesi formülasyonunda nereye konumlandırıldıklarını incelemiştir. Kent hakkının kenti deneyimleyen, kenti etkileyen ve onu yönlendirebilme gücüne sahip herkeste olduğu tezine dayanan çalışmada, Karaman Belediyesi’nin engellilere yönelik hizmet sunumu sosyal belediyeçilik yaklaşımı çerçevesinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal belediyeçilik, Kent, Kent Hakkı, Engelliler.

TÜRKİYE'DE YOKSULLUĞUN BÖLGESEL ANALİZİ

Ayşenur GÖNÜLAÇAN

Arş. Gör, Karadeniz Teknik Üniversitesi, agonulacan@ktu.edu.tr

Asiye TÜTÜNCÜ

Arş. Gör, Karadeniz Teknik Üniversitesi, asiye.tutuncu@ktu.edu.tr

ÖZET

Yoksulluk insanlık tarihi kadar eski toplumsal bir olgudur. Ancak, görünür hale gelmesi sanayi devrimi ve yarattığı toplumsal değişimin etkisiyle olmuştur. Tarımda yaşanan çözümler, kırdan kente göç, küreselleşme, ekonomik konjonktürdeki dalgalanmalar ve artan işsizlik, gelir dağılımında artan eşitsizlik gibi nedenlerle var olan yoksulluk kavramı niteliksel ve niceliksel değişimlere uğramıştır. Bu durum yoksulluk kavramının araştırılmasının yanı sıra yoksulluğun sosyal ve ekonomik etkisinin incelenmesi açısından birçok araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Günümüzde yoksulluk tüm dünyada var olmasına rağmen şiddetini ve yoğunluğunu anlayabilmek ancak yerel düzeyde bakıldığında mümkündür. Bu nedenle çalışmada, Türkiye ve alt bölgeleri baz alınmış, bölgelerdeki yoksulluk oranları ve nedenleri incelenmiştir. Çalışmanın amacı, Türkiye'de İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 1. Düzey olarak ayrılan 12 bölge için 2006-2016 dönemi yoksulluk serisi Yapısal Kırılmalı ve Kırılmasız Birim Kök Testleri yardımıyla durağanlığının incelenmesidir. CADF Birim Kök testinden elde edilen bulgular, Doğu Marmara, Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yoksulluk serisinin durağan olduğunu göstermiştir. Yapısal kırılmaların dikkate alınmaması elde edilen bulguların yanıltıcı sonuçlar içermesine neden olabilir. Bu nedenle veri seti yapısal kırılmaları dikkate alan Tek Kırılmalı Panel Birim Kök testi yardımıyla incelenmiş ve analiz sonuçları yardımıyla, Ege, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Orta Anadolu, Batı Karadeniz, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yoksulluk serisinin durağan olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda, bu bölgeler için yoksulluk serisine uygulanan bir birimlik şokun geçici olduğu, durağan olmayan diğer bölgelerde ise şokun etkisinin kalıcı olduğu söylenebilir. Yapısal kırılmalar dikkate alındığında, durağan olmayan bölgelerin durağan hale geldiği gözlenmiştir. Bölgesel yoksulluğun en büyük göstergelerinden biri olan gini katsayısının zaman içerisindeki seyri İBBS 1. Düzey bölgeleri için incelendiğinde, alt bölgelerin dahil oldukları coğrafi bölgelerde benzer seyrettiği görülmektedir. Aynı zamanda alt bölgelerin yoksulluk oranları, gini katsayıları ile paralellik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Panel Birim Kök Testleri, Bölgesel Analiz.

ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMA GELİŞTİRMEYE (AR-GE'YE) BAKIŞ AÇILARINI ORTAYA KOYMAYA YÖNELİK BİR TUTUM ÖLÇEĞİ “YARATIMCI BİREY” KAVRAMI

Öğr. Gör. Asiye YÜKSEL
Kocaeli Üniversitesi, asiye.yuksel@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Çağımızda yenileşimci (inovasyon) çalışmaların önemi giderek artmaktadır. Değişmeyen ve yenilikçi olmayan ülkelerin rekabet etme gücünün olmadığı görülmektedir. Yenilik (İnovasyon) yapmanın yolu araştırma geliştirme çalışmalarından geçmektedir. Eğitimde ar-ge'nin rolü ise bilgiye dayalı analiz ve karar verme yeteneğine sahip bilgi takipçisi işçilerinden oluşan genç işgücünü yetiştirmekle mümkündür. Sektör için nitelikli ara eleman yetiştiren kalkınma politikaları içinde de önemli bir misyon üstlenen meslek yüksek okullarının, öğrencilerin yetiştirilmesinde rolü tartışmasıdır. İhtiyaç olunan insan kaynağını yetiştiren öğretim politikaları; bilim ve teknolojiye dayalı yenilikçi, üretici ve bunu endüstriyel faydaya dönüştürücü olmalıdır. Bu çalışmanın amacı, Kocaeli Üniversitesi Hereke Ö.İ.U. Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin araştırma-geliştirmeye karşı tutumlarını ortaya koyabilecek bir ölçek geliştirmektir. Araştırmada kaynak taraması yapılmış ve araştırmacı tarafından geliştirilen tutum maddeleri için yazarca deneme ölçeği hazırlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Kocaeli Üniversitesinde okuyan 18-24 yaş arasında Ar-Ge ve Proje Yönetimi dersini seçen 68 öğrenci oluşturmuştur. Bulgular sonucunda ortaya çıkan 26 maddelik ölçeğin kullanılabilir olmasına yönelik çalışmalar devam ettirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ar-Ge, Yenileşim, Davranış, Yaratımcı Birey

LİBERALİZM VE MUHAFAZAKÂRLIK EKSENİNDE ALİ FUAD BAŞGİL

Yrd. Doç. Dr. Selçuk AYDIN
Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
selcukoltu@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Atıl Cem ÇİÇEK
Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Bölümü, atilcemcicek@yahoo.com

ÖZET

Türk siyasal hayatının önemli figürlerinden birisi olan Ali Fuad Başgil, hukukçu kişiliğinin yanında siyaset felsefesi alanında da adından söz ettirmiştir. Tek parti dönemi, çok partili dönem, 27 Mayıs dönemi ve sonrasında kaleme aldığı bir takım eserlerle fikirlerini dile getiren Başgil, özellikle Türk sağına etkileyen bir düşün insanı olmuştur. Tek parti döneminde akademik dünyada dile getirdiği fikirlerini, çok partili siyasal hayat sonrasında kurduğu Hür Fikirleri Yayma Cemiyeti ve onun yayın organı olan Hür Fikirler Mecmuası ile daha da berraklaştıran Başgil, özellikle cumhurbaşkanlığı adaylığı süreciyle siyasal fikirlerini sağ yelpazede kabul ettirmiştir. Kendisini “memleketçi, milliyetçi, maneviyatçı, terakkici-muhafazakar” olarak tanımlayan Başgil, bilim ve maneviyatı uzlaştırma anlamında da önemli bir kilometre taşıdır. Liberalizmden hareket ederek, liberal hükümetlerin bireye insan hakları bağlamında yaşama ve serbest girişim hakkı tanıdığını ve bu yüzden bir nefes alanı açtığını belirten Başgil, liberal fikirleri doğrultusunda çok partili siyasal hayatla birlikte önce iktidar partisi konumundaki Cumhuriyet Halk Partisi’ni, sonrasında ise 1950 seçimleri ile beraber iktidara gelen Demokrat Parti’yi eleştirmiştir. Muhafazakarlığın, yeniliğe kapalı olduğu düşüncesinin pompalanması da Başgil’in eleştirilerinden nasibini almıştır. Modernlik ve geleneği harmanlamaya çalışan Başgil, Batılılaşmanın değil, yanlış uygulandığını düşündüğü Batılılaşmanın karşısındadır. Önemli olanın Batının cevherini almak olduğunu savunan Başgil, modernleşme sürecinin Batının “cevheri” yerine işe yaramayan “cürufunun” alınması şeklinde geliştiğini savunmuştur. “Cevher” ve “cürufu”, “Garbın cevheri, evvela, insani bir karakter terbiyesi ve yüksek bir ahlak şuurudur. Sonra da ilim ve ilmi metottur; güzel sanat, felsefe, yüksek kültür ve tekniktir. Cürufu da maddeye tapış, sefahat ve her çeşit levsiyattır.” şeklinde ele alan Başgil, Türk modernleşmesinde “cevher-cüruf” ayrımına gidilmeden bir transfer yapıldığını savunmuştur. Bu bağlamda milli ve manevi bir takım değerlerin önemine vurgu yapan Başgil, din, laiklik ve memleket sevdalısı olmanın farklı şeyler olmadığını ifade etmeye çalışmıştır. Çalışmada Başgil’in kaleme aldığı eserler, liberalizm ve muhafazakârlık ekseninde ele alınarak, bu bağlamda Başgil’in Türk liberalizmi ve muhafazakârlığına olan katkıları, tarihsel ve betimsel bir çözümleme ile irdelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ali Fuad Başgil, Liberalizm, Muhafazakârlık, Türk Sağı

TÜRKİYE'DE TARIMSAL YAYIMDA BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIM OLANAKLARI

Yrd. Doç. Dr. Bekir DEMİRTAŞ
Mustafa Kemal Üniversitesi, bdemirtas@mku.edu.tr

Arş. Gör. Aybüke KAYA
Mustafa Kemal Üniversitesi, aybukekaya@mku.edu.tr

ÖZET

Tarımsal yayım, mevcut tarımsal üretim kaynaklarından daha etkin olarak yararlanılması amacıyla çiftçilere çeşitli iletişim araçlarının kullanılarak enformasyon ve pratik becerilerin kazandırılması olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde dünyada klasik yayım yöntemlerinin yanında fikir, teknoloji, bilgi ve beceri transferinde modern iletişim tekniklerinin kullanılmaya başladığı görülmektedir. Tarımın ekonomide, istihdamda ve nüfusumuzun beslenmesi gibi alanlarda önemini koruması nedeniyle çeşitli yollarla desteklendiği göz önüne alındığında tarımsal yayım ve eğitiminde önemini artırdığı söylenebilir. Tarımsal üretim kaynaklarında etkinlik ve verimlilik sağlayarak üretim artışlarını sağlama zorunluluğu, tarımsal yayımın daha hızlı ve etkin şekilde geniş üretici kitleleri kapsamasını gerektirmektedir. Geleneksel tarımsal yayım ve eğitim yaklaşımlarında yaşanan değişimler özellikle bilgisayar ve internet teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan yeni araçlar ve yöntemlerdir. Tüm çiftçiler için önümüzdeki süreçte en önemli bilgi kaynağı bu teknolojiler olacaktır. Bu çalışmada Türkiye'de başta kamu tarımsal yayım kuruluşları olmak üzere genel olarak sektöre çeşitli amaçlarla yayım ve eğitim hizmeti sunan kişi ve kuruluşların modern yayım ve eğitim araçlarını ve yöntemlerini kullanım olanakları incelenmiştir. Modern yayım ve eğitim teknikleri içinde yer alan örnekler ve bunların Türkiye'de yaygın şekilde kullanılabilme durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Uygulamada başarı sağlamış örnekler üzerinden değerlendirmeler yapılarak bu alanda yeni gelişmelerin sağlanabilmesi için yapılması gerekenler ortaya konulmuştur. Çiftçilerin yeni yöntemleri benimsemesi ve uygulaması önündeki olası fırsat ve engeller belirlenerek öneriler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal yayım, çiftçi eğitimi, bilişim teknolojileri, yenilik.

İPEKBÖCEKÇİLİĞİ FAALİYETLERİNİN KIRSAL TURİZME KATKISI (HATAY İLİ ÖRNEĞİ)

Arş. Gör. Aybüke KAYA
Mustafa Kemal Üniversitesi, aybukekaya@mku.edu.tr

Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK
Çukurova Üniversitesi, dbudak@cu.edu.tr

Prof. Dr., Erdal DAĞISTAN
Mustafa Kemal Üniversitesi, edagistan@mku.edu.tr

ÖZET

Günümüzde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bakımından kalkınma önemli bir yer tutmaktadır. Ülkelerin kalkınma düzeyinin artırılması genellikle kırsal alanların kalkınmasıyla mümkündür. Kırsal turizm de kırsal kalkınmanın temel araçları arasındadır. Kırsal turizm, kırsal alanlarda yürütülen faaliyetlerde istihdam ve gelir artışı gibi fırsatların kullanılması ile değerlendirilmektedir. Daha çok yörelerin kendine özgü ürünleriyle turist sayısının artırılması hedeflenmektedir. Türkiye’de ipekböcekçiliği de genellikle kırsal alanlarda yürütülen geleneksel bir üretim yapısına sahip olup, tarihi, kültürel ve ekonomik değerleri bulunan bir faaliyet koludur. Hatay ili gerek doğa gerekse de tarihi ve kültürel anlamda oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Bu sebeple Hatay ilinde İpek böcekçiliği ve ipekli dokuma faaliyetleri kırsal turizm bakımından önemlidir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de ipekböcekçiliğinin mevcut durumunu ortaya koymak ve Hatay ilinde yapılan ipekböcekçiliği faaliyetlerini değerlendirmektir. Türkiye’de toplam yaş koza üretiminin yaklaşık %80’i Antalya, Ankara, Bursa, Bilecik, Diyarbakır, Eskişehir, Hatay, İzmir, Muğla ve Sakarya illerinde gerçekleştirilmektedir. Hatay’da 43 üretici tohum ve yaş koza ile desteklenmektedir. Bölgede yürütülen faaliyetler kapsamında istihdam edilen kadın işgücü bölge ve dolayısıyla ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Bölgenin sosyo-ekonomik yapısının korunması ve kırsal alanlarda sürdürülebilirlik sağlanması ülkelerin kalkınma planlarında öncelikli konular arasındadır. Bu kapsamda yürütülen faaliyetlerin artırılması ve geliştirilmesi yönünde konulara araştırmacıların ve politika yapıcıların daha fazla dikkat çekmesi gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: İpekböcekçiliği, Kadın İşgücü, Kırsal Turizm, Kalkınma, Hatay.

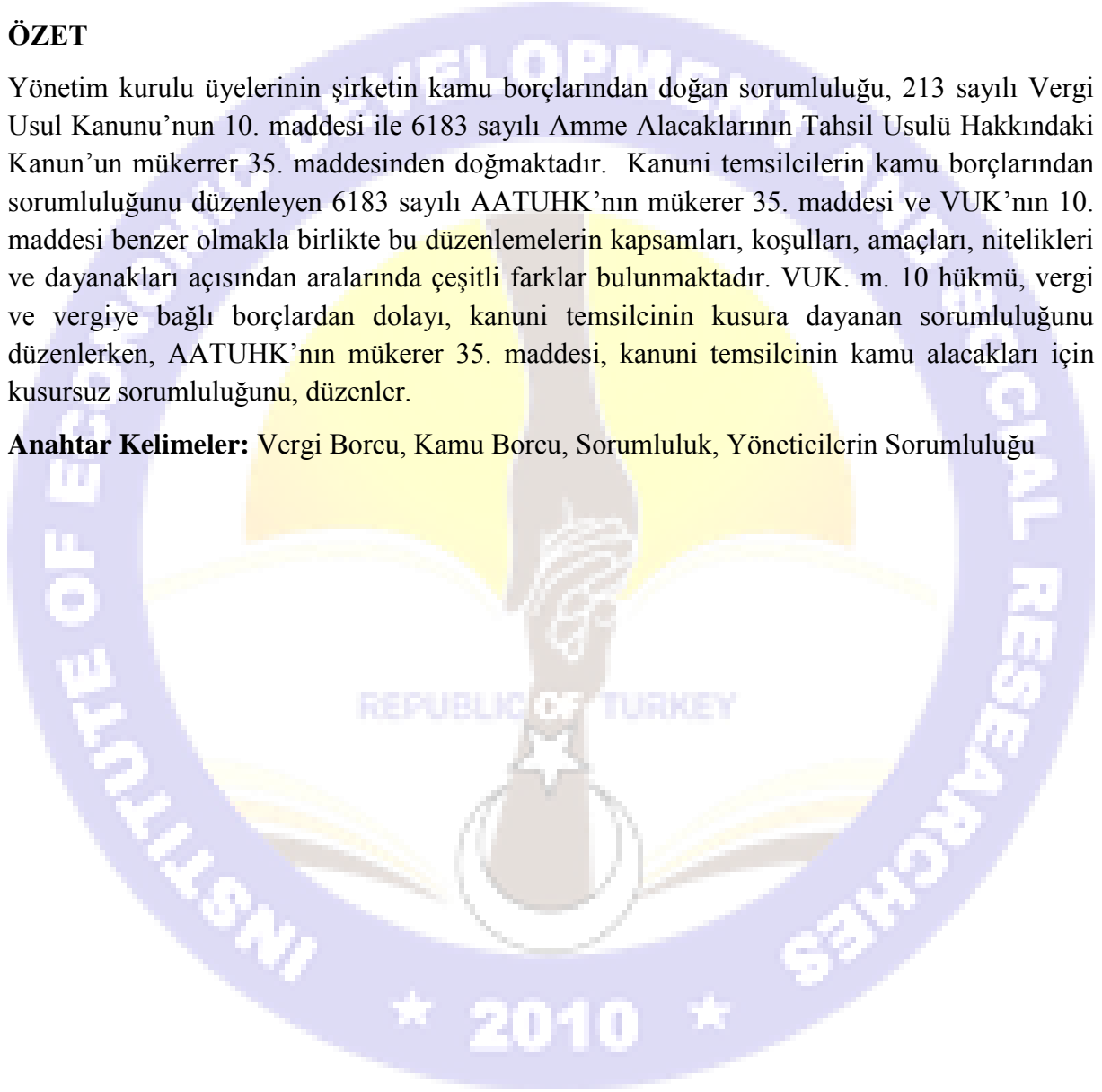
ANONİM VE LİMİTED ŞİRKET ORTAK VE YÖNETİCİLERİNİN KAMU BORÇLARINDAN DOLAYI SORUMLULUKLARININ NİTELİĞİ VE BU SORUMLULUĞUN BAŞLANGIÇ VE SONA ERME ZAMANI

Yrd. Doç. Dr. Aydın ÇELİK
Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi, celik@celik-law.com

ÖZET

Yönetim kurulu üyelerinin şirketin kamu borçlarından doğan sorumluluğu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 10. maddesi ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'un mükerrer 35. maddesinden doğmaktadır. Kanuni temsilcilerin kamu borçlarından sorumluluğunu düzenleyen 6183 sayılı AATUHK'nın mükerrer 35. maddesi ve VUK'nun 10. maddesi benzer olmakla birlikte bu düzenlemelerin kapsamı, koşulları, amaçları, nitelikleri ve dayanakları açısından aralarında çeşitli farklar bulunmaktadır. VUK. m. 10 hükmü, vergi ve vergiye bağlı borçlardan dolayı, kanuni temsilcinin kusura dayanan sorumluluğunu düzenlerken, AATUHK'nın mükerrer 35. maddesi, kanuni temsilcinin kamu alacakları için kusursuz sorumluluğunu, düzenler.

Anahtar Kelimeler: Vergi Borcu, Kamu Borcu, Sorumluluk, Yöneticilerin Sorumluluğu

TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN UYARINCA ÖNGÖRÜLEN TÜKETİCİ HAKLARI VE TÜKETİCİ SIFATININ BELİRLENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Aydın ÇELİK
Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi, celik@celik-law.com

ÖZET

Kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirme ve bu konulardaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemek amacıyla Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun düzenlenmiştir (TKHK. m. 1). Kanunda tüketici lehine önemli bir çok avantaj öngörülmüştür. Kanundaki avantajlardan yararlanabilmek için tüketici sıfatının bulunması gerekmektedir. Yargı uygulamasında tüketici sıfatının belirlenmesinde çelişkiler bulunmaktadır. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un tüketiciler lehine öngördüğü düzenlemelerin ve yargı kararlarında çelişkili uygulamalara neden olan tüketici sıfatının belirlenmesi kriterlerinin tespiti çalışma konumuzun amacını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tüketici, Tüketici Hakları, Tüketici Sıfatı

KÜRESEL BÖLGESEL OLUŞUMLAR VE TÜRKİYE’NİN ALTERNATİFLERİ

Yrd. Doç. Dr. Ayhan Nuri YILMAZ
Düzce Üniversitesi, ayhannuriyilmaz@duzce.edu.tr

ÖZET

AB üyelik başvurusu ile Türkiye’nin elli yıllık Avrupa macerasının sonuna gelinip gelinmediğinin hala bir muamma olarak durduğu şu günlerde nasıl bir neticeye varılacağı, muhtelif akademik argümanların konusu olmayı sürdürmektedir. İşin ilginç yanı bütün varsayımlara rağmen Türkiye’nin üyelik sürecinin, adaylık statüsüne rağmen hala nereye, ne şekilde ve ne zaman varacağına iki tarafça da hala netleştirilmemiş olmasıdır. Zira bu konuda AB ülkelerinde genel bir uzlaşma olmadığı gibi uluslararası faktörlerin yenedünya düzeninde yer alma ve buna bağlı ittifak çabaları da konunun hukuki siyasi ve ekonomik tarafını daha da çetrefilli hale getirmektedir.

2004-2010 yılları arasında AB’nin Genişlemeden sorumlu komiseri olarak görev yapan Olli Rehn, Avrupa’nın Gelecek Sınırları adındaki kitabında, Türkiye bir köprü mü, köprübaşı mı yoksa ergime potası mı sorusunu sorarak Türkiye’nin üyelik macerasını sorgulamaktadır. Kitapta bir yanıla Türkiye’nin üye olmasının gerekliliği vurgulanırken aslında bir yandan da bu üyeliğin imkânsızlığını ortaya koymaktadır. Aslında bu çelişkiyi yaşama anlamında yalnız da değildir. Türkiye’de de pek çok akademisyen ve siyasetçi biraz yılgınlıktan biraz da belki onurlu davranmak adına Türkiye’nin üyeliğini artık desteklememektedirler. 1980’lerin AB yanlısı yayımlarının yerini artık karşı sesler de almıştır.

Bu çalışmada Türkiye’nin AB alternatifleri bağlamında yeni ve mevcut bölgesel oluşumlar incelenmiştir. Bu bağlamda Avrasya Birliği, Şangay İşbirliği Örgütüne üyeliği ve hala fikir boyutunda olan Türk Birliği ve Müslüman ülkeler birliğinin olabilirliği analiz edilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde, Dünyada ve ağırlıklı olarak Avrasya’daki yeni oluşumlar incelenmiştir. İktisadi, ticari ve siyasi içerikleri değişmekle birlikte soğuk savaş sonrası kurulan onlarca bölgesel örgütlenme Türkiye’yi kendisi için ideal yapılanmaları aramaya itmiştir. Bu bir anlamda AB’ye alternatif bulma şeklinde bir yanıla ülkenin küresel etkisini artırma amaçlı yapılmıştır. Ama varılan nokta Türkiye’nin herhangi bir örgütün himayesi olmadan da tek başına bölgesel güç olabileceğini işaret etmektedir. Nitekim bu hem enerjisini daha iyi kanalize etmesini hem de iktisadi ve ticari etkisini geliştirmede herhangi tek bir yapının (örgütün) etki alanına girmemesini sağlayacaktır. Bu bağlamda Afrika ve Latin Amerika açılımları doğru atılımlar olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Entegrasyonlar, Avrupa Birliği, Şangay İşbirliği Örgütü, Türk Birliği

ULUSÜSTÜ YAPILARIN ULUS DEVLETE ALTERNATİF OLMASI BAĞLAMINDA AB'İN PERFORMANSI

Yrd. Doç. Dr. Ayhan Nuri YILMAZ

Düzce Üniversitesi, ayhannuriyilmaz@duzce.edu.tr

ÖZET

Tarihin hızlandığı günümüzde kurumlar hızla yenileri ile ikame edilmekte ve hatta insanoğlu mikro ve makro anlamdaki örgütlenme biçimini de bu değişime uydurma çabasındadır. Günümüz devletlerinin genel kabul görmüş biçimi olan ulus devlet de bu değişimden payını alacak gözükmemektedir. Nitekim ulusüstü (supranasyonal) bir yapıda oluşan Avrupa Birliği (AB) ulus devlete alternatif bir yapılanma olarak sorgulanmaktadır.

Bu çalışmada küreselleşmenin etkisinin kaçınılmaz bir şekilde hissedildiği siyasi yapıları bu bağlamda “Ulusüstü Yapılar Ulus Devletin Alternatifi Olabilir mi ? “ sorusuna bu konudaki farklı görüşleri bir arada sunarak yanıt arayacağız. Bunu yaparken soruyu cevaplamadan önce anahtar kelimelerimiz olan Küreselleşme, Ulus Devlet ve Ulusüstücülük kavramlarını tanımlayıp gelişimlerini tarihsel olarak açıklamaya çalışacağız. AB'nin ulusüstü bir model olarak ulus devletleri dönüştürmekteki performansı hem kendi başarısı/başarısızlığı hem de bunun küresel etkisiyle ilham verdiği diğer bölgesel oluşumlara ve onların performansına göz atılacaktır.

Çalışmanın birinci kısmında ulus devlet, küreselleşme, ulusüstücülük, Avrupa bütünleşmesi gibi konu ile ilgili kavramlara açıklık kazandırılmış ve bunların tarihsel süreçteki ortaya çıkışı ve değişimleri ve dönüştürücülükleri kısaca açıklanmıştır. İkinci kısım ulusüstü yapı olarak ortaya çıkan AB'nin bu alandaki performansı güncel bir konu olan Brexit süreci de göz önüne alınarak anlatılmıştır. Son bölüm genel bir değerlendirme ve ulusüstü yapıların ulus devletlerin yerini almasının olabirliği değerlendirilmiş ve gelecek analizinde bazı düşünce kuruluşlarının görüşlerine yer verilerek çalışmanın konusunu teşkil eden soruya cevap bulunmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ulus Devlet, Ulusüstücülük, Küreselleşme, Avrupa Birliği

TÜRKİYE'DE SANAT ELEŞTİRİSİNİN RESİM SANATI BAĞLAMINDA SORUNLARI

Yrd. Doç. Dr. Ayhan ÖZER

Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü Öğretim Üyesi.

ayhanozer77@gmail.com

ÖZET

Sanat eleştirisi muhtemeldir ki, bugün sanat tarihine konu olan ilk sanatsal ürünlerin bir izleyenle buluştuğu anda dile getirdikleri ile başlamıştır. Sanat eleştirisi, günümüze gelene değin, toplumsal kuramsal etki ve algılarla ayrıca beklentilerle biçime kavuşmuş, uygulanmış gelmiştir. Çok çeşitli eleştiri biçimleri ve kuramları tarih boyunca varlık göstermiş, özellikle edebiyatta önemli bir yer edinmiş ve anlam kazanmıştır. Her ne kadar tanımı üzerinde uzlaşılmasa ve bu durum tabiatına uygun olsa da sanat eleştirisi, bir sanat ürünü ya da eylemini; tüm yönleri ile belirli bir ölçüt ile anlamak, anlatmak ve sonunda vaat ettikleri ile ortaya koydukları arasındaki uyum oranında değerlendirmek ve bunu yazıya dökmek olarak açıklanabilir. Edebiyat eleştirisi Türkiye'de plastik sanatlara nazaran çok daha eski bir çalışma alanı olmuştur. Bunun yanında plastik sanatlara ilişkin ilk örnekleri yine Ahmet Hamdi Tanpınar ve Peyami Sefa gibi önemli edebiyatçılarımız vermiştir. Ancak bilinen bu eski örnekler 1900'lü yılların ilk çeyreğinin sonlarında verilmiştir. Plastik sanatlara ilişkin ve yerel sanatçılarımızın elinden çıkan önemli eserlerin ilk örnekleri de benzer zamanlarda vermeye başlanmıştır. İlk bakışta kısa bir süre gibi görünse de, bu süre içinde plastik sanatlarda en azından ulusal düzeyde çok sayıda değerli sanatçı yetişmiş ve bu sanatçılar dünyadaki örneklerinden geri kalmayacak değerli eserler üretmişlerdir. Bu eserlerin dünyada bilinirliğini arttıracak ve emsalleri içinden sıyrılmalarına yardımcı olacak nitelikli bir eleştiri süreci ile karşılaşmıyor oluşları, hem sanatçıları hem de sanatın diğer bileşenlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu araştırmanın amacı Türkiye'de sanat eleştirisinin resim sanatı bağlamında sorunlarını tespit etmek ve çözüm önerileri sunmaktır. Bu sorunların oluşumunda kuşkusuz pek çok etken bulunmaktadır. Bu etkenlerin başında, sanat eleştirisinin kapsam ve amacının ne olduğuna ilişkin doğru tespitlerin yapılamamış olması gelmektedir. Bazı yanlış inanışlar da sorunların çıkmasındaki önemli etkenlerdir. Bunların başında,

- Eleştiri yapmak bir sanattır algısı,
- Sanat eleştirisi, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi oluşturulan sanat tarihi, sanat üretimi (uygulama) ve estetik yanında yer alan dört temel disiplinden biridir düşüncesi,
- Sanat tarihçiler doğal sanat eleştirmenidirler gibi yanlış inanışlar gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Eleştiri, Resim

DOĞA SANATI VE TÜRKİYE'DE İLK ÖRNEKLERİ

NATURE ART AND FIRST EXAMPLES IN TURKEY

Doç. Dr. Berna Özlem ÖZCAN
Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü/
bernaozlem.ozcan@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Ayhan ÖZER
Gaziantep Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü/ ayhanozer77@gmail.com

ÖZET

Land Art (Doğa Sanatı), Environmental Art (Çevresel Sanat) ve Nature Art (Doğa Sanatı) birbirleriyle kesin çizgilerle ayrılmadıklarından, çoğu zaman birbiri yerine adlandırılan ya da karıştırılan sanat anlayışları olarak karşımıza çıkarlar. Arazi Sanatı ve Çevresel Sanat, 1960'ların sonunda Amerika'da ortaya çıkmış, 1970'ler boyunca 1980'ler sırasında tüm batı ülkelerini etkilemiş avangart sanat türleridir. Arazi Sanatı ve Çevresel Sanat, o yere özel tasarlanmış çevreyi ve çevreye ait olmayan materyalleri birleştirerek yeni formlar oluşturan ve heykelsi özellikler gözetilen yaklaşımlardır. Daha çok doğal ortamın içine doğal olmayan, benzer amaçlı objeleri yerleştiren projeler üretirler. Doğada yapılan zaman odaklı bireysel performanslar görülür; ortak gerçekleştirilen “sosyal bilinç projeleri” gibi çok çeşitli savaş sonrası sanatsal deneyimleri kapsarlar. Arazi Sanatında; taş, toprak ve birçok doğal malzemenin kullanılmasıyla gerçekleştirilen çok çeşitli uygulama biçimleri vardır, örneğin doğada hendekler açtıkları, toprağa gömme yaptıkları, galeri mekanı içinde; toprak, gübre, taş ya da insan ürünü çevresel nesnelere sıklıkla kullandıkları görülür. Doğa Sanatı, 1981 yılında Kore Doğa Sanatçıları Derneği'nin (YATOO) kurulmasıyla kurumsallaşmış, daha çok doğaya yönelmiş, her yer'in kendine özgü doğasını keşfetmeye ve doğayla üretmeye odaklanmıştır. Doğa sanatı; ilhamını, tamamen doğadan ve bulunduğu arazinin sunduklarından alan bir sanat dalıdır. Doğa ile sanatçı arasındaki ilişkiyi önemser. YATOO international koordinatörü Jeon Won-gil bu ilişki ile ilgili harika bir tanımlama getirir: “Doğa sanatında, Sanatçı, doğaya sadece bedeniyle gider; duyarlı gözler ve kulaklarla, doğa ile konuşur ve doğa, kendi “iç-doğasını” açığa çıkarıncaya kadar bekler... doğa ve sanat, açık koşullarda var olur ve insanın sanat yapma arzusunun doğa tarafından, itilip çekildiği (güdülendiği) bir denge noktasında, Doğa Sanatı geçici olarak var olur". Bu bağlamda Doğa Sanatı benzer sanat oluşumlarına göre önemli farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de İzmir merkezli Patika Sanat Grubu ve Gaziantep merkezi Torak Art Group, Doğa Sanatı çalışmalarını Türkiye'de ilk kez uygulayan gruplar olarak öne çıkmaktadırlar. Bu çalışmanın amacı Doğa Sanatı'nın genel özelliklerini ve Türkiye'de yapılan ilk Doğa Sanatı çalışmalarını ve Doğa Sanatı gruplarını tanıtmaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğa, Sanat, Land Art

ABSTRACT

Land Art, Environmental Art and Nature Art are not separated from each other by precise lines, they are encountered artistic insights named instead of one another. Land Art and Environmental Art are avant-garde art forms that emerged in America at the end of the 1960s and influenced all the western countries during the 1970s through the 1980s. There are various forms of application carried out by using many natural materials such as soil, fertilizer, stone, rock, twigs. Human made objects are also frequently used. Artist open ditches in nature, bury natural or unnatural materials to the ground, in gallery space; carry out materials in to the gallery space. Land Art and Environmental Art are approaches that create new forms by combining the specially designed environment and non-environmentally related materials in the landscape, sculpting the land itself to earthworks. Producing projects that place unnatural objects into the natural environment. Time-focused individual performances are observed; as well as a wide range of post-war artistic experiences such as "social consciousness projects" jointly carried out in nature. In Land Art; stone, soil, and many natural materials, for example, they open ditches in nature, bury them in the ground, in gallery space; soil, fertilizer, stone or human product environmental objects are frequently used. Nature Art was institutionalized in 1981 with the establishment of the Association of Korean Nature Artists (YATOO), focusing more on nature, and discovering the nature of each place and producing with nature. Nature art; It is an art form that takes its inspiration from its nature and its surroundings. Relation between nature and artist is important. YATOO international coordinator Jeon Won-gil brings a great definition of this relationship: "In the art of nature, the artist goes to nature only with the body; with sensitive eyes and ears, speaks with nature, and nature waits till it makes its 'inner-nature' open ... nature and art exist in open conditions, and at the point of balance where man's desire to make art is pushed by Nature, The art is temporary" (<https://yesilgazete.org/blog/2017/11/04/dogayla-oyunlar-oyunayanlarin-izinde-global-nomadic-art-project-ebru-bingol/>). In this context, Nature's Art shows significant differences according to similar art formations. İzmir-based Patika Art Group and Gaziantep-based Toprak Art Group stand out as the first time adopter groups in Turkey. The purpose of this study is to introduce general characteristics of the Nature Art and Nature Art groups in Turkey.

Key words: Nature, Art, Land Art

JOHN LOCKE'UN DÜŞÜNÇESİNDE LAİKLİK VE DİNSEL HOŞGÖRÜ

Yrd. Doç. Dr. Adem ÇELİK

Kafkas Üniversitesi, İİBF, SBKY, ademcelik36@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Aykut AYKUTALP

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İİBF, SBKY, aaykutalp@agri.edu.tr

ÖZET

Liberal siyaset teorisinin kurucu figürlerinden olan John Locke, devletin ortaya çıkışını toplum sözleşmesiyle açıklar ve devletin amacının, yaşam, özgürlük ve mülkiyet gibi doğal hakları korumak olduğunu savunur. Locke için, devletin öncelikli amacı bireyleri, dışsal herhangi bir güçten gelecek saldırı ve baskılara karşı korumaktır. Bireylere, dışarıdan baskı kurabilecek iki güç bulunmaktadır. Bunlar; devlet ve başka bireylerdir. O halde bireyleri baskıdan korumakla mükellef olan devletin kendisinin de, bir baskı aracına dönüşmesi ihtimal dâhilindedir. Devletin bireylere baskı uygulayabilmesinin ihtimal dâhilinde olduğu alanların başında, din ve inanç alanı gelmektedir. Herhangi bir devlet, bireylerin ilahi selametini garanti altına almak için, bireyleri, herhangi bir dine inanmaya zorlayabilir mi? Sivil-siyasal yönetimin sınırları, ilahi selameti garanti altına almak için din işlerini içerecek biçimde genişletilebilir mi? Kuşkusuz Locke'un bu sorulara vermiş olduğu yanıt olumsuzdur. Eğer bu sorulara verilen yanıtlar olumsuz ise, din ve devlet işleri arasında kesin ve adil sınırlar çekmek mümkün müdür? Siyasi yönetimin işlerini, din işlerinden kesinlikle ayırt etmeyi ve ikisi arasında adil sınırlar koymayı zorunlu bulan Locke, laikliği üç argümanla temellendirmeye çalışır. İlk olarak, ruhların iyiliği ve ilahi selamet, sivil siyasi yönetime diğer insanlara emanet edildiğinden daha fazla emanet edilmez. İkinci olarak, ruhların iyiliği, yetkisi sadece dış kuvvete bağlı olduğu için siyasi yönetime ait olamaz. Hakiki ve kurtarıcı din, onsu Tanrı için hiçbir şeyin makbul olmadığı aklın içsel olarak ikna edilmesine bağlıdır. Üçüncü olarak, insanların ruhlarının kurtuluşu siyasi yönetime ait olamaz; çünkü, kanunların sertliği ve cezaların şiddeti, insanları ikna etmeye ve fikirlerini değiştirmeye yetse bile, ruhların kurtuluşuna vesile olamaz. Bu bakımdan Locke, devletin inanç alanı söz konusu olduğunda bireylere müdahalede bulunamayacağını, bu türden bir müdahalenin sözleşme ilkeleri gereği gayrı-meşru, ilahi selamet söz konusu olduğunda ise faydasız olduğunu düşünür. Çünkü, ilahi selamet aklın içsel olarak ikna edilmesine bağlıdır ve hiçbir baskı aklı ikna etme gücüne sahip değildir. Din ve inanç alanı söz konusu olduğunda, bireylere başka bireyler tarafından yapılan baskılar karşısında devlet nasıl bir pozisyon takılmalıdır? Devletin dinsel inançlara müdahale etmemesinin bir sınırı var mıdır ve eğer bir sınır varsa bu sınır neresidir? Bu çalışma Locke'un laiklik ve dinsel hoşgörüyü nasıl temellendirdiği ve bu iki kavramının sınırlarını tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kavramlar: Devlet, Din, Laiklik, Hoşgörü, Baskı, İlahi Selamet

SIYASET, MEKÂN VE ÖZNEELLİK: ÇOKLUK VE HALK KAVRAMLARINI MEKÂN ÜZERİNDEN DÜŞÜNMEK

Yrd. Doç. Dr. Aykut AYKUTALP

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İİBF, SBKY, aaykotalp@agri.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Adem ÇELİK

Kafkas Üniversitesi, İİBF, SBKY, ademcelik36@hotmail.com

ÖZET

Siyaset ve mekan arasında bir ilişki olup olmadığı Antik dönemden beri tartışılmaktadır. Antik düşünürler için “polis”, siyasal nitelikli ilişkiyi mümkün kılan yegane mekan olarak kabul edilmektedir. Modern dönemde ise siyaset, devlet ve meclis gibi sınırlı bir mekan yoluyla tanımlanmaktadır. Temsil, modern siyasal mekanın biçimlenmesindeki anahtar kavramdır. Parlamento, siyaset ve mekan arasındaki ilişkinin berraklaştığı yapıyı ifade etmektedir. Parlamentolar, yasanın yapıldığı ya da halk iradesinin somutlaştığı mekan olarak tarif edilmektedirler. Modern siyasal tartışmalarda toplum büyük ölçüde, temsil edilenler ve temsil edenler arasındaki ayırım üzerinden tarif edilmektedir. Diğer bir boyutuyla modern dönemde siyasetin, devleti ve ülkeyi merkeze alarak tartışıldığı görülmektedir. Devlet ile siyaset arasında doğrudan bir ilişki olduğundan hareket eden yaklaşımlar, siyasetin devlet yoluyla ve içinde mümkün olabileceğini, devletsiz bir siyasetin olmayacağını savunmaktadırlar. Son dönemde siyaset teorisinde, siyaset ve mekan arasındaki ilişkiyi tartışan yeni kuramlar üretilmektedir. Bu yeni yaklaşımlarda mekan, bir dizi iktidar ilişkileri sonucunda ortaya çıkan siyasal bir kategori olarak toplumsal kimliklerin ve çatışan öznelliklerin alanı olarak görülmektedir. Siyaset ve mekan arasındaki ilişkiyi öznellikler üzerinden tartışan yeni kuramlardan ilki Ernesto Laclau-Chantal Mouffe tarafından üretilmiştir. Laclau ve Mouffe, “halk” kavramını çoğul kimliklerin eklememesi yoluyla demokratik siyasetin öznesi olarak görmektedir. Halk, çoğul mekanlar yoluyla kurulacak bir hegemonya kurucu bir öznellik olarak ele alınmaktadır. Bu yönüyle siyasal özneler onların eylemlerini biçimlendiren sabit bir mekan yerine farklı söylemler, pratikler yoluyla kurulmuş çoklu bir mekan anlayışı üzerinden ele alınmaktadır. İkinci yaklaşım ise Micheal Hardt ve Antonio Negri tarafından geliştirilen, merkezde “çokluk” kavramının bulunduğu kuramdır. Çokluk, tekilliklerin demokratik birlikteliği ve biopolitik üretim çağında yeni siyasal öznelliğin ve karşı-imparatorluğun kurucu özneliği olarak görülmektedir. Çokluk, siyasal bedenini metropolün mekansal farklılıklarında inşa etmektedir. Metropol farklı tekilliklerin karşılaşma alanı olarak öznelerin toplumsal dönüşümü örgütledikleri mekan olarak görülmektedir. Bu açıdan modern işçi sınıfı için fabrika neyse, metropol de, çokluğun bir özne olarak örgütlenmesini olanaklı kılan siyasal bir mekan özelliği taşımaktadır. Bu çalışma, siyaset ve mekan sorunsalını yeni öznellik biçimleri olarak görülen halk ve çokluk tartışmaları ışığında ele almaktadır. Çalışma aynı zamanda farklı öznellik biçimlerinin farklı mekansal kurgular yoluyla oluştuklarını dikkate alarak siyasetin mekansallığını tartışmaya açmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kavramlar: Mekân, Öznellik, Siyaset, Çokluk, Halk

AKILCI İLAÇ KULLANIMINDA ECZACILARIN TUTUM VE DAVRANIŞLARI PHARMACISTS' ATTITUDES AND BEHAVIORS IN RATIONAL USE OF MEDICINE

Doç. Dr Aykut EKİYOR
Gazi Üniversitesi, aykutekiyor1974@yahoo.com

Öğr. Gör. Gülhan GÖK
Amasya Üniversitesi, gulhan.gok@amasya.edu.tr

ÖZET

Dünya Sağlık Örgütü (WHO-DSÖ) ilacı, "fizyolojik sistemleri ya da patolojik durumları tüketicinin yararına değiştirmek amacıyla kullanılan ya da kullanılması öngörülen madde ya da ürün" olarak tanımlamaktadır. Hastalıkların tedavisi için elzem olan ilaçların yanlış kullanımı insan sağlığı üzerinde istenmeyen sonuçlara sebep olabilmektedir. Bu istenmeyen sonuçlar akılcı ilaç kullanımı (AİK) ile en aza indirilebilmektedir. Akılcı ilaç kullanımında kullanıcının son bulaşma noktası eczanelerdir. Eczacılar ilacın hastalara sağlanması aşamasında son nokta olmaları sebebiyle akılcı ilaç kullanımı konusunda etkin rol oynamaktadırlar. İlaçların hastalara temin edilmesi sırasında eczacıların yaptıkları bilgilendirmeler önemlidir. Bu araştırmanın temel sorusu eczacıların akılcı ilaç kullanımı konusundaki bilgi, tutum ve davranışları değişkenlik göstermekte midir? Belirlenen araştırma sorusundan hareket ile araştırmada eczacıların akılcı ilaç kullanımı konusundaki yaklaşımlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma literatür taraması sonucu oluşturulan bir ölçek yardımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Türkiye'de farklı illerde faaliyet gösteren eczacılar oluşturmaktadır. Araştırma verileri farklı sosyal medya gruplarına dahil olan eczacılara online yolu ile oluşturulan anket gönderilerek toplanmıştır. Bu gruplara dahil olan eczacılar ile iletişime geçilerek ulaşılmıştır. Araştırma verileri 15 Kasım- 20 Aralık 2017 tarihleri arasında elde edilmiştir. Anketlerin uygulanmasında gönüllülük esas alınmıştır. Araştırma da belirlenen yöntem ile 222 eczacıya ulaşılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans ve tanımlayıcı istatistikler, ki-kare testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; eczacıların büyük çoğunluğunun akılcı ilacın tanımlamasını doğru yaptıkları fakat bu tanımlamada uygun maliyette ilaç kullanımını göz ardı ettikleri belirlenmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası akılcı ilaç kullanımı bilgi düzeyi ile ilgili olarak kendilerini yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan eczacıların tamamı kullanıcıları reçetede yer alan ilaçlar hakkında bilgilendirdikleri, bu bilgilendirme ile eczacıların neredeyse tamamının ilacın uygulama şekline, günlük dozajına ve nasıl kullanılması gerektiğine önem verdikleri anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akılcı İlaç Kullanımı, Sağlık, Tutum, Davranış, Eczacı, Türkiye

ABSTRACT

World Health Organisation defines medicine as substances which are used to change physiological system or pathological conditions for the benefit of patients. Misuse of medicines, which are essential in medical treatments, may result in unwanted consequences. Rational Use of Medicine (RUM) can minimize these unwanted consequences. Pharmacies are the last point of contact in Rational Use of Medicine. Therefore, pharmacies play a crucial role in delivering effective Rational Use of Medicine. Pharmacies' role is very important in terms of informing and advising patients. The research question in this study is to find out if pharmacists' behaviour vary in the Rational Use of Medicine? The aim of this research is to evaluate pharmacists' behaviour in delivering Rational Use of Medicine. The research has been conducted by using a scale developed as a result of a literature review. The scope of the research is the pharmacists serving across Turkey. The data has been collected using a questionnaire conducted over the social media. Pharmacists who are the members of certain social groups have been surveyed. The data was collected between 15 November 2017 and 20 December 2017. The participants have been surveyed on voluntary basis. Some 222 pharmacists have been surveyed. Frequency and descriptive statistics, Chi-Square Test and Correlation Tests have been used to analyse the data. The research has found that most pharmacists are aware of the correct definition of Rational Use of Medicine but they ignore the financially efficient medicine use in most cases. Majority of participants consider themselves knowledgeable and competent in Rational Use of Medicine. All participants have confirmed that they inform their patients about the medicine in the prescription, daily dose, how to use the medicine correctly and they place a great importance on this practice.

Key Words: Rational Use of Medicine, Health, Attitude, Behaviour, Pharmacist, Turkey.

AKILCI İLAÇ KULLANIMINDA AİLE HEKİMLERİNİN ROLÜ FARKLILIK GÖSTERİR Mİ?

DO FAMILY DOCTORS' ROLE DIFFER IN RATIONAL USE OF MEDICINE?

Doç. Dr Aykut EKİYOR
Gazi Üniversitesi, aykutekiyor1974@yahoo.com

Öğr. Gör. Gülhan GÖK
Amasya Üniversitesi, gulhan.gok@amasya.edu.tr

ÖZET

Akılcı İlaç Kullanımı (AİK) Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre sistematik bir süreçtir. Bu süreç; hastaya doğru tanının konması, uygun ilacın reçete edilmesi, ilacın kişilerin kolayca sağlayabileceği ve ödeyebileceği bir ücrette olması, uygun doz, sıklık ve sürede doğru olarak kullanılması, değişik seçenekler içerisinde, etkinliği kanıtlanmış ve güvenilir bir tedavi seçilmesi, hastaya açık bilgiler vererek tedaviye başlanması, tedavinin sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesi basamaklarından oluşmaktadır. Akılcı ilaç kullanımı sürecinin yürütülmesinde ilaç kullanıcılarını birinci basamakta karşılayan aile hekimlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Araştırmanın sorunsalı akılcı ilaç kullanımında aile hekimlerinin rolü farklılık gösterir mi? şeklinde belirlenmiştir. Araştırma Türkiye genelinde aile hekimlerinin akılcı ilaç kullanımı konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendirmek amacıyla ile planlanmıştır. Araştırma Türkiye'nin farklı bölgelerinde serbest olarak çalışan aile hekimlerine uygulanmıştır. Literatür taraması sonucunda anket ölçeği hazırlanmıştır. Anketlerin sosyal medya üzerinden aile hekimleri grup yöneticilerine ulaşılarak paylaşılması sağlanmıştır. Ayrıca sosyal medya üzerinden aile hekimleri ile iletişime geçilerek gönüllü olan aile hekimlerine online olarak hazırlanan anket uygulanmıştır. Araştırma verileri 5 Aralık - 25 Aralık 2017 tarihleri arasında elde edilmiştir. Araştırmaya Türkiye'de farklı il ve ilçelerde faaliyet gösteren 228 aile hekimi katılmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 20 programına aktarılarak analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde frekans ve tanımlayıcı istatistikler, ki-kare testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda aile hekimlerinin yarısından fazlası muayene, tanı ve tedaviyi düzenlemek için hastalara ortalama 4 dakika zaman ayırdıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı aile hekimleri kendilerine başvuru yapan hastaların büyük çoğunluğuna reçete yazdıkları ve hiçbir reçetede tek kalem ilaç bulunmadığını, ilaç reçete ederlerken ağırlıklı olarak hastanın isteğini dikkate aldıkları belirlenmiştir. Aile hekimleri akılcı ilaç kullanımını uygun süre ilaç kullanımı olarak değerlendirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Akılcı İlaç Kullanımı, Sağlık, Tutum, Davranış, Aile Hekimi, Türkiye.

ABSTRACT

According to the World Health Organisation, Rational Use of Medicine is a systematic process. The procedure consists of the following stages: correct diagnosis, prescribing the correct medicine, financial and practical ease in access to the medicine, correct use of dosage, frequency and time, choosing proven treatment methods, giving right information to the patients, observing the outcomes of the treatment, and finally evaluation of the entire process. The greatest responsibility lay in the hands of family doctors who implement the first step of the process. The research question is that, “Do the family doctors’ role differ in Rational Use of Medicine?” The research is designed to evaluate the knowledge, attitude and behaviours of family doctors in Turkey. The research is conducted on family doctors working in various parts of Turkey. The questionnaire is prepared in light of a literature review. The questionnaire is shared with the managers on social media of family doctors. Also, family doctors are asked to complete the questionnaire online on voluntary basis. The research is conducted between 5 December 2017 and 25 December 2017. Some 228 family doctors from various towns and cities in Turkey participated in the survey. The data is analysed with IBM SPSS Statistics 20 software. Whilst analysing the data frequency and descriptive statistics, Chi-Square Test and Correlation Tests are used. More than half of the doctors’ survey confirmed that they spend approximately four minutes to consultation, prescription and treatment. Most doctors confirmed that they prescribed more than one type of medicine to the patients since the patients express strong interest in getting more than one type of medicine. The family doctors identified ‘Rational Use of Medicine’ as ‘correct length for use of medicine.’

Key Words: Rational Use of Medicine, Health, Attitude, Behaviour, Family Doctors, Turkey.

**MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKIŞ DENEYİMLERİ:
ÇOKLU YOLDAN PROBLEM ÇÖZME
MATHEMATICS TEACHER CANDIDATES' FLOW EXPERIENCES:
MULTIPLE PROBLEM SOLUTION**

Yüksek Lisans Öğrencisi Ayşe Nur Uyma
Yıldız Teknik Üniversitesi, fA216004@std.yildiz.edu.tr

Prof. Dr. Hasan Ünal
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, hunal@yildiz.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı lise matematik öğretmen adaylarının çoklu yoldan problem çözme sürecinde akış deneyimlerinin araştırılmasıdır. Araştırmanın odak noktası, çoklu yoldan problem çözme durumunda matematik öğretmen adaylarından akış tecrübelerindeki karakteristiklerini ve akış yaşamalarında etkili olan faktörlerin incelenmesidir. Kuramsal çerçeve olarak motivasyon teorilerinden biri olan akış teorisini baz almaktadır. Akış teorisi, kişinin, hiçbir dışsal faktöre bağlı olmaksızın, bir eyleme devam etmesi ve hedefe ulaşması için kişinin beceri ve yetenekleri ile yapılan işin zorluk derecesinin dengede olması gerektiğini ileri sürmektedir. Eğer yapılan eylemin zorluk derecesi kişinin yeteneklerinin üzerinde ise birey kaygılanır, endişelenir. Diğer taraftan, zorluk derecesi yeteneklerin altında ise eylem bir süre devam etse de kişi sıkılır. Her iki durumda da kişi eylemi sonlandırır. Diğer taraftan, bu denge sağlandığında birey, yaptığı işe kendini kaptırır, zihnini tam olarak o işe verir ve yaptığı işten haz alır. Sonrasında, salt o eylemi gerçekleştirmekten zevk aldığı için eyleme devam eder. Bu araştırma, matematik dersinin genel olarak, öğrencilerde endişe ve kaygı yaratması sorununa, öğrencilerin akış deneyimi yaşamaları için gerekli koşulların tespit edilmesiyle, bir çözüm yolu sunduğundan önemlidir.

Araştırma deseni nitel araştırma yöntemlerinden çoklu durum araştırmasıdır. Katılımcıları Marmara bölgesindeki devlet üniversitesinden lise matematik öğretmen adayları oluşturmaktadır. Veriler, katılımcılardan yarı yapılandırılmış mülakatlar ve öğrenci çalışma yapıtları ile toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre akış deneyiminin yaşanması için çözümün kişi tarafından yapılması, kişinin çözümü gerçekleştirebilecek beceriye sahip ve beceriyi zorlaması, daha önce bildiği yöntemlerden farklı olarak yeni bir yaklaşım geliştirmesi, başka bir deyişle, sahip olduğu bilgileri sentezleme sonucu çözümü açığa çıkarmasıdır. Bu araştırma bulguları arasında yer alan, akış deneyimi yaşamının en önemli karakteristiği, bulunan çözümün mevcut bilgilerin sentezlenmesi sonucu herhangi bir dış yardım olmaksızın ortaya konmasıdır.

Anahtar kelimeler: Motivasyon, Akış deneyimi, Çoklu yoldan çözüm.

ABSTRACT

The purpose of the research is to investigate mathematics teacher candidates' flow experiences in multiple problem solution process. The focus of the research is to examine the characteristics of investigate mathematics teacher candidates' flow experiences and the factors that affect being in flow. This study based on Flow Theory as the theoretical framework. The theory propounds that the challenge of a task and skills a person has are in balance, since the person stays in task. If the challenge is much higher than the skills, the person is getting anxious. On the other side, the challenge is much lower than the skills, the person is getting bored. In the both, the individual ends the action. However, if the balance happens, s/he has focused attention and enjoys what is doing. The study is significant in order to offer solution of the problem that students feel anxious in mathematics, in general. The research design is multiple case study which is one of qualitative research methods. Participants are high school mathematics teacher candidates attending a public university in Marmara region. The data is collected by semi-structured interview and students' artifacts. The results of the study show that person needs that are to do tasks on his/her own, to have the skills to accomplish the task but the challenge is a bit higher than skills. In addition, she or he needs to develop different approaches to solve problems. In other words, the person needs to develop solutions without any help, by making synthesis from previous knowledge, which is the most important characteristics of flow experiences.

Keywords: Motivation, Flow experience, Multiple solution.

MARKET(DAĞITICI) MARKALI ÜRÜNLERİN TERCİH EDİLME NEDENLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: NİĞDE İLİNDE BİR ALAN ÇALIŞMASI

Öğr. Gör. Ayşegül İNCE
Hitit Üniversitesi, aysegulince@hitit.edu.tr

Öğr. Gör. Ferhat UĞURLU
Şırnak Üniversitesi, ugurluferhat@hotmail.com

ÖZET

Son yıllarda gelişen ekonomik ve ticari gelişmeler sonucunda işletmeler açısından rekabet giderek artmıştır. Küreselleşen Dünya’da işletmeler artan rekabette yaşamlarını sürdürebilmek için farklı ve yenilikçi olmak zorundadırlar. Bu bağlamda perakendeciler öncelikle pazarlama alanında olmak üzere diğer birçok alanda yeni stratejiler geliştirmeye başlamışlardır. Üye kartları, banka kredi kartları ile gerçekleştirilen ortaklaşa çalışmalar, internet üzerinden yapılan satışlar ve hizmetler bu yeniliklere örnek olarak gösterilebilir. Ancak bunlardan farklı olarak, sistem içinde bahsedilen geleneksel yapıdan farklı bir konuma geçişte etkili olan en önemli yenilik perakendecilerin kendi markalarını geliştirme adına ortaya koymuş oldukları çabalarıdır. Kendi marka adlarıyla, daha çok süpermarket, hipermarket, zincir marketler tarafından satışa sunulan ürünler, market markalı ürünler ya da market markası olarak nitelendirilmektedir. Perakendeciler, ürünlerin tüketiciye ulaştığı son nokta olma fonksiyonları ile birlikte birer marka haline gelmiş, dağıtım fonksiyonunun yanı sıra tüketici marka tercihlerine etki edebilecek avantajlara kavuşmuştur. Perakendeciler zincirlerine olan bağımlılığı arttırmak ve kar marjlarını maksimize etmek maksadı ile piyasaya kendi markalarını taşıyan ürünler sunarlar. Bu araştırma, mevcut zincir mağaza yöneticilerine ya da daha sonra bu konuda piyasaya girmeyi düşünenlere, markalarını konumlandırma ve yeni ürün gruplarının oluşturulma aşamasında hedef tüketicinin özellikleri ile ilgili fikir vermesi bakımından faydalı olacaktır. Market markalarına yönelik tüketici eğilim ve beklentilerinin belirlenmesi açısından perakendecilere katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada market markalı ürünler üzerine literatüre çalışması yapılmış olup, tüketicilerin market markalı ürünleri tercih etme nedenlerini IBM SPSS programı ile ortaya koyabilmek, analiz edip yorumlamak amacıyla Niğde ilinde bir alan çalışması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Market Markaları, Perakende, Tüketici, Satın Alma Kararları, Marka

DAĞITICI (MARKET) MARKALI ÜRÜNLERE YÖNELİK TÜKETİCİ TUTUMLARI: NİĞDE İLİNDE BİR UYGULAMA

Ayşegül İNCE

Öğr.Gör., Hitit Üniversitesi, aysegulince@hitit.edu.tr

Ferhat UĞURLU

Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, ugurluferhat@hotmail.com

ÖZET

Özellikle küreselleşmenin etkisiyle işletmeler arasında artan rekabet, işletmelerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için yeni arayışlara girmelerine neden olmuştur. Perakendeciler, ürünlerin tüketiciye ulaştığı son nokta olma işlevinin yanı sıra birer marka haline gelmiş, dağıtım fonksiyonunun yanı sıra tüketici marka tercihlerine etki edebilecek avantajlara kavuşmuştur. Bu doğrultu da işletmeler yeni bir pazarlama stratejisi olarak dağıtıcı (market) markalı ürünler olgusunu ortaya çıkarmışlardır. Market markalı ürünler marketler adına veya onlar tarafından üretilen ve kendi isimleri veya markaları altında kendi mağazalarında satılan ürünlerdir. Perakende satış yapan işletmeler kendi bünyelerinde üretmiş oldukları ürünlere kendi marka veya isimlerini vererek müşteriye bu ürünleri satarak market alışkanlığı ve bir rekabet üstünlüğü sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu araştırma, mevcut zincir mağaza yöneticilerine ya da daha sonra bu konuda piyasaya girmeyi düşünenlere, markalarını konumlandırma ve yeni ürün gruplarının oluşturulma aşamasında hedef tüketicinin özellikleri ile ilgili fikir vermesi bakımından faydalı olacaktır. Bu çalışma ile süpermarketler ve market markalı ürünler hakkında literatür tanımları incelenmiş olup, Niğde ilinde bulunan tüketicilerin demografik özelliklerine göre market markalı ürünleri tercih etme ve satın alma tutumlarının nasıl farklılık gösterdiği konusunda, tüketicilere anket çalışması yapılmıştır. Araştırma da SPSS programı ile ortaya çıkan verilerin analiz edilip, yorumlanması ile hem literatür hem de uygulama çerçevesinde katkıda bulunmak üzere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Market Markaları, Perakende, Tüketici, Satın alma kararları, Marka

İŞ STRESİ DÜZEYİNDEKİ FARKLILIKLARI BELİRLEMeye YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA

Yrd. Doç.Dr. Kasım KAYA
Harran Üniversitesi, kkaya@harran.edu.tr
Yrd. Doç.Dr Baran ARSLAN
Harran Üniversitesi, barslan@harran.edu.tr
Prof.Dr. Ferit KÜÇÜK
Harran Üniversitesi, feritk@harran.edu.tr

ÖZET

İş stresi, bireyin çalışırken ya işin özelliklerinden kaynaklı ya da kişinin kendisi ile ilgili özelliklerinden kaynaklı yaşadığı uyumsuzluk ve bu duruma yönelik verdiği tepki olarak ifade edilmektedir. Stres, örgütler tarafından son yıllarda önemle üzerinde durulan bir sorundur. Stres sonucunda, çalışanların motivasyonunda düşüklük, odaklanma sorunu ve buna bağlı olarak iş kazaları, düşük verim, devamsızlık oranında artış, performans düşüklüğü gibi durumlar söz konusu olmaktadır. Günümüz piyasa koşullarında, iş güvencesinin olmaması ve aynı işin ekonomik olarak farklılık göstermesi iş stresinin önemli nedenleri olarak belirtilmektedir. Stres düzeyi, bireysel özelliklere, işin niteliğine ve işin dışındaki bir çok farklı faktörün etkisine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bu çalışmanın amacı çalışanların iş stresi düzeylerinde farklılığa neden olan bireysel faktörlerin belirlenmesidir. Bu amaçla hazırlanan anket 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, House ve Rizzo (1972) tarafından geliştirilen 7 maddeden oluşan iş stresi ölçeği yer almaktadır İkinci bölümde ise, ankete katılanların cinsiyeti, medeni durumu, eğitimi, yaşı, aylık ücretleri ve kaç yıldır aynı işte çalıştığına ilişkin gibi altı demografik faktör yer almaktadır. Anket Şanlıurfa'da faaliyet gösteren otomotiv firmalarının teknik servisinde çalışan 202 kişiye uygulandı. Elde edilen veriler SPSS analiz programı ile analiz edildi. Güvenirlilik analizi, frekans dağılımı, faktör analiz, Whitney U Testi analizi ve Kruskal Wallis H Testi analizi yapıldı. Araştırmanın güvenirliliği Cronbach's Alpha testi ile ölçülmüştür. Güvenirlilik analizi sonucu 0,822'dur. Yüksek bir güvenirlilik olduğu sonucu elde edilmiştir. Çalışanların iş stresi düzeylerinde cinsiyet ve medeni durum faktörleri açısından farklılık olup olmadığını belirlemek için Whitney U Testi analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda cinsiyet ve medeni durum faktörleri açısından çalışanların iş stres düzeylerinde bir farklılık olduğu sonucu elde edilmiştir. Erkek çalışanların kadın çalışanlara nazaran ve evlilerin bekarlara oranla iş stres düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Çalışanların iş stres düzeylerinde yaş, eğitim durumu, aylık ücreti ve aynı işte çalışma toplam yılı faktörleri açısından farklılık olup olmadığını belirlemek için Kruskal Wallis H analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda yaş, eğitim durumu, aylık ücret ve toplam çalışma süresi faktörleri açısından çalışanların iş stres düzeylerinde farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş ilerledikçe iş stresi düzeyi azalmaktadır. Aylık aldığı ücret, eğitim ve aynı iş yerinde çalıştığı toplam süre arttıkça iş stresi düzeyi azalmaktadır.

Anahtar kelimeler: İş stresi, stres, bireysel faktörler, otomotiv sektörü.

GİRİŞİMCİLİĞİN DESTEKLENMESİNDE EĞİTİM VE MENTÖRLÜK HİZMETLERİNİN ÖNEMİ

Prof.Dr. Ferit KÜÇÜK
Harran Üniversitesi, feritk@harran.edu.tr
Yrd. Doç.Dr Kasım KAYA
Harran Üniversitesi, kkaya@harran.edu.tr
Yrd. Doç.Dr Baran ARSLAN
Harran Üniversitesi, barslan@harran.edu.tr

ÖZET

Yaşanan küresel krizler, tüm ülkeleri olumsuz yönde etkilemiştir. Bu etkinin azaltılması ve krizlerin ülkelerin gelişmesi açısından fırsata dönüştürülmesi açısından girişimcilik, ekonomik anlamda piyasaların canlandırılması ve yeni istihdam alanları yaratılarak toplumsal refahın artırılması açısından önemli bir araç olarak görülmektedir. Hemen hemen tüm dünyada ve Türkiye’de de işsizlik en önde gelen ekonomik ve sosyal sorunlardan biridir. Son dönemde yayınlanan işsizlik rakamları oldukça yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. İşsizliğin azaltılması ve işsizlikle mücadele açısından girişimcilik kavramının önemli bir rol oynaması sebebiyle, bireyleri girişimciliğe yöneltecek çeşitli politikalar geliştirilmiş olup girişimciliğin önündeki engellerin kaldırılması hedeflenmiştir. Ancak ekonomik olarak aktarılan kaynakların etkin kullanılması ve girişimcilerin başarılı olabilmeleri açısından önemli bazı politikaların girişimler düzeyinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Günümüzde girişimciler; hızlı teknolojik gelişmeler, rekabet koşullarının katılaşması, piyasaların global düzeye ulaşması ve finansal sistemdeki değişiklikler içerisinde boğulmaktadır. Bu olumlu (fırsat) veya olumsuz (tehdit) faktörler; girişimci olmayı hedefleyen kişileri daha işin başındayken ürkütmekte, girişimci bireyler belirsizlikten kaçarak iş kurma fikrini hayata geçirmekten vazgeçmekte veya ertelemektedir. Akademik literatür incelendiğinde, girişimcilerin başarısız olmalarını etkileyen önemli faktörlerin başında, eğitim konusuna olan ilgisizlik ve danışmanlık hizmetleri ile mentörlük gelmektedir. Girişimciliğin önemini fark eden gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ise girişimci bireylerin önündeki engelleri kaldırmak hatta onları girişimde bulunmaya teşvik etmek için eğitimler düzenlemektedirler ve bu konuda destek sunmaktadırlar. Girişimcilik eğitimlerinin amacı bireylerin yaratıcılık eğilimlerini arttırmaktır. Üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimleri bireyleri iş hayatı ve girişim konusunda dinamik hale getirmekle beraber iyi bir girişimci olabilmeleri için sahip olmaları gereken niteliklere yönelik bilgi sahibi yapmayı amaçlamaktadır. Girişimciliğin Desteklenmesinde Eğitim, Koçluk Hizmetleri girişimlerin başarısı açısından son derece önem arz etmektedir. Girişimciler üzerine yapılan bir araştırmaya göre, girişimcilik eğitimi alanların yeni bir iş kurmaya eğilimlerinin daha fazla olduğu ve yıllık olarak daha fazla gelir elde ettikleri saptanmıştır. Girişimciler yatırım için gerekli kaynakları bir araya getirirler de bu imkânları kullanıp işlerini başarıya götürme konusunda, yeterli bilgi ve tecrübeye kısa zamanda sahip olmanın mümkün olmaması nedeniyle mentörler ile çalışma ihtiyacının başarı açısından oldukça önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik, eğitim, mentörlük hizmetleri.

G. E. M. ANSCOMBE'UN MODERN AHLAK FELSEFESİ ELEŞTİRİSİ VE BİR DEĞERLENDİRMESİ

G. E. M. ANSCOMBE'S CRITICISM ON MODERN MORAL PHILOSOPHY AND AN EVALUATION

Yrd. Doç Dr. Barış MUTLU

VAN YYÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü

barismutlu.79@yahoo.com

ÖZET

Anglo-sakson geleneğin filozoflarından biri olan Anscombe (1919-2001) felsefe tarihi içerisinde çok önemli bir yerde durur. Wittgenstein'in öğrencisi ve dostu olmuş, Wittgenstein'in en önemli eserlerinden biri olan *Felsefi Soruşturmaları*'ı Almanca'dan İngilizceye çevirmiştir. Ayrıca belirtmemiz gerekir ki Wittgenstein'in kendisi, kitabını çevirmesi için tüm öğrencileri arasından onu seçmiştir. Ayrıca Anscombe, Wittgenstein'in ölümünden sonra da onun çalışmalarının iki varisinden biri olmuştur. Filozof Peter Geach ile evlenmiş, yedi çocukları olmuş ve birçok önemli çalışma orta koymuştur. Anscombe çalışmalarında ağırlıklı olarak nedenin (causation) doğası, eylemin doğası ve ahlak felsefesi üzerinde durmuştur. Tespitleri ve değerlendirmeleri dil felsefesini, metafiziği, zihin felsefesini, benlik (self) tartışmalarını ve ahlak felsefesini de bir şekilde etkilemiştir. Örneğin Donald Davidson, Anscombe'ın başyapıtı kabul edilen *Intention*'da Aristoteles'ten sonra onun "pratik akıl" (practical reason) konusunu en iyi değerlendirmiş filozof olduğunu düşünür. Anscombe'ın çalışmaları içerisinde belki de en ses getiren ve etkili olan çalışması ise 1958'de yayımlanan "Modern Moral Philosophy" başlıklı makalesi olmuştur. Çünkü bu on dokuz sayfalık ve bir manifesto niteliğindeki makale, haklı olarak, çağdaş erdem etiği geleneğinin canlanmasına neden olmuş, özellikle Alasdair MacIntyre, Bernard Williams gibi filozofları etkilemiştir. Anscombe bu makalesinde, temel olarak şu tezleri ortaya koyar: 1- "şu anda ahlak felsefe yapmanın bizim için yararı" yoktur; "ahlak felsefesi yapmak, bariz bir şekilde yoksun olduğumuz; uygun bir psikoloji felsefesine sahip olasıya kadar, her hâlükârda bir kenara konmalıdır." 2. "İkincisi, yükümlülük ve ödev – diğer bir deyişle, *moral* yükümlülük ve *moral* ödev – ve *moral* olarak doğru (right) ve yanlış (wrong) ve "gerek" in *moral* anlamı kavramlarının, eğer psikolojik olarak olası ise, atılmaları/bir kenara bırakılmalarıdır; çünkü bunlar artık genel olarak geçerliliğini kaybetmiş daha önceki bir etik tasavvurun/tasavvurunun kalıntılarıdır ya da kalıntılarından türemişlerdir ve bu tasavvur olmadan salt zararlıdır." 3. "Sidgwick'ten günümüze kadar ki ahlak felsefe üzerine iyi bilinen İngiliz yazarları arasındaki farklılıklar pek de önemli değildir." İşte Anscombe makale boyunca bu tezlerini açık kılmaya çalışır, makalesini daha iyi anlayabileceğimiz kimi politik olaylarla, klasik ahlak felsefesi kadar kendi döneminin ahlak felsefelerini eleştirir. Ancak bu çalışmaya karşı, yine erdem etiği geleneği içerisinde önemli çalışmaları olan Roger Crisp gibi filozoflar ise itiraz etmiştir. Bu çalışmamızda amacımız, Anscombe'ın bu etkili, yoğun makalesini Crisp'in itirazlarına da dikkatle değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: G.E.M. Anscombe, Ahlak Felsefesi, Erdem Etiği

ABSTRACT

Anscombe (1919-2001), one of the philosophers of the Anglo-Saxon tradition, stands in a very important place in the history of philosophy. She became a student and friend of Wittgenstein, and translated the *Philosophical Investigation*, one of Wittgenstein's most important works, from German into English. We must also note that Wittgenstein himself chose her among all his students to translate the book. Anscombe also became one of the two heirs of his work after Wittgenstein's death. She had married philosopher Peter Geach, had seven children, and has wrote a lot of important works. Anscombe's works mainly focus on the nature of causation, the nature of action and moral philosophy. Her arguments and evaluations have also influenced linguistic philosophy, metaphysics, philosophy of mind, discussions on self and moral philosophy. For example, Donald Davidson thinks that after Aristotle, she is the best philosopher who has argued "practical reason" in *Intention*, which is considered the masterpiece of Anscombe. Perhaps the most known and influential work within Anscombe's works has been her article titled as "Modern Moral Philosophy" which was published in 1958. For this nineteen-pages article, which can be considered as a manifest, rightly has led to the revival of contemporary virtue tradition, especially fascinates philosophers such as Alasdair MacIntyre and Bernard Williams. In her article, she basically puts forth the following theses: 1- It is not profitable for us at present to philosophy; that should be laid aside at any rate until adequate philosophy of psychology, in which we are conspicuously lacking. 2- The concepts of obligation, moral obligation and moral duty, that is to say-and of morally right and wrong, and of the moral sense of "ought," be jettisoned if this is psychologically possible; because survivals, or derivatives from survivals, from an earlier conception ethics which no longer generally survives, and are only without it. 3- The differences between known English writers on moral philosophy from Sidgwick present day are of little importance. Thus, Anscombe tries to make these theses clear throughout the article, criticizing the moral philosophies of her era as well as classical moral philosophy, by some political events which we can better understand the article. But against this work, philosophers such as Roger Crisp, who is also an important thinker within virtue ethics tradition, have many objections. Our aim in this work is to evaluate Anscombe's influential, intensive work by pyng attention to Crisp's objections.

Key Words: G.E.M. Anscombe, Moral Philosophy, Virtue Ethics.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİNE BİREYSEL BAŞVURU HAKKI VE TÜRKİYE’NİN DURUMU

Arş. Gör. Bavver KILIÇOĞLU
Dicle Üniversitesi, bawer_3521@hotmail.com

ÖZET

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, “çocuk haklarının” uluslararası seviyede koruma altına alındığı en kapsamlı sözleşme olarak görülmektedir. Çocuk haklarının ulus-üstü bir normatif düzen içerisinde tanımlanması çabaları, çocuklara yönelik uluslararası koruma mekanizmalarını da gündeme getirmiştir. Bu kapsamda, Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Başvuru Usulüne İlişkin İhtiyari Protokol ile Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesine bireysel başvuru hakkının tanınması, “çocuk haklarının” uluslararası seviyede somut olarak korunması için önemli bir adım olduğu ifade edilebilir. Bu başvuru yoluyla bir uluslararası şikâyet ve denetim mekanizması tesis edilmiştir. İhtiyari Protokol, 28.12.2012 tarihinde BM’ye üye ülkelerin imzalarına açılmış; on üye devletin (Almanya, Arnavutluk, Bolivya, Gabon, İspanya, Karadağ, Kosta Rika, Portekiz, Slovakya, Tayland) imzalaması ve onay belgelerini tevdi etmelerine müteakip üç ay sonra (14.04.2014 tarihinde) yürürlüğe girmiştir. İhtiyari Protokole taraf olan devletlerin yetkili olduğu alanlarda BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin veya ek Protokollerin ihlal edildiğini düşünen kişi veya gruplar, Komiteye bireysel başvuru yapabilecektir (İhtiyari Protokol, mad. 5/1). Yöntem olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne bireysel başvuru ile paralel kaideler benimsenmiştir. İki başvuru mekanizması da birçok açıdan benzer karakterler taşımaktadır. Çocuk Hakları Komitesi’nin yürüteceği denetim, bir yargısal aktivasyon niteliğinden ziyade bir şikâyet mekanizması olarak zikredilse de ciddi ve sistematik hak ihlallerinin varlığı halinde; ilgili devlete ziyaretin yapılmasını kapsayacak şekilde soruşturma yürütülebilmesi ve geçici tedbir kararının alınmasını taraf devlete önerebilmesi gibi etkin bir alana da sahip bulunmaktadır (İhtiyari Protokol, mad. 10/3, 13). Ayrıca Çocuk Hakları Komitesi koruyucu tedbirlere de karar verebilmektedir. Sözleşmeye ve İhtiyari Protokole taraf devletler yetki sınırları içerisindeki çocukların insan hakları ihlaline, kötü muameleye veya tehdide maruz kalmamalarını sağlamak için gerekli her türlü tedbiri almayı yükümlenmişlerdir (İhtiyari Protokol, mad. 4/1). Çocuk haklarına dair bu başvuru mekanizmasının sonuçlarının iki yıllık periyotlarla raporlanması ve ilan edilmesi de hak ihlallerinin azaltılması için uluslararası toplum bilincinde dolaylı ancak etkin bir rol oynamaktadır. Türkiye ihtiyari protokole 2012 yılında imza atmış ve beş yıl aradan sonra 03.04.2017 tarihinde gerekli uygun bulma kanunu, TBMM’de onaylanarak Resmi Gazetede ilan edilmiştir. İş bu onay belgesi, BM Genel Sekreterliğine depo edildikten üç ay sonra Türkiye iç hukuku açısından da bağlayıcı bir uluslararası başvuru mekanizması olarak rol oynayacaktır. Bu sebeple, Çocuk Hakları Komitesine “çocuk hakları” ihlallerine ilişkin başvuru yöntemlerinin ele alınması ve Türkiye iç hukuku açısından etkin bir başvuru yolu olup olmayacağının tespit edilmesi çalışmamızda ele alınacak konulardır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakları, BM Çocuk Hakları Komitesi, Bireysel Başvuru

SOYKIRIM SUÇU KAPSAMINDA MAĞDUR GRUP OLARAK “DİNİ GRUPLARA” KÖKTENCİ MEZHEBİ ÇATIŞMALAR EKSENİNDE BİR BAKIŞ

Arş. Gör. Bavver KILIÇOĞLU

Dicle Üniversitesi, bawer_3521@hotmail.com

ÖZET

Soykırım suçunun uluslararası hukukta tanımlanmaya çalışıldığı 19. yüzyılın ikinci yarısında suçun mağdur gruplarının belirlenmesi hayli sancılı olmuştur. Dilsel ve siyasal grupların soykırım suçunun mağdur grupları arasında olup olmaması devlet delegeleri arasında ciddi tartışmaların yaşanmasına sebebiyet vermiş ve sonuç olarak üyeliği doğuştan gelen ve sabit bir karakter taşıyan grupların mağdur konumunda bulunması gerektiği fikri açığa çıkmıştır. Yani geçici ve sonradan elde edilen aidiyet bağları soykırım suçunun mağdur grupları kapsamının dışına çıkarılmıştır. Bu yaklaşımla pozitif hukukta yerini bulan Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi kapsamında “milli, etnik, ırksal ve dini” grupların soykırım suçunun mağdur grupları arasında olduğu kabul görmüştür. Milliyet bağının sonradan değiştirilebildiği ve dini paydaşlığın da değişken bir karakter taşıdığı düşünüldüğünde “siyasal ve dilsel” grupların Sözleşme kapsamından çıkarılmasının, -sürekli ve doğuştan gelen- bir bağın oluşmuş olması üzerinden açıklanamayacağı ise ortadadır. Soykırım suçunda dini grupların mağdur konumunda bulunması, dini hoşgörünün uluslararası toplum içerisinde edildiği önem ile izah edilebilecektir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 36/55 sayılı kararıyla ilan ettiği “Din veya İnanca Dayanan Her Türü Hoşgörüsüzlüğün ve Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri”de bu öneme dikkat çekilmektedir. Ruanda için Uluslararası Ceza Mahkemesi *Akayesu Kararında* dini grubu; üyeleri aynı dini, mezhebî, ortak inançları veya ibadet usullerini paylaşan grup olarak tanımlanmıştır (Akayesu Kararı, par. 515). Bu kararda genişletici bir yorum ile mezhepsel kolların da dini gruplar arasında olduğu ifade edilmektedir. Ancak bu yorumun aynı dini payda içerisinde bulunan bir birine “düşmanlaşmış” radikal unsurlar arasındaki “yok etme” fiillerine uygulanıp uygulanmayacağı konusu farklı görüşlerin doğmasına sebebiyet vermiştir. Zira birçok ülkede mezhepsel ayrımların siyasi, askeri ve idari yapılarla olan dirsek teması ve güncel çatışmalı durumlar; suçların suçu olarak da anılan soykırım suçu kapsamında ele alınmasında daha ihtimamlı bir bilimsel değerlendirmenin gerekçesini oluşturmaktadır. Örneğin; Hıristiyanlık dininde köktenci Katolikler, Protestanları dini açıdan yetersiz görerek sapkın ilan etmiş, bu durumda Protestanlara yönelik bir dizi katliamın kapısını aralamıştır. Ancak Katolik/Protestan çatışması şiddet başlığı altında incelendiğinde soykırım suçu ile irtibatlandırılmasından da özellikle kaçınılmıştır. Kin ve nefret dilinin tarihsel kökenlere dayandığı bu tarz mezhebî ayrışmaların insanlık tarihi ile paralel bir gelişim seyri izlediği ve birçok coğrafi alanda mezhepsel köktenciler arasında bulunan “ben” ve “öteki” ayrımının bir çatışma haline dönüştüğü ifade edilebilir. Mezhepler arasında yaşanan her çeşit çatışmanın soykırım suçu kapsamında değerlendirilemeyeceğini düşünmekle beraber; suçun diğer unsurlarının da (kısmen veya tamamen yok etme kastı gibi) bulunması halinde suç kapsamına dahil edilebileceği fikri savunulabilir. Her hâlükârda yaşanan somut olayların kendi özgün nitelik ve koşulları da ele alınarak bu tahlile varmak gerekecektir.

Anahtar Kelimeler: Soykırım Suçu, Dini Gruplar, Mezhepsel Ayrışmalar

TÜRKİYE’DE MANEVİ DESTEK HİZMETLERİNİN KURUMSALLAŞMASI

Arş. Gör. Metin ERDEM
Bingöl Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
metin.erdem.21@gmail.com

Doç. Dr. Bedrettin KESGİN
Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
bedrettink@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de sosyal hizmet ile ilişkisi bulunan kurumlarda yapılan manevi destek hizmetlerini incelemektir. Bu kapsamda dört kurum belirlenmiştir. Bu kurumlar, aile ve sosyal politikaları, adalet hizmetleri, sağlık hizmetleri ve din hizmetlerinin yürütüldüğü alanlar şeklinde ele alınmıştır. Bu kurumlarda, manevi destek hizmetlerinin kurumsallaşma sürecini ve kurumlarda uygulanan manevi destek hizmetlerini ele alınmıştır. Bu kurumlarda, manevi destek hizmetlerinin tarihsel süreci ele alınmıştır. Ayrıca, bu dört kurumda manevi destek hizmetlerine yönelik neler yapıldığına dair cevaplar aranmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, bu kurumlarda manevi destek hizmetleri Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yürütüldüğü görülmüştür. Ayrıca, 2000’li yılların başına kadar bu kurumlarda manevi destek hizmetlerinin din temelli yürütüldüğünü ancak bu tarihten sonra bu uygulamaları kısmen dinden arındırılıp manevi destek hizmet merkezli anlayışına geçildiği bilinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Kurumları, Manevi Destek Hizmetleri

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate spiritual support services implemented in institutions that are related to social work. In this context four institutions were determined to be investigated. These institutions are affiliated with family and social policy, justice services, health service and religion service. Institutionalisation of spiritual support services and what kind of spiritual support services are implemented in these institutions are examined. Historical process of spiritual support services in these institutions are handled. Moreover what are being implemented relating spiritual support services are investigated. According to the results spiritual support services are performed by Religious Affairs Directorate. Furthermore it was seen that until 2000's spiritual support services were conducted on religion basis, after that date these services have partly been splitted from religion and implemented as spiritula support services.

Key Words: Social Work, Social Work Institutions, Spiritual Support

AKADEMİK GÜDÜLENMENİN AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İİBF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

THE EFFECT OF ACADEMIC MOTIVATION ON ACADEMIC PROCRASTINATION
BEHAVIOUR: A RESEARCH ON STUDENTS OF FACULTY OF ECONOMICS AND
ADMINISTRATIVE SCIENCES

Bengü HIRLAK

Dr. Öğr. Ü., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, benguhirlak@hotmail.com.tr

Orhan BALIKÇI

Arş. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, orhanbalikci@hotmail.com

Özet

Öğrencilerin akademik işleri açısından verimli bir öğrenim dönemi yaşayabilmeleri için, güdülenme düzeyleri oldukça önemli bir konu niteliğindedir. Akademik güdülenmenin akademik çıktılar üzerinde önemli ve güçlü bir etkisinin olduğu, akademik erteleme davranışının da güdülenme karşıtı bir olgu olduğu bilinmektedir. Yapılan bu araştırmayla, İİBF öğrencilerinin akademik güdülenme düzeylerinin akademik erteleme davranışları üzerinde bir etkisinin olup olmadığını ve bu tutumlarının sosyo-demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, genel not ortalaması) göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesinin 295 İİBF öğrencisinin katılımıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Araştırmada, akademik güdülenme düzeyini ölçmek için Bozanoğlu (2004) tarafından geliştirilen 3 alt boyuttan (kendini aşma-7 ifade; bilgiyi kullanma-6 ifade; keşif-7 ifade) ve 20 ifadeden oluşan ölçek, akademik erteleme davranışını ölçmek için ise Aitken (1982) tarafından geliştirilen, Balkıs (2006) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan tek boyutlu ve 16 ifadeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Anket çalışması sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda; akademik güdülenmenin boyutu olan kendini aşma ile akademik erteleme davranışı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı, bir diğer boyutu olan bilgiyi kullanmayla orta düzeyde ve keşifle ise zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu, bilgiyi kullanma düzeyinin akademik erteleme davranışını olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kendini aşma ve akademik erteleme davranışları düzeylerine ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine ve okudukları sınıflara göre; akademik erteleme davranışları düzeylerine ilişkin görüşlerinin yaşlarına göre; akademik güdülenme boyutlarına ve akademik erteleme davranışlarına ilişkin görüşlerinin okudukları bölümlere ve genel not ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Güdülenme, Akademik Erteleme, Üniversite Öğrencileri

Abstract

The level of motivation is a very important issue for the students to have a productive learning period in terms of academic affairs. It is known that academic motivation has an important and powerful effect on academic outcomes, and academic procrastination behavior is also an anti-motivation phenomenon. With this research done, it aims to determine whether the academic motivation levels of student of faculty of economics and administrative sciences have an effect on the academic procrastination behavior and whether they differ according to the socio-demographic characteristics (age, gender, department, class, general grade average) of the students. For this purpose, a questionnaire study was carried out with the participation of 295 students of Faculty of Economics and Administrative Sciences, Kilis 7 Aralık University during the academic year of 2017-2018. In the research, the first scale comprising of three sub-dimensions (self-transcendence-7 expressions; using knowledge-6 expressions; exploration-7 expressions) and 20 expressions were used to measure the level of academic motivation, developed by Bozanoğlu (2004), in order to measure academic procrastination behavior, the second scale comprising one dimensional and 16 expressions and was used, which was developed by Aitken (1982) and adopted to Turkish by Balkıs (2006). Data obtained by the questionnaires was analysed by using SPSS package program. As a result of the analyses made, there is no significant relationship between self-transcendence, the first subdimension of academic motivation, and academic procrastination behavior. On the other hand, academic procrastination behavior has negative relation to using knowledge, the other subdimension of academic motivation, at moderate level and has negative relation to exploration, the other subdimension of academic motivation, at low level. Moreover, according to gender and class, on the levels of self-transcendence and academic procrastination behaviors; according to age, academic procrastination behaviors differ; academic motivation dimensions and academic procrastination behaviors statistically significant differ according to department and general grade average.

Keywords: Academic Motivation, Academic Procrastination, University Students

ALGILANAN SOSYAL DESTEKLE ÖĞRENİLMİŞ GÜÇLÜLÜK DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: İİBF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED SOCIAL SUPPORT AND LEVEL OF LEARNED RESOURCEFULNESS: A RESEARCH ON STUDENTS OF FACULTY OF ECONOMICS AND ADMINISTRATIVE SCIENCES

Bengü HIRLAK

Dr. Öğr. Ü., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, benguhirlak@hotmail.com.tr

Orhan BALIKÇI

Arş. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, orhanbalikci@hotmail.com

Özet

Öğrenilmiş güçlülük, bireylerin olayları denetleyebilmeleriyle, olumsuzluklarla ve zorluklarla başa çıkabilmeleriyle, kendi hayatlarını kontrol edebilmeleriyle ilgili becerilerini ifade etmektedir ve bireylerin çevresinde algıladıkları sosyal desteğin bu beceriler üzerinde önemli bir etkisi olabilmektedir. Bu araştırma, İİBF öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını ve bu tutumlarının sosyo-demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, genel not ortalaması) göre farklılık gösterip göstermediğini belirleme amacı taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesinin 295 İİBF öğrencisinin katılımıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Araştırmada algılanan sosyal desteği ölçmek için Zimet ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilen, Eker ve Arkar (1995) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan 3 alt boyuttan (aile desteği-4 ifade; arkadaş desteği-4 ifade; özel insan desteği-4 ifade) ve 12 ifadeden oluşan ölçek, öğrenilmiş güçlülük düzeyini ölçmek için ise Rosebaum (1980) tarafından geliştirilen tek boyutlu ve 36 ifadeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Anket çalışması sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda; algılanan sosyal desteğin boyutları olan aile, özel insan, arkadaş desteği ile öğrenilmiş güçlülük düzeyi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu, aile ve arkadaş desteğinin öğrenilmiş güçlülük düzeyini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin algılanan sosyal destek boyutlarından olan özel insan ve arkadaş desteği ile öğrenilmiş güçlülük düzeylerine ilişkin görüşlerinin yaşlarına göre ve aile desteği algılarına ilişkin görüşlerinin okudukları sınıflarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Algılanan Sosyal Destek, Öğrenilmiş Güçlülük, Üniversite Öğrencileri

Abstract

Learned resourcefulness refers to the ability of individuals to control their own lives by being able to control events, cope with negativity and difficulties and the social support they perceive in their surroundings can have a significant impact on these skills. This research is intended to determine whether there is a relationship between levels of social support perceived by students of faculty of economics and administrative sciences and the level of learned resourcefulness and whether these attitudes differ according to socio-demographic characteristics (age, gender, department, class, grade point average). For this purpose, a questionnaire study was carried out with the participation of 295 students of Faculty of Economics and Administrative Sciences, Kilis 7 Aralık University during the academic year of 2017-2018. In order to measure the perceived social support in the research, one scale having three sub-dimensions (family support-4 expressions; friend support-4 expressions; significant other support-4 expressions) and 12 expressions, which was developed by Zimmet et al. (1988), adapted to Turkish by Eker and Arkar (1995), was used. On the other hand, the other scale having one-dimensional and 36 expressions, which was developed by Rosebaum (1980), was used to measure the level of learned resourcefulness. Data obtained by the questionnaires was analysed by using SPSS package program. The results show that family support, friend support and significant other support, as subdimensions of perceived social support, have significant positive relation to learned resourcefulness. It was revealed family and friend support influence positively learned resourcefulness. In addition, view of students, related to friend support and significant other support, as subdimensions of perceived social support, and level of learned resourcefulness, differs statistically significantly according to age and family support perceptions of students differs statistically significantly according to their class.

Keywords: Perceived Social Support, Learned Resourcefulness, University Students

ÖMER SEYFETTİN'DE MİLLİYETÇİLİK VE MİLLİ KİN EDEBİYATI

Arş. Gör. Bengücan FINDIK
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, bfindik@agri.edu.tr

ÖZET

Ömer Seyfettin, Osmanlı Devleti'nin son döneminde Balkanlarda görev yapan bir subay ve aynı zamanda da hikaye yazarıdır. "Genç Kalemler Dergisi"nde Milli Edebiyat akımını başlatmış ve siyasi Türkçülüğün, edebiyat alanındaki bilinen bir temsilcisi olmuştur. Siyasi düşüncelerinin şekillenmesinde Selanik'te içine girdiği çevre ve Balkan Savaşları çok etkili olmuştur. Ömer Seyfettin Balkan milletlerinin sahip olduğu milli ülküyü görmüş ve Türklerde eksik olanın bu olduğunu düşünmüştür. Seyfettin'e göre, Türkler var olmak için milli bir bilince ve ülkeye sahip olmalıydılar. Bu bilinci yaratmanın ya da var olan bilinci güçlendirmenin yolu da, yaratılan ötekiye karşı beslenen milli bir kinin olmasıydı. Ömer Seyfettin bu amaçla Balkan milletlerinin ve bütün Batının vahşiliğini, caniliğini, kötülüğünü, ahlaksızlığını ve Türk düşmanlığını ortaya koymaya çalışmış; karşısına da çok büyük ve şanlı bir tarihe sahip olan, kahramanlıkla, şerefle ve ahlaklılıkla özdeşleştirdiği Türklüğü koymuştur. Ömer Seyfettin birbiriyle birleştirdiği üç kimliğe sahiptir: Asker kimliği, yazar kimliği ve siyasi kimliği. Askeri okullarda okuduktan sonra, Osmanlı'nın parçalanmasına ve vatan olarak bilinen Rumeli'nin kaybedilmesine şahit olmuş, eserlerinin çoğunu yaşadıklarından sonra değil, yaşarken yazmıştır. Bu sebeple Ömer Seyfettin hikayelerinde yaşanan olayların sıcaklığı, nefret ve şiddet duygularıyla okuyucuya yansımaktadır. Osmanlı'dan ayrılan ya da ayrılma mücadelesi veren gayrimüslim milletler, onlara yardım eden Avrupalı devletler ve Türklük bilincinden yoksun Osmanlı aydınları Ömer Seyfettin'in yazılarında birer nefret nesnesi haline gelirler. Partinin önde gelen isimlerinden olmasa da Ömer Seyfettin bir İttihat ve Terakki üyesidir. Gelişmekte olan siyasi milliyetçiliği sadece edebi alanda desteklemekle kalmamış, doğrudan siyasi metinler yazarak da siyasete dahil olmuştur. Ömer Seyfettin Türk tarihinin kadimliğini, eski Türk devletlerinin dünyanın çeşitli yerlerine hakim olup milletlere diz çöktürdüğünü, Osmanlı'dan ayrılan milletlerin kötülüğünü ve hainliğini, Avrupalıların ahlaksızlığını, bütün Avrupa'nın Türklere olan düşmanlığını ve Türklüğün kahramanlıkla eş değer yüce bir değer olduğunu pek çok yazısında vurgular. Yaptığı bu vurguların hepsi ilerleyen dönemlerde Türkiye'nin resmi ideolojisinde kendine yer bulacaktır. "Türkün Türkten başka dostu yoktur" gibi sloganlar ve "Türk Ögün Çalış Güven" gibi vecizelerin izlerini Ömer Seyfettin'de görmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçilik, Milli Kin Edebiyatı, Ömer Seyfettin

ÜNİVERSİTELERE SUNDUĞU FIRSATLAR YÖNÜYLE SOSYAL MEDYA

Yrd. Doç. Dr. Berat ÇİÇEK

Muş Alparslan Üniversitesi, İİBF, b.cicek@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Ahmet ÇİÇEK

Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Programlar MYO, a.cicek@alparslan.edu.tr

Arş. Gör. Vedat ALMALI

Muş Alparslan Üniversitesi, İİBF, v.almali@alparslan.edu.tr

ÖZET

İnternet kullanımının artmasıyla birlikte alışverişten eğlenceye, eğitimden habere, vatandaşlık hizmetlerinden bilgi edinmeye kadar birçok alanda büyük bir değişim yaşanmıştır. Öyle ki birçok ansiklopedi, dergi ve gazete artık basılı kopya yayımlamayı bırakmış, online kopyalar yayımlamaya başlamıştır. Artık mağazalar üzerinden değil de sadece internet üzerinden satış yapan şirketler kurulmaya başlamıştır. Hatta eğlence sektöründe dahi yalnızca internet üzerinden hizmet veren şirketler ortaya çıkmıştır. Diğer yandan devletin sağladığı hizmetlere vatandaşlar tek tıkla ulaşır hale gelmiştir. Bu durum çok sevdiğimiz bir kitaba, çok istediğimiz bir ürüne, ihtiyaç duyduğumuz geniş hacimli bilgiye, hoşlandığımız bir filme de tek tıkla ulaşmayı mümkün kılmaktadır. Tüm bu değişimler belki de en fazla iletişim sektörünü dönüştürmüştür. Böylelikle uzun yıllardır alışıl gelmiş olan yazılı ve görsel medya da farklı bir boyuta doğru ilerlemeye başlamıştır. İletişimdeki belki de en büyük değişim ise 2000’li yılların başından itibaren sosyal medyanın yaygınlaşmaya başlamasıyla olmuştur. Böylelikle gerek bireyler arası gerekse de kurumsal açıdan iletişim farklı bir boyuta ulaşmış, büyük kitlelere erişmek daha kolay bir hal almış ve daha interaktif (etkileşimli) bir iletişim modeli meydana çıkmaya başlamıştır. Sosyal medya adı verilen bu mecraanın yaygın kullanımı bireyler arasında olduğu gibi; şirketler ve kurumların da ilgisini çekmiştir. Sosyal medyayı kurumsal açıdan en cazip kılan yönü ise geniş kitlelere verilmek istenen mesajların kısa sürede ve birinci elden verilebilmesi olanağı olmuştur. Bu çalışmada sosyal medyayı etkin olarak kullanan kurumlar arasında sayılan üniversitelerin sosyal medyayı kullanım nedenlerinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Tabakalı örnekleme yöntemine göre ülkemizdeki yedi coğrafi bölgeden seçilen yedi üniversitenin resmi sosyal medya (Facebook, Twitter, Instagram, Youtube) hesapları incelenmiştir. Bu hesaplarından elde edilen veriler *içerik analizi* yöntemine göre yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarının literatüre katkı sunmasının yanında; pratikte, sosyal medya kullanımının etkinliğini artırmaya yönelik çözüm önerilerinin de getirilmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Sosyal Medya, Üniversiteler

ÜNİVERSİTELERİN MEDYADAKİ İTİBAR ALGISI ALTINDA YATAN TEMEL DİNAMİKLER: MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Berat ÇİÇEK

Muş Alparslan Üniversitesi, İİBF, b.cicek@alparslan.edu.tr

Arş. Gör. Vedat ALMALI

Muş Alparslan Üniversitesi, İİBF, v.almali@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Ahmet ÇİÇEK

Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Programlar MYO, a.cicek@alparslan.edu.tr

ÖZET

Üniversiteler toplumların yüksek anlam yükledikleri kurumlardır. Bu nedenle üniversitelerden beklentilerin de aynı oranda yüksek olduğu söylenebilmektedir. Geçmişte kurumsal açıdan çok fazla tartışılmamasına rağmen, günümüzde yerine getirdikleri fonksiyonlar açısından gerek medyada gerekse de halk arasında üniversitelerin sık sık tartışılır olduğunu görmekteyiz. Bu tartışmaların genellikle üniversitelerin konumlandırılmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Yani üniversitelerin sahip oldukları itibar, nasıl bir misyon gerçekleştirdiklerinden ziyade, toplumun o üniversiteyle ilgili sahip olduğu algı çerçevesinde şekillenmektedir. Zaten itibar kavramı incelendiğinde, kavramın bir birey ya da nesne hakkında insanların genelinde var olan kanı, düşünce olarak tanımlandığı görülmektedir. Kurumsal itibar için ise maddi olmayan bir kaynak olup, bir kurumun mevcut kaynaklarının bütün değerlendirmesi, pozisyonu ve gelecekte beklediği performansını temsil eden değerleridir şeklinde bir tanımlamada bulunulabilir. Bu çalışmada, içinde buldukları toplumun üniversiteleri nasıl algıladıkları ve bu algının altında yatan temel dinamikler kurumsal itibar kuramı ile medya üzerinden irdelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Muş Alparslan Üniversitesi özelinde bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmayı gerçekleştirebilmek için bir araştırma yapılmıştır. Araştırma, içerik analizi yöntemine göre gerçekleştirilmiştir. Buna göre, 2015-2018 yılları arasında tüm ulusal ve yerel basında yer alan Muş Alparslan Üniversitesi haberleri derlenmiştir. Elde edilen veriler ile üniversitenin en çok hangi konularda haber olduğu, haberlerde en çok geçen kelimeler ve kişiler, belirli bir sistematik dahilinde derlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; Muş şehriyle, Muş Alparslan Üniversitesi'nin ciddi manada birbirini destekler nitelikte olduğu, üniversitenin kentteki yaşamın önemli bir parçası olduğu ve sahip olduğu kurumsal itibarın kente önemli bir katkı sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal İtibar, Üniversite, Muş Alparslan Üniversitesi

*Bu çalışma Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası: BAP-17-İİBF- 4901-12

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI KAPSAMINDA KARŞILIKLAR VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ ACCOUNTING OF PROVISIONS IN SCOPE OF TURKISH ACCOUNTING STANDARDS

Dr. Betül Şeyma ALKAN
betulalkann@gmail.com

ÖZET

Günümüz dünyasında teknolojiye paralel olarak her alanda hızlı gelişmeler kaydedilmektedir. Ülke ekonomilerinin küreselleşmesiyle birlikte finansal tabloların, muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlanması, finansal raporlamada bir standardizasyonun sağlanması önem arz etmektedir. Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında, işletmeler finansal tablolarını gerçeğe uygun şekilde düzenlemek ve raporlamakla yükümlüdür. Finansal tablolarda, gerçekleşen olaylar ile birlikte gerçekleşme ihtimali yüksek ancak zamanı belli olmayan olaylarında raporlanması işletmelerin gerçek finansal durumunu yansıtmaları açısından önemlidir. Bir finansal durum tablosunda, işletmenin varlıkları, borçları ve özkaynakları raporlanmaktadır. İşletmenin sahip olduğu varlıkların elde edilmesi için katlandığı ticari borçlar, tutarı ve ne zaman tahakkuk edeceği bilinen yükümlülüklerdir. Karşılıklar ise gerçekleşme zamanı veya tutarı belli olmayan, muhtemel yükümlülüklerdir. Bu doğrultuda, karşılıklar, ticari borçlar ve tahakkuklar gibi yükümlülüklerden ayrı izlenmektedir. Muhasebe teorisinde, muhasebenin temel ilkelerinden ihtiyatlılık kavramına dayalı olarak işletmeler muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve belirli risklerin göz önünde bulundurulması gereği muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar. Karşılık kavramı muhasebe uygulamalarında en çok karıştırılan konulardan biridir. Karşılıklar geniş perspektifte yorumlandığından dolayı varlıklardaki değer düşüklüğü (allowances) kavramı içinde kullanılmaktadır. Ancak, varlıklardaki değer düşüklüğü başka bir standardın kapsamı içerisinde olup, amacı ve işleyişi farklıdır. Varlıklardaki değer azalış karşılıkları, varlıkların defter değerindeki değişimlere ilişkin yapılan düzeltme işlemleridir. Borç ve gider karşılıkları ise mevcut bir yükümlülükten kaynaklı gerçekleşmesi beklenen ancak miktarı belli olmayan ve işletme için zarar niteliğinde olan işlemlerdir. Özü itibarıyla karşılık, tahmini giderleri dikkate almak demektir. Türkiye’de yasal mevzuat açısından karşılık ayrılabilmesi için özel hükümler mevcuttur. Kesin borç niteliği olmayan giderlerle ilgili olarak karşılık ayrılması, ya da ayrılan karşılığın gider olarak mali karın tespitinde dikkate alınması mümkün değildir. Muhasebe standartları açısından ise karşılık ayrılması için belirli koşulların varlığı yeterlidir. Bu çalışma kapsamında, Türkiye Muhasebe Standartları’ndan TMS 37’nin konusu olan Karşılıklar, kavramsal olarak ele alınmakta ve uygulama alanları konusunda örnek muhasebe kayıtları verilerek açıklanması amaçlanmaktadır. Muhtemel yükümlülük olan karşılıkların, finansal tablolara yansıtılması bilgi kullanıcılarına daha doğru ve güvenilir bilgi sunulması ve karar almaları açısından oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Muhasebe Standartları, TMS 37, Karşılıklar

ABSTRACT

In today's world, there have been rapid improvements in all areas with parallel to technology. With the globalization of the country's economy, it is important to prepare the financial statements in accordance with the accounting standards and to provide a standardization in financial reporting. The company is obliged to set and report on the financial statements at fair value in the scope of Turkey Accounting Standards. In the financial statements, reporting on incidents that are likely to occur but are not timely together with the actual incidents are important to reflect the actual financial condition of the companies. In a statement of financial position, the entity's assets, liabilities and equity are reported. Accounts payable, which burdened by the entity in order to obtain the assets it owns, are the liabilities which to know amount and when accrued. Provisions are probable liabilities that are not known at the accrual time or amount. In this respect, provisions are separated from liabilities such as accounts payable and accruals. The companies allocates provision for probable expenses and losses according to be cautious in accounting events and to consider certain risks based on the concept of conservatism which is one of the basic principles of accounting in accounting theory. The concept of provision is one of the most complicated topics in accounting practices. Since the provisions are interpreted in a broad perspective, it is used for the concept of impairment of assets. However, the impairment of assets is within the scope of another standard, its purpose and function is different. Allowances for impairment of assets are adjustments related to changes in the book value of assets. Provisions for liabilities and expenses, that are expected to arise from an existing liabilities but are uncertain, are loss for the entity. Inherently, provisions are to consider the estimated expenses. In Turkey, there are specific judgements to make provisions in terms of legal regulations. It is not possible to make provision for non-qualifying expenses, o to consider as an expenses in determining the taxable profit. In terms of accounting standards, the existence of certain conditions is adequate to make provisions. In the scope of this study, the provisions which is the subject of Turkish Accounting Standards, TAS 37, are approached conceptually, and is aimed to explain with the assistance of samples as to accounting application. It is very important to reflect the provisions that are probable liabilities to financial statements with regards to provide more accurate and reliable information to decision-making.

Keywords: Turkish Accounting Standards, TAS 37, Provisions

MODERN DİPLOMASİ ARAÇLARI ve TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA KÜLTÜREL DİPLOMASİNİN ÖNEMİ

Yrd. Doç. Dr. Buket ÖNAL

Kocaeli Üniversitesi, İ.İ.B.F, Uluslararası İlişkiler Bölümü, buketonal@hotmail.com

ÖZET

Devletler varlıklarını devam ettirme çabası yanında güvenliklerini sağlamak ve prestijlerini arttırmak ve/veya uzun dönemli jeopolitik ve ideolojik amaçlarına ulaşmak amacıyla çeşitli araçlardan yararlanmışlardır. Devletlerarası ilişkilerde sıklıkla kullanılan siyasi, ekonomik ve askeri nitelikteki bu araçların önceliği ve önemi zaman zaman değişse de devletler bu araçları her zaman kullanmışlardır. Bu araçlar arasında DİPLOMASİ hem barışçıl olması hem de zor kullanmayı içermemesinden dolayı her zaman ilk tercih edilen ve en sık kullanılan olmuştur. İlişkilerin başladığı dönemlerden buyana diplomasi evrilerek Konferans Diplomasisi, Parlamenter Diplomasi, Zirve Diplomasisi, Mekik Diplomasisi, Nükleer Diplomasi, Önleyici Diplomasi, Sessiz Diplomasi ve Toplumsal Diplomasi olarak anılmaya başlanmıştır. Günümüzde ise Kamu Diplomasisi hemen hemen her devletin başvurduğu ve sıklıkla dile getirilen bir diplomasi türü olmuştur. Kamu diplomasisi ile bir ülke diplomasi uygulayıcısı devlet aygıtını devreden çıkartarak doğrudan bir başka ülkenin kamuoyuna ulaşabilmektedir. Özellikle iletişim alanındaki gelişmeler bunu çok kolaylaştırmaktadır. Bu anlamda Kamu diplomasisi, bir ülke hükümetinin başka bir ülkenin vatandaşlarını ve aydınlarını kendi politik ve ideolojik düşünceleri doğrultusunda etkilemeye çalışmasını anlatan bir süreçtir. Bu anlayışta hükümetler kendi ulusal hedeflerine, çıkarlarına ve amaçlarına ulaşabilmek için doğru bilgileri yayarak yabancı bir kamuoyu oluşturmayı hedefler. Kamu diplomasisinin önemli bir parçası olan Kültürel diplomasi de dış politikada en fazla başvurulan diplomasi türü olmaktadır. Bu diplomasiyle fikirlerin, bilgilerin, değerlerin, gelenek ve kültürün karşılıklı paylaşımı amaçlanmaktadır. Bu da genellikle devlet dışı aktörler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Türkiye de özellikle 1990'lı yılların başından itibaren bu diplomasiyi etkin bir şekilde kullanmaktadır. Özellikle kültürel ve coğrafi açıdan yakın olan bölgeler başta olmak üzere (Balkanlar, Orta Doğu, Orta Asya ve Kafkasya) yakın çevresinde de (Avrupa ve Afrika) Türkiye bu diplomasiyi aktif şekilde yürütüyor. Bu çalışmada diplomasi, diplomasi türleri ve modern diplomasi araçları hakkında bilgi verilerek kültürel diplomasinin yeri ve önemi anlatılacak ayrıca Türkiye'nin uyguladığı kültürel diplomasi araçları örnekleriyle ortaya konularak, başarılı olup olmadığı tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi, Kültürel Diplomasi, Türk Dış Politikası

SOĞUK SAVAŞ SONRASI ABD’NİN KAFKASYA POLİTİKALARI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE-ABD İLİŞKİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Buket ÖNAL

Kocaeli Üniversitesi, İ.İ.B.F, Uluslararası İlişkiler Bölümü, buketonal@hotmail.com

ÖZET

Soğuk savaş sonrası ABD, Kafkasya’ya yönelik politikalarında nasıl bir yol izleyeceğine karar verememiş olsa da bağımsızlığını kazanan bölge devletlerini ilk tanıyan ülkelerden biri olmuştur. Kısa bir süre sonra bölgenin stratejik, ekonomik ve askeri açıdan son derece önemli olduğu görüldüğünde ise Rusya’yı rahatsız edecek şekilde bölgeye nüfus etmeye çalışmıştır. ABD, etkinliğini ve nüfusunu arttırabilmek için bölgede bazı unsurların gerçekleşmesini de zaruri görüyordu: demokrasinin güçlendirilmesi; pazar ekonomisinin yaratılması; devletlerarası sorunların çözülmesi; güvenlik konusunda işbirliği; bölge ülkelerinin bağımsızlıklarının ve toprak bütünlüklerinin korunması. Çünkü eğer ekonomik ve siyasi reformlar başarısız olursa, içerideki ve sınır ötesi ihtilaflar derinleşirse bölge terörizm için bir kuluçka alanına, dini ve siyasi aşırılığın odağına ve bir çatışma sahasına dönüşebilirdi. ABD 200 milyar varillik petrol rezervinin bulunduğu bir bölgenin bu hale gelmesine seyirci kalamazdı. Tüm bu reformların gerçekleştirilmesi, devamının sağlanması için de güvenilir ortaklara ihtiyaç duyulmuş ve bölgeyle tarihsel, kültürel bağları bulunan Türkiye ile işbirliğine girilmiştir. ABD için Türkiye’nin laik, demokratik siyasi yapısı ve piyasa ekonomisi bu ülkeler için önemli bir model oluşturmaktaydı. Ayrıca Hazar havzasındaki petrol ve gaz rezervlerinin dünya pazarlarına taşınması konusunda da Türkiye güvenli bir güzergâh sağlıyordu. Bu nedenle de ilk günden bugüne ABD, Rusya ve İran’ı devre dışı bırakacak güzergâhı daha masraflı olmasına rağmen desteklemiştir. Ancak tüm bu işbirliklerine rağmen bölgeye yönelik politikalarda görüş ayrılıkları da yok değildir: Ermeni lobisinin etkisi ile Türkiye-Ermenistan ilişkilerinde ABD’nin Ermeni yanlısı politikalar izlemesi; Ermenistan’ın Azerbaycan toprakları üzerindeki Dağlık Karabağ’ı işgaline gözlerini kapaması gibi. Bu da gösteriyor ki Kafkasya’da ABD-Türkiye ilişkilerini zora sokan en önemli konu Ermenistan’ın izlediği dış politikalar olmaktadır. Bu olumsuzluklara rağmen ABD ve Türkiye’nin Kafkaslardaki dış politika amaçları büyük oranda paralel olduğundan işbirliğine yönelik yeni gelişmeler de yaşanacaktır. Ancak son dönemlerde yaşanan iki ülke arasındaki sorunların bölge politikalarına yansıyor yansımayacağı da önemli bir sorudur. Bu bildiride bölgeye yönelik iki ülke ilişkileri ABD merkezli ve hem işbirlikleri hem de sorunlar çerçevesinde geleceğe yönelik varsayımlarda da bulunarak irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: ABD, Türkiye, Kafkasya, Dış politika,

İSLAM HUKUKUNDA KADIN TANIKLIĞININ YERİ

PLACE OF WOMAN'S TESTIMONY IN ISLAMIC LAW

Yrd. Doç. Dr. Bünyamin ÇALIK
Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

ÖZET

Bu tebliğde amacımız İslam hukukunda kadın tanıklığının yerini deliller ile ortaya çıkarmak olacaktır. Tanıklık adalet için kamu hizmetleri açısından bir kanıt aracıdır. İslam fıkıh kitaplarında tanıklık konusu zımnen yargı içinde veya özel “şehadet” başlığı altında ele alınmıştır. Bu itibarla da tanıklık konusu fıkıh kitaplarında dağınık olarak kaydedilmiş, tutarlı ve düzgün değildir. Geçmişte, hukukî yargılamalar, tanıklık üzerine dayanıyor ve tanıkların adil olup olmadığı hâkimler tarafından değerlendiriliyor, onun ifadesi incelemiyor ya da bakılmıyordu. O zamanlar, bilim adamları tanıklığı etkileyen ufak tefek şeyleri de bilmiyorlardı. Ardından psikologların araştırmaları ve tanıkların söylediklerinin geçerliliğine olan mutlak inancını yadsıyan bilimsel deneyler geldi ve tanıklıktaki hataların nedenlerini ortaya koydu. Bundan dolayı tanıklık yapma ile güçlü bir bağı olan psikoloji bilimi ve diğer bilim dallarının araştırma ve deneyimleri de dikkate alınmalıdır. Tanıklık, en eski kanıt belgelerinden biridir. Bundan dolayı insan, suç ve cezalarla karşı karşıya kaldığından bu yana tanıklık müessesine muhtaçtır. İnsanlara adalet sunmak için tanıklık ve kanıt, hukuk dünyasında geniş bir yer tutar. Tanıklık oluşumu ve gelişimi hukuk düşüncesinin oluşumu ve gelişimiyle irtibatlıdır. Ayrıca yargı konularının ispatı için usul kurallarından kaynaklanan gerçeklerle de bağlantılıdır. Suç kavramı insanla birlikte doğmuştur. Her şeyden önce dini düzenin ya da yasağın günahları veya ihlallerinden ibarettir. İnsan evrimleşip geliştikçe devlet ve kanun sistemlerini geliştirdiğinde, başkalarının haklarına yönelik saldırılar da oluşmaya başladı. Bu tür saldırılara ve suçlulara karşı da misilleme ile karşılık verilmesi gerekir. Cezanın başlangıçta bireysel misilleme ile karşılık verilmesi fikri hâkimdi. Ancak bununla birlikte devletlerin ve yasaların gelişmesi ve ilerlemesi ve yargının ortaya çıkışı, usul sistemleri ve diğer ispat araçlarıyla birlikte, tanıklık ile de davaların ispat edilmeleri durumu ortaya çıkmıştır. Bu genel çerçeve içinde kadının tanıklığı konusuna geldiğimizde, İslam hukukunda bazı konularda kadının tanıklığının hiç kabul edilmediğini görmekteyiz. Örneğin fıkıh kaynaklarında zina suçunun sübutu için dört erkek tanığa ihtiyaç vardır. Bu konuda kadınların tanıklıkları geçerli değildir. Bazı konularda ise bir erkek tanığın yanında iki kadın tanığın istendiği, bazı durumlarda ise tek kadının tanıklığı ile yetinildiği görülmektedir.

ABSTRACT

In this statement, our main object is to explain the importance and place of woman's testimony in Islamic Law with its evidence. Testimony is an instrument of proving in the sense of public service for justice. When we examine the sources of Islamic Law, we can observe that case of testimony is usually discuss below the title testimony or it is discussed implicitly within the jurisdiction. This is the reason why the testimony subject has been

discussed in the way disorderly, so it is neither coherent nor decent. In the past, legal judgments were based on testimony and judges were the ones who determined if testifier was just or not, quality of their testimony was not the case to argued. Back then, the scientist did not know the facts which can affect the testimony. After, the world has discovered the researches of psychologists and scientific experiments which deny absolute belief to the discourse of testifiers. Because of this, we defend that it is necessary to take into considering the researches and experiences of psychological science and other disciplines which have a strong relationship between testimonies. Testimony is one of the oldest documents of a witness. That is why humankind is needed testimony when there is a situation which involved crime and punishment. Testimony and evidence have a very large place in the world of law to give people justice. Creation and evaluation of testimony have a lien between the creation and evaluation of ideas of law. Besides, it is connected with the facts which originated from rules of procedure for justification of jurisdiction subjects. The crime concept has been born with humankind. First of all, that concept is relevant to the violation of the prohibition. Along with the evolution of humankind, attack towards to others rights has begun. The necessity of response of these kinds of attacks has emerged. At the outset, there was an idea of individual reprisal against crime. But along with the creation and evaluation of states and legislation, and the emergence of jurisdiction the need of existence a proof with testimony has come in sight. In this context, when we mention about woman's testimony, we can observe that their testimony is not accepted for certain issues. For example, for adultery crime, there would be needed four men and woman's testimony is not valid on this subject. The issue of numbers and who might be a testifier can be changed according to the situation. For instance, according to Islamic Law, for certain cases, there would be a necessity of two women beside a man. And also in certain cases, we observe one woman can be enough for testimony.

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTINDA ERBAKAN'IN ROLÜ

Doç. Dr. Hüseyin ÖZTÜRK

Ahi Evran Üniversitesi, Felsefe Öğretim Üyesi, huseyin.ozturk@ahievran.edu.tr

Doç. Dr. Cengiz ÖZMEN

Sütçü İmam Üniversitesi, Tarih Eğitimi Öğretim Üyesi, cengizozmen@ksu.edu.tr

ÖZET

Kıbrıs, Doğu Akdeniz'i kontrol eden bir konuma sahiptir. Bu yüzden stratejik önemi çok büyüktür. Yavuz'un Mısır'ı fethinden sonra Adanın alınması bir zorunluluk halini almıştı. Çünkü Adaya üstlenen korsanlar, ticaret ve hac yolcu gemilerine saldırıyorlardı. Bu yüzden 1571'de Gedik Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı donanması Kıbrıs'ı Venediklilerden aldı. Kıbrıs,1878'de; Kırım savaşında Osmanlılara yardım karşılığında: yıllık 90 bin altın karşılığında İngilizlere kiraya verildi. Birinci Dünya savaşında Osmanlıların Almanlarla ittifak ettiklerini bahane eden İngiltere, Kıbrıs'ı tek yanlı olarak ilhak etti. Osmanlı Hükümeti, İngilizlerin bu kararını tanımadı. Fakat 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşmasıyla İngiliz ilhakı kabul edildi. Konu ile ilgili 20. Madde aynen şöyledir: “ Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs'ın İngiliz toprağı olduğunu kabul ve teyit eder”.İngilizler, Türkleri asimile etmeye, topraklarını ellerinden almaya başladılar. Bu baskılar sonucu bir kısım Türkler, Türkiye'ye bazıları da Londra'ya göç ettiler. Adada kalanlar ise; ellerinden alınan haklarını almak için teşkilatlanmaya başladılar. Rumlar ise; İngilizlerden himaye görmelerine rağmen İngilizlere karşı ayaklandılar. Hatta İngiliz Valisinin Lefkose'deki konağını yaktılar. Rumların yaptığı bu terör hareketi artarak devam etti. Rumlarla başa çıkamayacağını anlayan İngilizler, Türkiye'ye şöyle bir teklif de bulundu. “Her ne kadar Lozan'la Kıbrıs'ta bir hakkınız kalmamış olsa da; burada soydaşlarınız var. Şayet Adada bulunan İngiliz üslerini İngiliz toprağı olarak kabul ederseniz; size Kıbrıs'ta bazı haklar tanıyabiliriz”. Menderes hükümeti, bu teklifi fırsata çevirmek için evet dedi. İngiliz, Türk ve Yunan hükümetleri Londra ve Cenevre'de uzun süren görüşmeler yaptılar. 1959 Yılında imzalanan Antlaşmayla; Rum ve Türklerden oluşan Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmasına, üç ülkenin garantör olmasına, Türkiye ve Yunanistan'ın Kıbrıs'ta birer alay asker bulundurmasına karar verildi. Böylelikle; 1878'de Adadan ayrılan Türk askeri, 83 yıl sonra tekrar adaya ayakbastı. Kıbrıs hükümetini % 70 oranında temsil etmelerine rağmen bu şekilde ENOSİS'i gerçekleştiremeyeceğini düşünen Rumlar, İngilizlerden Türklere yönelen saldırılarına devam ettiler. Soydaşlarımızın haklarını korumak için; 1964'te İsmet Paşa, 1967'de Demirel hükümetlerinin Kıbrıs'a Başarısız çıkarma denemeleri oldu. 15 Temmuz 1974'te ise; Yunanistan'da iktidarda bulunan Albaylar Cuntası, Kıbrıs'ta EOKA'cı Nikos Sampson'a darbe yaptırdı. İngiliz üslerine sığınan Makarios, gizlice Adayı terk etti. Bu esnada; Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini Ecevit- Erbakan koalisyonu temsil ediyordu. Başka bir ifadeyle; 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtına karar veren ve uygulayan CHP- MSP Hükümetiydi. Harekâttan önce Kıbrıs topraklarının % 3'ne sahip olan Ada Türkleri, şimdi % 36'sını ele geçirmiş, Ecevit, Kıbrıs fatihi olmuştu. O günkü görsel ve yazılı basın % 80'den fazlası da böyle düşünüyordu. İşin aslı böyle miydi? Böyle değilse nasıldı? Kıbrıs'la ilgili iki yıl süren yüksek lisans tez çalışmamızda; bilinenin aksine; Kıbrıs Barış Harekâtında Erbakan'ın rolünün daha büyük olduğu gerçeğine ulaştık. Siyaset felsefesi ve tarih eğitimi açısından bu verileri tartışmanın yakın tarihimize ışık tutacağını düşünüyoruz.

Anahtar Sözcükler: Kıbrıs, Barış Harekâtı, Ecevit ve Erbakan

TÜRKİYE’DE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SENDİKACILIK FAALİYETLERİ (1963-1983)

Arş. Gör. Cihan GÜNEŞ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İktisat Bölümü, İktisat Tarihi Anabilim Dalı,
cgunes@ybu.edu.tr

ÖZET

1960-1980 yılları arası Türkiye ekonomisinde ithal ikameci sanayileşme ve planlı ekonomi politikasının denendiği bir dönemdir. İthal ikamesinin birinci aşamasına 1930’lu yıllardaki sanayi planları ile başlanmış, temel tüketim mallarında ithal ikamesi 1950’li yıllarda tamamlanmıştır. 1960’lı yıllarda başlayan süreçten sonra dayanıklı tüketim mallarında, daha sonra da yatırım mallarında ithal ikamesine geçiş çabaları görülür. 1960 sonrasındaki süreçte planlar ve yasal düzenlemelerle ithal ikamecilik resmîleşmiştir. İthal ikameci sanayileşme modelinin içerisinde ücretler ve hane halkının satın alma gücü bir talep unsuru olarak görülmüştür. Bireysel tüketicilerin para-kredi olanaklarının sınırlı olduğu böyle bir dönemde içe dönük üretimin yapıldığı bir ekonomide ithal ikameci mallara talep artırıcı bir etki olabilmesi için sendikal yapılar sistemin bir parçası olarak görülmüş, bir tehdit olarak algılanmamıştır. Böylelikle mevcut ekonomik koşullar sendikacılığın gelişmesine olanak tanımıştır. İthal ikameci sanayileşme modeli içerisinde üretilen malların ülke içinde talep görebilmesi bu ilişki içerisinde kendini sürdürebilmiştir. Böyle bir dönem içerisinde sendikal örgütlenmeye müsaade edilmiş, çeşitli kanunlar çıkarılmış ve uygulamaya geçilmiştir. 1961 Anayasası 46. maddesinde; “Çalışanlar ve iş verenler önceden izin almaksızın sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptir” hükmüyle sendikal örgütlenme anayasal güvence altına alınmış, 47. maddesiyle birlikte de toplu sözleşme ve grev yapma bir hak olarak tanımlanmıştır. Bu anayasal zeminde 1963 yılında 274 no’lu “Sendikalar Kanunu” ve 275 no’lu “Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu” 11462 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanması Türkiye’de çalışma hayatı tarihinde bir dönüşümün simgesi olarak tanımlanabilir. Bu yasalarda sendikal özgürlükleri düzenleyen hükümler çok sayıda işçi sendikasının örgütlenmesine zemin hazırlamıştır. Bu gelişmelerin sonucunda beyaz yakalıların iş gücü içerisinde payının artması ve sahip oldukları ayrıcalıkların aşınması üzerine beyaz yakalılarda da sendikal örgütlenmeler oluşmuş ve beyaz yakalıları temsil edebilecek bankacılık sektöründe de sendikacılığın ilk adımları atılmaya başlanmıştır. Çeşitli işçi sendikalarının kurulduğu bu dönemde beyaz yakalı olarak tanımlanabilecek bankacıların sendikal faaliyetleri değerlendirmeye alınmıştır. Sosyal, ekonomik ve politik bir güç odağı olarak beliren işgücünü analize dahil etmeden bu dönemin bankacılık sektörünü incelemek yetersiz kalacaktır. Bu gerekçeyle bu çalışmada incelenen dönem arasında bankacılık sektöründeki işgücünün rolü, sendikacılık faaliyetleri ve bu faaliyetlerin niteliği üzerine bir araştırma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, Sendika, Grev, İşgücü

SOSYAL MEDYADA SİYASİLER VE BELÂGAT KÜLTÜRÜ

Yrd. Doç. Dr. Cihan OĞUZ

İstanbul Esenyurt Üniversitesi, cihanoguz@yahoo.com

ÖZET

Son yıllarda sosyal medyada kendini gösteren “belâgat (retorik) kültürü”, sanal cemaatler aracılığıyla giderek yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Bu olgu, bir bakıma “sanal siyaset” veya “sanal muhalefet” olarak nitelendirilebilecek bir düzleme oturmuştur. Kendini ifade etmek isteyen bireyler dışında, siyasetçiler de -özellikle Twitter yoluyla- sosyal medyadaki belâgat kültürüne büyük ölçüde eklenmişlerdir. Başta Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, siyasi partiler, bakanlıklar ve Genelkurmay Başkanlığı (TSK) olmak üzere, büyük kentlerin valileri, belediye başkanları ve önemli bürokratlar da günümüzde sosyal medyayı etkin bir iletişim aracı olarak kullanmaktadır. Eskiden faks veya e-mail yoluyla medyaya duyurulan görüş, bildiri ve eleştiriler, artık sosyal medya üzerinden tüm vatandaşların takip edebileceği bir düzleme/boyuta yayılmıştır. Başka bir deyişle, sosyal medya, bürokrasi ile vatandaş arasındaki görünmez duvarı yıkmış, muhatapları “doğrudan” karşı karşıya getirmeyi başarmıştır. Artık bugün, herhangi bir siyasî parti liderinin, yöneticisinin veya milletvekilinin Twitter’deki paylaşımının altında yüzlerce yoruma veya eleştiriye rastlamak mümkündür. İstanbul’a her kar yağışında öğrencilerin gözü Vali’nin atacağı twite çevrilmektedir. Hatta, Ankara’nın eski Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, mesaisinin önemli bölümünü Twitter üzerinden görüşlerini açıklamakla geçirmiş, zaman zaman da çok sayıda kişiyle polemige girmiştir. Bu durum ise pek çok köşe yazarı ve karikatüristin kendisini yoğun şekilde eleştirmesine, hatta alaya almasına yol açmıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), önemli gelişmeleri ve yurtiçi ya da yurtdışı operasyonlar sırasındaki olaylara (şehit ve yaralı sayısı, öldürülen veya yakalanan teröristler) ilişkin bilgileri resmî web sitesi aracılığıyla kamuoyuna duyurmaktadır. Kısacası, önemli kurumlar ve siyasiler mesajlarını sosyal medya yoluyla takipçileriyle paylaşmakta; güncel gelişmelere ilişkin görüşlerini de özellikle Twitter üzerinden kamuoyuna iletmektedir. Bu yorumsal çalışmada, siyasilerin sosyal medyayı nasıl “önemli bir mecra” olarak görüp belâgata başvurdukları örneklerle irdelenmiştir. “Etkileyici ve ikna edici konuşma sanatı” olarak tanımlanan belâgatın, “yüksek perdeden” polemiklere ve “hamaset”e dönüştüğü de yine örneklerle gösterilmiştir. Çalışmada, belâgat kültürü konusu içerik analiziyle ele alınmış, siyasal iletişim başta olmak üzere disiplinlerarası bir yaklaşımla sorunun kökenine inilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda, sosyal medyanın “demokratik kültür”e olan katkısı da çeşitli örneklerle irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, belâgat, siyasîler, hamaset, eleştiri

İĞDIR ÜNİVERSİTESİ TUZLUCA MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ BELİRLENMESİ

Öğr. Gör. Servet TÜRKAN
İğdır Üniversitesi, servetim7679@gmail.com

Öğr. Gör. Çiğdem Çam TÜRKAN
İğdır Üniversitesi, cigdemturkan@gmail.com

ÖZET

Günümüz insanları, küresel etkileşimin doruk noktaya ulaştığı 21. Yüzyılda enformasyon toplumlarını ve bireyleri derinden etkileyen yeni bir etkileşim süreci ve medya türü ile karşı karşıya kalmıştır. “Sosyal medya” olarak adlandırılan bu iletişim aracılığıyla bireyler alışıla gelenin aksine tek taraflı bir bilgilendirme ile değil, aynı anda ve eş zamanlı olarak etkileşim ve etki sürecinde yer almaktadırlar. Özellikle internet imkânlarının ve akıllı telefonların yaygınlaşması beraberinde sosyal medyanın dünya gündeminde etkin bir şekilde yer almasını ve dünyanın vazgeçilmez iletişim kaynaklarından birisi haline gelmesinin önünü açmıştır. Toplumsal hayatın kaçınılmaz bir parçası olan ve sosyalleşmede oldukça etkin bir araç haline gelen sosyal medya, ilkokuldan yükseköğretime kadar öğrenim gören çocuk ve gençlerin, gerçekte tüm bireylerin olumlu veya olumsuz yönleri ile karşılarında duran bir problemdir. Sosyal medya özellikle üniversite öğrencileri tarafından, iletişim ve eğitim alanlarında yaygın bir sanal araç olarak kullanılmaktadır. Birey bugün, sürekli gerçekleşen bir bilgi yağmuruna tutulmaktadır. İformel öğrenme bariz bir şekilde formel öğrenmeden üstündür ya da formel öğrenmenin informel öğrenmeye zaafı bulunmaktadır. Kontrolsüzce gerçekleşen bu öğrenmeler elbette ki her zaman istenen doğrultuda gerçekleşmemektedir. İlerleyen süreçte internet, bilgiye ulaştırma erkini okulun ve okul öğretmeninin elinden almıştır. Birey ihtiyaç duyduğu anlık bilgiyi istediği internet sitesinden edinebilmektedir. Gerekteğinde dokümanlara ulaşabilmekte, gerekteğinde farklı anlatıcılardan konuyu tekrar tekrar dinleyebilmektedir. Bugün çocuklar daha ortaokul çağından itibaren, sosyal medyada takip ettikleri ünlülerin bir minyatürü olarak, yine medya jargonuyla ‘tikky’, ‘ikoncan’, ‘cool’ olma hevesindedirler. Konuşmasıyla, giyimiyle, jest ve mimikleriyle bu kalıba girmeye çalışan çocukta ilk özellik ‘okula alabildiğine isyan’dır. Her yeni günde, öğrendiklerini okula yansıtmaya çalışan bireylere karşı eğitime ve dolayısıyla öğretmenlere yeni görevler düşmektedir. Bu bağlamda, günlük hayatta insanların yaşamını kolaylaştıran ve sürekli bir gelişim ve değişim içerisinde olan teknolojinin insan ilişkileri ve yaşamı üzerine olan etkileri araştırmacılar tarafından konu olarak ele alınmaktadır. Araştırmanın amacı İğdir Üniversitesi Tuzluca MYO’da öğrenim gören öğrencilerinin sosyal medya kullanım amaçları ve sosyal medya kullanımını etkileyen faktörlerin belirlenmesidir. Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama yöntemi ile analiz edilip sonuçları tartışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Sosyal Medya, İnternet, Akıllı telefon

MÜMTAZ ZEKİ TAŞKIN'IN TİYATRO ESERLERİNDE AKTARILAN DEĞERLER

Öğr. Gör. Çiğdem Çam TÜRKAN
İğdır Üniversitesi, cigdemturkan@gmail.com

Öğr. Gör. Servet TÜRKAN
İğdır Üniversitesi, servetim7679@gmail.com

ÖZET

Tiyatro bütün sanat dallarını bir arada sunan kapsamlı bir sanattır. Çocukların pek çok alanda kendisini ifade etmesini kolaylaştırır. Demokratik bir çalışma alanı sunan tiyatro önemli bir eğitim aracı rolü de üstlenir. Çocukların yargılama, değerlendirme, sorunları çözme becerileri kazanmalarına yardımcı olur. Tiyatro bunları yaparken bizlere, çocuklarımıza istedik davranış kazandırma şansı da sunar. Oyunun hayatındaki kaçınılmaz yerini bildiğimiz çocuklarımıza hem eğlendirip hem de değer eğitimi verebileceğimiz en önemli araçların başında çocuk tiyatrosu gelmektedir. Tiyatronun bu büyülü dünyası ile güzel zaman geçiren çocuklara istedik davranışlar ve değerler ilmek ilmek işleyebiliriz. Bizim için önemli değerleri de yine tiyatro yardımıyla çocuklarımıza benimsetebiliriz. Bir toplumun varlığı üzerinde bu kadar etkili olan değerlerin eğitimi ve öğretiminin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden, çocuklarımızı iyi yetiştirmek için büyüklerimize önemli görevler düşmektedir. Ailede başlayan değer eğitimi, ilköğretimin bir ve ikinci kademesi, değerlerin nesilden nesile aktarımında önemli bir basamağı oluşturur. Çocuk, okul çağıyla birlikte birçok kişiyle iletişim kurmaya başlar ve bu süreçte topluma uyum sağlaması gerekir. Bunu başarmak için de bulunduğu toplumun değerlerini öğrenip uygulamalıdır. Değerleri incelemek tutum ve davranışları incelemekten daha kolay sonuca ulaştırır. Çünkü davranışları ele alarak değerlere ulaşmak yerine değerlerden hareket ederek tutum ve davranışlara ulaşmak daha güvenilir sonuçlar verir. Bundan dolayı da gözlenebilen ve ölçülebilen değerlerden yola çıkarak tutumlar üzerinde daha rahat konuşabiliriz. Böylece insanın tutum ve davranışlarının anlaşılması için değerlerin incelenmesinin gerekli olduğu ortaya çıkar. Değerlerin nesilden nesile aktarılmasında edebi eserler de rol üstlenirler. İnsan hayatı için değeri paha biçilmez olan değerleri yine insanlığın geleceği olan çocuklara aktarmak için çeşitli yollar denemek kaçınılmaz olmuştur. Çocuklar için büyük öneme sahip çocuk edebiyatı ürünleri değer aktarımında da bir görev üstlenmelidirler. Bu sorumlulukların bilincinde olan her yazar yaşadıkları dönemde toplum için elzem olan değerleri eserlerinde işlemiştir. Toplumu aydınlatma görevini üstlenen yazarlar söz konusu çocuklar olunca daha da özenli davranmak gerektiği bilinciyle hareket etmek zorundadırlar. Bu çalışmada Mümtaz Zeki Taşkın'ın "Altın Destan, Oyuncakçı Dede, Yoklar Dağındaki Nar" adlı tiyatro eserlerinde hangi değerlerin aktarıldığı tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Mümtaz Zeki, Tiyatro

BEYİN VE ŞEHİR EFSANELERİ

DEBUNKING BRAIN MYTHS

Yrd. Doç. Dr. Deniz ATALAYER

Department of Psychology, Sabancı University, Istanbul Turkey

denizatalayer@sabanciuniv.com

ÖZET

'Beyin bedava' diye cevap vermişti sokaktaki adam, 2010 yılı üniversite giriş sınavından sonra aldığı, sınavın muhtemel zorluğuna yönelik muhabir sorusuna. Hepimiz gülmüştük. Gülmüştük çünkü bu kadar basit ama eğitilmiş kalabalık tarafından değeri göz ardı edilen bir söylemin ve gönderme yaptığı içeriğin, henüz üniversite bile okumamış (pek tabii sadece *henüz* okumamış!) biri tarafından sınav başarısına koşul olarak verildiğini duymak oldukça eğlenceli bir şeydi. Çünkü biz beyinle ilgili daha önemli ve derin, teknik bilimsel bilgiler biliyorduk? 'muyduk?' Gerçekten de: beyin bedava olduğundan başka aslında beyinle ilgili ne biliyoruz acaba? İlginçtir ki hepimiz bağırsakların ince ve kalın olarak ikiye ayrıldığını, ya da kalbin dört lobu ve kapakçığının bulunduğu ya da midenin yumruk büyüklüğüne yakın olduğu gibi vücuttaki organlarla ilgili çeşitli doğru bilgilere sahip olduğumuz halde, beyinle ilgili, kafanın içinde olduğunu bilmenin ötesine geçmiyoruz. Üstelik beyin hakkında bildiğimizi sandığımız kısıtlılar da, bilimsel gerçeklerden çok şehir efsaneleri ve 'Hollywoodlaşmış' efsaneler tarafından yutulmuş durumda. Örneğin, insanların beyinlerinin yaklaşık % 10'unu kullandığı ya da zeki insanların daha büyük beyne olabileceği gibi söylemler hala aramızda dolaşıyor. Bu, kuşkusuz ki kişisel bir cehaletin sonucu değil, film endüstrisi de dahil olmak üzere popüler medyayla ilgili ve özellikle kitlesel eğitim ile ilgili genel bir sorunu yansıtmaktadır. Hatta zaman zaman bu film endüstrisi ve popüler medyanın, insanı, gerçekten, bitpazarından bedava alınmış ve hatta modası geçmiş ve defolu bir beyne sahipmiş gibi gösterebilme gücü olduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle, bu konuşmanın amacı, bu konuyla ilgili ne bildiğimizi şekillendirmeyi medyanın eline bırakmayarak, beyin hakkında bilinen başat şehir efsaneleri ve mitleri çökertmeyi bilimsel bir bakışla ele almaya kolları sıvamaktır. Bilimsel gerçeklerin yüksek sesle ve açık şekilde konuşulması ve laboratuvar kapıları ardında tutulmaması önemlidir; çünkü beyin, kim olduğumuz, kime dönüştüğümüz, nasıl ve neden belli şekillerde davrandığımız hakkında başka organlara ve belki de bilimsel kuramlara, hatta psikoloji veya felsefenin de ötesinde, söyleyecek belki de en çok şeye sahip olan sistemdir.

Anahtar Kelimeler: Beyin, mit, şehir efsanesi

ABSTRACT

'Brain is for free' answered the conscionable layman to the question regarding the ease of taking the university entrance exam in Turkey in 2010. We all laughed at it because something that simple, yet undermined by the educated crowd, to be declared as the basis for success in an exam by a not-college-educated (obviously not just yet) *layman*, was simply amusing. But what else do we know about the brain other than that it is for free? It is interesting that while having some knowledge about the bodily organs such as the intestines; that we have small and large kinds, or that the heart has four lobes and valves, or that the stomach is about the size of your fist, about the brain, we do not go beyond knowing that it is in the head. Moreover, regarding whatever else we think we know about the brain, we are all devoured by the urban legends and the '*hollywoodized*' myths more than the scientific facts. For instance, it is still the talk of the town that humans use approximately about 10% of their brain or that the bigger brain you have, the smarter that you are. This is not a consequence of a personal illiteracy of course, but of a general problem regarding mass education and the popular media including the movie industry, which the latter two, from time to time, play a gigantic role in making people look like, not only they *indeed* got 'those brains' for free from a flea market next door but also, the one that they got was outdated and with some defect. Thus, the purpose of this short talk is to debunk some of the major myths and most pronounced urban legends about that organ of ours, the brain. It is important that some of the scientific truth to be told loud and clear and not to be kept behind the closed laboratory doors, because the brain is one encompassing system that has a say about who we are, whom we become, how we behave and why we behave that way, more than any other organ and even more than any scientific theory, even psychology or philosophy.

Keywords: Brain, myth, urban legend

ANE-BABA TUTUM ALGISININ ERGENLERİN DUYGU DÜZENLEMELERİNİ YORDAYICI ETKİSİNİN İNCELENMESİ*

Derya ATALAY

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı.
deryaatalay83@gmail.com

Arzu ÖZYÜREK

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü,
a.ozyurek@karabuk.edu.tr

ÖZET

Giriş: Ergenlik dönemi bedensel olarak büyümenin, hormonal, sosyal ve duygusal, kişisel, cinsel, zihinsel değişim veya gelişimin yaşandığı bir dönemdir. Duygusal anlamda ise fırtınalı bir dönem olarak tanımlanmaktadır. Bireyler farklı olaylara ve durumlara karşı çok değişik duygular hissetmelerine rağmen günlük hayatlarına devam etmek için bu duygularını kontrol etmelidirler. Kısaca duygularını düzenlemek için özel bir çaba göstermek zorundadırlar. Sağlıklı bir duygusal gelişim için, anne ve baba anahtar rol oynamaktadır. Anne ve babaların çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları, birey üzerinde yaşam boyu etkili olmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada, anne-baba tutum algısının ergenlik dönemindeki bireylerin duygu düzenlemeleri üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

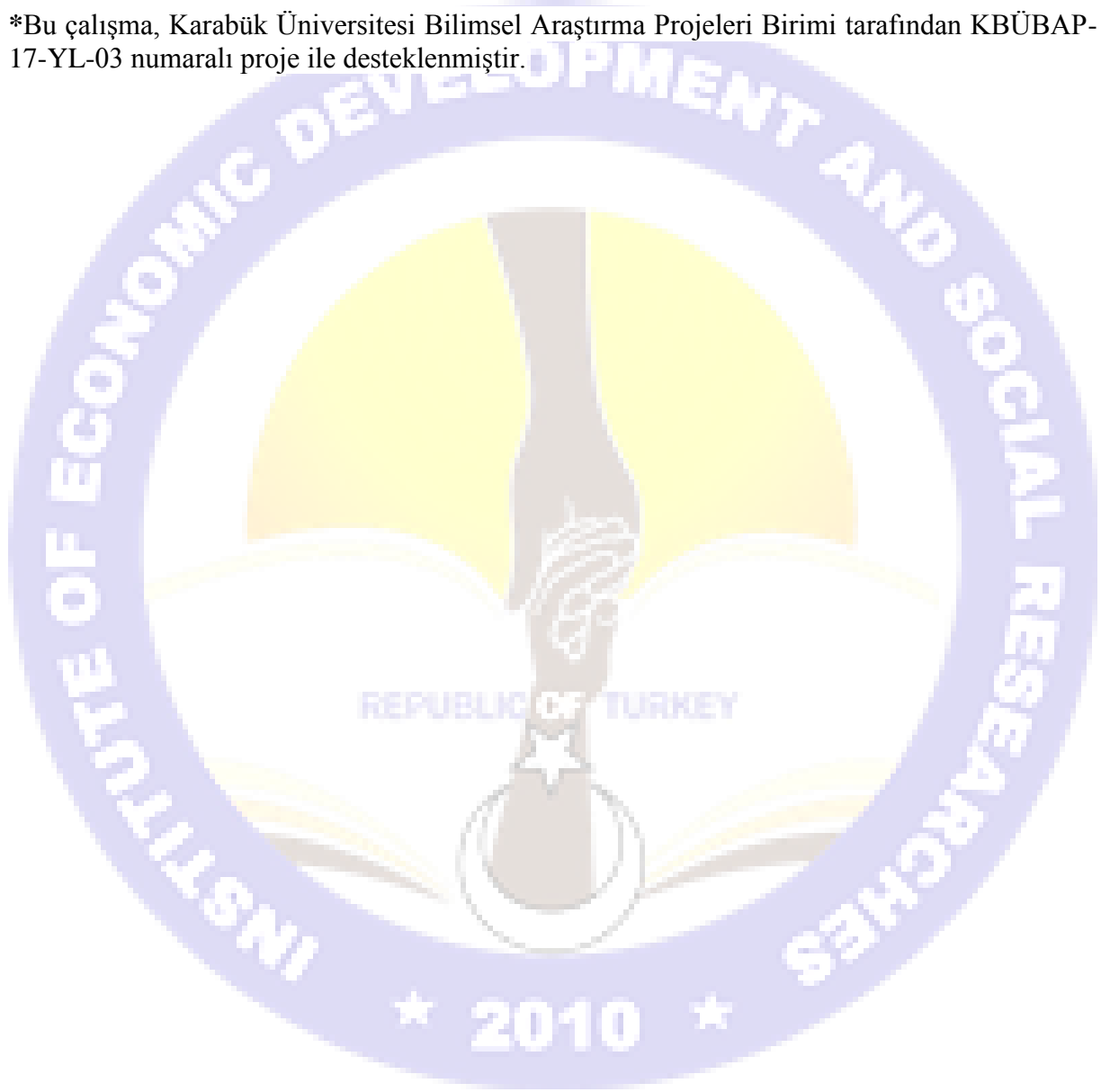
Yöntem: Çalışma nicel olarak tasarlanmış betimsel bir çalışmadır. Çalışma grubunu ortaokul 7. ve 8.sınıfa devam eden 251 kız ve 246 erkek olmak üzere 500 ergen oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2005) tarafından revizyonu yapılan “Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) ve Türkçe’ye Duy ve Yıldız (2012) tarafından uyarlanan “Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde iki ölçüm seti arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Spearman Korelasyon ve anne-baba tutumlarının bağımlı değişken olan ergenlerde duygu düzenlemeyi yordama durumunun belirlenmesinde Çoklu Doğrusal Regresyon analizinden yararlanılmıştır.

Sonuç: Araştırma sonucunda, Anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının, ergenlerin duygu düzenlemelerini anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anne ve babaların demokratik tutumları arttıkça ergenler içsel ve dışsal işlevsel duygu düzenlemeyi daha fazla, içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemeyi daha az kullanmaktadırlar. Anne ve

babaların koruyucu tutumları arttıkça ergenlerin dışsal işlevsel, içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemeleri artmakta; anne ve babaların otoriter tutumları arttıkça ergenlerin içsel ve dışsal işlevsel duygu düzenlemelerinin azalmakta, içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemeleri ise artmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ergenlik Dönemi, Anne-Baba Tutumları, Duygu Düzenleme.

*Bu çalışma, Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından KBÜBAP-17-YL-03 numaralı proje ile desteklenmiştir.

ERGENLERDE ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ VE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ*

Derya ATALAY

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı.
Deryaatalay83@gmail.com

Arzu ÖZYÜREK

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü,
a.ozyurek@karabuk.edu.tr

ÖZET

Giriş: Ergenlik dönemindeki bireylerin kendi değerleriyle kimliklerini oluşturmaya çalıştığı, bir arayış içinde ve yetişkinlerle en çok ters düştüğü bir dönem olarak bilinmektedir. Başta anne-baba olmak üzere, bireyin çevresindeki kişilerle ters düşmesi sosyal toplum bilincinin, sosyal kabullenmenin ve bir grubun üyesi olmak bilincinin çocukluk döneminde gelişmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu dönemde, arkadaş ilişkileri önem kazanır. Bu nedenle de duygu düzenlemeye gereksinimleri vardır. Arkadaşlık ilişkileri ve duygu düzenlemeyi etkileyen pek çok faktör yanında arkadaşlık ilişkileri ile duygu düzenleme durumları birbirlerini etkileyebilir. Bu nedenle, iki durum arasındaki ilişkinin incelenmesi önemli görülmüştür.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, ergenlerde arkadaşlık ilişkileri ve duygu düzenleme durumlarının belirlenmesi, arkadaşlık ilişkilerinin ergenlerin duygu düzenlemeleri üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesidir.

Yöntem: Betimsel olarak tasarlanan çalışmada, çalışma grubunu ortaokul 7. ve 8.sınıfa devam eden 251 kız ve 246 erkek olmak üzere 500 ergen oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Kaner (1998) tarafından geliştirilen “Arkadaş İlişkileri Ölçeği” ile “Akran Sapması Ölçeği” ve Türkçe’ye Duy ve Yıldız (2012) tarafından uyarlanan “Ergenler İçin Duygu Düzenleme Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizi bilgisayar ortamında yapılmıştır. Normallik dağılımlarına bakılmış ve verilerin analizinde iki ölçüm seti arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Spearman Korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Sonuç: Araştırma sonucunda, ergenlerin arkan ilişkilerinde bağlılık düzeyleri arttıkça içsel ve dışsal işlevsel duygu düzenlemelerinin arttığı; arkadaş ilişkilerinde güven ve özdeşimleri arttıkça dışsal işlevsel duygu düzenlemeleri daha az, içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemeyi daha fazla kullandığı belirlenmiştir. Ergenlerin arkadaş ilişkilerinde kendini

açma durumları arttıkça dışsal işlevsel, içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemelerinin arttığı belirlenmiştir. Ergenlerin arkadaşlık ilişkilerindeki sadakati arttıkça içsel işlevsel duygu düzenlemeleri de artmakta, içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemelerinin azaldığı; arkadaşlarına bağlılığı, güven ve özdeşimi, kendini açma ve sadakatleri arttıkça içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemelerinin azaldığı belirlenmiştir. Ergenlerin hafif ve ağır akran sapması arttıkça içsel ve dışsal işlevsel duygu düzenlemeleri azalmakta, içsel ve dışsal olmayan duygu düzenlemelerinin arttığı; ağır akran sapması arttıkça içsel ve dışsal işlevsel duygu düzenlemeleri azalmakta, içsel ve dışsal olmayan duygu düzenlemelerinin arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ergenlik Dönemi, Arkadaşlık İlişkileri, Duygu Düzenleme.

*Bu çalışma, Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından KBÜBAP-17-YL-03 numaralı proje ile desteklenmiştir.

OTEL YÖNETİCİLERİNİN İNOVASYON ALGISI: ARDAHAN ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Dr. Nihan Yarmacı
Doğuş Üniversitesi Meslek Yüksekokulu
nyarmaci@dogus.edu.tr

Arş. Gör. Derya Baysal
Ardahan Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik
Yüksekokulu deryabaysal@ardahan.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Hürriyet Çimen
Ardahan Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik
Yüksekokulu hurriyetcimen@ardahan.edu.tr

ÖZET

Değişen istek ve ihtiyaçların yanı sıra teknolojik gelişmelerde işletmelerin dinamik ve değişen bir yapıya sahip olmasını gereklilik haline getirmektedir. Özellikle hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin rekabet üstünlüğünü sağlayabilmek ya da koruyabilmek için, günümüzde her alanda farklı şekil ve süreçlerde karşılaşılan bir olgu durumunda olan inovasyonu doğru şekilde kullanmaları hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda, gelişen teknoloji ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim inovasyon sürecini etkilediği gibi, işletmelerin değişen çevre koşullarına uyum sağlamaları pazarda yaşam sürelerini belirlenmesinde de etkili bir faktördür. Yönetici statüsünde olan bireylerin inovasyon kavramına yönelik algılarının, işletmenin varlığını devam ettirmesi ve rekabet üstünlüğü sağlaması açısından araştırılması önem taşımaktadır.

Araştırmanın amacı, *inovasyon* kavramının otel yöneticileri tarafından nasıl algılandığını belirlemek/araştırmaktır. Araştırmanın evrenini, Ardahan ilinde bulunan otel yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni olarak kış turizmine uygun coğrafi koşulları olan Ardahan olarak belirlenmesindeki temel neden; otel işletmelerine daha fazla misafir çekebilmek için otel yöneticilerinin yapacakları çalışmalar için inovasyonun önemini vurgulayarak, yöneticilerine katkı sağlamaktır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi *görüşme* tekniği ile Ardahan ilinde bulunan otel yöneticilerinin inovasyon algıları ölçülecektir.

Anahtar Kelimeler: inovasyon, inovasyon algısı, yönetim, yönetici algısı, Ardahan

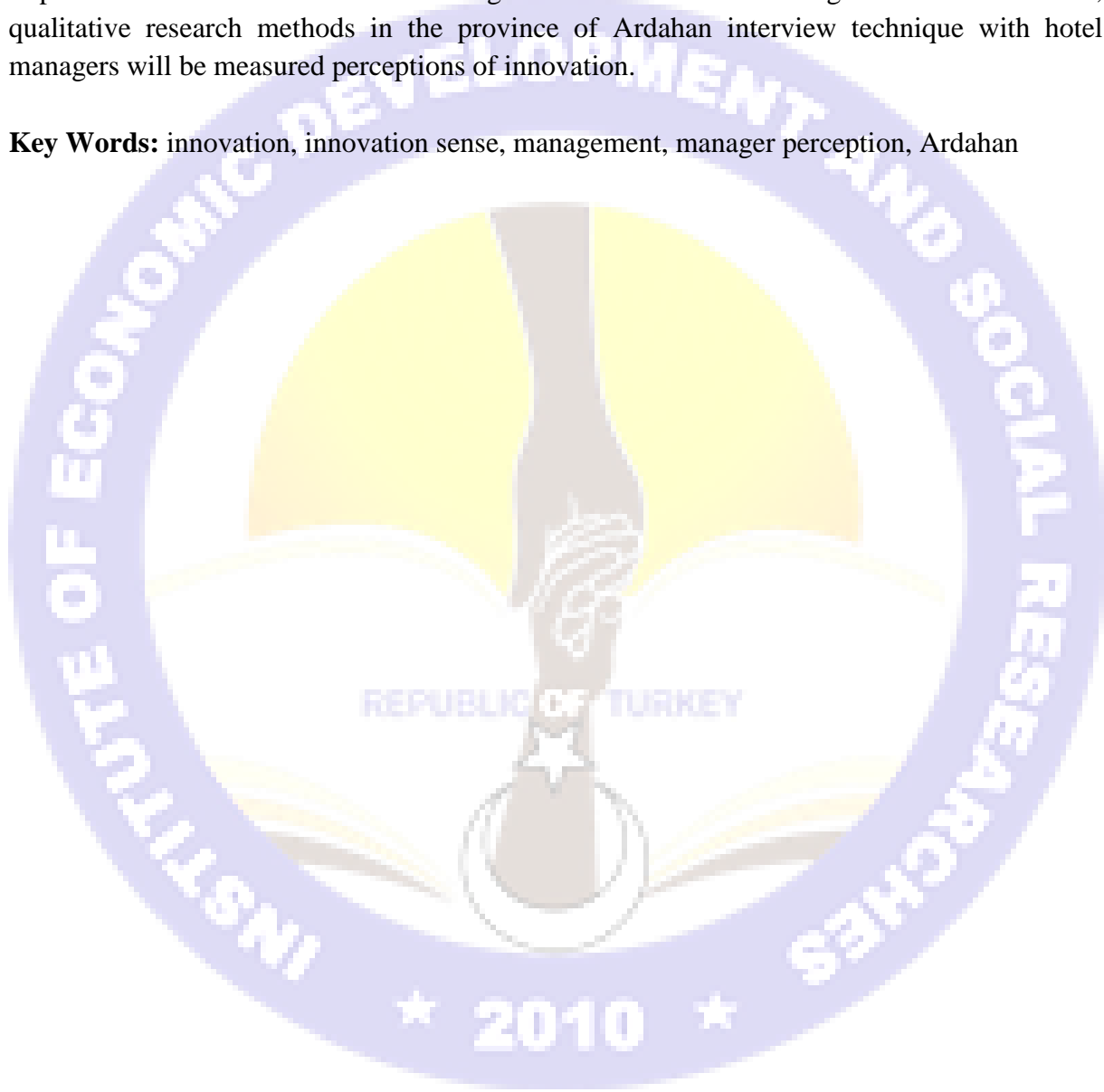
ABSTRACT

Changing demands and needs, as well as technological developments make it necessary to have a dynamic and changing structure of the business. Especially in the service sector, it is vital that businesses use the right innovation in order to provide or maintain a competitive advantage. In this context, rapid change in the developing technology and technology affects the innovation process, as well as the adaptation of the enterprises to the changing environmental conditions, is an effective factor in determining the lifespan of the market. It is

important for the individuals who are in managerial status to perceive the concept of innovation, to continue the existence of the business and to search for the superiority of the competition.

The aim of the research is to determine how the innovation concept perceived by hotel managers. The universe of the research is the hotel managers in Ardahan. The main reason why the research was determined as Ardahan which has the geographical conditions suitable for winter tourism as the universe; to contribute to the managers and to emphasize the importance of innovation for hotel managers to work to attract more guests. In this research, qualitative research methods in the province of Ardahan interview technique with hotel managers will be measured perceptions of innovation.

Key Words: innovation, innovation sense, management, manager perception, Ardahan

TURİZMDE SOSYAL MEDYANIN ETKİSİ: KARS ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Derya Baysal
Ardahan Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik
Yüksekokulu deryabaysal@ardahan.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Nihan Yarmacı
Doğuş Üniversitesi Meslek Yüksekokulu
nyarmaci@dogus.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Hürriyet Çimen
Ardahan Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik
Yüksekokulu hurriyetcimen@ardahan.edu.tr

ÖZET

Dünyada ve ülkemizde gelişen teknoloji ile birlikte internet kullanımı yaygınlaşmış özellikle sosyal medya kullanım oranı yükselmiştir. Tüketicilerin değişen istek ve ihtiyaçlarının karşılanması noktasında sosyal medya kullanımı önem arz etmektedir. Turistik ürün ve destinasyon tercihiinde sosyal medyanın belirleyici değişkenlerden olduğu bilinmektedir. 2017-2018 yılları göz önünde bulundurulduğunda Kars ilinin özellikle sosyal medya ve kitle iletişim araçları aracılığı ile bilinirlik düzeyinin arttığı gözlenmektedir. Çalışmanın amacı, kış turizmi kapsamında Kars ilinin popüler hale gelmesinde sosyal medyanın varlığını incelemek ve belirleyici olup olmadığını araştırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Sosyal Medya Etkisi, Kış Turizmi, Kars, Kars Turizmi

ABSTRACT

With the developing technology in the world and our country, the use of the internet has become widespread, especially the usage rate of social media has increased. The use of social media at the point of meeting the changing wants and needs of the consumers is important. It is known that social media is the determining variable in the choice of tourist products and destinations. Considering the years of 2017-2018, it is observed that the level of awareness is increasing in Kars, especially through social media and mass media. The aim of the study is to examine the existence of social media in winter tourism and to investigate whether Kars is popular.

Key Words: Social Media, Social Media Impact, Winter Tourism, Kars, Kars Tourism

İCRA VE İFLAS KANUNU M. 82 VE YARGITAY KARARLARI KAPSAMINDA HACZEDİLMEZLİK VE BUNA İLİŞKİN ŞİKÂYET SÜRESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Arş. Gör. Derya BULUTTEKİN
Akdeniz Üniversitesi,
buluttekind@gmail.com

ÖZET

İcra hukukunda borçlunun malvarlığını oluşturan mal, alacak ve hakları alacaklılarına karşı bir teminat teşkil eder. Alacaklılar borçlunun mallarının satışı sonucu elde edilen para ile tatmin edilir. Borçlunun parasal değeri olmayan şeyleri haczedilemezken, parasal değeri olan malvarlığına dahil olan her şeyin de haczi mümkün değildir. Kanun koyucu borçlu ve ailesinin yaşaması ve ekonomik varlığını devam ettirmesi, topluma muhtaç hale gelmemesi ve toplumdaki dengenin bozulmaması için borçlunun bazı mal ve haklarının kısmen bazılarının da tamamen haczedilemeyeceğini kabul etmiştir. Haczedilmezlik hem icra hem de iflas hukukunda söz konusudur. Haczedilmezlik konusunda karar verecek olan icra müdürüdür. İcra memurunun da haczedilecek malın haczinin uygun olup olmadığına ilişkin takdir yetkisi bulunmaktadır. Borçlu, icra memurunun haczedilmezlik ile ilgili kararına karşı şikayet yoluna başvurulabilir. Şikayet başvurusu hakkında icra mahkemesi karar verir. Şikayet süresi kural olarak 7 gündür ancak kamu düzeni gerekçesi ile konulan hükümlere aykırılık halinde şikayet süresiz olacaktır. Doktrin ve Yargıtay kararlarında bu konu tartışmalıdır. Bazı görüşlerde haczedilmezlik hallerinden herhangi birine aykırılık halinde şikayetin süresiz olduğu kabul edilirken bazı görüşlerde şikayet süresinin her bir haczedilmezlik hali bakımından ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği savunulmuştur. İcra ve İflas Kanunu m. 82 haczi caiz olmayan mal ve hakları düzenlemiştir. Bu maddeye göre; devlet malları, borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşya, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için lüzumlu eşya, borçlu çiftçi ise kendisinin ve ailesinin geçimi için zaruri olan arazi ve çift hayvanları ve ziraat aletleri; değilse, sanat ve mesleki için lüzumlu olan alet ve edevat, borçlu ve ailesinin idareleri için lüzumlu ise borçlunun tercih edeceği hayvanları ve bunların yemleri, borçlunun ve ailesinin iki aylık yiyecek ve yakacakları ve borçlu çiftçi ise gelecek mahsül için lazım olan tohumluğu, borçlu bağ, bahçe veya meyve veya sebze yetiştiricisi ise kendisinin ve ailesinin geçimi için zaruri olan bağ bahçe ve bunun için lüzumlu bulunan alet ve edevat, Türk Borçlar Kanununun 607. maddesine göre hacz olunmamak üzere tesis edilmiş olan ömür boyu gelir sözleşmesi, emeklilik maaşları, bir yardım sandığı tarafından hastalık, zaruret ve ölüm gibi hallerde bağlanan maaşlar, manevi tazminatlar, borçlunun haline münasip evi, öğrenci bursları haczedilemez. İlgili madde günümüz koşullarına uygunluk açısından çokça eleştirilmiştir ve Yargıtay kararlarında da farklı şekillerde yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Haciz, haczedilmezlik, şikayet

İCRA VE İFLAS KANUNU HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE TATİL VE TALİKLER

Arş. Gör. Derya BULUTTEKİN
Akdeniz Üniversitesi,
buluttekind@gmail.com

ÖZET

İcra ve İflas Kanunu (İİK) sosyal düşüncelerle bazı zamanlarda borçluya karşı icra takip işlemi yapılamayacağını düzenlemiştir. Borçluyu korumak amacıyla yapılan bu düzenlemelere göre kural olarak tatil ve talik (erteleme) süreleri içinde borçluya karşı hiçbir icra takip işlemi yapılamaz. Bir işlemin icra takip işlemi sayılabilmesi için; o işlemin icra organları tarafından, borçluya karşı ve takibin ilerlemesini sağlamak amacıyla yapılması gerekir. İşlemin borçlu, alacaklı ya da üçüncü kişi tarafından yapılması ve borçlunun hukuki durumunu etkileyerek alacaklıyı borçlunun malvarlığından alacağını almaya yaklaştırıcı nitelikte olması, o işleme icra takip işlemi vasfı kazandıracaktır. Bu vasfa sahip işlemler kural olarak tatil ve talik hallerinde yapılamayacaktır. Tatil saatleri İİK m. 51'e göre gece vaktidir ve bu saatler güneşin batmasından bir saat sonrası ile güneşin doğmasından bir saat öncesine kadarki devreyi kapsamaktadır. Kural olarak gece vakti hiçbir icra takip işlemi yapılamaz. Ancak gece iş görülen yerlerde gece vakti hasılat haczi yapmak mümkündür. Bununla beraber gündüz başlanmış olan bir hacze gece vakti devam etmek mümkündür. Tatil günlerinden maksat resmi tatil günleridir, idari tatil günleri bu anlamda resmi tatil günü sayılmamaktadır ve kural olarak resmi tatil günlerinde de icra takip işlemi yapılamaz. Ancak tatil günlerinde istisnai olarak haciz yapılabilir, muhafaza tedbiri alınabilir ve tebligat yapılabilir. Talik halleri ise İİK m. 52 ve devamında düzenlenmiş olup bunlar borçlunun yakınlarından birinin ölümü, borçlunun ölümü, tutuklu veya hükümlü olması, asker olması ve ağır hastalığıdır. Kanunda sayılan bu hallerde borçluya karşı hiçbir takip işlemi yapılamaz. Bununla beraber konkordato mühleti, iflasın ertelenmesi ve fevkalade hallerde mühlet gibi özel talik hallerinde de bu süreler devam ederken borçluya karşı hiçbir icra takip işleminin yapılamayacağı kabul edilmiştir. Borçlunun mal kaçırma ihtimali varsa gece vakti, tutukluluk ve hükümlülük, askerlik ve ağır hastalık halleri olsa dahi borçluya karşı haciz yapılabileceği düzenlenmiştir. Tatil günleri icra hukukundaki süreleri durdurmaz ancak sürenin sonuncu günü bir resmi tatil gününe rastlarsa süre tatili takip eden günde biter. Tatil saatlerinin sürelerin işlemesine bir etkisi yoktur ve bütün süreler son günün tatil saatinde bitmiş sayılır. Talik halleri de icra hukukundaki sürelerin işlemesini durdurmaz. Ancak borçlu veya icra organları için kabul edilen sürenin son günü bir talik gününe rastlarsa süre, talik halinin bitiminden sonra bir gün daha uzatılır. Talik hallerinden biri nedeniyle erteleme süresi içinde olan borçluya karşı herhangi bir icra takip işlemi yapılması halinde, borçlu bu işleme karşı talik halinin sona ermesinden sonra şikâyet yoluna başvurarak işlemin iptalini sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Tatil saat ve günleri, talik halleri, icra takip işlemi

SURİYE MÜLTECİ KRİZİNİN TOPLUMSAL GÜVENLİK AÇISINDAN TÜRK TOPLUMUNA ETKİLERİNE BİR BAKIŞ

Arş. Gör. Derya ÖZVERİ BEZDEKOVSKY

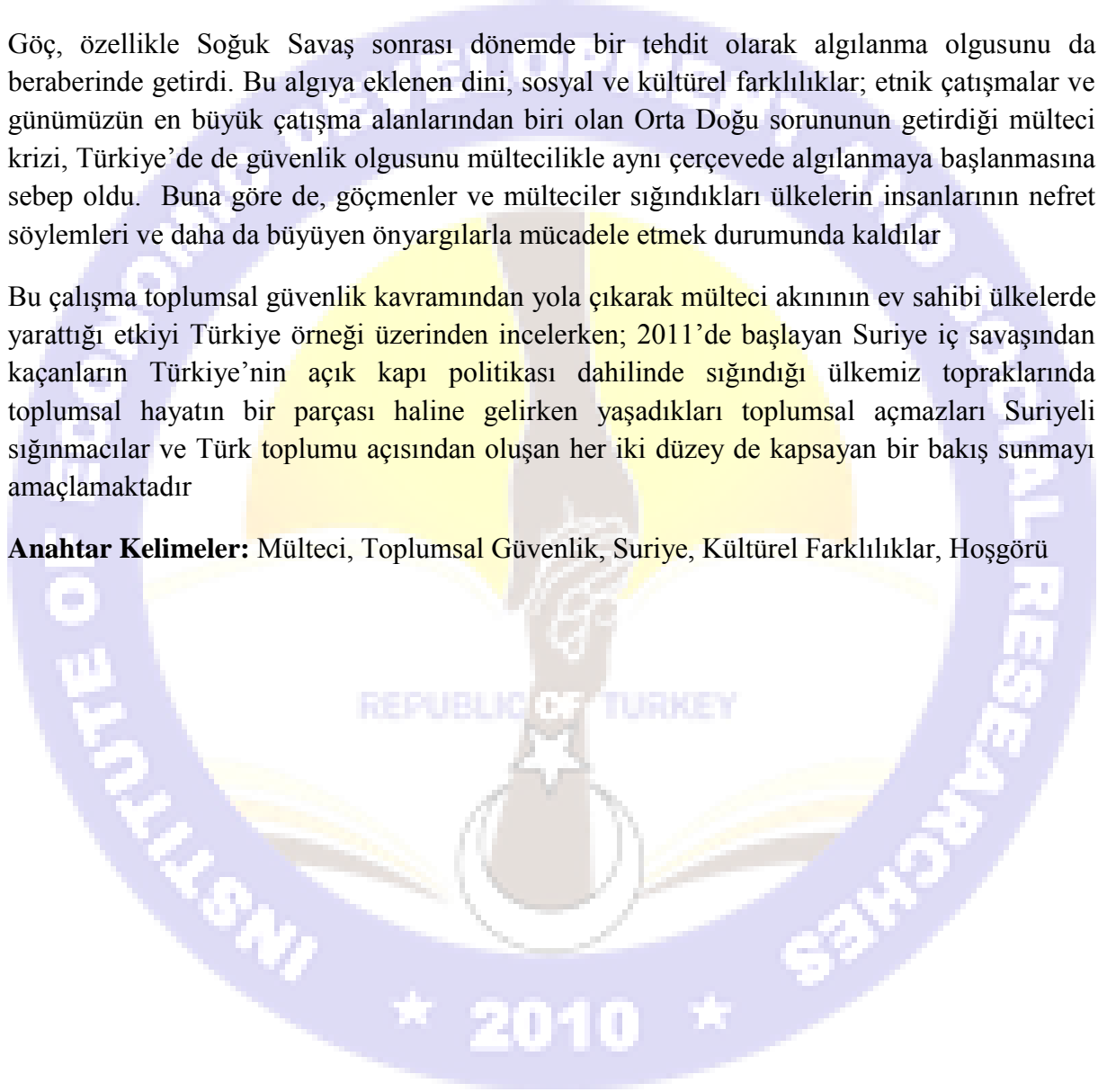
Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
dozveri@gmail.com

ÖZET

Göç, özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde bir tehdit olarak algılanma olgusunu da beraberinde getirdi. Bu algıya eklenen dini, sosyal ve kültürel farklılıklar; etnik çatışmalar ve günümüzün en büyük çatışma alanlarından biri olan Orta Doğu sorununun getirdiği mülteci krizi, Türkiye’de de güvenlik olgusunu mültecilikle aynı çerçevede algılanmaya başlanmasına sebep oldu. Buna göre de, göçmenler ve mülteciler sığındıkları ülkelerin insanlarının nefret söylemleri ve daha da büyüyen önyargılarla mücadele etmek durumunda kaldılar

Bu çalışma toplumsal güvenlik kavramından yola çıkarak mülteci akınının ev sahibi ülkelerde yarattığı etkiyi Türkiye örneği üzerinden incelerken; 2011’de başlayan Suriye iç savaşından kaçanların Türkiye’nin açık kapı politikası dahilinde sığındığı ülkemiz topraklarında toplumsal hayatın bir parçası haline gelirken yaşadıkları toplumsal açmazları Suriyeli sığınmacılar ve Türk toplumu açısından oluşan her iki düzey de kapsayan bir bakış sunmayı amaçlamaktadır

Anahtar Kelimeler: Mülteci, Toplumsal Güvenlik, Suriye, Kültürel Farklılıklar, Hoşgörü

KÜRESEL YÖNETİŞİM: TOPLUMSAL CİNSİYETÇİ YAKLAŞIM AÇISINDAN İNSANİ YARDIM

Arş. Gör. Derya ÖZVERİ BEZDEKOVSKY

Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
dozveri@gmail.com

ÖZET

Cinsiyet eşitliğine yönelik politikalar ve bunların hayatın tüm alanına nüfuz ederek toplumsal cinsiyet politikalarının ana akımlaşması (gender mainstreaming) politikalarının küresel bir strateji olarak algılanarak tüm uluslararası örgütler ve sonrası devletler nezdinde bir politika önceliği haline gelmesi 1995 Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planının önemli bir başarısı olmuştur. Küresel Yönetişimi toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı çerçevesinde evrimleştirmesi bir yönetim aracı olarak toplumsal cinsiyetin küresel yönetim alanına nasıl katılacağı ve uygulanacağı sorunsalını da beraberinde getirmiştir.

Bu çalışma, küresel yönetişimin uygulama alanlarından biri olan insani yardımın en önemli öznelerinden olan mültecilere odaklanarak; insani yardımın, cinsiyet eşitliğini bir amaç olarak nasıl mülteci politikalarına entegre ettiğini ve bu sırada yeni sömürgecilik kaynaklı mülteciler ve yardımı sağlayan aktörler arasında küresel hiyerarşileri oluşturma tehlikesini nasıl içselleştirdiğini göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnsani Yardım, Mülteciler, Cinsiyet Eşitliği, Küresel Yönetişim, Yeni Sömürgecilik

PUTİN RUSYA'SININ GÜNEY KAFKASYA ÜLKELERİNE YÖNELİK İZLEDİĞİ POLİTİKALAR

Arş. Gör. DilaraMEHMETOĞLU

Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
dilaramehmetoglu@yahoo.com, mdilara@kocaeli.edu.tr

ÖZET

1991 yılında SSCB'nin çöküşü, bu topraklarda on beş bağımsız devlet ortaya çıkardı. Bu parçalanma uluslararası sistemi de derinden etkileyerek dünyadaki güç dengelerini değiştirdi. SSCB'nin hukuki varisi olarak ortaya çıkan Rusya Federasyonu'nun izleyeceği politikalar, belirsizliğin hakim olduğu uluslararası ortamda geleceği şekillendirmedeki etkisi bakımından oldukça önemli ve dikkate değerdi. Rusya Federasyonu bu dönemde kimlik arayışına yönelmiş ve Rusya'nın Doğu'ya mı, yoksa Batı'ya mı yöneleceği sorunu farklı dönemlerde farklı politikaların izlenmesine yol açmıştır. Bu tartışma ülke içinde bulunan iki temel grup; Batılı değerlerin kabul edilmesi ve Batı'yla bütünleşmeyi savunan Atlantikçiler ile Rusya'nın Batı'dan uzak kendine özgü bir medeniyeti ve jeopolitik konumu olduğunu, bu sebeple de yakın çevresinde etkin olması gerektiğini savunan Avrasyacılar arasında cereyan ediyordu. Rusya'da iç ve dış politikada izlenen tutumlar dönemlere ve liderlerin bakış açılarına göre gelişerek şekillenmiştir. Rus dış politikasının şekillenmesinde Kafkasya bölgesinin önemli bir rolü vardır. Kafkasya jeopolitik konumu itibarıyla çok hassas bir mevkide bulunmaktadır. Bölge, bütün büyük güçlerin iştahını kabartan Hazar Enerji Havzası'nın dünya piyasalarına ulaşım güzergahı üzerinde bulunmaktadır. Bu özelliği ile bölge küresel ölçekte ayrı bir önem arz etmektedir. Bölge; Rusya Federasyonu'nun Akdeniz, Ortadoğu ve Afrika bölgeleriyle bağlantı noktalarına hakim olması sebebiyle coğrafi konumundan kaynaklanan jeopolitik bir değer taşımaktadır. Kafkasya'yı önemli kılan bir diğer özelliği de bölgenin kıtalar arasındaki konumudur. Kafkasya; Ortadoğu, Avrupa ve Asya kıtaları arasındaki tek geçiş noktasıdır. Karadeniz-Avrupa, Hazar Denizi-Orta Asya, Suriye-Mısır ve ayrıca İran-Basra Körfezi arasındaki bağlantı noktalarına sahip olması sebebiyle bu yolların da tek stratejik geçit noktasıdır. Bu merkezler her türlü ekonomik, kültürel ve politik ilişkilerini bu bölge üzerinden inşa etmişlerdir. Bu derece önemli bir konuma sahip olan Kafkasya bölgesi asırlarca dünya üzerindeki büyük siyasi mücadele merkezlerinden biri olmuş ve bu bölgedeki jeostratejik üstünlüğe sahip olmaya çalışan emperyal güçlerin işgali altında kalmıştır. Bölge içerisindeki etnik ve kültürel farklılıklar bağımsızlık sonrası süreçte bölge içi etnik çatışmaların meydana gelmesine ve kaos ortamının oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu çalışmada Vladimir Putin dönemi Rusya Federasyonu'nun, Güney Kafkasya (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan) ülkelerine yönelik izlediği dış politikası araştırılarak, bu devletlerin kendi aralarındaki anlaşmazlıkları ve ilişkileri incelenmeye çalışılmıştır. Rusya Federasyonu'nun Güney Kafkasya ile ilgili politikalarını şekillendiren iç ve dış dengeler, bölge ile mevcut bulunan tarihi, coğrafi, kültürel ve siyasi yakınlık, bölgede yıllar öncesinde vuku bulan ve etkisi günümüzde bile devam eden etnik ve siyasi kaos ortamı ve istikrarsızlıkların arkasında yatan temel gerçekler, çatışmaların enerji rezervlerine etkisi ve bölge jeopolitiği üzerinden bölgesel

ve küresel iktidar mücadeleleri ele alınmıştır. Çalışmanın konusu; Rusya Federasyonu'nun, bölgeye yönelik politikalarını (ekonomik, siyasi, askeri) ortaya koymak ve bu bölgedeki bağımsız devletlerin (Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan) de bölgeye yönelik politikalarını incelemektir.

Çalışmanın amacı; 21. yüzyılda dünya siyasetinin en büyük ilgi odaklarından birisini teşkil eden Kafkasların; tarihi geçmişini, etnik ve demografik yapısını, jeopolitik önem ve konumunu ve sorun alanlarını inceleyerek Kafkasya'nın, jeopolitik önemini ve bu bölgedeki mevcut sorunlar ile çatışma alanlarını ortaya koymak, Rusya Federasyonu'nun, bölgeye yönelik strateji ve politikalarını inceleyerek Güney Kafkasya ülkeleriyle olan ilişkilerini karşılıklı olarak ortaya koymak, barış ve istikrarın sağlanması için bölgede uygulanması gereken politikaları tespit etmektir. Araştırma konusu, SSCB'nin dağılmasından sonra Güney Kafkasya'da yaşanan bağımsızlık hareketleri ile gelişen olaylar ve bu çerçevede Rusya Federasyonu'nun yakın çevresinde yer alan Güney Kafkasya'da siyasi, askeri ve ekonomik açıdan sürdürdüğü etkinlik arayışları ve bu bağlamda izlenen karşılıklı ilişkiler ile sınırlandırılacaktır. Güney Kafkasya bölgesindeki gelişmeleri daha iyi anlamak ve Rusya Federasyonu'nun izlediği Güney Kafkasya politikasını belirlemek amacıyla çalışmada, öncelikle Rusya Federasyonu'nun Güney Kafkasya'ya dönük dış politikasının temelleri ve stratejileri incelenmiş ve bölge devletleriyle ikili ilişkilerine yansımaları araştırılacaktır. Konunun geçmiş ve şimdiki zaman dilimini kapsamı nedeniyle, literatür taraması yapılarak birçok farklı (Türkçe, İngilizce, Rusça, Azerbaycanca) kaynakların kullanılması amaçlanmaktadır. Ayrıca çalışmanın konusu çok yakın geçmişe ait olduğu için mümkün olduğu kadar Rusya'da yayınlanan kaynaklar da kullanılacaktır.

Anahtar Kelime: Putin, Rusya, Kafkasya

AVRASYACILIK KAVRAMI: KLASİK AVRASYACILIKTAN NEO – AVRASYACILIĞA

Arş. Gör. Dilara MEHMETOĞLU

Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
dilaramehmetoglu@yahoo.com, mdilara@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Jeopolitik bir kuram olarak Avrasyacılık, Rus düşünce tarihinde Bolşevik Devrimi'nden sonra ortaya çıkan ve ilkeleriyle Rusya'ya özgü bir düşünce akımıdır. İlk zamanlar coğrafi bir terim olarak kullanılan Avrasya, daha sonra Avrasyacılık adıyla Rusya'da felsefi ve ideolojik bir anlam kazanmıştır. Avrupalılaşmaya alternatif olarak, 1920'lerde Rus entelektüelleri tarafından temelleri atılarak geliştirilen ve 1990'lı yıllarda yeni biçimiyle tekrar canlanan Avrasyacılık, Rusya'nın yeniden büyük bir güç olmasını sağlayacak kavramsal ve kuramsal yaklaşımlar sunan bir düşünce sistemidir. Avrasyacılar, Ekim Devrimi'nin ardından yaşanan göç sonucunda Avrupa'nın değişik kentlerinde Batı'ya karşı sistematik düşünce biçimini oluşturan Rus entelektüelleridir. Avrasyacılık, Rusya'nın tarihsel ve düşünsel birikimi üzerinden Rus milliyetçiliğine yeni bir yorum getirerek tarihin Batı merkezli yorumunu reddetmiştir. Rusya'da Batı'ya yönelme hareketleri önemli ölçüde Büyük Petro dönemi reformları ile başlamıştır. Batıcılar olarak nitelendirilenler, Rusya'nın yeterince ve hızlı bir şekilde Batılı değerleri kabul etmemesini eleştirmişlerdir. Avrasyacılar, Büyük Petro'nun reformları ile başlayan süreci Rusya'da baş gösteren kötülüklerin kaynağı olarak görmektedirler. Avrasyacılar göre Petro, gerçekleştirdiği reformlarla Rusya'ya güç sağlayan temelleri tamamen ortadan kaldırmıştır. 1917'den sonraki dönem, Rusya'nın Ekim Devrimi nedeniyle savaştan çekildiği, ardından Çarlık döneminin sona ererek komünist rejimle SSCB olarak şekillendiği ve İkinci Dünya Savaşı sonrası ABD'nin liderliğindeki Batı bloğuna karşı Doğu bloğunun liderliğini yapan ikinci süper güç olduğu zaman dilimidir. 1980'li yıllara gelindiğinde, Sovyet sisteminin içerisinde bulunduğu bunalım ile ülke içinde değişim beklentileri yükselmiş ve bu değişim liberal demokrasi ile özdeşleştirilmeye başlamıştı. Mihail Gorbaçov döneminde glasnost ve perestroyka politikaları, doğrultusunda SSCB içerisinde ekonominin canlandırılması ve sistemin yeniden yapılandırılmasına yönelik reformlar hayata geçirilmiştir. Dağılmaya doğru giden “yeniden yapılanma” süreci ilham kaynağını Batı düşünce geleneğinden ve liberal ekonomik yaklaşımdan almıştır. Batı ile işbirliği süreci Boris Yeltsin döneminin ilk yıllarında da sürdürülmüştür. Ancak Batı'nın, Rusya'daki Batı yanlısı akımın beklentilerini karşılayamaması, Rusya'da “stratejik yön” arayışlarını besleyen en önemli unsurlardan biri olmuştur. Rusya, Batı karşısında yenilmişlik duygusuyla yeni bir arayış içerisine girmiştir. Bu anlamda, Rus stratejik düşünce sisteminde devletçi Marksist-Leninist yaklaşımın yerini yine devletçi, fakat geleneksel jeopolitik anlayışlar almıştır. Böylece Sovyet döneminde SSCB'ye karşı politik güçlerle ilişkilendirilen jeopolitik kavramı, ülkenin kaybedilmiş süper güç statüsünün yeniden oluşturulması için uygun bir temel olarak algılanmıştır. 1988-2000 yılları arasında, “jeopolitik geri

çekilme” olarak tanımlanan dönemde SSCB’nin 1988’de Afganistan’dan geri çekilmesi ile başlayan dalga Doğu Almanya’nın terk edilmesi ile devam etmiş ve Birliğin dağıldığı 1991’e kadar olan zaman dilimi içinde bütün Doğu Avrupa’nın kaybedilmesi ile sonuçlanmıştır.

SSCB’nin dağılmasını takiben Rus dış politikasındaki eğilimler Atlantikçilik ve Avrasyacılık olarak tasnif edilmiştir. Batı’ya yönelik hayal kırıklığı karşısında 1990’lı yıllarda oluşan muhalefet hareketi içerisinde Rusya’da Avrasyacılık canlanmaya başlamıştır. Klasiklerin, salt entelektüel tartışmalarından farklı olarak neo-Avrasyacılık kısa süre içerisinde akademik, toplumsal ve politik kimlik kazanmıştır. Ancak klasik ve neo-Avrasyacı düşüncelerde temel çıkış noktası aynıdır: SSCB’nin dağılması ile Rusya bir kez daha toprak kaybı yaşamış ve belirsiz bir sürece girmiştir. Bu canlanmanın altındaki etkenlere bakıldığında ilk olarak, Batılıların Sovyet Bloğunun dağılmasından sonra Rusya’ya yeterli siyasal ve ekonomik ilgiyi göstermemesinin yarattığı düş kırıklığı görülmektedir. Bir diğer etken de Rusların, jeopolitik açıdan gerilediklerini, coğrafi açıdan Avrupa’dan uzaklaştıklarını düşünmeleridir. Rus toplumunun Tüm bu etkenlere tepki olarak Rus siyasal yaşamında Batı’ya ve ülke içerisinde de Batı taraftarlarının görüşlerine karşı Avrasyacılık yeniden gündeme gelmiştir. Avrasyacılara göre Rusya ne Avrupa’dır, ne de Asya’dır; kendine özgü bir coğrafi dünyadır; yani Avrasya’dır. Avrupalılaşmaya karşı olan ve Doğu’nun Rusya üzerinde olumlu etkisi olduğunu savunan Avrasyacılara göre, Rusya kendi başına bir medeniyettir. Avrasyacılık, “Büyük Rusya”nın etki alanına yönelik jeopolitik bir kuram olarak, çokulusluluğu kabul eden ama Rus unsurunu merkezine koyan bir tasarımdır. Avrasyacılık, kapitalizm karşıtı olmaktan çok, Batı karşıtı düşünceleri ön plana çıkaran bir düşünce sistemidir. Bu açıdan, Avrasya coğrafyasını yeni dünya düzeni ile uyumlu bir şekilde eklemlenmeye çalışan Batı dünyasına karşıt olarak, etki alanı içerisinde kendi hegemonyasını kurmaya çalışan Rus dünyası olarak algılanmaktadır. Bildiride Avrasyacılık ve Neo - Avrasyacılık kavramları ayrıntılı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelime: Rusya, Avrasyacılık, Neo - Avrasyacılık

TÜRKİYE’DE OTOMOBİL ÜRETİMİNİN BULANIK HEDEF PROGRAMLAMA YAKLAŞIMI İLE MODELLENMESİ VE ÇÖZÜLMESİ

Dilara Özlem BAYRAM

Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü
bayramd@tskb.com.tr

Doç. Dr. Ersoy ÖZ

Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü
ersoyoz@yildiz.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye’de otomobil üretimi yapan 12 firma ele alınarak bulanık hedef programlama yaklaşımı ile bir model kurulmuş ve bu model çözülmüştür. Modelde 2012-2016 yıllarına ait veriler kullanılarak 2017 yılı için belirlenen hedeflerin değerinin bulunması amaçlanmıştır. Dünyada, yoğun sermaye ve teknoloji yatırımı gerektiren sektörlerin başında yer alan otomotiv sektöründe 50 civarında firma faaliyet göstermektedir. Bahsi geçen firmaların başında ABD olmak üzere, Japonya, Almanya, Fransa, İtalya ve İngiltere gelişmiş ülkelerde üretime başlamıştır. Otomotiv firmaları lojistik ve maliyet endişelerini üretim süreçlerini dünyanın farklı ülkelerine dağıtmıştır. Bunun sonucunda tasarım ve geliştirme aşamalarına ek olarak ileri teknoloji gerektiren birçok süreç gelişmiş ülkelerde kalmaya devam ederken, gelişmekte olan ülkelere ucuz işgücü ve muhtemel pazar seçeneklerine olan yakınlıklarıyla ilgili olarak montaj süreçlerini taşımışlardır. Gelişmekte olan ülkelerdeki halkın ekonomik olarak kalkınmaya başlamasıyla beraber olarak gelişmekte olan ülkelerde otomotive olan talebinin arttığı görülmektedir. Türkiye’de otomotiv üretimi dalgalı bir yapı seyretilmektedir. İç ve dış talep durumlarının düzenli bir seyir izlememesi nedeniyle sektörün üretim seviyeleri üzerinde belirgin bir etki yapmaktadır. Türkiye’de otomotiv üretiminde otomobil ağırlıklı bir yapı bulunmaktadır. Çalışmada, 2017 yılına yönelik olarak Türkiye’de otomobil üretim yapan firmaların karını maksimum yapmak, bir otomobil üretimi için çalışacak kişi sayısını bulmak ve talebin maksimum olması hedef fonksiyonlarını oluşturmaktadır. Bu gibi durumlarda yani modelde birden fazla amaç fonksiyon olduğunda çok amaçlı programlama kullanılabilir. Buna ek olarak amaç fonksiyonu değerlerinde sapmalar diğer bir deyişle tolerans miktarları var ise bulanık hedef programlama yaklaşımı kullanılabilir. Bu çalışmada oluşturulan hedefler için veri setine ait ilgili değişkenlerin standart sapmaları, tolerans miktarı olarak belirlenmiştir. Ayrıca modelde üretim kapasiteleri ve minimum üretim adetleri bulanık olmayan kısıt olarak kullanılmıştır. Bulanık hedefler ve bulanık olmayan kısıtlara göre oluşturulan model, bulanık hedef programlama modelinin çözümü “Tiwari, Dharmar ve Rao”, “Chen ve Tsai”, “Zimmermann Yang, Ignizio ve Kim” ve “Wang ve Fu” yaklaşımları ile gerçekleştirilmiştir. Modelin çözülmesi amacıyla kullanılan yaklaşımların sonuçlarının aynı ya da birbirlerine çok yakın olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Otomobil üretimi, bulanık hedef programa, tolerans değeri.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BALCALI MARKASI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELER THOUGHTS ABOUT CUKUROVA UNIVERSITY BALCALI BRAND

Dr. Baran YAŞAR
Çukurova Üniversitesi, byasar@cu.edu.tr

Prof.Dr. Dilek BOSTAN BUDAK
Çukurova Üniversitesi, dbudak@cu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Ufuk GÜLTEKİN
Çukurova Üniversitesi, ugultek@cu.edu.tr

Dr. Fırat AYAS
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı fiyatayas@hotmail.com

ÖZET

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Araştırma ve Uygulama Çiftliği; eğitim ve öğretim çalışmalarına yer sağlamakla birlikte, üretim fazlasını ve deneme artığını satışa sunarak değerlendirmektedir. “Çukurova Üniversitesi Balcalı” markası adıyla üniversite kampüsü içerisinde 4 farklı yerdeki satış noktası ile faaliyet gösteren ve ürünlerini değerlendiren Araştırma ve Uygulama Çiftliği satışa sunduğu ürünler ile sadece üniversite personeli ve öğrencilerine değil Adana’daki tüm tüketicilere ulaşmaya çalışmaktadır. Ancak, satışa sunduğu ürünlerin güvenilirliği, kalite, ambalaj rengi ve şekli, büyüklüğü, bulunabilirliği, sürekliliği gibi konularda tüketiciler tarafından zaman zaman eleştirilerle karşı karşıya kalmaktadır.

Bu çalışmada, Araştırma ve Uygulama Çiftliği satış noktalarından ürün alan tüketicilerin; ürünlerle ilgili olarak görüş ve beklentilerine yer verilmiş, üretim fazlası ve deneme artıklarının daha iyi değerlendirilmesi ve marka değerinin artırılması hedeflenmiştir. Çukurova Üniversitesi Balcalı markası elindeki kısıtlı imkanlarla farklı kitlelere de ulaşmaya çalışırken satış noktalarıyla ilgili de sorunlar yaşamaktadır. Çalışmada satış noktalarının geliştirilmesi ve daha iyi hizmet sunulabilmesi için tüketicilerin bu konudaki görüşlerine de yer verilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında Araştırma ve Uygulama Çiftliği daha iyi bir planlama ile daha fazla kesime hitap edebilecek ve katma değer yaratabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Balcalı, satış noktaları, tüketici

ABSTRACT

Cukurova University Agricultural Faculty Research and Application Farm; besides providing ground for education and training, also makes use of surplus production and trial surcharge via putting them up for sale. The research and application farm, which operates and makes use of its products with 4 different sales point within the university campus with "Çukurova University Balcalı" brand name, aims to reach not only to university personnel and students but also to all consumers in Adana. However, occasionally faces criticisms from consumers regarding the reliability, quality, packaging color and shape, size, availability, and continuity of the products offered for sale. In this study, opinions and anticipations of the consumers who buy products from sales points of Research and Application Farm about the products were given place, and it was aimed to increase the efficiency of making use of surplus production and trial surcharge and to increase the brand value of Cukurova University Balcalı brandname. Cukurova University Balcalı brand, while trying to reach different masses of consumers with limited opportunities it also has problems with sales points. Consumers' views are also included in this study in the development of sales points and better service. In the light of the data obtained, the Research and Application Farm will be able to reach more masses of consumers and create added value with better planning.

Key Words: Balcalı, sales point, consumer

TÜRKİYE'DE ALTERNATİF KAYNAĞI OLARAK BİYODİZEL VE YAŞANAN GELİŞMELER

Dr. Baran YAŞAR

Çukurova Üniversitesi, byasar@cu.edu.tr

Prof.Dr. Dilek BOSTAN BUDAK

Çukurova Üniversitesi, dbudak@cu.edu.tr

ÖZET

Dünyada hızla artan enerji talebi ülkeleri enerji konusunda yeni ve yenilenebilir enerji alternatifleri bulmayı zorunlu hale getirmektedir. Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan endüstri toplumlarının yoğun olarak kullandıkları fosil kaynaklı yakıtların yarattığı çevresel sorunlar, ülkeleri biyoyakıtlar gibi yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları üretme ve kullanmalarına neden olmaktadır. Biyoyakıtların; hammaddesinin tarımsal kökenli olması ve yenilenebilir bir enerji kaynağı olması dikkat çekmekte ve ülkeler için önemli bir alternatif enerji kaynağı olarak görülmesine neden olmaktadır. Ülkemiz gibi tarımsal üretimin ön planda olduğu ve tarımsal enerji kullanım maliyetlerinin yüksek olduğu ülkelerde, biyodizel ve biyoetanol üretimi ve kullanımı artış göstermektedir. Ülkemiz biyodizel üretim potansiyelinde kısa bir süre öncesinde Avrupa Birliği üretim potansiyelinin yanında dikkat çekici bir pozisyonda olmasına rağmen, yaşanan olumsuz gelişmelerle bu avantajını kaybetmiştir. Buna rağmen özellikle 1 Ocak 2018'den itibaren ülkemizde üretilen dizele % 1 oranında biyodizelin katılma zorunluluğu biyodizele olan dikkatleri tekrar ön plana çekmiştir. Bu çalışmada ülkemizde biyodizel üretimi, kullanımı, avantaj ve dezavantajları, alternatif üretim şekilleri ve mevzuatı ile ilgili konular ayrıntılı olarak incelenecektir. Biyodizelle ilgili olarak son dönemde ortaya çıkan mevzuat değişikliklerinin geleceğe yönelik olarak olası etkileri irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Biyodizel, biyoyakıt, yenilenebilir enerji.

MÜLTECİ KAVRAMI VE CENEVRE SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN BU KAVRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Arş. Gör. Ekrem BENZER
Dicle Üniversitesi, av.ekrmbnzr@gmail.com

ÖZET

İltica ve sığınma olgusu, binlerce yıldır var olan ve yazılı tarihin ilk örneklerinde dahi bahsedilen bir durumdur. İnsanlar, tarihin ilk çağlarından beri çeşitli nedenlerle savaşmış, toprak ve iktidar kavgası yapmış, güçlü olanlar çoğu kez güçsüz olanları yerlerinden, yurtlarından kovmuşlardır. Uluslararası literatürde mülteci ve sığınmacı kavramlarının da farklı anlamlar taşıdığı kabul edilmektedir. Şöyle ki; “refugees” ve “asylum seekers” kavramları arasında bir ayırım yapılmaktadır. İltica etme hakkı ile mülteci olmak, hukuki bir statünün kazanılmasını; sığınma hakkı ile sığınmacı olmak ise, hukuki bir statünün kazanılmasından çok, fiili ve kısa süreli bir barınma durumunu ifade etmektedir. Dolayısıyla mülteci, mültecilik statüsü hukuken kabul edilmiş olan bir yabancıyı ifade ederken, sığınmacı, mültecilik statüsü incelenen ve bu sebeple kendisine geçici koruma sağlanan kişi anlamına gelmektedir. Mülteci ile göçmen de farklı kavramlardır. Bir göçmen ülkesini isteyerek, daha iyi bir hayat arayışı ile terk etmektedir. Göçmenlerin aksine, mülteciler ülkelerini terk etmeyi kendileri seçmezler, bunu yapmaya bir anlamda mecbur kalırlar. Mülteciler ile ekonomik nedenlerle göç edenler arasındaki en önemli fark, ekonomik göçmenlerin ülkelerinin kendilerine sağladığı devlet korumasından faydalananı olmalarıdır, oysa mülteciler açısından devlet korumasından söz etmek mümkün değildir. 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre’de imzalanan ve ilgili sözleşmenin 43. maddesi uyarınca 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe giren Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmeye ‘ye göre : “ İrkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucunda önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs” mülteci olarak tanımlanmıştır. Türkiye’nin sığınmacılar ve mülteciler konusundaki uluslararası yükümlülükleri 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol çerçevesinde belirlenmiştir. Ancak Türkiye’nin bu sözleşmeye coğrafi çekince koymuştur. Bu çekince ile Türkiye sadece Avrupa ülkelerinden gelen kişilere “ Mülteci” statüsü tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mülteci, Sığınmacı, Göçmen, Cenevre Sözleşmesi

ROMA STATÜSÜ BAĞLAMINDA İNSANLIĞA KARŞI SUÇLAR

Arş. Gör. Ekrem BENZER
Dicle Üniversitesi, av.ekrmbnzs@gmail.com

ÖZET

İnsanlığa karşı suçlar kavramının tüm uluslararası toplum tarafından kabul edilmiş bir tanımı bulunmamaktadır. Bunun yanında bu kavram gelişimini özellikle uluslararası sözleşmeler, ad hoc nitelikteki mahkeme statüleri gibi metinlerle sürdürmeye devam etmektedir. 17 Temmuz 1998 tarihinde gerçekleştirilen “Birleşmiş Milletler Uluslararası Ceza Divanı Diplomatik Konferansı”nda Uluslararası Ceza Mahkemesi’ni kuran Roma Statüsü kabul edilmiştir. Bu gelişmeyle bu alandaki ilk sürekli nitelikteki mahkeme kurulmuştur. Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü’nün 7. Maddesinde İnsanlığa karşı suçlar işlenmiştir. Madde hükmü incelendiğinde daha önce yapılan tanımlamalara oranla insanlığa karşı suçlar kavramının daha fazla detaylandırıldığı söylenebilir. Madde hükmü şöyledir; “Herhangi bir sivil nüfusa karşı yöneltilmiş yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olarak ve bu saldırının bilincinde olarak sayılacak eylemlerinin birinin işlenmesi demektir: Kasten adam öldürme, İmha, Köleleştirme, Nüfusun sürgünü veya zorla nakli, Uluslararası hukukun temel kurallarını ihlal ederek, hapsedme veya fiziksel özgürlükten başka türlü mahrum bırakma, İşkence, Tecavüz, cinsel kölelik, fahişeliğe zorlama, zorla hamilelik, zorla kısırlaştırma veya benzer ağırlıktaki diğer tüm cinsel şiddet biçimleri, Bu Pragrafta belirtilen herhangi bir eylemle veya Mahkeme’nin yetkisini kullanabileceği herhangi bir suçla bağlantılı olarak, belirlenebilir bir gruba yada topluluğa karşı, siyasal, ulusal, etnik, kültürel, dinsel, Paragraf 3’te tanımlandığı haliyle cinsiyete dayalı veya uluslararası hukuk uyarınca kabul edilemez olduğu evrensel olarak tanınmış olan sebeplerle zulm edilmesi, Kişilerin zorla kaybedilmesi, Apartheid (ırk ayrımcılığı) suçu, Kasten büyük acılara veya bedensel bütünlük ya da beden veya akıl sağlığında ağır zarara neden olan benzer nitelikli diğer insanlık dışı eylemler.” Roma Statüsü ile kişilerin zorla kaybedilmesi ve apartheid (ırk ayrımcılığı) fiileri de insanlığa karşı suçlar içerisinde sayılmıştır. Statü’ye göre bu suçun oluşabilmesi için saldırının sivil nüfusa yönelik olması ile birlikte yaygın veya sistematik olması da gereklidir. Yaygın olmaktan kasıt mağdur kitlenin sayısı iken sistematiklikten kasıt, insanlığa karşı suç oluşturan eylemlerin belli bir politika çerçevesinde işlenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Roma Statüsü, Ad Hoc Nitelikteki Uluslararası Ceza Mahkemeleri, İnsanlığa Karşı Suçlar

ÖYKÜ TEMELLİ ETKİNLİKLERİN ÇOCUKLARIN YARATICILIK BECERİLERİNE ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Elçin Yazıcı
Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi ABD
yazici.elcin@gmail.com

Prof. Dr. Hayrunnisa Bolay Belen
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Bölümü
bolayh@yahoo.com

Blm. Uzm. Işıl Yaman Baydar
MEB Müdür Yardımcısı
isil.yaman.baydar@gmail.com

Blm. Uzm. Gökhan Aksu
Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Ölçme ve Değerlendirme
gokhanaksu1923@gmail.com

Blm. Uzm. Nesrin Şermin Okutan
Hacettepe Üniversitesi Rektörlük Uzmanı
nesrin.sermin@gmail.com

ÖZET

Öyküler, gelişmekte olan bir çocuk için günlük yaşamda kullanılan dil ile erken yaşlardan itibaren eğitim ortamlarında kullanılan dil arasında bir köprü işlevi görür. Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan pek çok etkinlik türü için öykü kitapları zengin bir kaynaktır. Planlanan kazanım ve göstergeler, öyküler aracılığı ile ilginç ve zevkli hale getirilerek verilmeye çalışılırken çocukların öğrenme sürecine etkin bir şekilde katılımı sağlanmaktadır. Yaşanılan bu deneyimler aracılığıyla çocuklar; eylemlerle oyunlarını ve rutin olayları ifade etme, geçmiş deneyimler hakkında konuşma, düzgün tümce kurma, hayali unsurları içeren olayları anlatma ve düşünce üretme kitapların dilini öğrenme, dilin ritmini ve telaffuzunu kazanma, problemlere duyarlı olma, fikirlerde esneklik, orijinal fikir geliştirme, fikirleri işleme ve yeniden betimleme gibi yaratıcılık becerilerine yönelik farkındalık kazanır. Bu açıdan erken dönemden itibaren çocuklarla gerçekleştirilen bu tür öykü temelli etkinliklerin, ileride yaratıcılık becerilerinin temellerini oluşturması ve yaratıcılık becerilerine yönelik farkındalık kazandırması son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle araştırma, öykü temelli etkinliklerin anaokuluna devam eden 61-66 aylık çocukların yaratıcılık becerilerine etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna deney (n:45) ve kontrol (n:40) grubu olmak üzere toplam 85 çocuk dâhil edilmiştir. Araştırmada 61-66 aylık çocukların okuma yazma becerilerine “Öykü Temelli Etkinlikler”in etkisini incelemek amacıyla ön test/son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, çocuklara ilişkin genel bilgileri toplamak amacıyla “Genel Bilgi Formu” ve çocukların yaratıcılık becerilerini tespit etmek amacıyla Aslan (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve geçerlik güvenirlik çalışması yapılan “Torrance Resimlerle

Yaratıcılık Testi” kullanılmıştır. Deney grubuna “Öykü Temelli Etkinlikler” haftanın beş iş günü yaklaşık 40 dakika-bir saat süre ile toplam altı hafta süresince uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizleri sonucunda; deney ve kontrol grubundaki çocukların “Torrance Resimlerle Yaratıcılık Testi”nden elde edilen öntest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı, sontest puan ortalamaları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Ayrıca kontrol grubunun kendi içinde öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmamakla birlikte deney grubunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar arasındaki farklılığın ardından deney ve kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını ve öntest puanlarının etkisinin kaldırıldığında sontest puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan kovaryans analizi sonucunda ise deneysel işlemin anlamlı bir farklılık yarattığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul Öncesi Eğitim, Öykü, Yaratıcılık

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ BİLİM İNSANINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN RESİMLER YOLUYLA İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Elçin Yazıcı
Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi ABD
yazici.elcin@gmail.com

Blm. Uzm. Işıl Yaman Baydar
MEB Okul Müdürü, isil.yaman.baydar@gmail.com

ÖZET

Bilim, dünyada olan biteni gözlemlemek ve dünyaya ilişkin bilgiyi öğrenmek için kullanılabilir en etkili yöntemdir. Bilimin deney ve gözleme dayalı geçerli ve güvenilir bilimsel süreçler sonucunda açıklamalar ortaya koyması bilimin ve bilimselliğin değerini artırmakta ve bir fikre, iddiaya ya da araştırmaya bilimsellik atfedilmesi, onun bireylerin gözündeki değerini doğrudan etkilemektedir. Bilim insanı ise evrene ilişkin olgulara ve değişkenlere yönelik bilimsel veri elde etme yöntemlerini kullanarak sistematik bir şekilde bilgi elde etmeye çalışan kişidir. Bilimi ve bilimsel bilginin doğasını anlamının en önemli koşulu bu bilgiyi oluşturan bilim insanlarının doğru bir şekilde anlaşılmasıdır. Çocukların bilim ve bilim insanına yönelik algıları büyük ölçüde erken yaşlarda şekillenmekte, okul öncesinde edindikleri deneyimlerle birlikte zihinlerinde oluşturdukları bilim insanı imajı gelecekte bilimsel çalışmalara devam edip edemeyeceklerini ve günlük yaşamlarında karşılaştıkları bir problemi bilimsel süreç becerilerinden faydalanarak çözüp çözemeyeceklerini büyük ölçüde etkilemektedir. Çocuğun amaçlı ve planlı bilgilerle ilk kez karşılaştığı okul öncesi yıllarında, çocukların doğal dünyayı daha anlamlı bir şekilde yorumlaması, neden-sonuç ilişkileriyle muhakeme yeteneğinin gelişmesi, bilimi ve bilim insanlarını sevmeye ve örnek alma yönünde olumlu tutumlar geliştirmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle de bu dönemde bilime ve bilim insanına karşı olumlu tutum geliştirilmesinin sağlanması, bilgi çağına ayak uydurabilen bireylerin yetiştirilebilmesi için çok önemli bir dönüm noktasıdır. Sağlıklı bir bilim algısı tüm toplum için önemlidir ancak özellikle gelecekte bilim insanı olma ya da bilimsel bilginin yoğun olarak kullanıldığı meslek dallarını seçme ihtimali olan okul öncesi çocukların bilim ve bilim insanı algıları yapacakları tercihler açısından çok daha önemlidir. Bu nedenle, okul öncesinde çocukların “bilim insanına ilişkin görüşleri, çok boyutlu olarak ele alınıp incelenmesi gereken bir konudur. Bu çalışmanın amacı, 60-72 aylık çocukların bilim insanına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel analize dayalı betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ankara il merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarına devam eden 46 çocuk oluşturmuştur. Çalışmanın verileri, çocukların bilim insanına ilişkin görüşlerine yönelik çizdikleri resimlerde kullandıkları sözel ifadelerin çözümlenmesiyle toplanmıştır. Betimsel analiz yapılarak, çocukların çizdikleri resimler üzerinden bilim insanına ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilim İnsanı, Okul Öncesi Dönem, Çocuk Resimleri

ADALET MEKANİZMASINDA SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARIN RUHSAL DEĞERLENDİRMELERİ VE SOSYAL HİZMET

Öğr. Gör. Elif CANALAN
Erzincan Üniversitesi
Tercan Meslek Yüksekokulu
Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü

ÖZET

Toplumların özel bir değer atfettiği çocuklar toplumların geleceklerinin şekillenmesinde ayrı bir öneme sahiptir ve bu nedenle çocuklar uluslararası ve ulusal belgelerle koruma altındadırlar. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa göre suça sürüklenen çocuk; Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuklar olarak tanımlanmaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun kararında Çocuk Koruma Kanunu ile getirilen yeni yaklaşımla çocuğun bir suçu işlediği değil, bir suça sürüklendiği kabul edilmiştir. Bu yaklaşım, çocuğu suç işleyen bir suçlu olarak görmeyip onun suça sürüklendiğini kabul ederek bir anlamda fail çocuğu da suçun mağduru konumunda kabul eder. Bunun doğal sonucu olarak da suça sürüklenen çocuğun cezalandırılmasını değil korunmasını temel amaç olarak kabul eder. Çocuk adalet sistemi cezalandırıcı değil onarıcı adalet ilkelerine göre hareket etmeye çalışır. Birçok yargı sisteminde, onarıcı adalet programları öncelikle suça sürüklenen çocuklar için geliştirilmiş, daha sonra yetişkinlere uygulanan programların temelini oluşturmuştur. Onarıcı adalet programları, çocukları yargılayan, mahkum ederek adeta onlara suçlu damgası vuran adalet sistemlerine etkili bir alternatiftir (Özbek, 2008). Dünya literatürü incelendiğinde çocuk ve gençlerin suç davranışının büyük bir toplumsal sorun olarak kabul edildiği, bunun sadece çocuk ve ailesi için değil, toplum için de önem taşıdığı görülmektedir (Uygur 1994; akt. Bilaç vd., 2014). Suça itilen çocuklara ilişkin uluslararası sözleşmeler ve şartlardaki hükümlere göre özgürlükten yoksun bırakmanın, diğer çözüm ve tedbirlerin hiçbirinin uygulanmadığı durumlarda en son çare olarak başvurulması, her durumda "çocuğun yüksek yararı" ilkesine göre hareket edilmesi gerektiği öngörülmüştür. Çocuk adaleti sisteminin hedefi suçu ve yeniden suçluluğu önlemek; suçluyu sosyalleştirerek yeniden toplumla bütünleştirmek ve mağduru ve böylece toplumun çıkarlarını korumak olarak tanımlanmaktadır (TTB, 2009). Ceza hukukunda (5237 sayılı TCK'nun 31, 32, 33, 34. maddeleri), yaş, sağır ve dilsizlik, geçici nedenler, ruhsal ve zihinsel sorunların ceza sorumluluğunu etkilediği kabul edilmektedir (2). Yasalarımıza göre bir fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmuş ve fakat 15 yaşını doldurmamış çocukların ceza sorumluluğunun var olup olmadığının tespiti gereklidir. 12 - 15 yaş grubundaki çocuğun ceza sorumluluğunun var sayılabilmesi için hem "işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilmesi" hem de "davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı" gereklidir. Bu tespit sonucunda fail çocuğun ceza sorumluluğunun olmadığı sonucuna varıldığında, tıpkı 12 yaşından küçük çocuklarda olduğu gibi fail hakkında yaş küçüklüğüne bağlı olarak kusurunun bulunmaması nedeniyle ceza tayinine yer olmadığına; ceza sorumluluğunun bulunduğu sonucuna varıldığında ise yaşı nedeniyle bu

sorumluluğunun yetişkinlerden ve 15-18 yaş grubu çocuklardan daha az olacağı Kanun tarafından kabul edildiğinden daha az cezaya hükmedilmektedir (Polat, 2010). Türk Tabipler Birliğinin 2009 yılında yayınlamış olduğu Diyarbakır E Tipi Kapalı Ceza ve İnfaz Kurumunda Alınan Çocukları İzleme Raporuna göre; Cezaevinde bulunan çocuklar 15 yaş üstü çocuklar olduğundan, bu çocuklarda ceza sorumluluğunun araştırılması yoluna gidilmemiştir. Çocuk ve ergenlerde görülen ruhsal bozukluklar erişkin döneminden farklılık göstermekte olup, adalet sistemi içine herhangi bir nedenle giren çocuk ve gençlerde ruhsal bozukluk görülme sıklığının oldukça yüksek oranlarda gözlendiği, bilimsel araştırmalar incelendiğinde çocukların % 65-75 oranında en az bir ve daha fazla psikiyatrik tanı aldıkları bildirilmiştir. Bu sonuçlar, eylemin ağırlığı da dikkate alındığında çocuklarda ruhsal değerlendirme yapılmasının gerekli olduğunu göstermesine karşın, çocuklar değerlendirilmediklerini belirtmişler, çocuklara ait dosyalarda bu değerlendirmelerin yapılmadığı gözlenmiştir. Ayrıca cezaevlerinin kalabalıklaşması, kötü fiziksel şartlar tutuklu ve hükümlü gençlerde öz kıyım, yaşamla baş etmeye ilişkin sorunlar ve ruhsal bozuklukların görülme sıklığında artışa yol açar (National Juvenile Detention Association and Youth Law Center, 1998; akt. TTB, 2009). Aile ve toplumsal özellikleri bağlamında değerlendirildiğinde ebeveyn işlevselliğinde dolayısıyla aile ve toplumsal işlerlikte önemli derecede "yetersizlik" dikkat çekmektedir. Ailelerin de psikososyal rehabilitasyona katılması sağlanarak en azından 18 yaşını doldurmamış bireyler için yargılama süreci devam ederken "psikososyal destek" sağlanabilecek kurumlar organize edilmelidir. (TTB, 2009). Türk Tabipler Birliğinin 2009 yılında yayınladığı İzleme Raporuna göre; Çocukların tutuklanma sürecinde sosyal inceleme raporlarının alınmadığı, yeterli ve gerekli sağlık denetimlerinden geçmedikleri belirlenmiştir. Cezaevine giriş sırasında yapıldığı belirtilen muayeneler ve bu muayenelere ilişkin kayıtlar, uluslararası belgelerde, İstanbul Protokolü'nde belirtilen esaslara uygun olmadığı gibi Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığının muayene protokollerine uygun değildir. Raporlarda yalnızca "darp cebir izi saptanmamıştır" şeklinde açıklamalar bulunmaktadır. Çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarına işaret eden Çocuk Haklarına Dair Sözleşme tüm çocuklar için sosyal adaleti hedeflemektedir. Suça sürüklenen çocuklar açısından bu hedefin gerçekleştirilmesindeki en önemli araçlardan biri de sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcıları tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporlarıdır. Sosyal inceleme raporları "çocukların suça sürüklenme nedenlerini ortaya koyarak gereksinim duydukları müdahaleyi öneren sosyolegal belgeler" olarak tanımlanmaktadır. Çocuk adalet sisteminde sosyal inceleme raporlarının temel işlevi, suça sürüklenen çocukların ileride sağlıklı ve üretken bir yaşam sürmelerine yönelik olarak biyopsikososyal gelişimlerine en uygun kararların alınmasında adalet sistemine yardımcı olmaktır. ÇKK'nın 35. maddesinde belirtilen sosyal inceleme raporu, hâkime ceza sorumluluğunu belirlemede yol gösterici olan raporlardan birisi; bu raporu hazırlayan uzman da bilirkişi konumundadır. Hâkim, bu raporun yanı sıra çocuğun bilişsel, ahlaksal ve sosyo-duygusal özelliklerinin ve ruh sağlığının psikiyatrik açıdan değerlendirilmesini gerekli gördüğü takdirde hekimden de rapor isteyebilir. Bu durumda hâkim, sosyal inceleme raporu ile psikiyatrik değerlendirme raporunu dosyada yer alan diğer deliller ile birleştirip tartışarak çocuğun ceza sorumluluğunun bulunup bulunmadığı konusunda bir karar verir. Bilirkişiler kendi uzmanlık alanına giren konularda, çocuğun üzerine atılı suçu da dikkate alarak, çocuğun bu suçun hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama ve bu suça yönelik olarak

davranışlarını yönlendirme yeteneğine etki edecek sebepleri ele alıp tartışmalı, bu sebeplere ilişkin olumlu olumsuz sonuç kanaatlerini bildirmelidir (Ceza Sorumluluğunun Değerlendirilmesi Rehberi, 2010). Yargı sistemimizde mağdur olanların psikolojik değerlendirmeleri zaman zaman yapılmakta ve raporlar düzenlenmektedir. Oysa olayların faili olarak gelen çocuk ve gençlerin psikiyatrik değerlendirmeleri yapılması gereken olağan kurallardan değildir. Ancak savunma olarak psikiyatrik bozukluk ileri sürülürse ya da yapılan olayın anlamının farkında olup olmadığı belirlenmesi istenirse, çocuk ve gencin T.C.K.'nın 32. Maddesi uyarınca değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu değerlendirmede kanun uyarınca mental retardasyon, psikoz ve madde kullanımı değerlendirilmektedir. Diğer önemli sorunlara bakılmamakta, hatta en önemli etkenlerden biri olan 'Davranım Bozukluğu' bir tanı olarak bile kabul edilmemektedir. Bu sorunlar değerlendirmeyi yapan uzman tarafından saptandığında ise tedavi istenmemektedir. Böylece hapishane ya da ıslah evine psikiyatrik bozuklukla yollanan ve tedavi edilmeyen çocukların bazıları, intihar girişimi ya da kavga sonrası ölebilmektedir. Diğerleri ise ancak hapis oldukları yerde uğradıkları fiziksel ya da cinsel saldırılar sonrasında mağdur olarak psikiyatrik değerlendirmeye alınabilmektedir. Oysa yapılması gereken mahkeme, çocuk ve genç hakkında karar vermeden psikiyatrik değerlendirmenin yapılması kural olmalıdır. Bunun için sosyal sistem, sağlık sistemi ve adli sistem birlikte çalışmalıdır (Semerci, 2011). Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenleme amacı taşıyan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, tedbir kararının verilmesinden önce çocuk hakkında sosyal inceleme raporu düzenlenmesi istenebilir ibaresi doğrultusunda bu durumun kati olarak belirlenmiş olmaması yani uygulayıcıların inisiyatifine bırakılmış olması nedeniyle çocukla ilgili alınacak olan kararlar arasında çocukların biyopsikososyal durumlarına dair herhangi bir veri elde etmeden uygun olmayan şekillerde cezalandırma yer alabilir. Adalet mekanizmasına dâhil olan ve her ne kadar suçun faili olsa da çocukların yargılama ve cezalandırma süreçleri yetişkinlerinki gibi ele alındığında çocuklar için bu durum onarılması güç tahribatlara neden olabilecektir. Sosyal hizmet, çocukların yüksek yararını gözeten, bireyi bütün sistemleriyle birlikte değerlendiren multidisipliner bir meslek olması sebebiyle çocukların yargılanma sürecinde ruhsal değerlendirmelerinin göz ardı edilmemesi için bu sürece katılımı şart koşulmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Suç, çocuk, ruh sağlığı, adli, sosyal hizmet.

KELAMA YÖNELİK ELEŞTİRİLER -GAZZÂLÎ'NİN KELAM ELEŞTİRİSİ BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME-

Arş. Gör. Elmas Gülhan ÇAM

Süleyman Demirel Üniversitesi, gulhancam@gmail.com

ÖZET

İslam düşüncesinde Gazzâlî bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. O, kendinden önceki kelamcıların akıl yürütme metodlarını geçersiz kılmış ve kelam ilminde Aristo felsefesine yer vermeye başlamıştır. *el-Munkız*'da ilimleri öğrenmeye kelam ile başladığını sonra diğer ilimleri öğrendiğini ancak içini kaplayan yakînî bilgiye ulaşma arzusunun öğrendiği hiçbir ilimle sağlanamayacağını ve buna yalnız Allah'ın yardımı ile ulaşabileceğini dile getirmiştir. Gazzâlî, tasavvufî tercihlerini öne çıkarmış olsa dahi kelamcı kimliğinden hiçbir zaman ayrılmamış, gerek felsefeye ve filozoflara gerekse kelama ve kelamcılara ağır eleştirilerde bulunmuş, hatta İslam filozoflarından bir kısmını tekfir etmiş, kelamcıları da metotlarından dolayı eleştirmiştir. O, kelam ilminin, insanı cennet saadetine ulaştırmada yetersiz olduğunu belirtmiş, kelam ile uğraşanların da, cedelin yapısından kaynaklanan hırstan dolayı taassuba kapılıp, yalnız mücadelede başarılı olmayı amaç edindiklerini söyleyerek, kelamın asıl amacı olan bid'atçilere karşı dinî akideyi savunma görevini yerine getirmekten uzaklaştığını ifade etmiştir. Yine ona göre kelamcılar felsefeyi bilmeden felsefeye karşı çıkmışlardır. Gazzâlî kelamcıların mantığa yaklaşım tarzlarını da doğru bulmamaktadır. Ona göre kelam, kesinlik ifade etmeyen önermeleri daha ziyade tercih ettiği için istidlalle kesin sonuçlara ulaşamamaktadır. Nitekim kelamcıların kıyas metodlarından biri olan 'şâhiden gâibi çıkarma' yani görünenden hareketle görünmeyene delil getirmeye yönelik istidlal şekli ile bir şeyi kesin olarak kanıtlamak mümkün değildir. Gazzâlî, kelam ilminin kârının da zararının da olduğunu ifade etmekte, bu ilim ile uğraşmanın kimi zaman farz-ı ayn kimi zaman farz-ı kifaye, yeri geldiği zaman da haram hükmünde olabileceğini belirtmektedir. Ona göre kelamın tek faydası, avamın akidesini cedel yolu ile bid'atçıların zararlarından korumaktır. Ancak bu şekilde bir mücadele dahi esasen fâsîdîn fâsîd ile giderilmesi tarzında bir mücadeledir. Gazzâlî, kelamın yalnız seçkin bir grup insan tarafından yapılabileceğini dile getirerek, halkı kelam ile uğraşmaktan men etmiştir. Yine de o, son eserlerinde kelamla ilgili olumlu bir tutum içerisindedir. Nitekim kelama ciddi eleştiriler yönelttiği dönemlerde dahi kelam ilmi ile uğraşanların, avamın itikadını bid'atçilere karşı korumak amacıyla, her memlekette bulunması gerektiğini dile getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kelam, Gazzâlî, metot, mantık

BÂKİLLÂNÎ'DE BİR DELİLLENDİRME YÖNTEMİ OLARAK LÜGAVÎ İSTİDLAL

Arş. Gör. Elmas Gülhan ÇAM

Süleyman Demirel Üniversitesi, gulhancam@gmail.com

ÖZET

Her kelam ekolü kendi tercihini temellendirirken çeşitli istidlal metotları kullanmaktadır. Dil de bu istidlal metotlarından biridir. Özellikle Bâkîllânî, kelimî yaklaşımlarının temellendirilmesinde dili güçlü bir biçimde kullanmakta, *Kitâbu't-Temhîd*'de dilin otoritesine ilişkin değerlendirmelerde bulunmaktadır. Ancak kelimî istidlalde dilin kullanımı Bâkîllânî öncesinde de mevcuttur. Eş'arî'nin kelimî tercihlerini temellendirirken dili delil olarak kullandığı görülmektedir. Ancak Bâkîllânî'yi kendinden öncekilerden ayıran ve onu orijinal kılan, dili, kelimî istidlal metotları içerisinde sistematik düzeyde tanımlaması ve onu lügavî delil adıyla ayrı bir delil olarak ele almasıdır. Bâkîllânî, kendi itikadî tutumunu belirlerken bunu kelime ve kavramsal analizler üzerinden yapmakta, kavramların tanımlanmasında da dili deliller arasında görmektedir. Bâkîllânî bir kelimenin manası için Arapların kullanımını temel almakta, kelimada bir problemin anlaşılabilmesi için o probleme dair kavramları değerlendirirken dil ehlinin kabullerinin asıl olduğunu ifade ederek dilcilerin görüşlerine başvurmaktadır. Dilin grameri, Bâkîllânî'nin kelimî görüşlerini temellendirirken etkin bir biçimde kullandığı delillerdendir. Dilin kelime ve kavramları üzerinden başlayan tartışma, grameri üzerinden devam etmektedir. Gramerin yanı sıra Arap şiiri de delil yöntemi olarak ele alınmaktadır. O, gramer ve kelimeler üzerinden yapılan itikadî/kelimî ayrışmalara karşı kendi yaklaşımının geçerliliğini iddia ederken, gramerin ve kelimelerin çeşitli kullanımına Arap şiirinde yer alan halleriyle karşılık vermektedir. Bâkîllânî'nin dile atfettiği önem kendinden sonraki kelimâcılarda görülmemektedir. Onun dile ilişkin yaklaşımları güçlü bir şekilde devam etmemiştir. Bâkîllânî'nin dile dair tanımları, deliller arasında lügavî delili kabul etmesi ayrıca itikadî yaklaşımlarını dil üzerinden temellendirmesi ve bunun pratik sonuçlarını göstermeye çalışması sonrakilere tarafından sürdürülüp geliştirilememiştir. Bâkîllânî, dili formel bir delil olarak tanımladığı ve kelimî açıdan bunun sonuçlarını pratik düzeyde gösterdiği halde Cuveynî ve Gazzâlî gibi sonradan gelen kelimâcılar dilin delil niteliğini kavrama açısından Eş'arî'nin bile gerisine düşmüşlerdir. Böylece, Müslüman dünyaya hâkim olan kelimâ eş'arî kelimâ olarak algılayacak olursak, kelimâ belki de dil üzerinden bir anlama imkânını elinden kaçırmış olmaktadır. Sonuç olarak burada Müslümanlar dini, kelimâ ve hayatı dil açısından kavrama imkânını bir bakıma ellerinden kaçırmışlar ve dilin felsefesini, hayatla ilişkisini bir ölçüde ihmal etmişlerdir. Bu ihmal Müslüman fert ve toplum bakımından ideal düzeyde gerçekleşmesi beklenen fikrî/zihnî gelişimi ve farklılaşmayı bir ölçüde engellemiş olabilir. Bugün dil üzerinden yapılacak kelimâ çalışmaları, dilin dinî yoruma tekrar güçlü şekilde katılmasını, din ve hayat arasındaki ilişkinin yeniden kurulup kavranmasını beraberinde getirecektir.

Anahtar Kelimeler: Kelam, istidlal, lügavî delil, Bâkîllânî

İLKOKUL İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI

Emel AVERBEK

İngilizce Öğretmeni, Mehmet Akif Nuhoglu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,
emelaverbek@hotmail.com

ÖZET

Öğretim programları, ülkelerin değişiminin ve kalkınmışlığının önemli göstergesi olmakla beraber gelişmelerin gerçekleşmesinde önemli bir köprüyü oluşturmaktadır. Bu yüzden programların değerlendirilmesi ve alınan dönütler neticesinde gerekli düzenlemelerin gerçekleşmesi kaçınılmazdır. Bu değerlendirmelerden İlkokul İngilizce Dersi Öğretim Programının da dikkate alınıp incelenmesi, adeta küçük bir köy haline gelen dünyanın en çok konuşulan dillerinden olan İngilizcenin öğrencilere kazandırılmasında bir gerekliliktir. Bu konuda yapılmış çalışmaların tespit edilip üzerinde çalışılması, programın değerlendirilmesinde program geliştirme uzmanlarına ve uygulayıcılara kolaylıklar sağlayacaktır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de ilkokullarda okutulan İngilizce dersi öğretim programları ile ilgili yapılmış çalışmaların incelenip genel bir değerlendirilmesinin yapılmasıdır. Çalışmanın örnekleme, 2008/2016 yılları arasında Türkiye’deki araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen ve Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinin veri tabanında yayımlanan İngilizce Dersi Öğretim Programı değerlendirme tezlerini kapsamaktadır. Çalışmanın kapsamında, nicel ve nitel yayımlanan araştırma yöntemlerinin kullanıldığı 12 yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Bu çalışmalarda ulaşılan bulgular, meta-sentez araştırma doğrultusunda incelenmiştir. Bu bağlamda, çalışmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için çalışmanın amacı ve araştırma soruları acık bir şekilde ifade edilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler, İlkokul İngilizce Dersi Öğretim Programı ile ilgili hedeflenen amaçlar, örneklem grubu, kullanılan yöntem, veri toplama aracı ve araştırmada elde edilen sonuçlar açısından değerlendirilmiştir. Araştırmalardan elde edilen bulgular sonucunda; amaçların daha çok programın etkililiği ile ilgili olduğu, örneklem grubu olarak öğretmenlerin tercih edildiği, karma yöntemlerin tercih edildiğine ilişkin tespitlerde bulunulmuştur. Araştırma sonuçları ise ders kitaplarının, ders saatlerinin ve kılavuz kitaplarının yetersizliğine, öğretmenlere programla ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerekliliğine ve değerlendirme ögesine yönelik yeterli açıklamaların olmayışı üzerine yoğunlaşmıştır. Öğretmenlerin programın etkililiği ile ilgili olumlu görüşe sahip olduğu, programın farklı düzeydeki öğrenci ihtiyaçlarını karşılayamadığı ve yöntem tekniklerin öğrenciler için uygun düzeyde olmadığına ilişkin görüşler tespit edilmiştir. Sınıfların fiziksel yetersizliği ile öğrenci sayısının fazlalığı ve sınıf koşullarının İletişimsel Dil Öğretim Yaklaşımına uygun olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Programı, Program değerlendirme, Meta-sentez

İŞÇİNİN ÜCRETİNİN ZAMANINDA ÖDENMEMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

Doç. Dr Mehmet Nusret BEDÜK

Yalova Üniversitesi, nbeduk@yalova.edu.tr

Arş. Gör Emre KARABACAK

Yalova Üniversitesi, emre.karabacak@yalova.edu.tr

ÖZET

İş sözleşmesi, işçinin bağımlı olarak iş görmeyi, işverenin de ücret ödemeyi üstlendiği iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. İş sözleşmesinin üç temel unsuru bulunmaktadır: İş görme edimi, bağımlılık ve ücret. Ücret, bu sözleşme ilişkisinin hem kurucu bir unsuru, hem de işveren için asli bir edim yükümlülüğüdür. İşverenin bu yükümlülüğünü yerine getirmesini sağlamak ve işçinin emeğini korumak için hukukumuzda işçiye bazı yasal haklar tanınmıştır. İşverenin ücret ödeme borcunu zamanında ve tam olarak yerine getirmemesi durumunda işçi, ödenmeyen ücretinin mevduata uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödenmesini talep edebilir, çalışmaktan kaçınabilir veya iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilir. İşçi, ödenmeyen ücretini, doğrudan icra takibi yoluyla talep edebileceği gibi, arbuluculuğa başvurmak suretiyle veya arbuluculuğun uyuşmazlıkla sonuçlanması halinde dava yoluyla talep edebilir. Geçerli bir mazereti bulunmayan işverenin, işçinin ücretini ödeme gününden itibaren 20 gün içerisinde ödememesi halinde, işçinin çalışmaktan kaçınma hakkı doğar. İşçi, ücreti ödenmediği sürece bu hakkını kullanma imkânına sahiptir. Bununla birlikte işveren, işçinin ücretini kanun hükümleri ve sözleşme şartlarına uygun olarak ödemezse, işçi, iş sözleşmesini İş Kanunu 24/II. maddesi uyarınca haklı nedenle feshedebilir. Ödenmeyen söz konusu ücret geniş anlamda ücrettir. İşçinin temel ücretinin yanı sıra prim, ikramiye gibi ücret eklerinin ödenmemesi işçiye bu yasal haklarını kullanma imkânı sağlar. Ayrıca, şartları oluşmasına rağmen, talep ettiği avansın ödenmemesi halinde de işçi, iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilir. Ancak her hak gibi bu hakların kullanılması da dürüstlük kurallarına aykırı olmamalıdır. Yasal düzenlemelerle amaçlanan, işçiyi korumak ve işverenin ücret ödeme yükümlülüğünü yerine getirmesini sağlamaktır. Uygulamada görüldüğü üzere, Yargıtay'ın, işçinin çalışmaktan kaçındığı süre içinde ücrete hak kazanamayacağına ilişkin kararları, iş sözleşmesini haklı nedenle feshettiği halde işçinin ihbar tazminatından mahrum kalması ve nihayet işsiz kalma riski işçiyi bu yasal haklarını kullanma konusunda aceze düşürmektedir. Ücret yükümlülüğünün yerine getirilmesine ilişkin caydırıcı hükümlerin bulunmaması ve hükmün amacından uzak düzenleniş biçimi, kimi zaman işverenlerin ücrete ilişkin yükümlülüklerini göz ardı etmelerine neden olmaktadır. Söz konusu nedenlerle bu çalışmamızda, işçinin ücretinin gününde ödenmesi amacıyla düzenlenen İş Kanunu madde 34 ve 24/II hükümlerinin yetersizliği ortaya konulacak ve işçiyi koruma ilkesi gereğince yapılması gerekenler hakkında önerilerde bulunulacaktır. Uygulamada ortaya çıkan sorunların çözümü için, işçi ücretinin zamanında ödenmemesine ilişkin düzenlemelerde birtakım yasal değişikliklerin yapılması gerektiği kanaatindeyiz. 20 günlük bekleme süresinin kısaltılması ve işçinin çalışmaktan kaçınma hakkını kullandığı süre içerisinde ücrete hak kazanacağına ilişkin açık bir düzenlemenin yapılması, bu hakkın daha etkin kullanımına imkân sağlayacaktır.

İşçinin çalışmaktan kaçınma hakkını kullandığı süre içinde, işyerine yeni işçi alımını önleyecek ve işverenin ücrete ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlayacak daha caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır. Ücreti gününde ödenmeyen işçinin, yasal olarak kendisine tanınan çalışmaktan kaçınma hakkını kullanırken, geçmişte ödenmeyen ücreti ödeninceye kadar işyerinde bulunma zorunluluğu aranmamalıdır. İşçi, iş sözleşmesini bu nedenle feshettiği takdirde, işçi lehine İş Kanunu madde 26'da öngörülen tazminata hükmedilmelidir. Bu tazminatın hesabında, işçinin ihbar önelerine ilişkin ücretinin dikkate alınması isabetli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ücret, fesih, çalışmaktan kaçınma hakkı, haklı nedenle fesih, ihbar tazminatı, ücretin ödenmemesi.

İŞÇİNİN KILIK KIYAFETİ NEDENİYLE İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞVERENCE FESHİ

Doç. Dr Mehmet Nusret BEDÜK

Yalova Üniversitesi, nbeduk@yalova.edu.tr

Arş. Gör Emre KARABACAK

Yalova Üniversitesi, emre.karabacak@yalova.edu.tr

ÖZET

İşveren, iş güvencesi kapsamındaki işçinin iş sözleşmesini feshederken, geçerli veya haklı bir nedene dayanmak zorundadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nda işverenin iş sözleşmesini feshedebilmesi için dayanması gereken haklı nedenler dört başlık altında sayılmıştır. Öte yandan Kanun nelerin geçerli neden sayılacağı konusunda somut bir düzenlemeye yer vermemiştir. İşverenin dayandığı sebebin geçerli bir neden olup olmadığı somut olaya göre belirlenecektir. İşveren, işçinin iş sözleşmesini feshederken, fesih nedenini açıkça belirtmek zorundadır. İş sözleşmesinin işçinin davranışına veya verimine ilişkin nedenlerle feshedilmesi durumunda, fesihden önce işçinin savunmasının alınması da gerekir. Uygulamada zaman zaman işçilerin işyerindeki kılık kıyafetlerine müdahale edildiği ve bu nedenle iş sözleşmelerinin feshedildiği durumlarla karşılaşılmaktadır. İşçinin kılık kıyafetine ve işverenin buna müdahale hakkına ilişkin İş Kanunu'nda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Yargı kararlarında da bu hususta net sınırlar çizilmemesi, uygulamada belirsizliklere ve sorunlara neden olmaktadır. İşverenin işçinin kılık kıyafetine müdahalesinin, işçinin kişilik haklarına aykırılık oluşturup oluşturmadığı kamuoyunda tartışma konusu olmuştur. O nedenle bu çalışmamızda, uygulamada karşılaşılabilecek örnekler dikkate alınarak, işverenin işçinin kılık kıyafetine müdahale hakkının bulunup bulunmadığı ve bu müdahalenin sınırları üzerinde durulacaktır. İşçinin kılık kıyafetini, işverenin yönetim hakkı, işin, işyerinin ve işletmenin gerekleri ile işçinin iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyma yükümlülüğü kapsamında değerlendirmek gerekir. İşveren yönetim hakkı kapsamında, işçinin kıyafetinin, işin, işyerinin ve işletmenin gereklerine uygun olmasını isteyebilir. İş sağlığı ve güvenliği bakımında da işçinin kılık kıyafeti önem arz edebilir. O nedenle işçi işverenin talimatlarına ve iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uymakla yükümlüdür. İşveren, gerekli hallerde işçinin kılık kıyafetine müdahale hakkına sahiptir. Ancak işveren bu hakkını dürüstlük kurallarına ve işçinin kişilik haklarına aykırı olacak şekilde kullanamaz. İşverenin işçinin giyim ve görünüşüne müdahale hakkının sınırları her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Ancak genel bir sınır çizmek gerekirse, işçinin kıyafetinin iş sağlığı ve güvenliği için açık bir tehlike oluşturması halinde kendisinin öncelikle bu konuda uyarılması gerekir. Tüm uyarılara rağmen işçinin gerekli önlemleri almaması, işveren için iş sözleşmesini haklı nedenle fesih sebebidir. İşçinin kıyafetinin iş sağlığı ve güvenliği için tehlike oluşturmamakla birlikte; işin mahiyeti ve ciddiyeti ile bağdaşmaması, işveren için geçerli bir neden olarak değerlendirilebilir. Bunların dışında işverenin, işle ilgisi olmadığı halde, işçinin giyim ve görünüşüne müdahale imkânı bulunmamaktadır. Böylesi bir müdahale, ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırılık teşkil eder ve işçiye haklı nedenle fesih hakkı verir.

Anahtar Kelimeler: Kılık kıyafet, giyim ve görünüş, fesih, işverenin yönetim hakkı, iş sağlığı ve güvenliği, haklı nedenle fesih, geçerli nedenle fesih

TÜRKİYENİN SANAYİSİ GELİŞMEKTE OLAN BÖLGELERDE KOBİLERE YÖNELİK DEVLET DESTEKLERİNİN TASARLANMASI: TR 71 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Ender SONGUR

KOBİ Uzmanı, KOSGEB Niğde Müdürlüğü, endersongur@hotmail.com

ÖZET

Destekler, devletin uyguladığı maliye politikasının olduğu kadar sosyal politikalarının da en önemli müdahale enstrümanlarının arasında yer almaktadır. Bu enstrüman verimlilik ön plana alınacak şekilde tasarlanıp bölgesel ihtiyaç analizleri doğrultusunda doğru bir zamanlama ile kullanıldığında, ekonomik ve sosyal risklerin giderilmesinde önemli rol oynamakla birlikte gelişime ve kalkınmaya zemin hazırlayabilmektedir. Bölgenin gelişmişlik düzeyi ve sanayileşme seviyesine göre devlet destekleri farklı işlevler üstlenebilir ve yararlanıcılarına farklı anlamlar ifade edebilir. Görece az gelişmiş bölgelerin desteklere duyduğu ihtiyacın diğer bölgelere oranla daha yoğun olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Destekler diğer pek çok bölge için farklı anlamlar ifade ederken ve önem sırasına göre daha geride yer alabilirken sanayisi az gelişmiş ya da gelişmekte olan bölgeler için adeta kalkınmanın öncülü, yatırımların besleyici kaynağı olma görevini üstlenmiştir. Bu denli önem atfedilen devlet desteklerinin özellikle de gelişmekte olan bölgelerde en doğru şekilde tasarlanması her anlamda büyük katkı sağlayacaktır. Devlet desteklerinin çok ve çeşitli oluşu çalışmada bazı kısıtlamalara gidilmesini gerekli kılmıştır. Öncelikli olarak sektörel kısıtlama yapılması gerektiğinden bu konuda KOBİ'lere yönelik desteklerin ele alınması uygun bulunmuştur. Bu sayede tarım, hayvancılık, eğitim, sağlık ve eğlence sektörleri inceleme dışı bırakılarak imalat ve hizmet sektörlerinde yer alan, destek gereksinimi daha fazla olan belirli büyüklükteki faydalanıcılar için verilen desteklerin tasarımı irdelenecektir. Bununla birlikte bölgesel kısıtlamaya gidilerek sanayisi gelişmekte olan bölgeler esas alınarak, teşviklere duyulan yoğun ihtiyacın incelemede sağlıklı sonuçlar elde edilmesine neden olacağı varsayımı ile Niğde, Nevşehir, Kırşehir, Kırıkkale ve Aksaray illerinden müteşekkil TR 71 bölgesi değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Destek sağlayan kurum ve kuruluşların çokluğu, etki alanı verimliliği göz önüne alınarak çalışmanın yapılacağı kurum ve kuruluşları kısıtlama zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir.

Çalışmada Ahiler Kalkınma Ajansı ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın TR71 bölgesinde yer alan Müdürlüklerinin destek tipleri ve etki alanları esas alınacaktır. Bu tercihte iki kurumun benzer idari yapısının yanı sıra esnek çalışma koşullarına haiz olması önemli bir yer tutmuştur. Diğer kurumlar merkezi bir teşkilatlanma ile daha bürokratik bir yapıya sahip olduğu varsayımıyla bu tercih yapılırken, benzer hedef kitleye benzer alanlarda ve benzer şekillerde destek veriliyor olması da diğer bir tercih nedenidir. Bu noktada kurum bazlı bir konu kısıtlaması gerçekleştirilirken bakış açısında da bir sabitleme yapma ihtiyacı duyulmuştur. Konuya destek alan bakış açısıyla yaklaşılabileceği gibi, bölgedeki kurum kuruluş bazlı yerel aktörlerin bakış açısı da

yansıtılabilir. Pek çok farklı bakış açıları arasındaki ilişki de sorgulanabilir. Ancak bu çalışmada destek tasarımına, uygulayıcı konumundaki birim personeli bakış açısı baz alınarak devam edilmesi uygun görmüştür. Desteklerle ilgili olumlu olumsuz yanları en iyi onun uygulayıcılarının bilebileceği varsayımı göz önünde bulundurulmuş, değerlendirmeye alınan kurumların kalifiye insan kaynaklarına sahip olması da tasarımın onlar üzerinden yapılması fikrini daha olumlu hale getirmiştir. Tüm bu kısıtlamalar ışığında çalışmada teşviklere ihtiyacın yoğun olduğu gelişmekte olan bölgelerde devlet desteklerinin hangi kıstasların göz önünde bulundurularak tasarlanması gerektiği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Teşvik, KOBİ, Destek, Tasarım, Personel

ULUS BİRLİĞİNDEN BERLİN DUVARININ ÇÖKÜŞÜNE ALMAN DIŞ POLİTİKASI

Arş. Gör. Engin KOÇ

Dicle Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler
Doktora Öğrencisi, engin.dicle16@gmail.com

ÖZET

Fransız Devrimi sonrası Avrupa’da hızla artan milliyetçilik akımından etkilenerek ulusal bölünmüşlüğe son vermek adına 1871 yılında Bismarck tarafından Alman ulus birliği sağlanmıştır. Ulus birliği tesisi sonrası gerek Avrupa kıtası gerekse de dünyada artan etkiye sahip olan Almanlar, II. Wilhelm ile Avrupa’nın başat gücü olmaya başlamış ve deniz aşırı topraklarda sömürgeler edinmiştir. Almanya’nın Avrupa’da hızla artan etkisi ve Rusya, İngiltere ve Fransa’yı kendine karşı rakip kabul etmesi neticesinde I.Dünya Savaşına girmiş ve 1919’da imzalanan Versailles Anlaşması ile savaşın ağır sonuçlarını kısa bir süreliğine de olsa katlanmıştır. 1933 yılında Hitler iktidara gelerek Lebensraum doktrini çerçevesinde tekrardan silahlanmaya ve revizyonist politikalar geliştirmeye başlamıştır. II. Dünya Savaşı ile ülkesi Sovyetler, ABD, İngiltere ve Fransa tarafından işgal edilen Almanya tamamen bir çöküntüye girmiş ve Alman ulus birliği tekrardan yıkılmıştır. Soğuk Savaş koşullarında Sovyetlere karşı ön cephe olarak konumlanan Federal Almanya, Amerika’nın da yardımları ile ekonomik anlamda kalkınmasına destek verilmiştir. Avrupa Birliğinin kurulması ve Almanya’nın kurucu üyelerden birisi olması eski düşmanları ile daha güvenilir ilişkilere sahip olmasını sağlamıştır. Berlin Duvarının yıkılması ile tekrar birleşen Almanya hem ekonomik hem de politik anlamda NATO ve Avrupa Birliğinin önemli üye ülkelerinden birisi olmaktadır. Bu çalışmada ulus birliğinden Soğuk Savaş’ın sonuna kadar değişen Alman dış politikasının temel paradigmaları tarihsel süreç ve bu tarihsel süreçteki dönüm noktaları çerçevesinde analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Alman Ulus Birliği, Soğuk Savaş, Avrupa Birliği

II. DÜNYA SAVAŞI SONU OLUŞTURULAN NUREMBERG VE TOKYO ULUSLARARASI ASKERİ CEZA MAHKEMELERİ VE UYGULAMALARI

Arş. Gör. Engin KOÇ

Dicle Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler
Doktora Öğrencisi, engin.dicle16@gmail.com

ÖZET

Uluslararası Ceza Mahkemeleri (UCM) modern anlamda II. Dünya Savaşının hemen ardından kurulmuş askeri yargı organlarıdır. Savaş sırasında soykırım ve katliam gibi insanlık dışı fillerin yanında savaş suçu gibi müsebbiplerini cezalandıracak herhangi bir uluslararası mekanizma olmaması UCM'nin kurulmasını hızlandıran faktörler olmuştur. Özellikle II. Dünya Savaşı sırasında Alman Nazilerin Yahudilere karşı ve Japon faşistlerin Uzak Doğu'da ki çatışmalar sırasında yapmış oldukları savaş hukukuna aykırı davranışlarının cezalandırılması için ilk olarak ad hoc nitelikte uluslararası nitelikte Nuremberg ve Tokyo Ceza Mahkemeleri kurulmuştur. Bugün dahi bu iki mahkemenin gerek UCM'nin gelişimi açısından gerekse Uluslararası hukuka uygunluğu açısından üzerinde yoğun tartışmalar devam etmektedir. Soğuk Savaş sonrası dönemde artan etnik çatışmalar neticesinde meydana gelen olaylara ilişkin olarak kurulan Eski Yugoslavya ve Ruanda UAC ve 1998 Roma Statüsüne de kaynaklık eden Nuremberg ve Tokyo UAC uluslararası ceza hukukuna katkısı görmezlikten gelinemez. Nuremberg ve Tokyo UCM irdeleyeceğimiz bu çalışmada mahkemelerin kuruluş nedenleri, ayrıcalıkları, verdiği hükümler, kararlara yönelik eleştiriler ve uluslararası ceza hukuku ve modern uluslararası ceza mahkemelerine katkısı analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Savaş Suçu, Nuremberg Ceza Mahkemesi, Tokyo Ceza Mahkemesi

**İŞ GÜCÜ NİTELİĞİNİN ARTIRILMASINDA MESLEKİ EĞİTİMİN ÖNEMİ:
TÜRKİYE ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
IMPORTANCE OF VOCATIONAL EDUCATION IN IMPROVING QUALITY OF
WORKFORCE: AN ASSESSMENT ON TURKEY**

Prof. Dr. Yusuf BAYRAKTUTAN

Kocaeli Üniversitesi, ybayraktutan@kocaeli.edu.tr

Prof. Dr. İbrahim ARSLAN

Gaziantep Üniversitesi, arslan@gantep.edu.tr

Doç. Dr. Selahattin KAYNAK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, selahattin.kaynak@omu.edu.tr

Öğr. Gör. Erdal ALANCIOĞLU

Harran Üniversitesi, ealancioglu@harran.edu.tr

ÖZET

Gelişmekte ülkelerin büyüme ve kalkınma sürecinde yaşadıkları en temel sorunlardan biri de nitelikli iş gücünün (beşeri sermayenin) istenilen seviyede olmamasıdır. Bu ülkelerin nitelikli iş gücü olmadan sürdürülebilir bir büyüme ve kalkınma elde etmeleri çok zordur. Özellikle orta gelir tuzağından kurtularak yüksek gelir seviyesine ulaşılabilmesi için vurgulanan teknolojiye dışa bağımlılığı azaltma, yurt içi katma değeri artırma, rekabet kabiliyetini geliştirme, vb bağlamında nitelikli iş gücünün artırılması oldukça önem arz etmektedir. Bu amaçla, mesleki eğitimin orta ve yüksek öğretim düzeyinde daha etkili ve verimli hale getirilmesi, eğitim-istihdam bağlantısının geliştirilmesi, yaşam boyu öğrenim ve sürekli gelişim kültürünün geçerli kılınması gerekmektedir.

Bu çalışmada, orta gelir tuzağından çıkış için mesleki eğitim ve nitelikli işgücünün önemi kuramsal açıdan ele alındıktan sonra, orta ve yüksek gelir grubunda bulunan Türkiye ile Almanya'daki işgücü niteliği ve bunu etkileyen faktörler arasında yer alan mesleki eğitim uygulamaları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşgücü niteliği, Mesleki Eğitim, Orta Gelir Tuzağı, Türkiye

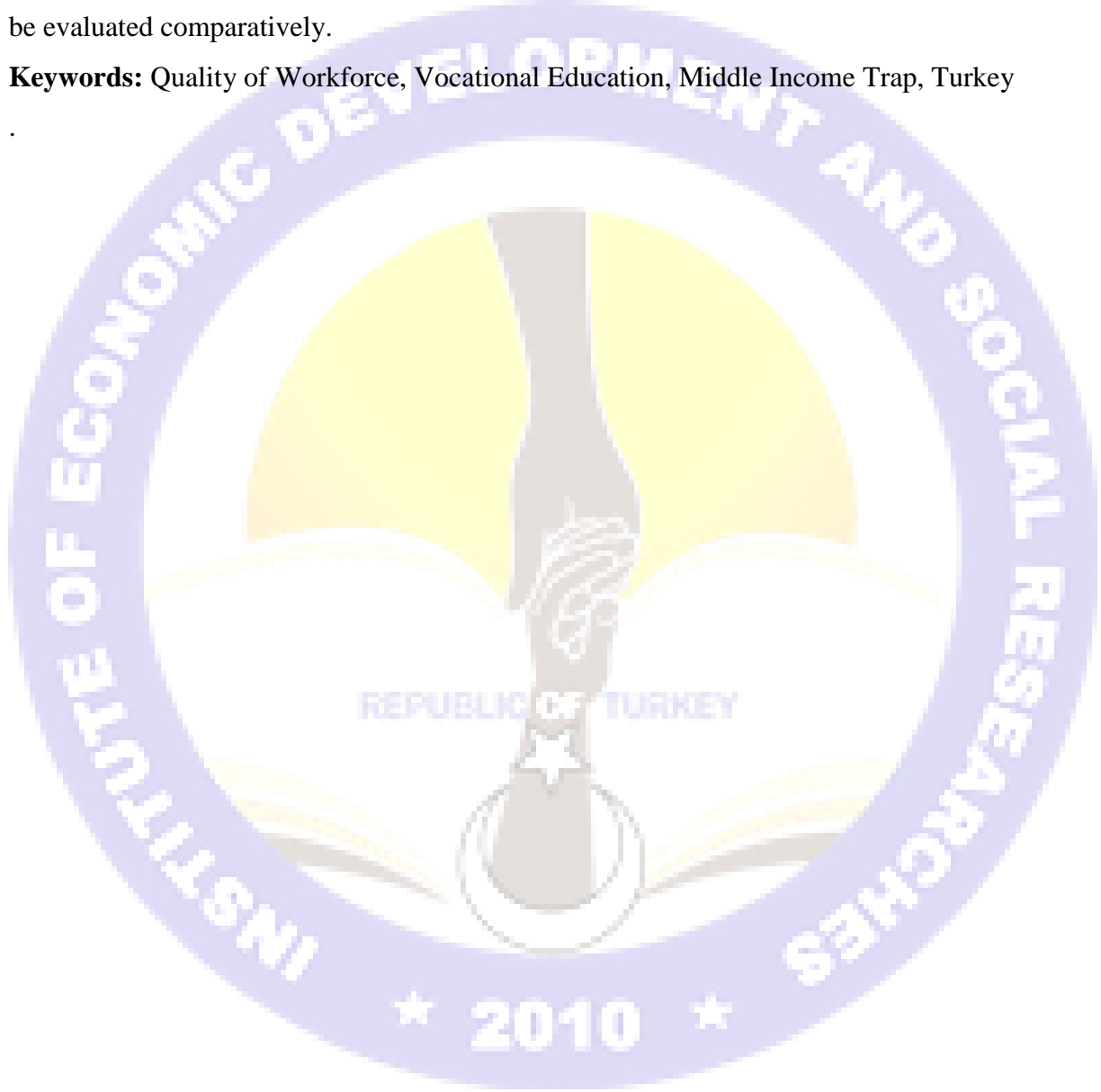
ABSTRACT

One of the most fundamental problems that developing countries face during their growth and development is the lack of qualified workforce (human capital) in the desired level. It is very difficult for these countries to achieve sustainable growth and development without qualified labor force. Especially, it is highly important to increase the qualified workforce in the context of reducing foreign dependency, increasing domestic added value, and improving competitiveness, etc. in order to reach the high income level by getting rid of the middle

income trap. For this purpose, making vocational education more effective and productive at both middle and higher education levels, improving education-employment connection, and making life-long learning and continuous improvement culture valid are required.

In this study, after putting forward the importance of vocational education and qualified workforce in order to avoid middle income trap theoretically the qualification of labor force and as one of its determinants the vocational education practices in Turkey and Germany will be evaluated comparatively.

Keywords: Quality of Workforce, Vocational Education, Middle Income Trap, Turkey

ORTA GELİR TUZAĞINDAN ÇIKIŞ BAĞLAMINDA ARAŞTIRMA-GELİŞTİRME: TÜRKİYE VE GÜNEY KORE DENEYİMLERİNE BAKIŞ

RESEARCH & DEVELOPMENT AT THE CONTEXT OF AVOIDING MIDDLE INCOME TRAP: AN OVERVIEW OF TURKISH AND SOUTH KOREAN CASES

Prof. Dr. Yusuf BAYRAKTUTAN

Kocaeli Üniversitesi, ybayraktutan@kocaeli.edu.tr

Prof. Dr. İbrahim ARSLAN

Gaziantep Üniversitesi, arslan@gantep.edu.tr

Doç. Dr. Selahattin KAYNAK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, selahattin.kaynak@omu.edu.tr

Öğr. Gör. Erdal ALANCIOĞLU

Harran Üniversitesi, ealancioglu@harran.edu.tr

Gelişme düzeyinden bağımsız olarak her ülkenin ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin iktisadi önceliklerinden biri olan büyüme ihtiyacı, sürdürülebilir, sürekli ve istikrarlı büyüme sürecinin temel belirleyicileri arasında teknolojik yenilikler özel bir önem taşımaktadır. Bilgi toplumuna doğru yapısal dönüşüm ve yüksek gelir grubuna geçiş, teknolojiyi geliştirme ve kullanma kapasite ve kabiliyetiyle yakından bağlantılıdır.

İthal teknolojik yenilikler kısa vadede ihtiyacı bir ölçüde karşılasa da dışa bağımlılık farklı sorunları beraberinde getirmektedir. Orta gelirli ülkelerde teknolojinin üretimi için Ar-Ge'ye verilen önem ve ayrılan kaynaklar yeterli düzeyde değildir. Bundan dolayı bu ülkeler, genellikle düşük veya orta teknoloji, katma değeri düşük malların üreticisi ve ihracatçısı olarak orta gelir tuzağına düşmektedirler. Bu sorunu aşmak üzere, ar-ge'ye daha fazla kaynak aktararak orta ve yüksek teknolojiye dayalı alanlarda rekabetçi pozisyonu geliştirecek yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada, orta gelir tuzağından çıkış için teknoloji ve ar-ge'nin önemi kuramsal açıdan ele alındıktan sonra, orta gelir grubunda bulunan Türkiye ve özellikle teknolojik yenilikler için Ar-Ge'ye verilen önem ve sağlanan kaynaklarla başarı örneği sergileyen Güney Kore'deki durum karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Orta Gelir Tuzağı, Ar-Ge, Teknolojik Yenilik, Türkiye, Güney Kore.

ABSTRACT

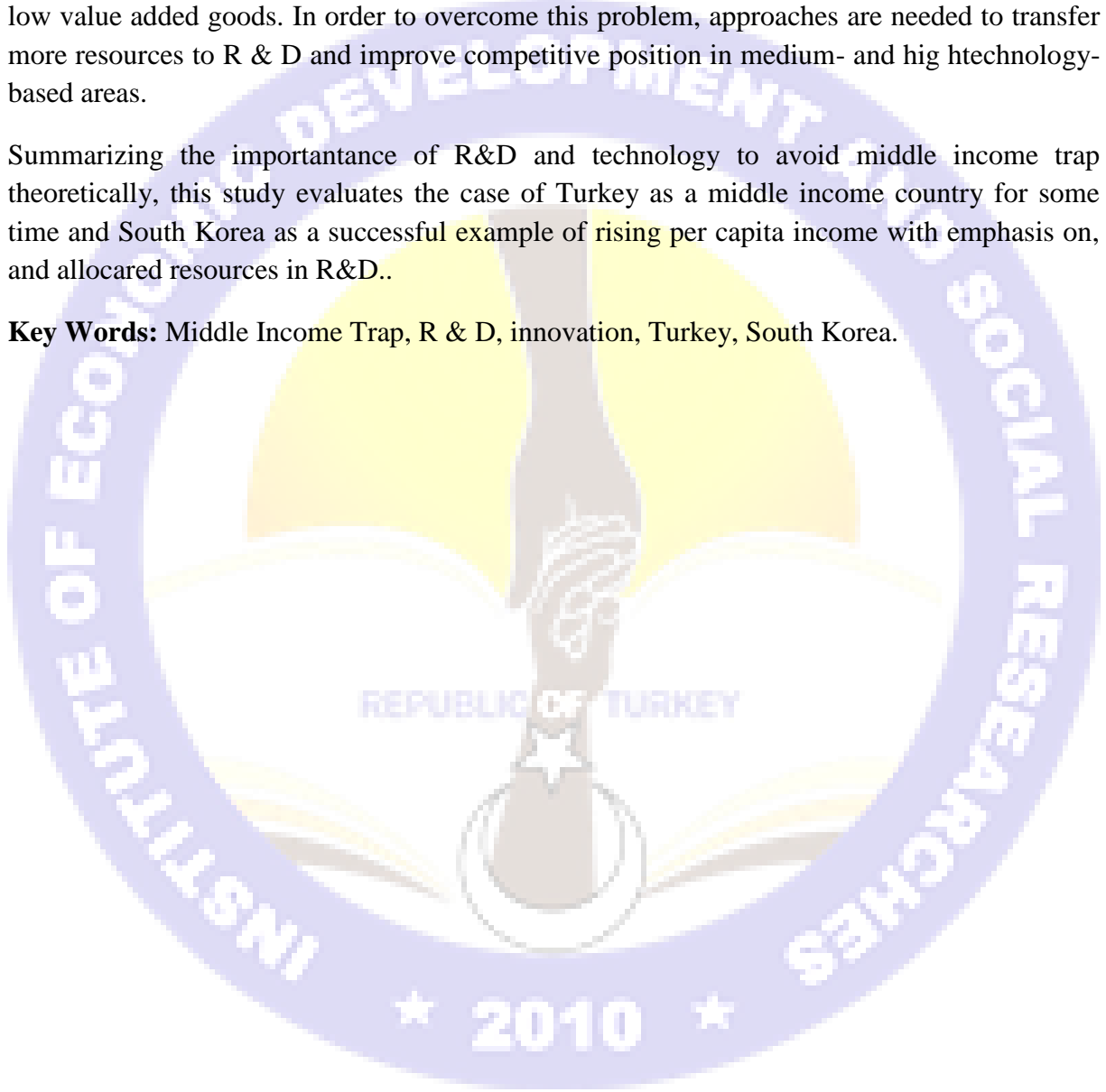
Technological innovations have a special place among determinants of sustained, and stable economic growth, and the need for growth which is one of the main priorities of every

countries regardless of income level, especially the developing ones. Structural transformation towards information society, and transition to high-income are closely connected with capacity and ability of improving and using and new technologies.

Imported technologies might satisfy short run needs, yet foreign dependence brings different problems. Attention and allocated resources for research and development to improve technology in middle-income countries are not sufficient. Therefore, these countries usually fall into middle income trap as producers and exporters of low or medium technology, and low value added goods. In order to overcome this problem, approaches are needed to transfer more resources to R & D and improve competitive position in medium- and high technology-based areas.

Summarizing the importance of R&D and technology to avoid middle income trap theoretically, this study evaluates the case of Turkey as a middle income country for some time and South Korea as a successful example of rising per capita income with emphasis on, and allocated resources in R&D..

Key Words: Middle Income Trap, R & D, innovation, Turkey, South Korea.

YENİ HASILAT STANDARDI TFRS – IFRS 15 VE İNŞAAT TAAHHÜT SÖZLEŞMELERİ ÜZERİNDE BİR UYGULAMA

THE NEW REVENUE STANDARD TFRS – IFRS 15 AND AN APPLICATION FOR CONSTRUCTION CONTRACT

Doç.Dr. Erdal YILMAZ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü
eyilmaz@omu.edu.tr

YMM Dr. Okan GELMEDİ
okangelmedi@gmail.com

ÖZET

İşletmelerin temel performans göstergelerinden biri olan hasılatın oluşumu, ölçülmesi, muhasebeleştirilmesi, açıklanması gibi hususlar ile ilgili daha önce uygulanan TMS-18 Hasılat Standardı ile TMS-11 İnşaat Sözleşmeleri Standardı yürürlükten kaldırılmış ve bu iki standart yerine TFRS-15 Müşterilerle Yapılan Sözleşmelerden Doğan Hasılat Standardı yayınlanmıştır. Dolayısıyla inşaat taahhüt sözleşmeleri de artık TFRS 15'e göre muhasebeleştirilecektir. Yeni hasılat standardına göre, hasılatın muhasebeleştirilmesi 5 aşamada gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalar; müşteri ile yapılan sözleşmenin tanımlanması, sözleşmedeki edim yükümlülüklerinin tanımlanması, işlem fiyatının belirlenmesi, işlem fiyatının edim yükümlülüklerine dağıtılması ve her bir edim yükümlülüğü yerine getirildiğinde hasılatın muhasebeleştirilmesi olarak sıralanmaktadır. Bu çalışmanın amacı; inşaat taahhüt sözleşmelerinin yeni hasılat standardında belirtilen 5 aşamada nasıl uygulanacağı ile ilgili açıklamalarda bulunmak ve konu ile ilgili uygulama örnekleri verilerek standardın uygulanması ve anlaşılmasına katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: TFRS-15, Hasılat, İnşaat Taahhüt Sözleşmeleri

ABSTRACT

IAS 11 Construction Contracts Standard and TAS 18 Revenue Standard which implemented about the topics such as generation, measurement, recognition and explanation of revenue that is one of the basic performance parameters of enterprises had been repealed and IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers Standard had been published instead of these two standards. Thus, construction standby agreements will be recognized according to IFRS 15. According to the new standard, revenue recognition will be realized in 5 phases. These phases are identifying the contract with customer, identifying the performance obligations in the contract, determining the transaction price, allocating the transaction price to the performance obligations in the contracts and lastly recognizing revenue when (or as) the entity satisfies a performance obligation. The aim of the study is making explanations about how construction

standby contracts will be implemented in five phases that are indicated in the new revenue standard and making contribution to the clarification by giving examples of implementation.

Keywords: IFRS-15, Revenue, Construction Standby Contracts

TEDARİK ZİNCİRİNİN ŞEFFAFLIĞINDA YENİ PARADİGMA: BLOKZİNCİR

Yrd. Doç. Dr. Erdiñ KOÇ
Bingöl Üniversitesi
İşletme Bölümü, ekoc@bingol.edu.tr

ÖZET

Tedarik zinciri performansını olumlu yönde etkileyen ana unsurlardan biri tedarik zinciri üyeleri arasındaki güvenin varlığıdır. Tedarik zinciri boyunca yaratılacak şeffaflık, tarafların birbirlerine güvenmelerini sağlayacak en önemli ögedir. 4. Sanayi Devrimi farklı bir ifade ile Endüstri 4.0 indikatörlerinden olan nesnelerin interneti ile sürecin kontrol edilebilirliği her ne kadar sağlanmış görünse de kontrol mekanizması hakkında cevaplanması gereken sorular bulunmaktadır. Bu doğrultuda; nesnelerin internetinin sahip olduğu teknolojik altyapı ile birlikte kullanılması önerilen Blokzincir, tek bir merkezde toplanan veriler yerine verilerin dağıtılarak, kontrol mekanizmasının daha da geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Literatürde, tedarik zinciri boyunca ürünlerin hareketlerinin izlenebilirliğini sağlamak için farklı uygulamalar geliştirildiği görülmektedir. Blokzincir teknolojisi ise bu uygulamaların en yeni olanıdır. Blokzincir'in yoğun kullanım alanı her ne kadar finans sektörü olarak bilinse de Blokzincir tedarik zinciri yönetimi uygulayıcıları ve akademisyenleri tarafından son dönemde dikkatle izlenmektedir. Blokzincir teknolojisi, günümüzde yenilikçi firmalar tarafından geliştirilen projelerle birlikte tedarik zincirinin performansını arttırmak üzere kullanılmaya başlanmıştır. Blokzincir uygulamalarının tedarik zinciri performansı ölçütlerinden maliyet, hız, risk azaltımı, sürdürülebilirlik, esneklik ve güvenilirlik alanında önemli iyileştirmeler yapıldığı görülmektedir. Blokzincir teknolojisi, anahtar tedarik zinciri yönetim süreçlerinin, sonuçlarının ve performansının geçerli ve etkili biçimde ölçülmesini kolaylaştırmaktadır. Blokzincir, tedarik zinciri boyunca tüm işlemlerin defterikebire kaydedilerek, değiştirilmesini zor bir hale getirmektedir. Bu sayede tedarik zinciri üyeleri sevkiyatları, teslimatları ve ilerlemeleri anlık olarak izleyebilmektedir. Bu yolla Blokzincir, tedarik zinciri üyeleri arasında güven yaratmaktadır. Bu çalışmada yöntem olarak çoklu vaka analizinden faydalanılmıştır. Eisenhardt ve Graebner (2007) çoklu vaka analizlerinde teori oluşturmak için yedi vakanın yeterli olduğunu söylemektedir. Bu doğrultuda çalışmada yedi farklı vaka analizi kullanılmıştır. Çoklu vaka analizi çalışmalarında vakaların ana kütleyi yeterince tanımlaması için teorik ilgi odağı sınırları içerisinde çeşitliliğe sahip olması istenmektedir. Bu bilgiler ışığında çalışmada ikincil veri kaynaklarından yeterli bilginin alınabileceği vakalar rassal bir şekilde seçilmiştir. Çalışma sonuçları teorik altyapının geliştirilmesine katkı sağlamakta, ayrıca vaka analizlerinde görülen ortak hususlara dikkat çekerek, Blokzincirin tedarik zincirinde şeffaflığı yaratmasında önemli bir etken olduğunu ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tedarik zinciri, Blokzincir, Şeffaflık

ANALYSIS FOR NEUROMARKETING PERCEPTION IN GAZİANTEP UNIVERSITY

Öğr.Gör. Ayca ÖZCEYLAN

Oğuzeli Vocational School, Gaziantep University, Turkey, aycaozceylan@gmail.com

Öğr.Gör.Dr. İ. Halil KORKMAZ

İslahiye Vocational School, Gaziantep University, Turkey, ihalil@yahoo.com

Yrd.Doç.Dr. Cihan ÇETİNKAYA

Department of Industrial Engineering, Gaziantep University, Turkey

cihancetinkaya@gmail.com

Doç.Dr. Eren ÖZCEYLAN

Department of Industrial Engineering, Gaziantep University, Turkey

erenozceylan@gmail.com

ABSTRACT

In today's productive world, we are exposed to many advertisements in every step of our lives. Neuromarketing refers to the use of modern science to measure the impact of marketing or advertising on consumer behaviors. When neuroscience techniques are used, they ensure a better understanding of how brain or other physiological mechanisms are related to decision making. Thus in this paper, a questionnaire which is designed to understand how neuromarketing perception effects the consumer decision is applied to the students of Gaziantep University. The questionnaire is applied on 490 participants and the answers are clustered and classified according to their frequencies. As a result, only the 29% of participants are aware of neuromarketing concept. This result shows that consumers are not informed enough about neuromarketing efforts of firms. Another remarkable result of survey shows that 73.5% of participants think that marketing efforts of firms are more likely to manipulate consumers' consciousness and perception instead of understanding the needs. This result is very important according to another result that 70.5% of participants think that consumer considerations are influence by advertisements. The percentage of participants who say that they are affected by the color is 62.2% and the rate of participants who say that they are affected by visual marketing is 66.2%. This result shows that the important instruments of neuromarketing such as color and visual appearance have responding effect on consumer behaviors. 31.2% of participants think that neuromarketing is ethically problematic. In conclusion the results of the study shows that, despite the low awareness of neuromarketing concept, consumers are significantly affected by neuromarketing techniques while making purchasing decisions.

Keywords: Content Analysis, Gaziantep University, Neuromarketing, Perception.

7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDA BULUNAN METİNLERİN SÖZCÜK BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Erhan AKIN
Siirt Üniversitesi, erhanakin49@hotmail.com

Nuri ASLAN
Yüksek Lisans Öğrencisi
Siirt Üniversitesi, aslan.mirnr@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmada, ilköğretim 7. sınıflar düzeyinde hazırlanmış, Talim Terbiye Kurulu onaylı ve MEB'e bağlı okullarda okutulan Türkçe ders kitaplarında geçen metinler sözcük bakımından incelemeye tabi tutulmuştur. Araştırma Batman Meydan Ortaokulu 7/A sınıfı öğrencileriyle birlikte yapılmıştır. Araştırma için seçilen sınıf, okulun Türkçe zümresiyle birlikte kararlaştırılmıştır. Tarama modeli ile yürütülen çalışmada elde edilen veriler betimsel analiz yolu ile analiz edilmiştir.

Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- 7.Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinler kaç sözcükten oluşmaktadır?
- 2- 7.Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinlerdeki yabancı sözcük oranı ne kadardır?
- 3- 7. Sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinlerin yalınlık oranı nedir?

Yedinci sınıf Türkçe ders kitabında yer alan (dinleme metinleri hariç) metinler sınıfta bulunan öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrenciler önce metinde yer alan kelime sayısını tespit etmiştir. Daha sonra her öğrenci aldığı metni okuyup metinde geçen anlamını bilmediği kelimeleri belirleyip yazmıştır.

Yapılan araştırmaya göre 7. Sınıf Türkçe ders kitabında toplam kelime sayısı 15.560 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin okumaları sonucunda ortaya çıkan anlamı bilinmeyen kelime sayısı ise 311 olarak tespit edilmiştir. Metinlerin ayrı ayrı yalınlık oranı Tablo-2 de yer almaktadır; ayrıca genel olarak metinlerin yalınlık oranı % 98 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden araştırma sonunda konu ile ilgili görüş alınmıştır. Tablo-3'e bakıldığında öğrencilerin ders kitaplarında yer alan metinler ile ilgili olumlu bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Bunun yanında anlamı bilinmeyen kelimelerden bazıları öğrenciler tarafından hayatında ilk defa görüldüğü/duyuluğu ortaya çıkmıştır.

Belirlenen yabancı kelimelerin birçoğu hala toplumda kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu kelimelerin tarihimizle de doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür. Ancak buna rağmen metinlerde yer alan bazı kelimelerin öğrenciler tarafından ilk defa duyulduğu ortaya çıkmaktadır. Ders kitaplarında bulunan metinlerin seçiminde bu orana dikkat edilmesi gerekmektedir. Çünkü Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler sayesinde öğrenciler yeni kelimeleri öğrenerek kelime hazinelerini geliştirirler. Bu yüzden seçilecek metinlerinde bilinen ve bilinmeyen kelimelerin birbirlerini tamamlar nitelikte olması gerekmektedir. Ayrıca Türkçe derslerinde metin temelli öğretim yapıldığından dolayı metinlerdeki bir

hata Türkçe dersinin her aşamasını etkileyeceği için ders kitabında bulunan metinler büyük önem arz etmektedir. Araştırma sonuçlarından hareketle konu ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ders kitabı, metin, yalnlık, ortaokul öğrencileri.

ÖRGÜTLERDE BİLGİ YÖNETİMİ SÜRECİNDE KULLANILAN BİLGİ YÖNETİMİ ARAÇLARI (TEKNOLOJİLERİ) VE ÖNEMİ

Öğr. Gör. Dr. Erkan PERKTAŞ
Adıyaman Üniversitesi, eperktas@adiyaman.edu.tr

Öğr. Gör. Abdulkadir ERTAŞ
Adıyaman Üniversitesi, aertas@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Bilginin değer kazandığı ve bilgi teknolojilerinin yeni toplumsal ve örgütsel yapıyı biçimlendirmede etkin görev üstlendiği bilgi toplumu ile birlikte ortaya çıkan değişimler, aynı zamanda ekonomik anlamda da yeni gelişmelerin yaşanmasına öncülük etmiştir. Bilginin öneminin arttığı böyle bir ekonomik ve toplumsal yapı içerisinde faaliyet icra eden örgütler; ancak bilgi kaynaklarını belirleme ve değerlendirme, yeni örgütsel bilgi meydana getirme, bilgi edinme ve geliştirme, bilgiyi paylaşma ve kullanma noktalarında başarılı oldukları, yani bilgiyi yönetebildikleri takdirde yaşamlarını sürdürebilecekleri gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda bilgi ve bilgi yönetimi kavramları her geçen gün daha fazla önem kazanmaya başlamıştır.

Bir örgütte bilgi yönetiminden istenen sonuçların elde edilebilmesi için, ilk olarak güçlü bir alt yapıya gereksinim vardır. Bu unsurlar, bilgi yönetimi teknolojileri, bilgi dostu bir örgüt kültürü, bilgi yönetimine uygun bir örgüt yapısı ve entelektüel sermayedir. Bu unsurlar içerisinde en önemli yeri, bilgiyi toplamak, örgütlemek ve örgütün strateji ile hedefleri doğrultusunda işe yarar biçimde hayata geçirmek üzere kullanılan teknolojileri içerisinde barındıran, bilgi yönetimi araçları almaktadır. Bilgi yönetimi araçlarını, bilgi üretimi, bilgi sınıflandırması ve bilgi paylaşılması faaliyetlerinin performansını destekleyen araçlar olarak tanımlayabilmemiz mümkündür.

Bilgi yönetimi sürecinde, örgütlerde pek çok yöntem ve teknoloji kullanılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, örgütlerde bilgi yönetimi sürecinin etkinliğini artırmak üzere kullanılan araçları ortaya koyarak ve bu araçların süreci nasıl etkilediğini incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Örgüt, Bilgi Yönetimi, Bilgi Yönetimi Teknolojileri.

TÜRKİYE'DE KOBİ'LERE DESTEK SAĞLAYAN KURUM VE KURULUŞLAR

Öğr. Gör. Dr. Erkan PERKTAŞ
Adıyaman Üniversitesi, eperktas@adiyaman.edu.tr

Öğr. Gör. Abdulkadir ERTAŞ
Adıyaman Üniversitesi, aertas@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), tüm dünya ekonomilerinde olduğu gibi, ülkemiz ekonomisinin de dinamik ve sürükleyici unsurlarından birisidir. Genel hatlarıyla ele alındığında KOBİ'ler, düşük sermaye kullanan, daha çok emeğe dayalı, hızlı karar verebilme kabiliyetine sahip işletmelerdir. Bunun yanında çok az yönetim giderleri ile faaliyet göstererek, minimum maliyetle üretim gerçekleştirmektedirler. KOBİ'ler, günümüzün değişen ve zorlaşan koşullarında, dinamik, yenilikçi ve fırsatları zamanında değerlendirebilen girişimler olarak görülmektedir.

Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan teknolojik gelişmeler sonucu küresel düzeyde daha canlı, yenilikçi, rekabetçi ve bilgi ekonomisine dayalı bir yapı meydana gelmiştir. Bu yapının sürdürülebilmesi ve bu yapıya uyum sağlanabilmesi için ekonomilerin temel unsuru olan KOBİ'lerin yeterince desteklenmesi ve bunun için uygun politikaların oluşturulması gerekmektedir.

Ülkemizde toplam işletme sayısının %98,8'lik kısmını oluşturan KOBİ'ler, 1990'lı yıllardan itibaren göreve gelen hükümetler tarafından çeşitli biçimlerde desteklemiş ve günümüze kadar da bu destek artarak devam etmiştir. Geçen süre içerisinde sunulan bu desteklerin genişletilerek, kurumsallaşmasının sağlanması yolunda faaliyetlere önem verilmiştir. Ülkemizde, gerek KOBİ'lere destek sağlayıp teşvik ederek, ekonomide etkin hale gelmelerini sağlamak amacıyla kurulmuş, gerekse de kendi yürütmüş oldukları faaliyetlerinin yanı sıra, KOBİ'lere çeşitli destekler sunan çok sayıda kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bu birimlerin, farklı mevzuat yapılarına sahip ve farklı alanlarda uzmanlaşmış oldukları görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, ülkemizde KOBİ'lere ekonomik, teknolojik ve diğer alanlarda destek sunan kurum ve kuruluşlar hakkında bilgiler vererek bu birimlerin önemini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme, Destek, Destek Sağlayan Birimler.

CEZA MUHALEMESİNDE SAĞLIK MESLEĞİ MENSUBUNUN TANIKLIĞI VE TANIKLIKTAN ÇEKİNMESİ

Arş. Gör. Esmâ YALÇINKAYA
Dicle Üniversitesi, esma_ykaya@hotmail.com

ÖZET

Tanık, kendisinin mağduru ya da şüphelisi/sanığı olmadığı bir ceza yargılamasında, olay hakkında beş duyu organı ile edindiği izlenimler hakkında açıklamada bulunan kişidir. Güvenilirliği tartışmalı olmakla beraber tanık beyanı, ceza muhakemesinde önemli bir ispat aracıdır.

Tanıklık, Türk yargısına tabi olmanın bir sonucu olarak, mecburidir. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı; kovuşturma evresinde ise mahkeme veya mahkemenin görevlendirdiği hâkim ya da istinabe olunan hâkim, tanık dinlemeye yetkilidir. Tanıklar çağrı kâğıdı ile çağrılır ve çağrı kâğıdında gelmemenin sonuçları bildirilir. Usulüne uygun olarak çağrılıp da mazeretini bildirmeksizin gelmeyen tanıklar hakkında zorla getirme kararı verilir (CMK m. 43/1, 44/1). Tanıklar, tanıklıktan önce ayrı ayrı yemin ederler (CMK m. 54/1).

Tanıklık yapmak zorunlu olmasına rağmen, kanunda sayılan hallerde kişilerin tanıklıktan çekinmesi mümkündür. Şüpheli/sanık ile arasında CMK m. 45'te belirtilen akrabalık ilişkisi olan kişiler tanıklıktan çekinebilir; bu madde gereğince tanıklıktan çekinebilecekler, tanıklık yapmaları halinde, yemin etmekten çekinebilirler.

Bir diğer tanıklıktan çekinme sebebi, kişilerin meslek ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinmeleri halidir. Bu hususu düzenleyen CMK m. 46/1'e göre, meslekleri ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinebilecekler ile çekinme konu ve koşulları şunlardır: a) avukatlar veya stajyerleri veya yardımcılarının, bu sıfatları dolayısıyla veya yüklendikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgiler. b) hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğer bütün tıp meslek veya sanatları mensuplarının, bu sıfatları dolayısıyla hastaları ve bunların yakınları hakkında öğrendikleri bilgiler. c) malî işlerde görevlendirilmiş müşavirler ve noterlerin bu sıfatları dolayısıyla hizmet verdikleri kişiler hakkında öğrendikleri bilgiler. İlgili hükümde belirtilen meslekler dışında, basın mensupları gibi, mevzuatta çekinme hakkına sahip başka meslek grupları da mevcuttur.

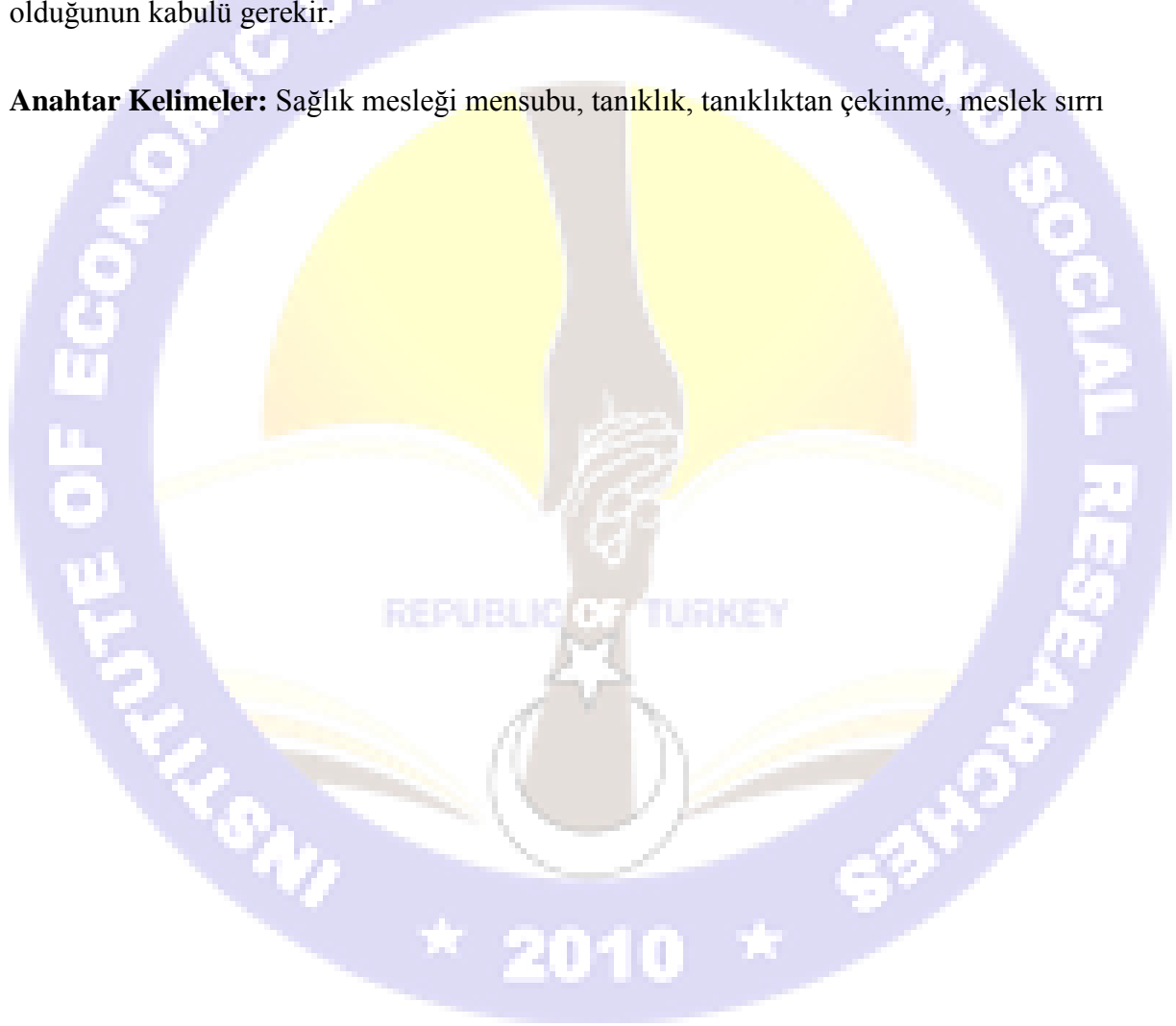
Kanunda sayılan sağlık mesleği mensupları; görevleri dolayısıyla hastaları veya bunların yakınları hakkında öğrendikleri bilgileri, sır saklama yükümlülüğü kapsamında açıklamama mecburiyetindedirler. Ancak, bu kişilerin, sahip oldukları meslek sırrı niteliğindeki bilgiler konusunda tanıklıklarına ihtiyaç duyulabilir. Bu durumda, CMK, bu sağlık mesleği mensuplarının tanıklıktan çekinebileceklerini düzenlemektedir. Meslek sırrı niteliğindeki söz konusu bilgiler hakkında tanıklık yapılması ancak ilgili hasta veya yakınının, tanıklığa rıza göstermesi ile mümkündür (CMK m. 46/2).

Avukatlar veya stajyerleri veya yardımcıları, bu sıfatları dolayısıyla veya yüklendikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgiler hakkında, sır sahibinin rızasının varlığına rağmen, isterlerse tanıklık yapmaktan çekinebilirler. Ancak sağlık mesleği mensupları açısından, ilgilinin rızasının varlığı halinde tanıklıktan çekinmek konusunda takdir hakları yoktur. Yani rızanın varlığı halinde, tanıklık yapmak sağlık mesleği mensupları açısından bir yükümlülüktür.

Ceza Muhakemesi Kanunu m. 46'da, sağlık mesleği mensuplarının tanıklıktan çekinebilecekleri belirtilmektedir. Lafzi yorum yapıldığında, bu ifadeden, ilgilinin rızanın yokluğu halinde, tanıklık yapmanın bu kişilerin takdirine bağlı olduğu sonucu çıkarılabilirse de; rızanın yokluğu halinde sağlık mesleği mensupları için tanıklıktan çekinmenin de zorunlu olduğunun kabulü gerekir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık mesleği mensubu, tanıklık, tanıklıktan çekinme, meslek sırrı

SAĞLIK MESLEĞİ MENSUPLARININ SUÇU BİLDİRMEMESİ SUÇU (TCK m. 280)

Arş. Gör. Esma YALÇINKAYA
Dicle Üniversitesi, esma_ykaya@hotmail.com

ÖZET

Suçu bildirmeme suçları, Türk Ceza Kanunu'nun "Adliyeye Karşı Suçlar" başlığını taşıyan dördüncü bölümü, m. 278, m. 279 ve m. 280'de üç ayrı şekilde düzenlenmiştir. Söz konusu suçlarla, adli makamların işlerliğinin ve adliyenin saygınlığının korunmasının amaçlandığı söylenebilir. Genel olarak suçü bildirmeme suçunun düzenlendiği m. 278'e göre; işlenmekte olan veya işlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçü yetkili makamlara bildirmeyen kişi cezalandırılır. Söz konusu hüküm taşıdığı sıfat ne olursa olsun tüm vatandaşlar hakkında uygulanabilir. Kamu görevlisinin suçü bildirme yükümlülüğü m. 279'da düzenlenmiş olmakla beraber, söz konusu hüküm, kamu görevlisine; kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenmesi halinde yetkili makamlara bildirme yükümlülüğü yüklemektedir. Kamu görevlisi, bu yükümlülüğünü ihmal etmesi veya bu hususta gecikme göstermesi halinde cezalandırılacaktır. Bir diğer hüküm ise, sağlık mesleği mensuplarına ilişkindir. Söz konusu m. 280 hükmüne göre; görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubu cezalandırılır. Sağlık mesleği mensubuna suçü bildirme yükümlülüğü yükleyen bu hüküm sağlık çalışanlarının sır saklama yükümlülüğü bakımından bir hukuka uygunluk sebebi oluşturmakta; zira bir suçun aydınlatılmasındaki menfaat, kişisel veri niteliğindeki hasta sırlarının açıklanmamasındaki menfaatten daha üstün görülmektedir.

Türk Ceza Kanunu m. 279 ve m. 280 birlikte değerlendirildiğinde; suçun maddi unsurunu oluşturan hareket ögesi bakımından farklılık arz eden iki ayrı suçun düzenlendiği görülmektedir. TCK m. 279 bakımından, kamu görevlisinin "bir suçun işlendiğini öğrenmesi" gerekmektedir. Oysa m. 280'de sağlık mesleği mensubunun bildirme yükümlülüğü bakımından, "bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşması" yeterlidir. İki hüküm arasındaki bu farklılık; sağlık mesleği mensubunun aynı zamanda kamu görevlisi olması halinde hangi hükmeye tabi olacağının belirlenmesi bakımından sorun teşkil etmektedir.

TCK m. 280'nin gerekçesinde; *"devlet eliyle işletilen sağlık kuruluşlarında görev yapan sağlık mesleği mensupları, kamu görevlisi sıfatını taşımaktadırlar. Bu kişilerin suçü bildirme yükümlülüğüne aykırı davranışları hâlinde, yukarıdaki madde (m. 279) hükmü uygulanacaktır"* diyerek, aynı zamanda kamu görevlisi olan sağlık çalışanlarının sorumluluğunun m. 279 kapsamında belirleneceğini açıkça belirtmiştir. Bu gerekçenin doğru olduğunun kabul edilmesi; iki hükmün farklı şekillerde düzenlenmiş olması sebebiyle, sağlık çalışanlarının kamu görevlisi olup olmamasına göre farklı hükümlere tabi tutulmasına yol açmaktadır.

Bu çalışmada, kamu çalışanı olan ve olmayan sağlık çalışanlarının suçü bildirme yükümlülüğü incelenecek; bu yükümlülüğe bir istisna olarak, TCK m. 192/4'te 24.11.2016 tarihinde yapılan değişiklik hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Suçu bildirmeme, sağlık mesleği mensubu, kamu görevlisi, sır saklama yükümlülüğü, adliye karşı suçlar

ARİSTOTELES’TE BİLİMLER SINIFLANDIRMASI ÜZERİNE**ON ARISTOTLE’S DIVISION OF SCIENCES**

Yrd. Doç. Dr. Esra ÇAĞRI MUTLU
VAN YYÜ Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü
esracagri79@gmail.com

ÖZET

Aristoteles’in çalışmalarının konusunu ve kapsamını, onun hangi kitabı ne gibi nedenlerle yazdığını bilmemize dolayısıyla felsefesinin bütünü görmemize yardımcı olacak bilimler sınıflamasının üç grupta karşımıza çıktığını görürüz. Bunlar teorik bilimler (*theoretike*), poetik bilimler (*poeitike*) ve pratik bilimlerdir (*praktike*). Aristoteles bu üçlü sınıflamayı takiben herbirini alt sınıflara da böler: teorik bilimler matematik (*mathematike*), fizik (*physike*) ve İlk felsefe ya da bizim bildiğimiz ismiyle metafizik olarak ayrılır (*theologike*). (*Met.* 1026a10-20). Pratik bilim içine etik ve politika girer; poetik bilimler ise retorik ve şiir sanatını içine alır. Tüm bu sınıflama da dikkat edilecek en önemli nokta hem bilgiye hem de varlığa dayalı bir ayrıma gidiliyor olmasıdır. Bu iki yönlülüğün nedeni ise tüm Antik Yunan boyunca hakim olan bilgi-varlık arasında bir ayrım yapılmamasıdır. Aristoteles’te bu geleneği takip eder varlığın bilme yollarının varolma yollarını da vereceğini iddia eder. Pekala, Aristoteles böyle bir sınıflamayı hangi hususa dikkat ederek yapar? Bu sorunun cevabı akıl sahibi olan insanın faaliyetleri veya etkinliklerindeki çeşitlilikte yatar. Çünkü Aristoteles’e göre, akıl sahibi bir varlık olarak insan ilke olarak birbirine indirgenemeyecek türde faaliyetlerde bulunur. Diğer bir deyişle Aristoteles, insanın bazı şeyler üzerine temaşa faaliyetlerinde bulunabileceğini, bir şeyler meydana getirebileceğini, eylem ve davranışlarda bulunabileceğini, kimi zamanda yaratma eylemi üzerinden yeni bir şeyler meydana getirebileceğini belirtir. Öte yandan Aristoteles bu ayrımları bilimler sınıflamasının tartışıldığı *Metafizik* eserinde değil, *De Anima* ve *Nikomokhas’a Etik*’te ^{ayrıntılıdır}. Çünkü Aristoteles insanın her bir faaliyetini ruhun bir kısmı ya da alanıyla ilişkilendirecektir. Dolayısıyla bu sınıflamayı daha iyi anlayabilmek için Aristoteles’in ruh kuramından işe başlamak gerekir. Aristoteles *N.E*’in II. kitabında *Ruh Üzerine* başlıklı kitabını da göz önüne alarak ruhu, her biri kendi içerisinde ikiye ayrılmak üzere, “akıl sahibi olan kısım veya yan” ve “akıldan pay almayan kısım veya yan” olarak ikiye ayırır (*N.E.* 1102a28-30). Bu ayrımlardan ruhun ilk kısmına bilimsel yan (*epistemonikon*) adını verirken ikincisine ise hesaplayan, tartan, enine boyuna düşünen kısım veya yan (*logistikon*) demektedir. Ruhun ayrımlarını bu şekilde ortaya koyan Aristoteles aslında bilimler sınıflamasının gerekçesini anlayabileceğimiz bir bölümlenme de yapmış gözükür. Bilimler sınıflamasında mevcut her bilim ruhun bu ayrımlarıyla ilişkilidir. Bu bağlamda bilimler sınıflamasının çok yönlülüğü ele alınmaya çalışılacak ve Aristoteles’in felsefesi içindeki önemi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bilim, Sınıflama, Ruh

ABSTRACT

The division of science, which will help us to know what Aristotle's works are all about, which book he writes for what reasons, can be grouped in three parts. These are theoretical, practical and productive sciences. Aristotle divides each of these into three subclasses: theoretical sciences as mathematics, natural philosophy or physics, and the first philosophy or metaphysics with the name we know (*Met.* 1026a10-20). Practical sciences are divided into ethics and politics; productive sciences include the art of rhetoric and poetry. The most important point to note in all this division is that there is a classification based on both knowledge and being. The reason for this duality is that there was no distinction between the knowledge and being throughout Ancient Greece. Aristotle follows this tradition and claims that the ways of knowing of being will also give being. Then, with what intention does Aristotle make such a division? The answer to this question lies in the variety of activities and actions of a human being. For, according to Aristotle, human beings as intelligent beings have different kind of activities that cannot be reduced to one another. In other words, Aristotle implies that a human being may be able to engage in activities about contemplating certain things, producing something, and occasionally he can bring something new through his creativity. On the other hand, Aristotle elaborates these distinctions in *De Anima* and *Nicomachean Ethics*, not in *Metaphysics* in which the division of sciences is discussed. For Aristotle will associate each activity of a human being with a part his/her soul. Therefore, in order to understand this division better, it is necessary to start from Aristotle's soul theory. Aristotle in *N.E.* II. (*N.E.* 1102a28-30), by also taking into account his book titled *On Soul* divides soul into two parts, "part or side with reason" and "part or side without reason". Within this distinction, he has named the first part of the soul as scientific side (*epistemonikon*) and the second as the calculating, deliberative (*logistikon*) side. Aristotle, who revealed this division of the soul in this way, seems to have made a division in which we can understand the reason for his division of sciences. Every science part is associated with the part of soul. In this context, the diversity of the division of sciences will be tried to be addressed and the importance of it within Aristotle's philosophy will be emphasized.

Key Words: Science, Division, Soul.

ÖĞRETMENLERİN VELİLERE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Eşref NAS

Rehber Öğretmen, Diyarbakır (MEB), dalcicek21@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, rehber öğretmenlerin öğrenci velilerine ilişkin algılarını incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımıyla yapılan çalışmada, veri toplama yöntemlerinden biri olan metafor yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda, Diyarbakır il merkezinde görev yapan 66 rehber öğretmeni yer almıştır. Araştırma sürecinde verileri elde etmek amacıyla *Rehber Öğretmenlerin Velilere İlişkin Algılarını İnceleme Formu* kullanılmıştır. Bu formda, katılımcıların kişisel bilgileri ve “*Öğrenci velisi ..... benzer. Çünkü; .....*” şeklindeki metafor cümlesi yer almıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan bu form, katılımcılara iki şekilde ulaştırılmıştır. Bir taraftan araştırmacı tarafından bazı katılımcılara elden teslim edilmiş ve doldurulan formlar yine araştırmacı tarafından toplanmıştır. Diğer taraftan da bazı katılımcılara online şekilde iletilmiş ve doldurulan formlar, katılımcılar tarafından tekrar online üzerinden geri gönderilmiştir. Veriler, içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Analize başlarken öncelikle ham verilerin çalışma konusu ve amacına uygun olması için ayıklama işlemi yapılmıştır. Ardından verilerin daha düzenli ve anlamlı olması için kodlama işlemi yapılmıştır. Daha sonra, verilere ilişkin belirli özellikler dikkate alınarak farklı kategoriler oluşturulmuştur. Son aşamada ise, oluşturulan kategoriler farklı alt temalara ayrılmıştır. Ayrıca verilerin geçerliği ve güvenilirliğinin sağlanması için, bir yandan araştırmanın tüm aşamaları detaylı bir şekilde ifade edilmiş bir yandan da analiz sürecinde yapılan bütün çalışmalar konusunda alandaki iki uzmana danışılmış ve uzmanların görüşleri doğrultusunda önemli bazı düzeltmeler yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde, rehber öğretmenlerin velilere ilişkin algılarının olumlu ve olumsuz olmak üzere iki kategoride toplandığı anlaşılmıştır. Bu durumda, olumlu kategorinin altında 51 metafor ve dört alt tema; olumsuz kategorinin bünyesinde ise 15 metafor ve iki alt tema ortaya çıkmıştır. Katılımcıların kullandıkları metaforlar ve metaforlara dayanak gösterilen açıklamalar doğrultusunda, rehber öğretmenler açısından çoğunlukla velinin öğrenciyi yansıtan bir aynaya benzetildiği ve öğrencinin okulda sergilediği davranışların aile tutumuyla bağlantılı olduğu söylenebilir. Ayrıca rehber öğretmenlere göre, veli, öğrenciyi yetiştiren ve yönlendiren, onun yaşamını şekillendiren kişidir. Bununla birlikte öğrencinin okuldaki sorunlarının çözümü konusunda velinin önemli bir unsur olarak görüldüğü ve eğitim sistemi içinde öğretmen-öğrenci-veli üçlüsünün işbirliği halinde olmalarının önemli bulunduğu söylenebilir. Son olarak, velinin öğretmenlere karşı suçlayıcı ve tehditkâr bir tutum sergilemesi ve bazı konularda bilinçsiz olması, rehber öğretmenler tarafından olumsuz olarak algılandığı dile getirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Rehber öğretmen, veli, metafor

BİR METAFOR ÇALIŞMASI: ÖĞRENCİLERİN REHBERLİK SERVİSİNE İLİŞKİN ALGILARI

Eşref NAS

Rehber Öğretmen, Diyarbakır (MEB), dalcicek21@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin rehberlik servisine ilişkin algılarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin rehberlik servisine ilişkin sahip oldukları metaforlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Nitel araştırma deseninde tasarlanan çalışmada, veri toplama yöntemlerinden biri olan metafor yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda, 89 ortaokul öğrencisi yer almıştır. Veri toplama sürecinde, araştırmacı tarafından hazırlanan *Öğrencilerin Rehberlik Servisine İlişkin Algılarını İnceleme Formu* kullanılmıştır. Bu formda, öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ile ilgili kişisel bilgileri ve “*Rehberlik servisi ..... benzer. Çünkü; .....*” şeklindeki metafor cümlesi yer almıştır. Form, araştırmacı tarafından öğrencilere elden verilmiştir. Doldurulan formlar, yine araştırmacı tarafından toplanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Analiz sürecinde, ham verilerin çalışma konusu ve amacına uygun olması için ayıklama işlemi yapılmıştır. Verilerin anlamlı ve düzenli bir hale gelmesi için kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Veriler, kodlandıktan sonra alan bilgisi doğrultusunda kavramsal kategoriler oluşturulmuştur. Son aşamada oluşturulan kategoriler, farklı alt temalara ayrılmıştır. Aynı zamanda, verilerin geçerliği ve güvenilirliğinin sağlanması için araştırma sürecinde geçen tüm aşamalar detaylıca ifade edilmiş ve veri analizi yapılırken uzman görüşü dikkate alınmıştır. Veri analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde, öğrencilerin rehberlik servisine ilişkin algılarının pozitif ve negatif olmak üzere iki kategoride toplandığı anlaşılmıştır. Bu durumda, pozitif algı kategorisinin altında 76 metafor ve yedi alt tema; negatif algı kategorisinin bünyesinde ise, 13 metafor ve iki alt tema ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin kullandıkları metaforlar ve metaforlara ilişkin yaptıkları açıklamalar doğrultusunda, okul rehberlik servisinin öğrencilerin kişisel, ailevi ve okulla ilgili problemlerine çözüm üreten bir konumda olduğu söylenebilir. Rehberlik biriminde görev yapan rehber öğretmenin öğrencilere kaşı yardımsever tutumu ve iyi bir dinleyici olması öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bıraktığı dile getirilebilir. Rehberlik servisi tarafından danışmanlık hizmetinin sunulduğu ve gerekli durumlarda öğrencilere psikolojik destek sağlandığı ifade edilebilir. Rehberlik servisinin öğrencilerin ihtiyaç duyduğu alanlarda bilgilendirme faaliyetlerini yürüttüğü belirtilebilir. Ayrıca öğrencilere yaklaşım noktasında, rehberlik servisinin okul müdür yardımcısına benzer bir tutum sergilemesi öğrenciler tarafından olumlu algılanmadığı ve bu durumun öğrencilerin kendilerini anlaşılmamış hissetmelerine neden olduğu söylenebilir. Rehberlik servisinin öğrencilere karşı bazen ilgisiz olduğu ve bu da, öğrencilerde rehberlik servisinin gereksiz bir yer olduğu şeklinde bir algı oluşturduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, rehberlik servisi, metafor.

YENİ ASUR KRALİYET MEKTUPLARINA GÖRE KRALIN ASKERLERİ (ŞAB ŞARRİ)

Faruk AKYÜZ

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, Doktora
Öğrencisi. faruk4161@hotmail.com

ÖZET

III. Tiglatpileser (MÖ 745 – 727) dönemiyle birlikte Asur devlet yapılanmasında başlayan reformlar ordu içerisinde de gerçekleşmiştir. Bu durum Asur devletinin sınırlarının genişlemesini sağlamıştır. Bunun neticesinde Asur devleti, asker ihtiyacını karşılamak için ordu içerisine birçok birlik dâhil etmiştir. Kraliyet yazıtları ve belgelerinde birçok farklı birlik ismi mevcuttur. Bunlardan biri de *şab şarri* olarak adlandırılan “kralın askerleri”dir. *şab şarri* terimi genel olarak yerli veya yabancı yerel halk arasından askere alınan kişileri ifade edebilmekteydi ve *şab şarri* askerleri ihtiyaç duyulduğunda acilen toplanabilen birliklerdi. *şab şarri* temini ve bunların özellikle sefer sürecinde orduya dâhil edilmesiyle ilgili birçok tablet mevcuttur. Askerlerin içtima noktasına belirtilen tarihe kadar gelmeleri bir zorunluluktur. *şab şarri* birlikleri Asur’un ele geçirdiği bölgelerden temin edildiği birçok mektupta yer alır. *şab şarri* askerleri Urartu sınırına yakın bölgelerdeki ekinin hasat edilme sürecinde Urartu tehlikesine karşı görev almışlardır. *şab şarri* askerlerin sefer sürecinde ihtiyaç duydukları tayın ve teçhizatları, buldukları Asur eyalet valileri tarafından sağlanmıştır. Bir mektupta *şab şarri* askerler ve hayvanlar için yığılan tahıl ve yem miktarı detaylı olarak kaydedilmiştir. *şab şarri* askerlerin sadece sefer dönemlerinde değil askeri tehlikelere karşı her an toplandığı görülür. Asur devletinin bu dönemdeki en önemli düşmanlarından biri Urartu idi. Bu nedenle *şab şarri* askerleri Urartu sınırına yakın bölgelerdeki ekinin hasat edilme sürecinde Urartu tehlikesine karşı görev almışlardır. Özetle hem yerli hem de yabancılar arasından seçilen *şab şarri* askerlerinin öncelikli görevleri askerlik olsa da ilku ve dullu görevlerinde de yer almışlardır. *şab şarri* askerler genellikle yardımcı birlik olarak görevlendirilmesine rağmen bazı mektuplardan onların süvari, savaş arabası sürücüsü, *tašlišu* (savaş arabasındaki üçüncü görevli) olarak ordu içerisinde geçici olarak görevlendirildiği anlaşılır. Bu askerler, sefer sürecinde, tehlike durumlarında, kamu işlerinde, ganimetin taşınmasında, gözetleme görevlerinde, ekinin korunmasında ve kalelerde muhafız olarak hem Asurlular hem de yabancılar arasından seçilmiştir. Yabancılar arasından seçilenler genellikle ele geçirilen şehirlerin halklarındandır. Bazı durumlarında esirlerin arasından ya da barış yapılan halklardan anlaşmanın bir yükümlülüğü olarak alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Asur ordusu, kralın askerleri, *şab şarri*

İŞGÖRENLER AÇISINDAN ÖRGÜTSEL ADALETİN MOTİVASYON ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Öğr. Gör. Fatih EKİNLER
Şırnak Üniversitesi, fatihekinler@sirnak.edu.tr

Öğr. Gör. Zekeriya YILMAZ
Şırnak Üniversitesi, zekeriyayilmaz@sirnak.edu.tr

ÖZET

İşletmeler açısından çalışanların motivasyon sorunlarının örgütsel adalet anlayışıyla ortadan kaldırılması önem arz etmektedir. Örgütsel adalet kavramı, işletme çalışanlarının zihinlerinde oluşturmuş oldukları adalet kuralları ile çalıştıkları ortamda uygulanan muameleler sonucunda algılamış oldukları farklılıklar kendileri için adalet kurallarının ne derece etkili olup olmadığını göstermektedir. Örgütsel adalet, işletme çalışanlarının organizasyon içerisinde algılamış oldukları adalet duygusudur. İşletme çalışanları çevresinde yaşamış olduğu ve etkilendiği olaylar karşısında kendilerine ne kadar adil davrandığını değerlendirirken algılamış oldukları adalet duygusuna göre zihinlerinde tepki oluşturmaya başlayacaklardır. Aynı zamanda zihinlerinde oluşan bu tepkilerin olumlu veya olumsuz yönde olması çalışanların organizasyon içerisindeki motivasyonlarını etkileyecektir. Günümüz çalışma ortamında iş hayatının zorlu koşullarında çalışmakta olan bireylerin günlük hayatlarının büyük bir bölümünü işyerinde geçirdiği bilinmektedir. İşletme çalışanlarının motive edilmesi işletmeler için hayati önem arz etmektedir. Dolayısıyla işletme bünyesinde hiyerarşik düzene bağlı olarak algılanan adalet duygusu çalışanın motivasyonunu önemli ölçüde etkileyecektir. Çalışanlar verilen kararların ne kadar adil olduğunu algılamak amacıyla kendilerine sorular sorarak çalışmakta oldukları işletmenin kendilerine ne derece adaletli davrandıklarını tespit etmeye ve örgütsel adalet anlayışının işletme içerisinde ne düzeyde geçerli olduğunu irdelemeye başlayacaklardır. Bu çalışmada işletmelerde oluşturulan örgütsel adalet anlayışı ile çalışanların motivasyon sorunları arasındaki ilişki incelenecektir. Örgütsel adaletin çalışanlar ve örgütler açısından etkisinin incelenmesinde düşünülmesi gereken önemli hususlardan bir tanesi çalışanın işyerindeki motivasyonunun yüksek veya düşük olma sebeplerini araştırmak olacaktır. Çalışanın motivasyonu üzerindeki önemli etkenler adalet, finansal güdülenme, ödüller, saygınlık, sorumluluk ve terfi gibi birçok etken sayılabilmektedir. Örgüt içerisinde çalışanlar tarafından hissedilmeyen veya eksik hissedilen bir adalet anlayışının sonucu yaşanan motivasyon eksikliği işletme verimliliğini düşürecektir. Çalışanın motivasyon kaybı, işe gelmeme, sıklıkla izne ayrılma, performans düşüklüğü ve hatta işi bırakma gibi istenmeyen durumlara neden olacaktır. Sonuç olarak örgüt içerisinde motivasyonun artırılması için yapılacak çalışmaların başında işletme bünyesindeki tüm çalışanlar için etkili bir adalet sisteminin kurulması ve bunun örgüt düzeyine yayılması gerekecektir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Adalet, Çalışan Motivasyonu, İşletme Verimliliği

ÖRGÜTLERİN TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE GEÇİŞ SÜRECİNDE KARŞILAŞMIŞ OLDUKLARI SORUNLAR VE ÖNERİLER

Öğr. Gör. Zekeriya YILMAZ
Şırnak Üniversitesi, zekeriyayilmaz@sirnak.edu.tr
Öğr. Gör. Fatih EKİNLER
Şırnak Üniversitesi, fatihekinler@sirnak.edu.tr

ÖZET

Küreselleşen rekabet ortamının varlığı sebebiyle TKY(Toplam Kalite Yönetimi) uygulamalarını aktif olarak uygulamak isteyen örgütlerin değişime karşı esnek bir yapıya sahip olması ve bu süreci örgüt bünyesinde yönetebilmesi gerekmektedir. Belirli bir dönem içerisinde bir örgütün uygulamış olduğu teknikler, zamana ve mekana göre değişebileceğinden yeniden yapılandırılması veya tamamen terk edilmesi şeklinde olabilmektedir. Bir örgütte TKY'nin aktif olarak uygulanması, örgüt kültürünün sistematik şekilde yenileşme gayretleri içerisinde girmesini ve bu geçiş sürecinde örgütün tüm kademelerinde(genel müdürlük, üst-orta kademe yöneticiler, çalışanlar) yeni paradigmanın özümsemesini gerektirecektir. Ayrıca TKY, çalışanlar arasındaki statü farklılığını ortadan kaldırarak çalışanların sorumluluk üstlenmesini ve kendilerini gerçekleştirmelerini teşvik etmektedir. Dolayısıyla çalışanların TKY felsefesini benimsemelerinin amacı yetki sahibi olmalarını sağlayacaktır. Toplam kalite yönetimi felsefesinin tam olarak bilinmemesi ve bu sürece geçişte yüksek bir maliyetin oluşacağı algısı kalite yönündeki çalışmaların yapılmasında bir engel oluşturmuştur. Bu yüzden kalite olgusunun tam olarak anlaşılabilmesi ve öneminin yeterince kavranamaması nedeniyle TKY uygulamaları başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. TKY uygulamalarının başarıya ulaşabilmesinde etken olacak paradigma, değişime entegre olabilecek esnek bir yönetim yapısının oluşturulmasıyla mümkün olacaktır. Örgütlerin değişim arzusunu planlı ve sistematik bir şekilde yapması gerekmektedir. Örgüt içerisinde ele alınan konulara planlı ve sistematik yöntemlerle yaklaşılarak diyalog ve uzlaşma tekniğiyle karar alınması uygun görülmektedir. TKY'de başarının sağlanması için çalışanlar için eğitim ve rehberliğin sağlanacağı bir ortamın oluşturulması ve bunun sonucunda çalışanların davranışları karşısında takdir etme ve ödüllendirme tekniğinin uygulanması gerekmektedir. Ayrıca çalışanlar için motivasyon, bilgi ve beceri kazandırma gibi eğitimlerin yapılması personel kalitesini yükseltmektedir. Bu aynı zamanda hem örgütün etkililiğini ve verimliliğini yükseltecek hem de örgüt içerisinde çalışanların kalitesinin yükselmesini sağlayacaktır. Özellikle kaygan bir pazar zemini olarak nitelendirilen hizmet sektöründe faaliyette bulunan işletmeler rekabet ortamında müşteri tatminine odaklanarak TKY felsefesini uygulamaları işletmeler için önem arz etmektedir. Pazardaki kalitenin yükselmesi aynı zamanda ülkenin diğer rakip ülkelere karşı pazarda rekabet avantajı elde etmesini sağlayacaktır. Örgütler kalite yarışında önde olmak istiyorlar ise TKY uygulamalarına uygun bir zemin hazırlamaları gerekecektir.

Anahtar Kelimeler: Toplam Kalite Yönetimi(TKY), İşletme Örgütü, Personel Kalitesi

AB DIŞ POLİTİKA ANALİZİ; İSRAİL-FİLİSTİN ÇATIŞMASI ÖRNEK OLAYI

Okutman Dr. Ferat KAYA

Dicle Üniversitesi, feratkaya78@hotmail.com, fkaya@dicle.edu.tr

ÖZET

İlk kurulduğu yıllarda hükümetler arası ilişkiye dikkat çeken AB, ilerleyen süreçte genişleme ve derinleşme hareketleriyle birlikte bütünleşmesini daha sağlam temeller üzerine oturtmaya başlamıştır. Ekonomik birliktelikten siyasal birlikteliğe doğru zorlu bir süreci geçiren AB, gerekli reform ve sözleşmelerle dış politikada tek ses olabilmeyi amaçlamış ve buna yönelik çalışmalar yapmıştır. Maastricht Antlaşması'yla ortak dış ve güvenlik politikasını oluşturan AB, Amsterdam ve Lizbon Antlaşmalarıyla dış güvenlik politikasını geliştirmiştir. AB, ortak dış politikayla birlikte küresel ve bölgesel sorunlar, kriz ve tehditler karşısında ortak pozisyon alma ve politika geliştirmeyi amaçlamaktadır. AB'nin dış politika yapısı kendine münhasır olmakla birlikte, dış politika gelişim sürecini tek teoriyle açıklamak yetersiz kalmaktadır. AB'nin uluslararası rolünü anlamak için, dünyada farklı aktivitelerde yapmış olduğu çalışmalara ve hangi tür politikayı ön plana çıkardığına bakmak gerekmektedir. AB'nin uluslararası alanda siyasi bir aktör olarak yer almasıyla, ekonomik, mali kurumsal ve hukuki araçlarla dış politikada aktif bir rol üstlenerek etkili bir aktör olmaya çalıştığı görülmektedir. Bu alanda yer, zaman ve konuyla ilişkili olarak sivil, askeri ve normatif güce vurgu yaparak, dünya siyaset sahnesinde etkili olmaya çalışmaktadır. AB, İsrail ile ilişkilerinde diplomatik bir dilin yanı sıra ekonomik araçları da bir baskı unsuru olarak kullanmaya çalışmıştır. İsrail ile ilişkilerinde sivil güce vurgu yapan AB, dış politikasını bu ekseninde oluşturmuştur. AB, iç bütünlüğü sağlamak amacıyla geliştirilen yeni dış politika araçları olan ortak pozisyon, ortak eylem ve ortak stratejiyi İsrail-Filistin çatışması olayına ve çatışmanın taraflarına yönelik kullanmıştır. AB, İsrail-Filistin olayı karşısında belirli ilkelere ve tutuma dayalı ortak pozisyon sergileyerek, kullandığı diplomatik ve ekonomik dış politika araçlarıyla sivil karakterine vurgu yapmaktadır. Diğer uluslararası olaylarla kıyaslandığında, AB'nin, İsrail-Filistin çatışması karşısında kendi içerisinde bütünlük ve tutarlılık, dolayısıyla 'tek seslilik' ilkelerini karşıladığı ve bunu da uluslararası alanda yaklaşım ve eylemlerine yansıttığı görülmüştür. Etkinlik ve güvenilirlik hususlarında ise eksikliklerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmayla birlikte AB'nin uluslararası politikaları etkileyen, şekillendiren değil, yürütülmesine yardımcı olan, kaynak sağlayan, farklı açılardaki eksikliklerini tamamlayan, ikincil bir role sahip sivil güç konumunda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

DEĞİŞEN DÜNYA DÜZENİNDE NÜKLEER ENERJİNİN AB-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE ETKİSİ

Okutman Dr. Ferat KAYA

Dicle Üniversitesi, feratkaya78@hotmail.com, fkaya@dicle.edu.tr

ÖZET

I. Dünya Savaşı öncesi çok kutuplu yapıyı barındıran dünya sistemi, II. Dünya Savaşı sonrası ABD ve SSCB'nin başat aktör olduğu iki kutuplu yapıya evrilmiştir. İki kutuplu yapının egemen olduğu sistemde SSCB'den tehdit algılayan Türkiye, NATO ve Avrupa Konseyi gibi Batı tarzı oluşumlarda yer alarak, safını belirlemiş ve Batı bloğunda yerini almıştır. İki kutuplu yapının egemen olduğu yapı 1991 yılında SSCB'nin çökmesiyle birlikte yerini tek kutuplu yapıya bırakmıştır. Tek kutuplu yapıda egemen olan ABD, nükleer enerjinin güvenlik kriterlerini ve sistemi belirleyen ülke olmuştur. SSCB'nin çöküşüyle birlikte büyük zorluklar yaşayan Rusya, enerji kozuyla birlikte yeniden uluslararası arenada yerini almaya başlamıştır. Bu dönemde enerji arz sorunu yaşayan AB ve Türkiye, Rusya'dan artan bir şekilde enerji ithalatı yapmaya başlamıştır. Soğuk Savaş döneminde Türk-Rus ilişkilerinde kullanılan rekabet söylemi, 2000 sonrası işbirliği ve stratejik ortaklık terimlerine bırakmıştır. Türkiye iki kutuplu yapı döneminde Batı tarzı nükleer santral edinimine yönelik çalışmalara ağırlık verirken, yeni oluşan sistemle birlikte Rus yapımı nükleer santral edinimine yönelik çalışmalar yapmıştır. Nükleer enerjiye ayrı bir önem atfeden Rusya, nükleer reaktör yapımından inşasına, nükleer yakıt işleminden zenginleştirmesine yönelik nükleer teknolojinin tüm safhalarında aktif bir çalışma yaparak, bu alanda etkili bir aktör olmaya çalışmaktadır. Rusya'nın nükleer teknoloji edinimine yönelik gerçekleştirdiği tüm bu hırslı çalışmalar tek kutuplu yapıyı zorlayarak, diğer ülkelerin enerji güvenliği açısından endişelenmelerine neden olmaktadır. Hâlihazırda Rusya'ya enerji alanında aşırı bağımlı olan Türkiye'nin, Akkuyu Nükleer Santral yapımını Rusya'ya vermesiyle birlikte enerji güvenliğini tehlikeye sokacak kadar bir bağımlılık yarattığı görülmektedir. Avrupa Birliği'nin yenedünya düzeninde küresel bir aktör olmasını amaçlayan büyük üyeleri, enerji konusunun Avrupa için hayati bir öneme sahip olduğunun bilincinde olarak, Rusya'nın tekelleşmeye yönelik hamlelerini hoş karşılamamaktadır. Rusya karşılıklı bağımlılık temelinde Batı ile ilişkilerine yön verirken, çatışma potansiyeli düşük işbirliğine dayalı bir politika yürütmeye çalışmaktadır. AB, Rusya bağımlılığını azaltmak amacıyla yenilenebilir enerjiye başvururken ülke çeşitlenmesine gitmeyi dışlamamaktadır. Türkiye'nin Rusya'ya nükleer enerji alanındaki bağımlılığı da çözüm yaratma yerine bir kriz anında sorunları daha da derinleştirerek, Türkiye'nin enerji güvenliğini tehlikeye sokmaktadır. Anarşik bir ortamda Türkiye'nin, Rusya'ya enerji alanındaki aşırı bağımlılığı var olabilme amacına ve kendini kurtarma ilkesine tezat oluşturabilecek bir tablo çizmektedir. Bu nedenle AB'nin oluşturduğu ittifakta yer alan Türkiye'nin nükleer enerji alanında ülke çeşitlenmesine gitmesi ve Rusya dışı alternatif ülke tercihiinde bulunması kendi yararına olacaktır.

ORTAK TARIM POLİTİKASI BAĞLAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE BİR BAKIŞ

Öğr. Gör. Ferhat APAYDIN

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, fapaydin@adiyaman.edu.tr

Öğr. Gör. Esra SOYU

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, esrasoyu@gmail.com

ÖZET

Tarım sektörü, dünya nüfusu için makroekonomik açıdan stratejik bir öneme sahiptir. Tarım sektörü insanoğlunun hayatını idame edebilmesi için gerekli besinsel ürünlerini üretme fonksiyonunu eski tarihlerden bu yana sürdürmektedir. Tarım sektörünün ekonomideki önemi, bu sektörden yerine getirmesi beklenen işlevlerden doğmaktadır. Bu beklentilerde başat aktör ise beslenme ihtiyacıdır. Sektör ekonomik, sosyal, siyasal, teknolojik ve kişisel risklerden yüksek düzeyde etkilenen, son derece hassas bir faaliyet alanı olan kendine özgü bir yapıya sahiptir. Doğa koşullarından büyük ölçüde etkilenen tarım kesimi; üretim, pazarlama, fiyat oluşumu ve tarımsal gelirle ilgili birçok riskle karşı karşıya kalmaktadır. Avrupa Birliği'nin (AB) 1962'de uygulamaya koyduğu Ortak Tarım Politikası (OTP) ile tarımsal verimliliğin artırılarak, tüketicilere istikrarlı ve uygun fiyatlarla gıda temin edilmesi ve çiftçilere de adil yaşam standartları sağlanması amaçlanmıştır. Tüm AB üye ülkeleri Avrupa tarım pazarının bir parçası olarak OTP'yi uygulamaktadır. Sadece üye ülkeler için değil aday ülkeler için de dikkatle takip edilmesi gereken bir süreç olan OTP, kapsamlı bir reform dönemi geçirmektedir. Üyelik sürecinde olan Türkiye'nin ekonomik ve sosyal hayatın bütün alanlarında olduğu gibi, tarım konusunda da köklü ve somut reformlarla AB'ye uyum sağlaması gerekmektedir. Bu husus ülkemiz tarımı açısından yönlendirici mekanizma oluştururken, bu sayede stratejik planlamalar ile tarımsal politikamız şekillenmektedir. Ülkemizde tarımsal verimlilik düzeyi AB ortalamasının altında kalmaktadır. Bunun yanında AB'ye kıyasla Türkiye'de araziler çok küçük parçalara bölünmüş durumda olduğundan modern teknolojilerin kullanımı engellenmekte ve dolayısıyla tarımsal verimlilik azalmaktadır. Benzer şekilde Türkiye'de mera ve otlakların amaç dışı kullanılması hayvancılığı olumsuz etkilemiş, hayvansal üretimdeki verimlilik AB ülkeleri ile kıyaslandığında çok düşük seviyede kalmaktadır. AB ülkeleri nezdinde Türkiye'de tarım hâlâ doğal koşullara çok fazla bağlı durumdadır. Hâlbuki AB ülkelerinde son derece modern sulama sistemleri ile verimliliği yüksek çıktı elde edilebilmektedir. Bölgesel ve kırsal kalkınma konularında da henüz önemli sıçramalar yapamayan Türkiye'nin AB OTP'sinin içinde bulunduğu reform sürecini uyum çalışmaları bağlamında iyi takip etmesi elzemdir. Bu çalışmada, Türkiye'nin tarımsal yapısı ve potansiyeli, Türkiye-AB arasındaki tarım sektöründeki uygulama farklılıkları ele alınmış ve Türkiye'nin yapması gereken tarımsal reform süreci incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ortak Tarım Politikası, AB-Türkiye, Türkiye'de Tarım.

SANAYİSİZLEŞME OLGUSU VE TÜRKİYE’DE ERKEN SANAYİSİZLEŞME

Öğr. Gör. Ferhat APAYDIN

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, Dış Ticaret Bölümü,
fapaydin@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Gelişmiş ülkeler kalkınma süreçlerini sanayileşme yoluyla gerçekleştirmektedirler. Keza literatürde çokça gelişmiş ülke ile sanayileşmiş ülke kavramları eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Sanayileşmeyle kastedilen ise verimliliktir. Verimlilik artışı büyümenin en önemli kaynaklarından biridir. Bu artış düşük verimli sektörlerden yüksek verimli sektörler doğru bir yol izler. Yani düşük verimliliğe haiz olan tarım sektörünün yerini yüksek verimliliği ihtiva eden sanayi sektörü almaktadır. Sanayi sektörünün doyuma ulaşmasıyla (yeterince sanayileşme sağlandığında) birlikte sanayi sektörünün yerini hizmetler sektörü almaktadır. Ancak çoğu gelişmekte olan ülkede bu süreç tam anlamıyla yaşanmamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde yaşanan sanayisizleşme olgusu erken sanayisizleşme olarak karşımıza çıkmaktadır. İmalat sanayinin GSYH içindeki payı belli bir kişi başına gelir seviyesine ulaşıncaya kadar artmakta ve daha sonra azalmaktadır. Ancak bu durum gelişmekte olan ülkelerde imalat sanayinin GSYH içindeki payının düşme eğilimi çok düşük kişi başına gelir düzeylerinde başlamaktadır. Daha açık bir ifadeyle erken sanayisizleşme, gelişmekte olan ülkelerde imalat sanayinin toplam katma değer içindeki payının gelişmiş ülkelere göre düşük kişi başına gelir düzeyinde azalmaya başlamış olmasıdır. Erken sanayisizleşme gelişmekte olan ülkelerin kalkınma açıklarını kapatmalarında önemli bir tahdit olarak ortaya çıkmakta, işgücü ve kaynak kullanımını yavaşlatmaktadır. Bu ülkeler sürdürülebilir üretim artışları konusunda çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu ise sermaye birikim sürecini olumsuz etkileyerek düşük istihdam ve düşük gelir sorunsalına yol açacaktır. Bunların yanında erken sanayisizleşme çeşitli sosyo-ekonomik sorunları da beraberinde getirmektedir. Dünyanın dördüncü sanayi devrimini gerçekleştirdiği bilişim çağında Türkiye'nin sanayileşme performansında ciddi sıkıntılar yaşadığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin özellikle imalat sanayine daha fazla önem vermesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada genel olarak erken sanayisizleşme olgusu ve Türkiye’de erken sanayisizleşme durumu analiz edilmiştir. Türkiye’de erken sanayisizleşme olgusunun hangi kişi başına gelir düzeyinde başladığı detaylı olarak incelenmiş ve çeşitli ülkeler ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Çalışmada belge tarama ve içerik çözümleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın Türkiye'nin sanayileşme sürecini olumlu etkilemesi düşüncesinden hareketle literatüre katkı yapması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanayisizleşme, Erken Sanayisizleşme, Sanayisiz Büyüme.

HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMALARINDA KULLANILAN MODELLERİN HOFSTEDE'İN KÜLTÜR BOYUTLARI İLE İLİŞKİSİ ÜZERİNE ÖZEL SEKTÖRDE BİR ALAN ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Salih YEŞİL
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, syes66@hotmail.com

Öğr. Gör. Ferhat UĞURLU
Şırnak Üniversitesi, ugurluferhat@hotmail.com

ÖZET

Halkla ilişkiler; şirketlerin küreselleşmenin getirdiği yeni koşullara uyum sağlamalarında önemli role sahip bir kavramdır. Bir başka ifadeyle; işletmenin hizmet verdiği kitle ile daha etkili iletişimde bulunmak üzere başvurduğu bir yöntem; bir işletmeyi iç ve dış müşterilere, bağlantılı olduğu kişilere sevdirmeye ve saydırma, belirli bir tutumu benimsetmeye halkı inandırma sanatıdır. Halkla ilişkiler faaliyetlerinde başarılı olmak isteyen işletmelerin halkla ilişkiler modellerini uygulayabilme açısından yeterli donanıma sahip olmaları gerekir. Halkla ilişkilerin yanı sıra işletmelerin küreselleşen rekabet ortamında ayakta kalabilmeleri açısından kültür kavramının önemi giderek artmaya başlamıştır. Kültür toplumu oluşturan kişileri, onları bir arada tutan dil ve haberleşme süreçlerini, sanatlarını, inançlarını, törelerini, hukuk ve yönetim kurumlarını, üretim ve tüketim düzenini içine alır. Bu bağlamda işletmelerin başarılı olabilmeleri için halkla ilişkiler faaliyetlerini uygularken hedef aldığı toplumun sahip olduğu kültürel özellik ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak düzenlemeleri gerekmektedir.

Bu araştırmada, Grunig ve Hunt'un ortaya koymuş oldukları dört halkla ilişkiler modelleri ve Hofstede'in belirtmiş olduğu kültür boyutlarına ilişkin kavramlar açıklanmıştır. Çalışmada ayrıca özel sektörde faaliyet gösteren işletmelerin halkla ilişkiler modelleri ile kültür boyutlarına yönelik algıları arasındaki ilişkiyi IBM SPSS programı kullanılarak ölçmek üzere bir alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmada daha sonra, anket araştırmasına katılan işletmeler açısından hangi halkla ilişkiler modellerinin tercih edildiği ve hangi kültürel boyutlarla ilişkili olduğu gibi çeşitli konularda bilgiler sunulmaya, yorumlanmaya ve uygulamaya dönük önerilerde bulunulmaya çalışılmaktadır. Bu araştırmada genel olarak, özel sektörde faaliyet gösteren işletmelerin halkla ilişkiler modelleri ve kültür boyutları ile ilişkili kavramlara yönelik algı ve tutumlarının ortaya konularak, bu kavramlar arasındaki ilişkilerin anket verilerinin analizleri ışığında yorumlanması ve sonuçların ortaya konulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halkla İlişkiler, Halkla İlişkiler Modelleri, Kültür, Kültür Boyutları

HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMALARINDA KULLANILAN MODELLERİN HALKLA İLİŞKİLER PERFORMANSI VE İŞLETME PERFORMANSINA ETKİLERİ ÜZERİNE ÖZEL SEKTÖRDE BİR ALAN ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Salih YEŞİL
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, syes66@hotmail.com

Öğr. Gör. Ferhat UĞURLU
Şırnak Üniversitesi, ugurluferhat@hotmail.com

ÖZET

Özellikle son yıllarda işletmeler açısından giderek artan ekonomik rekabet ortamında, işletmelerin ayakta kalabilmeleri bakımından ilgili oldukları çevreleri ile ilişkilerini pozitif yönde tutmaları ve geliştirmeleri kaçınılmaz olmuştur. Bu bağlamda işletmelerin kamuoyu ile ilişkilerini iyi tutmaları, piyasa da iz bırakmaya yönelik faaliyetlerde bulunarak, toplumun beğenisini ve takdirini kazanarak firma imajını yüksek tutmaları işletmelerin başarılı olabilmeleri açısından önemlidir. Halkla ilişkilerde hedef alınan topluluğunun iyi tanınması, özelliklerinin bilinmesi, beklenti ve isteklerinin tespit edilmesi; bu özellikler dikkate alınarak gerekli tanıtma, duyurma, ikna etme ve etkileme çalışmalarının gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Günümüz küreselleşen Dünya'da ancak müşterilerinin değişik ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilmeyi başaran işletmeler ayakta kalabilecektir. Bu bağlamda işletmelerin halkla ilişkiler faaliyetlerini etkili ve verimli bir şekilde uygulamalarının işletmelerin performansları üzerinde ne derece etkili olduğunun ortaya konulması gerekmektedir.

Bu araştırmada halkla ilişkiler ile ilgili uygulamaların literatürde yer alan çeşitli tanımlamaları incelenmiş olup halkla ilişkilerin amacı ve önemi ele alınmıştır. Ayrıca, Grunig ve Hunt'un ortaya koymuş olduğu dört halkla ilişkiler modelleri belirtilmiş olup, bu modeller detaylı bir biçimde incelenerek, gerek teorik gerekse uygulama açısından literatürdeki yeri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada daha sonra özel sektörde faaliyet gösteren işletmeler açısından, hangi halkla ilişkiler modellerinin tercih edildiği ve hangi modellerin halkla ilişkiler performansı ve işletme performanslarını nasıl etkilediği gibi çeşitli konularda anket yöntemi ile IBM SPSS ve SMART PLS programları kullanılarak ölçmek üzere bir alan çalışması yapılmıştır. Bu anket verilerinin analizleri ışığında bilgiler sunulmaya, yorumlanmaya ve uygulamaya dönük önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halkla İlişkiler, Halkla İlişkiler Modelleri, Halkla İlişkiler Performansı, İşletme Performansı

EDEBİYAT MI, TARİH Mİ? AHMED ARİF'İN ANADOLU ŞİİRİNDE İMGELEMİN KURGULADIĞI TARİH

Öğr. Gör. Ferit ŞAHİN
Siirt Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu
Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Bölüm Başkanlığı
feritsahin@siirt.edu.tr

ÖZET

Türk şiiri 1960 sonrasında yaşadığı değişimden sonra bazı şairlerin şiirlerinde toplumcu gerçekçi şiir anlayışını benimsedikleri görülmüştür. Şüphesiz Ahmed Arif toplumcu gerçekçi şiirin en önemli temsilcilerindendir. Amerikalı tarihçi Hayden White, *Metatarih: Ondokuzuncu Yüzyıl Avrupası'nda Tarihsel İmgelem* adlı eserinde tarih ve edebiyat arasında söylem açısından büyük benzerlikler olduğunu ve tarihin bir tür edebi yazın / kurgu olduğu fikriyle nesnel bir tarih anlatısının zorluklarından söz eder. Ünlü tarihçiye göre, bir tarihçi tarihi ele alırken tarihsel süreç içerisindeki önemli gördüğü bir takım olayları seçer ve bunları edebiyat yoluyla kurgulayarak okuyucusuna sunar. White tarihçinin edebiyattaki söz sanatlarını kullanarak anlatısının daha ilgi çekici ve anlamlı olmasını sağladığını ifade eder. Tıpkı tarihi metinlerde edebiyat olduğu gibi, edebi metinlerde de tarih anlatımlara rastlamak mümkündür. Bu bakımdan tarihi bir metin edebi eser olabileceği gibi edebi bir eser de tarihi bir metin niteliğiyle okunabilmektedir. Bu çalışma, Ahmed Arif'in *Anadolu* şiirindeki tarihsel anlatımın şairin toplumsal gerçekçi anlayışını ve metnin ideolojik söylemini nasıl oluşturduğunu, şiirdeki imgelemler yoluyla anlatılan tarihin nasıl kurgulandığını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ahmed Arif, Anadolu, yeni tarihselcilik, tarih yazımı, meta-tarih

SANATTA NEON IŞIKLARI

Dr. Figen GİRGIN

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi
Anabilim Dalı, EDİRNE, ffff_g@hotmail.com

ÖZET

19.yy sonlarında keşfedilen neonu, 20.yy başlarında Fransız kimyager ve fizikçi Georges Claude neon tüpleri olarak geliştirir. Başlangıçta reklam ya da tabela olarak kullanım alanına sahip olan neon ışıkları –ki günümüzde hâlâ bu işlevini de sürdüren- 1930’larda László Moholy-Nagy’ nin dikkatini çeker ve sanatçı, fotoğraflarında neon ışıklarına yer verir. Böylelikle ışığın renk ile yarattığı soyut titreşimi ile neon ışıkları, iki boyutlu yüzey üzerine aktarımı ile sanat alanına girer. Daha sonraları mekânın belli bir bölümünü ya da tamamını; yazı, renk veya sadece biçimi ile ele geçirir. Bazen bir resme, fotoğrafa, heykele, objeye ya da mekânın genel formuna eşlik eder. Ya da bir heykelin dış çizgilerini oluşturur ve ona boyut kazandırır. Bazen ise renk ve ışıkla yazılan metin, konuşma ve yazma edinimini başlatır, görme edinimini başka bir boyuta taşır. Bir mekânın duvarı, tavanı, zemininde ya da dışında, görüntünün yerine geçer ve izleyicinin onu hayal etmesine olanak sağlar. Bu fosforlu ışık, izleyiciyi etkisi altına alır. Parlaklığı çekicidir, cezbedicidir. Bu ışığa doğru yürüyen izleyici, yapıta ilk adımı atmış olur. Bu türden çalışmaları resim ile karşılaştırırsak; resimlerde çoğunlukla hünerli bir elden çıkmış benzerlik, gerçeğe yakınlık izleyiciyi yapıta yaklaştırır ya da o yapıtı uzaktan fark edilmesini sağlar. Oysa neon ışıkları gerçekliğin yerini alır ve bunu da çoğunlukla gerçekliği sanallığa dönüştürerek yapar. Özellikle 1960’lardan itibaren Çağdaş Sanat’ın sanatçıya tanıdığı malzeme serbestliği ve düşünsel arka plan, neon ışıklarının sanatta yaygınlaşmasını sağlar ve günümüze değin kullanılagelir. Yine bu türden yapıtlar, Çağdaş Sanat’ta izleyicinin yüklendiği rolün, yapıtla kurduğu etkileşimin -izleme ve/veya dâhil olma sürecinde- artmasına olanak tanır. Betimsel tarama modeli olan bu araştırmada; neon ışıkları ile çalışan bazı sanatçıların yapıtlarına yer verilmiştir. Bu yapıtlar aracılığıyla: “Neon ışıkları bir yapıtın içeriğine nasıl katkı sağlar? Neon ışıkları ile form oluşturulabilir mi? Neon ışıkları bir yapıtın sadece malzemesi midir? Neon ışıkları sanatta nasıl kullanılır?” sorularına cevap aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Neon ışıkları, Çağdaş Sanat, Işık, Sanat, Mekân

GEÇMİŞLE BAĞINI KOPARMAYAN ÇAĞDAŞLAR: YİNKA SHONİBARE, RUSSELL CONNOR, CESAR SANTOS ve HERMAN BRAUN-VEGA

Dr. Figen GİRĞİN

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi
Anabilim Dalı, EDİRNE, fffff_g@hotmail.com

ÖZET

Çağdaş Sanat'ta birçok sanatçı için 'geçmiş', yitip gitmiş, unutulmuş, üzeri tamamen kapanmış demek değildir. Tam tersine bu yönelimde olanların amacı; sorgulama, derinine inme, takdir, eleştiri, parodi, yeni bir anlama büründürme gibi birçok düşünce temelinden hareketle geçmişle bağını koparmayan, hatta izinin çoğu kez belirgin olduğu bir 'şimdi' yaratmaktır. Günümüzde birçok sanatçı hatta birçok yapıtın orijinalini görmemiş sanatçıların çoğu bile bu yola başvurmakta. Sadece yaşadığımız çağda değil çok önceleri de sanatçıların büyük çoğunluğu geçmiş yapıtlarla bir etkileşim içerisine girerek, en az birinin röprodüksiyonunu yapmıştır. Ancak burada kastedilen öğretisel bir bakış açısı ya da diğer bir deyişle gözü eğitime gayesi ile yineleme düşüncesi değildir. Sanatında bunu belirgin olarak kullanan, sanatsal yaklaşımının içinde buna hatırı sayılır bir biçimde yer veren sanatçıların gerçekleştirdikleri yineleme şeklidir. Bu türden sanatçılar için geçmiş yapıtlar bir başlangıç noktasıdır. Yine bu türden bir yineleme durumu kültürlerarası bir diyalogun ve zamansızlığın da önünü açar. Geçmiş, şimdinin dili ile güncellenir. Geçmiş yapıta aşinalık, izleyiciyi yeniye yaklaştırır. Aynı zamanda, yineleyen sanatçı için kolaycılık gibi bir eleştiri de söz konusu olabilir. Ama bu türden yönelimde olan sanatçılar için bu eğilim, bir devralma durumudur. Belki de bir miras aktarımı. Bu durumda önemli olan neyin devralınacağını bilmektir. Amaç, geçmişi aşırarak ya da sadece onun kopyalarını yapmak değildir. Bunları bir anlamda sanatsal bellekten beslenen yapıtlar olarak değerlendirebiliriz. Geçmişle kurulan bu diyalog sadece sanatçının belleğinin izlerini gün yüzüne çıkarmaz. İzleyici de bu süreçte aktiftir. O da, tanıdıklığını yeni üzerinde yeni anlamlarla yapılandırır. Betimsel tarama modelli olan bu araştırmada çağdaş sanatçılardan Yinka Shonibare, Russell Connor, Cesar Santos ve Herman Braun-Vega'nın bazı yapıtlarına yer verilmiştir. Bu yapıt örnekleri ile geçmişin şimdiye nasıl getirildiği, nelerin alınıp nelerin alınmadığı, bunu yaparken hangi düşünce temeline dayandırıldığı sorularına cevap aranılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yineleme, Yinka Shonibare, Russell Connor, Cesar Santos, Herman Braun-Vega

**KURUMSAL DERGİCİLİK BAĞLAMINDA; YOLCULUK, PAMUKKALE VE
ULUSOY TRAVEL DERGİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

**COMPARISON OF THE JOURNEY, PAMUKKALE AND ULUSOY TRAVEL
MAGAZINES IN THE CONTEXT OF CORPORATE MAGAZINE PUBLISHING**

Dr. Gökhan BAK

Milli Savunma Bakanlığı, gokhanbak2010@hotmail.com

Dr. Osman Vedüd EŞİDİR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, osmanvedud.esidir@sbu.edu.tr

ÖZET

Kurumsal dergicilik gün geçtikçe değerini daha da artırmaktadır. Bu bağlamda her gün binlerce yolcunun yolculuklarını süsleyen üç büyük firmaya ait kurumsal dergilerin incelenerek karşılaştırılması yapılmıştır. Türkiye’de bulunan köklü, üç büyük otobüs şirketinin çıkarmış oldukları kurum dışı dergileri incelenerek, karşılaştırılması yapılmıştır. Kamil Koç firmasının Yolculuk dergisi, Pamukkale Turizm firmasının Pamukkale dergisi ile Ulusoy firmasının Ulusoy Travel dergisi bu kapsamda değerlendirilmiştir. Dergilerin kurum prestijlerini yükselttiği gerçeğinin yanı sıra çok zengin içeriğe sahip oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dergi, Dergicilik, Kurumsal Dergicilik

ABSTRACT

Corporate magazine publishing is increasing its values more and more everyday. In this context, corporate magazines belonging to the three major companies that embellish the journeys of thousands of travellers every day are examined and compared. The non-institutional magazines of the three well established bus companies in Turkey were examined and compared. KamilKoc’s travel magazine, Pamukkale Tourism Company’s “Pamukkale Magazine” and Ulusoy’s “Ulusoy Travel Magazine” have been evaluated in this context. It has been seen that magazines have very rich content as well as the fact that they increase the prestige of the institutions.

Key Words: Journal, Magazine Publishing, Institutional Magazine Publishing

ÜLKER GRUBUNUN 2014 YILI SPORDA SPONSORLUK FAALİYETLERİ

Dr. Gökhan BAK

Milli Savunma Bakanlığı, gokhanbak2010@hotmail.com

Dr. Osman Vedüd EŞİDİR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, osmanvedud.esidir@sbu.edu.tr

ÖZET

Spor insanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biridir. İnsan, dünyada var olduğundan itibaren sporla uğraştığı bilinmektedir. İlkçağlarda savunma amaçlı yapılan spor günümüzde yerini çok geniş alanlarda devam ettirmektedir. İster eğlence ister kar amaçlı yapılsın sporun hayatımızdaki yeri önemli derecede artmaktadır. Sponsorluk, spor eğlence, kar amacı gütmeyen olaylar veya organizasyonlar gibi bir mala ödenen nakdi ve/veya aynı ücret ve bunu karşılığında mal ile ilişkilendirilmiş ticari potansiyelin işletilebilirliğine ulaşan bir faaliyettir.* Sponsorluk türlerinden en güzel sonuç spor sponsorluğundan alınmaktadır. Spor sponsorluğu sayesinde çok geniş kitlelere hitap edilebilir ve kısa bir sürede istenilen ürünün bu kitlelere tanıtımı yapılabilir. Bu çalışmada sporun ekonomi ile ilişkisi üzerinde durularak, spor sponsorluğunun önemi vurgulanmaya çalışılmaktadır. Türkiye’de Yıldız Holding çatısı altında bulunan Ülker Grubunun bu bağlamda sponsorluk faaliyetleri incelenmiştir. Çıkan tablo neticesinde; spor sponsorluğuna katkısının yanı sıra Ülker Grubunun tanınırlığının da bu yolla arttığı gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Spor , Sponsorluk, Ülker Grubu

* Mehmet Baş, “Spor Sponsorluğu ve Spor Federasyonlarının Sponsorluğa Bakışı Üzerine Bir Araştırma”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:10, Sayı:3, 2008, s. 111.

SÖZDE ERMENİ SOYKIRIMI İDDİALARI İLE MÜCADELEDE KAMU DİPLOMASİSİ KULLANIMI VE SİVİL TOPLUMUN ROLÜ: ASEF VE TALAT PAŞA KOMİTESİ ÖRNEKLERİ

Yrd. Doç. Dr. Gökmen KILIÇOĞLU
Düzce Üniversitesi, gokmenkilicoglu@duzce.edu.tr

ÖZET

1915 yılında gerçekleşen Ermeni Tehciri günümüzde Türkiye'nin önüne çıkarılan önemli sorunlardan biridir. Tehcir uygulaması, Ermenilerce sanki bir ülkeden sürme, sınır dışı etme (deportation) gibi gösterilmek istenmekte; bunun ötesinde Osmanlı Devleti'nin Ermenilere bir soykırım uyguladığı iddia edilmektedir. Bu sözde soykırım iddialarının Türkiye karşısında kullanılmasında büyük güçlerin çıkarları ve yönlendirmeleri bulunmaktadır. Ancak konunun gündemde kalmasında Ermeni diaspora örgütlerinin ve Ermeni lobisinin oynadığı rol inkar edilemez. 1950'li yıllarla birlikte Ermeni terör örgütlerince diplomatlarımıza yapılan suikastlarla gündeme taşınmaya başlayan sözde soykırım iddiaları Ermeni sivil toplum kuruluşları ve Ermeni siyasi teşkilatları aracılığıyla sürekli gündemde tutulmaktadır. Sözde soykırımın tanınmasını içeren kanun teklifleri Ermeni diasporasınca desteklenen parlamenterler aracılığıyla ülke meclislerine getirilmekte ve maalesef birçok ülkede kabul edilmektedir.

Bu iddialar karşısında Türkiye Cumhuriyeti uzun süre etkin bir politika izleyememiş, bir mücadele stratejisi oluşturamamıştır. Zamanla ABD'de çeşitli lobi şirketleri aracılığı ile çalışmalar yapmıştır. Sayıca Ermenilerden fazla Türk'ün yaşadığı ülkelerde bile bir baskı grubu haline gelinememiş, yurtdışındaki Türk varlığı bu konuda iyi organize edilememiştir.

Bu durum ülke içinde de çok farklı değildir. Ders kitaplarında bu konu ile ilgili bilgi verilmesi bile çok yenidir. Bu konuda araştırmalar yapan enstitüler, kurumlar çok geç kurulmuştur. Sonuç olarak bu konu ile ilgili olarak hem sıradan vatandaşların hem de yetkililerin bilgisi ve ilgisi zayıf olmuştur. Yeterli donanıma sahip olmadan yurtdışına giden öğrencilerimiz karşılaştıkları sorulara ve propagandaya karşılık veremez duruma düşmüşlerdir.

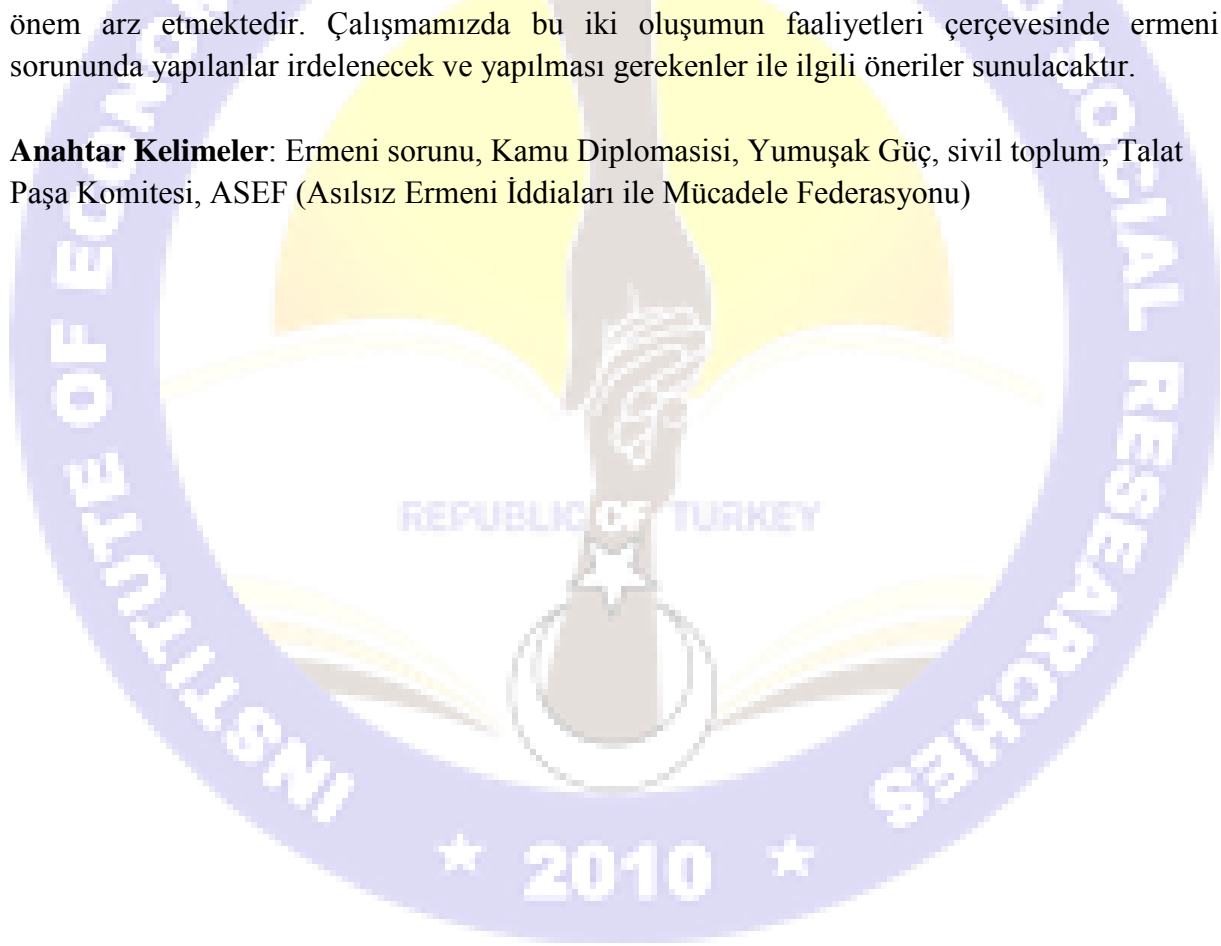
Ermeni iddialarına muhatap ülkeler karşılarında kendilerine bilgi veren, belge, kitap, broşür vs. sunan, iddialarının sıkı takipçisi, zaman zaman sert ve zorlayıcı bir tutum takınan Ermeni STKlarını bulmuşlardır. Bunların karşısında ise Türkiye anca resmi kurumları, diplomatik temsilcilikleri vs. aracılığıyla cevap vermeye çalışan, kriz durumları dışında konuyla ilgili genelde bir şey yapmayan bir pozisyonda kalmıştır.

Oysaki Türk tezlerini etkin şekilde savunan, konu hakkında yeterince bilgili, ısrarlı bir sivil toplum çalışması, sözde soykırım iddiaları karşısında daha güçlü bir mücadele verebilirdi. Uluslararası ilişkilerde yükselen bir kavram olan Kamu diplomasisi bu anlamda bize önemli seçenekler sunmaktadır. Klasik diplomatik organların yanı sıra sivil toplum, bireyler, sanat, sinema vs. bir çok aracın kullanılmasına imkan sağlamaktadır.

Çalışmamızda bu mücadeleyi içeride ve dışarıda farklı açılardan verme iddiası ve çabasında olan iki organizasyon incelenecektir: *Asılsız Ermeni İddialarıyla Mücadele Federasyonu*

(ASEF) ve *Talat Paşa Komitesi*. ASEF, genelde ailesi Ermeni çetelerinin zulmüne uğramış veya genel olarak milli meselelere duyarlı kişilerce oluşturulan çeşitli derneklerin bir araya gelmesi ile oluşturulan bir Federasyondur. Dernekler kuruldukları şehirlerde halkı aydınlatıcı ve kamuoyunda farkındalık yaratacak faaliyetlerde bulunmaktadır. Biz çalışmamızda derneklerin faaliyetlerinden ziyade Federasyon merkezinin çalışmaları üzerinde duracağız. Talat Paşa komitesi ise ağırlıklı olarak Ulusalçı sol diye adlandırılan gruplarla, milliyetçi çevrelerden katılanlar tarafından oluşturulan bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. 2005 yılında kurulan ve başkanlığını bir süre Rauf Denktaş'ın yürüttüğü Komite Soykırım iddialarına karşı etkin bir mücadele yürütmüştür. Komitede yer alan siyasetçi, akademisyen, işadamı, emekli asker, diplomat vs. isimler özellikle soykırım tasarılarının gündeme geldiği ülkelerde yaptıkları eylemlerle ses getirmişler, bu eylemler sebebiyle İsviçre'de komite üyesi Doğu Perinçek'e dava açılmış ve ceza verilmiş, Perinçek ise kararı AİHM'ne götürmüştür. Mahkeme ilk kararında da Perinçek'i haklı bulmuştur. İç siyasette de zaman zaman tartışma konusu olan hareketin çalışmaları nasıl bir sivil toplum mücadelesi olması gerektiği açısından önem arz etmektedir. Çalışmamızda bu iki oluşumun faaliyetleri çerçevesinde Ermeni sorununda yapılanlar irdelenecek ve yapılması gerekenler ile ilgili öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ermeni sorunu, Kamu Diplomasisi, Yumuşak Güç, sivil toplum, Talat Paşa Komitesi, ASEF (Asılsız Ermeni İddiaları ile Mücadele Federasyonu)

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE YÜKSELEN BİR EĞİLİM OLARAK DİNİ DİPLOMASİ VE TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA UYGULANMASI

Yrd. Doç. Dr. Gökmen KILIÇOĞLU
Düzce Üniversitesi, gokmenkilicoglu@duzce.edu.tr

ÖZET

Aydınlanmacı ve pozitivist düşüncenin hakim olduğu dönemlerde görece geri planda kalan din ve dinsel yaklaşımların yeniden yükselişe geçtiği ifade edilmektedir. Bu durumun uluslararası ilişkilere ve dış politika uygulamalarına da yansımaları kaçınılmazdır.

Dini gayelerin ve dini kurumların dış politika ile ilgisi yeni bir olgu değildir. Tarihi dinlerin çatışma alanı olarak gören bir anlayış da mevcuttur. Din motifli savaşların dünya tarihindeki ve devletlerin ilişkilerindeki yeri iyi bilinmektedir. Ayrıca Misyoner Teşkilatlarının sadece dini tebliğ yapmadıkları, bağlı oldukları ülkelerin siyasi ve stratejik amaçlarının gerçekleşmesi için doğrudan veya dolaylı hizmet ettiklerini söylersek yanılmış olmayız.

Pozitivist bakışın ve ideolojik kutuplaşmanın etkisini sürdürdüğü Soğuk Savaş döneminde bile dinsel kavram ve kurumlar zaman zaman kullanılmıştır. Sovyetler Birliği'ne karşı Yeşil Kuşak Projesi, Afgan Mücahitlerinin ABD tarafından desteklenmesi, SSCB'nin ve sosyalizmin özellikle Orta Avrupa'da özellikle Polonya'da etkisinin kırılması için Polonyalı bir Papanın nüfuzundan yararlanılmaya çalışılması gibi örnekler verilebilir.

Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan çatışmaların önemli bir kısmı etnik ve dini çatışmalardır. Dünyadaki hemen bütün dinler barışı, insan öldürmemeyi şiar edinmiş olsa da hala farklı dinlere hatta aynı dinin farklı mezheplerine inananlar birbirlerini öldürmeye devam etmektedir. Bu tip faciaların hem önlenmesi için hem de var olanların çözülmesi için dini kurumlara çok iş düşmektedir. Klasik diplomasi ve dış politika araçlarının yanında yükselişe geçen “kamu diplomasisi” ve “yumuşak güç” bu tip kurumların kullanılabilirliğini arttırmıştır. Dini diplomasi veya inanç diplomasisi diye adlandırabileceğimiz bir kavram ortaya çıkmıştır.

“İnanç diplomasisi siyasi ve dinî alanlar arasında bir köprü oluşturulması, din ya da mezhep mensupları arasındaki iletişim kopukluğunu gidermek üzere faaliyetler düzenlenmesi, çatışmalara ve sürtüşmelere neden olan akideler, görüşler, düşünceler ve barış inşası konusunda bilgilendirmeler yapılması amacıyla yürütülür. İnanç diplomasisi faaliyetleri sırasında siyasetin doğasından kaynaklanan bazı zorunlulukların mutlak surette din karşıtlığı olarak algılanmaması gerektiği anlatılır.”

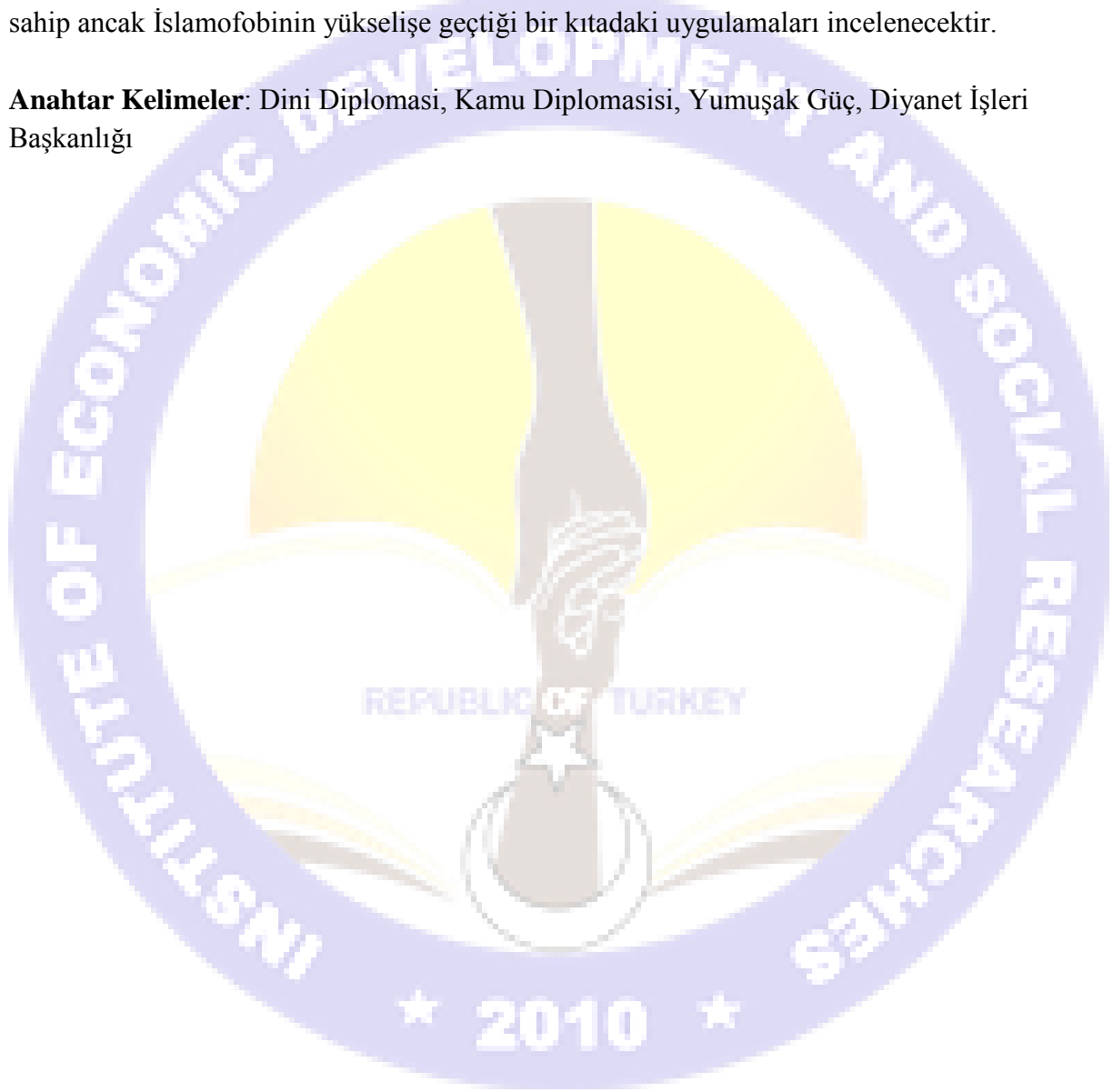
Dini diplomasinin var olan dini kurumların yanı sıra özellikle bunun için yapılandırılmış kuruluşlarca da yürütüldüğü görülmektedir. Örneğin ABD Dışişleri Bakanlığı, dünya üzerindeki inanç toplulukları ile dini liderler nezdinde diplomasi yürütecek; din ve kalkınma, uluslararası din özgürlüğü ve dini çatışmaları önleme ve sorunu çözme konularında yoğunlaşacak yeni bir daire kurmuştur. Bu dairenin dünya üzerindeki dini temelli organizasyon ve kurumlarla temasa geçmesi ve bu konuda Amerikan diplomasiyi güçlendirmesi arzu edilmektedir.

Çalışmamızda dini diplomasi kavramı üzerinde durulacak ve Türkiye'nin bu çerçevede yaptığı ve yapabileceği uygulamalar incelenecektir. Özellikle Ak Parti döneminde dış politikada dinsel bir söylemin kullanım düzeyi, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi resmi kurumların bir kamu diplomasisi aracı olarak kullanılması, Türkiye Diyanet Vakfı gibi kuruluşların yumuşak güç uygulamalarındaki yerleri tartışılacaktır.

Türkiye'nin Balkanlar, Ortadoğu, Türkistan gibi etnik ve dinsel olarak ortak noktaları bulunan bölgelerdeki dini diplomasi uygulamaları ile Latin Amerika gibi bu anlamda benzerliği az olan bölgelerdeki uygulamaları, Avrupa gibi önemli miktarda Türk ve Müslüman nüfusa sahip ancak İslamofobinin yükselişe geçtiği bir kıtadaki uygulamaları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Dini Diplomasi, Kamu Diplomasisi, Yumuşak Güç, Diyanet İşleri Başkanlığı

Y KUŞAĞI DEĞERLER EĞİLİMİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER VE KARIYER TERCİHLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Gönül KONAKAY

Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksekokulu

gkonakay@hotmail.com , gkonakay@kocaeli.edu.tr,

ÖZET

Teknolojinin kullanılması toplumsal ve bireysel yaşam biçimlerini değiştirmekte ve bunun neticesinde değişim olgusuyla, bireysel ve toplumsal değerler de değişime uğramaktadır. Bu değişimler kuşak kavramında belirgin bir şekilde artık fark edilmektedir. Günümüzde nüfusun %35'şini 1980 ve 2000 yılları arasında dünyaya gelen Y kuşağı oluşturmaktadır. İş hayatında ve yaşamımızda karşılaştığımız ve karşılaşmaya devam edeceğimiz bu kuşağın bireysel değerlerinin bilinmesi oldukça önemlidir. Araştırmanın amacı Y kuşağının bireysel değerlerinin demografik değişkenler ile olan ilişkisini incelemek ve bu değerlerin kariyer tercihlerinde etkin olup olmadığını tespit etmektir. Araştırma Y kuşağını temsil eden Kocaeli Üniversitesinin Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksek Okulu'nun 2016-2017 güz dönemi Temel İşletmecilik dersi alan 405 öğrencisine uygulanmıştır. Y kuşağını oluşturan üniversite öğrencilerinin bireysel özellikleri için "Rokeach Değer Envanteri" kullanılmıştır. Değerler ölçeğinde Başkalarına Güvensizlik, Bağışlama, Güven, Dürüstlük ve İşe Adanmışlık, olarak bireysel özellikler belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni için t-testi, kariyer hedefleri, yaş, aile gelir durumu, internet kullanım süreleri, sosyal ağlarda zaman geçirme ve günlük yayın okuma süreleri değişkenleri için Kruskal Wallis testi ve ANOVA Testi yapılmıştır. Y kuşağının değerlerinde araştırma grubu için literatürü destekleyen anlamlı sonuçlar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kuşak Kavramı, Y Kuşağı, Bireysel Değerler, Kariyer

TASAVVUF VE AHLAK EĞİTİMİNDE KULLANILAN EDEBİ METİNLERDE HAZRET-İ MUHAMMED: PEND-NÂME ŞERHLERİ ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Gülçiçek AKÇAY
Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
gulcicekkorkut@hotmail.com

ÖZET

İslam edebiyatında, Peygamberin hayatını konu alan mevlid, mucizat, mirac, gazavat, hilve, şefâatname, esmâ-i nebî türünden müstakil eserlerin yanında özellikle dini-tasavvufi ve ahlaki mesnevilerin giriş bölümlerinde birçok dini şahsiyetle beraber Hz. Muhammed'le ilgili konuların ele alındığını görülmektedir. İran şairi Ferîdüddîn Attâr'ın Türk edebiyatı içerisinde "şerh" adı verilen muayyen usulle defalarca değerlendirilen Pend-nâme adlı eserinin giriş bölümünde de dini şahsiyetler arasında en başta yer alan peygamberler ve onların içinde de en ziyade söz konusu edilen Hz. Muhammed hakkında ortalama bir Müslüman'ın vakıf olduğu bilgiler de beyitler halinde verilmiştir. Eseri şerh eden şarihler de şairin zikrettiği özellikleri işlerken kendi bilgisi, konuya verdiği önem, hedef okuyucu kitlesi ya da şerh yazmadaki amacı doğrultusunda çeşitli katkılarda bulunmuşlardır. Biz bu bildiride çeşitli yüzyıllara ait Pend-nâme şerhlerinden Sa'âdet-nâme (Şem'î), Müfid (Abdurrahman Abdî Paşa), Şerh-i Pend-i Attâr (İsmail Hakkı Bursevî), Berg-i Dervîşân (Mustafa Refî'a) Rûhu's-Şurûh (Kilisli Mustafa Rûhî) ve Mâ-hazar (Mehmed Murad Nakşibendî) adlı eserleri Hz. Muhammed'i ele almalarını bakımından karşılaştırmalı bir biçimde incelemeye çalışacağız. Böylelikle İslami ahlakı empoze etmek için oluşturulmuş bir edebi eserle eserin anlaşılması amacını güden şerh metinlerinin rol model olarak İslam peygamberini tanıtmaya hususundaki katkıları hakkında çıkarımlarda bulunmayı umut ediyoruz.

Anahtar Kelimeler: Pend-nâme, Şerh, Tasavvuf, Ahlak, Hz. Muhammed

EPİSTEMİK GEREKÇELENDİRME ANLAYIŞININ GETTIER PROBLEMİ BAĞLAMINDA MANTIKSAL ANALİZİ

Yrd. Doç. Dr. Gülümser DURHAN

Muş Alparslan Üniversitesi Felsefe Bölümü, g.durhan@alparslan.edu.tr

ÖZET

Kesin bilginin imkânı sorunu, geleneksel epistemolojide bilgi konusundaki tartışmaların zeminini oluşturmaktadır. Kimi anlayışlar, kesin bilginin imkânını savunurken; kimi de, kesin bilgiye ulaşmanın imkânsız olduğu düşüncesiyle epistemolojide şüpheli tartışmalara vesile olmuşlardır. Ancak çağdaş epistemolojide bu anlayış yerini, gerekçelendirilmiş yargı ya da doğru inanç bilgi midir? veya gerekçelendirmiş doğru sanı bilginin gerekli ve yeterli kriteri midir? sorununa bırakmıştır. Böylece geleneksel şüpheli anlayışın tersine, çağdaş epistemolojide bilginin koşulu, *inanç*, *doğruluk* ve *gerekçelendirmeye* bağlı kılınmıştır.

Gerekçelendirme, doğruluk iddiası taşıyan bir yargıya ya da doğru olduğuna inanılan bir düşünceye dayanak gösterilmesidir. Felsefi düşüncede ileri sürülen iddia, tez veya yargının gerekçelendirmek suretiyle doğruluğu kanıtlanır. Bu durumda gerekçelendirme, ortaya sürülen iddianın ya da yargının derinliğine ve genişliğine araştırılmasıdır. Böylece ortaya konulan yargı; hiçbir dayanağı olmayan, kuru gürültü olmaktan kurtarılmış ve dolayısıyla temellendirilmiş olur. Aynı zamanda bu, yargının doğruluğunu ve inanırlığını da kuvvetlendirir. Zira gerekçelendirmeksizin, doğru inancın, tek başına bilgi olması yeterli değildir. Dolayısıyla bilgi, bu üç koşulun birlikteliğiyle sağlanır. Ancak bu düşüncenin aksi yönde düşünen filozoflar da vardır. Gettier de bunlardan biridir.

Gettier bilginin *inanç*, *doğruluk* ve *gerekçelendirme* şeklindeki üç koşulundan, mantıksal olarak, kesin bilginin elde edilemeyeceğini ortaya koyar. Bunun için gerekçelendirilmiş doğru inanç bilgi midir sorunsalı üzerinden düşüncelerine açıklık kazandırır. Zira ona göre, gerekçelendirme, bilgi için yetersizdir. Öyle ki gerekçelendirilmiş olduğu düşünülen hallerde yanılabilirlik ihtimali ve rastlantısal durumlar olabilir. O halde çağdaş epistemolojinin merkezi problemi, doğru inancın bilgiye nasıl dönüşeceği, ne ölçüde gerekçelendirilebileceği ve gerekçelendirme yöntemlerinin bilgi de yanılma ihtimalini bütün olası durumlar için ortadan kaldırıp kaldıramayacağı düşüncesidir. Şu halde, herhangi bir şeyi "gerçekten biliyor olduğumu bildiğimden emin miyim"? sorusu ve buna dayanak oluşturacak epistemik bir yöntemin varlığı problemi, tartışmanın temelini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışmamızın amacı, Gettier problemi bağlamında epistemik gerekçelendirmenin gerek ve yeterliliğinin mantıksal analizini yapmak ve bu çerçevede, bütün olası durumlar için bilgide yanılabilirliğin bütünüyle ortadan kaldırılmasının olanaklılığını tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Epistemoloji, gerekçelendirme, inanç, mantık, Gettier

YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE TOPLUMSAL DİNAMİKLERİ

Doç. Dr. H. Eylem KAYA
Süleyman Demirel Üniversitesi
eyka76@yahoo.com

ÖZET

Öğrenme yaşam boyu devam eden bir süreçtir ve bu süreçte farklı öğrenme bağlamları içerisinde bireyler öğrenme eylemlerini gerçekleştirirler. Örgün, yaygın ve algın öğrenme ortamlarında, programlı ya da rastlantısal olarak deneyimledikleri bu bağlamlar, öğrenme eylemini bir yaşam tarzına dönüştürebilmelerinde de kayda değer etkiye sahiptir. Ancak, öğrenme eyleminin kalıcı ve sürdürülebilir olabilmesi toplumsal yapı içerisinde bir öğrenme kültürünün varlığı ile yakından ilişkilidir. Toplumdan topluma değişen öğrenme kültürü içerisinde bireylerin aktif bir şekilde kültüre içkin öğrenme ortamlarında bulunması ve o ortamlarda karşılıklı olarak öğrenebilmesi bir sosyal edim olup, söz konusu kültürün kuşaktan kuşağa hem aktarılabilmesi hem de kazandırılabilmesi için de oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Toplumsal öğrenme kültürünün inşası ise farklı öğrenme ortamlarının özgün bir değer oluşturmasını gerekli kılmaktadır. Bu özgün değer içerisinde öğrenme süreci daha fazla ortak hale gelecek ve öğrenme eylemine yönelik bir farkındalığın oluşması da sağlanmış olacaktır. Gelinecek noktada, yaşam boyu öğrenme kültürünün varlığını tanımlayabilen bireyler mevcut kültürel yapı ile öğrenme kültürünü eklemleyerek daha sağlam bir toplumsal yapının şekillenmesinde aktör rolünü yerine getirmiş olacaklardır. Tüm bunlar, öğrenen bireyden öğrenen bir topluma doğru adım atılmasının ve öğrenme süreçlerinde kolektif bir bilinç oluşturulmasının önünü açmış olacağından, toplumun daha güçlü ve etkin bir yapıya kavuşması kolaylaşacaktır. Yaşam boyu öğrenme kültürü içerisinde kazanılmış olan deneyimlerin, bireylerin sosyal gelişimlerine önemli ölçüde katkı sağladığı düşünüldüğünde, toplumsal iletişim ve etkileşimin de güçleneceği yadsınamaz bir gerçekliktir. Gerek bireysel gerekse toplumsal bu güçlenme sayesinde öğrenmeyi öğrenen ve onu sürdürebilir kılan dinamik bir yapının oluştuğu, söz konusu yapının ise gücünü öğrenen tabandan aldığı görülmüş olacaktır. Dolayısıyla, öğrenen taban ile şekillenen öğrenen toplum, kendi toplumsal değişim ve dönüşüm süreçlerine yabancı olmayıp, bu süreçlerin getireceği her türlü etkiye karşı hazırlıklı olan bir toplumdur, bu çalışmada da var olan toplumsal hazır oluşluluk ile birlikte yaşam boyu öğrenme kültürünü inşa eden dinamikler sosyolojik bir bakış açısıyla ele alınarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme, kültür, toplum

BÜTÜNLEŞİK PAZARLAMA İLETİŞİMİ ARAÇLARINDAN SATIŞ GELİŞTİRME FAALİYETLERİ

Doç. Dr. H. Seçil FETTAHLIOĞLU

Öğr. Gör. Ali SÜNBÜL

Öğr. Gör. Dr. Arif YILDIZ

ÖZET

Satış geliştirme faaliyetleri, pazar koşulları ve tüketici istek ve ihtiyaçlarındaki değişiklikler ürünlerin giderek aynışması ve üretimin artması sonucunda önemli bir hal almıştır. Bu durum alışveriş merkezleri, toptancı mağazalar, yapı marketler vb. satış noktalarının birbiri ardına açılmasını da beraberinde getirmiştir. Pazardaki bu çeşitlilik ve hızlı değişim hem tüketicileri karar verme noktasında zorlamış hem de ürünlerin mağaza raf ve reyonlarında satın alınmayı beklemesine yol açmıştır. Klasik reklamların bu duruma beklenen çözümü üretmemesi pazarlama iletişimi araçlarından satış geliştirmeyi ön plana çıkarmıştır. Bu çalışmada; pazarlama kavramı, pazarlamanın tarihsel süreci ve modern pazarlama tekniklerinden bazılarına değinilmiştir. Beraberinde bütünleşik pazarlama iletişimi, satış geliştirme kavramı ve faaliyetleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Tüketicilerin satın alma davranışlarını etkileyen faktörler üzerine Adıyaman ilinde 483 denek üzerinde yapmış olduğumuz anketin amacı, tüketicilerin satış geliştirme aktivitelerinin hangilerinden ne derece etkilendiklerini analiz etmektir.

Anahtar Kelimeler: Satış Geliştirme, Pazarlama İletişimi Stratejileri, Pazarlama

2001-2016 YILLARINDA ABD’NİN SURİYE POLİTİKASININ GÜVENLİK PERSPEKTİFİNDEN ANALİZİ VE SURİYE KRİZİNİ ANLAMAK

Hacer BURKAZ

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü 4. Sınıf Öğrencisi, hacerburkaz_94@hotmail.com

ÖZET

ABD’nin Ortadoğu siyaseti İsrail güvenliğine endekslenmiştir. Bu sebepten ötürü ilişkiler sürekli İsrail’in güvenliği üzerinden okunmuştur. Ben bu çalışmamda ABD aktörünün Suriye politikalarını güvenlik perspektifi ile ele alacağım. ABD’nin dış politikasındaki değişimlerinde Suriye faktörü nasıl etkili olmuştur? Suriye’deki iç savaşın uluslararasılaş(tırıl)masındaki nedenler nelerdir? Kriz öncesinde ve sonrasında ABD-Suriye ilişkileri nasıl seyir izlemiştir? Analizim bu soruları cevaplandırmakta yardımcı olacaktır. Süreci; 2001-2011 “Yeni bir umut ve istikrar beklentileri”, 2011-2016 dönemlerini ise “İç savaştan küresel savaşa dönüşüm” başlıkları altında ele alacağım. ABD Suriye ilişkilerindeki seyri belirleyen; 11 Eylül 2001 krizi, 2003 Irak savaşı, 2004’te ABD’nin Suriye’ye ekonomik ambargo uygulaması, 2005’te Refik Hariri suikastı ile 1996’da Lübnan üzerinden kurulan iyi ilişkilerin sekteye uğramasıdır. 2011’de Tunus’ta başlayıp domino etkisi yaratan Arap Baharı ile dengeler değişmiş, Suriye krizi de şiddet eylemleri ile derinleşmiştir. ABD'nin Suriye krizine müdahale için kimyasal silah kullanımına ilişkin 'kırmızı çizgi' açıklaması değişmiş ve artık ABD müdahalenin BM destekli olması gerektiğini savunmaktadır.. Bu kararda; ABD büyükelçisi Chris Stewens’in Libya’da öldürülmesi, 2012 başkanlık seçimleri, Obama’nın ikinci dönem başkanlığında ABD senatosunda aradığı desteği bulamaması gibi iç politik unsurlar etkili olmuştur. IŞİD gibi El kaide türevi örgütlerin bölgede faal olmasını, nihayetlendirilemeyen Suriye krizinin muğlaklaşan yapısını anlamak için çalışmamın konusunu önemli buluyorum. Vekalet savaşlarının yaşandığı Suriye krizinde BM gibi uluslararası kuruluşların çekimser tavrı ve olayların sadece nicel olarak değerlendirilmesi, insani boyutun arka planda kalması çalışmamın ilham kaynağı olmuştur. Amacım ABD Suriye ilişkilerini 2001 den 2016’ya kadar şekillendiren önemli kilit olaylara değinmek, iç ve dış dinamikleri dikkate alıp teori ve söylem yöntemleri bağlamında analizimi yapmaktır. Bu noktada literatüre iyi bir katkı sağlayacaktır. Suriye’nin geleceğine dair yapılan yorumlar ise kalıcı barışın inşasının sağlanamayacağı örneğin (failed state) çalışmayan devletin (Libya’da olduğu gibi) ya da federe devletlerin kurulacağı doğrultusunda. Benim de öngörüm yapılan yorumlarla aynı yönde. Bu öngörümde muhalif grupların homojen ve birlik olamayışı, Esad yönetiminin halkına karşı ağır yaptırımlarının desteklenmesi, savaşan tarafların hedef ve amaçlarının farklı olması gibi unsurlar etkili olmuştur.

Anahtar Kelimeler: ABD Suriye, iç savaş, Ortadoğu, IŞİD

İSLAM KELÂMINDA ŞEFAAT OLGUSU

Yrd. Doç. Dr. Hacer ŞAHİNALP
M. Artuklu Ü. İslami İlimler Fak.
Kelâm A.B.D. Öğretim Üyesi

ÖZET

Bir kimseden zararın giderilmesi veya bir faydanın sağlanması için aracı olma anlamına gelen “şefaât”, Kur’an’da hem dünyevi hem de uhrevî anlamda kullanılmıştır. Ancak biz bu çalışmamızda uhrevî yönü, yani öldükten sonra şefaatin olup olmayacağı, olacaksa kimler için geçerli olacağını İslam bilginlerinin görüşleri çerçevesinde değerlendirmeyi esas alacağız. Kâfirler hakkında şefaatin gerçekleşmeyeceği konusunda İslam bilginleri müttefiktir. Ehl-i Sünnete göre Allah’a ortak koşmamak şartıyla büyük günah işleyen herkes şefaatten yararlanacaktır. Mu’tezile’ye göre ise Kur’an’da haber verilen şefaât mümin olarak ölenleri kapsar, büyük günah işleyip de tövbe etmeden ölen kimseler fâsik olup şefaatten mahrum kalır. Mu’tezile, şefaatin, günahların bağışlanması şeklinde anlaşılmasını kabul etmemektedir. Onlara göre şefaât; mü’min için cennette makamın yükseltilmesidir. Bunun dışındaki şefaât anlayışları Mu’tezile’nin tevhid, va’d ve’l-vaîd ve adalet prensiplerine aykırı olduğundan kabul edilmemektedir. Şefaât kavramının asıl tartışmaya konu olan kısmı, büyük günah işleyen ve tövbe etmeden ölen birinin Allah’ın belirleyeceği kişilerin aracılığıyla bu günahlarının bağışlanıp bağışlanmayacağıdır. Mu’tezile’nin bu tür bir düşüncenin kişileri büyük günahları işlemeye, dolayısıyla da ahlâkî anlamda toplumsal çöküşe neden olacağı kaygısının karşısında, Ehl-i sünnetin böyle bir imkânın varlığının kişiyi ümitsizlik girdabından ve günahların tekrarı riskinden kurtaracağı fikrinin yer alması, ortada bireysel ve toplumsal ahlâkî bir kaygının varlığını göstermektedir. Dolayısıyla tarafların fikirlerinin ve reddiyelerinin, gerekçeleriyle birlikte, günümüz toplumsal şartlar ve ihtiyaçlar dikkate alınarak değerlendirmeye tabi tutulması sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi ve toplumun sağlıklı dokusunun muhafazası anlamında önemli katkılar sunacaktır. Zira kavramlara yüklenen anlamların, kişinin zihniyet yapısını, bu zihniyetin de amelleri şekillendirdiği aşikârdır. Öte yandan kurucu dediğimiz önceki âlimlerin meseleyi ne şekilde ele aldıkları, konuya bakış açıları ve kaygıları, insan yapısının (fitrat) ve genel-geçer sosyal kaidelerin (sünnetullah) değişmezliği açısından ele alındığında elde edilecek donelerin önemi daha da katlanmaktadır. Geçmiş ne derece doğru ve yerinde analiz edilir ve de zamanın gerçeklikleriyle ne derece sağlam ve dengeli bir ilişki kurulursa o derece sağlam bir toplumsal yapının kurulabileceği ortadadır. İster ders çıkarma ister faydalanma amacıyla olsun, geçmişle sağlam köprüler kurabilmenin yollarından birini şüphesiz ki, literatürden seçilecek örneklerin karşılaştırmalı olarak ele alınıp yorumlanması oluşturmaktadır. Çalışmamızın bir yandan toplumda var olan yanlış şefaât algılarını revize ederek güncelleştireceğini, öbür yandan da bu tür bir kavramın Kur’an ve hadislerde yer almasının neden ve gerekçelerini sunacağını düşünmekteyiz.

Gerek Türkiye’de gerekse yurtdışında şu ana kadar şefaât konusunda yazılmış belli sayıda eserin ve yine bu konuda yapılmış tez çalışmalarının varlığı yadsınamaz. Ancak yapılan bu çalışmalar;

1. Ya genel olarak Kur’an ve hadis merkezli şefaatin ne olduğunu ortaya koymuş,
2. Ya sadece Ehl-i sünnet ya da sadece Mu’tezile merkezli konuyu ele almış ve objektif bir değerlendirmeden uzak durulmuş,
3. Karşılaştırmalı değerlendirmeler yeterince yapılmamış, yapılanlar da hem sınırlı

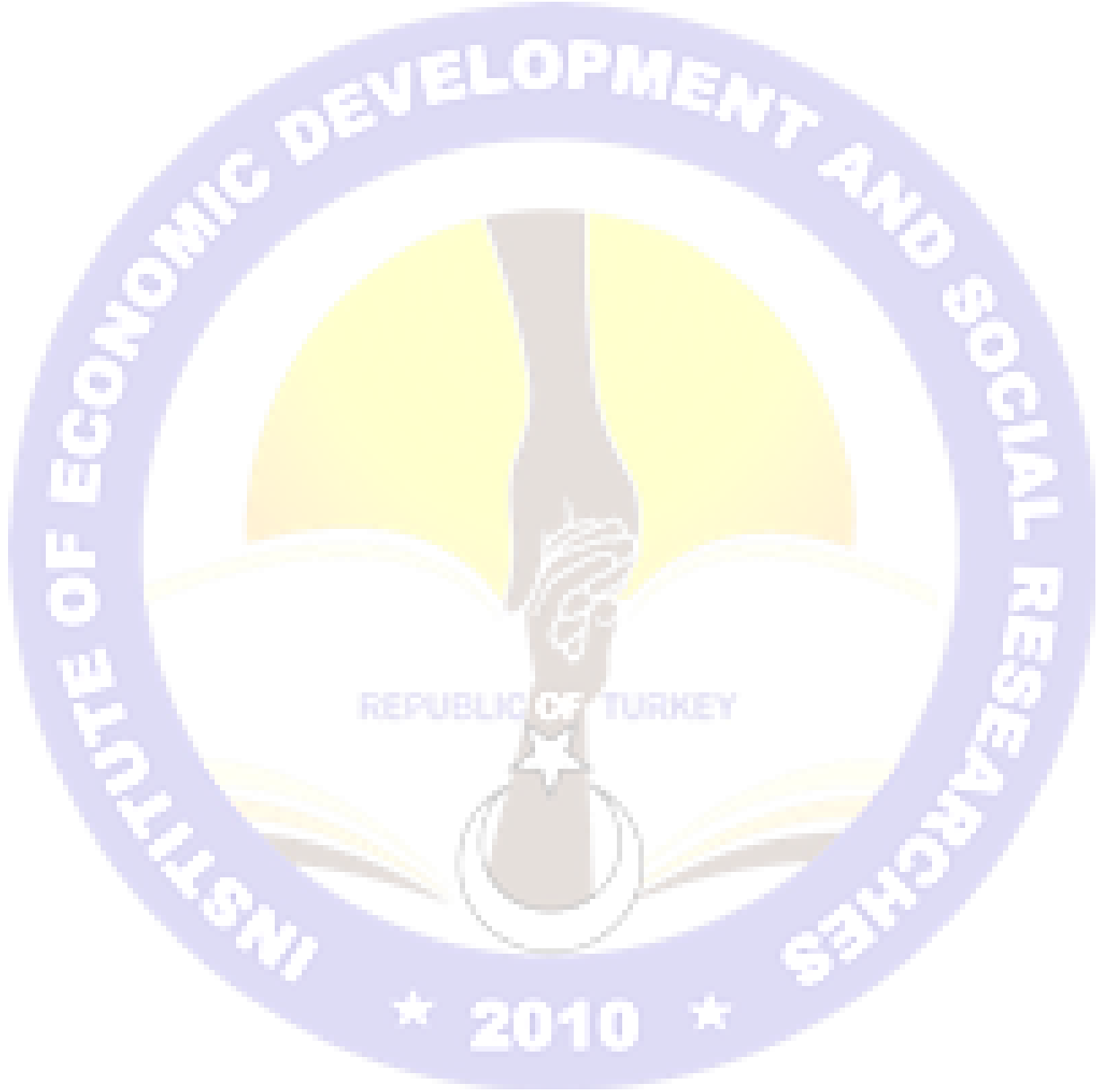

kalmış hem de sübjektiflikten kurtulamamış,

4. Her iki iddia sahibinin öne sürdükleri delillerin günümüz insanına yansımaları ve pratik değeri üzerindeki açıklamalar sınırlı kalmıştır.

Yapacağımız çalışma yukarıda saydığımız problemlere cevap vermeyi ve sıkıntıları gidermeyi hedeflediğinden özgündür.

Anahtar Kavramlar: Şefaath, Mu'tezile, Büyük Günah

İSLAM KELÂMINDA TEVESSÛL VE VESİLE

Yrd. Doç. Dr. Hacer ŞAHİNALP
M. Artuklu Ü. İslami İlimler Fak.
Kelâm A.B.D. Öğretim Üyesi

ÖZET

“Bir aracı vasıtasıyla maddî veya mânevî derecesi yüksek birine yaklaşmayı arzu etmek; iyi amellerle Allah’a yaklaşmayı ummak” anlamındaki “vsl” kökünden türeyen tevessül, bir müslümanın “Salih amelleri veya bazı kişileri vesîle edinerek Allah’a yakın olmaya çalışmayı, O’ndan dilekte bulunma”yı ifade eder. Vesîle ise, üstün konumdaki birine yaklaşmaya aracı olacağı umulan şey veya kimse, kendisiyle başkasına yaklaşılacak şey, yakınlık, melik nezdinde mertebe, derece, sebep, vasıta, yoldur. Özetle vesîle, kendisiyle sevap istenen, itaat fiillerine ve günahların terkine yaklaştıran şeylerin tamamıdır. “Yardım istemek” anlamındaki istiâne, istigâse ve istimdâd da aynı mânada kullanılır. Kur’ân-ı Kerîm’de tevessül kelimesi geçmezken vesile kavramı en genel anlamda Mâide, 5/35 ve İsrâ, 17/56, 57 ayetlerinde geçer. Bu ayetlerde geçen vesile kavramı, insanların çirkin görünen davranışlardan uzaklaşmalarını ve Allah’a yaklaşmak için yol aramalarını ifade etmektedir.

Yukarıda anlamlarını zikrettiğimiz tevessül anlayışının, Allah-insan ilişkisinde aracılara ortadan kaldırarak her türlü şirki yasaklayan tevhid dini olan İslam’la ne derece uyduğuna tespit etmek çalışmamızın ana temasını oluşturmaktadır. Şirk ile tevessül arasındaki ince ve bir o kadar da hassas olan çizgiye rağmen tevessül gibi bir olgunun İslam’da kendisine yer edinebilmesinin gerekçeleri neler olabilir? Kur’an’ın bu konudaki yaklaşımı ve Hz. Peygamber’in uygulamaları nelerdir? İslam’da Allah’a yakınlaşmak (kurbîyet) için belli bir çaba içinde olunması emir derecesinde arzulanan bir durumken, bunu gerçekleştirmek üzere bir takım aracılara müracaat etmek bir gereklilik midir? Eğer cevap olumlu ise, bunun dayandığı gerekçeler nelerdir ve bir mü’minin şirke düşmeden bunu gerçekleştirmesi mümkün müdür? Böyle bir konunun tartışılmasının günümüz Müslümanı için pratik bir değeri var mıdır?

İ’tikâdî boyutuyla hassas sonuçları doğurucu bir etkiye sahip olan konuyu, yukarıda sıraladığımız sorulara cevap vermek üzere, “*Üzerinde İttifak Edilen Tevessül Çeşitleri: Esmâ-i Hüsnâ ve Sıfatlarla Tevessül, Salih Bir Amelle Tevessül ve Salih kişilerin Duasıyla Tevessül*” ve “*İhtilafa Konu Olan Tevessül Çeşitleri: Zat İle Tevessül ve Kabir Ziyaretleri ve Ölenlerin Ruhlarıyla Tevessül*” başlıkları altında ele almaya çalışacağız. Her bir başlık altında günümüze kadar yapılmış tartışmaları inceleyecek, bunları güncel değerlendirmelerle harmanlamaya çalışacağız. Çalışmamızın odak noktasını oluşturan tartışmalı tevessül çeşitlerinde tarafların fikirlerini, Kur’an ve sahih rivayetler doğrultusunda, aklın verilerini ve insan yapısını da dikkate alarak değerlendirmeye tabi tutacağız.

Şefaât kavramı, öldükten sonra (büyük) günahların affı için araçlara müracaatı konu edinirken onun mütemmimi konumundaki *tevessül*, dünya hayatında hayırların celbi, şerhlerin def'i için aynı yöntemin kullanımını ifade eder. Sorunun çözümünü "kendinden ziyade bir başkasından arama" anlamına da gelebilecek bu iki kavramın, İslam'ın herkesin, günahıyla-sevabıyla, yaptıklarından sorumlu tutulacağı ve herkese yaptığı için karşılığının verileceği ilkesiyle ne derece uyumlu/tutarlı olduğunun ve kişi ve toplum ahlâkı üzerinde ne yönde etkilerde bulunduğunun sorgulanmasının da önemli olduğunu düşünmekteyiz. Günümüzde mahiyeti tam olarak anlaşılmayan, i'tikada zarar verebilecek derecede yanlış uygulamalarla asıl maksadından saptırılan ve ifrâta varan tenkitlerle Müslümanlar'ın ekseriyetini zan altında tutan ithamlara konu olan *tevessül* ve *vesile* kavramlarına netlik kazandırmayı ve orta yolu salık vermeyi amaçlayan çalışmamızın, inananların zihinlerinde oluşan sorulara tatminkâr cevaplar vereceği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Tevessül, vesîle, şirk, etik.

AHLAKİ ÜSTBİLİŞ ÖLÇEĞİ: TÜRKÇEYE UYARLAMA, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Yrd. Doç. Dr. İsmail ÇELİK
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, icelik@agri.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Hakan SARIÇAM
Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hakansaricam@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı McMahon ve Good (2016) tarafından geliştirilen Ahlaki Üstbilis Ölçeğini Türkçeye uyarlayarak, geçerlik ve güvenilirlik değerlerini incelemektir. Araştırmada geçerlik ve güvenilirlik çalışması kapsamında, dilsel eşdeğerlik, yapı geçerliği, ölçüt geçerliği, test tekrar test güvenilirliği, iç tutarlık güvenilirlik ve madde analizi yapılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Ağrı ilinde eğitim fakültesi (205 kişi) ve pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinden (199 kişi) oluşan toplamda 404 yetişkin birey oluşturmuştur. Katılımcıların 208'i erkek, 196'sı kadın olup, yaşları 19 ile 36 arasında değişmektedir. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Ahlaki Üstbilis Ölçeği ve Demirci (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan Maneviyat Ölçeği (ölçüt geçerliği için) kullanılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmaları için 09.12.2017 tarihinde e-mail yoluyla Joan M. McMahon'dan gerekli izin alınmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri SPSS 20 ve LISREL 8.54 paket programlarıyla yapılmıştır. Önem düzeyi olarak $p < .01$ ölçüt alınmıştır. Araştırma bulgularına göre ölçeğin orijinal formu ile Türkçe formu arasında $p < .01$ önem düzeyinde yüksek düzeyde pozitif ilişki vardır. Yapı geçerliği çalışmalarında 199 eğitim fakültesi öğrencisinden elde edilen verilere uygulanan açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem uygunluk katsayısı .92, Bartlett küresellik testi sonucu $\chi^2 = 1802.31$ ($sd=190$, $p < .001$) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca maddeler serbest bırakıldığında 20 madde dört faktör altında toplanmış, fakat ölçeğin orijinalindeki model elde edilememiştir. Bundan dolayı ölçeğin Türkçe versiyonu dört faktörlü ve tek faktörlü olarak ayrı ayrı incelenmiştir. Tek faktörlü yapı toplam varyansın %33.47'sini, dört faktörlü yapı ölçeğin toplam varyansının %50.59'unu açıklamıştır. AFA madde faktör yükleri ise .32 ile .72 arasında sıralanmıştır. Pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinden elde edilen verilere orijinal forma ait 4 boyutlu model için uygulanan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucu uyum indeksi değerleri AGFI, CFI, GFI, IFI, RFI .90 ve altı, SRMR ve RMSEA ise .08'den büyük çıkmıştır. Ahlaki Üstbilis Ölçeği ile Maneviyat Ölçeği arasında pozitif ilişki bulunmuştur ($r = .37$, $p < .01$). Eğitim fakültesi öğrencilerinden 62 kişilik gruba 2 hafta sonra yapılan uygulama sonucu test tekrar test korelasyon katsayısı .68, ayrıca Cronbach alfa iç tutarlık güvenilirlik katsayısı ölçeğin bütünü için .89, biliş düzenleme alt boyutu için .60, bildirimsel biliş bilgisi alt boyutu için .78, yönetsel biliş bilgisi alt boyutu için .64, koşullu biliş bilgisi alt boyutu için .67 olarak bulunmuştur. Madde analizi değerlendirmelerinde, düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .29 ile .66 arasında sıralanmaktadır. Madde (alt-üst %27) ayırıcılık indeksi puanları $p < .01$ önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde

farklılaşmaktadır. Bu sonuçlara dayanarak Ahlaki Üstbilis Ölçeğinin Türk kültüründeki geçerlilik ve güvenilirlik değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Üst bilis, ahlak, ahlak gelişimi, ölçek

GÜÇLÜ YANLAR ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİNİN TÜRK ÖRNEKLEMİNDE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ

Yrd. Doç. Dr. İsmail ÇELİK
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, icelik@agri.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Hakan SARIÇAM
Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hakansaricam@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Tsai, Chaichanasakul, Zhao, Flores ve Lopez (2014) tarafından geliştirilen Güçlü Yanlar Öz-yeterlik Ölçeğinin Türk kültüründe psikometrik özelliklerini incelemektir. Araştırmada psikometrik özellikler, dilsel eşdeğerlik, yapı geçerliği, ölçüt geçerliği, test tekrar test güvenilirliği, iç tutarlık güvenilirlik ve madde analizi ile incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Ağrı ilinde öğretmenler ve öğretmen adaylarından oluşan toplamda 252 katılımcı oluşturmuştur. Katılımcıların 117'si erkek, 135'i kadın olup, yaşları 21 ile 39 arasında değişmektedir. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Güçlü Yanlar Öz-yeterlik Ölçeği ve Sarıçam ve diğ. (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan Psikolojik Sağlık Değerlendirme Ölçeği-Kısa Formu (ölçüt geçerliği için) kullanılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmaları için 11.12.2017 tarihinde e-mail yoluyla Lisa Y. Flores'ten izin alınmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri SPSS 20 ve LISREL 8.54 paket programlarıyla yapılmıştır. Önem düzeyi olarak $p < .01$ ölçüt alınmıştır. Araştırma bulgularına göre ölçeğin orijinal formu ile Türkçe formu arasındaki korelasyon katsayısı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde çok yüksektir. Yapı geçerliği çalışmalarında 112 öğretmenden elde edilen verilere uygulanan açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem uygunluk katsayısı .95, Bartlett küresellik testi sonucu $\chi^2 = 1967.97$ (sd=55, $p < .001$) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca maddeler ölçeğin orijinalindeki gibi tek faktör altında toplanmış ve bu yapı toplam varyansın %64'ünü açıklamıştır. AFA madde faktör yükleri ise .72 ile .86 arasında sıralanmıştır. Öğretmen adaylarından elde edilen verilere uygulanan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucu uyum indeksi değerleri AGFI, CFI, GFI, IFI, RFI .95 ve üzeri, SRMR ve RMSEA ise .05'ten küçük çıkmıştır. Öğretmen adaylarından 50 kişilik gruba 2 hafta sonra yapılan uygulama sonucu test tekrar test korelasyon katsayısı .77, ayrıca Cronbach alfa iç tutarlık güvenilirlik katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Madde analizi değerlendirmelerinde, düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .67 ile .82 arasında sıralanmaktadır. Madde (alt-üst %27) ayırıcılık indeksi puanları $p < .01$ önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Bu sonuçlara dayanarak ölçeğin Türk popülasyonundaki bireylerin güçlü yönlerine dair öz-yeterlik düzeylerini değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Öz yeterlik, yetenek, bilgi, beceri

ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ ÇOCUKLARIN SALDIRGANLIK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ERCENGİZ

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
mercengiz@agri.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. İsmail ÇELİK

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
icelik@agri.edu.tr

Arş. Gör. Hande TURP

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
hhgultekin@agri.edu.tr

ÖZET

İnsan, çevreyle etkileşimleri sonucunda çeşitli yaşantılar içerisine girebilmektedirler. Bu yaşantılardan bir tanesi de saldırganlıktır. Saldırganlık, günümüzde yoğun bir şekilde karşımıza çıkan ve ülkemizde ya da dünyanın geri kalan bölümlerinde etkisini göstermeye ve insan hayatını etkilemeye devam etmektedir. Saldırganlığın çeşitli tanımları yapılmaktadır bunlardan bir tanesi, (Freedman, Sears ve Carlsmith,1993. akt. Durmuş ve Gürkan, 2005) diğer insanlara zarar verecek veya zarar verme ihtimali bulunan her türlü incitici etkinlik, bunun yanı sıra, saldırganlıkta bulunan kişinin amacı da düşünüldüğünde söz konusu kavramın “ öteki insanlara zarar vermeye amaçlı her türlü etkinlik olarak tanımlanabilir. Şiddet ve saldırganlık eş anlamlı bir şekilde kullanılmasına rağmen gerçekte aynı anlama gelmemektedir. Şiddet, Olweus’a (1999) göre şiddet bir kişinin başka birini, fiziksel ya da herhangi bir nesne kullanarak nispeten önemli derece sayılabilecek bir şekilde zarar vermesidir. Bu tanımdan hareketle, saldırganlığın, şiddete göre daha kapsamlı ve farklı açılardan sergilenebileceği düşünülebilir. Literatür tarandığında şiddetle ilgili çalışmalarında gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Bu araştırma ile Ağrı ilinde eğitim gören lise düzeyinde Ergenlik dönemindeki çocukların saldırganlık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan bu araştırmanın evrenini Ağrı ilinde eğitim görmekte olan lise düzeyinde öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemini ise bu öğrenciler arasından rastgele yöntemle seçilmiş katılımcılar oluşturacaktır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalı olarak yürütüleceğinden, gönüllü olmayan öğrenciler araştırmaya dâhil edilmeyecektir. Bu araştırma, ergenlik dönemindeki çocukların saldırganlık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlayan, betimsel türde ilişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilmiş bir çalışma olması planlanmaktadır. Bu modelde, belirlenen bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin varlığı ve derecesi ortaya konmaya çalışılacaktır. Cinsiyet, yaş, sosyo-ekonomik durum gibi değişkenlerin saldırganlık düzeylerinde anlamlı düzeyde farklılıklar göstereceği beklenilmektedir. Araştırma şiddetin kapsamın daha net bir biçimde ortaya çıkarılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KLASİK AYRIŞTIRMA YÖNTEMİ İLE İŞSİZLİK VE ENFLASYON VERİLERİNİN TAHMİN EDİLMESİ: TÜRKİYE ANALİZİ

Arş. Gör. Harun SARAÇ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İktisat Bölümü

harun.sarac@erdogan.edu.tr

ÖZET

İktisat literatüründe bir ülke ekonomisinin makroekonomik performansının değerlendirilmesinde “işsizlik” ve “enflasyon” kavramları önemli ölçütlerden ikisi olarak görülmektedir. Ülke ekonomisindeki üretim artışı hemen ardından istihdam oranlarını artırarak işsizlik oranlarını düşürmektedir. Diğer yandan, fiyatlar genel seviyesindeki istikrarın ya da istikrarsızlığın göstergesi olan enflasyon oranları da ekonominin gidişatı için önemli sinyaller vermekte ve belirlenen enflasyon hedeflemelerinin hangi oranda başarılı olacağı önemle takip edilmektedir. Bu çalışmada, günümüzdeki zaman serisi ayrıştırma yöntemlerinin birçoğuna kaynaklık eden Klasik Ayrıştırma Yöntemi(Classical Decomposition Method) kullanılarak Türkiye'nin işsizlik ve enflasyon verileri analiz edilmekte ve önümüzdeki altı aylık dönem için(2018:06) öngöründe bulunmaktadır. 1920'lerde geliştirilen klasik ayrıştırma yöntemi, uzun yıllar boyunca zaman serilerinin ayrıştırılmasında kullanılmış ve daha sonra geliştirilen modern ayrıştırma yöntemlerine temel teşkil etmiştir (Makridakis ve Wheelwright, 1997: 107). Elde edilen ekonometrik veriler kaynağında trend, mevsimsel ve devirsel(konjonktürel) gibi unsurların en az iki tanesini barındırmaktadır. Verilerde içerilen bu unsurların ayrıştırılması ve bu yöntem üzerinden ileriye yönelik tahminler(forecast) yapılması klasik ayrıştırma yöntemini teknik olarak diğer yöntemlerden ayırmaktadır(Akmut ve Aktaş, 1999: 66). Bazı araştırmacılar devirsel faktörü trend etrafındaki dalgalanmalar olarak tanımlamaktadır(Hanke ve Reistch, 1992: 277). Bu çalışmada da devirsel bileşen, trend bileşeni içerisinde değerlendirilmektedir. Klasik ayrıştırma yöntemi, seriyi oluşturan bileşenlerin toplanması ya da çarpılması yoluyla elde edilen “Toplamsal Ayrıştırma Yöntemi” ve “Çarpımsal Ayrıştırma Yöntemi” olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Toplamsal ayrıştırma yönteminde mevsimsel bileşenin her yıl için etkisi aynı olup zamana bağlı olarak değişiklik göstermemektedir. Diğer yöntem olarak, “trende oran” veya “hareketli ortalamaya oran” olarak da adlandırılan çarpımsal ayrıştırma yönteminde ise mevsimsel hareketlerin büyüklüğü trende bağlı olarak zaman içerisinde değişiklik göstermektedir(Akgül, 2003: 11). Bu çalışmada kullanılan işgücü istatistikleri(işsiz sayısı, istihdam sayısı, işgücü sayısı, on beş yaş üstü nüfus) ve enflasyon oranları verileri, serilerin yapılarına göre uygun olan yöntem belirlenerek toplamsal ya da çarpımsal ayrıştırma yöntemine göre ayrıştırılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'ndan elde edilen Türkiye'nin 2005:01 – 2017:09 dönemine ait aylık iş gücü ve enflasyon oranı serileri yukarıda açıklanan yöntem ve E-Views 9 programı kullanılarak bileşenlerine ayrıştırılmakta; serilerin mevsimsel, trend ve tesadüfi bileşenleri ayrı ayrı ortaya koyulmaktadır. Serilerin yapısı belirlendikten sonra serileri en iyi açıklayan model yardımıyla 2018 yılının altıncı ayına kadar olan dönemdeki işsizlik ve enflasyon verileri için öngöründe bulunmaktadır. Analiz sonucu elde edilen ex-ante ve ex-post değerler karşılaştırılarak kurulan modelin tahmin ve isabet gücü net olarak görülebilmektedir. Çalışmanın sonuç kısmında, elde edilen tahmin verileri üzerinden Türkiye ekonomisinin hali hazırdaki ve sonraki altı aylık makroekonomik performansı işsizlik ve enflasyon kavramları üzerinden analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Ayrıştırma Yöntemi, Öngörü, Enflasyon, İşsizlik

BİLİNÇLİ GENÇLİK VE MEDYA OKURYAZARLIĞI

Yrd. Doç. Dr. Hasan ÇİFTÇİ

Birecik Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Tanıtım Bölümü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, hasanciftci@harran.edu.tr

ÖZET

Aile bir çocuğun okula başlamadan önceki döneminde kendisine gerekli bilgileri öğreten öğretmenleridir. Fakat günümüzde kitle iletişim araçlarının etkisi, internetin bütün evlere girmesi, kitlelerin interneti yüksek oranda sosyal medyaya girmek için kullanması anne ve babaların çocuklarına eğitim süreçlerinde en büyük rakip olmuştur. Günümüzde çocuklar henüz okuma/yazmaya geçmeden medya tarafından öğretilmekte ve şekillendirilmektedir. Çocukların gelişim süreçlerindeki medya etkisi ve kullanım süresi ortaöğretim süreçlerinde hatta daha sonraki yükseköğretim süreçlerinde de artarak devam etmektedir. Bu sebeple gelecek kuşakların medyanın olumsuz durumlarından etkilenmemeleri ve kültürel ve sosyolojik açıdan gözlem altında tutulabilmeleri için 2006 yılından bu yana MEB ve RTÜK işbirliğiyle ortaokullarda Medya Okuryazarlığı dersi seçmeli ders olarak programa dâhil edilmiştir. Bugün ülkemizde yaklaşık 42 milyon insanın akıllı telefonu vardır. Tuik İnternet kullanım amaçları dikkate alındığında, 2016 yılının ilk üç ayında internet kullanan bireylerin %82,4'ü sosyal medya için interneti kullandıkları saptanmıştır. Ayrıca internet üzerinden profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşma; bunu % 74,5 ile paylaşım sitelerinden video izleme, % 69,5 ile online haber, gazete ya da dergi okuma, % 65,9 ile sağlıkla ilgili bilgi arama, % 65,5 ile mal ve hizmetler hakkında bilgi arama ve % 63,7 ile internet üzerinden müzik dinleme (web radyo) takip etmiştir. Böylesi kullanım oranları yüksek bir aracın içeriklerinin toplum üzerinde de etkili olacağı, toplumu yönlendirebileceği açıktır. Çünkü geleneksel kitle iletişim araçlarına karşın internet kullanım oranı ve süresi oldukça yüksektir. Kişiler gazeteyi, dergiyi televizyonu, radyoyu, akıllı telefonları aracılığı ile internetten, takip etmektedir. İnternet hayatımızın odak noktasında olabilmektedir. Fakat doğru kullanılmadıkça yararlanmak yerine zarar görebiliriz. Gençlerin ve çocukların medya kullanım bilinci kazanmadan internetin dünyasına dalmaları, internetin hedef kitle ayırt etmeden gönderdiği mesajlara maruz kalmaları; gelecek kuşakların milli değerlerinden uzak, duygusuz, iletişim kuramayan, asosyal insanlar olmasına yol açabilmektedir. Bu sebeple medyanın çocukları, gençleri medyanın zararlı yönlerinden korumak, medyadan doğru şekilde faydalanmalarını sağlamak için eğitim gerekli ve zaruridir. Yetkililerin bugünkü kullanım oranlarını göz ardı etmeleri daha sonraki zamanlarda telafisi olmayacak durumların oluşmasına yol açabilmektedir. İnternet ortamından doğru şekilde faydalanabilmeleri için medya okuryazarlığı eğitimini almaları gerekmektedir. Bu durumda, yetkililerin ilköğretimden itibaren anne baba desteğini de alarak eğitim öğretime dahil olan tüm öğrencilere medya okuryazarlığı dersinin zorunlu ders olarak okutulması sağlanmalıdır. Çocuklarımızı internetin zararlı etkilerinden, kültür yozlaşmalarından medya bilinci kazandırarak koruyabiliriz. Bunun da en uygulanabilir yolu

ortaöğretimlerden başlanarak eğitimin her kademesinde medya okuryazarlığı eğitimi vermektir. Gelecek kuşakların, ülke çıkarlarının bilincinde yetiştirilmeleri, ülkenin ve bireyin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim için bilinçli okuryazarlık eğitimi şarttır.

Anahtar kelimeler: Medya Okuryazarlığı, Sosyal Medya, Sosyal Medya Kullanımı, Kitle İletişim Araçları, İletişim, Algı.

BİR İLETİŞİM ARACI OLARAK SOSYAL MEDYANIN DAVRANIŞLARA ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Hasan ÇİFTÇİ

Birecik Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Tanıtım Bölümü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, hasanciftci@harran.edu.tr

ÖZET

İnternet ilk olarak askeri, savunma ve haberleşme sistemleri içinde ortaya çıkmış olsa bile ilerleyen zamanlarda birçok başka sektörde de yoğun şekilde kullanılmıştır. Geline son noktada internet bugün dünyanın herhangi bir noktasında coğrafya, dil, din, ırk, cinsiyet hatta yaş farkı olmadan insanların kolaylıkla kullanabildiği, dünyadaki anlık değişimlere, haberlere saniyeler içinde ulaşabildiği bir iletişim mecrası olmuştur. Kullandığımız sosyal medya araçları, kullanıcı merkezli olmasının yanı sıra büyük grupları ve bireyleri bir araya toplaması ve aralarındaki iletişim etkileşimini tetiklemesi ve sürdürmesi bakımından da önemlidir. Sadece bireyler sosyal medyayı hedef gruplarına ulaşmak onların tercihlerini etkilemek veya provoke etmek için kullanmamaktadır. Aynı zamanda günümüz şartlarında kurum ve kuruluşlar da yoğun ve profesyonel şekilde ulaşmak istedikleri hedef kitlelere sosyal medya aracılığıyla ulaşmaktadır. Vermek istediklerini, dikkat çekmek istediklerini, iletmek istedikleri mesajların tam etkin bir şekilde sosyal medya yolu ile kolayca iletebilmektedir. Bu da sosyal medyayı her geçen zaman artan kullanıcı sayısı ile hayatımızın değişilmez, vazgeçilmez bir parçası yapmaktadır. Öyle ki internet kullanımı arttıkça sosyal medya kullanım yüzdesi artmakta ve bunun sonucunda da fazla kişi sosyal medya mesajlarının etkisi altına girmeye başlamaktadır. Öte yandan geleneksel medya (televizyon, gazete, radyo) internetin yaygınlaşması, kişi kullanım sayısı ve süresi arttıkça etkisini kaybetmektedir. Son zamanlarda kişiler nerede ise İnterneti sadece sosyal ağlara girmek amacı ile kullanmaktadır. Bu demek oluyor ki **Sosyal Medya Kullanımı** Dünya nüfusunun % 53'üne ulaşmıştır. Bu da dünya nüfusunun yarısından fazlasının şu anda Online olduğudur. Buna bağlı olarak Son bir yılda küresel Sosyal Medya Kullanımı %13 artarak 3.196 milyar kullanıcıya ulaşmıştır. Bu kadar yüksek kullanıcıya sahip bir aracın insanlar üzerindeki etkisi de oldukça büyüktür. Çünkü sosyal medya kullanıcı ve kullanım süresine bakılacak olursa en doğru etki, algı yönetimi bu mecrada yapılabilir. Sosyal medya algıları olumlu/olumsuz yönlendirilebilmektedir. Bu durum sosyal medyanın iyi, avantaj sağlayacağı kısımları bir de sosyal medyanın provokatörler tarafından kışkırtma aracı olarak kullanması olabilmektedir. Bu durumda bazı kötü amaçlı bireyler yalanlar ve fikirler ortaya atarak toplumda kaos çıkarmaya insanlara zarar vermeye çalışmaktadır. Çünkü her dileyen birey istediği zaman istediği yerden sosyal medyaya giriş yapıp bilgi, resim, video, fikir paylaşımında bulunabilmektedir. Fakat alıcılar mesajları alıp harekete geçmeden, bilginin doğruluğundan emin olmadan, kim tarafından yayınlandığını öğrenmeden, legal olduğunu tespit etmeden bilgiyi doğru olarak kabul etmemeli ve harekete geçmemelidir. Aksi takdirde kanuni yaptırımlara maruz kalınabilmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal Medya, Sosyal Medya Kullanımı, İletişim, Algı

CBS TABANLI BULANIK VİKOR YÖNTEMİ ARACILIĞIYLA CTP BORU ÜRETİM TESİSİ YER SEÇİMİ: GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ İÇİN BİR UYGULAMA

Hatef JAVADI

Gazi Üniversitesi, hatef.javadi@gmail.com

Arş. Görv. Ahmet AKTAŞ

Gazi Üniversitesi, aaktas@gazi.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet KABAK

Gazi Üniversitesi, mkabak@gazi.edu.tr

ÖZET

Su yeryüzünde hayatın kaynağıdır ve susuz bir hayat düşünmek mümkün değildir. İnsanoğlu, eski çağlardan bugüne kadar medeniyet beşiği olarak isimlendirilen bölgeleri, her zaman su havzalarının kenarında kurmuştur. Suyun hayat verdiği topraklarda medeniyetler yeşermiştir. Uzmanlara göre, bulunduğumuz yüzyılın en önemli stratejik sorunlarından birisi su kaynaklarının ve suyun doğru şekilde yönetilmesi olacaktır. Bu yüzden, gelecek yıllarda su, beyaz petrol olarak kabul edilecektir. Petrol, gelişmenin, ilerlemenin, sanayileşmenin ana unsuru olabilir, ancak su, hayatı devam ettirmenin ve yaşamının ana kaynağıdır. Bu sebeplerden dolayı, ülkeler için suyun doğru şekilde kullanılması ve dağıtılması önemli rol oynamaktadır. Su dağıtımında Camelyaf Takviyeli Polyester (CTP) boru UV dayanımı, yüksek darbe dayanımı, tam izolasyon sağlama, sonsuz ömür, korozyona karşı yüksek dayanımı, kolay uygulanabilirlik, kolay tamir edilebilme ve yüksek kimyasal dayanım özelliklerine sahip olması nedeniyle en uygun boru tipidir. Bu yüzden, Türkiye Cumhuriyetinin en kapsamlı ve maliyetli projesi olan GAP projesi bölgesinde yapılması planlanan ve inşaatı devam eden onlarca barajın yakın gelecekte ihtiyaç duyacağı CTP boru için üretim tesislerine ihtiyaç vardır. Bu çalışmada, söz konusu CTP boru üretim tesisinin kurulması için uygun yer seçimi üzerine odaklanılmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde CTP boru üretim tesisi için uygun yerler Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Bulanık VİKOR yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Değerlendirme üç aşamada yapılmıştır. Birinci aşamada; Literatür araştırmasıyla değerlendirmede kullanılacak iki ana kriter ve on sekiz alt kriter belirlenmiştir. Konumsal ve sosyo-ekonomik kriterler ana kriterdir. Alt kriterlerden talep noktalarına yakınlık, karayoluna yakınlık, demiryoluna yakınlık, havalimanına yakınlık, şehir merkezine yakınlık, sınır hattına yakınlık, limana yakınlık, rakiplerden uzaklık ve muhtemel afet bölgesinden uzaklık kriterleri CBS yönteminde; pazar payı, hammadde kaynaklarına yakınlık, güvenlik, iklim koşullarının elverişliliği, hava kalitesi, kullanılacak bölgesel iş gücü maliyeti, yaşam kalitesi, devlet teşviki ve arazi maliyeti kriterleri Bulanık VİKOR yönteminde kullanılmak üzere iki alt gruba ayrılmıştır. Ana ve alt kriterler için Bulanık AHP yöntemi kullanarak ikili karşılaştırma matrisleri oluşturulmuştur. Hesaplamalar için Excel 2010 uygulaması kullanılmış, ikili karşılaştırma matrisleri oluşturularak tüm kriterler için lokal ve global ağırlıklar elde edilmiştir. İkinci aşamada; Konumsal kriterler için ArcGIS 10.5 yazılım uygulamasıyla yapılan analiz

sonucunda, Güneydoğu Anadolu bölgesinde altı farklı alternatif yer tespit edilmiştir. Üçüncü aşamada; Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemlerinden Bulanık VIKOR yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada, birden çok çelişen kriterlerin olması ve karmaşık bir sıralamaya sahip olmasından dolayı, VIKOR yöntemi uzlaşık çözümün bulunması için seçilmiş, bulanık VIKOR yöntemi de bulanık uzlaşık çözümü belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu aşamada, CBS ile belirlenen alternatif yerler dokuz sosyo-ekonomik kriter gere VIKOR yöntemi ile analiz edilmiştir. VIKOR yöntemi ile değerlendirme sonucunda, Oğuzeli ilçesi CTP boru fabrika kuruluşu için en uygun yer olarak tespit edilmiştir. Besni, Hötoğlu, Kızıltepe, Birecik ve Hilvan sırasıyla Oğuzeli ilçesini takip etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güneydoğu Anadolu Projesi, Camelyaf Takviyeli Polyester boru, Bulanık Analitik Hiyerarşi Yöntemi, Coğrafi Bilgi Sistemi, Hidroelektrik Santral (HES), VIKOR

BULANIK ANALİTİK HİYERARŞİ YÖNTEMİ VE COĞRAFI BİLGİ SİSTEMİ YARDIMIYLA TESİS YER SEÇİMİ: CTP BORU FABRİKASI İÇİN BİR UYGULAMA

Hatef JAVADI

Gazi Üniversitesi, hatef.javadi@gmail.com

Arş. Görv. Ahmet AKTAŞ

Gazi Üniversitesi, aaktas@gazi.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet KABAK

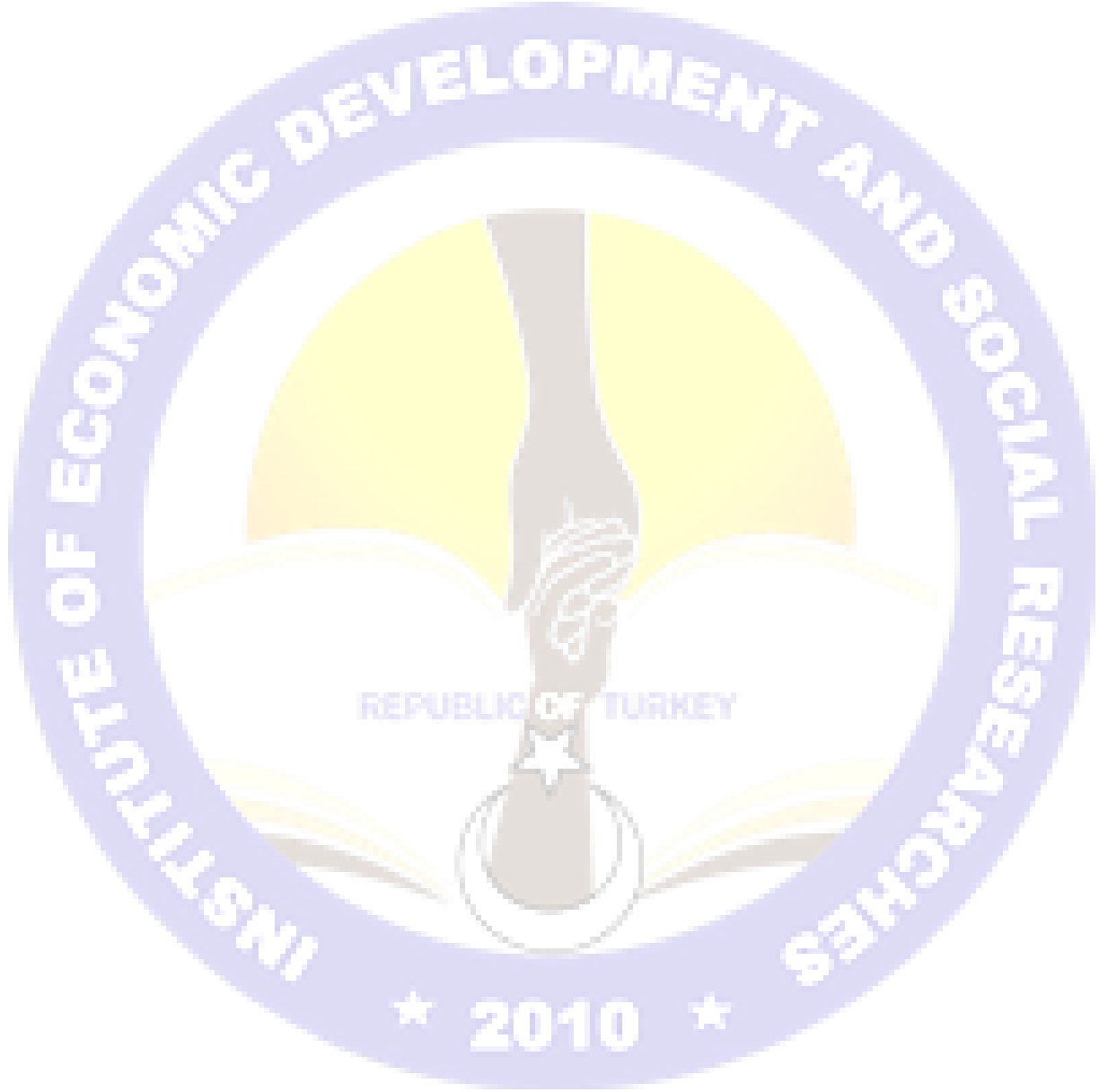
Gazi Üniversitesi, mkabak@gazi.edu.tr

ÖZET

Canlıların hayatını devam etmesi için gerekli olan ve bu nedenle hayati önem taşıyan su, dünya üzerindeki en mucizevi madde olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, Türkiye’de suyun daha iyi yönetilmesi ve korunması amacıyla Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) başlatılmıştır. Bu proje Türkiye’nin güneydoğusunda yer almaktadır. 1970’lerde başlayan GAP, su ve toprak kaynaklarının verimli kullanımını hedeflemektedir. Projede 22 baraj ve 19 hidroelektrik enerji santrali yer almaktadır. Bu projede yaklaşık 1,8 milyon hektar alanda sulama yatırımları planlanmış olup, bugüne kadarda bir kısmı kullanım için hazırlanmıştır. Sulama projelerinde, suyun dağıtımı için kullanılan en önemli malzemelerden biri olan Camelyaf Takviyeli Polyester (CTP) borular, GAP projesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Güneydoğu Anadolu bölgesinde CTP boru tedarikçisi olarak sadece tek bir üretim tesisi yer almaktadır. Ancak, GAP’da yüksek bir miktarda sulama ve HES projelerinin planlanması nedeniyle daha fazla üretim tesislerinin yer alması, projelerin erken devreye girmesi için kritik bir öneme sahiptir. Türkiye’nin farklı bölgelerinde diğer CTP boru üreticileri yer alsada, borunun bölgeye taşınması ve nakliyesi yüksek bir maliyet içermektedir. Bu nedenlerden ötürü, bölgede yeni bir CTP boru üretim tesisi kurulması gereklidir. Bu çalışmada, Güneydoğu Anadolu Bölgesi için CTP boru üretim tesisi yer seçimi problemi ele alınmıştır. Bu kapsamda, CTP boru tesisi kuruluşu için dokuz önemli kriter (Talep Noktalarına Yakınlık, Karayoluna Yakınlık, Demiryoluna Yakınlık, Havaalanına Yakınlık, Şehir Merkezine Yakınlık, Sınır Hattına Yakınlık, Limana Yakınlık, Rakiplerden Uzaklık, Muhtemel Afet Bölgesinden Uzaklık) belirlenmiştir. Belirlenen kriterlerin ağırlıkları uzman kişiler görüşleri temelinde Bulanık Analitik Hiyerarşi Yöntemi ile hesaplanmıştır. Daha sonra, ArcGIS 10.5 uygulaması kullanılarak dokuz kriter için haritalar oluşturulmuştur. Mesafe ifade eden kriterler Spatial Analyst-Euclidean Distance araç çubuğu ve sayısal değer ifade eden kriterler Spatial Analyst Interpolation (IDW) araç çubuğu kullanılarak analiz edilmiştir. Devamında Raster Calculator aracıyla bütün kriterler normalize edilmiş ve ağırlıkları da dikkate alınarak bütünleştirilmiştir. Bu işlem sonucunda uygun yerler belirlenmiş ve Coğrafi Bilgi Sistemi değerleri dikkate alınarak sıralanmıştır. İlk sırayı Adıyaman ilinin Besni ilçesi almıştır. Bu ilçeyi sırasıyla Şanlıurfa ilinden Birecik, Gaziantep’ten Hötoğlu ve Oğuzeli, Mardin’den

Kızıltepe ve Şanlıurfa'dan Hilvan ilçeleri takip etmiştir. Sonuç olarak yatırımcılara belirlenen kriterlere göre bilimsel yöntemlerle değerlendirilmiş alternatif yatırım yerleri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Camelyaf Takviyeli Polyester (CTP) boru, Bulanık Analitik Hiyerarşi Yöntemi, Coğrafi Bilgi Sistemi

TÜRKİYE’DE SERBEST BÖLGE UYGULAMALARININ GELECEĞİ; MARDİN SERBEST BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Hatice Nur GERMİR
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, nur.aydin@cbu.edu.tr

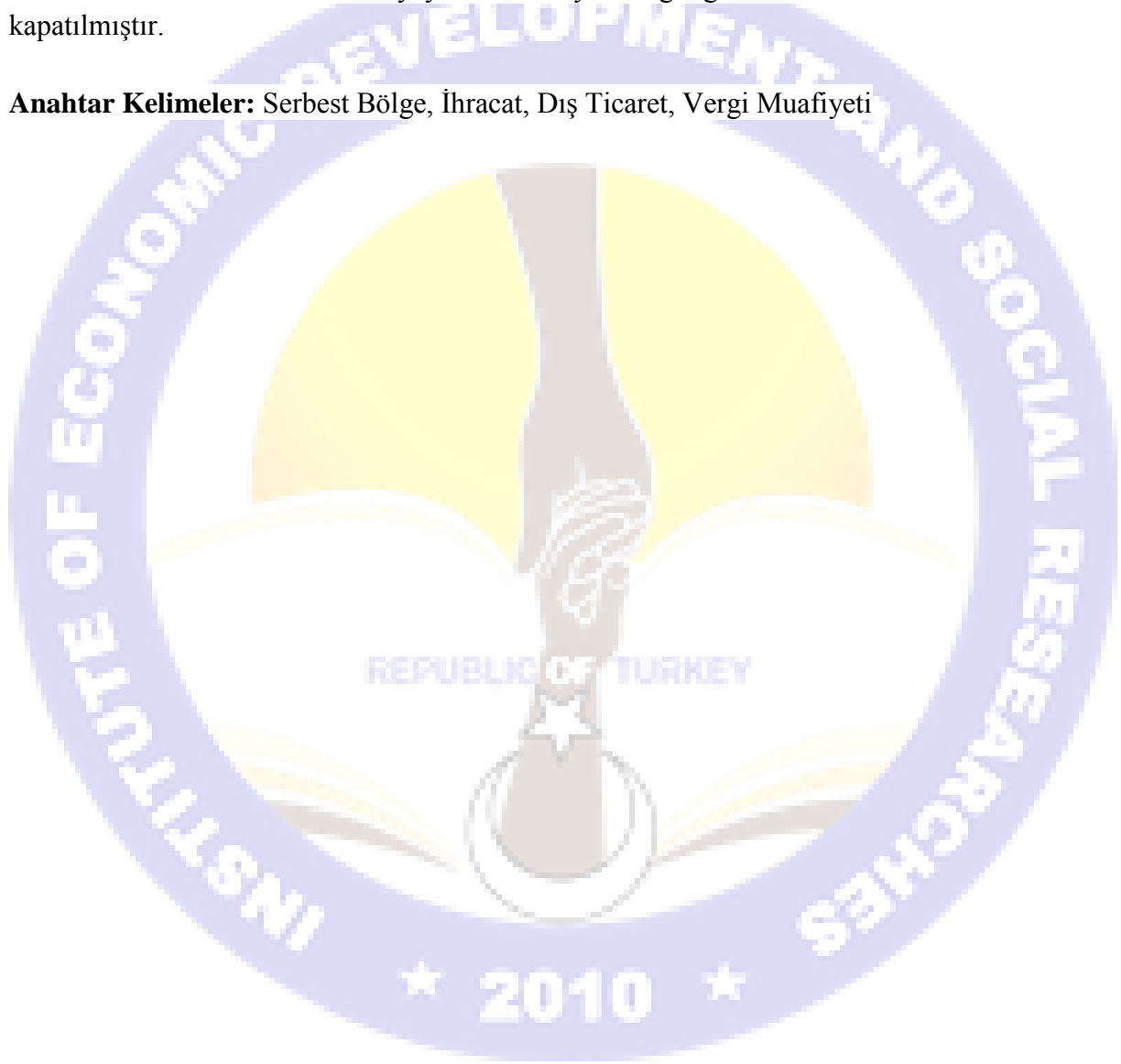
ÖZET

Ülkenin milli güvenlik sınırları içinde kalmakla birlikte gümrük duvarları dışında yer alan dolayısıyla vergi, gümrük ve dış ticaret rejimleri bakımından muafiyet ve teşviklerin tanındığı bölgeler olan serbest bölgeler, ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek şeklinde özetlenebilecek fayda ve avantajları bünyesinde barındırmaktadır. Uzun yıllar boyunca ithal ikamesine dayalı ekonomi politikalarını benimsemiş olan Türkiye'nin 24 Ocak 1980 tarihinden başlayarak ihracata dayalı sanayileşme hamlesine öncelik vermesi ile ülke gündemine gelmişlerdir. 06.06.1985 tarihli 3218 sayılı “Serbest Bölgeler Kanunu” nun yürürlüğe girmesinin ardından 2002 yılı Haziran ayında sayıları 26’ya çıkmıştır. Gelişmekte olan ülkelerdeki serbest bölgeler, genelde üretim ağırlıklı "ihraç ürünleri işleme bölgeleri" iken; gelişmiş ülkelerdeki serbest bölgeler ise ticaret ağırlıklı "serbest ticaret bölgesi" şeklinde kurulmuştur. Türkiye'deki serbest bölgeler ise hem üretim hem de ticarete yönelik olup, karma bir özellik göstermektedir. 2005 yılından 2008 yılına kadar toplam ticaret hacimlerinde sadece %5'lik bir yükseliş meydana gelmesine karşın, 2009 yılında bir öndeki yıla oranla yaklaşık %30'luk bir azalma yaşanan serbest bölgelerde, Ekonomi Bakanlığı Ocak-Aralık 2015 dönemi verilerine göre 20.260.661.000ABD seviyesinde ticaret hacmi yanısıra işçi, büro personeli ve diğer başlıklarında toplam 62.234 kişi istihdam edilmekte olduğu tespit edilmiştir. Mardin Serbest Bölgesi'nde ise, sadece 4 kişinin istihdam edildiği ve sıfır değere sahip olduğu herhangi bir ticaret hacmine konu olmadığı dikkat çekmektedir. 2011 yılı itibari ile Mardin Serbest Bölgesinde, 23 adet yerli, 1 adet yabancı ve 2 adet yerli yabancı firma olmak üzere toplam 26 firma faaliyet göstermekte; . 3 adet üretim firması bulunmakta ve bunlardan sadece bir tanesi deterjan hammaddesi üretimini devam ettirmektedir. Diğer firmalar alım satım konusunda faaliyet göstermektedir. Bölgede faaliyet gösteren toplam 26 firmanın sahip olduğu Faaliyet Ruhsat sayısı ise 28'dir. Alım-Satım, Üretim, Depolama ve Kiralama konularında faaliyet gösteren ancak sadece deterjan üreten bir firmanın faal durumda olduğu böylelikle Serbest Bölgenin istihdam yaratmaktan veya katma değer üretmekten çok ticari faaliyetler için kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra serbest bölgelerin kurulma amaçlarından biri olan yabancı sermaye girişinin Mardin Serbest Bölgesinde işlemediği dikkat çekmektedir. Türkiye'nin 8. serbest bölgesi olarak yaklaşık 500 dönüm alan üzerinde 1997 yılında kurulmuş olan Mardin Serbest Bölgesi, Ortadoğu ülkelerine yakınlığı ve gümrükte sağladığı kolaylıklar ile bir dönem popüleritesini korumuştur. Toplam 49 firmanın faaliyet ruhsatı aldığı ancak bunların büyük kısmının yıllar içinde iptal edilerek, son ticari işleminin 2011 yılında gerçekleştirildiği Mardin Serbest Bölge'sinde, son beş yıldır hiçbir ticari faaliyetin

gerçekleştirilmediği bildirilmiştir. Mardin Serbest Bölgesi, özellikle son yıllarda Güney Doğu bölgesinde yaşanan sıcak gelişmelerin etkisi ile; Suriye’de yaşanan savaştan dolayı Nusaybin Sınır Kapısı’nın kapanması ve Habur Sınır Kapısı’nın da işlevinin azalması nedeniyle bölgedeki işadamlarının ihracat yapmakta zorlandıkları, Ekonomi Bakanlığı Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü’nün bir dönem Türkiye genelinde kurdurduğu Serbest Bölgelerin vergi muafiyeti, ihracatta sağladığı kolaylıklar ve diğer avantajların yapılan düzenlemelerle ortadan kaldırılması ile Serbest Bölgelerin cazibelerini kaybettikleri ileri sürülerek Mardin Serbest Bölge Kurucu ve İşleticisi Anonim Şirketi (MASBAŞ)’nin talebi üzerine, 3 Kasım 2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararı ile kapatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Serbest Bölge, İhracat, Dış Ticaret, Vergi Muafiyeti

CAZİBE MERKEZLERİ PROGRAMI KAPSAMINDA YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ: MARDİN İLİ ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Hatice Nur GERMİR
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, nur.aydin@cbu.edu.tr

ÖZET

Kuşlar Yuvası, Kartal Kalesi veya Kartal Yuvası da denilen Mardin Kalesi, Eskikale köyünde bulunan Kal'at ül Mara Kalesi, Deyrulzafaran manastırının kuzey doğusundaki Arur Kalesi ve Erdemeşt Kalesi başta olmak üzere yakınlarında bulunan kaleler nedeni ile, Kaleler anlamına gelen Mardin'in gerçek adı halkın çoğunun söylediği şekli ile "Merdin"dir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Mezopotamya havzasında bulunan Mardin, güneyinde Suriye, doğusunda Şırnak ve Siirt, kuzeyinde Diyarbakır ve Batman, batısında Şanlıurfa ile çevrili olup; ilin yüzölçümü 8 858 km² 'dir. Mardin ilinin nüfusu, 2013 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre 779 bin 738'dir. Mardin ilinin işsizlik oranı 2013 yılı için %20,6, işgücüne katılma oranı %37,4 ve istihdam oranı % 29,7'dir. 2013 yılında 491 bin 849 olan aktif nüfusun %29.7'si istihdam edilmekte olup bu değer ile Türkiye sıralamasında 80nci sırada yerini almaktadır. Mardin ilinde genç nüfusun ağırlığı dikkat çekicidir. 2013 yılında il nüfusunun %58'i 25 yaşın altındadır. 25-64 yaş arası nüfus toplam nüfusun %37'sini, 65 yaş üstü nüfus toplam nüfusun %5'ini oluşturmaktadır. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre ilin kilometrekareye 89 kişi olan nüfus yoğunluğu, 100 olan ülke nüfus yoğunluğunun altındadır. Mardin ili 2012-2013 yıllık nüfus artış hızı %8,6'dır. Aynı yıl 6 yaş üzeri nüfus için okuryazarlık oranı % 90 olarak bildirilmiştir. 2013 yılı verilerine göre Mardin'de işsizlik oranı %20.6 olup Türkiye ortalamasına göre (%9.7) Batman'dan sonra (%23.4) en yüksek işsizlik oranına sahip il konumundadır. Göreceli olarak az gelişmiş bölgelerdeki yatırım ortamını canlandırarak istihdam, üretim ve ihracatın artırılması ile bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik yatırımların desteklenmesine ilişkin usul ve esasların belirlendiği Cazibe Merkezleri Programı Kapsamında Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Karar'ın yürürlüğe konulması, Ekonomi Bakanlığı'nın 29/12/2017 tarihli ve 141554 sayılı yazısı üzerine Bakanlar Kurulu'nca 02/01/2018 tarihinde kararlaştırılmıştır. 23 ili kapsayan Cazibe Merkezleri programı kapsamındaki illerde; özel sektör tarafından gerçekleştirilecek imalat sanayi yatırımları ile çağrı merkezi ve veri merkezi yatırım projeleri için sağlanacak destekleri kapsamakta olup; bu Karar kapsamında 31/12/2020 tarihine kadar yapılacak olan teşvik belgesi müracaatları değerlendirilmektedir. Sabit yatırım tutarı ve kapasite tutarını illere göre kategorize eden programda; imalat sanayi yatırımları için Tunceli, Bayburt, Ardahan, Gümüşhane, Iğdır, Erzincan illeri için 2 milyon TL, Hakkâri, Bingöl, Kars, Siirt, Bitlis, Muş, Şırnak illerinde 4 milyon TL, Ağrı, Batman, Elazığ, Adıyaman, Erzurum, Malatya, Mardin, Van, Diyarbakır, Şanlıurfa illerinde 5 milyon TL tutarında asgari sabit yatırım şartı aranmaktadır. İstihdam unsuruna da önem veren program kapsamında çağrı merkezi yatırımlarının 200 kişiye istihdam imkânı sağlaması, Uptime Institute veya üstü seviyede veri merkezi yatırımlarının ise en az 5bin metrekare beyaz alan içermesinin gerektiği belirtilmiştir. Cazibe Merkezleri Programı Değerlendirme

Komitesi tarafından desteklenmesi uygun görülen yeni yatırımlardan sabit yatırım tutarının yüzde 25'ini aşmamak üzere aylık elektrik enerjisi giderlerinin azami yüzde 30'u üç yıl süre ile işletme bazında 10 milyon TL'sına kadar Bakanlık bütçesinden karşılanarak enerji desteği sağlanabileceği, bu desteğin üçer aylık dönemler halinde bilgi ve belgelere istinaden yapılabileceği ifade edilmektedir. Yatırım ve Üretim Destek Paketi, Danışmanlık Hizmet Desteği, Yatırım Yeri Tahsisi Desteği, Bina Yapımı Desteği, Faizsiz Yatırım Kredisi Desteği, Faiz İndirimi İşletme Kredisi Desteği, Üretim Tesisi Taşıma Destek Paketi, Çağrı Merkezi Yatırım Destek Paketi ve Veri Merkezi Yatırım ve Enerji Destek Paketi program kapsamındaki teşvik ve destekler olarak özetlenebilir. İstihdam, üretim ve ihracatın artırılmasına yönelik yatırımların bölgede realize edilmesi ve programdan öngörülen faydaların sağlanması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cazibe Merkezleri, İstihdam, İhracat

“KRİPTOLU PARA: BİTCOİN” KULLANIMININ GETİRDİĞİ AVANTAJ VE DEZAVANTAJLAR İLE VERGİLENDİRME SORUNLARI

Doç.Dr. Hatice YURTSEVER
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Salihli Meslek Yüksekokulu
Öğretim Üyesi, yurtseverhatice@gmail.com

Yrd. Doç.Dr. Semra TETİK
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Salihli Meslek Yüksekokulu
Öğretim Üyesi, semratetik@hotmail.com

ÖZET

Küreselleşme ile birlikte, paranın ve sermayenin hareketliliğinin ülkeler arasında hız kazanması sonucunda, internet ve e-ticaretin de gelişmesiyle birlikte, merkezi bir otoriteye bağlı olmayan dünyaca tanınan ve kullanılan, kriptografik sistemler ile güvenliği sağlanan çeşitli para birimleri ortaya çıkmıştır. Bu para birimlerinden en çok bilinen ve dünya çapında kullanılan para birimidir. En çok bilinen Bitcoin olmakla beraber çok çeşitli kriptografik para birimi mevcuttur. Bu para birimlerine olan ilginin artışı ve kullanımının yaygınlaşması vergi, hukuk ve muhasebe boyutunun da incelenmesini gerektirmektedir. Bitcoin; 2008 yılında yayınlanan bir protokole göre, kriptolu (şifreli) paralar arasında yer alan, açık kaynaklı bir kod niteliğinde dijital bir para birimidir. Bitcoin, mevcut kullandığımız TL, Dolar, Euro para birimleri gibi, günlük yaşantımızdaki alışverişlerimizde ve çevrimiçi ortamlarda harcayabileceğimiz bir para birimi özelliği göstermektedir. Bu para birimi, paranın değişim aracı olma, hesap birimi olma, vadeli işlemlerde ödeme aracı olma ve servet biriktirme aracı olma temel fonksiyonlarını yerine getirmektedir. Bitcoin’i diğer para birimlerinden ayıran özellik ise, para otoritelerinin ve hükümetlerinin Bitcoin üzerinde bir hakimiyetlerinin olmayışıdır. Çünkü Bitcoin, hükümetlerin kontrolünde değil, Bitcoin ağının kontrolünde üretilmektedir. Kripto para birimlerinin teorik temeli 1998 yılında Wei Dai tarafından ortaya konulmuş, şu anda piyasada bulunan tüm kripto para birimlerinin alt yapısını oluşturan teknik sistem ise 2008 yılında Satoshi Nakamoto olarak bilinen bir kişi ya da bu ismi kullanan bir grup tarafından kurulmuştur. Bitcoin para birimi anonim bir nitelik taşıdığından, bir takım suç unsuru taşıyan faaliyetleri kolaylaştırabileceği, kara para aklanmasına imkan sağlayabileceği, vergi kaçakçılığına yönelik işlemleri kolaylaştırabileceği düşüncesiyle hükümetler ve ilgili kişi/kurumlar bu konunun önemine işaret etmektedir. Bitcoin ile yapılan finansal işlemlerin hem popüleritesinin hem de işlem hacminin artması ile çeşitli tehlikeler ortaya koysa da kullanımın yasaklanmasının bir çözüm olmayacağı da açıktır. Çalışmamızda, kripto para birimlerinin tarihçesi, kullanılış mekanizması, güvenlik ve anonimlik durumu, Bitcoin ve benzeri kripto para birimlerinin kullanımının sağladığı avantaj ve dezavantajlar ile, bu para biriminin niteliği üzerindeki tartışmalar dikkate alınarak nasıl bir vergilendirme yapılacağına ilişkin yapılan değerlendirmeler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Kripto Para, Bitcoin, Vergi

ÖN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN UMUTSUZLUK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç.Dr. Semra TETİK
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Salihli Meslek Yüksekokulu
Öğretim Üyesi, semratetik@hotmail.com

Doç.Dr. Hatice YURTSEVER
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Salihli Meslek Yüksekokulu
Öğretim Üyesi, yurtseverhatice@gmail.com

ÖZET

İnsan doğası sürekli mutluluk arar ve bireyin kendisi ve doğasıyla uyum içinde yaşamak için bilinçli olarak davranır ve kararlar verir. Sağlıklı birey tüm davranışlarının farkındadır ve kendisini amaçlarına ulaştıracak tepkiler geliştirir. Umutta, amaca ulaşmak için uygulamaya konulan planların başarılacağı öngörüsü vardır. Umutsuzluk ise olumsuz beklentileri içerir. Umut ve umutsuzluk zıt kavramlardır. Umut, gelecekle ilgili olumlu beklentiler, umutsuzluk ise olumsuz beklentilerdir. Bireyin yaşama gücü umuttur. Umut, bütün bireyler için hem sağlıkta hem de hastalıkta gereklidir. Birey umutlu olduğu sürece geleceğe yönelik planlar yapar. Umutsuzluk an ile gelecek arasındaki bağın kopması olarak da ifade edilebilir. Umutsuzluğun varoluş nedeni umudun yokluğudur. Geçmişte yaşanmış olumsuz olaylar umutsuzluğun temelini oluşturmaktadır. Umutsuzluk, geçmiş yaşantılara bağlı olarak gelecekle ilgili karamsarlık ve olumsuz beklentilerin bir sonucu olarak amaçsızlık, isteksizlik, bir şeyi başaracağına dönük inançsızlık şeklinde gözlemlenen olumsuz duygu durumudur. Umutsuzluk, bireylerin hiçbir başarısızlıklarının üstesinden gelmeyeceklerine inanmalarına neden olur. Dolayısıyla umutsuzluğa sahip bireyler problemlerini çözemeyeceklerine inanmakta, yaşamlarındaki olayları herhangi bir mantıksal temel olmadan olumsuz olarak yorumlamakta ve hedeflerine ulaşmak için hiçbir çaba sarf etmeden kötü sonuçlar beklemektedirler. Üniversite yılları gençlerin yaşamlarında şüphesiz önemli bir yere sahiptir. Meslek yüksekokulları, çeşitli sektörlerde ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücü yetiştirerek iş dünyasına hazırlamaktadır. Ön lisans öğrencilerinin yeni bir çevreye girme, stres, akademik açıdan yaşadıkları problemler, geleceğe yönelik beklentileri ve iş bulamama kaygısı gibi faktörler öğrencilerin özgüvenini düşürmekte, gençlerin geleceğe karamsar bakmalarına ve umutsuzluğa kapılmalarına yol açabilmektedir. Umutsuzluk ise geleceğimiz olan gençlerin ruh sağlığını olumsuz etkilemesinin yanı sıra, depresyon ve intihar gibi ruhsal sorunlara yol açabilmektedir. Umutsuz insanların en büyük özelliği, yaşama dair olumsuz tutumlar, kötümser bakış açısı ve başarısızlıktır. Umutsuzluk konusunda ön lisans öğrencilerine yönelik yapılan araştırma sayısının çok az olması bu çalışmanın önemini arttırmaktadır. Bu araştırmanın amacı, ön lisans öğrencilerinin umutsuzluk algılarını ortaya koymak ve umutsuzluk düzeylerini bazı değişkenler açısından (cinsiyet, sınıf, anne eğitim, baba eğitim, gelir düzeyi, kişilik özellikleri, yaşam kalitesi, sosyal ilişkiler) incelemektir. Bu noktadan hareketle, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilere "Beck Umutsuzluk Ölçeği" uygulanması planlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler frekans ve yüzdesel dağılımlar, betimsel istatistikler, bağımsız örneklem T-testi ve ANOVA ile analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Umut, Umutsuzluk, Ön Lisans Öğrencileri

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN DEĞERLENDİRME BİÇİMLERİ VE REKREASYONEL BEKLENTİLERİNİN ERZURUM ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Hücet VURAL

Bingöl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, hvural@bingol.edu.tr

Prof. Dr. Sevgi YILMAZ

Atatürk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü,

sevgiy@atauni.edu.tr

ÖZET

Merkezi sınava dayalı eğitim politikaları ve yoğun ders programları öğrencilerin zamanlarının büyük kısmını okulda ve evde ders çalışarak, ödev yaparak veya test çözerek geçirmesini zorunlu kılmıştır. Öğrencilerin özgürce oyun oynayabilecekleri ve çeşitli rekreasyonel aktiviteler yapabileceği serbest zamanı oldukça sınırlı kalmaktadır. Oysa ilköğretim öğrencileri için serbest zamanlarını değerlendirme biçimi son derece önemlidir. Bu yaş grubu çocuklar için en temel serbest zaman aktivitesi ise oyundur. Oyun oynamak çocuklar için, sosyal, fiziksel ve kavramsal gelişim konusunda en iyi eğitim programıdır. Örgün eğitim öğrencilerinin serbest zaman değerlendirme biçimi ve rekreasyonel eğilimleri ile ilgili yapılan araştırmaların çoğu üniversite öğrencilerine yönelik olup ilköğretim öğrencilerinin serbest zaman aktiviteleri ve rekreasyonel eğilimlerine yönelik az sayıda araştırma yapılmıştır. Bu nedenle araştırmada ilköğretim öğrencilerinin zaman değerlendirme biçimleri, rekreasyonel eğilimleri, oyun ve serbest zamanları ile ilgili mekân ve aktivite tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tarama yönteminin kullanıldığı araştırmada veriler Erzurum ili Palandöken İlçesinde bulunan Kayak Yolu Çimento Müstahsilleri İşveren Sendikası Ortaokulu'nda eğitim gören 282 öğrenci ile yüz yüze yapılan anket çalışmasından elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin yarıdan fazlası (%55.9) okul saati dışında günde bir saatten fazla, %44.10'u bir saatten az ders ve ödevle meşgul olmakta, %62.3'ü günde bir saate kadar, %37.7'si bir saatten fazla bahçede veya evde oyun oynamakta olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin %59'unun serbest zamanlarını dış (açık) mekânlarda geçirmeyi tercih ettikleri, açık alanda öğrencilerin sportif aktiviteleri (%43.6), kapalı alanda ise aile ve arkadaşları ile zaman geçirmeyi (%29) en fazla tercih ettikleri görülmüştür. Cinsiyete göre açık ve kapalı mekan rekreasyon tercihlerinde farklılıkların olduğu, erkek öğrencilerin fiziksel aktiviteye dayalı aktif rekreasyonu, kız öğrencilerin ise az hareketli yaşam tarzına uygun pasif rekreasyonu daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir. Serbest zamanın etkili ve verimli değerlendirilmesinde serbest zamanın geçirileceği mekânın uygunluğu ve imkânların yeterliliği önemlidir. Buna yönelik olarak çocuğun yaşadığı konut ve çevresinden başlayarak bulunduğu mahallede, okulda, yaşadığı semtte, ilçede ve il bütününde cinsiyete yönelik tercihler göz önünde bulundurularak fiziki alt yapının iyileştirilmesi gerekmektedir. Özellikle kentsel açık ve yeşil alanların, doğal veya doğala yakın ortamların çocukların serbest zaman ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yürüme yolları, bisiklet sürme yolları, spor, oyun ve fiziksel aktivite alanları, hayvanat bahçesi, botanik bahçesi, akvaryum, dinlenme alanları, gözlem alanları, ...vb imkânlarla iyileştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, rekreasyon, öğrenci, aktivite, anket

FARKLI FİZİKSEL MEKÂNLARDA ÖĞRENCİ ALGILAMALARINDAKİ DEĞİŞİM

Yrd. Doç. Dr. Hücet VURAL

Bingöl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, hvural@bingol.edu.tr

Prof. Dr. Sevgi YILMAZ

Atatürk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü,
sevgiy@atauni.edu.tr

ÖZET

Mekân insanı çevreden ayıran ve içinde eylemlerini gerçekleştirme olanağı veren, sınırları kullanıcılar tarafından algılanan uzay parçası olarak tanımlanmaktadır. Mekân ile insan sürekli bir etkileşim ve iletişim içerisinde. İnsanlar geçmişten günümüze sürekli olarak yaşadığı yeri ve mekânı kendi estetik anlayışına göre düzenleme eğiliminde olmuştur. Çünkü insan için yaşadığı mekânın estetik ve fonksiyonel olarak isteklerine uygun olması onu bedensel, ruhsal ve fiziksel olarak mutlu etmektedir. Mekanın sahip olduğu renk, görüntü, doku, biçim, ses, sıcaklık vb fiziksel özellikler ile insanın görme, işitme, koklama, tat alma, dokunma duygularının bir araya gelmesi sonucunda bireyin belleğinde çevresine karşı bir algı oluşmaktadır. Diğer taraftan insan ile mekân arasında oluşan etkileşimin yönü bireyin çevreye karşı olan tepkisinin bir göstergesidir. Bireyin belleğinde oluşan olumlu algılar çevreye karşı olumlu tutum göstermesini sağlamaktadır. Dolayısıyla yapılacak fiziki planlamaların yararlanıcıların istekleri doğrultusunda onun fiziksel, ruhsal ve bedensel ihtiyaçlarının karşılanması önemlidir.

Araştırmada fiziki şartları birbirinden farklı iki ortamda ortaokul öğrencilerinin olaylara ve olgulara bakış açılarının, düşüncelerinin, yorumlama yeteneklerinin farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Seçilen mekânların birincisi olumsuz iklim koşullarında okulda sınıf ortamı, diğeri ise uygun iklim koşulları altında doğala yakın bir ortam olarak düzenlenen botanik bahçesidir. Araştırma bu iki mekânda öğrencilere okutulan bir hikâye ve buna bağlı olarak yapılan ankete verdikleri cevaplar üzerine kurgulanmıştır. Erzurum Palandöken Kayak Yolu Ortaokulu'nda eğitim gören öğrencilerle kışın sınıf ortamında, yazında botanik bahçesinde yapılan anket çalışmasına 382 öğrenci katılım sağlamıştır. Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SPSS 18 programı kullanılmış ve temel istatistik parametrelerinin yanında χ^2 (Pearson chi square testi) ve bağımsızlık (independed) t testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçları öğrencilerin hikâyeyi sınıf ortamında ve botanik bahçesinde okumalarına göre; duygusal, davranışsal ve bilişsel bakış açıdan istatistiksel olarak farklılık olduğunu göstermiştir ($p<0.05$). Doğal ve doğala yakın bir ortamda belirli miktarda zaman geçirme öğrencilerin olaylara farklı açıdan bakmalarına ve daha doğru yorumlama yeteneğinin gelişmesine etki ettiği belirlenmiştir. Bunun yanında öğrencilerin doğa ve çevre konusunda bilinç ve farkındalığının arttığı ve bu nedenle çevre ve doğa konusunda verilecek eğitimlerin yerinde, yaparak-yaşayarak öğrenme stratejisi içerisinde verilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak toplumun geleceğini oluşturan bugünün çocukları için daha sağlıklı ortamlar oluşturulması ve onları doğa dostu bir birey olarak hayata hazırlamanın gerekliliği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Algılama, doğal ortam, farkındalık, öğrenci, mekân

İSMAİL GELENBEVİ'NİN İSAGUCİ ŞERHİ İSİMLİ ESERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Doç.Dr. Hülya ALTUNYA
Süleyman Demirel Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Mantık Anabilim Dalı
hulyaaltunya@sdu.edu.tr

ÖZET

XVIII. yüzyılın ilim adamlarından İsmail Gelenbevi (1730-1790), mantık, matematik, astronomi, tasavvuf ve kelam alanlarındaki eserleriyle tanınmıştır. Aristoteles mantığını kabul ederek onun devamı olarak Farabi-İbn Sina geleneğine bağlı olan Gelenbevi, Osmanlıların son döneminde mantık biliminde telif eser yazan önemli bir mantıkçıdır. Özellikle onun *Burhan* isimli eseri, Osmanlı bilim dünyasında mantık bilimiyle ilgili olarak yazılan en son telif eser kabul edilir. Onun *Burhan* dışında Esirüddin el-Ebheri (ö.1265)'nin *İsaguci* isimli eserine yazdığı bir şerh bulunmaktadır. İslam mantık tarihinde önemli bir konuma sahip olan bu eser üzerine çok sayıda şerhler ve haşiyeler yazılmıştır. Mantık bilimiyle bilfiil olarak ilgilenen her ilim adamı, kendi dönemindeki öğrenciler için bu eserin anlaşılmasına katkı sağlamak üzere şerhler yazmıştır. İşte Gelenbevi de hem bu eseri açıklayan hem de kendisinin mantık bilimindeki gücünü ortaya koyan bir şerh yazmıştır. Şerhin başında canlı cinsinden insan türünü özel kılan ve bilinenden bilinmeyeni tasavvur veya tasdik olarak elde etmede insanı yine özel kılan Allah'a hamd edilerek mantığın en temel iki hususiyeti öne çıkartılır. Yani mantığın belirlediği şekliyle insanı ve bilgiyi tanımlayarak risale başlamaktadır. Mantık bilimini *ilm-i mizan* yani *ölçü ilmi* olarak adlandıran mantıkçımız, bu bilimin tatbiki yönü üzerinde durur. Daha açık ifadeyle mantık bilimini kelam ilminin aracı olarak gören Gelenbevi, bu nedenle her türlü delillendirmenin sağlamlığı ve kesinliğinin sağlanması için mantığa büyük bir görev yükler. Ayrıca mantık kurallarını izah ederken dilsel olarak da çoğu kelimenin ne anlama geldiğini ve bunun gramatik konumunu araştırır. İşte bu tebliğde, Gelenbevi'nin tasavvurat ve tasdik olarak ikiye bölünen mantık biliminin kaidelerini nasıl açıkladığını araştıracağız. Farabi ve İbn Sina gibi mantıkçılar "kategoriler" konusunu mantık içerisinde ele alırken Gelenbevi'nin kategorilerden söz etmemesinin sebepleri üzerinde duracağız. Katibi Kazvini (ö. 1276), Seyyid Şerif Cürçani (ö. 1414), Sadeddin Taftazani (ö. 1390) ve Molla Fenari (ö. 1431) gibi mantıkçıların mantık kurallarıyla ilgili farklı görüşlerini tartışarak aktaran Gelenbevi'nin kendisinden önceki mantıkçılara referansla anlatımını incelemeye çalışacağız. Ayrıca onun bu eseriyle İslam mantık geleneğine katkılarının nasıl olduğunu belirlemeye çalışacağız.

Anahtar Sözcükler: Gelenbevi, Mantık, İsaguci.

SPOR VE MANTIK ÜZERİNE DÜŞÜNMEK

Doç.Dr. Hülya ALTUNYA
Süleyman Demirel Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Mantık Anabilim Dalı
hulyaaltunya@sdu.edu.tr

ÖZET

Spor ve mantık, bedeni ve zihni disipline eden ve düzenli olarak tatbik edildiğinde her ikisinin de sağlıklı çalışmasına imkan veren kurallar bütünüdür. Platon'dan bu yana spor veya onun dönemindeki adıyla fiziksel hareketler, bedenin sağlığı ve estetik görünümü açısından gerekli olmakla birlikte asıl, bedenden daha değerli olan ruhun veya zihnin sağlığı için birincil derecede önemlidir. Dolayısıyla Platon için spor, matematik ve müzik kadar değerli bir aktivitedir. Öte yandan Antik Yunan'da devletin koruyucuları ve kahraman savaşçılarla birlikte sporcular, olimpiyatlardaki başarılarıyla kendi adlarını ölümsüzleştirirler. Bunun için ise düzenli yapılan fiziksel hareketlerle bedenin ideal formu muhafaza edilmeye çalışılırdı. Adeta bedeni olumlayan bu düşünme biçimiyle spor, bedenin bilgeliğini kazanmasını sağlayan hakiki bilgiler bütünüdür. Buna karşılık mantık ise zihnin doğru düşünmesinin garantisini veren kurallardan ibarettir. Tam olarak uygulandığında mantık, zihnin hataya düşmesini engeller. Platon'un öğrencisi Aristoteles, klasik mantığın kurucusu olarak düşünceyi analiz ederek zihnin belli bir form kazanmasını hedeflemektedir. Ona göre hakikati elde etmeyi arzulayan her insan, öncelikle mantıksal kuralları öğrenip uygulamasını yaparak doğru düşünmeyi alışkanlık haline getirmelidir. Aynı zamanda Aristo jimnastiği, insan bedeni için faydalı olan hareketleri belirleyen, tabiatın bedene ölçülü olarak bağışladığı hareketler bütünü olarak tanımlar. Yani zihnin ölçüsü mantık ise bedenin ölçüsü de jimnastiktir. Beden ve zihin birer değer olması bakımından, *düşünen canlı (hayavanü'n-natık)* şeklinde tanımladığımız insanı oluşturan temel yapıdır. Spor ve mantık ise bu temel yapının formudurlar. Öte yandan spor ve mantık, insan doğasına bir tür müdahale olarak görünmektedir. Bedene ve zihne belli bir form verilmesi ve bu formun tek doğru form olarak belirlenmesi, diğer bedensel ve zihinsel yapıların dışarıda bırakılması insanı tek tipleştirme şeklinde anlaşılabilir. Bu durumda spor ve mantık, yaratıcı bir aktivite olmaktan çıkıp tek tipleştirici ve katılaştırıcı bir eyleme dönüşmektedir. Bu tebliğde öncelikle sporun neliğini sorunsallaştırarak mantıksal tahlillerle onun mahiyetini açığa çıkartmaya çalışacağız. Daha sonra ise mantıksal düşünme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, sezgisel düşünme vb. düşünme çeşitleriyle bağlantılı olarak spor ve mantık arasındaki ilişkiyi tartışmaya çalışacağız. Son olarak da mantığın spor bilimine ne tür katkılar sağlayabileceğini araştıracağız.

Anahtar Sözcükler: Mantık, Spor, Beden, Zihin.

İMAR HAKLARI TRANSFERİ SİSTEMİNİN MEVCUT İMAR UYGULAMA ARAÇLARI KARŞISINDAKİ ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Hülya SAĞLAM

Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü,
saglamhulya_61@hotmail.com

ÖZET

Günümüz kentleri gerek hızlı nüfus artışı gerekse de küreselleşmenin bir gereği olarak sürekli bir gelişim içerisinde. Kentleşme sürecinde, kent yöneticilerinin elinde bulunan ve artan nüfusu kentsel mekana düzenli ve sağlıklı bir biçimde yerleştirecek en önemli araç ise imar planlarıdır. İmar planları, hem belediye ve mücavir alan sınırları içinde hem de dışında toprağın kullanım biçimini ve bu alanlardaki yapı düzenlerini belirleyen yegane metinlerdir. Yetkili kurumlarca hazırlanan imar planlarını hayata geçirmek için ise bir takım yöntemler kullanılmaktadır ki bu yöntemlere imar planı uygulama araçları adı verilmektedir. İmar planı uygulama araçları, kentsel mekanları imar planlarında belirlenen formlara sokmak için kullanılan yöntemlerdir. Ülkemizde tarihsel süreç içerisinde üç türlü imar planı uygulama aracı kullanılmıştır. Bunlar kamulaştırma, ifraz ve tevhid, arazi arsa düzenlemesidir. Sözü edilen araçların tümünün gerek vatandaş gerekse de devlet açısından çeşitli avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. İmar planlarının uygulanması kimi durumlarda mülkiyetin kullanımının kısıtlanması yada tamamıyla ortadan kaldırılması gibi adaletsizlikler ortaya çıkabilmektedir. Mevcut imar planı uygulama teknikleri ise bu durumu gidermekte yetersiz kalmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak, plan yapan kurumlar ve plandan etkilenenlere karşılıklı olarak sorumluluk yükleyen, halkın sürece katılımını ve kısıtlanan mülkiyet haklarını dolaylı olarak kullanmalarını sağlayan imar hakları transferi yönteminin uygulanmasının gerekliliği gündeme gelmiştir. Sistem başta Amerika ve Avrupa olmak üzere dünyanın pek çok yerinde başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Ülkemizde ise çeşitli yasalarda atıf yapılmış olmasına rağmen henüz bir uygulama yönetmeliği ve kurumsal bir alt yapıya sahip değildir. Bu çalışma, son yıllarda sıklıkla gündeme getirilen imar hakları transferi yönteminin mevcut imar planı uygulama araçları karşısındaki etkinliğini incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada mevcut imar planı uygulama araçlarından bahsedildikten sonra imar hakları transferi sisteminin kullanıldığı ülkelerden yola çıkarak sistemin imar planlarını uygulama noktasındaki etkinliği üzerinde durulacaktır.

Anahtar kelimeler: İmar Planı Uygulama Araçları, İmar Haklarının Aktarımı, Kısıtlı Haklar

**ÖMER SEYFETTİN'İN HİKÂYELERİNDE EĞİTİMLE İLGİLİ VERİLEN
MESAJLAR
MESSAGES GIVEN RELATED TO EDUCATION IN THE STORIES OF ÖMER
SEYFETTİN**

Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, dogramacioglu@kilis.edu.tr

ÖZET

Ömer Seyfettin, hikâyelerinde toplumun topyekûn eğitilmesi gerekliliğini vurgular. Ona göre eğitim, çocuktan yaşlılığa devam eden bir süreçtir. Ömer Seyfettin'in hikâyelerini okuduğumuzda hikâyelerin içerisine sıkıştırılmış veya sindirilmiş mesajlar buluruz. Bu mesajlar eğitim ağırlıklı olarak karşımıza çıkar. Yazar, hikâyelerini çocuklar okusunlar diye değil daha çok büyükler okusunlar diye kaleme alır. Yazarın hikâyelerinde özellikle ana babalara çocuk eğitimi ile ilgili verilen mesajların yanında cahilliğin ne derece kötü olduğu ve zararları üzerinde de durulur. Ömer Seyfettin'e göre cehalet, topluma verilen en büyük cezadır. Toplum cahil bırakılırsa tüm kötülükler peşi sıra gelir. Eğitim ailede başlamalı ve oradan toplum geneline yayılmalıdır. Yazarın hikâyeleri vasıtasıyla yapmak istediği de aslında budur. Yani eğitimi geniş kitlelere yaymaktır. Hem aile bireylerinin hem de tüm halkın kademe kademe edebî eserler vasıtasıyla eğitilmesi gerekliliğini savunur. Buradan hareketle de hikâyelerini oluşturur. Onun hikâyelerini okuduktan sonra mutlaka bize vermek istediği bir mesajla karşılaşırız. Bu mesaj veya düşünceler eğitim ve cehaletten kurtulma ile ilgilidir. Bu nedenle Ömer Seyfettin'i bir eğitimci ve iyi bir hikâyeci olarak kabul edebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Ömer Seyfettin, çocuk ve toplum eğitimi, aile

ABSTRACT

Ömer Seyfettin emphasizes the necessity of educating the society in his stories. According to him, education is a process that continues from childhood to old age. When we read the stories of Ömer Seyfettin, we find messages compressed or digested inside the stories. These are educational messages. The writer does not write his stories for children. He writes his stories, in fact, for parents. The author's stories contain messages specifically related to parental child education. However, the damage of ignorance are also emphasized. According to Ömer Seyfettin, ignorance is the greatest punishment given to the gathering. If the society is left ignorant, all the evils come after. Education should start in the family and spread from there to the society as a whole. This is actually shows that what the author wants to do through his stories. In other words, Education is to spread widely. It advocates that family members must be trained from there through the gradual literary works of the whole population. He creates his stories with this thought. After reading his stories, we come across a message that he absolutely wants to give us. These messages or thoughts concern the liberation from education and ignorance. For this reason, we can accept Ömer Seyfettin as an educator and a good storyteller.

Keywords: Ömer Seyfettin, child and community education, family

YAKUP KADRİ'NİN HİKÂYELERİNDE ÇOCUKLAR CHILDREN IN YAKUP KADRİ'S STORIES

Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, dogramacioglu@kilis.edu.tr

ÖZET

Yakup Kadri'nin hikâyelerinde bir kenara itilmiş, problemlili ailelerin çocukları anlatılır. Çocuklar genellikle asıl kahraman olarak değil, ilgisiz bırakılan yavrular olarak hikâyelerde yer alır. Ailelerin yeterince ilgilenmedikleri çocuklar hayatlarının her devresinde sıkıntı ve mutsuzluk içerisinde yaşarlar. Yazar, hikâyelerinde çocukların eğitimi ve yetiştirilmesi üzerinde dolaylı olarak durur. Millî Mücadele'den bahseden hikâyelerinde ise anasız babasız kalan, düşman vahşetlerini gören çocukların acınacak durumlarını portreleştirir. Sosyal muhtevalı hikâyelerine ise çocukların düzgün bir eğitim görmesi gerektiğini, ana babanın ise bundan birinci derecede mesul olduğunu vurgular. Hikâyelerde çocuklar farklı kişilik ve yaşlarda yer alırlar. Bunların sosyal durumları ve kültürel yapıları farklıdır. Hikâyelerinde kendi çocukluk yıllarından da bahseden yazar ister Millî Mücadele konulu isterse sosyal muhtevalı hikâyelerinde genel olarak devam eden muharebelerin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini hikâyeleştirir. Çocuklar cephelerde devam eden savaşıardan hem psikolojik hem de maddî olarak olumsuz etkilenirler. Yakup Kadri'ye göre savaş yıllarında büyüyen çocuklar hafızalarında yer alan işgalleri, tecavüzleri ve yokluk yıllarını hiç unutmayacaklar ve bir ömür boyu bu hatıralarla beraber yaşayacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Yakup Kadri, çocuk terbiyesi, Millî Mücadele'de çocuklar

ABSTRACT

In the stories of Yakup Kadri, the children of the families who were snored and problematic are told. Children usually take place in stories as offspring that are not really heroes. Children whose families are not interested enough live in distress and unhappiness in every cycle of their lives. The author indirectly stops the education and training of children in their stories. In his stories about the National Struggle, he portrays children growing up without father and the pitiful situations of children who see enemy brutality. His stories which social content emphasize that children should be educated properly, and that parents are responsible for it. In his stories, children have different personality and age. Their social situations and cultural structures are different. In his stories, he writes about his childhood years and tells about the adverse effects of the battles on the children. He emphasizes these bad effects in stories. Children are negatively affected both psychologically and materially from the ongoing wars in the façades. According to Yakup Kadri, children who grew up during the war years will never forget the occupations, rape and years of absence in their memories and will live with these memories for a lifetime.

Keywords: Yakup Kadri, children's education, children in National Struggle

ÇOCUK EĞİTİMİNDE KURALLAR VE ÖZGÜRLÜK

Doç.Dr. Hüseyin KOTAMAN
Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi
huskotaman@hotmail.com

ÖZET

Özgürlük kendinde kendi için amacın zorunluğunun olumsuzlanmasıdır. Bu yapısı ile özgürlük insanın zorunlu olan genel geçer yasaları kendinin yapması sayesinde ulaştığı ve gelişim nedeniyle sürekli devinen bir kavramdır. Çocuğun özgürleşmesi gelişim sürecinde, çocuk öğrendikçe, kendinde var olanı kendinin yaptıkça gerçekleşmektedir. Bu nedenle insanlar özgür doğmazlar. İnsanlar özgürleşme gizil gücü ile doğarlar. Özgürleşebilmek için insanın sahip olduğu öğrenme gücünü doğru şekilde kullanabilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için eğitim süreci sistematik bir destek sunar. Eğitimin etkili olabilmesi için akla uygun kurallarla yönlendirilmesi gerekmektedir. Aksi halde amaca yönelmeyen enerji boşa gidecektir. Bu nedenle kurallar yaşamımızın daha yaşanılabilir hale gelmesine yardımcı olan unsurlardır. Çoğu zaman kurallar bizden daha güçlü dışsal bir otoritenin bize dayattığı, bizi uymamız için zorladığı sınırlamalar ve engellemeler olarak algılanmaktadır. Bir kuralın dışsal zorlama mı yoksa genel geçer zorunluluk mu olup olmadığını anlamanın en kolay yolu kuralın akla uygunluğunu değerlendirmektir. Akla uygun olan zorunludur. Hepimizde de akıl olduğu için bu tür kurallar hepimize uygundur. Bu tür kurallar dışsal, keyfi dayatmalar değildir. Akla uygun kurallar yanlışlarımızı en aza indirmemizi sağlayarak yaşamımızı kolaylaştırır. Örneğin, kütüphane yüksek sesle konuşmama kuralı vardır. Herkesin yüksek sesle konuştuğu bir ortamda insanların okuduklarını anlamaları güç olacağından kütüphanelerdeki bu sessizlik çalışma verimini arttıracaktır. Kütüphanelerde yüksek sesle konuşmama kuralı sessiz tahammülü olmayan kütüphanecilerin sırf kendi zevkleri için kütüphaneye gelenlere dayattıkları bir şey değildir. Akla uygun kurallar bizde var olanın ortaya konulmuş ve düzenlenmiş hali olduğu için onları öğrenmek yaşamımızı kolaylaştırır. Çocukların kendi akıllarına tamamı ile dönebilmelerini sağlayacak karşılaştırma, inceleme, sorgulama, çıkarım yapma gibi soyut düşünsel becerileri tam olarak gelişmediği için yaşamlarını düzenleme noktasında kendilerine kolaylık sağlayacak kuralları bulup çıkarmaları güçtür. Çeşitli çalışmalar çocukların düşünsel olarak üst düzey işleyiş gerektiren konularda bazı şeyleri kendilerinin bulup çıkarmalarının çok güç olduğunu göstermektedir. Çocuklara gerekli destek verilmediğinde ve gerekli rehberlik sağlanmadığında yanlış çıkarımlar da yapabilmektedirler. Bu da yanlış kabullerin oluşmasına neden olabilmektedir. Yanlış öğrenmenin düzeltilmesi, doğrunun öğretilmesinden daha da güç olmaktadır. Ana-baba kuralın gerekliliğini nedensel olarak çocuklarına anlatmalıdırlar. Çocuğun “bu kural neden gerekli?” sorusuna ana-babalar “çünkü ben böyle istiyorum” anlamına gelecek öznel yanıtlar yerine çocukta da olan akla uygun nesnel yanıtlar verebilmelidirler. Ana-baba koydukları kurallarla tutarlı hareket etmelidirler. Bir kural ancak gerekli ise konulmalıdır. Bu nedenle kurallar genel ilkeler olmalıdırlar. Sayıları az olmalıdır. Çok kural çok çatışma demektir. Kurallar mutlaka denetlenmelidir.

Anahtar Sözcükler: Özgürlük, kurallar, çocuk eğitimi.

PARALI EĞİTİMİN ÖĞRETMEN ÖĞRENCİ İLİŞKİSİNE VE AHLAK EĞİTİMİNE OLASI ETKİLERİ

Doç.Dr. Hüseyin KOTAMAN
Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi
huskotaman@hotmail.com

ÖZET

Öğrenme sürecinde öğrencinin isteyen olması gerekiyor. Ancak bu sayede öğretmen öğrenciyi öğrenmesi için gerekli olan alıştırmaları yapma noktasında zorlayabilir. Öğrenme çabucak gerçekleşmediği için öğrenci yaptığı alıştırmaların hemen karşılığını alamaz. Bu nedenle öğretmenin öğrenciyi cesaretlendirmesi, yeri geldiğinde onu zorlaması öğrencinin öğrenme çabasını ve mücadelesini sürdürmesi için çoğu durumda gereklidir. Böyle bir süreçten geçerek bir şeyler öğrenen insan gelişir ve özgürleşir. Bu insanın insanlaşmasıdır. İnsan böylece erdemli hale gelir. Kendi emeği ile gelişen kişi ahlaklı insan olur çünkü emek vermenin ne olduğunu bildiğinden hem kendi hakkının değerini bilir onu korur, hem de başka diğer insanların haklarını yemez. Böyle bir insan kendini gerçekleştirme doyumunu yaşadığı için gösteriş düşkünlüğü, açgözlülük, kibir vb. ahlaksızca özellikleri taşımaz. Öğrenme sürecinde öğrencinin müşteri haline gelmesi öğretmenin öğrenciyi tatmin çabasına girmesi öğrencinin ahlakını bozar. Çünkü öğrenci bilgiyi para ile satın alabileceğini sanmaya alışır. Bu nedenle emek harcamaz. Emek olmadığı zaman değer ortaya çıkmaz. Değer yoksa o zaman her şey gelip geçicidir, her şey çıkar içindir. Böyle yetişen insan özgürleşmeyeceği için ahlaksızlaşacaktır, yozlaşacaktır, çürüyecektir. Bu tür bir insandan “aman bana para versinler de ne istiyorlarsa yapsınlar, ben kendi işime bakarım” gibi şeyler duyabilirsiniz. İşte bütün bu nedenlerden dolayı eğitim özelleştirilmemelidir. Çünkü eğitim özelleşirse öğretmen geçinmek için öğrenci arayan kişi durumuna düşer. Öğrenci patron haline gelir. Bu da yukarıda açıkladığımız nedenlerden dolayı bir toplumun ahlaki olarak çöküşüne neden olacak önemli etkenlerden biri olur. Bu nedenle eğitim devletin tekelinde olmalıdır. Özel eğitim kesinlikle olmamalıdır. Öğretmenler devletten maaş almalıdırlar. Öğrenci ve öğretmen arasında hiçbir para ilişkisi olmamalıdır. Bugün ülkemizde devlet okullarında yaşanan önemli sorunlardan biri de öğretmenlerin para toplayıcı olarak kullanılmalarıdır. Yöneticiler öğretmenlere para toplatarak öğretmenleri öğrenci ve velilerle karşı karşıya getirmektedirler. Devlet bütün eğitim giderlerini karşılamalıdır. Eğer velilerden katkı alınacaksa da bunu öğretmenler değil okul yöneticileri yapmalıdır. Son olarak bir kez daha yineleyelim öğretmen ve öğrenci arasında kesinlikle hiçbir parasal ilişki olmamalıdır.

Anahtar Sözcükler: Ahlak eğitimi, paralı eğitim, öğretmenler, öğrenciler.

MEDYATİZE OLMUŞ BİR TOPLUMDA HALK EĞİTİMİ

Prof. Dr. Hüseyin KÖSE
Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü Öğretim Üyesi
e-posta: huseyink180@yahoo.com

Arş. Gör. Fahrünnisa BAKIRCI KAZAN
Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü
e-posta: fnisa@windowslive.com

ÖZET

Günümüzde medya içerikleri yoluyla verilen eğitimin zaman ve mekân tanımayan kapsama alanı ve yaygınlığı dikkat çekici boyutlara erişmiştir. Teknoloji çağının olanakları kullanılarak gerçekleştirilen kitlesel eğitimin, temel bir insan hakkı olarak nitelendirilmesi, karşılığını “Herkes için eğitim”, “Yaşam boyu eğitim” vb. ifadelerde bulmaktadır. Kitle iletişim araçları, bireysel bilincin şekillenmesinde de aile ve okuldan daha öncelikli bir rol oynamaya başlamıştır. Bu bağlamda, yeni bilgi teknolojileriyle birlikte çerçevesi daha da genişleyen halk eğitimini medya destekli kitle eğitimiyle birlikte yeniden düşünmek gerekmektedir. Medya içerikleri siyasal, sosyal, ekonomik ve tarihsel bağlamlar hesaba katılarak üretildiğinden, yalnızca “haberdar etme” işleviyle sınırlı olmamakta, aynı zamanda duygu, tepki ve değerlerin biçimlenişine de ciddi biçimde katkıda bulunmaktadır. Bir toplumun üyelerini ortak beklentiler, amaçlar ve hedefler doğrultusunda güdülemek; toplumsal yararlılık, kolektif sorumluluk, bütünleşme, işbirliği, vb. toplumsal güdümler etrafında birleştirmek konularında kitle iletişim araçlarına bu bağlamda önemli görevler düşmektedir. Bireysel, toplumsal, kültürel, siyasal, ekonomik sorunlar, yükümlülükler ve haklar konusunda bireyleri eğitmeyi asli görevi addetmiş bir medyanın “kamu yararı” ilkesi ve “toplumsal sorumluluk kuramı” çerçevesinde üstlendiği rolleri halk eğitimiyle dolaysız ilişkisi bağlamında yeniden tartışmaya açmak gerekmektedir. Sosyal gerçekliğin kavranmasında medya içeriklerinin üstlendiği rolün önemi ve medyanın inşa ettiği toplumsal dünya algısı ile izler kitlenin gerçek dünyayı algılama biçimleri arasındaki yakın bağlantı düşünülecek olursa, medyanın tek tek bireyler üzerindeki etkisi ve toplumsal rolünün adeta bir “sürekli eğitim merkezi” niteliğine dönüştüğünü söylemek mümkündür. Şu halde, ideal anlamda hiçbir politik doktrine hizmet etmeyecek, hiçbir entelektüel dogma veya pedagojik öğretilerden referans almayacak bir halk eğitimi anlayışının geçerli kılınmasında aşırı medyatize olmuş bir toplumun sunduğu / sunacağı olanaklar nelerdir? Bu çalışmada, teorik düzlemde, medyanın eğitici işlevinin her yurttışa yaşamı boyunca açık olacak bir halk eğitimi düşüncesinin pratik çerçevesinin oluşturulmasına yaptığı / yapacağı katkılar irdelenecektir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Halk Eğitimi, Medya, Toplumsal Yarar, Medyatize Olmuş Toplum.

AYFER TUNÇ'UN SAKLI VE EVVELOTEL ESERLERİNDE BEZİK OYNAYAN KADINLAR'IN İZDÜŞÜMLERİ

Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR

Siirt Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, hyasar@siirt.edu.tr

Ramazan İPEK

Öğrt. Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Günümüzde daha çok karşılaştırmalı edebiyat adıyla kullanılan mukayeseli edebiyat bilimi; ulusal, bölgesel ve uluslararası edebiyatları, girmiş oldukları etkileşim bakımından inceler. Karşılaştırmalı edebiyat biliminin esası, her ulusun kendine ait olan yapıtlarının ortak, evrensel bir edebiyat havuzu veya kültürü oluşturmasıdır. Bu tür çalışmalar, şair ve yazarların bireysel etkileşimini göstermenin yanı sıra toplumlar arasındaki ilişkileri de dikkatlere sunar. Dünya'da pek çok eser, ister aynı dilde isterse farklı dillerde yazılmış olsun, diğer pek çok eserle biçim, içerik ve üslup bakımından benzer özellikler taşımaktadır. Dolayısıyla bazen bir yazar, başka milletten bir yazardan etkilendiği gibi bazen aynı milletten çağdaş olan ya da olmayan iki yazar arasında bu etkileşim görülür. Türk edebiyatında da bazı yazarlar arasında birbirlerini beğenmekten ötürü gerçekleşen etkileşimler mevcuttur. Bazı yazarlar edebiyat serüveninin başında ya da ortasında bir başkasından etkilenmiş ve bununla birlikte kendi edebi kimliğine bu etkiyi yansıtmıştır. Bu etkileşimi ortaya çıkarmak için yazarların biyografik özellikleri, eserleri, yazıları ve kendi demeçleri önemli kaynaklardır. Söz konusu kaynakların tespit edilmesi durumunda karşılaştırmalı edebiyat bilimi ilkeleri ile hareket edilerek ilişkiler kurulur. Bu çalışmada Türk edebiyatının iki önemli yazarı, karşılaştırmalı edebiyat biliminin metotları ile prensipleri göz önüne alınarak mercek altına alınmaktadır. Ayfer Tunç'un öykülerinde Edip Cansever'in izleri sürülmektedir. Yazarlardan biri öykücü diğeri şair olduğu için önce bu iki yazınsal tür hakkında bilgi verilecek, sonra karşılaştırmalı edebiyat biliminin genel hatları çizilecek, daha sonra yazarların biyografik özellikleri gözden geçirilecek ve nihayetinde karşılaştırılan eserlerdeki benzer hususlar, yazarların etkileşim içinde oldukları mevzular tespit edilip ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelime: Ayfer Tunç, Edip Cansever, Mukayeseli Edebiyat, Saklı, Bezik Oynayan Kadınlar.

ÖMER SEYFETTİN HİKÂYELERİNDE GUY DE MAUPASSANT TESİRİ

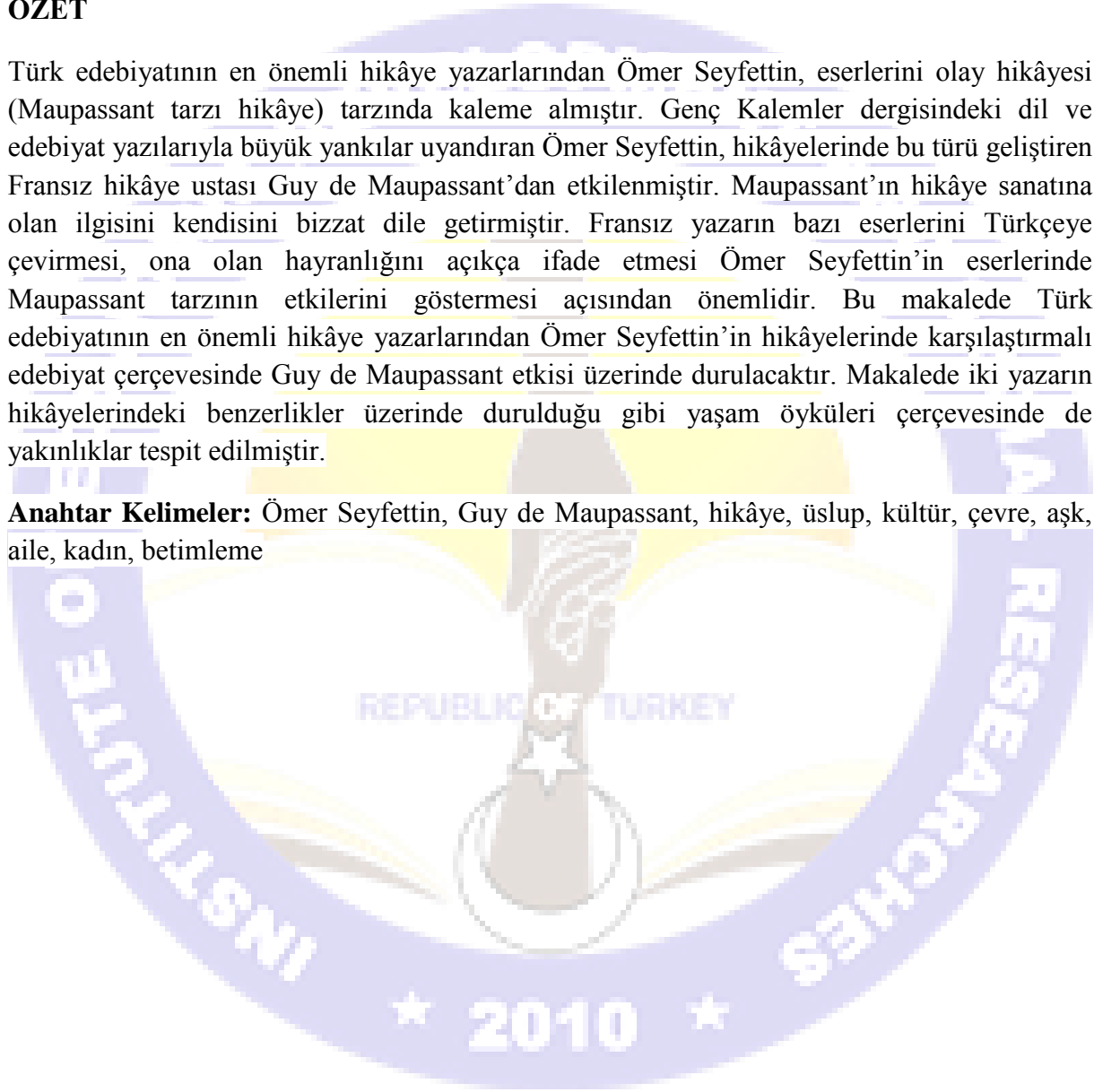
Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR
Siirt Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, hyasar@siirt.edu.tr

Ağit AYDIN
Öğrt., Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Türk edebiyatının en önemli hikâye yazarlarından Ömer Seyfettin, eserlerini olay hikâyesi (Maupassant tarzı hikâye) tarzında kaleme almıştır. Genç Kalemler dergisindeki dil ve edebiyat yazılarıyla büyük yankılar uyandıran Ömer Seyfettin, hikâyelerinde bu türü geliştiren Fransız hikâye ustası Guy de Maupassant'dan etkilenmiştir. Maupassant'ın hikâye sanatına olan ilgisini kendisini bizzat dile getirmiştir. Fransız yazarın bazı eserlerini Türkçeye çevirmesi, ona olan hayranlığını açıkça ifade etmesi Ömer Seyfettin'in eserlerinde Maupassant tarzının etkilerini göstermesi açısından önemlidir. Bu makalede Türk edebiyatının en önemli hikâye yazarlarından Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde karşılaştırmalı edebiyat çerçevesinde Guy de Maupassant etkisi üzerinde durulacaktır. Makalede iki yazarın hikâyelerindeki benzerlikler üzerinde durulduğu gibi yaşam öyküleri çerçevesinde de yakınlıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ömer Seyfettin, Guy de Maupassant, hikâye, üslup, kültür, çevre, aşk, aile, kadın, betimleme

FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN TMS 17 FİNANSAL KİRALAMA STANDARDI KAPSAMINDA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Doktora Öğr. Kudbeddin ŞEKER
İnönü Üniversitesi, kudbeddinseker@gmail.com

Arş. Gör. İbrahim ÇEMBERLİTAŞ
Dicle Üniversitesi, ibrahimcemberlitas@hotmail.com

ÖZET

Ticari hayatın uluslararası boyuta varmasının doğal bir sonucu olarak Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ortaya çıkmıştır. Ülkelerin ticari faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesi açısından ortak bir dil olan uluslararası muhasebe standartları her ülkede olduğu gibi ülkemizde kendi dilimize çevrilerek bu anlamda Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) muhasebe bilimimize kazandırılmıştır. İşletmeler tarafından faaliyetlerin muhasebeleştirilmesinde ayrı ayrı belirlenmiş ortak muhasebe standartları kullanılmaktadır. Böylece benzer işlemler için kullanılacak özgün muhasebe standartları geliştirilmiştir. Finansal kiralama, işletmelerin kuruluş veya büyüme dönemine geçtiklerinde, yatırımlarını gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları orta vadeli finansman yöntemlerinden birisidir. Yatırımların gerçekleşmesinde banka kredileri ve özkaynakların kullanılmasına alternatif bir finansal yöntemdir. Çalışmamızda TMS 17 Finansal Kiralama Standardının, faaliyetlerin ve finansal kiralamanın muhasebeleştirilmesi anlamında kullanılacak politikalara yer verilmiştir. Bu politikaların hem kiraya veren hem de kiracı açısından uygulanmasına yönelik örnekler verilip çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası muhasebe standartları, finansal kiralama, faaliyet kiralaması

UMS 11 İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ KAPSAMINDA YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM FAALİYETLERİNİN RAPORLANMASI

Arş. Gör. İbrahim ÇEMBERLİTAŞ
Dicle Üniversitesi, ibrahimcemberlitas@hotmail.com

Doktora Öğr. Kudbeddin ŞEKER
İnönü Üniversitesi, kudbeddinseker@gmail.com

ÖZET

Uluslararası Muhasebe Standartları ülkeler arasında ticari işlemlerin, finansal faaliyetlerin kaydedilmesi anlamında özellikle işletmelerin muhasebe birimleri için ortak bir dil niteliğini kazanmıştır. Zira Türkiye’de olduğu gibi tüm ülkelerde de ekonomik faaliyetler muhasebeleştirilmekte ve bu işlemler ülkelerin ön gördüğü muhasebe planları ya da standartları çerçevesinde olmaktadır. Tüm bu faaliyetler ülke sınırlarını aştığında işletmelerin karşılıklı muhasebe işlemlerinde iki tarafın da anlayabileceği ortak bir dil olması gerekecektir. İşte bu anlamda Uluslararası Muhasebe Standartları ülkelerin ihtiyacı olan bu ortak dil olmuştur.

UMS 11 İnşaat Sözleşmeleri de Uluslararası Muhasebe Standartlarından biridir. İnşaat sektöründe yıllara yaygın inşaat taahhüt işlemlerinin muhasebeleştirilmesi konusunda UMS 11 Türkiye’deki uygulamalardan farklı birkaç uygulama ön görmektedir. Çalışmamız; genel olarak muhasebe standartlarının tanımı yapılmış olup UMS 11’in yıllara yaygın inşaat işlemlerinin farklı aşamalarında raporlanmaya esas örnek muhasebe uygulamalarına yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası muhasebe standartları, İnşaat Sözleşmeleri, yıllara yaygın inşaat taahhüt işlemleri

DİN SOSYOLOJİSİNDE ANLAM VE YAPILAR BAĞLAMINDA DİNİN ANLAŞILMASI: WEBER, BERGER VE ELİADE ÖRNEKLERİ

UNDERSTANDING OF RELIGION IN TERMS OF MEANING AND STRUCTURE IN THE SOCIOLOGY OF RELIGION: SAMPLES OF WEBER, BERGER AND ELIADE

Doç. Dr. İbrahim MAZMAN
Kırıkkale Üniversitesi, ibrahimmazman5@yahoo.com

Atilla ALTUN

Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, ati_altun@yahoo.com

ÖZET

Max Weber'in Din Sosyolojisi eserinin 20. yüzyılın başlarında yayınlanmasıyla birlikte, dini anlama ve yorumlama bakımından farklı bakış açıları gelişmeye başladı. Weber'in çalışmaları, dini yaşayış ve inançlar ile toplum arasındaki ilişkinin anlaşılması için kişilerin inanç dünyaları ile sosyal kurumlar arasındaki ilişkinin vurgulanması temeli üzerineydi. Bu eserden sonra 20. Yüzyılın ilk çeyreği itibariyle makro-sosyolojik düzeydeki düşünceler, yerini somut yaşantıya bırakarak bilim ve düşüncedeki çıkmazlara yeni bir kapı açma iddiaları belirmeye başladı. Akım olmaktan çok bir yöntem arayışı gibi görünen bu iddialar, kendini Din Sosyolojisi çalışmalarında da göstermiş ve özne-nesne ilişkisini konu edinen "fenomonolojik yaklaşım" ortaya çıkmıştır. Bu süreçte fenomenolojik yaklaşımı benimseyerek çalışmaları derinleştiren iki okul ortaya çıkmıştır. Birisi Almanya'da Edmund Husserl'in fenomenolojik felsefesini sosyolojiye uygulayan Alfred Schutz ve onun öğrencisi Peter Berger'in fenomenolojik yaklaşımlarıdır. "Sosyal Dünyanın Fenomenolojisi" adlı ünlü eseriyle Schutz, Husserl'in fenomenolojik felsefesi için sosyolojik temeller ortaya koymaya çalışmıştır. Bir diğer fenomenolojik okul ise Hindistan'da başladığı akademik araştırmalarını ABD Chicago Üniversitesi'nde sürdürmüş olan Romanya'lı Mircea Eliade'nin öncülüğünde gelişen fenomenolojik yaklaşımdır. Eserlerinde çoğunlukla anlam boyutunda kozmosun kuruluşu ve yeniden inşası sürecinde kişisel tecrübeye yaptığı vurgu öne çıkmaktadır. Bu iki okul, Weber'in eserlerinden de etkilenerik yaklaşım açısından temelde iki farklı din sosyolojisi bakış açısı sergilemektedirler. Bu çalışmadaki amacımız, Max Weber'in din sosyolojisi çalışmalarını irdelemek ve sonrasında onun yöntemine benzer bir şekilde "anlam" vurgusu yaparak çalışmalarını derinleştiren bu iki ayrı fenomenolojik yaklaşımı, Berger ve Eliade'nin fenomenolojik yaklaşımlarını, din sosyolojisi bağlamında karşılaştırmaya çalışmaktır. Böylece sosyolojik açıdan bakıldığında Weber'le başlayan bu yeni din algısının farklı iki bakış açısı ile tekrar yorumlanması mümkün olacak ve din sosyolojisi ile ilgili sonraki çalışmalara öncülük etmesi imkânı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Fenomolojik Yaklaşım, Weber, Eliade, Berger.

ABSTRACT

When Max Weber's Sociology of Religion was published in the early 20th century, different points of view were developed in terms of understanding and interpreting the religion. Weber's studies were about emphasizing the relationship between people's worlds of belief and social institutions for understanding the relationship between society and religious living and beliefs. After that, by the first quarter of 20th century, thoughts on macro-sociological level gave way to concrete life, and new searches appeared for impasses on science and ideas. These assertions that seem to be a method seeking instead of a movement occurred in the sociology of religion, and "phenomenological approach" arose for the subject-object relationship. Two schools that adopt phenomenological approach were appeared in this period. One of them is the phenomenological approach of Alfred Schutz and his student Peter Berger who implemented the phenomenological philosophy of Edmund Husserl to sociology. Schutz tried to set up sociological bases for Husserl's phenomenological philosophy in his famous work "The Phenomenology of the Social World". The other phenomenological school is the approach developed with the help of Mircea Eliade who is Romanian and worked first in India and then in Chicago University. Eliade usually emphasises the personal experience in the process of setting up and rebuilding the cosmos. These two schools present two different sociological points of view and are influenced by the works of Weber. Our aim on this study is to discuss Max Weber's works on the sociology of religion and to compare the two different phenomenological approaches of Berger and Eliade who deepen their studies by emphasizing the "meaning" similar to Weber's. So, this new perception of religion which started with Weber will be interpreted again with different points, and it will be possible to guide for the following studies.

Key Words: Sociology of Religion, Phenomenological Approach, Weber, Eliade, Berger.

OSMANLI'DAN TÜRKİYE CUMHURİYETİNE İKTİDARLARIN MEŞRUIYET KAYNAKLARI

THE LEGITIMACY SOURCES OF POWERS FROM OTTOMANS TO THE REPUBLIC OF TURKEY

Atilla ALTUN

Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, ati_altun@yahoo.com

Doç. Dr. İbrahim MAZMAN

Kırıkkale Üniversitesi, ibrahimmazman5@yahoo.com

ÖZET

Siyaset, yazılı kaynaklardan edinilen bilgilerden yola çıkarak insanlık tarihinin başlangıcından günümüz toplumsal yapılarına kadar bahsi geçen önemli konular arasındadır. Hükmetme, uzlaşma, anlaşma veya gücü elinde bulundurma gibi konular bakımından insanların ilgisini çeken bu kurum, her zaman varlığını koruyarak kent devletlerinde, feodal yönetimlerde, imparatorluklarda, ulus devletlerde vb. farklı yapılarda farklı biçimlerde kendini göstermiştir. Siyasi gücün varlığını devam ettirmesi veya farklı sebeplerle el değiştirmesi tarihsel süreçte meydana gelen teknolojik, kültürel, ekonomik ve dini gelişmelerle paralellikler izlemiştir. İktidarı elde etme yöntemleriyle ilgili değişim ve dönüşümlerin ortaya çıkması kaçınılmaz hale gelmiştir. Siyasi tarihte gücün ele geçirilmesi ve devam ettirilmesi, tam anlamıyla otorite olma ve bu otoriteyi sürdürme yetkisi bakımından çeşitli araçlara ve inançlara dayandırılarak mümkün hale gelmiştir. İktidarın gücünü yönetilenler karşısında ispat etmesi ve bu gücü yani otoriteyi hükmedilenler üzerinde devam ettirmesi meşru bir kaynak veya kaynaklar gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Devamlılık ve hükmetmenin kabul görmesi için vazgeçilmez görünen bu kaynaklar bireyi, toplumu, toplumsal yapıları ve kurumları kontrol edebilme kapasitesi olarak iktidarın otoriteye dönüştürülmesi için şarttır. İktidarlar ancak yönetilenler tarafından kabul gördüklerinde otorite olabilir ve yönetimin verdiği büyük hazzı daha verimli kullanabilir. Bu çalışmadaki amacımız, tarihsel süreçte iktidarların güç elde etmek ve siyasi otorite haline gelmek için kullandıkları meşruiyet kaynaklarını özetleyerek, Osmanlı'nın ilk kuruluş yıllarından günümüz Türkiye'sine kadar jeopolitik, sosyolojik, ekonomik ve kültürel birçok açıdan önemli bir konum olma özelliğini koruyan Anadolu'da hüküm süren siyasi güçlerin kullandıkları meşruiyet kaynaklarını ortaya koymaktır. Osmanlı'nın ilk kurulduğu yıllardan günümüz Türkiye Cumhuriyetine kadar geçen sürede otoritelerin din, kültür, ekonomi gibi önemli kurumlar temelinde hükmetme becerileri geliştirdikleri açıktır. Küresel ölçekte bakıldığında kullanılan klasik ve modern siyasi meşruiyet kaynaklarının hemen hemen hepsinin bu coğrafyada örneklerine rastlamak mümkündür. Bu durum bize kullanılan meşruiyet kaynaklarının çeşitliliğinin farklı alanlardaki gelişim ve dönüşümlerle yüksek derecede ilgili olduğunu ve dünya ölçeğinde meydana gelen değişimlerin devamlı suretle kıtaları, bölgeleri ve ülkeleri etkilediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, İktidarın meşruiyeti, Otorite, Osmanlı İmparatorluğu, Türkiye Cumhuriyeti.

ABSTRACT

Politics is one of the important subjects mentioned from the beginning of the history of humanity to today's social structures based on the information from the written sources. This institution that arouses human's attention in terms of some subjects like domination, reconciliation, agreement or having the power have maintained its continuity and showed itself as different forms in several governing systems. Political power's continuity or changing hand has interactions with technological, cultural, economic and religious developments; and the changes and transformations on the methods for seizing the power have become unavoidable. In political history, seizing the power and continuity became available basing it to several instruments and beliefs in terms of its transforming to authority. To prove the power of governor against ruled people and to maintain it reveal the necessity of legitimate source. These sources irrevocable for approve of domination are necessary for making the power an authority which means the capacity of controlling the institutions and humanity. When the power is accepted by the ruled people, it becomes an authority and can use the pleasure of governing more effectively. The aim of this study is to summarize the legitimate sources and to reveal the sources used in this region-Anatolia from Ottomans to the Republic of Turkey. It is obvious that the authorities from Ottomans to Turkey have developed ruling skills based on important institutions like religion, culture and economy. When examined on a global scale, it is possible to see the examples of classical and modern legitimacy sources in this region. It is obvious that the variety of legitimacy sources is connected to the developments and transformations in different areas and the changes in the world always affects continents, regions and countries.

Key Words: Politics, Legitimacy of Power, Authority, Ottoman Empire, Republic of Turkey.

MUHASEBEYE YÖN VEREN KANUNLARDAN 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU'NUN YAPIM AŞAMASINDA BASKI GRUPLARININ ETKİSİ

Mustafa SAVCI

Yrd.Doç.Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, mustafa.savci@erdogan.edu.tr

İbrahim OLGUN

Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, ibrahim.olgun@erdogan.edu.tr

Muhammet Sadık İPEKOĞLU

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Esendere Gümrük Müdürlüğü, m.sadikipekoglu@gmail.com

ÖZET

Muhasebe, işletmelerde meydana gelen ve para ile ifade edilebilen ekonomik olayları kayıtlara geçiren, sınıflandıran ve bunlardan doğacak sonuçları yorumlayarak raporlayan bir dal olarak tanımlanabilir. Ortaya konulan bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, modern muhasebenin, işletme sahipleri, işletme ile doğrudan veya dolaylı ilişki içinde olan veya olacak olanlar ile vergi idaresi bakımından yerine getirilmesi gereken bazı fonksiyonları bulunmaktadır. Vergilendirme ile muhasebe arasındaki bu ilişki özellikle gelir ve kazancın kavranmasına yönelik olan gelir ve kurumlar vergisinde kendisini daha da göstermektedir. Sözü edilen vergilerde, vergi bilançosunun çıkarılması ve vergilemenin bu bilançoya göre yapılması gerekmektedir. Vergi bilançosunun çıkarılmasında ise birçok vergi kuralının etkili olduğu görülmektedir. Hangi harcamalar gider olarak yazılacak, işletmenin aktif ve pasifinde yer alan değerler hangi değerlendirilecek, amortismanlar hangi ölçüler içinde muhasebeleştirilecek ve karşılıklar nasıl ve hangi oranlarda ayrılarak muhasebe kayıtlarına intikal ettirilecek gibi birçok muhasebe işlemlerinde, vergi kanunlarında yer alan hükümler muhasebeye yardımcı olacaktır. Öte yandan, vergi bilançosu çıkarmak suretiyle vergilendirmenin yapılabilmesinde ise muhasebe etkili olmaktadır. Yani muhasebe ile vergi arasındaki ilişki, karşılıklı olarak işlemektedir. Muhasebeyle bu kadar sıkı bağlara sahip olan gelir vergisi kanunları yapılırken ortaya çıkacak kanundan etkilenecek olan taraflar bir araya gelerek baskı grupları oluşturmakta ve kanunların yapım aşamalarında kendi aleyhlerine olan maddelerin değiştirilmesi ve kendi lehlerine olan maddelerin getirilmesi hususlarında kanun koyucuyu etkilemeye çalışmaktadırlar. Baskı gruplarını; ekonomik, ahlaki, sosyal, kültürel, ideolojik, siyasal ve çevresel konularda, menfaatlerini korumak amacıyla bir araya gelmiş ve mevcut iktidarı ele geçirmek istemeyen, buna rağmen yasama faaliyetlerinde etkinliğini hissettirip kendi lehine karar almaya çalışan, organize olmuş, bölgesel, ulusal veya uluslararası büyüklükteki gruplar olarak tanımlamak mümkündür. Bu gruplar, temsil ettikleri kitlelerin çıkar ve menfaatlerini korumak için hükümetten istediklerini alabilmektedirler. Çalışmamızda, literatür taraması yöntemi izlenerek 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun oluşturulması sürecinde baskı gruplarının etkisi ele alınmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Hukuku, Gelir Vergisi Kanunu, Muhasebe, Muhasebe Sistemleri, Baskı Grupları

CEZA MUHAKEMESİNDE FAİL İLE MAĞDURUN UZLAŞMASININ SONUCU

Arş. Gör. İbrahim SİNEKÇİ
Dicle Üniversitesi, ibrsnkc@gmail.com

ÖZET

Uzlaşma; soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar ile kanunda belirtilen suçlarda failin bir edimi yerine getirmeyi, mağdurun da bununla yetinmeyi kabul etmesi veya edimsiz olarak anlaşmaları hâlinde soruşturma aşamasında kovuşturmaya yer olmadığı veya kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilmesini, kovuşturma aşamasında davanın düşmesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını sağlayan müessesedir. Uzlaşmada şüpheli veya sanık, mağdur ile anlaşarak ceza muhakemesinin ilerlemesine engel olmaktadır. Dolayısı ile fail ile mağdurun uzlaşmasının, muhakeme hukuku kurumu olma özelliğinin ağır bastığını kabul etmek gerekir. Ceza Muhakemesi Kanunu m. 253/1'e göre, belli suçlarda, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişinin uzlaştırılması mümkündür. Bunun yanı sıra taraflar arasında uzlaştırma yapılabilmesi için bu suçlar bakımından kamu davası açılması için yeterli şüphenin oluşması gerekir.

Uzlaşma sonucunda şüphelinin edimini def'aten yerine getirmesi halinde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu 171 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilir. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez. Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararından sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu 171 inci maddenin dördüncü fıkrasındaki şart aranmaksızın, kamu davası açılır. Uzlaşmanın sağlanması halinde, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz; açılmış olan davadan feragat edilmiş sayılır. Şüphelinin, edimini yerine getirmemesi halinde uzlaşma raporu veya belgesi, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı ilam mahiyetini haiz belgelerden sayılır.

Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini def'aten yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar verir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde; sanık hakkında, Ceza Muhakemesi Kanunu 231 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilir. Geri bırakma süresince zamanaşımı işlemez. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkeme tarafından, Ceza Muhakemesi Kanunu 231 inci maddenin onbirinci fıkrasındaki şartlar aranmaksızın, hüküm açıklanır.

Uzlaşma sonucunda verilecek kararlarla ilgili olarak Ceza Muhakemesi Kanun'unda öngörülen kanun yollarına başvurulabilir. Bu çalışmada, fail ile mağdurun uzlaşmasının sonucu üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzlaşma, Soruşturma aşaması, Şüpheli, Mağdur

CEZA MUHAKEMESİNDE SORUŞTURMA AŞAMASINDA ÖNÖDEME

Arş. Gör. İbrahim SİNEKÇİ
Dicle Üniversitesi, ibrsnkc@gmail.com

ÖZET

Önödeme, Cumhuriyet savcısının soruşturma sonucunda şüphelinin suçu işlediğine dair yeterli şüphe ortaya koyan delille ulaşmasına rağmen, iddianame düzenlemeyerek, şüphelinin para cezası ödemesi karşılığında, kovuşturmayla yer olmadığı kararıyla uyuşmazlığı ortadan kaldırmasına sağlayan bir kurumdur. Önödeme teklifi muhakeme ilişkisini düşürmemektedir. Teklifin kabul edilerek para cezasının ödenmesi yani cezanın infaz edilmesiyle ceza ilişkisi düşmektedir. Dolayısıyla önödeme teklifine ilişkin kurallar muhakeme kurallardır. Bu sebeple önödeme teklifi karma nitelikte olmayıp saf bir muhakeme işlemidir. Cumhuriyet savcısı, uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçlarda ön ödeme önermek zorundadır. Yasanın ifadesinden de anlaşılacağı gibi uzlaşma kapsamında kabul edilen suçlar için önödemeye başvurulamaz.

Önödemenin şartlarının gerçekleştiği hallerde, soruşturmayı yürüten cumhuriyet savcısı, şüpheliye, belirlenen paranın soruşturma giderleriyle birlikte on gün içinde devlet hazinesine ödenmesi hususunda bir önödeme tebligatı gönderir. Şüpheli, yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde belirlenen parayı ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz, kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilir. Yargıtay, önödeme nedeniyle verilen kovuşturmayla yer olmadığı kararlarını önleme etkisi bakımından mahkeme kararlarıyla aynı değerle kabul etmektedir. Bu durumda, dosya infazla kapanmış olur ve şüpheli hakkında bir daha kamu davası açılmaz.

Fail hakkında, birkaç suçtan birden önödemenin uygulanacağı hallerde, önödeme ihtarında her suç için öngörülen ceza miktarı ve giderlerin açıkça gösterilmesi gerekir. Suçlarının tümünün karşılığı olan ceza miktarını ve soruşturma giderlerini içeren önödeme ihtarında bulunulması, Yasa'ya aykırıdır.

Önödemenin uygulanması nedeniyle, kamu davasının açılmaması veya ortadan kaldırılması, kişisel hakkın istenmesine etki etmez. Diğer bir ifadeyle, şüphelinin önödeme teklifini kabul ederek ödemede bulunması halinde de, aleyhine hukuk davası açılarak kişisel hakların talep edilmesi mümkündür. Ancak önödemenin kabul edilmesi, şüpheli için suçun ve kusurun kabulü anlamına da gelmemektedir. Uyuşmazlığın önödeme ile sonuçlanması, açılan hukuk davasında şüpheli yahut sanık aleyhine sonuç doğurmaz.

Ödemede bulunulması üzerine verilen kovuşturmayla yer olmadığına dair kararlar, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir. Bu çalışmada, soruşturma aşamasında başvuru önödeme kurumunun kendine özgü özellikleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Önödeme, Soruşturma aşaması, Cumhuriyet savcısı, Adli para cezası

İBN HACER EL-HEYTEMÎ'NİN ŞÂFÎ FIKHINA KATKISI

Arş. Gör. İbrahim SİZGEN

Mustafa Kemal Üniversitesi, ibrahimsizgen@hotmail.com

ÖZET

Bir âlim değerlendirilirken onun fitratı, karakteri, yaşadığı dönemi, yakın-uzak çevresi, seyahatleri, eğitimi, hocaları, içinde yetiştiği kültür ortamı, dili, mezhebi, toplum içerisindeki statüsü, telif ettiği eserleri tanımak ve tanıtmak önem arz etmektedir. İlgi duyulması gereken âlimlerden biri de İbn Hacer el-Heytemî'dir. Heytemî ortaya koyduğu fikhî gayretlerden dolayı Şâfîî terâcim eserlerinde hayatına ve ilmî faaliyetlerine sıkça yer verilmiştir. İbn Hacer el-Heytemî, müteahhir Şâfîî fukahâsı muhakkik âlimlerinden olmakla birlikte aynı zamanda aklî, naklî ve fennî ilimler sahasında eserler ortaya koymuş çok yönlü bir âlimdir. Öyle ki, tabakât kitaplarında Heytemî'nin kaleme aldığı kitap, haşiye, talik ve risalelerin sayısı yüz on yedi adet olduğu rivayet edilir. Birçok talebe yetiştirmiş aynı zamanda fıkıh, hadis, tefsir, edebiyat, astronomi, Arap grameri, kelim ve diğer ilmî sahada birçok eser telif ederek de genelde İslam kültürüne özelde ise Şâfîî fikhına katkıda bulunmuştur. Heytemî'nin mezhebe yönelik faaliyetlerini anlayabilmemiz için kısaca Şâfîî mezhebinin teşekkülünü anlatmamız gerekmektedir. Şâfîî mezhebi kuruluş, nakil, istikrar ve tahrir-tenkih dönemleri olmak üzere dört aşamadan geçmiştir. Mezhebin kuruluşu, h. 195-204/811-819 yılları arasındaki imam Şâfîî'nin mutlak müçtehit olduğunu gösteren kavli-i kadîm-kavl-i cedîd ve vefatına kadarki faaliyetlerini konu edindiğini söylemek mümkündür. Mezhebin nakil dönemi, imam Şâfîî'nin vefatı h. 204/819 ile talebelerinden Rebî' b. Süleymân el-Murâdî'nin ölümü h. 270/883 yılına kadar mezhebe dair yapılan fikhî gayretleri ele almaktadır. Bu dönemde Şâfîî'nin Mısır'da yetiştirmiş olduğu Buveytî, Müzenî, Yûnus b. Abdüla'lâ es-Sadefî, Rebî' b. Süleyman el-Murâdî başta olmak üzere ilk dönem talebeleri, birçok fakihe ders vererek mezhebin aktarılmasına yardımcı olmuşlardır. Mezhebin istikrar dönemi ise, h. 270/883 Rebî'nin vefatı ile Gazzâlî'nin ölümü h. 505/1111 seneleri arasındaki fukahânın gayretlerini konu edinmektedir. Mezhebin istikrar kıldığı bu dönemde Şâfîî fakihlerinin kaleme aldıkları eserlerin çok olması, bu fakihlerin farklı bölgelere dağılması ve mezhep aktarımındaki bazı farklılıkların ortaya çıkması gibi nedenlerden dolayı Irak ve Horasan'daki fakihlerde hükümleri istinbat etmede anlayış farklılığı neticesinde *Tarîkatu'l-İrâkiyyîn* ve *Tarîkatu'l-Horasâniyyîn* adlarında iki ekol gelişmiştir. Şâfîî mezhebinin teşekkülünü sağladığı dördüncü aşama ise tahrir ve tenkih dönemidir. Bu dönem ise Gazzâlî'nin vefatı h. 505/1111 ile Şemsüddîn er-Remlî'nin vefatı h. 1004/1596 yılları arasında kapsamaktadır. Bu dönemde mezhep iki tenkih sürecinden geçmiştir. Birincisi Şâfîî mezhebi içerisinde yer alan şâz ve muhtelefun fih bazındaki görüşlerin çok olması neticesinde başta Râfîî el-Kazvînî ve halefi Nevevî'nin tenkididir. İkincisi ise İbn Hacer Heytemî ve Şemsüddîn er-Remlî'nin Râfîî ve Nevevî'nin görüşlerini süzgeçten geçirmeleri olarak yürüttükleri tenkih faaliyetidir. Nitekim Heytemî, Râfîî ve Nevevî'nin yaptığı gibi Şâfîî'nin usûl anlayışını dikkate alıp İmam Şâfîî'ye isnadı mümkün olmayan şâz ve muhtelefun fih bazında mezhep içerisinde yer alan görüşleri tenkih (ayıklamak, süzgeçten geçirmek) ederek Râfîî el-Kazvînî ve Nevevî'den sonra

mezhepte tercih ehli sayılmıştır. Bu alanda vermiş olduğu en önemli katkı ise *Tuhfetu'l-Muhtâc Şerhu'l-Minhâc* adlı eseridir. Bu eser, Şâfiî muhakkik âlimlerce incelenmiş eserde yer alan şerî hükümler Hadramevt, Şam, Dağıstan, Yemen ve Hicâz Şâfiî müteahhir fukahâsı tarafından Râfiî ve Nevevî'nin görüşlerinden sonra mezhepte mutemet görüşler olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla Heytemî bu güzide eseriyle müteahhir fakihler nazarında benimsenmiş ve ele aldığı fetvalar ise neredeyse tartışmasız mezhepte kabul görmüştür. Bu tebliğimizde İbn Hacer el-Heytemî'nin hayatı, fıkıh sahasında kaleme aldığı eserleri ve Şâfiî mezhebine olan katkılarından bahsedeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Şâfiî fıkıhı, İbn Hacer el-Heytemî, tenkih, müteahhir fukahâ.

DEFİNDEN SONRA ÖLÜYE YAPILAN TELKİN UYGULAMASININ FIKIH MEZHEPLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Memet Zeki UYANIK
Mustafa Kemal Üniversitesi, mzuyanik@hotmail.com

Arş. Gör. İbrahim SİZGEN
Mustafa Kemal Üniversitesi, ibrahimsizgen@hotmail.com

ÖZET

İnsanoğlu, eşref-i mahlûkât ve mükerrem bir varlık olarak yaratılmıştır. İslam dini, bu özellikte yaratılan insanın bedenini dokunulmaz kabul edilmiş ve zaruret-i hamse ile de koruma altına almıştır. Bu bedene zarar vermeyi kişinin kendisine de başkasına da yasaklayarak haram kılmıştır. İslam dini, mükerrem varlık kabul ettiği insanın canlı bedenine önem verdiği gibi ölümü halinde cansız bedenine de önem atfetmiştir. Çünkü mümin insanın ölüsü de dirisi de değerli ve dokunulmazdır. Bu bağlamda İslam dini, insana hayatta olan kişilere karşı sorumluluklar yüklediği gibi vefatından sonra da ölü ile ilgili gasil, tekfin, namaz ve defin gibi görevler yüklemektedir. Bu görevlerin dışında tartışmalı olmakla birlikte ölüye yapılan başka uygulamalar da söz konusudur. Ölü kimseyi defnettikten sonra kabirde Münker ve Nekir meleklerin sorularını kolay bir şekilde cevaplandırabilmesi ümidi ile mezarı başında ona yapılan telkîn duası da bu uygulamalardan biridir. Ölen kişiyi defnettikten sonra kabri başında ona İslam'ın temel prensiplerini okuyarak hatırlatmak olan telkîn Kur'an-ı Kerim'de yoktur. Ancak farklı türev ve sıhhat dereceleriyle Hz. Peygamberin hadislerinde vardır. Hz. Peygamber'in hadislerinde telkîn uygulamasının iki örneği vardır. Bunlardan birincisi muhtazar yani ölüm döşeginde olan kişiye kelime-i şehadeti hatırlatıp söyletmektir. İkincisi ise tebliğimizin de konusu olan, ölen kişiyi defnettikten sonra kabri başında İslam'ın temel prensiplerini ona okuyarak hatırlatmaktır. Telkîn ile ilgili hadislerin sıhhat derecesinden dolayı fukaha telkîn uygulamasının hükmü hususunda ihtilaf etmiştir. Bu tebliğimizde bahse konu olan telkîn'in hükmü hususunda ulema arasında cereyan eden ihtilafa delilleriyle birlikte değinerek tercihe şayan olan görüşü ortaya koymaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, telkîn, muhtazar, kelime-i şehadet, fukahâ.

KADIN GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNEMİ VE KADIN GİRİŞİMCİLERİN PİRİ:

HZ. HATİCE

THE IMPORTANCE OF WOMEN ENTREPRENEURS AND THE PIR OF WOMEN ENTREPRENEURS HZ. HATİCE

Yrd. Doç. Dr. İhsan CORA

Giresun Üniversitesi İ.İ.B. Fak. İşletme Bölümü

coraihsanotmail.com

ÖZET

Bu bildirinin iki amacı vardır. Birincisi kadın girişimciliğın önemini ortaya koymaktır. Çünkü girişimcilik her insanda olmayan bir yetenektir ve üretim faktörlerinin en önemlilerinden biridir. Kadınlar arasında da pek ala var olabilecek bu yetenekten faydalanmak gerekir. Çünkü klasik misalle söylenirse un, şeker, yağ var, fakat girişimci yoksa helva da yoktur. Ülkemizin nüfusunun yaklaşık yarısını kadınlar oluşturmaktadır. Ama kadın girişimcilerin erkeklere oranı %10'un altındadır. Gelişmiş ülkelerde ise bu oran bizden üç-dört kat daha yüksektir. Buna karşılık da fert başına düşen milli gelirleri de o kadar yüksektir. Bunun onlarca sebebinden biri de kadın girişimcilerinin sayılarının yüksek olmasıdır. Kadınlar birçok konuda erkeklerden yeteneklidir. Çünkü ayrıntılara dikkat ederler. Bu yüzden ürettikleri mal/hizmetleri de kalitelidir. Bu nedenle kadınların önünü açmak gerekir. Konu sadece kadınların para kazanması "ekonomik özgürlük" elde etmesi de değildir. Onun kadar ülkenin kalkınması ve gelirin yükselmesi, insan emeğinin boşa gitmemesi meselesidir de. Ancak ülkemizde "kadın girişimci" ler desteklenmediği gibi özellikle engellenmektedir. Bu yüzden Anadolu'nun kasaba ve köylerinde girişimcilik özelliğine sahip bir çok kadın harcanmaktadır.

Bildirinin ikinci amacı ise "kadın girişimciler" in bir PİR'(ilk usta) inin, motivasyon kaynaklarının olması gerektiğini anlatmaktır. **PİR**; Bir sanatın kurucusudur(pir; Peygamberler ve ulu kişiler arasından seçilirdi). AHİ esnaf örgütünde her sanatın bir PİR' i vardı ve her sanatkar kendi ustasından PİR' ine kadar bütün geçmiş ustalarına içtenlikle bağlanır ve onlardan ilham alırdı. Kadın girişimcilerin piri olmaya en layık kişi de Hz. Hatice Validemizdir. Çünkü Hz. Hatice babaların kız çocukları doğduğu zaman utancından toplumun içine çıkamadıklarından kızlarını diri diri kuma gömdükleri bin dört yüz küsur yıl önce Mekke'den Şam'a, Mekke'den Yemen'e kervanlar gönderip uluslararası ticaret yapmış bir "kadın girişimci" dir. Bu günkü anlamda bir lojistik şirketinin sahibidir. Bu ticaretlerinden birinde kervanın başında peygamberimizi göndermiş ve bu ticaretten de çok kar etmiştir.

Nasıl ki bir kuş, tek kanadıyla değil iki kanadıyla birlikte uçabiliyorsa bir ülkenin kalkınması da sadece erkelerin değil, erkeler ve kadınların birlikte çalışmasıyla olur. Kültürümüzde "yuvayı dişi kuş yapar" şeklinde bir söz vardır. Kadınlar ailenin merkezinde olduğu gibi hayatın da merkezindedir. Hayatın önemli merkezlerinden bir de "iş hayatı" dır. Restoran, gıda, unlu mamuller, giyim, tuhafiyeye, dikiş, nakış moda, sanat, tasarım, süsleme, terzilik, temizlik, yorgancılık, perdecilik, filli boya, oto kuaförlüğüne kadar yüzlerce iş kolunda kadınlar erkeklerden daha yeteneklidir. Ama bu iş kollarında nedense hep erkekler vardır.

Erkekler de bu işleri hiçte iyi yapamıyorlar. Bu yüzden kadın girişimcileri fitratlarına uygun işlerin başına geçirmek gerekir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Girişimcilik, Rol Modeli, Pır, İlk Usta, Hz. Hatice

ABSTRACT

This declaration has two purposes. The first is to show the importance of women entrepreneurship. Entrepreneurship is a non-existent skill. It is one of the most important of production factors. Because, if it is said with classical example, there is flour, sugar, oil, but if there is no entrepreneur it is not halva. It is necessary to take advantage of this talent, which may well exist among women. Almost half of the population of our country is women. But the rate of women entrepreneurs to men is less than 10%. In developed countries this rate is three to four times higher than our country. On the other hand, the national income per capita is so high. One of the reasons for this is that the numbers of women entrepreneurs are high. Women are more talented than men in many ways. Because they pay attention to detail. Therefore, the goods / services they produce are also qualified. For this reason, it is necessary to give women opportunities. It does not mean that only women earn "economic freedom". It is also about the development of the country and the increase of income. However, "women entrepreneurs" are not supported in our country, but they are especially prevented. Because of this, many women with entrepreneurial skills are being wasted in the towns and villages of Anatolia.

The second purpose of the report is to explain that "women entrepreneurs" must have a PIR. PIR is the founder of an art (Pır was chosen among the prophets and the noble ones.) Every art in the AHI (turkish-islamic guild) artisan organization has a PIR. And every artist was sincerely connected to all past masters from his master to PIR and inspired them. Hazret-i Hatice was the most worthy person to be the pır of women entrepreneurs. Because Hazret-i Hatice was a "woman entrepreneur" who traded internationally by sending caravans from Mecca to Damascus and Mecca to Yemen 1,400 years ago, when the fathers could not get out of society because their daughters were born and were buried alive. She owns a logistics company in today's sense. As it is known, she had sent our prophet once as the manager of the caravan of these trades and made a lot of profit from that trade.

A bird can fly with two wings, not with one wing. The development of a country is not only through the work of men, but also by the work of men and women together. There is a saying in our culture that "men make houses, women make homes." Women are at the center of life as they are at the center of the family. One of the important centers of life is "work life". Women are more talented than men in hundreds of jobs such as cooking, food, bakery products, clothing, haberdashery, sewing, needlework, fashion, art, design, ornamentation, tailoring, cleaning, quilting, curtains, fillet painting and auto hairdressing. But there are always men in this business. Men do not do well at all. For this reason, women entrepreneurs need to take responsibility for their work.

Keywords: Entrepreneurship, Women Entrepreneurship, Pır, First Master, Hz. Hatice

ZAZA EDEBİYATINDA ALMANYA'YA GERÇEKLEŞTİRİLEN GÖÇLERİN YANSIMALARI: HÊVÎYA MACIRE (GÖÇMENİN UMUDU) KİTABI ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. İlyas AKMAN
Mardin Artuklu Üniversitesi, ilyas-akman@hotmail.com

ÖZET

Göç olgusuna, hemen hemen tarihin her döneminde rastlanılır. İlk insanlar göç eyleminde buldukları gibi günümüz modern dünyasında da insanlar bunu gerçekleştirirler. Refah, güvenlik, eğitim, turizm, savaş gibi nedenlerden ötürü ülkelerin içinde ve ülkeler arasında göç hareketleri gerçekleşir. Türkiye’de de hem iç hem de dış göç ile karşılaşılır. Cumhuriyet tarihinin en dikkat çekici göçleri ise Almanya’ya gerçekleştirilen göçlerdir. İkinci dünya savaşından sonra yeni bir atılım gerçekleştirmek isteyen Almanya birçok ülkeden işçi talep eder. Bu ülkelerden biri de Türkiye’dir. Türkiye’de ekonomik durgunluk söz konusu olduğu için birçok insan Almanya’nın kapısından içeri girmek ister. İki ülke arasında 1961 yılında “İşgücü Alımı Anlaşması” imzalanır. Bu anlaşmanın ardından ilk etapta Türkiye’den 2500 işçi Almanya’ya gönderilir. Daha sonra bu sayı peyderpey artar. Almanya’ya kapının açılması daha sonra farklı nedenli göçlere de yol açacaktır. Özellikle politik eksenli göçler gerçekleştirilir. Ekonomik ve politik nedenli göçler fazlasıyla meydana gelir. Şu an, göç eden insanların çocukları ve torunları da eklendiğinde, Almanya’da üç milyon Türkiye kökenli insan vardır. Bu durum doğal olarak edebiyatçıların da dikkatini çeker. Türk edebiyatında birçok yazar, Almanya’ya gerçekleştirilen göçlerin etkileri üzerine eserler kaleme alır. Benzer durum Zaza edebiyatında da görülür. Almanya’ya gerçekleştirilen göçlerin neden, nasıl geliştiği ve insanlar üzerindeki etkisi bazı Zaza yazarlar tarafından irdelenir. Bu yazarlardan biri de Burçin Bor’dur. O *Hêvîya Macire (Göçmenin Umudu)* isimli kitabındaki çeşitli öykülerde göçmenlik konusu üzerinde durur. Bu öykülerde biri, kitaba da adını vermiş olan “Hêvîya Macire (Göçmenin Umudu)” öyküsüdür. Öyküde hayatı çeşitli nedenlerle sıkıntılı geçen bir kadının mutluluğa ermek için kaçak yollarla Almanya’ya gidiş öyküsü anlatılır. Kadının yolculuğu çok zor geçer. İnsan kaçakçılığı yapan kişiler onu ve beraberindeki kişileri kandırırlar. Türkiye’den çıktıktan sonra onları yarı yolda bırakırlar. Kadın ve beraberindekiler ıssız alanlarda, dağlarda günlerce aç, susuz kalırlar. Onlar bir şekilde buna dayanabilirler. Fakat kadının kucağındaki çocuk buna dayanamaz ve annesinin kollarında can verir. Kadın, çocuğunun ölümünün her saniyesini izler. En sonunda da onu bir ağacın altında kurda kuşa yem olacağını bile bile bırakmak zorunda kalır. Almanya’ya gerçekleştirilen göçleri anlatan öykülerden biri de “Fatima û Helga (Fatma ve Helga)”dır. Bazı göçler ailelerin parçalanması sonucunu doğurur. Öykü bu konu üzerinde durur. Ateş isimli bir erkek, eşine çok kötü davranır. Onu insan yerine dahi koyduğu söylenemez. O, iş için Almanya’ya gider ve orada Helga isimli bir kadınla evlenir. Helga ile Türkiye’ye döndüğünde Ateş’in onun uşağı gibi davrandığı görülür. Eskiden Herkül’e benzetilen Ateş yeni haliyle Midas’a benzetilir. En

sonunda Fatma, eşi Ateşten boşanır. “Xururê Yew Nîjadparestî (Bir İrkçının Gururu)” öyküsünde ise Türkiye’den giden kişilerin Almanlar tarafından dışlanması üzerinde durulur. Göçmenlerden biri sağlık görevlisi olarak çalışır. Fakat ırkçı bir erkek bir göçmenin kendisini tedavi etmesine tahammül edemez. Bu bildiride *Hêvîya Macire (Göçmenin Umudu)* isimli kitaptaki öykülerde bu ve benzeri göçmenlik deneyimleri, sorunları konularının nasıl ele alındığı tespit edilmeye çalışılacak.

Anahtar Kelimeler: Zaza Edebiyatı, Hêvîya Macire (Göçmenin Umudu) Kitabı, Burçin Bor.

EKONOMİK İSTİKRAR BAĞLAMINDA KIRILGAN BEŞLİ VE TÜRKİYE ÜZERİNE MAKROEKONOMİK BİR ÇALIŞMA

Prof. Dr. İbrahim ARSLAN

arslan@gantep.edu.tr

Öğr. Gör. İLYAS BAYAR

ilyasbayar@artuklu.edu.tr

Öğr. Gör. Osman KAVAK

Mardin Artuklu Üniversitesi, Ömerli Meslek Yüksekokulu,

osmankavak47@gmail.com

ÖZET

Dünya ölçeğinde ülkelerin ekonomik durumlarını etraflıca irdelemenin yollarından biri rating kuruluşlarının raporları ve araştırmalarıdır. Rating kuruluşlarının varlık nedeni her ne kadar tasarruf açığı olan ülkelerin dış borç temininin sağlanması için kredibilite durumlarını tespit etmek olsa da söz konusu kuruluşların görüşleri ülkeler arası sermaye hareketlerini, doğrudan ve dolaylı yoldan bireylerin/kurumların/kuruluşların yapacakları yatırımları, iktisadi aktörlerin ekonomik kararlarını etkilediği yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle bir bütün olarak değerlendirildiğinde hem siyasi hem de ekonomik düzlemde gelişmiş ülke ekonomileri gibi sağlam bir zemine oturmayan ülkeler “kırılganlık” riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Gelişmekte olan ve yükselen piyasa ekonomilerden biri olarak kabul edilen Türkiye’nin ekonomik görünümü bu bağlamda ayrı bir önem arz etmektedir. ABD’li Uluslararası Finansal Hizmetler ve Yatırım Bankacılığı Kuruluşu Morgan Stanley, Ağustos 2013 yılında yayınladığı ekonomik raporda kırılgan beşli diye bir gruplamaya gitti. Bu raporda Kırılgan beşli olarak Hindistan, Brezilya, Endonezya, Türkiye ve Güney Afrika ülkeleri belirlenmişti. 2016 yılının sonunda Morgan Stanley kırılgan beşli sınıflandırmasını revize etti. Brezilya ve Hindistan bu gruptan çıkarılıp yerlerine Meksika ve Kolombiya dahil edilerek yeni kırılgan beşli Endonezya, Türkiye, Güney Afrika, Kolombiya ve Meksika olmuştur. Kasım 2017 yılında rating kuruluşlarından biri olan Standard and Poor’s (S&P) da yayınladığı raporda yeni bir kırılgan beşli listesi oluşturmuştur. Bu yeni liste Türkiye, Arjantin, Pakistan, Mısır ve Katar’dan meydana geliyordu. Son beş yılda iki farklı kuruluş tarafından yayınlanan üç raporda da Türkiye yer almaktadır. Bu çalışmamızda ekonomik istikrarın sağlanması için hedeflenen ekonomik politikalar ışığında Türkiye’yi, Morgan Stanley’in yeni kırılgan beşli listesinden yer almayan Brezilya ve Hindistan ülkelerinin 2013-2017 makro ekonomik performanslarını karşılaştıracamız. Çalışmamızda Türkiye’nin halen kırılgan beşli grupta yer almasının ulusal bir algı mı yoksa rasyonel bir karar mı olduğunun değerlendirmesini reel verileri göz önünde bulundurarak yapmaya çalışacağız. Kuşkusuz Türkiye’nin içinde bulunduğu coğrafya, Ortadoğu’da ve bazı Arap ülkelerinde kimi siyasi hareketlerin yarattığı bunalımlar, araştırmamızın belli noktalarına kısıtlar getirirse de araştırmamızın ekonomik bir projeksiyon oluşturmasına katkı sağlayacağı aşikardır.

Anahtar Kelimeler: Kırılgan Beşli, Türkiye, Makroekonomik Performans

İKTİSADİ KRİZLERİN VARLIĞI: KURUM VE KURULUŞLARIYLA BATI EKONOMİSİNİN ELEŞTİRİSİ

Prof.Dr. ARİF ÖZSAĞIR

ozsagir@gantep.edu.tr

Öğr. Gör. İlyas BAYAR

ilyasbayar@artuklu.edu.tr

Fırat KARAKÖY

Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

firatkarakoy@gmail.com

ÖZET

İnsanların yaşamlarını idame ettirmeleri için yaptıkları eylem ve faaliyetler bir bütün olarak ekonominin kapsamına girmektedir. Küresel ölçekte bireylerin istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için artan mal ve hizmet üretimi küreselleşmeyle birlikte yaşam standartlarımızı artırırken bir yandan eşitsizlik, adil olmayan bir gelir dağılımı, gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkeler üzerinde hem siyasi hem de ekonomik bir tahakküm ortamının ve zihniyetinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bir bütün olarak ekonomik istikrarı sağlamak için gerekli bilgi kodlarının batı bilimi ile şekillendiği inkar edilemez bir gerçekliktir. “En iyi ekonomik reçetelerin”, “en stabil ekonomik” politikaların endekslere bakıldığında batı ekonomilerinde karşılık bulduğu görünse de 1929 Büyük Buhran, 1974 Petrol Krizi, 1997 Asya Mali Krizi, 2008 Mortgage ekonomik krizlerinin batı orijinli olması tesadüf değildir. Nitekim daha yalın bir tabirle ifade edersek batı ekonomisi bütün kurum ve kuruluşlarıyla krizin girdabına giren ve sürekli patinaj çekerek varlığını sürdürebilen bir hale gelmiştir. Esasında yaşanan ekonomik krizler verilerin, rakamların ve göstergelerin ötesinde bir ahlak krizidir. Mekaniksel, matematiksel ve “ruhsuz” bir hale büründürülen ekonomi, sosyal bir bilim olmaktan ziyade kendisini fen bilimler hegemonyasında bir yere hapsedmiştir. Küreselleşme kimi entegrasyonlara, birleşmelere ve uluslararası ölçekte sosyal refahın artmasına zemin hazırlamış olsa da “İnsan”ı merkeze almayan ya da daha dar bir ifade ile “yalnız kendi insan”ını merkeze alan ve odak noktası yapıp, “öteki”yi ötekileştirerek reddeden bir iktisat zorbalığın, otoriter ve emperyalist bir anlayışın ve diğerini yutmakla beslenen bir organizma haline gelecektir. Bretton Woods sonrası kurulan IMF ve Dünya Bankasının ilkesel bir düzlemde değil de pozisyonel bir duruş sergilemesi sözünü ettiğimiz iddiaları güçlü kılmaktadır. Her iki organizasyonun asıl/varlık nedeni olan amaçlarından saparak, “güçlü ve hegomanik” ülkelerin bir sözcüsü haline gelmeleri, yönetimlerinin demokratik ilkelerinden hızla uzaklaşarak yalnızca dünyanın bir kısmını temsil etmeleri yeniden tartışılması gereken bir husustur. Küreselleşme ve bilgi çağının ortaya çıkardığı enformasyon, değişim ve dönüşümler iktisadi politikalarının hem disiplin hem de kurum/kuruluşlarıyla ahlaki bir zemine çekilmesiyle adil, etkin ve verimli bir hale geleceği açıktır. Çalışmamızda IMF ve Dünya Bankası’nın ahlak krizi olarak tanımladığımız iktisadi krizlerin oluşmasında rolünün ne olduğunu tartışma amacındayız.

Anahtar Kelimeler: İktisadi Krizler, Ahlak, IMF, Dünya Bankası

2000 YILI ÖNCESİ VE SONRASI KURULAN DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN VERİ ZARFLAMA ANALİZİ (VZA) İLE ETKİNLİK ANALİZLERİNİN YAPILMASI VE KARŞILAŞTIRILMASI

Öğr. Gör. İmdat KÖKSAL

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, imdat.koksal@gop.edu.tr

Öğr. Gör. Ali ÇİÇEK

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, ali.cicek@gop.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Muhammet Sait İŞILDAK

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, muhammetsait.isildak@gop.edu.tr

ÖZET

Amaç: 2000 yılı öncesi ve sonrasında kurulan devlet üniversitelerinin VZA ile etkinlik analizlerinin yapılması ve aralarında önemli bir fark olup olmadığının istatistiksel açıdan test edilmesi.

Yöntem: 2000 yılı öncesinde kanunla kurulan 26 (1. grup) ve 2000 yılı sonrasındaki 20 devlet üniversitesine (2. grup) ait 2016 yılı faaliyet raporlarından elde edilen girdiler (Toplam Harcama, Toplam Personel Harcaması, Eğitim Harcaması, Akademik Personel Sayısı, İdari Personel Sayısı, Toplam Öğrenci Sayısı) ve çıktılar (mezun sayısı, yayın sayısı, proje sayısı) kullanılarak, iki ayrı grup halinde VZA görelilik ölçümü yapılmıştır. Analizde girdiye yönelik Charnes-Cooper-Rhodes (CCR) ve girdiye yönelik Banker-Charnes-Cooper (BCC) yöntemleri kullanılmıştır. CCR ve BCC analizi sonucu elde edilen etkinlik puanlarına ait ortalama, Mod, Medyan, Basıklık, çarpıklık ve z skoru istatistikleri elde edilmiştir. Normallik sınaması Shapiro-Wilk testi ile yapılmıştır. Normal dağılmadıkları tespit edilen gruplara Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Etkinlik analizleri için OSDEA-GUI-v0.2, istatistik testler için SPSS 24 paket programları kullanılmıştır.

Çıktılar: 1. grubun girdiye yönelik CCR yöntemi ile yapılan analizi sonucunda 8 üniversite etkin bulunmuştur. 17 üniversitenin etkinlik puanları ortalama etkinliğin üzerindedir. Merkezi eğilim ölçülerinden ortalama etkinlik puanı 0.871572, MOD 1, Medyan 0.90477 olarak hesaplanmıştır. Çarpıklık -0.816, z skoru -0,001789, basıklık -0,452 olarak belirlenmiştir. Shapiro-Wilk anlamlılık değeri $p=0.003$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre girdiye yönelik CCR etkinlik skorlarının normal dağılıma uygun olmadığı söylenebilir.

1. grubun girdiye yönelik BCC yöntemi ile yapılan analizi sonucunda 11 üniversite etkin bulunmuştur. 16 üniversitenin etkinlik puanları ortalama etkinliğin üzerindedir. Merkezi eğilim ölçülerinden ortalama etkinlik puanı 0.900012, MOD 1, Medyan 1 olarak hesaplanmıştır. Çarpıklık -0.868, z skoru -1.91 ve basıklık -0,565 olarak belirlenmiştir. Shapiro-Wilk anlamlılık değeri $p=0.000$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre girdiye yönelik BCC etkinlik skorlarının normal dağılıma uygun olmadığı söylenebilir.

2. Grubun girdiye yönelik CCR yöntemi ile yapılan analizi sonucunda 8 üniversite etkin bulunmuştur. 13 üniversite ortalamasının üzerinde etkinlik puanı almıştır. Merkezi eğilim ölçülerinden ortalama etkinlik puanı 0.862179, MOD 1, Medyan 0.90477 olarak hesaplanmıştır. Çarpıklık -2.137, z skoru -4.174, basıklık 5.283 olarak belirlenmiştir. Shapiro-Wilk anlamlılık değeri $p=0.000$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre girdiye yönelik CCR etkinlik skorlarının normal dağılıma uygun olmadığı söylenebilir.

2. grubun girdiye yönelik BCC yöntemi ile yapılan analizi sonucunda 14 üniversite etkin bulunmuştur. 14 üniversitenin etkinlik puanları ortalama etkinlik puanının üzerindedir. Merkezi eğilim ölçülerinden ortalama etkinlik 0.952547, MOD 1, Medyan 1 olarak hesaplanmıştır. Çarpıklık katsayısı -2.252, z skoru -4.398, basıklık 5.256 olarak belirlenmiştir. Shapiro-Wilk anlamlılık değeri $p=0.000$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre girdiye yönelik BCC etkinlik skorlarının normal dağılıma uygun olmadığı söylenebilir.

Normal dağılıma uygunluk şartı oluşmadığından gruplar arasındaki farklılık sorgulaması Mann-Whitney U testi ile yapılmıştır.

1. Grup'un CCR etkinlik skorları ile 2. Grup'un CCR etkinlik skorları arasındaki fark test edilmiştir. 1. Grup için $N=26$, Ortalama Rank=22.54 ve Toplam Rank=586 olarak tespit edilmiştir. 2. Grup için $N=20$, Ortalama Rank=24.75 ve Toplam Rank=495 olarak tespit edilmiştir. U test istatistiği 235 ve $p=0,571$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre 1. Grup ile 2. Grup arasında CCR etkinlik skorları bakımından bir farklılık yoktur.

Mann-Whitney U testi kullanarak 1. Grup'un BCC etkinlik skorları ile 2. Grup'un BCC etkinlik skorları arasındaki fark test edilmiştir. 1. Grup için $N=26$, Ortalama Rank=20.58 ve Toplam Rank=535 olarak tespit edilmiştir. 2. Grup için $N=20$, Ortalama Rank=27.30 ve Toplam Rank=546 olarak tespit edilmiştir. U test istatistiği 184 ve $p=0,066$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre 1. Grup ile 2. Grup arasında BCC etkinlik skorları bakımından bir farklılık yoktur.

Sonuç: Ülkelerin kalkınması ve ilerlemesi üniversitelerin gelişimi ile ilgilidir. Ülkemizde son 15 yılda daha fazla gencin yükseköğrenime erişimini sağlamak amacıyla her ile bir üniversite kurulmuştur. Bu çalışmada amaç, “Yeni kurulan üniversiteler uygun çıktıyı üretebiliyor mu?” sorusuna cevap aramaktır. Çalışmamızda yeni kurulan üniversitelerin etkinlik bakımından eski üniversiteler ile aralarında bir fark olmadığı belirlenmiştir. Üniversitelerin büyük kısmı ortalama etkinlik skorlarının üzerinde puan almışlardır. Bu sonuçlara göre yeni kurulan üniversitelerin hızla kurumsallaştığını ve faaliyetlerini normale döndürdüğünü söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Veri Zarflama Analizi, Devlet Üniversiteleri, Etkinlik karşılaştırma, Normallik Testi, U testi.

BAZI DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN VERİ ZARFLAMA ANALİZİ (VZA) İLE ETKİNLİK ANALİZİ

Yrd. Doç. Dr. Muhammet Sait İŞILDAK
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, muhammetsait.isildak@gop.edu.tr

Öğr. Gör. Ali ÇİÇEK
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, ali.cicek@gop.edu.tr

Öğr. Gör. İmdat KÖKSAL
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, imdat.koksal@gop.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bazı devlet üniversitelerinin görelî etkinlik performanslarının VZA ile ölçülmesi, genel değerlendirme yapılması.

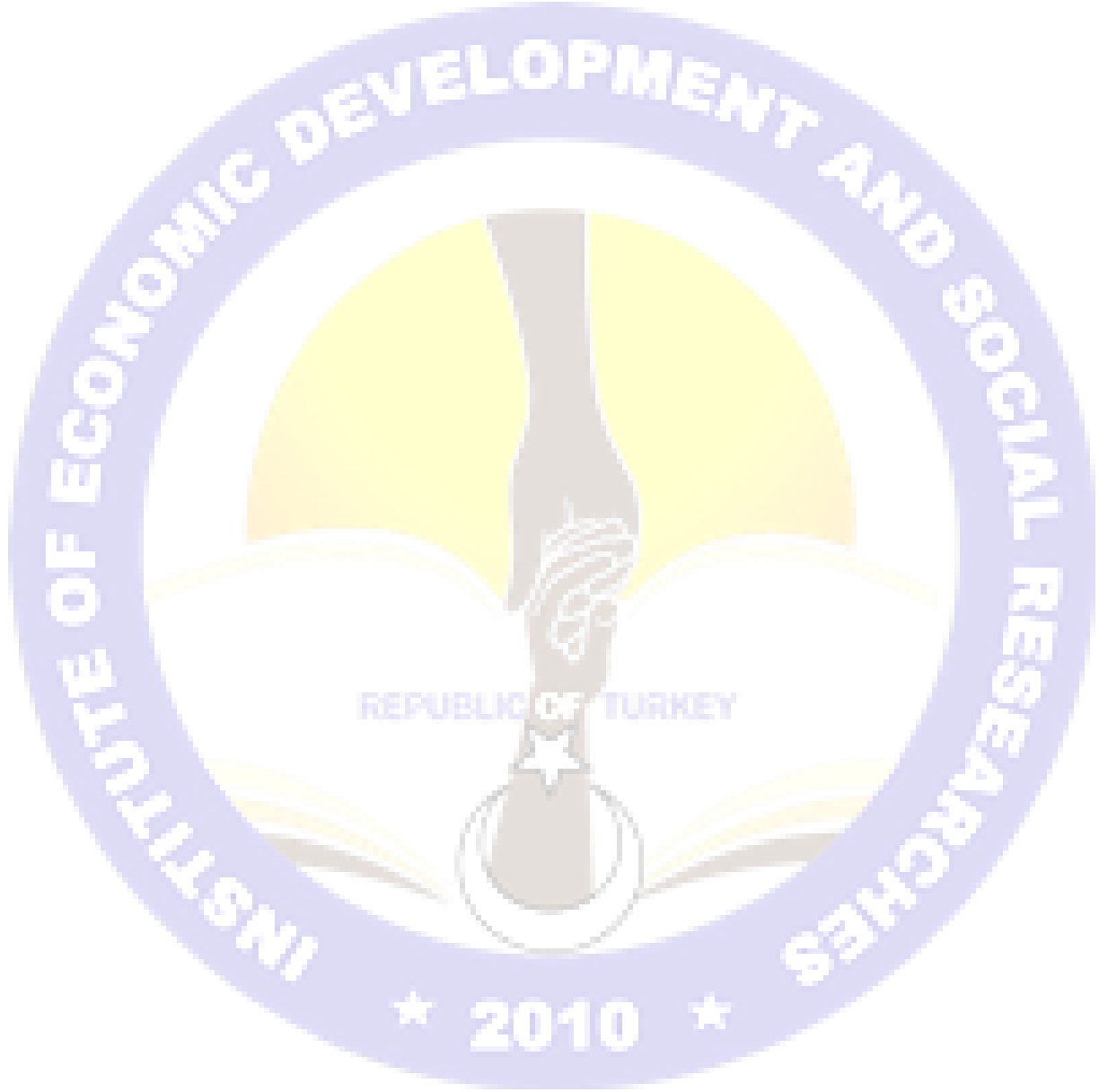
Yöntem: 36 devlet üniversitesine ait 2016 yılı faaliyet raporlarından elde edilen girdi (toplam harcama, toplam personel harcaması, eğitim harcaması, akademik personel sayısı, idari personel sayısı, toplam öğrenci sayısı) ve çıktılar (mezun sayısı, yayın sayısı, proje sayısı) kullanılarak VZA görelî etkinlik ölçümü yapılmıştır. Girdiye yönelik Charnes-Cooper-Rhodes (CCR), girdiye yönelik Banker-Charnes-Cooper (BCC) yöntemleri kullanılmış ve ölçek etkinlikleri (CCR/BCC) tespit edilmiştir. Toplam etkin olmayan üniversitelerin karşılaştırmasının yapıldığı etkin üniversiteler ile eşleştirme grupları belirlenmiştir. Etkinsiz üniversitelerin etkin hale gelebilmeleri için gerekli görelî düzeltme katsayıları (λ) belirlenmiştir. Analizler OSDEA-GUI-v0.2 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Çıktılar: 36 devlet üniversitesi ile yapılan analizde, girdiye yönelik CCR yöntemi ile 9 üniversite toplam etkin, girdiye yönelik BCC yöntemi ile 18 üniversite teknik etkin ve 9 üniversite ölçek etkin olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre devlet üniversitelerinin %25 i etkin, %75 i etkinsiz olarak tespit edilmiştir. Ağrı İbrahim Çeçen, Ahi Evran, Anadolu, Çukurova, İzmir Yüksek Teknoloji, Kafkas, Muş Alparslan, Niğde Ömer Halisdemir ve Ortadoğu Teknik Üniversiteleri CCR yöntemine göre toplam etkin olarak belirlenmiştir. Aynı üniversiteler hem ölçeğe göre hem de teknik etkin olarak belirlenmiştir. Bunların yanında Aydın Adnan Menderes, Artvin Çoruh, Bitlis Eren, Karadeniz Teknik, Karamanoğlu Mehmet Bey, Muğla Sıtkı Koçman, Selçuk, Sinop ve Yıldız Teknik üniversiteleri de teknik etkin olarak ölçülmüştür. Hem CCR ile hem de BCC ile etkin olmayan üniversitelerden ölçek etkin tespit edilen olmamıştır.

Sonuç: Ülkemizin kalkınmasına daha çok destek vermek, gelişmişlik düzeyini daha üst seviyelere çıkarmak için üniversitelerin etkin çalışmaları gereklidir. Ülkemizde gerek öğrenci sayısı gerekse tecrübe ve kurumsallaşma adına devlet üniversiteleri sistemin ağırlık merkezini oluşturmaktadır. Bundan dolayı devlet üniversitelerinin etkinlik seviyelerinin artırılmasının

çıkıtı kalitesini de olumlu yönde etkileyeceği göz önüne alındığında %25 etkinlik oranının yetersiz olduğu ortaya çıkmaktadır. Etkisizliğe neden olan hususlar analizlerde açıkça ortaya konabilmektedir. Bu bağlamda devlet üniversitelerinin etkinliklerini artırmak adına kendi içlerinde çalışma yapmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Veri Zarflama Analizi, Devlet Üniversiteleri, Etkinlik Seviyesi

HAMİLİNE YAZILI HİSSE SENETLERİNİN DEVRİNİN KONTROLÜ (ALMANYA'DAKİ REFORM ÇALIŞMALARI VE TÜRK HUKUKU KARŞILAŞTIRMALI)

Doç.Dr. İrfan AKIN
Türk Alman Üniversitesi
Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku ABD, akin@tau.edu.tr

ÖZET

Türkiye Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) bünyesinde kurulmuş olan Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Mali Çalışma Grubu'na (FATF) 1991 yılında üye olmuştur. Yıllardır terörle mücadele eden, bu uğurda birçok fedakarlıkta bulunan ülkemiz bakımından bu üyelik, mücadelenin uluslararası boyutta da sürdürülmesi anlamına gelmektedir. FATF tarafından alınan kararlar üye ülkelerin hukuk ve ticaret hayatını etkileyecek niteliktedir. Üye ülkeler alınan kararlar doğrultusunda kendi iç hukuklarına yönelik düzenlemeler getirmektedir. Üye ülke konumunda bulunan Almanya da FATF tarafından alınan kararlara paralel düzenlemeleri hayata geçirme yolunda çalışmalar yürütmektedir. Bu çerçevede takip ve kontrol imkanı zor olan ve bu sebeplerle terörün finansmanı başta olmak üzere birçok illegal alanda kullanılma imkanına sahip bulunan, anonim şirketlere ait hamiline yazılı paylarının devrinin ve sahipliğinin kontrolünü mümkün kılacak ve bu alana şeffaflık getirecek mekanizmaların oluşturulması için çalışmalara başlanmıştır. 2010 yılından itibaren süren söz konusu reform çalışmaları kapsamında 30.12.2015 tarihinde "Aktienrechtsnovelle 2016" kabul edilmiştir. Bu düzenleme ile anonim şirketlerdeki pay sahipliğinin ve pay sahipliğindeki değişikliklerin tespiti konusunda önemli iyileştirmeler hayata geçirilmiştir. Pay sahibinin sahip olduğu hisse senedinin hamiline yazılı olması durumunda pay sahipliğinin ve devrinin tespiti mümkün olmamaktadır. Ancak getirilen bu yeni düzenleme sayesinde pay sahibinin kimliğinin belirlenmesi hususunda önemli aşama kaydedilmiştir. Borsada işlem gören şirketler açısından %3'lük bildirim sınırının uygulanması, bu payların takibini kolaylaştırmaktadır. Bu şirketlerin büyüklükleri dikkate alındığında belli bir oranın altındaki pay sahiplerinin bildirim dışın bırakılması uygun bulunmuştur. Benzer şekilde borsada işlem görmeyen şirketler açısından ise toplam pay sahipliğini gösteren vesikanın ilgili yerlerden birine depo edilmesi ile pay sahiplerinin kimliğinin belirlenebilir olması sağlanmıştır. Borsa dışı şirketler bakımından küçük pay sahipleri düzenleme dışında bırakılmamış, bu tür şirket ortaklarının her oranda iştiraklerinin takip edilebilir olması istenmiştir. Borsada işlem görmeyen şirketlerin hamiline yazılı pay senetlerinin suç teşkil eden faaliyetlerde daha çok kullanıldığının tespit edilmesi, bu hisseler bakımından daha ağır şartlar taşıyan düzenlemeler yapılmasını da zorunlu kılmıştır. Bu şekilde anonim şirketlerin ortaklık yapılarında saydamlık sağlanarak hamiline yazılı hisse senetleri ile ortaya çıkan riskler azaltılabilecektir.

Özellikle kara para aklanması ve terörizmin finansmanının önüne geçilmesi ve bu eylemleri gerçekleştirenlerin yakalanması, şeffaflığın sağlanmasına yönelik bu düzenleme ile mümkün hale gelmektedir. Tebliğ kapsamında Almanya'da gerçekleşen bu reform çalışmaları sonucu

ortaya çıkan yeni durumun analizi ve Türk hukukundaki mevcut durum tespit edilerek, uluslararası düzenlemeler karşısındaki durumunun değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Hamiline Yazılı Hisse Senedi, Hisse Senetlerinin Devri, Terörün Finansmanı

İNGİLİZCE KELİME ÖĞRETİMİNDE RENKLERİN KULLANIMI

Yrd. Doç.Dr. İrfan TOSUNCUOĞLU
Karabük Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü
irtosun@yahoo.com, irfantosuncuoglu@karabuk.edu.tr

ÖZET

Yabancı dil eğitimi-öğretimi eğitim tarihimizin çok eski dönemlerinden bu yana süregelen bir durumdur. Son yıllarda dil öğretimi ile ilgili üzerinde durulan başlıca konulardan birisi de “kelime öğretimi” konusudur. Pek çok öğrenci kelime öğrenmenin zor olduğunu düşünmektedir. Genel anlamda öğrenciler kelimeleri bir liste halinde çıkartıp onları okuyarak, telaffuz ederek, anlamlarına, eş anlamlılarına bakarak öğrenmeye çalışmakta ve bir süre sonra bazı öğrenciler hedeflerindeki kelime dağarcıklarına varamadıklarından dolayı hayal kırıklığına uğrayabilmekte ve hafızalarının zayıf olduğunu düşünmektedir. Daha sonra İngilizcede çok fazla sayıda kelime bulunduğuna ve hepsinin akılda tutulmasının zor olduğuna inanmaya başlamakta ve bu durum da motivasyonlarının azalmasına sebep olmaktadır. Bireylerin sahip olduğu kelime bilgisinin hedeflenen dildeki becerileri etkili bir şekilde kullanmayı doğrudan etkilediğinden dolayı bu husus çok önemli bir konudur. Genel anlamda kelimeler bir dilin yapı taşlarını oluşturmaktadır. Herhangi basit ricadan çok kompleks yapıdaki duygu ve düşünceler kelimeler vasıtasıyla anlatılırlar. Bu nedenle kelime öğretimi, dil öğretiminin temel yapı taşlarından sayılmaktadır. Ana dil, yabancı veya ikinci bir dil öğretiminde kelime geliştirmeye dönük çalışmalar düzenli sistemli bir şekilde ele alınmaktadır. Bu konu eğitim ve öğretim plan ve programlarında da üzerinde önem verilen hususların başında gelmektedir. Özellikle durulan konulardan biridir. Konunun içeriğine bakılmaksızın eğitim ve öğretim çalışmaları sırasında farklı duyulara hitap etmenin bireylerin motivasyonunu ve başarıyı artırdığı yadsınamaz bir olgudur. Bu nedenle eğitim-öğretimde görsel objelerden yararlanmak dikkate değer bir konudur. Karakaş ve Karaca (2011) eğitimcilerin öğrencilere dil eğitimini görsel olarak desteklemek için farklı gerçek objelere gereksinim duyduklarını ve görsel objelerin dil öğretiminde sıklıkla kullanıldıklarını ifade etmişlerdir. Uçgun (2006) kelime öğretilirken gerçek nesnelere faydalanılmanın önemi üzerinde durmuştur. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde objelerin, farklı özellikleri (renk, şekil, vb.) katkısı da vurgulanmaktadır. Şahin (1998), renklerin nesnelere olduğu gibi kelimelerin yansıttığı anlamları ifade edilebileceğini belirtmektedir. Renklerin dil öğretimine katkısının yanında insan sağlığı ve bedeni üzerine çok büyük bir etkileri vardır. Bazı renklerin eksikliği fiziksel ya da duygusal sorunlara yol açabilmektedir, örneğin sınıf ve derslik duvarlarının, perdelerinin ve hatta öğretmenin kıyafetinin rengi öğrencileri etkileyebilmektedir. Bununla ilgili olarak çalışmada İngilizce kelime öğretiminde öğrenci başarısı ve motivasyonuna renklerin etkisi incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İngilizce, öğretmen, eğitim, renkler, motivasyon

SİYASİ SEFERBERLİK KAYNAĞI OLARAK MİLLİYETÇİLİK

Iryna KLOPOVA

Kocaeli Üniversitesi, Yüksek Lisans öğrencisi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Uluslararası ilişkiler, Siyasi Tarih, irynaklopova@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada siyasi seferberlik kaynağı olarak milliyetçiliğin gelişim süreçleri ve tarihsel görünüşleri araştırılmıştır. Birçok modern devletteki ve belirli gruplardaki milliyetçi ideoloji mirası, bu devlet ve grupların siyasi haklarının oluşumunun ya da gelişiminin devlet olma durumunu iddia etmektedir. Milliyetçilik modern siyasi süreçte önemli rol oynayan ve toplumda daha fazla destek gören siyasi bir süreç olarak görülebilir. Milliyetçi ideoloji genelde küreselleşmeye karşı etkin bir alternatif olarak da algılanmaktadır. Milliyetçilik ideolojisi ve hareketleri milletlerin ve ulus devletlerin oluşumundan ayrılmaz. Genelde, milliyetçiliğin üç temel anlamı ve tanımı bulunmaktadır: İlki; milliyetçilik, tamamen ulusal toplulukların ve ulusal devletlerin oluşumunun bütünü olarak tanımlamaktır. Bu durumda milliyetçilik “ulusal canlanma” durumunun aynısıdır. Milliyetçiliğin ikinci tanımı, “yurtseverlik” kavramına yakın olan ulusal bilincin oluşmasına, ulusal duygulara atıfta bulunmaktadır. Üçüncü tanım ise, öncelikli olarak siyasal alanı ve bu fikirlerin yayılması ile sosyal ve siyasi arenadaki davranışı belirlemek için belirli bir ideolojiye sahip siyasi hareketlere gönderme yapmaktadır. Bu çalışmada, çoğunlukla milliyetçiliğin bu üçüncü tanımı üzerine yoğunlaşılacaktır. Bu üçüncü tanım aslında “siyasi seferberlik”e vurgu yapmaktadır. Siyasi güçler hedeflerine ulaşmak, seçimlerde destek kazanmak, yetki mercilerini ele geçirmek ve halkı etkilemek için siyasal seferberlik yöntemlerini kullanırlar. Milliyetçilik ideolojisi, milleti ve milli devleti inşa etmek amacıyla toplumu siyasi olarak örgütler ve seferber eder. İki tür siyasi seferberlik bulunmaktadır: Otorite ve rekabetçi. Otoriter siyasal sistemlerde, otorite zorlayıcıdır ve sosyal hayatın tüm sistemine nüfuz eder. Rekabetçi açık siyasal sistemler, demokratik toplumlar, kendiliğinden örgütlenen süreçleri ve devlet müdahalesini en aza indirmeyi içerir. Son iki yüzyıl boyunca milliyetçilik hem yaratıcı (Fransız Devrimi, birçok Avrupa, Asya ve Amerika devletlerinin ortaya çıkışı) hem de yıkıcı (İtalya'da faşizm, Almanya'da Nazizm, 1990'larda Ruanda ve Bosna-Hersek'te soykırım) bir siyasi güç olmuştur. Erken milliyetçilik ideolojisi ve hareketleri, monarşik rejimleri reddetmiş, ulusu ve ulusal egemenlik anlayışını siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşantının merkezine yerleştirmiş, milli parlamentoların ve temsili demokrasilerin kurulmasında önemli rol oynamıştır. 19. yüzyılda milliyetçiler ulusu dil ile özdeşleştirdiler ve dil sınırlarını devlet sınırlarıyla sınırlandırmaya çalıştılar. Ancak 20. yüzyılda ve günümüzde ortaya çıkan radikal milliyetçiler, dilin yerini "gen havuzu" ile değiştirerek milleti biyolojikleştirdiler.

Çalışmada, iki tür milliyetçilik incelemektedir: Etnik ve vatandaşlık milliyetçiliği. Etnik milliyetçilik; ulusal kurtuluş için mücadele eden ezilen/sömürge bir halkın milliyetçiliğidir; kendi devletini kurmaya çalışan bir halkın milliyetçiliğidir. Vatandaşlık milliyetçiliği ise,

diğer ulusların karşısında kendi ulus-devlet çıkarlarını uygulamak isteyen devlet kurmuş halkların (ulusların) milliyetçiliğidir. Etnik milliyetçiliğin merkezinde etnik kimlik varken, vatandaşlık milliyetçiliğinde esas olan, bir ulus devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olmaktır.

Anahtar kelimeler: Etnik milliyetçilik, Vatandaşlık milliyetçilik, Siyasi seferberlik.

ERGENLERİN ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLARI İLE SİBER ZORBALIK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. İhsan Nuri DEMİREL

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
Indemirel@agri.edu.tr

Arş. Gör. Alican KAYA

akaya@agri.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. İsmail ÇELİK

icelik@agri.edu.tr

ÖZET

Sosyal bir varlık olan insan, diğer insanlarla sürekli bir etkileşim içerisindedir. Bu etkileşim sonucunda çeşitli olumsuz sonuçlar da ortaya çıkabilmektedir. Zorbalık davranışı, bu olumsuz sonuçlardan biri olarak görülebilir. Besag (1989) zorbalığı, güçlü durumda olanların, var olan konumlarını ve güç üstünlüklerini korumak için kendilerine oranla daha güçsüz olanlara karşı fiziksel, psikolojik, sosyal ve sözel yollarla acı çektirme ve zarar verilmesi olarak tanımlamıştır. Bu zarar verme türleri teknolojinin gelişmesine paralel olarak günümüzde çeşitlenmekte ve farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Sosyal medya ve çeşitli iletişim araçlarının kullanılmasıyla birlikte bireyler sanal ortamlarda da çeşitli yaşantılar içerisine girebilmektedirler. Siber zorbalık, kasıtlı olarak birey veya grupların diğer insanlara modern teknolojiyi kullanarak zarar vermesidir (Beran ve Li, 2005). Siber zorbalık, bireylerin psikolojik sağlıkları üzerinde olumsuz etkilere sebep olmaktadır. Siber zorbalığa maruz kalan bireyler, intihar, aksiyete, akademik başarısızlık gibi durumlar yaşayabilmektedirler. Literatür taraması yapıldığında siber zorbalığın, zorbalığın farklı bir türü olduğu öne sürülebilir. Siber zorbalığı davranışının gösterilmesine etken olan etmenlerden bir tanesi de şiddet eğilimine sahip olma düşünülmektedir. Bu araştırma ile Ağrı ilinde eğitim gören lise düzeyinde öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarının ve siber zorbalık gösterme davranışının arasındaki ilişkisinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan bu araştırmanın evrenini Ağrı ilinde eğitim görmekte olan lise düzeyinde öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemini ise bu öğrenciler arasından rastgele yöntemle seçilmiş katılımcılar oluşturacaktır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalı olarak yürütüleceğinden, gönüllü olmayan öğrenciler araştırmaya dâhil edilmeceyecektir. Bu araştırma, ergenlerin şiddete yönelik tutumları ile siber zorbalık ilişkisini incelenmesini amaçlayan, betimsel türde ilişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilmiş bir çalışma olması planlanmaktadır. Bu modelde, belirlenen bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin varlığı ve derecesi ortaya konmaya çalışılacaktır. Araştırmada ortaöğrenim düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarını belirleyebilmek için Davidson ve Canivez (2012) tarafından geliştirilen şiddete yönelik tutum ölçeği ve Arıcak, Kınay ve Tanrıku (2012) tarafından geliştirilen siber zorbalık ölçeği kullanılacaktır. Zorbalık davranışının asıl amacı; karşıdaki kişiye temelde zarar vermedir. Buna benzer şekilde şiddetin sergilenme şekilleri de zarar verme odaklı

olabilmektedir. Ergenlerin şiddete yönelik tutumları ile siber zorbalık arasında pozitif yönlü bir ilişkinin bulunması beklenilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şiddete yönelik tutum, siber zorbalık, zorbalık, mağduriyet

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK TUTUMLARI: TRC1 ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Dr. Kadir AYDIN
Adıyaman Üniversitesi, kaydin@adiyaman.edu.tr

Doç. Dr. Hilmi Erdoğan YAYLA
Hasan Kalyoncu Üniversitesi, hilmi.yayla@hku.edu.tr

ÖZET

Etik, bireylere “işlerin nasıl yapılması gerektiğini” belirlemede yardımcı olan, yol gösteren ilkeler, standartlar, değerler ile değerlere dayalı karar veren süreçlerdir. Diğer bir deyişle, ahlaksal olanın temellerini ve özünü araştıran, toplumsal ve kişisel yaşamdaki ahlaksal davranışları ile ilgili problemleri inceleyen felsefe dalıdır. Etik, belli bir idealin uygulanabilmesi için mücadele eden, çağı ve üyesi olduğu toplumun hayat tarzını eleştiren, mevcut değerlerin yerine alternatif değerler geliştiren, kuralları açık seçik tanımlayan, kısaca hayata anlam katan ahlaki ilkeler teorisi, felsefe disiplini. Muhasebe meslek mensuplarının meslek etiğine uygun davranışları kamu yararı için çok önemlidir. Meslek etiği genellikle meslek mensuplarının kişisel inisiyatifinde olan bir uygulama olduğu için, meslek mensuplarının yer aldıkları toplum, çevre ve mesleki eğitim sistemi de meslek etiğine verilen değerde önemli rolleri olan faktörlerdir. Muhasebe mesleği açısından yürütülen bütün faaliyetlerin sonuçları toplumun geneli üzerinde sosyal ve ekonomik etkisi bulunmaktadır. Bundan dolayı muhasebe mesleğinin verdiği tüm hizmetlerin belli kural ve standartlar üzerine oturtulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu çalışma TRC1 bölgesinde faaliyet yürüten muhasebe meslek mensuplarının TÜRMOB tarafından belirlenen muhasebe etik ilkelerine bağlılıklarını belirlemek üzere, yapılmıştır. TRC1 Bölgesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi içerisinde yer alan diğer bölgelere göre, birçok konuda farklılıklar göstermektedir. Özellikle Gaziantep’in Türkiye’nin önde gelen sanayi şehirlerinden biri olması, ilin, bölgenin cazibe merkezi olmasını sağlamıştır. Bundan dolayı TRC1 Bölgesi ekonomik faaliyetlerin yoğun olması ve bölgenin muhasebe meslek faaliyetleri açısından yoğun bir bölge olmasından dolayı bu bölgede mesleğini ifa eden muhasebe meslek mensuplarının etik ilkelerine bağlı kalmalarının hem kendi itibarları için hem de bölgesel kalkınma açısından önemlidir.

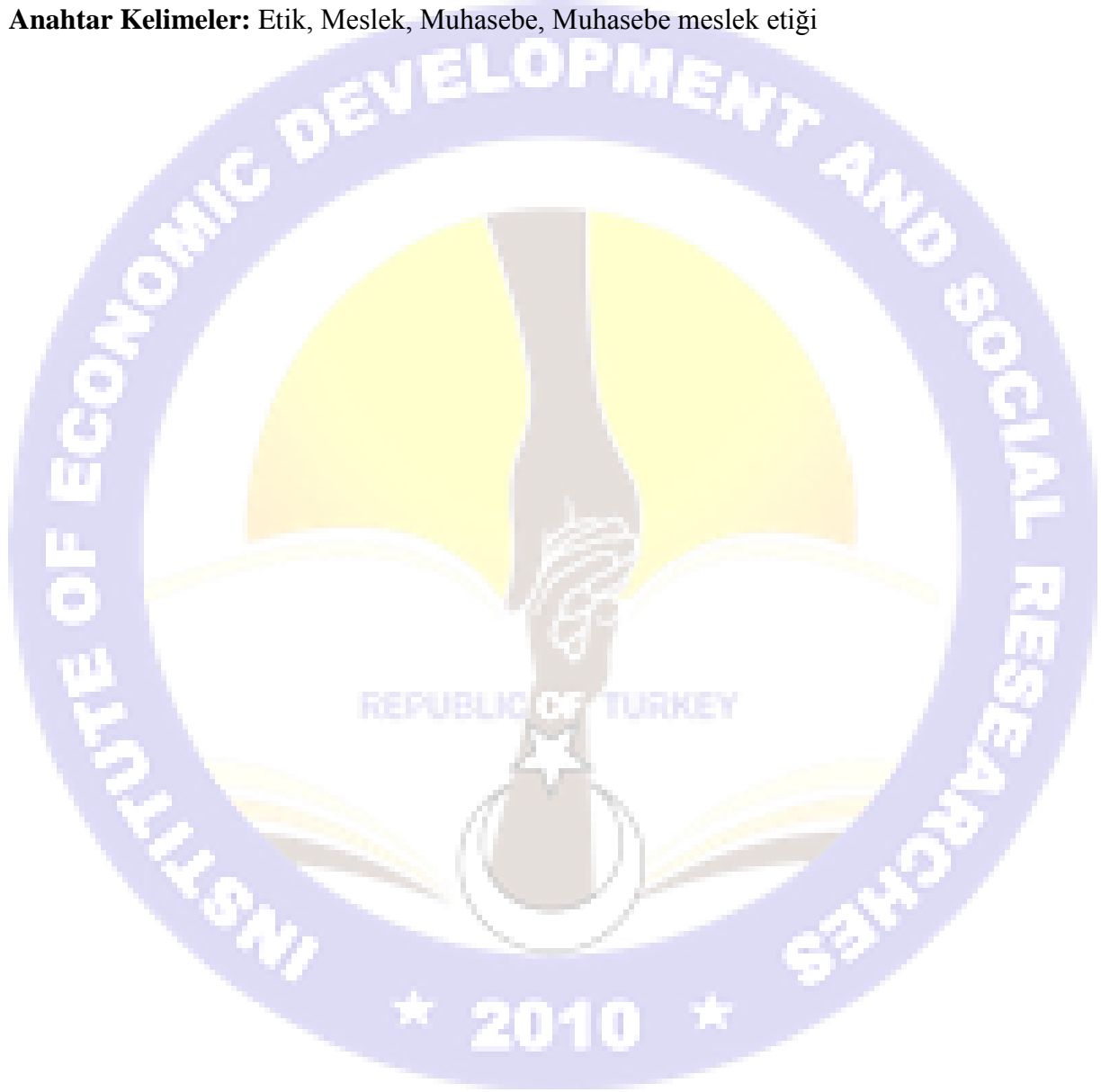
Bu çalışmanın örneklemini TRC1 (Adıyaman, Gaziantep ve Kilis) Bölgesi içinde bulunan 2017 yılında TÜRMOB’a kayıtlı 138’i YMM ve 2070’i SMMM olmak üzere toplam 2208 muhasebe meslek mensubundan rasgele örnekleme ile seçilen 515 meslek mensubu oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Yalçın’ın (2011) TÜRMOB etik yönetmeliği esas olarak oluşturduğu muhasebe meslek mensuplarının temel etik ilkeleri konusundaki tutumlarını; dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve özen, gizlilik ve mesleki davranış başlıkları altında toplam 35 madde ile değerlendiren kapsam geçerliliği yapılan anket formu kullanılmıştır.

Bu çalışma da elde edilen verilerin çözümlenmesi SPSS ve AMOS paket programları kullanılarak yapılmıştır. Araştırma da anket formunun uygunluğunu belirlemek için

güvenirlilik analizi, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış daha sonra ikili bağımsız grupların karşılaştırılması için t testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılması için Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) yöntemleri kullanılmıştır.

Yapılan çalışmanın sonucunda; Unvan, hizmet yılı, yaş, öğrenim durumu, çalıştığı eleman sayısı ve müşteri sayısına göre fark olduğu tespit edilmiş olsa da Gelir ve cinsiyetlere göre fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etik, Meslek, Muhasebe, Muhasebe meslek etiği

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK TUTUMLARININ KURUMSAL İTİBAR YÖNETİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Arş. Gör. Dr. Kadir AYDIN

Adıyaman Üniversitesi, kaydin@adiyaman.edu.tr

Doç. Dr. Hilmi Erdoğan YAYLA

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, hilmi.yayla@hku.edu.tr

ÖZET

Günümüzde pek çok meslek dalında olduğu gibi muhasebe mesleğinde de iş ahlakına ve meslek etiğine verilen önem giderek artmaktadır. Özellikle muhasebe meslek mensuplarının tuttukları kayıtların sonuçlarından doğrudan ve dolaylı olarak etkilenen tarafların çok olması, tutulan kayıtların ülkede yaşayan bireylerin refahını, ülkenin ekonomik yapısını etkilemesi, muhasebe mesleğindeki uygulayıcıların meslek etiğine daha özverili yaklaşımlarını gerekli kılmaktadır. Kurumsal itibar konusunda yapılan çalışmalar arasında ilk göze çarpan çalışmalardan biri Reputation Institute 'te C. Fombrun and Cees Van Riel' tarafından gerçekleştirilen "Reputation Management" adlı bir itibar araştırmasıdır. Reputation Institute, kurumsal itibar (algılamalar... vb.) ile finansal faaliyetlerin (satın alma, yatırım tarzları vb.) örgütlerin etkililiğine ve verimliliğine katkısını belirlemeye çalışmıştır. Sonuçta örgüt itibarı ile örgütlerin finansal yapısı arasında bir bağ olduğu yargısına ulaşılmıştır. Meslek etiğini önemli kılan etkenlerin başında küresel olması gelmektedir. Yani dünyanın neresinde olursa olsun, aynı meslekte çalışan bireylerin bu kurallara uygun davranmaları gerekmektedir. Diğer yandan, kurumlar itibarlarıyla ancak sektörde etkin bir şekilde faaliyet gösterebilir ve yükselebilirler. Kurumların itibarları, müşterileri ve tedarikçileri için önemlidir. Tüm bu ilişkilerin belirlenmesinde ise mesleki etik kavramı önemli olmaktadır. Bu çalışma mesleki etik davranışının kurumsal itibar üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla önemlidir. İş hayatındaki bütün ilişkiler belirli bir etik anlayışı içerisinde yürümektedir. Özellikle de yoğun rekabet ortamı her alan için geçerli olmakla birlikte muhasebe mesleği açısından da uyulması gereken mesleki etik kuralları oluşturmuş ve bu kurallara bağlılığı gerekli kılmıştır.

Ülkemizde TÜRMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) 2001 yılında bu konuyla ilgili ilk adımı atarak ve Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik Meslek Ahlak Kuralları İle İlgili Mecburi Meslek Kararı'nı yayınlamış ve muhasebe mesleği üyelerine olan güvenin artmasını sağlamıştır. Bu çalışmada mesleki etik tutumları ve kurumsal itibar kavramları ayrıntılı olarak incelenmektedir. Ayrıca mesleki etik tutumunun kurumsal itibar kavramına olan etkisini araştırmak için TRC1 bölgesinde bulunan 515 muhasebe meslek elemanının samimi cevaplarından yararlanılmıştır. Oluşturulan 6 hipotez öncelikle SPSS 21 ve AMOS 21 programları aracılığıyla değerlendirilmiş, modelin uygunluğu faktör analizi, parametrelerin uygunluğu ve doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Elde edilen sonuçlar tartışılarak mesleki etik tutumunun kurumsal itibar kavramına etkisi yorumlanmıştır. Örgütler için kurumsal itibarın önemi düşünüldüğünde mesleki etik kavramı büyük bir önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etik, İtibar, Kurumsal İtibar, Muhasebe, Muhasebe meslek etiği

DIŞ POLİTİKA VE KİMLİK: KAZAKİSTAN’IN LATİN ALFABESİNE GEÇİŞİ

Kaldygul ADILBEKOVA

Yalova Üniversitesi, Doktora öğrencisi, kaldygul1289@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Kaan DİYARBAKIRLIOĞLU

Yalova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, kaandbo@gmail.com

ÖZET

1991’den bu yana Kazakistan’ın en hassas sorunlarından kimlik veya farklı bir deyişle “eski Sovyet kalıntılarından” arınma eğilimi mevcut “muhalefet”, haklın entelektüel kesimi ve toplumun büyük bir kısmının hemfikir olduğu konuların en başında gelmektedir. SSCB'nin dağılmasıyla birlikte birçok Türk Cumhuriyetleri kendi bağımsızlıklarını pekiştirmek adına Latin alfabesine geçtiler. Özellikle Türkmenistan, Özbekistan ve Azerbaycan Latin alfabesine girmeye çalıştı, ancak yeni alfabenin kullanımı ile ilgili bazı sorunları da beraberinde yaşadılar. Kazakistan, uzun süredir bu değişikliği gündeme getirmemişti, zira nüfusun çoğunluğu Rusça konuşuyordu. Fakat aynı zamanda ülke içinde kendi kimliğini belirlemek ve güçlendirmek için girişimlerde bulunuldu. Özellikle Rusça coğrafik terimler, şehir, köy, bölge, sokak, okul, havaalanı vs. isimlerinin Kazakçaya değiştirilmesi gerçekleştirildi. Kazakistan'da Kiril alfabesinin reddedilmesi Ekim 2017'de kararlaştırıldı ve Şubat 2018'de ise Astana'da, Latin alfabesine dayanan yeni bir Kazak alfabesi onaylandı. Peki böyle bir atılımın dış politikadaki yansımaları nelerdir? Nazarbayev'in Kiril alfabesinin reddedilmesinin ülkenin jeopolitik yaklaşımlarında bir değişiklik yaşanmayacağı yönündeki güvencelerine rağmen, birçok kişi dış siyaset bağlamında bu adımın amacının Moskova'dan "bağımsızlığını" vurgulamak olduğuna inanmaktadır. Öyleyse böyle bir girişimi Rusya Federasyonu ve Kazakistan Cumhuriyeti 21. yüzyılda İyi Komşuluk ve İttifak Anlaşması'ndaki iki ülkenin “eşgüdümlü” dış politika izlemesi gerektiğini vurgulayan bağlayıcı maddesine (4 madde) değişiklik getirebilecek adımların başlangıcı olarak mı, yoksa Kazakistan’ın "çok vektörlü" dış politikasının düşünsel boşluğunu doldurmaya yetecek atılım olarak mı görmemiz gerekmekte? Çalışmamız, Kazak dış politikası ve kimlik ilişkilendirmesi ekseninde dil siyasetinin nasıl bir etken olacağı konusunda değerlendirmeler içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Dış Politika, Kazakistan, Latin Alfabesi

TÜRKİYE’NİN YOKSULLUK PROFİLİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Yrd. Doç.Dr. Kemal ÇELİK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, kemal.celik@erdogan.edu.tr

ÖZET

Yoksulluk, asgari yaşam koşullarına erişememe nedeniyle hayatın idame ettirilmesini tehdit eden ve tüm toplumların üzerinde durduğu, küresel ölçekte mücadele edilmesi gereken bir sorundur. Bu sorunun temelinde kıt kaynakların yetersizliğinden ziyade özellikle piyasa ekonomisinin kendi iç dinamiklerinden kaynaklanan paylaşım adaletsizliği yer almaktadır. Günümüz dünyasında üç milyara yakın insan Dünya Bankası'nın 3.10 ABD doları olarak belirlenen yoksulluk sınırı altında yaşarken, iki milyara yakın insan günlük 1.90 ABD doları olan aşırı yoksulluk sınırının altında yaşam mücadelesi vermektedir. Bu çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2002–2016 harcamaya dayalı mutlak yoksulluk, gelire dayalı yoksulluk, sürekli ve maddi yoksunluk verileri kullanılarak Türkiye'nin yoksulluk profili üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. TÜİK'in verilerinden hareketle Türkiye'de mutlak yoksulluk oranlarına bakıldığında son 15 yılda çok ciddi iyileşmelerin yaşandığı görülmektedir. Mutlak yoksulluk sınırı 4,3\$ olarak belirlendiğinde yoksulluk oranları yaklaşık 20 kat, 2,15\$ olarak belirlendiğinde ise 50 kat daha azalmıştır. 2006 yılından itibaren açlık sınırı olarak da ifade edilen günlük geliri 1\$ altında yaşayan nüfus yok denecek kadar azalmıştır. Bu tablodan hareketle Türkiye'nin mutlak yoksullukla mücadelede başarılı olduğu söylenebilir. Türkiye, 2006–2016 yılları arasında gelire dayalı görece yoksulluk oranlarında da kısmen başarılı sayılabilecek bir performans sergilemiştir. Ancak OECD ve AB ülkelerinin ilgili yıllara ait göstergeleriyle kıyaslandığında aynı durum maalesef geçerli değildir. Özetle, yoksullukla ilgili temel göstergelere bakıldığında her ne kadar Türkiye'nin kendi içinde yoksullukla mücadelede olumlu bir performans sergilediğine yönelik bulgular söz konusu olsa da aynı durum yoksullukla ilgili OECD ve AB ülkelerindeki göstergelerle kıyaslandığında hala kat edilmesi gereken uzun ve zorlu bir mesafenin olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Yoksulluk Profili, Sürekli ve Maddi Yoksunluk

BİLEŞİK YOKSULLUK ENDEKSLERİ KAPSAMINDA TÜRKİYE’NİN İNSANİ GELİŞİME ENDEKSİ PERFORMANSI

Yrd. Doç.Dr. Kemal ÇELİK
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, kemal.celik@erdogan.edu.tr

ÖZET

Dünya Bankası’nın 1990 yılında yayınlamış olduğu raporla birlikte yoksulluk küresel ölçekte ciddi bir sorun olarak kabul edilmiştir. Yoksulluğun nasıl tanımlanacağı ve ölçüleceği ise halen günümüzde tartışma konusudur. Bu tartışmanın başlıca nedeni ise yoksulluğun çok boyutlu bir kavram olması (ekonomik, sosyolojik, politik ve kültürel) farklı disiplinler ve farklı düşünce akımları tarafından üzerinde uzlaşılan ortak bir tanımının bulunmamasıdır. Bu durum yoksulluğun ölçülmesinde de çeşitli endekslerin geliştirilmesine neden olmuştur. Yoksulluk ölçütlerinde yaygın olarak kullanılan bu endekslerin büyük bir çoğunluğu gelir ve tüketim harcamalarına ilişkin verileri esas almakta eğitim, sağlık, barınma ve çevre gibi göstergelere ait verilerin yoksulluk üzerindeki etkisini göz ardı etmektedir. Ancak yoksulluk ölçümlerinde son zamanlarda yaygın olarak kabul gören anlayış, yoksulluğun tek bir ölçüt ile ölçülemeyeceği bu nedenle gelir ve tüketim harcamalarına ilişkin verilerin yanı sıra sağlık, eğitim ve diğer sosyoekonomik göstergelerin (fiziksel özürllülük ve engellilik vb.) de birlikte bileşik göstergeler halinde kullanılmasıdır. Yapılan yoksulluk tanımına göre kullanılan bu bileşik göstergelerde büyük farklılıklar söz konusudur. Bu endekslerden Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından geliştirilen, zaman içerisinde kullanılan göstergelerde ve ölçüm yöntemlerinde bazı değişikliklerin söz konusu olduğu *insani gelişme endeksi (İGE)* ve *çok boyutlu yoksulluk endeksi (ÇBYE)* en yaygın kullanılan bileşik endekslerdir. Bu çalışmada İnsani Gelişme Endeksinin ve Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksinin nasıl hesaplandığı ve Türkiye’nin 2000 – 2015 dönemi İnsani Gelişme Endeksi performansı üzerinde durulmuştur. İGE değerleri incelendiğinde Türkiye’nin karnesinin her geçen yıl iyileştiği söylenebilir. 2000 yılında 0,742 olan İGE değeri ile Türkiye 173 ülke arasında 85. sıradayken zaman içerisinde endeks değerindeki pozitif değişikliklerle birlikte 2013 yılında 187 ülke arasında 69. sıraya kadar yükselmiş ancak 2015 yılında ise endeks değeri %0,8 puan artmasına rağmen 71. sıraya gerilemiştir. Türkiye’nin İGE değeri ilgili dönemlerde dünyanın İGE değerinden daima yüksek seyretmiştir. Özellikle son üç yılda (2013-2015) Türkiye’nin sahip olduğu İGE değeri Dünya İGE değerinden yaklaşık olarak 0,05 puan daha yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Bu durum Türkiye’nin insani gelişim ve yoksullukla mücadelede istikrarlı bir kalkınma süreci sergilediğini göstermektedir. Çalışmamızda bu durum veriler kapsamında etraflıca analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi, İnsani Gelişme Endeksi

LİMİTED ŞİRKETLERDE GENEL KURUL MÜDÜRLERE TALİMAT VEREBİLİR Mİ?

Yrd. Doç. Dr. Koray DEMİR
Türk-Alman Üniversitesi, k.demir@tau.edu.tr

ÖZET

Türk Hukuku'nda, Alman Hukuku'nda olduğu gibi limited şirket genel kurulunun müdürlere talimat verme yetkisi açıkça düzenlenmiş değildir. Bilindiği üzere, Alman Limited Şirketler Kanunu'nun 37. maddesi 1. fıkrası gereği Alman limited şirketlerde genel kurullar, belirli şartlar dahilinde müdürlere talimat verebilmekte ve müdürler de bu talimatlara, yine belirli şartlar altında, uymakla yükümlü bulunmaktadır¹.

Açık hukuki düzenlemenin bulunmamasından sonra, Türk Hukuku'nda limited şirket genel kurullarının müdürlere yönelik, müdürlerin tutmakla yükümlü oldukları talimatlar vermesi uygulaması da mutad değildir; bu türden talimatlara uygulamada rastlanmamaktadır. Aynı şekilde ve görülebildiği kadarıyla konu ile ilgili bir Yargıtay kararı da bulunmamakta, talimat hakkı, bu manada, içtihatlen de tanınmamakta, bilinmemektedir. Limited şirketler ile ilgili temel literatür tarandığında da, limited şirket genel kurullarının talimat verme yetkisinin ele alınmamış olduğu görülmektedir.

Ancak Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") limited şirketle ilgili hükümleri bu gözle incelendiğinde görülebilmektedir ki, birtakım hükümlerde, bu hükümler açıkça bir talimat hakkını düzenlememiş olsalar da, talimat hakkına dayanak teşkil edebilecek hususlar bulunabilmektedir:

Örneğin TTK m. 625/1-g hükmü genel kurul kararlarının yürütülmesinden bahsetmekte, bu hususu müdürlerin görevleri arasında saymaktadır. Buradan hareketle öğretilde bir kısım yazarlar, talimat bahsine değinmeksizin, genel kurulun aldığı her kararın müdürlerce takibi ve icrası gerekeceğini, kararın batıl olduğu hallerde ya da, iptali kabil iken uygulanması halinde şirket zarara uğrayacaksa ancak, uygulanmayabileceğini ifade etmektedirler². Diğer bir ifadeyle; eğer genel kurul kararı batıl değilse, uygulanacaktır. Bir karar iptali kabil olsa dahi, yine uygulanacaktır; velev ki kararın uygulanması şirketi zarara uğratacak olsun.

Esasen öğretilde *Ayhan* da, eski kanun döneminde, müdürlerin genel kurul tarafından alınan kararları icra etmek, direktifleri uygulamak zorunda olduklarını, bunun bir görev ve mükellefiyet olduğunu ifade etmiş, genel kurulun üst organ sıfatıyla müdürlere talimat verebileceğini açıkça tespit etmiştir³. Ancak *Ayhan*'a göre müdürlerin bu talimatlarla bağlı olması için i. genel kurul kararının muteber olması ve ii. kararın uygulanmaması yönünde muhik bir sebebin de bulunmaması gerekir⁴. *Ayhan*'a göre genel kurul kararı, genel kurula ait gündeme bağlılık ilkesi de dahil her türden usule uygulanmışsa muteberdir. Yani söze konu

¹ Ayrıntısı için bkz. **Kleindiek**, §37, Lutter/Hommelhoff, GmbH-Gesetz, Köln 2012, N. 17 vd.

² Bkz. Ali Haydar **Yıldırım**, TTK Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu, İzmir 2008, s. 128.

³ Bkz. Rıza **Ayhan**, Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu, İstanbul 1992, s. 102.

⁴ Bu şartlar için bkz. **Ayhan**, s. 103

talimat ilan, çağrı ve sair usuli hükme uygunluğun yanında ilan edilen gündemce de kapsanan bir hususa ait olmalıdır. *Ayhan*'ın, talimatın uygulanması önünde engel teşkil edebilecek muhik sebeplerden de kararın butlanını, şirket menfaatine aykırılığını, icrasının imkansızlığını anladığı anlaşılmaktadır. *Ayhan*'a göre müdürler şirketi kendi sorumluluklarında yönetmektedirler. Bir genel kurul kararını uygulamış olmaları bu sorumluluklarını hafifletse de, ortadan kaldırmamaktadır. Dolayısıyla müdürlere, şirket menfaatine aykırı olduklarını düşündükleri talimatları da uygulamama olanağını tanımak gerekir. Aynı şekilde TTK m. 630/1 hükmü son cümlesi de bir talimat hakkının varlığına işaret edebilir. Anılan hükme göre genel kurul, müdürlerin yönetim hakkını kısıtlayabilecektir. Diğer bir ifadeyle genel kurul, alacağı bir kararla, esasen müdürlere bahşedilmiş yönetim hakkını kısıtlayabilecektir; bu kısıtlama ise, bir işin yapılması, yapılmaması ya da bir işin yapılmasına katlanılması yönünde bir talimat üzerinden de gerçekleştirilebilecektir. Görüldüğü üzere Türk Hukuku'nda açık bir düzenleme olmasa da talimat hakkının varlığına işaret eden hükümler mevcuttur. Bu hükümler üzerinden hem geçmiş kanun döneminde hem de mevcut kanun üzerinden bir talimat hakkının varlığını kabul eden yazarlar da bulunmaktadır. Bizce de, özellikle TTK m. 630/1 hükmü üzerinden bir talimat hakkını okumak mümkündür. Ancak, *Ayhan*'a katılmak suretiyle, bu talimatın kapsamını ve bağlayıcılığını şu şekilde ortaya koymak gerekir:

Öncelikle ifade etmek gerekir ki, Türk Hukuku'nda müdürleri ast ve genel kurulu üst organ olarak görmek, en azından TTK'nın yürürlüğü ile birlikte, artık mümkün değildir. Kanun her iki organın da yetkilerini devredilemez bir biçimde belirlemekle, esasen, her iki organın yetki alanlarını, mümkün mertebe, birbirlerinden ayırmakta, aralarındaki ilişkinin de bir astlık-üstlük değil, iş bölümü olduğunu ortaya koymaktadır. Talimat hakkına da bu şekilde yaklaşmak gerekir. Devamla; Kanun, şirketin idaresini müdürlere bırakmıştır. Hatta şirketin üst düzeyde yönetimi müdürlerin devredemeyecekleri, ellerinden de alınamayacak bir yetki olarak öngörülmüştür. Diğer bir ifadeyle şirketin üst düzeyde yönetimine giren konularda genel kurul bir talimat veremeyecektir. Çünkü bu yönde bir talimat, kendi yetkisinde olmayan bir konuda verilmiş bir talimat hükmünde olacak ve binnetice batıl olacaktır.

Son olarak müdürlere haklı bir sebebin varlığı halinde talimata uymama olanağının da tanınması gerekir. Çünkü talimatı veren organın, yani genel kurulun kendisi sorumsuzdur; ancak uygulayan organ, yani müdürler, bu talimata uydukları için sorumluluktan kurtulamamaktadır. Eğer talimat şirketin menfaatine aykırı ise, buradan kaynaklanan zararın hem alacaklılar hem pay sahipleri hem de şirket nezdinde giderilmesi gerekebilir ki, sırf bu hal dahi müdürlerin talimatla bağlılık konusunu tartmaları olanağının olmasına, bu olanağın kendilerine tanınmasına yeterli gelmelidir.

Toparlamak gerekirse; kanaatimizce, Türk Hukuku'nda da genel kurul müdürlere talimat verebilir. Ancak bu talimatın şirketin üst düzeyde yönetimi ile ilgili olmaması, şirketin de menfaatine aykırı düşmemesi gerekir. Türk Hukuku'nda kullanıldığı haliyle “üst düzeyde yönetim” kavramı genel işletme politikasının, yatırım ve finansman stratejilerinin belirlenmesidir⁵. Yönetici organa bu türden müdahaleler ancak ve ancak şirket sözleşmesinin değiştirilmesi ile mümkündür. Esasen bu türden bir anlayışın talimat hakkını açıkça tanıyan

⁵ Bkz. Şükrü Yıldız, TTK Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, İstanbul 2007, s. 256.

Alman Hukuku'nda da cari olduğu görülebilmektedir⁶. *Kleindiek*'e göre, müdürlere genel kurulca verilecek talimatlar işlem bazlı ve genel veya özel olabilir; ödeme yapmayan müşterilere mal satılmaması ya da A firması ile iş yapılmaması örneklerinde olduğu gibi. Yani ilkesel, yapısal değil, günlük işler bakımından talimat verilmesi caiz görülmektedir. Aynı şekilde seri bir biçimde verilecek talimatlarla müdürlerin icracı organ mertebesine indirgenemeyeceği de belirtilmekte, hukuka aykırı, şirketi mali açıdan zor duruma sokacak talimatların verilemeyeceği Alman Hukuku'nda da kabul görmektedir. Konuya limited şirket ortağının sadakat yükümlülüğü perspektifinden yaklaşan kaynaklarda da, şirketin menfaatine aykırı talimatların ortaklarca verilemeyeceği, dolayısıyla bu türden talimatların müdürlerce de icra edilmemesi gerekliliği ortaya konmaktadır⁷.

Anahtar Kelimeler: Limited şirket, genel kurul, müdürler, yetki alanı, talimat verme yetkisi.

⁶ Tamamı için bkz. *Kleindiek*, §37, N. 17 vd.

⁷ Bkz. *Hueck/Windbichler*, Gesellschaftsrecht, München 2008, §22, N. 42.

İKTİSADİ KALKINMADA ENTELEKTÜEL SERMAYE VE İNOVASYONUN ÖNEMİ

THE IMPORTANCE OF INTELLECTUAL CAPITAL AND INNOVATION IN ECONOMIC DEVELOPMENT

Yrd. Doç. Dr. Zeliha TEKİN

Muş Alparslan Üniversitesi, z.tekin@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Kübra KARAKUŞ

Muş Alparslan Üniversitesi, k.karakus@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Ferit USLU

Muş Alparslan Üniversitesi, f.uslu@alparslan.edu.tr

ÖZET

Son yıllarda küreselleşme olgusunun hız kazanması ile birlikte ülkelerin gelişmişlik seviyeleri birbirinden farklılık göstermektedir. Sosyo-ekonomik göstergelerin en önemlilerinden biri de kalkınmadır. Gelişmiş ülkelerin sahip olduğu ekonomik avantajlar kalkınmalarında önemli rol oynamıştır. Küreselleşme ve teknolojik ilerlemeler ülkeler arasında rekabeti arttırmıştır. Bu rekabet ortamında ülkelerin sahip olduğu fiziki varlıklardan ziyade fiziki olmayan bilgi tabanlı değerler ön plana çıkmıştır. Özellikle özünde bilgiyi barındıran entelektüel sermayenin iyi bir şekilde yönetilmesiyle, işgücü verimliliği artacak, işletmeler geleceğe taşınabilecek ve işletmelerin inovasyon yetkinlik düzeyleri artmış olacaktır. Yeniliklerin artmasıyla da patent, endüstriyel tasarım, coğrafi işaretler gibi fikri mülkiyet hakları geliştirilerek katma değer yaratılacak ve iktisadi kalkınmaya katkı sağlanacaktır. Bu kapsamda çalışmanın amacı, inovasyon, inovasyonun ortaya çıkarılmasında önemli rol oynayan entelektüel sermaye ve iktisadi kalkınma arasındaki ilişkinin seçilmiş ülke örnekleri verilerek kavramsal çerçevede ele alınıp incelenmesidir. Çalışma sonucunda entelektüel sermayenin inovasyon üzerinde; inovasyonun da iktisadi kalkınma üzerinde pozitif etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: İktisadi Kalkınma, Entelektüel Sermaye, İnovasyon

ABSTRACT

The phenomenon of globalization has picked up in recent years and countries' levels of development vary. One of the most significant socio-economic indicators is development. Economic advantages of developed countries have played important roles in their development. Globalization and technological progresses have increased the competition among counties. In this atmosphere of rivalry, rather than physical assets nonphysical knowledge-based values have gained importance. Especially by managing intellectual capital which includes knowledge in its essence well, labour productivity will increase, enterprises will have been carried to the future and the innovation competence levels of them will have risen. In parallel with innovation increase, intellectual property rights such as patent, industrial design and geographical indicators will have been promoted and hence added value which will contribute to the development will be created. In this respect, the study aims to

investigate the relationship among innovation, intellectual capital, which has played an important role in revealing innovation, and economic development within conceptual framework and by giving different chosen country samples. As a result of the study, it was seen that intellectual capital has a positive impact on innovation and innovation has similar effect on economic development.

Keywords: Economic Development, Intellectual Capital, Innovation

İŞLETMELERİN ETİK KARARLARININ VE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUKLARININ AHİLİK ANLAYIŞI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF ETHICAL DECISIONS AND CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITIES OF ENTERPRISES IN TERMS OF AKHISM

Yrd. Doç. Dr. Zeliha TEKİN

Muş Alparslan Üniversitesi, z.tekin@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Ferit USLU

Muş Alparslan Üniversitesi, f.uslu@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Kübra KARAKUŞ

Muş Alparslan Üniversitesi, k.karakus@alparslan.edu.tr

ÖZET

İşletmeler faaliyetlerini toplumun beklentilerini karşılamak üzere gerçekleştirirler. Bu süreçte işletmeler, kar sağlama amacının yanı sıra toplumu koruyacak toplum refahını artıracak toplumsal değerleri de göz önünde bulundurarak sosyal sorumluluk bilinciyle hareket edip etik kararlar almalıdırlar. İş yaşamında etik anlayışla, sosyal sorumluluk bilinciyle hareket etmenin tarihteki en güzel örneği iktisadi bir örgütlenme olan Ahilik Teşkilatında görülmektedir. Ahilik, toplum menfaatlerini kendi işletmesinin menfaatlerinin üstünde sayan sosyal dayanışma ve etik hizmet anlayışıyla hareket eden bir sistemdir. Geçmişteki Ahilik yaklaşımına benzer konulara günümüz akademik yazınında da sıkça rastlamak mümkündür. Örnek verilecek olursa; sosyal sorumluluk, kurumsal sosyal sorumluluk, iş etiği, müşteri memnuniyeti, kalite konuları sıkça işlenen konulardır. Literatür taraması yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı, günümüz işletmelerinin etik kararlar dâhilinde oluşturulan sosyal sorumluluk odaklı faaliyetlerinin geçmişteki Ahilik sistemindeki toplumsal güdümlü-ahlaki amaçlı faaliyetlerle karşılaştırılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Etik, Sosyal Sorumluluk, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Ahilik

ABSTRACT

Enterprises carry out their activities to meet expectations of the society. In this process, they should act with social responsibility and make ethical decisions considering not only making profit but also social values towards protecting the society and promoting social welfare. One of the best examples of ethical approach and social responsibility is observed in Akhism. It is a system which cares about social interest much more than its own enterprises' and acts in social solidarity and with ethical service approach. It is possible to see similar examples of approaches in modern academic literature, too. For instance, social responsibility, institutional social responsibility, business ethics, customer satisfaction and quality are frequently dealt with. Purpose of this study carried out employing literature review method is to compare

modern enterprises' activities within ethical decision and social responsibility framework with social guided- ethical activities in Akhism system.

Keywords: Ethics, Social Responsibility, Corporate Social Responsibility, Akhism

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ GÜVENLİĞİ SECURITY OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN INTERNATIONAL RELATIONS

Yrd. Doç. Dr. Latif PINAR
latifpinar@karabuk.edu.tr, Karabük Üniversitesi İ.İ.B.F.
Araş. Gör. Yusuf Mehmet AKAY,
yusufakay@karabuk.edu.tr, Karabük Üniversitesi İ.İ.B.F.

ÖZET

Günümüzde uluslararası politikanın temel aktörleri konumunda bulunan devletlerin yoğun bir bilgi transferi içerisinde olması bilgi teknolojilerinin önemini dikkate değer bir düzeyde artmasına neden olmuştur. Ancak bu durum, bilgi teknolojilerine yönelik bilgi terörizmi, bilgi silahları, siber terör, siber savaş gibi yeni güvenlik tehditlerin ortaya çıkması sonucunu beraberinde getirmiştir. Bu çalışma, bilgi terörizmi, bilgi silahları, siber terör, siber savaş gibi yeni güvenlik tehditleri çerçevesinde bilgi teknolojileri güvenliğinin ulusal güvenlik içerisindeki yeri ve önemini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, bilgi teknolojileri güvenliğine yeterince önem vermeyen ülkelerin, hayati çıkarlarına zarar verebilecek çapta büyük olan ulusal güvenlik problemleriyle karşılaşmış ve karşılaşmayacağı sorusuna cevap aranmaktadır. Çalışmanın hipotezi ise şu şekilde formüle edilmiştir: Bilgi teknolojileri güvenliğine gereken önemi göstermeyen ülkeler, hayati çıkarlarına zarar verebilecek ölçüde büyük olan ulusal güvenlik problemleriyle yüzleşmek zorunda kalabilirler. Bununla birlikte yaşanan ulusal güvenlik problemleri, uluslararası sistemin yapısını bile tehlikeye atacak kadar asimetrik bir hal alabilir. Bu sebeple uluslararası sistem içerisinde yer alan bütün ülkeler, söz konusu unsurun güvenliğine özel bir önem atfetmek ve bu hususlarda gerekli olan tüm tedbirleri almak zorundadırlar.

İfade edilen soruya cevap verebilmek adına aşağıdaki yol haritası izlenmiştir. Ele alınan konunun tahlil edilmesini kolaylaştırmak adına öncelikle güvenlik kavramı ve bu kavramın son yıllarda yaşadığı dönüşüm üzerinde durulmuştur. Hemen ardından bilgi teknolojileri güvenliği ile ilgili bilgi terörizmi, bilgi silahları, siber terör, siber savaş gibi yeni güvenlik tehditleri değerlendirilmiştir. Son olarak elde edilen veriler ışığında, bilgi teknolojileri güvenliğine gereken önemi göstermeyen ülkelerin karşılaşacağı problemler ve bu problemlerin olası sonuçları ayrıntılı bir biçimde analiz edilmiştir. Çalışmanın oluşturulmasında literatür taramasından yararlanılmıştır. Bu doğrultuda ele alınan konuya ilişkin derinlemesine çözümlenelerde bulunan birincil kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak belli başlı hususlarda birincil kaynakların tamamına ulaşmak maalesef mümkün olmamıştır. Türkiye'de bilgi teknolojileri güvenliği ile ilgili yeterli sayıda bilimsel eser olmadığından bu çalışma literatürdeki boşluğu doldurmaya yönelik özgün bir araştırma olarak tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler, Güvenlik, Bilgi, Bilişim ve Bilgi Teknolojileri.

INVESTIGATION OF TURKISH AND KAZAKHSTANI ELT STUDENT-TEACHERS' ACADEMIC SELF-CONCEPT

Lazura KAZYKHANKYZY

PhD Candidate, Hacettepe University, lazura.kazykhankyzy@gmail.com

Nuray ALAGÖZLÜ

Assoc.Prof.Dr., Hacettepe University, nurayalagozlu@gmail.com

ABSTRACT

Academic self-concept (ASC) is an important component of undergraduate students' success. ASC is defined as a set of specific attitudes, feelings, and perceptions about one's intellectual or academic skills, representing a person's self-beliefs and self-feelings regarding the academic setting (Lent, 1997). Nowadays, the enhancement of student's self-concepts is a desirable educational goal throughout the world. Consequently, developing and maintaining positive self-concepts is one of the important goals of education.

The aim of the current study is to assess Kazakhstani and Turkish ELT student-teachers' academic self concept, and to compare the students of two countries in terms of gender, studying universities and education level.

The proposed research involved a sample of 565 major student-teachers' of English language teaching program. The study conducted in two different settings, in Turkey and Kazakhstan.

The data collection instrument for academic self-concept in this research was the Academic Self-Concept Scale (ASCS) developed by Liu & Wang (2005) which consisted of two subscales (Academic Confidence (AC) and Academic Effort (AE)).

Quantitative methods of data analysis were used to analyze the data with the help of statistical software package SPSS version 23.0. Descriptive analyses (range, mean, standard deviation) t-tests and Analysis of Variance (ANOVA) were conducted to analyse the data.

According to the result ELT student teachers' levels of ASC of both countries were above the satisfied level. Anyway the results of t-test revealed that while there was no statistically significant difference between two countries participants AC, there were found statistically significant differences in terms of AE and overall academic self concept scores. In terms of gender comparisons, the results of t-test revealed that female students AE scores higher than male students' scores. ANOVA results indicated that a statistically significant difference existed among the participants studying universities, but no difference was found in terms of education level.

Key words: Academic self-concept, academic confidence, academic effort, ELT student-teachers'.

**1929 YILI DÜNYA EKONOMİK KRİZİ SONRASINDA TÜRKİYE EKONOMİSİNDE
SANAYİ PLANI OLUŞTURMA GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE İLK DENEME:
“İKTİSADİ VAZİYETİMİZE DAİR RAPOR”**

M.Burak BULUTTEKİN

Arş. Gör.Dr., Dicle Üniversitesi, buluttekinb@gmail.com

ÖZET

Cumhuriyet dönemi Türkiye ekonomisinde, 1929 yılı Dünya Ekonomik Krizi (Büyük Buhran) sonrasında planlı sanayi oluşturma gayretlerini ve dönemin ekonomik durumunu değerlendirme amacındaki bu çalışmada, sanayi planı oluşturma gerekliliğini savunan ilk rapor olan “İktisadi Vaziyetimize Dair Rapor” incelenecektir.

Büyük Buhran ile birlikte tüm dünyada, iktisadi faaliyetlerde devletlerin rolünün artırılması gerektiği fikri ağırlık kazandı. Devletler artık kendi ülkelerindeki iktisadi faaliyetler üzerindeki planlama, uygulama ve denetleme fonksiyonlarını genişletecekti. Cumhuriyet dönemi Türkiye ekonomisi için de durum aynıydı ve devlet iktisadi faaliyetlerde daha aktif bir rol üstlenir hale geldi. Bir yandan ekonomik krizin etkilerini bertaraf edebilmek, özel sektörün sermaye birikiminin sağlanması ve paranın değer kaybetmesini önlemek sorunlarına çözüm bulmak gayretindeki devlet, diğer yandan da ülke içinde geçerli makro iktisadi bir strateji oluşturma çabasındaydı. Bu amaçla, 1927 yılında 1170 sayılı Kanun ile kurulan Ali İktisat Meclisi’nden bir rapor hazırlaması istedi. Ali İktisat Meclisi, hükümet ile dönemin Ticaret ve Sanayi Odası temsilcilerinden oluşan ve iktisadi araştırmalar yoluyla devletin iktisadi kararlarının oluşmasında ve uygulanmasında bir danışma organı olarak görevli 24 kişilik bir komisyondur. Dönemin iktisat bakanı Şakir Kesebir başkanlığındaki Meclis, çalışmasını Ocak 1930’da tamamladı ve İktisadi Vaziyetimize Dair Rapor isimli raporunu hükümete sundu. Rapor, dönemin iktisadi durumunu ortaya koymakla birlikte, o dönem için ilk olarak dile getirilen tüm ülkeyi kapsayan ve ithal ikameci iktisat politikasına dayanan bir sanayi planının oluşturulması gerektiği fikrini savunuyordu.

Meclis, raporun hazırlanması aşamasında, ilk olarak ülke genelinde demiryolu güzergahı, Karadeniz ile Akdeniz kıyıları ve Trakya çevresinde incelemeler yaparak üretim olanaklarını tespit etmişti. Bu üretim olanaklarından hareketle, dönemin ekonomik durumu ortaya kondu.

Rapora göre Türkiye ekonomisi, sanayi ülkelerine hammadde ve gıda ürünleri üreten bir tarım ekonomisiydi. Ülkenin ekonomik sorunları; dünya ekonomik krizi nedeniyle ülkenin temel üretim ürünlerini oluşturan buğday, pamuk ve tiftik fiyatlarındaki düşüş ile ülke içindeki

üretim tekniği, sermaye miktarı, girişimci ve kurumsal sistem yetersizliğinden kaynaklanmaktaydı. Tarımsal ürünlerin verimliliklerindeki artış, hem sanayinin gelişmesini ve hem de dış ödemeler dengesini sağlayacaktı. Üretilen her bir ürün üzerinde elde edilecek iktisadi gelişmeler, ülkenin dış ödemeler dengesini bütünüyle iyileştirecekti. Bu yönüyle, üretilen tarımsal ürünlerin ıslahı ile depolanması olanaklarının geliştirilmesi, fiyat istikrarının korunması, ithal ürünlere karşı ülkenin iktisadi dengesini korumaya yönelik tedbirler geliştirilmesi (koruyucu gümrük politikası) ve üreticilere uygun şartlarda tarımsal kredilerin sağlanması için Türkiye'nin milli bir sanayi kurması zorunluydu. Sanayileşmenin gelişmesi ya ihracat gelirlerini arttırmakla ya da ithalat giderlerini azaltmakla mümkün olabilirdi. Bu nedenle ithal ikameci politikalara dayalı bir sanayi planına ihtiyaç vardı. Yapılacak sanayi planı, ithalat ile ihracat dengesinin oluşmasına ortam sağlayarak ülkenin ticaret açığının kapatılmasını sağlayacaktı. Çünkü, ithal ürünler için yapılan harcamaların azaltılabilmesi için, devletin bu ürünlerin yerine geçecek yerli ürünlerin üretilmesini planlaması ve buna uygun bir iktisadi politika izlemesini gerekli kılıyordu. Raporla devlet tarafından yapılması önerilen sanayi planının; esas itibarıyla özel sektörün sübvansiyonlarla desteklenmesine dayanan bir sanayileşmeyi desteklemesi öneriliyordu.

Raporun dönemin iktisadi sorunlarıyla ilgili önerdiği çözümler; ekonomik krizin finansal sorunlarının sonraki dönemlerde giderek yoğunlaşması ve devletçi politikaların daha da ağırlıklı olarak uygulanması nedenleriyle bütünüyle gerçekleşmemiştir. Ancak buna karşılık Rapor, üretilen ürünler bazında inceleme ve planlama yapma yöntemini getirmesi, ithal ikameci yaklaşıma sahip olması ve bir sanayi programı oluşturma amacını gütmesi yönleriyle, Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı (1934-1938)'nin hazırlanması yolunda ilk deneme olarak öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet dönemi Türkiye ekonomisi, Ali İktisat Meclisi, 1929 Dünya Ekonomik Krizi, sanayi planı.

İLK ÜÇ KALKINMA PLANI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DEKİ MADENCİLİK SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK SEYRİ (1963-1977): KÖMÜR, PETROL VE BOR

M.Burak BULUTTEKİN

Arş. Gör. Dr., Dicle Üniversitesi, buluttekinb@gmail.com

ÖZET

1963-1977 yılları arasındaki ilk üç kalkınma planına göre, madencilik sektörünün ekonomik seyrini değerlendirme amacındaki bu çalışmada, Türkiye ekonomisi için dönemin en önemli üç madeni olan kömür, petrol ve bor madenleri incelenecektir.

Türkiye’de milli gelirin istikrarlı ve yüksek bir düzeyde artırılarak ekonomik büyümenin sağlanabilmesi ve bunun sürdürülebilmesi için ekonominin belirli bir plana bağlanması gerektiği düşüncesi, 20.yüzyılın ikinci yarısından itibaren genel kabul görmüştür. Devlet Planlama Teşkilatı’nın 1960 yılında kurulmasıyla birlikte, ülkenin iktisadi ve sosyal kalkınmasının planlanması, Kalkınma Planları ile gerçekleşmiş ve 1963 yılından itibaren makro düzeyde beşer yıllık kalkınma planları hazırlanagelmiştir. Planlarda, mevcut sosyo-ekonomik özellikler temel alınmış ve analizler sektörler bazında yapılmıştır. Dolayısıyla, madencilik sektörünün ilgili dönemdeki ekonomik görünümünü belirleyeceği düşüncesinden hareketle kalkınma planları bu çalışmanın temelini oluşturmuştur.

Kömür, petrol ve bor madenlerinin ekonomik seyrinin belirlenmesinde; madenlerin rezervleri, üretimleri ve iç-dış ticaretleri çalışmanın üç temel kriterini oluşturmuştur.

İnceleme dönemimiz içinde, dünyadaki maden talebi yıllar itibariyle yaklaşık %8’lik bir artış göstermektedir. Dönem içinde dünya enerji gereksiniminin yaklaşık %70’i fosil yakıtlardan karşılanmaktadır ki, bu durum kömürü dönemin önemli bir maden kaynağı yapmıştır. Benzer şekilde, petrol fiyatlarının özellikle 1974 yılından sonra hızla artması, petrolü de değerli bir maden haline getirmiştir. Bunlara ilaveten, Türkiye’nin sahip olduğu madenler içerisinde, rezerv büyüklüğü ve işletme kolaylıklarıyla ile gerek kalite ve çeşitlilik, gerekse de üretim maliyetlerindeki rekabet üstünlükleri açısından dünyada söz sahibi olabileceği en önemli maden bor cevheri olmuştur.

Genel olarak değerlendirildiğinde, her üç kalkınma planında da bu madenler için öngörülen üretim düzeyine ulaşılamadığı görülmüştür. Her üç planda da maden üretim hedeflerinin yaklaşık üçte birlik kısmına ulaşılabilmiştir. Maden rejimi daha çok ucuz fiyata satılan ham maden ihracatına bağlı kalmıştır. Her üç maden için de yüksek tenörlü ve zengin rezerv kaynaklarına sahip olunmasına rağmen, üretim düzeyindeki eksiklik -doğal olarak- bu

madenlerin satışından elde edilebilecek iç-dış ticaret gelirlerinin de düşük düzeyde kalmasına neden olmuştur. Her üç planda madencilik sektörüyle ilgili olarak belirlenen maden talebine ulaşılamamıştır. Planlı dönemde, madencilik sektöründeki toplam talebin %13,4 artması öngörülürken, artış oranı %6,9 oranında kalmıştır. 1972-1977 yılları arasında kömür, petrol ve bor madenlerinde üretim, yaklaşık %4,1, ithalat %11,1 ve ihracat %9,4 düzeylerinde artmıştır. Bu noktadan hareketle dönemin kömür, petrol ve bor madenleriyle ilgili sorunlarının; yasal ve kurumsal düzenlemelerdeki yetersizlik, teknolojik imkansızlıklar ve üretilen madenlerin genellikle ham halde (işlenmeden) satılması olmak üzere üç temel nedenden kaynaklandığı söylenebilir.

Dönem içinde madencilik sektöründeki üretimin, %75'inin kamu tarafından yapıldığı görülmüştür. Maden arama işlemleri, Maden Tetkik Arama Enstitüsü çalışmalarına bağlı kalmış ve bu tesisler özellikle minerolojik ve cevher zenginleştirme yönünden teknolojik olarak yetersiz seviyede kalmıştır. Özellikle petrol ve bor madenlerinde, arama maliyetleri oldukça yüksek olmuştur. Maden Kanunu ve Petrol Kanunu'nda yerli enerji kaynaklarının sanayideki gelişmeye uyumlu olarak maden aramalarına ağırlık verilmesi yönündeki beklenen yasal düzenlemeler sağlanamamıştır. Özel maden teşebbüslerinin arama yapmasını destekleyici yasal sistem oluşturulamamıştır.

Madencilik maliyetlerinin düşürülmesi ve dolayısıyla karlılığının yükselmesinin en temel şartı; büyük sermayeli ve geniş teknolojik imkanlara sahip kuruluşların varlığıdır, ancak ilgili dönemde bu kuruluşların kurulamadığı görülmüştür.

Madencilik sektöründeki gelirlerin artırılması, çıkarılan ham maden cevherlerinin işlenerek bir ürün haline getirilmesiyle mümkündür. Ham madenlerin satış fiyatı, işlenmiş ürüne döndürülmüş madenlere göre yaklaşık 4 kat daha ucuzdur, dönem içinde bu üç madenin ihracatı, nispeten ucuz olan ham madenler halinde gerçekleşmiştir.

İncelenen dönemde kömür, petrol ve bor madenlerine kalkınma planlarında yeterince yer verilmiş olmasına rağmen, madenlerin üretim ve yatırımlarla ilgili olarak belirlenen hedeflere ulaşılamamıştır. Ülke içindeki kömür, petrol ve bor madenleri için zengin rezervlere sahip olunmasına rağmen, bu madenlerden yeterli ticari getirilerin elde edilemediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Planlı dönem ekonomisi, Beş Yıllık Kalkınma Planları (1963-1977), madencilik sektörü, kömür, petrol, bor.

ZEYNEL BESİM SUN'UN ÇAKIRCALI MEHMET EFE ROMANINDA BAŞKAHRAMANIN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

M.Halil SAĞLAM

Yrd. Doç. Dr. Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü

mhalil.saglam@gmail.com.tr

ÖZET

Çakırcalı Mehmet Efe (1872-1911) reel tarihî kaynaklara göre on beş yıl Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren bir çete/eşkıya reisidir. Osmanlı Devletinin dağılma dönemini yaşadığı yıllarda özellikle Ödemiş civarında yaşayan köylüler üzerinde yerel ve merkezi yöneticilerden çok daha fazla etkili olmuştur. Hakkında yapılan araştırmalara göre 1000'den fazla insanı acımasızca öldürdüğü belirtilmektedir. Kimi kaynaklara göre bir halk kahramanı kimilerine göre ise acımasız, zalim ve duygusuz bir çete reisi olan Çakırcalı Mehmet Efe'nin hayatı Türk romanlarına farklı şekillerde yansıtılmıştır. Çakırcalı Mehmet Efe hakkında ilk kaleme alınan roman, Hizmet gazetesi başyazarı Zeynel Besim Sun'a aittir. Roman, İzmir Postası sahibi Raşit Halim B.'nin Ödemiş, Aydın, Nazilli ve Muğla köylerinde Çakırcalı Mehmet Efe hakkında derlediği notlardan yararlanarak kaleme alınmıştır. Eser, dolayısıyla bölgenin sosyo-kültürel yapısını yansıtması açısından önemlidir. Ayrıca roman, Sabri Yetkin'in *Ege'de Eşkîyalar*; Halil Dural'ın *Bize Derler Çakırcalı 19. ve 20. Yüzyılda Efeler gibi* önemli tarihî kaynaklarında bir doküman olarak kullanılmıştır. Türk edebiyatının en önemli yazarları arasında bulunan Yaşar Kemal de *Çakırcalı Efe* (1974) romanında Zeynel Besim Sun'un bu eserine atıfta bulunmaktadır.

Çakırca Efe hakkında Yaşar Kemal'in dışında Sabahattin Ali'nin [*Çakıcı'nın İlk Kurşunu* (1940)], Murat Sertoğlu'nun [*Çakırcalı Efe'nin Meceraları* (1947)], Selami Münir Yurdatap'ın [*Çakıcı Efe* (1941)] ve Refii Cevat Ulunay'ın [*Dağlar Kralı* (1995)] hikaye ve romanları bulunmaktadır. Bu roman ve hikâyelerde Çakırcalı'nın en belirgin özellikleri cesareti, iyilikseverliği ve haksızlığa tahammül edemeyen yönleri olmuştur. Onun bu olumlu yönleri okuyucuda kendisine karşı bir hayranlık duygusu uyandırır. Çakırcalı Mehmet Efe'nin bu olumlu yönleri Türk sinemasına da başarıyla yansıtılmıştır. Başrolünü Kartal Tippet'in oynadığı Çakırcalı Mehmet Efe filminde (1950) Çakırcalı, zalimlere karşı amansız bir mücadele veren, yoksul ve mazlum köylülere iyilik ve yardımlarda bulunan cesur ve romantik bir halk kahramanıdır. Çakırcalı'nın öldürülmesinden sonra hakkında çıkan gazete haberleri ve adına yakılan ağıtlar da Çakırcalı'nın olumlu yönlerini yansıtmaktadır. Çakırcalı Efe

hakkında oluşan bu olumlu algının dönemin kültür politikasıyla yakından ilişkili olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü Çakırcalı Efe özellikle romanlarda II. Abdülhamit'in şahsında eskiye karşı bir başkaldırının ve direnişin sembolü olarak kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında olan Zeynel Besim Sun'un romanında ise Çakırcalı Mehmet Efe'nin karakteristik özellikleri çok yönlü verilir. Romanda Çakırcalı Mehmet Efe'nin hem son derece acımasız zalim yıkıcı yönlerini hem de onu Ege Bölgesi'nde saygın ve şöhretli kılan merhametli, yardımsever ve vefalı yönlerini okuruz. Roman, bu yönüyle Çakırcalı Mehmet Efe'nin reel hayatıyla daha çok örtüşmektedir. Nitekim Türk eşkıya tarihi üzerine yapılan bilimsel çalışmalarda da Çakırcalı Mehmet Efe'nin bir birine zıt bu karmaşık yönlerini görebilmekteyiz.

Reel olaylar ve kişiler üzerine kurgulanmış tarihî romanlar, başkahramanların iç içe geçmiş çok farklı karakteristik özelliklerini başarıyla yansıtır. Bu çalışmada temel amacımız Zeynel Besim Sun'un Çakırcalı Mehmet Efe romanı özelinde tarihî romanların bu niteliğine bir örnek sunmaktır. Araştırmada doküman inceleme metodu kullanılacaktır. Bildiri, Çakırcalı Mehmet Efe'nin cesur, iyiliksever, narsis ve acımasız gibi farklı yönleriyle sınırlı tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarihi roman, Çakırcalı Mehmet Efe, Karakteristik Özellikler

KAMU BORÇLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ, 2000 SONRASI TÜRKİYE ÜZERİNE BİR İNCELEME

Mahmut İNAN

Yrd. Doç. Dr. Harran Üniversitesi, İ.İ.B.F Maliye Bölümü, mahmutinan@yahoo.com

Murat DEMİR

Prof. Dr. Harran Üniversitesi İ.İ.B.F Maliye Bölümü, [muratdemir26@hotmail.com](mailto:мурatdemir26@hotmail.com)

ÖZET

Kamu borçlanması kamu finansman sorunları yaşayan gelişmekte olan ülkelerde önemli bir finansman kaynağı ve politika aracıdır. Kamu borçlanması kamu finansman sorunlarının hafifletilmesi temelinde önemli bir maliye politikası aracı olurken kimi dönemlerde mevcut finansman sorunlarını daha da derinleştiren ve önemli yapısal sorunların ortaya çıkmasına yol açan bir etkiye de sahip olmuştur. Bu bağlamda nasıl bir kamu borçlanma politikası sorusu önem arz etmektedir. Hiç kuşkusuz borçların yapısı ve borçlanma ile elde edilen kaynakların nasıl değerlendirildiği son derece önemlidir. İktisadi ve mali rasyonalite temelinde doğru önceliklerle yapılacak ve değerlendirilecek borçlanmalar, finansman sorunlarının çözümü yanında büyüme ve kalkınmanın finansmanına önemli katkılar sunacaktır.

Hiçbir iktisadi ve mali rasyonaliteye sahip olmayan kamu borçlanma politikaları birçok gelişmekte olan ülkede yüksek reel faizlerle bir dışlama etkisi yaratarak özel tasarruflar üzerinde baskılar oluşturmuş, yüksek düzeyde yeni borçlanmaları zorunlu hale getirmiş ve kamu mali disiplini bozmuştur. Kamu borçlanmasının sürdürülebilirliğinin tartışılmalı hale geldiği böylesi bir ortamda hemen bütün makro ekonomik değişkenler olumsuz etkilenirken bu fasit daireden çıkış için kısa vadeli yüksek maliyetli yeni borçlanma arayışları, mevcut sorunların kronikleşerek yapısal bir nitelik kazanmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda çalışmada üzerinde ağırlıklı durulacak husus kamu borçlarının özellikle 2000 sonrası dönemde Türkiye’de ne düzeyde sürdürülebilir olduğunu inceleyerek, sürdürülebilirliğin olduğu ve sürdürülebilirliğin tartışılmalı olduğu dönemlerde ekonomi politikaları genelinde borçlanma politikalarına yön veren dinamikleri değerlendirmeye çalışmaktır. Bu doğrultuda sürdürülebilir bir kamu borçlanması için nasıl bir maliye politikası seti uygulanmalı sorusuna cevap aranmaya çalışılacak ve buna yönelik geçmiş pratikler incelenerek birtakım politika önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar kelime: Kamu borçları, borçların sürdürülebilirliği, borç yönetimi

KUR'AN'DA HZ. MUHAMMED'E “RESUL” VE “NEBİ” NİTELENDİRMESİNİN YAPILDIĞI AYETLERDEKİ VURGULAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Maşallah TURAN

Yrd. Doç. Dr. Mardin Artuklu Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Tefsir Bilim Dalı.

masallahturan25@gmail.com

ÖZET

Resûl ve nebî kavramlarının aynı anlamlara mı geldiği yoksa farklı manalar mı içerdiği konusu, eskiden beri tartışılmalı bir konudur. Bu bağlamla ilgili olmak üzere, iki kelimenin ayrı anlamlarda olduğunu söyleyenler genel itibarı ile her resul nebîdir, fakat her nebî resûl değildir görüşünü il sürmektedir. Bu görüşte olanlara göre “nebî”, kendinden önce gelen peygamberlere indirilmiş olan kitaplarla hükmeden, kendilerine kitap verilmeyen peygamber olduğu halde “resul”, kendisine özel bir kitap ve şeriat vahyedilen peygamberdir. Ancak bu fikri savunanlar için, “İnsanlar tek bir ümmetti. Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberler (النَّبِيِّينَ) gönderdi ve beraberlerinde, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeyler konusunda, aralarında hüküm vermek üzere kitapları hak olarak indirdi” ayetinde bahsedilen, nebilere kitaplar verilmiş olmasının izahını yapabilmek pek mümkün görünmemektedir.

Görünen o ki, resul-nebi ayrımı bağlamındaki tarifler, daha çok Kur'an'ın haricinde, kültürel bir takım oluşumlara, tarihsel bazı verilere dayanmaktadır. Bu nedenle Kur'an'daki kullanımları açısından nebi ve resul kavramları arasında tamamen iki ayrı şahsı işaret eder tarzda bariz bir farkın bulunduğunu söyleyebilmek pek tutarlı görünmemektedir. Kur'an'a göre bazı peygamberlere kitap indirildiği, bazılarına ise indirilmediği ne kadar açık ve net ise resul ve nebi kelimelerinin, kendilerine kitap indirilenler ve indirilmeyenler ayrımı yapılmaksızın bütün peygamberler için kullanıldığı da o kadar açık ve nettir.

Öyleyse daha açık bir değerlendirmeye denilebilir ki, “resul” ve “nebî” kavramlarının, ayrı ayrı peygamberleri değil, bir peygamberin iki ayrı yönünü, iki ayrı niteliğini vurguladığını söylemek daha isabetlidir. Nitekim Yüce Allah, başta Hz. Muhammed olmak üzere Hz. Nuh, İsmail, Musa, Harun ve İsa'dan resul ve nebi olarak bahsetmiştir. Dolayısıyla bu peygamberlerin iki özelliğinden söz edilmiş olmaktadır.

Bu bakış açısından hareketle diyebiliriz ki; risalet ve nübüvvet, diğer bütün peygamberlerin olduğu gibi Hz. Peygamberin de iki özelliğidir. Nitekim Peygamberimiz için yüzyetmiş küsur yerde ‘resul’, otuz küsur yerde de ‘nebî’ tabirleri kullanılmaktadır. Bu noktadan sonra, bu

özelliklerin anlam dünyalarının nelere tekabül ettiğinin ortaya çıkarılması, Hz. Peygamber için bu iki farklı tabirin kullanıldığı bağlamlarda hangi manaların daha çok ön plana çıkmış olduğunun araştırılması, büyük bir önem arz etmektedir. Ayrıca bu iki farklı kavramın kullanıldığı bağlamlardaki konuların, tamamen birbirinden ayrı mı oldukları, yoksa kimi yerlerde kesişirken kimi yerlerde ayrışıp değişik bir mahiyet mi arz ettikleri sorusunun cevaplandırılması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Çalışmamız, bu soru ve sorunların cevaplarını, ayetler bağlamında çözümlenmeyi amaçlamakla, bizce önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Anahtar Kelimeler: Resul, Nebi, Tebliğ, Örnek İnsan, Aile Hayatı.

MODEL İNSAN OLUŞTURMADA KUR'ANÎ YÖNTEM (Nuh ve Muhammed Sureleri Örneği)

Maşallah TURAN

Yrd. Doç. Dr. Mardin Artuklu Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Tefsir Bilim Dalı.

masallahturan25@gmail.com,

ÖZET

Hiç şüphesiz nasıl bir insan olduğumuz konusu, Kur'an'la kurduğumuz irtibatla doğru orantılıdır. Kurulan bu irtibatın güçlü veya zayıf oluşu ya da herhangi bir sağlıklı bağın kurulamaması, kişiliğimizin teşekkülünde başat bir rol oynamaktadır. Bu noktada, Hayat Kitabımızla kurduğumuzu düşündüğümüz irtibatın sağlıklı bir mahiyet kazanabilmesi için zihnimize daha önceden var olan birtakım önyargılardan sıyrılarak Kur'an'a kendi bütünlüğü içerisinde yaklaşılması, gazete okur gibi değil düşünme düşünme okunması, anlaşılması için azami gayretin sarfedilmesi ve elde edilen birikimin mutlak surette hayata tatbik edilmesi hedeflenmelidir.

Biz de bu çalışmamızda, böyle bir niyete pratik kazandıracağını umarak, Nuh ve Muhammed sureleri bağlamında model insanın nasıl olması gerektiğini irdelemeye çalıştık. Neden Nuh ve Muhammed Sureleri? Çünkü Şeyhü'l-Enbiya olan Hz. Nuh, insanlığın ilk dönemlerinden bir örneği temsil eden uzun, meşakkatli, sabır ve tahammül gerektiren bir peygamberlik süreciyle dikkat çekmektedir. İlk dönemlere ışık tutması, o dönemdeki insanları ıslah gayretlerinin keyfiyetine dair ipuçlarını vermesi ve toplumu iyiye doğru dönüştürmek için gerekli olan vasıfları ve çabaları işleme yönüyle Hz. Nuh'un kıssası, İslam'da model bir insanın nasıl olması gerektiği konusunda son derece enteresan veriler içermektedir. Adını, Hatemü'l-Enbiya olan Peygamber Efendimizin ikinci âyette geçen adından alan Muhammed Sûresi ise Son Peygamberin muazzam davetinden önemli kesitler içermesi nedeniyle tercih sebebimiz olmuştur. Bilindiği üzere Muhammed suresi, yirminci âyette geçen "el-Kıtâl" kelimesinden dolayı "Kıtâl sûresi" diye de anılmaktadır. Sûrede temel konu olarak, cihad olmak üzere başlıca, savaş, esirler, ganimetler ve münafıkların durumu sözkonusu edilmektedir. Bunlarla birlikte, son peygamber ve "üsve-i hasene" olarak nitelendirilen en güzel modelin ismiyle anılan Muhammed suresinde, modellik kavramının içini dolduracak oldukça etkili vurgular da yer almaktadır. Her iki surede anlatılan hususlarda örtüşen özellikler olduğu gibi ilave edilen

nitelikler de dikkat çekicidir. Öyleyse bu iki surenin, örnek bir insan oluşturmada sağlayacağı katkıları işlemek, önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Nuh suresinde en önemli vurgu, farklı asırlarda ve zamanlarda hak dinden ve ona yapılan kesintisiz davetten yüz çeviren milletler hakkındaki ilahî sünneti yani cezalandırmayı somutlaştırarak açıklamasıdır. Bu açıklamalar, Nûh peygamber üzerinden tüm inananlara bir teselli ve motivasyon sağlarken, ona inanmayıp isyan edenlerin akıbeti üzerinden de tüm inkarcılara bir tehdit savurmaktadır. Muhammed suresinde ise iman ile küfrün, ebrar ile füccarın nitelikleri anlatılmaktadır. Bu zıt niteliklerin tabii olarak mübarezeyi doğurması sebebiyle, tevhid bayrağının yüceltilmesi ve yeryüzünün baskıcı şirkin etkilerinden temizlenmesini sağlayan cihâd ve kitâlin hükümlerine değinilir. Allah'ın dilerse, -Nuh kıssasında olduğu gibi- bütün düşmanlarını kolaylıkla helak edebileceği vurgulanırken, Son Peygamberin dönemiyle birlikte mü'minlerin bu işlerle görevli kılınmasındaki hikmetin, imtihan ve sınama olduğunu bildirir.

Anahtar Kelimeler: Model İnsan, Nuh, Muhammed, Davet.

BİR KORUMA-YAŞATMA ÖRNEĞİ: BAYBURT GELENEKSEL KONUTU RESTORAYON ÇALIŞMASI

Özge CEYLİN YILDIRIM

Araş. Gör. , Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, ozgeceylinyildirim@gmail.com

Ece GÜLER

Öğr. Gör. , Yüzüncü Yıl Üniversitesi, guler.ece@hotmail.com

Mazlum KALAK

Araş. Gör. , Yüzüncü Yıl Üniversitesi, mazlum_kalak@hotmail.com

ÖZET

Tarihin farklı dönemlerinde kültür ve ticaret merkezi olarak stratejik öneme sahip olan Bayburt, zengin kültürel birikimi sonucu şekillenen geleneksel konut dokusuna sahiptir. Genel olarak Bayburt geleneksel konutları, yapıldıkları dönemin özellikler ve ihtiyaçları doğrultusunda yaşam, üretim ve hizmet eylemleri çerçevesinde şekillenmektedir. Sosyo-kültürel ve ekonomik koşulların etkilediği mimari ve yapısal özelliklerde konutların şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Yaşam aktiviteleri olan; oturma, yeme-içme, uyuma, misafir ağırlama ve halı ve ebram dokuma, sebze ve meyve yetiştirme gibi üretim aktivitelerinin gerçekleştirilebileceği mekânlar sunmaktadır. Fakat sahip olunan geleneksel konutların, tarihsel süreç içerisinde özgün durumlarını yitirdiği, birçoğunun yok olduğu bilinmektedir. Söz konusu konutların, özgün yapısının korunması ve geleceğe aktarılması adına büyük önem arz etmektedir.

Bayburt geleneksel konutlarından günümüze ulaşabilmiş örneklerinden biri olan 12 pafta, 251 ada, 9 parselde yer alan yapı; mimarlık tarihi, malzeme kullanımı, plan biçimlenişi ve dönemin yaşam biçimini yansıması açısından önem taşımaktadır. 1990 yılında Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 281 sayılı kararı ile tescillenen yapının, 2013 yılında bakımsızlıktan, özensiz kullanıldığından, ağır iklim koşullarına maruz kaldığı ve binanın taşıyıcı duvarları dâhil olmak üzere ağır hasara uğradığı belirtilmektedir. Çalışma kapsamında olan yapının, çevresinde benzer mimari özellikler gösteren yapıların referans alınması sonucunda 19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başlarında inşa edildiği düşünülmektedir. Daha önce Talip Yeşil'e ait olan yapı, 2016 yılında 228 nolu belediye meclis kararı ile kamulaştırılmıştır. Tarafımızca hazırlanan rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin uygun olduğuna 28.09.2017 tarihli kurul kararı ile onaylanmıştır.

Çalışmanın amacı, rölövesinin hazırlanarak mevcut halini belgelenmesi, restitüsyon çalışmalarının yapılarak özgün halinin tespit edilmesi ve bu çalışmalar doğrultusunda yapının tarihsel, belgesel, sosyo-kültürel, manevi, anı değerlerinin göz önünde bulundurularak günümüz şartları ve ihtiyaçlarını karşılayarak mümkün olduğunca özgünlüğü, bütünlüğü ve anlamın korunarak yeni işlevine adaptasyonunun sağlanmasıdır. Geleneksel Bayburt evi olan yapının kimliğine saygılı, kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verebilen, gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacak restorasyon projesi ile koruma-onarım yöntemleri oluşturmaktır.

Çalışma kapsamında, öncelikle Bayburt geleneksel konut dokusu ve yapılar hakkında genel bilgi verilmiştir. Yapının bugünkü durumu incelenmiş; konumu, tarihçesi, mimari ve yapısal özellikleri bağlamında plan özelliklerine, yapım tekniğine, değişim ve bozulmalarına yer verilmiştir. Yapı hakkında yazılı ve görsel kaynaklarla birlikte, yapıdan gelen veriler ve sözlü aktarımlarla elde edilen bilgiler de değerlendirilerek restitüsyon projesi geliştirilmiştir. Restorasyon projesi geliştirilirken, yapının 'Bayburt Evi' olarak geleneksel mimariyi ve yaşantıyı sergileyecek yeni işlev önerisi olarak mimari mirası yaşatan kültür evine dönüştürülmesi ve yanı sıra gün içerisindeki hareketli sirkülasyonun yalıtılmasıyla birlikte özel misafirlerin konaklayabileceği konuk odaları bir diğer işlev olarak düşünülmüştür. Yapının özgün plan şemasına sadık kalınarak yeni işlev için yeniden düzenlenmiş, mevcut hasarların ortadan kaldırılması için müdahale önerileri geliştirilmiştir.

Yapılan çalışma; Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Bayburt Belediyesi'nden yapı hakkında arşiv bilgileri, Bayburt geleneksel konutları ile ilgili yapılmış olan akademik çalışmalarla desteklenmiştir.

Tüm bu kaynak araştırmaları, ölçümler, çizimler sonucunda yapının rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmış, koruma ve yaşatma önerileri geliştirilerek çalışma sonuçlandırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bayburt evi, Restorasyon, Yeniden işlev, Koruma

SEYYİD BATTAL GAZİ KÜLLİYESİ'NDE KORUMA BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME

Mazlum KALAK

Araş. Gör. , Yüzüncü Yıl Üniversitesi, mazlum_kalak@hotmail.com

Ece GÜLER

Öğr. Gör. , Yüzüncü Yıl Üniversitesi, guler.ece@hotmail.com

Özge CEYLİN YILDIRIM

Araş. Gör. , Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, ozgeceylinyildirim@gmail.com

ÖZET

Mekân, toplumların belleğinde yer eden yaşanmışlıkları içinde barındıran en önemli unsurlardan birisidir: Saklar, yeniden üretir, yeniden sunar ve hatırlatır. Geçmişin bilgisinin kendisi iken bir yandan da bu bilginin depolandığı yerdir. Mekân, toplumsal belleğin deposudur. Mekânlar, salt tarihi ve sanatsal değerinden ötürü değil, içerdiği ve kendisine atfedilen sembolik değerlerden ötürü de korumanın nesnesi haline gelmeye başlamıştır. Özellikle toplumun ortak değer attığı mekânlar, günümüzde kent belleğinin bir parçası haline gelmektedir. Toplumun bir kısmında ya da büyük bir kısmında ortak hisleri uyandıran, anıları canlandıran bu yaşanmışlık alanları bir süre sonra korumanın nesnesi haline gelmesi güncel koruma tartışmaları içerisinde yer almaya başlamıştır. Bu bağlamda Seyyid Battal Gazi Külliyesi yalnızca hitap ettiği değil pek çok zümrenin ilgi duyduğu, bireysel ve toplumsal olarak bu mekanla bağ kurduğu, dayanışmanın, barışın, kültürel birlikteliğin ve çeşitliliğin yaşandığı bir mekânsal bellektir.

Günümüzde bu yapı topluluğun koruma bilincinin ne düzeyde olduğunun, günümüzde hala devam eden ritüellerin ve mekana anlam katan toplumsal ve bireysel ruhun restorasyonla birlikte geldiği nokta; bunun yanı sıra yapısal, işlevsel ve çevresel açıdan değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışma sonucunda, yaklaşık sekiz yüz yıldır ayakta kalabilen bu dini ve tarihi mekanın, hitap ettiği topluluklara yanıt verebilecek nitelikte olduğu görülmüştür. Külliye de asıl amaç dini vazifeyi gerçekleştirmek; bunu gerçekleştirirken toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlamaktır. Mekan ve ritüel ilişkisi açısından değerlendirildiğinde; 2006- 2009 yılları arasında gerçekleştirilen restorasyonla ne yazık ki bu ritüellerin ve arkasında yatan anlamın göz ardı edildiği sonucuna varılmıştır.

Külliye, zamana ve değişime karşı tarihsel sürekliliğini sağlamıştır. Mekanların biçimi, boyutları, kapasitesi, kullanıcı ve servis olarak potansiyeli çok uygun olmasına rağmen içerisinde yer alan yapılar yeterince değerlendirilememektedir. İşlevsel olarak değerlendirdiğimizde birçok mekanın kullanılmadığını görmekteyiz. Kültürel ve mimari değeri yapısal olarak hissedilmektedir fakat işlevsel açıdan çok zayıftır.

Külliye terimini, işlevleri birbirini tamamlayan çeşitli birimlerin oluşturduğu yapı topluluğu olarak tanımlamak mümkündür. Kendi içerisinde iç-dış mekan kompozisyonunun iyi olmasına karşın çevresindeki plansız yeni yapılaşma külliyei tehdit etmektedir. Çeşitli dönemlere ve kültürlere tanıklık etmiş, böylesine büyük ve ihtişamlı olan külliye bu bağlamda günümüzde değerin kullanılamamaktadır.

Tarihi yapıya herhangi bir konuda yaklaşımda bulunmadan önce mekan ve mekanın ruhu tahlil edilmelidir. Külliye yapılarının bakımının sürekli yapılması gerekmekte ve mümkün olduğunca özgününe yakın işlevler verilmelidir. Yapı çevresinde ve içerisinde üzerinde düşünülmüş ve planlı kararlar alınmalıdır.

Çalışma aşamasında Eskişehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi'nden faydalanılmıştır. Konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve yerinde inceleme ve gözlemlerde bulunulmuştur. Külliye için eski fotoğraflar üzerinde yapısal ve işlevsel analizler yapılmış, günümüz durumu fotoğraflanarak karşılaştırma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Külliye, Koruma, Restorasyon, Seyyid Battal Gazi, Ritüel

**TAYLOR'UN YÖNETİM BİLİMİNE KATKILARI ÜZERİNE
DEĞERLENDİRMELER
REVIEWS ON TAYLOR'S CONTRIBUTION TO MANAGEMENT SCIENCE**

MEHMET AKİF ÖZER

Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu
Yönetimi Bölümü, akifozer@yahoo.com

REHA BAYANSAR

Öğr. Gör., Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi A.B.D., rbayansar@gmail.com

ÖZET

Bilindiği gibi ilgili tüm literatürde yönetim biliminin kurucusu olarak F. Winslow Taylor bilinir. Amerikalı bir makine mühendisi olan Taylor özellikle 19. yüzyılın başlarında yaptığı çalışmalarla yönetimin bir bilim olduğunu tüm dünyaya kabul ettirmiş, ardından yaptığı verimlilik analizleri ile bu alanın en önemli ismi olmuştur. 1911 yılında yayımlanan “Bilimsel Yönetimin İlkeleri” adlı kitabında bilimselliğin temellerini anlatmış, yönetim ve örgüt alanında bilimsel yöntemlerin kullanılmasını öngörmüştür. Taylora göre iyi bir yönetimin meydana gelmesi için kullanacağımız sistem; bilimsel ve temeli açıkça tanımlanmış kanunlara, kurallara ve ilkelere dayanmalıdır. Bu anlayışla beraber bilimsel yönetim yahut Taylorizm olarak adlandırılan ilkeler yönetim anlayışına yeni bir bakış açısı getirmiş ve beraberinde de birçok tartışmayı açmıştır.

Bu çalışmada söz konusu teorik çerçevede Taylor'un yönetim bilimine katkıları kısaca değerlendirilecek, bu kapsamda Taylor'a yöneltilen eleştiriler ortaya konacak, ve bu yönetim dahisinin daha iyi anlaşılması için kısa değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Taylor, Yönetim Bilimi, Verimlilik, Etüt ve Deney, Eleştiri

VEKÂLET TEORİSİ VE YÖNETİMDE ASİL VEKİL SORUNU
PRİNCİPAL-AGENT THEORY AND PRİNCİPAL AGENT PROBLEMS İN
MANAGEMENT

MEHMET AKİF ÖZER

Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu
Yönetimi Bölümü, akifozer@yahoo.com

REHA BAYANSAR

Öğr. Gör., Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi A.B.D., rbayansar@gmail.com

ÖZET

Vekalet teorisi ilk olarak iktisatçılar tarafından yardımlaşma durumunda olan tarafların motivasyonlarını, birbirlerini kontrol etmelerini ve aralarındaki bilgi akışı sürecini incelemek amacıyla ortaya çıkarılmıştır. Ortak bir amaç için yardımlaşma durumunda olan iki taraftan birincisi vekalet veren diğeri ise vekil durumundadır. Vekalet veren belli bir işin görülmesi için vekilin yardımından yararlanmaktadır. Vekalet verenlerden yani hissedarlardan, örgüt teorisi literatüründe kullanımından, örgüte dikkate değer ve yeterli çıktılar ve katılım sağlayan, bu süreçte çıkarları olan kurumlar, gruplar ve kişiler kast edilmektedir. Bu durum daha da öteye götürüldüğünde kapsama yasama, yürütme ve yargı otoriteleri de dâhil edilebilmektedir. Diğer hissedarlar olarak, müşteri grupları, sözleşmeci olarak farklı ortaklar ve tedarikçiler sayılabilmektedir. Teori belli bir zaman diliminde en az iki kişi arasında (bunlardan birisi temsilci) yapılan anlaşmayı belirtmektedir. Temsilci temsil edilen adına parasal bir karşılık neticesinde faaliyette bulunmaktadır. Söz konusu bu ilişki türü genelde doktorlar ve avukatlar arasında yoğun olarak görülmektedir. Ancak burada özü itibarıyla işçi ve işveren arasındaki ilişki tanımlanmaktadır. Teorinin özel sektörde yaygınlığı kadar kamu sektöründe de ağırlığı bulunmaktadır. Bu çalışmada son yıllarda kamu sektörü ile ilgili yapılan analizlerde sık kullanılmaya başlanan vekalet teorisi ayrıntılı bir şekilde incelenecek, özellikle teori kapsamında özel sektörde görülen asil vekil sorununun kamu yönetiminde ortaya çıkış şekilleri ve muhtemel çözüm önerileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vekalet, Vekil, Asil, Sorumluluk, Hesap Verebilirlik

TÜRK SİYASAL HAYATINDA KADINININ YERİ(1934-1960)

Mehmet BİÇİCİ

Yrd. Doç.Dr Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

bicici@gantep.edu.tr

ÖZET

Cumhuriyetle kadınlara tanınan siyasal haklarda, yeni rejimle kabul edilen “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” ilkesinin etkisi tartışılmazdır. Hiç şüphesiz bu demokratikleşmenin bir gereğidir ve siyasal katılımın boyutlarını arttırması açısından da önemlidir. Bu çalışmamızda 1934ten 1960 a kadar Türk kadınının siyasette yer alma çabaları oranları ve sonuçları hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır. Medeni Kanununun Kişiler Hukukunda cinsiyet ayrımı gözetmeksizin her vatandaşın hukuk dairesi içinde seçme ve seçilme hakkını kullanabileceği vurgulanmaktadır. Kadının toplumsal statü içinde yer aldığı toplum modeli gelişmişliğin bir göstergesidir. 20.yüzyılın getirdiği çağdaş hayat tarzı, yapılan kanunlar, özgürlük ve eşitlik hareketleri Türk kadınının siyasi hayata katılımının yolunu açmıştır. Bununla beraber günümüzde dahi kadınlar seçme seçilme hakkından yararlanma, siyasi karar mekanizmalarında yer alma konusunda erkekler ile aynı seviyeye ulaşamamışlardır. Türklerin eski gelenekleri, İslam Dini ile bağdaştırılmaya çalışılmıştır. Kadınlar bir yandan toplumdaki ekonomik koşullar altında ezilirken, bir yandan da din buyruğu olan “ataerkil aile yapısı” içinde erkek tarafından ezilerek, iki misli mağdur olmuşlardır. Geçmişten günümüze kadınların karar mekanizmaları arasındaki yerin tespit etmek bir hayli zor olmakla beraber Cumhuriyet döneminde alınan kararlar Türk kadınının siyasete dâhil olmasında ayrı bir öneme sahiptir. Osmanlı Devletinde kadınlar tarafından birçok dernek kuruldu. Bu dernekler kadınların bireysel taleplerini örgütlü birliklere dönüştürmeyi hedeflemiştir. Çeşitli yayınlarda ve yapılan konferanslarda amaçlarını gerçekleştirmeye çalışan dernekler sorunlar karşısında üretilen çözümlerin uygulamaya geçirilmesi hususunda gayret sarf etmişlerdir. Osmanlıda kurulan bu dernekler yardım eğitim, kültür amaçlı olmakla beraber siyasi partilerin kadın dernekleri de mevcuttu. Dünya kadınlar eğitim düzeylerinden geleneksel yaşam biçimleri, değer yargıları, kanundaki ötekileştiren hükümler gibi birçok nedenle tarih boyunca içinde buldukları siyasal rejimlerde yer alamamışlardır. Türkiye de ise cumhuriyet kadınları Mustafa Kemal Atatürk’ün devrimleriyle 1930 da yerel seçimlerde, 5 Aralık 1934 de genel seçimlerde bulunma hakkını geliştirmiş birçok ülkeden önce kazanmıştır. Çok partili hayata geçiş sürecine gelindiğinde ise kadınlar açısından demokratik sayılabilecek bir siyasi katılımdan söz etmek olanaklı değildir. 1950 sonrası ise mecliste kadın temsilcinin azalmasının yanı sıra iki durum dikkat çeker. İlki meclisteki kadınların davranışlarındaki değişimler sayısal azalmanın görülmesiyle kendilerini kadınların temsilcisi olarak görmeleridir. İkincisi siyasi temsil olmasa da katılım anlamında kadınların sayısındaki artıştır.

Anahtar Kelimeler; Siyaset, kadın hareketi, seçme ve seçilme hakkı.

KERKÜK TE DEMOGRAFİK DEĞİŞİM (2003-2014)

Mehmet BİÇİCİ

Yrd. Doç.Dr Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

bicici@gantep.edu.tr**ÖZET**

Bağdad şehrinin 225 km kuzeyinde yer alan Kerkük dört kaza ve altı nahiyeden oluşmaktadır.Asurlular zamanında kurulan Kerkük 11.yüzyıl sonlarında Selçuklu Türklerinin hakimiyetine girmiştir. Ardından Beğtiginliler'e hakimiyetine girmiştir. Timurlular, Karahanlılar, Akkoyunlular,Safeviler gibi devletler zaman zaman bu şehre hakim oldular. Çaldıran zaferinden sonra 1515 te Osmanlı Devleti hakimiyetine geçti.1732 ve 1743 te iki kez geçici olarak İran istilasın uğradı. Yedi Mayıs 1918 de Ali İhsan PaşanınVI. Ordusu tarafından savunulan Kerkük İngilizlerin eline geçtiysede ,Karşı taarruzla on yedi gün sonra yirmi dört Mayıs ta Kerkük geri alındı.Musul eyaletine bağlı olan ve çoğunluğu Türk olan Kerkük Misak-ı Milli sınırları içinde kabul edilmiştir.Lozan barış antlaşmasında Türkiye dışında kabul edilmeyen Kekükün durumu daha sonra çözülmek üzere Milletler Cemiyeti hakemliğine bırakıldı.1926 yılında ise Irak devleti sınırlarında kalması kararlaştırıldı.

Kerkük Osmanlı Devleti hakimiyetinde Musul Eyaletine bağlı bir sancaktır.1910 yılında altı ilçesi vardır.Kerkük Şehri ve çevresinde altmış bin kişi yaşamaktadır.1927'de şehir civarında petrol bulunması ve 1934 yılında üretimin bir milyon tonu bulması ve sonrasında giderek yükselmesi Kerkük Şehrinin önemini dahada arttırmıştır.Petro taşıyan boruların Suriye kıyılarına doğru uzanması üzerine şehir dahada canlanmıştır.Günümüzde de Irak Devletinin en büyük şehirlerinden bir tanesidir.Kerkük Şehrinin nüfusunun yarıdan fazlası Türktür.Geriye kalan nüfus Kürtler ve Araplardan oluşmaktadır.Kerkük Irak Türklerinin kültür merkezidir.

Kerkük Türkmenleri sürekli olarak baskılara ve hatta katliamlara uğramışlardır.1924'te Kerkük Merkez,1948'de Kerkük Gavurbağı,1959'de Kerkük,1990'da Altinköprü en çok bilinenlerdir.1990'dan 2003 yılına kadar Türkmenlere yönelik baskı ve mezalim devam etmiştir.Bçalışmada 2003-2014 yılları arasında Irak Devletinin resmi nüfus kayıtlarının yayınlanmış istatistikleri temel alınmıştır.Çeşitli sebeplerden dolayı bu istatistiklerin güvenilirliği ve doğruluğu birçok kişi tarafından sorgulanmıştır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ DERSİNDE PROJE TABANLI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ AKADEMİK BAŞARIYA VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ TUTUMLARINA ETKİSİ

Durmuş KILIÇ

Prof.Dr.Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

dkilic@atauni.edu.tr

Mehmet DEMİRKOL

Arş. Gör. Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

mexeme@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, bilimsel araştırma yöntemleri dersinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının okul öncesi öğretmen adaylarının akademik başarılarına ve tutumlarına etkisini belirlemektir. Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar dönemi bilimsel araştırma yöntemleri dersinde yürütülmüştür. Deneysel olarak gerçekleşen araştırmada okul öncesi eğitimi 3.sınıfında bulunan iki şube çalışma grubu olarak seçilmiş; şubelerden biri deney, diğeri kontrol grubunu oluşturmuştur. Deney grubu 27 kadın,8 erkek; kontrol grubu ise 30 kadın 5 erkek olmak üzere toplam 70 öğretmen adayının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan gruplardan deney grubu bilimsel araştırma yöntemleri dersinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımını öğrenme sürecinde uygularken, kontrol grubunda öğrenim gören öğretmen adayları geleneksel öğrenme ortamında öğrenmelerine devam etmişlerdir.

Deney grubu olan ve proje tabanlı öğrenme yaklaşımıyla öğrenim gören öğretmen adaylarına öncelikle Türkiye’de var olan eğitim sorunları üzerine araştırma yapmaları istenmiştir. Ardından araştırma sonucunda bir araştırma konusu belirlemeleri sağlanmıştır. Araştırma konusunu belirledikten sonra öğretmen adaylarının beşerli gruplara ayrılması ve takım oluşturmaları istenmiştir. Oluşturulan takımın öncelikli olarak bir çalışma takvimi oluşturmaları istenmiş, ardından sahip oldukları araştırma konusu üzerine literatür taraması yapmaları sağlanmıştır. Bir sonraki aşamada araştırmalarının gerçekleştirebilmeleri için araştırmalarına uygun bir yöntem seçmeleri (araştırma modeli, evren-örneklem/çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin analizi) istenmiş ve bilgi toplamaları sağlanmıştır. Son olarak öğretmen adaylarından oluşturulan her takımın bilgileri toplayıp rapor haline getirilmesi ve araştırmaya ilişkin bir sunum yapılması istenmiştir. Araştırma 12 hafta sürmüştür. Deney verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen *Başarı Testi* ile Korkmaz,

Şahin ve Yeşil (2011) tarafından geliştirilen *Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği* ile toplanmıştır.

Araştırma sonucunda her iki grubun uygulama öncesi ve uygulama sonrası akademik başarı puan ortalamaları arasında anlamlı bir artış olduğu görülürken, proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile öğrenim gören öğretmen adayları ile geleneksel öğrenme ortamında öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik başarı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın meydana gelmediği görülmüştür. Bunun yanında proje tabanlı öğrenme yaklaşımıyla öğrenim gören öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası bilimsel araştırmalara yönelik olumlu tutumları arasında pozitif yönde anlamlı bir farklılık meydana geldiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, bilimsel araştırma yöntemleri, öğretmen adayı

TEMEL EĞİTİM BÖLÜMÜ ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİM ARAŞTIRMALARINA YÖNELİK İNANÇLARI

Mehmet DEMİRKOL

Arş. Gör. Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

mexeme@gmail.com

Durmuş KILIÇ

Prof.Dr.Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

dkilic@atauni.edu.tr

ÖZET

Eğitim kalitesini arttırmak ve modern çağın getirdiği yeniliklere ayak uydurmak için her geçen gün eğitim üzerine daha fazla araştırmalar yapılmaktadır. Eğitime yönelik yapılan araştırmaların amacı bilgi üretmek, eğitim sürecinin verimliliğini ölçmek ya da eğitim sürecinde yaşanan sorunları tespit etmektir. Eğitim üzerine yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçların eğitim öğretim sürecinde dikkate alınması ve gerektiğinde uygulamaya sokulması beklenmektedir. Ancak her araştırmanın nitelikli olmayışı araştırmalar üzerinde tartışmalara neden olmakta ve nitelikli araştırmaların amacına ulaşmasını engellemekte ya da uygulanabilmesini güçleştirmektedir. Ortaya çıkan bu durum eğitim öğretim sürecinde etkin olan her bireyin eğitim araştırmalarına yönelik inançlarını sorgulamalarına neden olmaktadır. Özellikle bu durum öğretmen adaylarını etkilemektedir. Çünkü öğretmen adayı lisans öğrencisi olarak üniversitelerde, stajyer olarak da MEB okullarında yapılan uygulamalara tanık olan yegâne gözlemcilerdir. Öğretmen adaylarının hem eğitim araştırmalarının yapıldığı üniversitelerde hem de yapılan araştırmaların etkilediği kurumlarda etkin bir biçimde yer alıyor olması eğitim araştırmalarına yönelik gelişmeleri gözlemleyebilmesine olanak kılmaktadır. Bu da öğretmen adaylarının eğitim araştırmalarına olan inançlarını etkilemektedir. Bu durum dikkate alınarak öğretmen adaylarının eğitim araştırmalarına yönelik inançlarını belirlemek amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle şekillenen araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılı Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümünde öğrenim görmekte olan son sınıf 50 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubu, araştırma modeline uygun olan öğretmenler arasından “ölçüt örnekleme” ve “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” yöntemleri ile seçilmiştir. Bu araştırmada amaçlı örneklem tekniğine uygun olarak öğretmen adaylarının bilimsel araştırma yöntemleri dersini başarı ile geçmiş olmaları ölçüt olarak

alınmıştır. Araştırmada verileri elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmaktadır. İki bölümden oluşacak olan görüşme formunun birinci bölümünde formun nasıl doldurulacağına ilişkin yönerge ile öğretmen adaylarının demografik özelliklerini ortaya çıkaracak sorular yer almaktadır. Görüşme formunun ikinci bölümünde ise öğretmen adaylarının eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarını belirleyecek açık uçlu sorular yer almaktadır. Araştırma boyunca veri toplama aracı ile elde edilen verilerden ortaya çıkacak kavramları ve bu kavramlar arasındaki bağı ortaya çıkarabilmek için içerik analiz yönteminden yararlanılacaktır. Araştırmanın veri toplama süreci devam ettiği için dolayı ortaya çıkacak bulgulara tam metinde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: öğretmen adayı, eğitim araştırmaları, tutum

**HAZAR ENERJİ KAYNAKLARININ TÜRKİYE ARACILIĞIYLA DÜNYA
PİYASALARINA ULAŞTIRILMASI SORUNU
TRANSPORTATION PROBLEM OF CASPIAN ENERGY RESOURCES TO THE
WORLD MARKETS THROUGH TURKEY**

Mehmet DİKKAYA

Kırıkkale Üniversitesi, İktisat Bölümü, mdikkaya@yahoo.com

Deniz ÖZYAKIŞIR

Kafkas Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, dozyakisir@gmail.com

Ayşegül DURUCAN

Kırıkkale Üniversitesi, Maliye Bölümü, ayseguldurucan@gmail.com

ÖZET

Ortadoğu ve Kuzey Kutup bölgelerinden sonra dünyanın en büyük petrol ve doğalgaz rezervlerine sahip olan Hazar Bölgesi'nin önemi Sovyet sonrası dönemde daha da artmıştır. 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bölgeden çıkarılan petrol ve doğalgazın nasıl paylaşılacağı konusunda önem arz eden Hazar'ın statü sorunu Hazar ülkeleri arasında şiddetli tartışmalara sebep olmuştur. Bu konuyla ilgili tartışmalar günümüzde de sona ermemiştir.

Küresel Enerji ihtiyacının artmasıyla birlikte enerji üretiminin artmasına paralel olarak petrol ve doğalgazın taşınması/dağıtılması konularında bazı problemler ortaya çıkmıştır. Hazar Bölgesi'ndeki Sovyet döneminden kalma eski boru hatlarının bakım ve onarım giderlerinin maliyetinin yüksek olacağı düşünüldüğünden, yeni boru hatları inşası gündeme gelmiştir. Diğer taraftan, petrol ve doğalgazın Türk boğazlarından tankerlerle taşınması, üretimin artmasıyla birlikte oldukça tehlikeli bir hale gelmiştir. Bu durum, Türkiye'yi ve çevre ülkeleri yeni güzergâh arayışlarına sevk etmiştir.

Net enerji ithalatçısı ülkeler için stratejik öneminden hareketle bu çalışmada; Hazar'ın potansiyeli, enerji üretiminin artmaya başlamasıyla küresel ekonomi politikte ön plana çıkan boru hattı tartışmaları ve Hazar kaynaklarının Türkiye üzerinden dünyaya ulaştırılmasında yaşanan sorunlar incelenip değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Enerji, Boru Hatları, Hazar, Türkiye.

ABSTRACT

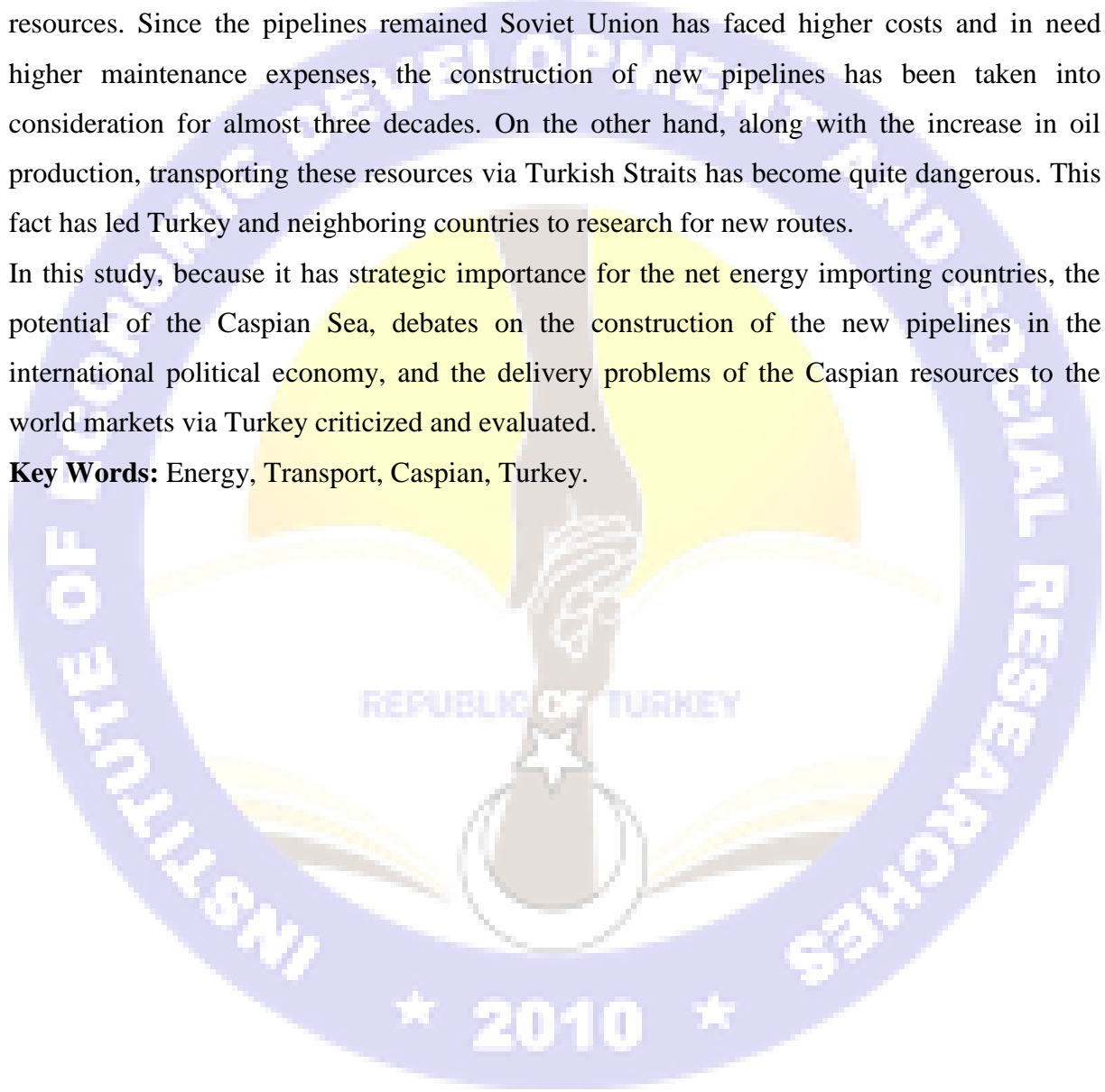
After post-Soviet period, the importance of Caspian Region which has the world's largest oil and natural gas reserves following the Middle Eastern and Northern resources has increased.

In 1991, after the failure of the Soviet Union, the issue of the status of Caspian Sea and sharing oil and natural gas extracting from the region has been caused dramatic debates among Caspian countries. Nowadays, the debates on these controversial areas have not finished.

With the increase of global energy demand and the increase in the production of oil and natural gas, some problems have emerged in transportation and distribution of these resources. Since the pipelines remained Soviet Union has faced higher costs and in need higher maintenance expenses, the construction of new pipelines has been taken into consideration for almost three decades. On the other hand, along with the increase in oil production, transporting these resources via Turkish Straits has become quite dangerous. This fact has led Turkey and neighboring countries to research for new routes.

In this study, because it has strategic importance for the net energy importing countries, the potential of the Caspian Sea, debates on the construction of the new pipelines in the international political economy, and the delivery problems of the Caspian resources to the world markets via Turkey criticized and evaluated.

Key Words: Energy, Transport, Caspian, Turkey.

SOSYAL SERMAYE VE EKONOMİK KALKINMA İLİŞKİSİ: TEORİK BİR DEĞERLENDİRME

THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL CAPITAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT: A THEORETICAL ASSESSMENT

Mehmet DİKKAYA

Kırıkkale Üniversitesi, İktisat Bölümü, mdikkaya@yahoo.com

Deniz ÖZYAKIŞIR

Kafkas Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, dozyakisir@gmail.com

Ayşegül DURUCAN

Kırıkkale Üniversitesi, Maliye Bölümü, ayseguldurucan@gmail.com

ÖZET

Sermaye kısaca üretimde kullanılan bir faktördür. Bu faktör, toplumsal yapı ve üretimdeki değişimlere bağlı olarak şekillenir. Tarihsel açıdan, önceleri makine ve teçhizatı ifade eden fiziki sermaye kullanılmıştır. Ardından onun yerini eğitim, sağlık ve teknoloji temelinden hareketle bireyin tam donanımına yani beşerî sermaye kavramı almıştır. Günümüzde ise her iki sermaye türünü de geride bırakan ve ekonomik kalkınma tartışmalarının merkezine oturan yeni bir sermaye türü ile karşı karşıyayız.

Sosyal sermaye olarak adlandırılan bu sermaye, diğerlerinden farklı olarak insan ilişkilerini, sosyal ağları, güven ve norm gibi soyut olguları merkeze alır. Sosyal sermaye, “*neye sahipsin*” sorusunun karşılığı olan fiziki sermayeden ve “*ne biliyorsun*” sorusunun karşılığı olan beşerî sermayeden bu açıdan farklılaşır.

Sosyal sermaye, birey açısından “*kimi tanıyorsun*” sorusunun karşılığını ifade eder. Son dönemlerde sosyal sermaye ve ekonomik kalkınma ilişkisini inceleyen teorik ve görgül önemli bir literatür ortaya çıkmıştır. Bu çalışma, sosyal sermaye ve ekonomik kalkınma ilişkisine dair ilgili literatürdeki tartışmalar bağlamında incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sermaye, Sosyal Sermaye, Ekonomik Kalkınma

ABSTRACT

Capital is a factor used briefly in production. This factor is shaped by changes in social structure and production. Historically, physical capital has been used to express machinery and equipment. Then it took his place in terms of education, health and technology, based on the full equality of the individual, the human capital concept. Today, we are faced with a new

type of capital that leaves behind both capital lines and is at the center of the debates on economic development.

This term, called social capital, centers on intangible phenomena such as human relations, social networks, trust and norm, unlike the others. Social capital differs from the physical capital that is the counterpart of the "what do you have" question and from the human capital that is the counterpart of the "what do you know" question.

Social capital refers to the question of "who do you know" in terms of the individual. Recently, a significant theoretical and empirical literature has emerged that explores the relation between social capital and economic development. This study examines the relationship between social capital and economic development regarding the context of discussions in relevant literature.

Key Words: Capital, Social Capital, Economic Development

ÇOCUK DOSTU KENTLER: TÜRKİYE İÇİN GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Yrd. Doç. Dr. Şerife PEKKÜÇÜKŞEN

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
serifepotuk@yahoo.com

Arş. Gör. Arzu MALTAŞ EROL

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Bölümü, arzumaltas@hotmail.com

ÖZET

Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne dayandırılarak, çocukların haklarının politikalara yansımaları sağlamak üzere ortaya konulan Çocuk Dostu Kent girişimi, doğduğu andan itibaren bir ülkenin vatandaşı olmak anlamında kimliğine sahip, hak sahibi bir özne olan çocuklarla ilgili bir farkındalık çabasıdır. Çocukların sağlık, eğitim gibi temel hizmetleri alabilmeleri, onlar için yalnız olduklarında bile güvenli bir kent hayatının sağlanabilmesi, kültürel ve sosyal etkinliklere katılabilmeleri, oyunun bir hak olarak görüldüğü politikalarla ev dışında ve yeşil alanlarda da bu haklarından faydalanabilmeleri çocuk dostu kentin birkaç özelliğidir. Ama bunların ötesinde kent yaşamı içerisinde çocukları görünür ve tanınır kılmak amacıyla hareket eden çocuk dostu kent girişimine göre, çocuklar karar alma mekanizmalarında aktif olarak varolmalı, görüşleri kent politikalarına birebir yansıtılabilmelidir. Çocukları, sadece bakıma muhtaç ve iyi bakılması gereken varlıklar olarak değil, kentlerin eşit birer vatandaşı olarak görmek çocuk dostu kentin çıkış noktasıdır.

Bu çerçevede çalışma çocuk dostu kentleri Türkiye özelinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Vatandaşa en yakın yönetim kademesi olarak belediyeler çocuklar için yaşanabilir kentleri tasarlamak ve kenti çocuk dostu hale getirmek için politika tasarlama noktasında olan birimlerdir. Çalışma, şehirlerin çocuklar için yaşanabilirliği, çocukların politika belirleme noktasında paydaşlıklarının ne ölçüde mümkün olduğu ve çocuklar ailelerin hayatında ne kadar önemli ve görünür olsa da, derdi, sıkıntısı, mevcut bakış açısı bambaşka büyükler tarafından tasarlanan yerel yönetim politikalarının çocuk dostu kent kriterlerini ne ölçüde karşıladığı soruları üzerine kurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuk Dostu Kent, Çocuk Politikaları

BİST KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİNDE YER ALMAYAN ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU YAPISI: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ

Kemal ŞAŞA

Öğretim Görevlisi, Adıyaman Üniversitesi Gölbaşı Meslek Yüksekokulu

M. Emin ÖZDEMİR

Öğretim Görevlisi, Adıyaman Üniversitesi Gölbaşı Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Şirketlerin, küreselleşen dünyada artan rekabet ortamına ayak uydurması ve varlığını devam ettirmesi gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Adıyaman ilinde faaliyet gösteren şirketlerin tamamına yakını aile şirketi şeklinde olması, firmaların gelecek kuşaklara devrolmasında büyük sorunlara neden olmaktadır. Şirketlerin bu sorunları aşmasının ve Yarının Büyük İşletme (YABİ)'si olabilmenin yolu ancak kurumsal yönetim anlayışının benimsenmesi ve yönetim kurul yapısını güçlendirilmesi ile mümkün olacaktır. Mevcut çalışmada bu noktadan hareketle Adıyaman ilinde faaliyet gösteren şirketler ele alınmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, yöneticilerin büyük bir kısmının erkek olduğu, genelde orta yaş grubunda yer aldıkları, eğitim durumunun lise düzeyinde olduğu ve büyük bir çoğunluğunun aynı zamanda işletme kurucusu ve mevcut sahibi olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamındaki firmaların yönetenlerin, genelde şirketi kurucularının ve kurucuların yakın akrabası olduğu tespit edilmiştir. Şirketlerin 5 ile 15 yıl arasında bir ömre sahip olduğu görülmüştür. Hissedar sayısının az olması ve yurtdışından hissedarlarının bulunmaması Adıyaman ilindeki şirketlerde yönetim kurulu yapısının kurumsal yönetim anlayışına uygun olmadığını bir göstergesidir. Yine aile bireylerinin yönetim kademelerinde yer alması yönetim kurulu yapısının kurumsallaşması önünde önemli bir engel teşkil etmektedir. Şirketlerin yönetim kurulu yapısının şirketin yapısal özellikleri ve yöneticilerin yönetsel özellikleri arasında yakın bir ilişki vardır. Şirketlerin hukuki yapıları, çalıştırdıkları personel sayısı, şirketin var olma ömrü, profesyonel yönetici tarafından yönetilip yönetilmediği ve firmanın faaliyette bulunduğu sektör, yönetim kurulu yapısı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Araştırmada şirketlerin tanımlayıcı özellikleri kısmında elde edilen verilere göre; Adıyaman illindeki şirketlerin faaliyet raporlarını yönetim kurulu onayından sonra bir ay içinde açıklamakta ve yönetim kurulları genelde üç aylık dönemler halinde toplanmaktadır. Kurumsal yönetim anlayışının olduğu firmalarda ise faaliyet raporlarının açıklanması için bir aylık bir süre çok uzun sayılmakta ve yönetim kurulunun ayda en az bir kere toplanması gerekmektedir. Ayrıca bu ildeki şirketlerin yönetim kurulu başkanının aileden biri olduğu görülmekte ve bu durum yönetim kurullarının etkin olmasının önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Bu durum aynı zamanda, iç denetimin etkinliğini azaltarak keyfi uygulamalara yol açabilmektedir. Belirtilen bu durumlar işletmenin geleceği ve başarısı açısından önemli bir risk teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yönetin kurulları, şirket yönetimi, Adıyaman şirketleri

MİLLİ GÖRÜŞ PARTİLERİNİN ÜLKE SAĞLIK HİZMETLERİNE BAKIŞLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mehmet Emin KURT

Öğr. Gör. Dr. Dicle Üniversitesi, İ.İ.B.F. Sağlık Yönetimi Bölümü, mekurt1@hotmail.com

Mehmet Ali ŞEN

Öğr. Gör. Dicle Üniversitesi, ASHMYO, adamca_@hotmail.com

Ömer TAYLAN

Arş. Gör. Dicle Üniversitesi, İ.İ.B.F. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,

otaylantr@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada Milli Görüşün bağımsızlar hareketi ile başlayıp partileşmeye başladığı ilk yıllardan günümüze kadar ülke sağlık sistemine bakışı ve bu düşüncenin sağlık hizmetleri politikasına yaklaşımı-çözüm önerileri incelenecektir. Çalışma tanımlayıcı nitelikte olup tarihsel özelliğe sahiptir. Sağlık hizmetleri sunumu çağdaş devletlerin üstlendiği ve vatandaşlarına sağlamaya çalıştığı temel hizmetler arasında yer almaktadır. Dünyada 1900' ler in başından bu yana çeşitli sağlık hizmet sunum politikaları geliştirilmiştir. Devletin benimsediği kurucu ideolojiye göre vatandaşlarına sunmuş olduğu sağlık hizmetinin özellikleri de değişmektedir. Bugün bizzat devlet tarafından verilen sağlık hizmetleri olduğu gibi, tamamen özelleştirilmiş sağlık hizmetleri ile ikisinin bir arada benimsendiği sağlık hizmet sunum yöntemleri olmak üzere üç ana kategori vardır.

1970' te Milli Nizam Partisi ile partileşmeye başlayan Milli Görüş düşüncesi takip eden yıllarda partilerinin çeşitli gerekçelerle kapatılması neticesinde Milli Selamet Partisi, Refah Partisi, Fazilet Partisi ve Saadet Partisi'ni kurmuştur. Milli Görüş partilerinin bir kısmı bazı dönemlerde hükümet ortağı da olmuştur. Düşünceyi oluşturan söz konusu partilerin parti programları, seçim beyannameleri ve ortağı olduğu hükümetlerin programlarında konumuzu oluşturan sağlık hizmet planlama ve politikalarının izlerini görmek mümkündür. Milli Görüş partileri bahse konu olan belgelerde bir taraftan içinde bulunulan dönemin sağlık hizmetleri politikasına dair tespitler yaparken diğer taraftan tespit edilen sorunlara karşı kendi düşüncesine özgü çözüm önerileri sunmuştur.

Bahsi geçen metinlerin incelenmesi ile Milli Görüş çizgisinin başlangıçtan günümüze sağlık hizmetlerinin özellikle koruyucu ve tedavi edici hizmetlerinin sunumları noktasında görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı, iktidar ortağı olunan dönemlerde bu görüşlerin

uygulanıp, uygulanmadığının tespiti yapılacaktır. Ayrıca Milli Görüş tarafından bizzat uygulama olanağı bulunmayan politik önerilerinin iktidara gelen başka hükümetler tarafından yürürlüğe konulup konulmadığına çalışmamızda ayrıca bakılacaktır. Bununla birlikte Milli Görüş'ün sağlık hizmetleri konusundaki öneri ve yaklaşımlarının dünyada var olan sağlık sunum politikalarından hangileri ile açıklanabileceği çalışmanın bir diğer konusu olacaktır.

Çalışma büyük ölçüde ilgili Milli Görüş partilerince üretilmiş metin okumalarına dayandırılarak ve özellikle TBMM resmi verileri baz alınarak oluşturulacaktır ancak metinlerden erişilemeyen bilgilere ise adı geçen partilerin sözlü beyanlarından yararlanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Milli Görüş, Sağlık Politikaları, Sağlık Hizmetleri.

LOKMAN SURESİ BAĞLAMINDA ÖĞRENCİDE BULUNMASI GEREKEN VASIFLAR

Mehmet Fatih DEDE

Arş. Gör. Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mfatihdede@hotmail.com

ÖZET

Yüce Allah Lokman suresinde bize Hz. Lokman'ın kıssasını naklederek ibret almamızı ve Hz. Lokman'ın oğluna tavsiye ettiği hususları bizim de uygulamamızı istemiştir. Biz de bu çalışmamızda sûreyi Öğrencinin sahip olması gereken vasıflar açısından tahlil ederek daha verimli bir öğrencilik için öğrencinin sahip olması gereken başlıca vasıfları tespit etmeye çalıştık.

Eğitim ve öğretimde öğretmen gibi öğrenci de bu faaliyetlerin vazgeçilmez bir unsurudur. Öğrencinin olmadığı yerde eğitim ve öğretimden bahsetmek mümkün değildir. Öğrenci sözlükte “öğrenim görmek amacıyla herhangi bir öğretim kurumunda okuyan, bir bilim veya sanat dalında bir öğretmenin gözetimi ve yol göstericiliği altında çalışan kimse” manalarına gelir.

İlim öğrenmek, dinimizde ayet ve hadislerle teşvik edilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de yüce Allah “إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ / Kulları içinden Allah'a karşı ancak âlim olanlar derin saygı duyarlar. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır” diye buyrulurak ilim öğrenip âlim seviyesine gelmenin değeri ifade edilmektedir. İlim öğrenmek kadın-erkek herkese emredilmiştir. Bu işin önemine binaen Peygamberimiz (s.a.s.), ashâb-ı suffe diye bilinen bir grup sahâbenin bütün ihtiyaçlarını karşılayarak onları sürekli eğitmiş ve onlara mescitte özel yer tahsis etmiştir. Bedir savaşı esirlerinden her birinin on Medineli çocuğa okuma yazma öğretmesi karşılığında serbest bırakması da Peygamberimizin (s.a.s.) eğitime verdiği öneme işaret eder. Bütün bunlar, faydalı ilim öğrenmenin ne denli önemli bir iş olduğunu göstermektedir.

Her işte olduğu gibi hiç şüphe yok ki öğrencilik işinde de bir takım kurallara uymak ve bazı vasıfları taşımak gereklidir. Öğretmen de öğrenciyi tanıdığı ölçüde yaptığı eğitim daha verimli olur. Biz de bu çalışmamızda Lokman sûresini öğrencinin nitelikleri açısından inceleyerek sûreye göre öğrencinin ilim öğrenme yolunda daha başarılı olması için hangi vasıfları taşıması gerektiğini tespit edip bunları açıklamaya çalışacağız.

Lokman suresini bu açıdan incelediğimizde öğrencinin eğitim faaliyetlerinden azâmi derecede faydalanabilmesi için yedi temel özelliğe sahip olması gerektiğini görmekteyiz. biz de bu çalışmamızda bu özellikleri tek tek ele alarak bu özellikleri eğitime yansımaların nasıl olduğunu ele almaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Öğrencinin Vasıfları, Lokman Suresi, Eğitim

LOKMAN SURESİ BAĞLAMINDA ÖĞRETMEDE BULUNMASI GEREKEN VASIFLAR

Mehmet Fatih DEDE

Arş. Gör. Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mfatihdede@hotmail.com

ÖZET

Yüce Allah Lokman suresinde bize Hz. Lokman'ın kıssasını naklederek ibret almamızı ve Hz. Lokman'ın oğluna tavsiye ettiği hususları bizim de uygulamamızı istemiştir. Biz de bu çalışmamızda sûreyi öğretmenin sahip olması gereken vasıflar açısından tahlil ederek daha verimli bir eğitim öğretim faaliyeti için öğretmenin sahip olması gereken başlıca vasıfları tespit etmeye çalıştık.

Eğitim çok hassas bir mesele olduğu için bu işe kalkışan kişinin günümüzün eğitim bilimlerine ait bilgileri öğrenmesinin yanı sıra âlemlerin Rabbi olan yüce Allah'ın Kur'an'da insanı nasıl eğittiğini; insanlara eğitici olarak göndersiği kişilerin sahip oldukları vasıfların ne olduğunu da araştırıp bu vasıflara sahip olmaya çalışması gerekir.

Öğretmenlik mesleği, körpe yavruları yetiştirip onları kendilerine ailelerine ve insanlığa faydalı bireyler haline getirdiği için kutsal bir meslektir. Bu gün saptanan binlerce iş içerisinde belki de en anlamlı ve en gerekli meslek öğretmenlik mesleğidir. Eğitimcilerin çoğuna göre eğitim öğretim etkinliklerinde başarının en önemli ögesi öğretmendir. Zira ademoğlunu beşikten alarak mezara kadar götürüp teslim eden, dünyanın en büyük mesuliyetine sahip olan insan, muallimdir.”

Eğiticilik, “الْعَالَمِينَ رَبَّ اللَّهُ الْحَمْدُ” / Bütün hamdler, övgüler âlemlerin Rabbi Allâh'adır.” ayetinde ifade edildiği üzere Allah'ın bir sıfatı olduğu gibi aynı zamanda peygamberlerin de esleğidir. Nitekim Hz. Muhammed (s.a.s) “Muhakkak ki ben muallim olarak gönderildim.” diye buyurarak bunu ifade etmiş ve öğretmenlik mesleğinin önemine dikkat çekmiş ve hayatı boyunca bu yönüyle bize örnek olmuştur.

Öğretmenlik sadece diplomayla elde edilebilecek bir meslek değildir. Eğitim öğretim faaliyetlerinde bulunan kişinin başarılı olabilmesi için bazı kişisel, eğitsel ve meslekî niteliklere sahip olması gerekir. Bu açıdan baktığımızda insanlara birer eğitici olarak gönderilen peygamberlerin ve onların da -aynı zamanda bütün âlemlerin- Rabbi (terbiye edicisi, eğitici) olan Allah'ın konuyla ilgili vasıflarını Ku'ran'ı dikkatle incelediğimizde tespit etmemiz mümkündür. Biz de bu çalışmamızda Lokman sûresini bu açıdan inceleyerek eğitim öğretim faaliyetlerinden maksimum verimin alınabilmesi için bir eğitimcinin sahip

olması gereken temel özellikleri tek tek tespit edip bunları izah etmeye ve bu özelliklerin eğitime yansımalarını ele almaya çalışacağız. Tabii bunun yanında Hz. Lokman'ın da bir eğitici olarak sahip olduğu vasıfları da tespit edip bunları da izah etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Öğretmenin vasıfları, Lokman suresi, Eğitim

ARAP MİLLİYETÇİLİĞİNDE MİSİR ÖRNEĞİ: NASIRCILIK

Mehmet İhsan ÖZDEMİR

Arş. Gör., Mardin Artuklu Üniversitesi, mehmetihsan@artuklu.edu.tr

ÖZET

1800'lü yıllarda Osmanlı'daki diğer halklar gibi Araplar da Batı menşeli milliyetçilik düşünceleriyle tanışmış, milliyetçilik düşünceleri ilk etapta Batıyla alışverişi olan Hristiyan Araplar nezdinde yankı bulmuş ve denilebilir ki milliyetçilik fitilini Arap âleminde genelde Hristiyan Araplar özelde ise Lübnan-Suriye Hristiyanları tutuşturmuştur. Birinci dünya savaşına kadar Arap milliyetçiliği, Osmanlı'yı öteleyen siyasi bir milliyetçilikten ziyade entelektüel kültürel bir milliyetçilik olmuştur. Birinci dünya savaşından sonra siyasi mecralarda sürdürülen Arap milliyetçiliğinin Mısır'da takip ettiği süreç, Mısırlaşma ve nihayetinde Nasırcılık bu çalışmada esas konuyu teşkil etmektedir.

Çalışma üç başlık altında incelenmiştir. Birinci bölümde Arap milliyetçiliğinin ortaya çıkış sebeplerine, Batı'nın Arap Hristiyanlarla kurduğu diyaloga ve Ortadoğu'da yürütülen misyonerlik faaliyetlerinin Arap milliyetçiliği üzerindeki etkisine değinilmiştir. İkinci bölümde Napolyon'la Mısır'a gelen Modernizmin ileride Arap milliyetçiliğine ve özellikle Mısır milliyetçiliğine kültürel-siyasal katkılarına değinilmiştir. Modern devletin Mısırdaki mimarı olan Mehmet Ali Paşa'nın yapmış olduğu yeniliklerin Mısırlaşmanın yolunu açtığı savunulmuştur. Mehmet Ali Paşa'nın bağımsızlığı hedeflemesi ve bu sebeple Doğu Akdeniz'de ve Sudan'da yayılcı bir politika izlemesi, ortak bir kültür ve tarih bilinci oluşturma gayreti kendisinden sonra 'millet' bilincinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Mısır, bu bağlamda Arap dünyasının ilk modern devletidir. Kadim İslâmî kültüre sahip olan Mısır'ın milliyetçilik düşüncesinin İslami tonlara sahip olması bir çelişki olarak görülmemelidir. Çünkü Mısır Milliyetçiliğini bir yandan Tahtavi gibi Avrupalı düşünürlerin etkisinde kalan aydınlar şekillendirirken diğer yandan Afgani ve Abduh gibi İslam'ın modernizasyonunu savunan Müslüman aydınlar da şekillendirmiştir. İki Dünya Savaşı arası dönemde bazı Mısır aydınlarının İslami geleneği reddedip firavunizmi ön plana çıkartma teşebbüsleri sınırlı bir elit kesim tarafından yürütülmüş lakin Mısır halkında yankı bulmamıştır. Üçüncü bölümümde ise Mısır'da ve Arap toplumunun bütününde etki uyandıran Arap milliyetçiliğinin tartışılmaz ismi olan Cemal Abdülnasır'ın Siyasî fikirleri ve Arap Sosyalizmi düşüncesi, Arap milliyetçiliğine tesiri nispetinde incelenmiştir. Bu bağlamda Nasırcılık, Arap milliyetçiliğinin ve Mısırlılığın aynı anda ifade edildiği yani Mısır'ın geniş Arap coğrafyasının tamamlayıcı bir parçası olarak tanımlandığı bir felsefe olarak tanımlamak mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Arap Milliyetçiliği, Mısır, Nasırcılık.

FİLİPİNLER-MORO SORUNUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Mehmet İhsan ÖZDEMİR

Arş. Gör., Mardin Artuklu Üniversitesi, mehmetihsan@artuklu.edu.tr

ÖZET

Güneydoğu Asya'da yer alan Filipinler, 7.107 ada ve adacıktan oluşan bir takımadalar ülkesidir. Kuzeyde Luzon, ortada Visayas, güneyde ise Mindanao adaları olmak üzere 3 temel coğrafik alana bölünmüş olan Filipinler'de halk, Malaylar ve Mikronezya orjinli Ifugao ve Aeta etnik gruplarıyla az sayıda Çinlilerle İspanyolların karışımından meydana gelmektedir. Bu makale Filipin-Moro sorununun tarihi kökenlerini irdelemekte ve teritoryal bir sorun haline gelmesinde dış ve iç aktörlerin rollerini, dini ve kültürel kimlik farklılığının, zaman faktörünün, kanlı geçmişin ve seçilmiş travmaların etkisini sorgulamaktadır. Bu bağlamda Filipinlerin tarihinde üç önemli dönüm noktasından bahsetmek mümkündür: 13.yy'ın başlarında ülkeye gelip yerleşen Müslüman tüccarlar Filipinlerin güneyden kuzeye doğru müslümanlaşmasında ve siyasi birimler/sultanlıklar kurmasında önemli bir rol oynamıştır. Buna mukabil 1521'de İspanyolların adaya ayak basmasıyla Müslümanlarla savaşlar başlamış ve nihayetinde 1571'de Müslümanların mağlup edilmesiyle adaya kalıcı olarak yerleşen İspanyollar Filipinlerin sömürülmesinde ve Hristiyanlaşmasında rol oynamış ve adada yüzyıllarca sürecek olan Müslüman-Hristiyan ayrımının yaratılmasına sebep olmuşlardır. 1898 Amerikan-İspanyol savaşlarının yaşanması ve Filipin milliyetçilerinin bunu fırsat bilerek bağımsızlık talep etmelerine mukabil ülkenin Amerika'nın İdaresine geçmesi Filipinler tarihi için bir diğer önemli noktayı teşkil etmiştir.

Makale bundan hareketle 400 yıllık geçmişe sahip olan Moro sorununun tohumlarını İspanyolların attığını, Amerikalıların Hristiyan göçü politikası ve uyguladıkları toprak reformu nedeniyle Müslüman Moroları kendi topraklarında azınlık hale getirdiğini ve sorunun derinleşmesine neden olduğunu, 1946'dan sonra Filipinler hükümetlerinin ise sömürge döneminin politikalarını devam ettirerek ve Hristiyan Filipinliler adına ayrımcı politikalar uygulayarak Moroları dışladığını ve onların marjinalleşmesine neden olduğunu savunmaktadır. Aralarında etnik köken itibariyle herhangi bir ayrım olmayan Filipinliler, dini, sosyo-kültürel ve ekonomik farklılıklar nedeniyle birbirlerinden ayrılmışlardır. 1968'deki Jabidah (Corregidor) hadisesini ve 1970-72 yılları arasındaki Hristiyan Ilaga örgütü ile ordunun acımasız eylemlerini, Moro halkının seçilmiş travmaları olarak göstermek mümkündür. Bu olaylara binaen 1960-70'li yıllardan itibaren Moro'da mücadelenin önemli

aktörlerinden olan Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi, Moro İslami Kurtuluş Cephesi ile Ebu Seyyaf örgütleri Filipin Ordusuyla ve bölgedeki Hristiyan halkla hesaplaşma içerisine girmiş ve bu dönemden sonra yaşanan gelişmelerde belirgin bir rol oynamıştır.

Anahtar Kelimeler: Filipinler, Moro, Jabidah, Ilaga.

**FAALİYET TABANLI MALİYETLEME SİSTEMİNİN ÖZEL BİR EĞİTİM
KURUMUNDA UYGULANMASI
APPLICATION OF THE ACTIVITY BASED COSTING SYSTEM IN A PRIVATE
EDUCATION INSTITUTION**

Zeynep TÜRK

Prof. Dr. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, zeynepturk@osmaniye.edu.tr

Mehmet Murat GUTNU

Öğr. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi, muratgutnu@gmail.com

ÖZET

Günümüz global çevresinde hızlı bir şekilde yükselen rekabete maruz kalan işletmeler, hayatta kalmak için rekabet avantajlarını arttırmaya zorlanmaktadır. Bu nedenle, işletmeler etkili bir maliyet yönetim sistemi uygulamalıdır. Geleneksel maliyetleme sistemleri, direk işçilik maliyetleri ve makine saatleri gibi hacim esaslı dağıtım anahtarlarını kullanarak, ürün ve hizmetlere organizasyonel giderleri atamakta ve böylece yanlış ve hatalı maliyet bilgileri sağlamaktadır. Bu Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM) sisteminin doğmasına yol açmıştır. FTM, iki aşamalı bir yaklaşımdır. Birinci aşamada, kaynak maliyetleri kaynak maliyet sürücüleriyle faaliyetlere atanmaktadır İkinci aşamada ise, faaliyet maliyetleri faaliyet maliyet sürücüleriyle bu faaliyetleri kullanan maliyet nesnelere atanmaktadır. Bu çalışmada, FTM sistemi Van bölgesinde özel bir eğitim kurumunda uygulanmış ve 1. sınıftan 12. sınıfa kadar birim öğrenci maliyetleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar geleneksel maliyetleme sistemi ile karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır. Bu çalışma FTM sisteminin, geleneksel maliyet sisteminden daha doğru ve güvenilir bir yöntem olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme, Özel Eğitim Kurumu, Maliyet, Geleneksel Maliyetleme Sistemleri

ABSTRACT

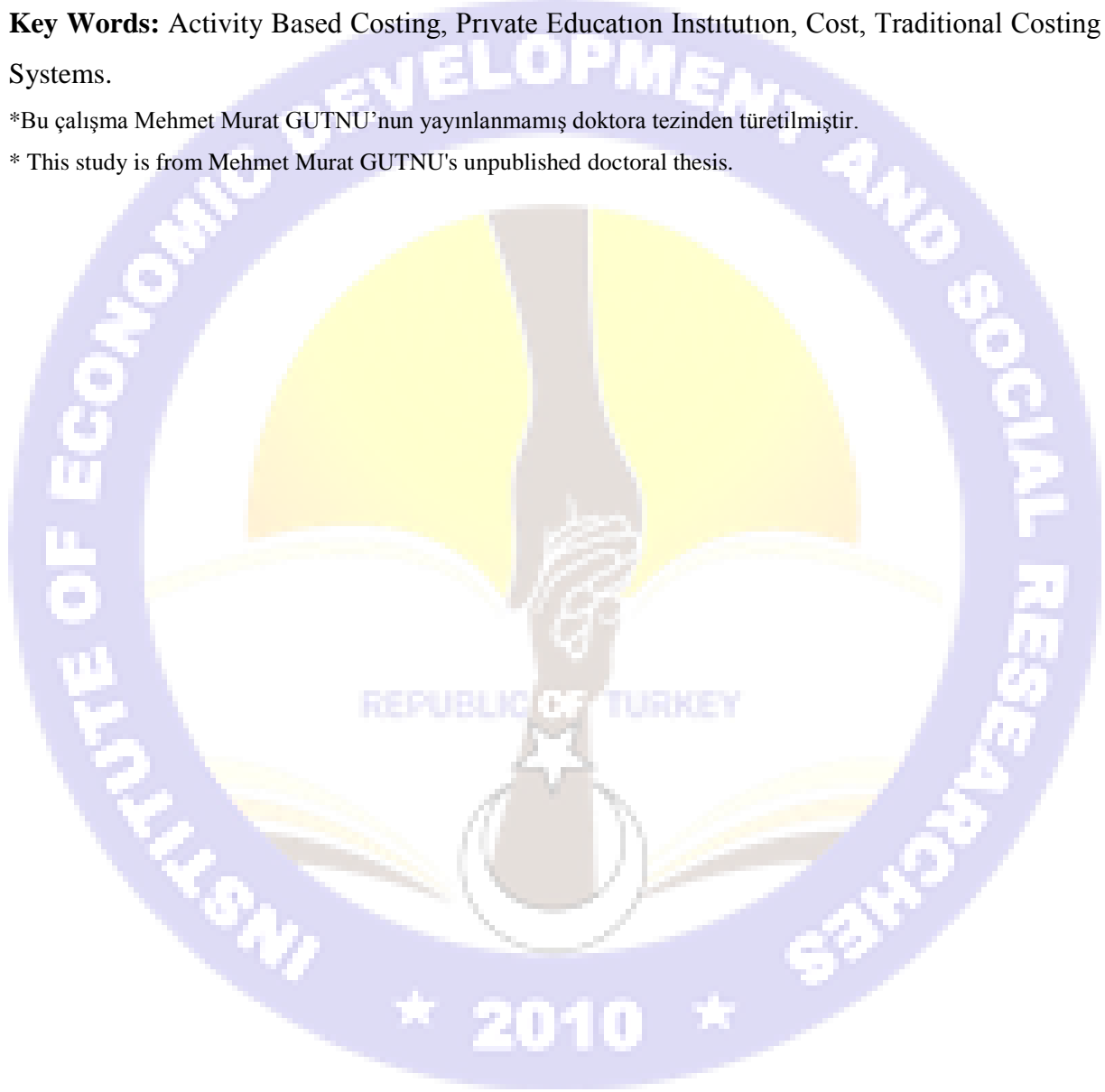
In the current global environment, businesses are exposed to quickly increasing competition and are forced to enhance their competitive advantage in order to survive. Therefore, businesses must apply an effective cost management system. Traditional Costing Systems (TCS) use volume driven allocation bases, such as direct labor costs and machine hours, to assign organizational expenses to products and services, thereby it causes incorrect and inaccurate cost information. This has led to emerged of Activity Based Costing (ABC)

system. ABC is a two-stage approach. In the first phase, resource costs are assigned to activities through resource cost drivers. In the second phase, activity costs are assigned to the cost objects that use these activities, by means of activity cost drivers. In this study, ABC system have been applied in a private education institution in the Van Region and costs per students who are from the 1st to the 12th grade were calculated. This study shows that ABC system is a more accurate and reliable method than TCS.

Key Words: Activity Based Costing, Private Education Institution, Cost, Traditional Costing Systems.

*Bu çalışma Mehmet Murat GUTNU'nun yayınlanmamış doktora tezinden türetilmiştir.

* This study is from Mehmet Murat GUTNU's unpublished doctoral thesis.

**FAALİYET TABANLI MÜŞTERİ KARLILIK ANALİZİ: ÖZEL BİR EĞİTİM
KURUMUNDA UYGULAMA**
**ACTIVITY BASED COSTING AND CUSTOMER PROFITABILITY ANALYSIS: AN
APPLICATION IN A PRIVATE EDUCATION INSTITUTION**

Zeynep TÜRK

Prof. Dr. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, zeynepturk@osmaniye.edu.tr

Mehmet Murat GUTNU

Öğr. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi, muratgutnu@gmail.com

ÖZET

Küresel rekabetin gittikçe arttığı bir ortamda, şirketler için ürün karlılığı kadar dağıtım kanalları, pazarlar ve müşterilerin karlılığını bilmek de çok önemlidir. Müşteri karlılık analizi (MKA) yeni bir yönetim muhasebesi yöntemidir. Müşterilerin veya müşteri gruplarının işletme karlılığına ne kadar katkı sağladığını belirlemeye yarayan müşteri karlılık analizi, işletmelerin hayatta kalabilmeleri için alacakları kararlarda önemli bilgiler sağlamaktadır. MKA, gelirleri ve giderleri müşteri veya müşteri gruplarına dağıtan bir analizdir. Bu çalışmanın temel amacı faaliyet tabanlı maliyet sisteminin müşteri karlılık analizinde kullanılmasıdır. Bu çerçevede, müşterilerin karlılığını tespit etmek amacıyla özel bir eğitim kurumunda bir müşteri karlılık analizi yapılmıştır. Bu araştırma sonucunda, bursuz müşteri grubu karlı iken tam ve % 50 burslu müşteri gruplarının karlı olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme, Müşteri Karlılık Analizi, Özel Eğitim Kurumu, Maliyet, Müşteri.

*Bu çalışma Mehmet Murat GUTNU'nun yayınlanmamış doktora tezinden türetilmiştir.

ABSTRACT

In increasingly environment of global competitive, it is also important for companies to know profitability of distribution channels, markets and customers as well as product profitability. Customer profitability analysis (CPA) is a new method in management accounting. Customer profit analysis, which is used for determining the amount of contribution made by customers or customer groups to business profitability, provides significant information in their decisions for businesses to survive. CPA is an analysis that assigns revenues and costs to customers or customers groupings. The main purpose of this study is use of activity-based costing system to determine customer profitability analysis. In this context, a customer profitability analysis was carried out in a private education institution in order to determine

the profitability of customers. As a result of this research, it was seen that while the non-scholarship customer group was profitable, full and 50% scholarship customer groups were not profitable.

Key Words: Activity Based Costing, Customer Profitability Analysis, Private Education Institution, Cost, Customer.

*This study is derived from Mehmet Murat GUTNU's unpublished doctoral thesis.

GÜVENLİK YÖNETİŞİMİ ÇERÇEVESİNDE BELEDİYELERİN SUÇ ÖNLEMEDEKİ ROLÜ

Mehmet Murat PAYAM

Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, mpayam@adiyaman.edu.tr

Nurullah SELÇUK

Öğr. Grv., Adıyaman Üniversitesi, nselcuk@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Suç oranı dünyadaki her yerde olduğu gibi Türkiye'deki kentlerde de artmaktadır. Birleşmiş Milletlere (BM) göre, kentlerde beş kişiden biri suç ve şiddet mağduru olmakla birlikte kentsel suç, kent emniyeti ve güvenliği açısından üç büyük tehditten biridir. Dolayısıyla kentsel suç, günümüzde merkezi yönetimlerin ana meşguliyeti haline gelmiştir. Bu bağlamda kent güvenliği, tüm vatandaşların ulaşma hakkına sahip olduğu kentsel yaşamın gerekliliklerinden biri olarak görülmektedir. Her ne kadar suçları önlemek ve suçla mücadele etmek merkezi yönetimlerin ana sorumluluğunda olsa da, yerel sorunlara yerel çözümler noktasında belediyelerin kentlerde suçları önlemede anahtar bir sorumluluğu olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde kent güvenliği bağlamında güvenlik yönetişimi, merkezi yönetimlere bir takım görev ve sorumluluklar yüklediği gibi belediyelere de birçok görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Her ne kadar yönetişim, kamu, sivil toplum kuruluşları (STK) ve özel sektörün aktif katılımını gerektirse de bu bildiride yönetişim, suçlara neden olan sorunların belediyelerin ve belediyelere bağlı diğer birimlerin çaba ve çalışmaları ile ortadan kaldırılması anlamında kullanılmıştır. Artık suç önleme yalnızca merkezi yönetimlere ve polise bırakılacak bir konu olmaktan çıkmış durumdadır. Bu yüzden belediyeler, güvenlik yönetişimi gereği tüm aktörleri bir araya getirmek ve suç önlemeyi yerel düzeyde daha işlevsel hale getirmek için daha stratejik bir konumda bulunmaktadırlar. Bu bağlamda bu bildiri, belediyelerin kentlerde suç önlemede ve kentlerin gelecek nesiller için daha güvenli hale getirilmesinde güvenlik yönetişimi çerçevesinde iyi yönetişim yoluyla oynaması gereken kilit rolleri açıklamaktadır. Bu amaçla bu bildiride, öncelikle güvenlik, kent güvenliği, suç önleme, yönetişim ve güvenlik yönetişimi kavramları yerel yönetimler bağlamında ele alınacaktır. Ardından, güvenlik yönetişimi çerçevesinde belediyelerin suç önlemedeki rolüne değinilecektir. Son olarak ise, daha etkin suç önleme ve suçla mücadelede kapsamında belediyelere uygulanabilir öneriler sunulacaktır. Bu bildiri, belediyelere suç önlemede yardımcı olabilecek politika ve eylem stratejileri ve önerileri sunmayı amaçlaması

bakımından önemli görülmektedir. Bu açıdan bu bildirinin, suçu önleme ve suçla daha etkin mücadele bağlamında yerel düzeyde uygun politika uygulamalarının tanımlanmasına ve işe koşulmasına yardımcı olacağına inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik Yönetişi, Kentsel Güvenlik, Belediyeler, Suç Önleme

YEREL YÖNETİMLER İÇİN KENTLERDE “YEREL SUÇ ÖNLEME MODELİ”

Mehmet Murat PAYAM

Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, mpayam@adiyaman.edu.tr

Nurullah SELÇUK

Öğr. Grv., Adıyaman Üniversitesi, nselcuk@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Merkezi yönetimlerden sonra kamu yönetim sisteminin en büyük ve en önemli parçası olan yerel yönetimler, yerel düzeyde faaliyet gösteren ve belirli bir coğrafi bölgede hizmet veren idari birimlerdir. Artan toplumsal sorunlar, talepler ve yerel düzeyde beklentiler yani en geniş anlamda yerel ihtiyaçları karşılamak üzere kurulmuş olan yerel yönetimler, yerel topluma karşı çok önemli sorumluluklar taşırlar. Günümüzde kentleşme ve demokratik değerlerin gelişmesiyle birlikte yerel yönetimlerin kamu hizmetlerinde rolü daha da önem kazanmaktadır. Bu hizmetlerin başında güvenlik yani vatandaşlara olabildiğince suçtan arındırılmış emniyetli ve güvenli bir ortam sunma gelir. İyi yönetim de, emniyet ve güvenlik hizmetlerinin ademi merkeziyetini yani yerelleşmesini gerektirir. Her ne kadar merkezi yönetimler, kentlerde suç önleme politikalarını oluşturmak, sürdürmek ve geliştirmek ve vatandaşlar için emniyetli ve güvenli ortamlar sağlamak için ana sorumluluğa sahip olsa da, kentlerde suç önlemeyi teşvik etmek ve sürdürmek için yerel yönetimlerin yapabilecekleri eylemler çok önemlidir. Yerel yönetimlerin kentlerdeki ekonomik, sosyal, kültürel, politik ve teknik sorunların çözümünde anahtar bir konumu vardır. Güvenliğin sağlanmasında değişen paradigma ile birlikte gelen proaktif yaklaşım, yerel yönetimlerin kentlerde güvenliğin sağlanması ve suçun önlenmesinde önemli görevler üstlenmesini gerektirir. Suçun yerel düzeyde gerçekleşmesi gerçeğinden hareketle etkili suç önleme politikaları, merkezi yönetimlerin desteğiyle birlikte başarı olasılığını artıracak şekilde yerel düzeyde uygulamaya konulmalıdır. Birleşmiş Milletlerin Suç Önleme Rehberi de, yerel yönetimlerin kentlerde suç ve güvensizliğin temel nedenlerini ortadan kaldırmada kilit rol oynadığını vurgular. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin suç önleme konusunda etkinliklerini artırmak amacıyla merkezi yönetim, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının bilgi ve tecrübelerini birleştiren ve çok disiplinli ortaklıklar tarafından kullanılabilir yaygın iki program geliştirilmiştir. Bunlardan ilki, BM-HABITAT'ın “Daha Güvenli Kentler Programı”, ikincisi ise CSIR Suç Önleme Merkezi tarafından geliştirilen “Yerel Suç Önleme Araçkiti” dir. Bu bildiri esas olarak suç önleme programlarından CSIR Suç Önleme Merkezi versiyonuna odaklanacak ve bu model detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Güvenli Kent, Suç Önleme, Yerel Suç Önleme Modeli

STRATEJİK KARAR VERME SÜRECİNDE RASYONELLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: MARDİN TİCARET VE SANAYİ ODASINA KAYITLI İHRACATÇI İŞLETMELER ÜZERİNDE ARAŞTIRMA

Gürcan PAPTAYA

Yrd.Doç.Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü gurcanpapatya@sdu.edu.tr

Nurhan PAPTAYA

Prof.Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü nurhanpapatya@sdu.edu.tr

Mehmet Nedim UYGUR

Öğr.Gör. Şırnak Üniversitesi Silopi MYO Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

nedimmehmet@hotmail.com

ÖZET

Karar verme sürecinde rasyonellik yadsınmaz. Herbert Simon “iş yürütmenin kalbi” olarak niteler ve süreçte ortaya çıkan/çıkabilecek maliyetin (mali, sosyal veya psikolojik içerimli) öngörülen düzeyde tutulması olarak tanımlar. Önemli olan, en uygun maliyetle karar verme kapasitesine erişmektir.

Rasyonellik, Stratejik Karar Verme (SKV) sürecinde verilecek karara yönelik bilgilerin, sistematik bir şekilde toplama derecesini ve bu bilgilerin analiz güvenilirliğini ifade eder. Bu nedenle SKV, sistematik bilgilerin, güçlü analizlerin ve deneyimlerin bir bileşkesi olarak karşımıza çıkar.

Literatürde SKV sürecinin neden diğer süreçlerden daha rasyonel olduğunun anlaşılması oldukça zordur. Bunun temel nedeni SKV sürecinde, rasyonelliği etkilen faktörlerin çok ve çeşitli oluşudur.

Bu çalışmada SKV sürecinde rasyonelliği etkileyen temel faktörlerden; kararın önem derecesi, çatışma ve belirsizlik faktörlerinin, SKV süreci rasyonelliği üzerindeki etkisini, Mardin Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı ihracat işletmelerinde araştırma hedeflenmektedir. Çalışma verileri işletme üst ve orta düzey yöneticilerinden, 5'li likert ölçeği düzenlenmiş anket yöntemi ile toplanıp, mülakat ve gözlemler ile desteklenmiştir. Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 18.0 paket programı ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Kullanılacak ölçek, Dean ve Sharfman (1993) tarafından geliştirilen ölçeğe bağlı yapılandırılmış ve uygulanmıştır.

Anahtar Kavramlar: Stratejik Karar Verme, Rasyonelliği Etkileyen Faktörler, Mardin ihracat işletmeleri.

TANZİMAT DÖNEMİ OSMANLI DİN EĞİTİMİNİN GEÇİRDİĞİ DEĞİŞİM VE DEĞİŞİMİN TARİHSEL ARKAPLANI

Mehmet Nuri GÜZEL

Arş. Gör., Dicle Üniversitesi, m.nuriguzel@hotmail.com

ÖZET

“Din eğitiminin ve öğretiminin kimin tarafından verileceği, içeriğinin kim tarafından belirleneceği, içeriğinin neye göre belirleneceği, zorunlu olup olmayacağı, vb.” sorular etrafında şekillenen din eğitimi sorununa çözüm üretebilmek için öncelikle bu sorunun hangi toplumsal koşullar altında ortaya çıktığı bilinmelidir. Türkiye'nin son iki yüzyıllık toplumsal tarihinde, batılılaşma-modernleşme çabaları ön plana çıkmıştır. Din eğitimi sorununu konumlandırırken; merkezileşme, millileşme ve sekülerleşme süreçlerinden oluşan Türkiye modernleşmesini dikkate almak gerekmektedir.

Tanzimat öncesi ıslahatların gayesi, batıya karşı toprak ve güç kaybını önlemek, bu doğrultuda kimi teknik düzenlemeler yapmaktır. Yapılan ıslahatlar da askeri alana yönelik olmuştur. Tanzimat dönemi, modernleşme sürecinde yapılan reformların sistematik hale geldiği bir dönemdir. Yapılan reformlara bakıldığında, merkezi bir yönetim kurma gayreti dikkat çekmektedir. 19. yüzyıl ile birlikte merkezileşme politikaları sıkı bir şekilde uygulanmıştır. Islahat çalışmaları askeri ve idari alanlarla sınırlı kalmamış, hukuk, eğitim ve mali alanlarda da düzenlemeler yapılmıştır.

Tanzimat öncesi Osmanlı eğitim sisteminin temelini din oluşturmaktadır. Tanzimat ile bu durum değişmeye başlamıştır. Nasıl ki Osmanlı idari yapısında dini temele dayanan idari uygulamalar, ortaya çıkan yeni idare hukuku mantığı dışında kalmışsa, eğitim alanında da eski uygulamalar yeni eğitim mantığı dışında kalmıştır. Şeyhülislamın hiyerarşik bir örgütlenme içine dahil edilerek devlet kontrolü ve gözetimi altına alınması, geleneksel Osmanlı eğitim kurumlarının ekonomik güç kaynağı olan vakıfların / vakıf mülklerinin devlet kontrolü ve denetimi altına alınması, Osmanlı eğitim sistemindeki değişim için önemli adımlar olmuştur.

Modernleşme sürecinde yeni eğitim kurumları oluşturulmuştur. Öncelikle askeri eğitim alanına yönelik başlatılan eğitimdeki reform hareketleri zamanla sivil alana da yönelmiştir. Bu kapsamda açılan yeni okullar, modern eğitim ve öğretim kurumlarının temelini oluşturmuştur. Tanzimat ile başlayan uygulama eğitimde de laikliğe doğru bir yöneliştir. Ancak yapılan ıslahatların yarı İslamcı ve yarı Batıcı şekilde yürütülmeleri, yeni kurumların

oluşturulmasına karşın, eski kurumların da ıslah edilerek varlıklarını sürdürmeleri sonucu ikili bir yapı meydana gelmiştir. Eğitim, sıbyan mekteplerinde ve medreselerde dini kapsamda sürdürülürken, diğer eğitim kurumlarında laik denebilecek bir hal almıştır. Bu dönemde ilköğretim zorunlu hale getirilmiş, okullarda ilk / orta / lise / yüksekokul şeklinde bir derecelendirme yapılmış, nizamnameler ile eğitim ve içeriği devlet kontrolüne alınmış, dini eğitim genel eğitim anlayışı içerisinde öğretim alanlarından biri haline getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tanzimat, Eğitim Sistemi, Din Eğitimi

TANZİMAT SONRASI BİR DÜŞÜNCE AKIMI OLARAK İSLAMCILIK

Mehmet Nuri GÜZEL

Arş. Gör., Dicle Üniversitesi, m.nuriguzel@hotmail.com

ÖZET

İslamcılığın modern bir siyasi akım olarak 19. yüzyılda ortaya çıkışı ve taklide karşı aklı, İslam'ın bütün boyutlarıyla hayata geçirilmesini, mevcut yöneticilerin İslam'a uygun hareket etmeleri gerektiğini, amel-iman / eylem-düşünce bütünlüğünü vb. birçok konuyu dile getirmesi, İslam'da bu konuların ilk defa ele alındığı anlamına gelmemektedir. İslam'ın başından beri tecdit hareketlerinde söz konusu düşünceler dile getirilmiştir. Modern İslamcılığın oluşumunda, kuşkusuz İslam'daki bu tarihsel hareketlerin de etkisi bulunmaktadır. Ancak modern İslamcılığın teşekkülünde, bunu belirleyen kendine özgü tarihi, siyasi ve kültürel şartlar esas belirleyiciler olmuştur.

İslam'ın temsilcisi olarak görülen / gösterilen Osmanlı Devleti ile Batı arasındaki ilişkilerin Osmanlı aleyhine değiştiğinin fark edilmesi ile birlikte, Batının Osmanlı / İslam üzerinde hegemonyasının kırılması için referans noktası İslam olan tecdit (reform) hareketleri görünür bir şekilde devamlılık kazanmaya başlamıştır. Müslümanca bir tepki olarak, şekilsiz fakat ısrarlı bir arkaplan unsuru olarak ortaya çıkan İslamcılık, 19. yüzyılda İstanbul'da ve genelde Osmanlı'da vücut bulmaya başlamıştır.

İslamcılık hakkında geniş bir literatür bulunmaktadır. Birçok düşünür / yazar / araştırmacı tarafından ele alınan İslamcılığın genel geçer bir tanımını yapmak imkansızdır. Ancak referans olarak İslam'ı merkeze alan bir akım olan İslamcılık hakkında birçok kişinin hem fikir olduğu birkaç hususa değinilebilir: modernizm, mazlumluk, kaynaklara dönüş ve kırılmalar / kopuşlar / dönüşümler / eklemlenmeler ile malul bir akım. Hem dönem hem de içerik olarak modern ideolojik bir söylem olan İslamcılığın, modernliğin temalarının yeniden üretimi olduğu, bu temaların yine modern araçlarla ve modernliğe özgü biçimlerini tekrarlayarak üretildiği kabul edilmektedir. Ayrıca kendisini Batı karşısına koyacak bir öz güven ve siyasal meydan okumayla oluştuğu da belirtilmektedir.

Batılılaşma dalgalarıyla beraber yaşanan büyük yenilgi İslamcılığının öz bilincinin kurucu bir unsurunu oluşturmuştur. Bunun tezahür biçimlerinden birisi mağduriyet ve mazlumiyet duygusu ve söylemi şeklinde ortaya çıkmıştır. İslamcılığın kurtuluş ideolojisi olarak meydana geldiğini vurgulamak da mazlumluk ve mağduriyet duygularını pekiştirmiştir. Küresel

boyutta İslamcılık dışarıya karşı anti-emperyalist bir söylem olarak da kullanılmıştır. İçerde ise iktidara ortak olma / ele geçirme aracı olarak ortaya çıkmıştır.

Ulemanın ve metinlerin otoritesini, geleneğin bağlayıcılığını kaldırmaya yönelik olarak dile getirilen kaynaklara dönüş ile kaynakların yeniden yorumlanması İslamcılığa bir ivme kazandırmış ve hareket alanı yaratmıştır.

“İyi, güzel ve doğru ne varsa İslam’da mevcuttur” inancı / düşüncesi İslamcılığın, uygun gördüğü düşünceleri bünyesine katmaya katkıda bulunur. Türk İslamcılığının ılımlı bir karaktere sahip oluşu ve Sünni geleneğin etkisi, dönüşümleri veya eklemlemeleri daha da kolaylaştırmış olabilir. Ancak farklı tarihsel dönemlerde farklı nitelikleri bünyesinde barındırıyor oluşu bir öznelliğe sahip olmadığı anlamına gelmez. İslamcılık da işleyen, gelişen ve kendini üreten bir süreç olup, kopuşlarla, yeniden yaratışlarla, süreksizliklerle maluldür.

Anahtar kelimeler: Tanzimat, İslamcılık, Modernleşme

İNGİLİZ BELGELERİNE GÖRE MEZOPOTAMYA PETROLLERİ VE IRAK'IN MANDATERLİĞİ MESELESİ

Mehmet OKUR

Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü,

okur25@yahoo.com

ÖZET

XIX. yüzyılda Avrupa'da meydana gelen siyasî, iktisadî ve teknolojik gelişmeler batılı ülkeleri düşük maliyetlerle büyük miktarlarda mamul mallar üretebilen bir yapıya dönüştürürken, Afrika, Asya ve Ortadoğu coğrafyalarını ise birer sömürge veya pazar alanına çevirmişti. Özellikle Ortadoğu zengin petrol yatakları ve Güney Asya ticaret yolu üzerinde olması nedeniyle uluslararası rekabetin en sert yaşandığı bir yer olmuştu. Başlangıçta İngiltere, Fransa ve Rusya arasında cereyan eden bu bölgedeki rekabet, XIX. yüzyılın son çeyreğinde Almanya (Prusya) ve İtalya'nın da eklenmesiyle yeni bir ivme kazanmıştır. Şüphesiz bu durum Osmanlı Devleti'nin varlığını doğrudan tehdit etmekteydi.

İngiltere, uzun bir süre Rusya ve Fransa karşısında Osmanlı Devleti'nin özellikle Asya topraklarının korunmasına çalışarak Afrika'dan Hindistan'a uzanan ticaret yolunu tehlikeden uzak tutmak istedi ise de Almanya'nın güçlü bir aktör olarak zengin petrol yatakları bulunan Mezopotamya ve Irak'a yönelmesi, İngiltere'yi bu politikasından uzaklaştırdı. İngiltere açısından artık birinci tehdit Rusya değil Almanya idi. Dolayısıyla İngiltere Osmanlı Devleti hakkında yeni bir politika üretmeye karar verdi. Bu yeni politika gereği İngiltere, Osmanlı Devleti'ni korumak yerine O'nu çıkarlarına uygun biçimde paylaşmaya, özellikle Musul ve çevresini de içine alan Mezopotamya'yı bir an önce ele geçirme planları yapmaya başladı. Böylece hem Almanya petrol bölgelerinden uzak tutulacak, hem de Hindistan'a yapılabilecek muhtemel bir istila hareketinin önüne geçilecekti. Osmanlı Devleti'nin Almanya'nın yanında savaşa girmesi, İngiltere'ye bu düşüncesini eyleme geçirme fırsatı verdi. Nitekim savaş sürecinde İngiltere, Fransa ve Rusya ile beraber Osmanlı Devleti'nin topraklarını paylaşan gizli antlaşmalar yaptılar. Bu antlaşmalardan en önemlisi günümüz Ortadoğu'sunun şekillenmesinde başlıca rol oynayan ve tarihe Sykes – Picot olarak geçen antlaşmadır. Bu Anlaşma ile Fransa, Suriye kıyılarından başka Antep, Maraş ve Mardin'i elde ederek, Halep – Şam – Musul'u içine alan üçgende nüfuz bölgesi kurarken; İngiltere ise Basra'dan Bağdat'a kadar tüm Güney Mezopotamya'yı ve Doğu Akdeniz kıyılarında Akka ve Hayfa Limanlarını ele geçiriyor, bunun dışındaki bölgelerde ise nüfuz alanı oluşturuyordu.

Esasında savaş içerisinde birtakım dengeleri korumak amacıyla yapılan bu dağıtım yukarıda belirtilen İngiltere'nin planlarının biraz uzağındaydı. Nitekim İngiltere savaş sonunda yeni bir düzenleme yapmak, Musul'u ele geçirmek ve Doğu Akdeniz limanlarında nüfuz elde etmek amacıyla en yakın müttefiki Fransa'yı bölgeden uzak tutmaya çalışmış hatta Mondros Mütarekesi görüşmelerine dâhil etmemiştir. Nitekim Mondros Mütarekesi'nden hemen sonra harekete geçen İngiltere, mütareke şartlarına aykırı olarak ve aynı zamanda kendi aralarında imzaladıkları gizli anlaşmalar hilafına Musul'u işgal ettiği gibi bu vilayet üzerindeki hakkını Fransa'ya kabul ettirmek için yine gizli anlaşmalarda Fransa'ya bırakılan Antep, Urfa ve Maraş'ı da işgal ederek Fransa'ya karşı bir koz olarak kullanmaya başladı.

09-11 Mart 2018 tarihleri arasında Mardin'de düzenlenecek olan *I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*'ne sunmak istediğimiz bu bildiri XX. yüzyıl başında Büyük Devletlerin Ortadoğu politikaları, bölgeyi ilgilendiren gizli antlaşmalar, Mezopotamya petroleri ve Irak'ın mandaterliği meselesi İngiliz belgeleri başta olmak üzere konuyu doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren dokümanlara dayanarak irdelenecek ve yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İngiltere, Mezopotamya, Irak, Petrol, I. Dünya Savaşı

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA AMERİCAN BOARD'UN GÜNEY ANADOLU'DAKİ FAALİYETLERİ

Mehmet OKUR

Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü,

okur25@yahoo.com

Hazel KUL

Dr., Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü,

hazel_cool@hotmail.com

ÖZET

Değişik etnik köken ve dini inanca sahip unsurların bir arada yaşadığı Osmanlı Devleti, geniş toprakları ve stratejik konumuyla sömürgeci devletlerin ele geçirmek istedikleri bir ülke olmuş, kurdukları misyoner teşkilatlarıyla nihaî hedeflerinin alt yapısını kurmuşlardır. Azınlıklara tanınan geniş haklar ile yabancı devletlere verilen kapitülasyonlardan başka Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasî ve ekonomik bunalım ise misyoner faaliyetlerinin kolayca kökleşmesine zemin hazırlamıştır. Bu misyoner guruplarının en etkililerinden birisi de Amerikan Board olarak isimlendirilen ve 1810'da Boston'da kurulan *American Board of Commissioners for Foreign Missions* teşkilatıdır.

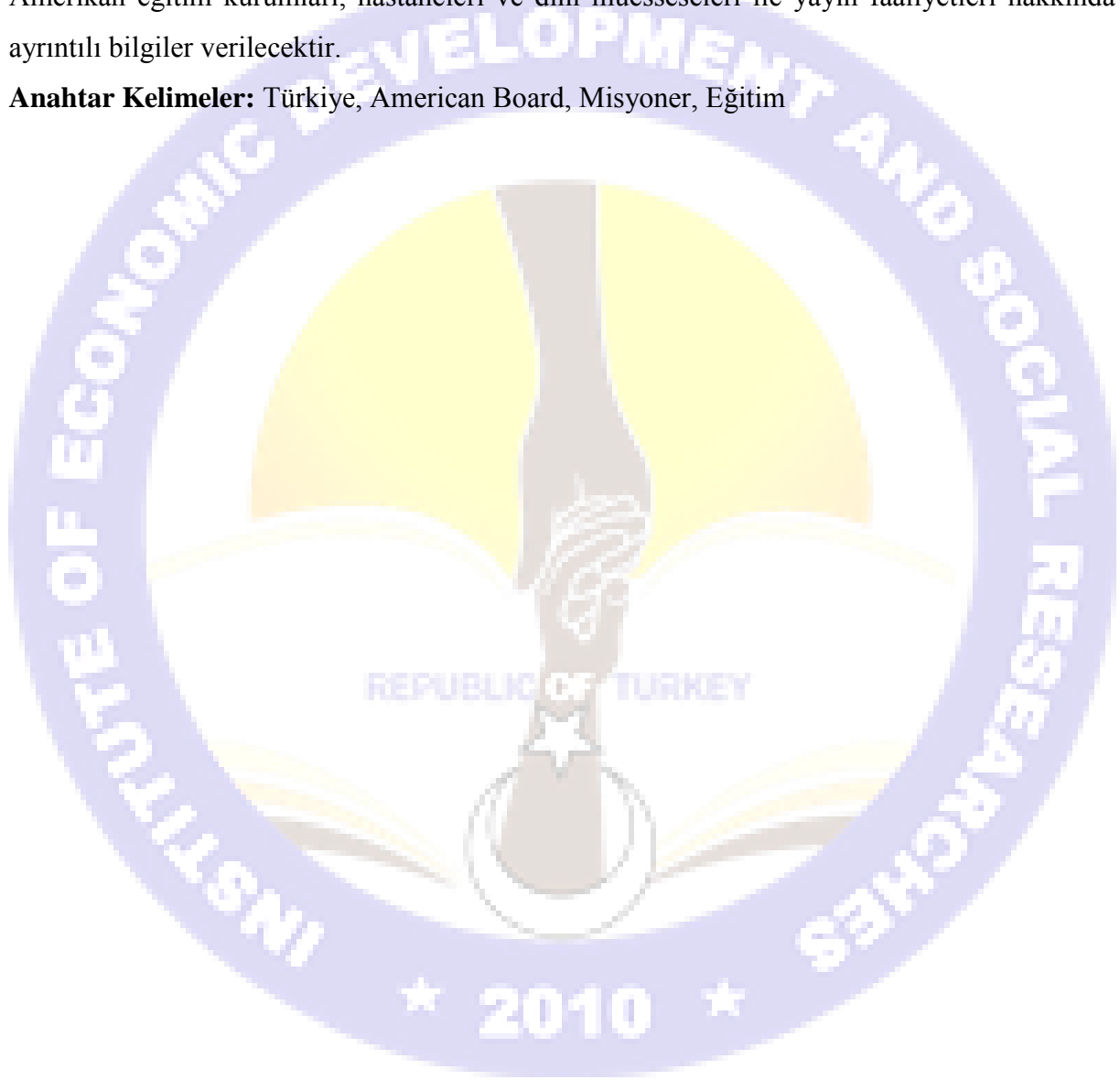
ABCFM ya da Amerikan BOARD olarak da adlandırılan ve 1819'dan itibaren Türkiye'ye de nüfuz eden bu teşkilat Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Hristiyan unsurları Amerika'nın uluslararası ticaret ağına eklememesini sağladığı gibi onların bağımsızlık yönündeki isyan girişimlerini de açtıkları kiliseler, çeşitli düzeyde eğitim kurumları, yayınladıkları kitaplar, dergiler ve gazetelerle etkili bir şekilde desteklemiştir. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki milliyetçi isyanlarda ve sunî bir takım yeni devletçiklerin oluşmasında önemli rol oynayan American Board ve diğer misyoner örgütleri faaliyetlerini Cumhuriyet döneminde de sürdürmek istemişler ancak artık ne bu faaliyetlerinin dayanağı olan dinî-etnik unsur ne de yeni siyasî rejim buna imkân vermemiştir.

Buna rağmen American Board teşkilatı politika değişikliğine giderek yeni duruma hemen ayak uydurmuştur. Kendi ifadeleriyle yeni dönemde takip edecekleri eğitimin adını “ahlaki eğitim” olarak nitelendirip, Hristiyan düşünce ve yaşam temelini esas alan prensipler öğrencilere aktarılacaktır. Ayrıca yeni dönemde izlenecek politikada evrensel değerler ve insan haklarına özel bir önem verilmişti ki bu düşünceyle de ABD sempatisi yerleştirmek hedeflenmişti. Şüphesiz American Board'un Türkiye'deki faaliyetlerine devam kararı

almasında Türk halkının bu teşkilatın, imkânları bir hayli geniş ve kaliteli eğitim veren okullarından yararlanma konusundaki istekli tutumları da etkili olmuştur.

09-11 Mart 2018 tarihleri arasında Mardin’de düzenlenecek olan *I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi’ne* sunmak istediğimiz bu bildiriye American Board’un Osmanlı dönemindeki faaliyetlerinin kısa bir özeti ile yeni dönemdeki politika değişikliğinin gerekçesine değinilecek ve Cumhuriyetin ilk yıllarında Adana, Antep, Maraş ve Kayseri’deki Amerikan eğitim kurumları, hastaneleri ve dini müesseseleri ile yayın faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, American Board, Misyoner, Eğitim

**ELEKTRİK PİYASASINDA KAPASİTE MEKANİZMASI DÜZENLEMELERİ VE
DEĞERLENDİRMESİ
CAPACITY MECHANISM REGULATIONS AND EVALUATION IN ELECTRICITY
MARKET**

Mehmet RIDA TÜR

Öğr. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi, Midyat MYO Elektrik ve Enerji, ridatr@gmail.com

Davut ÖZHAN

Öğr. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin MYO Elektrik ve Enerji,

davutmyo@gmail.com

ÖZET

Elektrik piyasası serbestleşme sürecinde, daha iyi yük dağıtımı ile birlikte piyasanın doğru yatırımlar ile kontrol edilmesi ve işleminin sağlanması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda bir kamu hizmeti olan arz güvenliği gittikçe önem kazanmaktadır. Bu hizmet, ani yük değişimleri karşısında sistemin ayakta durma kabiliyetini ifade eden üretim kapasitesi ve şebeke yeterliliğine ilişkin uzun vadeli arz güvenliğini kapsamaktadır. Bu kapsamı sağlayacak yeni kapasite yatırımları için genel olarak talep tarafının piyasaya yetersiz katılımı ve yatırım döngüsü sorunlarından ötürü sorun olabileceği görülmektedir. Bu sorun, piyasa eksenli arz güvenliği çözümleri uygulandığında ek kapasite üretmek suretiyle giderilebilir. Burada üretim şirketleri ve/veya yatırımcılar için yatırım riskinin azaltılması ve tüketiciler için daha yüksek arz güvenliği ve daha düşük fiyat dalgalanmalarının sağlanması hedeflenmektedir. Pik yükü karşılamak için elektrik üretim kapasitesine yatırım yapılmaması konusundaki endişeler, AB üye devletinin kapasite mekanizmaları biçiminde kapasite kullanımına yönelik yatırımların yapılmasına yol açtı. Bu çalışmada kapasite mekanizması, uygulamaları ve AB piyasa tasarımındaki son gelişmeler incelenmiş ve Türkiye elektrik piyasası için uygun olabilecek piyasa eksenli arz güvenliği çözümleri önerilmiştir.

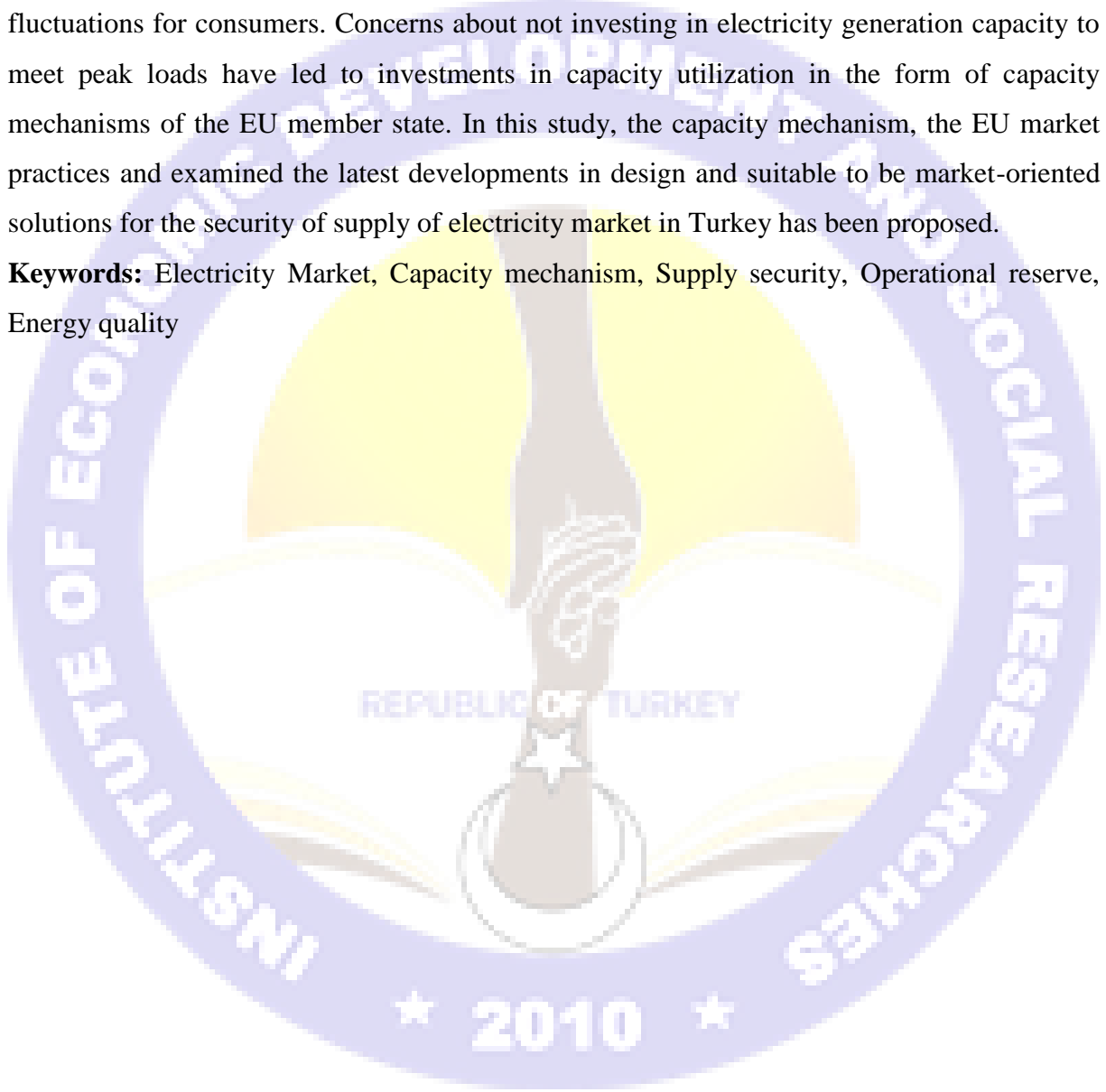
Anahtar Kelimeler: Elektrik Piyasası, Kapasite mekanizması, Arz güvenliği, İşletme yedekleri, Enerji Kalitesi

ABSTRACT

In the electricity market liberalization process, it is aimed to control and process the market with the right investments with better distribution of the freight. Supply security, which is a public service, is gaining importance in this direction. This service includes long-term supply security with regard to production capacity and network adequacy, which expresses the

system's ability to stand in the face of sudden load changes. For new capacity investments to provide this coverage, it seems likely that there may be a problem due to the insufficient participation of the demand side and the investment cycle problems in general. This problem can be overcome by generating additional capacity when market-based supply security solutions are applied. It is aimed here to reduce the risk of investment for manufacturing companies and / or investors and to provide higher supply security and lower price fluctuations for consumers. Concerns about not investing in electricity generation capacity to meet peak loads have led to investments in capacity utilization in the form of capacity mechanisms of the EU member state. In this study, the capacity mechanism, the EU market practices and examined the latest developments in design and suitable to be market-oriented solutions for the security of supply of electricity market in Turkey has been proposed.

Keywords: Electricity Market, Capacity mechanism, Supply security, Operational reserve, Energy quality

PIEZOELEKTRİK ENERJİ ÜRETECİ MODELLEMESİ VE RÜZGÂR ENERJİSİ UYGULAMASI

MODEL OF PIEZOELECTRIC ENERGY HARVESTER AND WIND ENERGY APPLICATION

Davut ÖZHAN

Öğr. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin MYO Elektrik ve Enerji,

davutmyo@gmail.com

Mehmet Rıda TÜR

Öğr. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi, Midyat MYO Elektrik ve Enerji, ridatr@gmail.com

ÖZET

Yeni tasarlanmış ve uygulamaları yapılan deneysel ölçümlerle inşa edilmiş piezo enerji üreteceğın özellikleri incelenmiştir. Piezo enerji üreteceğı farklı kütlelere (yani, farklı doğal frekanslara) sahip üç piezoelektrik tabakanın ürettiğı güç araştırılmıştır. Tasarlanan sistemde; piezoelektrik katmanları sistemin gövdesi çevresinde aynı uzunluğa sahipken düşük hızlı rüzgâr da bile döner şafta bağılı sabit bir mıknatıs, bu üç piezoelektrik tabakayı 120°'lik bir faz kaymasıyla iter. Sabit mıknatıs ve katmanların uçlarına yerleştirilen diğer sabit mıknatıslar bir birlerine temas etmediğinden, bu tasarlanan piezo sistem makinesinin ömrünü uzatır. Düşük rüzgar hızlarında elde edilen güç; 1.75 m/s de 0.2 µW kadardır. Sistem yüksek bir THD göstermesine rağmen, sinyalin %20'si düzeltilebilmekte ve toplanan enerji kullanımı için kapasitörde depolanabilmektedir. Değişik rüzgâr hızları için farklı yük dirençlerinde $R_L=1M\Omega$ ve 100 K Ω için bir senaryo oluşturulmuştur ve tasarlanan piezoelektrik üreticinin yükü daha düşük rüzgâr hızlarında besleyebileceğı kanıtlanmıştır. Buna ek olarak, yük kullanımının ötesinde ilave kapasitörün içine güç depolanabilir. Tasarlanan sistem ve düzeltme ünitesi, düşük güç gerektiren makinelerin enerji dönüşümleri için iyi bir çözüm olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Piezoelektrik, Rüzgâr enerjisi, Enerji üreteceğı, Güç Sistemleri

ABSTRACT

The features of the new designed and constructed harvester are examined. The harvested power of three piezoelectric layers having different masses (i.e. different natural frequencies) has been explored. These layers have the same length around the harvester body, whereas a permanent magnet (PM) attached to the shaft rotates by low speed wind and this PM repels these three piezoelectric layers with a 120° phase shift. Since PM and the PMs located to the

tip of the layers do not contact, this system improves the lifetime of the harvester. The measured harvested power in the low wind speeds (i.e. 1.75 m/s) is of the order of 0.2 μ W. Although the system shows an high THD, the 20% of the signal can be rectified and stored in the capacitor for the use of harvested energy. A scenario has also been created for a resistive load of $R_L=1M\Omega$ and $100k\Omega$ for various wind speeds and it has been proven that the harvester can feed the load at even lower wind speeds. In addition, extra power beyond the usage of the load can be stored into the capacitor. The proposed harvester and its rectifying unit can be a good solution for the energy conversion of low-power required machines.

Keywords: Piezoelectric, Wind energy, Harvester, Power Systems

VERGİYE KARŞI DİRENCİ KIRMADA VERGİLEME İLKELERİNİN ROLÜ

Mehmet Sadık AYDIN

Arş. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat
Bölümü

ÖZET

Klasik iktisadın savunmuş olduğu tarafsız devlet ve bununla birlikte de tarafsız maliye vergilerin sadece kamu harcamalarının finansmanı devlet donksiyonlarının değişmesi ile birlikte yerini aktif devlete bırakmıştır. Modern kamu ekonomisi yazınında devletin fonksiyonları temel olarak; gelir dağılımında adaletin sağlanması, kaynak tahsisinde etkinliğin sağlanması ve ekonomik istikrar olarak zikredilmektedir. Bunların üzerinde ise devletin en temel fonksiyonu vatandaşlarının ihtiyaçlarını en etkin şekilde karşılamaktır. Bu fonksiyonların tamamının karşılanması belli hizmetlerin görülmesi ile sağlanabilmektedir. Bu hizmetlerin görülmesinin en temel koşulu ise yeterli kaynağı tedarik etmekten geçmektedir. Bu açıdan bakıldığında devletin ihtiyaçlarının karşılanmasında en önemli araç vergi olarak görülmektedir. Vergi aracılığıyla devlet fonksiyonları icra edilmektedir. Dolayısıyla vergi tahsilatının en üst düzeyde sağlanması yani kaçakçılık vb. gayrimeşru işlemlerin minimize edilmesi ihtiyaçların karşılanması açısından önem arz etmektedir. Vergi sistemleri oluşturulurken belli ilkeler göz önünde bulundurulmak zorundadır. Bu ilkeler vatandaşların vergi ödeme konusundaki olumsuz kanaatini de minimize etmesi açısından oldukça önemlidir. Dolayısıyla iyi bir vergi sistemi oluşturulurken uyulması zorunlu olan ilkeler vergi uyumsuzluğunu minimize etmesi açısından hayati öneme sahiptir. Bu çalışmada vergileme ilkeleri bu kapsamda ele alınarak değerlendirilecektir. Çalışma sonucunda iyi bir vergi sisteminin nasıl olması gerektiği konusu vergileme ilkeleri perspektifinden ele alınmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vergileme İlkeleri, Kamu Faaliyetleri, Vergi Uyumsuzluğu

İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİ İÇERİSİNDE DEVLETTEN BEKLENEN GÖREVLERDE YAŞANAN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM

Mehmet Sadık AYDIN

Arş. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat
Bölümü

ÖZET

İnsanlık tarihi, iktisadi faaliyetlerle uğraştığı tarihle eşdeğerdir. İnsanlar dünyaya geldiği andan itibaren yaşamlarını sürdürmek için belli şeylere ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçların karşılanması onların varlığını devam ettirmelerine imkân sağlarken, bu ihtiyaçların karşılanmaması durumunda ise, yaşamlarını sürdürme imkânları kalmamaktadır. İktisatçılar bu durumu şu şekilde ifade etmektedir. Karşılandıklarında haz ve mutluluk, karşılanmadıklarında ise acı ve üzüntü veren şeylerin tamamı ihtiyaç olarak ifade edilmektedir. İhtiyaçlar, kişiden kişiye ve toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Göçebe bir toplumun ihtiyacı, yerleşik bir toplumun ihtiyacından, kalabalık bir topluluğun ihtiyacı, görece daha az kalabalık bir topluluğun ihtiyacından, yaşlı nüfusa sahip bir ülkenin ihtiyacı genç nüfusa sahip bir ülkenin ihtiyacından farklılık gösterebilmektedir. Aynı zamanda yalnız yaşayan bir bireyin ihtiyacı toplum içinde yaşayan bir bireyin ihtiyacından farklı olabilmektedir. Bu örneklerin sayısını arttırmak mümkündür. Ancak özetlemek gerekirse, ihtiyaçlar; kişiden kişiye ve toplumdan topluma değişiklik gösterebilmektedir. İnsanların birey olarak varlığını devam ettirmesi için ihtiyaç duyduğu şeyler kişisel ihtiyaçlar, toplum içinde yaşamasından dolayı ihtiyaç duyduğu şeyler ise, toplumsal ihtiyaçlar olarak ifade edilir. Kişisel çabalar bireysel ihtiyaçların karşılanmasında yeterli iken, toplumsal ihtiyaçları karşılamakta yetersiz kalabilmektedir. Dolayısıyla bu ihtiyaçların giderilmesinde devlete önemli görevler düşmektedir. Her dönem, farklı iktisadi gelişmelerin yaşandığı ve bundan dolayı da ihtiyaçların farklılaştığı olaylara şahitlik etmiştir. Devlet faaliyetleri zaman içinde değişikliklere uğramıştır. Özellikle toplumun tamamının ekonomik krizlerden etkilendiği dönemlerde devletin ekonomik konumu tartışma konusu olmuştur. Bir dönem devletin ekonomideki varlığının kriz yarattığı ifade edilirken, başka bir dönem de tam tersi gerekçelerin kriz yarattığı kabul edilmiştir. Devlet faaliyetleri, klasikler döneminde belli altyapı yatırımları ve savunma gibi temel faaliyetlerle sınırlıyken Keynesyen dönemde devlet fonksiyonları artış göstermiştir. Ancak modern anlamda devletin fonksiyonları Musgrave tarafından ifade edilmiş. Bu fonksiyonlar; gelir dağılımında adalet, kaynak tahsisinde etkinlik, tam istihdam ve fiyat istikrarı olarak vurgulanmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada, geçmişten günümüze iktisadi düşünce tarihi çerçevesinde yukarıda anlatılanlarla birlikte ele alınarak devletin faaliyetlerinin yıllar içindeki değişimi ve özellikle 2008 krizinden sonra devlete yüklenen yeni görevlerin neler olduğu anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İhtiyaç, Devlet, Kamu Ekonomisi

16. ASIR ŞAİRLERİNDEN HÜDÂYÎ-İ KADÎM'İN PENDNÂME TÜRÜNDEKİ KASİDESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Mehmet Sait ÇALKA

Yrd. Doç. Dr. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim
Üyesi, calkamehmetsait@hotmail.com

ÖZET

Klasik Türk edebiyatında nasihatnâme/pendnâme geleneği, 11. asırda Yusuf Has Hâcib tarafından kaleme alınan *Kutadgu Bilig* adlı eserle başlamıştır. Bu gelenek, Klasik Türk edebiyatının son bulduğu 19. asra kadar hemen her asırda başta mesnevi nazım şekliyle olmak üzere kaside, gazel, rubai, terci-i bend ve terkib-i bend gibi pek çok nazım şekliyle yazılan pendnâmelerle sürdürülmüştür. Daha çok toplumda yaşanan aksaklıkları, ahlaki çözümleri ve evrensel değerleri işleyen pendnâmeler, o günün insanlarına iyiyi ve doğruyu göstermek; onları manevi yönden yetiştirmek amacıyla kaleme alınan eserlerdir. Ancak çoğu nasihatname örneğine bakıldığında sadece yazıldığı dönemin insanına değil; günümüz okuyucularına da önemli telkinler sunduğu açıkça görülebilmektedir. Verdiği mesajlarla çağları aşan söz konusu nasihatnamelerden biri de çalışmamıza konu olan Hüdâyî-i Kadîm'e ait 55 beyitlik bir kasidedir.

Çalışmamıza pendnâmesiyle konu olan Hüdâyî-i Kadîm hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse, Hüdâyî-i Kadîm'in asıl adı Mustafa Hüdâyî'dir. Muhtemelen Aziz Mahmud Hüdâyî'den ayırmak için Hüdâyî-i Kadîm lakabıyla anılmıştır. Devrinde “Müezzîn Hüdâyî, Muslı Çelebi, Muslı Şâh, Salâ Muslısı, Sadâ Muslısı” gibi lakaplarla da tanınmıştır. İstanbul'da doğdu. 16. yüzyılın ilk çeyreğinde doğduğu tahmin edilmektedir. Divanındaki bir mersiye den evli olduğu ve Muhammed isminde bir çocuğunu küçük yaşta kaybettiği anlaşılmaktadır. Hüdâyî-i Kadîm, kaynaklarda ahlaklı, rint meşrep, musikişinas ve usta bir şair olarak anlatılır. O, şiirlerinin inceliğinin yanı sıra musiki konusundaki bilgisi ve yeteneğiyle kendisinden övgüyle bahsettirmeyi başarmış bir şairdir.

Kendisinden bahseden kaynaklar, Farsçayı iyi bildiği ve musiki konusunda malumat ve şöhret sahibi olduğu konusunda ittifak etmektedir. Bu bilgilere dayanarak şairin iyi bir eğitim aldığını söylemek mümkündür. Gazel söylemekte mahir bir şair olarak tanınmıştır. Sesi güzel olduğu için Kanuni Sultan Süleyman'ın eşi Hürrem Sultan'ın adını taşıyan Haseki Hürrem Sultan Camisinde müezzîn olmuştur. Hüdâyî-i Kadîm, 991/1584'te vefat etmiş ve Edirnekapısı Mezarlığına defnedilmiştir.

İşte bu çalışmada yukarıda hakkında kısaca malumat verdiğimiz 16. asır şairlerinden Hüdâyî-i Kadîm'in *Divan*'ında yer alan ve "Mev'ize" başlığı altında bulunan kasidesi, pendnâme nazım türü adı altında değerlendirilecektir. Evrensel değerler niteliğinde bulunan nasihatleri günümüz okuyucusunun istifadesine sunmak adına da söz konusu kaside, günümüz Türkçesine aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: 16. asır, Hüdâyî-i Kadîm, Kaside, Mev'ize, Nasihat-nâme.

NEFİS MERTEBELERİNE PSİKOLOJİK YAKLAŞIMLAR: NEFİS MERTEBELERİNİN PSİKOLOJİDEKİ KARŞILIKLARI ÜZERİNE

Mehmet Şirin AYIŞ

Yrd. Doç. Dr. Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (msirinayis@hotmail.com)

ÖZET

Nefis, sözlükte “ruh, can, hayat, hayatın ilkesi, nefes, varlık, zat, insan, kişi, hevâ ve heves, kan, beden, bedenden kaynaklanan süflî arzular” gibi anlamlara gelir. Tasavvufta ise nefis, mahiyeti, birliği, cisim ve cevher oluşu, kadîm ve hâdis oluşu, evvel veya sonra yaratılışı gibi hususlardan daha çok, nefsin zaafı, hileleri, kötülükleri, hastalıkları, bunları tedavi etmenin yollarıyla kötülüklerinden korunmanın çareleri ve nefis terbiyesi gibi konular üzerinde durulmuştur.

Sûfiler, seyr-u sülûk esnasında salikin nefsinde meydana gelen değişimleri göz önüne alarak nefisle ilgili mükemmele doğru giden bir derecelendirme yapmışlardır. Yedi mertebeden meydana gelen bu derecelendirmenin her bir mertebesinde salikin nefsinin sahip olduğu özellikleri değişik yönleriyle izah etmişlerdir. Buna göre, “Nefsi”, Emmâre, Levvâme, Mülhime, Mutmainne, Raziye, Marziyye ve Kâmile olarak yedi sınıfa ayırmışlardır.

Günümüzde hem ülkemizde hem de Batıda özellikle psikoloji alanında yapılan çalışmaların bir kısmında tasavvuftaki nefis mertebeleri konusunun, psikolojinin bazı konuları ile birlikte ele alındığını görmekteyiz. Zira günümüzde nefis dediğimiz (benlik veya ego olarak da ifade edilir) duygunun, insanın davranışları üzerindeki etkileri ile kalp ve ruh gibi konular, hem tasavvufun, hem de psikolojinin konuları olarak her iki alanda da çalışılmaktadır.

Bu tür çalışmalarla ilgili olarak ülkemizde, Kemal Sayar, *Sûfî Psikolojisi* adlı eseri ile tasavvuf ve psikolojinin ortak konularını ele almış. Batı da ise Amerika’da, Kaliforniya devlet üniversitesinden Profesör Lynn Wilcok, “*Sufizm ve Psikoloji*” adlı kitabında, tasavvuftaki yedi nefis mertebelerinin modern psikolojideki karşılığını “*Sufizmde Kendini Gerçekleştirmenin Aşamaları*” olarak isimlendirir. Amerikalı psikolog Abraham Maslow, “*İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi*” adlı çalışmasında insanın gelişim sürecini yedi basamak olarak ele almaktadır. Son olarak Kaliforniya Üniversitesi Palo Alto Enstitüsünde Transpersonel Psikoloji alanında Profesör olan Robert Frager *Sûfî Psikolojisinde Gelişim, Denge ve Uyum, Kalp, Nefs ve Ruh* adlı kitabında Batılı Psikolog ve Filozofların nefis ile ilgili yanlışlıklarını ortaya koyar, daha sonra da insandaki nefis mertebeleri üzerinde durur.

Bu çalışmamızda, evvela nefis ve nefis mertebeleri konusunun tasavvufta ne anlama geldiği işlenecek, ardından konunun yukarıda ismi sayılan yerli ve yabancı bilim adamlarının yapmış oldukları çalışmalarında nasıl ele alındığı hususu değerlendirilecektir. Amacımız, tasavvufun insanın manevi eğitim ve terbiyesi ile ilgili temel konulardan bir tanesi olarak kabul edilen nefis ve nefsin mertebeleri konusunun, psikolojideki karşılıkları konusu üzerinde durmak ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara bir nebze de olsa katkı sağlamak olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Nefis Mertebeleri, Psikoloji.

NEFİS MERTEBELERİNE ASTROLOJİK YAKLAŞIMLAR: SOFYALI BALI VE SÜNBÜL SİNAN ÖRNEĞİ

Mehmet şirin AYIŞ

Yrd. Doç. Dr. Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (msirinayis@hotmail.com)

ÖZET

İnsan, kâinatta ilahî kudret tarafından muhatap alınan tek varlıktır. Bu varlığın en önemli özelliği ise nefis sahibi olmasıdır. Nefis, bir şeyin zatı, kendisi manasına geldiği gibi, insan mahiyetinde maddî, cismanî ve hayvanî ciheti temsil eden bir yön olarak da bilinmektedir.

Nefsin bu özelliğinden dolayı tasavvuf tarihinde nefsin mahiyet ve mertebeleri ile ilgili pek çok eser yazılmıştır. Bu şekilde eser yazan bazı sufiler, bazen nefsin her bir mertebesini bir gezegen ya da peygamber ismi ile eşleştirerek bundan bir takım manevi anlam ve işaretler çıkarmak suretiyle nefis mertebelerini izah etmeye çalışmışlardır. Nefis mertebelerini peygamber ve gezegen isimleri ile izah etme yoluna giden zatlardan biri, Sofyalı Bali, diğeri ise Sünbül Sinan'dır.

Sofyalı Bali, *7 Makam 7 Nefs Allah Yolunda Mertebeler ve Nefsin Halleri*, adlı eserinde nefis mertebeleri konusunu ele almıştır. Bali Efendi, burada salık için her bir mertebe hakkında farklı bilgiler verdikten sonra, her bir mertebenin günü, yıldızı ve peygamberi şeklinde ayrıca astrolojik bazı yorumlar yapmıştır. Mesela Bali Efendiye göre nefis-i emmârenin günü Cumartesi; yıldızı, Ay; bu makamın Peygamberi ise Hz. Âdem'dir. Bali Efendi, bunların her birisinden farklı işari anlamlar çıkarmaktadır. Müellifimiz, diğer makamları da bu şekilde her birisini gün, yıldız ve peygamber ismi ile eşleştirerek izah etmiştir.

Nefis mertebelerini bu şekilde izah etme anlayışını, Sümbül Sinan'da da görmekteyiz. O da *Risaletün Şerifetün fî Beyani Atvari's-Seb'ati fî Tarikati't-Tasavvûfi ve'z-Zühdi*, adlı risalesinde bu konuyu ele almış, her bir nefis mertebesini önce bir peygamber, sonra da bir gezegen ismi ile izah etmeye çalışmıştır.

Bu çalışmamızda, Sofyalı Bali Efendi ve Sünbül Sinan'ın hayatları ve tasavvufî anlayışları hakkında bilgi verilecek, daha sonra ise her iki müellifin nefis mertebelerinin gezegen ve peygamber isimleri ile izah etme anlayışları ele alınacak ve bu konudaki görüşlerine yer verilecektir. Amacımız, nefsin mertebeleri ile ilgili yapılmış astrolojik bazı yaklaşımları ele almak, bu konularla ilgili yapılan yorum ve görüşleri ortaya çıkarmak ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara bir nebze de olsa katkı sağlamak olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nefis Mertebeleri, Sofyalı Bali, Sünbül Sinan.

EMÂNÎ'NİN ŞİİRLERİNDE ÇAĞATAYCA UNSURLAR CHAGATAI ELEMENTS IN THE POETRY OF EMÂNÎ

Mehmet Turgut BERBERCAN

Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, mtberbercan@gmail.com

ÖZET

Emânî, Türk dili ve edebiyatı tarihi içinde Azeri sahasına mensup 16. yüzyıl şairlerinden biri olarak tanınmaktadır. Fuzulî'den ve bilhassa Ali Şir Nevayî'nin tüm Türk dünyasını etkileyen şiirlerinden esinlendiği açık bir şekilde anlaşılan Emânî, divan sahibi şairlerden biri olarak kendine has üslubuyla orijinal şiirler kaleme almış önemli Türk şairlerindedir. Osmanlı coğrafyasının dışında, dinî ve kültürel olarak İran'ın ve Şii mezhebinin etki alanında bulunan bir coğrafyada şiirler yazan fakat dil açısından hem Doğu Türkçesinin (Çağatayca) hem de Batı Türkçesinin Osmanlı ve Azeri kollarını iç içe barındıran bir dil kullanan Emânî'nin şiirleri, dünyada tek nüsha olduğu bilinen bir elyazması kitapta toplanmıştır. Bu yegâne eser, Londra'da British Library'de muhafaza edilmektedir. Bu çalışmada, söz konusu eser içindeki Çağatayca unsurlar incelenmiş, Çağatay Türkçesine ait ses, yapı ve kelime kadrosu özellikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Emânî, Şiirler, Çağatayca, Unsurlar.

ABSTRACT

Emânî is known as one of the poets of 16th century in Azeri field of Turkish language and literature history. Emânî was influenced by Fuzulî and especially by Ali Sir Nevaî who was the impressive poet of all Turkic World. As a diwan owner Emânî was a significant Turkish poet who composed original poems with his own specific style. Outside of Ottoman geography, under the effect of Iran and Iran's shiism, Emânî who composed poems with the language Eastern Turkish (Chagatai) and also both with Ottoman Western Turkish and Azeri Western Turkish. These remarkable poems having hybrid character of Emânî was collected in an one manuscript book. This one and only work is now in the British Library. In this work, Chagatai elements of the mentioned poetry book of Emânî are analysed and the linguistic features of Chagatai Turkish such as phonology, morphology and vocabulary are studied in detail.

Keywords: Emânî, Poems, Chagatai, Elements.

DİL AÇISINDAN BİR İNCELEME: EMÂNÎ'NİN HECE ÖLÇÜSÜYLE YAZILMIŞ ŞİİRLERİ

A LINGUAL ANALYSIS: THE SYLLABIC POETRY OF EMÂNÎ

Mehmet Turgut BERBERCAN

Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, mtberbercan@gmail.com

ÖZET

Emânî, Türk dili ve edebiyatı tarihi içinde Azeri sahasına mensup 16. yüzyıl şairlerinden biri olarak tanınmaktadır. Fuzulî'den ve bilhassa Ali Şir Nevayî'nin tüm Türk dünyasını etkileyen şiirlerinden esinlendiği açık bir şekilde anlaşılan Emânî, divan sahibi şairlerden biri olarak kendine has üslubuyla orijinal şiirler kaleme almış önemli Türk şairlerindedir. Osmanlı coğrafyasının dışında, dinî ve kültürel olarak İran'ın ve Şii mezhebinin etki alanında bulunan bir coğrafyada şiirler yazan fakat dil açısından hem Doğu Türkçesinin (Çağatayca) hem de Batı Türkçesinin Osmanlı ve Azeri kollarını iç içe barındıran bir dil kullanan Emânî'nin şiirleri, dünyada tek nüsha olduğu bilinen bir elyazması kitapta toplanmıştır. Bu yegâne eser, Londra'da British Library'de muhafaza edilmektedir. Bu çalışmada, söz konusu eser içindeki klasik şiire ait şekil ve muhtevadan ayrı olarak bulunan hece ölçüsüyle ve sade bir Türkçe ile yazılmış şiirler, Arap harflerinden Latin harflerine çevrilerek toplu olarak verilmiş ve dil açısından tarihî Türk lehçelerine ait ses, yapı ve kelime kadrosu çerçevesinde karşılaştırmalı bir bakışla incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Emânî, Hece Ölçüsü, Şiirler, Tespitler.

ABSTRACT

Emânî is known as one of the poets of 16th century in Azeri field of Turkish language and literature history. Emânî was influenced by Fuzulî and especially by Ali Sir Nevaî who was the impressive poet of all Turkic World. As a diwan owner Emânî was a significant Turkish poet who composed original poems with his own specific style. Outside of Ottoman geography, under the effect of Iran and Iran's shiism, Emânî who composed poems with the language Eastern Turkish (Chaghatai) and also both with Ottoman Western Turkish and Azeri Western Turkish. These remarkable poems having hybrid character of Emânî was collected in an one manuscript book. This one and only work is now in the British Library. In this work, poems of Emânî in the mentioned manuscript except the poems having classical form and content, composed by syllabic meter and with simple Turkish of ordinary people are

transcribed from Arabic letters to Latin letters and presented all together. In addition, these poems are comparatively analysed from the point of linguistics such as phonology, morphology and vocabulary of historical Turkish dialects.

Keywords: Emānī, Syllabic meter, Poems, determination.

19. YÜZYILDA NUSAYBİN'E UĞRAMIŞ OLAN BATILI SEYYAHLAR VE ANLATTIKLARI

Mehtap NASIROĞLU

Yrd. Doç. Dr. Batman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Batman

mehtapnasiroglu@gmail.com

ÖZET

Günümüzde Mardin iline bağlı bir ilçe konumunda olan Nusaybin, tarihi ipek yolu üzerinde yer almaktadır. Dicle ile Fırat nehirleri arasındaki havzanın yani Mezopotamya'nın kuzey kısmında yer alan şehrin M.Ö. 4500 yılında kurulduğu tahmin edilmektedir. Tarihi süreç içerisinde birçok önemli olaya tanıklık eden Nusaybin, en parlak dönemini M.Ö. 130 ile M.S. 637 yılları arasında yaşamıştır. Şehir, tarih boyunca birçok kültürü, dini ve etnisiteyi aynı çatı altında toplamayı başardığı için batılı seyyahlar tarafından ilgi çekici konumda olmuştur.

Batılı devletlerin Osmanlı coğrafyasına olan ilgileri 18. yüzyıldan itibaren yani devletin gerilemeye başladığı dönemde artmıştır. Bu bakımdan özellikle 19. Yüzyılda seyyahların yoğunlaştığı Osmanlı toprakları arasında en önemli bölgelerden birisi Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğu Akdeniz havzası ile Doğu sınırları olmuştur. Bu yönüyle imparatorluğun doğu sınırında yer alan Nusaybin şehri de batılı seyyahların uğradığı yerlerin başında gelmiştir. Halep'ten başlayarak Birecik, Urfa, Mardin ve Nusaybin hattını yoğun bir biçimde kullanan batılı seyyahlar tarih boyunca bu güzergâh üzerinden Musul'a geçmişlerdir. Bölgeye uğrayan batılı seyyahlar arasında misyoner teolog, diplomat, subay, doktor, mühendis, arkeolog, biyolog ve antropolog gibi çok çeşitli alanlarda ihtisaslaşmış kişilerin olduğu göze çarpmaktadır. Bölge hakkında bilgi veren şahısların seyahatnamelerinde sadece bölgenin iktisadi ve ticari potansiyeli hakkında değil, bunların dışında pek çok konu hakkında detaylı ve uzmanlık derecesinde bilgiler vermesi dikkat çekicidir.

Bu çalışmada 19. yüzyılda Nusaybin'e uğramış olan batılı seyyahların kim olduğu, şehre ne amaçla uğradıkları ve şehir hakkında ne tür bilgiler verdikleri ayrıntılı bir şekilde irdelenecektir. Çalışmada ayrıca seyyahların kente varmak için kullandıkları yol güzergâhları haritalar eşliğinde sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nusaybin, Seyyah, Seyahatname, Osmanlı

AK PARTİ DÖNEMİ TÜRKİYE-RUSYA SİYASİ İLİŞKİLERİ (2002-2017):**KRİZLER VE FIRSATLAR**

Melih KAZDAL

Sakarya Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi, Mardin Artuklu Üniversitesi Araştırma

Görevlisi(melihkazdal54@gmail.com)**ÖZET**

Türkiye-Rusya ilişkileri 500 yıldan fazla bir geçmişe sahiptir. Osmanlı Devleti'nin zayıflamasıyla birlikte Rusya ile olan ilişkiler daha çok savaşlar üzerinden gitmiş, 20. Yüzyılda her iki devlet de bir değişim geçirmiş(Osmanlı Devleti Türkiye Cumhuriyeti'ne, Çarlık Rusya ise Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne dönüşmüştür) ve ilişkiler yeniden yorumlanmıştır. İki kutuplu Soğuk Savaş döneminde farklı bloklarda olmanın getirdiği doğal gerginlik Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla kısmen sona erse de 1990'lı yıllarda ortaya çıkan yeni anlaşmazlıklar (Çeçenistan-PKK sorunu, Ermenistan-Azerbaycan arasındaki Dağlık Karabağ sorunu gibi) iki ülke arasındaki ilişkileri 2002'de Ak Parti'nin yönetime gelmesine kadar sınırlı bir seviyede tutmuştur. Savaşlarla, çatışmalarla ve antlaşmalarla dolu bu inişli çıkışlı ilişki 2002 yılında Ak Parti iktidarının Türkiye'de yönetime gelmesiyle birlikte bir ivme kazanmıştır.

Ak Parti ile birlikte uygulamaya konan yeni politika anlayışı çerçevesinde Rusya ile de ilişkiler geliştirilmiş, özellikle ekonomik sebepler ilişkilerde lokomotif görevi üstlenmiştir. Türkiye'nin artan sanayi kapasitesi ile birlikte daha fazla enerjiye ihtiyaç duyması, Rusya'nın önemli bir doğalgaz tedarikçisi olması, Orta Asya ülkeleri ile ilişkilerinin iyi olması ve coğrafi konumu gibi sebepler Rusya'ya yaklaşmasına ve ilişkileri geliştirmesine sebep olmuştur. Bütün bunlara son dönemde Suriye'de yaşanan iç savaş da eklenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nin Suriye Krizi'nde net bir tavır almaması ve üstüne Türkiye'nin düşman olarak gördüğü bir terörist örgüt olan PKK'nın Suriye yapılanması olan PYD'ye açıkça destek veriyor olması Suriye meselesinde Türkiye'nin farklı bir politika izlemesine, hatta Rusya ile anlaşmak zorunda olduğu bir duruma neden olmuştur. Her ne kadar iki ülke Suriye Krizi'nde farklı noktalarda dursalar da diyalog zemini her zaman mümkün olmaktadır. Hatta bu durum Türkiye'nin Rusya savaş uçağını düşürmesi döneminde bile varlığını korumuştur.

Son olarak, bu çalışmada Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde (2002-2017) Rusya ile olan ilişkiler siyasi boyut temelinde incelenmiş ve iki ülke ilişkilerinde krizler ve fırsatlar ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Rusya, Suriye Krizi, Enerji, Uçak Krizi

ETHICAL IMPLICATIONS FOR THE USE OF VIDEO RECORDED CLASSROOM OBSERVATION DATA: PROPOSING A CONTEXT SENSITIVE APPROACH

Melike Bulut Al Baba

PhD, Trakya University, TR, melikebulut@trakya.edu.tr

ABSTRACT

Video-recording lessons for educational research or teacher training purposes are becoming more prevalent. Video-recording lessons are thought to be advantageous in that they capture real-time actions in context with rich multimodal media; and the record is durable, editable and shareable. However, from the perspective of ethics, these advantages could be considered as constraints since the issues of confidentiality and ownership could become problematic once the video-recorded data is edited and shared. In this talk, I will discuss the ethical dilemmas emerged during a longitudinal research study exploring pre-service language teachers' professional learning and teaching practices. I will evaluate whether consideration of and adherence to the generic ethical codes listed in the field literature was sufficient to warrant an ethical research practice in this particular context. I suggest a context sensitive approach in dealing with ethical dilemmas related to video-recorded classroom data.

Key Words: video-recorded classroom observation, research ethics, confidentiality, anonymity

**SOSYOBİLİMSSEL KONULARIN ÖĞRETİLMESİNDE BİR EĞİTİM MATERYALİ
OLARAK GAZETELER
NEWSPAPERS AS AN EDUCATIONAL MATERIAL IN TEACHING
SOCIOSCIENTIFIC ISSUES**

Melike ÖZER KESKİN

Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, mozerkeskin@gazi.edu.tr

Assoc.Prof. Dr., Gazi University, mozerkeskin@gazi.edu.tr

Nur KOCA

Gazi Üniversitesi, nurkocaa97@gmail.com

ÖZET

Genetik mühendisliği ve biyoteknoloji gibi bilim dallarındaki gelişmeler insanoğlunun karşı karşıya kaldığı pekçok soruna çözüm oluştursa da bu gelişmeler farklı etik tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bu durum, söz konusu bilim dallarının ve teknolojik uygulamaların toplum ve kültür üzerindeki etkisinin fen derslerinde ele alınmasını ve öğrencilerin bu konular hakkında bilgilendirilmesi ve farkındalıklarının artırılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Çünkü bireylerin karşılaşılabilecekleri fen ve toplum etkileşimli durumları doğru yorumlamaları ve bu çerçevede karar alabilmeleri ancak sosyobilimsel konuların tartışmaya açıldığı biyoetik eğitimi süreçleri ile desteklenmiş bir fen eğitimi ile mümkündür.

Sosyobilimsel konuların öğretilmesinde gazeteler önemli bir eğitim materyali olarak karşımıza çıkmaktadır. Gazeteler yediden yetmişe geniş bir kitleye hitap etmesi, güncel bilgileri içermesi ve sınıf ortamı dışında fen öğrenmelerine fırsat tanınması gibi yönleriyle önemli bir eğitim materyali olarak kabul edilmektedir. Biyoetik eğitimi çerçevesinde GDO, klonlama, ötenazi, invitro fertilizasyon ve embriyo transferi, taşıyıcı annelik, sperm-yumurta donörlüğü gibi pekçok sosyobilimsel konuların eğitiminde gazete haberlerinden yararlanmak mümkündür.

Bu araştırmada günümüzde ülkemizde ve dünyada tartışmalı konulardan biri olan taşıyıcı annelik ile ilgili gazete haberleri incelenmiştir. Bu amaçla ulusal basında yer alan yüksek tirajlı gazetelerin internet sayfalarındaki arşivleri taşıyıcı annelik ile ilgili anahtar kelimeler kullanılarak taranmış ilgili haberlere ulaşılmıştır. Son on yılda gazetelerde yer alan taşıyıcı annelik ile ilgili haberler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu amaçla araştırmacılar tarafından kod listesi oluşturulmuş ve veri analizi sırasında kod listesi geliştirilmiştir. Gazete haberleri bağımsız olarak araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Kodlamalarda farklılık olması durumunda gazete haberi birlikte incelenerek kodlama ile ilgili

uzlaşması çalışması yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından sekiz gazetede yer alan toplam 230 taşıyıcı annelik haberi incelenmiştir.

Gazete haberlerinde taşıyıcı annelik konusunun yöntem (%35,22), dünyada (% 68, 70) ve Türkiye'deki (%33,91) yasal düzenlemeler, avantaj (%79,57) ve dezavantajlar (%31,95) kapsamında ele alındığı görülmektedir. Fen Bilimleri ve Biyoloji derslerinde gazete haberlerinden yararlanarak biyoetik eğitimi süreçlerinin gerçekleştirilmesi mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Taşıyıcı annelik, gazete, biyoetik eğitimi

ABSTRACT

Developments in such disciplines as genetic engineering and biotechnology give solution to problems human beings are confronted with; however, these developments have brought about ethical dilemmas as well. The case hereof unearths the necessity that the impact of the disciplines aforementioned and technological implications on the society and the culture should be covered in science lessons; learners should be informed about these issues and their awareness should be raised. Accurately interpreting situations which occur as a result of the interaction between science and society and making decisions within that particular frame are possible by the existence of science education which is supported by bioethics education processes where socioscientific issues are brought up for discussion.

Newspapers come across as significant educational materials to teach socioscientific issues. Newspapers are regarded as pivotal educational materials by virtue of their appealing to a wide range of people from different age groups; containing updated information and giving chance to learn science outside the classroom. It is possible to benefit from newspapers in teaching many socioscientific issues as GMOs, cloning, euthanasia, in-vitro fertilization, embryo transfer, surrogate motherhood and sperm-egg donation.

In this study, newspaper news regarding surrogate motherhood which is a highly controversial issue both in our country and around the world were examined. For this purpose, the online archives of national newspapers with high circulation were scanned by using key words related to surrogate motherhood and relative reports were found out. Reports which were published on newspapers in the last decade were investigated using content analysis. For this aim, a coding list was drawn up by researchers and the list was enlarged throughout the data analysis. The reports were investigated independently by researchers. In case of any differences in coding, a reconciliation study was performed by inspecting the news in

collaboration. Totally 230 reports about surrogate motherhood on eight different newspapers were analyzed by researchers.

It is seen that the issue of surrogate motherhood in newspaper news has been tackled within the contexts of its method (%35,22); legislative regulations around the world (%68,70) and in Turkey (%33,91); its advantages (%79,57) and its disadvantages (%31,95). Bioethics education processes can be realized by using newspaper news in Science and Biology courses.

Key words: Surrogate motherhood, newspaper, bioethics education

TAŞIMALI EĞİTİMDEN YARARLANAN ÖĞRENCİLERİN TAŞIMALI EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

İ.Bakır ARABACI

Doç.Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, arabacibaki@gmail.com

Meltem Sünkür ÇAKMAK

Yrd.Doç.Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, meltem.sunkur@gmail.com

ÖZET

Eğitim hakkı evrensel olarak tanınan temel insan hakları arasındadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 26.ve 27. Maddesi, Çocuk Hakları Sözleşmesinin 28. ve 29. Maddeleri, Anayasamızın 42. Maddesi gibi uluslararası ve ulusal birçok hukuki düzenleme çocukların eğitim haklarını güvence altına almıştır. Ülkemizde çocukların zorunlu eğitimden yararlanmaları konusunda birçok düzenleme bulunmaktadır. 1980 yılından sonra “Kendi Okulunu Kendin Yap” kampanyası ile her yerleşim birimine okul yapılması sağlanmış; ancak dağınık yerleşim yapısı, nüfus azlığı, iç göçler, YİBO ve birleştirilmiş sınıf uygulamasının getirdiği sorunlar nedeniyle 1989-1990 öğretim yılında taşımali ilköğretim uygulamasına geçilmiştir. Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkez olarak seçilen eğitim kurumlarına gününbirlik araçla taşınarak, eğitim öğretim faaliyetlerinin bu okullarda sürdürülmesini amaçlayan eğitime “Taşımali eğitim” adı verilmektedir. Taşımali eğitimin akademik, ekonomik birçok açıdan faydalarının bulunduğu ve bu uygulamanın devam ettirilmesi yönünde olumlu görüş belirten araştırmalar bulunmaktadır (Büyükkaragöz ve Şahin,1995; Özkan, 1997; Küçükkoğlu, 2001; Ağırkaya, 2010; Yurdabakan ve Tektaş, 2013). Ancak aynı araştırmalarda olumsuz bazı durumların olduğundan da bahsedilmektedir. Bu araştırma taşımali eğitim uygulamasından yararlanan öğrencilerin taşımali eğitim konusundaki görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinde tarama survey yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Muş il merkezi ve Hasköy İlçe Merkezinde taşımali öğretimden yararlanan öğrencilerden seçkisiz küme örnekleme yöntemi ile belirlenen ve gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 200 öğrenci (5, 6,7, 8. sınıf öğrencileri) oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmış, verilerin analizinde f, % ve aritmetik ortalama kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin taşımali eğitim uygulamasından genelde memnun oldukları, taşıma merkezi okulda öğretimsel kaynaklara ulaşabildikleri, ders içi ve dışı etkinliklere daha fazla katılabildikleri, ancak sabahları kahvaltı yapamadıkları, yemekhanede çıkan yemeğin kalitesiz ve yetersiz olduğu, servis şoförünün araçta sigara içtiği, okul yönetici ve öğretmenlerinin taşıma ile ilgili sorunlarla yeterince ilgilenmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Taşımali eğitim, eğitim hakkı, öğrenci görüşleri

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İLK VE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME SORUNLARI

Meltem Sünkür ÇAKMAK

Yrd.Doç.Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, meltem.sunkur@gmail.com

İ.Bakır ARABACI

Doç.Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, arabacibaki@gmail.com

ÖZET

Çocukların sağlıklı ve dengeli beslenmeleri onların topyekün gelişimleri açısından son derece önemlidir. Çocuk ve adölesanların beslenme durumları onların hem bugünlerinin, hem de geleceklerinin şekillenmesine neden olmaktadır. İyi beslenemeyen çocuklarda öğrenme güçlükleri ortaya çıkabilmekte, vücut dirençleri azalmakta ve buna bağlı olarak da kolay hastalanabilmektedirler. Dengeli ve sağlıklı beslenme bireylerin fiziksel, zihinsel, psikomotor, sosyal, duygusal, cinsel ... ve diğer gelişim alanlarını etkileyerek bireyin geleceğini etkileyebilmektedir. İlk ve ortaokul dönemleri çocukluk ve adölesan dönemlerini kapsamaktadır. Bu dönemler bireyin gelişiminde en önemli dönemlerin başında gelmektedir. Bu dönemlerde öğretmenler çocukların beslenme ve sağlık sorunları ile daha fazla ilgilenmek durumundadırlar. Bu araştırma ilk ve ortaokul öğrencilerinin beslenme sorunlarını öğretmen görüşlerine göre irdelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu Elazığ İl merkezinde değişik ilk ve ortaokullarında görev yapan 16 öğretmen oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmış, elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin çoğunda sağlıklı ve dengeli beslenme alışkanlığının bulunmadığı, öğrencilerin okulda çoğunlukla hazır ve sağlıksız gıda tükettikleri, sağlık ve beslenme konusunda verilen eğitimlerin yetersiz olduğu, sağlıklı beslenmeye yönelik ortamların bulunmadığı, okul kantinlerinde yeterli gıdanın bulunmaması öğrencileri çevredeki alışveriş merkezlerine yönelttiği, bu çevrenin kontrolünün yeterince sağlanmadığı, bu nedenle okullarda hijyenik yemekhanelerin oluşturulması, okul çevrelerindeki beslenme ünitelerinin sıkı denetimlerinin gerçekleştirilmesi, okullarda diyetisyenlerin görev yapmaları, sağlıklı beslenme konusunda medya eğitimlerinin artırılması, çocukların gelişim özelliklerinin sıkı takibinin yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: ilkokul, ortaokul, beslenme, sağlık eğitimi

MÜFTÜLÜKLERE RESMÎ NİKÂH KIYMA YETKİSİNİN VERİLMESİ VE UYGULAMADAKİ MUHTEMEL PROBLEMLER

Memet Zeki UYANIK

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi, mzuyanik@hotmail.com

ÖZET

İnsan'ın yaratılış olarak bir takım temel ihtiyaçları vardır. Bunlardan biri de cinselliktir. İslam, koruma altına aldığı beş esastan biri olan neslin muhafazası için bu ihtiyacı nikâh yolu ile temin edip yuva kurulmasını emretmektedir. Aynı şekilde neslin bozulmasına ve toplumsal huzursuzluklara sebep olan zina ve zinaya götüren sebepleri naslarla haram kılıp yasaklamıştır.

Nikâh, insanlık tarihinin en eski müesseselerinden biri olup şartları ve neticeleri farklı da olsa her toplumda vardır. Neslin ve toplumsal huzurun muhafaza vesilesi olan nikâh, insanlık tarihi boyunca kutsî ve manevi bir akid olarak görüldüğünden hep dinî merkezlerde kıyılı gelmiştir. Nitekim Yahudi ve Hıristiyanlarda nikâh, din adamları tarafından kilise ve havralarda kıyılmaktadır.

İslam dini açısından da dünyevi ve uhrevi boyutları olan nikâh akdi, neslin devamını meşru olarak sağlayan ve toplum nazarında ehemmiyet arz eden bir sözleşme olduğundan zorunlu olmamakla birlikte genel olarak dini ve hukuki hükümleri kişiler tarafından kıyılmıştır.

İslam tarihinde, dört halife döneminden itibaren nikâh kayıt altına alınmıştır. Aynı şekilde Osmanlıda da nikâh ilk dönemlerden itibaren devletin denetimine tabi tutulup kâdılar tarafından veya onların bilgisi dâhilinde yazılı belgeye bağlanmıştır. Tarihi süreç içerisinde bu uygulama yaygınlaştırılarak sürdürülmüş ve 1917 tarihli Osmanlı Hukuk-ı Aile Kararnamesi ile nikâhların tescil edilmesi esas getirilmiştir. Ancak 1926 yılında İsviçre Medeni Kanununun iktibası ile evlilik için belediye kaydı esas alınmış ve imam nikâhının resmi hüviyeti sona ermiştir.

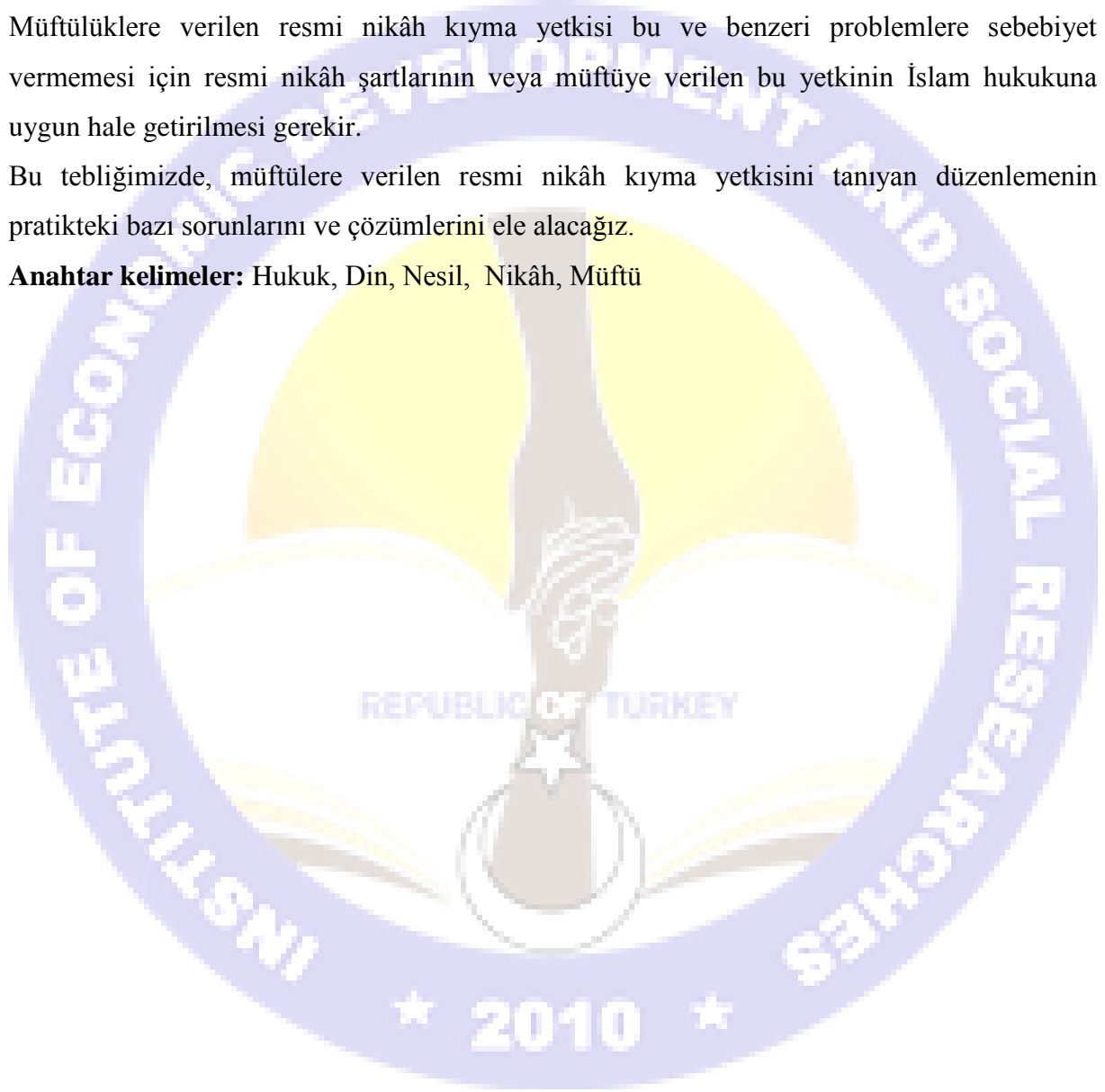
Nikâh, dini ve hukuki hükümleri ihtiva ettiği için bu kanundan sonra ülkemizde belediye memurunun yaptığı resmi nikâh ile birlikte Müslümanlar bir de imam nikâhı yaptırmaktaydı. Bu da bir ikileme sebep olmaktaydı. Çıkarılan yasa ile müftülükler de resmi nikâh kıyımaya yetkisi verilerek bu ikileme ortadan kaldırılmıştır. Müftülükler verilen bu yetki yerinde ve doğru bir karardır. Ancak müftülükler resmi nikâhı mevcut medeni kanununa göre kıyacaktır. Belediye memuru, hangi kanun ve şartlara göre nikâhı kıyıyorsa müftülük yetkilileri de de aynı kanun ve şartlara göre kıyacaktır.

Nikâh sözleşmesi açısından mevcut medeni kanununda İslam hukuku ile çelişen hükümler söz konusu olabilmektedir. Sütkardeşliği, Müslüman bir erkeğin dinsiz/ateist bir kadınla evlenmesi, Müslüman kadının başka inanç mensupları ile evlenmesi, üç boşamadan sonra aynı kişi ile tekrar evlenmek gibi. Bu bağlamda müftülüklerin kısıdığı nikâhın dini yönden eksik olması düşünülemez fakat mevcut resmi nikâhın şartlarına göre kıyacağından İslam hukuku açısından uygun olmayan durumlarla karşılaşılması muhtemeldir.

Müftülüklere verilen resmi nikâh kıyma yetkisi bu ve benzeri problemlere sebebiyet vermemesi için resmi nikâh şartlarının veya müftüye verilen bu yetkinin İslam hukukuna uygun hale getirilmesi gerekir.

Bu tebliğimizde, müftülere verilen resmi nikâh kıyma yetkisini tanıyan düzenlemenin pratikteki bazı sorunlarını ve çözümlerini ele alacağız.

Anahtar kelimeler: Hukuk, Din, Nesil, Nikâh, Müftü

ROLLO MAY PSİKOLOJİSİNDE ÖLÜM

Özer Çetin

Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi, FEF Psikoloji Bölüm Başkanı, ozer.cetin@hotmail.com

Merve Edin Söyler

Y. Lisans Öğrencisi, Uşak Üniv. Sos. Bil. Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Din Psikolojisi merve-edin@hotmail.com

ÖZET

May'e göre her şey zıttı ile kaim olduğu için varoluş, var olmama ile gerçekleşmektedir. Var olmama ortadan kalktığında varoluş anlamsız hale gelmektedir. Ona göre birey ne kadar var olmamayı olumlarsa var oluşunu o kadar desteklemiş olmaktadır. Bireyin var olmanın ne anlama geldiğini anlayabilmesi için var olmamanın farkına varıp yüzleşmesi gerekir. İnsanın bir gün yok olacağını bilmesi onu özel kılıp diğer canlılardan ayırmaktadır.

May'e göre dört tür var olmama biçimleri bulunmakta ve ölüm dışında kalan üçü insanı nevrozlaştırılmaktadır.

1. Var olmamanın nevrozik türü olarak ölümü yadsıma, kaçma ve bastırma: May'e göre ölümle yüzleşemeyip kaçma, yadsıma veya bastırma gibi yöntemleri kullanmak kişiyi nevrozlaştırılmaktadır. Nevrotik yönelimler kişinin öz-farkındalığını azaltarak sorumsuzca seçimler yapmasına, var olmama kaygısından kaçmasına neden olmaktadır. Bu durum onda boşluk ve umutsuzluk duygularına yol açmakta, kişi var olmama kaygısından kaçmanın bedelini daha kısıtlanmış bir varoluşla ödemektedirler.

2. Var olmamanın nevrozik türü olarak pasif tutum: Kişi var olmamayı fark etme aşamasından sonra "nasıl olsa yok olacağım dolayısıyla yapacaklarımın anlamı yok" düşüncesi geliştirip hayata karşı pasif bir tutum takınması var olmamanın bir başka nevrozik türüdür.

3. Var olmamanın nevrozik türü olarak konformizm: May, var olmama ile yüzleşmemenin bir diğer nevrozik tezahürü konformizm olduğunu savunmaktadır. Ona göre konformizm kişinin bireysel sorumluluğunu kullanma yerine, kolektif tepki ve tavırlara kendini kaptırıp benliğini, potansiyellerini ve orjinallliğini kaybetmesidir. May'e göre kişinin var olmama ile yüzleşme yerine kolektif tepkilere yönelmesini nevrozik bir yönelim olarak değerlendirmektedir.

4. Var olmamanın sağlıklı türü olarak ölüm: May'e göre sağlıklı var olmamanın mutlak ve somut hali ölümdür. Birey ölümle yüzleşerek ölümden kurtuluş ve kaçış olmadığını, varoluşunun her an ölümle yok olabileceğinin farkındalığıyla olumlu bir tavır takınmalıdır.

May'ın ölümle yüzleşmeden kastettiği ölüm kaygısını baskılamadan ona dayanmaktır. Ölümle yüzleşmek ölümlü yapıcı hale dönüştürüp, bireyin yaşadığı her anı değerlendirmesine, ölmeden yapması gerekenlerle ilgilenmesine, üretken olmasına ve hayatın anlamlı hale gelmesine neden olmaktadır. Kişinin ölümle yüzleşip hayatını anlamlı kılmaması kişiyi nevrotiklikten korumaktadır.

May ölümün farkında olmanın sanat ve felsefeyi beslemenin yanında uygarlığın temelini oluşturduğunu, ölümün insanı doğruluğa yönlendirdiğini, insana yalnızlığı deneyimleme imkânı verdiğini, tutkuyla sevmesinin temelinde ölümlü olmanın yattığını, mitolojik kahramanlarının kendilerine verilen ölümsüzlüğü reddedip ölümlülüğü tercih ettiklerini çeşitli örneklerle desteklemektedir. Ölümün büyülü ve dokunaklı bir yanı olduğunu belirten May, insanın dinamizminin ölümlü olmasından kaynaklandığını ileri sürmektedir.

ROLLO MAY'E GÖRE ÖZGÜRLÜK VE KADER İLİŞKİSİ

Özer ÇETİN

Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi, FEF Psikoloji Bölüm Başkanı, ozer.cetin@hotmail.com

Merve Edin SÖYLER

Y. Lisans Öğrencisi, Uşak Üniv. Sos. Bil. Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Din Psikolojisi merve-edin@hotmail.com

ÖZET

May özgürlüğe yaklaşımda dinden yararlanıp özgürlüğün başlangıcı olarak Âdem ve Havva'nın Cennet'ten çıkışını göstermiştir. Bu bağlamda cennetten çıkışı özgürlük adına kazanç olarak değerlendirip, insanın cennette kalması halinde özgürlüğünü kazamayacağını savunmuştur. Özgürlüğü “insanın kendi gelişiminde rol oynaması ve kendine şekil verme kapasitesi olarak” tanımlayıp; açıklık, gelişme hazır olmak, esneklik ve daha üst seviyeye geçmek için değişimi özgürlüğün başlıca özellikleri olarak sıralamıştır.

May'e göre özgürlük benlik bilinci, isyan, merhamet ve kaderle ilişkilidir. Benlik bilinci geliştikçe özgürlük gelişip güçlenmekte, isyan özgürlüğe giden ara bölgeyi oluşturmakta, merhamet özgürlüğün zalimleşmesini engellemekte, kader ise özgürce seçim ve davranışlar için gerekli alanı belirleyip sınırlarını çizmektedir.

May tüm kavramların sınırlı olduğu görüşünde olduğu için özgürlüğün sınırlarını kaderle çizip, kaderi “insana verilmiş olanların tarzı ve sınırları” olarak tanımlamıştır. Tanımındaki tarzı bireyin kaderi olarak hayatı paylaştığı annesinin çocukluğundaki yaklaşımını, içinde doğduğu kültürün kendine bakışını ve diğer verilenlerin birey üzerindeki etkisi olarak değerlendirmektedir.

Kendisine verilenler konusunda bireyin tercih hakkı olmamasına karşılık onları kullanmada özgür olduğunu belirten May, verilenleri dört başlık atında toplamıştır:

- 1.Kozmik düzeyde verilenler: Doğum, ölüm, volkan patlaması, depremler gibi olaylar bu gruba girmektedir.
- 2.Genetik olarak verilenler: Göz rengi, cilt rengi, eril veya dişil olmak, fiziksel özellikler
- 3.Kültürel olarak verilenler: Kişinin tercih hakkı olmaksızın içinde doğup büyüdüğü kültürel çevre
- 4.Durumsal olarak verilenler: Bireyin iradesi dışında gerçekleşen fakat onu ve diğer insanları etkileyen siyasi, ekonomik vb. olaylar bu guruba girmektedir. Savaş çıkması, piyasalardaki

dalgalanma ve benzeri olaylar bireyin iradesi dışında gerçekleşmekle fakat onu etkilemektedir.

May'e göre kaderden kaçmak, kadere teslim olmak veya kaderi inkâr etmek insanın gelişimini engellemektedir. Bireyin gelişimi ve özgürlüğünü güçlendirmesi için kaderiyle yüzleşmesi, kaderin sunduğu olumsuzlukları yine kaderin sunduğu imkânlarla aşması gerekir. May, özgürlük ve kaderi kendi düşünce sisteminde tutarlı bir şekilde uzlaştırmıştır. Kader ve özgürlüğün diyalektik bir ilişkisi olduğunu, kadersiz bir özgürlüğün söz konusu olmayacağını ileri sürmüştür. May'e göre kader tez, özgürlük anti tez olup ikisinin varlığından sentez doğmakta her biri diğerine güç ve enerji vererek harekete geçirmektedir. May kaderin insana sınırlar koymasının onun sorumluluğuna engel olmadığını, insanı pasifize etmediğini ırmağın metaforuyla açıklamaktadır. İrmağın yol bulup akması için bir yatağa ihtiyacı vardır. İrmak yatağı sayesinde akıp aktif ve dinamik kalmaktadır. Tıpkı yatağın ırmağa akması için bir alan sunması gibi kader de bireye özgürce davranabileceği bir alan sunarak onu canlı ve dinamik kılmaktadır.

**TÜRKİYE’DE FAALİYET GÖSTEREN KATILIM BANKALARI İLE MEVDUAT
BANKALARININ FİNANSAL GÖSTERGELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
COMPARISON OF FINANCIAL INDICATORS OF PARTICIPATION BANKS
AND DEPOSIT BANKS OPERATING IN TURKEY**

Merve TUNCAY

Dr. Öğr. Üyesi Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Bankacılık ve
Finans Bölümü, mtuncay@cumhuriyet.edu.tr

ÖZET

Son küresel finans kriziyle birlikte dünyada yeni bir finansal sisteme duyulan ihtiyacın daha belirgin hale gelmesi, mevcut sistem karşısında faizsiz veya İslami bankacılık olarak adlandırılan sistemin hem uygulamacılar hem de akademisyenler açısından daha fazla irdelenmesine yol açmaktadır. Dünyadaki uygulamaları incelendiğinde, faizsiz bankaların veya faizsiz bankacılık uygulamalarının sadece Müslüman ağırlıklı ülkelerde değil, ABD, Danimarka, İngiltere, İsviçre ve Rusya gibi ülkelerde de faaliyet gösterdiği görülmektedir.

Faizsiz bankacılık sisteminin Türkiye’nin ekonomik hayatına girmesi, 1983 yılında Özel Finans Kurumları’nın tanıtılmasıyla başlamıştır. 2005 yılında yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu düzenlemeleriyle ise “katılım bankacılığı” adı altında diğer mevduat bankaları gibi bankacılık faaliyetlerini sürdüren ve kâr-zarar ortaklığı esasını benimseyerek riski iki tarafa da paylaştırmayı amaçlayan bir sistem haline gelmiştir. Sistemin uygulanışında, fonun doğrudan aktarılması yerine, muhakkak bir mal veya hizmet alım satımı veya bir proje ortaklığı şeklinde bir yaklaşım benimsendiği ve yatırımcıya sabit bir getiri oranı sunulmadığı veya sunulmaması gerektiği görülmektedir. 2015’ten itibaren Vakıf Katılım ve Ziraat Katılım Bankası’nın da anonim şirket statüsünde kurulmasıyla kamu sektörü de sisteme dâhil olarak katılım bankacılığı hizmetlerinin devlet eliyle de sağlanması gerçekleştirilmiş ve katılım bankacılığının büyümesine katkı sağlanmıştır.

Bu çalışmada, Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankaları ile mevduat bankalarının finansal performansları çeşitli göstergeler açısından 2016 yılı için istatistiksel olarak karşılaştırılmıştır. Analize konu olan toplam 22 bankanın yıllık finansal tablo verileri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Türkiye Bankalar Birliği (TBB) ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği’nden (TKBB) elde edilmiştir. Tüm bankalar için sermaye yapısı, karlılık ve aktif kalitesini ölçmek üzere hesaplanan oranlar bağımsız örneklem t-testi ve Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir.

Analiz sonucunda, karlılık açısından mevduat bankalarının daha iyi performans gösterdiği tespit edilmekle birlikte, istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Aktif büyüklüğü, aktif kalitesi ve özsermaye oranı yine mevduat bankalarında daha yüksek ortaya çıkmakla birlikte sadece aktif büyüklüğü açısından anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Kaldıraç ve aktif büyüme oranı ise katılım bankalarında daha yüksek ortaya çıkmıştır. Çalışmada dikkat çeken nokta, Türkiye'deki düşük kârlılık oranlarına rağmen katılım bankalarının dünyadaki örnekleriyle benzer şekilde mevduat bankalarından daha hızlı büyümesi olmuştur. Analiz bulgularının önceki çalışmaların bir kısmını desteklediği ve kâr maksimizasyonu amacını taşıyan mevduat bankalarının aksine, katılım bankalarının, faizsiz finans ilkeleri kapsamında toplanan fonların reel ekonomiye kazandırılması suretiyle ihtiyaç duyan birimlere dağıtılması ve kârın yanı sıra zararın da paylaşılması amaçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankacılığı, Mevduat Bankacılığı, Türk Bankacılık Sektörü, Bağımsız Örneklem t-testi, Mann-Whitney-U Testi, SPSS.

ABSTRACT

Since the need for a new financial system became more evident in the world as a result of the recent global financial crisis, it led both the practitioners and academics to investigate the system called interest-free or Islamic banking against the existing system more deeply. Considering the implications across the world, it is seen that interest-free banks or interest-free banking practices are carried out not only in only in Muslim countries but also in countries like USA, Denmark, England, Switzerland, and Russia.

Introduction of interest-free banking to the Turkish economic life dates back to the regulations for Special Finance Houses in 1983. Along with the Banking Law regulations No. 5411 that went into effect in 2005, it became a system operating just like the other deposit banks under the name of "participation banking", and aiming to allocate risk to both sides by adopting the principle of profit-loss partnership. Implementation of the system is realized by an approach that includes buying or selling goods or services or a project partnership instead of directly transferring funds and it is seen that the investor is not or cannot be offered a fixed rate of return. The public sector has also involved into the system by the foundation of Vakıf Participation and Ziraat Participation Banks as a joint stock company since 2015 and it caused participation banking services carried out by the state as well and contributed to the growth of participation banking.

This study aims to statistically compare the financial performance of commercial banks and participation banks operating in Turkey in 2016 by various indicators. The annual financial statement data of 22 banks are obtained from the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA), the Banks Association of Turkey (TBB) and the Participation Banks Association of Turkey (TKBB). The ratios calculated to measure capital structure, profitability, and asset quality for the whole banks are analyzed by the independent samples t-test and Mann-Whitney U test.

Findings of the analysis indicate that, while deposit banks performed better in terms of profitability it is not statistically significant. In addition, despite asset size, asset quality, and equity ratio are identified to be higher in the deposit banks, there found to be a significant difference only for asset size. However, leverage and active growth ratios were higher in participation banks. The salient point in the study is that, despite their low profitability, the participation banks in Turkey grew much faster than deposit banks similar to the examples worldwide. It is seen that the findings of the analysis support certain previous studies and overlap with the aim of participation banks namely transferring funds collected under the interest-free finance principles to the units needed and sharing losses besides profits to the contrary of deposit banks aiming to maximize profit.

Key Words: Participation Banking, Deposit Banking, Turkish Banking System, Turkish Banking Sector, Independent Samples t-test, Mann-Whitney U Test, SPSS.

BLOCKCHAIN (BLOK ZİNCİR) TEKNOLOJİSİNİN VERİ KORUMA HUKUKU VE BORÇLAR HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mesut Serdar ÇEKİN

Yrd. Doç. Dr., Türk-Alman Üniversitesi, cekin@tau.edu.tr

ÖZET

Blockchain teknolojisi, aracı kurumları ortadan kaldıran, her katılımcıya bilgilere erişim imkânı sağlayan ve manipüle edilmesi neredeyse imkânsız olan bir yöntem olması sebebiyle çağın devrimi olarak nitelendirilmektedir. Özellikle ‘Bitcoin’ olarak nitelendirilen dijital para birimi, bu teknolojiye dayanmakla birlikte, Blockchain’in uygulama alanı bununla sınırlı değildir. Bankalar, muhtelif devlet kurumları gibi aracı kurumların tesis ettiği güven, bu sistemde her katılımcının her işlem hakkında bilgi sahibi olması ve bu sayede işlemin gerçek olup olmadığını bizzat denetleyebilmesi şeklinde tesis edilmekte, bu sebeple aracı kurumlar ortadan kalkmaktadır. İşlem geçmişinin değiştirilemeyeceği esasına dayanan bu yöntem, aynı zamanda veri koruma hukuku ve borçlar hukuku açısından birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Zira hukuk düzenimiz, iradenin sakatlanması halinde sözleşmelerin iptal edilebilmesi, uyarlanması, sözleşmelerden dönülebilmesi imkânlarını sunmaktadır. Ayrıca kısıtlıların akdettikleri sözleşmeler açısından da farklı düzenlemeler mevcuttur. Bütün bu hallerde blok-zincirinde her ne kadar geçerli bir işlem gözükse de, özel hukuk düzeni, bu işlemi geçersiz sayacaktır. Geçmişte yapılan bir işlemin hiçbir şekilde değiştirilemeyeceği esası, aynı zamanda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile de çelişmektedir. Bu bağlamda kişisel verinin söz konusu olup olmadığı tartışmaya açık olsa da, bu soruya olumlu cevap verildiği takdirde ilgili kişinin kişisel verilerinin silinmesini ya da yok edilmesini talep etme hakkı imkânsız hale gelecektir. Zira bunun için bütün ağda ilgili işlemin silinmesi gerekecek, böyle bir işlem ise blok zincirinin ‘kırılmasına’ sebebiyet verecektir. Çalışmanın amacı, günümüzde özellikle Bitcoin ya da Ethereum gibi dijital para birimlerinin dayandığı blok-zinciri teknolojisinin mevcut hukuk düzenimiz açısından, özellikle veri koruma hukuku ve borçlar hukuku açısından değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Blockchain (Blok Zincir) Teknolojisi, Bitcoin, Sözleşmenin İptali, Sözleşmenin Uyarlanması, Sözleşmeden Dönme, Unutulma Hakkı

17-19. YÜZYILLARDA TOKAT'IN SOSYO-EKONOMİK YAPISI

Türker ŞİMŞEK

Yrd. Doç. Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, turker.simsek@gop.edu.tr

Metehan ŞAHİN

Arş. Gör. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, metehan.sahin@gop.edu.tr

ÖZET

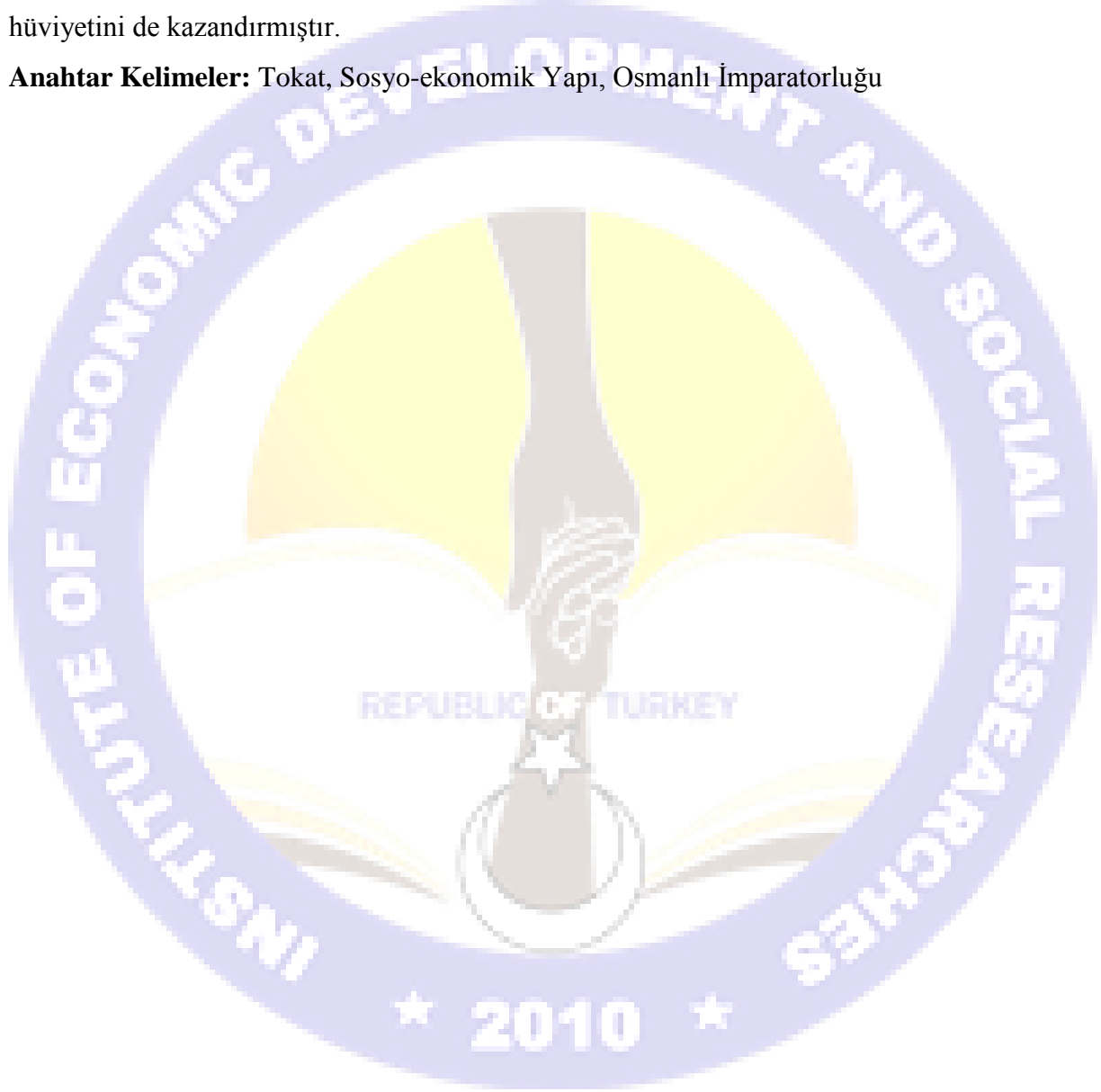
Tarih boyunca şehirler ve diğer idari birimler sosyo-ekonomik yapıları dikkate alındığında, bağlı oldukları devletlerin gerek yükseliş gerekse dağılış dönemlerinde önemli etkiler yaratabilecek unsurlar arasında sayılabilmektedir. Bazen büyük bir devletin kuruluşu, büyük bir zaferin kapısı, büyük bir isyanın başlangıcı ve bazen de büyük bir sınaî atılımın kaynağı sancaklar, kazalar, vilayetler ve/veya şehirler olmuştur. Bunun yanı sıra idari birimler iktisat tarihi açısından da iç ve dış ticarete sağladıkları faydalar yoluyla devletlerin ekonomik durumlarında meydana getirdikleri etkiler bakımından önemli birer inceleme konusunu teşkil etmektedirler.

1071 yılındaki Malazgirt Zaferi sonrasında Emir Danişmend'in şehri fethetmesiyle beraber Türk hâkimiyetine giren Tokat, sonraki yüzyıllarda Selçuklu, İlhanlı ve Eretna devletlerinin idaresinde kalmıştır. 1398 yılında ise Osmanlı İmparatorluğu topraklarına dâhil edilmiş, uzunca bir süre Sivas vilayetine bağlı bir kaza olarak varlığını sürdürmüştür. Tokat, 17 ve 19. yüzyıllar arasında bugün dahi önemli ölçüde şöhretini koruyan yazma ve basmalarının yanı sıra ham ipek işlemeciliği, dericilik ve bakır işçiliği de dâhil olmak üzere sınaî mal üretiminde dikkate değer bir konumdadır. Yine söz konusu dönemde İmparatorluğun dış ticaretinde etkili olacak kadar öneme sahip bir ekonomik aktör olan şehir, nüfusu, meslek gruplarının çeşitliliği ve jeopolitik konumunun ticaret yolları açısından ihtiva ettiği önemle de bu konumunu destekler bir yapıya kavuşmuştur.

Bu çalışmada amaç, bugün artık Türkiye'nin sosyo-ekonomik bakımdan önemli şehirleri arasında görülmeyen Tokat'ın zengin tarihi birikimi içerisinde belki de en müreffeh dönemlerini yaşadığı, fakat diğer taraftan Osmanlı tarih yazınında İmparatorluğun durgunluk ve gerileme süreci olarak nitelendirilen bir zaman diliminde iç ve dış ticarete yaptığı katkıları ortaya koyabilmektir. Zira şehrin tarihte sahip olduğu iktisadi dinamiklerin vurgulanması sayesinde, taşıdığı potansiyelin günümüzde uygulanması düşünülen yerel kalkınma politikalarının muhteviyatına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Çalışmada büyük ölçüde Tokat ve Osmanlı tarihi ile ilgili ikincil kaynaklardan yararlanılmıştır. Elde edilen

bulgulara göre Tokat'ın, devletin gelir yaratma konusunda sıkıntılar yaşadığı, mali bakımdan zorluklar içerisinde geçen ve bütün bunlarla beraber iç karışıklıkların da giderek arttığı bir zaman diliminde bakır ürünleri, ham ipek işçiliği, yazma ve basmalarından meydana gelen karakteristik üretim yapısı ile hem iç hem de dış ticaret yoluyla ülke ekonomisine büyük katkılar sağladığı anlaşılmaktadır. Bu durum Tokat'a, o dönemlerde şehri ziyaret eden yerli/yabancı birçok seyyahın anılarında övgüyle bahsettiği bir yerleşim birimi olma hüviyetini de kazandırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tokat, Sosyo-ekonomik Yapı, Osmanlı İmparatorluğu

ÖRGÜT KÜLTÜRÜ ÖRGÜTSEL DEMOKRASİNİN BİR BELİRLEYİCİSİ MİDİR?

Yrd.Doç.Dr. Metin IŞIK

Bitlis Eren Üniversitesi, imetin@beu.edu.tr

Öğr.Gör. Ahmet R. TOPTANCI

Dicle Üniversitesi, ahmet.toptanci@dicle.edu.tr

ÖZET

Kültür, bir toplumun duygu, düşünce, inaç ve anlayış dünyasına etki eden ve pek çok açıdan bir toplumun davranış kalıplarını düzenleyen ve bu davranış kalıplarının hayatın her alanına yansımaya etki eden bir olgudur. Kültürün etki ettiği alanlardan biride hiç kuşkusuz çalışma hayatıdır. Gerek biçimsel gerekse de biçimsel olmayan norm ve kuralları ile çalışma hayatında düzenleyici bir etkiye sahip olan, sınırlar çizen bir özelliğe sahiptir. Kültürün bu gibi özellikleri çalışma hayatında örgüt kültürü dediğimiz kavramı ortaya çıkarmıştır. Genel olarak örgüt kültürü, bir örgütte paylaşılan inançlar, tutumlar ve değerler kümesi olarak tanımlanmaktadır. Örgüt kültürü, örgüte kimlik kazandıran semboller, mitler, törenler, kahramanlar ve hikayeler gibi olgulardan oluşmaktadır. Örgütün kimliğini yansıtan bu olgular aynı zamanda örgütün nasıl bir tipolojiye sahip olduğunu temsil etmektedir. Literatürde farklı örgüt tipolojileri olmakla birlikte, en yaygın sınıflandırmalardan biride güç, başarı ve destekleyici kültür şeklindeki sınıflandırmadır. Bu örgüt kültürü tiplerinin her biri farklı şekillerde iş hayatında çalışanların yönetim biçimleri üzerinde birer belirleyicidir. Bu bağlamda, araştırma kapsamında bir diğer değişken olarak örgüt kültürü ile yakından ilişkili olduğu varsayılan örgütsel demokrasi kavramı ele alınmıştır. Örgütsel demokrasi kavramı, esasen demokrasi olgusunun örgütsel düzeydeki biçimini ifade etmektedir. Örgütsel demokrasi, örgüt üyelerinin karar alma mekanizmalarına, yönetime ve iş süreçlerine aktif katılımı şeklinde tanımlanabilir. Örgütsel demokrasi, “demokrasi” olgusunun bir gereği olarak insan haklarının ve hukukun üstünlüğünün gözetildiği, çalışanların yönetime doğrudan veya dolaylı olarak katılımını ifade eden bir yönetim anlayışıdır. Çalışmada örgütsel demokrasi; katılım-eleştiri, şeffaflık, adalet, eşitlik ve hesap verebilirlik boyutları ile ele alınmıştır. Söz konusu kavramlara yönelik yapılan literatür araştırmasında örgüt kültürü ile örgütsel demokrasi kavramlarının birbirileri olan ilişkisini inceleyen araştırmanın olmadığı görülmüştür. Bu anlamda, çalışmada bu iki değişkenin arasındaki ilişkinin araştırılması sonraki çalışmalar için araştırmacılara bir perspektif sunacağı düşünülmektedir. Araştırma, bir devlet üniversitesindeki 388 akademik personelden oluşan örneklem üzerinde yapılandırılmış soru formu yöntemi kullanılarak uygulanmıştır. Araştırma kapsamında korelasyon, basit

doğrusal ve çoklu regresyon analizleri yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, örgüt kültürünün başarı ve destek boyutu ile örgütsel demokrasinin tüm boyutları arasında istatistiki açıdan pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir. Örgüt kültürünün güç boyutu ile diğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgulanmıştır. Bu sonuçlar, bir örgütün sahip olduğu örgüt tipolojisinin örgütsel demokrasi üzerinde doğrudan belirleyici olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Örgüt Kültürü, Örgütsel Demokrasi, Akademik Personel.

ÇOCUK EDEBİYATI DERSİNİ ALAN VE ALMAYAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUK EDEBİYATI ÜRÜNLERİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Fatih AYDOĞDU

Öğr.Gör, Erzincan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı,
faydogdu1985@gmail.com

Çiğdem KAYA BAĞDAŞ

Öğr.Gör, Erzincan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı,
kayacigdem83@hotmail.com

Mine AYANOĞLU

Öğr.Gör, Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı,
minekidir@hotmail.com

ÖZET

Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuklara kendisini ve çevresini tanıma, duygu ve düşüncelerini ifade etme, duyduklarını zihninde canlandırma, duyguları tanıma, anadilinin özelliklerini fark etme, anlama, kavrama ve yaratıcılık becerilerini geliştirme, eğlence ve rahatlama ihtiyacını karşılama ve boş zamanlarını değerlendirme gibi katkılar sunmaktadır. Okulöncesi dönem çocuklarının çocuk edebiyatı ürünleri ile tanışmaları, öğretmen ve ebeveynler tarafından sağlanmaktadır. Dolayısıyla bu yaş grubundaki çocukların çocuk edebiyatı ürünleri ile tanışma ve etkileşime girmelerinde okulöncesi öğretmen adayları mesleki yaşamlarında önemli roller üstlenecektir. Bu nedenle, okulöncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı konusundaki görüşlerinin belirlenmesi, üniversitelerin okulöncesi öğretmenliği programında bulunan çocuk edebiyatları dersine yönelik uygulamalarla ilgili farkındalık oluşturacak ve konu ile ilgili yapılacak olan araştırmalara kaynak oluşturabilecektir. Araştırma, çocuk edebiyatı dersini alan ve almayan okulöncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünleri konusundaki görüşlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği programında öğrenim gören, çocuk edebiyatı dersini almış üçüncü sınıf öğrencileri ile bu dersi almamış ikinci sınıf öğrencileri araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan anket formu ile elde edilmiştir. Anket formu, okulöncesi öğretmen adaylarına dağıtılmış ve formda yer alan sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Anket formunda, okulöncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı kavramına

ilişkin kullandıkları kavramları, çocuk edebiyatı yazar ve ürünleri, çocuk edebiyatı ürünlerinin taşınması gereken nitelikler, çocuk edebiyatı ürünlerinin okulöncesi eğitimde kullanımının çocuğa ve öğretmene katkıları ve çocuk edebiyatı ürünlerinin okulöncesi eğitimde kullanımının artırılması konusunda önerilerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak değerlendirilecektir. Frekans ve yüzde hesaplamaları yapılarak çocuk edebiyatı dersini almış ve almamış okulöncesi öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırmalı olarak belirlenecektir. Verilerin analiz süreci devam etmekte olup sonuçlar kongrede paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, okulöncesi öğretmen adayı, çocuk edebiyatı dersi

ÖN LİSANS ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULAMA DERSİ İLE İLGİLİ YAŞADIKLARI SORUN VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ

Mine AYANOĞLU

Öğr.Gör, Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı,
minekidir@hotmail.com

Çiğdem KAYA BAĞDAŞ

Öğr.Gör, Erzincan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı,
kayacigdem83@hotmail.com

Fatih AYDOĞDU

Öğr.Gör, Erzincan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı,
faydogdu1985@gmail.com

ÖZET

Ön lisans çocuk gelişimi programından mezun olan öğrenciler, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokullarında, kreşlerde ve özel rehabilitasyon merkezlerinde eğitimci olarak çalışabilmektedirler. Bu programdan mezun olan öğrenciler sadece okulöncesi yaş grubundaki normal gelişim gösteren çocuklara eğitim vermemekte, çocukluk çağı grubunda yer alan normal gelişim gösteren ve özel gereksinimli çocuklara da eğitim vermektedirler. Bu nedenle ön lisans çocuk gelişim programlarında, özel eğitim kurumlarında uygulama dersi yer alabilmektedir. Özel eğitim kurumlarında uygulama dersi kapsamında eğitim kurumlarına uygulamaya giden öğrencilerin kazandıkları yeterlilikler, mesleki yaşamlarında özel gereksinimli çocukların gelişimlerini desteklemeleri konusunda önemli katkılar sunabilecektir. Bu bağlamda önlisans çocuk gelişimi programı öğrencilerinin uygulama dersi ile ilgili yaşadıkları sorun ve beklentilerin belirlenmesi, uygulama dersiyle ilgili düzenlemelerin yapılması konusunda farkındalık oluşturabilecektir. Araştırma, ön lisans çocuk gelişimi programında öğrenim gören öğrencilerin özel eğitim kurumlarında uygulama dersi ile ilgili yaşadıkları sorun ve beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma grubunu, Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerinden araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrenciler oluşturacaktır. Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Özel Eğitim Kurumlarında Uygulama Dersine Yönelik Görüşme Formu” ile toplanacaktır. Görüşme formunda uygulama dersiyle ilgili danışman öğretim elemanı, koordinatör öğretmen

ve eğitim kurumunun yönetimi ile yaşadıkları sorun ve onlardan beklentilerinin neler olduğu ve uygulama konusunda yaşadıkları güçlükleri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Görüşme ders dışı zamanda uygun bir ortamda gerçekleşecek ve veriler ses kaydı yapılarak elde edilecektir. Veriler betimsel analiz yapılarak değerlendirilecektir. Elde edilen sonuçlar kongre tam metninde paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi, uygulama dersi, özel gereksinimli çocuk, görüşme

BANKACILIK PERSONELİNİN ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME DURUMLARININ İNCELENMESİ

Muhammed Fatih CEVHER

Öğr.Gör. , Munzur Üniversitesi, Tunceli, Türkiye, cevhermfc@gmail.com

Bayram KIRMIZIGÜL

Yard.Doç.Dr Munzur Üniversitesi, Tunceli, Türkiye, bayramkgul@hotmail.com

M. Nurullah EVLİAYOĞLU

Öğr.Gör, Munzur Üniversitesi, Tunceli, Türkiye, nevliaoglu@munzur.edu.tr

ÖZET

Finans alanında en önemli ve kritik işlemlere sahip olan bankacılık sektörü, gerek ülkemiz ve gerekse dünya ekonomisine yön veren bir rolü de üstlenmektedir. Bütün bu hareketliliği yönetmek ve yönlendirmek için hem yönetsel hem de operasyonel süreçlerde özel nitelik ve donanımlara sahip kalifiye personelin istihdam edilmesi mutlak surette gereklilik arz etmektedir. Ancak böylesine ehem bir konu olan kalifiye personelin istihdamının yanında, bu personelin arzu edilen verimlilik düzeyinde çalışabilmesi için birçok örgütsel konunun da ortaya koydukları sonuçlar bakımından dikkate alınması gerekmektedir.

Bu araştırmada yukarıda ehemmiyetine değinilen örgütsel konulardan birisi olarak örgütsel özdeşleşme konusu ele alınmış ve bankalarda çalışan personelin sahip oldukları örgütsel özdeşleşme durumları incelenmiştir. Personelin çalıştıkları işletmeler veya kurumlarla kurdukları aidiyet bağlarını ifade etmek için örgütsel özdeşleşme kavramı kullanılmaktadır. Bu aidiyet bağlarına dayanarak kurumlarıyla özdeş olan personel, ortaya çıkan kurumsal başarıları kendi başarılarıymış gibi; kurumsal başarısızlıkları da kendi başarısızlıkları gibi kabul edebilmektedirler. Dolayısıyla böylesine bir duygusal aidiyetin personel verimi açısından işletme faaliyetlerine yansıtacağı olumlu katkılar, konunun araştırılması açısından temel dayanağı oluşturmuştur. Araştırma Elazığ ilinde faaliyetlerini yürüten bankalarda çalışan personel üzerinde anket çalışması kullanılarak yapılmıştır. Elde edilen anketlerden değerlendirilmeye uygun olan 178 tanesi, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda ankete katılan personelin demografik ve kişisel özellikleri ile örgütsel özdeşleşme düzeylerini gösteren frekans tabloları istatistiki olarak araştırma bulgularında gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, Özdeşleşme, Örgütsel Özdeşleşme

SERGİLENER İŞ PERFORMANSININ BANKA ÇALIŞANLARI ARASINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Bayram KIRMIZIGÜL

Yard.Doç.Dr Munzur Üniversitesi, Tunceli, Türkiye, bayramkgul@hotmail.com

Muhammed Fatih CEVHER

Öğr.Gör. , Munzur Üniversitesi, Tunceli, Türkiye, cevhermfc@gmail.com

M. Nurullah EVLİYAOĞLU

Öğr.Gör, Munzur Üniversitesi, Tunceli, Türkiye, nevllyaoglu@munzur.edu.tr

ÖZET

Performans kavramı en kapsayıcı ve öz anlamı itibariyle, çalışanların işlerini yaparken kendilerinden beklenen başarı düzeylerine ulaşabilme ya da yaklaşma düzeylerini ifade etmektedir. Tanımından da açıkça anlaşılacağı üzere, beklenen başarı düzeyine ulaşma ve aşma durumunda yüksek performanstan; başarı düzeyinin beklenenden daha gerilerde kalınması durumunda ise düşük performanstan bahsedilecektir. İşletmeler ve yöneticiler açısından personelin başarı hedeflerine ulaşarak yüksek performans göstermeleri, kurumsal hedeflere ulaşılması; tersi durumda ise kurumsal hedeflere ulaşamaması sonucunu doğuracaktır. Personel açısından bakıldığında da yüksek performans, kişinin evvela sahip olduğu işte devam edebilmesi ve akabinde kariyer yolunda ilerleyebilmesi bağlamında kritik bir önem kazanmaktadır.

Her iki taraf açısından da ele alındığında çalışanların sergiledikleri performans düzeyleri, işletmelerin varlığını sürdürerek yoğun rekabet ortamında rakiplerine karşı üstünlük sağlayabilmeleri bakımından dikkatle takip edilmeyi gerektirmektedir. Bankacılık sektörü de, ekonomik hayatın içerisinde üstlendiği rol açısından oldukça kritik finansal işlevleri yerine getirmektedirler. Böylesine kritik işlevlere sahip olması nedeniyle de rekabetin en yüksek düzeyde yaşandığı sektörler arasında yerini almaktadır. Bu sebeple bankacılık alanında çalışan personelin ortaya koydukları performans düzeylerinin incelenmesi araştırmanın esas konusunu oluşturmuş bulunmaktadır. Elazığ ilinde bulunan banka işletmelerinde hizmet veren personel ile yüz yüze anket yöntemi kullanılarak yürütülen araştırma, verilerin SPSS programı ile analiz edilmesiyle ulaşılan bulguların değerlendirilmesi ve araştırmaya katılanların performans düzeylerinin yorumlanması ile sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finans, Bankacılık, Performans, İş Performansı

RESİMSSEL ALINTILAMANIN ETİK PROBLEMLERİ ÜZERİNE

Muhammet TATAR

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, mtatar@atauni.edu.tr

ÖZET

Güncel sanatta önemli bir tartışma konusu haline gelen özgün olup olmama durumu, taklit olanın ya da yeniden yorumlananın çeşitli kavramlarla sınıflandırılarak meşrulaştırılmaktadır. Antik Yunan dan beri özellikle yazınsal alanda değerlendirilmeye tabi tutulan metinlerarasılık parodi, pastiş, burlesk, travesti, ironi, hiciv gibi kavramlarla tasnife tabi tutulurken, resim sanatının Antik Yunan da doğanın taklidi olduğu için biçimlerarasılık kategorisinde yer almıştır. Bu konunun yazılı metinler kadar üzerinde yazılıp çizilmediği görülmektedir.

Tarihsel süreçte mimesise dayalı resim geleneğinin anlatımcı dahası işlevsel durumu sanatsal yaratıcılığın en azından Rönesans'a kadar farkı bir biçimde algılandığı gözlemlenir. Üslup kavramının ortaya çıktığı Rönesans resminde bile sanatçıların kopyalar yapması ya da birbirlerini taklit etmesi ve hatta yaptıkları kopyaları orijinal gibi sunmaları bile normal karşılanırdı.

Plastik sanatlar alanında en yaygın tartışma intihal, parodi, pastiş kavramları üzerine yoğunlaşmıştır. Çeşitli sanatçılar tarafından herhangi bir eserin tekrar dolaşıma sokulması, bu süreçte eser üzerinde az ya da çok değişiklikler yapılması tartışmaları alevlendiren noktadır. Eser üzerinde yapılan değişikliklerin yöntem, biçim, içerik ve miktarı eserin yeni halinin özgün olup olmadığı ya da tutarlılığı noktasında yeni eserin sanat kategorisine yükselip yükselmediği yargısını oluşturur.

Heidegger'in Sanat eserinin kökeni metni çerçevesinde bakıldığında alımlamaya dayalı eserler içerisinde yerme ya da eleştirme amaçlı eserlerin dışında kalan eserlerin sanat eseri olarak konumlandırılması pek mümkün görünmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Alımlama, İntihal, Parodi, Pastiş

KÜRESELLEŞME KAPSAMINDA EĞİTİM VE ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARININ ÖNEMİ: GİRESUN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Murat AYAR

Öğr. Gör. Giresun Üniversitesi, murat.ayar@giresun.edu.tr

Esra Gökçen KAYGISIZ

Yrd. Doç. Dr. Giresun Üniversitesi, esra.kaygisiz@giresun.edu.tr

Yahya GÜNAY

Doktora Öğrencisi. Giresun Üniversitesi, yahyagunay28@gmail.com

ÖZET

Günümüzde çok fazla insan, sosyal ve siyasal ilişkilerin yanı sıra kültür, sanat, spor, eğitim, teknoloji gibi birçok faaliyetlerde etkileşim içerisindedirler. İnsanların ve toplum gruplarının birbirlerini bu tür faaliyetlerde etkileşim gücünün artmasıyla, dünya genelinde alınan küreselleşme kavramı ekonomik, kültürel, ticari, siyasal ve sosyal olarak dünyayı tek bir mekân olarak bütünleştirmeyi ifade etmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojinin sürekli olarak gelişmesi ve bu araçların dünya çapında kullanımlarını yaygın hale gelmesiyle etkileri artan küreselleşme birçok bireysel, toplumsal, ulusal ve uluslararası olguyu şekillendirmekte ve süreçleri yeniden yapılandırmaktadır. İş yaşamının önemli bir kavram olan insan kaynakları, küreselleşmenin etkilerinin yoğun olarak hissedildiği bir süreçtir. Dolayısıyla işgörenler, işverenler, insan kaynakları yöneticileri ve karar vericileri insan kaynağının sağlanması, istihdamı, planlanması, örgütlenmesi, eğitimi ve geliştirilmesiyle birlikte politikaların oluşturulmasını uluslararası boyutta ele almalı, fırsat ve tehditleri bu bağlamda değerlendirmelidirler.

Söz konusu çalışma birer işgören adayları olan öğrencilerin küreselleşme konusundaki ve bu adayların küreselleşmenin sunduğu istihdam olanak ve tehditlerine yönelik algılarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Çalışma ayrıca öğrencilerin aldıkları eğitimin kendilerine küresel iş fırsatları açıp açmadığı hususundaki düşüncelerini belirlemeye yöneliktir. Bu bağlamda Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Bölümü ile Turizm ve Otel İşletmeciliği son sınıf öğrencilerine anket soruları yöneltilmiş ve elde edilen veriler istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın örneklem büyüklüğü 231'dir. Elde edilen bulgular ışığında öğrencilerin küreselleşme kavramı hakkındaki düşüncelerine ilişkin ortalamaları 3,03-3,90 ve küreselleşmeyi kendileri açısından nasıl değerlendirdiklerine ilişkin ortalamalar ise 1,82-3,91 aralığında belirlenmiştir. Genel itibarıyla "karasızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" düzeylerinde bir sonuca ulaşılmıştır. Yapılan T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) sonuçlarına göre; küreselleşme kavramı hakkındaki düşünceler ile cinsiyet, eğitim görülen fakülte, vatandaş olduğunuz ülke dışında bir ülkede eğitim almak ve vatandaş olduğunuz ülke dışında bir ülkede çalışma planı değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Küreselleşme kavramı hakkındaki düşünceler ile yaş değişkeni ve eğitim görülen bölüm değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Küreselleşmeyi kendileri açısından nasıl değerlendirdikleri ile cinsiyet, yaş, eğitim görülen fakülte, eğitim görülen bölüm ve vatandaş olduğunuz ülke dışında bir ülkede eğitim almak değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Son olarak ise küreselleşmeyi kendileri açısından nasıl değerlendirdikleri ile vatandaş olduğunuz ülke dışında bir ülkede çalışma planı değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Eğitim, Uluslararası İnsan Kaynakları

TEKNOLOJİ SEKTÖRÜNDE AR-GE HARCAMALARININ PAYI: BORSA İSTANBUL (BİST) ÖRNEĞİ

Murat AYAR

Öğr. Gör. Giresun Üniversitesi, murat.ayar@giresun.edu.tr

Esra Gökçen KAYGISIZ

Yrd. Doç. Dr. Giresun Üniversitesi, esra.kaygisiz@giresun.edu.tr

Yahya GÜNAY

Doktora Öğrencisi. Giresun Üniversitesi, yahyagunay28@gmail.com

ÖZET

Günümüzde rekabetin etkileri her alanda ve sektörde yoğun biçimde hissedilmektedir. Özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri sürekli değişerek ürün ve hizmetlerin değişmesini ve geliştirilmesini zorunlu kılarak rekabetin itici güçlerinden birisi haline gelmiştir. Dolayısıyla bu rekabet ortamında ayakta kalmak ve güçlerini artırmak isteyen işletmeler için Ar-Ge kavramı daha stratejik bir hale gelmekte; her geçen gün Ar-Ge yatırımları ve çalışmaları sürekli artırılmaktadır.

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında bilgi ve iletişim teknolojilerinin sürekli gelişim göstermesi, yeni ürün ve hizmetlerinin piyasaya sürülmesi, bununla birlikte bu ürünlerin kısa sürede taklit edilmesi ve benimsenme sürelerinin kısalması ile işletmeleri ve ülkelerine sundukları hizmetleri yıkıcı bir rekabete yönlendirmekte ve bu durumun sürekliliğinin arz etmesi sonucuyla da Ar-Ge ile bilgi yatırımlarının da artırılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda Ar-Ge yatırımlarının sonucu olarak işletmelerde ortaya çıkan rekabet avantajının kazanılmasının yanı sıra yeniliklere ayak uydurma, verimlilik artışı ve yatırımcı çekme gibi faydaları da elde edebilmektedirler.

Ülkelerin gelişmişlik düzeyinin artması da Ar-Ge yatırımlarını olumlu yönde etkilemektedir. Bir ülkenin bilgi birikimi ve teknolojik altyapısı, o ülkenin dış pazarlara açılma yeteneğinin, teknik personelinin yeterlilik düzeyinin ele alınması gibi buna benzer birçok faktörlerin Ar-Ge alanında yapılan yatırımları etkilemektedir. Ülkemizde Ar-Ge harcamaları OECD ülkelerinin gerisinde olmakla birlikte yıllar itibarıyla artış göstermektedir.

Söz konusu çalışma, öncelikle bilgi toplumu ve teknoloji arasındaki ilişkiye kavramsal çerçeveye vurgu yaparak Türkiye’de ki Ar-Ge harcamaları hakkında genel bilgiler içermektedir. Çalışmanın araştırma bölümünde ise Türkiye’de Ar-Ge yatırımlarını analiz etmek amacıyla teknoloji sektöründe faaliyet gösteren işletmelerdeki Ar-Ge faaliyetlerinin, bu

işletmelere göre payları ve kârlılıkları üzerindeki etkilerinin istatistiksel yöntemlerle analiz edilerek elde edilen bulgular değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda Borsa İstanbul'da teknoloji sektöründe işlem gören 16 işletmenin 2012-2016 yılları arasındaki 5 yıllık finansal performans verileri analiz edilmektedir.

Elde edilen sonuçlara göre, teknoloji sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin 2012-2016 yılları arasında Ar-Ge harcamalarının sürekli artış eğiliminde olduğu; Ar-Ge harcamaları ile esas faaliyet kârı/zararı, vergi öncesi kâr/zarar ve dönem kârı/zararı arasında pozitif yönlü güçlü ilişki olduğu ve Ar-Ge harcamalarındaki artış veya azalışın kârlılık üzerinde etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Toplumu, Ar- Ge Harcamaları, Teknoloji Sektörü.

SU TASARRUF MODELİ OLARAK EVSEL ATIK SULAR: GRİ SU

Murat DEMİREL

Kafkas Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

muratdemirel@kafkas.edu.tr

ÖZET

Yaşamın sürdürülebilirliği hava, su ve toprak gibi insanoğlunun üretmediği çevre bileşenlerine bağlıdır. Son yıllarda iyice artan ve özellikle su kaynakları üzerinde yoğunlaşan çevre sorunları, insanoğluna bu bileşenlerin sınırlı olduğunu hatırlatmaktadır.

Su yaşamın kaynağı olduğu gibi uygarlığın da kaynağıdır. Sadece yaşamak için değil hemen hemen her alanda insanoğlunun suya ihtiyacı söz konusudur. Yetişkin bir insanın günde 2 lt suya ihtiyacı vardır. Ayrıca tüketilen her malda bir miktar su kullanımına rastlamak mümkündür. Bir kg kâğıt için 1.000 lt su, 1 ton çimento için 4.500 lt su, 1 ton çelik için 50 ton su gerekmektedir. Daha da önemlisi, bir yıllık yeterli ölçüde gıda için günde 1 ton su lazımdır.

Su kaynaklarının kıtlığına ve dağılımındaki dengesizliğe ek olarak ‘hızlı nüfus artışı’ ve ‘su kaynaklarının kirlenmesi’ su açığının daha da büyümesine yol açmaktadır. Nüfus artışı ve su talebinin bu oranlarda devam etmesi halinde; gelecekte çok ağır su krizlerinin yaşanacağını söylemek mümkündür.

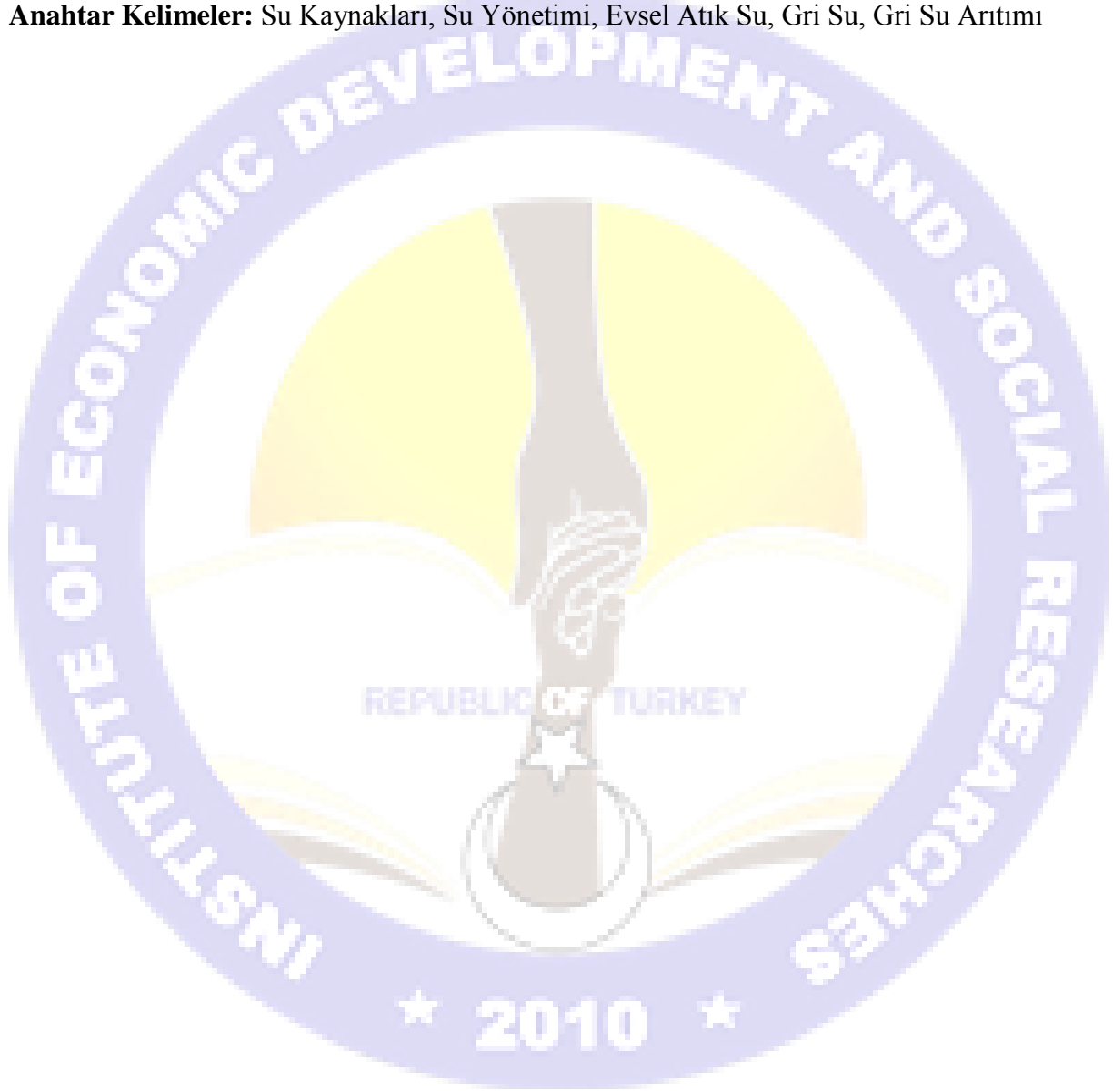
Su kaynaklarının nitelik ve nicelik olarak yetersizleşmesinde tüketici olan insanların tüketim alışkanlıkları, su kullanımındaki bilinçlenmeleri önemli rol oynamaktadır. Bu anlamda, insanoğlunun su kullanımına ilişkin bilinç seviyesinin düşük oluşu, israfa kaçan tüketim alışkanlıkları, tasarrufu göz ardı etmesi gibi nedenler de su kaynaklarında azalmalara neden olmaktadır. Konutlarda kullanılan suyun miktarı, tamamıyla tüketicinin alışkanlıklarına ve yaşadığı ortama bağlı olarak farklılık gösterir. Şehirlerde su tüketim oranı kırsal kesimlerdeki su tüketim oranlarından çok daha fazladır.

Evsel atık su bir kirletici değil yeniden kullanılabilir bir kaynak olarak görülmelidir. Buna göre, evsel atık suların kaynağında, suyun kirlilik seviyelerine göre ayrılarak toplanması ve her bir ayrılan kısmın özelliklerine uygun bir dizi işlemle geçirilerek tekrar kullanımda değerlendirilmesi gündeme gelmiştir.

Tuvalet haricindeki sulardan oluşan ve en çok organik madde yönünden zengin olan gri su, bu su çeşitlerinden en az kirletici özelliğe sahip olanıdır ve bu akımın gerekli arıtmadan sonra sulama ve yeraltı suyu beslemesi gibi yollarla su döngüsüne geri verilmesi önerilmektedir.

İşlemden geçirilmiş gri suyun kullanım suyu olarak değerlendirilmesi su kaynaklarının korunmasına katkı sağladığı gibi doğadaki su dengesi üzerinde de pozitif etkiler yaratacaktır. Ayrıca gri su geri kazanım tesislerinde kullanılan içme suyu miktarını da azaltacak sonuç olarak, içme suyu çıkarma ve dağıtma süreçlerinin olumsuzlukları da azalmış olacaktır. Çalışmada, evsel atık su olarak değerlendirilen gri suyun miktarı, bileşenleri, tekrar kullanımı, kullanım alanları ve maliyeti üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Su Kaynakları, Su Yönetimi, Evsel Atık Su, Gri Su, Gri Su Arıtımı

OSMANLI DÖNEMİNDE DİYARBAKIR'IN SOSYO- EKONOMİK YAPISI

Murat PIÇAK

Doç. Dr. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü,

mpicak@dicle.edu.tr

Osman EROĞLU

Yrd. Doç. Dr. Artuklu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü,

osmaneroglu2181@hotmail.com

ÖZET

Diyarbakır, tarihin her döneminde bölgedeki önemli medeniyetlerin; iktisadi, **bilimsel ve sanatsal** faaliyetlerin merkezi **olmuştur**. Ayrıca **şehre egemen olmuş uygarlıkların bıraktıkları eserler**, barındırdığı farklı dini topluluklar, askeri ve siyasi stratejik merkeziliği ile oluşan özgün bir **kültürel kent kimliğine sahiptir**. M.Ö. 3000 yılında Hurriler-Mittaniler ile başlayan, M.S. 639'da İslam hâkimiyetiyle devam eden ve M.S. 1085 yılından itibaren Türklerin vatan edindiği Diyarbakır, tarih boyunca çeşitli kültür ve medeniyetlere beşiklik etmiştir. Böylelikle bu antik yerleşim merkezi, taş toprağı ve insan unsuru ile somut ve büyük bir tarih abidesi olarak bugünlere gelmiştir. Diyarbakır ve çevresinde, Osmanlı öncesinde olduğu gibi, Osmanlı döneminde de farklı inançlara sahip cemaatler ve mezhepler yaşamıştır. Diyarbakır'daki Müslüman nüfusun büyük çoğunluğu Türk, Kürt ve Arap olmak üzere üç etnik kökenden; öte yandan dini cemaatlerin büyük bir çoğunluğu Ermeni, Kürt ve Araplardan oluşmuşlardır. Diyarbakır'ın XX. yüzyılın başlarına kadar etnik açıdan heterojen bir yapı arz etmesi, şehrin yaşadığı bu tarihsel sürecin kaçınılmaz bir sonucudur. XIX. yüzyılın sonlarında şehir nüfusunun % 15-20'sini teşkil eden Ermeniler, gayrimüslim nüfus içinde en büyük paya sahiptiler. Yüzyıllar öncesine dayanan uzun geçmişlerinin sonucu olarak, Diyarbakır'ın etnik yapısında, sosyal ve ekonomik yaşamında önemli bir yere sahip olan Ermeniler; büyük çoğunlukla zanaat ve ticaretle uğraşmalarının yanı sıra, birçok devlet hizmetinde de bulunmuşlardır. Şehri çepeçevre saran surların sağladığı emniyet, Dicle Nehri kıyısında bulunması, etrafının bağ, bahçe, bostan ve verimli tarlalarla çevrilmiş olması, gıda ve su kaynaklarının yeterliliği Diyarbakır'ın tarih boyunca bünyesinde önemli bir nüfus kitlesinin barındırmasını sağlamıştır. Ancak XVIII. yüzyıldan sonra sık sık beliren taun, veba, kolera gibi salgın hastalıklar; vuku bulan siyasi ve sosyal olaylardan dolayı şehir nüfusunda büyük kayıplar olmuştur. Diyarbakır XIX. yüzyılın sonlarına kadar İstanbul, Bursa ve Edirne'den sonra en önemli sanayi ve ticaret merkeziydi. Diyarbakır, sınaî üretimin ve ticari faaliyetlerin

yanı sıra; tarih boyunca tarımsal üretimiyle de özellikle Bağdat, Basra ve Musul'u besleyen, hammadde sağlayan bir bölge olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, Ekonomi, Sosyal Yapı, Osmanlı Dönemi

*Bu çalışma DÜBAP İİBF.17.009 numaralı "Diyarbakır Kadayıfı'nın Tarihçesi'nin Aile İşletmeleri Bağlamında İncelenmesi: Belgesel, Kitap, Makale Projesi" projesi kapsamındadır.

TÜRKİYE'DEKİ EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ÖRGÜTSEL GÜVEN: LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI

Murat POLAT

Yrd.Doç.Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, m.polat@alparslan.edu.tr

ÖZET

Güven insani ilişkiler açısından oldukça zor kazanılan bir olgudur. Bunun temel nedenleri arasında özellikle insan ilişkilerinin karmaşık yapısı, geçmiş olumsuz yaşantıların etkisinin kolaylıkla atlatılamaması ve gelecek kaygısı sayılabilir. Örgütler açısından güven kavramını biraz da bu açıdan düşünmek gerekir. Zira önceden belirlenmiş ortak hedefler için bir araya gelen insan topluluklarını bünyesinde barındıran örgütlerde de örgütsel güven ortamının sağlanması bu temel nedenlerden ötürü kolay olamamaktadır. Dolayısıyla örgütsel güvenin sağlanmasında örgütün asli paydaşlarına ciddi sorumluluklar düşmektedir. Özellikle de eğitim örgütlerinde hemen her türden olumlu yöndeki gelişim, ilerleme ve okul etkililiği açısından okul içi paydaşlar arasında örgütsel güvene dayalı bir örgüt kültürünün/ikliminin inşası önem arz etmektedir. İşte bu bağlamda bu araştırmanın temel amacı Türkiye'deki eğitim örgütlerinde örgütsel güvene ilişkin mevcut durumu konuya ilişkin yürütülmüş lisansüstü tezler üzerinden ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma deseninde planlanmış bir meta-sentez çalışmasıdır. Bu kapsamda 2009-2018 yılları arasında yürütülmüş ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez (YÖKTEZ) merkezine kayıtlı olan “Eğitim ve Öğretim” konulu ve doğrudan “Örgütsel Güven” kavramını araştıran N=54 ($N_D=5$; $N_Y=49$) lisansüstü tez incelenmiş ve bu tezler üzerinden bir meta-sentez yapılmaya çalışılmıştır. Meta-sentez sonunda ulaşılan bulgular tablo, grafikler ve şekiller aracılığıyla sunulmuştur. Verilerin analizinde Excel ve Vosviewer programlarından yararlanılmıştır. Buna göre; örgütsel güven kavramı üzerine yürütülen tezlerin 12'si (%22) vakıf 42'si (%78) devlet üniversitelerinden üretilmiştir. İncelenen tezlerin büyük bölümünün örneklem grubunun sadece öğretmenler ($N_{OG}=46$) olduğu ve araştırma deseni olarak neredeyse tamamına yakınında nicel yöntemin tercih edildiği ($N_{AY}=53$) anlaşılmaktadır. Konuya ilişkin en çok lisansüstü tezin ise 2014 yılında ($N_{UT}=10$) üretildiği belirlenmiştir. Ayrıca tezlerin anahtar kelimeleri üzerine yapılan analizlerde en sık kullanılan ilk üç anahtar kelimenin; örgütsel güven, güven ve öğretmenler olduğu görülmüştür. İncelenen tezlerde örgütsel güven kavramının; güven, güven türleri, örgüt kültürü, performans yönetimi, ortaöğretim okulları (liseler), motivasyon, örgütsel adalet, okul etkililiği, algılanan örgütsel destek, değişime hazır olma, okul yöneticisi, psikoşiddet,

rotasyon, ego durumları ve öğretmen kavramlarıyla daha çok ilişkilendirildiği de ortaya çıkmıştır. Araştırma sonunda, incelenen tezlerde ulaşılan sonuçların ayrıntılı analiziyle sentezler yapılmış ve bu sentezler çerçevesinde eğitim örgütlerinde örgütsel güvenin nasıl geliştirilmesi gerektiğine ilişkin birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güven, Örgütsel Güven, Eğitim örgütleri, Meta-sentez, Lisansüstü tezler.

SON DÖNEM OSMANLI TARİHİ'NDE KONTROL VE GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK MAKSADIYLA ATILAN BİR ADIM: OTEL VE MİSAFİRHANE TALİMATNAMESİ

Murathan KEHA

Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, murathan.keha@atauni.edu.tr

ÖZET

Seyahat maksadıyla bir yerden bir yere giden insanların en önemli ihtiyaçlarından biri konaklayacakları yerdir. Türk İslam dünyasında bu ihtiyacın giderilmesi ve gelen kimselerin konaklamaları için han ve kervansaraylar yapılmıştır. Dünyanın pek çok ülkesinde de bu maksatla yapılmış yerler bulunmaktadır.

19. yüzyılda ekonomik olarak refahın ve teknolojinin gelişmesi daha çok insanı seyahat eder hale getirmiştir. Genellikle ticari ve dini olarak yapılan seyahatlerin yanında gezip görme amacıyla yapılan seyahatler de çoğalmıştır. Daha önceden sadece barınılacak yer olarak düşünülen yol üstü konaklama mekânları zamanla insanların konforunu da göz önünde bulunduran daha lüks yerler haline almıştır. Özellikle seyahat araçlarının artması ve hızlı seyahat etme imkânları gezginlerin de artmasına sebep olmuştur. Haliyle gezi için yola çıkan insanların konaklayabileceği mekânlar da bu ölçüde artmış ve pek çok açıdan modernize olmuştur.

19. yüzyılda Osmanlı toprakları da bu seyyahlar tarafından sıkça ziyaret edilmiştir. Özellikle doğunun masalsı iklimini yansıtan Payitaht İstanbul da seyyahlar tarafından en çok ziyaret edilen yerlerden biri olmuştur. İstanbul'a gelen misafirler de elbette konaklamak için bazı mekânlara ihtiyaç duymuşlardır. Bu maksatla oteller ve misafirhaneler gelen insanların hizmetine sunulmuşlardır. Önceleri daha serbest çalıştığı anlaşılan bu işletmeler 11 Mart 1895 tarihinde yayınlanan bir nizamname ile kontrol altına alınmaya başlanmıştır.

Bu çalışmada; bahsedilen nizamnamenin içeriği, uygulama esasları, nizamnamenin uygulanmasında karşılaşılan güçlükler ve özellikle yabancıların elindeki işletmelerin kontrol edilmesine sefaretlerin müdahale ve itirazları ele alınmıştır.

Yapılan bu çalışmada kullanılan referanslar ise Başbakanlık Osmanlı arşivinde bulunan arşiv belgeleridir.

Anahtar Kelimeler: Seyahat, Otel, Misafirhane, Nizamname

KUTLU DOĞUM KUTLAMALARI VEYA MEVLİD KANDİLİ

Mustafa AKMAN

Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

makman64@gmail.com

ÖZET

İlk defa Nisan 1989 yılında başlatılan Kutlu Doğum etkinlikleri, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın aldığı yeni bir kararla bundan böyle "Mevlid Kandili" ismiyle Kasım ayı sonunda kutlanacak. Camilerde başlayıp salonlara ve zamanla statlara taşan bu merasimler, Nisan'ın neredeyse tamamına yayılmışken bundan böyle bir hafta ile sınırlandırılmış oldu.

Mevlidin tarihi, bunu tesis edenler ve tesis amaçları dikkate şayandır. Mevlid Kandili, ilk defa hicretten yaklaşık üç yüz elli yıl kadar sonra Mısır'da, Şii Fâtîmî Devleti döneminde kutlanmaya başlanmış ve daha sonra Eyyubilere ve oradan İslam dünyasının çeşitli bölgelerine yayılmıştır. Osmanlılar döneminde ise, kuruluşundan yaklaşık üç yüz yıl sonra ve daha çok siyasi nedenlerle II. Selim ile başlayarak peşinden oğlu III. Murad zamanında resmileştirildi ve minarelerde kandiller yakılarak duyurulup kutlandığı için 'Kandil' olarak anılmaya başlandı. Ancak kandil gecelerini kutlayan her toplum kendi kültüründen de buna bir şeyler eklemiş ve böylece gelenekselleşmiştir. Ne var ki Peygamber Efendimizin doğum günü olarak belirtilen bu günün faziletine dair geçerli herhangi bir delilin mevcut olmadığı da bilinmelidir.

İlk dönemde Diyanet'te çalışan ve FETÖ'ye mensubiyeti bilinen kişilerce "ılımlı İslam" projesi kapsamında "Protestan İslam"ı (Amerikancı İslâm ya da İslam'ın bir yaşam biçimi olmasını değil; kimlikteki bir ayrıntı olarak kalmasını isteyenlerin hizbini) oluşturma amacıyla projelendirilen bu kutlamalar, toplumda gördüğü kabul nedeniyle artık, kimi yerlerde/ çevrelerde görülen olumsuz uygulama ve imajlara rağmen karşı durmanın belki de mümkün olamayacağı bir misyon da yüklenmiş oldu.

Bu bakımdan bahsi geçen kutlamalara artık şu veya bu sebepten karşı çıkmak ya da mesafeli durmak da icap etmese gerektir. Zira Resûlullah'ı anmaya, hatırlamaya vesile olan her etkinliğe yol vermek ve katılmak lazımdır. Dolayısıyla böylesi etkinliklerde, Kur'an söylemindeki sahih peygamber anlayışını yaymak adına olabildiği kadar çaba sergilemek lazımdır. Nitekim bu adla düzenlenen kimi programlarda bugüne kadar çok sayıda güzel konferans, sohbet vs. icra edilmiş, kıymetli yazılı dokümanlar ortaya konulmuştur.

Dolayısıyla böylesi güzel ve kalıcı sonuçlara ulaşmak adına bu tür etkinliklere katılmalı ve dahası bu düzlemde katkı sağlayacak kimselerin desteği temin edilmeye çalışılmalıdır.

Zira bugün biz, Peygamber'i (s) anlatıp tanıtmaya niyetiyle, daha çok da Kur'an'a aykırı, zayıf ve uydurma rivayetleri doğruymuş gibi kabul ederek yazılmış devasa bir külliyatla karşı karşıyayız. Keza ölçsüz bir "peygamber sevgisi ve aşkı"yla yazılmış ve bahsi geçen yaklaşımı haiz yığınla sanat ve edebiyat ürünü mevcuttur. İslamî neşriyat denilen bu eserlerde, klasik veya modern na'nlarda, mesnevilerde hep aynı zayıf ve uydurma rivayetler, geçmişten gelen (atalardan miras kalan) bu tarz her şeyin doğru olduğu kabulüyle hiçbir eleştiriye tabi tutulmadan, günümüz insanına sunulduğunu görmekteyiz.

İşte sakıncalı bulduğumuz böylesi faaliyetlerin önüne geçmek ve sahih peygamber tasavvurunu işlemeye çabalamak adına bu etkinliklere katılmak ve değerlendirmek gerektiğini düşünüyoruz. Zira bu programlar yoluyla halka doğrudan ulaşmak ve onları Kur'an'la, Kur'an'daki peygamberle tanıştırmaya olanağı mevcut ve mümkündür. Meğerki program veya etkinlik büsbütün gayri İslamî bir atmosfer ve ilaveten olumsuz bir amaçla düzenlenmiş olmasın. Bu hallerde dahi duruma göre pozisyon almakta fayda vardır.

Buradaki kaygımız, İslam'ın Resûlullah (s) örneğindeki safiyetinin kaybedilerek muharref din ve dindarlık algılarının gittikçe yaygınlık kazanması ve tashihi imkânsız bir sürece girilmesidir. Böylesi bir duruma müncer kalmamak adına hiç olmazsa biz okumuş kimselerin, akletmenin de temel malzemesi olan (sahih) bilgi ile mücehhez olarak öncelikle kendi dine/hayata bakış açılarımızı kontrolden geçirip tashih ettikten sonra toplumsal duyarlılık gereği en azından ulaşabildiğimiz çevreyi inzar etme sorumluluğu malumdur. Bu manada herkes, karınca kararınca bir Kur'an Nesli yetiştirme, bu nesil içerisinde bir fert olabilme adına elinden geleni esirgememek durumundadır.

Anahtar Kelimeler: Mevlid, Kandil, Kutlama.

MEHDÎ İNANCI VE GÜNÜMÜZDEKİ TOPLUMSAL ALGI

Mustafa AKMAN

Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

makman64@gmail.com

ÖZET

Risâlet döneminden sonra yaşanan siyâsî ve sosyal sorunlar nedeniyle toplumun belli bir kesimince (Şîa) farklı kültürlerden etkilenmek suretiyle bir çözüm amacıyla geliştirilen mehdî/ kurtarıcı inancı, zamanla üretilen birtakım rivâyetlerle de desteklenince toplumun öteki (Sünnî) kesimlerine de sirayet etmiş oldu. Başka bir ifadeyle mehdî inancı, hadislerin toplanıp kayda geçirilmesi esnasında bunların sıhhati konusunda titiz davranmayan muhaddislerce ilgili rivâyetlerin (kehanetlerin) mecmualara alınmasının ardından Sünnîler arasında da benimsenmeye başlanmıştır.

Söz konusu dönemde mehdîliğe dair “ortamda gelişen” söylentiler, komşu inançlar desteğinde rivâyet formuna girip yaygınlık kazanmaktaydı. Bundan olacak ki erken devir Sünnî literatürde bu inanca hemen hiç temas edilmemiş, konu daha çok hadisçilerin dahil olduğu Selefiyye’ye ait eserlerde yer bulmuştur. Sünnî kelâmcılar ise eserlerinde mehdî inancına ya hiç temas etmemiş veya kıyâmet alâmetleri arasında kısaca değinip bunun aslî bir inanç konusu olmadığına dikkat çekmişlerdir.

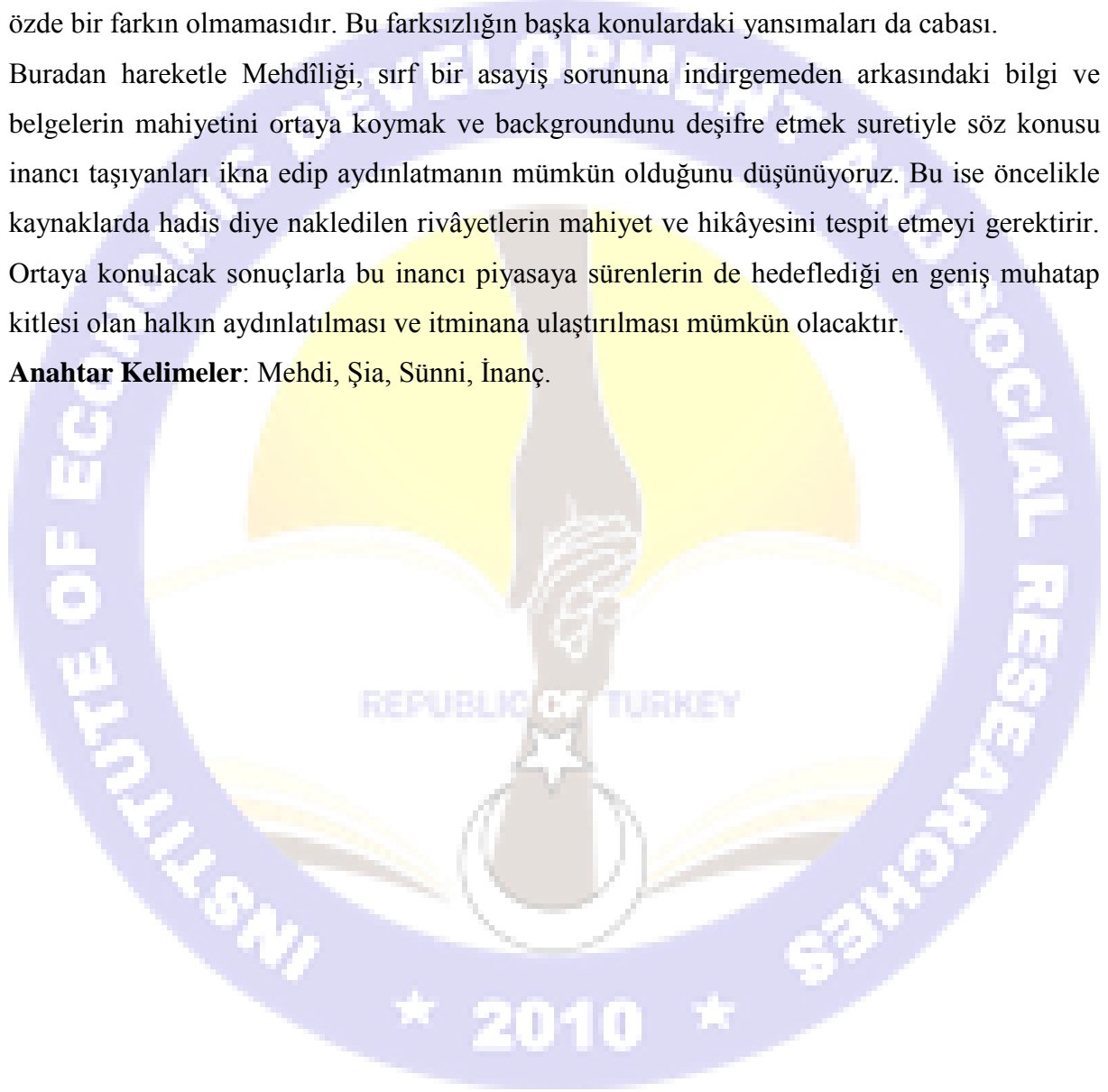
Ehl-i Hadis alimlerinin paylaştıkları metinlerden başlayan etkilenme ve teşeyyu ile temas sonucu ortaya çıkan etkileşim sebebiyle tasavvufta da yerleşen mehdîlik düşüncesi bu aşamadan itibaren Ehl-i Sünnet havzasına mensup halk çevrelerinin genelinin inandığı bir umde halini almıştır. Böylelikle bir halk inancı haline gelen mehdîlik, tarihten günümüze bazı dinî-siyâsî hareketlerin güç kaynağını da oluşturmuştur. Zira bu inanç her ne kadar yaşanan fiilî huzursuzluklara cevaben geliştirildiyse de ilerleyen zamanda ertelenmiş bir umuda ve hatta toplumların tembellik ve ataletlerinin bir kalkanı haline de geldi. Ancak konu burada da kalmadı; süreç içerisinde bu inancı kullanarak kendi emellerine ulaşmaya çalışan kimselere şahit olundu. Bunlar samimî dindar kimselerin aktivasyonlarını ve inanca dönüşmüş kurtarıcı beklentilerini, ifsad edici hedeflerine kurban ettiler. Tıpkı 15 Temmuz ve öncesi örneklerinde görüldüğü gibi.

Biz böylesi heretik girişimlerin en önemli sebebi olarak konuya dair yapılmış ilmî çalışmaların ortaya koyduğu mehdî perspektifi ile halk inançlarının esas kaynağı niteliği taşıyan ve çalاکalem yazılmış eserlerde ortaya konan mehdî inancı arasındaki tezat yaklaşımı

görüyoruz. Sünnî toplumun tasavvuruna hâkim olan ve bu hakimiyetini sürdüren hadisçi ve sûfî kesimlerin hemen tamamı mehdî anlayışına sahip çıkmışlardır. Söz konusu zevatın halk üzerindeki geniş etkisi dolayısıyla da toplumumuzda “umut ve beklenti” versiyonunda bir mehdî inancının varlığı müşahade edilmektedir. İlginç tarafı Şîa'nın savunduğu mehdî inancı ile sûfî ve muhafazakâr âlimlerin, onların bâtinî söyleminden de etkilenerek müslümanların çoğunluğu arasında yayılmasına sebep olduğu mehdî inancı arasında fonksiyonları açısından özde bir farkın olmamasıdır. Bu farksızlığın başka konulardaki yansımaları da cabası.

Buradan hareketle Mehdîliği, sırf bir asayiş sorununa indirgemenin arkasındaki bilgi ve belgelerin mahiyetini ortaya koymak ve backgroundunu deşifre etmek suretiyle söz konusu inancı taşıyanları ikna edip aydınlatmanın mümkün olduğunu düşünüyoruz. Bu ise öncelikle kaynaklarda hadis diye nakledilen rivâyetlerin mahiyet ve hikâyesini tespit etmeyi gerektirir. Ortaya konulacak sonuçlarla bu inancı piyasaya sürenlerin de hedeflediği en geniş muhatap kitlesi olan halkın aydınlatılması ve itminana ulaştırılması mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mehdi, Şîa, Sünni, İnanç.

AİLE VE ÇOCUK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ MİTLER

Şahin KESİCİ

Prof. Dr. N. Erbakan Üniversitesi, sahinkesici@konya.edu.tr

Mustafa BALOĞLU

Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, baloglu@hotmail.com

Mehmet AK

Prof. Dr. N. Erbakan Üniversitesi, mak@konya.edu.tr

Mehmet MURAT

Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, mmurat@gantep.edu.tr**ÖZET**

Bu araştırmanın amacı, aile danışmanlarının aile ve çocuk eğitimine ilişkin mitlerle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmada nitel araştırma tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu en az 5 yıllık deneyimi olan 82 aile danışmanı oluşturmaktadır. Bu aile danışmanlarından 34'ü (%41,46) kadın, 48'i (%58,53) erkektir. Araştırma verilerinin toplanmasında veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme sonucu elde edilen veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken aile ve çocuk eğitimi ile ilgili mitler tespit edilmiştir. Araştırmada uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilerin içerik analizi ile elde edilen sonuçlarında;

Aile içerisinde bir şey ters gidiyorsa, kimin hatalı olduğu araştırılmalıdır. Bir şeyler yolunda gitmiyor ise şundaki incinmeler kadar geçmişteki incinmelerde sorgulanmalıdır. Aile içi bir tartışmada bir taraf haklı bir taraf haksızdır ve taraflar için bu tür kavgalarda amaç, hangi tarafın haklı olduğunu görmek olmalıdır. İyi bir anne çocuğu hata yaptığı zaman babasına duyurmaz. Sorunlu giden bir evlilikte çocuğun hatırına evlilik korunmalıdır. Aile içindeki bir hatanın mutlaka bir bedeli olmalıdır. Aile içerisindeki temizlik işlerinden anne ve kızlar sorumlu olmalıdır. Evdeki görev paylaşımı olmamalıdır. Ailenin dışarıdaki işlerini baba yürütmelidir. Çocuk evlenene kadar sorumluluk verilmemelidir. Çocuğun her istediği yapılmalıdır. Çocuğum yerine ben üzüleyim. Çocuğumun diğer çocuklardan aşağı kalmaması için istekleri karşılanmalıdır. Çocuğu dışarı gönderip başına bir tehlike gelmesi yerine ev içinde meşgul etmek daha iyidir. Çocuklar itiraz ettikleri zaman hemen susturulmalıdır. Aile içerisindeki fertlerden herhangi birisi üzülyorsa ortada ciddi bir sorun vardır. Kadının kucağından çocuğu, sırtından sopayı eksik etmeyeceksin. Aile içindeki bireylerin hepsi

herhangi bir şey söylenmeden rollerini bilmelidir. Aile içerisinde çocuklar istenilen kalıba ve şekle sokulabilir. Çocuklardaki davranış bozukluğunun sebebi ailedir. Çocukta herhangi patolojik bir sorun varsa anneden kaynaklanıyordur. Aile içerisinde annenin tutarsızlığı babanın tutarsızlığından daha fazla sorun çıkarmaktadır. Aile içinde birisi suç işlerse bu suç gizlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Çocuk Eğitimi, Mit.

EVİLİK İLE İLGİLİ MİTLER

Mehmet MURAT

Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, mmurat@gantep.edu.tr

Mehmet AK

Prof. Dr. N. Erbakan Üniversitesi, mak@konya.edu.tr

Mustafa BALOĞLU

Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, baloglu@hotmail.com

Şahin KESİCİ

Prof. Dr. N. Erbakan Üniversitesi, sahinkesici@konya.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, aile danışmanlarının evliliğe ilişkin mitlerle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmada nitel araştırma tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu en az 5 yıllık deneyimi olan ve çift danışmanlığı konusunda gerekli eğitimi almış 46 aile danışmanı oluşturmaktadır. Bu aile danışmanlarından 32'si (%69,56) kadın, 14'ü (%30,43) erkektir. Araştırma verilerinin toplanmasında veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme sonucu elde edilen veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken evlilik ile ilgili mitler tespit edilmiştir. Araştırmada uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilerin içerik analizi ile elde edilen sonuçlara göre;

Eşler birbirlerine karşı tam anlamıyla dürüst olmalı ve birbirlerine her şeyi anlatmalıdır. Evli çiftler mümkün olduğu kadar bencil olmamalıdır. Yalnız bir şekilde iyi gitmeyen hayatı düzene sokmanın tek yolu evliliğdir. İyi bir evlilikte çiftler her konuda anlaşır ve hiç tartışmazlar. Çalkantılı evlilikler hiç bitmez, sakın birliktelikler biter. İyi bir eş kendisini hiçbir zaman düşünmez. Evlilikte erkeğin kariyeri kadının kariyerinden üstün olmalıdır. Eşler arasındaki rekabet evliliğe haz verir. İyi bir evlilik kendiliğinden olur, bunun için bir şey yapmaya gerek yoktur. İyi bir cinsel ilişki, evliliği kesinlikle devam ettirir. Eğer bir evlilik iyi gitmiyorsa, evlilik dışı ilişki yardımcı olur. Boşanmak ve yeni bir eş bulmak sorunları büyük ölçüde çözer. Evli insanlar birbirlerine âşıktır. Evli insanlar birbirlerini konuşmadan anlayabilir. Eşleri ev hanımı olan erkekler, daha mutlu bir şekilde yaşamaya devam ederler. Hanımlar zamanlarının tamamını ev işleriyle geçirdiklerinde onların eşlerinin evlilik memnuniyeti hanımı çalışanlardan daha fazladır. Bir eş diğeri tarafından bir şekilde sokulabilir.

Eğer evlilik iyi yürümüyorsa çocuk sahibi olmak evliliği kurtaracaktır. Çocuk sahibi olmak evlilik memnuniyetini artırır. Eğer evlilik yürümezse, evlilik dışı ilişki ya da yeni bir evlilik durumu iyileştirecektir. Ayrılma ya da boşanma evliliğin çöküşü, evliliğin ve bireylerin başarısızlığı anlamına gelir. Her birey kendi dini veya mezhebinden birisiyle evlenmelidir. Üniversite mezunu kadınların evlenmeleri az eğitilmiş olanlardan daha zordur. Yalnız insanlar daha seksidir ve onların cinsel hayatlarının evlilerden daha iyi olduğuna inanılır. Evlilikten önce birlikte yaşamak boşanma olasılığını azaltır. Boşanmış çiftlerin birçoğunun boşanma nedeni yüksek düzeyde çatışmadır. Boşanma süreci genellikle erkekler tarafından başlatılır. Evli bayanlar şiddete maruz kalma konusunda bekâr bayarlardan daha fazla risk altındadır. Evli çiftlerin cinsel yaşamlarının kalitesi toplam evlilik memnuniyetinin en iyi yordayıcısıdır. Erkekler evlilik sürecinde kadınlardan daha çok yıpranmaktadır. Evlilikte erkekler kadınlara göre yaşam ritüellerinde daha fazla değişiklik yapmaktadır. Bireylerden biri diğeriyle kavga ediyorsa, bu onların birbirlerinden nefret ettikleri anlamına gelir. Evli çiftler zamanla iletişim kurmadan birbirlerinin ihtiyaçlarını anırlar. Evlilikte olumlu geri dönüt evlilik sistemlerinde olumsuz geri dönüt kadar gerekli değildir. Eşimin hastalanması yerine ben hastalanayım. Ben öleceğime karım ölsün.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Mit, evliliğe dair yanlış inançlar, aile ilişkileri

MARDİN KENT KÜLTÜRÜ VE TURİZM DEĞERLERİNİN TANITIMINA İLİŞKİN ÖNERİLER

Mustafa BÜYÜKTÜRKMEN

Öğr.Gör., Gazi Üniversitesi, m.buyukturkmen@gmail.com

ÖZET

Kültürel değerleri ve doğal destinasyon alanları büyük bir zenginlik ve çeşitlilik gösteren Türkiye'nin turizm potansiyelinin istenen değerlere ulaşabilmesi amacı ile turizm girişimlerine önemli destekler sağlanmaktadır. Uygulanan destek ve tanıtım çabaları sonucunda ise turizm sektörü ekonomik ve sosyal hayatta önemli bir yer almaya başlamıştır. Bu durum; turizm açısından ürün çeşitliliği sağlanarak bir yandan turizm hareketlerinin ülkenin diğer bölgelerine de yayılması, diğer yandan da farklı pazar dilimlerine hitap edilerek daha fazla turistlerin ilgisinin çekilmesi gerektiği sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla; turizm alanındaki yerel yada bölgesel kalkınma stratejileri, turistik verilerin çeşitliliğinden yararlanılarak çok yönlü olmalıdır. Özellikle son yıllarda kıyı turizmi yanında, sahip olunan tarihi, kültürel ve doğal zenginliklerin de turizme açılması kalkınma planlarında geniş olarak yer almaktadır. Bazı turizm merkezlerinin cazibesini kaybetmeye başlaması, yerli/yabancı turistlerin yeni destinasyon arayışları içinde olması, özellikle yerel kültür ve değerlerin aynı zamanda da doğal turistik alanların tanıtımı ve pazarlanması açısından önemli bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır.

Turizm potansiyelini belirleme ve planlama çalışmalarında, başka bir ifadeyle; doğal ve kültürel çevrenin sürdürülebilir turizm kullanımının planlanmasında, öncelikle kısa-orta-uzun vadeli paylaşımcı planların oluşturulması ve oluşturulan planların uygulanmasında karşılaşılabilecek sorunların planlama öncesi analizinin yapılması büyük önem arz etmektedir. Varolan kültürel ve bölgesel değerlerin tanıtımı ve görünürlüğü de uygulamaya konulacak planlar ile aynı ölçüde öneme sahiptir. Bildiride; Mardin'de bulunan potansiyel turizm değerlerinin tanıtımı ve turizm planlanmasına ilişkin önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kent Kültürü, Turizm Planlaması, Yerel Kalkınma, Görünürlük

ÇALIŞANLARIN İŞE BAĞLI GERGINLIK DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Engin KANBUR

Yrd.Doç.Dr. Kastamonu Üniversitesi, Sivil Havacılık Yüksekokulu,

ekanbur@kastamonu.edu.tr

Mustafa CANBEK

Dr. Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü, mcanbek@msn.com

ÖZET

Örgütlerin, yoğun rekabet ortamında amaçlarına ulaşabilmesi ve hayatta kalabilmesi için sadece ekonomik kaynakların ve imkânların yeterli olmayacağı açıktır. Küreselleşme ile değişen ve gelişen iş hayatı beraberinde tüketici davranışlarının, ürün çeşitliliğinin, yönetim sisteminin ve rekabet anlayışının değişimine sebep olmuştur. Örgütler, bu değişim ve dönüşüm içerisinde tüketici istek ve ihtiyaçlarını hızlı ve eksiksiz karşılamak ve dolayısıyla hedeflerine ulaşmak için en önemli kaynağı olan bireye ve özelliklerine odaklanmalıdır. Bireylerin psiko-sosyal istek ve ihtiyaçlarının giderilmesi ve onlara bu konularda örgütsel destek sağlanması onların işe bakış açılarını farklılaştırıp, iş performanslarını artırabilir. Bu bağlamda örgütler, çalışanlarının iş ile ilgili sorunlarını ve beklentilerini göz ardı etmemeli, onların çözümlenmek için her türlü desteği sağlamalıdır. Böylece çalışanların işe bağlı gerginlik yaşamalarını engelleyebilir ve onların daha etkin ve verimli çalışmalarını sağlayabilir. İşe bağlı gerginlik, en genel anlamıyla bireyin çevresinde bulunan uyarıcılara karşı sergilediği psikolojik tepkiler olarak belirtilmektedir. İşe bağlı gerginlik, bireylerin iş temelli değişiklikleri veya yenilikleri kendileri için bir tehdit veya tehlike unsuru olarak algıladığı, örgütün bu konularda bireye destek sağladığında uyum gösterdiği, aksi durumda ise kendisini tehlike altında gördüğü olayların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir tanıma göre ise, işe bağlı gerginlik, örgüt içindeki mevcut koşullardan kaynaklanan birtakım stres ve gerilim yaratan olayların miktarı ve sıklığı ile çalışanların sahip olduğu özellikleri arasındaki etkileşim sonucunda ortaya çıkan durum şeklinde de ifade edilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, çalışanların işe bağlı gerginlik düzeylerinin demografik özellikleri bağlamında incelenmesi ve farklılıkların ortaya konulmasıdır. Araştırmanı verileri, Malatya İl merkezinde faaliyetlerini sürdüren bir tekstil işletmesinde görev yapan ve kolayda örnekleme yöntemi belirlenen 528 çalışandan anket tekniği ile toplanmıştır. Örneklem miktarı araştırma evrenini temsil edecek niteliktedir. Anket formunun birinci bölümünde katılımcılara

ait demografik sorular, ikinci kısmında ise çalışanların işe bağlı gerginlik düzeylerine ilişkin sorular bulunmaktadır. Araştırmada, çalışanların işe bağlı gerginlik düzeylerini belirlemek amacıyla “İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi ile gerçekleştirilmiş olup, Türkçe formu ile uyum yakalanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik değeri (Cronbach Alfa) %86.1 olarak ölçülmüştür. Çalışanlarının işe bağlı gerginlik düzeyleri ile demografik özellikleri arasındaki farklılıklar t-testi ve varyans (one way anova) analizleri ile test edilmiştir. Araştırma bulgularına göre; çalışanların işe bağlı gerginlik düzeyleri cinsiyet, toplam hizmet süresi ve hobi durumları açısından anlamlı farklılıklar gösterirken, medeni durum, eğitim durumu, yaş ve statü açısından herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Gerginlik, İşe Bağlı Gerginlik, Demografik Özellikler.

ALGILANAN AŞIRI İŞ YÜKÜNÜN İŞ PERFORMANSI VE İŞTEN AYRILMA NİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Mustafa CANBEK

Dr. Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü, mcanbek@msn.com

Engin KANBUR

Yrd.Doç.Dr. Kastamonu Üniversitesi, Sivil Havacılık Yüksekokulu,

ekanbur@kastamonu.edu.tr

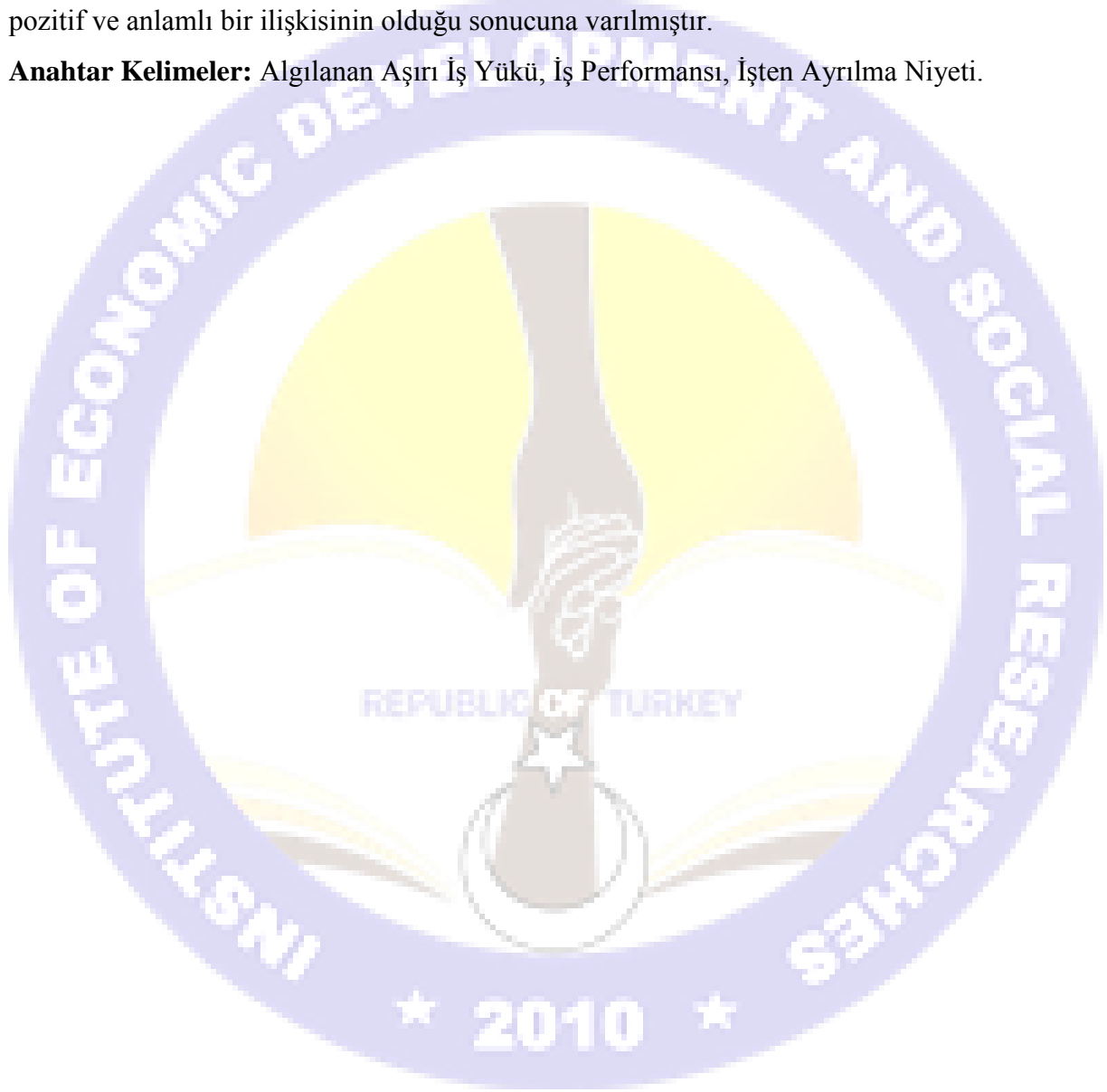
ÖZET

Günümüzde çalışma hayatına katılan bireylerin çok çeşitli çalışma konuları ve faaliyet alanları olduğu gözlemlenmektedir. Söz konusu çeşitliliğin bir sonucu olarak bireylerin farklı düzeylerde zihinsel ve fiziksel katılım ile çalışmalarını sürdürdükleri söylenebilir. Bireyler çalışmaları sırasında edindikleri bilgiler ışığında yapmakta oldukları işlerle ilgili çok yönlü olarak öznel değerlendirmelerde bulunurlar. Değerlendirme ile birlikte bireylerin yapmakta oldukları işlerle ilgili iş yükü algıları oluşmaktadır. Değerlendirme sürecinde genellikle örgüt yapısı, yapılan işin niteliği, bireyin sahip olduğu yetenekler, bireyden beklenen davranışlar ve benzeri daha birçok faktörün etkisinden söz edilebilir. Değerlendirmelerin özneliği nedeniyle farklı örgütlerde farklı işleri yapan bireylerin iş yükü algılarının birbirinden farklı olabileceği gibi aynı örgütte aynı işi yapan çalışma arkadaşlarının da iş yükü algıları farklı düzeylerde hissedilebilmektedir. Bireyin çeşitli nedenlerle iş yükünün aşırı olduğuna inanması ile bu durumun hem bireysel hem de örgütsel düzeylerde çeşitli yansımalarının olabileceği düşünülebilir. Bu düşünceden hareketle bireylerin iş yükü algılarının bireysel iş performansı ve işten ayrılma niyeti değişkenleri üzerindeki etkisinin incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Sözü edilen bireysel iş performansı ve işten ayrılma niyeti değişkenleri, birey ve örgüt düzeyinde işlerin yolunda gidip gitmediği konusunda genel anlamda fikir edinmeyi mümkün kılabilirler.

Bu çalışmanın amacı, çalışanların algıladıkları aşırı iş yükü düzeylerinin iş performansları ve işten ayrılma niyetleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Araştırmanı verileri, Tokat İl merkezinde faaliyetlerini sürdüren bir kamu kurumunda görev yapan ve kolayda örnekleme yöntemi belirlenen 113 çalışandan anket tekniği ile toplanmıştır. Örneklem miktarı araştırma evrenini temsil edecek niteliktedir. Araştırmada, çalışanların algıladıkları aşırı iş yükü düzeylerini belirlemek amacıyla “Algılanan Aşırı İş Yükü Ölçeği”, iş performanslarını belirlemek için “İş Performansı Ölçeği” ve işten ayrılma niyetlerini

ölçmek için ise “İşten Ayrılma Niyeti Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeklerin yapı geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi ile gerçekleştirilmiş olup, yeterli uyum derecesi sağlanmıştır. Ölçeklerin güvenilirlik değeri ise Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ile ölçülmüş olup, %70’in üzerindedir. Araştırma verilerin test edilmesinde, korelasyon ve regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; çalışanların algıladıkları aşırı iş yükü düzeylerinin iş performansı üzerinde negatif ve anlamlı, işten ayrılma niyeti üzerinde ise pozitif ve anlamlı bir ilişkisinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Aşırı İş Yükü, İş Performansı, İşten Ayrılma Niyeti.

SANAYİ 4.0 İÇİN DE EĞİTİM ŞART: AMA NASIL BİR EĞİTİM?

Mehmet KAYA

Doç.Dr., Dicle Üniversitesi, kayamehmet@dicle.edu.tr

Bahar BURTAN DOĞAN

Doç.Dr., Dicle Üniversitesi, baharburtandogan@yahoo.com

Mustafa DEMİREL

YL Öğrencisi,Dicle Üniversitesi, mustafademirel999@gmail.com

ÖZET

Son yıllarda, özellikle gelişmiş ülkelerin, üzerinde yoğun bir şekilde çalıştıkları sanayi 4.0 , geleceğin sanayisinin ne ve nasıl olacağını açıklayan bir kavramdır. Sanayi 4.0'ın önemini kavrayan ve geleceğin akıllı bir teknolojiyle sanayide buluşacağını bilen gelişmiş ülkeler şimdiden çalışmaya koyulmuşlardır. Peki, nedir bu sanayi 4.0?İnsanlığın bugün için ekonomi tarihinde ulaştığı son aşamayı ki birçok bilim adamı tarafından”Bilgi ekonomisi”,”Dijital ekonomi”,”Sanayi Ötesi Toplum” vb. kavramlarla da tanımlamaktadır. Bilginin bir ekonomik değere sahip olarak diğer üretim faktörlerinden öne çıktığı bilgi/bilgi teknolojisi temelli bir ekonomi ve toplumsal yaşamdan bahsetmek mümkündür. Rekabetin daha da keskinleştiği bu dönemde, çok hızlı bir şekilde gelişen teknolojiyi ve bilgi akışını takip eden veya buna sahip olan ülkeler rekabet üstünlüğü elde etmektedirler. Ancak geleceğin, sadece bilgi ile değil o bilgiyi üretecek, onu teknolojiye dönüştürecek ve uygulayacak insanların varlığı ile müreffeh olacağını farkına varan gelişmiş ülkeler, geleceğin akıllı fabrikalarını kurmak ve üretmek için eğitimin farkına varmış olup, eğitime ve insana daha çok yatırım yapmışlardır.

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte sanayi dünyası da buna paralel olarak yükselmekte ve değişimler yaşamaktadır. Teknoloji ve sanayinin uyum içinde ve birbirini destekleyerek yükselmesi eğitim sayesinde mümkündür.Bugünkü ekonomi “sektörler”,”teknolojik altyapı” yanında ihtiyaç duyulan “meslek türleri” açısından da farklılık göstermektedir. Geleceği şimdiden başlayarak oluşturmaya çalışan sanayileşmiş ülkeler, geleceğin teknik beceri sahibi bireyler tarafından oluşturmanın önemini görmüşler ve ona göre bir eğitim sistemi düzenlemişlerdir. Nitekim Almanya ve Japonya gibi teknolojiyi sanayide kullanmak isteyen ülkelerin meslek okullarına giden örgenci sayıları diğer ülkelere göre yüksektir. Bu nedenle, bu üretim sistemini geliştirmeye ve kullanmaya çalışan ülkelerin eğitim reformunu yıllar önce yaptıklarından Sanayi 4.0'a hazırdırlar. Ayrıca geleceğin sanayisi, Sanayi 4.0'a işlerlik kazandıran “yazılım teknolojisi” olduğu için ve bu bir mekan ve bir çalışma saati

gerektirmediyinden, gelişmekte olan ülkelerdeki yetişmiş insan gücü bu süreç içerisinde var olabilir.

Türkiye gibi genç nüfusun olduğu ülkemizde Sanayi 4.0'ın ihtiyaçları doğrultusunda bir eğitim vermeliyiz. Aksi takdirde çağa uyum sağlayamayan iş gücümüz nedeniyle işsizlik artacak ve nitelikli eleman gerektirecek pozisyonlarda açık olacaktır. Daha önceki üç sanayi devrimini kaçıran ülkemizin bu dördüncü devrimi kaçırma lüksü yoktur. Bu yol ise, meslek okullarına biraz daha ağırlık ve önem vererek ve teknik bilimler bölümlerini özellikle mühendislik ve fen bölümlerini okuyan öğrencilerin eğitimi sistemini düzenlemekten geçiyor. Aksi takdirde düşük işgücü maliyetlerimizin ve genç nüfusunun bir anlamı olmayacaktır. Bu nedendir ki gelecek nesillerimizi teknolojiye uyum sağlayabilecek ve hatta uyum sağlamakla kalmayıp bu teknolojileri üretebilecek ve pazarlayabilecek bireyler olarak yetiştirmeliyiz. Eğer biz geleceğimiz olan çocuklarımızı araştıran, üreten bir birey olarak yetiştirmesek bugün olduğu gibi sanayi ve teknolojiye bağımlı halde devam ederiz.

Günümüzde, tüm bu olan gelişmeler nedeniyle modernizmden postmodernizme doğru bir gidiş vardır. Geçmişte yaşanan teknolojik gelişmeler, modernizmle birlikte tek tip bir birey yetiştirmekte ve postmodernizme geçişle birlikte kişiliğin özelliği, problem çözme ve iletişim becerileri gibi nitelikler bireyler kazanabilmektedir. Postmodern toplumlarda; eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, bilgi, evrensel olma ve esnek nitelikli bireyler önceliklidir. Sanayi ve teknoloji toplumlarını yaratan bu yeni toplum çeşidi eğitim ile var olabilir.

Anahtar Sözcükler: Sanayi 4.0 ,Teknoloji Eğitim, İstihdam

TEORİLER BAĞLAMINDA FİNANSAL YAKLAŞIMLAR: SPEKÜLASYON VE RASYONELLİK

Bahar BURTAN DOĞAN

Doç.Dr., Dicle Üniversitesi, baharburtandogan@yahoo.com

Mehmet KAYA

Doç.Dr., Dicle Üniversitesi, kayamehmet@dicle.edu.tr

Mustafa DEMİREL

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, mustafademirel999@gmail.com

ÖZET

Rasyonel davranış ya da rasyonellik iktisat biliminin ekonomik aktörlerin/karar birimlerinin sahip olduğunu belirttiği/iddia ettiği en önemli özelliklerden biridir. İktisadi analizde söz konusu davranış sayesinde, *bireyin çoğu aza tercih ettiği, alternatifler arasında tercih yaptığı ve tercihler arasında tutarlı olduğunu* varsayar. Bu özellik dolayısıyla iktisadi faaliyetlerde tüketici için amaç, en düşük harcama ile en yüksek tatmine ulaşmayı, *fayda maksimizasyonunu*, üretici için ise amaç, en az maliyetle maksimum karı elde etmeyi, *kar maksimizasyonunu* ifade etmektedir. Böylece tüketici veya üretici olarak ekonomik aktörlerin iktisadi yaşamdaki/senaryodaki rolleri ve amaçları tanımlanmıştır. Rasyonel davranış, senaryo gereği hiçbir şekilde rollerinin dışına çıkmamalarını ve sürekli olarak *harcanan emek ve para-külfet-maliyet ile elde edilen faydayı-nimeti karşılaştırarak* tezahür eder.

Ekonomik aktörler için duyguların, sosyal çevrenin vb. unsurların davranışlar veya iktisadi kararlar üzerindeki etkisini yok sayan rasyonel davranış modelinin; iktisadi yaşamın tüm alanlarında örneğin finansal piyasalarda da veya finansal kararlarda da geçerli olup olmadığı özellikle finansal piyasaların gelişmesi-ekonominin finansallaşması-ile tartışılmaya ve bu konuda modeller üretilmeye başlanmıştır. Yani yukarıdaki amaç ekonomik aktörlerin ekonominin bu *yeni senaryosu*” rolleri(tasarrufçu ve yatırımcı olarak) için de *geçerli* olacak mı?

Finans alanında süregelen tartışmalardan biri, karar aşamasındaki yatırımcının karar alırken karını maksimize etmek amacıyla rasyonel davrandıkları mı yoksa yatırımcının psikolojisi ve içinde bulunduğu toplum nedeniyle yatırım kararını buna göre şekillendireceği ve dolayısıyla irrasyonel karar alabileceği yönündedir. Bu tartışma da bizi Geleneksel ve Davranışsal finans adıyla iki yaklaşıma doğru götürmektedir. Öte yandan henüz yeni sayılan Davranışsal Finans yaklaşımı son yıllarda en çok merak edilen ve araştırılan alanlardan biri olması nedeniyle

hakkında en çok makale yazılan yaklaşımlardan biri olmuştur. Hipotez ve teorilerle desteklenen bu finans yaklaşımları müthiş bir ilerleme kaydetmiş, gelmiş ve gelecek diğer hipotezler sayesinde daha da ilerleyecekleri aşikardır.

Detaylı analizler ve farklı yaklaşımlarla kurulan Geleneksel Finans ve Davranışsal Finans, ulaştıkları sonuç ve izledikleri yol bakımından farklılık gösterir. Son yıllarda bu genç finans yaklaşımıyla birlikte ,rasyonel insan varsayımından , normal ve gerçek insan olgusuna doğru giden bir süreçteyiz. Çünkü insan bir makine değildir. Duyguları, sezgileri, önyargıları olan insan, bu nedenle hata da yapabilen belirsiz bir varlıktır.

Akılcılığın ön planda olduğu Geleneksel Finans yaklaşımında insanların, riskten kaçınma ve beklenen faydalarını en üst seviyeye getirme davranışı gösterdiklerini varsayar. Rasyonelliğin ön planda olduğu bu yaklaşımda, kişi yatırım yaptığı zaman bu yatırımla ilgili tüm bilgiyi toplar, bu bilgiler ışığında hesaplamaları yaparak yatırımın kendisine fayda sağlayıp sağlayamayacağını analiz eder ve tüm bilgilere sahip olan rasyonel kişi buna göre rasyonel bir karar verir.

Davranışsal finans'ta ise insanın yatırım kararı alırken rasyonel olmadığını, psikoloji ve sosyolojinin etkili olduğunu bu nedenle irrasyonel davranışlarda bulunarak buna göre kararlar alabileceğini savunan bir teoridir. Beklenti teorisine dayanan bu yaklaşım, kişinin kesin kazançta olduğunda kazancı seçtiği ama bir kayıpla karşılaştığı zaman riske girdiğini anlatır.

Bu çalışmanın amacı, küreselleşmeyle birlikte teknolojik ilerleme sayesinde yaşanan finansal serbestleşmeyle, dünyanın ekonomik döngüsünü etkileyen, yaşanan çoğu krizin ve resesyonun cesaretlendiricisi olan finansı, Geleneksel ve Davranışsal Finans çerçevesinde açıklayarak, dayandığı modelleri anlatmaktır. Son bölümde Davranışsal Finans ve Likidite Tuzağı ilişkisinin spekülasyon yönünden özellikle bakılacak ve bu modelin Davranışsal Finans'ın temeli olabileceği anlatılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Geleneksel Finans, Davranışsal Finans, Likidite Tuzağı, Rasyonel beklentiler teorisi, Spekülasyon

YARATICI EKONOMİ VE TÜRKİYE’NİN YARATICI EKONOMİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Ahmet KASAP

Öğr. Gör. Ahi Evran Üniversitesi Mucur Meslek Yüksekokulu, ahmetkasap@ahievran.edu.tr

Serdar BUDAK

Yrd. Doç. Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Turhal Uygulamalı Teknoloji Ve İşletmecilik

Yüksekokulu, serdar.budak@gop.edu.tr

Mustafa Necati ÇOBAN

Arş. Gör. Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,

necati.coban@gop.edu.tr

ÖZET

İktisadi durgunlukların önüne geçebilme ve yüksek iktisadi büyüme oranlarına ulaşabilme adına iktisadi literatürde bir takım kavramlar tartışılmaya başlanmıştır. Bu kavramlar içerisinde yaratıcı ekonomi, güncelliğini ve popülerliğini koruyan, ekonomik alanda ilerleme sağlayabilme adına toplumların veya ülkelerin göz önüne alması gerektiği üzerinde uzlaşılan önemli bir kavramdır. Yeni fikirlerin üretilmesi ve bu yeni fikirlerin yeni buluşlara dönüşerek ekonomiye katma değer sağlaması, yaratıcı bir ekonomi portresi çizilmesi anlamına gelmektedir. Özellikle Richard Florida’nın ortaya attığı ‘yaratıcı sınıf’ kavramı ile beraber katma değer getirisi olan ürünler önem kazanmıştır. Bu bağlamda yetenekli ve yaratıcı bireylere yönelik teknolojik altyapının sağlanması ve bu bireylere toplumca hoşgörü gösterilerek yaratıcı ekonomi sektörüne olan katkılarının artırılmasının gerekliliği üzerinde uzlaşılmıştır. Yaratıcı bireylerin oluşturulması ile toplumlarda yaratıcı sınıflar tesis edilebilecektir. Yaratıcı sınıfların yoğun olduğu ve yaratıcı ekonomiye büyük katkı sağlayan şehirler de yaratıcı ekonomi kapsamında yaratıcı şehirler olarak nitelendirilmektedir. Yaratıcı şehirlerin sayıları artırılmalı ve bu şehirlerin sayılarının artırılmasına yönelik yaratıcı sektörler teşvik edilmelidir.

Günümüzde gelişmiş ekonomilere bakıldığında yaratıcı sektörlerin yüzdesinin yüksek olduğu gözlemlenmekte ve bu ekonomilerin katma değer yaratan ürünlere yoğunlaştıkları görülmektedir. Gelişmekte olan ekonomiler gelişmiş ülke ekonomileriyle rekabet edebilmek ve gelişmiş ülke konumuna erişebilmek için katma değer yaratan mal ve hizmetlerin üretimini artırmalı, katma değer yaratma potansiyeli olan bireyleri teşvik ederek gerekli desteği sağlamalı ve bu bireyleri üretimin merkezine almalıdır. Bu bireylerin üretimin odağına

alınması ile beraber yaratıcı sınıflar oluşturulmalıdır. Çalışmada Türkiye, yaratıcı ekonomi kapsamında ele alınacak ve değerlendirilecektir. Çalışma kapsamında gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'nin yaratıcı ekonomi kapsamındaki vaziyetinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı Ekonomi, Yaratıcı Sektör, Yaratıcı Birey, Yaratıcı Şehir.

**İŞ YAPMA KOLAYLIĞI KAPSAMINDA MINT ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME
AN EVALUATION ON MINT COUNTRIES IN REGARD TO EASE OF DOING
BUSINESS**

İlhan EROĞLU

Doç. Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü

ilhan.eroglu@gop.edu.tr

Nalan KANGAL*

Öğr. Gör. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Almus Meslek Yüksekokulu

nalan.kangal@gop.edu.tr

Mustafa Necati ÇOBAN

Arş. Gör. Gaziosmanpaşa Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü – Doktora

necati.coban@gop.edu.tr

ÖZET

Ülkelere doğrudan yabancı sermaye girişi, ödemeler dengesi ve istihdam rakamları üzerine iyileştirici bir takım avantajları beraberinde getireceği için, küresel ekonominin hâkim olduğu günümüz dünya ekonomilerinde istenilen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğrudan yabancı sermayenin küresel hareketliliği ülkelerin iş yapma kolaylığı ile yakından ilgilidir. Buna göre diğer ülkelere göre nisbi anlamda daha avantajlı olduğu düşünülen iş yapma kolaylığı daha fazla olan ülkelere daha fazla doğrudan yabancı sermaye girişi beklenir.

Bu bağlamda Dünya Bankası'nın geliştirmiş olduğu “İş Yapma Endeksi/ İş Kurma Kolaylığı Endeksi” ülkelerin doğrudan yabancı sermaye akımını belirleyen önemli bir göstergedir. Bu endeksin geliştirilmesindeki amaç; iş yapma kolaylığı göstergelerini bir araya getirerek dünyanın iş yapma (Doing Business) haritasını ortaya koymaktır. Böylelikle yatırım ortamının uygunluk seviyesine göre yatırımcıların karar vermesine ve yatırım için tercihlerin belirlenmesine yardımcı olması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı; Türkiye'nin de dâhil olduğu MINT ülkelerinde iş yapma kolaylığı endeksleri ışığında bir durum değerlendirmesi yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Yatırım, İş Yapma Endeksi, MINT Ülkeleri

ABSTRACT

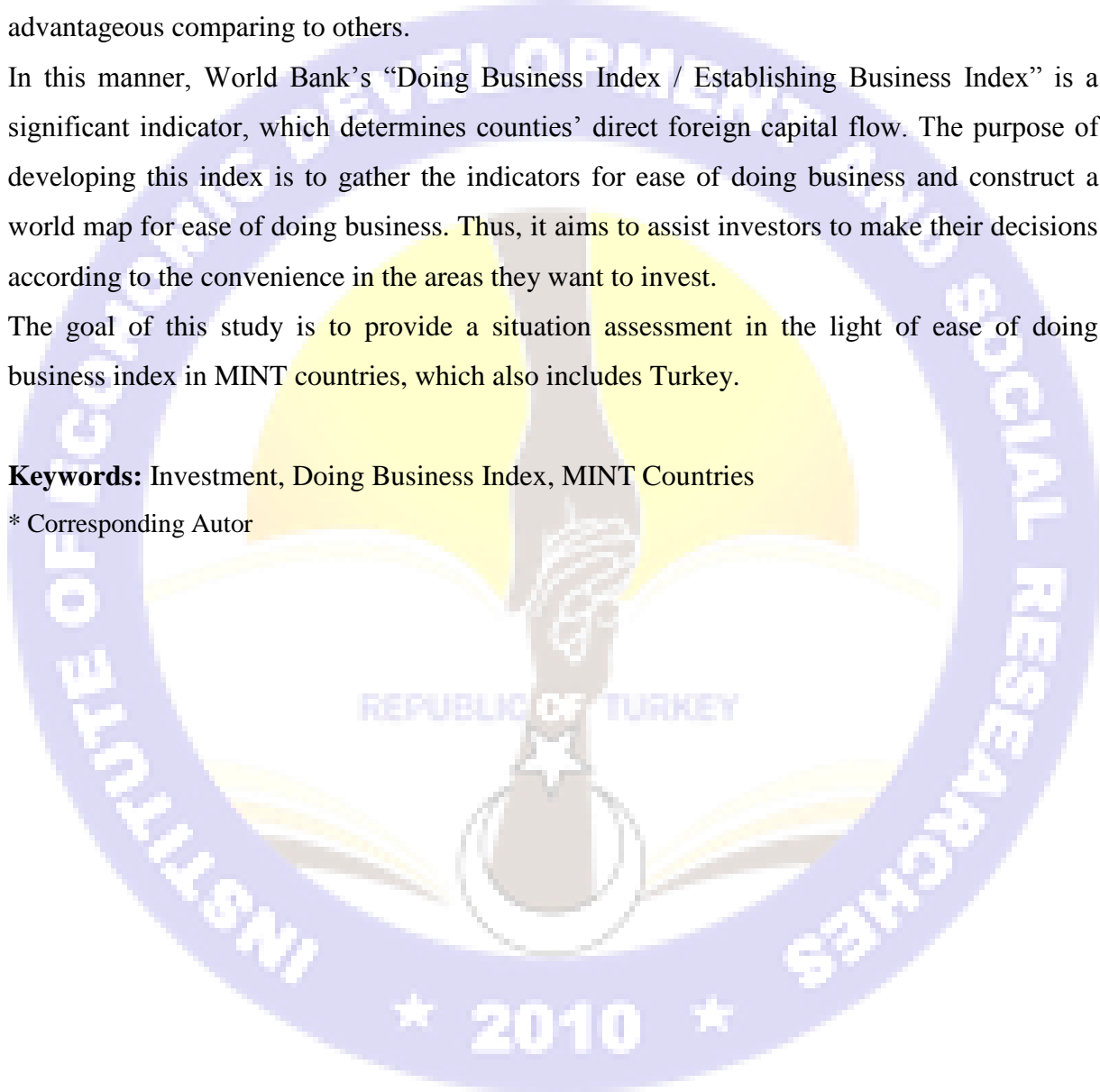
Since direct capital inflow brings advantages to countries in terms of balance on payments and employment figures, it appears as a welcomed movement for the economies in our world, where is ruled by the global economy. Foreign capital's global mobility is closely related to the ease of doing business. Accordingly, it is expected for countries with ease of doing business to have more foreign capital inflow because doing business with them is more advantageous comparing to others.

In this manner, World Bank's "Doing Business Index / Establishing Business Index" is a significant indicator, which determines countries' direct foreign capital flow. The purpose of developing this index is to gather the indicators for ease of doing business and construct a world map for ease of doing business. Thus, it aims to assist investors to make their decisions according to the convenience in the areas they want to invest.

The goal of this study is to provide a situation assessment in the light of ease of doing business index in MINT countries, which also includes Turkey.

Keywords: Investment, Doing Business Index, MINT Countries

* Corresponding Autor

EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE KÜLTÜREL BİR BOYUT OLARAK ELEŞTİRİYE**AÇIKLIK/KAPALILIK:****HOFSTEDE’NİN ÖRGÜTSEL KÜLTÜR MODELİNE BİR KATKI**

Mustafa ÖZMUSUL

Doç. Dr. Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, [mustafaozmusul \[@ \] harran.edu.tr](mailto:mustafaozmusul [@] harran.edu.tr)**ÖZET**

Hofstede, birçok ülkeyi inceledikten sonra ulusal kültürlerin altı boyutunu ortaya atarak kültür kavramına önemli bir katkı getirmiştir. Benzer şekilde, Hofstede, yaptığı araştırmalar sonucu örgütsel kültür için de altı boyut ortaya çıkarmıştır. Bunlar: araca dönük-amaca dönük; içten yönelimli-dıştan yönelimli; yumuşak iş disiplini-katı iş disiplini; yerel-profesyonel; açık sistem-kapalı sistem; insana dönük-işe dönük olarak ifade edilebilir. Örgütsel kültür çalışmalarında literatürde önemli ölçüde kabul gören bu boyutlara bir katkı olarak bu çalışmanın yazarı; “Eleştiriye Açıklık/Kapalılık” boyutu önerisinde bulunmuştur. Eleştiriye fazlaca açık bir örgütsel kültürde gerek içerden gerekse dışarıdan örgüte yapılan eleştirilere kulak verilir. Özellikle böyle bir örgütte çalışanlar eleştirinin kendilerine ve çalıştıkları yere zarardan çok yarar ve iyileştirme getireceğinin farkındadır. Eleştiriye açık olan örgütler, kendilerini sürekli değerlendirip yeniliğe ve iyileştirmeye de aynı zamanda açık tutan sosyal yapılar haline gelmiştir. Hatta böyle örgütler maliyetli olsa bile, çalışanlarından ve diğer örgüt paydaşlarından haklı eleştiriler/itirazlar bekler. Eleştiriye kapalı olan örgüt kültürlerinde ise bunların tersi söz konusudur. Bu tip kültürün egemen olduğu örgütlerde eleştirinin kuruma zarar getireceği inancı hâkimdir; yetkililer, çalışanlardan sadece işe odaklanmalarını beklerler. Ayrıca, bu çalışmanın yazarı ileri sürdüğü örgütsel boyutla, eleştirinin, örgütler için önemini ifade ederek; eğitim örgütlerinin geliştirilmesindeki yerini de açıklamıştır.

Anahtar Sözcükler: Örgütsel kültür, eleştiriye açıklık/kapalılık, Hofstede

OKULLARDA PAYLAŞILAN LİDERLİK: ENGELLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mustafa ÖZMUSUL

Doç. Dr. Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, [mustafaozmusul \[@ \] harran.edu.tr](mailto:mustafaozmusul [@] harran.edu.tr)

ÖZET

Çağdaş okul yönetimi anlayışında katılımcı yönetim, demokratik yönetim, şeffaf yönetim, sinerji gibi kavramlar vurgulanmaktadır. Ayrıca eğitim reformlarının başarıya ulaşmasında ve okulların iyileştirilmesinde okul liderliğinin önemi açıktır. Liderlik araştırmalarında en çok çalışılan ve öne çıkan konulardan biri de paylaşılan liderlik olmuştur. Paylaşılan liderlik, liderliği tek bir kişinin güdümünden çıkararak; organizasyonda paydaş olan tüm kişi ve gruplara, kararlara katılma fırsatı tanıyan demokratik bir süreçtir. Paylaşılan liderlik, başka bir deyişle, okulun amaçlarına etkili bir şekilde ulaşması liderliğin paylaşılmasıdır. Özellikle, okuldaki karar süreçlerinin iyileştirilmesi ve demokratik okul kültürünün geliştirilmesinde paylaşılan liderliğin etkisi büyüktür. Bu çalışmada okul yöneticilerinin gözünden okullarda paylaşılan liderlik konusunda yaşanan engeller ve çözüm önerileri ele alınmıştır. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı bu çalışmada, Şanlıurfa'da okul yöneticisi olan on iki katılımcıya okulla ilgili kararlara okuldaki personelin, velilerin ve öğrencilerin aktif olarak katılmasında yaşanan engeller ve bunlar karşısındaki çözüm önerileri sorulmuştur. Veriler, açık uçlu soruların olduğu yazılı form üzerinden toplanarak, içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmada katılımcılardan elde edilen nitel veriler tematik olarak gruplandırılarak tablolştırılarak özetlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Paylaşılan liderlik, okul iyileştirme, okul yönetimi, katılımcı yönetim,

KÜRT EDEBİYATINDA ANONİM HALK ŞİİRİ TÜRLERİNİN İSİMLENDİRİLMESİ VE TASNİFİ

Mustafa ÖZTÜRK

Yrd. Doç. Dr. Mardin Artuklu Üniversitesi. mustafaozturk@artuklu.edu.tr

ÖZET

Kürt edebiyatının genel yapısı içerisinde ortaya konan edebî birikimin niceliksel yönü dikkate alındığında, bu edebiyatın, günümüz de dâhil olmak üzere, ağırlıklı olarak sözlü bir gelenek yapısı içerisinde şekillendiği görülmektedir. Bundan hareketle, Kürt edebiyatında üretilen edebî ürünlerin ağırlık noktasının, halk edebiyatı alanındaki anonim türü eserlerden oluştuğunu söylemek mümkündür.

Kürt Halk edebiyatı muhtevasında değerlendirilen anonim türü şiirler, sahip olduğu niceliksel zenginlik ve yaygınlığa rağmen isimlendirme konusunda bir tür karmaşa içerisinde. Anonim halk şiire türlerinden olan mani (qewlêrk), bilmece (mamik), tekerleme (zûgotinok), destan (lawik) ve ağıt (zêmar) gibi pek çok anonim şiir türü, sözlü edebî kültürün hâlâ çok canlı olduğu farklı bölgelerde farklı şekillerde isimlendirilmektedir. Örnek vermek gerekirse; ölen bir kişinin ardından duyulan üzüntüyü ve ölen kişinin iyi vasıflarının anlatıldığı bir tür olan zêmar, Mardin civarında dûrik, diğer birçok bölgede de zêmar, kilam veya kimi zaman da stran şeklinde isimlendirilebilmektedir. Bu durumu daha pek çok anonim tür için de söz konusu etmek mümkündür. Belirtilen durumun en önemli sebeplerinden biri, Kürt nüfusun kendi içindeki iletişim kopukluğu olmuştur. Bu iletişimsizlik sonucunda oluşturulan sözlü edebî birikimin aktarılacak bir tür edebî birliğin sağlanması zorlaşmıştır. Söz konusu isim farklılıklarının diğer bir sebebinin de bu tür ürünler üzerindeki bilimsel çalışmaların çok geç yapılmaya başlanmış olmasıdır.

Anonim Kürt şiiriyle ilgili dikkat çeken diğer bir konu da bunların modern bilimsel ölçütlere göre tasnif edilmesi meselesidir. Bu türlerin net bir tanımlarının yapılarak öncelikle hangi isimle belirtmeleri gerektiği, sahip oldukları özelliklerin tespit edilmesi, komşu kültürlerde bunlara karşılık gelen türlerle aralarındaki farklı ve benzer yanların tespit edilmesi konusunda bugüne kadar kapsayıcı bir çalışma yapılmış değildir. Bu türlerin tanım, kapsam ve özellikleri net olarak ortaya konmadığı için de sağlıklı bir tasnif denemesinin yapılması pek mümkün görünmemektedir.

Anonim Kürt halk şiiri ile ilgili yapılabilecek en belirleyici ve faydalı tasnif denemelerinin; stran (melodik tarzda söylenen türler) olup olmamaları, kimler tarafından icra edildikleri,

hangi mekanlarda veya tören/toplantılarda icra edildikleri ve hangi konu kapsamında değerlendirilebileceklerine göre yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kürt edebiyatı, anonim, Kürt halk şiiri, isimlendirme, tasnif.

BUNALIM ve EDEBİYATA YANSIMASI

Mustafa SOLMAZ

Yrd. Doç. Dr. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu,
mustafasolmaz@yyu.edu.tr

ÖZET

Kentlerde yükselen binalar, teknolojinin getirdiği yeniliklerle beraber insanlara rahat bir yaşam sağlarken, insan ilişkilerinin de azalmasına, zaman içerisinde yok olmasına neden olmuştur. Büyük şehirlerde oluşan bu yeni yaşam biçimi modern toplumu ortaya çıkarmıştır. Böylece, beraber yaşayan insanların yaşantıları karmaşıklaşmış, bireylerin ruh halleri etkilenmiştir. İnsanı sadece fiziksel boyutuyla görerek maddi yönünü ele alıp manevi yönünü ihmal eden batı uygarlığı insanla hayvanı eşdeğer gördüğü için Kafka kendisini sinek gibi görerek yalnızlık ve korkuyu yaşamış, Camus dünyayı saçma olarak nitelemiş, Sartre insanı boş olarak görmüştür. Ünlü yazarların eserlerinin birçoğunda mutlaka bunalıma yer verilmiştir. Türk edebiyatında bunalımlarını edebiyata yansıtabilen yazarlardan bazılarını Ferit Edgü, Demir Özlü, Tezer Özlü, Yusuf Atılgan, Oğuz Atay şeklinde sıralayabiliriz. Hem dünya hem de Türk edebiyatındaki bu tip yazarların ortak özelliği, Modernizm, Varoluşçuluk ve Yeni roman akımlarından etkilenmeleridir. Bu tip yazarlara göre, aklına güvenip onunla hareket eden birey daha özgür, daha eşit olacaktır. O halde, değişmeyen evrensel ahlak kurallarının da yeniden düzenlenmesi gerekir. Kültür, ahlak, ticaret, bilim başta olmak üzere insanı ilgilendiren her şey sorgulanıp yeniden şekillenmelidir. Çünkü geleceğin toplumu ihtiyaçlarını karşılamak için organik olmayan yapay enerjiler kullanacaktır.

Daha fazla kazanıp daha fazla harcamayı esas alan, istediğini özgürce dilediği zaman yapmaya ve tüketim ekonomisine dayalı olan maddeci bir yapı üzerine kurulmuş bu yeni yapıdaki insanlar, kapitalist sistemdeki makinelerden birer parça haline dönüşmüş, bu düzenin esiri haline gelerek ruhlarını yitirmişlerdir. Kişinin yeryüzünde tek başına olduğunun farkına varması; o güne kadar öğrendiği, güvendiği ve ayakta kalmasının nedeni olan değerler sisteminin sarsılmasına neden olmuştur. Varoluşçu düşünce ile Modernizmin birlikte ortaya koyduğu akım geçmişle hesaplaşma düşüncesine neden olmuş ve bireylerde büyük bir iç çatışmayı beraberinde getirmiştir. Bu, Yeni Roman akımıyla birlikte Edgü, Atılgan, Özlü kardeşler, Atay gibi yazarları da derinden etkilemiş, yaşamlarında ve yapıtlarında bunu açıkça göstermişlerdir. Modernleşen insanın tüketim toplumuna dönüşmesi, bireyin ikinci plana itilerek etken konumdan edilgen bir konuma düşmesine neden olmuştur. Bu; kişilerin

toplumla uyumsuz hale gelmesinin, toplumsal değerlerin nedenlerini kavrayamamalarının ve kolayca bunalıma girmelerinin önünü açmıştır. Ele alacağımız yazarlar; Edgü, Özlü kardeşler, Atay ve Atılğan, yazdıklarıyla birçok okuru etkilemesini bilmiş, bir yönüyle de toplumda var olan ruhsal çatışmaları dile getirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: teknoloji, modernleşme, kültür, insan, bunalım

ÇEVRE KİRLİLİĞİNİN TOPLUM SAĞLIĞINA ETKİLERİ

Mustafa TALAS

Prof. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
mtalas@ohu.edu.tr

ÖZET

İnsanın çevresi sosyal yaşamını çok yönlü olarak etkileyen bir karaktere sahiptir. İnsanları beşikten mezara kadar etkileyen sosyal ve fiziksel ortama çevre denmektedir.

Yaşamının bütün gereklerini çevrede yerine getiren insanın bu çevrenin etkisinde kalması kaçınılmaz bir olgu niteliğinde olup, aynı zamanda, büyük bir öneme haiz olmaktadır.

Çevre kirliliği, insanın yaşamını sürdürdüğü çevrenin doğal koşullarına müdahaleler ile doğanın dengesinin bozulması olayına denilmektedir. Çevre kirliliğinin büyük oranda insanın müdahalelerinden kaynaklanmasından dolayı toplumsal boyutlarının da söz konusu olduğu bir gerçek niteliğindedir.

Temiz hava ve su imkanlarının azalması, besin kaynaklarının zarar görmesi, insanların yaşadığı çevrenin bozulması gibi hususiyetler sağlık bakımından çok büyük sorunlarla karşı karşıya kalınması demek oluyor. Bu durum, aynı zamanda, toplumsal sorunların ortaya çıkması anlamına gelmektedir.

Hava, toprak ve su kirlilikleri, besin kirlenmeleri, radyoaktif kirlenmeler, görüntü ve gürültü kirlilikleri ve ışık kirliliği gibi çevre kirliliklerinin tamamı sosyal yaşamda insanın yaşamdaki kalitesini olumsuz etkileyen ve insanı erken ölüme sevkeden, yanı sıra erken doğumları ve bebek ölümlerinin müsebbibi olan realitelerden olduğu söylenebilir.

Bunun yanı sıra, akut ve kronik hastalıklara da yol açan çevre kirliliği insanın neden olduğu ama bilinciyle insanın ortadan kaldırması gereken sorunlar olarak karşımızda durmaktadır.

Çevre konusunda elde edilebilecek bilinçlenmenin etkisiyle, insanların yaşam kalitesinde yükseltme meydana getirildiği gibi, insanların çevreyle daha barışık bir yaşam sergilemesi gibi sonuçlar elde edilmesini mümkün kılacağı açıktır.

Anahtar Sözcükler: Çevre, çevre kirliliği, sağlık, çevresel sorunlar ve insan sağlığı

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS AÇISINDAN ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER DERSİNE BİR BAKIŞ

Elvan YALÇINKAYA

Doç. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, eyalcinkaya@ohu.edu.tr

Mustafa TALAS

Prof. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, mtalas@ohu.edu.tr

ÖZET

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2017) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programlarının güncellenmesi çalışmaları kapsamında kamuoyunun görüş, öneri ve eleştirileri alınarak hazırlanmıştır. Öncelikle Taslak Öğretim Programı, askıya çıkarılmış; öğretmenler, veliler, akademisyenler, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşlarından öneriler ve görüşler istenmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşıma dayandığı belirtilmektedir. 2005 Öğretim Programında olduğu gibi bu öğretim programında da, sosyal bilgiler öğrenme alanları ve ünitelerinde; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimler ve insan hakları ve vatandaşlık bilgisi konuları yer almaktadır. “Kültürel farkındalık ve ifade” ise öğretim programının temel becerileri arasındadır.

Ortaokul Sosyal Bilgiler Öğretim Programında kültür ve miras konusu önemli bir yer tutmakta ve sosyal bilgiler dersinin doğası gereği somut olmayan kültürel miras eğitimi disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Bununla birlikte, somut olmayan kültürel miras ile ilgili konular her sınıf düzeyinde, yoğunluklu olarak “Kültür ve Miras” öğrenme alanında yer almaktadır. Temelde tarih odaklı olan bu öğrenme alanının kültür ve kültürel mirası ön plana çıkararak bir yapıya sahip olduğu ve Türk kültürünü oluşturan temel öğelerden hareketle kültürün korunması ve geliştirilmesini sağlayacak bir millî bilincin oluşturulmasının amaçlandığı programda belirtilmektedir. Ayrıca diğer öğrenme alanlarında da yer yer somut olmayan kültürel miras konuları ile ilgili kazanımlar yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Miras, Somut Olmayan Kültürel Miras, Sosyal Bilgiler, Öğretim Programı

ORTADOĞU'YU KAVRAMA: ETNİK-DİNİ YAPI VE BÖLGESEL SİYASET İLİŞKİSİ

Mustafa YETİM

Yrd. Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi üniversitesi

ÖZET

Tarihsel dönem içerisinde farklı etnik-dini toplulukların merkezi olan Ortadoğu bölgesindeki mevcut demografik yapının ve Ortadoğu kavramına ilişkin tartışmaların analiz edilmesi bu bölge özelinde yaşanan sosyo-politik tartışmaların daha güçlü bir zemine oturmasına katkı sağlayacaktır. Günümüzde çoğunluğunu Müslüman ve Arap kesimin oluşturduğu Ortadoğu'daki nüfusun etnik-dini durumu bölgesel-yerel siyasete de önemli oranda etki yapmaktadır. Bu bağlamda Arap milliyetçiliğine ve İslamcı düşünceye dayalı siyasi-sosyal hareketlerin ve rejimlerin geçmişteki ve günümüzdeki varlığı ve etkisini hatırlama, demografik oluşumun Ortadoğu'daki gelişmelerdeki etkisini anlamak açısından yeterli olabilir. Bu fikirsel unsurlardan Arap milliyetçiliği özellikle siyasal anlamda Cemal Abdül Nasır döneminde (1952-1970) Mısır ve kısmen Ortadoğu'da güç kazanırken ve Ayetullah Ruhullah Humeyni liderliğinde İran'da 1979 yılında gerçekleştirilen devrim sonrasında ise İslamcı hareketler Ortadoğu'da daha fazla görünür hale gelmiştir. Bu iki fikirsel akımın Arap ve Müslüman coğrafyasında gelişmesi bir tesadüf değil aksine mevcut sosyo-demografik yapının bir neticesidir. Dolayısı ile demografik yapı ve bölgesel-yerel siyaset arasındaki güçlü ve karşılıklı etkileşimi kavramak amacı ile bu çalışma, Ortadoğu kavramına ilişkin kısa bir tartışma yaptıktan sonra bu bölgedeki demografik yapının genel hatları ile bir değerlendirmesini yapmayı amaçlamaktadır. Bu tartışma esnasında son dönemde Ortadoğu bölgesinde güçlenen devlet dışı aktörlerin (*non-state actors*) ulus-aşırı etkileşimine ve bu çerçevede İslamcı ve Arap milliyetçisi fikirlerin etkisine değinilecektir. Özellikle 1980'li yıllardan itibaren Ortadoğu bölgesinde dini eğilimli devlet dışı oluşumların etkisinin arttığını dikkate aldığımızda bölgedeki ulus-aşırı fikirsel unsurların sadece devletler arası ilişkileri belirlemediği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Sünni yönetimindeki İran ile Şii eğilimli İran arasındaki Ortadoğu bölgesindeki rekabetin yoğunlukla mezhepsel rekabet temelinde açıklanması ulus-aşırı fikirlerin sadece devlet dışı aktörlerin kimliğinde değil devletlerarası ilişkilerde de belirli oranda etkili olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak Ortadoğu bölgesindeki kimliksel-fikirsel unsurların bu bölgedeki uluslararası ilişkiler gelişmelerine etkisini anlama çalışmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ortadoğu, Etnik Yapı, Dini Yapı, İslamcılık, Arap Milliyetçiliği

**SEÇMELİ DERSLERİN SEÇİMİ VE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ
STUDENT'S OPINION ABOUT CHOOSING AND TEACHING PROCESS OF
OPTIONAL LESSON**

Mehmet Ünsal İŞ

Öğretmen, MEB, unsal47@hotmail.com

Mürşet ÇAKMAK

Yard.Doç.Dr, Mardin Artuklu Üniversitesi, cakmak21@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı seçmeli derslerin seçimi ve öğretim sürecine ilişkin öğrencilerin görüşlerinin incelenmesidir. 2015 -2016 eğitim ve öğretim yılında Mardin ili Midyat ilçesinde yapılan bu çalışmaya ortaokul (N=170) öğrencileri dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak likert tipi derecelendirilmiş öğrenci anketleri kullanılmıştır. Toplanan anket sonuçlarının frekans ve yüzde dağılımları, aritmetik ortalamaları ve Cronbach's Alpha(α) güvenilirlik derecesi ($\alpha =0,882$) SPSS programı yardımıyla hesaplanmıştır. Elde edilen verilere göre cinsiyete göre, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve öğrencilerin ekonomik durumlarının seçmeli derslerin seçimine ilişkin görüşleri arasında istatistikî olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Seçmeli ders, Anne-baba eğitim durumu, Ekonomik durum

ABSTRACT

The aim of this research is to examine student's opinion about choosing and teaching process of optional lesson. In 2015-2016 Educational years in Midyat ,a county of Mardin, 170 students of secondary school were added for this work. Data collection tool types have been used to collect data. The frequency and percents and arithmetic averages and cronbach's Alpha ($\alpha =0,882$) conclusions of questionnaire have been calculated via help of SPSS program. There have not seen big differences in the conclusion of statistics on girl's and boy's choosing an optional lesson. In the same time there has not seen difference between students who their mothers and fathers have different education status. Also there is no important correlation between students' economic conditions and their choosing a lesson.

Keywords: Optional lesson, Educational Status of Father and Economic condition

PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE KONUSUNDAKİ DAVRANIŞLARI

Mürşet ÇAKMAK

Yrd. Doç. Dr. Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,

mursetcakmak@artuklu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerinin çevre konusundaki davranışlarının incelenmesidir. Çalışma, 2018 yılında Mardin Artuklu Üniversitesi ile Batman Üniversitesinde okuyan öğrenciler (N=207) ile yapılmıştır. Çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Veriler, 5’li likert tipi dereceli (her zaman, çoğunlukla, ara sıra, çok az ve hiç) ve üç alt boyuttan oluşan (çevresel ilgi, duyarlılık ve bilinç) çevresel davranış ölçeği ile toplanmıştır. Alt boyutların Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı sırası ile 0.80, 0.74 ve 0.76 ’dır. Veriler, SPSS programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi için t-testi tekniği kullanılmıştır. Sonuç olarak, çevresel ilgi alt boyutta erkekler lehinde, çevresel ilgi ve bilinç alt boyutlarda evli öğrenciler lehinde, bütün alt boyutlarda çevre ile ilgili üyelikleri olan öğrenciler lehinde istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin çevresel ilgi alt boyutunda “çok az”, çevresel duyarlılık alt boyutunda “çoğunlukla” ve çevresel bilinç alt boyutunda ise “ ara sıra” derecelerine katılım gösterdikleri görülmüştür.

Anahtar kelimeler: formasyon eğitimi, çevresel davranışlar, çevresel ilgi, çevresel duyarlılık, çevresel bilinç.

TÜRKİYE’DE İMALAT VE SANAYİ SEKTÖRÜNÜN CARİ İŞLEMLER DENGESİ ÜZERİNE ETKİLERİ (1990-2015)

Nazife Özge KILIÇ

Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, nokilic@agri.edu.tr

Murat BEŞER

Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, mbeser@agri.edu.tr

ÖZET

Cari işlemler dengesi hesabı, bir ülkenin makroekonomik performansını yansıtan en önemli ekonomik göstergelerden biridir. Pek çok ülkede olduğu gibi, Türkiye’de de en önemli ekonomik göstergelerin başında gelmektedir. Bu çalışmada, imalat ve sanayi sektörlerinin cari işlemler dengesi üzerindeki etkisi 1990-2015 dönemini kapsayan yıllık verilerle Türkiye ekonomisi için zaman serisi analizi çerçevesinde iki farklı model yardımı ile ayrı ayrı tahmin edilmiştir. Analizde kullanılan değişkenler, cari işlemler dengesi, sermaye, imalat ve sanayi olarak belirlenmiştir. Araştırmada serilerin durağan olup olmadıklarını test etmek için ADF ve Philips-Perron birim kök testi uygulanmıştır. Yapılan bu testler sonucunda serilerin aynı dereceden durağan olduklarının tespit edilmesi sonucu Johansen Eşbütünlük testine karar verilmiştir. Daha sonra uzun dönemli eşbütünlük katsayılarını test etmek için FMOLS, CCR ve DOLS testlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğu tespit edilirken, imalat ve sanayiden cari işlemler dengesi üzerine herhangi bir nedensellik ilişkisi bulunmamıştır. Yapılan regresyon analizinde ise, imalat ve sanayinin cari işlemler dengesi üzerindeki etkisinin pozitif ve istatistiksel anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cari İşlemler Dengesi, İmalat Sektörü, Sanayi Sektörü, Johansen Eşbütünlük, Granger Nedensellik Testi

BEŞERİ SERMAYE VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: SEÇİLMİŞ APEC ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

Murat BEŞER

Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, mbeser@agri.edu.tr

Nazife Özge KILIÇ

Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, nokilic@agri.edu.tr

ÖZET

Dünyada yapılan araştırmalarda ülkelerin ekonomik kalkınması üzerinde beşeri sermayenin önemli payının olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle 20.yy ortalarından itibaren ülkelerin kalkınma ve büyüme sürecinde yaşadıkları sorunların çözümünde beşeri sermaye dikkat çekmeye başlamıştır. Büyümenin itici gücü olan faktörlerin birikimini ve büyüme sürecinin işleyişini araştıran İçsel Büyüme Teorisi, ekonomilerde yaşanan büyüme sürecinde fiziki sermaye ile açıklanamayan faktörlerinde var olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Günümüz ekonomilerinin büyüme süreçlerinde de büyük bir yere sahip olan beşeri sermaye faktörü çalışmada insani gelişim endeksi olarak ele alınmış ve ekonomik büyüme üzerindeki etkisi APEC üyesi olan seçilmiş 5 (Hong Kong, Japonya, Çin, Singapur, Kore) ülke için 1990-2016 yılları arasında panel veri analizi yardımıyla incelenmiştir. Değişkenler için öncelikle yatay kesit bağımlılığı ve homojenlik testleri yapılmıştır. Paneli oluşturan ülkeler arasında yatay kesit bağımlılığı tespit edildiği için serilerin durağanlığını incelemek üzere yatay kesit bağımlılığını dikkate alan ikinci nesil birim kök testlerinden Hadri-Kruzomi testi ve nedensellik testi için ise Emirmahmutoglu ve Köse (2011) nedensellik testi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre ekonomik büyümeden insani gelişim endeksine doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İçsel Büyüme Teorisi, Ekonomik Kalkınma, Beşeri Sermaye, Ekonomik Büyüme, Panel veri Analizi

TÜKETİCİLERİN ORGANİK ÜRÜN TÜKETİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Şule HAKYEMEZ

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Nermin BAŞI

Yrd.Doç.Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, nerminbahsi@osmaniye.edu.tr

ÖZET

Günümüzde bütün dünya ülkelerinin üzerinde durduğu önemli konulardan biri insan sağlığı, diğeri ise çevre sorunlarıdır. Konvansiyonel tarım ve tarım ürünlerinin artan olumsuz etkileri karşısında, organik tarıma geçiş büyük önem kazanmıştır. Organik (ekolojik) tarım, çevre korunmasına yönelik, tarımsal çevre kirliliğini önleyebilecek, insanlar üzerinde kimyasalların olumsuz etkilerini ortadan kaldıracak bir alternatif tarım yöntemidir. Sağlık ve çevre kaygısı tüketicilerin satın alma alışkanlıklarını da etkilemekte ve organik ürünlere olan talepleri de artmaktadır. Gelişmiş ülkelerde tüketicilerden ve çevre örgütlerinden gelen isteklerle organik ürünlere talep başlamıştır. Zaman içerisinde artan bu talep, organik ürün üretiminin ve organik ürün pazarlarının dünya genelinde yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bu talebin yoğunluğu özellikle de gelişmiş ülkelerde daha fazla hissedilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde de özellikle sağlık kaygısı tüketicileri daha doğal besinler tüketmeye yönlendirmektedir. Ancak dünya genelinde organik ürün üretiminin yetersizliği bu ürünlerin fiyatının konvansiyonel ürünlerden daha fazla olmasına neden olmaktadır. Bu durum özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki tüketicilerin organik ürünlere olan talebinin daha az olmasına neden olmaktadır. Ayrıca organik ürün pazarlarının bu ülkelerde hızlı bir şekilde yaygınlaşması da mümkün olamamaktadır. Bu çalışmada, tüketicilerin organik ürün bilgilerinin ve tercihleri etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Osmaniye ilindeki tüketicilerle yüzyüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, tüketicilerin organik gıda satın alma tercihlerini etkileyen üç faktörün öne çıktığı gözlemlenmektedir. Bunlar; güvenilirlik, sağlık, çevresel duyarlılıktır. Araştırma kapsamında tüketicilerin organik gıda satın alma tercihlerinin demografik özelliklere göre değişkenlik gösterip göstermediği de araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Organik ürün, organik gıda, tüketici tercihi

TÜKETİCİLERİN ORGANİK VE KONVANSİYONEL ZEYTİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Hatice SUVATÇI

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Nermin BAŞI

Yrd.Doç.Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, nerminbahsi@osmaniye.edu.tr

ÖZET

Dünya nüfusunun hızlı artışı, var olan gıda talebini karşılamak için üreticilerin hızlı gıda üretimini sağlamak ve verimi arttırmak amacıyla gıda üretiminde birtakım hormonlar, gübreler vb. maddeler kullanmasına neden olmuştur. Bunların yanı sıra kaliteli üretim yapmak amacıyla böcek öldürücü zirai ilaçların kullanımını ve gıda çeşitliliğini sağlamak amacıyla da gıda katkı maddelerinin kullanımı artmıştır. Bu zararları önlemek, daha sağlıklı beslenmek amacıyla organik tarım, organik ürün gibi kavramlar ortaya çıkmıştır ve dünya genelinde de yaygınlaşmaktadır. Organik ürün; organik yapısı bozulmamış toprakta, kimyasal herhangi bir ilaç kullanmadan, her aşaması kontrol dahilinde üretilmiş olan gıda olarak tanımlanmaktadır. Organik üründe insan sağlığına zarar verebilecek maddeler bulunmadığı için tüketiciler tarafından daha çok tercih edilmeye başlanmıştır. Bu çalışmada, organik olarak üretilmiş zeytin ve konvansiyonel olarak üretilmiş zeytinin satın alınması sürecinde tüketici davranışlarının ve tüketici tercihlerini etkileyen faktörlerin incelenerek karşılaştırma yapılması amaçlanmıştır. Araştırma Osmaniye ilindeki tüketicilerle yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre tüketicilerin organik olduğunu düşündükleri ürünü ağırlıklı olarak tercih ettikleri ancak organik ürün kavramını tam olarak bilmedikleri için köyde yetişen her ürünü organik olarak algıladıkları belirlenmiştir. Tüketiciler zeytinin köyde yetişmiş olmasının sağlık ve güvenilirlik açısından yeterli olduğu görüşüne sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Organik zeytin, konvansiyonel zeytin, tüketici davranışları

**BARAJLARIN YARATTIĞI MEKÂNSAL DÖNÜŞÜMÜN SOSYOLOJİK
SONUÇLARI: ALKUMRU- KIRAZLI ÖRNEĞİ
THE SOCIOLOGICAL RESULTS OF SPATIAL REFORMATION CREATED BY
DAM CONSTRUCTIONS: ALKUMRU-KIRAZLI SAMPLE**

Nimet TEĞİN

Öğrt. Gör., Siirt Üniversitesi

ÖZET

Barajlar, yapıldığı bölgelerde fiziksel değişimin yanında sosyolojik değişikliklerde sebep olmaktadır. Baraj bölgelerinde yaşayan insanlar, barajlardan dolayı ekonomik, psikolojik ve sosyolojik olarak etkilenirler. Bu çalışmanın amacı, barajların yapıldığı çevrede yaşayan insanların, barajlara bakış açılarını, barajların kendi toplumsal yapılarında meydana getirdiği değişiklikleri ve oluşan mekânsal dönüşümü amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmanın konusunu; Siirt ilinde yer alan Alkumru ve Kirazlık barajları ve bu baraj bölgesinde yer alan Meydandere köyünün sakinleri oluşturur. Bu bağlamda Meydandere köyünde yaşayan 7 erkek ve 5 kadın olmak üzere toplamda 12 kişiyle nitel araştırma yöntemi kullanılarak derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Araştırma sonucunda, barajların; yapıldığı bölge de yaşayan insanlar üzerinde, farklı tutum ve algılar oluşturduğu, toplumsal yapılarında ve mekânsal dönüşümlerinde etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Baraj, Alkumru-Kirazlık Barajı, Meydandere Köyü, Mekân, Mekânsal Dönüşüm, Toplumsal Yapı.

ABSTRACT

Dam constructions cause not only spatial changes but also sociological ones in the locations where they are built. The local people living within the surroundings of dam construction areas are affected economically, psychologically and sociologically by them. This study aims at analyzing the perceptions of local people about the dams constructed in their living areas, the changes such construction works bring about in their communal life and spatial impacts it causes on the environment. Within this scope, the participants of this study are the local people of Meydandere village and the dam samples are Alkumru and Kirazlik dams. Seven men and five women, 12 in total, from Meydandere village have been interviewed to collect related data for a qualitative study. The results of the study showed that the dam constructions caused a variety of perceptions and attitudes for different people living in the surroundings of

the construction area and it was seen that such dam projects did have an impact on the spatial changes of the environment.

Key words; Dam, Dams of Alkumru-Kirazlı, Meydandere village, location, spatial change, communal structure

**SİİRT İLİNDE İNTİHAR GİRİŞİMLERİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR
ARAŞTIRMA
A SOCIOLOGICAL RESEARCH OF SUICIDE ATTEMPTS WITHIN THE
BORDERS OF SIIRT PROVINCE**

Nimet TEĞİN

Öğrt. Gör., Siirt Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışma; 2008 - 2013 yılları arasında Siirt ilinde meydana gelen intihar girişimlerini konu edinmektedir. Çalışma kapsamında, 347 intihar teşebbüsü vakası incelenmiştir. Bu çalışmada, intihar teşebbüsünden dolayı Siirt Devlet Hastanesinde, yetkililer tarafından doldurulan bilgi formundan elde edilen veriler, derlenerek yorumlanmıştır. Bu tezde intihar girişimleri, Siirt ili bağlamında ilin; sosyo-demografik, ekonomik ve kültürel bağlamında yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın amacı, bu yıllar arasında Siirt ili evreninde intihar girişimi vakalarının nasıl bir seyir izlediği, intihar teşebbüsünde bulunanların nasıl bir profile sahip oldukları, intihar girişiminde öne çıkan faktörlerin neler olduğu Siirt ilindeki intiharlar girişimlerinin diğer yerleşim yerlerindeki intihar girişimlerinden farklı kılan özelliklerinin olup olmadığını belirlemektir.

Anahtar Kelimeler: Siirt ili, İntihar Girişimleri.

ABSTRACT

This study aims at analyzing the suicide attempts in Siirt province between 2008-2013. 347 suicide events were analyzed within the study. Data was collected from the reports of officials in Siirt State hospitals about these committing suicide incidents. The suicide attempts were analyzed according to socio-demographic, economic and cultural factors. What processes those suicide attempts went through within the borders of Siirt province, what profiles the subjects of suicides had, which factors were foregrounded about the suicide attempts and finally whether the attempts in Siirt province had differing aspects from other provinces in the region were analyzed accordingly.

Key words: Siirt Province, Suicide Attempts.

**MİMARİ YAPILARDAKİ ESTETİĞİN VE RENK ETKİSİNİN GİYSİ
TASARIMLARINA YANSIMASINDA MARDİN ÖRNEĞİ
THE EXAMPLE OF THE MARDİN REFLECTING THE ESTETIC
ARCHITECTURAL STRUCTURES AND THE COLOR EFFECT ON THE
CLOTHING DESIGNS**

Nuray DEMİREL AKGÜL

Öğr. Gör. Gazi Üniversitesi , nuraydemirel@gazi.edu.tr

ÖZET

Estetik nitelikler güzellik ya da çirkinliği belirlerken, Kant'a göre" güzellik genelde kuşkuya yer vermeyecek bir şekilde insanda hoşnutluk yaratır". Nesnelere, seyredende duyuları harekete geçiren estetik "mesajlar" yayarken; etki seyreden kavrayışına ve hassasiyetine bağlıdır. Birçok kişinin mimari yapılarda estetik nitelikler bulunabileceği konusunda kuşkuları olmasına rağmen, estetik tüm kültürlerde var olan çok sayıda yapı ile kendini göstermektedir.

Giysi tasarımları kendine yarayan estetik bilgilerin araştırılmasında mimariden olan yansımaları ve estetik repertuarı kullanmakta, ortak olan estetik yaklaşımları kendi ürünlerine aktarmaktadır. Bu aktarımlarda çoğu zaman popüler kullanımlardan alıntılar olsa da modanın hızlı ve yaygın tüketiliyor olması bu popüler tavrı desteklemektedir.

Günümüzde birçok disiplin, tasarım alanlarının farklı seviyelerinde, fikirlerin sistematik kurgusundan, konstrüksiyonlara varan süreçte birbirlerinden etkilenmekte, içeriklerini ilişkilendirmektedir. Bunun sonucu olarak, tasarımlar çok boyutlu kavramlarla zenginleşmektedir. Bu disiplinler arasında "Mimarlık ve Giysi Tasarımı" da hareket ve geçiş ilkelerini kullanarak ilgi alanlarını genişletmekte, bilgi ve teknolojilerini diğer alanlarla ve birbirleriyle paylaşmaktadırlar.

Bir yaratma ve inşa etme eylemi olarak ortaya çıkan ve yaşamı temsil eden mimari yapılar, tarihsel süreçte pek çok alanı etkilediği gibi pek çok alandan da etkilenmiştir ve bu alanların başında giysi modası yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı ; mimaride yapı formlarındaki estetik algı ve renk etkisini giysi tasarımlarına yansıtmaktır. Bu amaçla Mardin'de var olan, tarihi boyutta dikkat çeken mimari yapılar incelenmiş ve bu yapılar esin kaynağı olarak giysi tasarımlarında kullanılmıştır. Farklı bölgelerde tarihsel süreçlere göre yapılan ve günümüze kadar ulaşan Mardin mimari yapılarının giysi tasarımlarında kullanılarak yaşatılması ,

disiplinlerarası çalışmanın önemini ortaya koyması ve tasarımcılara ilham kaynağı olması açısından bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Mardin, Kültür, Giysi, Mimari Yapı, Tasarım

ABSTRACT

As aesthetic qualities determine beauty or ugliness, Kant says that "beauty creates pleasure in the human body in a way that generally does not include ambiguity". While the objects radiate aesthetic "messages" that move the senses on the watch, the effect depends on the understanding and sensitivity of the viewer. Although a lot of people have doubts that aesthetic qualities can be found in architectural structures, aesthetics are manifested by the numerous structures that exist in all cultures.

Clothing design uses the reflections and aesthetic repertoire from the architect to investigate the aesthetic information that is useful for them, and transfers the common aesthetic approaches to their own products. Although these quotations from popular uses are often quoted in these transcriptions, it is this popular attitude that the fashion is being consumed quickly and widely.

Today, many disciplines relate their contents to each other in different levels of design space, from systematic fiction of ideas to constructions. As a result, designs are enriched by multidimensional concepts. Among these disciplines, "Architecture and Clothing Design" uses the principles of movement and transition to expand their field of interest and share their knowledge and technology with other fields and with each other.

The architectural structures that emerged as a creation and building act and which represent life are influenced in many areas as well as affecting many fields in the historical process, and clothing fashion is at the head of these fields. The purpose of this research ; to reflect the aesthetic perception and color effect on the architectural forms of the architecture to the garment designs. For this purpose, the architectural structures in Mardin, which draw attention to the historical dimension, have been examined and these structures have been used as inspiration in clothing design. It is thought that this study is important in terms of keeping the Mardin architectural structures, which are made according to historical processes in different regions according to historical processes, in clothing designs, showing the importance of interdisciplinary work and being a source of inspiration for designers.

Key words: Mardin, Culture, Clothing, Architecture, Design

SARAY KADINLARININ GİYİMİ VE KUMAŞLARINDA KULLANILAN MOTİF ÖZELLİKLERİ

Merve SERİNÖZ DANIŞMAN

Gazi Üniversitesi, mervedanisman@gazi.edu.tr

Nuray DEMİREL AKGÜL

Gazi Üniversitesi, nuraydemirel@gazi.edu.tr

ÖZET

Osmanlılar’ da kadının algılanışı, halk ile saray arasındaki yönetim ilişkilerine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Saray haremındaki kadınlar, değişik köklerden ve inançlardan gelen kadınlardır. Bu sebeple yetiştirilmelerine kendi inanışları ve yaşam kültürleri de saray kuralları olarak eklenmektedir. Bu da halk kadınlarının sahip olduğu özelliklerden çok farklı olmalarına neden olmaktadır.

Tarihçiler; Osmanlılar’ daki haremi herhangi bir oyun veya eğlence yeri olarak değil, bir tür manastır veya okul olarak ifade etmektedir. Çünkü önemli olan, hareme gelen kadının en iyi şekilde eğitilmesi ve evlilik yapmasıdır.

Bu sebeptendir ki, haremden bulunan saray kadınlarının giysileri de bu eğitilme çerçevesi içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Osmanlı harem kadınlarının giysileri ile ilgili bilgilerin çoğunu, yabancı ressamların resimlerinden, Levni’ nin minyatürlerinden ve saray kayıtlarından öğrenmekteyiz.

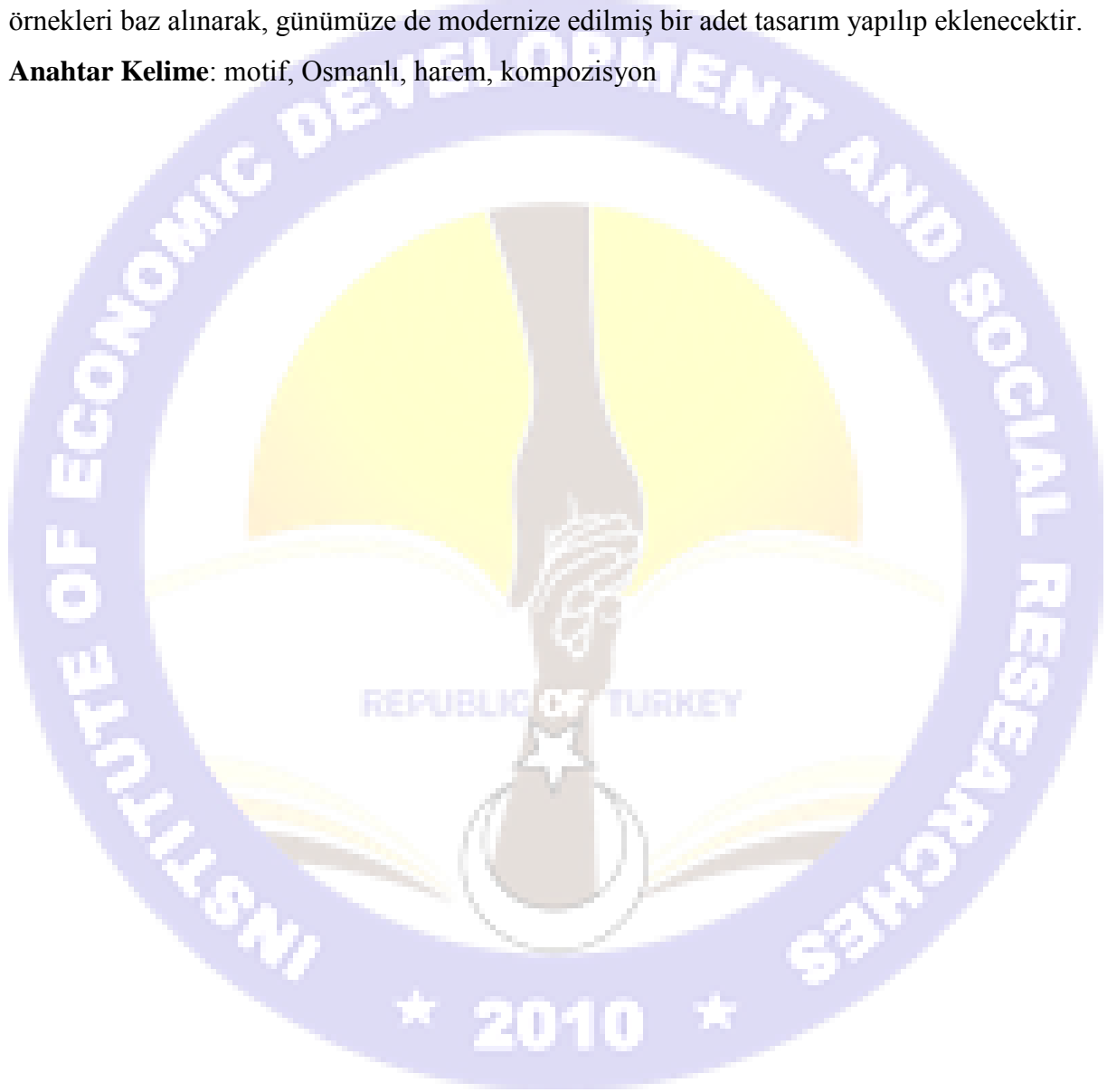
Osmanlı sarayı kumaşa çok önem vermiş, ve belli bir merkezden yöneterek kontrol altına almıştır. Tükler’ in esas üstünlüğü ipekli kumaşlardır. İpekli kumaşlarda kullandıkları renk, motif ve kompozisyonlar ciddi anlamda kaliteli ve mükemmel denecek seviyededir.

XVII. yüzyıl kumaşlarında daha bir canlılık, çeşitlilik göze çarpar. Klasik dönemin natüralist üsluptaki çiçek ve bitkisel bezemeleri aynı başarı ile kumaş desenlerine uygulanmış fakat kullanılış tarzında ve yerleştiriliş biçiminde bazı değişiklikler olmuştur. Nakkaşlar XVI. yüzyıl tutucu halklarından çok; zengin, abartılmış, Barok görüş içeren desenler yaratmışlar. (Gürsu 1988: 108)

Nakkaş Osman tarafından yapılmış minyatürlerdeki şahısların kaftan kumaşları, resmi geçitte Lonca üyelerinin ellerinde taşıdıkları, yollara serdikleri “payendez” adı verilen kumaş örtülerinin bezemeleri o dönem kumaşları hakkında bilgi vermektedir. Süsleme sanatının dönemlere, milletlere göre damgasını vuran en belirgin özelliği motiflerdir. XV. ve XVII. yüzyıl süsleme sanatının en üst düzeye ulaştığı bir dönem olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğunda kumaş sanatı imparatorluğun ekonomik ve siyasi durumuna paralel olarak XVI. ve XVII. yüzyıl teknik ve sanat yönünden en mükemmel çağını yaşamıştır. Bu sebeple de bildiri; XVII. yy padişahlarından olan IV.Murat döneminin harem giysileri ile sınırlandırılmış olup, giysilerde kullanılan kumaşların renk, motif ve kompozisyon özellikleri konu olarak ele alınmıştır. Bildiri içerisinde; 17. yy harem kadın giyim örnekleri baz alınarak, günümüze de modernize edilmiş bir adet tasarım yapıp eklenecektir.

Anahtar Kelime: motif, Osmanlı, harem, kompozisyon

DAVRANIŞSAL FARKLILAŞMA: ÖĞRENCİLERİN DERS GEÇME KRİTERLERİNDE DAVRANIŞSAL SESSİZLİK BAĞLAMINDA ANALİZLERİ VE BİR UYGULAMA

Nurcan GÜNCE

Öğr. Gör. Kocaeli Üniversitesi, nurcan.gunce@kocaeli.edu.tr

Gönül KONAKAY

Yrd.Doç.Dr. Kocaeli Üniversitesi, gonul.konakay@kocaeli.edu.tr

Asiye YÜKSEL

Öğr. Gör. Kocaeli Üniversitesi, asiye.yuksel@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Çalışanların mesleklerine ilişkin bilgi ve becerilerini, görüşlerini örgütlerinde bilinçli olarak ifade etmemeleri durumu olan örgütsel sessizlik, örgütlerin gelişim ve başarıları önündeki önemli bir engel olarak görülmektedir. Öğrencilerin de birey olarak davranışsal sessizlik içinde olmaları mezun olduklarında çalışma ve toplumsal hayatlarında bireysel olarak kuruma ve topluma vereceği katkı, kararlara katılım düzeyi, bu ve benzeri olumlu davranışlardaki istekliliği, yaratıcılığı da mesleki başarısı açısından önemli görülmektedir.

Davranışların analizi örgütlerin daha etkin yönetilebilmeleri için önemli görülmektedir. Bireylerin gösterdikleri davranışlar gelişimin başarısı için önemlidir. Bu çerçevede sessizlik davranışı örgütlerin, toplumların ve nihayetinde ülkelerin gelişmesini engelleyici bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışma, meslek yüksekokulunda okuyan 189 katılımcı öğrenci bağlamında Z kuşağını davranışsal sessizlik olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Örnekleme cinsiyet ve medeni durum farkına ilişkin istatistiksel anlamlılıkta bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Araştırma; literatürel anlamda çalışılmadığı düşünülen “öğrencilerin örgütsel sessizliği” veya bu makale de adlandırılan “davranışsal sessizlik” konusunda farkındalık yaratmayı hedef almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Z Kuşağı, Davranışsal Sessizlik, Davranışsal Farklılaşma, Eğitim, Örgütsel Sessizlik

KÜLTÜRLERARASI ETKİLEŞİMDE GİYSİ FAKTÖRÜ: AMELIA BLOOMER-TURKISH DRESS

Nurcan KUTLU YAPICI

Yrd. Doç. Pamukkale Üniversitesi Denizli Teknik Bilimler MYO

Tasarım Bölümü, nkutlu@pau.edu.tr

ÖZET

Giysi-giyinme olgusu, iklim şartlarından kaynaklanan korunma, örtünme ihtiyacı çevresel faktörler, toplumları oluşturan iç dinamikler (din, ırk, dil, gelenek-görenek vb.), birey olma sürecinde kişilik yapıları, beğenileri, yaşama ve düşünme tarzlarında ki değişimlerin etkisiyle bedeni kuşatan ikinci bir ten olma fenomenini yaratmıştır. Toplumlar ise uygarlık, tarihi boyunca karakter ve yaşam biçiminin etkisiyle giyimde farklılıklar meydana getirmişlerdir. Kültürel değişimin, toplumların karakteristiklerinin belirlenmesindeki önemine bakıldığında toplumsal değişimin kültürler arasında da yoğun bir etkileşim yarattığı görülmektedir.

Giysi tarihinde farklı uygarlıklarda ve zamanlarda kullanılan giysilerin değişimi, uygarlıkların gelişim süreci tarafından belirlenmektedir. Giysiler genellikle kişisel beğenileri ve kültürel değerleri yansıtırlarken bazı uygarlıklar giysilerindeki kültürel dönüşümlerde kimi zaman istikrarlı olmuş, kimi zaman da baskın olan kültürlerin etkisi altında kalmışlardır. Ticari ve kültürel alışveriş, giysi tarihinde birçok giysi formunu etkilemiş ve yeni formların doğmasına katkı sağlamıştır. Batı ve doğu kültürlerinin kendine has özelliklerini giysilerde teknik ve estetik açıdan giysinin bedenle kurduğu görsel ilişkinin ve giysi parçalarının bir araya gelme biçimlerinin farklılığında gözlemlemek mümkün olmaktadır. Avrupa da erken Ortaçağ döneminden beri erkek ve kadın giysilerine bakıldığında beden çok daha fazla vurgulandığı görülmektedir. Bu nedenle Avrupa giysilerinde cinsiyet ayrımı Osmanlı giysilerine oranla daha da belirgindir. Örneğin giysi tarihinde *bifurcated garment* olarak ifade edilen ve giysiler arasına giyilen pantolon, Avrupa ve Amerika da ki kadınlar için 19. yüzyılda *Bloomer giysisi* – *Turkish Dress* olarak bilinen giysi çıkana kadar giyilmesi imkânsız olan bir giysi olmuştur. Pantolona benzeyen “*Bloomer Giysisi - Turkish Dress - Türk Şalvarı*” olarak da isimlendirilip eteklerin altına gizlenmiş iç giysi olarak kullanılmıştır. Oysaki Osmanlı İmparatorluğu’nda şalvarlar hem erkek hem de kadınlar giydiği rahat bir giysi formu olarak günümüzde dahi özelliğini ve kullanışlılığını korumaktadır.

Bu çalışma kültürlerarası etkileşimde önemli bir rol oynayan giysi-giyinme olgusunun kadın hareketlerinde batı toplumunda bir devrim niteliği kazandıran ve literatüre “*Bloomer Giysisi-Turkish Dress*” olarak giren şalvar-pantolon formunu ve etkilerini incelemek amacı ile planlanmıştır.

Anahtar Kelime: Kültürlerarası Etkileşim, Giysi ve Kültür, “*Bloomer Giysisi-Turkish Dress*”.

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTEYE YERLEŞME DURUMLARINA İLİŞKİN BİR ANALİZ

Yrd.Doç.Dr. Nurettin BELTEKİN

Mardin Artuklu Üniversitesi, nbeltekin@yahoo.com

Ahmet BABAYİĞİT

Mardin Artuklu Üniversitesi, ahmedahmedo_21@hotmail.com

ÖZET

Ortaöğretim kurumlarının amaçlarından biri öğrencileri birçok yönden bir üst öğrenime hazırlamaktır. Sözkonusu hazırlama süreci sadece akademik hazırlığı değil aynı zamanda sosyo-kültürel olarak da bir hazırlığı gerektirmektedir. Çünkü birçok öğrenci farklı sosyal ve kültürel ortamı olan kendi şehri ya da ilçesi dışındaki bir üniversiteye yerleşmektedir. Aynı zamanda bu hazırlama süreci anne ve babalarının ya da şehir/ilçelerindeki mesleklerden farklı meslekler edinmeyi sağlayacak hazırlığı da içermektedir.

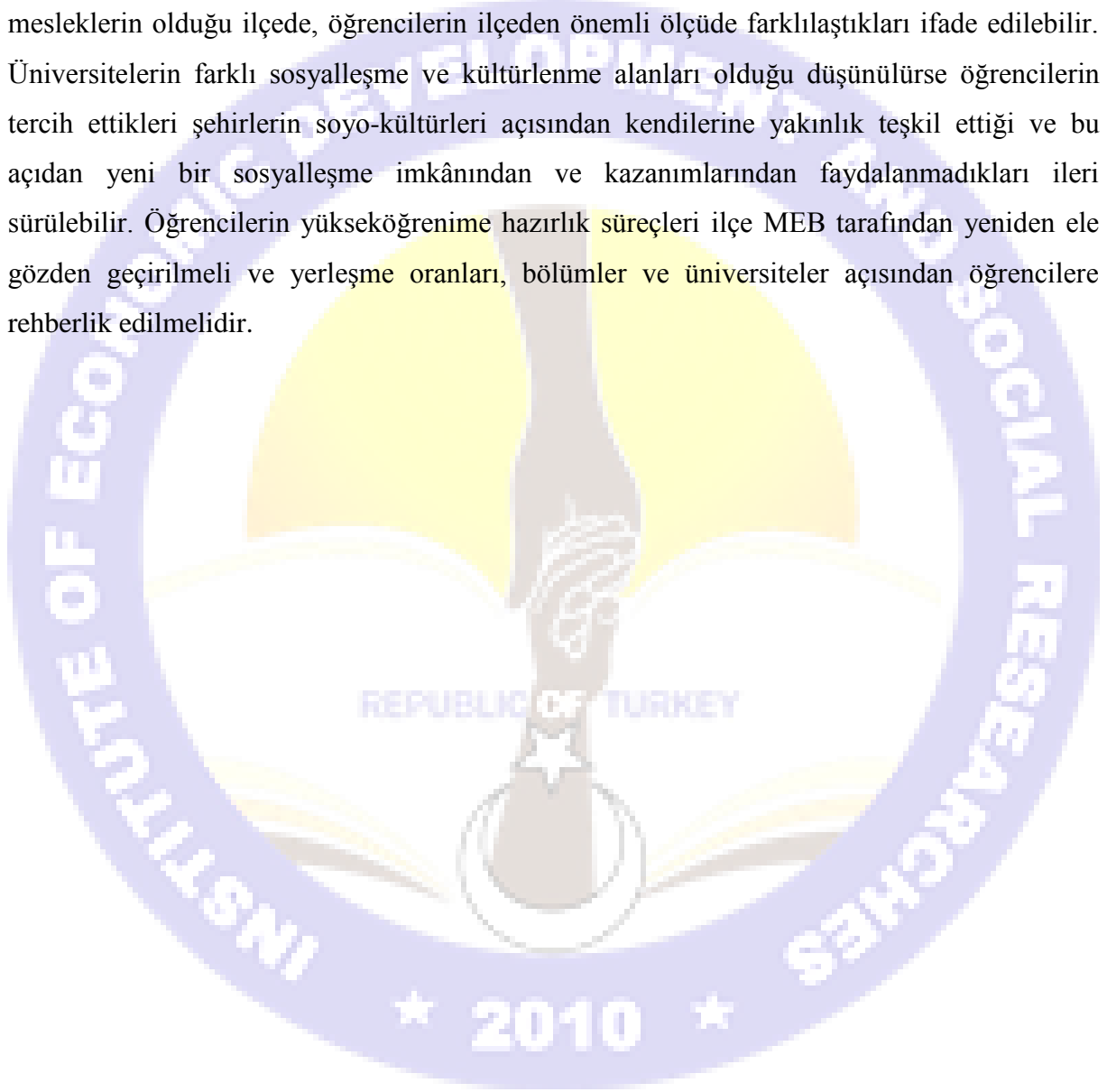
Bu çalışmanın amacı ortaöğretim kurumları öğrencilerinin yükseköğretime yerleşme oranlarını, bölüm ve üniversite tercihlerini saptamaktır. Araştırmanın örneklemini Diyarbakır Lice ilçesinde bulunan iki ortaöğretim kurumu oluşturmaktadır. Çalışma 2014-2017 yılları arasında mezun olan öğrenciler ile sınırlı ve konu edilen ortaöğretim kurumlarının veri tabanlarına dayalı istatistikî bir çalışmadır. Lice ilçesinde bir Anadolu Lisesi ve bir Çok Programlı Anadolu Lise olmak üzere farklı türde iki ortaöğretim kurumu bulunmaktadır.

2014-2017 yılları arasında Diyarbakır Lice ilçesinde bulunan iki orta öğretim kurumundan toplamda 709 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğrencilerden 131'i yükseköğrenime yerleşmiştir. Toplamda öğrencilerin % 18.47'si yerleşmiştir. Yerleşen bu 131 öğrencinin 80 (%61) tanesi kız 51 (%39) tanesi ise erkektir. Öğrencilerin % 81.53'ü ilk senesinde herhangi bir yükseköğretim programına yerleşmemiştir. Çok Programlı Anadolu Lisesinden mezun olan kızların %11.74'ü, erkeklerin ise %14.78'ii bir yükseköğretim programına yerleşmiştir. Anadolu Lisesinden mezun olan kızların %35.66 si, erkeklerin ise %20.96 si bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.

Öğrencilerin 76'si önlisans programına yerleşirken, 55 öğrenci ise lisans programlarına yerleşmiştir. Öğrencilerin yerleştiği önlisans programlarında Bilgisayar Programcılığı, Elektrik, Elektronik Teknolojileri, Elektronik Haberleşme ve İşletme öğrencilerin daha çok tercih ettiği programlar olurken, lisansta ise yoğunlaşma Türkçe Öğretmenliği, İlahiyat, Ebelik, Kamu Yönetimi ve Türk Dili ve Edebiyatı programlarında olmaktadır. Öğrencilerin

yerleştikleri üniversitelere bakıldığında öğrencilerin yoğun bir şekilde Diyarbakır, Bingöl, Mardin ve Bitlis gibi çevre illeri tercih ettikleri görülmektedir.

Ortaöğretim öğrencilerinin yükseköğretim kurumlarına yerleşme oranı incelendiğinde %18 gibi oldukça düşük bir düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bu oran ilçedeki ortaöğretim kurumlarının akademik açıdan öğrencileri yükseköğrenime yeterince hazırlayamadıklarını göstermektedir. Yerleşilen bölümler açısından incelendiğinde, tarım ve ticaret yoğunluklu mesleklerin olduğu ilçede, öğrencilerin ilçeden önemli ölçüde farklılaştıkları ifade edilebilir. Üniversitelerin farklı sosyalleşme ve kültürlenme alanları olduğu düşünülürse öğrencilerin tercih ettikleri şehirlerin soyo-kültürleri açısından kendilerine yakınlık teşkil ettiği ve bu açıdan yeni bir sosyalleşme imkânından ve kazanımlarından faydalanmadıkları ileri sürülebilir. Öğrencilerin yükseköğrenime hazırlık süreçleri ilçe MEB tarafından yeniden ele gözden geçirilmeli ve yerleşme oranları, bölümler ve üniversiteler açısından öğrencilere rehberlik edilmelidir.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE İKİ DİLLİ ÇOCUKLARIN SOSYAL GELİŞİMİ

Öğretim Görevlisi Mine AYANOĞLU
Mardin Artuklu Üniversitesi, minekidir@hotmail.com

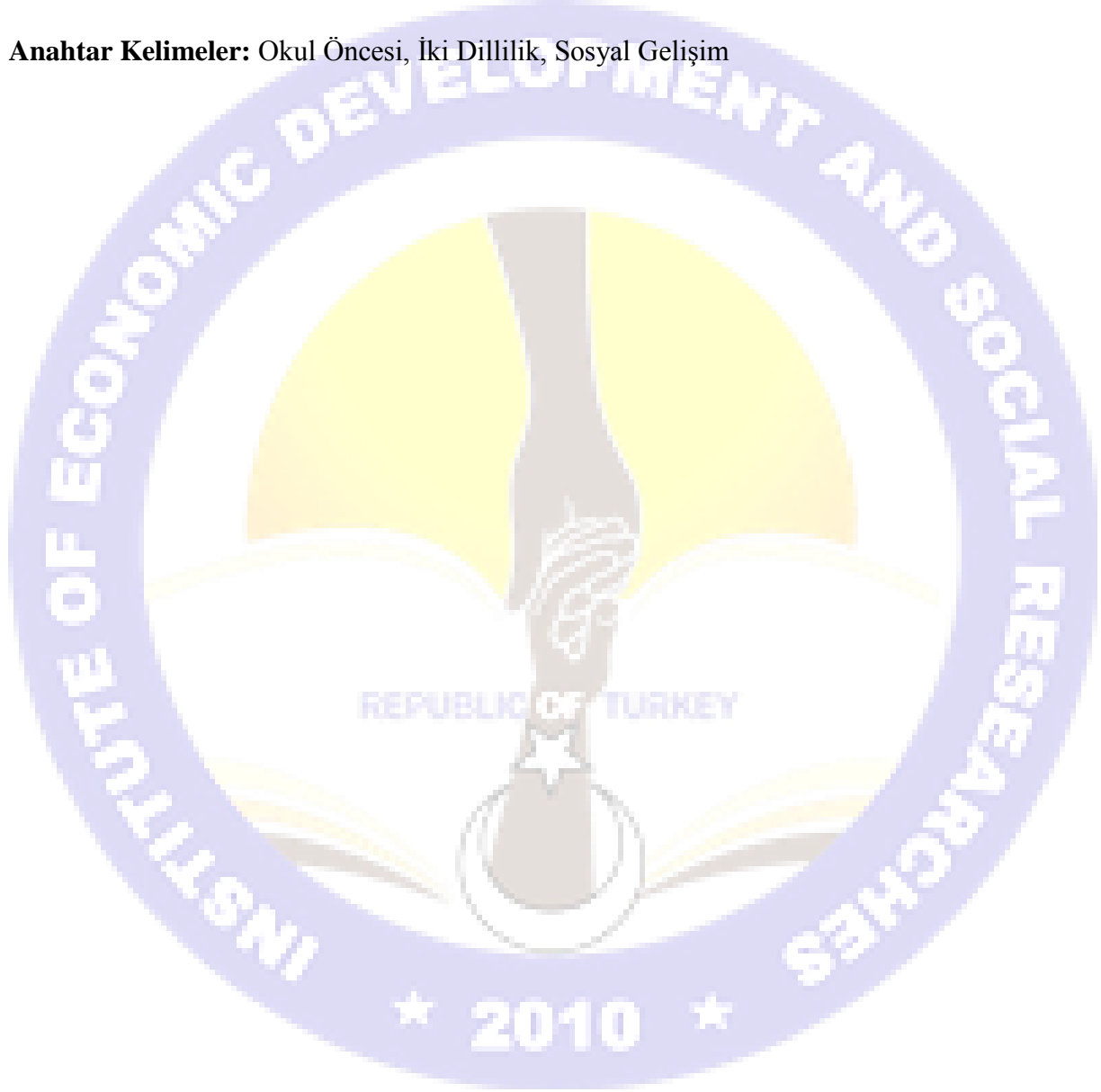
Yrd. Doç. Dr. Nurettin BELTEKİN
Mardin Artuklu Üniversitesi, nbeltekin@yahoo.com

ÖZET

Dünyada kültürlerarası çatışmanın ciddi ekonomik, toplumsal ve siyasi sonuçları olduğu görülmektedir. Amerika'da Latin kökenli nüfus, Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde Türklerin ve diğer göçmenlerin yaşadığı sorunlar, Türkiye'nin Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde Araplar ve Kürtlerde nüfusta yaşanan sorunlu ilişkiler, çok kültürlü toplumların sorunlar yaşadığının açık göstergesidir. Yapılan çalışmalar sorunların kökeni olarak iki veya daha çok dilli yetişkinlerin bebeklikten çocukluğa geçiş sürecinde yaşadıkları sosyal gelişim sorunlarını göstermektedir. Geçmişten beri bazı toplumlarda iki dilli ortamların neden olduğu sosyal problemler, okul öncesi dönemde iki dilli çocukların sosyal gelişiminin giderek artan önemini ortaya koymaktadır. ABD'de Latin Amerikalı çocukların yetişkin olduklarında suça daha fazla eğilimli olmaları, Almanya örneğinde özellikle göçmen Türk ailelerin çocuklarının yaşadıkları sorunlar bunun güncel örnekleridir. Ancak dünyada bu sorunlar iki dilli çocukların okul öncesi dönemdeki sosyal gelişiminin problemlerinden kaynaklanabileceğine ilişkin çok sayıda çalışma varken Türkiye'de bu konuda yapılan çalışmalara rastlanmamaktadır. İki ve çok dilli çocukların sosyal gelişimi Türkiye'de çok çalışılan konulardan biri değildir. Alanda neredeyse hiç araştırmaya rastlanmamaktadır. Türkiye'de resmi dil dışındaki dillerde eğitimde görünürlüğünü arttıran bazı düzenlemeler bu alanda bazı çalışmaların yapılmasını da teşvik etmiştir. Çocukların gelişimleri açısından okul öncesinin önemi iki dilli çocukların okul öncesi dönemde sosyal gelişiminin olumlu seyredip seyretmediğinin saptanmasını gerekli kılmaktadır. Bu nedenle çalışmanın problemini iki dilli çocukların okul öncesi dönemde sosyal gelişiminin gerektiği gibi sağlıklı bir şekilde gerçekleşip gerçekleşmediği ve varsa hangi alanlarda bu çocukların sorunlar yaşadığı oluşturmaktadır.. Bu araştırmanın amacı, iki dilli çocukların okul öncesi dönemdeki sosyal gelişiminin araştırılmasıdır. Ülkemizde Arapça, Kürtçe, Süryanice ve Türkçenin birlikte konuşulduğu Mardin ili örnek alınmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Mardin ili Artuklu ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı; 2014-2015 eğitim öğretim yılında görev yapan okul öncesi

öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan 5'li likert veri toplama aracı okul öncesi çocuklarda sosyal gelişim normları ve süreçleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu çalışma ile de literatürdeki araştırma eksikliğinin giderilmesi, yöneticilere ve araştırmacılara yol gösterilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın bulgularında okul öncesi dönemde iki dilli çocukların sosyal gelişiminin genel olarak olumlu algılandığı ve iki dilli olmanın özellikle yetişkinlerle olan iletişime dair sosyal gelişimi olumsuz etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, İki Dillilik, Sosyal Gelişim

GSM OPERATÖR MARKA TERCİHLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Nurettin MENTEŞ

Arş.Gör., Dicle Üniversitesi İİBF Ekonometri Bölümü, nurettin.mentes@dicle.edu.tr.

Halil İbrahim ŞENGÜN

Öğr.Gör.Dr., Dicle Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, ibrahim.sengun@dicle.edu.tr

ÖZET

Marka konusu günümüzde ürün, hizmet ve fikirlerin yanı sıra işletmeler, şehirler, ülkeler için de önemli bir yer tutmaktadır. Marka değeri yüksek ürün ve hizmet üretmek, işletmelere tatmin duygusu aşlamakla beraber ülke ekonomilerine de oldukça önemli etkide bulunmaktadır. Cep telefonu kullanım oranının hızla artması GSM operatörleri arasındaki rekabeti büyük ölçüde arttırmıştır. GSM operatörleri müşterilerine sunmuş oldukları olanaklar ile farklılık oluşturmak istemektedirler. Bu araştırmada cep telefonu kullanıcılarının GSM operatör tercihleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Demografik bulgular ile tercih edilen GSM operatörleri arasında anlamlı ilişkinin var olup olmadığı araştırılmıştır. Bu bağlamda Diyarbakır'daki cep telefonu kullanıcılarından 464 kişiye bu anket uygulanmış, tercih etmiş oldukları GSM operatörleri ile ilgili yüzyüze anket yöntemi uygulanmıştır. Elde edilen veriler istatistik paket programı aracı ile Frekans ve Ki-Kare testlerine tabi tutulmuştur. Anlamlı ilişki bulunan verilere ait çapraz tablolar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Kullanılan operatör ile cinsiyet ve yaş grupları ile operatör tercih kriteri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunun yanında kullanılan operatör ile hattın bağlılırlığı ve kapsama alanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tüketici Satın Alma Davranışı, Marka, Marka Bağımlılığı, GSM Operatör Tercih.

MARKET MÜŞTERİLERİNİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİNE YÖNELİK DİYARBAKIR İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Halil İbrahim ŞENGÜN

Öğr.Gör.Dr., Dicle Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, ibrahim.sengun@dicle.edu.tr

Nurettin MENTEŞ

Arş.Gör., Dicle Üniversitesi İİBF Ekonometri Bölümü, nurettin.mentes@dicle.edu.tr.

ÖZET

Tüketicilerin satın alma alışkanlıklarında değişen zamana bağlı olarak sürekli farklılık gözlenmektedir. Tüketicilerin ihtiyaç ve istek kavramını birbirine karıştırmaları, rekabete bağlı olarak agresif satış arttırıcı çabaların ivme kazanması gibi konulardan dolayı tüketim çılgınlık haline dönüşmüş bir olgu haline gelmiştir. Kolayda ürünlerle ve yaygın dağıtım kanalıyla tüketicilerin karşısına çıkan marketler hayati öneme sahip işletmelerdir. Bu araştırmada Diyarbakır ilinde kolayda örnekleme yöntemine göre seçilen 407 tüketicinin market alışkanlıkları yüzyüze anket yöntemi ile öğrenilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler istatistik paket programında Frekans ve Ki-kare testine tabi tutulmuştur. Anlamli ilişki bulunan değişkenler arasında çarpaz tablo yardımıyla bazı bulgulara ulaşılmıştır. Buna göre cinsiyet ve medeni durum ile alışveriş yapılan marketler arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Erkek katılımcılardan BİM'i tercih edenlerin oranı yüksek iken kadın katılımcılardan da Carrefour'u tercih edenlerin oranının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilerde BİM'i tercih etme oranına bakıldığında diğer marketler ile olan farkın daha fazla olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Market algısı, Tüketici Satın Alma Davranışı.

TÜRKÇENİN ARGOSUNDA KULLANILAN ORGAN ADLARI

Nursel DİNLER

Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Bugün Türk diline mal edilen argo kelimeler, genel dilin sözlerine mecazların, çeşitli yönlerden kurulan ilgilerin de yardımıyla onlara yeni anlamlar yüklenmesi yoluyla elde edilmiştir. Örnek olarak; bitki adları, hayvan adları, meslek adları ve hastalık adları, organ adları vb. alanlara ait sözcüklere argo söyleyişte sıkça rastlanmaktadır.

Argonun söz dağarcığı genel dildeki sözcüklerdir. Bu açıyla argo, dillerin anlam genişlemesi özelliğine en güzel örneği teşkil eder.

Dillerin genel söz varlığı içinde iki tür kelime grubundan söz edilebilir. Temel kelimeler (Alm. erbwort, grundwort, grundbedeutung; Fr. vocabulaire essentiel, vocabulaire primitif; İng. basic vocabulary, Osm. aslı kelime, kelime-i aslı) ve yan kelimeler.

Dillerin temel söz varlığı içinde organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin önceliği oluşturduğu görülmektedir.

Kullanım sıklığı dil bilimin temel sözcükleri belirlemedeki ölçütlerinden biridir. Bu çalışmanın konusu da Türkçenin temel söz varlığı içerisinde önemli yer tutan organ adlarının ve bu adlardan oluşmuş olan deyim, atasözü ve kalıplaşmış sözlerin argodaki yeri ele alınacak, anlamları verilerek bir sözlük oluşturulacaktır.

Açık ayak: d. es. Tulumbacıların hızlı koşucusunu niteler.

Açık göz: d. hela deliği, kubur.

Açlıktan götü örümcek bağlamak: d. Uzun bir süredir açlık, parasızlık çekmek; sürekli züğürt olmak.

Ağzını poyraza açmak: d. 1. Boşa beklemek, boşuna bekleyip istediğini elde edememek. 2. Züğürt düşmek, parasal gücü ve beklentisi kalmamak.

Ayak: i. 1. Hile, dümen. 2. Rol yapma, poz yapma, ... gibi yapma. 3. İlişki, bağlantı.

Ayak atmak/koşmak/çıkmaq: d. 1. Hile yapmak. 2. Rol yapmak, ... gibi yapmak.

Belini kırmak: d. Futbolda çok iyi çalım yaparak rakip oyuncunun dengesini bozmak.

Boynunu kırmak: d. Gitmek, savuşmak.

Burnu götüne kaçmak: d. Çok yaşlanmış olmak.

Anahtar Kelimeler: argo, temel sözler, organ adları, anlam genişlemesi.

TURGAY NAR'IN OYUNLARINDA ÜTOPİK MEKÂNLAR VE SIRADIŞI MİMARİ UTOPIAN PLACES AND EXTRAORDINARY ARCHITECTURE IN TURGAY

NAR'S PLAYS

Nurullah ULUTAŞ

Doç. Dr. Muş Alparslan Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bil. Eğitim Bölümü

nurullahulutas@gmail.com

ÖZET

Bergson, zaman ve mekânın her türlü deney öncesi bir sentezin temsilcisi olduğunu söyler. Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının önemli tiyatro yazarlarından Turgay Nar; yalnız yazdığı oyunlarda işlediği temalarla değil; anlatım tekniği, söylemi, kurgu yöntemi aynı zamanda kurguladığı ütopik mekân tasarımlarıyla ve sıra dışı mimari tarzıyla da adından söz ettiren bir yazardır. O, bazı oyunlarında ütopik şehirler yaratırken bazı oyunlarında ise vahşeti andıran gizemli laboratuvarları sahne olarak kullanır. Mekân ve mekânın tasviri onun oyunlarını ilginç kılan öğelerdendir. Sıra dışı mekânlar kurgulamayı sever. Divane Derviş (Yunus Emre) oyununda bazı sahneler, çınar ağacının altına kazılmış Yunus'un mezarında gerçekleşir. Bu mezar bile sıra dışı bir dünyayla izleyiciyi buluşturur. *Gizler Çarşısı*'nda Dr. F.'nin laboratuvarı, bakire kızların derilerinin kurutulduğu bir mekândır. *Şehrazat'ın Oyunu*'nda askılara asılan genç kızların cesetlerinin bulunduğu oda ve altında vebalı ölülerin bulunduğu şehirler sıra dışı mekânlardır. *Can Ateşinde Kanatlar (Mevlana)* oyununda bir yanardağın ağzında ve bir kuyunun dibinde yeni dünyalar yaratılır. Ceninlerin gömülü olduğu yatak odaları ve adeta insanlık tarihinin özetinin yansıdığı çöplükler, Nar'ın oyunlarında sahneye taşıdığı farklı mekânlardır.

Onun oyunlarında görülen bir diğer unsur ise sıra dışı mimaridir. Mezar taşları ve heykellerin bile kullanıldığı gözetleme kuleleri bu tarza verilebilecek ilk örnek olabilir. O, mekân ve zaman kaymalarıyla da okuyucuyu / izleyiciyi sarsan bir yazardır.

Bu çalışmada Turgay Nar'ın oyunlarında ele alınan aykırı mekân ve mimari tasarımlar üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Turgay Nar, Tiyatro, Mekân, Mimari, Mekân Kayması.

ABSTRACT

Bergson reports that time and space are the representatives of a synthesis prior to any experiment. Turgay Nar, one of the remarkable theatre writers of Republic Period Turkish

literature; is a remarkable author thanks to not only the themes he treats in his plays but also his narration technique, discourse, fiction method, utopian space designs and unusual architectural style. While he creates utopian cities in some of his plays, he uses mysterious laboratories that resemble atrocities in some. The space and depiction of space are interesting elements of his plays. He likes to fictionalize extraordinary places. In the play titled *Divane Derviş* (Yunus Emre) (*Transl. Diwane Derwish-(Yunus Emre)-*), some stages take place in the grave of Yunus dug under a plane tree. Even this grave brings audience to an extraordinary world. In the play titled *Gizler Çarşısı* (*Transl. Mall of Secrets*), Dr. F.'s laboratory is a place where the skins of virgin girls are dried. The room where the bodies of the young girls are hung and the cities under which the plague-corpses are found are unusual places in the play titled *Şehrazat'ın Oyunu* (*Transl. Shahrazad's Game*). In the play titled *Can Ateşinde Kanatlar* (Mevlana) (*Transl. Wings on the Fire of Spirit- (Mevlana)-*), new worlds are created in the mouth of a volcano and in the depths of a well. The bedrooms where the fetuses are buried, and the garbage dumps that reflect the history of humanity, are different places that are carried to the stage in Nar's plays. Another element in his plays is the extraordinary architectural elements. Surveillance towers where even grave stones and sculptures are used can be the primary example of his style. He is an author who shocks readers / audience with shifts of space and time. The modern city, aside from respecting the diversity of human bodies, chooses the way of destruction. The problems that the urban body tries to express through urban spaces become the main theme of post-1990 plays. Nar also treats this subject in his plays. Nar, who stands out with his plays bringing particularly social and political criticism in Turkish theatre, does not neglect to give social and political messages with various references without moving away from the axis of the event in most of his works. The political messages in his works are intended to be universal messages by staging the problems seen in almost every society ever since the first history of mankind rather than the everyday and vicious criticisms, current or shallow political references as in the majority of Republic Period theatre writers.

This study investigates unusual space and architectural designs in Turgay Nar's plays.

Key Words: Turgay Nar, Theatre, Space, Architectural, Shift of Space.

**GEORGE ORWELL'İN ESERLERİNDE GÖZETİM TOPLUMU VE İKTİDAR
ELEŞTİRİSİ
SURVEILLANCE SOCIETY AND POWER CRITICISM IN GEORGE ORWELL'S
WORKS**

Nurullah ULUTAŞ

Doç. Dr. Muş Alparslan Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bil. Eğitim Bölümü

[nurullahulutas@gmail.com /](mailto:nurullahulutas@gmail.com)

İlayda AYDIN

Muş Alparslan Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bil. Eğitimi Bölümü, Türkçe Öğretmenliği

ilaydaydin76@gmail.com

ÖZET

İnsanlık tarihinin geçmiş dönemlerinden bu yana güç istenci, tahakküm altına alma ve egemen güç olma istenci var olagelen bir durumdur. Yönetme, düzen, yönetilme ve toplumda kaotik durumların yaşandığı, dışsal tehditlerin hissedildiği dönemlerde iktidar olgusu koruyucu bir güç olarak ortaya çıkmıştır.

Eskiden bir kralın iktidarı ile yönetilen bir halk biçiminde var olan iktidar şimdilerde değişen dünya koşullarına bağlı olarak demokratikleşmiş ve artık yöneten- yönetilen arasındaki fark belirgin olmaksızın görünmeyecek/ ayırt edilemeyecek bir biçimde toplumun geneline yayılmış bir gizil güç olarak tezahür etmiştir. İktidar, artık her yerde ve üretmekte ve üretilmektedir. İktidar, bilginin araçlarını/ ürünlerini kullanarak toplumun tamamını etkisi altına alan ve bir noktada her şeyi bilen tanrısallaşan bir boyuta ulaşmıştır da denilebilir. Modern dünya, iktidarın gücünü ve hâkimiyet alanını genişletmiş bir kontrol sistemiyle daha düzenli, sistemli ve disiplinli bir boyuta ulaşmıştır. Eskiden muhafızlarla, ordularla yani kaba ve despotizan bir güçle kontrol altına alınmaya çalışılan toplum, şimdilerde gözetleme sistemi ve toplumsal dizgenin tamamına yerleşmiş yerel güç ağlarıyla denetlenmektedir. Başlangıçta Jeremy Bentham'ın değindiği ve Michael Foucault'un geliştirdiği "Panoptikon" modeli modern iktidarın gözetimini anlatan bir yapıdır. Bu panoptik model bir hapisane modeli olmakla birlikte, yapının merkezinde yer alan bir gözetleme kulesi olup bu gözetleme kulesinin etrafını daire biçiminde kuşatan tutukluların hücreleri vardır ve yapının merkezinde yer alan gözetleme kulesi iktidarın denetleyici gözüdür. Modern çağ, dev bir gözle birden fazla kişiyi gözetleyerek hâkimiyet altına alan, nesneleştiren otomatlaştıran, iktidara ram olan ve bireysel kimliğini yitiren bireyler yaratan bir iktidar anlayışıyla görünmeden gözetleyen bir

sistem yaratmıştır. Görünmeden gözetleyen iktidar tarafından her an izlendiğini hisseden halk veya toplum davranışlarını iktidarın istediği yönde şekillendirir. Bu durumun İngiliz edebiyatının önemli yazarlarından olan George Orwell' in *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört* adlı eserinde işlendiğini görebilmekteyiz. Tele-ekranlar modern panoptikonlardır ve toplumun tamamı Büyük Birader'in gözlerinin denetimindedir / kontrolündedir / etkisindedir. Genel olarak Orwell' in eserlerinde iktidar ve iktidarın toplumu gözetmesi anlayışının eleştirisini görebilmekteyiz. 20. Yüzyıl edebiyatının yaptığı politik eleştirilerle gündeme damga vuran Orwell, kurguladığı eserleri ile gerek dönemine gerekse modern çağa önemli ölçüde kaynaklık etmiş güçlü kalemlerimizden biridir.

Bu çalışmada Orwell' in *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört* adlı eserinde gözetim toplumu; *Daralma*, *Hayvan Çiftliği* ve *Burma Günleri* adlı eserlerinde ise iktidar eleştirisi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: George Orwell, Panoptikon, İktidar, Gözetim Toplumu, Edebiyat.

ABSTRACT

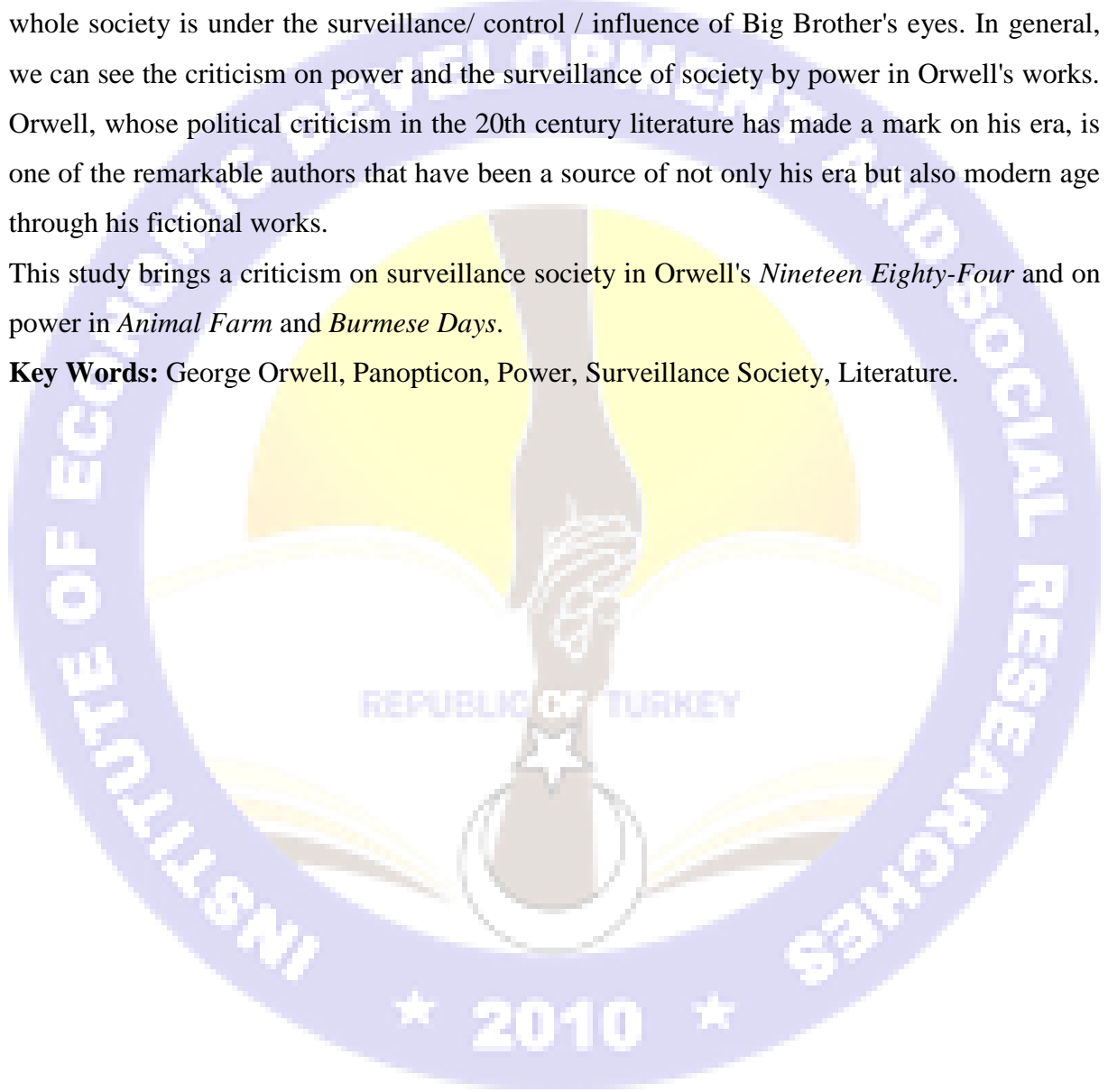
Ever since the early history of mankind, there has been a desire to have power, to dominate and to be the authority. The power has emerged as a protective force during the times when governing, order, being governed, and chaotic situations are experienced and external threats are felt in society.

The power, which existed in the form of the power of a king and the people ruled by this power in the past, has now become democratized depending on the changing world conditions; and has manifested itself as a latent power spread throughout the society in such a way that the difference between the ruler and the ruled cannot be seen/distinguished. Power is now everywhere, it produces and is produced. It can also be said that power has reached a divisive dimension that uses the tools / products of information to influence the whole society and at one point knows everything. The modern world has reached a more orderly, systematic and disciplined dimension with a control system that has expanded the power and its dominance area. In the past, the society that used to be controlled by the guards and the armed forces with a rough and despotic power is now supervised by local power networks settled in the surveillance system and the social system. The "Panopticon" model originally developed by Jeremy Bentham and advanced by Michael Foucault is a structure that describes the surveillance of modern power. As a prison model, the panoptic model is a surveillance tower at the center of the building with the cells of detainees circling around the tower, and the surveillance tower at the center of the building is the controlling eye of power. The modern

era has created a system that watches over several people with a giant eye with a sense of power that dominates, objectifies, automates individuals who obey the power and lose their identities. The people or society, feeling that they are being watched every moment by the power, which is unseen, shape their behaviors as the power wants. We can see that this subject has been treated in the work titled *Nineteen Eighty-Four* by George Orwell, one of the most important authors of English literature. Tele-screens are modern panopticons and the whole society is under the surveillance/ control / influence of Big Brother's eyes. In general, we can see the criticism on power and the surveillance of society by power in Orwell's works. Orwell, whose political criticism in the 20th century literature has made a mark on his era, is one of the remarkable authors that have been a source of not only his era but also modern age through his fictional works.

This study brings a criticism on surveillance society in Orwell's *Nineteen Eighty-Four* and on power in *Animal Farm* and *Burmese Days*.

Key Words: George Orwell, Panopticon, Power, Surveillance Society, Literature.

KIRIM TATARLARININ EFSANE LİDERİ MUSTAFA ABDULCEMİL KIRIMOĞLUNUN LİDERLİK ÖZELLİKLERİ

Osman Kubilay GÜL

Yrd. Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, kubilaygul@gmail.com

Necati DEMİR

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, necatidemir522@gmail.com

ÖZET

Mustafa Abdulcemil Kırımoğlu, 13 Kasım 1943 tarihinde Kırım'ın Ay-Serez köyünde dünyaya gelmiştir. Doğduğu sıralarda II. Dünya Savaşı hala devam etmektedir. Almanya'nın Sovyet Rusya üzerine gerçekleştirdiği Barbarossa Harekatı, Stalin'i ziyadesiyle rahatsız etmiş durumdadır. Alman saldırıları püskürtülmüş olmasına rağmen Stalin, Sovyet Rusya içerisinde bulunan bazı azınlıkların yerlerini değiştirme niyetindedir. Kırım Tatarların Almanya ile işbirliği yaptığı doğrultusunda bir rapor hazırlatan Stalin, hızlı bir şekilde Kırım Tatarlarını yurtlarından kopararak Özbekistan başta olmak üzere Sovyet Rusya içerisindeki değişik yerlere sürgün etmiştir. 18 Mayıs 1944 tarihinde sabaha karşı başlayan sürgün operasyonunda insanlara toplanmaları için ancak 15 dakika süre verilmiştir. Büyük çoğunluğu ilk üç günde gönderilmek üzere 4 Temmuz itibariyle Kırım'da yaşayan tek bir Türk bırakılmamıştır.

Mustafa Abdulcemil Kırımoğlu henüz 6 aylık iken sürgün felaketini yaşamıştır. Kırımoğlu ve ailesi Özbekistan'ın Andican bölgesine sürgün edilmiştir. Sovyet hükümeti tarafından sürgünler gelmeden önce yapılan "vatan hainlerini getiriyoruz. Bunların yüzünden sizin abileriniz babalarınız öldürüldü" propagandaları etkisini göstermiş ve Özbekistan'a Kırım Tatarları pek hoş karşılanmamıştır. Özellikle bölgede yaşayan Ruslar tarafından sık sık saldırılara maruz kalmışlardır. Böyle bir durum içerisinde çocukluk dönemi geçiren Mustafa Abdulcemil Kırımoğlu, ailesinden sürekli olarak anavatanı Kırım'ı dinleyerek büyümüştür.

1956 senesine kadar üzerlerindeki vatan haini damgası ile hayatlarını devam ettiren Kırım Tatarları, bu tarihte gerçekleşen Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Komünist Partisi Kurultayında aklanmışlardır. Bu kurultayda 1953 yılında ölen Stalin'in takip ettiği politika gözden geçirilerek, sürgün politikası eleştirilmiş ve bu politikanın Lenin'in politikası ile uyumlu olmadığı sonucuna varılmıştır. Stalin sonrası göreve gelen Khrushchev, sürgün edilen bütün milletlere vatanlarına dönme sözü vermiştir.

Kırım Tatarları arasında büyük bir sevinç ve umutla karşılanan bu karardan sonra üzerlerindeki baskı kalmış olsa da, sürgün sırasında gasp edilen mal ve mülklerinin iade

edilemeyeceği SSCB yönetimi tarafından karara bağlanmıştır. Alınan bu karar Kırım Tatarlarının yurda dönüş mücadelesinin başlangıcı sayılabilir.

Bütün bu olaylar yaşanırken eğitim hayatını devam ettirmeye çalışan Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu'nun Taşkent kütüphanesinde bazı Tatar gençleri ile tanışmış ve onlara Kırım tarihi hakkında konuşmalar yapmıştır. Arkadaşlar arasında yapılan bu konuşma ile başlayan mücadele hayatı onu Kırım Tatarları'nın efsanevi lideri haline getirmiştir.

Bu çalışmada Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu'nun mücadelesi ve onu Kırım Tatarları'nın lideri haline getiren olaylar hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu, Kırım, Sürgün

YEREL DEMOKRASİNİN GELİŞİMİNDE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN ROLÜ: ŞANLIURFA İLİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Abdullah ÇELİK

Prof. Dr., Harran Üniversitesi, abdullahcelik99@yahoo.com

Ömer Faruk BİLBAY

Arş. Gör., Harran Üniversitesi, farukbilbay@gmail.com

Ali Burak AKSUNGUR

Arş. Gör., Harran Üniversitesi, aliburakaksungur@harran.edu.tr

ÖZET

1980’li yıllardan itibaren yerelleşme kavramı, siyasi ve ekonomik anlamda değişimin ana faktörü olarak görülmeye başlanmıştır. Yerelleşmeyi savunanlar hizmet sunumunda etkinlik, verimlilik, halkın yönetime aktif katılımı ve yöneticilerin halkın şikâyet ve önerilerini daha çok dikkate alacağı iddiasıyla bu kavramın önemine vurgu yapmışlardır. Bu dönemin devamında ise kamu yönetimi alanında yeni bir paradigmanın ortaya çıkması ile toplumun sivil anlamda örgütlenme çabalarının artmasıyla merkezileşmiş, bürokratik, hiyerarşik ve kurallara bağlı yönetim anlayışı yerini daha demokratik, katılımcı, şeffaf ve esnek olduğu ileri sürülen “yeni kamu yönetimi” anlayışına bırakmıştır. Bu durum merkeziyetçi, hiyerarşik organizasyonların yerini kaynakların ve idari anlamda yetkilerin daha alt birimlere devredildiği yapılar olan sivil toplum örgütlerinin daha aktif hale gelmesine imkân tanımıştır. Bu gelişmelerin sonucunda birçok ülkenin karar alma süreçlerinde reformlara gidilmiş ve yerelleşmenin etkin hale getirilme sürecine sivil toplum örgütleri dâhil olmuştur. Öyle ki sivil toplum örgütleri yerelleşme sürecinin doğru bir şekilde işlerliğinin sağlanması, demokratik değerlerin karar alma mekanizmaları içinde kendine yer edinebilmesi, hesap verebilirliği artırması ve yerel demokrasinin gelişimini sağlaması açısından önemli bir konuma gelmiştir. Çünkü yerel düzeyde halkın kendi kendisini yönetmesine olanak sağlayan yerel demokrasi düşüncesinin gelişmesi, halkın bu yönetimlere en yüksek düzeyde katılımı ile mümkün olabilmektedir. Kamu yönetiminde hizmet arz eden birim olarak yerel yönetimlere halkın dahil olması, kamu hizmetlerinin sunumunda halka denetim ve yönetim imkânını da sunacağından ulusal düzeyde vatandaş haklarının korunması da gerçekleştirilebilecektir. Sivil toplum örgütlerinin gelişmesiyle birlikte yerelleşme ve yerel demokrasinin yaygınlaşması, ülkenin içinde bulunduğu şartlara göre etkinlik ve verimlilik anlayışlarının yanı sıra sosyal ve ekonomik gelişime katkı sağlayacaktır.

Bu noktada bu çalışmanın amacı yerel demokrasinin gelişiminde sivil toplum örgütlerinin rolünü Şanlıurfa ili özelinde incelemeyi amaçlamaktır. Çalışma kapsamında Şanlıurfa ilinde bulunan sivil toplum örgütlerinin temsilcileriyle çalışmaya ilişkin görüşmeler yapılarak yerel demokrasinin gelişimi noktasında sorular yöneltililecektir. Elde edilen veriler analiz edilerek çalışmaya aktarılacaktır. Çalışma Şanlıurfa ilinde faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin yerel demokrasiye katkısının ortaya konulması bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerelleşme, Yerel demokrasi, Sivil Toplum Örgütleri

ABSTRACT

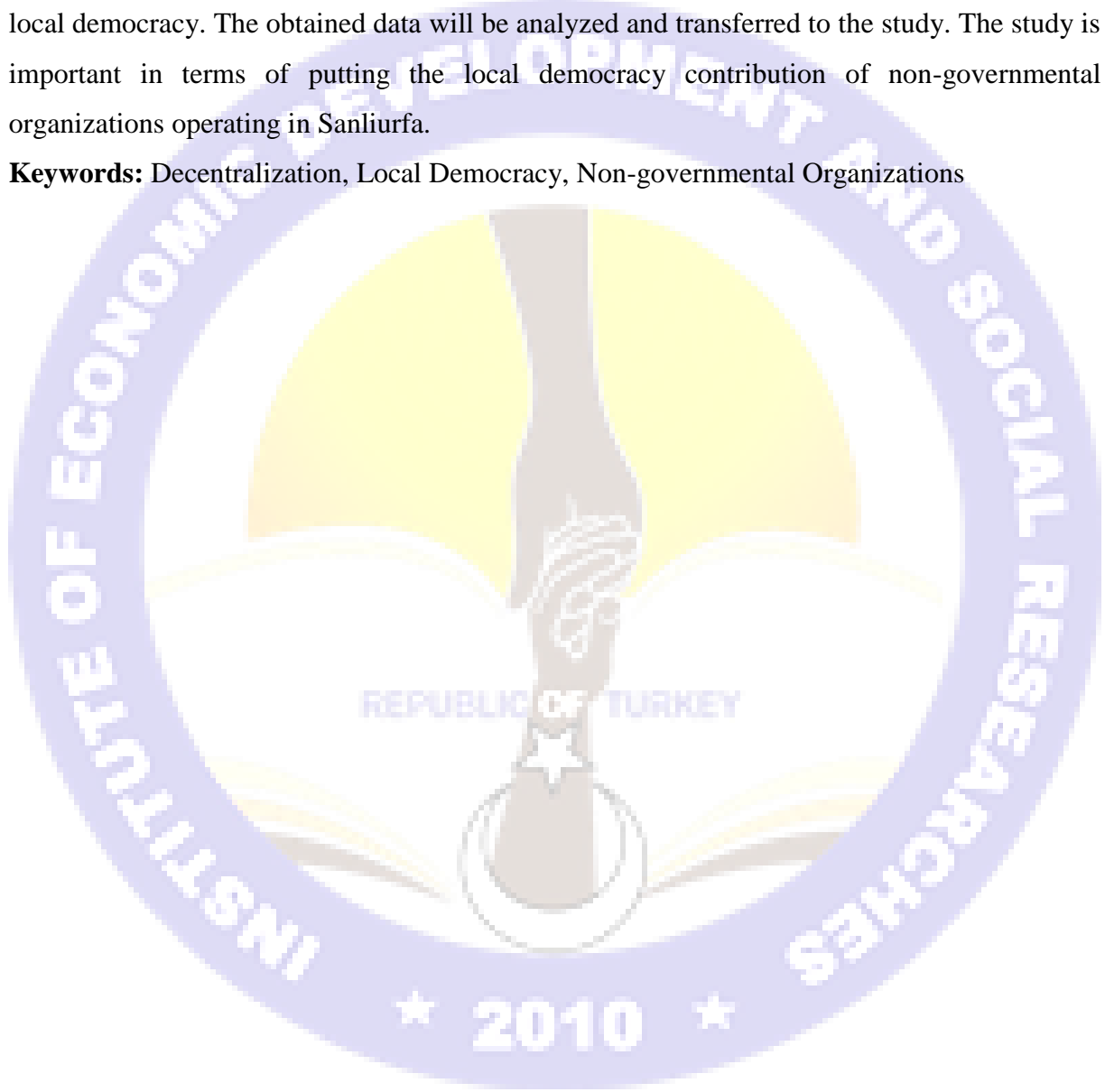
Since the 1980s, the concept of decentralization has begun to be seen as the main factor of political and economic change. Advocates of decentralization have emphasized the importance of this concept in service delivery in terms of activity, efficiency, active involvement of people in governance, and managers claiming that the public will pay more attention to complaints and suggestions. The continuation of this period has left the concept of centralized, bureaucratic, hierarchical and rule-based management as a new paradigm in the field of public administration with the increase of the efforts of this society to organize in a civil sense, to the "new public administration" concept which is claimed to be more democratic, participatory, transparent and flexible. This allows centralized, hierarchical organizations to become more active in non-governmental organizations, the structures in which resources and administrative powers are transferred to lower units. As a result of these developments, reforms have taken place in the decision-making processes of many countries and non-governmental organizations have been involved in the process of making localization effective.

Non-governmental organizations have become important in terms of ensuring that the localization process works properly, democratic values can be incorporated in to decision-making mechanisms, accountability is enhanced, and local democracy is developed. Because, at the local level, the development of the idea of local democracy, which allows the people to manage themselves, is possible with the participation of the people at the highest level in these administrations. The inclusion of people in the local administrations as a service-providing unit in public administration will also provide public inspection and management opportunities in the presentation of public services, thus protecting citizen rights at the national level. Along with the development of non-governmental organizations, localization

and wide spread local democracy will contribute to social and economic development as well as understanding of efficiency and productivity according to the conditions in the country.

At this point, the aim of this study is to explore the role of non-governmental organizations in the development of local democracy in the province of Sanliurfa. Within the scope of the study, interviews with representatives of non-governmental organizations in the province of Sanliurfa will be conducted and questions will be asked at the point of development of the local democracy. The obtained data will be analyzed and transferred to the study. The study is important in terms of putting the local democracy contribution of non-governmental organizations operating in Sanliurfa.

Keywords: Decentralization, Local Democracy, Non-governmental Organizations

ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİ EDİMLERİNİN HACZEDİLMEZLİĞİ

Ömer Faruk DEMİR

Arş. Gör, Dicle Üniversitesi, farukomercandemir@hotmail.com

ÖZET

Borçlu aleyhine başlatılan takibin kesinleşmesi ile alacaklı, borçlunun haczi kabil mallarının haczedilmesini icra dairesinden talep edebilir. Borçlunun haczi kabil taşınır ve taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki alacak ve hakları hacze konu yapılabilir.

İcra ve İflas Kanunu'nda borçlunun malvarlığının haczedilmesine bazı sınırlamalar getirilmiştir. Bu sınırlamalardan bir tanesi de haczedilmezlik kuralıdır. Buna göre, borçlunun veya ailesinin ekonomik veya sosyal yapısından kaynaklanan sebeplerle borçlunun bazı malları kısmen bazı malları ise tamamen haczedilemeyecektir. Bu haczedilmezlik kuralı ile kanun koyucu alacaklı ile borçlu arasında menfaat dengesinin korunmasını sağlamak istemektedir.

Haczedilmezlik kuralının uygulandığı durumlar İİK'da ve diğer kanunlarda düzenlenmiştir. Borçlunun haczedilemeyen alacaklarından bir tanesi de ölünceye kadar bakma sözleşmesindeki bazı edimlerden elde ettiği alacaklarıdır.

Türk Borçlar Kanunu m. 611-619 arasında düzenlenen ölünceye kadar bakma sözleşmesinin tanımı, m. 611/T'de; "*Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, bakım borçlusunun bakım alacaklısını ölünceye kadar bakıp gözetmeyi, bakım alacaklısının da bir malvarlığını veya bazı malvarlığı değerlerini ona devretme borcunu üstlendiği sözleşmedir.*" şeklinde yapılmıştır.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin tarafları, bakım alacaklısı ve bakım borçlusudur. Bu sözleşmede bakım alacaklısı, bakım borçlusuna karşı yaşadığı sürece kendisine bakılmasını sağlamaya yönelik bir alacak elde etmekte ve buna karşılık bakım borçlusuna bir edim borçlanmaktadır.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, sosyal yönü ağır basan bir sözleşmedir. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde özellikle belli yaşa gelen kimselerin hayatlarının sonuna kadar bakılma ve gözetilme ihtiyaçlarının karşılanması öngörülmüştür.

Sosyal yönü ağır basan bu sözleşmenin İcra ve İflas Hukuku'yla ilişkisine bakıldığında, bu sözleşmenin düzenleniş amacıyla devredilmezlik ve haczedilmezlik kuralları örtüşmektedir.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin haczedilmezlik kuralıyla bağlantılı olan hükümleri TBK m. 619'da düzenlenmiştir. Bakım alacaklısı, TBK m. 619/T'e göre; "*Bakım alacaklısı, hakkını*

başkasına devredemez.”. Bu hüküm emredici nitelikte olduğundan taraflarca aksinin kararlaştırılması da mümkün değildir. Bakma borçlusunun yükümlülüğünün içerik ve kapsamı, bakma alacaklısının kişisel gereksinimlerinin karşılığı olduğundan, kişiye sıkı sıkıya bağlı bu hak, başkasına devredilemez.

Bakım alacaklısının haklarının devredilmezliği, bakım borçlusunun yerine getirmiş olduğu edimler için söz konusu olamaz. Çünkü ifa ile birlikte bakım alacaklısının, mülkiyetine geçen edimler üzerinde dilediği gibi tasarruf etme hakkı olacaktır.

Bakım alacağını oluşturan hakların bakım alacaklısının kişiliğine bağlı ve devredilemez olması dolayısıyla bu haklar haczedilemez. Dolayısıyla hem kök hak hem henüz yerine getirilmemiş bakım edimleri icra takibi yoluyla haczedilemese de, kural olarak bakım borçlusunun hâlihazırda yerine getirmiş olduğu edimler üzerinde bakım alacaklısının tasarruf yetkisi olduğundan bu edimler haczedilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi, Haciz, Haczedilmezlik Kuralı

VADESİ GELMEMİŞ ALACAKLAR İÇİN İHTİYATİ HACİZ İSTENEBİLMESİ

Ömer Faruk DEMİR

Arş. Gör, Dicle Üniversitesi, farukomercandemir@hotmail.com

ÖZET

Medeni yargılama hukukumuz belli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalara sıkı sıkıya bağlı kalınması, telafisi güç veya imkânsız zararlar meydana getirebilmektedir. Özellikle, karşı tarafın dava ile elde edilmek istenen neticeyi bertaraf etmek için girişeceği davranışlar sebebiyle yargılamanın sonunda herhangi bir şey elde edilmesi mümkün olmayabilir.

Yargılamanın neticesinin güvence altına alınması hususunda geçici hukuki korumalar devreye girmektedir. Yargılamada amaçlanan nihai hukuki korumanın elde edilmesinin zaman alması ve ayrıntılı bir incelemeyi gerekli kılması nedeniyle, geçici hukuki korumalar hukukumuzda önemli yer almaktadır.

Geçici hukuki korumalar, HMK m. 389 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. HMK’da geçici hukuki korumalar ihtiyati tedbir, delil tespiti ve diğer geçici hukuki korumalar şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca özel kanunlarda da geçici hukuki korumalar düzenlenmiştir.

Geçici hukuki korumalardan olan ihtiyati hacizler, İİK’da düzenlenmiştir. İhtiyati haciz, para alacaklarına ilişkin mevcut veya müstakbel takibin neticesini güvence altına alınması için mahkeme kararı ile borçlunun mal varlığına el konulmasını sağlayan geçici bir hukuki korumadır.

İhtiyati haciz bir dava değil, geçici hukuki koruma tedbiridir. Yargıtay’a göre, ihtiyati haciz, asıl icra takip işlemine yardımcı olan, ona teminat sağlayan, yapılacak icra takibinden veya açılacak davadan önce veya sonra uygulanan bir tedbir işlemidir.

Borçlu dava veya takip sürecinde malvarlığı değerlerinde dilediği gibi tasarruf edebildiğinden dolayı, borçlunun malvarlığı bu süreçte korunmasızdır. Onlar üzerinde dilediği gibi tasarruf edebilir ve böylelikle alacaklı alacağına ulaşamaz. İşte bu tehlikenin önüne geçilebilmek için İİK’da ihtiyati haciz kurumu düzenlenmiştir.

İhtiyati haczin şartları İİK m. 257’de belirtilmiştir. İhtiyati haciz kararı verilebilmesi için, alacağın para alacağı veya para olarak istenebilen bir alacak olması gerekir. İhtiyati haciz istenebilmesi için alacağın rehinle güvence altına alınmamış olması gerekir.

Kural olarak yalnızca muaccel (vadesi gelmiş) alacaklar için ihtiyati haciz kararı verilebilir. Kanunda sayılan istisnalar dışında müeccel (vadesi gelmemiş) alacaklar için ihtiyati haciz kararı verilemez.

Borcun ne zaman ifa edileceği belirlenmişse buna “vade” denir. Vadesi belirlenmemiş borçlar, borcun derhal muaccel olması, borcun doğumunu takiben alacaklının ifayı derhal talep edebilmesidir. Vadeli bir borcun ise vade gelene kadar ifası istenemez.

Borç ilişkilerinde asıl olan iyi niyetin varlığıdır ve borçlunun iyi niyet kuralları çerçevesinde borcunu vadesi geldiğinde ifa etmesidir. Borçlu vade gelene kadar belirli davranışlardan kaçınmalıdır böylece alacaklı da vade gelene kadar beklemek zorundadır. Vadesi gelmediği halde borçlunun dürüstlük kurallarına aykırı davranışlarda bulunursa, alacaklı alacağını vadesi gelmeden talep edebilmektedir.

İhtiyati haciz, kural olarak vadesinin geldiği (muaccel) alacaklar için istenebilecektir. Kural bu olmakla birlikte kanun koyucu, belli koşulların mevcut olması halinde, vadesi gelmemiş alacaklar için de ihtiyati haciz istenebilmesini kabul etmiştir (İİK m. 257/2). Buna göre;

Borçlunun belirli bir yerleşim yerinin olmaması veya borçlunun taahhütlerinden kurtulmak amacıyla mallarını gizlemesi, kaçırmaması, kendisinin kaçmaya hazırlanması, kaçması ya da bu amaçla alacaklının haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunması hallerinde vadesi gelmemiş para alacağı için de ihtiyati haciz talep edilebilir.

Kanun koyucu bu sayılan durumların bulunması halinde alacaklının alacağının tehlikeye düşeceğini kabul etmiştir. Borçlunun yukarıda sayılan davranışlarda bulunması alacaklının alacağını elde etmesini güçleştirmesi, sübjektif unsur oluşturmaktadır.

Borçlunun malvarlığının tümünü kaçırmamasını kanun aramamıştır. Bir kısmını kaçırsa veya gizlese ve kalan kısım alacağı karşılayacak miktarda olsa bile ihtiyati haciz istenebilmelidir. Zira borçlunun bu tür hareketlere girişmesi durumunda alacaklı bakımından bir tehlike doğuracaktır ve borçlunun kötü niyetle taahhüdünü yerine getirmeyeceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Geçici Hukuki Koruma, İhtiyati Haciz, Vade

EBU ALİ EL-CÜBBÂİ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE KELAM'A KATKISI

Ömer FİDANBOY

Arş. Gör. Mustafa Kemal Üniversitesi ziyaret.21.21@gmail.com**ÖZET**

İslam düşünce tarihinde yaşadığı döneme etki edip yön veren birçok öncü şahsiyet gelip geçmiştir. Bunların her biri güçleri nispetince İslam düşüncesinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Kelam ilmi de bu gelişimden pozitif olarak etkilenen ilim dallarından biridir. Çalışmamızda hayatını, eserlerini ve Kelam'a katkısını ele alacağımız Ebû Ali el-Cübbâî, Mu'tezile'den Cübbâî ailesinin reisi olup Kelâm düşünce tarihinde önemli bir konuma sahiptir. Ebu Ali el-Cübbâî Mu'tezile düşüncesinin sistematize edilmesinde öncü rol oynamıştır. Oluşturmuş olduğu bu sistemde nassa çok büyük bir önem vermekle beraber akli ciddi manada ön planda tutarak akıl ile vahiy arasında uyum sağlamaya çalışmıştır. Kendi dönemi öncesi var olan müktesebatı, birbirine uyumlu bir hale getirip tenkih etmiş ve Kelam'a bütüncül bir şekilde nasıl yaklaşılması gerektiğini belirtmiştir. Cübbâî'nin mensubu olduğu Mu'tezile, hicrî ikinci asrın başlarında ortaya çıkmış ilk Kelamcılardır. Ayrıca Ehl-i Sünnet'in önde gelen Kelamcılarının birçoğu da Mu'tezilî âlimler tarafından yetiştirilmiştir. Bu gün dünyada birçok müntesibi olan Eş'ârî mezhebinin kurucusu Ebü'l-Hasan el-Eş'ârî, Mu'tezilî bir âlim olan Cübbâî'nin talebesidir. Yetiştirmiş olduğu talebeleriyle dikkatleri üzerine çeken Cübbâî, genel perspektifte ilim dünyasında gerek görüşleri gerekse Kelâm düşüncesine yapmış olduğu katkıları bakımından önemli bir yer edinmiştir. Fakat ne yazık ki hak ettiği değer ve ihtimamı yeterince görmemiş ve geriye bırakmış olduğu mirastan yeterince istifade edilememiştir.

Çalışmamızda eserleri günümüze ulaşamamış olan Cübbâî'nin eğitim hayatını, hocalarını, telif ettiği eserlerini ve yetiştirmiş olduğu talebelerini ele alarak geriye bırakmış olduğu bu mirasın inkişafına katkıda bulunmayı hedefledik. Bu çerçevede kaynak tarama metodunu kullanarak Cübbâî hakkında bilgi edinebileceğimiz tüm eserlerden istifade ettik. Özellikle son dönem Mu'tezile düşünürlerinden Kâdı Abdülcebbarın kaleme aldığı "el-Muğnî fî Ebvâbi't-Tevhîd ve'l-Adl" ve "Şerhu'l-Usûli'l-Hamse" adlı eserleri başta olmak üzere diğer eserlerinden istifade ettik. Bununla beraber hayatı hakkında tarih ve tabakât kitaplarını tarayarak birtakım bilgiler elde ettik. Bunun haricinde aynı zaman da bir müfessir olan Cübbâî'nin itikâd ile ilgili ayetleri nasıl yorumladığını Razi'nin "Mefatihü'l-Ğayb" adlı eseri başta olmak üzere diğer eski tefsir kaynaklarına müracaat ederek inceledik. Tüm bunların

sonucunda Cübbâî'nin özellikle Kalam ile işğal edenler için tanınması ve istifade edilmesi gereken bir şahsiyet olduğu kanaatine vardık. Bu noktadan hareketle bu hususta böyle bir çalışma yapıp katkıda bulunmayı hedefledik.

Anahtar Kelimeler: Ebû Ali el-Cübbâî, Mu'tezile, Kalam.

İLK DÖNEM KELÂMCILARINDAN İBNİ HACER EL-HEYTEMÎ VE TEKFİR NAZARİYESİ

Ömer FİDANBOY

Arş. Gör. Mustafa Kemal Üniversitesi ziyaret.21.21@gmail.com

ÖZET

İslam düşünce tarihinde yaşadığı döneme etki edip yön veren birçok âlim gelmiştir. Bunlardan biri de ilk dönem kelâmcıları arasında yer alan, İslam düşüncesinin gelişmesine katkıda bulunan İbni Hacer el-Heytemî'dir. Heytemî, iyi bir Kelâmcı olmakla beraber çok yönlü bir İslam düşünürüdür. Özellikle fıkıh ve hadis alanında şöhret bulmuştur. Heytemî'nin hadis ve fıkıh ile ilgili görüşleri üzerine gerek Arap dünyasında gerekse Türkiye de birçok çalışma yapılmıştır. Tüm bunlarla beraber Kelâm ile ilgili görüşlerine yeterince değinilmemiş ve kendisinin aynı zamanda iyi bir Kelâmcı olduğu hususu göz ardı edilmiştir. Bu noktadan hareketle kendisinin Kelâm ile ilgili eserleri başta olmak üzere kaynak tarama metodunu kullanarak yapmış olduğumuz bu çalışmada Heytemî'nin Kelâm ilmine olan katkısını inceledik. Bununla beraber asrımızın ciddi problemleri arasında yer alan 'Tekfir' meselesine değinip Heytemî'nin konuya yaklaşımını ele aldık. Ayrıca diğer itikadî mezhepleri de konuya yaklaşımlarına da değindik. Amacımız ilk dönem Kelâmcılarından olan Heytemî'nin Kelâma olan katkısını ve bu yönde yazmış olduğu eserleri belirtip tekfir problemine nasıl yaklaştığını ortaya koymaktır. Bu çerçevede Heytemî'nin Kelâm ile ilgili yazmış olduğu eserler başta olmak üzere onun Kelâmî görüşlerine değinen ve bu görüşleri toplayıp derleyen eserleri inceledik.

Sonuç olarak Heytemî'nin ciddi bir Kelâm âlimi olduğu, kaleme aldığı eserlerle bu alana büyük bir katkıda bulunduğu ve 'Tekfir' tehlikesine karşı Müslümanları ihtiyatlı ve hassas olmaya çağırdığı kanaatine vardık. Heytemî, tekfirin şartları ve engelleri olduğunu belirterek bu şartlar yerine gelmeden asla birinin tekfir edilemeyeceğini belirtmiştir. Her şeyden önce Müslümanların; "Allah kimseyi insanları tekfir etmediğimizden dolayı sorumlu tutmayacaktır. Fakat tekfir ettiklerinden sorumlu tutacaktır." ilkesini şiar edinmeleri gerektiğine dikkat çekmiştir. İslam Tarihi iyi analiz edildiğinde tekfirin temel sebebi, teolojik olmaktan ziyade siyasidir. Günümüz radikal hareketleri, bu argüman üzerinden kendi görüş ve düşüncelerine muhalif olan herkesi tekfir etmektedir. Bu çok sıkıntılı bir durumdur. İşte bu kritik duruma dikkat çeken Heytemî, İslam'ın kimsenin tekelinde olmadığını, tekfir etmenin çok sakıncalı bir durum olduğunu ve bunun Müslümanlara hiçbir faydasının olmadığını belirtmiştir.

Anahtar Kelime: Heytemî, Kelâm, Tekfir.

MERKEZİLEŞMEYE KARŞI YERELLEŞME: MALİ FEDERALİZM TEORİLERİ ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Önder ÇALCALI

Yrd. Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İ.İ.B.F. Maliye Bölümü,

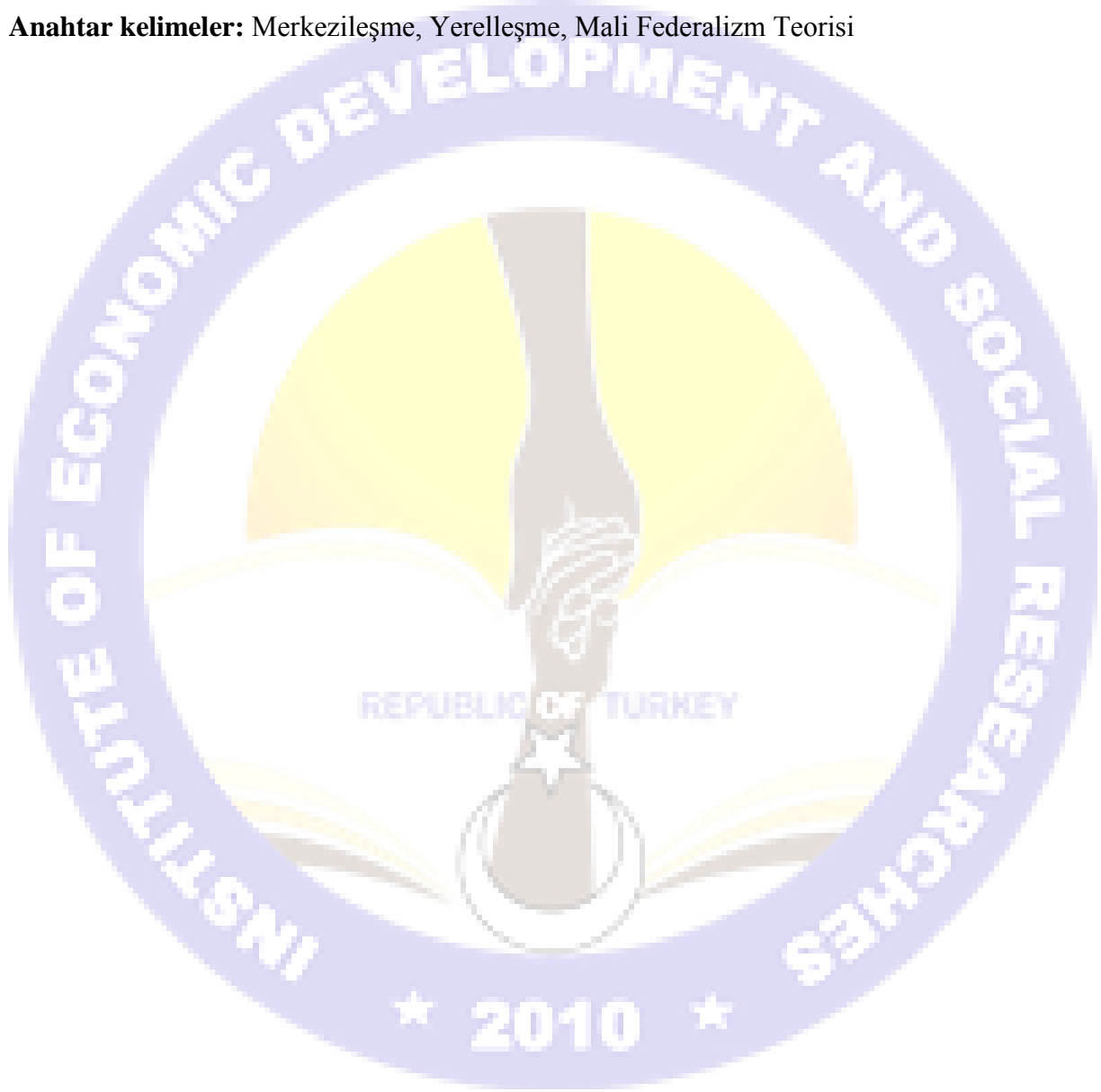
onder.calcali@erdogan.edu.tr

ÖZET

Yakın geçmişte ve günümüzde, alan yazınında devlet yönetimleri için merkezileşme karşıtı olarak yerelleşmenin avantajları ve üstünlükleri dile getirilmektedir. Hem idari hem de mali açıdan bakıldığında, yerel yönetimlerin kendi bölgelerinde merkezi yönetimlere göre daha etkili ve pareto optimal bir yönetim sergiledikleri iddia edilmektedir. Gerçekten de yerel yönetimler, sahip oldukları coğrafi bilgi avantajları ve hizmet sunulan halka yakınlıkları nedeniyle daha etkili bir yönetim ortaya koyabilmektedirler. Ancak özellikle yerel idarecilerin halka yakınlıklarının; idari anlamda adam kayırmacılık, yeniden seçilme kaygısı ile oy devşirme, mali anlamda kaynakların gerekli yerlere ve kişilere harcanmaması vb. gibi bazı olumsuz sonuçları da söz konusu olabilmektedir. Olası olumsuz sonuçlarına rağmen, neoklasik iktisat temelli kamu maliyesinin en önemli temsilcilerinden R. Musgrave devlete atfettiği üç önemli fonksiyondan (ekonomik istikrar, etkin kaynak dağılımı ve adil gelir dağılımı) etkin kaynak dağılımı fonksiyonunu merkezi yönetime göre yerel yönetimlerin daha etkili bir şekilde yerine getireceklerini belirtmektedir. Kamu mali yönetiminin üç ana sac ayağının bir tanesinin yerel yönetimlere hasredilmiş olması, onların ne denli önemli bir aktör olduklarını ortaya koymaktadır. Kamusal mali kaynakların sevk ve idaresinde yerel yönetimlerin daha fazla söz sahibi olmaları gerektiğini ileri süren akım “mali federalizm teorisi” olarak adlandırılmaktadır. 20.yy’ın ortalarına doğru ortaya çıkan bu teori, yüzyılın sonlarına doğru yeni bakış açıları kazanarak farklı bir akım olmaya doğru evrilmiştir. Bu teorinin ilk temsilcilerine “birinci nesil” mali federalizm teorisyenleri denirken, daha sonra farklı argümanlarla ortaya çıkan akımın temsilcilerine ise “ikinci nesil” mali federalizm teorisyenleri denilmektedir. Hem birinci nesil hem de ikinci nesil teorisyenler, yerel yönetimlerin idari ve özellikle mali sorumluluklarının artırılması gerektiğini savunmaktadırlar. Sorumlulukları artan bu birimlerin ise mali anlamda güçlendirilmeleri gerektiğini kaçınılmaz bir sonuçtur. Birinci nesil teorisyenler, yerel yönetimlerin mali kaynakları artırılırken, bunun onlara daha fazla öz kaynak tahsis edilmesi şeklinde gerçekleşmesinin zorunlu olmadığını, merkezi yönetimden yapılacak gelir transferi

aktarımlarıyla da bunun sağlanabileceğini belirtmektedirler. Ancak ikinci nesil teorisyenler, bu transferlerin zamanla artarak yerel yönetimler için bir bağımlılık meydana getireceği gerekçesiyle buna itiraz ederek, merkezi yönetim transferleri yerine yerel yönetimlerin öz nitelikli gelir kaynaklarının artırılması gerektiğini savunmaktadırlar. İkinci nesil teorisyenler ayrıca yerelleşmede aşırıya gitmenin sakıncalarını da dile getirmişlerdir. Bu çalışma, söz konusu iki teoriyi yerelleşme ekseninde karşılaştırmaktadır.

Anahtar kelimeler: Merkezileşme, Yerelleşme, Mali Federalizm Teorisi

TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN MALİ YAPILARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Önder ÇALCALI

Yrd. Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İ.İ.B.F. Maliye Bölümü,

onder.calcali@erdogan.edu.tr

ÖZET

Yerel yönetimler kamu yönetiminin ayrılmaz birer parçasıdır. Yerel ölçekte sunulan kamusal hizmetler merkezi yönetim ve yerel yönetimler tarafından sunulur. Yerel yönetimlerin söz konusu hizmet sunumundaki ağırlığı, o ülkenin idari ve mali anlamda yerelleşme derecesine göre değişiklik gösterir. Türkiye'nin üniter yapılı bir sistemi olmasına rağmen, kamusal hizmet sunumu konusunda önemli oranda yerleşmiş olduğu söylenebilir. Ancak merkezi yönetimden yerel yönetimlere bırakılan hizmet sorumluluklarına kıyasla bu hizmet sorumluluklarını karşılayacak düzeyde bir yerel (öz) mali kaynağın onlara devredilmediği görülmektedir. Yani yerel yönetimlerin sahip oldukları öz nitelikli mali kaynakları, sundukları hizmetleri finanse edebilme yeterliliğinden uzaktır. İhtiyaç duydukları mali kaynak ile sahip oldukları arasındaki fark ise, ağırlıklı olarak merkezi yönetim tarafından aktarılan transfer niteliğindeki mali yardımlarla karşılanmaktadır. Bu durum normal gibi gözükse de, yerel yönetimlerin bütçeleri içerisinde merkezi yönetim payı önemli bir oran işgal etmekte ve bu oran her geçen yıl giderek artmaktadır. Yani yerel yönetimler gelir bakımından merkezi yönetime zaten bağımlı iken, bu bağımlılığın derecesi giderek artış göstermektedir. Örneğin, merkezi yönetim transfer payının yerel yönetimlerin bütçe toplamı içerisinde sahip olduğu değer 2010 yılında % 37,72 iken, 2015 yılına gelindiğinde % 47,34'e yükselmiştir. Temel bir yerel yönetim birimi olan belediyeler için ise bu oran daha da yüksektir. Şöyle ki, belediyelere merkezi yönetimden aktarılan transferlerin toplam bütçeleri içerisindeki payı 2010 yılında % 50,63 iken bu oran 2015 yılında %58,59'a kadar çıkmıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak da öz gelirlerin payı giderek azalmaktadır. Başlıca kamu geliri niteliğindeki vergi gelirleri açısından bakıldığında, Türkiye'de yerel yönetim birimlerinin bütçeleri içerisindeki öz vergi gelir oranları aşırı miktarda değişiklik göstermektedir. Örneğin, büyükşehir belediyesi dışındaki belediyelerin öz vergi gelirlerinin toplam bütçeleri içindeki payı 2015 yılında % 26,48 iken, aynı oran büyükşehir belediyeleri için % 1,47 ve il özel idareleri için 0,17'dir. Özellikle büyükşehir belediyeleri ve il özel idarelerinin bu konuda sahip oldukları düşük oranlar göze çarpmaktadır. Borçlanma yapılarına bakıldığında ise yerel

yönetimlerin toplam borçlarının toplam bütçelerine oranı 2010 yılında % 86 iken bu oran 2015 yılında % 65'e düşmüştür. Yani borçlanma yapıları olumlu yöne evrilmektedir. Yerel yönetimlerin borçlanabilme imkanlarına son yıllarda mali kural çerçevesinde getirilen yasal sınırlamalar ve denetim, borç yapılarının iyileşmesini beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada tüm bu konular etrafıca ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye'de Yerel Yönetimler, Merkezi Transferler, Yerel Borçlanma

TCMB'NİN KRİZ DÖNEMLERİNDE UYGULADIĞI PARA POLİTİKALARININ ETKİNLİĞİNİN 2008 KRİZİ BAĞLAMINDA ANALİZİ

Özgür MANAP

Dr. Öğr. Gör. Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Ezine Meslek Yüksekokulu

ozgurmanap@comu.edu.tr

ÖZET

Merkez Bankaları tüm dünyada fiyat istikrarını sağlamaya dönük temel bir fonksiyonu üstlenmişlerdir. Fiyat istikrarının sağlanması konusunda TCMB'nin göstermiş olduğu başarı kriz dönemleri boyutunda incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde elde ettiği başarıların makro ekonomik düzeyde geçici çözümler olduğu ve sorunların kronik olarak devam ettiği görülmüştür. Meydana gelen başarısızlığın nedeninin uygulama tercihlerinden çok ülkenin içsel yapısal dinamikleri ve küresel konjonktür, her dönemde politik baskıya maruz kalması olduğu anlaşılmaktadır.

TCMB'nin tam olarak bağımsızlığının sağlanması, maliye politikalarıyla makro ekonomik hedeflere dönük eşgüdümlü politikalar uygulaması gerekmektedir. Tüm bunları gerçekleştirirken gerek finansal sistemin işleyişinin önündeki engellerin kaldırılması gerekse ülkede sektörel dağılımların ve bilgi teknoloji ağının yeterli düzeyde geliştirilmesi, uygulayacağı para politikalarının hedefe dönük olarak daha verimli hale gelmesini sağlayacaktır.

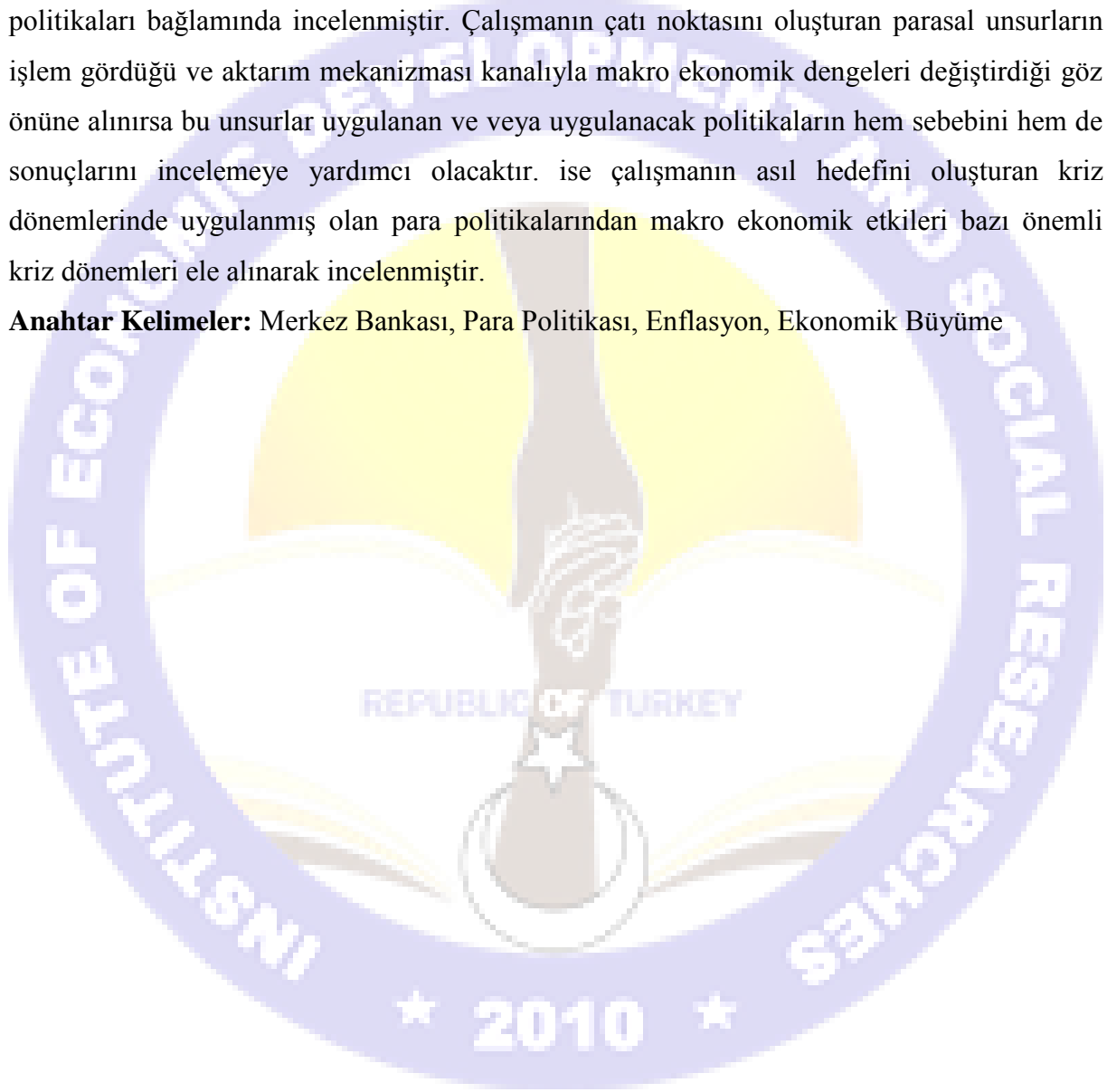
Merkez bankacılığının ekonomi politikalarında etkinliği düşünüldüğünde kriz dönemlerinde uygulanan para politikalarındaki önemi tartışmasız bir üstünlüğe sahiptir. Böylece bu çalışmayla önce merkez bankacılığı tanımsal ve kavramsal özellikleri tarihsel gelişimi bağlamında incelenmiş ve özellikle bağımsızlığın önemine dikkat çekilmiştir. Politika esaslarını ve sürecini ortaya koyabilmek için merkez bankacılığının tarihsel gelişimi de incelenmiştir. Yine bu bölümde merkez bankacılığıyla neredeyse eş anlama gelen para politikasının temel unsurlarını oluşturan parametreler de çalışmanın akışına katkı sağlaması adına detaylarıyla belirtilmiştir. Böylece merkez bankacılığının tanımı, tarihi uygulayıcı rolü karşılaştırmalı olarak ortaya konarak çalışmanın temel amacı olan kriz dönemlerinde etkinliği konusunda bazı noktalara vurgu yapmak adına bir temel oluşturulmuş olmaktadır.

Çalışmamızda ilk olarak Merkez Bankacılığı kavramsal boyutlarıyla incelenecektir. Küresel bağlantıların önem kazandığı bu süreçte, başta ABD olmak üzere dünyadaki diğer Merkez bankalarının almış olduğu kararlar da belirleyici olduğu için dünyada da merkez bankacılığı mercek altına alınacaktır. Yine aynı bölümde para politikasının uygulanmasında merkez

bankasının rolü bağlamında para politikası kavramı; para politikasının amaçları, araçları ve dünyada uygulama örnekleri incelenecektir.

İkinci olarak son dönemde yaşanan ekonomik krizler ele alınacaktır. Buna göre finansal krizler, para krizleri, banka krizi ve borç krizi konunun ana noktalarını oluşturacaktır. Böylece ekonomik krizlerin kendi dinamikleri doğrultusunda uygulanan para politikalarına ne tür tepkiler vereceği ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin finansal yapısı; ekonomik krizler ve istikrar politikaları bağlamında incelenmiştir. Çalışmanın çatı noktasını oluşturan parasal unsurların işlem gördüğü ve aktarım mekanizması kanalıyla makro ekonomik dengeleri değiştirdiği göz önüne alınırsa bu unsurlar uygulanan ve veya uygulanacak politikaların hem sebebini hem de sonuçlarını incelemeye yardımcı olacaktır. İse çalışmanın asıl hedefini oluşturan kriz dönemlerinde uygulanmış olan para politikalarından makro ekonomik etkileri bazı önemli kriz dönemleri ele alınarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Merkez Bankası, Para Politikası, Enflasyon, Ekonomik Büyüme

BANKACILIK SİSTEMİNİN RİSKİNİN AZALTILMASI'NA DÖNÜK UYGULAMALARIN ETKİNLİĞİ: PARAMETRELERİ VE DEĞİŞİMLERİ

Özgür MANAP

Dr. Öğr. Gör. Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Ezine Meslek Yüksekokulu

ozgurmanap@comu.edu.tr

ÖZET

Finansal sistemin sağlıklı işleyebilmesinin en önemli koşullarından biri, bankacılık sisteminin sağlıklı olmasıdır. Bu bağlamda bankaların riskleri kontrol altında tutması risk almaması önemlidir. Bunu sağlamak için bankalar banka panikleri oluştuğunda ani ve fazlaca mevduat kaçışlarında, mevcut durumunu koruyabilecek bir varlığa sahip olması gerekir. İşte bu noktada bankalar, gerek mevduat gerekse kredi riskini azaltmak amacıyla sahip oldukları varlıkların belli bir oranını risksiz likitlerde tutarlar. Bankaların bu davranışları hem finansal sisteme olan güveni artırmakta hem de fonlarını bankaya yatıran mevduat sahiplerini de korumaktadır.

Ekonomik sistemin kuşkusuz en kritik noktasında bulunan bankalar, finansal piyasaların işlerliğinin daha etkin hale gelmesinde çok önemli bir role sahiptir. Parasal sistemin kalbi konumunda işlevselliğe sahip bu kurumlar, kriz dönemlerinin de baş sorumluları ve veya kurtarıcıları olmaktadır. Son dönemlerde yaşanan krizlerin neredeyse tamamının finansal kriz özelliğine sahip olması nedeniyle bankaların sahip olduğu fırsat ve tehlikelerin farklı boyutlarıyla mercek altına alınmaları gereği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma ile;

- Ticari bankaların örgütsel yapısı çeşitli boyutlarıyla ele alınarak, risk barındıran kritik noktalarının nasıl ıslah edilmesi gerektiği üzerinde yol gösterebilecek saptamalar yapılacaktır.

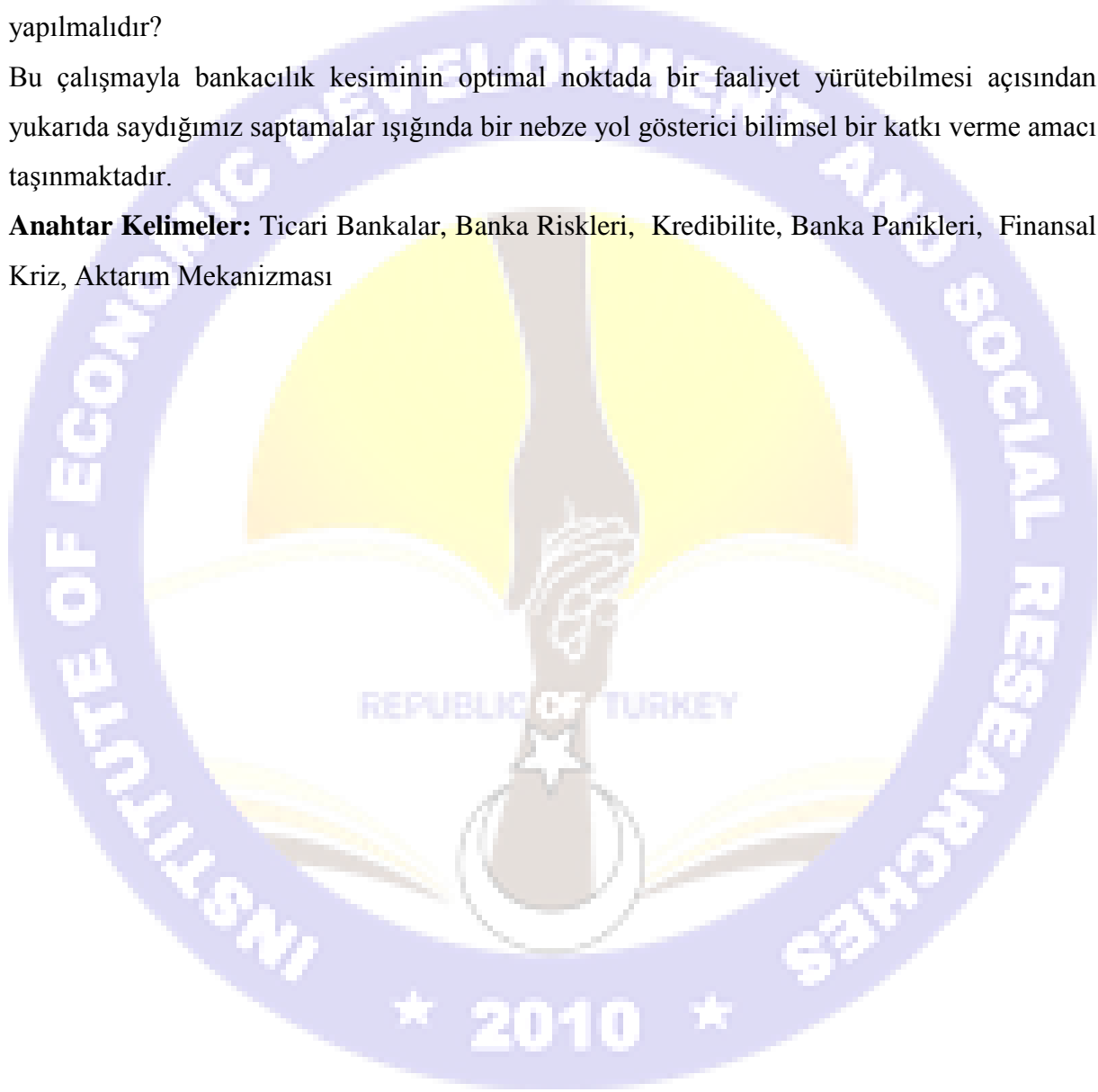
Buna göre: bankaların müşterilere kredi sağlarken bir başka ifadeyle kredibilite oluştururken izlediği yöntemlerin, bankaların nihai amaçlarına ulaşmadaki etkinliğini nasıl etkilediği, portföy sağlamaya çalışırken yüksek riske maruz kalması ya da, yüksek riskten kaçarken, kredi portföyünü daraltması gibi iki arzu edilmeyen durumun olumsuz makro ekonomik etkilerinin azaltılabilmesi için optimal tercihlerini nasıl oluşturabileceği yönünde katkı sunmaya çalışan bu çalışmada;

- Modern bankacılığın denetlenme şekli ve denetleyici kurumların sınırlandırıcı faaliyetleri ile reel anlamda risk düzeyini somutlaştırmanın yolu aranacaktır.

Sonuç olarak: cevap aranan sorular; bankalar için uzun vadede gerçek risk nedir? Bankalar için risk en doğru nasıl ölçülebilir? Bu riskler somut tanımlamalar içinde değerlendirilebilir mi? Buna yönelik alınan önlemler gerçekçi ve etkili midir? Etkili olabilmesi için neler yapılmalıdır?

Bu çalışmayla bankacılık kesiminin optimal noktada bir faaliyet yürütebilmesi açısından yukarıda saydığımız saptamalar ışığında bir nebze yol gösterici bilimsel bir katkı verme amacı taşınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ticari Bankalar, Banka Riskleri, Kredibilite, Banka Panikleri, Finansal Kriz, Aktarım Mekanizması

TOPLUMSAL BOYUTLARIYLA LÜKS, TÜKETİM VE HEDONİZM LUXURY, CONSUMPTION AND HEDONISM BY SOCIAL DIMENSIONS

Özgür SARI

Doç.Dr., TODAİE, osari@todaie.edu.tr

ÖZET

Tüketim kavramını ele aldığımızda, üretilen mal ve hizmetlerin ihtiyaç ve isteklerini karşılamaları amacıyla insanlar tarafından kullanılması tanımı ile karşılaşırız. Tarihsel süreçte baktığımızda tüketim teriminin en erken kullanımlarına bakıldığında israf etmek, bitirmek, harcamak şeklinde tanımlamalar görürüz. Fakat günümüze geldiğimizde ise bu tanımlamalar ve kullanım şekilleri yeni anlamlar kazanarak boyut değiştirmiş ve üretken şekilde savurganlık olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. Tüketim yenedünya düzeninin ideolojisi olarak tanımlanmakta ve daha fazla tüketim, daha fazla üretim ve daha fazla refah anlamına gelmektedir. Tüketim kültürünün hızla yayıldığı günümüzde, tüketiciler kendilerine yaramayan ancak statü kazandıran, ilgi uyandıran ürün ve hizmetlere yönelmektedirler. Buna bağlı olarak da ürünler hiyerarşisi üzerinden yapılan tercihler adeta kendini ifade etme biçimine dönüştürülmüştür. Bu sistemde ihtiyaç dünyasının, doğal ve biyolojik düzenin yerini, toplumsal değerler ve sınıflandırmalar düzeni almıştır. Gerçek ihtiyaçlar ile sahte ihtiyaçlar arasındaki ayrımın ortadan kalktığı tüketim toplumunda, birey tüketim mallarını satın almanın ve bunları sergilemenin toplumsal bir ayrıcalık ve prestij getirdiğine inanır. Bu açıdan bakıldığında tüketim, birey ile toplum arasında bir bağlantı aracı haline gelmekte ve bireyin kendini tanımladığı, anlam aktarmaya yarayan simgesel bir kavram olarak görülmektedir. Batı kapitalizminde, özellikle 20. yüzyılın sonlarına doğru karşılaşılan tüketim olgusuna yalnızca ekonomik bir süreç olarak değil, gösterge ve sembollerin de içinde yer aldığı sosyal ve kültürel bir süreç olarak bakılması gerekmektedir. Özellikle 80'ler boyunca postmodernizm akımının gelişimi ile birlikte tüketim kavramı da alıcı bulmaya ve gelişmeye başlamıştır. Bu bağlamda postmodernizm akımı ile tüketim kavramı yakın bir ilişki içerisinde denilebilir. Sürekli olarak tüketmeye ve yok etmeye motive edilmiş, hazzı ihtiyaç gidermekten çok yok etmekten alan, mutlu olmak için sürekli olarak daha çok tüketen bireylerin ve onları bu yönde davranmaya iten yol göstericilerin, kışkırtıcıların, ritüellerin, norm ve değerlerin bulunduğu çağımızda tüketim en önemli olgulardan biri olarak kabul edilmektedir.

Tüketim toplumu, çoğunlukla, zenginliğin, bireyciliğin ve popüler kültür özelliklerini arttığı, toplumsal sınıfların sınırlarının azaldığı toplumları betimlemektedir. Modern kapitalizm ile birlikte, tüketim ihtiyaçları karşılamak yerine ihtiyacın kendisi haline gelmiştir. Homo sapiens'ten homo consumens'e dönüşen bireyler bir hipergerçeklik içerisinde yaşamakta ve haz ile psikolojik tatmine yönelmektedir. Bu durum ise bizi hedonizme yönlendirmekte ve ihtiyaç ile haz arasındaki denge değişimine vurgu yapmaktadır. Hedonizmi kavram olarak ele alındığında lüks ürünleri tüketim ve psikolojik ihtiyaçların karşılanması ile bağlı olarak, zevkin peşinde koşma ya da zevke, özellikle de duyumsal zevklere kendini adama şeklinde ya da psikolojik anlamda; zevk arama arzusuyla ya da acıdan kaçma şeklinde motive edilen davranış biçimini savunan doktrin olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel toplumlara baktığımızda tüketim çoğunlukla ihtiyaçlarla sınırlandırılmış olup, ihtiyacından fazlasını tüketen hoş karşılanmazken, kimliklerin tüketimle örüldüğü günümüz toplumlarında artık bu anlayış yerini, sonu olmayan arzuların temel rol oynadığı hedonist bir yapıya bırakmıştır. Tüketim, ihtiyaçların karşılanması meselesi olmaktan çıkmış, özünde insan nefsinin kısıktırılması meselesine indirgenmiştir. Tüketim kültürünün ve toplumun, dolayısıyla kapitalist sistemin devamı için, arzulama ve haz alma temeline dayalı hedonist tüketimin varlığı şarttır denilebilir. Çünkü günümüzde tüketim kültürünün amacını bireyin her şeyden haz elde etmesi belirler haldedir. Bu yaklaşımla konu ele alındığında, hedonist tüketimin en belirgin özelliği kişinin elindeki nesnelere yetinememesi ve sürekli bir arayış içinde olması şeklinde bir açıklama yapılabilmektedir. Her tatmin aslında tüketim için yeni bir arayışın başlangıcını da oluşturur. Hedonist tüketiciler; rol oynama, eğlence, bireysel tatmin, yeni trendleri öğrenme, fiziksel aktivite, sosyal deneyim, benzer ilgi alanlarına sahip kişilerle iletişim, statü ve otorite gibi çeşitli ekonomik olmayan nedenlerle alışveriş yaparlar. Sonuç olarak baktığımızda, eldeki verilere dayanarak hedonik tüketime duygusal niteliklerle ilgili olan ve duygusal memnuniyeti tamamlamaya odaklanan bir tüketim şekli çerçevesinden bakılabilmektedir. İnsanlar günümüz postmodern toplumunda ürünlerini sadece ürünlerin yapabileceği şeyler için değil, ayrıca ifade ettikleri anlamlar için de satın almaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Tüketim Toplumu, Hedonizm, Lüks Tüketim.

ABSTRACT

When we deal with the concept of consumption, we encounter the definition of use by people in order to meet the needs and desires of manufactured goods and services. When we look at the historical process, when we look at the earliest uses of the term of consumption, we see

the definition of wasting, finishing, spending. However, when we are daydreaming, these definitions and forms of use have changed in size by gaining new meanings and have started to confront as productive wasting. Consumption is defined as the ideology of the new world order and means more consumption, more production and more prosperity. Today, when consumer culture spreads rapidly, consumers are turning to products and services that are not working for them but that give them status and attract attention. As a result, the preferences made through the product hierarchy have been transformed into a way of expressing themselves. In this system, the world of necessity, natural and biological order, social values and classifications have taken its place. In the consumer society, where the distinction between real needs and fake needs arises, the individual believes that buying and selling consumer goods brings a social privilege and prestige. From this point of view, consumption becomes a means of connection between the individual and the society and is seen as a symbolic concept for the meaning that the individual defines himself. Consumption in Western capitalism, especially towards the end of the 20th century, should be regarded not only as an economic process but also as a social and cultural process in which signs and symbols take place. Especially with the development of the postmodernism movement during the 80's, the concept of consumption began to find buyers and to develop. In this context, it can be said that the concept of consumption and postmodernism is in close relation. As one of the most important occurrences of consumption in our time when motivated by continual consumption and destruction, from pleasure from necessity to extinction from necessity, continually consuming more and more people to consume and guiding, provocations, rituals, norms and values that lead them to act in this direction It is accepted.

Consumption society often depicts societies where the boundaries of social classes have decreased, where wealth, individualism and popular culture have improved. Along with modern capitalism, consumption has become the need itself rather than meeting its needs. Individuals who turn from homo-sapiens into homo-consumens live in a hypergravity and are oriented towards pleasure and psychological satisfaction. This leads us to hedonism and emphasizes the balance between need and pleasure. When the concept of hedonism is taken as a concept, its luxury products depend on consumption and psychological needs to be met, in pursuit of pleasure or taste, especially in the form of dedication to sensual pleasures or psychological sense; is defined as a doctrine that advocates a behavior that is motivated by desire for search or escape from pain. When we look at traditional societies, consumption is often limited to needs, and in today's society, in which identities are consumed with

consumption, while consuming much of what is needed, this understanding has now left its place in a hedonist structure in which basic needs play. Consumption has been reduced from the question of meeting the needs to the question of the provocation of the human being in essence. For the continuation of the consumption culture and society, and therefore the capitalist system, the existence of hedonist consumption on the basis of supply and enjoyment can be called a necessity. Because nowadays, the purpose of consumption culture is to determine the pleasure of the individual from everything. When this issue is addressed, an explanation can be made that the most prominent feature of hedonist consumption is the inability of one to reach the objects in his hand and that he is in constant search. Every satisfaction actually constitutes the beginning of a new quest for consumption. Hedonist consumers; They do shopping for various non-economic reasons such as role playing, entertainment, individual satisfaction, learning new trends, physical activity, social experience, communication with people with similar interests, status and authority. When we look at the conclusion, based on the available evidence, hedonic consumption can be viewed as a form of consumption that is related to emotional qualities and focuses on completing emotional satisfaction. People in today's postmodern society buy their products not only for what products can do, but also for what they express.

Keywords: Consumption Society, Hedonism, Luxury Consumption.

ALGILANAN RİSK FAKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mahmut Tekin

Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, mahtekin@selcuk.edu.tr

Özgür Yeşilyurt

Öğr. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, o.yesilyurt@alparslan.edu.tr

Ertuğrul Tekin

Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, ertugrultekin42@gmail.com

ÖZET

Risk kavramının; Yunanca'da kayalıklara çarpma tehlikesi anlamına gelen “rhiza”, İngilizcede “risk” tehlike ve Fransızca'da “risque” çekince anlamlarına gelmektedir. Risk; bir faaliyete girişilirken karar vericinin zarara uğrama tehlikesine, faaliyet alanının denetim altına alınamayan ve önceden kestirilemeyen kısmıdır. Diğer bir ifadeyle belirtilen tehlikeli bir olayın ortaya çıkma ihtimali ve sonuçlarıdır. Bir bakıma risk; tehlike, hasar, fire, yaralanma veya diğer istenmeyen sonuçların ortaya çıkma durumudur. Kararlar bakımından risk; alınacak kararların hayal kırıklığına yol açabilecek sonuçlar vermesiyle ilgili belirsizliklerdir. İstenmeyen bir olgu oluşma ihtimalinin ciddiyeti veya hedeflenen bir sonuca ulaşılma ihtimalidir. Bu riskleri önceden tahmin ederek ve belirleyerek önlem alınmasıyla yönetebilmek mümkündür. Riskin yönetilmemesi durumunda meydana gelecek olumsuzluklardan tüm hizmet faaliyetleri olumsuz etkileyerek önemli kayıplara yol açabilecektir.

Sağlık hizmetleriyle ilgili tüm kararlar risk içermektedir. Bu kararlarla ilgili belirsizlik, hizmetin sunulduğu ortam, koşullar, çalışan personel gibi çok sayıda faktör risklerde etkili olmaktadır. Risk yönetimiyle; risklerin tanımlanarak sağlık hizmetleriyle ilgili işlem ve süreçlerle ilgili tedbirler alınabilecektir. Sağlık işletmelerinde algılanan risk sağlık hizmet sunumunu etkilemektedir. Sağlık işletmeleri risk algısını kontrol etmeleri sağlık işletmelerinin tercih edilirliliğini artırmaktadır.

Tüketiciler karşı karşıya kaldıkları risk seviyelerini makul olan bir seviyeye indirmeye çalışmaktadır. Diğer bir ifadeyle tüketiciler risk düzeylerini minimum seviyeye indirme konusunda tüketiciler kendi stratejilerini belirlerler. Tüketiciler belirledikleri bu stratejilerle maruz kaldıkları riskten kurtulmayı planlamaktadırlar. Sağlık hizmetlerinin soyutluk, ayrılmazlık, değişkenlik, dayanıksızlık gibi karakteristik özelliklerinden dolayı tüketicilerin algıladıkları risk düzeylerinde artış olabilmektedir. Tüketicilerin risk algıları zihinlerinde

oluşturdukları bölgelerden oluşmaktadır. Sağlık işletmesinin tüketicilerin zihinlerinde oluşan bu risk bölgelerinin kabul edilebilir düzeyde olması hizmet alan bireyleri rahatlatmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; sağlık işletmesinden hizmet alan bireylerin algıladıkları riskin demografik açıdan değerlendirilmesidir. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Sonuçlar SPSS 24 yazılımı ile analiz edilmiştir. Algılanan riskin ölçülmesinde altı boyutu olan (finansal, performans, sosyal, fiziksel, psikolojik, zaman) algılanan risk ölçeği kullanılmıştır.

Çalışmada yapılan analizlerde Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı yüksek çıkmıştır. Çalışma sonucunda algılanan risk ile çalışmaya katılan bireylerin demografik özelliklerinden bazıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hizmet Kalitesi Algılanan Risk, Hizmet Kalitesi Algılanan Risk Boyutları, Hizmet Kalitesi Riski

HİZMET KALİTESİ ÖLÇEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mahmut Tekin

Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, mahtekin@selcuk.edu.tr

Özgür Yeşilyurt

Öğr. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, o.yesilyurt@alparslan.edu.tr

Ertuğrul Tekin

Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, ertugrultekin42@gmail.com

ÖZET

Hizmet; bir işletme veya kişi tarafından müşteriye sunulmasında fayda ve tatmin sağlayan ürün dışındaki süreçlere ve işlemlerdir. Hizmetlerin karakteristik özelliklerinden kaynaklı olarak müşterilerin almış oldukları hizmet kalitesinin değerlendirilmesi çok geniş bir kavramdır. Hizmet kalitesi bireylerin beklentilerinden ve algılarından meydana gelmektedir. Bireylerin algıladıkları hizmet bekledikleri hizmetten büyükse bu durum tatmin edici bir hizmet kalitesinin olduğunu ifade etmektedir. Hizmet kalitesi, işletmelerde sunulan hizmetlerin müşterinin istek ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi amacını taşımaktadır. Hizmeti sunan genellikle insan olduğu için hizmet kalitesinde belirleyici unsur da insan olmaktadır.

Hizmet kalitesi hem gittikçe artan önemi hem de kapsamı itibariyle ürünlerin kalitesinde bazı farklılıklar olabilmektedir. Hizmet kalitesinin yeterliliği ile ilgili olarak müşterinin memnuniyet ve memnuniyetsizlik nedenleri, ideal bir hizmetin tanımı, hizmet kalitesinin anlamı, hizmetle ilgili performans beklentileri, hizmet bedeli gibi kavramlar belirleyici olmaktadır.

Hizmet kalitesinin daha iyi anlaşılabilmesi için kalite konusunun ayrıntılı olarak açıklanmasına ihtiyaç vardır. Hizmet kalitesi ölçümü amacıyla 1980'li yıllarda için birçok model oluşturulmuştur. Oluşturulan modeller incelendiğinde literatürde temel olarak iki ekolün ön plana çıktığı görülmektedir. Bu ekoller; Nordik Ekolü ve Kuzey Amerika Ekolü'dür.

Hizmet kalitesi, müşteri beklentileri ile sunulan hizmet performansın karşılaştırılması sonucu ölçülebilir. Hizmet kalitesi, verilen hizmet seviyesinin müşteri beklentileri ile ne kadar karşılanabildiğinin bir ölçüsüdür. Kaliteli hizmet, müşteri beklentilerine uygun hizmet anlamı taşımaktadır. Algılanan hizmet kalitesi ölçümünde genelde kullanılan iki ölçek bulunmaktadır. Bu ölçeklerden biri Parasuraman ve diğerlerinin oluşturduğu SERVQUAL Kalite Ölçeğidir. SERVQUAL Kalite Ölçeği çeşitli açılardan eleştirilmektedir. SERVQUAL

Kalite Ölçeği yapılan eleştirilere ve bu eleştirilere yapılan açıklamalara da bu çalışmada yer verilmiştir. Boşluk modeli olarak da bilinen SERVQUAL Kalite Ölçeğinde beş boşluk bulunmaktadır. Bu boşluklar ve bu boşluklara karşı alınacak önlemler de bu çalışmada yer almaktadır. Diğeri ise Cronin ve Taylor'un oluşturduğu SERVPERF Kalite Ölçeğidir. SERVPERF Kalite Ölçeğinin performansa dayalı olan hizmet kalitesinin ölçülmesinde daha etkili olduğunu ifade etmektedir.

Bu çalışmanın amacı; SERVQUAL Kalite Ölçeği ve SERVPERF Kalite Ölçeklerinin karşılaştırılarak değerlendirilmesidir. Bu çalışmada SERVQUAL Kalite Ölçeği ve SERVPERF Kalite Ölçekleri literatürde yapılan çalışmalar incelenmiştir. Literatürdeki çalışmalarda SERVQUAL Kalite Ölçeğinin SERVPERF Ölçeğine kıyasla hizmet kalitesini daha iyi ölçtüğü sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Hizmet Kalitesi, SERVQUAL Kalite Ölçeği, SERVPERF Kalite Ölçeği

JOHN RAWLS'UN ULUSLARARASI İLİŞKİLER KURAMI: EVRENSELÇİLİK VE KÜLTÜRALİZM ARASINDA

Özlem DENLİ

Yrd. Doç. Dr. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İ.İ.S.B.F. Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, odenli@gelisim.edu.tr

ÖZET

Bu bildiriadaki amacım liberal düşüncenin en önemli temsilcilerinden John Rawls'un uluslararası ilişkiler kuramını, evrenselcilik ve kültüralizm ekseninde ele almak olacak. Rawls, büyük yankı uyandıran eseri *Bir Adalet Teorisi*'nde bir toplumdaki ana siyasal, toplumsal ve ekonomik kurumların oluşturduğu bütünleşmiş bir işbirliği sistemi olarak tanımladığı 'temel yapı'nın normatif bir değerlendirmesini sunar.¹ Rawls temel yapıya uygulanacak ilkeleri basitçe listelemek yerine, bizi bu ilkelere ulaştıracak bir yöntem ortaya koyar. Kantçı konstrüktivist yaklaşımdan beslenen ve toplum sözleşmesi düşüncesinin özgün bir uyarlaması olan bu çıkış noktası, özel şartlar altında bir araya gelmiş kişilerin rasyonel müzakeresidir. *Bir Adalet Teorisi*, maddi ve toplumsal belirlenimlerden soyutlanmış başlangıç durumu düzeneği vasıtasıyla, farklı çıkar ve iyi anlayışlarının potansiyel olarak çatışmalı içeriğinden geriye çekilerek, aklın soyut işleyişi temelinde evrenselci bir uzlaşma arar. Rawls *Halkların Yasası*¹ isimli eserinde sözleşmecilik/konstrüktivist yaklaşımını uluslararası ilişkiler düzeyine taşır. Bu geç dönem eserin yarattığı tartışmalardan birisi de Rawls'un realist uluslararası ilişkiler paradigmasıyla ortak bir zemine savrulduğunun ileri sürülmesi ve bu benzerliklerin yarattığı tepkilerdir.¹ Bu bildiri benzer bir eleştirinin izini sürecek ve *Bir Adalet Teorisi* ile *Halkların Yasası* arasındaki ilişkiyi iki sav üzerinde yoğunlaşarak inceleyeceğim.

1. *Halkların Yasası* normatif analizi uluslararası planda istikrar arayışında tabi kılmaktadır.
2. Bu yönelimin temelleri Rawls'un 1993 tarihli *Siyasal Liberalizm*¹ isimli eserinde ortaya koyduğu çoğulculuk tartışmalarında atılmıştır.

Kısaca özetlersek: Rawls *Siyasal Liberalizm*'i genel anlamda *Bir Adalet Teorisi*'nde kurmuş olduğu çerçevenin içine yerleştirmekle beraber, ilk eserinde tatmin edici biçimde ele alamadığını belirttiği 'istikrar' meselesine yeniden eğilir ve bu amaç için gerekli bir dizi düzeltme yapar. *Siyasal Liberalizm*, Rawls'un modern toplumların kalıcı özelliği olarak gördüğü çoğulculuk gerçeğini çözümlemenin merkezine yerleştirerek bizi metnin temel

sorusuna götürür: farklı dinsel, felsefi ve ahlaki görüşlere sahip vatandaşlar, adil ve istikrarını uzun vadede koruyabilen bir toplumu hangi temel üzerinde inşa edebilirler?

Benzer biçimde, *Halkların Yasası* da çoğulculuğu küresel planda temel bir veri olarak kabul eder. Rawls uluslararası ilişkilerde temel yapı olarak tanımladığı karşılıklı ilişki ve sorumluluklar sistemini tartışırken, farklı toplumlar arasında istikrarlı bir işbirliği sistemini kurma amacını analizin merkezine yerleştirir. Bildiride ileri sürdüğüm görüşe göre *Halkların Yasası*'na hâkim olan bu öncelik, normatif analizin sürdürülebilir istikrar arayışına tabi kılınmasına ve uluslararası normlar, kurumlar ve süreçlerin görece zayıf bir adalet kriterine tabi tutulmasına yol açmıştır. Bildiride son olarak Rawls'un çoğulculuğu sınırları belli kültürel birimler üzerinden kavradığını ve kültürün, uluslararası iktisadi ve siyasi süreçler aleyhine öne çıkarmasının ortak küresel kurumlar ve etkileşimlerin yarattığı sonuçlar ve sorumlulukları daha da zayıflattığını ileri sürüyorum. Bu anlamda *Bir Adalet Teorisi* ve *Halkların Yasası* arasındaki geçişi bir ölçek değişimi olmanın ötesinde, esas olarak kültüralizmin analitik araçlarını devralındığı bir dönüşüm süreci olarak tartışacağım.

Anahtar Sözcükler: Rawls, Rawls'un adalet kuramı, Rawls'un uluslararası ilişkiler kuramı, uluslararası ilişkiler, uluslararası adalet, kültüralizm.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ARİFESİNDE TÜRK BASININDA GÖÇMENLER MESELESİ

Özlem YILDIRIM

Dr. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü,
ozlem.yildirim@erdogan.edu.tr

ÖZET

Tarihi süreçte Türk-Yunan ilişkilerinde bilhassa Birinci Dünya Savaşı öncesi duruma bakıldığında iki ülke arasında bazı anlaşmazlıkların olduğu bilinmektedir. Bu anlaşmazlığın sebepleri farklılık arz etmekle birlikte coğrafi, etnik, politik, ekonomik ve tarihi faktör gibi çeşitli başlıklar içinde incelenmesi gerekmektedir. Coğrafi olarak her iki memleket de, müşterek sınırları olan komşu iki ülkedir. Yunanistan bağımsızlığını Osmanlı Devleti'ne karşı vermiş olduğu mücadele sonucu kazanmıştır.

Bu çalışmada Birinci Dünya Savaşı öncesi Türk-Yunan ilişkileri bağlamında göçmenler meselesinin Türk basınındaki (Peyam, Sabah, Tasvir-i Efkâr) yansımaları değerlendirilmeye çalışıldı. Arşiv belgelerinden de yararlanılarak konuya katkı sağlandı. Büyük devletlerin adalar konusundaki kararlarını açıklamalarından hemen sonra Yunanistan, topraklarına yeni kattığı Makedonya'ya el atmış, buradaki Türkleri sistematik biçimde yerlerinden atmağa başlamıştı. Yunan Hükümeti ve Makedonya Rumlarının baskıcı politikaları ile Türklere yönelik baskın, yağma ve gasp sonucunda büyük kitleler halinde, Osmanlının hâkim olduğu bölgelere doğru akın halinde göçler yaşandı. Yunanistan işgal altında bulundurduğu Sisam, Sakız, Midilli, Limni gibi adalarda yaşayan Türkleri, Anadolu'ya göçe zorlayarak yerlerine Rumları yerleştirdi. Selanik ve civarındaki İslam halkı Yunanistan tarafından yapılan tazyikten dolayı göç etmek zorunda kaldı.

Osmanlı Devleti, göç meselesi konusunda, Dâhiliye Nazırı Talat Bey'i görevlendirerek, gerekli tedbirleri yerine getirdi. Yapılan incelemeler neticesinde, Yunanistan tarafından ortaya atılan iddiaların, asılsız olduğu anlaşılmış, Rumlara karşı herhangi bir tecavüzatta bulunulmadığı gibi Rum göçlerinin asıl sebebinin de, Yunanistan'ın Türkiye başta olmak üzere diğer bölgelerdeki Rum nüfus üzerindeki propagandalarıyla başlamış olduğu ifade edildi. Yapılan araştırmalarda, Yunanlıların Makedonya ve diğer bölgelerde, Türk-Müslüman halkı üzerinde baskı ve şiddet uyguladığı, bu nedenle Türk ve İslam topluluklarının göçe mecbur kaldıkları ortaya çıkmıştı. Türkiye iddia edildiği gibi Rumlara karşı bir baskı ve zulüm yapmış olsa idi başta Talat Bey ve İdari yönetimdeki kişilerin bu konuya fazlasıyla

önem verip söz konusu bölgelerde araştırmalarda bulunması, konunun tetkik edilmesi ve özellikle de Türkiye tarafından Büyük Devletlere başvurularak bu hususta muhtelit bir komisyon oluşturulması isteği dile getirilmezdi. Yunanistan'ın, parlak vaatlerle ya da Anadolu'daki Rumlar üzerinde, "Osmanlı buralarda sizi bırakmaz, buralara bundan sonra yalnız Müslümanlar oturacak, sizi öldürecekler", şeklinde propagandalarla korku salması Rum nüfusun göç etmesine sebep olmuştur. Osmanlı Hükümeti gerekli tedbirleri alarak ve olayları inceleyerek Atina sefiri Galip Kemali Bey vasıtasıyla girişimlerde bulunmuş ve durumla ilgili Büyük Devletlerin elçilerine de bilgi vermiştir. Yunanistan, Büyük Devletlerin Türkiye Rumları lehinde olarak Osmanlı Hükümetine müdahalesini talep etmiştir.

Yunanlıların iddia ettiği gibi Türkiye Rumlarının göçleri konusunda, Türkiye'nin Rumlar üzerinde baskı ve şiddet uyguladığı haberleri asılsızdı. Gerçekte ise Yunanistan, Makedonya Müslümanlarına karşı baskıda bulunmuştu. Bu mesele Haziran 1914 ortalarına kadar gergin kalacak, daha sonra biraz yumuşama olsa da yine savaş'ın başına kadar çözümlenemeyecek, 1914 Dünya Savaşı başladıktan sonra da devam edecektir.

Anahtar Kelimeler: Basın, Göç, Türk, Yunan.

* Bu çalışma Ekim 2009 tarihinde Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen "Türk Basınına Göre Birinci Dünya Savaşı Arifesinde Türk-Yunan İlişkileri" başlıklı Yüksek Lisans tezinden geliştirilerek hazırlanmıştır.

1946-1950 ARASI İKTİDAR-MUHALEFET İLİŞKİLERİ VE REFİK KORALTAN

Özlem YILDIRIM

Dr. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü,

ozlem.yildirim@erdogan.edu.tr

ÖZET

CHP 1946 seçimlerine Türkiye genelinde katılırken, Demokrat Parti, teşkilatını Türkiye'nin her yerine henüz götüremediği için seçimlere ancak 49 ilde katılmıştı. Dönemin İçişleri Bakanının belirttiğine göre; DP'nin 53 ilde ve 218 ilçede teşkilatı bulunmaktaydı. 21 Temmuz 1946 senesinde ki seçim sonuçlarına göre 465 milletvekilliğinin 391'ini CHP, 62'sini DP, 7'sini Bağımsız Milletvekili kazanmıştı. Demokrat Parti, 1946 seçim sonuçlarına 37 ilde itiraz etmiş, iktidar da bu itirazları incelemek amacıyla, 7 Ağustos 1946 tarihinde bir İnceleme Komisyonu oluşturmuş ve sonuçları incelemiştir. İçel ve İstanbul Milletvekilliklerine seçilen, Demokrat parti kurucularından olan Refik Koraltan, İçel Milletvekilliğini tercih etmişti. Bu çalışmada 1946-1950 Demokrat partinin muhalefet yıllarında iktidar ile olan ilişkileri ve Refik Koraltan'ın yaşanan gelişmelerdeki tutumu değerlendirilmeye çalışıldı.

Türkiye'nin ilk çok partili Meclisi 5 Ağustos 1946'da açıldı. DP milletvekilleri ile CHP grubu Genel Kurul Salonunun solunda yerlerini aldı. Gündemin ilk maddesi cumhurbaşkanlığı seçimi oldu. Halk Partisi'nin adayı İsmet İnönü'yü. DP'nin adayı ise Mareşal Fevzi Çakmak'tı. Seçim yapılmış ve seçimi İsmet İnönü kazanmıştı. 21 Temmuz seçimlerinden sonra Başvekil Şükrü Saraçoğlu, Cumhurbaşkanına istifasını sunmuş ve kabine çekilmişti. Saraçoğlu'ndan sonra bu görev Recep Peker'e verildi. Recep Peker Hükümeti'nin programının Mecliste görüşülmesi esnasında yeni Meclisin ilk ciddi tartışması ortaya çıktı. Bu tartışma hükümetin yeni programıydı. Halk partili grup programın bir an önce görüşülüp kabul edilmesi için acele ederken muhalefetteki Demokrat Partisi ise program hakkındaki görüşlerini açıklamak için süre istedi. Refik Koraltan da CHP programının incelenmesi için ek süreye ihtiyaç olduğunu hararetle savundu. Demokratlar Peker Hükümeti'nin programını incelemek için talep ettikleri süre kendilerine verilmeyince toplu bir şekilde oturumu ve genel kurulu terk ettiler. DP'nin önerisine rağmen, Peker hükümetinin programı Halk Partililerin oyu ile kabul edildi.

Güvenoyundan sonra DP'nin üzerinde durduğu en önemli mesele, seçim sonuçları oldu. DP, 36 vilayette yapılmış olan seçimlerin tamamına itiraz ederken Meclise girmiş bulunan CHP'li 27 üyenin mazbatalarının iptal edilmesini istedi. TBMM'de bazı illerde seçilen

milletvekillerinin mazbatalarına yapılan itirazlar uzun tartışmalara sebep oldu. CHP Balıkesir Milletvekili Süreyya Ögeevren'in Demokrat Partililer'in bazı milletvekili mazbatalarına itirazları üzerinden Demokrat Partiye yönelik sözlü ithamlarına Demokrat Parti İçel Milletvekili Refik Koraltan tarafından karşılık vermesi iki isim arasında tartışma yaşanmasına sebep oldu.

Refik Koraltan Hatay ili milletvekillerinin mazbatalarının Meclis'te kabulü sırasında söz almış; Hatay'daki seçimlerde hükümet kuvvetlerinin çok büyük rol oynadığını iddia etmiş ve Hatay'dan Meclise Demokrat milletvekilleri yerine CHP milletvekillerinin geldiğini ileri sürerek tutulan zabıtların ve şikâyetlerin komisyonda olduğunu belirtmişti. Refik Koraltan'a cevap veren CHP Hatay Milletvekili General Eyüp Durukan bütün bu iddiaların tamamıyla hakikate aykırı olduğunu söylemişti. İddia edilen vesikaların hukuki bir öneminin bulunmadığını belirtmiş, halka seçimlerde baskı ve şiddet uygulanmadığını ifade etmişti.

Bu dönemde CHP'nin iktisadi alanda almış olduğu 7 Eylül kararları olarak bilinen kararlar hükümet ile muhalefet arasında görüşülen bir konu oldu. CHP içerisinde Recep Peker Hükümeti'nin icraatlarından birisi de bu ekonomik amaçlı uygulamaya alınan 7 Eylül kararlarıydı. 1947 Bütçe Kanunu Meclis'te görüşülürken, DP adına Adnan Menderes konuştu. Bütçe konusundaki tenkitlerine cevap vermek üzere kürsüye çıkan Recep Peker eleştirilere sert bir üslupla cevap verince iktidar ve muhalefet arasındaki gerginlik hat safhaya çıktı. Türkiye Büyük Millet Meclisi, 48 oya karşı 354 oyla Bütçe Kanunu'nu kabul etti. Hükümetin Matbuat Kanunu ile ilgili düzenlemesi de iktidar ve muhalefet arasındaki ilişkileri gerginleştirdi.

Sıkıyönetim süresinin uzatılması da Mecliste tartışmalara sebep olan bir başka konu idi. Refik Koraltan, kürsüye gelerek uzatılması istenilen sıkıyönetim tasarısının Meclis ruznamesinde bulunmadığını söyledikten sonra, sıkıyönetimin zaruri bulunmadığını ve bu hâlin, vatandaşların haklarını tehdit ettiğini söyledi. Refik Bey, hangi hallerde sıkıyönetimin ilan edileceğini Anayasaya göre izah etmiş ve bugün böyle bir vaziyet olmadığına göre hükümetten bu konuda izahat istemişti. Mecliste 1946-1950 yılları arası birçok konuda iktidar ile muhalefet arasında, kimi zaman sertleşen kimi zamanda yumuşayan görüşmeler gerçekleşti.

Anahtar Kelimeler: Refik Koraltan, CHP, DP, Seçim.

*Bu çalışma Ekim 2017 tarihinde Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen "Bir Siyaset Adamı Portresi: Refik Koraltan" başlıklı doktora tezinden geliştirilerek hazırlanmıştır.

TÜRKİYE’DE DEMOKRASİNİN CİNSİYETİNİ BELİRLEMEK: KADIN CİNAYETLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Yusuf ÇİFCİ

Yrd. Doç. Dr. Muş Alparslan Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
y.cifci@alparslan.edu.tr

Pınar KAYALI

Arş. Gör. Muş Alparslan Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu
Yönetimi Bölümü, p.kayali@alparslan.edu.tr

ÖZET

Demokrasinin üç büyük düşmanı vardır. Bunlar sırasıyla, şiddet, kişiye göre özgürlük ve farklılıklar arasında eşitliğin sağlan(a)maması olarak sıralanabilir. Bu açıdan birinin ötekine uyguladığı fiziksel – psikolojik şiddet ya da bir toplumsal alanda kimi kimliklerin kendilerini özgürce ifade edebilmelerinin engellenmesi ve de en nihayetinde farklılıklar arasındaki eşitsizlik, demokrasinin içselleştirilebilmesinin önündeki en büyük engeller olarak sıralanabilir.

Dünya toplumlarına benzer şekilde Türkiye’de de demokrasinin önündeki engellerin üçünü de içinde barındıran temel mesele, toplumsal cinsiyet meselesidir. Toplumsal cinsiyet, insanoğlunun ilk ayrımlarından biri olan kadın ve erkek ayrımı ve kadın ve erkek cinsel kimliklerinin bir toplumsal alanda eşit oranda tanınmasına odaklanmaktadır. Türkiye’de toplumsal cinsiyetin neliği üzerine yapılan bir incelemede ilk olarak göze çarpan kadın cinayetleri meselesidir. Nitekim diğer bütün ölçütler - parlamentoda kadınların temsili, iş hayatında kadınların varlığı, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi, kadının özgürce eş seçim hakkı vd. - yanında kadın cinayetleri meselesi çok bariz bir şekilde göstermektedir ki; Türkiye’de demokrasinin cinsiyeti erkektir.

Bu bildiriye esas olarak toplumsal cinsiyet merkezinde; kadın ve erkek kimlikleri üzerinden son dönemde Türkiye’de yaygınlaşan kadın cinayetlerinden hareketle, demokratik bir analiz yapılmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda bildiri; üç ana başlıktan oluşmaktadır: Birinci başlıkta toplumsal cinsiyet ve tarih boyunca kadınların “öteki” olmaları durumu incelenecektir. İkinci başlıkta ise Türkiye’de toplumsal cinsiyetin tarihi anlatılacaktır. Üçüncü ve son başlıkta ise; Türkiye’de son dönemlerde işlenen kadın cinayetleri üzerinden kadınların ötekileştirilme oranları ve nihayetinde Türkiye’de demokrasinin cinsiyetinin “erkek” bir kimliğe sahip olma durumu örnek olaylar üzerinden incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler : Demokrasi, Demokrasinin Cinsiyeti, Kadın-Erkek Kimlikleri, Kadın Cinayetleri, Türkiye.

İKTİSADİ KALKINMA AÇISINDAN BİR DEZAVANTAJ OLARAK SOSYAL YARDIMLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Pınar ŞAHBAZ CANÖNDE

Öğr. Gör. Cumhuriyet Üniversitesi, pincarcanonde@gmail.com

ÖZET

İktisadi kalkınmanın nihai amacı, yüksek katma değerli ürünler üretecek biçimde bir ülkenin üretim yapısını dönüştürmek ve ortaya çıkan ürünü toplumu oluşturan gelir grupları arasında adaletli bir şekilde dağıtarak refah düzeylerini yükseltmek, iktisadi, siyasi, sosyal ve uluslararası ilişkiler bakımından toplumu özgür hale getirmektir. Zamanla kalkınma kavramı sürekli büyüyen bir iktisadi ortam içinde yoksulluk, işsizlik ve gelir dağılımında adaletsizliğin giderilmesi boyutlarıyla ele alınmaya başlanmıştır. Yoksulluğun azaltılması, beslenme, barınma, sağlık ve korunma gibi ihtiyaçların karşılanması, daha çok iş, iyi eğitim, kültürel ve insani değerlere daha fazla önem verilmesi, bireylerin ekonomik ve sosyal seçeneklerinin artması, kalkınmanın temel hedefleri olarak belirlenmiştir.

Yoksulluğu azaltmak amacı ile devletin uyguladığı politikalarından birisi de sosyal yardımlardır. Sosyal yardımlar yoksulluğun aynı veya nakdi yardımlar yoluyla giderilmesi anlamına gelmekte ve ihtiyaç sahiplerinin farklı gereksinimlerinden ortaya çıkmaktadır. Sosyal yardımlar, kişinin “insan” olmasından kaynaklanan hakkı olarak, sosyal yardımı hak ettiği düşüncesinden doğmaktadır. Sosyal yardımların öncelikli olarak kimlere verileceği ve hangi kriterlere göre verileceğinin belirlenmesi, sosyal yardım kullanıcılarının ne kadar sosyal yardıma ihtiyaç duyduğunun tespiti büyük önem arz eder. Özellikle çalışabilir durumda olup da çalışmayan yoksullara sosyal yardım sağlanmasının tembelliği özendirerek, bir tür yoksulluk kültürüne yol açabileceği göz ardı edilmemelidir. Yoksullara parasal yardım yapmaktansa, bu bireyleri devlet ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile yapılan mesleki eğitim programlarıyla eğiterek, işyerlerinin yoksullara iş vermesini sağlamak daha yararlı olacaktır. Devlet, yoksullara sosyal yardımlar aracılığı ile milli gelir ve serveti yeniden dağıtarak karşılıksız gelir garantisi sağlamak yerine, dezavantajlı gruplara gerekli mesleki eğitimleri vererek serbest piyasada fırsat eşitliğini sağlamalı, dezavantajlı grupların genel toplumla bütünleşmesine ve ekonomik hayata katılmasına olanak sağlayarak, hakkaniyetli bir toplum yaratmayı amaç edinmelidir.

Bu çalışmanın amacı, çalışabilir durumda olmalarına rağmen sosyal yardımlarla hayatını ikame eden yoksullara mesleki eğitimler vermek sureti ile çalışma yaşamına katılmalarına ya

da çalışma yaşamında kalmalarına yardım edecek ve serbest piyasada başarılı olma olasılıklarını artıracak olanakları sunmak ve yoksulluğu azaltarak iktisadi kalınmayı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: İktisadi kalkınma, yoksulluk, yoksulluğu azaltmak, sosyal yardımlar, yoksulluk kültürü

FORMASYON EĞİTİMİ SERTİFİKA PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN FORMASYON KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

R.Şamil TATIK

Dr. Öğr. Üyesi Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

rs.tatik@alparslan.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin “formasyon” kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu amaca bağlı olarak problem cümleleri şöyledir: 1) formasyon eğitimi sertifika programı öğrencileri formasyon kavramına ilişkin olarak hangi metafor imgelerini üretmektedirler? 2) formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin formasyon kavramına ilişkin olarak ürettikleri metafor imgeleri hangi temalar altında toplanabilir? Çalışmanın verilerinin analizi sonucunda ortaya çıkacak bulgular, formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin formasyon eğitimi sertifika programının etkililiğine ve verimliliğine dair ipuçları sunması açısından önemli görülmektedir.

Çalışmada, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni, araştırmacının aslında farkında olduğu ancak hakkında derin bilgiye sahip olmadığı olguları incelemek için kullanılır (Creswell, 2007). Nitekim, Patton (2002), bu yaklaşımın, tamamen yabancı olunmayan ama aynı zamanda tam anlamıyla anlamı kavranamayan olgulara odaklanmayı amaçlayan bir yaklaşım olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, araştırma sürecinde üzerine odaklanılan olgu, formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin “formasyon” hakkındaki düşüncelerini metafor yardımı ile nasıl kavramsallaştırdıklarıdır. Araştırmanın verileri, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, çeşitli bölümlerden mezun olup bir devlet üniversitesinde formasyon eğitimi sertifika programında öğrenim gören toplam 162 formasyon eğitimi sertifika programı öğrencisinden 85’inin “Formasyon ..... gibidir. Çünkü .....” ifadelerini tamamlamalarıyla elde edilmiştir. Ancak veriler incelemeye tabi tutulduğunda 85 veriden 11’inin geçersiz ve 1 verinin eksik olduğu görülmüştür.

Dolayısıyla 73 veri geçerli olarak değerlendirilmiş ve analizler 73 veri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı; araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup demografik bir sorunun (cinsiyet), üretilecek metaforların ve bu metaforlara ilişkin açıklamaların yazılacağı boşluk doldurma formudur. Metaforlar benzeyen-benzetilen ilişkisine bağlı olarak toplanmış, sonrasında ise formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinden benzerlik

ilişkinini kendi algılama biçimlerine göre tanımlamaları istenmiştir. Tüm veriler pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının son ders haftasında bizzat araştırmacı tarafından toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. İçerik analizi yapılmasındaki amaç, birbiriyle benzerlik gösteren verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizi için herhangi bir nitel analiz programına başvurulmamış olup analizler Word Kelime İşlem Programı ile gerçekleştirilmiştir.

Formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin “formasyon” kavramına yönelik sahip oldukları algılara ilişkin bulgulara göre formasyon eğitimi sertifika programı öğrencileri “formasyon” kavramı için 66’sı farklı olmak üzere 73 geçerli metafor üretilmiştir. Üretilen bu metaforlar daha sonra ortak özellikleri dikkate alınarak temalaştırılmış ve 10 tema elde edilmiştir: meslek bilgisi sunma, hız(zaman) bağlamında, tamamlayıcılık bağlamında, zor bir süreç olma, yol gösterici olma, belirsizlik bağlamında, gelişimsel süreç, umut bağlamında, gereksizlik bağlamında, mesleğe girişte ön koşul olma.

Formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin formasyona ilişkin algıları ağırlıklı olarak olumlu yönde olmakla birlikte formasyonun belirsizlikler içerdiği, zor bir süreç olduğu, gereksiz görüldüğü ve umut vaad etmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Formasyon eğitimi sertifika programında zamanlamaya ve planlamaya daha çok önem verilebilir. Formasyon eğitimi sertifika programından mezun olduktan sonra öğretmenliğe atanma olasılığı yüksek olan bölümlere ait öğrenciler programa alınabilir. Formasyona ilişkin algıları olumsuz ve karamsar olan öğrencilerle yüz yüze görüşmeler yapılarak ve odak grup görüşme yapılarak sebepler irdelenebilir.

Anahtar Kelimeler: algı, formasyon, formasyon eğitimi, metafor, sertifika programı.

SOSYAL MEDYA PAZARLAMASININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SATIN ALMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNDE ETKİSİ: ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Yasemin EZİN

Öğr.Grv.Dr., Adıyaman Üniversitesi, SBMYO, yezin@adiyaman.edu.tr

Ramazan ASLAN

Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, İİBF, İşletme ramazanaslan@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Günümüzde teknolojinin gelişimi ve internete kolay ulaşılabilir olunması nedeni ile insanlar gündelik yaşamlarında sosyal medyaya büyük zaman ayırmaktadır. Sosyal medya araçları arasında en yaygın kullanılan Facebook, Instagram, WhatsApp, Twitter, Youtube gibi paylaşım siteleri yer almaktadır. Yoğun bir şekilde kullanılan ve insanların sıklıkla girdikleri bu paylaşım siteleri aynı zamanda firmalar açısından tüketicilere ulaşabilmek adına yeni bir pazar imkânı sunmaktadır. Bu anlamda artık sosyal medyanın tüketicilerin satın alma davranışları üzerinde yön verici etkiye sahip olduğu söylenebilmektedir. Yapılan bu araştırmada Adıyaman Üniversitesi öğrencilerinin fakülte, program türü, sınıf, not ortalaması ve ailenin gelir durumu değişkenlerine göre sosyal medyanın satın alma davranışları üzerindeki etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, örneklem olarak tesadüfi yöntemlerle 2017-2018 eğitim yılında Güz döneminde Adıyaman Üniversite'sinde öğrenimine devam eden 390 öğrenci seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilere demografik sorular yöneltilmiştir. İkinci kısımda, sosyal medyanın üniversite öğrencilerinin satın alma davranışı üzerindeki rolünü ölçmek için sorular kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS programından yararlanılarak, verilerin analizinde t-testi ve ANOVA analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Satın Alma Davranışı, Üniversite Öğrencileri

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN INSTAGRAM BAĞIMLILIĞININ ÖLÇÜLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA A RESEARCH ON INVESTIGATION OF INSTAGRAM ADDICTION AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Ramazan ASLAN

Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, İİBF, İşletme ramazanaslan@adiyaman.edu.tr

Yasemin EZİN

Öğr.Grv.Dr., Adıyaman Üniversitesi, SBMYO, yezin@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Değişen insan istek ve ihtiyaçlarına cevap vermek için baş döndürücü bir hızla gelişen teknoloji, sınırları ortadan kaldırmakta ve insanlara yeni iletişim imkânları sunmaktadır. Özellikle internetin son yıllarda dünya genelinde yaygınlaşması ile sosyal medya kullanımı da artmıştır. Günümüzde bazı sosyal medya uygulamalarının diğerlerine oranla daha yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Instagram programı da özellikle son yıllarda farklı amaçlarla kullanımı yaygınlaşan sosyal medya uygulamaları arasında önde gelmektedir. Bu araştırmada Adıyaman Üniversitesi öğrencilerinin cinsiyet, fakülte, program türü, sınıf, not ortalaması ve ailenin gelir durumu değişkenlerine göre Instagram bağımlılık düzeyleri arasında farklılıklar gösterip göstermediği incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, örneklem olarak tesadüfi yöntemlerle 2017-2018 eğitim yılında Güz döneminde Adıyaman Üniversite'sinde öğrenimine devam eden 470 öğrenci seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilere demografik sorular yöneltilmiştir. İkinci kısımda öğrencilerin bağımlılıklarını ölçmek için Instagram Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 23 paket programından yararlanılarak, demografik değişkenlerin Instagram bağımlılığına ve alt faktörlerine etkisini incelemek için t-testi ve ANOVA analizi yapılmıştır.

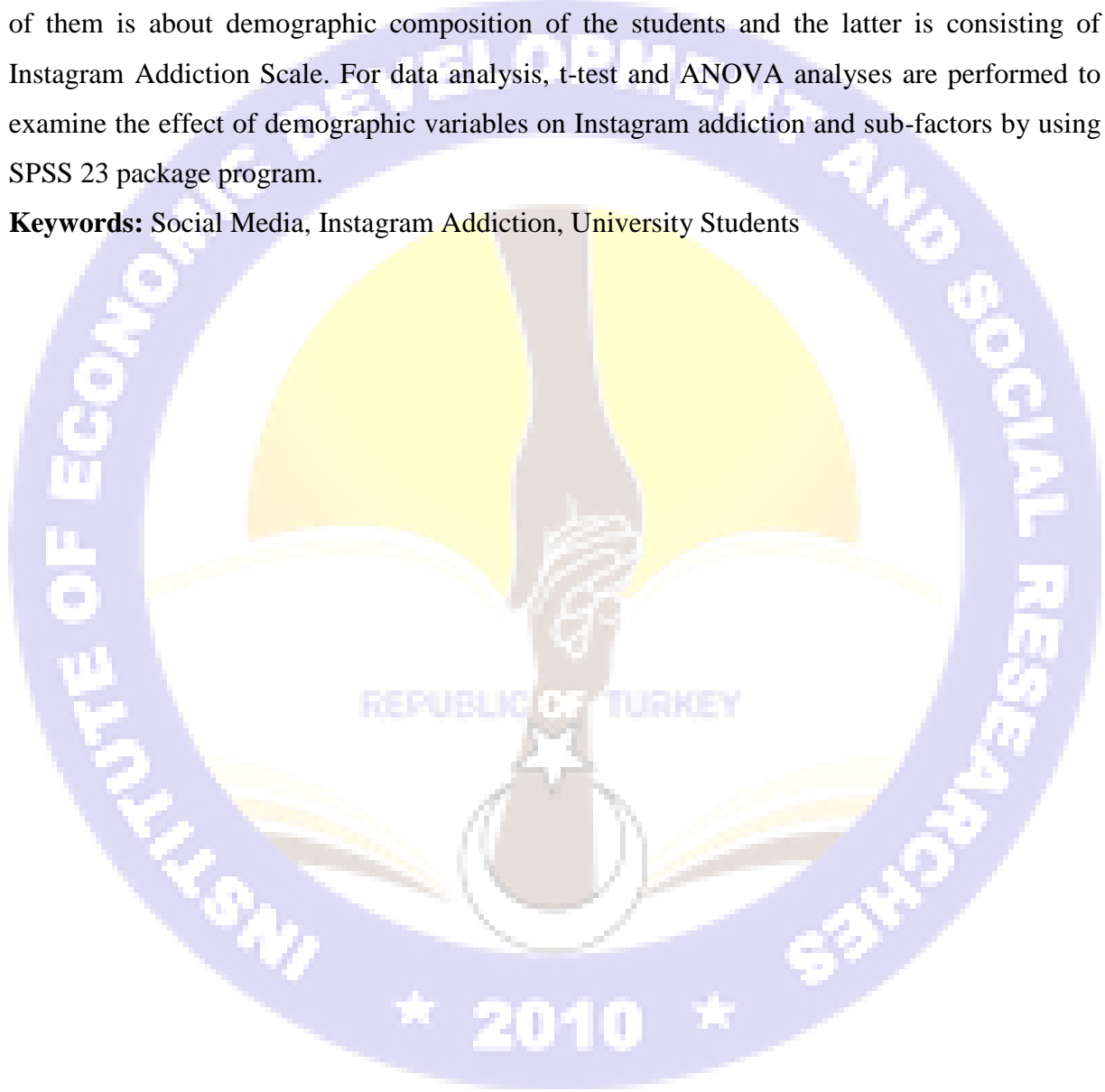
Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Instagram Bağımlılığı, Üniversite Öğrencileri

ABSTRACT

The rapidly evolving technology to meet the changing human demands and needs, remove borders and offers new communication ways to people. Especially in recent years, the internet has become widespread all over the world and the use of social media has increased. It seems that some social media applications are more popular than others in the world. Instagram is

one of the most popular social media in recent years. In this study, it is aimed to examine whether or not Adiyaman University students show differences in terms of Instagram addiction levels. Fundamental variables are gender, faculty, daily and evening module, class, grade average, and income level of the family. For this purpose, 470 participants were randomly selected from the students among studying in the 2017-2018 fall semester in Adiyaman University. The data is gathered from the questionnaire divided into two parts. First of them is about demographic composition of the students and the latter is consisting of Instagram Addiction Scale. For data analysis, t-test and ANOVA analyses are performed to examine the effect of demographic variables on Instagram addiction and sub-factors by using SPSS 23 package program.

Keywords: Social Media, Instagram Addiction, University Students

GÜVENLİK BOYUTUYLA TÜRKİYE’NİN ULUSLARARASI KONUMU: YAKIN GELECEKTEKİ TEHDİTLER VE GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE YENİDEN YAPILANMA

Ramazan ERDAĞ

Doç.Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü,
ramazanerdag@hotmail.com

ÖZET

Türkiye kuruluşundan günümüze güvenliği önceleyen bir yaklaşım benimsemiştir. Cumhuriyet’in ilanı ile birlikte Lozan’dan kalan sorunların çözümüne yönelik güvenlik politikası benimseyen Türkiye özellikle Soğuk savaş yıllarında Sovyetler Birliği tehdidi nedeniyle batı ile güvenlik ittifakı içerisinde yer almıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası sistemde yaşanan ani kırılmalar ve değişimler Türkiye açısından yeni güvenlik tehditleri ve riskleri oluşturmaktadır. Aynı zamanda Türkiye’nin söz konusu tehdit ve riskleri bertaraf etmesi için güvenlik sektörünü yeniden yapılandırmasını gerekli kılmaktadır. Türkiye konumu itibariyle Arap Baharı sürecinde özellikle Suriye’de yaşanan iç savaş sonucunda önemli güvenlik riskleri ile karşılaşmıştır. Bununla birlikte 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan Fethullahçı Terör Örgütünün (FETÖ) darbe girişimi Türkiye’nin güvenlik sektöründeki kurumsal reform ihtiyacını gözler önüne sermiştir. FETÖ’nün darbe girişiminin ardından hükümet güvenlik alanında önemli kurumsal değişimleri hayata geçirmiş ve güvenlik mimarisi topyekûn yeniden yapılanma sürecine girmiştir.

Bununla birlikte Türkiye, Suriye’nin kuzeyinde oluşan otorite boşluğu nedeniyle bölgeye yerleşen PKK/YPG/PYD/DAEŞ gibi terör örgütlerinin saldırıları karşısında Birleşmiş Milletler (BM) Antlaşması’nın 51. maddesi uyarınca meşru müdafaa hakkını kullanarak öncelikle Fırat Kalkanı Harekâtı ardından Zeytin Dalı Harekâtını başlatmıştır. Türkiye’nin yürüttüğü meşru ve terör örgütlerine yönelik bu harekâtlarda da görüleceği gibi yeni dönem güvenlik mimarisi oldukça başarılı sonuçlar vermektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’nin yakın dönemde yaşadığı güvenlik sorunlarını ve güvenlik sektöründe gerçekleştirilmeye çalışılan yeniden yapılanma sürecini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada öncelikle Türkiye’nin karşılaştığı güvenlik tehditleri incelenecektir. Sonrasında Türkiye’nin söz konusu güvenlik tehditleri karşısında attığı adımlar ile bu konudaki etkinliğinin sınırlılığı tartışılacaktır. Çalışmanın diğer bölümünde ise Arap Baharı ve 15 Temmuz FETÖ darbe girişiminden sonra Türkiye’nin yakın gelecekteki muhtemel güvenlik sorunlarına değinilecek;

özellikle güvenlik alanında kurumsal reform çalışmalarına odaklanılacaktır. Çalışma Türkiye'nin gerek savunma sanayiinde gerekse güvenlik reformunda elde ettiği başarılarla dikkat çekerken aynı zamanda yakın gelecekteki güvenlik risklerini ortaya koyarak güvenlik sektöründe yeniden yapılanmaya ilişkin öneriler getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Güvenlik, Tehdit, Terör, Reform

ENERJİ NAKİL HATLARINDA ÇALIŞANLARIN YÜKSEKTE ÇALIŞMALARINDAN KAYNAKLI RİSKLERİN ANALİZİ

Ramazan KAYABAŞI

Öğr. Gör., Erciyes Üniversitesi, rkayabasi@erciyes.edu.tr

ÖZET

Küreselleşen ve hızla endüstrileşen dünyada enerji insanoğlunun vazgeçilmezi haline gelmiştir. Enerji kullanımının gelişmişliğin ölçütü olarak kabul edilmesi her alandaki enerji yatırımlarına ülkelerin önem vermesini sağlamıştır. Bununla birlikte enerjinin üretildiği yerlerden tüketileceği yerlere taşınması gerekmektedir. Özellikle gelişmiş ülkeler enterkonnekte sistem ile elektrik enerjisi iletim ağı kurmuşlardır. Bu sistemler sayesinde iç ihtiyaç ve enerji ithalatını sağlamaktadırlar. Enerji iletimi yapılırken enerji yüksek gerilim olarak enerji nakil hatları vasıtasıyla taşınmaktadır. Yüksek gerilimin yeraltı kablosu ile taşınmasında yalıtım sorunu henüz çözülemediği için bu enerjinin taşınması havai hatlar vasıtasıyla yapılmaktadır. Havai hatlarda sağlıklı olarak enerjinin nakledilebilmesi için kurulum aşamasından başlayarak bakım ve onarımında yüksekte çalışma kaçınılmazdır. Son yıllarda helikopter kullanılarak yapılan bakım çalışmaları olsa da henüz merkezi noktalarla sınırlıdır. Yüksekte çalışma özellikle inşaat sektörün de karşımıza çıkmakla birlikte enerji nakil hatlarında yapılan yüksekte çalışmayla aynı değildir. Enerji nakil hatları kırsalda arazi şartlarında binlerce kilometre enerjinin taşınmasını sağlarken farklı arazi ve iklim şartlarından geçmektedir. Farklı tip ve şekillere sahip olan nakil hattı direkleri farklı yüksekliklere de sahiptir. Yüksek yapılara sahip olması nedeniyle motorlu araçlarla çalışanların çalışma noktalarına çıkarılması genellikle mümkün olmadığı için çalışma noktasına tırmanılarak çıkılması gerekmektedir. İletkenler üzerinde meydana gelen arızalar nedeniyle iletkenler üzerinde hareketli mekanizmalarda çalışmalar yapılmaktadır. Eğitimli kişiler tarafından yapılan bu iş ilk tırmanan için dikey yaşam halatının henüz takılmaması nedeniyle büyük risk barındırmaktadır. Çok tehlikeli sınıfta yer alan bu sektör çalışmaları esnasında güvenlik önlemleri tam olarak alınmalıdır. Buna rağmen yapısal nedenler ve kişisel nedenler kazaların gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu çalışmada genel olarak yüksekte çalışma konusu düşünülmemiş, özel olarak yüksek gerilim hatlarında yapılan yüksekte çalışmalara odaklanılmıştır. Nakil hatlarında karşılaşılan riskler önem sırasına göre analiz edilmiştir. Yaralanma ve ölümlere neden olan tehlike kaynakları kaynaktan önlem almaktan başlayarak kişisel koruyucu donanımlara kadar çözümler aranmıştır. Bunun yanında enerji nakil

hatlarında iletilen elektrik enerjisi kendisi de başlı başına bir tehlike kaynağıdır. Enerji trafo istasyonlarından kesildikten sonra nakil hatlarının topraklaması yapılsa dahi iletkenlerde biriken indüksiyon akımı tehlike oluşturmaya devam etmektedir. Enerji nakil hatları çalışmalarında alınacak özel önlemler sayesinde iş kazalarının azaltılması mümkündür. Buna bağlı olarak ölüm ve yaralanmalarda azalacaktır. Kaza sonucunda meydana gelen maddi ve manevi kayıpların önüne geçilmesi insanoğlu için yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, Yüksekte Çalışma, İş Kazası

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MUHASEBE STANDARTLARININ UYGULAMASINDA KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER

Nurcan GÜNCE

Öğr.Gör.Kocaeli Üniversitesi,nurcan.günce@kocaeli.edu.tr

Sami KARACAN

Prof.Dr. Kocaeli Üniversitesi,skaracan@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Günümüzde globalleşmenin sonucu olarak işletmelerimiz yurt dışında faaliyet göstermekte buna karşılık yabancı şirketler de ülkemizde faaliyet göstermektedir. Para ve sermayenin dünya çapında ki bu birlikteliği bazı zorunlulukları getirmektedir. Bu zorunlulukların başında İşletmelerin ortak dili olan muhasebenin piyasalara uygun olması gelmektedir. Uluslararası Muhasebe standartları işletmeler arasında ortak bir dil oluşmasını sağlamaktadır.

Ülkemizde Kamu Gözetim Kurumu Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarını Türkçe' ye çevirerek, Türkiye Muhasebe /Finansal Raporlama Standartları(TMS/TFRS) olarak yayınlamıştır. 2013 yılında yeni Türk ticaret kanunun Yürürlüğe girmesi ile birlikte standartların uygulanma alanları geliştirilmiştir. Bu açıdan ülkemizde önemli olan standartlara ilk geçişte yapılacaklardır. Ayrıca standartların öğrenciler ve uygulayıcılar tarafından bilinmesi zorunludur.

Bu çalışmada Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında karşılaştıkları problemler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Muhasebe standartlarının uygulanması konusunda önemli bir misyonları olan muhasebe meslek mensuplarının karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi sorunların çözülebilmesi açısından önem teşkil etmektedir. Bu amaçla muhasebe meslek mensuplarına standartları uygulama aşamasında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri incelenmiştir. Bu doğrultuda muhasebe meslek mensupları çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Toplanan veriler betimsel istatistikler ve nicel veri analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Türkiye Finansal Raporlama Standardı, Muhasebe Meslek Mensupları, Muhasebe Uygulamaları, Muhasebe Eğitimi

ÇAĞIMIZDA DEĞERLER EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ

Sedef SÜER

Arş. Gör. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,

sedefsuer@gmail.com

İsmail KİNAY

Yrd. Doç. Dr. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,

ismailkinay84@gmail.com

ÖZET

İnsanlığın var olduğu günden bugüne eğitim insanlık için bir gereklilik olmuştur. İnsanlığın en ilkel dönemlerinde bile insanoğlu sahip olduğu bilgi ve becerileri genç kuşaklara eğitim aracılığıyla aktarmıştır. Daha çok informal olarak gerçekleşen ve hayat içinde model alma ve gözlem yöntemiyle vuku bulan ilkel dönem eğitim anlayışındaki amaç bireyin hayatını idame ettirebilmesi için gerekli olan bilgi ve becerinin yeni nesle aktarılmasıydı. Bu şekilde ilk insanlar nasıl avlanacaklarını, nasıl korunacaklarını ve yaşayacaklarını birbirinden doğal yaşam koşulları içinde öğrenmekteydi. Böyle bir süreçle gerçekleşen eğitim yaşama dönük değil yaşamın tam kendisiydi.

Yerleşik düzene geçiş, toplumsallaşma, sanayileşme ve bilgi toplumu olgusu gibi tarihsel gelişmelerle birlikte öğretilecek ve öğrenilecek konuların sayısında artış gözlenmiş ve çocukların daha düzenli ve kurumsallaşmış bir eğitimden geçmeleri önem kazanmıştır. Bu şekilde sırasıyla ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları oluşturulmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır (Okçabol, 2006). Çağdaş eğitimle birlikte benimsenen felsefi anlayışlardan dolayı eğitim ne yazık ki bireyi maddeci ve realist bir yapıya büründürme görevi üstlenmiştir. Özellikle “metod çağı” diye adlandırılan 17. yüzyılda eğitim bireyi akıllı bir insan olarak yetiştirme hedefi gütmüş ve insanlar arasındaki bütün farklılıkların eğitimden kaynaklandığı düşünülmüştür (Ergün, 2011).

İnsanlar, yıllarca kendilerine mutluluk ve refah getirecek şeyin gerçeklik olduğuna inandırılmıştır. Bu materyalist düşünce o kadar hızlı bir şekilde geniş bir alana yayılmış ki insanlar buna itiraz bile edememişlerdir. Bu düşünce, eğitimde birçok materyalin oluşturulmasına yol açarken insanlara vaat ettiği refah ve mutluluğu getirmekte başarılı olamamıştır (Clarcken, 2007). Yaşanan insani kaosa çözüm arayışı olarak gözler tarihe ve geçmişin medeniyetlerine yönelmiştir. İnsan eliyle yapılan tahribatı düzeltmek de yine insana düşmüştür. İnsanlar, mutluluk, barış, adalet ve bağlılık için tekrardan ahlaki amaçlara ve

ruhsal anlam arayışlarına yönelirken Bu seferde insanlara öğretilecek bu ahlak ve ahlaki standartların nasıl meydana getirileceği problemi doğmuştur. Çözüm olarak da öğrencilerin iyi birer birey olmalarını sağlamak için okulda akademik konular dışında okul tarafından öğrencilere verilen değerler eğitiminde (Kohn, 1997) bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş eğitim, ahlaki gelişim, değerler eğitimi

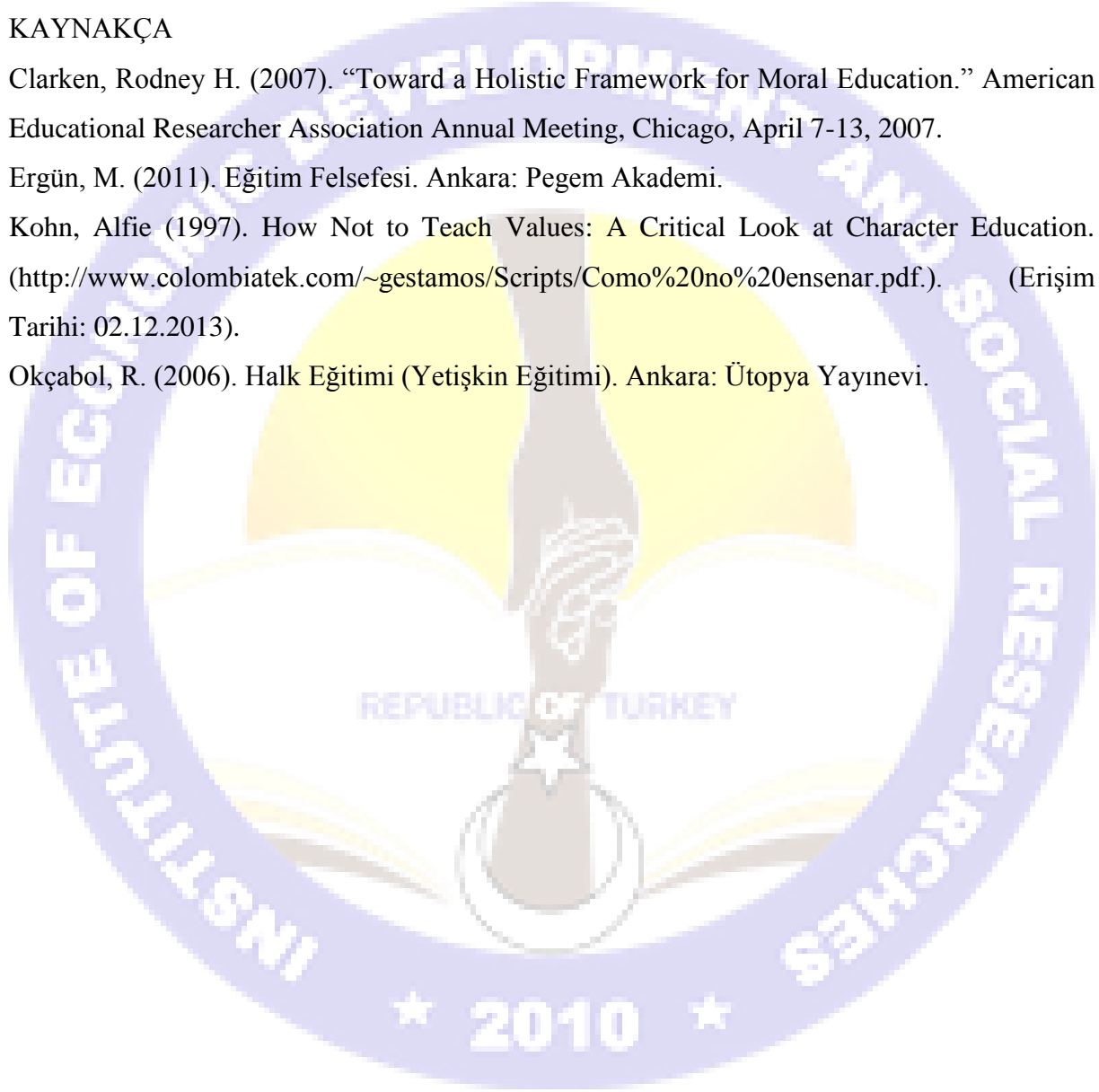
KAYNAKÇA

Clarcken, Rodney H. (2007). "Toward a Holistic Framework for Moral Education." American Educational Researcher Association Annual Meeting, Chicago, April 7-13, 2007.

Ergün, M. (2011). Eğitim Felsefesi. Ankara: Pegem Akademi.

Kohn, Alfie (1997). How Not to Teach Values: A Critical Look at Character Education. (<http://www.colombiatek.com/~gestamos/Scripts/Como%20no%20ensenar.pdf>). (Erişim Tarihi: 02.12.2013).

Okçabol, R. (2006). Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi). Ankara: Ütopya Yayınevi.

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRENMEYE YÖNELİK İNANÇLARI İLE
BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN PROSPECTIVE TEACHERS'
LEARNING BELIEFS AND STATE OF INDIVIDUAL INNOVATIVENESS**

Sedef SÜER

Arş. Gör. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,

sedefsuer@gmail.com

İsmail KİNAY

Yrd. Doç. Dr. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,

ismailkinay84@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının öğrenmeye yönelik inançları ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. İlişkisel tarama modelinde yürütülen bu çalışmanın örneklemini 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim fakültesinde kayıtlı ve rastgele seçilmiş 355 kadın (% 68.9) ve 160 erkek (%31.1) olmak üzere toplam 515 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, Bay vd. (2012) tarafından geliştirilen “Öğrenmeye Yönelik İnanç Ölçeği” (ÖYİÖ) ile Hurt, Joseph ve Cook (1977) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından yapılmış olan *Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ)* aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verileri SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi sürecinde, öğretmenlerin geleneksel ve yapılandırmacı öğrenmeye yönelik inançlarının hangi düzeyde olduğunu belirlemek için aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanırken öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik kategorilerinin nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlemek için yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının öğrenmeye yönelik inançları ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için kısmi korelasyon katsayısı hesaplanırken öğretmen adaylarının yapılandırmacı ve geleneksel öğrenme inançlarını birlikte bireysel yenilikçilerini anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek adına çoklu regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme inancını *yüksek*, geleneksel öğrenme inancını ise *orta* düzeyde benimsedikleri görülürken yenilikçilik düzeylerinin *sorgulayıcı* kategorisinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik düzeyleri ile geleneksel öğrenmeye yönelik inançları arasında

negatif yönlü bir ilişki, yapılandırmacı öğrenmeye yönelik inançları ile pozitif bir ilişkiye sahip olduğu saptanmıştır. Son olarak öğretmen adaylarının geleneksel ve yapılandırmacı öğrenmeye yönelik inançlarının birlikte bireysel yenilikçilik düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel yenilikçilik, öğrenmeye yönelik inanç, öğretmen adayı

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between prospective teachers' individual innovativeness and their beliefs toward learning. The correlational survey method has been used in this study and the sample of the study is comprised of 515 prospective teachers 355 (68.9%) of whom are female and 160 (31.1%) of whom are male. The sample of the study has been selected randomly from the prospective teachers enrolled in Ziya Gökalp Education Faculty of Dicle University in fall semester of 2017-2018 teaching year. The data of the study has been collected via “ *Belief Scale toward Learning*” developed by Bay et al (2012) and “*Individual Innovativeness Scale*” developed by Hurt, Joseph and Cook (1977) and adapted to Turkish by Kılıçer and Odabaşı (2010). SPSS 20.0 package program has been preferred for the analysis of the data. Percentage and frequencies have been calculated to determine the how the individual innovativeness categories of prospective teachers are distributed, while arithmetic mean and standard deviation values have been calculated to determine the prospective teachers' beliefs toward traditional and constructivist learning. Partial correlation coefficients has been calculated in order to determine the relationship between the beliefs of prospective teachers and their individual innovativeness categories while multiple regression analysis techniques have been used to determine whether the prospective teachers' constructivist and traditional learning beliefs together predict their individual innovativeness categories. The results of analysis have showed that prospective teachers have a high level of constructivist and a moderate level of traditional learning beliefs while their individual innovativeness levels are determined to be in category of early majority. In addition, a negative relation has been observed between prospective teachers' level of individual innovation and their traditional learning beliefs while a positive relation has been observed between prospective teachers' level of individual innovation and their constructivist learning beliefs. Finally, prospective teachers' beliefs in traditional and constructive learning together have been determined to be a significant predictor of individual innovativeness level of prospective teachers.

Key Words: Individual innovativeness, belief toward learning, prospective teachers.

ÇAĞRI MERKEZİ ÇALIŞANLARININ AYLIK PERFORMANSLARININ YAPAY SİNİR AĞLARI YARDIMI İLE TAHMİN EDİLMESİ

Sefa ORTAKAYA

Master Öğrencisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İşletme Bölümü, sefaortakaya@hotmail.com

Remzi TUNTAŞ

Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi İşletme Bölümü, rtuntas@hotmail.com

ÖZET

Bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler inovasyonun da ötesine geçerek yıkıcı bir boyuta ulaşmıştır. Bu boyut yapay zeka uygulamalarına yönelik geniş bir araştırma alanına yön vermiştir. Günümüzde yapay zeka teknolojilerinin kullanımında önemli ölçüde ilerleme kaydedilmiştir. İnsana özgü olan biyolojik beyin sisteminden ilham alınarak Yapay Sinir Ağ (YSA) teknolojisi ortaya çıkarılmıştır. Yapay sinir ağları insan beyninin fonksiyonlarından olan öğrenme yeteneğinin bilgisayarlara ve makinelere kazandırıldığı yapay zeka teknolojilerinden olduğu, bu nedenle yapay sinir ağlarının geçmişteki örnekleri öğrenme yoluyla kullanarak geleceğe ait yorumlar ve tahminler yapabilmeye özelliği gibi kuramsal çerçeve ele alınmıştır. Bu bakımdan YSA biyolojik sinir sisteminin matematiksel mimarideki modellemesidir. Tahmin performanslarının üstün olması YSA'lara birçok alanda başarılı bir şekilde kullanım alanları sağlamıştır. Bu çalışmada ise çağrı merkezi çalışanlarının sonraki aylara yönelik çalışma performansları YSA yardımı ile tahmin edilmiştir. YSA yöntem bilimi ile çağrı merkezlerinde çalışan müşteri/vatandaş temsilcilerinin performansı tahmin edilerek bulgular ve sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır.

Çağrı merkezi sektöründeki firmaların başarılı olmasında ve yöneticilerin sağlıklı kararlar almasında temel koşul, neler yapılacağına önceden bilinmesidir. Bunun için öncelikle çağrı merkezlerinde çalışan personelin geçmiş aylara ait çalışma performans verileri saat olarak elde edilmiştir. Daha sonra tahmin amaçlı olarak kullanacağımız uygun YSA mimarisini oluşturmak için elde edilen mevcut veriler ile geri yayılım algoritması kullanılarak YSA eğitilmiş ve deneme yanılma yöntemiyle ağ parametreleri tespit edilmiştir. Nihai aşamada ise başarılı bir şekilde eğitilmiş ve test edilmiş olan bu uygun YSA'lar kullanılarak çağrı merkezlerinde çalışan personellerin daha sonraki aylara ait çalışma performansları başarılı bir şekilde tahmin edilerek uygun analiz ve değerlendirmeler yapılmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada öngörü modellemesi tekniği olan yapay sinir ağları metodolojisi ele alınarak, çağrı merkezi sektöründe istihdam edilen çalışanların performanslarının tahmin edilmesine yönelik bulgularla sonuçlar başarılı bir şekilde elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Sinir Ağları, Çağrı Merkezleri, Tahmin Performansları.

YAPAY SİNİR AĞLARI YARDIMI İLE ÇAĞRI MERKEZİ UYGULAMALARINDA ÖNGÖRÜ MODELLEMESİ

Sefa ORTAKAYA

Master Öğrencisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İşletme Bölümü, sefaortakaya@hotmail.com

Remzi TUNTAŞ

Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi İşletme Bölümü, rtuntas@hotmail.com

ÖZET

Yapay zeka teknolojilerinden biri olan Yapay Sinir Ağları (YSA) tahmin, modelleme, sınıflandırma ve bunun gibi bir çok sosyal ve mühendislik alanlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. YSA'larının paralel yapısı, gerçek zamanlı uygulamalar için önemli bir özellik olup en önemli avantajları modelin esnek ve uyumlu doğasıdır. YSA'lar bir defa eğitimden geçirildikten sonra yeniden programlamaya gerek kalmadan herhangi bir uygulama için sorunsuz bir şekilde kullanılabilirler. YSA'lar, uygun öğrenme yöntemini kullanarak girdi ve çıktı kalıpları arasındaki doğrusal ve doğrusal olmayan ilişkileri belirlerler. Başka bir deyişle, karmaşık ve doğrusal olmayan sistemlerin giriş ve çıkışları arasındaki korelasyonu kullanarak sistemleri modelleme yeteneklerine sahiptirler. Bu çalışmada YSA yöntemi ile çağrı merkezi verilerine yönelik gelmesi beklenen çağrı sayıları ile yapılması beklenen görüşme süreleri tahmin edilmiştir.

Çağrı merkezleri kurumların müşterilerinden/vatandaşlarından gelen talep, görüş, öneri, memnuniyetsizlik, şikâyet vb. konularda hizmet verdiği yüksek öneme sahip iletişim birimidir. Çağrı merkezi yöneticileri erken karar almada tahmin yapmak durumuyla karşı karşıyadırlar. Bu nedenle çağrı merkezi sistemlerinde yer alan raporlamalarda günlük, haftalık ve aylık periyotlarda gelen çağrı sayıları ile karşılanan çağrılarının görüşme sürelerinin tahmini önem arz etmektedir.

Yapılan bu çalışmada, eğitim verileri olarak daha önceki aylara ait görüşme sayıları ve görüşme süreleri kullanılmıştır. Öngörü modellemesi için girişten çıkışa doğru ileri beslemeli YSA modeli elde edilmiş ve Levenberg Marquardt algoritması ile ağ modeli eğitilmiştir. Giriş, gizli ve çıkış katmanından oluşan bu üç katmanlı YSA'nın gizli ve çıktı katmanları için lineer aktivasyon fonksiyonları kullanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan ileri beslemeli ve geri yayımlı YSA modeli ile gelen çağrı sayıları ve bu çağrılarının görüşme süreleri tahmin edilmiş ve elde edilen bu YSA modelinin öngörü performansı ortaya konarak bu modelin güvenilir ve tutarlı olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Sinir Ağları, Çağrı Merkezleri, Öngörü Modellemesi.

**BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ KARARLARININ
YORUMLANMASI
INTERPRETATION OF THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL
RESOLUTIONS**

Selcen ERDAL

Yrd. Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, selcenkocaman@hotmail.com

ÖZET

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarının yorumlanması ve bu kararlara uygulanabilecek genel yorum kurallarının tespiti konusu, sıkça tartışılmaktadır. Zira konuya ilişkin olarak herhangi bir uluslararası andlaşmanın yapılmadığı görülmekte; yeterli sayıda akademik çalışmanın bulunmadığı da dikkat çekmektedir.

Bununla birlikte konuya ilişkin olarak, Uluslararası Adalet Divanı'nın Namibya Danışma Görüşü'nde kaleme aldığı paragraf son derece önemlidir:

"Güvenlik Konseyi kararının dili, bağlayıcı etkisine ilişkin bir sonuç çıkarılmadan önce, dikkatli bir şekilde analiz edilmelidir. 25. maddedeki yetkilerin niteliği göz önüne alındığında, bunların fiilen kullanılıp kullanılmadığı; yorumlanacak kararın ifadelerini, kendisine yönelik tartışmaları, Andlaşma'nın hükümlerini ve genel olarak Güvenlik Konseyi kararının hukuki sonuçlarının belirlenmesine yardımcı olabilecek tüm koşulları dikkate alarak, her bir durum için ayrı ayrı belirlenmelidir."

Uluslararası Adalet Divanı, bu paragrafta Viyana Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nden söz etmemiş olsa da, yaklaşımının, sözleşmenin 31/1. maddesinde yer alan düzenleme ile örtüştüğü görülmektedir. Görüşte ve ilgili maddede belirtilen çerçevede; anlam incelemesi, genel durum, hazırlık çalışmaları ve kararın alınması aşamasında yaşanan tartışmalar değerlendirildiğinde dahi, kararın gerçek amacının net bir biçimde ortaya konamaması halinde, Birleşmiş Milletler Andlaşması'na başvurmak da söz konusu olabilecektir. Zira Konsey'in kararını yorumlarken, Konsey'in yetkilerinin Andlaşma'nın konu ve amaçları tarafından sınırlandırıldığını ve alınan kararların Konsey'in bu amaçları gerçekleştirmek için kullandığı araçlar olduğunu akılda tutmak gerekmektedir.

Bunun yanında, Güvenlik Konseyi'nin kararını, yalnızca Konsey'in kendisi veya bu konuda yetkilendirdiği bir organ, gerçek manada yorumlayabilir. Nitekim Uluslararası Sürekli Adalet Divanı da, Jaworzina Danışma Görüşü'nde *"bir hukuk kuralını yorumlama yetkisinin, yalnızca onu değiştirme veya ortadan kaldırma yetkisine sahip olan organa ait olduğunu"*

belirtmekte ve bunun yerleşmiş bir ilke olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda en önemli organın, Uluslararası Adalet Divanı olduğunu kabul etmek yerinde olacaktır.

Uluslararası Adalet Divanı'nın vereceği danışma görüşü, bağlayıcı olmasa da pratikte önemli bir işleve sahip olacaktır. Divan'ın konuyla ilgili olarak, iki devlet arasındaki bir uyuşmazlığı çözmeye yönelik olarak, bağlayıcı bir karar vereceği durumlarda ise, devletler Divan tarafından yapılan yorumdan doğrudan ve zorunlu olarak etkileneceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları; Yorum; Uluslararası Adalet Divanı.

ABSTRACT

The interpretation of United Nations Security Council resolutions and the determination of the general interpretation rules applicable to these resolutions are frequently discussed. It is seen that no international treaties have been made related to the issue; it is remarkable that there are not enough academic works.

However; concerning to the subject, the paragraph taken by the International Court of Justice in the Advisory Opinion on Namibia is extremely important:

“The language of the Security Council resolution must be carefully analyzed before a conclusion can be drawn about its binding effect. Considering the quality of the prerogative of Clause 25, it is designated whether they are actually used or not; taking into account the expressions of the resolution to be interpreted, its arguments, the provisions of the Treaty and all the circumstances which may help in the determination of the legal consequences of the Security Council resolution in general. ”

Although the International Court of Justice has not referred to this paragraph in the Vienna Convention on the Law of Treaties, its approach has appeared to overlap with the arrangement presented in 31/1 Clause of the agreement. In this view and in the frame mentioned in the related article; even if the evaluation of the meaning, the general situation, the preparatory works and the discussions in the process of taking the resolution are evaluated, it is also possible to apply to the United Nations Treaty if the actual purpose of the resolution can not be clearly established. While interpreting the Council's resolution, it is necessary to keep in mind that the prerogatives of the Council are limited by the subject and purpose of the Treaty, and that the resolutions taken are the means by which the Council uses these purposes. In addition to this, the Council itself or an organ it authorizes in this matter can only interpret the resolution of the Council itself in real terms. Indeed, the International Permanent Court of

Justice in the Jaworzina Advisory Opinion states that “the authority to interpret a rule of law belongs only to the organ which has the authority to change or abolish it,” and expresses it as a set of principle. In this context, it is appropriate to admit that the most important organ is the International Court of Justice.

The advisory opinion of the International Court of Justice will have an important role in practice, even if not binding. In the positions where the Court is to make a binding resolution to settle a dispute between the two contracting states, the States will be directly and necessarily affected by the interpretation made by the Court.

Key words: United Nations Security Council Resolutions; Interpretation; International Court of Justice.

PAZARLAMA MİYOPLUĞUNUN ÖNÜNE GEÇMEDE SATRANÇ SPORUNUN ROLÜ

Selçuk Burak HAŞILOĞLU

Prof.Dr.,Pamukkale Üniversitesi, İİBF, YBS Bölümü, Denizli

selcukburak@hasiloglu.com

Duygu KOÇOĞLU

Doç.Dr.,Pamukkale Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Denizli

dkocoglu@pau.edu.tr

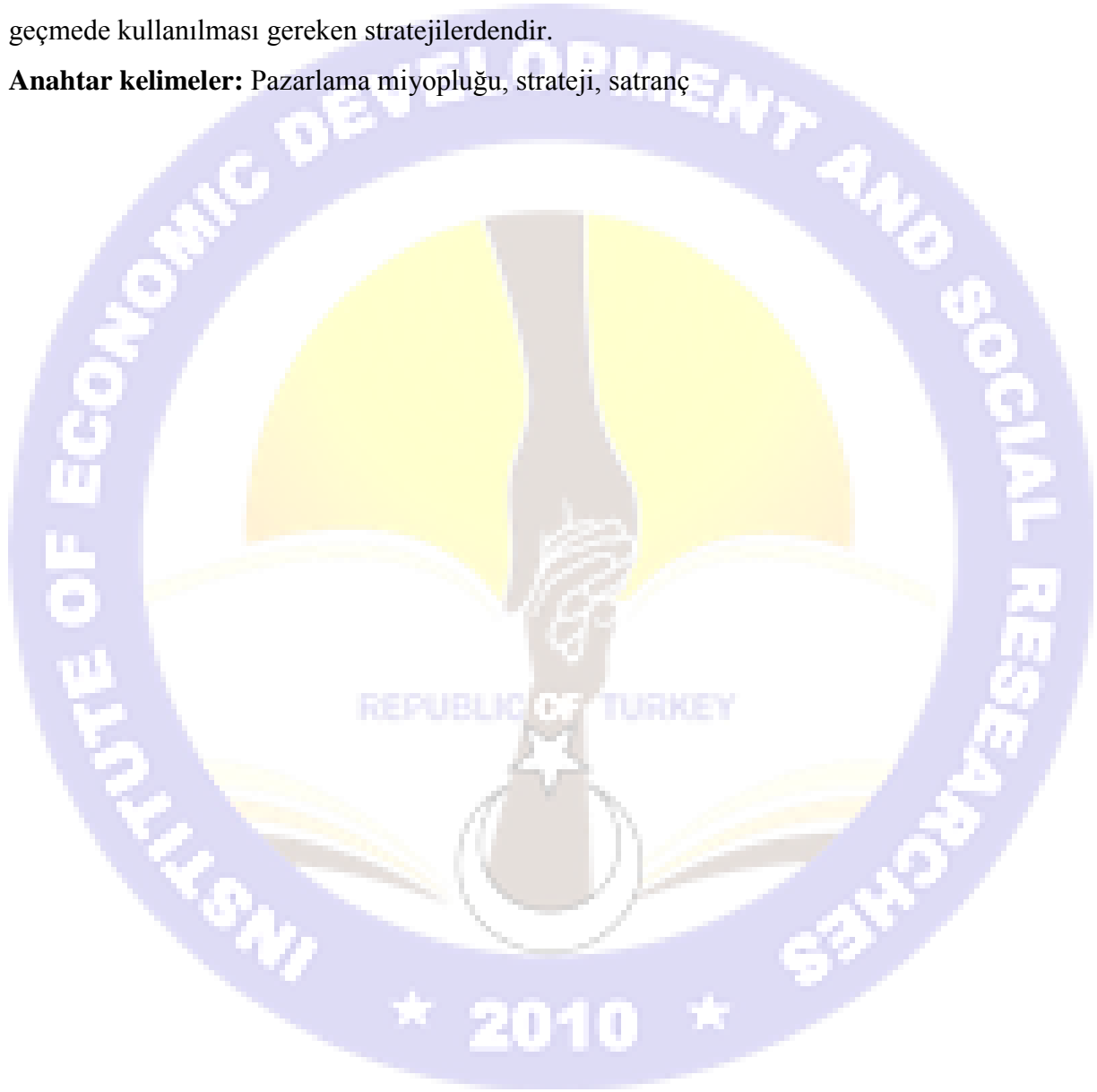
ÖZET

Marketing myopia olarak adlandırılan pazarlama miyopluğu yaklaşımı, ilk olarak 1960 yılında Theodore Levitt tarafından Harvard Business Review’da yayımlanan bir makale ile literatüre girmiştir ve bugün de pazarlama klasikleri arasında en ön sıradadır. Pazarlama miyopluluğu, adından da anlaşılacağı üzere işletmelerin pazarlama stratejileri geliştirirken uzağı görememelerinden ve geniş çerçeveden bakamamaktan kaynaklanan problemlerdir. Amerikan demiryolu işletmeciliğinin yaşadıkları pazarlama miyopluğu ile ilgili literatürde yer alan en önemli örneklerdendir. Bu örneğe göre, demiryolu işletmeleri yaptıkları işi demiryolu taşımacılığı olarak gördüklerinden, strateji olarak demiryolu ağını büyütmeyi hedeflemişlerdir. Bu durum miyop bir bakış olduğundan, pazarın karayolu ve havayoluna yöneleceğini tahmin edememişlerdir. Levitt’e göre, eğer kendilerini demiryolu sektöründe değil de lojistik ve ulaştırma sektöründe görebilselerdi bugün farklı bir konumda olabilirlerdi. Ancak pazarlama miyopluğu hastalığı yüzünden sadece demiryolu pazarı ile kısıtlı kaldılar. Pazara yeni giren işletmelerin büyük bir kısmının kısa süre sonra batmasının nedenleri arasında da yine pazarlama miyopluğu bulunmaktadır. İşletmelerin bu hastalıktan kurtulmaları için tüketicilerin ihtiyaçlarını sergileyen bir resme bakmaktan daha öte, tüketicinin uzun vadedeki beklentilerini öngörmeyi öğrenmeleri gerekmektedir. Uzağı, bir başka ifade ile pazardaki sonraki aşamaları öngöremeyen ve tahmin edemeyen işletmeler yok olma ile karşı karşıya kalma riskindedirler. Bu hastalığın önüne geçmenin yolu olaylara geniş açıdan bakabilme ve sonraki aşamaları tahmin etme yetkinliğini kazanmaktır. Satranç sporu bilgisi bu yetkinliği kazanmada önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmada satranç sporu ve özellikleri, pazarlama miyopluğu hastalığının önüne geçme açısından içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Sosyal yaşam ve iş hayatıyla iç içe olan satranç, yapay özellik taşımayan ve reel dünyadan esinlenerek ortaya çıkmıştır. İşletmelerin

rekabet ortamı ve tüketici pazarındaki mücadelelerinin belirlenmiş oyun kuralları çerçevesinde sunumudur. Benjamin Franklin'in "Satranç bir tür yaşam, yaşam bir tür satrançtır." şeklindeki sözü bu yaklaşımı destekleyen niteliktedir. Satrançta temel hedef tahtadaki oyuncuları bir bütün olarak görmek ve sonraki tüm hamleleri tahmin ederek geleceği öngörebilmektir. Yine planlama ve zaman yönetimi bilgisi satranç sporcusunun sahip olması gereken yetkinliklerdendir. Tüm bu özellikler pazarlama miyopluğunun önüne geçmede kullanılması gereken stratejilerdendir.

Anahtar kelimeler: Pazarlama miyopluğu, strateji, satranç

SOSYAL MEDYA SEKTÖRÜNDE FARKLILAŞTIRILMAMIŞ PAZARLAMADAN YOĞUNLAŞTIRILMIŞ PAZARLAMAYA DOĞRU DEĞİŞEN HEDEF PAZAR STRATEJİSİ

Selçuk Burak HAŞILOĞLU

Prof.Dr.,Pamukkale Üniversitesi, İİBF, YBS Bölümü, Denizli

selcukburak@hasiloglu.com

Duygu KOÇOĞLU

Doç.Dr.,Pamukkale Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Denizli

dkocoglu@pau.edu.tr

ÖZET

İşletmeler pazarlama stratejilerini geliştirirken hedef pazarların dikkate almak durumundadırlar. Hedef pazar belirleme stratejisi, farklılaştırılmamış, farklılaştırılmış ve yoğunlaştırılmış pazarlama olmak üzere, temel olarak üç grupta toplanmaktadır. Farklılaştırılmamış pazarlama stratejisinde hedef, ayırt etmeksizin tüm pazara hitap etmektedir. Farklılaştırılmış pazarlama stratejisinde pazarın tamamına ulaşmak yerine birden çok bölümde farklılaşma hedeflenir. Yoğunlaştırılmış pazarlama stratejisinde ise pazarda tek bir bölümde yoğunlaşılır. Geleneksel dünyada bu üç durumla karşılaşmak mümkün iken sosyal medyanın yer aldığı dijital dünyada bugüne kadar genellikle farklılaştırılmamış pazarlama stratejisi hakim olmuştur. İnternet kullanıcılarının sadece bilgi arama dışında paylaşımda bulunma ihtiyaçlarının ortaya çıkması ile popüler hale gelen sosyal medya, bugün İnternet'in bel kemiğini oluşturmaktadır. Sosyal medya uygulamalarının etkileşimli bilgi paylaşımı ve takibine dayalı bir medya sistemi olma özelliği, İnternet kullanıcı sayısının artmasına da neden olmuştur. Doğal olarak, sosyal ağları yoğun bir potansiyel müşteri platformları gibi gören işletmeler, pazarlama stratejilerini bu yönde geliştirmektedirler. Bir sosyal medya uygulaması olan Facebook, Web 2.0 döneminin başlamasında tetikleyici olan en önemli sosyal ağlardandır. Ancak 2005 yılından sonra artış gösteren Facebook kullanımı hızı, son yıllarda azalmaya başlamıştır. Üniversiteli gençler üzerinde yapılan araştırmada; cevaplayıcıların Facebook dışında daha kısıtlı özellikleri olan sosyal ağlara yönelmeye başladıkları tespit edilmiştir. Farklılaştırılmamış pazarlama stratejisine örnek olan Facebook'un hedef pazarı, her yaş gruptan ve her türlü amaç için sosyal medyada varlık göstermek isteyenlerdir. Diğer yandan Instagram, Twitter, Foursquare, LinkedIn, Swarm ve

Snapchat gibi sosyal ağlar, özelliklerini ve hedef kitlelerini Facebook'a göre daha fazla kısıtlamışlardır.

Bu çalışmada Facebook'un yanında, sosyal medya sektöründeki yoğunlaştırılmış pazarlama stratejisine uygun olarak hareket eden sosyal ağlar hedef pazar stratejisi açısından içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Sektörde, fotoğraf paylaşımı odaklı (Instagram vb.), konum paylaşımı odaklı (Foursquare vb.), sınırlı düz metin paylaşımı odaklı (Twitter vb.), kariyer bilgisi paylaşımı odaklı (LinkedIn vb.), turistik bilgi paylaşımı odaklı (TripAdvisor vb.) ve koşu, yürüyüş ve bisiklet sporu aktivitesi paylaşımı odaklı (Strava vb.) sosyal ağlar sosyal medya sektöründe yoğunlaştırılmış pazarlama stratejisine verilecek örneklerdendir.

Anahtar kelimeler: Hedef pazar stratejisi, farklılaştırılmış pazarlama, yoğunlaştırılmış pazarlama, sosyal medya, sosyal ağlar

TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNDA ÖĞRETMEN FAKTÖRÜ VE EĞİTİMİ

Ar. Gör. Dr. Selda KAYAK
Yıldız Teknik Üniversitesi
Eğitim Fakültesi BÖTE Bölümü,
skayak@yildiz.edu.tr

ÖZET

Teknolojinin gelişiminin eğitime yansımaları ve eğitimi şekillendirmesi, öğretim teknolojilerinin sıklıkla kullanılması artık yadsınamaz bir durum haline gelmiştir. Öğrencilerin bilgisayar, internet, cep telefonu vb. teknolojik araçlardaki gelişmeleri yakından takip etmeleri ve bu araçları öğrenme amacıyla kullanmaları, öğrenme -öğretme sistemlerinde yeni yaklaşımların geliştirilmesini ve öğrencilere e-öğrenme sistemi imkânlarının sunulmasını zorunlu kılmıştır (MEB, 2012).

NCES (2002) teknoloji entegrasyonunu, “teknolojik kaynakların ve teknoloji tabanlı uygulamaların günlük yaşama, işe ve okul yönetimine kaynaştırılması” olarak tanımlamıştır. Teknoloji sürekli değişmekte iken, sürece ait öğreticiler ve öğrenciler de sürekli değişmekte olduğundan mükemmel bir teknoloji entegrasyon hedefi belirlemek mümkün olmamakla birlikte, bu süreçte önemli rolü olan bireylerin ve kurumsal düzenlerin teknolojiye adapte olabilmelerini sağlamanın ve teknolojiyi içine alan bir kültür oluşturmanın başarılı bir entegrasyon için önemli olduğu ileri sürülmektedir (NCES, 2002).

Eğitimde teknoloji entegrasyonunun gelişebilmesi için öğretmenler, en mühim noktada yer almaktadır. Çok boyutlu olarak irdelenmesi gereken entegrasyon sürecinde özellikle öğretmen faktörünün önemi öne çıkmaktadır. Hem öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının, gerek hizmet öncesi ve gerekse hizmetiçi yapılandırılmış eğitimlerle eğitimde teknoloji entegrasyonu konusunda bilgi ve beceri sahibi olmalarının sağlanması gereklidir. Ancak öğretmenlere yönelik bu tür eğitimlerin de gelişi güzel verilmesi söz konusu olamaz. Bu nedenle verilecek eğitimlerin sistematik bir şekilde ve bir yaklaşım çerçevesinde verilmesi daha faydalı olacaktır.

Teknolojik-Pedagojik-Alan Bilgisi (TPAB), Shulman (1987)'in geliştirdiği Pedagojik Alan Bilgisi kavramına, günümüzdeki teknolojik gelişmelere paralel olarak eklenen teknolojik bilginin alan ve pedagoji bilgileri ile bütünleştirilmesi şeklinde, Mishra ve Kohler (2006) tarafından ortaya atılmış bir öğretmen bilgi modelidir. Teknoloji entegrasyonunda öğretmen eğitiminde bu yaklaşımdan yararlanılabilir.

Bu çalışmada, eğitimde teknoloji entegrasyonu sürecinde, yapılan çalışmalar doğrultusunda öğretmen faktörünün önemi vurgulanarak öğretmenlerin süreçteki durumu ile ilgili bir tespit yapmak amaçlanmış ve doğru bir teknoloji entegrasyonunun oluşması, işlevsel bir entegrasyonunun geliştirilebilmesi için yine alan çalışmaları yansımalarını baz alarak Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) yaklaşımı çerçevesinde öğretmen eğitimi açısından önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Teknoloji entegrasyonu, teknoloji entegrasyonunda öğretmen faktörü, öğretmen eğitimi, Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB).

TÜRK SİNEMASINDA “EPOS” VE OLAYLARIN AKIŞI İÇİNDE ORDAN ORAYA SÜRÜKLENEN “DENEYSSEL KAHRAMAN”

Selma KÖKSAL

Prof. Dr. Batman Üniversitesi

selmakoksalcekic@gmail.com

ÖZET

Dünyaya atılmış insanoğlu kendi ve içinde bulunduğu dünya hakkında düşünmeye başladığından beri çıkmazlarını, çatışmalarını dile getirmenin yollarını aramış, “anlatı” geleneği temelde “Drama”, “Epos” ve “Lirikos” olarak 3 farklı koldan binlerce yıl gelişimini sürdürmüştür. Diğer anlatı türlerinden farklı olarak “Epos”; insanoğlunun kendi ile yüzleşme cesaretini görünür kılan bir anlatı geleneği olarak öne çıkmakta. “Epos” da kahraman, tarihselliği içinde, olayların akışı içinde ordan oraya sürüklenen “deneysel bir kahraman”dır. Onun eylemleri ne denli çatışmaları aşmaya da çalışsa, tarihselliğinin içinde gömülür. En nihayetinde çatışmalarımızın büyüklüğü; yaşadığımız zaman dilimi ve coğrafyanın, siyasi ve sosyolojik atmosferin ne denli içinde ve dışında, bunlarla ne denli uyumlu ya da uyumsuz olduğumuzla orantılıdır. Gerçekçi izlekte gelişimini ve başarılarını sürdüren Türk sinemamız içinde kendi si ve yaşantısıyla yüzleşme cesaretinde yaratılan kaç kahramanımız var? Bu bildirinin amacı 100 yıllık tarihi sürecinde Türk sinemasının kendi ve zamanıyla yüzleşme cesaretini gösterebilen nadir “Epos” kahramanlarına odaklanmak ve değişen toplumsal sosyolojik ve sosyo psikolojik verileri değerlendirmektir.

Anahtar kelimeler: Epos, Türk Sineması, Deneysel Kahraman

BASINDAKİ BİLGİLER IŞIĞINDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİMİZDEN TÜRKAN BAŞTUĞ (ÖRS) VE MECLİS'TEKİ ÇALIŞMALARI

Selman YAŞAR

Doç. Dr. Batman Üniversitesi, selman.yasar@batman.edu.tr

ÖZET

Türk Milletinin çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkması için birçok yenilik gerçekleştiren Atatürk, Türk kadınının Cumhuriyet idaresinde hak ettiği yeri elde etmesi için çalışmıştır. 1926 yılında Medeni Kanun'la yeni haklar edinen, 1930'da Belediye seçimlerine katılma, 1933'te Muhtar seçilme hakkını alan Türk kadını, Atatürk'ün önderliğinde, 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilen kanunla milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanmıştır. 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan V.Dönem seçimlerinde 18 kadın milletvekili seçilerek TBMM'ne katılmıştır. Kadınların milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanması, sonrasında yapılan seçimler, ilk kadın milletvekillerinin seçimleri ve TBMM'ndeki çalışmaları kamuoyunda büyük yankı yapmıştır. Dönemin gazeteleri yaptıkları haberlerle ilk kadın milletvekilleri ve TBMM'ndeki çalışmalarıyla ilgili olarak halkı aydınlatmışlardır. Bu milletvekillerinden biri de Türkan Baştuğ'dur. Türkan Baştuğ, V.Dönem (1935-1939) ve VI.Dönem (3 Nisan 1939-15 Ocak 1943) Antalya milletvekiliği yapmıştır. Milletvekilliği döneminde, Maarif Encümeni'nde görev yapan Baştuğ, yaptığı çalışmalarıyla TBMM'ne giren diğer 17 kadın milletvekili gibi Atatürk'ün Türk kadınına olan güvenini boşa çıkarmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Kadın, Milletvekili, Türkan Baştuğ (Örs).

ANKARA DEVLET KONSERVATUARI'NIN KURULUŞ VE GELİŞİMİNDE ALMAN VE AVUSTURYALI BİLİM ADAMLARI VE SANATÇILARI

Selman YAŞAR

Doç. Dr. Batman Üniversitesi, selman.yasar@batman.edu.tr

ÖZET

Türk Milleti'nin Milli Mücadele'yi kazanarak bağımsızlığını kazanmasını sağlayan Atatürk, savaş sonrasında kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni sağlam temeller üzerine inşa etmek için uğraşmıştır. Bunu gerçekleştirmek için müzik alanında ülkenin ihtiyacı olan uzmanların yetiştirilmesi amacıyla Ankara'da Ankara Devlet Konservatuari'nı kurmuştur. Ankara Devlet Konservatuari, batı müziği alanında bilimsel çalışmaların yapılması, bunu yaygınlaştıracak öğretmenlerin ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda görev yapacak olan sanatçıların yetiştirilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak 25 Eylül 1924 tarihinde Musiki Muallim Mektebi adıyla kurulmuştur. 1929 yılında eğitime başlanmıştır. 1936 yılında okulun eğitim programlarını yeniden düzenlemek üzere Alman müzik adamı Paul Hindemith Türkiye'ye davet edilmiştir. Aynı yıl Hindemith'in raporuna uygun olarak klasik batı müziğinin yanında opera, bale ve tiyatro alanlarında da eğitim verilmeye başlanmıştır. 1938-1939 öğretim yılında müzik öğretmeni yetiştiren bölümün Gazi Eğitim Enstitüsü'ne taşınmasıyla okulun adı 1940 yılında Ankara Devlet Konservatuari olarak değiştirilmiştir. Bu okulun kuruluşunda Paul Hindemith ve Eduard Zuckmayer gibi Alman ve Avusturyalı bilim adamları ve sanatçıları görev almışlardır. Bu okulda, Paul Hindemith ve Eduard Zuckmayer'in yanısıra Carl Ebert, Licco Amar, Ernst Praetorius ve Max Meinecke gibi bilim adamları ve sanatçılar da görevlendirilmişlerdir. Ankara Devlet Konservatuari'nde görev yapan Alman ve Avusturyalı bilim adamları ve sanatçıları yaptıkları çalışmalarla Türk müzik, sanat ve bilim hayatının gelişmesinde önemli katkılar sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Üniversite Reformu, Devlet Konservatuari, Alman, Avusturyalı, Ankara.

ÇİN KAYNAKLARINDA MO-DU CHAN-YÜ'NÜN İMAJINA DAİR BİR DEĞERLENDİRME

Sema ORSOY

Yrd.Doç.Dr., Kocaeli Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

ÖZET

Çok erken devirlerden itibaren kayıt tutma geleneğini devam ettiren Çinliler, Türkler ile ilgili de birçok raporu, bilgiyi bir araya getirip bugün o dönemi aydınlatmamıza katkı sağlayacak değerli bir birikimi oluşturmuşlardır. Özellikle Çin Resmi Hanedan Kayıtları, İslami dönem öncesi Türk tarihini öğrenmemizde birinci elden kaynak olma özelliğine sahiptir. Bilindiği üzere Çinliler, gerek kendi siyasi ve sosyal yapılarına dair bilgileri gerekse dönemsel ilişki kurdukları kavim ve devletlerle ilişkilerini ve onlara karşı izledikleri politikaları kayıt altına alarak gelecek nesillere aktarmışlardır. Yaşanan olayları yazarken de özellikle kendi kültürlerinde olmayan ve dikkatlerini çeken hususları bilhassa kaydetmişlerdir. Bu sayede, bugün İslami dönem öncesi Orta Asya Türk tarihi ile ilgili bilgi edinmek için bizlerin de başvurabileceği değerli eserleri ortaya koymuşlardır. Bu Çince belgelerden, M.Ö. 209 yılında Hun Devleti'nin başına geçen Mo-du ile ilgili bilgilere de ulaşabilmekteyiz. Hükümdar olma sırasında veraset sisteminin babadan oğula geçmesine öncülük eden ve bu doğrultuda bir makam oluşturan Mo-du, sistematik bir siyasi ve askeri teşkilat sistemi tesis ederek, böylelikle kendisinden sonra kurulan devletlere örnek teşkil etmiştir.

Çalışmamızda, Hanedan Kayıtlarındaki bilgiler doğrultusunda, Çinlilerin gözüyle Mo-du Chan-yü'nün başa geçiş süreci, kurduğu siyasi ve askeri teşkilat sistemi, Çin ile savaşırken uyguladığı taktikleri, komşu kavim ve devletlerle kurduğu siyasi ilişkilerde izlediği politikalar ele alınmaya çalışılacaktır. Ayrıca Çin hükümdarlarının Mo-du'ya karşı tavırları ve düşüncelerinin belgelere nasıl yansıdığına dikkat çekilmeye çalışılacaktır. Mo-du'nun başa geçtiği M.Ö.209'dan vefat ettiği M.Ö. 174'e kadar 35 yıl boyunca hükümdar olduğu süreçte gerçekleştirdiği faaliyetler, ülke sınırlarını genişletme çabaları üzerine de bir değerlendirme yapılmaya gayret edilecektir. Bu çalışma ile, Türk siyasi teşkilatında ilk kez ikili sistemi kuran, askeri teşkilatta oluşturduğu birliklerle bugün Türk Silahlı Kuvvetleri'nin temelini atan bir lider olarak tarihe damga vuran Mo-du Chan-yü'nün gelecek nesillere daha iyi anlatılabilmesi ümidini taşımaktayız. Çince metinlerdeki bilgilerden yararlanarak Hun hükümdarı Mo-du'nun kendinden sonraki liderlere ve kurulan devletlere örnek olan hem siyasi hem de askeri kişiliği ele alınmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Hunlarda devlet teşkilatı, Mo-du, Çin Kaynakları

ORGAN NAKLİNE THESEUS'UN GEMİSİNDEN BAKIŞ: BİR DÜŞÜNCE DENEYİ

Hatice NUHOĞLU

Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, hatice.nuhoglu@hacettepe.edu.tr

Semra ÖZKAN

Arş. Gör. Fırat Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, semraozkan@firat.edu.tr**ÖZET**

Einstein karmaşık bilimsel fikirleri gerçek hayat senaryoları ile kavramsallaştırmış ve bu senaryolara “Gedankenexperiments” yani düşünce deneyleri ismini vermiştir. Düşünce deneyleri, deneyin yapısına bağlı olmak üzere bazı deneyleri uygulamanın mümkün olmadığı durumlarda ya da bilimsel bir merakı açıklama girişimlerinde kullanılabilir. Einstein ile birlikte popülerlik kazanan düşünce deneyleri aslında daha eskiye dayanmaktadır ve pre-sokratik filozoflardan orta çağdaki bilim insanlarına kadar uzanan köklü bir geçmişi sahiptir. Schrödinger’in Kedisi, Galileo Pisa Kulesi Deneyi, Newton’un Kovası bunlardan bazılarıdır. Bilinen önemli düşünce deneylerinden birisi ise, Theseus’un gemisidir.

Bu gemi Antik Yunan’da, Theseus’un kazanmış olduğu bir zaferin anısına muhafaza edilmiş; geminin zamanla çürüyen parçaları sürekli yenileri ile değiştirilerek yok olmasının önüne geçilmiştir. En sonunda ise, geminin ilk halindeki tüm parçalar değiştirilmiştir. Paradoks burada başlar; tüm parçaları değişmiş olduğuna göre, gemi hala Theseus’un gemisi midir (Acar, 2017)? Diğer bir soru ise, eğer geminin eskleyen parçaları yenilenip yeni bir gemi elde edilirken bir diğer alanda da geminin eski parçalarından yeni bir gemi yapılmış olsaydı, bu gemi Theseus’un gemisi mi olacaktı? diye sorar.

Felsefede çok tartışılan değişim, özdeşlik ve kimlik sorununu ortaya koyan bu paradoks gibi felsefi birçok problemi tartışabilmek için paradokslar gerekli olmuştur. Böylece basit gibi görünen hatta çoğu zaman görünür olmayan, değişim gibi bir kavramdan mantıktaki en önemli prensibi ilgilendiren önemli sonuçlara ulaşılabilmektedir (Durmaz, 2014). Parçaların toplamı ile elde edilen bütün parçaların her birinin değişimi sonrası aynı şekilde kimliğini koruyabilir mi? Bu sorunun cevabı pek çok farklı konu ve alan ile bağlantılıdır. Bu alanlardan birisi de beden bütünlüğü ile yakından ilgili olan organların yenilenmesi konu alan organ naklidir.

İlk defa 1883’te cerrah Emil Theodor Kocher (Ertin, 2014), tarafından tiroid bezini çıkardığı bir hastaya tiroid dokusu nakletme işlemi ile gerçekleştirilen organ nakli ile cerrahların, bedendeki işlevlerini anlamak üzere organları çıkarıp yeniden naklettiği birçok hayvan deneyi

başlatılmıştır. Bu çalışmalardan sonra organ nakli tıp dünyasında hızla ilerlemiştir. Ancak bu konu sadece tıp dünyasının değil farklı alanların da çalışmalarına konu olmuştur.

Huser (2015), Değiş tokuş Edilebilir Zihinler isimli çalışmasının girişinde bu konu ile ilgili olarak beyin nakillerini konu almıştır ve okuyucuyu bir düşünce deneyi yapmaya teşvik etmiştir. *“Şöyle tuhaflıkları gözünüzün önüne getirin: Bir parça bildircin beynine sahip bir tavuk, kafasını bir bildircin gibi eğiyor, ama bir tavuk gibi gıdaklıyor. Parkinson hastalığı yüzünden tekerlekli sandalyeye mahkum olmuş yetmiş yaşında bir adam, bir domuzdan bir parça beyin alıyor ve domuz aksesuarının hiçbir emaresini göstermeksizin, hemencecik dışarıya çıkıp golf oynuyor.”*

Ona göre cevap basittir. Eğer bir kişinin koklama sistemini çıkarırsak ve yerine bir köpeğinkini ve hatta başka bir insaninkini koyarsak, o kişinin kimliğini değil, sadece kokuları duyumsama biçimini değiştirmiş oluruz (özellikle değiş tokuş bir köpekle yapılmışsa). Bu yeni devreyi alan kişi hâlâ kokuya kendi yorumunu yükler. Ancak, öteki beyin parçaları söz konusu olduğunda, kimlik sorusunu her durumu göre ayrı bir düzeyde yöneltmeliyiz.

Buradan hareketle bu çalışma aşağıda yer alan soruların cevapları ile ilgilenmektedir. İnsanlar kendi organlarının değişmesi sürecinde beden bütünlükleri ile ilgili neler hissederler? Birbirleri ile bağlantılı organlardan oluşan insan bedeni, bu organların toplamını mı ifade eder? Yoksa bütün parçaların toplamından daha büyük daha farklı bir yapıya mı sahiptir?

Anahtar Kelimeler: Organ nakli, düşünce deneyi, Theseus’un gemisi

ÇOCUK REFAHI ALANINDA İL KOORDİNASYON VE ALT KOMİSYON ÇALIŞMALARININ MULTİDİSİPLİNER EKİP ÇALIŞMASI VE VAKA TAKİP SÜRECİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Semra ÖZKAN

Arş. Gör. Fırat Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, semraozkan@firat.edu.tr

Hatice Nuhoglu

Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, hatice.nuhoglu@hacettepe.edu.tr

ÖZET

Çocuk Koruma Kanunu 2005 yılında kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Çocuklar hakkında, çocuğun yüksek yararı gözetilerek öncelikle kendi aile ortamında korunması ve desteklenmesi amacıyla koruyucu destekleyici tedbirler yine bu kanun çerçevesinde düzenlenmiştir. Çocuk hakkında verilen danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma tedbiri kararlarının sorumluluğu farklı kurumlar tarafından yerine getirilmektedir. Çocuk hakkında birden fazla tedbir kararı verildiği durumlarda kurumlar arasında bağlantı, uyum, düzen ve eşgüdüm sorunları olabilmektedir. Bunun önlenmesi amacıyla Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmeliğinde “İllerde Koordinasyon” adı altında bir düzenleme yapılmış ve böylece il düzeyinde çocuk koruma sistemi içinde çalışan tüm kurumlar arasında bağlantı, uyum, düzen ve eşgüdüm sorunlarının çözülmesi hedeflenmiştir.

İllerde koordinasyon, il düzeyinde çocuk koruma alanında görev yapan kurumların temsilcilerinin vali ya da vali yardımcısının başkanlığında toplanmasıyla yapılmaktadır. Bu açıdan il koordinasyon toplantıları çocuk koruma alanında görevli kurumların il temsilcilerini bir araya getirir de, bu toplantılarda her vaka özelinde değerlendirme yapılamamaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yayınlanan Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin Yerine Getirilmesi Amacıyla Kurulan Merkezi, İl ve İlçe Koordinasyonların Çalışma, Usul ve Esasları Yönergesinde “İl Koordinasyon Alt Komisyonları” düzenlenmiştir. Bu komisyonlarda her vaka özelinde, vaka ile birebir çalışan meslek elemanları bir araya gelmekte ve vaka bazında yaşanan sorunların çözümüne ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır.

Yukarıda anlatılan il koordinasyon ve alt komisyon çalışmaları multidisipliner ekip çalışması ve vaka takip sürecinin güzel bir örneği olarak yansısı da uygulamada zaman zaman aksaklıklar yaşanabilmektedir. Her ilde farklı uygulamalar olabildiği gibi, aynı il içerisinde

meslek elemanlarının inisiyatifine bağlı olarak da uygulamalar farklılaşabilmektedir. Bu çalışmanın amacı multidisipliner ekip çalışması ve vaka takip sürecinin koruyucu ve destekleyici tedbirler özelinde değerlendirilerek, alt komisyon çalışmalarına ilişkin bir modelin sunulmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk koruma, il koordinasyon kurulu, vaka yönetimi, multidisipliner ekip çalışması

KAMU KURUMLARINDA MOBBİNG SONUCU TÜKENMİŞLİK SENDROMU

Serap ATEŞ

Öğr. Gör. Harran Üniversitesi, serapates60@hotmail.com

ÖZET

Günümüzde Tükenmişlik sendromu oldukça yaygın görülen bir durumdur. Neredeyse çalışan kişilerin yaklaşık %80'i iş yaşamlarının bir noktasında tükenmişlik sendromuna maruz kalabilmektedir. Fakat bu durum birdenbire gelişen bir durum değil, yavaş yavaş gelişmekte ve bazı faktörler de bu sorunun daha da büyümesine neden olmaktadır. Ortaya çıktıktan sonra da kişinin ruhsal dengesini bozmakta ve iş- aile- sosyal yaşamında da çok önemli sorunlara neden olabilmektedir.

Tükenmişlik kavramı ilk kez 1974 yılında Freudenberger' in yazdığı bir makale ile literatüre girmiştir. Burada Tükenmişlik “mesleki bir tehlike olarak nitelendirilmiştir (Arı, 2008: 132). Tükenmişlik sendromu hem örgüt açısından hem de örgütün beşeri sermayesi olan “birey” açısından olumsuz etkiler yaratan bir unsurdur. Tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarıda düşme gibi hayati derece de önem arz eden sonuçlar bunlardan bazılarıdır.

Mobbing kavramı son yıllarda akademik alanda çeşitli araştırmalara konu teşkil eden kavramlardan biridir. Yapılan her bir çalışma gösteriyor ki “mobbing” işgören ve işgören verimi açısından çok önemli sonuçlar doğurmaktadır.

Mobbing'in işten kendi isteğiyle ayrılmalardan en önemli nedenlerinden biri olduğu da bu araştırmalarla ortaya konmuştur. Mobbing her ülkede hemen her tür örgütte vardır (Acar ve Dündar, 2008: 111). Yıldırma (mobbing) örgütlerde, çalışma ortamını ve çalışanlar arasında da çalışma barışını bozabilen, kişileri stresle karşı karşıya bırakabilen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yıldırma, bir veya birkaç kişinin bir kişiye yönelik olarak gerçekleştirdiği organize ve süreklilik arz eden nitelikte, fiziksel ve/veya psikolojik zarara yol açan, çok sık ve uzun bir dönem boyunca (aylarca veya yıllarca) süren tacizci davranışlara-saldırganlığa denir. Mağdur mobbing sonucu hem ruhsal hem de fiziksel zarar görmekte ve bu da iş gören verimini olumsuz etkileyip, performansın düşmesine neden olmaktadır.

Bu çalışmada “yıldırma” ve “tükenmişlik” üzerine yapılmış olan çalışmalardan farklı olarak; her iki olgu ayrı ayrı incelenmiş olup ardından ilişkilendirilmiş; etkileri, boyutları ve sonuçları değerlendirilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise her iki olgu ilişkilendirilmiş olup, örgütsel açıdan ve birey açısından ortaya çıkan sonuçlar irdelenmiştir.

Anahtar Kavramlar: : Mobbing, Tükenmişlik, Duygusal Tükenme

YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞININ TÜRK İDARİ YAPISINA YANSIMALARI: PERFORMANS YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR İNCELEME

Serap ATEŞ

Öğr. Gör., Harran Üniversitesi, serapates60@hotmail.com

ÖZET

ABD’de Woodrow Wilson ve Frederick Taylor, Avrupa’da ise Max Weber’in düşünce ve katkılarıyla vuku bulan geleneksel yönetim anlayışı 19.yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın son çeyreğine kadar etkilerini sürdürmüştür. Sonrasında yerini alan yeni kamu yönetimi anlayışı geleneksel yönetime yöneltile eleştiriler sonucu oluşmuş ve yönetimin yeniden inşasının rasyonalitesine zemin hazırlamıştır. Geleneksel yönetim en genel haliyle şu başlıklarda eleştirilmiştir: Siyaset ve yönetim ayrışmasını benimseyerek, siyaset ve idarenin birbirinden farklı olduğunu kabul ettiği noktada, genel yönetim anlayışının kamu kesimi için de geçerli olduğunu ifade ettiği ve son olarak ta geleneksel yönetim anlayışının sıkı sıkıya bağlı olduğu bürokrasi kuramı...

Bu eleştirilerle birlikte yeni kamu yönetimini geliştiren diğer başka nedenler de söz konusudur: O dönemde yaşanan mali krizler ve refah devleti anlayışının son bulması, yeni sağın yükselişi ve ekonomik teorideki yaşanan değişiklikler, özel sektörde söz konusu gelişmeler, küreselleşme ve kapitalist sisteme entegre olma çabası, vatandaş bilinç ve algılarındaki dönüşümler.

Yeni kamu yönetimi anlayışı yepyeni bir yapılanmayı beraberinde getirmiştir. Temel değerler ve ilkelerin değişimi söz konusu olmuş ve farklı bir dil ortaya çıktığı görülmüştür. Performans yönetimi, stratejik yönetim gibi...Yeni kamu yönetimi anlayışı dezantralizasyona gederek, insan kaynakları ile ilgili yetkilerin merkezi yönetimden alınarak uygulamacı birimlere devredilmesini öngörmektedir. Özel sektörün rekabetçi ve işletmecî anlayışını benimsemekte ve performans değerlendirme ve performans dayalı ücretlendirme politikasını benimsemektedir. Bürokratik örgütlenmeden uzaklaşılmalıdır. Bununla birlikte daha esnek ve ademi merkezîyetçi yönetim anlayışını öngörmektedir. Hiyerarşi azaltıp, çift yönlü iletişim ve takım çalışmalarını esas almaktadır. Yeni kamu yönetimi anlayışı hedef ve misyon doğrultusunda, yurttaş değil, “müşteri” odaklı yönetim anlayışına sahiptir. Giderek hantallaşan devletin faaliyet alanı daraltılmalı ve minimal devlet, kürek çeken değil dümen tutan devlet, anlayışıyla hareket etmelidir. Geleneksel yönetim anlayışının aksine siyaset ve yönetim birlikteliğini öngörür.

Bu çalışma ile amaçlanan geleneksel kamu yönetiminden yeni kamu yönetimine geçiş süreci, nedenleri ve sonuçları ortaya konduktan sonra bu yeni akımın Türkiye’de performans yönetimi açısından getirdikleri ve yeni uygulamaları göz önüne sermektir.

Anahtar Kavramlar: Geleneksel Yönetim Anlayışı, Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı, Performans Yönetimi, Etkinlik, Verimlilik.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEĞERLER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Mehmet TEYFUR

Doç. Dr. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

mteyfur@agri.edu.tr

Emine TEYFUR

Yrd. Doç. Dr. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

eteyfur@agri.edu.tr

Serdar SAFALI

Arş. Gör. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

ssafali@agri.edu.tr

ÖZET

Değerler, neyin doğru ve neyin yanlış, neyin iyi ve neyin kötü olduğunu belirlemeye yarayan ölçütlerdir (Şişman, 2002). Toplumsal değerler, toplumdan topluma ya da belli bir toplumda zaman içerisinde bazı değişimlere uğrayabilir. Fakat birtakım temel değerler vardır ki, bu yönde gösterilen davranışlar dünyanın her yerinde takdir ve teşvik görür. (Hökelekli, 2010). Değer eğitiminde bugüne kadar değer gerçekleştirme, karakter eğitimi, vatandaşlık eğitimi ve ahlak eğitimi gibi dört önemli hareket ortaya çıkmıştır (Doğanay, 2006). Değerlerin öğrencilere kavratılmasında okuldaki havanın önemli olduğu düşünülmektedir. Okul örgütünün önemli boyutlarından birini oluşturan bu boyutun şekillenmesinde öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere değerleri kazandırması için uygun rol model olması gerekmektedir. Eğitim sisteminin önemli çıkmazlarından biri de öğretmen adaylarının çevrelerinde yeterli ve etkili rol modellerinin bulunmamasıdır.

İlgili alan yazına bakıldığında öğretmen adaylarının değerler ile ilgili görüş ve düşüncelerini belirlemeye yönelik çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışma sonuçlarına bakıldığında değerlerin algılanış biçimine ilişkin birbirlerine benzer sonuçların elde edildiği çalışmaların olduğu değerlerin bir boyutuna odaklanan çalışmaların da yapıldığı görülmektedir. Bu değerlendirmeye dayalı olarak (Şahin, 2010, Canpolat, Kaya ve Küçüktağ, 2010, . Fidan, 2009, Akbaş, 2004, Tokdemir, 2007, Yıldırım, 2009 ve Yalar, 2010) yıllarında yapılan çalışmalar örnek olarak verilebilir

Öğretmenlik mesleği tarihin en eski mesleklerinden biridir. Herhangi bir yerde öğrenen ve öğreten var ise orada öğretmenlik mesleğinden söz edilebilir. Çağlar boyunca değişime uğrayarak bu güne ulaşan öğretmenlik mesleğinin değerleri de değişime uğramıştır. Çağımız değişimin hızlı değerlerin ise hızla değiştiği bir çağdır. Bu değişime özgü bireylerin yetişmesinde rol alacak en önemli öge öğretmendir. Öğretmenlerin sağlıklı bir kişiliğe özgü değerler ile yetişmesi için üniversitede eğitim aldıkları ortamın önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının hangi değerleri ne düzeyde aldığı yaşamında kullandığının öğretmen görüşlerine göre sınanmasının önemli olduğu bir gerçektir.

Değerler insana özgü yaşam biçiminin belirleyicileridirler. Bireylerin sahip olduğu değerlerin yanında öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği değerlerin öğretmen adaylarına kavratılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Eğitim sisteminin en önemli sorunlarından bir de bireysel ve öğretmen adaylarına kavratılmak istenilen bu değerlerin öğretmen adaylarına nasıl kazandırılacağıdır. Bu nedenle, Bu araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesinde öğrenime devam eden öğretmen adaylarının değerler hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla şu sorulara yanıt aranmıştır

1. Öğretmen adaylarının değerlerin kazanılmasında üniversitenin rolüne ilişkin görüşleri nelerdir
2. Öğretmen adaylarının değerlerin kazanılmasında ailenin rolü hakkındaki görüşlerini nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının değerlerin kazanılmasında kitle iletişim araçlarının rolü hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğretmenlik mesleğini oluşturan temel değerler nelerdir?

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. (Yıldırım & Şimşek, 2006). Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, araştırmacı soruları önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir. Bu görüşme tekniğinde, araştırılan kişilerin de araştırma üzerine kontrolleri söz konusudur (Ekiz, 2009). Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örneklemedeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Sözü edilen ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi lisans programlarının son sınıfında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmaya 28 öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmen adaylarının erkek ve kız oranlarına dikkat edilmiştir. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Türkçe Öğretmenliği, Sosyal Bilgileri öğretmenliği, Okulöncesi Eğitim Öğretmenliği, Müzik öğretmenliği, Resim Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bu araştırma kapsamında görüşme yapılan öğretmen adaylarının belirlenmesinde öğretmen adaylarının Eğitim Fakültesi son

sınıf öğrencisi olmaları ve bu araştırma için yapılan görüşmeye gönüllü olarak katılmaları ölçüt olarak alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada verileri toplamak amacıyla, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi son sınıf öğretmen adaylarının değerler hakkındaki görüşlerinin alınması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formundaki sorulara, ilgili alanda iki öğretim üyesinin görüşleri alınarak son hali verilmiştir. Görüşme formundaki soruların açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Bu amaçla araştırmada geliştirilen sorular küçük bir gruba uygulanarak son şekli verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmanın verileri, görüşme tekniği türlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmacı tarafından açık uçlu dört sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. Geçerliliği sağlamak için eğitim bilimleri alanında çalışan üç alan uzmanına bu sorular sunulmuş, uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda sorular uygulama için son şeklini almıştır. Araştırma verileri, araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerden toplanmıştır. Öğretmen adaylarının verdiği bilgiler görüşme formuna kaydedilmiştir. Görüşmeler yaklaşık olarak 20 ile 30 dakika arasında değişen sürelerde gerçekleşmiştir.

Verilerin Analizi

Görüşme sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sorularına dayalı olarak temalar oluşturulmuştur. Betimsel analizde görüşmeye katılanların görüşleri alıntılar şeklinde verilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak bulgular yorumlanacak ve diğer çalışma sonuçları ile tartışılacaktır

ORTAOKULLARDA YÜRÜTÜLEN PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNE YÖNELİK OKUL MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ(AĞRI İL ÖRNEĞİ)

Yrd.Doc.Dr. İhsan NURİ DEMİREL

(indemirel@agri.edu.tr;

Arş. Gör. Serdar SAFALI

ÖZET

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin eğitim sistemi içindeki yeri ve önemi gün geçtikçe artmaktadır. Çağımızın karmaşıklaşması bu hizmetlerin önemini daha da artırmaktadır. Günümüzde sadece öğrenciler değil veliler, öğretmenler ve yöneticiler, okullarda rehberlik servislerinden ve psikolojik danışmanların sunduğu hizmetlerden yararlanmaktadırlar. Bu hizmetlerin sağlıklı olarak yürütülmesi çeşitli faktörlere bağlıdır. Bu faktörlerin başında okulun bu hizmetlerle ilgili politikası gelmektedir. Bu hizmetlerin istenilen nitelik ve nicelikte sunulmasında yöneticilerin sürece katılımları da vazgeçilmez bir faktördür. Psikolojik danışma ve rehberlik bir insanın başka bir insana ya da gruba, insanların kendilerini gerçekleştirmelerine en elverişli yolları bulabilmeleri için yapılan yardımlardır (Baymur, 1975). Rehberlik, bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanınması ve doğru kararlar vererek kendini gerçekleştirebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel yardım sürecidir(Kuzgun, 1992). Her iki kavramın yapısından da anlaşılacağı gibi bu iki hizmet bir birine dayalı yürütülmektedir. Bu hizmetler günümüz okulların sorunlarla başa çıkmasında yardımcı olmaktadır.

Tarihsel süreç ve değişim içinde eğitimden beklenen işlevin farklılaşması gibi Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenen işlevlerde de farklılıklar görülmüştür. Rehberlik hizmetleri 1920'li yıllara kadar meslek seçme ve işe yerleştirme alanlarında ağırlıklı olarak hizmet vermiştir. 1930-50 arasında öğrencilerin okula uyumu ve okuldaki eğitsel başarı üzerine yoğunlaşmış ve 1960'lı yıllardan sonra gelişimsel rehberlik modeli çerçevesinde bireyin bir bütün olarak gelişimi ve yaşamın tüm alanlarında uyumu üzerinde hizmet vermeyi amaçlamıştır (Durmuş, 2013).

Okul müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine yönelik algılarının araştırıldığı bazı çalışmalarda (Başaran, 2008; Erözkan, 1997; Ünal, 2004) Okullardaki PDR hizmetlerinin aksayan yönlerini iyileştirmeye yönelik çabalar okul müdürlerinin rollerine önemli vurgular yapmaktadır. Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini derinlemesine

incelemeyi amaçlayan çalışmalar bulunmakla birlikte okul müdürlerinin rollerine ilişkin çok az çalışma yapılmıştır.

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik algıların ve rehberlik servisinden beklentilerin açığa çıkarılması, bu hizmetlerin başarısı ve verimliliği üzerinde etkili olmaktadır. Rehberlik hizmetlerinden başarılı olanların sürdürülmesi ve eksik ya da yanlış olanların düzeltilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda okul müdürlerinin okullarda sunulan rehberlik hizmetleri ve psikolojik danışmanlara ilişkin algılarının belirlenmesi gerekmektedir (Camadan ve Sezgin 2011). Bununla beraber bu hizmetlerin birincil derecede sorumlusu olan okul yöneticileridir. Okul yöneticilerinin okullarında yürütülen rehberlik çalışmalarından görüşlerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmada, süreç içinde yapılan çalışmaların değerlendirilmesine dayalı olarak yürütülen çalışmaların değerlendirilmesi, bu çalışmalara yönelik beklentiler ile öneriler üzerinde de durulmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın literatüre bu anlamda katkı sağlamayı amaçlanmaktadır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında bu araştırmanın temel amacı, ortaokul müdürlerinin okullarında sunulan rehberlik hizmetlerine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul müdürlerine göre okullarında yürütülen rehberlik hizmetleri hangi düzeyde yürütülmektedir?
2. Okul müdürlerine göre okullarında yürütülen rehberlik hizmetlerinde karşılaşılan sorunlar nelerdir?
3. Okul müdürlerinin, okullarındaki rehberlik servisinin çalışmalarına ilişkin görüşleri nelerdir?

Anahtar sözcükler: Okul müdürleri, yönetmelik, görüşme

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Olgu bilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgu bilim araştırmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu

dışa vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmada, ortaokullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri okul müdürlerinin algılarına göre incelenmiştir.

Araştırmada maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemede, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örneklemede çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çalışmada, araştırmanın amacına yönelik olarak, Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden en üst düzeyde sorumlu olan okul müdürlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın katılımcıları; Ağrı merkez ve ilçelerden 21 farklı ortaokuldan toplam 21 kişi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada verileri toplamak amacıyla, okul müdürlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik görüşlerinin alınması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formundaki sorulara, ilgili alandan iki öğretim üyesinin görüşleri alınarak son hali verilmiştir. Görüşme formundaki soruların açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Bu amaçla araştırmaya katılacak okul müdürleri dışında beş okul müdürünün uygulama yapılarak son şekli verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, 2017-2018 öğretim yılında Ağrı ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 21 okul müdürü ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Çalışmada gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Araştırma sürecinin doğru anlaşılması için yönerge hazırlanmıştır. Araştırmadaki veriler, katılımcılardan randevu alınan zaman dilimlerinde elde edilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce araştırmanın süreci ile ilgili hazırlanan yönerge göre katılımcılara çalışmanın nasıl gerçekleştirildiği ve amacı hakkında bilgilendirme yapılarak veri toplanmıştır. Görüşmeler, yaklaşık 20 ile 30 dakika arasında sürmüştür.

Olgu bilim araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu bağlamda bu

araştırmada, verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla toplanan veriler, mantıklı bir biçimde düzenlenmiş ve buna göre veriyi açıklayan temalar saptanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bulguları süreç içinde toplanan verilere dayalı olarak analiz edilecek ve yorumlanacaktır.

JAMES RIELLY’NİN RESİMLERİNDE ÇOCUKLAR CHILDREN IN JAMES RIELLY'S PAINTINGS

Serkan ÇALIŞKAN

Yrd. Doç., Kırklareli Üniversitesi Lüleburgaz MYO, Grafik Tasarım Bölümü,

s.serkan.caliskan@gmail.com

ÖZET

Resim sanatında portre hem konu olarak hem içerik olarak sanat tarihinin birçok döneminde karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmalardaki kişiler, Klasik Yunan’da mitolojik kahramanlar, Roma’da askerler ve tek tanrılı dinlere geçişle kutsal kişilere ait olduğu gibi, Rönesans ile birlikte kutsal kişilerin yanında soylu ailelerinden kişilerin resimleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatın zamansal ve ontolojik dönüşümleriyle birlikte sıradan insanların da portreleri çalışılmaya başlanmıştır. Bu çalışma, İngiliz ressam James Rielly’nin portre resimlerine odaklanmayı hedeflemektedir. Rielly’nin çalışmalarındaki portreler, gündelik yaşamın içindeki çocuklardır. Sanatçı, çocukları ele alırken, çoğu zaman onların kendi iç dünyalarına dönmüş halleriyle resmetmektedir. Bazen de kendi oyun alanlarından karelerle izleyiciye aktarmaktadır. Tüm bunları yaparken de, çocukları mekan ve zamandan soyutlayıp, izleyiciyi bilinçaltına doğru yapılan bir yolculuğa davet etmektedir.

Anahtar Kelimeler: James Rielly, Resim, Portre

ABSTRACT

In painting art, portrait appears in many periods of art history in terms of topic and content. The people in these studies are the mythological heros in Classical Greek, soldiers in Rome, and holy people along with transition to monotheistic religions, they also appear as the paintings of people from noble families as well as holy people with the Renaissance. Along with the temporal and ontological transformations of art, the portraits of ordinary people were also started to be studied. This study aims to focus on the portrait paintings of British painter James Rielly. The portraits of Rielly in his studies are the children in everyday life. The artist usually depicts the children when they are drawn into their inner world while addressing them. He sometimes narrates them to the audience with the scenes in their playground. He invites audience to a journey towards the subconscious by abstracting children from space and time while doing all of these.

Keywords: James Rielly, Painting, Portrait

TÜRK PLASTİK SANATINDA FUTBOL FOOTBALL IN TURKISH PLASTIC ARTS

SERKAN ÇALIŞKAN

Yrd. Doç., Kırklareli Üniversitesi Lüleburgaz MYO, Grafik Tasarım Bölümü,

s.serkan.caliskan@gmail.com

ÖZET

Bu çalışma, bir spor türü olan futbolun Türk plastik sanatlarına yansımalarını araştırmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte, içeriğinde futbolu ilgilendiren imgeler barındıran sanat eserleri de bu çalışmanın kapsamındadır. Bir takım sporu olan futbol, tüm dünyada en çok ilgilenilen spor dallarının başında gelmektedir. Televizyon ile stadyum dışında da geniş kitlelere ulaşan futbol, spor olmanın ötesinde çok ciddi bir ekonomik pazar alanıdır. Futbolun ekonomik pazara hitap etmesi kadar, sosyo-ekonomik bir olgu olması da önemlidir. Bu açıklamalar ışığında Türk plastik sanatlarına bakıldığında, futbolun farklı bağlamlarda ele alındığı görülmektedir. Hakan Gürsoytrak'ın "İçimizdeki İrlandalılar Milli Takım Gol Yedi 2007" adlı eseri, spor gazetelerinin kullandığı dile mizahi açıdan yaklaşması adına dikkat çekicidir. Gürsoytrak'ın kendine has üslubu, kültür ve belleğin günlüğü şeklindedir. Esra Ersen'in "Ceza Sahasında" adlı video enstalasyonu, futbol jargon ve imgelerinden yararlanılarak göçmen sorununa odaklanan bir çalışma olması açısından yine önemli bir örnektir. Ali Elmacı'nın "Miras Babadan Oğula Geçer" adlı eseri, futbol ve ataerkillik arasında kurulabilecek ilişkiyi göstermesi açısından bu çalışmada ele alınan eserler arasındadır. Diğer çalışmalardan farklı olarak, kendisi de eski bir futbolcu olan Hüsnü Koldaş'ın "Soyunma Odası" adlı eseri, otoportre olarak bu çalışmanın sınırları çerçevesinde incelenmektedir.

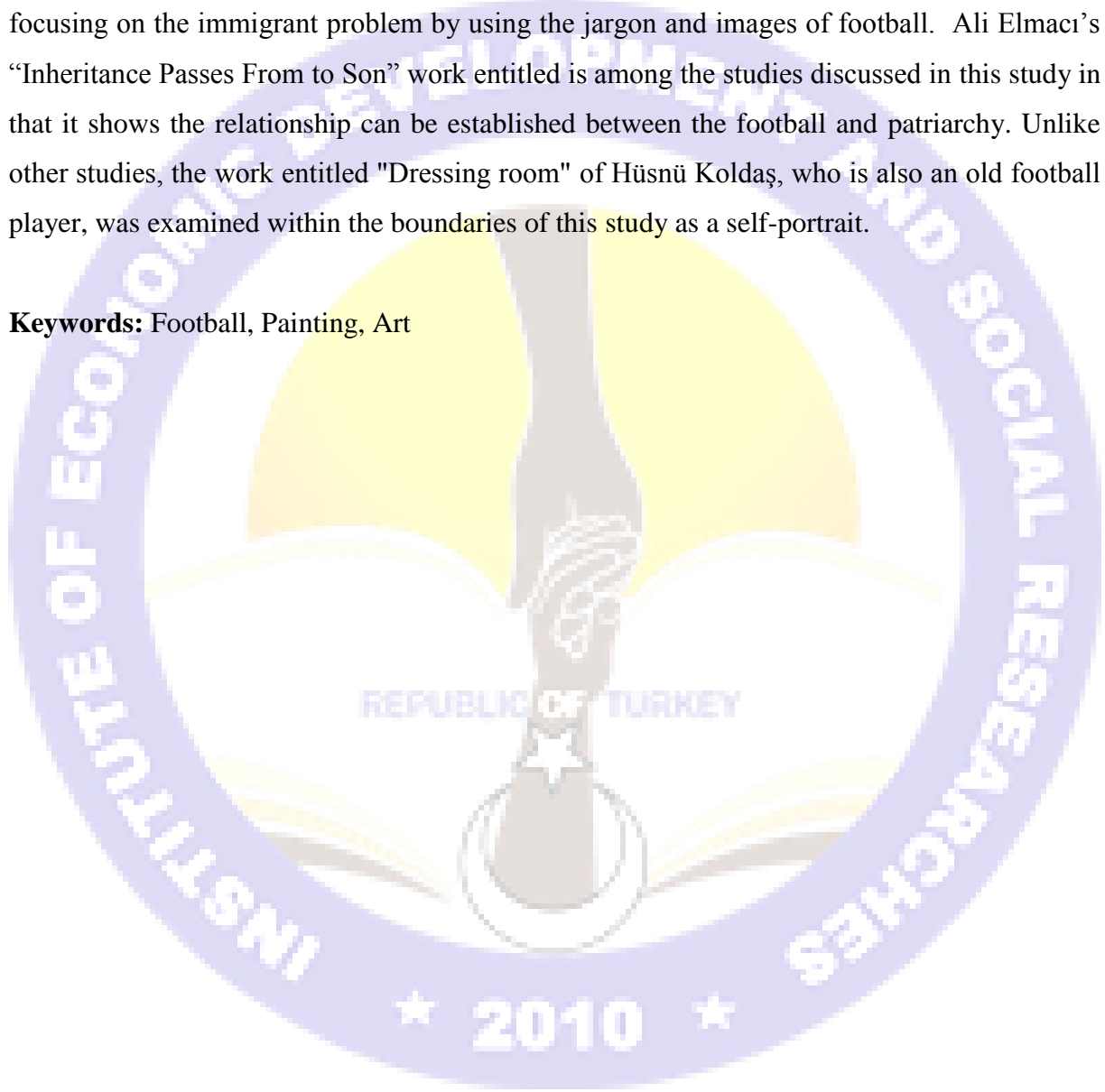
Anahtar Kelimeler: Futbol, Resim, Sanat

ABSTRACT

This study aims to investigate the reflection of football, which is a kind of sport, on Turkish plastic arts. In addition to this, the works of art containing images related to football are also within the scope of this study. Football, which is a team sport, comes to the forefront among the most interested sports branches all over the world. Football that also reaches the large masses outside the stadium with television is a very significant economic marketplace beyond being a sport. It is also important that football is a socio-economic phenomenon as well as

appealing to economic market. When Turkish plastic arts are examined in the light of these explanations, it is seen that football has been discussed in different contexts. Hakan Gürsoytrak's work entitled "The Irish inside of Us National Team has Conceded a Goal 2007" is remarkable in terms of its humorous approach to the language used by sports newspapers. Gürsoytrak's own style is the diary of culture and memory. Esra Ersen's video installation entitled "On the Penalty Area" is also an important example in terms of being a study focusing on the immigrant problem by using the jargon and images of football. Ali Elmacı's "Inheritance Passes From to Son" work entitled is among the studies discussed in this study in that it shows the relationship can be established between the football and patriarchy. Unlike other studies, the work entitled "Dressing room" of Hüsni Koldaş, who is also an old football player, was examined within the boundaries of this study as a self-portrait.

Keywords: Football, Painting, Art

KENTSEL KÜLTÜREL VARLIKLARA İLİŞKİN BİR FARKINDALIK ÇALIŞMASI: TRABZON KENTİ ÖRNEĞİ

Ertan DÜZGÜNEŞ

Yrd. Doç. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü,

ertanduzgunes@gmail.com

Serkan DEMİREL

Yrd. Doç. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü,

serkandemirel@ktu.edu.tr

ÖZET

Kentler insanoğlunun kültürel anlamda gelişerek sosyo-kültürel yaşantısına değerler kattığı yerleşim alanlarıdır. Dolayısıyla bu alanlar bir anlamda toplumların birer aynasıdır. Yirminci yüzyıl kentleri incelendiğinde özellikle kentsel büyümenin, gelişmekte olduğu ülkelerde gerçekleştiği görülmektedir. Bu dönemle birlikte başlayan hızlı kentleşme Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Yenilenemez kaynak değerleri olarak görülmesi gereken kentsel kültürel varlıklar hızlı kentleşme nedeniyle göz ardı edilmekte ve ciddi koruma sorunları yaşamaktadırlar. Koruma konusundaki en önemli husus söz konusu kültürel varlıkların bizzat o kentte yaşayan insanlar tarafından sahiplenmeleri sayesinde gerçekleşebilir. Bu konuda kentte yaşayanların kültürel varlıklara ilişkin farkındalık seviyeleri önem teşkil etmektedir.

Kentte yaşayan insanların kenti daha çok sahiplenmeleri adına farkındalık düzeylerinin saptanması önemlidir. Zira kültürel varlıklar konusunda farkındalık seviyesinin yükselmesi söz konusu değerlerin korunmasını sağlayarak bir kamu vicdanı oluşturması, korumaya yönelik önlem ve stratejik eylemlerin geliştirilmesi ve kentlerin turistik anlamda tercih edilebilirliğini de artırması açısından önemli katkılar sunmaktadır.

Bu çalışma Trabzon kenti için önemli bir potansiyel oluşturan Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencilerinin kentteki kültürel varlıklara yönelik farkındalıklarının saptanmasına yönelik gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 100 adet katılımcıya rastgele seçim yöntemiyle anket çalışması yapılmıştır. Anket sayısının belirlenmesinde örneklem büyüklüğü formülü kullanılmıştır. Elde edilen veriler ile öğrencilerin sosyo-demografik yapıları, kültürel varlıklara yönelik görüş ve tutumları ile farkındalık düzeyleri saptanmıştır. Frekans analizi ve ağırlıklandırma yöntemi ile kültürel varlıklara ilişkin öğrencilerin farkındalık düzeyleri ortaya konmuş, görüş ve tutumları belirlenerek farkındalıklarının nasıl artırılabilceğine ilişkin önerilerde bulunulmuş ve Trabzon kentindeki kültürel varlıkların öncelikli ele alınması gereken sorunlar saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel varlık, Farkındalık, Koruma, Trabzon

**KENTSEL ARKEOLOJİK ALANLARIN KORUNMASI ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME: TRABZON KALESİ ÖRNEĞİ
A EVALUATION ON THE PRESERVATION OF URBAN ARCHAEOLOGICAL
SITES IN CASE OF TRABZON CASTLE**

Serkan DEMİREL

Yrd. Doç. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü,

serkandemirel@ktu.edu.tr

Ertan DÜZGÜNEŞ

Yrd. Doç. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü,

ertanduzgunes@gmail.com

ÖZET

Kentsel arkeolojik alanlar insanlığın doğuşundan günümüze kadar ulaşan uygarlıkların ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlıklarının bulunduğu alanlardır. Bu nedenle bu alanların korunması ve kent yaşamına dâhil edilmesi gerek tarihi eserlerin gerek de kentlerin kültürel bellekleri için önemli bir konudur. Farklı medeniyetlere ev sahipliği yapan Trabzon kenti zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Kentin önemli değerlerinden birisi de kentin genel silüetine katkı sağlayan Trabzon Kalesi'dir.

Trabzon'da yaşanan yoğun ve hızlı kentleşme Trabzon Kalesi üzerinde koruma bilincinden uzak yapılaşma baskısını arttırmakta ve kalenin tahrip olmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda kale ve civarında gerçekleştirilen rant amaçlı çalışmalar da bu tarihi alanın niteliğini kaybetmesinde tetikleyici diğer bir etkidir. Bununla beraber Trabzon Kalesi'nin iki yakasında bulunan Zağnos ve Tabakhane vadilerinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm ve peyzaj çalışmalarının kalenin korunması konusunda çözüm sağlayamadığı ortadadır. Zira kentsel planlama ve arazi gelişimi açısından değerlendirildiğinde Trabzon Kalesi'nin tarihi bir miras olması konusunda yeterince dikkate alınmadığı söylenebilir. Dolayısıyla kentin siyasi, kültürel ve sosyal zenginliğini barındıran bu eserin mevcut durumunun ortaya konularak korunmaya ve çağdaş kent yaşantısına dâhil edilmesine ihtiyaç vardır. Bu çalışmada Trabzon Kalesi'nde meydana gelen tahrip unsurları belirlenmiş ve Arkeolojik Mirasın Korunmasına Yönelik Avrupa Sözleşmesi referans alınarak koruma sorunlarına karşı önlem ve öneriler getirilmiştir. Söz konusu önlem ve önerilerin değerlendirilmesinin eski kent dokusunun yeniden yakalanması ve kalenin kent yaşantısına ve gelişimine dâhil edilmesi konusuna katkı sağlayabileceği dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Trabzon, Kentsel Arkeolojik Alan, Koruma, Kültürel Miras

ABSTRACT

Urban archaeological sites are areas where all kinds of cultural assets reflecting the economic, social and cultural characteristics of the civilizations from past to present. For this reason, the preservation of these areas and their inclusion in the city life is an important issue for the historical monuments and the cultural memories of the cities. Trabzon city was home different civilizations and has a rich cultural heritage. One of the most important heritage of the city is Trabzon Castle which contributes to the general silhouette of the city.

The intense and rapid urbanization experienced in Trabzon increases the pressure of construction on the Trabzon Castle without the consciousness of protection and causes the destruction of the castle. The projects made for profit in Trabzon Castle and its surroundings is causing the loss of historical quality. In this context, the urban transformation and landscaping works carried out in the Zağnos and Tabakhane valleys located on both sides of Trabzon Castle are not able to provide solutions for the protection of the castle. Therefore, when evaluated in terms of urban planning it can be said that Trabzon Castle is not considered enough to be a historical heritage. Therefore, there is a need to identify the current situation of this archeological area that houses the political, cultural and social richness of the city, to protect it and to include it in contemporary urban life. In this study, destructive elements in Trabzon Castle were determined and measures and suggestions for protection problems were introduced with reference to the European Convention for the Protection of Archaeological Heritage. It should be taken into consideration that the evaluation of aforementioned measures and proposals may contribute to the recapture of the old urban fabric and its inclusion in the urban life and development.

Keywords: Trabzon, Urban Archaeological Site, Protection, Cultural Heritage

RICHARD RORTY'DE DAYANIŞMA UMUDU HOPE FOR SOLIDARITY IN RICHARD RORTY

Serpil DURĞUN

Yrd. Doç. Dr. Muş Alparslan Üniversitesi, s.durgun@alparslan.edu.tr

ÖZET

Rorty'nin liberal politik söyleminde, umut merkezi bir öneme sahiptir. İnsan dayanışmasının gitgide artmasına yönelik beslenen umutlu olmak teması, daha iyi bir dünyaya ve daha iyi insanlara duyulan inancı imlemektedir. Bu inanç, başka insanların acı çekiş ve aşağılanmalarına yönelik duyarlılığımızın artmasına, diğer bir ifadeyle “biz” duygusunun olabildiğince genişletilmesine yöneliktir. Söz konusu duygunun genişletilmesi daima, ötekini aynı-yapmayan ve ötekine resmi yollarla müdahale etmeyen bir dahil ediş biçiminde kendini gösterir. Böyle bir dahil edişte her bir kişi diğerine, “bizden biri” olarak davranır ve “bizden biri” olarak görülen kesimin sınırları gitgide genişler. Duyguların manipülasyonu eğitimi, söz konusu genişlemeyi mümkün kılar. Bu eğitimde sanat ve edebiyat ürünleri başat bir yer işgal eder. Böylece, Aydınlanmanın rasyonel kültürü, yerini Rorty'nin liberal ütopyasındaki kültüre –şiiirsel bir hale getirilmiş kültüre – bırakır.

Pragmatist bir gelenekten gelen Rorty, kullanışlılık ve işe yararlılık gibi pratik ölçütleri dikkate aldığından, onun liberal ütopyası demokrasiye ilişkin temelci olmayan bir düşünme biçiminin geliştirilmesine hizmet eder. Demokratik siyasete sıkı sıkıya bağlılık gösteren Rorty'nin, Aydınlanma'nın rasyonalist ve evrenselci liberalizm anlayışını eleştirisi, demokrasinin felsefi temellere ihtiyacı olmadığını ve dolayısıyla demokrasinin kurumlarını güvence altına alacak olan şeyin rasyonel temellendirme olmadığını düşünmesinden kaynaklanır. Onun bu düşüncesi, demokrasinin kurumlarını güvence altına alacak olan şeyi, insan dayanışmasına, insan çabasına dayandırmasıyla yakından ilişkilidir.

Tam da bu noktada, insan çabasıyla dünyanın daha yaşanılabilir bir yer haline getirilebileceğine inanma umudu ya da diğer bir ifadeyle umutlu olmak, Rorty'nin liberal ütopyasının Arşimet noktasını oluşturur. Bizim daha iyi dünyalar ve kişiler yaratma yeteneğimizin olduğuna ilişkin bir argüman olan umutlu olmak, gerçekliğin daima bizim aktif katkılarımıza, ilgi ve amaçlarımıza bağlı olduğunu savunur.

Dolayısıyla Rorty için gerçeklik, herhangi bir insan eyleminin dışında aranamaz ve haklı gösterilemez. Bu yüzden insanlar, insansız otoriteye tutunmaktan vazgeçmelidirler; farklı bir yöne doğru hareket etme ihtiyacı vardır ve bunun için çaba gösterilmelidir. Bu bağlamda eğer

umuda ve kendi ışığıımıza inanırsak, Rorty demokratik değerlerimizin gitgide artacağına inanır. Çünkü demokrasi, politik ve etik neticelerin bir gelişmesi olarak anlaşıldığında, Rorty'nin liberal ütopyasının merkezinde etik dürtüyle kol kola olan umutlu olmak, demokrasi olarak belirir. Geleneksel felsefeye içkin olan 'itaat eden oyuncular' anlayışını kabul etmeyen Rorty, liberal ütopyasının odağına 'biz insanların fark yaratabileceğine' ilişkin düşünceyi yerleştirir. İşte, böyle bir farklılık yaratabileceğimizi sanmak düşüncesi, Rorty'nin liberal ütopyasında bir umut olarak karşımıza çıkar.

Anahtar Kelimeler: Dayanışma, Umut, Biz Duygusu, Demokrasi, Liberal Ütopya.

ABSTRACT

In Rorty's liberal political discourse, hope does have a central importance. Hopefulness which is fed by the increase of human solidarity implies faith and belief in a better world and better people. This belief is intended to increase our susceptibility to the suffering and insult of other people, in other words to extend the "we-feeling" to maximum extent. Extension of this emotion always manifests itself in the form of an inclusion which does not unify the other and does not interfere the other in official ways. In such an inclusion, each person treats the other as "one of us" and the limits of the segment considered as "one of us" gradually widens. Training of manipulation of emotions makes this extension possible. Art and literature products occupy a dominant place in such training. Thus, the rational culture of the Enlightenment leaves its place to – a poetized culture - the culture in Rorty's liberal utopia.

Due to the fact that Rorty, who is coming from a pragmatist tradition, takes into consideration the practical criteria such as practicality and usefulness, his liberal utopia serves to develop a non-fundamental form of thinking about democracy. Rorty's strict adherence to democratic politics generates from his criticism of the rationalist and universalist liberalism of Enlightenment, thinking that democracy does not require philosophical grounds and therefore the thing that will guarantee democracy's institutions is not rational justification. His opinion is closely related to his basing the thing which will guarantee the institutions of democracy to the human solidarity and human effort.

At this very point, the hope to believe that the world could be made a more viable place by the human effort or in other words, by being hopeful, constitutes the Archimedes' point of Rorty's liberal utopia. He justifies that hopefulness and reality, which are an argument for our ability to create better worlds and people, always depend on our active contributions, attentions and goals.

Hence, for Rorty, reality cannot be sought and justified beyond of any human action. For this reason, people must give up holding onto unmanned authority; there is a need to move toward a different direction and efforts should be exerted for this. In this context, if we have faith in hope and is comprehended as a development of political and ethical consequences, our own light, Rorty believes that our democratic values will increasingly grow. So, once democracy hopefulness which is arm-in-arm with the ethical impulse in the heart of Rorty's liberal utopia emerges as democracy.

Declining the 'obedient players' conception immanent to the traditional philosophy, Rorty places the notion of 'we, the mankind, can make the difference' to the center of the liberal utopia. Here, the notion of thinking that we can make such a difference emerges as a hope in Rorty's liberal utopia.

Keywords: Solidarity, Hope, We-feeling, Democracy, Liberal Utopia.

ÖZEL YETENEKLİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN “BİLİM” HAKKINDAKİ ALGILARININ BELİRLENMESİ

Serpil KALAYCI

Yrd.Doç.Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi, serpilkalayci36@hotmail.com

Cansu YOĞUN

Öğretmen, Toprakhisar Ortaokulu, cansuyogun@hotmail.com

ÖZET

İnsan merak eden, soran, sorgulayan bir varlıktır. Bu nedenle çevresinde meydana gelen değişimlere tepkisiz kalmaz. Ya gözlem yaparak ya da başka insanların tecrübelerinden faydalanarak sürekli bilgi dağarcığını genişletmeye çalışır. İşte bilimin temellerinden birini oluşturan bu sistemli ve düzenli bilgiler bütünüdür. Teknolojinin çok hızlı bir şekilde yol aldığı ve her geçen gün yeni bir keşifle karşı karşıya kaldığımız bu çağda, bilimin önemi de yadsınamayacak kadar gözler önüne serilmiştir. Ülkelerin kalkınması ve teknolojik gelişmelere ayak uydurması için bilime ve bilimsel bilgiye gerekli önem verilmeli ve geleceğimize yön verecek olan nesiller bu doğrultuda yetiştirilmelidir. Bu bağlamda, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden özel yetenekli nesillerimizin ileride bilime ve teknolojiye sağlayacakları katkılar göz önüne alındığında, özel yetenekli öğrencilerin bilim algılarının ne şekilde olduğunun belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı özel yetenekli lise öğrencilerinin “bilim” kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığı ile saptamaktır. Metaforlar anlatmak istenilen bir kavramı bilindik bir şeye benzeterek açıklamadır. Böylece bilişsel hafızadaki bilgiler arasında bağ kurarak kavramları anlamlandırmayı kolaylaştırır. Çalışmada nitel araştırma tekniklerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim araştırmalarında yaşanan olguların kişiler tarafından nasıl deneyimlendiği belirlenmeye çalışılır. Araştırma örneklemini, Hatay Bilim ve Sanat Merkezi'nde 2017-2018 eğitim öğretim yılı güz döneminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örneklemesiyle seçilen 13 özel yetenekli lise öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verilerini toplamak için, özel yetenekli lise öğrencilerine “Bilim ..... gibidir. Çünkü .....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Çalışmadan elde edilen veriler tek tek incelenerek kategoriler oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin “bilim” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 5 farklı kategori altında toplanmıştır. Öğrenciler tarafından üretilen metaforlar “Kapsamlı bilim”, “Karışık/Zor

bilim”, “Keşfe açık bilim”, “Gerekli bilim” ve “Yol gösterici bilim” kategorileri altında sıralanmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin özellikle bilimin kapsamlı ve keşfe açık yönüne dikkat çektikleri görülmüştür. Ayrıca öğrencilerden hiçbirinin olumsuz bir metafor da yazmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Özel yetenekli lise öğrencileri, bilim, metafor

ÖZEL YETENEKLİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN “ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVI” HAKKINDAKİ METAFORİK ALGILARI

Serpil KALAYCI

Yrd.Doç.Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi, serpilkalayci36@hotmail.com

Cansu YOĞUN

Öğretmen, Toprakhisar Ortaokulu, cansuyogun@hotmail.com

ÖZET

Yaşıtlarına göre daha yüksek düzeyde zekâ, sanat veya yaratıcılık gibi özellikler gösterdiği uzmanlar tarafından kabul edilen bireylere/öğrencilere özel/üstün yetenekli denilmektedir. Bu bireyler daha çabuk öğrenirler, motivasyonları ve yaratıcılıkları çok yüksektir, meraklıdırlar ve çok soru sormayı severler, öğrenmekten hoşlanırlar, iyi gözlem yapıp isabetli tahminlerde bulunabilirler ve fikir üretmekten hoşlanırlar. Özel yetenekli bireyler toplumun kalkınmasına ve gelişmesine katkı sağlayabilecek bireyler olduğu için eğitimlerine de gerekli önemlerin verilmesi gerekmektedir. Bu gaye ile Türkiye’de pek çok ilde Bilim Sanat Merkezleri kurulmuştur. Özel yetenekli öğrenciler örgün okullarda aldıkları eğitimlerinin yanı sıra Bilim Sanat Merkezlerinde de yeteneklerine göre özel eğitimler almaktadırlar. Türk eğitim sisteminde öğrencilerin başarı ve performansını ölçmek için kullanılan en yaygın yöntemlerden biri sınavlardır. Yaşamlarına yön verecek olan sınavlardan biri olan üniversiteye giriş sınavına yönelik öğrencilerin algı ve tutumları derslere olan ilgilerini de etkileyebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, özel yetenekli lise öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavı hakkındaki algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Metaforlar yardımıyla öğrencilerin zihinsel imgeleri açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma tekniklerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim araştırmaları, bize bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlamaktadır. Çalışmanın örneklem grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Hatay Bilim ve Sanat Merkezi’ne giden ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 13 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Özel yetenekli lise öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavı hakkındaki algılarını belirlemek amacıyla “Üniversiteye giriş sınavı ..... gibidir. Çünkü .....” ifadesinin yer aldığı A4 kağıtları dağıtılmıştır. Öğrencilerden toplanan veriler tek tek incelenmiş ve benzer özellikleri içeren metaforlar ortak kategoriler altında toplanmıştır. Bu kategoriler

“Bilinmezlik”, “Aşamalılık”, “Doğaya atıf”, “Hayata yön veren” ve “Gereksizlik” şeklinde sıralanmaktadır. Gerçekleştirilen betimsel analiz sonucunda öğrencilerin üniversiteye giriş sınavı için hem olumlu hem de olumsuz metaforlar ürettikleri görülmüştür. Öğrencilerin üniversiteye giriş sınavı hakkında kaygılarının olduğu ve bu sınava karşı olumsuz hisler besledikleri de belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenekli lise öğrencisi, liselere giriş sınavı, metafor, algı

İKTİSADİ BÜYÜME VE İŞSİZLİK SORUNSALI

Sevgi IŞIK EROL

Yrd. Doç. Dr, Batman Üniversitesi İİBF, Batman, Türkiye, sevgi.isik@windowslive.com

ÖZET

İşsizlik, çalışma gücü ve arzusu olduğu halde cari ücret seviyesinde iş arayıp da bulamayanların toplamı olarak ifade edilirken, işsiz ise çalışma arzu ve gücünde olan ve piyasadaki cari ücret haddinde çalışmak isteyen ancak makul ve uygun bir iş bulamayan kimse olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut haliyle dünya ekonomisinde işsizliğin artmasına neden olan başlıca yapısal özellikleri genel olarak işgücü piyasalarının kararsızlaştırılması, emek yoğun üretim yapısından teknolojik yoğun üretim yapısına geçişin yaşanması, işgücündeki yapısal değişimler olarak sıralanabilir. Neticede ülkelerde işsizliğe neden olan faktörler birbirinden farklılık gösterse de, işsizlik sadece gelişmekte olan ülkelerin değil aynı zamanda gelişmiş ülkelerinde en önemli sorunlarından biri durumundadır. Oysaki her ülke mevcut emek arzını en rasyonel ve en verimli bir şekilde kullanarak hem iktisadi büyümeyi ve hem de iktisadi kalkınmayı arzu eder. Ancak son yıllarda dünya ekonomisinde görülen yüksek büyüme rakamlarına rağmen işsizliğin azalmaması dikkatleri büyüme ile işsizlik arasındaki ilişki üzerinde çekmiştir. Günümüzde gelişmiş ülkelere kadar birçok ülkede iktisadi büyümeye rağmen istihdam oranı aynı şekilde artmamaktadır. Her ne kadar böyle bir durumun meydana gelmesinde her ülkenin kendine göre birçok haklı nedeni bulunsa da istihdamsız büyüme hiçbir ülkenin arzu edeceği bir durum/sonuç değildir. İktisadi büyümenin ulaşılmak istenen nihai hedef olarak kabul edilmesi durumunda ise arzu edilen istihdamı oluşturamaması veya işgücünün sosyal ve iktisadi koşullarını iyileştirilememesi hatta zaman zaman mevcut durumu daha da kötüleştirilmesi yani işgücünü yoksullaştırması gibi bazı önemli sorunlara neden olması konunun önemini bir kez daha artırmaktadır. Öte yandan bir ülke ekonomisinde iktisadi büyümeye rağmen işsizlik oranlarının kaygı verecek düzeyde artması izah edilebilir bir durum olarak görülmemektedir. Nitekim istihdamsız büyüme tartışmalarının kaynağı da tamda izah edilemeyen bu duruma dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İktisadi Büyüme, İşsizlik, İşgücü Piyasası, İstihdamsız Büyüme.

TOPLUMSAL DEĞERLER BAĞLAMINDA İKTİSADİ KALKINMA

Sevgi IŞIK EROL

Yrd. Doç. Dr. Batman Üniversitesi İİBF, Batman, Türkiye, sevgi.isik@windowslive.com

ÖZET

İktisadi kalkınma kavramı endüstrileşme, modernleşme veya büyüme gibi yapısal olarak değişime atfedilen anlamlar ile karıştırılmaktadır. Öyle ki, iktisadi kalkınma ve iktisadi büyüme birbirinin yerine geçecek şekilde kullanılmaktadır. Ancak kalkınma ve büyüme kavramları tam olarak birbiri ile örtüşmemekle birlikte, aralarında farklılıklar bulunan iki kavram durumundadır. İktisadi büyüme daha çok yıllık gelir veya gayri safi milli hâsıla seviyesinde görülen artışı tanımlarken, iktisadi kalkınma ise tüm bunlara ilave olarak alt yapıya yönelik değişiklikleri, iktisadi, sosyal ve kültürel yapının değişmesini, yenileştirilmesini ifade eden bir kavramdır. Diğer bir ifadeyle iktisadi kalkınma, iktisadi büyümeyi içerse de; iktisadi kalkınmanın sınırları iktisadi büyümeden çok daha geniş olduğundan dolayı, iktisadi kalkınma kavramını sadece iktisadi boyutu ile ele alamayız. Kavram aynı zamanda sosyal, kültürel, ahlaki ve çalışmamızın konusunu oluşturan değerler boyutu ile de ele alınmakta ve böylece disiplinlerarası bir kavram haline gelmektedir. Nitekim iktisadi hayat ile değerler sistemi arasında karşılıklı etkileşim olduğu çok eski zamanlardan beri bilinmektedir. Bu durum özellikle sanayi devriminden sonra değişime uğramış ve iktisat, değerlerden uzaklaşarak; bağımsız ayrı bir zeminde yer almaya başlamıştır. Ancak toplumsal değerlerden muaf olan bir iktisadi faaliyeti düşünmek mümkün olmayacağına göre iktisat alanında toplumsal değerlerin kritik bir önem taşıdığı da yadsınamaz bir gerçektir. Öyle ki, iktisadi kalkınmanın ahlaki zemin üzerinde gelişmemesi, gayri ahlaki uygulamaları meydana getirmiş, bu durumda hem ulusal, hem de uluslararası alanda toplumsal barışın bozulmasına neden olmuştur. Tüm bu olumsuzlukların artması neticesinde toplumsal değer ve iktisat yakınlaşmasının yeniden gündeme gelmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu bağlamda gayri safi milli hâsılanın adaletle dağıtılması, bölgesel farklılığın giderilmesi, yoksulluğun azaltılması, beşeri sermayenin geliştirilmesi, istihdam olanaklarının artırılması gibi konularda iktisadi unsurlar kadar toplumsal değerlerde çok ayrı bir öneme sahiptir. Nitekim dürüstlük, güven, saygı, yardımlaşma, adalet gibi toplumun temel değerlerine dayanan iktisadi faaliyetler, günümüz yoğun rekabet ortamındaki iş yaşamı için çok özel bir yere sahip olsa gerek.

Anahtar Kelimeler: İktisat, Kalkınma, Büyüme, Toplum, Değerler.

KÂTİP ÇELEBİ ve SOSYAL BİLİMLERE KATKILARI

Seyit TAŞER

Doç.Dr.Necmettin Erbakan Üniversitesi A.K.Eğitim Fak.e-mail:staser@konya.edu.tr

ÖZET

Kâtip Çelebi XVII. yy.'da yaşamış, Kadızade'den ders almış bir âlim olup aynı zamanda Revan seferinde de bulunmuştur. Fen bilimlerindeki ihtisası ile sosyal bilimlere katkı sağlamıştır. Mesela astronomi ve hesap gibi ilimlerde ilerleyerek Takvimü't Tevarih isimli eserini yazmıştır. Bu eser sosyal bilimler için öneme sahiptir. Kâtip Çelebi, Cihannüma adlı eseriyle coğrafya bilimi alanında değerli bilgiler vermiştir. Eserleri batı dillerine de çevrilmiştir.

Bu dönemde sosyal bilim disiplinleri takip ettikleri araştırma ve ispat yöntemleri bakımından birbirinden tamamen farklı özellikler taşımıyordu. Bu nedenle disiplinler arası etkileşim daha kuvvetli idi. Aynı zamanda sosyal bilimlerin izahında ve somutlaştırılmasında fen ilimlerinden de istifade edilmekteydi ve uzmanlaşma da buna göre olmaktadır. Kâtip Çelebi de eserleri ile örnek teşkil etmiştir. Sosyal bilimler tarih, coğrafya başta olmak üzere çok sayıda disiplinden oluşmaktadır. Bunun yanında bu disiplinlerin de zaman içerisinde ayrı ayrı uzmanlık sahaları oluşmuştur. Mesela Tarih ilminde sosyal tarih, siyasi ve ekonomik tarih gibi farklı uzmanlık alanları bulunmaktadır. Kâtip Çelebi örneğin, "Tuhfetü'l-kibar fi esfari'l-bihar" adlı eserinde denizcilik tarihine yer vermiştir. Avrupa tarihi ile ilgili ayrı, Yunan tarihi ile ilgili ayrı eserler hazırlamıştır. Yapılan çeşitli yanlışlıkların tarih bilgisinin zayıflığından ileri geldiğini vurgulamıştır. Kâtip Çelebi'nin diğer bir eseri de Türkçe Fezlekesidir. Bu eserde 1591 yılından 1654 yıllarına kadar geçen olaylar Arapça Fezlekenin bir zeyli olarak verilmiştir. Yıllara göre düzenlenen bir vakayiname şeklindedir. Biyografi ve bibliyografya türünde eseri de vardır. Dünyada tarih ve coğrafya ayrı disiplinler olarak ilmi hüviyetini tam olarak oluşturamadığı sırada, Kâtip Çelebi bu bilim alanlarının gelişmesine büyük fayda sağlamıştır. Ekonomi de, sosyal bilim olarak kabul edilmektedir ve Katip Çelebi, "Düsturu'l Amel fi ıslah'l Halel" isimli eserinde gelir gider dengesizliği ile rüşvet gibi konulara girer. Katip Çelebi toplumsal meselelerin çözümü ile de ilgilenmiş, eseri ile, bozuklukların düzeltilmesi için neler yapılabileceğine değinmiştir. Dönemin padişahına da bir rapor hazırlayan Kâtip Çelebi'nin ekonomik, sosyal ve siyasi meseleler hakkında tecrübesi olduğu anlaşılır. Tüm bu örnekler göstermektedir ki, Kâtip Çelebi eserleri ve düşünceleri ile sosyal bilimlere çok yönlü katkı sağlamıştır. Çalışmamızda Kâtip Çelebi, eserleri ve içerikleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kâtip Çelebi, Sosyal Bilimler, Eserler

SOSYAL BİLİMLERİN ÖNEMİ VE SOSYAL BİLİMCİ

Seyit TAŞER

Doç.Dr.Necmettin Erbakan Üniversitesi A.K.Eğitim Fak.e-mail:staser@konya.edu.tr

ÖZET

Birey ve toplumla ilgilenen beşeri ilimler olarak da bilinen sosyal bilimler, toplumsal meselelerin ve insanlığa dair sorunların çözümü ile meşgul olmaktadır ve bu alanının önemi ve değeri her geçen gün daha ziyade anlaşılmaktadır. Teknolojideki gelişmeler hızlı bir şekilde dünyayı etkisi altına almakta iken, bu alandaki gelişmeler sosyal meseleleri de beraberinde getirmektedir. Kültürel sıkıntılar, ahlaki sorunlar, eğitimsizlik, iletişimsizlik gibi temel problemlerin yanı sıra günümüzde insanlığı meşgul eden sorunlar daha çok sağlık, ekonomi, güvenlik gibi başlıklarda toplanmaktadır. Bu sorunlara bakıldığı zaman bir kısmının doğrudan sosyal bilimlerin sahasına giren hususlarla ilgili olduğu, diğer bir kısmının ise fen, doğa ve sağlık gibi bilim alanları ile ilgili olduğu görülür. Fakat sorunlar hangi alanda ortaya çıkarsa çıksın sebeplerin ayrıntılı bir şekilde araştırılması, sonuçların belki de daha yıkıcı etkisinin nispeten azaltılmaya çalışılması sosyal bilimlerle alakalı bir durumdur. Bu nedenle sosyal bilimcinin toplumsal sorunların çözümündeki yeri ve önemi dikkate değerdir. Bunun yanında sosyal bilimcinin bu sorumluluk bilinci ile hareket etmesi geleceğin inşasında oldukça önem arz eder. Sosyal bilimlerin gelişmesi ve toplumsal duyarlılığın artması amacıyla yapılan etkinlikler, düzenlenen kongre ve sempozyumların yanı sıra çeşitli akademik çalışmalar ile alanın önemine dikkat çekilmektedir. Bunun yanında sosyal bilimlerin daha etkin hale gelmesi ve toplumun çeşitli yönleri ile gelişme kaydetmesinde sosyal bilimcinin oynayacağı rolün önemine ilişkin de bir bilinç kazanması gereklidir. Çünkü alana ilgi duyan, amaç, hedef veya ideal konusunda yeterli alt yapıya sahip olan gençlerin motivasyonlarının yerinde olması, bu alanda elde edilecek faydanın daha üst noktalara çıkmasına yardımcı olacaktır.

Toplumun iktisadi, sosyal, psikolojik, idari, coğrafi ve tarihi alanda karşılaştığı meselelerin üstesinden gelerek ilerleyebilmesi, bu alanlarda yetişecek bilinçli bireylere bağlıdır. Sosyal bilimlerin önemini kavrayan ve bu önemi içselleştiren bireylerle yaygın bir etki sağlanabilir. Bunun için sosyal bilimci, sahasının önemini kendi zihin dünyasında öncelikle önemli bir yere konumlandırmalıdır. Bu önemi idrak eden sosyal bilimcinin topluma çok yönlü yarar sağlaması beklenebilir. Bu çalışmada sosyal bilimcinin toplumsal sorunlara, sıkıntılara veya

hastalıklara bulacağı çözümler ve bunların sonuçlarının daha geniş sınırlar dâhilinde hissedilebileceği hususuna ilişkin çeşitli örnekler vermek suretiyle tahliller yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler, Sosyal Bilimci, Toplumsal Fayda

FUKAHÂ İLE MÜTEKELLİMİNİN FIKIH TANIMLARINA KARŞILAŞTIRMALI BİR BAKIŞ

Sezayi BEKDEMİR

Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, sezaipekdemir@hotmail.com

ÖZET

Fıkıh ilim dalı genel olarak iki ekolden teşekkül etmiştir. Fukahâ ve mütekellimîn olarak nitelendirilen bu ekoller, hükümlere ulaşmada farklı usul ve yöntemler kullandıklarından dolayı bu şekilde tasnife tabi tutulmuşlardır. Usullerindeki farklılıkla beraber bazen ilmin dili olan kavramlara da farklı anlamlar yükledikleri olmuştur. Bu kavramlardan birisi de usûlü fıkıhın terkiplerinden olan "fıkıh" kavramıdır. Fukahâ ve mütekellimîn âlimleri, fikhî değişik şekillerde tarif etmişlerdir. Mütekellim usûlcüleri fikhî genel olarak "*Tafsili delillerden elde edilen fer'i şer'i hükümleri bilmektir*" şeklinde tarif ederken Fukahâ; "*Kişinin amel bakımından lehine ve aleyhine olan şeyi bilmesidir*" şeklinde tarif etmişlerdir. Fukahâ'nın fikhî tarifinde "irfan" kelimesi kullanılırken mütekellimînin tanımlarında ise "ilim" kelimesini kullanılmıştır. Türkçe'de "bilmek" olarak ifade edilen bu iki kavramın Arapça'da telaffuzları farklı olduğu gibi manaları da -yakın olsa da- tam olarak aynı değildir. Fıkıhın tarifinde kullanılan bu farklı kelimelerin rastgele seçildiği söylenemez. Tarif demek, maksadın sınırlarını belirlemek demektir. Bu sebeple âlimler, bir ilmin/meselenin ayrıntılarına girmeden onun, efradını câmi'/kastedileni içeren, ağıyârını mâni'/kastedilmeyeni dışarıda bırakan bir tarifini yapmışlardır. Fukahâ ile mütekellimînin fikhî ilmi tanımlarının ve kullandıkları kelimelerin farklılık arz etmesi, onların meselelere bakış açılarının ve bu ilimden maksatlarının farklı olduğunu göstermektedir. Müctehidlerin fikhî ilmini farklı tanımlamaları, onların Kur'an ve Sünnet'ten -şer'î delillerden- ichtihad yoluyla tahsil ettikleri görüş ve hükümlerin ince bir farkının olduğunu ortaya koymaktadır.

Aynı şekilde fıkıhın farklı kelimelerle tarif edilmesinin doğal bir sonucu olarak, mezheplerin aynı konuda elde ettiği hükümlerinde farklı olması olağan bir durumdur. Usuldeki bu tartışmaların, sistematik olarak furua da yansımaları kaçınılmaz bir gerçektir. Bu yansımalarından belki de en önemlisi; mezheplerin "iman amelden bir cüz müdür" tartışmasıdır. Bu tartışmanın neticesinde mütekaddimîn âlimlerinin iman tarifleri müteahhirîn âlimleri tarafından güncellenmek suretiyle yeni bir boyuta taşınmıştır. Müctehidlerin, bir meselenin çözümünde izledikleri usulün ve kavramlara yükledikleri anlamların farklı olması mezheplerin/fıkıh ekollerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Binaenaleyh mezheplerin/fıkıh ekollerinin oluşum sürecini anlamaya bir nebze katkı sağlayacağı kanaatiyle, bu çalışmada karşılaştırmalı olarak fıkıhın tanımlarını ele aldık.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, Mezhep, Fukahâ ve Mütekellimin.

TÜRKİYE’NİN EKOTURİZM POTANSİYELİ VE GELECEĞİ

Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN

Çankırı Karatekin Üniversitesi Orman Fakültesi

sozden26@gmail.com

Prof. Dr. Kemal KANTARCI

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Turizm Fakültesi

kemal.kantarci@alanya.edu.tr

ÖZET

Bütün toplumlarda serbest zaman olarak da tanımlanan (leisure time) zaman aralığında yenilenme/zindeleşme (recreation) faaliyetlerinin nasıl ve nerede gerçekleştirileceği ve bunun birey ve toplumlar üzerindeki etkileri, turizm ve sağlık alanının en önemli çalışma alanlarından birisi olmaktadır. Bu zamanın doğa ve doğaya dayalı açık (outdoor) veya kapalı (indoor) alanlarda gerçekleşmesinin önemi her geçen gün artmaktadır. Bu alanlara olan rekreasyon talebi eko-turizm, doğa turizmi, sorumlu turizm, macera turizmi, sürdürülebilir turizm vb. gibi birçok turizm türü ve alanını yaratmakta ve oldukça büyük bir ekonomi oluşturmaktadır. Ekoturizm, yerel, doğal ve kültürel varlıkları sürdürülebilir anlayışla turizmin hizmetine sunmak olarak tanımlanabilir. Şehirleşmenin artması ve bazı kapalı mekan (evde veya ev dışında) rekreasyon araç ve faaliyetleri olan televizyon, internet, video vb. kullanımlarının hızla yaygınlaşması, çocuk gelişiminde, bireylerin zihinsel ve fiziksel performansların gelişiminde olumsuz sonuçlar yaratmakta ve bu nedenle de doğaya dayalı rekreasyon daha da önemli olmaktadır.

Türkiye, deniz, kum, güneş gibi kaynak ve çekiciliklere dayalı ve mevsimlik turizm akışına göre yaratılan turizm ürünlerine odaklanmış ve bu kaynakları yoğun olarak baskılayan ve bu nedenle rekabet üstünlüğünü zayıflatan bir konumdadır. Oysa Türkiye bulunduğu ekocoğrafik konum nedeniyle çok farklı kültürel, sosyal, doğal ve tarihi kaynaklara sahiptir. Bu potansiyel ile ulusal ve uluslararası turizm talebine ve gelişen trendlere uygun, rekabet üstünlüğü ve avantajı yüksek turistik ürün bileşimleri geliştirmek mümkündür. Fakat bunun için Türkiye’de doğaya dayalı turizm kaynak ve çekiciliklerin tanımlanması, gruplandırılması ve potansiyellerinin belirlenmesi, buna bağlı olarak kamu ve özel sektör konumlarının küresel rekabet koşullarına göre yeniden belirlenmesi önemli görülmektedir. Bu yolla turizmden elde edilen gelirlere daha geniş kitlelerin ulaşması, doğal ve kültürel kaynaklarını koruma ve geliştirmenin finanse edilmesi ve yerel halkın yaşam kalitesinin artırılması sağlanabilmektedir.

Bu çalışmada Türkiye turizm arzında ve ürün yapısında ekoturizm (doğaya dayalı turizm) arz ve talebi incelenecek ve bu alandaki zorluklar ve potansiyel, küresel rakiplerle karşılaştırmalı olarak teorik bir çalışma olarak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Sürdürülebilirlik, Kaynak değeri, Rekabet avantajı

TÜRKİYE’DE TREKKİNG ROTALARININ TURİZMİ KIRSAL KESİME YAYMA OLANAKLARININ İNCELENMESİ

Sezgin ÖZDEN

Prof. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi Orman Fakültesi

sozden26@gmail.com

ÖZET

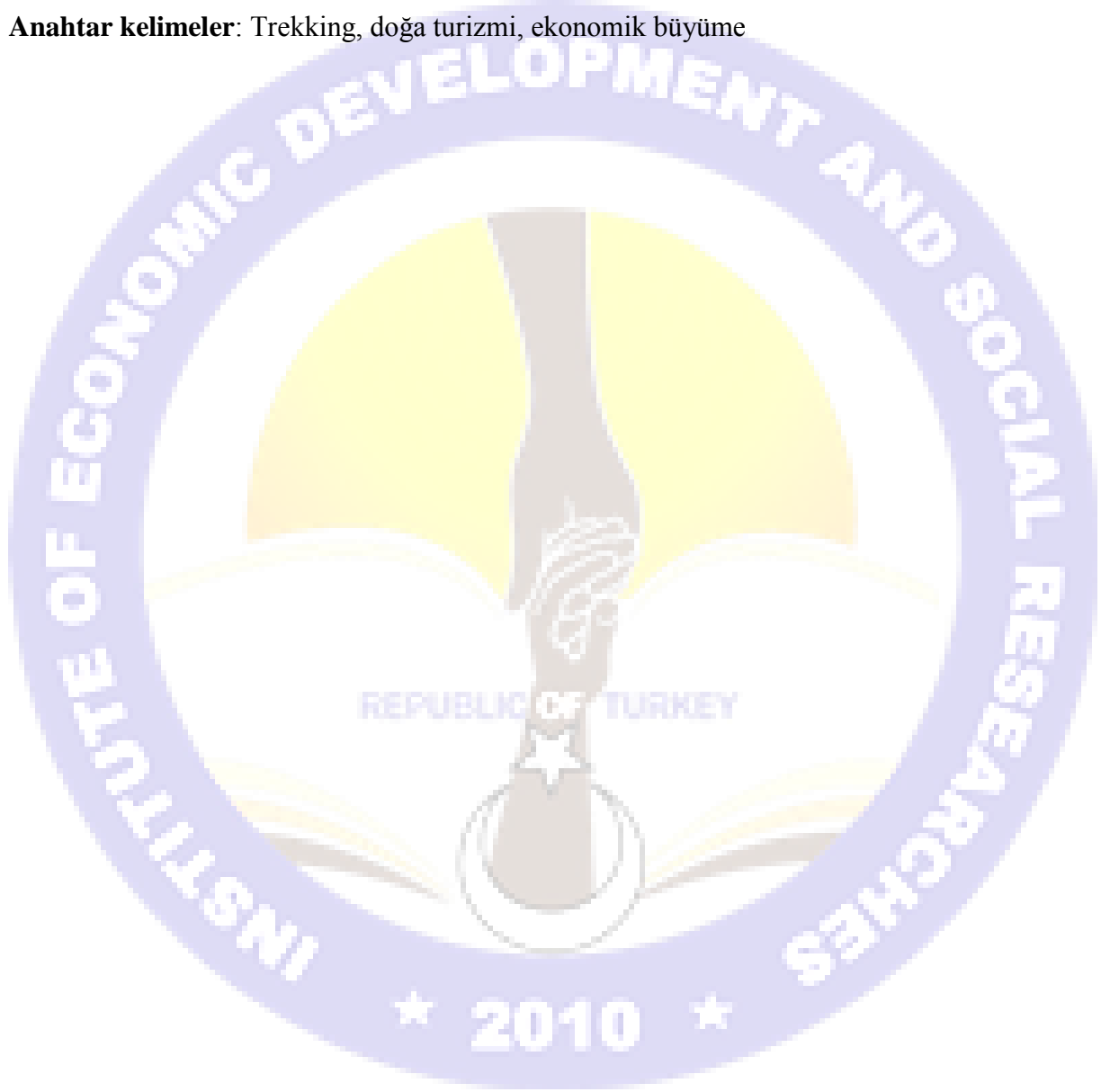
Turizm, günümüzde birçok ülke gibi Türkiye tarafından da sosyo-ekonomik bir motor olarak kullanılarak geçim ve yaşam kalitesini artırma ve sonuçta refahın yükseltilmesi konusunda önemli bir araç olarak kullanılmakta ve bu yolla büyüme ve yoksulluğun azaltılması amaçlanmaktadır. Doğa turizmi, ekoturizm gibi açık hava etkinlikleri son yıllarda kitle turizminin statik yapısından uzaklaşmak isteyen turistler için önemli bir alternatif olarak gelişme göstermektedir. Yayla, mağara, dağcılık, akarsu turizmi ve kuş gözlemciliği gibi Açık hava turistik etkinliklerine son yıllarda ülkemizde uzun mesafeli yürüyüşleri kapsayan ve trekking olarak adlandırılan turizm türü de eklenmiştir.

Trekking rotaları 1930’lu yıllarda Avrupa’da ortaya çıkmış, ünlü kırmızı-beyaz işaretin de bulunduğu rota işaretleme kuralları 1940’ların ikinci yarısında kabul edilmiş, yine Avrupa’da bu yıllarda yürüyüş federasyonları ve dernekleri kurulmaya başlanmıştır. Günümüze gelindiğinde batılı birçok devlet bu tür doğa turizmi etkinliklerini desteklemekte bu yolla turizmin kırsal kesime yaygınlaşmasına, sağlıklı nüfus nedeniyle azalan sağlık harcamaları ve yeni yatırımlar nedeniyle artan vergi gelirleri gibi üst düzey faydalar elde edilmiştir. Ulusal ölçekte trekking, bisiklet ve at binme rotalarını oluşturma ve varlıklarını koruma çalışmalarına ek olarak, Avrupa Konseyi kültür temasına sahip rotaları “Kültür Rotası” olarak uluslararası ölçekte onaylayan bir sistem geliştirmiştir. Yapılan akademik çalışmalar bu tür açık hava turizmi etkinliklerinin yatırımları kısa sürede karşıladığı ve uzun vadede önemli katma değerler yarattığını ortaya koymaktadır. Finlandiya’da Milli Parklara yapılan 1€’luk yatırımın 10€ olarak geri döndüğü; bisiklet turizminde de devlet yatırımlarının%380 oranında geri döndüğü görülmektedir.

Türkiye üç kıtanın birleşim yerinde bulunan coğrafi konumu nedeniyle sahip olduğu çok farklı sosyokültürel, coğrafik, doğal ve tarihi kaynak değerleri nedeniyle önemli trekking rotalarına doğal olarak sahiptir. Ülkemizde kültür rotası oluşturma girişimleri 1999’da başlamış 2012’de Kültür Rotaları Derneğinin (KRD) kurulmasıyla rotaların bir sistematik çerçevesinde oluşturulma çalışmaları hızlanmıştır. Derneğin amacı; yürüyüş, bisiklet ve at

binme rotalarını korumak, yeni rotaların açılmasını desteklemek ve rotaların uygulama standartlarını belirlenmesini sağlamak olarak belirlenmiştir. Şu ana kadar ülkemizde planlaması yapılarak turizme kazandırılmış yirmiye yakın trekking rotası mevcuttur. Bu bildirinin amacı Türkiye'nin trekking rotaları potansiyelini belirleyip kitle turizmine alternatif olarak kıyı kesimlerinden uzakta yaşayan toplum kesimlerinin de oluşacak katma değerden yararlanması olanaklarını incelemek ve politika önerileri oluşturmaktır.

Anahtar kelimeler: Trekking, doğa turizmi, ekonomik büyüme

TMS-7 NAKİT AKIM TABLOSU STANDARDININ MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI: X ÜRETİM İŞLETMESİ ÖRNEĞİ

Çağrı KÖROĞLU

Doç.Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, cagrikoroglu@hotmail.com

Umut Tolga GÜMÜŞ

Yrd. Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, ugumus@adu.edu.tr

Simge HADİMOĞULLARI

Muhasebe ve Finansman YL, Adnan Menderes Üniversitesi, simgehadim@gmail.com

ÖZET

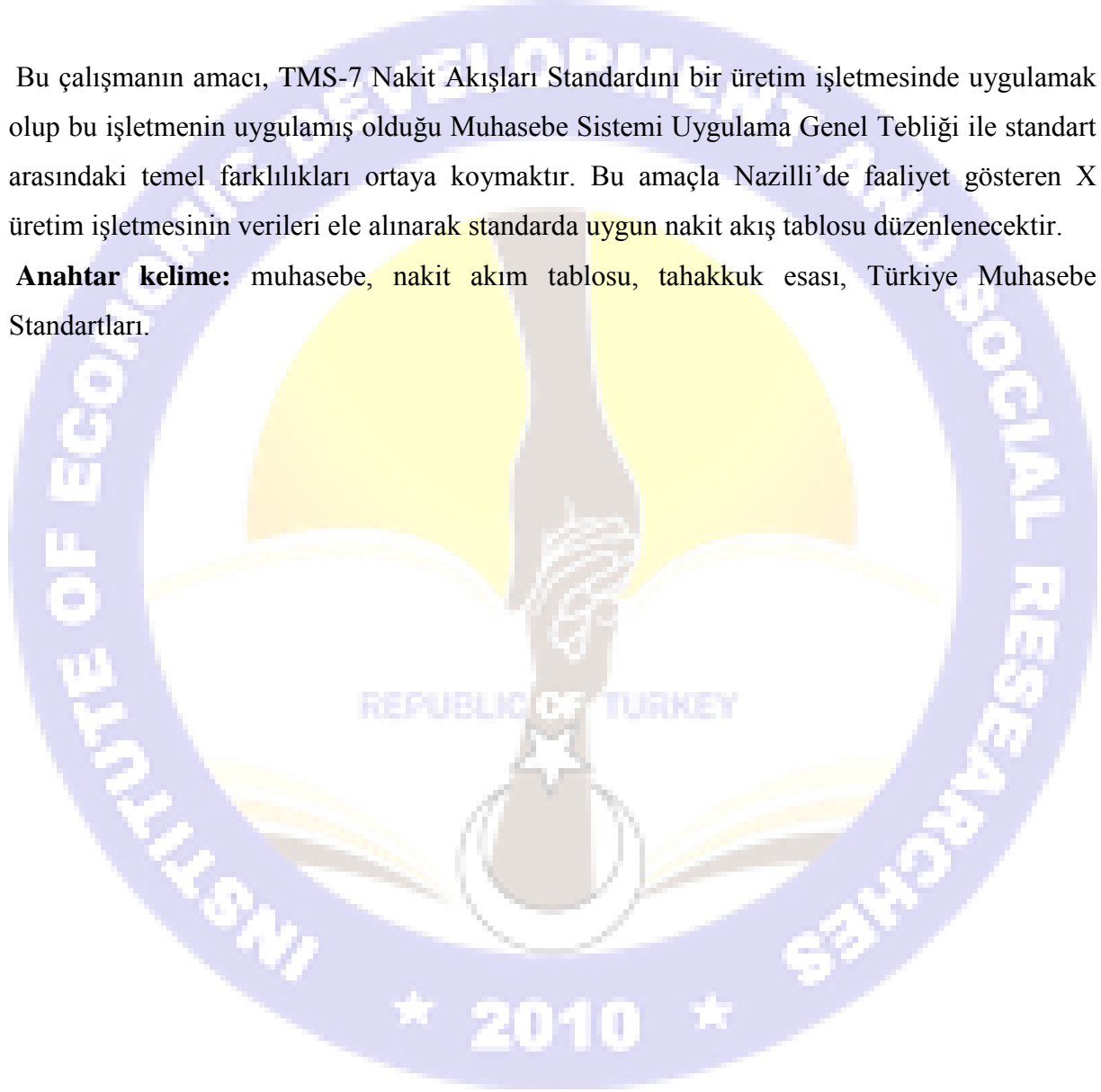
Finansal kuruluşların hesap organizasyonlarından biri olan muhasebe sisteminin temel fonksiyonu, işletmelerin parasal durumu ve finansal sonuçlarıyla ilgili bilgileri bilgi kullanıcılarına tablolar vasıtasıyla sunmaktır. Tablolar aracılığıyla işletmeler hakkında elde ettiğimiz bu bilgiler, finansal piyasaların ve yatırım kararlarının küreselleşmesi sonucunda yetersiz kalmakta ve bilgilerin sorgulanmasına neden olmaktadır. Bu durum, entegre durumdaki piyasaların ortak işletme dili olan muhasebe açısından uyumlu olmalarını zorunlu kılmaktadır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının ortaya çıkış nedeni de bu zorunluluğa dayanmaktadır. Böylece, bu standartların ortaya çıkması sonucunda muhasebe ile ilgili bilgilerde herkesin anlayacağı ortak bir dil ve herhangi bir karmaşa neden olmayacak düzenli bir sistem ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de bu uyumlaştırma sürecinde Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını Kamu Gözetim Kurumu tarafından Türkçe ’ye çevirerek Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları olarak yayınlamıştır. Sonrasında 31/12/2005 tarihinden sonraki hesap döneminde uygulamaya geçmiştir. Uygulanmakta olan muhasebe sisteminde finansal tabloların işletmeyle ilgili olarak tüm bilgileri ortaya koymakta yetersiz kaldığı görülmektedir. İşletmelerin finansal tablo bilgilerini tahakkuk esasına göre sunmaları nakit akışlarını kontrol edememelerine ve işletme faaliyetlerini yürütmekte zorlanmalarına sebep olmaktadır. Dolayısıyla işletme sahipleri ve yatırımcılar geleceğe yönelik planlamaları doğrultusunda nakit esaslı bilgilere de ihtiyaç duymaya başlamışlardır. Bu amaçla ülkemizde 2005 tarihi itibari ile Borsa İstanbul’da işlem gören şirketlerin Nakit Akış Tablosu kullanmaları zorunlu hale getirilmiştir. Nakit Akış Tablosu Standardı Muhasebe Standardı Uygulamaları Genel

Tebliğine göre bir takım farklılıklara sahiptir. Tekdüzen Muhasebe Sistemi'nde toplam nakit tutarları esas alınırken standartta faaliyet bazında nakit tutarlarının belirlenmesi esası getirilmiştir. Bununla beraber yabancı paralara ait değerlendirme farkları da ayrı bir başlık altında alınmıştır. Ayrıca Tek Düzen Muhasebe Sisteminde nakit akışlarının raporlanması Brüt Yönteme göre oluşturulurken standartta hem brüt hem de net yöntemin kullanılması uygun görülmüştür.

Bu çalışmanın amacı, TMS-7 Nakit Akışları Standardını bir üretim işletmesinde uygulamak olup bu işletmenin uygulamış olduğu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile standart arasındaki temel farklılıkları ortaya koymaktır. Bu amaçla Nazilli'de faaliyet gösteren X üretim işletmesinin verileri ele alınarak standarda uygun nakit akış tablosu düzenlenecektir.

Anahtar kelime: muhasebe, nakit akım tablosu, tahakkuk esas, Türkiye Muhasebe Standartları.

TÜRKİYE'DE ÖZELLEŞTİRMENİN ÜÇ DÖNEMİ: 1980'LER, 1990'LAR VE 2001 SONRASI

Sırrı EMRAH ÜÇER

Araştırma Görevlisi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, seucer@yildiz.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye'de gerçekleşen özelleştirmeler için bir dönemlendirme önerilecektir. Dönüm noktaları tayin edilirken başvurulacak başlıca ölçütler elde edilen özelleştirme gelirleri ve özelleştirmede kullanılan yöntemlerdir. Özelleştirme geliri açısından bakıldığında, 1980'ler ve 1990'lar 2001 sonrası dönemin oldukça gerisinde kalmaktadır. Özelleştirme yöntemleri açısından bakıldığında, 1980'lerde halka arz yönteminin ön plana çıktığını, 1990'larda halka arz yönteminin yanında blok satış yönteminin ağırlık kazandığını [kazandığı], 2001 sonrasındaysa blok satış yönteminin oldukça ağırlıkta olduğu görülmektedir.

1980'lerde özelleştirme gelirlerinin sınırlı kalmasının başlıca sebebi, devletin altyapı sektörlerindeki varlığını bir süre daha devam ettirmeye ihtiyaç duymasıydı. Benimsenen dışa dönük büyüme modeli dünya ekonomisiyle Türkiye ekonomisinin bütünleşmesini ve bu yolla uluslararası zeminlerde biriken zenginliklerin yurda çekilmesini amaçlıyordu. Bunun başarılabilmesi, mal, insan ve para hareketlerinin hızlandırılmasına bağlıydı ve bu hareketlerin üzerinde gerçekleştiği altyapı olan enerji, ulaşım ve haberleşme şebekeleri geliştirilmeliydi. Bu gelişimi sağlayabilecek ihtisaslaşma ve sermaye teşekkülü o dönem itibarıyla devlet elinde temerküz ettiği için altyapı kalkınması esas olarak kamu yatırımlarıyla hayata geçirildi. Bu yatırımlarda elbette özel sektör aktörleri de çeşitli ihalelerle rol oynadılar, ama bu rolün tam ağırlığını gösteren bir veri setine sahip değiliz. Devlet altyapı yatırımlarına devam ederken tarım, madencilik ve imalat gibi üretken sektörlerdeki yatırımlarında büyük oranlı kesintilere gitti ve bir anlamda bu alanları özel sektör için boşalttı. Bununla uyumlu olarak, KİT olarak faaliyet gösteren imalat tesislerinin bir kısmı özelleştirildi. Bu dönemde kullanılan başlıca özelleştirme yöntemi halka arz oldu. Halka arz yöntemi ulusal finans sistemini derinleştirme ve güçlendirme amacıyla da uyumluydu. Ne var ki yerli sermaye piyasalarının görece olgunlaşmamış olması nedeniyle halka arz yönteminin potansiyeli sınırlıydı. Yine 1980'lerde yap-işlet-devret ve benzeri kamu özel sektör ortaklıkları da özel sektör yetkilendirmesi amacıyla kullanılmıştı.

1990'lar özelleştirme gelirlerinin 1980'lere göre arttığı, ama 2001 sonrasına göre çok sınırlı kaldığı bir dönemdir. Bunun sebebi 1990'larda özelleştirmenin yasal meşruluk temelini oluşturulması için yürütme ve yasama organının çabalaması, yargı organının atılan adımları kısmen onaylaması, büyük oranda geri çevirmesiydi. Bu dönemde yürütme organı ilk özelleştirme teşebbüslerini KHK'lar yoluyla yapmış, Anayasa Mahkemesi'yle yasama organı eliyle özelleştirme yasası yapılması yönünde direktmişti. Koalisyon hükümetlerinin farklı ortaklarının özelleştirme konusunda farklı fikirleri benimsemiş olmasının da etkisiyle bu yasaların hazırlanması ağır bir süreç içerisinde gerçekleşti. Dönem içerisinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı kuruldu ve özelleştirmelerde önemli rol almaya başladı. Bu dönemde halka arz yöntemi kullanılmaya devam etse de, blok satış yöntemi ön plana çıkmaya başladı. Bunda dönemin kamu finansmanı krizlerine cevap olarak hazineye gelir akışı sağlama arayışının da etkisi vardır.

2001 sonrası dönem özelleştirme gelirleri anlamında büyük bir sıçrayışın gerçekleşmesine sahne oldu. Bu bir ölçüde 1990'lar boyunca hazırlanan yasal altyapının 2001 krizi sonrasındaki Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı çerçevesinde iyice tahkim edilmesi ve özelleştirme önünde kalan yasal engellerin kaldırılmasıyla mümkün olmuştu. Bir ölçüdeyse 2002 seçimleri ve sonrasında yürütme organının koalisyon değil tek parti yönetimi altında olması ve bu partinin özelleştirme konusunda net olması sayesinde gerçekleşti. Buna ek olarak, yine kriz sonrası reformlar çerçevesinde hayata geçirilen anti-enflasyonist güçlü ulusal para politikası sayesinde dönemin bol ve ucuz döviz finansmanı özelleştirme ihalelerine yönlendirilebildi. Bu yabancı finansman yardımıyla 2001 sonrası dönem doğrudan yabancı yatırımlarda da büyük bir sıçrayışa sahne oldu. Bu dönem içerisinde ağırlıklı olarak kullanılan özelleştirme yöntemi blok satış oldu. Bu yöntemin öne çıkması, açıktan kaçınılan bir kamu bütçesi idaresi çerçevesinde özelleştirme gelirlerinin taşıdığı önemle yakından ilgilidir.

Anahtar Kelime: özelleştirme, halka arz, blok satış

TELEFONDA ÖZEL SEKTÖR: TÜRKİYE'DE TELEKOMÜNİKASYON ÖZELLEŞTİRMELERİNİN KUŞBAKIŞI TARİHÇESİ

Sırrı EMRAH ÜÇER

Araştırma Görevlisi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat
Bölümü, seucer@yildiz.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada dünya ekonomisinin temel yönelimleri çerçevesinde Türkiye'de telekomünikasyon alanında özel sektör varlığının kuşbakışı bir tarihçesi sunulacaktır. Ticari telefon hizmetleri dünyada özel sektör aktörleri tarafından şehir ölçekli operatörler şeklinde 20. Yüzyılın başında sunulmaya başladı. Geç 19. Yüzyılda başlayan ve Birinci Dünya Savaşı dönemine dek uzanan Birinci Küreselleşme olarak anılan bu dönemde, merkez ülkeler kökenli sermaye grupları dünyanın farklı köşelerinde karlı yatırım olanaklarını değerlendirme arayışı içindeydiler. Bu uluslararası gelişmelerle uyumlu olarak Osmanlı İmparatorluğu da altyapı sektörlerinde yabancı şirketlere imtiyazlar vermekteydi. Türkiye'de ticari telefon hizmetleri de yabancı şirketler eliyle şehir temelli operatörler şeklinde 1910'larda başlatıldı.

Birinci Dünya Savaşı ve Büyük Buhran'ın estirdiği devletçilik rüzgarları 1930'lar itibariyle dünya ekonomisine yön vermeye başladı. Bu dönem uluslararası sermaye hareketliliğinin daraldığı ve özel sektör aktörlerinin altyapı yatırımlarına dönük iştahının da görece kesildiği bir dönem oldu. Dünyada devletler kent temelli özel operatörleri kamulaştırarak ulusal ölçekli şebekelere dönüştürme ve bu yolla yurttaşlarına telefon hizmetine evrensel erişim sağlama yoluna gittiler. Bu gelişmelere paralel olarak Türkiye'de faal olan özel telefon operatörleri de 1930'larda kamulaştırıldı ve PTT bünyesinde bütünleştirildi.

1970'lerden itibaren dünya ekonomisinde finans sektörünün öncülüğünde serbestleşme ve dışa açılma rüzgarları esmeye başladı. Böylece bu dönemden itibaren İkinci Küreselleşme diye anılan ve halen devam eden döneme girildi. Bu dönemde özel sektör aktörleri genelde altyapı yatırımlarına, özeldense telekomünikasyon alanına girmek için yeniden motivasyon sahibi oldu. Buna bağlı olarak 1980'lerden itibaren kamu mülkiyetindeki telekomünikasyon tekelleri özelleştirilmeye başlandı.

Türkiye’de 1980’lere gelinceye dek 100 kişi başına düşen telefon aboneliği sayısı 2’nin [3’ün] altında kalmıştı. Türkiye’nin 24 Ocak kararları çerçevesinde daha dışa dönük ve daha liberal bir büyüme stratejisini benimsemesiyle ticari telefon hizmetlerine olan talep yakıcı hale gelmişti. Buna cevap verme amacıyla 1980’lerde Özal idaresi Telekomünikasyon Atılımı adıyla anılan kapsamlı kamu yatırımlarını başlattı. Kamu yatırımları sonucunda telefon yoğunluğu %30 düzeyine erişti. Bu dönemde yatırımların özel sektör eliyle değil de devlet eliyle yapılmasının iki temel sebebi vardı. Birincisi, yerli özel sektör gerekli sermaye birikimine sahip bulunmuyordu. İkincisi, yabancı özel sermaye gruplarının dahil edileceği bir özelleştirmeye yasalar izin vermiyordu.

1990’lar boyunca özelleştirme yanlısı hükümetler telekomünikasyon özelleştirmesi için gerekli olan yasal adımları atmaya çalıştılar. Bu yönde 1990’larda atılabilen adımlar 1994’te Türk Telekom’un PTT bünyesinden koparılması ve iki mobil telefon operatörünün yetkilendirilmesiyle sınırlı kaldı. Bunun ardından 2000 senesinde Türk Telekom’un özelleştirilmesi için iki ihale düzenlendiyse de teklif gelmemesi sebebiyle başarısız oldu. Aynı yıl iki mobil telefon operatörü daha yetkilendirildi. Türk Telekom özelleştirmesiyle, yabancı sermaye gruplarının çoğunluk hissesini elde etmesini mümkün kılan yasa ve özelleştirmeleri kolaylaştıran diğer yasal düzenlemeler çıkarıldıktan sonra ancak 2005’te hayata geçirilebildi. Özelleştirmeler görece küçük boyutlu bir halka arz, 3G ve 4,5G yetkilendirmeleriyle 2000’ler ve 2010’larda da devam etti.

Anahtar kelimeler: telekomünikasyon, özelleştirme, altyapı

MARKA KENT: BİR NESNEYİ, KENTİ, ULUSU TASARLAMAK

Sıtkı KARADENİZ

Yard. Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü,
stkkaradeniz@gmail.com

ÖZET

Bauhaus düşüncesinin öncüsü olarak kabul edilen Werkbund'un, 1908 yılında AEG için tasarladığı logo, bugünkü anlamda “marka”nın atası olarak görülür. Aslında sadece Bauhaus'a değil, zamana da hakim olan ruh, “rasyonelleşme/araçsal akıl” ve “fonksiyonalizm”dir. Max Weber'in teorisinin merkezî kavramı olan “rasyonelleşme”, modern toplumun temel dinamiği olarak görülürken; Herbert Spencer'in “fonksiyonalizm”i, bu toplumun bir “beden” olarak tasavvur edilmesini mümkün kılmıştır. Böylece bir nesnenin “marka” olarak tasarlanması gibi, “toplumsal beden”in de, “rasyonel” bir biçimde tasarlanabildiğini görürüz. Nitekim diğer Avrupa uluslarında olduğu gibi, bir “Alman ulusu” inşasıyla, bir nesneyi marka olarak tasarlamak eşzamanlı pratikler olarak sergilenirler. Dolayısıyla bir nesneyi tasarlamak ile bir ulus inşasını tasarlamanın aynı “mantıksal tertibat”ın eseri olduğu söylenebilir.

Bu “mantıksal tertibat”ın, neoliberal politikaların hakimiyetinde, “marka kent” tasarım ve uygulamalarıyla yeniden işlerlik kazandığı görülmektedir. Her ne kadar bu pratiğin tarihi bir önceki yüzyıla kadar gitse de, o zamanki motivasyon daha çok yerleşimi teşvik etmektir. Ancak bugün, markalaştırılmaya çalışılan kent, tüm alanlarındaki “sermaye”lerinin turizme elverişli hale getirilmek üzere tasarlanarak ve kenti spesifikize edecek bir “sembol/logo” ile markalaştırarak pazarlanabilir kılınmaya çalışılmaktadır. Ülke belediyelerinin web sayfaları ziyaret edildiği takdirde, birçoğunun “markalaşma projeleri” ile karşılaşılacaktır. Gazete haberleri, köşe yazıları, dergi dosyaları, “marka kent” tasarımcıları, akademik yayınlar, Bourdieucu anlamda bir “alan”ın varlığının işaretleri olarak da okunabilir. Her aktörün kendi pozisyonunu üretmeye çabaladığı bu alandaki neredeyse tek uzlaşma noktasının, kentlerin mutlaka markalaşması gerektiği olduğu söylenebilir. Hatta markalaşmanın sosyo-ekonomik getirilerinden daha önce, onun söyleminin ve pratiği sergileme süreçlerinin bizatihi kendisinin, söz konusu aktörler için ciddi bir kazanıma dönüştüğünü söylersek çok da yanlış bir şey söylemiş olmayız. Ancak bir nesnenin tasarlanıp işlenerek “meta”ya dönüştürülmesi, bir “marka” etiketiyle pazara sunulması ile bir kentin aynı uygulamaya tabi kılınmasının, kuşkusuz aynı sonuçları ürettiği düşünülemez. Kente dahil olan tüm aktörlerin pratikleriyle kentin her daim yeniden biçimlendiği elbette doğrudur. Fakat kentin, metalaştırılarak dizayn

edilmesinin, o kent ve kentin bütünsel anlamda hayatı üzerinde ne gibi sonuçlar doğuracağı ile ilgili felsefi/etik tartışmalara hiç bulaşmayan bir literatürün varlığı kaygı vericidir.

Bu tebliğ, “marka” nosyonunu, nesne, ulus ve kent tasarımının ortak “mantıksal tertibat”ı olarak kavramsallaştırmayı deneyerek, “marka kent” eleştirisine odaklanmayı vazife edinmiştir.

Anahtar Kelimeler: Marka, Bauhaus, marka kent, ulus.

LİDERLİĞE İLİŞKİN YENİ YAKLAŞIMLAR: TEORİK BİR ÇÖZÜMLEME

Neriman ÇELİK

Öğr. Gör. Dr. Selçuk Üniversitesi, neriman.celik@hotmail.com

Suudan Gökçe GÖK

Öğr. Gör. Gazi Üniversitesi, suudangokce@hotmail.com

ÖZET

Liderlik, insanlık tarihi kadar uzun bir geçmişe sahiptir. İnsanoğlu var olduğu her dönem liderlere ihtiyaç duymuş ve her dönemin özelliklerine göre çeşitli liderlik teorileri ve liderler ortaya çıkarmıştır. Bu liderlik teorilerinden pek çoğu ortaya çıktığı dönemin sosyal, ekonomik, idari özelliklerinden etkilenmiş ve buna göre şekillenmiştir. Bu elbette ki beklenen bir durumdur. Çünkü liderlik; liderin takipçileri ve liderliğin ortaya çıktığı koşulların bir araya gelmesi ile oluşan bir süreci temsil etmekte bu durum ise liderlik teorilerinin yalnızca liderin özelliklerine göre belirlenmediğini göstermektedir.

Lider, liderlik sürecini işletirken belirlenen bir hedefi gerçekleştirmek üzere takipçilerini yönlendirmek üzere bir etki sürecinde bulunmaktadır. Bu etki özellikle hem örgütler hem de liderler için hayati önem taşımakta, lider ya da yönetici örgütsel faaliyetlerin gerçekleşmesi ve örgütsel hedeflerin başarılmasında bu etki sürecinden faydalanmakta buna uygun liderlik tarzı sergilemektedir. Bu nedenle alan yazında birden fazla farklı liderlik yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımlar ortaya konduğu dönemin ihtiyaçlarına cevap veren ve dönemin özelliklerini yansıtan liderlik tarzlarından oluşmuştur.

Özellikle son on beş yıl içinde insan odaklı, pozitif liderlik yaklaşımlarının önem kazandığı görülmektedir. Bugün modern örgütlerin karşı karşıya kaldığı; küreselleşme, farklı kuşakların yönetim problemleri, iş aile çatışması, bireylerin psikolojik ihtiyaçlarının giderek örgütlerde hissedilir hale gelmesi ve bireyin değişen dünyaya uyum sağlama çabaları insan odaklı liderlik tarzlarını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada örgütler için önemi yadsınamaz olan pozitif liderlik yaklaşımlarına ilişkin teorik bir çözümleme yapılmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler; Liderlik,

GÜNÜMÜZ İŞLETMELERİNDE STRATEJİK ORTAKLIKLARIN YERİ VE ÖNEMİ

Öğr. Gör. Suudan Gökçe GÖK

Gazi Üniversitesi, suudangokce@hotmail.com

Öğr. Gör. Dr. Neriman ÇELİK

Selçuk Üniversitesi, neriman.celik@hotmail.com

ÖZET

Literatürde "Ortaklıklardan" bahsederken, genel olarak, terminolojileri teoride ve pratikte farklı şekillerde ifade edilmektedir. Ortaklıkları, stratejik ittifaklar, kooperatif girişimler, firmalar arası işbirliği, ortak girişimler, firmalar arası ortaklıklar, ağlar, koalisyonlar ve hatta ortak girişimler gibi çeşitli terimler olarak sıralamaktadır. Toplamda, bu terimler ortaklıkların potansiyel çeşitliliğini temsil etmekte ve tüm bu kavramların içinde örtüşen bir çekirdek oluşturmaktadır.

Ortaklık, bağımsız kalarak iki veya daha fazla kuruluşun (iş birimleri ya da şirketler), önemli sayılabilecek bir ortak çıkar üzerinden hedeflerine ulaşmak için bir anlaşma yapmasıdır. Ortaklar ortaklık süresi boyunca ittifakın yönetimi, denetimini ve avantajlarını paylaşırlar. Bu da stratejik ortaklığın en zor kısmını oluşturmaktadır. Ortaklar, ortaklıklarının bir veya birden fazla alanlarda gelişimine, kendi kaynaklarını ve yeteneklerini kullanarak, katkıda bulunurlar. Bu teknoloji, pazarlama, üretim, Ar-Ge ve diğer alanlarda olabilir.

Stratejik ortaklık ise iki şirketin birbiri arasında aynı amaca ulaşmak için yaptığı anlaşmalardır. Ortaklıklar şirketlerin amaçlarına ulaşmalarını sağlayan birçok seçenekten biridir ve şirketler arası ortak çalışmaya dayanır. Stratejik sınırları belirlemek ortaklar için önemlidir ve ortak bir yol gösterir. Stratejik ortaklıklar şirketler arasında yapılan bağımsız anlaşmalardır ve sıklıkla rekabet yaratırlar. Tanımı ne olursa olsun, ortaklıklar bazı ayırt edici özelliklere sahiptir. Bu ortaklıklar, şirketlerin kısmen ya da tamamı ile uzun dönemli planları da dahil, amaçlarını kısmen ya da tamamen sağlarken kendi kendileri ile rekabet etmeye de zorlar. Bir ortaklığın temel aldığı üç şey yönetim, organizasyon ve kontroldür. Bu üç unsur ortaklığa göre birbirlerini takip ederler. Başka önemli bir unsur da doğru partneri bulup seçmektir. Uygun partnerin seçimi ortaklığın başarısı için en önemli faktörlerden biridir ve bazı zamanlarda başarısızlığın sebebi olarak gösterilmektedir.

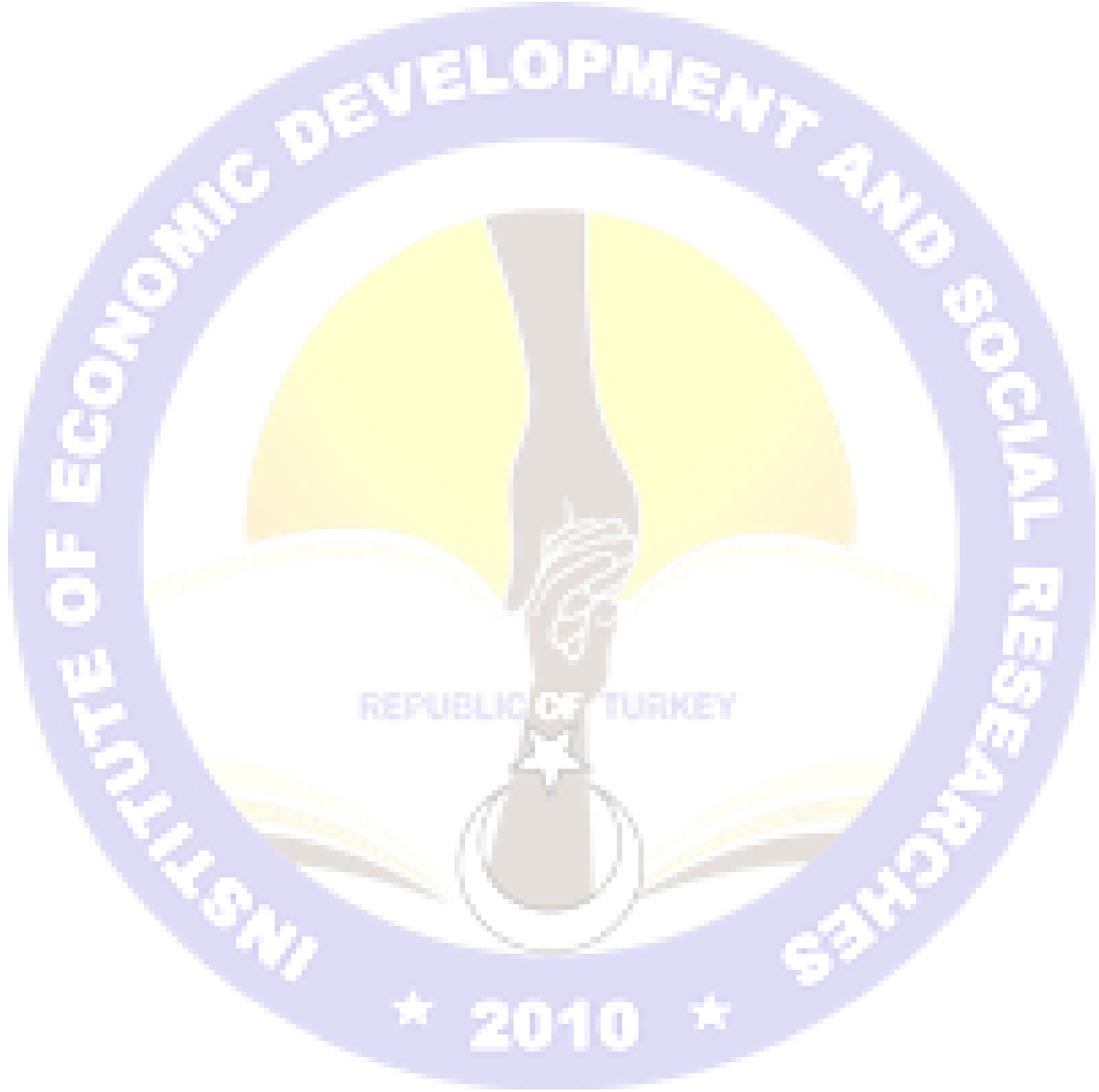
Tüm ortaklık başarıları çoğunlukla ölçülmesi zor olsa da değer algısı oluşturmaktan geçmektedir. Aslında bir çok çalışmada yazar ortaklık performansını ölçmek için subjektif

değerleri kullanmaktan bahsetmektedir. Birbirlerine olan güven ve bağlılığın ortaklığın performansını artıran bir anahtar olduğu ifade edilmektedir.

Bu çalışmada da günden güne önem kazanan stratejik ortaklık konusunda bilgiler verilerek genel bir bakış açısı oluşturulmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Ortaklık, stratejik ortaklık, iş birliği

POP SANATTA GÜNDELİK YAŞAMIN İZDÜŞÜMÜ OLARAK KOLAJ

Şerife Aslan YAVAŞCA

Arş.Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, serife.aslan@deu.edu.tr

Mert YAVAŞCA

Arş.Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, mert.yavasca@deu.edu.tr

ÖZET

1960'lı yıllarla birlikte, kitle iletişim araçlarının sunduğu imge yoğunluğu, gündelik yaşamdan ayırt edilemez bir hal almıştır. Dönemin sanatçıları bu yoğun görsel veri akışından sınırsızca yararlanmayı deneyimlemiştir. Sahip oldukları benzersiz deneyim alanından Pop Sanat adıyla anılacak, şaşırtıcı ve sarsıcı yeni bir görsel dil oluşacaktır. Objektif kültürel bakışı, protest ve eleştirel yapısıyla hazır-imgeleri aracı haline getiren Pop Sanat, ihtiyaç duyduğu hammaddeleri, televizyon yayınları, sinema filmleri, reklamlar, gazeteler ve dergiler gibi gündelik yaşamın imgelerle dolu unsurlarından alır. Tüketim odaklı yeni dünyanın estetik değerlerini hızla benimser. Toplumsal yapı içerisindeki kültürel ayrımı silikleştirmeyi hedefleyen tutumuyla, kitle iletişimini, reklamcılığı ve tüketim kültürünü reddetmek yerine kabullenir ve savunur. Sanat eserlerinde, gündelik hayatın sıradan kültürel verilerinin kullanımıyla, yaşam ile sanat arasındaki sınırları bozar. Sanat ile hayat arasındaki mesafeyi kapatma refleksiyle, postmodernist kültürün imgesel filizlenmesidir.

20. yüzyılın başında sanat tarihine giren bir üretim disiplini olarak Kolaj, Dada ile birlikte yakaladığı yükselişi Pop sanat ile yeniden kazanır. Kolajın yeniden keşfi olarak tanımlanabilecek bu süreçte, farklı zaman ve mekânlardan imgeleri bir araya getirebilme potansiyeli ile kolaj, Pop sanatçılarının sıklıkla başvuracağı bir disiplin haline gelecektir. Postmodernizm ile birlikte eklektik kimliklerin ortaya çıktığı ve çok parçalı toplumsal yapının olduğu bir dönemde, farklı öğelerin bir araya geldiği bütünlüklü bir imge oluşturma aracı olarak kolaj kendine önemli bir yer edinir. “Tanıdık imgeleri alışılmadık bağlantıların içine sokmak, bağlamı farklılaştırarak anlamı değiştirmek” ilkesi postmodern dönem görsel diline şekil verecektir. Richard Hamilton, Robert Rauschenberg, Eduardo Paolozzi gibi sanatçıların kolaj çalışmalarında, tüketim toplumunun ürettiği ve tüketip attığı şeylerin kabulüyle sıradan olan herşey, sanatın nesnesi halini almıştır.

Kolaj teknikleri modern insanın hayatındaki her türlü nesneyi sanat malzemesi olarak benimsemektedir. Nesnenin tarihi ile insanın tarihi arasındaki ilişkiyi de kaçınılmaz bir şekilde kapsayan bu tavır, bilinçli bir kışkırtıcı olarak toplumsal yaşamın bir izdüşümüdür.

Kolaj tekniklerinin Pop Sanatın tercih edilen bir disiplini olmasının sebepleri ve gerekliliklerinin incelenmesiyle, sanatsal üretim dinamiklerinin sanat akımlarıyla olan uyumu tartışılabileceği gibi, düşünce akımlarının ve sosyal bilimlerin sanatsal bir üretim pratiği ile olan ilişkisi ortaya konabilir.

Anahtar Sözcükler: Kolaj, Pop Sanat, Tüketim Kültürü, Hamilton, Rauschenberg, Paolozzi.

BURHAN DOĞANÇAY’IN KOLAJ TEKNİĞİ İLE ÜRETTİĞİ DUVAR TEMALI ESERLERİNDE PALİMPSEST KAVRAMI

Mert YAVAŞCA

Arş.Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, mert.yavasca@deu.edu.tr

Şerife ASLAN YAVAŞCA

Arş.Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, serife.aslan@deu.edu.tr

ÖZET

Kolaj, bağlamından koparılıp farklı aidiyetliklerle bir araya getirilen, zamanlararası imgelerin yeni bağlamlara taşındığı, benzersiz inşa pratiği ile en önemli sanatsal üretim anlayışlarından biridir. Günlük gerçeklikten alınan öğelerin yapıtta kullanılmasının yarattığı kopukluk ve birbirinden farklı yapıda görüntülerin bilinçli olarak bir arada kullanılması, modern sanat dilinin geleneği haline gelmiştir. Kolaj bir uygulama disiplini olmanın ötesinde; bir düşünme biçimine ve dünyayı görme şekline evrilmiştir. Modern hayatın karmaşık ve çok parçalı yapısı, kolajın teknik üretim özellikleriyle daha önce bir sanatsal tasarım pratiğinde görülmediği ölçüde kesişmiştir. Yirminci yüzyılın başından günümüze, sanatın her alanında kolajla karşılaşılıyor olmamızın sebebi; bu tekniğin modern insan yaşamının yansıması ve günümüz insanının kendini ifade etme biçimi olması, çağın ruhunu temsil etmesidir. Kolaj, Modern akımlarla kimliğini oluşturmuş, bunun yanında; eklektik, çok katmanlı, yapıbozucu ve çok zamanlı özellikleriyle postmodern dönemin görsel kimliğine fazlasıyla uymuştur.

Burhan Doğançay’ın sanat üretimi pratiklerinde, gezdiği şehirlerde karşılaştığı duvarlar önemli bir itici güç olmuştur. Zamanın taşıyıcısı ve yaşananların kırıntıları olarak duvar yüzeyleri Doğançay için içine inşa edildikleri toplumların nabzını tutmaktadır. 1970-1980 yılları arasında Doğançay, kendi görme ve düşünce sistemini yapıtlarına aktarabileceği bir teknik olarak kolajı kullanmaya başlar. Karşılaştığı duvarlardan elde ettiği malzemeleri, kendi ürettiği kurmaca duvarlarında yeniden bir araya getirerek farklı bir mekân ve zaman algısı oluşturma potansiyelini sorgular. Yan yana ve üst üste getirilen tüm imgeler, hafıza ve gerçeklik bağlamında, Doğançay’ın şahsi psikocoğrafyasından ve belleğinden izler taşıyacaktır.

Bu noktada sanatçının kurduğu bu yeni zaman ve mekân, Palimpsest kavramıyla ilişkilendirilebilir. Palimpsest kavramı “yeniden kullanılmış parşömen” olarak tanımlanabilir. Eski çağlarda kağıt kıtlığı sebebiyle, kullanılmış parşömenlerin üzerindeki mürekkebin kazınarak, yeniden yazı yazılabilecek hale getirilmesi ve bu yöntemle yeni kitaplar üretilmesi

eylemidir. Günümüze gelen süreçte ise Palimpsest, sinema, mimarlık, edebiyat ve plastik sanatlar alanında değişen düşünsel boyutlarda tanımlanagelmiştir. Burhan Doğançay'ın kolaj ile ürettiği duvar temalı eserlerde, biraraya gelen imge parçacıkları, üst üste ve yan yana oluşturdukları bütünlüklü kurmacada tıpkı sanatçının belleği gibi palimpsest bir yüzey oluşturur. İmgeler, sanatçının mekâna ve zamana yeni bir yorum getirdiği bu psikocoğrafik kurmacada hem birarada hem de bağımsız yer edinirler. Uzun yıllar Amerika'da yaşadıkdan sonra Türkiye'ye dönen Burhan Doğançay'ın eserlerine, üretimini yaptığı dönemin geçerli düşünce ve sanat akımları çerçevesinde değerlendirmek ve konumlandırmak, sanatçının evrensel sanat camiasındaki yerini ve kişiliğini sağlamlaştırması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kolaj, Palimpsest, Doğançay, Duvar.

EVLENME YOLUYLA TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAZANILMASI

Şule ARSLAN

Arş.Gör., Akdeniz Üniversitesi, sulearslan@akdeniz.edu.tr

ÖZET

Vatandaşlığı tayin konusunda devletler mahfuz yetkiye sahiptir. Bu nedenle, her devlet uluslararası hukuka uygun olmak şartıyla hangi bireylerin kendi vatandaşlığında olup, hangi bireylerin kendi vatandaşlığında olmayacağını belirleme konusunda takdir hakkını haizdir. Türk hukukunda vatandaşlık ile ilgili hususlar 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu (TVK) ve Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik (TVKUY) ile düzenlenmektedir. Türk vatandaşlığının kazanılma hâllerinden biri de evlenme yoluyla Türk vatandaşlığının kazanılmasıdır.

Günümüzde Türkiye gerek ekonomik hayatın gelişmesi gerek komşu ülkelerde yaşanan olaylar nedeniyle yabancıların yaşamak için tercih ettiği bir ülke konumundadır. Bu bağlamda Türk vatandaşları ile evlenen yabancılar için evlenme yoluyla Türk vatandaşlığının kazanılması ailenin birliğinin sağlanması bakımından elverişli bir yoldur. Bu nedenle, son yıllarda evlenme yoluyla Türk vatandaşlığını kazanan yabancı sayısında artış yaşanmaktadır.

Evlenme yoluyla Türk vatandaşlığının kazanılması bakımından vurgulanması gereken bir diğer husus da bazı yabancıların anlaşmalı evlilik yapmak suretiyle Türk vatandaşlığını kazanma yoluna gitmesidir. Yabancılar bu yolla ülkeye giriş, ülkede ikamet, taşınmaz mal edinme ve çalışma gibi hakları hiçbir şarta tabi olmaksızın kullanmak için sahte evlilik yaparak Türk vatandaşlığını kazanmak istemektedir. Bu bakımdan evlenme yoluyla Türk vatandaşlığının kazanılması şartları ve usulü, ailenin birliğini sağlama amacı göz önünde tutularak ayrıntılı şekilde kaleme alınmıştır.

Bu bildirinin amacı; evlenme yoluyla Türk vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin şartları ve başvuru usulünü incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Evlenme yoluyla kazanma, ailenin birliği, Türk Vatandaşlığı Kanunu.

TÜRK HUKUKUNDA UZUN DÖNEM İKAMET İZİNİ

Şule ARSLAN

Arş.Gör., Akdeniz Üniversitesi, sulearslan@akdeniz.edu.tr

ÖZET

Anayasanın 23. maddesinde *herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir* denilmek suretiyle Türkiye’de ikamet etme konusunda yabancı ile Türk vatandaşları arasında bir ayrıma gidilmemiştir. Her ne kadar devletler yabancıların ülkelerinde ikamet etme şartlarını belirleme konusunda mahfuz yetkiye sahip olsalar da uluslararası hukuka uygun hareket etmelidir. Türk hukukunda yabancıların ikamet ve seyahat hakkı Anayasanın çizdiği sınırlara uygun olarak 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda (YUKK) düzenlenmektedir. Kural olarak yabancıların Türkiye’de hukuka uygun olarak bulunabilmesi için ikamet izni almaları gerekmektedir.

YUKK’a göre, kısa dönem ikamet izni, öğrenci ikamet izni, insani ikamet izni, insan ticareti mağduru ikamet izni, aile ikamet izni ve uzun dönem ikamet izni olmak üzere 6 (altı) tür ikamet izni bulunmaktadır. Yabancıların ülkede bulunma amacına göre kaleme alınan ikamet izin türlerinden uzun dönem ikamet izni, ülkeye yerleşme amacıyla gelen ve belirli bir süre Türkiye’de ikamet etmiş olan yabancılar bakımından önem taşımaktadır. YUKK’un 44. maddesinde uzun dönem ikamet izni sahibi yabancıların; askerlik yapma yükümlülüğü, seçme ve seçilme, kamu görevlerine girme, muaf olarak araç ithal etme ve özel kanunlardaki düzenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanacağı belirtilmiştir. Bu yönüyle, uzun dönem ikamet izni sahipleri, doğum yoluyla Türk vatandaşı olup çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığından ayrılan ve özel statülü yabancı konumunda bulunan mavi kartlılarla eşit statüye geçirilmiştir.

Bu bildirinin amacı uzun dönem ikamet iznine başvurabilecek yabancıları, başvuru şartları, başvuru usulünü ve uzun dönem ikamet izni sahibi olan yabancıların sahip olduğu ayrıcalıkları incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı, ikamet, uzun dönem ikamet izni, özel statülü yabancı.

TÜRKİYE’NİN FİLİSTİN SORUNUNA BAKIŞI VE HANGİ KAVRAMLAR ÜZERİNDEN İNŞA ETTİĞİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

Şura ÇİÇEK

Surachull@outlook.com

ÖZET

Filistin sorunu Ortadoğu’nun 14 Mayıs 1948 tarihinde David Ben Gurion başkanlığında Tel-Aviv’de toplanan Yahudi Milli Konseyi’nin İsrail devletini kurduğunu açıklamasından beri Ortadoğu’nun uzun soluklu etnik, dini ve toprak paylaşımı temellerine dayalı bir sorundur. Aynı topraklar üzerinde hak iddia edilmesinden dolayı spesifik olarak, Filistin ve İsrail toplulukları arasında olan sorun; tarafların etnik dini yapısı ve bölgenin jeopolitik öneminden dolayı uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Arap ülkeleri ve ABD için oldukça hassas olan Filistin sorunu Türkiye için de çok özel ve farklı bir anlam ifade etmektedir. Tarihsel bir takım sorumlulukların yanında Türkiye’de kendini muhafazakâr demokrat, milliyetçi, sosyal demokrat veya sosyalist olarak nitelendiren kesimlerin her biri Filistin davasına farklı anlamlar ve bağlamlar yükleyerek benimsemişlerdir. Görüldüğü gibi hiçbir ülkede, farklı zamanlarda da olsa Türkiye’de olduğu gibi bir amaç birliği yoktur. Bu noktada çalışmanın amacı; Ülkemizde oluşan bu amaç birliğinin Türkiye’yi sonunun çözümü noktasında uluslararası alanda bir adım öne çıkarıp çıkarmadığını incelemek ve Türkiye’nin Filistin meselesini nasıl ve hangi kavramsal temalar üzerinden inşa edip savunmaya geçtiğini açıklığa kavuşturaktır. Özellikle AK Parti döneminde Filistin meselesinde şüphesiz Türkiye ciddi bir taraf konumuna geldi. Buna paralel olarak ülkemizde de mesele daha çok içselleştirildi. Örneğin; Ak Parti Hükümetinin söylemi İslamcı bir anlayışla ve tarihi referans alan bir bakış açısını oluşturan kavramlar üzerinden inşa etmiştir.

Yazıda ilk olarak Türk ve Yahudi ilişkileri tarihsel olarak ele alınacak, ikinci olarak Filistin sorununun tarihsel süreci ve bu süreçte Türkiye’nin hangi siyasi tercihte bulunduğu analiz edilecek, üçüncü olarak Türkiye’deki ideolojik grupların Filistin Sorununu hangi kavramsal temalar üzerinden benimsediği incelenecek ve sonuç kısmına yer verilecektir. Yazıda söylem analizi metodu kullanılacak ve söylemler TC. Dış İşleri Bakanlığı, TC Başbakanlığı ve TC Cumhurbaşkanlığı kurumlarından yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Filistin, Türkiye ve Filistin Davası, Kudüs, İdeolojiler.

EDEBİYATIMIZDA EŞKİYA MİTİ'NE İKİ FARKLI BAKIŞ

Tahir YAŞAR

Yrd. Doç. Dr. Siirt Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, tahiryasar@siirt.edu.tr

ÖZET

Eşkiya kelimesinin sözlük anlamı kanon kaçağı, yol kesen, adam soyan, gasp yapan kişi anlamındadır. Bu tarife bakıldığı zaman eşkıyalığın hiç te hoş bir eylem olmadığı görülmektedir. Buna karşın Anadolu'da yüzyıllarca ünlü eşkiya efsanelerinin anlatıldığı da bir gerçektir. Bu efsanelerin kimisinde haksızlığa karşı halkı koruyan mallarını ve can güvenliklerini sağlayan eşkıyalardan söz edilir. Köroğlu, İnce Memed gibi. Kimileri de acımasız, gaddar, yolkesen, adam soyan belli çıkar çevrelerinin menfaatlerine hizmet eder. Ortak yanları devlet otoritelerince aranan suçlu kişilerdir. Devlet otoritesinin zayıf olduğu veya olmadığı yerde eşkıyanın türediği tarihi bir gerçektir. Bu durumu Yaşar Kemal'in *İnce Memed*'inde, Kemal Tahir'in de *Rahmet Yolları Kesti* adlı eserinde açıkça görülmektedir.

Bu çalışmada Türk edebiyatının iki değerli ve ünlü yazarı Yaşar Kemal'in *İnce Memed* ve Kemal Tahir'in *Rahmet Yolları Kesti* adlı romanları incelenerek bu eserlerde her iki yazarın eşkıyaya bakış acısı irdelenmiştir.

Yaşar Kemal ünlü eseri *İnce Memed*'te Cumhuriyet'in ilk yıllarında devlet elinin pek uzanamadığı, bundan dolayı bir otorite boşluğunun olduğu Çukurova'da haksızlıklara, ağaların zulmüne, açlığa, sefaletle karşı çıkan bir eşkiya efsanesi yaratır. Efsanenin kahramanı olan İnce Memed adeta bir özgürlük savaşçısı, zulme ve eşitsizliğe karşı baş kaldıran, Çukurova köylüsünü koruyan bir kahramandır. Yaşar Kemal eserinde her ne kadar Durdu gibi bazı zalim eşkıyalardan söz ediyorsa da *İnce Memed*'i okuyan bir okuyucu onu efsane olarak değerlendirmektedir.

Diğer taraftan dönemin ünlü yazarlarından Kemal Tahir, *Rahmet Yolları Kesti* adlı yapıtıyla, Yaşar Kemal'in aksine her türlü eşkıyalığa karşı çıkan ve yıllardır Anadolu'da dilden dile dolaşan eşkiya efsanelerine karşı çok güçlü bir tavır ortaya koymuştur. Özellikle yarattığı Maraz Ali çocuk karakteriyle eğitimsiz, ve eşkiya efsaneleriyle büyüyen bir çocuğun içine Düşüğü durum hiç kimse tarafından göz ardı edilemez. André Mauris'in dediği gibi "Ahlak düzeni sağlam olmayan ve soyguncularıyla başa çıkamayan bir toplum,-ruhunda artakalmış barbarlık duygusunun da baskısıyla-soyguncularına karşı hayranlık duyar."

Sonuç olarak eşkıyalığın toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve moral olarak zaafa uğradığı dönemlerde ortaya çıktığı, var olması gereken devlet otoritesinin yerini almaya çalıştığı, belli menfaat gruplarına hizmet ettiği aşıkardır. İNCE MEMED bu konuda sadece bir istisna olabilir.

Anahtar kelimeler: Eşkiya, otorite boşluğu, efsane, özgürlük

TÜRKİYE’DE KAMU KURULUŞLARININ DİJİTAL HALKLA İLİŞKİLER ANLAYIŞI: T.C. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI TWİTTER HESABI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Talha BAYIR

Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, talhabayir@sirnak.edu.tr

Nurcan YÜCEL

Yrd. Doç., Fırat Üniversitesi, nyucel@firat.edu.tr

ÖZET

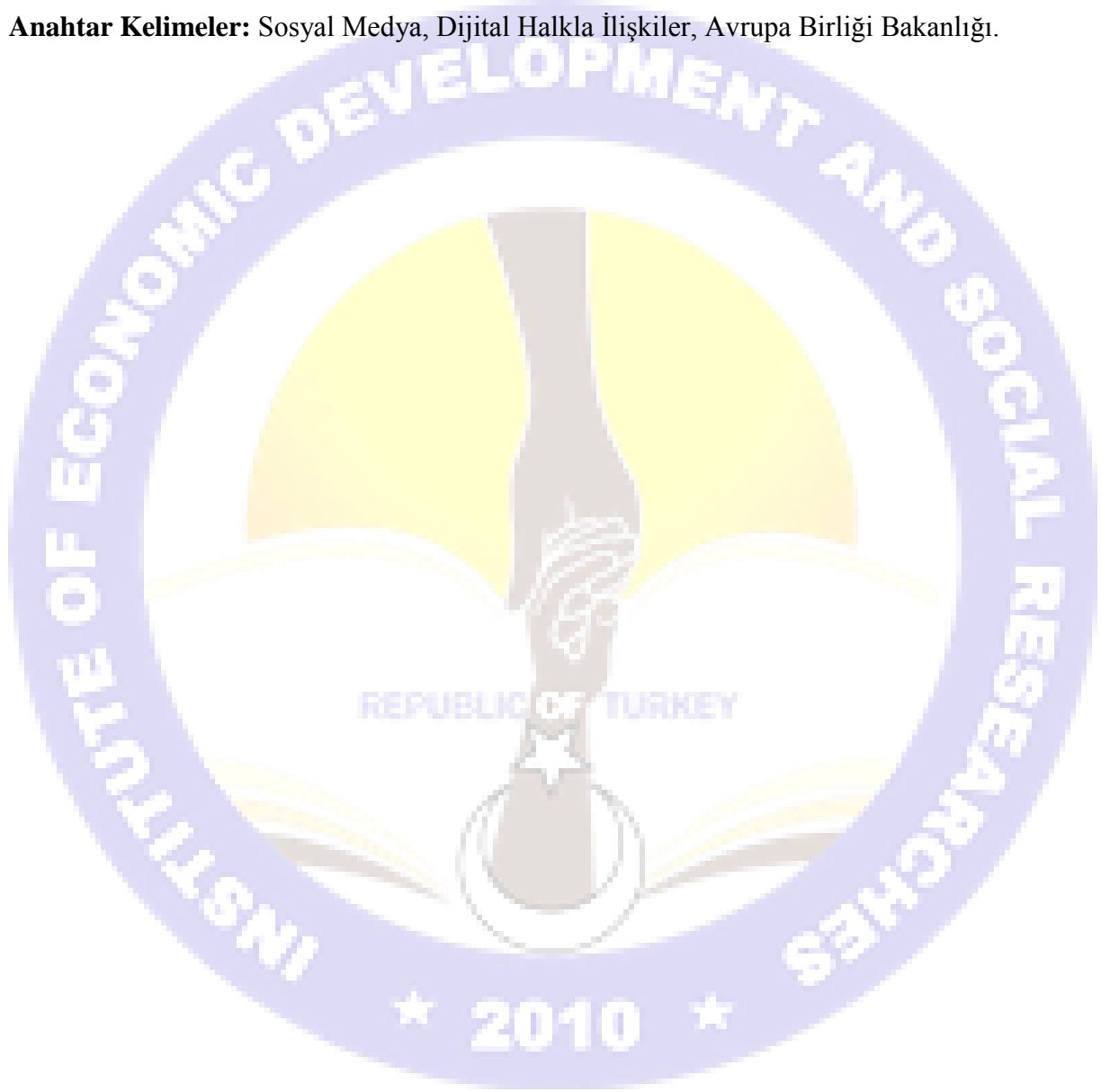
İnternet web 2.0 ile tek yönlü iletişimden çift yönlü iletişime geçilmesinin ardından halkla ilişkiler faaliyetlerinin dijital mecralarda yürütülmesi önem kazanmıştır. Sosyal medya, bloglar ve diğer yeni teknolojilerin kullanımı olarak tanımlanan dijital halkla ilişkilerin, çalışanlar, müşteriler, hissedarlar, topluluklar, hükümetler ve diğer paydaşlar gibi stratejik kamularıyla kurduğu iletişimi değiştirdiği gözlemlenmektedir. Dijital halkla ilişkiler ortam ve araçları, kurumun paydaşlarıyla ilişkiler, pazar payını genişletme, imaj ve itibarını güçlendirme, ürün, hizmet ve markalarını tanıtmaya, kurumsal kimliği destekleme, sorun yönetimi, kurumsal sosyal sorumluluk, kriz yönetimi, online itibar yönetimi gibi halkla ilişkiler alanlarıyla ilgili olarak birçok olanak sağlamaktadır. Maliyet etkinliği, hız ve erişilebilirlik sağlayan dijital halkla ilişkiler faaliyetleri müşteri ile karşılaşmanın geleneksel yollarını değiştirmiştir. Twitter, Facebook, YouTube vb. sanal çevre teknolojileriyle birlikte gelen değişimler halkla ilişkiler hizmetlerine erişimi kolaylaştırmış ve bu değişimler herkesin kullanımına açık hale gelmiştir.

Son yıllarda, sosyal medya kanalları sadece bireyler arası etkileşimde değil aynı zamanda örgütlerin amaçları doğrultusunda mesajların yayılmasında kitle iletişim aracı niteliğine kavuşmuştur. Sosyal medya, mesajların birebir gönderilmesi ve hızlı tepki alabilme, ölçümleyebilme gibi sunduğu olanaklar örgütle hedef kitle arasında iki yönlü simetrik iletişime modeline uygun iletişim olanakları sunmaktadır. Sosyal medya ortamları ise örgütlerin hedef kitlelerindeki bireylerle birebir etkileşim içine girebildikleri, çift yönlü iletişim akışının mümkün olduğu, paylaşım ve katılıma açık iletişim ortamlarıdır. Bununla birlikte bu dijital alanlardan biri olan Twitter günümüzde çoğu kamu kuruluşu ve vatandaş tarafından yoğun olarak kullanılmaya başlanmış durumdadır.

Bu kapsamda, T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı'nın Twitter üzerinden kamuoyuna yönelik bilgilendirme, tanıtım ve duyurum faaliyetleri ile iletişim ve etkileşim düzeyinin incelenmesi

önem arz etmektedir. Bu çalışmada T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı'nın Twitter üzerinden yürütmüş olduğu halkla ilişkiler faaliyetleri 3 temel hipoteze dayandırılarak, içerik analizi yöntemiyle incelenecektir. Böylelikle, T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı'na ait twitlerin ne amaçla kullandığı (bilgilendirme, duyurum, tanıtım), etkileşimin ne düzeyde gerçekleştiği (düşük, orta, yüksek) ve iletişim düzeyi (çift yönlü ve orta düzeyli iletişim) hakkında bulgular ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Dijital Halkla İlişkiler, Avrupa Birliği Bakanlığı.

İNSANİ GELİŞİM ENDEKSİ VERİLERİ İLE ULUSLARARASI GÖÇ VERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: NEDENSELLİK (GRANGER) ANALİZİ

Nurcan YÜCEL

Yrd. Doç., Fırat Üniversitesi, nyucel@firat.edu.tr

Talha BAYIR

Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, talhabayir@sirnak.edu.tr

ÖZET

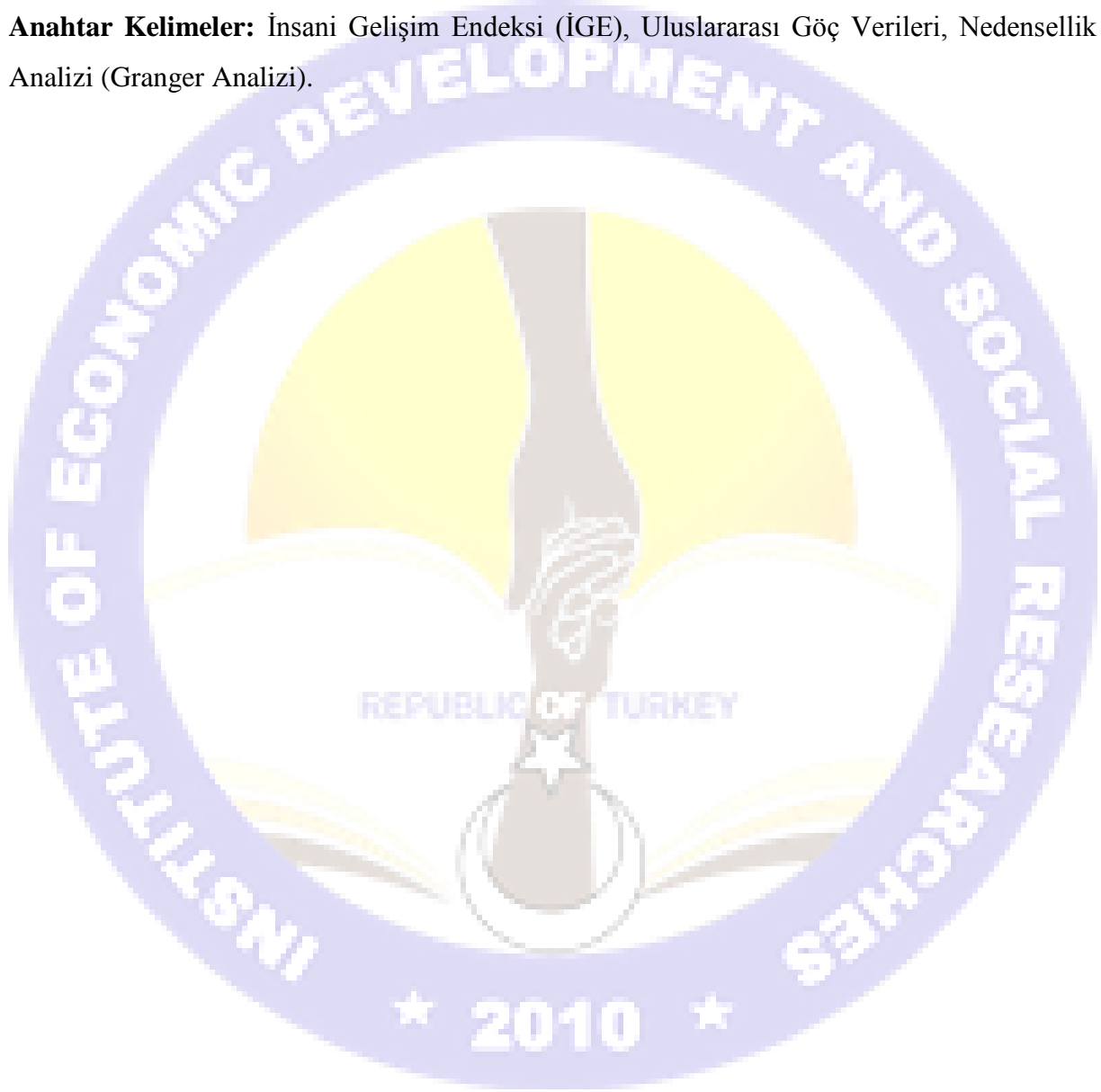
1990 yılından itibaren Birleşmiş Milletler Dünya Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yayınlanan İnsani Gelişme Raporları (İGR), ülkeler arası karşılaştırmalar için geliştirilen ve insani gelişme kavramını temsil eden en yaygın gösterge; İnsani Gelişme Endeksi (İGE) verileridir. İnsani Gelişme Raporları (İGR); gelişmekte olan toplumlara yol göstermekle birlikte insani gelişme alanındaki eksiklikleri ve ilerlemeleri tespit etmelerine de yardımcı olmaktadır. İnsani Gelişme Endeksi (İGE), insani gelişme kavramını sayısal olarak ifade etmektedir. Geleneksel gelir ağırlıklı ölçümlerden farklı olarak İnsani Gelişme Endeksi (İGE), bir ülkeyi gelişmişlik yarısında değerlendirirken üç farklı boyutu dikkate almaktadır: doğumda yaşam beklentisi (ortalama insan ömrü), okur-yazar oranı ve bileşik ilk-orta-yüksekokullaşma oranı, kişi başına düşen Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH). İnsani Gelişme Endeksi (İGE) bir ülkenin insani gelişmenin üç farklı boyutundaki ortalama başarısını yansıtmaktadır. Böylece, ülkelerin kalkınmışlık düzeyi değerlendirilirken gelir tek kıstas olmamakta, yaşam kalitesi açısından gelir kadar önemli olan diğer unsurlar da dikkate alınmaktadır.

Çalışmada kullanılacak bir diğer parametre ise Dünya Bankası tarafından yayınlanan uluslararası göç verileridir. Genel anlamda göç “anamlı bir uzaklık ve etki yaratacak kadar bir süre içinde gerçekleşen bütün yer değiştirmeler” olarak tanımlanmaktadır. Göçün, nedenleri (zorunlu ve gönüllü göç), amaçları (çalışma, sığınma) ve hedefe varmakta kullanılan yöntemleri (yasal, yasa dışı) gibi farklı kriterlere uygun olarak açıklamak mümkündür.

Çalışmada; ülkelere göre her yıl yayınlanan İnsani Gelişim Endeksi (İGE) verileri ile Dünya Bankası tarafından yayınlanan uluslararası göç verilerinin birbiri üzerindeki etkisinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda örneklem grubunu; fazla gelişmiş, gelişmiş, az gelişmiş ve gelişmemiş ülkelerden 20’si oluşturacaktır. İnsani Gelişim Endeksi (İGE) ile uluslararası göç verileri baz alınan toplam 20 ülke nedensellik analizine (Granger analizi)

tabii tutulacaktır. Granger nedenselliği, aralarında bir ilişki olup olmadığı sorgulanan değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını ortaya koyma ve bir ilişki varsa bu ilişkinin yönünü belirlemek amacıyla kullanılır. Bu çalışma ile İnsani Gelişim Endeksi (İGE) ve uluslararası göç verileri gibi iki değişken arasındaki ilişki ve yönünün ortaya konulması hedeflenmektedir. Böylece, ülkelerin insani gelişmişlik düzeyleri ile aldığı göç miktarı arasında nedensel bir ilişki olup olmadığı ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnsani Gelişim Endeksi (İGE), Uluslararası Göç Verileri, Nedensellik Analizi (Granger Analizi).

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ SOSYAL BECERİLERİ VE SOSYAL DEĞER KAZANIMLARI*

Talha İsmail İLGIN

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, ilgintalhais@gmail.com

Arzu ÖZYÜREK

Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, a.ozyurek@karabuk.edu.tr

Giriş: Toplumun sağlıklı uyum içinde yaşayabilmesi, sahip olunan sosyal becerilerle yakından ilişkilidir. Sosyal değerler ise, toplum hayatındaki bireylerin ölçü, tutum ve davranışlarını kriter olarak alarak yaşantıların toplumsal bütünlüğünü belirlemektedir. Çocukların kazanmış olduğu sosyal becerileri, değerler eğitimi etkilerken değer eğitimi ait kazanımların çocukta gelişmesi, oldukça zor olmaktadır.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların sosyal beceri düzeyleri ve sosyal değer kazanımlarının bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmada “Çocukların sosyal becerileri ve sosyal değer kazanımları ile cinsiyet, kardeş sayısı ve doğum sırası değişkenleri arasında anlamlı fark var mıdır?” ve “Çocukların sosyal becerileri ile sosyal değer kazanımları arasında anlamlı fark var mıdır” sorularına cevap aranmıştır.

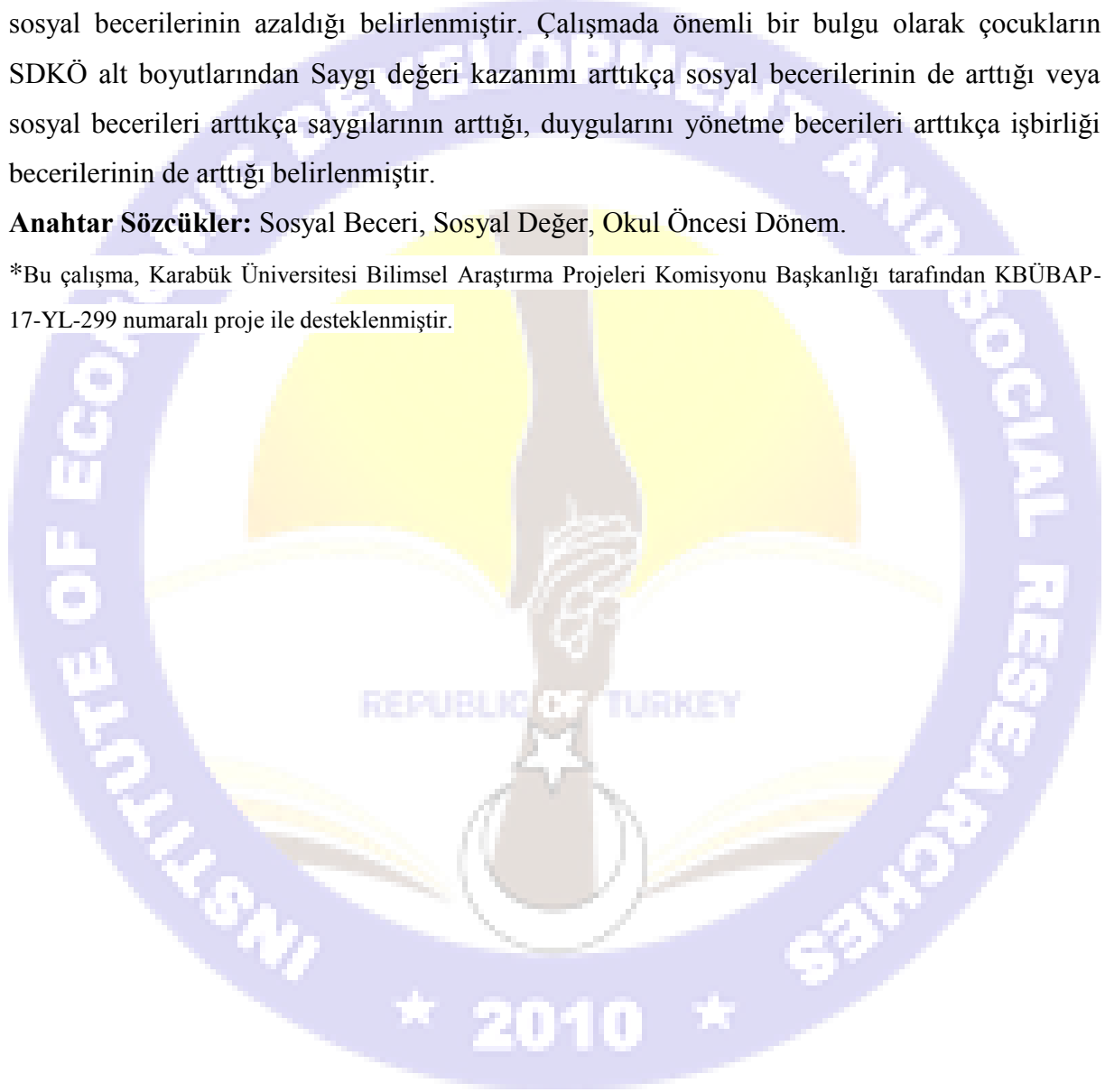
Yöntem: Araştırma ilişkisel tarama deseninde tasarlanmıştır. Çalışma grubunu 95’i kız ve 98’i erkek olmak üzere 60-72 aylık 193 çocuk oluşturmuştur. Araştırmada verileri toplamak amacıyla Okul Öncesi Sosyal Beceri Envanteri (OSBED) Öğretmen Formu ve Sosyal Değer Kazanım Ölçeği (SDKÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H Testlerinden yararlanılmıştır. İki ölçüm seti arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Spearman Brown korelasyon katsayısından yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda çalışma grubundaki çocukların genel olarak sosyal beceri gelişimlerinin yaşlılarına göre daha yavaş olduğu ve izlenmesi gerektiği belirlenmiştir. Kız çocuklarının sosyal becerileri, erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Çocukların sosyal beceri düzeylerinin çocuğun kardeş sayısı ve doğum sırası değişkenlerinden anlamlı ölçüde

etkilenmediği belirlenmiştir. Çocukların sosyal değer kazanımlarının cinsiyet, kardeş sayısı ve doğum sırası değişkenlerinden anlamlı ölçüde etkilenmediği belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre çocukların Saygı, Sorumluluk, İşbirliği ve toplam SDKÖ puanları arttıkça OSBED Başlangıç Becerileri, Akademik Destek Becerileri, Arkadaşlık Becerileri puanlarının azaldığı; çocukların sorumluluk değerini kazanma düzeyi arttıkça duygularını yönetme becerilerinin azaldığı; sorumluluk, işbirliği ve genel olarak sosyal değer kazanımları arttıkça sosyal becerilerinin azaldığı belirlenmiştir. Çalışmada önemli bir bulgu olarak çocukların SDKÖ alt boyutlarından Saygı değeri kazanımı arttıkça sosyal becerilerinin de arttığı veya sosyal becerileri arttıkça saygılarının arttığı, duygularını yönetme becerileri arttıkça işbirliği becerilerinin de arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Beceri, Sosyal Değer, Okul Öncesi Dönem.

*Bu çalışma, Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu Başkanlığı tarafından KBÜBAP-17-YL-299 numaralı proje ile desteklenmiştir.

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİLERİ VE EBEVEYN SOSYAL BECERİ DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

Talha İsmail İLGIN

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, ilgintalhais@gmail.com

Arzu ÖZYÜREK

Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü,
a.ozyurek@karabuk.edu.tr

Giriş: Çocuğun doğumuyla birlikte başlayan sosyal gelişim, bireyin toplumun beklentilerine göre kazanılmış olan davranış yeteneği ve topluma uyum süreci olarak ele alınabilir. Ebeveynler ve çocuk arasında temeli sevgiye dayanan sağlıklı sosyal gelişim, bireyin diğer insanlarla yaşadığı olumsuz deneyimlerin daha kolay atlatılmasında önemlidir. Sosyal değerlerin kazanım süreci, toplumun en küçük yapı birimi olan aileden başlayıp toplumun geneline doğru gitmektedir. Sosyal değerler, nesilden nesile aktarıldığı için süreklilik ifade etmektedirler.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların sosyal beceri düzeyleri ile anne ve babalarının sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmada “Okul öncesi dönem çocukların sosyal becerileri ile anne-baba sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” ve “Anne ve babaların sosyal becerileri, çocukların sosyal becerilerini yordamakta mıdır?” sorularına cevap aranmıştır.

Yöntem: Araştırma ilişkisel tarama deseninde tasarlanmış, betimsel bir çalışmadır. Çalışma grubunu Ankara İli Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklardan rastgele seçilmiş 95’i kız ve 98’i erkek olmak üzere 60-72 aylık 193 çocuk oluşturmuştur. Araştırmada verileri toplamak amacıyla Ömeroğlu ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen Okul Öncesi Sosyal Beceri Envanteri (OSBED) Öğretmen Formu, Aydoğan ve Özyürek (2016) tarafından geliştirilen “Yetişkin Sosyal Beceri Envanteri (SOBE) kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında, sınıf öğretmenlerinden çocukları gözlemlerine dayalı olarak OSBED formunu doldurmaları istenmiştir. Anne ve babalara ise SOBE formu gönderilerek doldurmaları istenmiştir. Verilerin analizinde iki ölçüm seti arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Spearman Brown korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizlerinden yararlanılmıştır.

Sonuç: Araştırmanın sonucunda çocukların OSBED Başlangıç Becerileri ile babaların SOBE Duygularını Yönetme Becerileri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Babaların duygularını yönetme becerileri azaldıkça çocukların başlangıç becerilerinin arttığı görülmüştür. Anne ve babaların OSBED toplam puanlarının çocukların sosyal becerilerini etkilemediği belirlenmiştir. Bunun yanında anne ve baba SOBE toplam puanlarının birlikte çocukların OSBED toplam puanları üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip olmadığı, çocukların sosyal becerilerinin anne ve babalarının sosyal becerilerinden bağımsız olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Beceri, Okul Öncesi Dönem, Anne-Baba.

*Bu çalışma, Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu Başkanlığı tarafından KBÜBAP-17-YL-299 numaralı proje ile desteklenmiştir.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRENCİLERİNE (4-6) YÖNELİK DİN EĞİTİMİ

Teceli KARASU

Yrd. Doç. Dr. Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri,
Din Eğitimi, t.karasu@alparslan.edu.tr, tecellikarasu@hotmail.com

ÖZET

Her birey inanma yetisiyle dünyaya gelir. Bireyin inanma ile ilgili ihtiyacını en iyi karşılayan kurum dindir. Zira din bireyin doğuştan getirdiği inanma ihtiyacına cevap verirken anlam dünyasının şekillenmesinde de önemli bir işlev görür. Ülkemizde son yıllarda bireyin doğuştan getirdiği ve önemli bir gelişim alanı olan bu din ihtiyacına cevap vermek için din eğitimine yönelik önemli adımlar uygulamaya geçirilmektedir. Bunlardan biri de 4-6 yaş çocuklarına yönelik din eğitiminin verilmesidir. Bu kapsamda Diyanet İşleri Başkanlığına (DİB) bağlı Kurslarda çalışan Kur'an Kursu hocaları Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı anaokulu ve sınıflarında ana sınıfı hocası ile birlikte derslere girmektedirler. Bu uygulama ile çocukların din eğitimi ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmaktadır. Derse giren Kur'an Kursu hocalarının pedagojik yeterlilikleri çocukların dini ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli unsurlardır. Ancak, İlahiyat / İslami ilimler fakültesi mezuniyet yeterliliklerine bakıldığında 4-6 yaş çocuklarına yönelik eğitime dair bir kazanım görünmemektedir. Benzer şekilde ders programları da incelendiğinde bu alana dair dersler de programda yer almamaktadır. Dolayısıyla bu alanda çalışan öğretmenler formel olarak sadece Diyanet İşleri Başkanlığı hizmet içi kurslar aracılığı ile aldıkları eğitim ile bu faaliyeti sürdürmektedirler. Sınıf ortamında ilgi, yetenek, zekâ, yetiştiği ortam, ailenin beklentileri vb. farklı olan bu öğrencilere yönelik eğitim veren Kur'an Kursu öğretmenlerinin yeterlilikleri tartışmalıdır. Bu açıdan MEB'e bağlı okullarda 4-6 yaş öğrencilerine eğitim veren Kur'an Kursu hocalarının yeterlilikleri ve yaşanan sorunları bilimsel olarak araştırmak önemlidir.

Bu çalışma, MEB'e bağlı okullarda ana sınıfı öğretmeni ile beraber derslere giren Kur'an Kursu öğretmenlerinin yeterliliklerini, yaşadıkları sorunları ve konu ile ilgili önerilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla, Muş Merkez ilinde ana sınıflarında 4-6 yaş öğrencilere eğitim veren yaklaşık 20 Kur'an Kursu hocası ile mülakat gerçekleştirilecektir. Çalışma grubu belirlenirken, hocaların yaşları, çalıştıkları okullarda bulunan öğrencilerin sosyo-ekonomik koşulları, öğrencilerin ailelerinin dindarlık algıları, çalışma süreleri gibi değişkenlere dikkat edilecektir. Nitel desende hazırlanacak çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış soruların olduğu görüşme formu aracılığı ile toplanacaktır. Forma nihai şekil verilmeden önce alan

yazın incelenecek ve verilen eğitim yerinde gözlemlenecektir. Daha sonra çalışma görüşme soruları hazırlanacaktır. Alan uzmanlarının önerileri ve pilot uygulamadan sonra anket formuna son şekli verilip uygulanacaktır. Elde edilen verilere bağlı olarak öneriler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Okul öncesi eğitim, Ana sınıfı.

**TÜRKİYE-AB ORTAKLIK HUKUKUNDA SON GELİŞMELER:
ABAD'IN C-65/16 SAYILI "İSTANBUL LOJİSTİK LTD." KARARI'NIN
DEĞERLENDİRMESİ**

**THE LATEST DEVELOPMENTS IN EU-TURKEY ASSOCIATION LAW: REVIEW
OF "İSTANBUL LOJİSTİK LTD., JUDGMENT OF THE EUROPEAN COURT OF
JUSTICE IN CASE C-65/16**

Tolga CANDAN

Yrd. Doç. Dr., Türk-Alman Üniversitesi, candan@tau.edu.tr

ÖZET

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) 19 Ekim 2017 tarihinde verdiği İstanbul Lojistik kararı, siyasi gelişmeler nedeniyle kesintiye uğrayan Gümrük Birliğinin güncellenmesi çalışmalarına yeniden ivme kazandırmak açısından çok önemlidir. Bilindiği üzere Türkiye-AB Ortaklık hukuku, malların, kişilerin ve hizmetlerin serbest dolaşımı alanlarını kapsamaktadır. Ortaklık hukuku Türk kamuoyunda daha çok kişilerin serbest dolaşımı ve vize serbestisi açısından verilen kararlarla bilinmektedir. Özellikle 1987 yılından itibaren Avrupa'da yaşayan Türk vatandaşlarının Ortaklık hukukundan kaynaklanan haklarının korunmasına yönelik açılan davalarla elde edilen hukuki kazanımlar, ne yazık ki bir süredir AB'ye üyelik müzakereleri nedeniyle geri plana düşmüş gibi gözükmekteydi. Ancak Divan'ın bu yeni tarihli kararıyla birlikte, Gümrük Birliği ve taşımacılık alanında Türk firmalarının önüne çıkarılan engellerin Ortaklık hukukuna aykırılık teşkil ettiğinin tespiti açısından bir ortaya çıkan yeni durum; Ortaklık Hukukunun Türkiye-AB ilişkileri açısından hala en önemli hukuki dayanak olduğunu bir kere daha göstermektedir. Bu çalışmada, ABAD'ın İstanbul Lojistik kararının en önemli noktaları tespit edilerek, Türkiye-AB Ortaklık hukuku açısından hukuki analizi yapılacaktır.

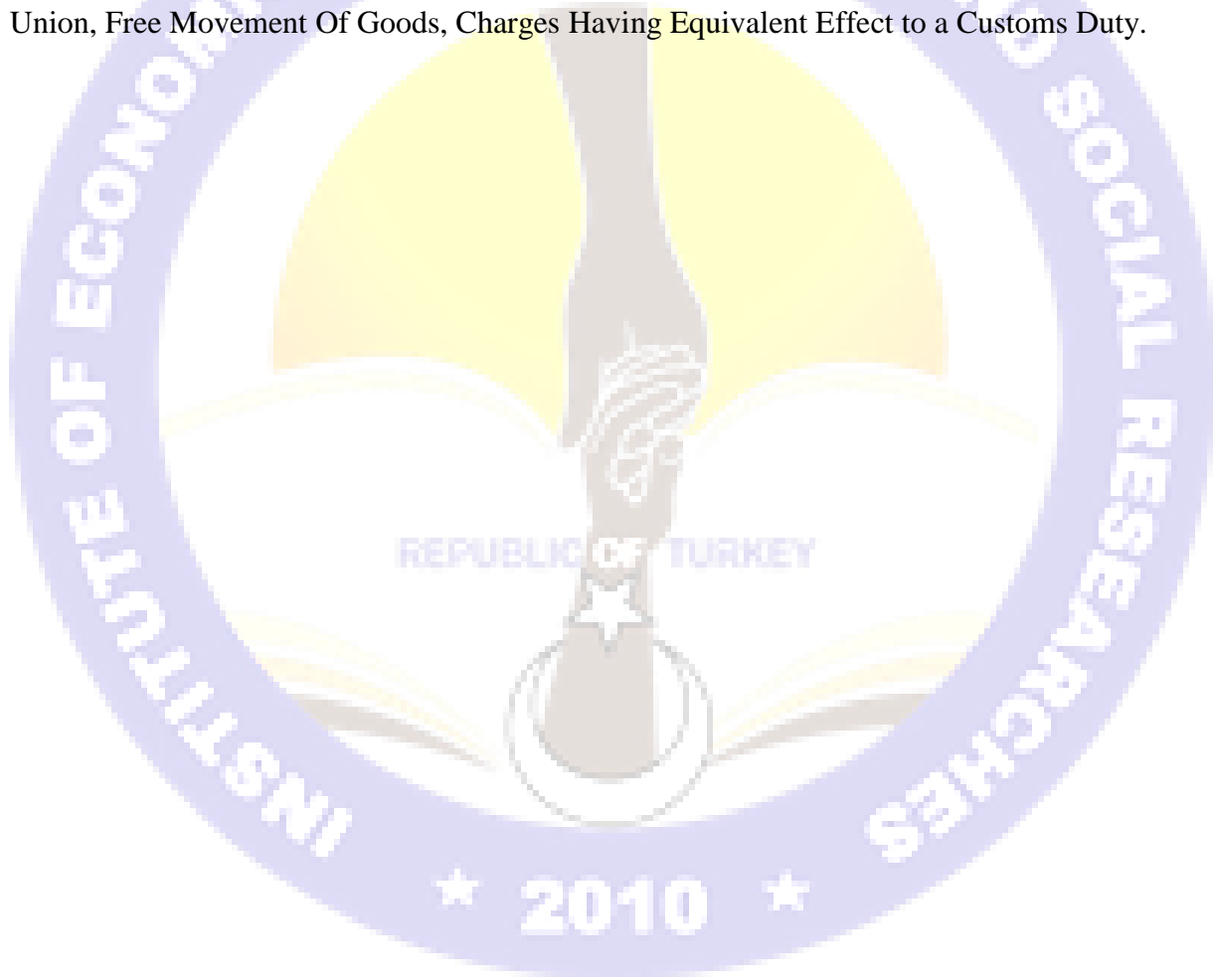
Anahtar Kelimeler: AB-Türkiye Ortaklık Hukuku, Ankara Anlaşması, Katma Protokol, Gümrük Birliği, Malların Serbest Dolaşımı, Gümrük Vergisine Eş Etkili Önlemler.

ABSTRACT

The Istanbul Lojistik judgment by the European Union Court of Justice dated October 17, 2017 was especially significant to revive the process to update the Customs Union disrupted due to political considerations. As is known, the EU-Turkey Association Law covers the free movement of the persons, goods, services. The Association Law is known by the Turkish

public opinion with regard to the decisions on the free movement of the persons and visa liberalisation. Due to the negotiation process for the membership of the EU, the legal acquisitions, those were attained through the cases filed since 1987 in order to protect the rights of the Turkish citizens living in Europe, were regrettably disregarded. However the new state of affairs after the recent judgment of the Court resolving that the restrictions on the Turkish firms constituted violations of the Association Law designates the EU-Turkey Association Law as the most important legal basis in the EU-Turkish relations. In this paper, the key aspects of the Istanbul Lojistik judgment of the ECJ will be determined and a legal analysis will be provided in relation with the EU-Turkey Association Law.

Keywords: EU-Turkey Association Law, Ankara Agreement, Additional Protocol, Customs Union, Free Movement Of Goods, Charges Having Equivalent Effect to a Customs Duty.

THE CHANGING DYNAMICS OF TURKEY'S STRATEGIC RELATIONS WITH THE UNITED STATES: DOMESTIC POLITICS AND FOREIGN POLICY

Tuğba BAYAR

Dr., Instructor, International Relations Department, Bilkent University. E-Mail:

tugba.bayar@bilkent.edu.tr

Murat BAYAR

Asst.Prof., Department of Political Science and Public Administration, Social Sciences

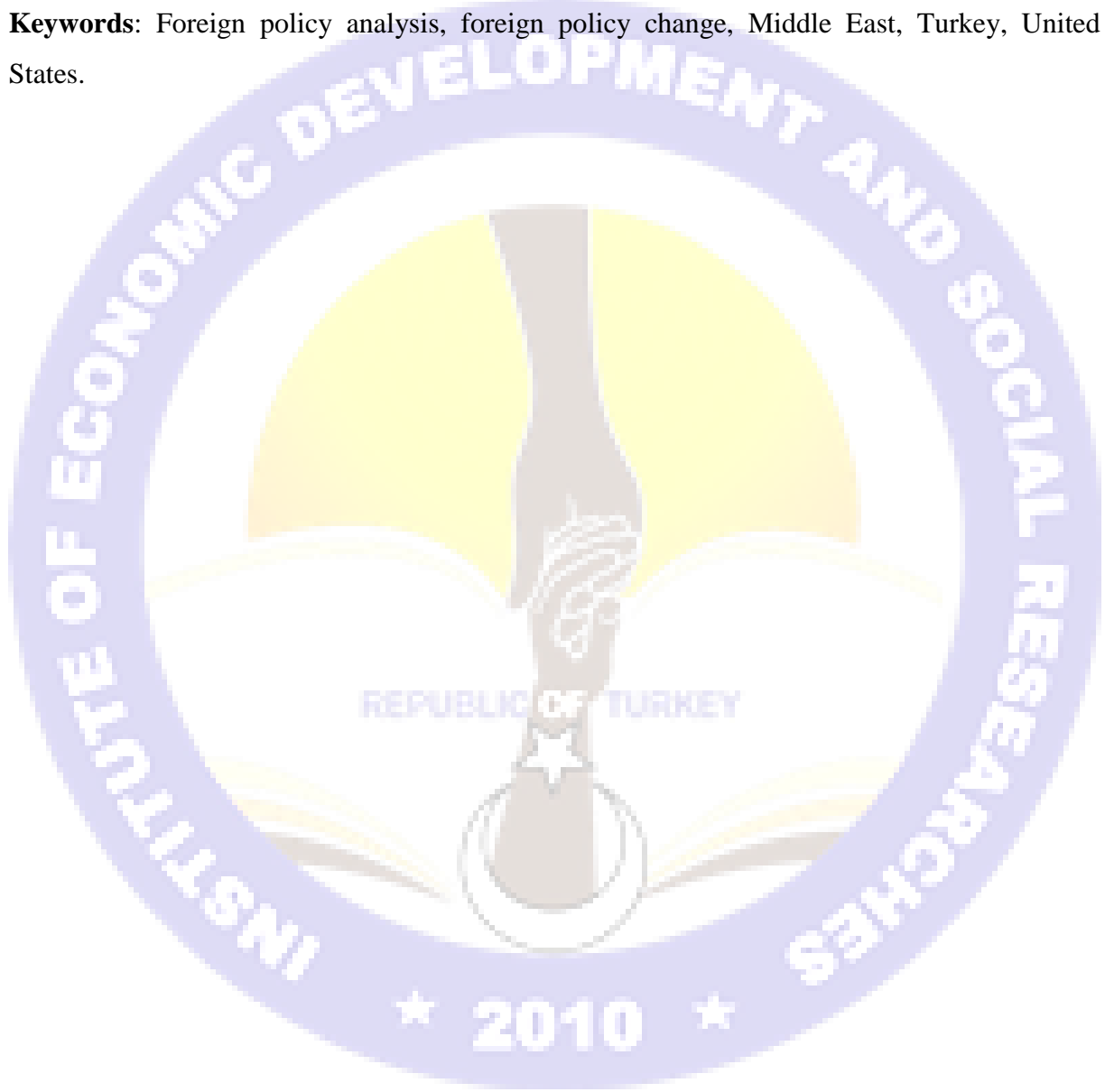
University of Ankara. murat.bayar@asbu.edu.tr

ABSTRACT

The history of Turkish-American relations that goes back to three decades, started within the context of the World War II and the ideological and strategic paradigms of the Cold War. The relations developed further by the NATO alliance; and it sprinkled on the Middle East territories with common concerns regarding security and economy issues. In the last decade, the intersecting foreign policies of Ankara and Washington began to divert from each other and today the strategic partnership is put off. In order to comprehend the reasons of similarities and differences in the foreign policy of both countries, certain factors have to be analysed. Implementation of a comparative view is essential, for arching internal and external influences to make sense of interactions of states with each other. Hudson emphasizes that the most distinctive feature of comparative foreign policy analysis is that it enables integrated multilevel explanations. Moreover, as a result of globalisation and contemporary politics, that have transborder effects, the distinction among internal and external spheres blurred to a great extend. By the tightening of the linkages, the politics targeting internal purposes, or the occurrences within the borders of a country, make also extra-territorial resonance. With the same coin, the politics intending to address foreign themes also find reflection within the borders of the own country. This article explores the changing dynamics of Turkish-American relations by implementing the four categories prescribed by Charles Hermann. This theoretical frame enables determining the reasons of the changing politics, which alienate Ankara and Washington. At the same time, it provides insight about the prospective path of Turkish – American relations, whether the strategic partnership may be preserved or discontinued. The bonds of the Turkish-American strategic partnership have loosened in the last 15 years, due to numerous changing paradigms: In America, the replacement of Bush and Obama governments with Trump government; and in Turkey, the emergence, rise and

precession of AK Party government, which has introduced new identity politics, new foreign policy goals and a new doctrine. In the Middle East the Arab Spring insurgencies that are continued by anti-revolutions and the consecutive turmoil made an impact on Turkish-American relations. Presently, owing to the transformation in the mutual and conflicting interests, as well as the uncertainty created by the enduring unrest in the Middle East, the study concludes that the strategic partnership stagnates at crossroads.

Keywords: Foreign policy analysis, foreign policy change, Middle East, Turkey, United States.

**ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÇEVRE EĞİTİMİ İÇERİKLİ RESİMLİ
ÇOCUK KİTAPLARININ İNCELENMESİ
INVESTIGATION OF PICTURE BOOKS ON ENVIRONMENTAL EDUCATION IN
EARLY CHILDHOOD**

Tuğçe GÜZELYURT

Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, tugce.guzelyurt@hotmail.com

Özge ÖZKAN

Trakya Üniversitesi, ozgeozkan2@trakya.edu.tr

ÖZET

Günümüzde gelişen ve değişen dünyada doğanın tahrip edilmesi, sanayileşmenin ve kentleşmenin artması çevre sorunlarına neden olmaktadır. Meydana gelen bu çevre sorunlarının nedenleri insan faktörünü işaret etmektedir. Çevre sorunlarına neden olan insanların çevre eğitimi aracılığıyla çevre sorunlarına çözüm olacağına inanılmaktadır. Bu nedenle bireylerin çevreye karşı olumlu davranışlar sergileyebilmeleri için, tüm bireyler okul öncesi dönemden itibaren çevre eğitimi kapsamında oyun temelli öğrenme yöntemiyle doğa bilgisi ve doğa sevgisi kazanmaları gereklidir. Çevre eğitimi uygulamalarında önemli eğitim materyallerinden biri olan resimli çocuk kitapları çocukların çevreyi tanımalarını, çevre farkındalığı edinmelerini, çevre problemlerini görmelerini ve var olan problemlere çözümler geliştirmelerin sağlamaktadır. Bu kitaplar ele aldıkları konular ve çevre eğitiminin amaçlarına yönelik çocuklara verdikleri alt mesajlar ile çocuklara yararlı olmayı hedeflemektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, erken çocukluk dönemine uygun olan ve çevre eğitime yönelik olarak yazılmış resimli çocuk kitaplarının hangi konuları ele aldığını ve çevre eğitiminin hangi amaçlarına yönelik yazıldığını incelemek amaçlanmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve doküman analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen 98 kitaptan 50 resimli çocuk kitabı araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Sonuç olarak; araştırma kapsamında incelenen kitapların çoğunluğunun, çevre sorunları ve çevre sorunları için neden önlem alınması gerektiği durumlarını çocuklara anlatma bakımından yetersiz olduğu ve kitapların çocuklarda çevreci birey olma anlayışıyla özdeşim kurabileceği konular içermediği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Eğitimi, Çocuk Edebiyatı, Ekolojik Yaşam, Erken Çocukluk Dönemi, Resimli Çocuk Kitapları.

ABSTRACT

Nowaday, the destruction of nature, the increase of industrialization and urbanization in the developing and changing world cause environmental problems. The causes of these environmental problems that come to the square are pointing to the human factor. It is believed that people who cause environmental problems will solve environmental problems through environmental education. For this reason, it is necessary for all individuals to acquire nature knowledge and love of nature by means of game-based learning within the scope of environmental education from the pre-school period in order for individuals to exhibit positive behaviors towards the environment. Picture books, one of the most important educational materials in environmental education practices, provide children with an understanding of the environment, acquiring environmental awareness, seeing environmental problems, and developing solutions to existing problems. These books aim to be useful to children with the topics they deal with and the sub messages they give to children for the purposes of environmental education. In the light of this information, it was aimed to examine the picture books which are written for environmental education which are suitable for early childhood and which topics they describe and for which purposes environmental education is written. Qualitative research method was used in this research and document analysis was done. Within the scope of the research, 98 books were examined. 50 of these books have formed the study group of the research. As a result; it is thought that the majority of the books examined in the research are inadequate in telling children about why environmental precautions should be taken for environmental and environmental problems and that books do not contain the topics that children can identify with being an environmentalist individual.

Keywords: Environmental Education, Children's Literature, Ecological Life, Early Childhood Period, Illustrated Children's Books.

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇEVRE
EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KIRKLARELİ'NDE DURUM ÇALIŞMASI
VIEWS OF PROSPECTIVE PRE-SCHOOL TEACHERS ABOUT
ENVIRONMENTAL EDUCATION IN PRE-SCHOOL PERIOD: A CASE STUDY IN
KIRKLARELİ**

Tuğçe GÜZELYURT

Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, tugce.guzelyurt@hotmail.com

Özge ÖZKAN

Trakya Üniversitesi, ozgeozkan2@trakya.edu.tr

ÖZET

Çevre eğitimi, insanın doğaya egemen olma çabasının neticesinde ortaya çıkan çevre bozulmasını gidermeyi amaçlayan yeni bir eğitim alanıdır. Çevre eğitimi bireylerde biliş, duyuş ve davranış değişikliği kazandırma konusunda önem taşımaktadır. Sürdürülebilirlik için toplumların en önemli sorumluluklarından biri, çocuklara çevrelerinin korunmasına yönelik tutum, değer, bilgi ve gerekli olan becerileri kazandırmaktır. Tıpkı diğer tutum ve davranışların öğrenildiği gibi çocukların toplum yanlısı çevreci davranışları da hem evde hem de okuldaki gözlem, deneyimler ve eğitim aracılığıyla etkilenmiş olmalıdır. Çevre eğitime okul öncesi dönemde başlanmalı ve çocuklara çevre eğitimi verecek olan kişilerin bu konuda donanımlı olması gerekmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde çevre eğitime ilişkin görüşleri hakkında derinlemesine bilgi elde etmek, okul öncesi dönemde çevre eğitimindeki yetersizlikleri belirlemek ve okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitime yönelik farkındalıklarını arttırmaktır. Araştırmanın örneklemini Kırklareli ilinin Babaeski ilçesindeki tüm anaokullarındaki ve anasınıflarındaki okul öncesi öğretmenlerinden, araştırmaya katılmayı kabul eden 14 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Bu çalışmada veriler nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği aracılığıyla elde edilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi hakkındaki bilgilerinin yetersiz olduğu ve çevre eğitimi uygulamalarını kısıtlayan pek çok olumsuz etkenin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Eğitimi, Çevre Eğitimi Ortamları, Çevre Eğitimi Etkinlikleri, Çevre Bilgisi, Okul Öncesi Dönem.

ABSTRACT

Environmental education is a new field of education that emerges as a result of the perception that environmental degradation caused by human efforts to dominate nature can be compensated by itself. Environmental education is the main way of creating the necessary cognitive, affective and behavioral changes in the person. One of the most important tasks of every community for sustainable living is to equip children with attitudes, values, knowledge and skills necessary to protect their environment. Just as other attitudes and behaviors are learned, the prosocial proenvironmental attitudes of children should be influenced by observation, experiences, and teaching, both at home and at school. Environmental education should be started in the pre-school period and those who will give environmental education to young children should be equipped about environmental education. The aim of this study is to get in-depth knowledge regarding knowledge of views of prospective pre-school teachers' about environmental education in pre-school period, to identify the inadequacies of environmental education in the pre-school period and to raise awareness of preschool teachers about environmental education. The sample of the research composed of 14 pre-school teachers who accept to participate in the research from all kindergartens in Babaeski district of Kırklareli province. In this study, data were obtained from qualitative research methods through semi-structured interview technique. Teachers' views were recorded with voice recorder. According to the findings of the research, it was determined that the information about the environmental education of participant pre-school teachers is inadequate and there are many negative factors that restrict the environmental education practices.

Key Words: Environmental Education, Environmental Education Environments, Environmental Education Activities, Environmental Information, Pre-School Period.

TÜRKİYE'NİN İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANININ ARIMA MODELİ İLE TAHMİN EDİLMESİ

TUNAHAN HACIİMAMOĞLU

Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

İktisat Bölümü, İktisadi Gelişme ve Uluslararası İktisat Anabilim Dalı

tunahan.haciimamoglu@erdogan.edu.tr

ÖZET

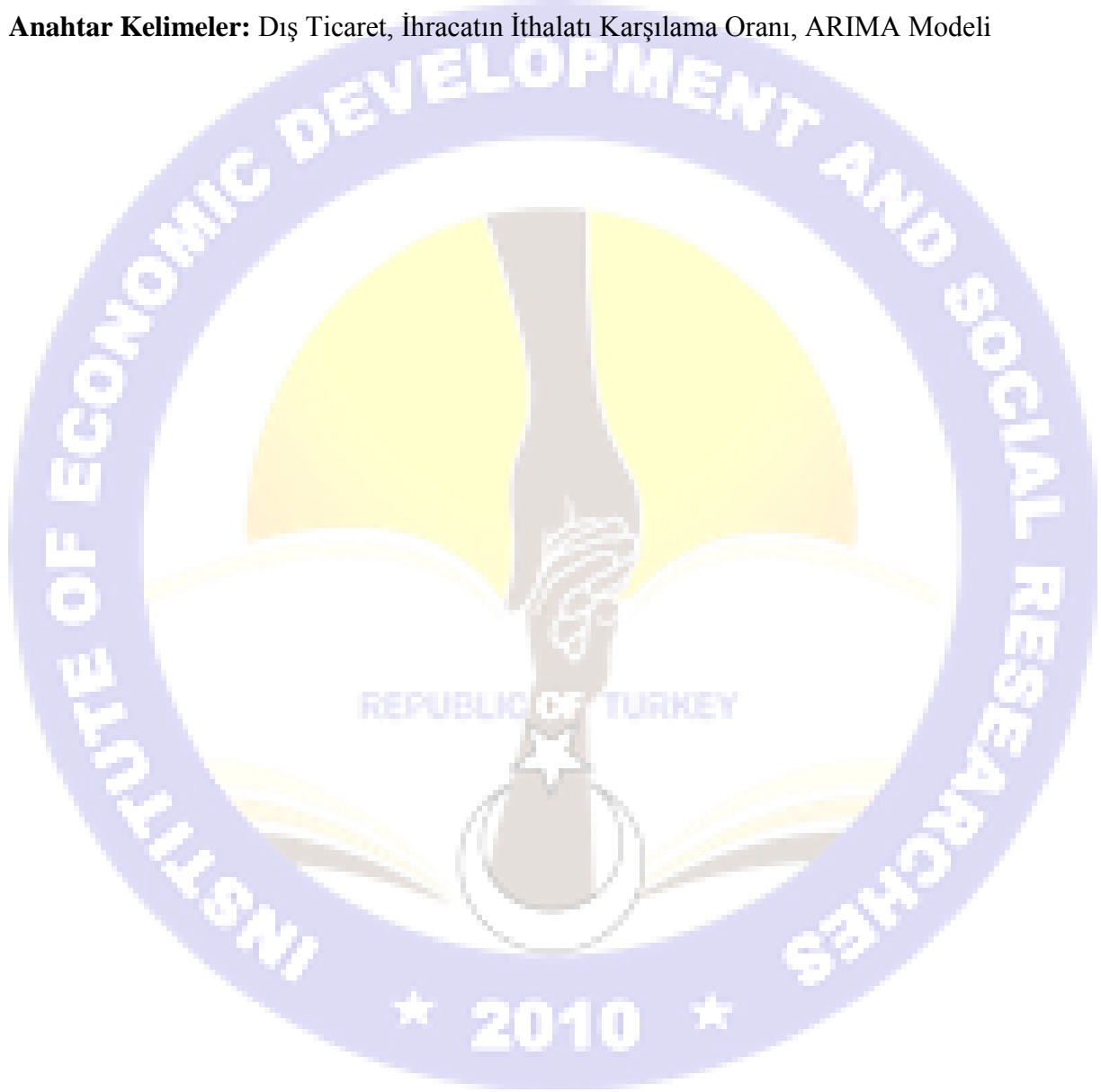
Ülkeler ve toplumlar yüzyıllardır refahlarını daha iyi seviyelere taşıma çabası içerisindeyler. Serbest dış ticaret ise bu çaba içerisinde en önemli kavramlardan biri konumunda yer almaktadır. Ülkeler üretemediği mal ve hizmetlere serbest dış ticaret sayesinde ulaşabilme imkânına sahip olurken refahlarını da daha üst seviyelere taşıyabilme olanağına sahip olmaktadır. Büyüme, döviz kuru, istihdam ve işsizlik gibi birçok makroekonomik faktörle yakından ilintili olan dış ticaret performansı, ülkelerin iktisadi gelişmişlik göstergelerinde önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla ihracat ve ithalat rakamlarının yüksek seviyelerde seyretmesi ülkeler için olduğu kadar toplam dünya refahı açısından da olumlu bir gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır.

Zaman serisi analizi belirli aralıklarla sıralanmış gözlem değerlerini modellemek ve analiz etmek için kullanılan istatistiksel bir metottur (Madsen, 2007:1). Zaman serisi analizinde geleneksel modelleme türlerinden biri olarak kabul edilen Box-Jenkins modellemesi ise serinin geçmiş dönem hareket ve davranışlarından yola çıkarak serinin modellenmesine ve seriden öngörü elde edilmesine olanak vermektedir. Çalışmada öncelikle dış ticaret kavramsal olarak ifade edilmekte olup Türkiye'ye ait dış ticaret rakamları (ihracat, ithalat ve ihracatın ithalatı karşılama oranı) tablolar yardımıyla ortaya koyulmaktadır. İlerleyen bölümlerde ARIMA modellemesi olarak bilinen Box-Jenkins metodu izah edilmekte; AR, MA, ARMA ve ARIMA formlarına teorik anlamda yer verilmektedir. Zaman serisi analizlerinde serinin durağan bir yapıda olması ve serinin hata terimlerinin beyaz gürültü özelliği taşıması elde edilen tahminlerin güçlü olması bakımından önem arz etmektedir. Bu bağlamda beyaz gürültü (White Noise) ve durağanlık testlerine temas edilmesinin yanısıra bilgi kriterlerine de yer verilmektedir.

Bu çalışmada analize tabi tutulan Türkiye'ye ait ihracatın ithalatı karşılama oranı verisi 1990:1-2017:11 dönemini kapsamaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun resmi internet sitesinden elde edilen ihracatın ithalatı karşılama oranı verileri E-Views 9 programı

kullanılarak ARIMA yöntemi yaklaşımıyla uygulamaya koyulmaktadır. Çalışma neticesinde iki ayrı ARIMA modeli arasından bilgi kriterlerine başvurulmuş Akaike-Schwarz kritik değeri daha düşük olan model tercih edilmiştir. Tercih edilen model çıktısı üzerinden gecikmeli işlem dönüşümü uygulanarak regresyon denklemi oluşturulmakta, sonraki aşamada ise oluşturulan regresyon denklemi üzerinden ihracatın ithalatı karşılama oranına yönelik öngörüde bulunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, İhracatın İthalatı Karşılama Oranı, ARIMA Modeli

KADININ İŞGÜCÜNE KATILIMINI ETKİLEYEN SOSYO-EKONOMİK DEĞİŞKENLERİN EKONOMETRİK BİR ANALİZİ¹

Elçin KARAŞ AYDIN

Arş.Gör. Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü,

ekaras@firat.edu.tr

Ümran CİHAN

Arş.Gör. Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,

ucihan@firat.edu.tr

ÖZET

İşgücüne katılım oranı, çalışabilir durumda olan kişilerin ne kadarının emek arzına katıldığı bir ölçüsü olarak tanımlanabilir. Kadınlar açısından işgücüne katılım ise, ekonomik anlamın yanı sıra sosyo-kültürel bağlama da vurgu yapan ve bizatihi bu bağlamın hem bir sonucu hem de bir nedeni olarak işlev gören bir olgudur. Bir diğer ifadeyle yoksulluğu önleme politikalarının önemli bir boyutunu oluşturan kadın istihdamı, hem ekonomik hem de sosyal kalkınmaya katkı sunmaktadır. Kadınların işgücüne katılımı, hem bireysel olarak kendini gerçekleştirmesini sağlayan hem de toplumsal olarak sosyo-ekonomik kazanımları olan sürece işaret etmektedir. Ülkemiz açısından değerlendirildiğinde, kadınların işgücüne katılımının önünde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan ve bizatihi eşitsizliğin sonucu olan kültürel kalıpların varlığı, bu süreci olumsuz etkileyebilmektedir. Yapılan pek çok çalışma kadının işgücüne katılımı ile ekonomik gelişme arasında güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum da işgücüne katılım oranları arasında cinsiyetler arasında farkın fazla olduğu ülkelerde ekonomik gelişmenin de negatif yönde seyir gösterebileceğini kanıtlamaktadır. Bu bağlamda Türkiye'deki işgücü katılım oranları incelendiğinde, kadın işgücü katılım oranının dünyanın çok gerisinde olduğu, kadın ve erkek istihdam oranı arasındaki farkın ise çok fazla olduğu görülmektedir. Ekonomik gelişmenin sosyal belirleyicileri olarak kadının iş gücüne katılımının incelenmesi, bu alana dair farkındalığı arttıracak ve gelişmenin önündeki engellerin azaltılmasına katkı sunacaktır.

Bu çalışmanın amacı ise, 2005-2017 yılları arasında 12 yıllık süreç içerisinde Türkiye'de kadınların işgücüne katılımlarının belirleyicilerinin panel veri analizi ile test edilip kadınların işgücüne katılımını arttırmaya yönelik öneriler sunmaktır. Kadınların işgücüne katılımının belirleyicisi olarak eğitim durumu, reel kişi başına düşen gelir düzeyi, medeni durum, yaşam memnuniyeti, kentleşme oranı kullanılarak analiz edilecektir. Diğer taraftan yukarıda ifade

edildiği gibi, kadınların işgücüne katılım oranlarını sadece ekonomik analiz bağlamında düşünmek, sosyo-kültürel boyutu göz ardı edeceğinden dolayı değerlendirmelerde eksikliklere sebebiyet verecektir. Bu nedenle çalışmada, kadınların işgücüne katılımının belirleyicileri üzerinde ekonometrik analizin yapılmasının yanı sıra kadının işgücüne katılımını etkileyen toplumsal bakış açıları da yansıtılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın İstihdamı, Cinsiyet Eşitsizliği, Sosyo-Ekonomik Belirleyiciler.

YOKSULLUĞUN KADINLAŞMASI SÜRECİ VE KADIN YOKSULLUĞU¹

Handan KARAKAYA

Yrd. Doç.Dr. Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
hkarakaya@firat.edu.tr.

Ümran CİHAN

Arş.Gör. Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
ucihan@firat.edu.tr.

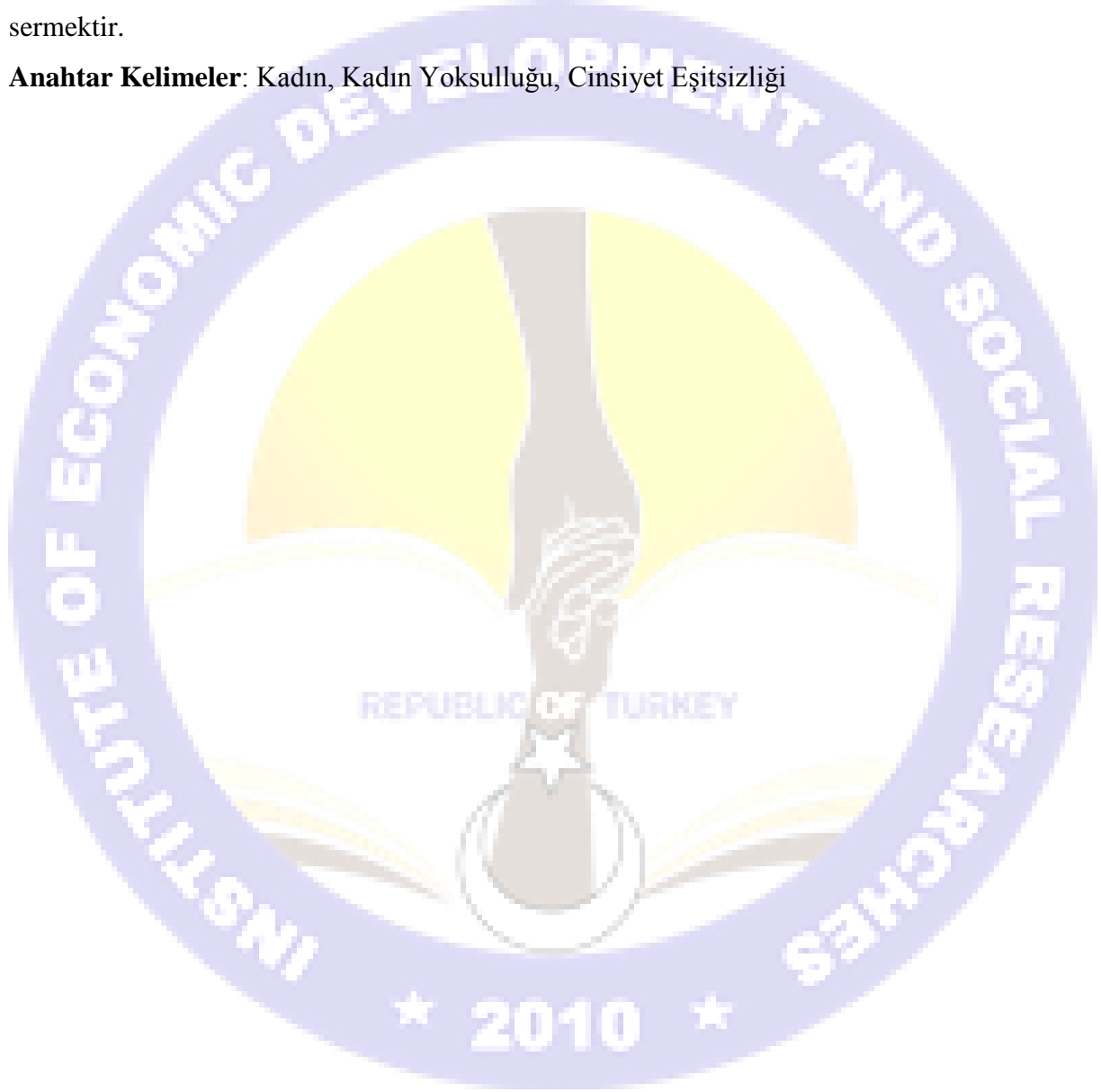
ÖZET

Yoksulluk dünya üzerinde baş edilmesi zor sosyal sorunlardan biridir. Üretim, sanayileşme ve teknolojik gelişmeler bu sorunun aşılması noktasında bir çözüm olmamıştır. Tam tersine teknolojik gelişmeler ve dünyayı saran ekonomi politikaları yoksulluğun dünya üzerinde görünürlüğünü artırmıştır ve daha da baş edilmesi zor bir sorun haline getirmiştir. Giderek karmaşıklaşan sosyal ve ekonomik ilişkiler birey içinde yaşadığı gruplar içerisinde yalnızlaştırırken, yoksulluklarını da daha görünür yapmaktadır. Gelişen dünyada kapitalizm, modernleşme ve küreselleşme toplumlar üzerinde köklü değişimleri sağlarken, gelir eşitsizliği, yoksulluk, sosyal ve psikolojik bir çok soruna da sebep olmaktadır. Bu bağlamda kadınlar ve çocuklar dünya üzerindeki yoksulluk deneyimleri en yüksek kesimleri oluşturmaktadır. Kadınların dünya üzerinde eğitim, meslek edinme, istihdam gibi olanaklardan faydalanma konusunda erkeklerle aynı fırsat eşitliğine sahip olmaması kadın yoksulluğunu derinleştiren unsurların başında gelmektedir. Bu noktada kadınların geçmişten günümüze kadar özel alanın bir parçası olarak tanımlanması, kadınların işgücü piyasasında erkeklerle eşit iş ve eşit ücrete erişim fırsatını elinden alınmasına da zemin hazırlamıştır. Bu yönüyle kadın bir yönden istihdamın dışında kalırken diğer yönden düşük ücret ve güvencesi işlerde çalışmak durumunda kalmıştır. Bu bağlamda kadının içinde bulunduğu fırsat eşitsizlikleri toplumda kadını alt pozisyonlara sabitlemekte ve bunu kısır miras olarak nesilden nesile aktarılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu durum çalışan yoksullar içinde kadınların oranını önemli düzeyde artırmakta ve bunun kız çocukları üzerinden devamını sağlamaktadır. Bunun yanında savaşlar, sosyal sorunlar ve göç de kadın yoksulluğunu dünya üzerinde artıran unsurlar arasındadır. Kadınların içinde buldukları sosyal, kültürel ve ekonomik şartlara göre yoksulluğu yaşama biçimleri değişmektedir. Ancak yapılan araştırmalar göstermektedir ki, kadınların bireysel yeterliliklerini geliştirememeleri onları istihdam alanlarının dışında bırakırken, yoksul kesimler arasındaki oranlarını da artırmaktadır.

Bu yönüyle bakıldığında kadın yoksulluğu toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinden de beslenen bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Kadınların yoksul kesimler içerisinde oranının artması “yoksulluğun kadınlaşması” kavramını ortaya çıkarmıştır. Kadınların düşük ücretli güvencesiz işlerde çalışmaları, “yoksulluğun kadınlaşması” süreci üzerinde önemli bir etkidir. Bu çalışmanın amacı ise, kadınların yoksullaşma süreçlerine vurgu yaparak bu alandaki farkındalığı arttırmak ve cinsiyet bağlamında farklılaşan alanları gözler önüne sermektir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kadın Yoksulluğu, Cinsiyet Eşitsizliği

GÜNDELİK HAYATIN RUTİN HALLERİ: HAROLD GARFINKEL ÜZERİNE BİR OKUMA

Vefa ADIGÜZEL

Arş Gör., Bingöl Üniversitesi vefaadiguzel@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Harold Garfinkel tarafından geliştirilen etnometodoloji teorisini gündelik gerçeklik bağlamında ele almaktır. Etnometodoloji, bireylerin günlük hayatlarını ve eylemlerini toplumsal aktör olan birey üzerinden açıklamaktadır. Bu yaklaşım tarzı, kişilerin rutin hallerini sosyolojik açıdan analiz etmektedir. Sokaktaki insanın eylemi, toplumsal pratikleri ve ihtiyaçları gündelik hayat içerisinde gerçekleşmektedir. Garfinkel gündelik olanın sosyolojisini; rutinler, sözlü gelenekler, ortak yaratılan sosyal ilişkiler ve bu ilişkilerin toplumsal kabulünü konu edinmektedir. Sıradanlık olgusu ve sembolik ilişkiler üzerine gündelik metotlar geliştirilir. Sokaktaki insanların halleri farklı kültürel formlara sahiptir. Günlük yaratılan tüm eylemler toplumsal hayatı anlamaya dönük pratikleri ve söylemleri içermektedir. Bu anlamacı sosyoloji geleneği, sokaktaki bireyi, kültürel açıdan sosyolog kılmaktadır. Etnometodoloji, günlük hayatın aktörleri ve bu aktörlerin günlük sorunlarla baş ederken kullandıkları metotları anlatmaktadır. Etnometodoloji gündelik hayatı yorumlayarak anlamaya çalışır. Dolayısıyla Garfinkel büyük teorilerle değil, günlük hayattaki pratik meselelerle uğraşmıştır. Garfinkel sosyolojisi bu bağlamda sistem teorisine bir eleştiridir. Garfinkel'in amacı, sosyal aktörlere ilişkin gündelik hayatın sosyolojisini geliştirdiği bir takım tekniklerle incelemektir. Garfinkel düşüncesinde öznel bakış açısı bulunmaktadır. Bu bakış açısı, günlük hayatta toplumsal olgularla gerçekleşmektedir. Garfinkel, bireyler günlük hayatlarını nasıl kuruyorlar, nasıl karar alırlar? Sorularını sorarak gündelik hayattaki problemlerle başa çıkabilmek için bireyleri etnometodolojik olarak ele almaktadır. Etnometodolojik kuram; aktör, eylem ve sosyal olgu ilişkisinde yorumcu sosyolojinin yapısal özelliklerini taşımaktadır. Yorumcu sosyoloji geleneğinde bireyin anlam dünyası, eylemleri ve sosyal ilişkileri önemlidir. Etnometodologlar bireyin eylemini, sosyal ödevini, kültürel değerlerini ve toplumsal ilişkilerini analiz ederken bir takım kavramlar kullanmışlardır. Bu kavramlar; pratik, bağlama- gönderimlik, refleksivite, üye ve açıklanabilirlik olarak günlük hayatta işlev görmüştür. Bu çalışmada Harold Garfinkel'in günlük eyleme ilişkin katkıları ve etnometodologların sıkça kullandıkları beş kavram birey açısından analiz edilerek gündelik

pratikler sosyolojik aktörler üzerinden incelenmiştir. Çalışmanın birey eksenli olması mikro-sosyolojiye bir katkı olarak düşünülmüştür.

Anahtar Kavramlar: Gündelik hayat, Etnometodoloji, Garfinkel, Mikro sosyoloji.

MÜZİKOLOJİ BÖLÜMLERİNDE BESTELEME TEKNİKLERİ EĞİTİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ HAKKINDA DÜŞÜNCELER

Vefa TERZİOĞLU

Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,

Müzik Bilimleri Bölümü, vefa.terzioglu@atauni.edu.tr

ÖZET

Uluslararası sanat müziğine has bestecilik geleneğine bağlı olan ülkelerde besteleme teknikleri eğitiminin Müzikoloji bölümleri müfredatlarında önemli yere sahip olduğunu görmek mümkündür. Bu anlamda eski Sovyetler Birliği ülkeleri ve Fransa örneklerini inceleyen bu çalışma besteleme teknikleri eğitiminde adı geçen ülkelerin belli başlı standartlar yakaladıkları hususunu ortaya koymaktadır.

Eğitim-öğretim sürecinde *beste* kavramının yerini belirlerken dünya pratiğini göz ardı etmeksizin bu konuda Türkiye’de etkin ve anlamlı bir örnek oluşturmak adına çalışmada bazı problemlere değinilmiştir. Bu problemlerin başında, ülkemizdeki Müzikoloji bölümleri müfredatlarının çoğunda müzik teorisine yönelik derslerin yeterli sayıda açılmaması gelmektedir. Özellikle Türkiye’nin Doğu illerindeki yükseköğretim kurumlarının Müzikoloji bölümlerinde mesleki açıdan önemli olan müzik teorisi derslerinin açılmaması, söz konusu alanda yeterli bireylerin yetiştirilmesi için bir engel teşkil etmektedir.

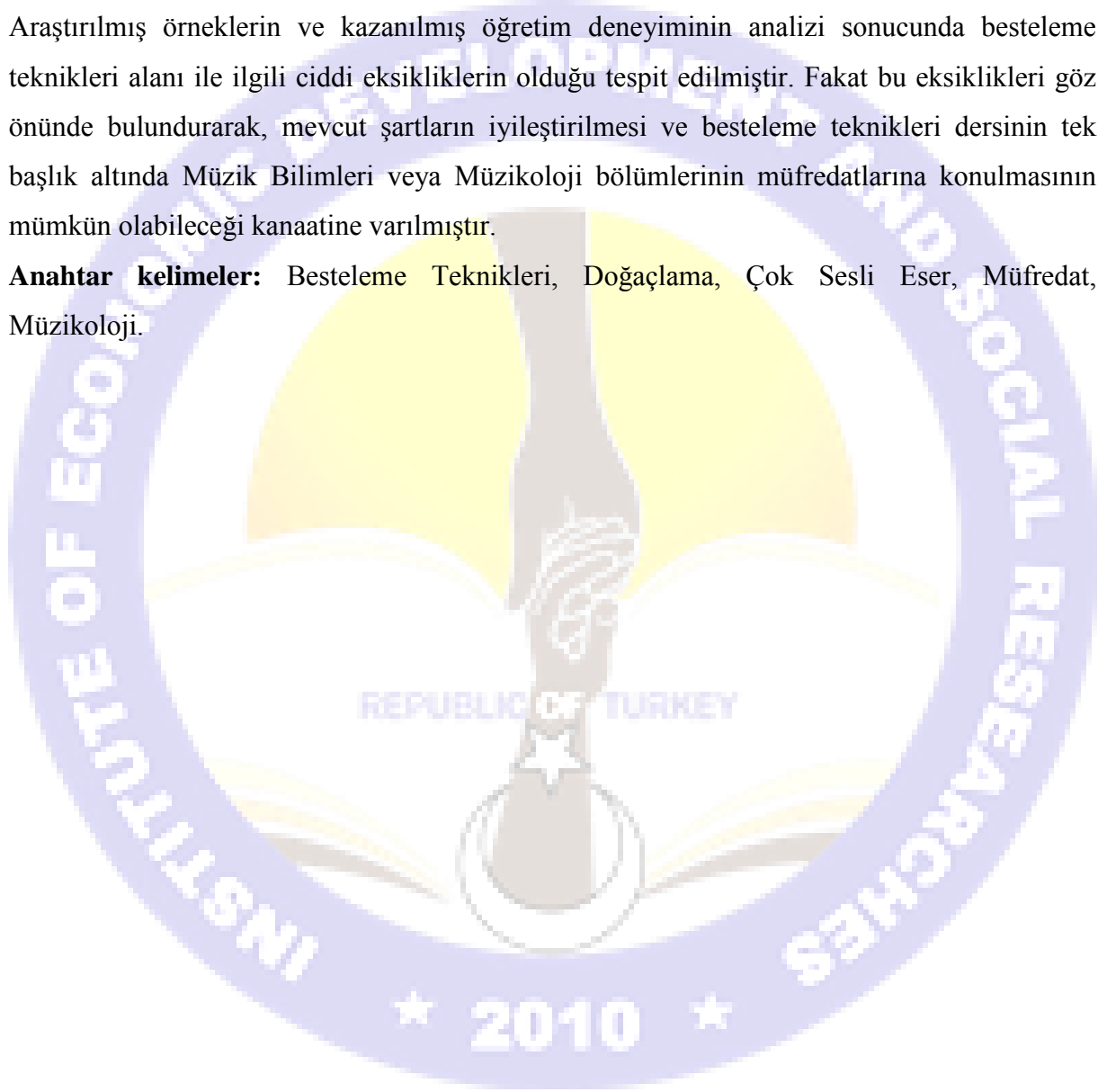
Problemlerden bir diğeri ise Güzel Sanatlar Fakülteleri kapsamında Müzik Bilimleri bölümleri faal iken, artık Konservatuarlarda da açılan Müzikoloji bölümleri besteleme teknikleri konusunda herhangi bir yenilik veya farklılık getirmemektedir. Oysa ki, Avrupa üniversitelerinin müzikolojiye odaklı bölümlerinin müfredatlarında öğrenciye besteleme ve aranjman kabiliyetini kazandıran derslerin sayısı ve konuları takdire şayandır. Türkiye’deki müzik eğitimi sisteminden kaynaklanan mevcut durum incelendiği vakit söz konusu olan besteleme tekniklerine odaklı derslerin tam anlamı ile yürütülebilmesi için gereken koşulların oluşmadığı ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Müzik Bilimleri bölümlerindeki öğrencilerinde sanatsal bakışını güçlendirmeyi ve aynı zamanda yorum yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan bu derste, dünya besteleme pratiğinin kapsadığı yöntemlerden kaçınılmaz olarak uygulanabilmektedir? sorusu hâlen daha cevabını beklemektedir.

Çalışmada Türkiye'deki Müzikoloji bölümlerinin müfredatlarında besteleme tekniklerinin öğrenimine yönelik derslerin yaygınlaştırılması ve zorunlu hale getirilmesi ile beraber bu derslerin dünya standartlarına uygun işlenmesi adına bazı önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada betimsel (Survey) türün tarama modeli kullanılmıştır. Konu ile ilgili yurt dışındaki ve Türkiye'deki öğretim süreçlerini karşılaştırmak amacı ile çok sayıda internet kaynaklarından faydalanılmıştır.

Araştırılmış örneklerin ve kazanılmış öğretim deneyiminin analizi sonucunda besteleme teknikleri alanı ile ilgili ciddi eksikliklerin olduğu tespit edilmiştir. Fakat bu eksiklikleri göz önünde bulundurarak, mevcut şartların iyileştirilmesi ve besteleme teknikleri dersinin tek başlık altında Müzik Bilimleri veya Müzikoloji bölümlerinin müfredatlarına konulmasının mümkün olabileceği kanaatine varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Besteleme Teknikleri, Doğaçlama, Çok Sesli Eser, Müfredat, Müzikoloji.

ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMASI EKONOMİK BÜYÜMEYİ NE YÖNDE ETKİLER?

Yrd.Doç.Dr.Mehmet Zeki AK

Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü mak@sakarya.edu.tr

Arş.Gör.Veysel İNAL

Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümü veyselinal@sakarya.edu.tr

ÖZET

Ülkelerin öz kaynaklarının dışında bir finansman aracı olan dış borçlanma etkin bir şekilde kullanıldığında yatırımları dolayısıyla ekonomik büyümeyi tetikleyen önemli bir unsurdur. Her ne kadar etkin kullanıldığında pek çok olumlu etkisi olsa da etkin kullanılmadığı zaman olumsuz etkileri bir hayli fazla olmaktadır. Dış borcun geri ödeme planlarının düzgün yapılmaması ve faiz giderlerinin planlanandan fazla olması tekrar bir borçlanmaya neden olabilmekte ve ülke ekonomisine oldukça zarar verebilmektedir. Literatürdeki bu tartışmalar ışığında bu çalışmada Türkiye ekonomisinin temel dinamiklerinden olan özel sektörün borçlanmasının ülke ekonomisi üzerindeki etkileri araştırılmaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için en önemli finansman kaynağı olan dış borçlanma, kamu sektörünün olduğu kadar özel sektöründe en önemli finansman kaynağı durumundadır. Ülkemiz özel sektörünün borçlanmasının ekonomiyi ne yönde etkilediğinin araştırıldığı bu çalışmada, literatürde ki çalışmalardan farklı olarak özel sektör dış borçlanmasının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Ekonometrik analizlerde 1970-2016 dönemini kapsayan yıllık veriler ile çalışılmıştır. GSYH büyüme oranları ve özel sektör uzun dönem borcunun GSYH'ya oranı verilerinin kullandığı modelde ilk olarak serilerin durağanlığı sınanmış ve durağanlık derecelerine göre ARDL Sınır Testi yaklaşımı ile seriler arasındaki eşbütünleşme ilişkisi ortaya konmuştur. Analiz sonuçları özel sektör borçlanmasının uzun dönemde ekonomik büyüme üzerinde negatif etkisinin olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: özel sektör borçlanması, ekonomik büyüme, ARDL sınır testi

ORTA ÜST GELİRLİ ÜLKELERDE BANKA TEMELLİ FİNANSAL GELİŞME VE İNOVASYON İLİŞKİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ

Yrd.Doç.Dr.Mehmet Zeki AK

Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü mak@sakarya.edu.tr

Arş.Gör.Veysel İNAL

Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümü veyselinal@sakarya.edu.tr

ÖZET

Finansal gelişme politikaları ile inovasyon arasındaki ilişki orta gelir tuzağı tartışmaları ile birlikte ilgi odağı haline gelmesiyle birlikte konu hakkında yapılan çalışma sayısı da artmıştır. Araştırmacılar finansal gelişme ile inovasyon arasındaki ilişkinin durumunu ortaya koyabilmek amacıyla farklı örneklem grupları ve veri setleri ile pek çok çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu eğilime uyularak,1995- 2016 dönem için orta üst gelir grubunda yer alan benzer ekonomik özelliklere sahip seçilmiş 5 ülke için finansal gelişmişlik düzeyi ile inovasyon arasındaki ilişki incelenmiştir. Finansal gelişmişlik göstergesi olarak pek çok değişken kullanılmaktadır. Çalışmada literatürde en fazla kabul gören özel sektöre verilen kredilerin GSYH'ya oranı verisi kullanılmıştır. İnovasyonu temsilen yine sıklıkla kullanılan yüksek teknoloji ihracatı (imal edilen ihracatın yüzdesi) verisi kullanılmıştır. Ekonometrik analiz kısmında öncelikle seriler arası yatay kesit bağımlılığı araştırılmış ve yatay kesit bağımlılığı olması sebebiyle 2.nesil panel veri testleri kullanılmıştır. Serilen durağanlık mertebeleri Smith vd. (2004) tarafından geliştirilen bootstrap panel birim kök testi ile araştırılmış ve 1. farklarında durağan oldukları görülmüştür. Bu doğrultuda yapılan Westerlund (2008) Durbin-H eşbütünleşme testinde, seriler arasında uzun dönemde eşbütünleşme ilişkisi olduğu görülmüştür. Eşbütünleşme ilişkisinin varlığı seriler arasında nedensellik ilişkisine işaret ettiğinden Dumitrecu-Hurlin (2012) panel nedensellik testi ile ilişkiler incelenmiştir. Test sonuçları seriler arasında nedensellik ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan analizlerden elde edilen sonuçlar; finansal gelişmenin, inovasyonu teşvik ettiği argümanını desteklemektedir. Politika önerisi olarak inovasyon odaklı bir dönüşüm hedefleniyorsa finansal gelişmeye katkı sağlayacak politikalar izlenmesi gerektiği söylenebilir.

**SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ VE KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLAR: KİLİS İLİ ÖRNEĞİ
UNIVERSITY EDUCATION OF SYRIAN STUDENTS AND ITS PROBLEMS: THE
CASE OF KİLİS**

Yadigar POLAT

Yrd.Doç.Dr. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, yadigarpolat@kilis.edu.tr

Muazzez HARUNOĞULLARI

Yrd.Doç.Dr. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, muazzez@kilis.edu.tr

ÖZET

Tunus'ta 2010 yılında başlayan ve Kuzey Afrika ile Orta Doğu ülkelerini etkisi altına alan halk hareketleri sonucu bazı ülkelerde yönetim değişmiş bazı ülkelerde ise yaşanan iç savaşlar sonucu yönetimde değişime gidilmiştir. Suriye'de yaşanan iç savaşın 2011'den bu yana hala bitmemesi milyonlarca insanın farklı ülkelere göç etmesine yol açmıştır. Bu ülkelerden biri olan Türkiye barındırdığı Suriyeli sığınmacı nüfus ile dünyada insani yardım ve destek sağlayan son derece önemli bir ülke olmuştur. Ülkesinde eğitimi yarım kalan Suriyeli genç nüfus Türkiye'de farklı üniversitelerde yarım kalan eğitim hayatlarını sürdürmektedir. Bu üniversitelerden biri de Kilis 7 Aralık Üniversitesi'dir. Bu çalışmanın amacı, Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenim gören Suriye uyruklu öğrencilerin aldıkları eğitime, sosyal ve kültürel ilişkilerine, ekonomik durumlarına, geleceğe yönelik planları ve yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla likert tipi bir anket ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde eğitim gören Suriyeli öğrenciler oluşturmaktadır. Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde kayıtlı toplam 90 Suriyeli öğrencinin tamamına ulaşılmaya çalışılmış, anket yapmaya gönüllü 63 öğrenci ile çalışma yapılabilmektedir. Bu sebeple örneklem sayısı 63 olmuştur. Elde edilen veriler SPSS (Standart Program for Social Sciences) for Windows 20.0 paket programı aracılığıyla işlenmiş ve veri analizi yapılmıştır. Araştırma sonucu, Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi öğrenmede zorluk yaşadıkları, maddi sıkıntı içinde oldukları, bir kısmının okul saatleri dışında part time işlerde çalıştıkları, yaklaşık %82'sinin burs almadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaklaşık %88'i savaş bittiği takdirde ülkelerine dönmek istediklerini belirtmiştir. Eğitim hayatını güvenli ve sağlıklı bir ortamda tamamlayan gençler savaş bittiği takdirde ülkelerine geri dönecek ve ülkelerinin ekonomik kalkınmasında toplumsal hayatın yeniden inşasında önemli rol oynayacak bireyler olarak ülkelerinin geleceğini şekillendireceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Suriye, Kilis, Suriyeli öğrenciler, üniversite eğitimi, uluslararası göç

ABSTRACT

Popular movements that started in Tunisia in 2010 and affected North African and Middle Eastern countries have resulted in a change in management in some countries and civil wars in some countries have resulted in a decline in management. Since the civil war in Syria has not finished since 2011, millions of people have migrated to different countries. Syrian refugee population in the world with one of the hosts of these countries, Turkey has been an extremely important country to provide humanitarian aid and support. Syrians remaining countries young people continue their education half-life education in different universities in Turkey. One of these universities is Kilis 7 Aralık University. The aim of this study is to determine the opinions of the students of Syrian nationality who were educated in Kilis 7 Aralık University in the 2015-2016 academic year on their education, social and cultural relations, their economic situation, plans for the future and on the problems they are experiencing. For this purpose, a likert type questionnaire was developed. The universe of the research is composed of Syrian students studying at Kilis 7 Aralık University. A total of 90 Syrian students registered at Kilis 7 Aralık University were tried to be reached however 63 volunteer students volunteered to conduct the survey. For this reason, the number of samples is 63. The obtained data was analyzed using the SPSS (Standard Program for Social Sciences) for Windows 20.0 package program. As a result of the research, it has been determined that some Syrian students have difficulty in learning Turkish, some are in financial difficulties, some of them work part-time outside school hours, and about 82% of students haven't received scholarship. Approximately 88% of respondents stated that they would like to return to their country if the war is over. The students have positive feelings towards Turkey. When the war is over, young people who complete their education in a safe and healthy environment will return to their countries and shape the future of their country as individuals who will play an important role in the re-establishment of social life in their countries' economic development.

Key Words: Syria, Kilis, Syrian students, university education, international migration

**YEREL ESNAFIN SURIYELİ SİĞİNMACILARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
BELİRLENMESİ: KİLİS İLİ ÖRNEĞİ
DETERMINATION OF LOCAL TRADESMAN'S OPINION IN RELATION TO
SYRIAN ASYLUM SEEKER: THE CASE OF KİLİS**

Yadigar POLAT

Yrd.Doç.Dr. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, yadigarpolat@kilis.edu.tr

Muazzez HARUNOĞULLARI

Yrd.Doç.Dr. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, muazzez@kilis.edu.tr

ÖZET

Dünyada, 1980'li yıllardan sonra artan küreselleşmenin etkisiyle uluslararası insan akışı da hız kazanmıştır. Başta ekonomik nedenler olmak üzere doğal afetler, savaş ve iç karışıklık gibi sebeplerle de ülkeler arasında büyük göç hareketleri meydana gelmektedir. Göçler kalkış ve varış ülkeleri açısından demografik, sosyal, ekonomik açıdan pek çok değişikliklerin yaşanmasına yol açmaktadır. Göç sonucu iş gücü yapısı, rekabet ortamı, kültürel yapıda da farklılıklar söz konusudur. 2011 yılında Suriye'de yaşanan iç savaş sonucu milyonlarca Suriyeli ülke içinde ve dışında yer değiştirmek zorunda kalmış, hatta binlercesi hayatını kaybetmiştir. Suriye iç savaşı neticesinde Suriyeli sığınmacı nüfusunun en fazla olduğu ülke Türkiye'dir. Türkiye'deki sığınmacı nüfusunun yerel nüfusa oranı dikkate alındığında en yoğun nüfuslanmanın yaşandığı il Kilis'tir. Çalışmanın amacı Kilis şehrindeki esnafın Suriyeli sığınmacılara yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla açık uçlu soruları içeren bir anket ölçeği geliştirilmiştir. Amaçlı örneklem yönteminde yer alan ölçüt örnekleme ve tabakalı amaçsal örnekleme yöntemine göre belirlenen 1053 esnaf ile yüz yüze anket yapılmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Standart Program for Social Sciences) for Windows 20.0 paket programı aracılığıyla işlenmiş ve veri analizi yapılmıştır. Kilis esnafının, Suriyeli sığınmacılarla uyum probleminin olduğu belirlenmiştir. Esnafın sorun olarak gördüğü başlıca konular; işsizlik, güvenlik, ev kiralarındaki artış, sosyo-kültürel hayatın etkilenmesi ve çevre kirliliğidir. Kilis şehrinde yaşayan Suriyeli sığınmacı nüfusun yoğunluğu kentteki kültürel etkileşimin etkili ve hızlı bir biçimde yaşanmasına yol açmıştır. Kilis şehrinde özellikle tekstil ve gıda sektörü olmak üzere çeşitli alanlarda iş kuran veya esnafın yanında ve farklı iş kollarında çalışan Suriyeli sığınmacılar yerel ekonomide bir hareketlilik yaşanması yönünde olumlu bir etki yaratmıştır. Suriye'de yaşanan iç savaşın sona ermesi durumunda ülkesine dönecek Suriyeli sığınmacıların Kilis şehrinde ekonomik alanda elde ettikleri deneyimler

Suriye'nin ekonomik ve toplumsal alanda yeniden yapılanmasında oldukça önemli bir etki meydana getirecektir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası göç, mülteciler, Suriyeli sığınmacı, Suriye, Kilis

ABSTRACT

After the 1980s, due to the increasing globalization, the flow of international people in the world has also accelerated. Particularly economic movements, natural disasters, war and internal confusion, also trigger large migration movements among countries. Migrations lead to many demographic, social and economic changes in the countries of migration departure and migration arrival. Migration results in differences in work force structure, competitive environment and cultural structure. With the civil war in Syria in 2011, millions of Syrians had to change places in and out of the country, even thousands lost their lives. Turkey, as a result of the civil war in Syria is the country has the highest population of Syrian refugees. The ratio of the local population of the asylum population in Turkey is highest in Kilis province. The aim of the study is to determine the opinions of tradesman's toward Syrian asylum seekers in the city of Kilis. For this purpose, a questionnaire scale including open-ended questions was developed. A face-to-face questionnaire survey was conducted with 1053 tradesmen determined according to the criterion sampling and stratified purposeful sampling. The obtained data was analyzed using the SPSS (Standard Program for Social Sciences) for Windows 20.0 package program. It has been determined that Kilis tradesman have a deep compliance problem with Syrian asylum seekers. Main issues that tradesmen regard as problems: unemployment, security, the increase in house rents, the influence of socio-cultural life and environmental pollution. The density of the Syrian asylum-seeking population living in the city of Kilis has caused the cultural interaction in the city to take place effectively and rapidly. In Kilis, Syrian asylum seekers who work in various fields, especially in the textile and food sectors, or who work in different business lines beside tradesmen, have had a positive impact on the local economy. With the end of the civil war in Syria, the experiences of the Syrian asylum seekers who will return to their country, will have a considerable impact on Syria's economic and social reconstruction.

Key Words: International migration, refugees, Syrian asylum seeker, Syria, Kilis

**SURİYELİ SİĞINMACILARIN YERLEŞTİKLERİ ALANLARDA KENT KİMLİĞİ
VE KENTSEL ALANIN GÜVENLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
A RESEARCH UPON THE SECURITY OF URBAN AREA AND URBAN IDENTITY
FOR THE SETTLEMENTS WHERE THE SYRIAN REFUGEES LIVE IN**

Yakup BULUT

Prof. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi İİBF, ybulut@mku.edu.tr

Soner AKIN

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi İİBF, sakin@mku.edu.tr

Mehmet DURUEL

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi İİBF, duuel7@gmail.com

ÖZET

Suriye İç Savaşının çıktığı 2010'dan beri Türkiye'nin ortalama 3.5 milyon Suriyeli sığınmacıyı kabul ettiği, bunlardan çok az bir kısmı Konteyner Kentlerde yerleşmelerine karşın çok büyük bir kısmının farklı kentlerde yerleştiği, hatta bu kentlerin belli alanlarında mahalleler oluşturduğu söylenebilir. Bununla beraber kent alanında yerleşik nüfusla birçok alanda iletişim kurdukları ve etkileşimde oldukları da aşikârdır. Toplumsal entegrasyon ve uyum sorunları bir tarafa, aynı sosyal mekanlarda ve birlikte yaşamının getirdiği sorunlar da söz konusu olabilmektedir. Özellikle kent kültürü, kent kimliği ve kent güvenliği açısından bakıldığında farklı algıların ortaya çıktığı söylenebilir. Özellikle süreçten doğrudan etkilenen yerel halkın tutum ve davranışları ile realite arasında bir takım yanlış algıların oluştuğu zaman zaman dillendirilmektedir. Elbette ki, farklı kültürlerin bir arada ve tam bir uyum içinde olması beklenemez, ancak gerekli tedbirlerin alınması ve düzenlemelerin yapılması, farklılıkları zenginliklere dönüştürebilir. Bu bağlamda kentin kültürel entegrasyonu, bir kültür alışverişi şekline dönüşebilirse kentsel güvenlik ve kent kimliği de korunabilir. Sığınmacı da olsanız yasal düzenlemelerin ortak mekânda yaşam alanlarıyla ilgili sağladığı bir takım imkânlar da vardır. Diğer bir ifade ile, farklı statüleri olsa da yerel mevzuatta aynı kentte yaşayanların kamu hizmetlerinden ortak bir şekilde faydalanmalarında zaten bir engel bulunmamaktadır. Nitekim 5393 Sayılı Belediye Yasasının 13. Maddesi "hemşehrilik" ilkesi gereği aynı şehirde yaşayanların hemşehri olduğunu ve o şehrin karar ve hizmetlerine katılacağını ve belediye hizmetlerinden faydalanabileceğini hükme bağlamıştır. Aslında bu coğrafyanın sosyal profilleri incelendiğinde çatışma oluşturacak unsurlardan ziyade birleştirici faktörlerin daha zengin bir ortam oluşturduğu söylenebilir. Hatay ölçeğinde yapılan

bu çalışma, Suriyelilerin yerleştikleri kentsel alanda, kent kültürü, kent kimliği ve kent güvenliği açısından nasıl algılandığı, realite ile algılar arasında benzerlikler veya farklılıkların olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda *öncelikle* literatür bilgileri çerçevesinde bir değerlendirme yapılacaktır, daha sonra saha çalışmasından elde edilen verilerin bir analizi yapılacaktır. Sonuçta teori ile pratik birlikte değerlendirilerek bir takım önerilere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli, Sığınmacı, Kent Güvelliği, Kent Kimliği

ABSTRACT

Since 2010 in which Syria Civil War began, Turkey has accepted an average of 3.5 million Syrian refugees. A few of them have settled in the Container Cities, whereas a very large part is known to be located in different cities, even in certain areas of these cities. However, it is also evident that many inhabitants have communication and influence with the inhabitants of the city. Problems of social integration and harmony can also be related to the problems of living together and in the same social spaces. It can be said that different perceptions have emerged especially in terms of urban culture, urban identity and city security. It is sometimes said that there are some misperceptions between the attitudes and behaviors of the local people directly affected by the process and reality. Of course, it is unlikely that different cultures will coexist and be in perfect harmony. the necessary measures must be taken and regulations must be made. Country differences can turn into riches. In this context, if the cultural integration of the city can be transformed into a cultural exchange, urban security and urban identity can be protected. There are also a number of possibilities that legal regulations provide for their living space in the common space. This also applies to asylum seekers. In other words, there are no obstacles to common use of public services for those living in the same city, even though they have different statutes. As a matter of fact, Article 13 of the Municipal Law No. 5393 recognizes that those living in the same city would be accepted as the "city citizen" as a principle would be followed. Herein, they will join the city's decisions and services and can benefit from municipal services. In fact, when social profiles of this geography are examined, it can be said that the unifying factors constitute a richer environment from the elements that will form conflicts. This work on the Hatay scale is concerned with how the Syrians are perceived in terms of urban area, urban culture, urban identity and urban security. It aims to reveal whether there are similarities or differences between reality and perceptions. In this context, an evaluation will first be made within the framework of the literature information, and then an analysis of the data obtained from the

field study will be made. In conclusion, a number of suggestions will be given by evaluating the theory and practice together.

Key Words: Syrian, Asylum-seeker, Urban Security, Urban Identity

**TÜRKİYE’NİN SINIR VE BÖLGE GÜVENLİĞİ POLİTİKALARINA KARŞI
SOSYAL MEDYADA OLUŞTURULAN ALGILARIN İRDELENMESİ
THE EVALUATION OF PERCEPTION CREATED ON THE SOCIAL MEDIA
PLATFORMS ABOUT TURKEY’S REGIONAL SECURITY AND BORDER POLICY**

Yakup BULUT

Prof. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi İİBF, ybulut@mku.edu.tr

Abdullah AYDIN

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi İİBF, abdullahaydin01@hotmail.com

Soner AKIN

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi İİBF, sakin@mku.edu.tr

ÖZET

Türkiye’nin stratejik konumu ve dünyada en çok sığınmacı ve göçmeni barındırması veya bunlara maruz kalması, başta güvenlik olmak üzere beraberinde birçok sorunun da yaşanmasına neden olabilmektedir. Bu sorunları, gerek uluslararası hukuk gerekse Türkiye’nin kendi amaçları bakımından etkin ve adaletli bir şekilde çözülmesi için çok boyutlu ve çok hassas politikaların üretilmesi gerekmektedir. Diğer bir ifade ile gerek diplomasi gerekse operasyonel iradenin net bir şekilde ortaya konması gerekmektedir ki, Türkiye’nin önemli ölçüde bunu başardığı söylenebilir. Nitekim halen devam eden “Afrin Operasyonu”, daha önce yapılan “Fırat Kalkanı Hareketi” bu çerçevede değerlendirilebilir. Türkiye’nin Uluslararası hukuktan kaynaklanan bu meşruiyeti ve bölgede kendi komşularıyla bir toprak mücadelesinin yapılmadığını tam tersine bölgenin huzur ve güvenliği için farklı isimlerde oluşturulan terör örgütleriyle mücadele edildiğini deklere etmesi, bölgede farklı emel ve amaçları olan yapı ve devletleri rahatsız etmiştir. Başta ABD olmak üzere Türkiye’nin sözde dostu olan ülkelerin uluslararası müttefiklik ve dostluk anlayışı, izledikleri politikalar nedeniyle düşmanca yaklaşımların olduğu bir sürece dönüşmeye başlamıştır. Batılı devletlerin yanı sıra coğrafyada yer alan, Katar hariç bir kısım Arap devletleri de Türkiye aleyhtarlığı konusunda algı oluşturmaya çalışmıştır. Özellikle, söz konusu ülkelerin basın-yayın kuruluşları ve sosyal medya örgütleri, bu coğrafyanın, İslam dünyasının ve Türkiye’nin itibarsızlaştırılmasına yönelik algı operasyonlarına giriştikleri görülmektedir. Oysa ki, bugün Ortadoğu ölçeğinde hedeflenen misyon, “İslam Medeniyetinin” yok edilmesi veya yara almasıdır. Eğer, İslam ülkelerinin birlik ve beraberliği olmazsa ve bu ülkelerin Türkiye’nin bu bağlamdaki rolünü görmezden gelirse, birimizi diğerinin aleyhine kullanmak he zaman

mümkün olacaktır. *İşte bu çalışma*, Türkiye'nin sınır ve bölge güvenliği için öngördüğü politikaları, uluslararası meşruiyetin, Birleşmiş Milletler ve Güvenlik Konseyi açısından irdelemekle beraber, Türkiye'ye karşı oluşturulan algının boyutlarını ve amaçlarını ortaya koymaya amaçlamaktadır. Bu çerçevede öncelikle sınır ve bölge güvenliği üzerinde durulacak, daha sonra Türkiye'nin bölgede yaptığı operasyonların amaçları belirlenerek bu konuda gerek uluslararası gerekse ulusal ölçekte oluşan veya oluşturulan algıların bir tartışması yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bölge güvenliği, Sosyal Medya, Algı, Afrin

ABSTRACT

Turkey's strategic location and is critical to host the most refugees and migrants in the world. Exposure to these events can lead to many problems, especially security. These issues need to correctly interpret international law in Turkey both for its own purposes. It is necessary to produce multidimensional and very sensitive politics in order to solve them effectively and justly. In other words, both diplomacy and operational interest must be clearly demonstrated. Turkey is said to substantially achieve it. As a matter of fact, the ongoing "Afrin Operation" and the "Euphrates' Shield Movement" that have already been constructed can be evaluated in this framework. Turkey arising from international law and legitimacy in this area is on a different line as if there have been a struggle for the land of their neighbors. On the contrary, it is important that the region battles against terrorist organizations formed with different names for peace and security. It has disturbed the structures and states with different aspirations and aims today. At first international understanding and friendship alliance of Turkey's so-called friendly countries including the US, has changed to be surprising. The current process has begun to turn into a process where there are hostile approaches due to the policies it follows. Located in geography as well as Western states, a number of Arab states except Qatar have also been trying to create a perception which is in opposition to Turkey. In particular, the media and media organizations of the countries in question serve this. The media, is engaged in the operation to pull down the overall perception. especially the geography of the Islamic World and Turkey. However, the goal today in the Middle East is to destroy the "Islamic Civilization" or to get injured. In the absence of these countries Turkey's unity and solidarity of Islamic countries to ignore the possibility may arise role in this context. It will always be possible to use our unit against someone else. That study discusses the policies for security of Turkey's border and treats the international legitimacy, the United

Nations and the Security Council. The perception created against Turkey is tried to be demonstrated via the size and goals. This framework will focus primarily on border and regional security. It will then determine the purpose of his operations in the region of Turkey. There will be a debate on the perceptions that are formed or created at the international and national level.

Key words: Regional security, Social Media, Perception, Afrin

KIRSAL BÖLGELERDE SAĞLIK HİZMETLERİ VE SAĞLIK EĞİTİMLERİNİN EKSİKLİĞİ SONUCU KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Öğr.Gör. Yasemin AĞAOĞLU

Kavram Meslek Yüksek Okulu İstanbul

yasemin.agaoglu@kavram.edu.tr

ÖZET

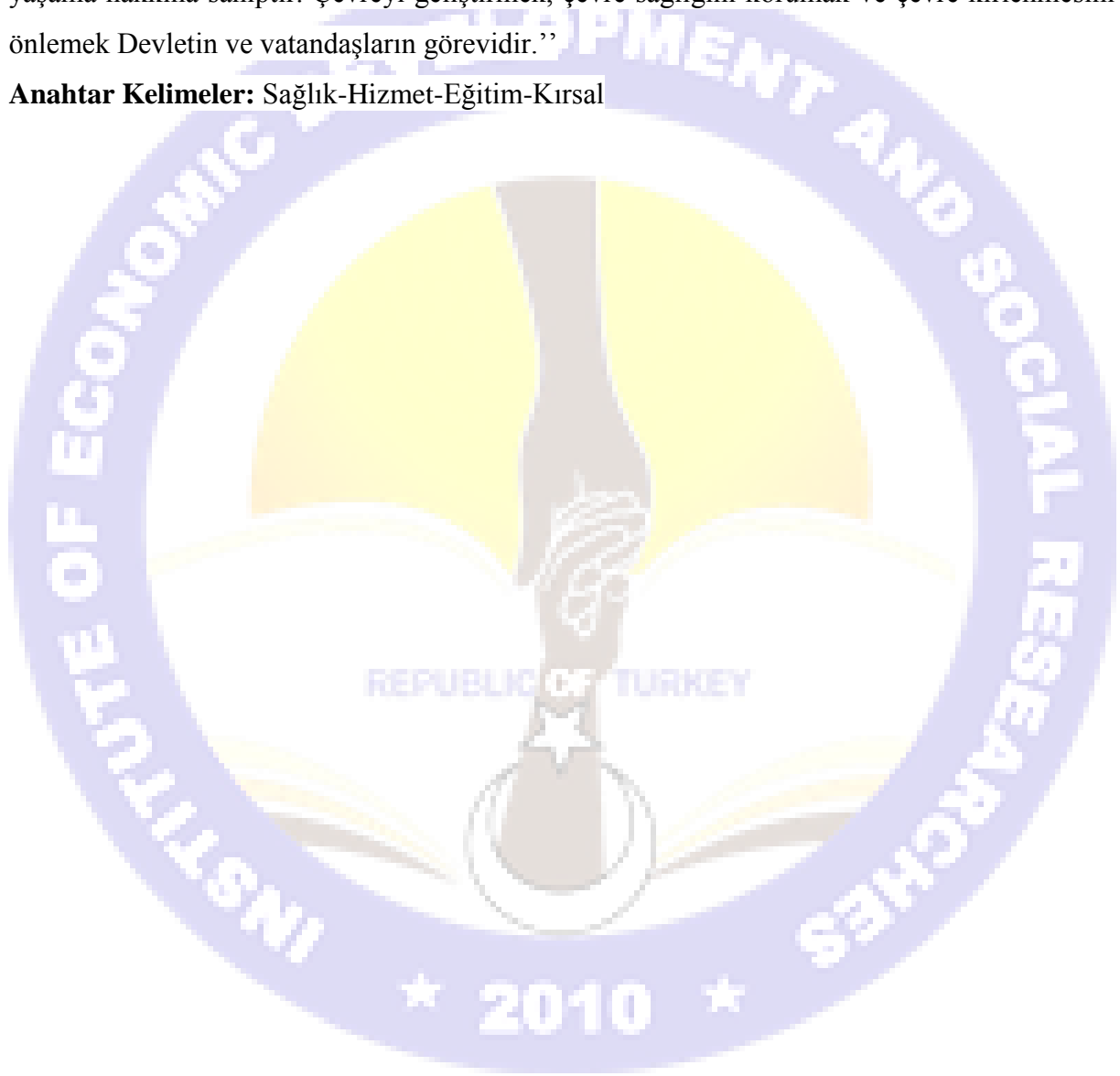
İnsanların, çok farklı türdeki konutlarda, yaşamlarını toplu ya da dağınık şekilde sürdürmelerine yerleşme denir. Kır yerleşmeleri, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin birlikte yapıldığı ya da ön plana çıktığı yerleşmelerdir. Kırsal yerleşmelerin bazılarında yerleşik hayat tarzı (köy gibi), bazılarında konar - göçerlik veya yaylacılık gibi yarı yerleşik tarz görülür. Kırsal kesimde yerleşmeler toplu ve dağınık olmak üzere ikiye ayrılır. Kırsal bölgelerde yaşayanların maddi olanakları beklenenden çok daha az düzeydedir ve bu durum o bölgeler için sosyo-ekonomik kalkınma için büyük bir eksikliklerdir. Bu durumun iyileştirilmesi için yapılması gereken işlemin genel olarak tarım alanında kalkınmanın sağlanmasının yeterli olması düşüncesi tek başına doğru ve yeterli değildir. Bu bölgelerde genel olarak sağlık alanında büyük bir açık vardır. Burada yaşayan kişilere sağlık ve sağlık hizmetleri konusunda yeterli hizmet ve eğitim verilmemektedir. Kişiler sağlıkları ile ilgili birçok konuda bilinçsizdir.Çünkü bu bölgeler de nüfus yoğunluğu az olduğu için sağlık hizmeti verecek sağlık ocağı, hastane, sağlık evi gibi birçok sağlık kuruluşu bulunmamaktadır. Bu nedenle bu bölgelerde yaşayan kişiler karşılaştıkları sağlık sorunlarında yakın mesafede bulunan kasaba ve ya kentlere ulaşmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durumda da ulaşım güçlüğü ve çoğu zaman geç kalınma nedeniyle istenmeyen sonuçlar ile karşılaşmaktadır. Sağlık alanında verilmesi gerekli olan eğitimin bu bölgelerde verilmemesi, salgın hastalıklara, kulaktan dolma bilgilerle yapılan tedavilere ve bunların sonucunda da ölüm ile neticelenen durumlarla neden olmaktadır. Sağlık hizmetleri kapsamında olan koruyucu sağlık hizmetleri ve tedavi edici sağlık hizmetleri bu bölgelere verilmemektedir. Çoğu kırsal yerleşme alanlarında sokaklarda veya evlerin yakınında çöplükler, ahırlardan çıkarılan hayvan gübrelerinin biriktirildiği yığınlar ortalık yerlerde bulunmaktadır. Bu durumda burada salgın hastalıkların ortaya çıkması da kaçınılmaz bir son olmaktadır.

SONUÇ

Nüfusu ne kadar az olursa olsun her köyde mutlaka sağlık ocağı ve en az bir doktor bulunmalıdır. Çünkü özellikle doğu illerimizde yaşanan zorlu kış şartları da göz önünde bulundurulduğunda acil bir durumda başka bir köye ya da merkeze zamanında gitmek

neredeşye mucize gibidir. Aynı zamanda bu bölgede yaşıyan insanlara verilmeyen sağlık eğitimi, yaşıyan olumsuzluklara bir yenisini eklemektedir. Bu bölgelerde yaşıyan kişilere, çevre temizliği, kişisel hijyen, aile planlaması, sosyal ve fiziksel çevre temizliği, hastalıklardan korunma yolları, hastalıklara karşı ilk müdahale yani çevreye ve kişiyeye yönelik sağlık hizmetleri gibi önemli konularda eğitim verilmesinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Çünkü; Anayasanın 56. Maddesi'nde belirtildiği gibi "Herkes sağlık ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların görevidir."

Anahtar Kelimeler: Sağlık-Hizmet-Eğitim-Kırsal

MISIR HİLÂL-İ AHMER CEMİYETİ'NİN BALKAN SAVAŞLARI DÖNEMİNDE OSMANLI DEVLETİ'NE YAPTIĞI YARDIMLAR

Yeliz USTA

Yrd. Doç. Dr. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

ÖZET

On dokuzuncu yüzyılda ateşli silahlar teknolojisindeki gelişmeler, savaş alanlarındaki ölü ve yaralıların sayısının korkunç derecede artmasına ve yaralıların kurtarılmasının güçleşmesine neden oldu. Bu gelişmelerin de etkisiyle hasta ve yaralı askerlere yardım etmenin bir insanlık vazifesi olduğu fikri kabul gördü. Bu doğrultuda 8 Ağustos 1864 tarihinde Cenevre’de düzenlenen kongrenin ardından 22 Ağustos 1864’te Cenevre Sözleşmesi imzalandı. Bu sözleşme, sağlık görevlilerinin savaş sırasındaki durumları ile yaralı askerlere ve halka yapılacak yardımların yanı sıra doğal afetler, salgın hastalıklar gibi meseleleri de kapsıyordu. Sözleşmenin imzalanmasıyla birlikte her ülke, kendi Kızılhaç teşkilatını kurmaya başladı. Cenevre Sözleşmesi’nin Osmanlı Devleti tarafından imzalanması ise 5 Temmuz 1865 tarihinde gerçekleşti. Doktor Abdullah Bey’in girişimiyle 1868 yılında Hilâl-i Ahmer’in temellerini oluşturan *Mecruhin ve Marda-yı Askeriyye İmdat ve Muavenet Cemiyeti* tesis edilmişse de Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti 1877 yılında “kızıl haç” sembolü yerine “hilâl-i ahmer” yani kızıl ay sembolünü kullanacağını ilan ederek yeniden kurulmuş oldu. Özellikle Balkan ve Birinci Dünya Savaşları’nda önemli yardım faaliyetlerinde bulunmuş olan Hilâl-i Ahmer Cemiyeti, askeri kurumlarla ve yine dönemin diğer yardım cemiyetleriyle işbirliği yapmıştı. Bunun yanı sıra, Avrupa’nın bazı büyükşehirlerinde Osmanlı tebaaları tarafından iane komisyonları kurulmuştu. Mısır, Hindistan, Bosna ve Hersek gibi İslam ülkelerinde teşkilatlanan Hilâl-i Ahmer Cemiyetleriyle birlikte hareket edilerek önemli yardımlar sağlanmıştı. Özellikle 1877 gibi oldukça erken bir tarihte İskenderiye ve Kahire’de teşkilatlanan Mısır Hilâl-i Ahmer Cemiyeti’nin yardımları önemlidir. Cemiyet, Balkan Savaşının ilanının ardından iane toplamaya başlayıp İstanbul’a göndermekle kalmamış ayrıca yaralı ve hasta düşen Osmanlılara yardım için doktor ve hasta bakıcılardan oluşan tam donanımlı bir sıhhiye heyetini de İstanbul’a göndererek muhacirler için bir hastane açmıştır. Bu çalışmada, Mısır Hilâl-i Ahmer Cemiyeti’nin Balkan Savaşları sırasında yaralı Osmanlı askerlerinin tedavileri ve Müslüman muhacirlerin ihtiyaçlarının karşılanması için yaptığı yardımlar araştırılacaktır. Böylece Mısır toplumunun, Balkan Savaşları döneminde Osmanlı Devleti’ne olan katkısı ve etkisinin anlaşılması hedeflenmektedir. Çalışma, Başbakanlık

Osmanlı ve Kızılay arşivleri belgelerinden ve ilgili telif ve tetkik eserlerden yararlanılarak hazırlanacaktır.

Anahtar kelimeler: Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti, Mısır Hilâl-i Ahmer Cemiyeti, Balkan Savaşları, Yardımlar.

İŞ YERİNDE YALNIZLIK: İHMAL EDİLMİŞ BİR ÇALIŞMA ALANI LONELINESS IN WORKPLACE: A NEGLECTED AREA OF STUDY

Belgin AYDINTAN

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, abelgin@gazi.edu.tr

Yiğithan ERKÖSE

Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, erkoseyigithan@gmail.com

ÖZET

Bugün iş yerleri, modern insanın, hayatının büyük bir kısmını geçirdiği sosyal yapılardır. Dolayısıyla iş yerlerinde deneyimlenen yalnızlık, bireyler üzerinde son derece etkilidir. Bu yalnızlık türü, kendisine has bir özellik olarak yalnızca iş yeri sınırları içerisinde yaşanmaktadır. Yani bireyler, iş dışındaki sosyal hayatlarında yalnızlık hissetmeseler bile, iş yeri sınırları içine girdiklerinde derin bir yalnızlık hissine kapılabilmektedirler. İş yerinde yalnızlık, kişiye ve çevreye bağlı sebeplerden kaynaklanabilmektedir. Örneğin kişinin çok çekinden olması, sosyal temastan kaçınması, gibi kişisel faktörler ya da içinde bulunulan örgüt iklimi, örgüt kültürü, rekabet gibi çevresel faktörler, iş yeri yalnızlığının ortaya çıkmasına ya da şiddetlenmesine sebep olabilmektedir. Yerli ve yabancı literatürdeki ampirik araştırmalarda tespit edildiği üzere iş yeri yalnızlığı; örgütsel bağlılık, performans, sosyal fobi, örgütsel güven, iş tatmini, örgütsel sinizm, sosyal destek eksikliği, işkoliklik gibi birçok kavramla bağlıdır ve aralarında anlamlı ilişkiler vardır. Buna rağmen üzerinde çok fazla çalışma yapılmamıştır ve tam anlamıyla ihmal edilmiş bir araştırma alanıdır. İnsan kaynakları yönetiminin temel amaçlarından olan; çalışan verimliliğinin artırılması ve iş yaşam kalitesinin sağlanması için, günümüzde milyonlarca insanı ilgilendiren bu kavram üzerinde daha fazla çalışılması, hem organizasyonlar hem de çalışanlar için son derece önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Yeri, Yalnızlık, İnsan Kaynakları Yönetimi

ABSTRACT

Today, workplaces are social constructs that modern people spend most of their lives in. Therefore, the loneliness experienced at work places is extremely influential on the individual. This type of loneliness, as a characteristic of its own, is only experienced within the boundaries of the workplace. In other words, even if they don't feel lonely in their social lives outside of work, they may feel a deep sense of loneliness when they enter business boundaries. Loneliness in the workplace can be caused by the reasons connected to the person

and the environment. For example, personal factors such as shyness and avoiding social contact or the environmental factors such as organizational climate, organizational culture and competition can lead to the emergence or exacerbation of workplace loneliness. As determined by empirical research in domestic and foreign literature, workplace loneliness is related with organizational commitment, performance, social phobia, organizational trust, job satisfaction, organizational cynicism, lack of social support, and work-relatedness and there are significant relationships between them. Despite this, there is not much work done on it and it is a field of research that is completely neglected. To increase employee productivity and ensure the quality of work life (which two of the main objectives of human resources management are), more work on this concept is extremely important for both organizations and employees.

Keywords: Workplace, Loneliness, Human Resources Management

ERDEM BAYAZIT'IN ŞİİRLERİNDE MODERNİZM ELEŞTİRİSİ THE CRITICISM OF MODERNISM AT ERDEM BAYAZIT POETRY

Yılmaz EVAT

Yrd. Doç. Dr. Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, yilmazevat@hotmail.com

Kudret Safa GÜMÜŞ

Okt.Aksaray Üniversitesi, Şereflikoçhisar BCMYO, kudretsafagumus@aksaray.edu.tr

ÖZET

Modernleşme; gelişmekte olan toplumların, batı toplumlarına benzer aşamalardan geçecekleri düşüncesinden hareketle ortaya atılan bir kavramdır. Modernleşme en basit şekilde, modernliğe doğru atılan adımın oluşturduğu süreci ortaya koymaktadır. Modernizm ise bir aydınlanma projesi olarak ortaya çıkmış ve zaman içinde bazı değişimler göstererek günümüze kadar gelmiştir. Aydınlanma felsefesi ile birlikte başlayan gelişmeler, güçlü olmayı da beraberinde getirmiştir. Güçlü olmanın kaynağı, bilginin üretimine ve gelişmeye olan bağlılık olmuştur. Böylece güçlü ve yeni olan, geleneğe hükmetmeye başlamıştır. Bunun sonucunda, geleneksel yaşam tarzının yerini modern hayat almıştır.

Dinden beslenen geleneksel hayat, öte dünyayı da içerdiği için insan hayatını bütün bir şekilde kuşatmaktadır. Bu bütünlük, modernizmle bozulmuş, bu durum da modern insanın ruhunda ciddi yaralar, bunalımlar oluşturmuştur.

Modernizm, dinî ve geleneksel değerleri reddetmektedir. Bu durum, dindar sanatçılardan büyük tepki çekmektedir. Türk edebiyatında dinî değerleri esas alan bir sanat damarı mevcuttur. 1940 yılında doğmuş olan şair, yazar ve siyasetçi olan Erdem Bayazıt da İslâmî damardan beslenen bir edebî şahsiyet olarak karşımıza çıkmaktadır.

Erdem Bayazıt; modernizme karşı çıkmakta, eserlerinde modern hayatın geleneksel değerler üzerindeki etkisini irdelemektedir. Erdem Bayazıt'a göre modern insanın manevî değerleri oldukça zayıflamıştır. Ona göre makinenin esiri olmuş modern insan; inanca, mabede, toprağa, insana ve aşka veda etmiştir.

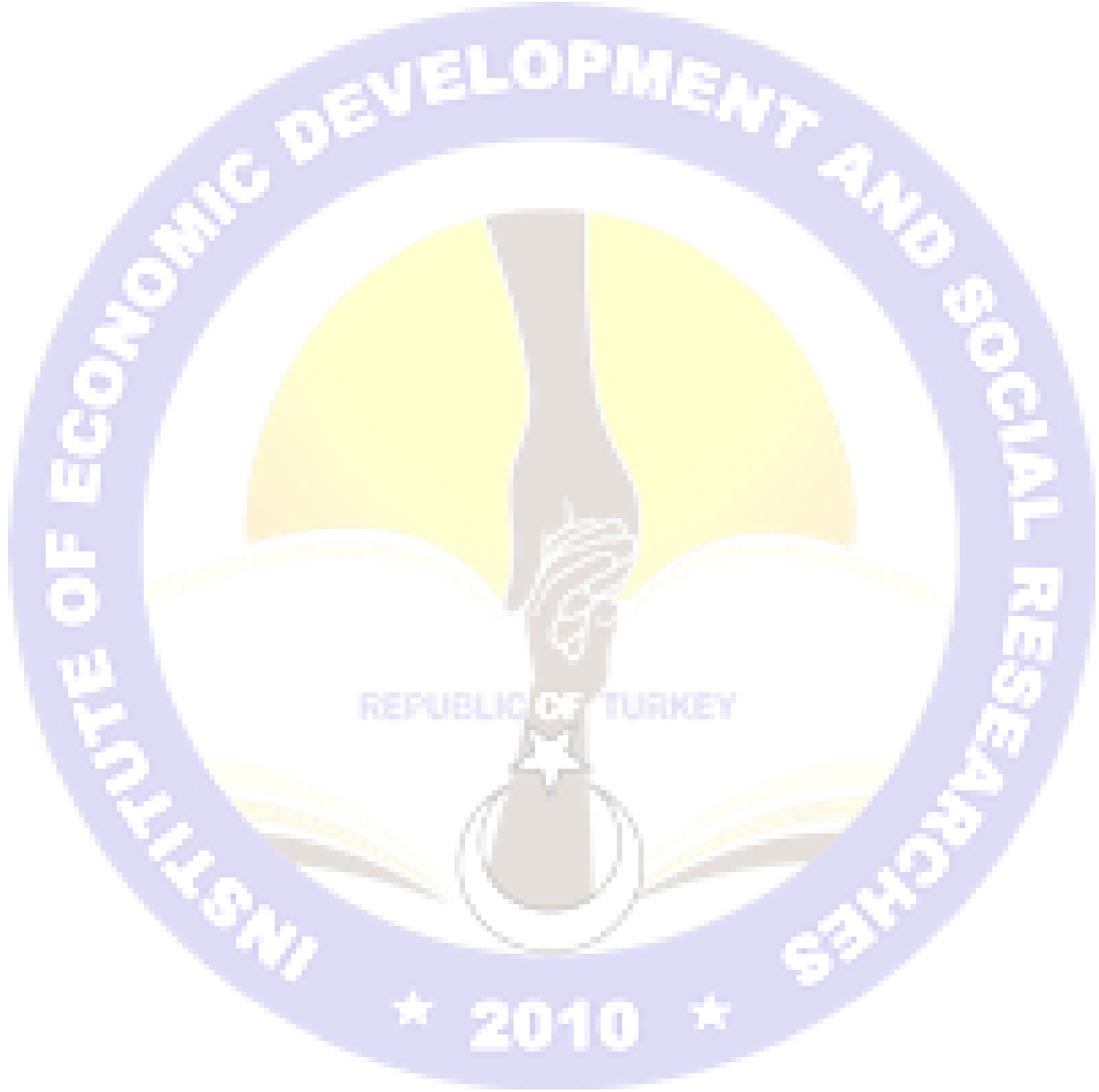
Erdem Bayazıt şiirlerinde put, karanlık, beton, duvar, apartman, makine, şehir, kâbus, çıplak, ihanet, intihar, boğulmak, susuzluk, ölü, mezar, kalabalık, yabancı ve yalnızlık gibi kelimeleri modernizmi eleştirmek için kullanmaktadır. O, şiirlerinde modernizmin panzehiri olarak Kur'an'ı, iman, aşkı, inancı, sevgiyi ve toprakla barışmayı göstermektedir. Şair, müminlerin çalışmayla, şevkle, sabırla modernizmi yeneceğini dünyaya barışı ve huzuru getireceğini

şiiirlerinde ifâde etmektedir. İnsanlığın gelecek zamanlarda yeni bir diriliş yaşayacağına bütün ruhuyla inanan Erdem Bayazıt, modernizm bir gün biteceğine inanmaktadır.

Bu çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılarak Erdem Bayazıt'ın şiirleri modernizm bağlamında irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Modernizm, İslâm, Diriliş, Erdem Bayazıt.

MEHMET ÂKİF İNAN'IN ESERLERİNDE İRK VE İRKÇİLİK THE RACE AND RACISM'S OF MEHMET AKIF INAN WORKS

Yılmaz EVAT

Yrd. Doç. Dr. Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, yilmazevat@hotmail.com

Kudret Safa GÜMÜŞ

Okt. Aksaray Üniversitesi, Şereflikoçhisar BCMYO, kudretsafagumus@aksaray.edu.tr

ÖZET

Türkiye’de yetişmiş kıymetli bir fikir ve sanat adamlarından olan Mehmet Âkif İnan, ayrıca bir sivil toplum önderi olarak karşımıza çıkmaktadır. Divan şiiri ile günümüz arasında bir köprü vazifesi üstlenen ve Türk şiirine yeni bir ses kazandıran İnan, şiirlerine; dini, tarihi, geleneği, sosyal konuları sade bir ifade biçimiyle yansıtabilmiştir. İnan’ın şiirleri, yerli düşüncenin mahsülü ve geleneğin her daim sesi olmuş ve her zaman toplumun hafızasında önemli bir yer edinmiştir.

Kendisini İslâm davasına adanmış olan İnan, Tanzimat’tan bu yana yaşanan değişime oldukça fazla kafa yormuştur. Ona göre ülkemizde Tanzimat’tan bu yana değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişikliklerinin biri de ırkçılık kavramı minvalinde gerçekleşmiştir.

İrkçilik; çeşitli insanlar arasındaki biyolojik farklılıkların, sosyal veya bireysel durumları ortaya koymak üzere, bir ırkın diğerlerinden üstün olduğuna ve diğerlerine hükmetmeye hakkı olduğuna duyulan inanış olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnan, ırkçılık fikrinin Osmanlı İmparatorluğunu yıkmak ve İslâm birliğini parçalamak için Yahudi aydınlarca Avrupa’da üretildiğini ifade etmektedir. Batı, Osmanlı içinde attığı ırkçılık tohumuyla İslâm coğrafyasını işgale uygun hâle getirmeyi amaçlamıştır. Bununla birlikte İnan, ırkçılık fikrinin İslâm milletlerinin geneline yayılmadığı hâlde, özellikle devlet yöneticileri ve aydınlar tarafından rağbet görüp uygulandığı kanaatindedir.

Müslümanların kardeş olduğuna inanan Mehmet Âkif İnan, hem kendi ırkını hem de bütün İslâm milletlerini sevmektedir. Yeryüzündeki insanlar arasında ayrımcılığa da karşı olan İnan, ırk fikrine din bağlamında yaklaşmıştır. İnan, inançsızların ve müminlerin ayrı milletler olduğunu savunmaktadır.

Mütefekkir İnan, şanlı bir geçmişe sahip olan milletimizin yaşadıklarını başka milletlerin yaşaması hâlinde tarihten silineceğini ifade etmektedir. İnan’a göre, milletimizin varoluşu, Haçlı seferlerini unutmadan yaşamasına bağlıdır.

Bu çalışmada; doküman inceleme yöntemi kullanılarak Mehmet Âkif İnan'ın eserlerinde ırk ve ırkçılığa dair görüşleri irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Âkif İnan, Batılılaşma, İslâm Medeniyeti, Irk, Irkçılık.

İKM KAPSAMINDA TMS 19 ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR STANDARDININ RAPORLANMASI

Abdulkadir BİLEN

Prof. Dr. Dicle Üniversitesi, abilen@dicle.edu.tr.

Yunus YILMAZ

Öğr. Gör. Yunus YILMAZ, Dicle Üniversitesi yunus.yilmaz@dicle.edu.tr

Muzaffer BAYRAM

Doktora Öğr., Dicle Üniversitesi muzafferbayram@yahoo.com

ÖZET

Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) gelişen ticari işlemlerin doğal bir sonucu ortaya çıkmış bir kavramdır. Uluslararası muhasebe standartları kurulu tarafından yayınlanan bu standartlar sürekli olarak güncellenirler. Bu standartlar özellikle bir ülkedeki büyük ölçekli şirketlerin diğer ülkelerin büyük ölçekli şirketleri ile ticari ilişkilerinde ortak bir dil olması bakımından ayrıca önem arz etmektedir.

UMS'nin Türkiye uygulaması olan Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 19 çalışan haklarının muhasebeleştirilmesi ve raporlanması konularını düzenleyen bir standarttır. TMS 19 Standardı, çalışanlara sağlanan tüm faydaları içerir. Zaman içerisinde çalışanların hak talepleri genişledikçe buna paralel olarak çalışan haklarının muhasebeleştirilmesi karmaşık bir hâl almıştır. Standarda göre çalışan hakları dört başlık altında ele alınmıştır. Bu çalışmada "TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar" standardı ele alınmış, ilgili standardın insan kaynakları muhasebesi çerçevesinde değerlendirilmesi ve raporlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnsan Kaynakları Muhasebesi, Türkiye Muhasebe Standartları, Çalışanlara Sağlanan Faydalar,

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İL EKONOMİSİNE KATKISI: DİCLE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Abdulkadir BİLEN

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi, abilen@dicle.edu.tr

Yunus YILMAZ

Öğr. Gör., Dicle Üniversitesi, yunus.yilmaz@dicle.edu.tr

Erkan BULDİ

Yük.Lis.Öğr., Dicle Üniversitesi, erkanbuldi@hotmail.com

ÖZET

Üniversiteler eğitim-öğretim faaliyetleri dışında doğal bir süreç olarak buldukları kentin ekonomik kalkınmasında da önemli bir paya sahiptirler. Hatta denilebilir ki Türkiye’de her kente en az bir üniversite açılması fikri, üniversitelerin bilimsel faydalarının yanısıra o kentin ekonomisine katkı sağlama amacını da barındırmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, Dicle Üniversitesinin gelir, istihdam ve harcama bakımından il ekonomisine yaptığı katkıyı tespit etmek, ayrıca öğrencilerin harcama durumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemek ve Diyarbakır ekonomisine katkısını belirlemektir.

Çalışma, Dicle Üniversitesi’nde öğrenim gören 381 öğrenciye uygulanan 25 soruluk bir anket aracılığıyla yürütülmüştür. Anket öğrencilerin kayıtlı oldukları bölüm, öğrenim türü, cinsiyet, medeni durum, aile ikametgâhı, aile gelir düzeyi, aylık harcama tutarı ve aylık harcama kalemlerine göre harcamalarının dağılımı, barınma ve Diyarbakır’da yaşama maliyetlerini kapsamaktadır. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların büyük bir bölümü ailelerinin yanında veya KYK yurdunda kalmaktadır. Harcamalar açısından en önemli kalemler barınma, beslenme ve giyim olarak belirlenirken; Tıp ve Hukuk Fakültesi öğrencileri ders kitaplarına diğer fakültelere göre daha fazla harcama yapmaktadırlar. Diyarbakır kentindeki yaşam maliyetini ise katılımcıların büyük çoğunluğu normal bulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İl Ekonomisi, Öğrenci Harcamaları, Harcama Analizi, Diyarbakır, Dicle Üniversitesi.

**PROBLEM DAVRANIŞLARIN ORTADAN KALDIRILMASINDA
İŞLEVSEL İLETİŞİM ÖĞRETİMİN KULLANIMI: BETİMSSEL ANALİZ
ÇALIŞMASI**

Elif Sazak Pınar

Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi elifsazak@hotmail.com

Yusuf Alpdoğan

Kızıltepe RAM kaakyusuf.65@hotmail.com

ÖZET

Bu araştırmada, problem davranışların azaltılmasında/ortadan kaldırılmasında kullanılan işlevsel iletişim öğretimin kuramsal temelleri ve uygulamaları hakkında bilgi vermek, yapılan ulusal ve uluslararası çalışmaları inceleyerek belirli kriterler doğrultusunda değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Araştırmada, işlevsel iletişim öğretimin, problem davranışları ortadan kaldırma üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalar, nitel araştırma türlerinden betimsel analiz kullanılarak incelenmiştir.

İlgili çalışmalara ulaşmak için problem davranış (problem behavior), işlevsel iletişim öğretimi (functional communication training) gibi anahtar sözcükler kullanılmıştır. Araştırma, Yüksek Öğretim Kurulu'nun internet sitesinden, Abant İzzet Baysal Üniversitesi kütüphanesinin veri tabanından ve Akademik Search Complete veri tabanında elektronik tarama yapılarak gerçekleştirilmiştir. Taranan çalışmalar arasından önceden belirlenen a) işlevsel iletişim öğretim programını betimlemeleri, b) işlevsel analiz-işlevsel değerlendirme uygulamalarını betimlemeleri ve c) ilgili çalışmanın tek denekli araştırma yöntemlerinden biriyle gerçekleştirilmiş olması kriterlerine uygun olarak yapılan çalışmalar incelenmiştir. Araştırmada, 1985-2017 yılları arasında işlevsel iletişim öğretimi yapılarak gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası toplam 29 adet çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan, araştırma kriterlerine uyan toplam 23 tek denekli çalışma, araştırmanın amaçları doğrultusunda içerik analizi yapılarak incelenmiştir. 1990-2010 yılları arasında problem davranışların ortadan kaldırılmasında işlevsel iletişim öğretimin yapıldığı bu 23 adet çalışma tablolar halinde gösterilmiştir. Tablolarda, çalışmaların; yapıldığı yıl, katılımcı sayısı, cinsiyet dağılımı, yaş aralığı, katılımcı tanısı, problem davranışlar, problem davranışların işlevi ve alternatif iletişim becerileri olmak üzere sekiz değişken olarak ele alınmıştır.

Çalışmalarda, alternatif iletişim becerileri, problem davranışların işlevleriyle aynı işlevde olan ve çocuklara bu işlevlere eşit derecede pekiştireç sağlayacak olan uyaranlar olarak

açıklanmıştır. Araştırmanın sonucunda, problem davranışların azaltılmasında/ortadan kaldırılmasında işlevsel iletişim öğretimin önemli bir yere sahip olduğu ve özellikle çocukların işlevsel iletişim becerileri kullanmasında olumlu etki sağladığı görülmüştür.

Elde edilen bulgular ilgili alan yazın ve uygulamalar çerçevesinde tartışılmış ve ileri araştırmalara yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İşlevsel iletişim öğretimi, problem davranışlar, işlevsel değerlendirme

**OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİR ÇOCUĞUN PROBLEM
DAVRANIŞLARININ AZALTILMASINDA VE DERSLE İLGİLENME
DAVRANIŞLARININ ARTIRILMASINDA İŞLEVSEL İLETİŞİM ÖĞRETİMİNİN
ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ**

Elif SAZAK PINAR

Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi elifsazak@hotmail.com

Yusuf ALPDOĞAN

Kızıltepe RAM kaakyusuf.65@hotmail.com

ÖZET

Bu araştırmada otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan bir çocuğun problem davranışlarının azaltılmasında ve dersle ilgilenme davranışlarının artırılmasında işlevsel iletişim öğretiminin etkililiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma Bolu ilinde OSB tanısı almış yirmi üç çocuk arasından belirlenen, araştırma için gerekli ön koşul becerilere sahip, problem davranışları yoğun olan ve anne-babasının çalışmaya katılmalarında gönüllü oldukları iki çocuk ile yürütülmüştür. Çocuklardan biri pilot uygulamada, diğeri de gerçek uygulamada yer almışlardır. Gerçek uygulamada yer alan katılımcı, Bolu İlinde bir ilköğretim okulunun alt sınıfı olan otizm sınıfında 4 yıldır eğitimine devam etmektedir.

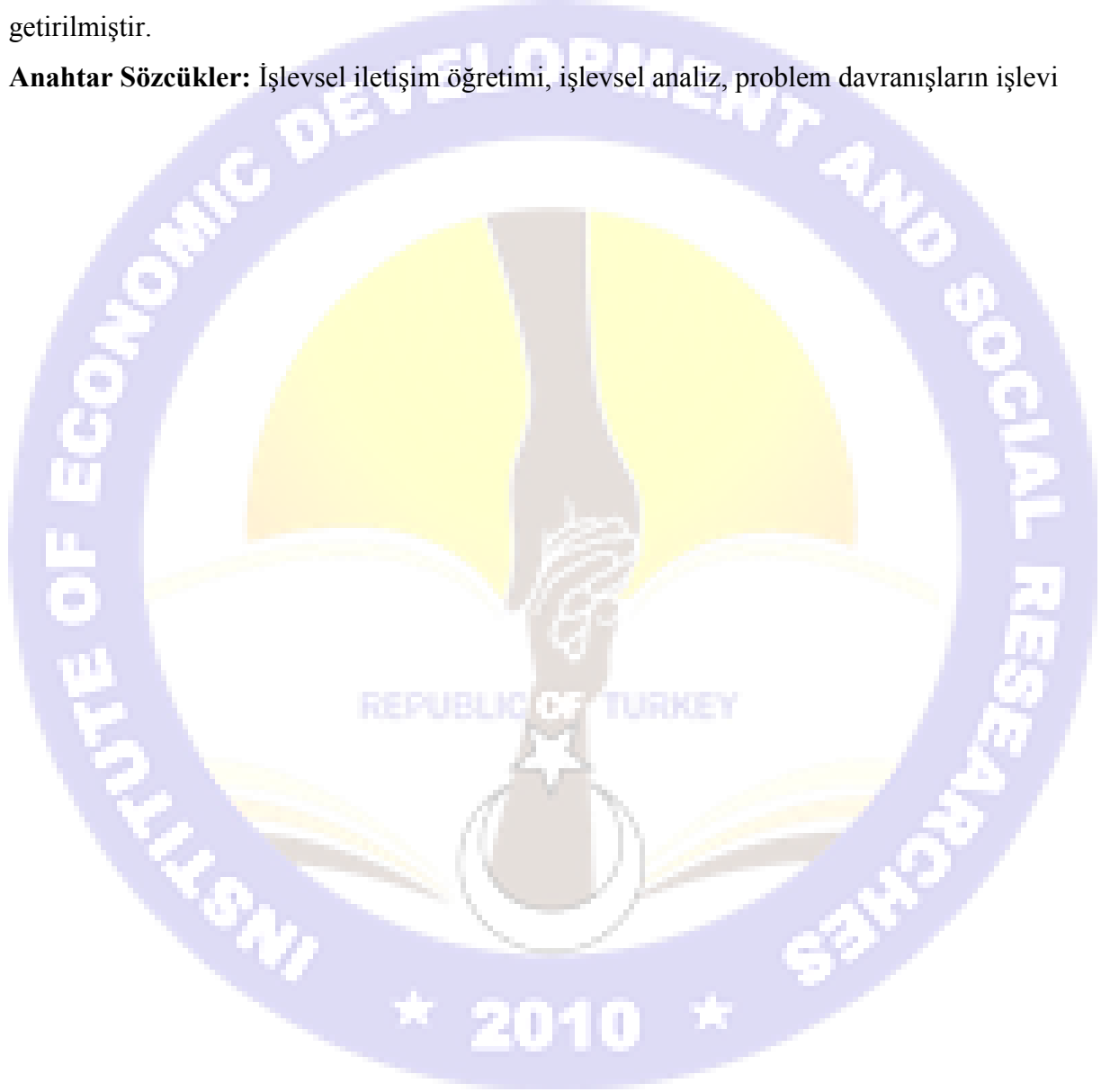
Çalışma temelde iki basamakta yürütülmüştür. Birinci basamakta katılımcının problem davranışlarının (eşyaları fırlatma, vurma ve ısırma) işlevleri "İşlevsel Değerlendirme Tarama Aracı" (Tekin-İftar 2012) ve Öncül-Davranış-Sonuç Kaydı ile belirlenmiş, ikinci basamakta problem davranışlara benzer işlevlere sahip iletişim becerileri (mola istemek için iletişim kartı kullanma ve düzeyine uygun etkinliklerle ilgilenme) katılımcıya öğretilmiştir. Uygulama tek denekli araştırma desenlerinden yoklama evreli ortamlar arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Bunun için başlama düzeyi evresi, uygulama evresi, izleme ve genelleme oturumları düzenlenmiştir. Her bir evredeki veriler olay kaydı tekniği kullanılarak toplanmıştır. Uygulama evresinde katılımcıya işlevsel iletişim becerileri uyuşmayan ve alternatif davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem süreçleri kullanılarak öğretilmiştir. Başlama, uygulama ve izleme oturumları katılımcının problem davranışlarının en yoğun gözüktüğü ev, sınıf ve spor salonu ortamlarında gerçekleştirilmiştir. Genelleme oturumları ise yine aynı ortamlarda farklı bir uygulayıcı (katılımcının annesi) tarafından yürütülmüştür. Araştırmada kullanılan yöntemin sosyal geçerliğine yönelik bulgular ise katılımcının annesinden öznel değerlendirme yoluyla elde edilen verilerden sağlanmıştır.

Araştırmanın sonucunda OSB olan çocuğun problem davranışlarının nesne elde etmek ve zor bir görevden kaçmak için problem davranışlar sergilediği, bu problem davranışlar ile aynı işleve sahip iletişim becerilerinin işlevsel iletişim öğretimi ile öğretildiğinde problem davranışların azaldığı, aynı zamanda katılımcının dersle ilgilenme davranışlarının arttığı görülmüştür.

Elde edilen bulgular ilgili alan yazın ve uygulamalar çerçevesinde tartışılmış ve öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İşlevsel iletişim öğretimi, işlevsel analiz, problem davranışların işlevi

OTEL İŞLETMELERİNDE SOSYAL MEDYA PAZARLAMA EYLEMLERİNİN İŞLETME İMAJINA, AĞIZDAN AĞIZA İLETİŞİME VE TEKRAR SATIN ALMA NİYETİNE ETKİSİ

Yusuf BİLGİN

Yrd. Doç. Dr. Bartın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,

Turizm İşletmeciliği Bölümü

yusufbilgin@bartin.edu.tr

ÖZET

Sosyal medya kullanımının yaygınlaşması, yeni müşteriler kazanmak ve mevcut müşterileri ile iletişimlerini sürekli kılmak isteyen işletmeler için pazarlama eylemlerinde sosyal medya iletişim araçlarının kullanımını teşvik etmektedir. Bu araştırmanın amacı, otel işletmelerinde sosyal medya pazarlama eylemlerinin işletme imajına, ağızdan ağıza iletişime ve tekrar satın alma niyetine etkisini incelemektir. Buna ek olarak, araştırmada otel işletmelerinde işletme imajının ve ağızdan ağıza iletişimin müşterilerin tekrar satın alma niyeti üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Araştırmada nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Kuşadası destinasyonunda faaliyet gösteren beş yıldızlı Korumar Hotel De Luxe otel işletmesini Instagram hesabından takip eden 10600 kullanıcı oluşturmaktadır. Araştırma verileri, kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 426 müşteriden çevrimiçi anketler yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler, yapısal eşitlik modellemesi (YEM) ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, otel işletmelerinde sosyal medya pazarlama eylemlerinin ağızdan ağıza iletişimi ve tekrar satın alma niyetini anlamlı bir şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Buna karşın sosyal medya pazarlama eylemlerinin işletme imajı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur. Bunun yanı sıra otel işletmesinde işletme imajının ve ağızdan ağıza iletişimlerin tekrar satın alma niyeti üzerinde pozitif yönlü bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçları, otel yöneticilerinin pazarlama eylemlerinde sosyal medyadan aktif bir şekilde yararlanmaları gerektiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal medya pazarlama, işletme imajı, ağızdan ağıza iletişim, otel işletmeleri.

SİNEMA ENDÜSTRİSİNDE PAZARLAMA MESLEĞİNİN İMAJİ ÜZERİNE KEŞİFSEL BİR ARAŞTIRMA

Yusuf BİLGİN

Yrd. Doç. Dr. Bartın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,

Turizm İşletmeciliği Bölümü

yusufbilgin@bartin.edu.tr

ÖZET

Sinema endüstrisi, günümüzde her yaştan ve düşünceden bireyleri gerek yaşanmış vakalar gerekse hayali olgular kullanılarak belirli temalar üzerine inşa edilen filmler vasıtasıyla bir araya getirme noktasında oldukça işlevseldir. Bu filmlerde kullanılan temalar, hikâyeler ve kahramanlar genel anlamda kolay anlaşılabilir bir iletişim stratejisi içermekte ve izleyicilere iletilmek istenen temel bir mesajı barındırmaktadır. Filmler vasıtasıyla verilmek istenen bu mesajlar, izleyicilerin zihninde bir yer edinmekte ve izleyiciler üzerinde gündelik yaşamdan hayata bakış açısını değiştirmeye uzanan derin etkiler bırakabilmektedir. Bu araştırmanın amacı, sinema endüstrisinde pazarlama mesleğini konu alan filmlerde pazarlama mesleğinin imajını incelemektir. Amaçlı örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırmanın evrenini, 1985 yılından sonra doğrudan pazarlama mesleğinin ele alındığı 10 film oluşturmaktadır. Araştırmada nitel yöntem kullanılmış ve araştırmanın verileri, doküman inceleme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Edilen veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde pazarlama mesleğinin filmlerdeki imajı; pazarlamacının kişilik özellikleri, pazarlama işinin doğası, etik davranışlar ve mesleğin teşvik ediciliği açısından incelenmiştir. Analiz sonucunda, sinema endüstrisinde pazarlama mesleğinin imajının pazarlamacının kişilik özelliği, etik davranışlar ve mesleğin teşvik ediciliği noktasında önemli problemler taşıdığı belirlenmiştir. Yapılan incelemelerde, pazarlamacıların kişilik özelliklerinin dışadönük, yenilikçi, duygusal olamayan ve kazanmaya odaklı olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak, incelenen filmlerde etik olmayan davranışların pazarlama işinin doğasında var olan bir olgu olduğu ve pazarlama mesleğinin aldatma üzerine inşa edildiği vurgusu dikkat çekmektedir. Elde edilen bulgular, sinema endüstrisinde pazarlama mesleğinin izleyiciler için teşvik edici olmamanın ötesinde, meslekten uzaklaştıran bir bakış açısıyla işlendiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Pazarlama mesleği, imaj, sinema endüstrisi.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ MİLLİ KİMLİK DEĞERLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yücel GELİŞLİ

G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, ygelisli@gmail.com

Nurten DUYMUŞ

MEB Öğretmen

Amaç

Bu çalışmanın amacı, altıncı sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programını milli kimliği oluşturan değerler açısından incelemektir.

Yöntem

Çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen altıncı sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programı milli kimliği oluşturan değerler, programın amaçları, kazanımları ve öğrenme alanları dersin öğretim programından taranarak, araştırmanın amacı çerçevesinde veriler doküman analizi tekniği ile elde edilmiştir. Çalışmada ölçüt olarak Smith'in milli kimliği oluşturan temel öğeleri; 1.Tarihi bir toprak/ülke yada yurt(Vatan), 2. Ortak mitler ve tarihi bellek(Tarih birliği), 3. Ortak kitlesel kamu kültürü(Millî kültür), 4. Ortak yasal hak ve görevler, 5. Ortak ekonomi ve 6. Ortak Din olarak alınmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın genel amaçları 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak belirlenmiştir. Genel amaçlarda Türk kültürü, Türk vatani, Türk tarihi ve vatandaşlık bilinci derinlemesine ele alınmıştır.

Programın öğretme alanları incelendiğinde;

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda toplam yedi öğrenme alanı belirlenmiştir. Her bir öğrenme alanıyla ilgili olarak öğrencilerden bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara ilişkin öğrenme çıktıları beklendiğinden, öğrenme alanlarının kazanımları bu alanları kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. Bundan dolayı, öğrenme alanlarında bazı kazanımlar bilgi, bazıları beceri, bazıları da değer temellidir. Programda yer alan öğrenme alanları ile öğrencilerin sınıf düzeylerine paralel olarak bilgi, beceri ve değerlerini derinleştirip genişletmesi; öğrenmelerini sarmal yapı içinde süreç boyunca basitten karmaşığa, somuttan soyuta ve yakından uzağa olacak şekilde gerçekleştirmesi amaçlanmaktadır,

Birey ve Toplum

Temel olarak “ben” ve “biz” olma süreçlerini içeren bu öğrenme alanında sosyal bilimlerden sosyoloji ve psikolojiye odaklanılmakla birlikte disiplinler arası bir yaklaşım da benimsenmiştir. Buna göre öğrencilerin “ben” ve “biz” olma süreçlerini etkileyen mekânsal, tarihî ve kültürel faktörleri de değerlendirme imkânı bularak millî, manevi ve evrensel değerlerin farkına varmalarının sağlanması amaçlanmıştır.

Etkin Vatandaşlık

Etkin bir birey olarak haklarını, hak arama yollarını bilmenin, sorumluluklarını yerine getirmenin erken yaşlarda öğrenilmesi büyük önem taşıdığı belirtilmiş, bu bağlamda hak ve sorumluluklarının bilincinde, inisiyatif alan, karşılaştığı sorunlara barışçıl çözümler üreten, demokratik ve katılımcı vatandaş yetiştirmeye yönelik kazanımlar oluşturulmuştur.

İnsan ve Mekân

İnsan yaşamı için gerekli mekânsal temel bilgi, beceri ve değerleri öğrencilere kazandırmayı amaçlayan bu öğrenme alanı, temelde coğrafya odaklı oluşturulmuştur.

Ekonomi ve Sürdürülebilirlik

Bu öğrenme alanı ile öğrencilerin ekonomi okuryazarı olmaları, ekonomik kaynakları sürdürülebilir ve verimli bir şekilde kullanmaları amaçlanmaktadır.

Kültürel Miras

Bir milleti diğer milletlerden ayıran kültürel özelliklerdir. Bunların geliştirilerek nesilden nesile aktarılması gerekmektedir. Bu anlamda kültürel miras öğrenme alanı, temelde tarih alanı odaklı olmakla birlikte, kültür ve kültürel mirası ön plana çıkaran bir yapıya sahiptir. Bu öğrenme alanında öğrencilerde millî bilincin oluşması amacıyla Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçlerin üzerinde durularak 6. sınıfta kronolojik bir yaklaşım benimsenmiş; bu sınıflarda Türk ve İslam tarihi ile Osmanlı ve Avrupa tarihi konuları işlenmiştir.

Küresel Bağlantılar

Günümüzde inançlar, fikirler, insanlar, sermaye, bilgi ve teknoloji kültürel ve siyasi sınırları aşarak küresel boyutta hareket halindedir. Bu düşüncelerden hareketle, küresel bağlantılar öğrenme alanı küreselleşmenin toplumsal, ekonomik, politik, kültürel ve ekolojik alanlarında öğrencilerin bilgi edinmelerini ve dünyada etkin ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerini amaçlamaktadır. Programın altıncı sınıftaki ilk kazanımları coğrafi açıdan küreselleşmeyi ele almıştır.

Bilim, Teknoloji ve Toplum

Bu öğrenme alanı öğrencilerin bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavramalarını sağlayarak onlara bilgiye ulaşmada teknolojiyi kullanma

becerisi kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda öğrencilere bilim ve teknolojiyi etik, tarih, felsefe, sosyoloji ve hukuk perspektifinden değerlendirme becerileri kazandırılacaktır. Sonuç olarak sosyal bilgiler dersi öğretim programı genel amaçlar, öğrenme alanları ve kazanımlar olarak her sınıf düzeyinde yapılandırılmıştır. Genel amaçlar, öğrenme alanları ve kazanımlar milli kimliği oluşturacak şekilde oluşturulmuştur.

MEDYA VE SİYASET İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME AN ANALYSIS ON MEDIA AND POLITICS RELATIONSHIP

Yücel ÖZDEN

Öğr. Gör., Bitlis Eren Üniversitesi, yozden@beu.edu.tr

ÖZET

Bilim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı değişim ve yenilikler tüm yaşam alanlarında kendini hissettirmektedir. Özellikle kitle iletişim teknolojilerinde görülen gelişmeler bireylerin tutum ve davranışlarını küresel olarak etkilemiştir. Günümüzde medya ve siyaset ilişkisi önemli tartışma ve inceleme alanlarından biri haline gelmiştir. Siyaset, insanların hayatlarını düzenleyen genel kuralların oluşturulması, korunması ve değiştirilmesi için yapılan faaliyetleri kapsamaktadır. Siyasetin, siyasi partilerin ve siyasi aktörlerin kamuoyuna olan ihtiyacı ile medyanın toplumu etkileme gücü, yönetenler nezdinde medyayı vazgeçilmez kılmaktadır. Bu bağlamda, medya genel bir kavram olmakla birlikte kitle iletişim araçlarının tümü anlamına gelir. Bir taraftan siyaset kurumu kendi iktidarını korumak ve kalıcı olmak için medyayı denetim altına almak isterken, diğer taraftan da medya siyaseti kendi alt sistemi haline getirmek için çaba gösterir. Bununla birlikte, bireyleri etkileyen kitle iletişim araçları ülkede egemen olan gücün ideolojik yayılımına aracılık ederler. Medya ve siyaset kurumu arasında karşılıklı bağlılığa dayalı bir ilişki bulunur. Zira, medya için siyaset haber kaynağı niteliği taşıırken, siyasi aktörler için de medya kendi düşünce ve tutumlarını kamuoyuna ulaştırma işlevini yerine getirmektedir. Siyasi aktörlerin, siyasal süreçleri yönetmede ve yönlendirmede kullandıkları en önemli unsurların başında medya yer almaktadır. Bu durumun nedeni ise siyasal propaganda yapmanın, kamuoyu oluşturmanın ve seçmen tercihlerini etkileme isteğinin medya aracılığıyla gerçekleştirilebilmesidir. Bu süreç içerisinde siyasi partiler seçim kampanyalarında rakiplerinden farklı olan, yeni iletişim tekniklerini kullanarak seçmenlerin tercihlerini etkilemeye çalışırlar. Küreselleşme ve kitle iletişim araçlarındaki yapısal dönüşümler beraberinde siyasi liderlerin görünürlüğünü ve önemi de artırmaktadır. Buna bağlı olarak, medyada liderler, partiler ve politikalara ilişkin siyasal süreçlere dahil olarak seçmen üzerinde etkin olabilmektedir.

Bu çalışmada, ilk olarak siyaset ve medya kavramları üzerinde durularak, bu kavramlar ilişkisel olarak incelenecektir. Ardından küreselleşme sürecinin etkisiyle yaşanan değişim ve dönüşümlerin siyasal süreçlere etkisi siyaset-medya bağlamında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, Medya, Siyasi Aktörler

ABSTRACT

Rapid changes and innovations in the field of science and technology make themselves felt in all daily life. Developments in mass communication technologies in particular have affected the attitudes and behaviors of individuals globally. Today, media and politics relationship has become one of the important areas of discussion and analysis. Politics includes activities to create, protect and change the general rules of people's lives. Politics, the political parties and the political actors' need for the public and the power of the media to influence the society, make the media indispensable to the rulers. In this context, the media together with being a general concept mean all means of mass media. On the one hand, the political institution seeks to control the media to preserve its own power and to be permanent, while the other side media makes effort on politics to be its own subsystem. In addition, the mass media that affect the individual, mediate the ideological spread of the sovereign power in the country.

There is a relationship based on interdependence between the media and the political institution. Because, while politics is the source of news for the media, the media fulfills its function by bringing their own thoughts and attitudes to the public for political actors. Media is one of the most important elements that political actors use in managing and directing political processes. The reason for this situation is that it can be done through the media to make political propaganda, to create public opinion and to influence voter preferences. In this process, political parties try to influence voters' preferences by using new communication techniques which are different from their opponents in election campaigns. Structural transformations in globalization and mass media are also increasing the visibility and prominence of political leaders. Accordingly leaders in the media are active on voters including political processes related to parties and politics. In this study these concepts will be examined relationally focusing on the concepts of politics and media. Then, the effects of the changes and transformations experienced by the globalization process on the political processes will be evaluated in the context of politics and media.

Keywords: Politics, Media, Political Actors

SİYASAL KÜLTÜR VE DEMOKRASİ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE THE CONTEXT OF POLITICAL CULTURE AND DEMOCRACY RELATIONS OF TURKEY

Yücel ÖZDEN

Öğr. Gör., Bitlis Eren Üniversitesi, yozden@beu.edu.tr

ÖZET

Yüzyıllar boyunca bir toplumda biriken ortak değerler bütünü kültür olarak tanımlanır. Bu birikimle anlatılmak istenilen, bir toplumu oluşturan bireylerin, gelenek, görenek, alışkanlıklarıyla herhangi bir toplumsal olay karşısında toplumun tümünün etkilenmesi ve yaşanan olay karşısında paylaşılan ortak duygudur. Toplumun bir parçası olan bireyler toplumun belirlediği roller çerçevesinde kendilerinden beklenen davranışları sergilerler. Toplumdaki bireylerin tümünün ürünü olan kültür, o toplumun gelişmişlik düzeyine göre değişiklik gösterip, maddi ve manevi gerçekliklerinden etkilenmekte ve zaman içerisinde değişime uğramaktadır. Siyasal kültür, siyasal alanda toplumların kabullendiği değerleri, gelenekleri, siyasal tecrübeleri, devleti algılama biçimleri, siyasal alanda biçilen görevleri bütünleştiren bir kavramdır. Siyasal kültür, toplum ve devletin siyasal birikimleriyle oluştuğundan kolektif bir yapıya sahiptir. Siyasal kültürü oluşturan öğeler; ritüeller, simgeler ve davranış kalıpları olup, bunların hepsinde insan faktörü ön plandadır. Siyasal kültür ayrıca toplumu bütünleştiren bir yapıya sahiptir. Siyasi kültür kavramı, içinde yaşadığımız toplumda siyasal sisteme ve siyasal hayata ilişkin duygu, düşünce ve tutumlarımızın ortaya çıkardığı bir sonuç olmakla birlikte toplumdan topluma farklılıklar da göstermektedir. Günümüzde demokrasinin uygulanışı ülkeden ülkeye farklılık arz etmektedir. Bazı ülkelerde demokrasi bütün kurumlarıyla var olabilirken, bazılarında ise hiçbir varlık göstermemektedir. Demokrasinin bu şekilde ülkeden ülkeye farklılık göstermesinde o ülkelerin gelenekleri, siyasal sistemleri büyük rol oynamaktadır. Zira, ülkelerin sahip olduğu bu farklılıkları doğru analiz edebilmenin yolu bu dinamikleri dikkatlice gözden geçirmekle mümkündür. Bir toplumun herhangi bir siyasi ve toplumsal olay karşısında nasıl bir tavır alacağını ve nasıl tepki vereceğini bilmek o toplumun önceliklerini tanımakla mümkündür. Toplumun öncelikleri ise geleneklerden, tecrübelerden, alışkanlıklardan oluşarak nesillerden nesillere aktarılan kültürle belirlenmektedir. Bu nedenle toplumun siyasi reflekslerini tanımak için o toplumun kültürünü tanımak önemlidir.

Bu çalışmada, öncelikli olarak siyasal kültür kavramı, siyasal kültür tipleri ve siyasal toplumsallaşma konuları incelenerek, siyasal kültür ve demokrasi ilişkisi ele alınacaktır. Son olarak da, Türkiye'deki demokrasi süreci siyasal kültür bağlamında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Kültür, Demokrasi, Türkiye

ABSTRACT

The collective values that are accumulated in a society for centuries can be defined as culture. It is desired to be told with this accumulation that the effect on whole society with any social event by the individuals, traditions, customs and habits of the people who constitute a society and their shared emotion to a certain event. Individuals who are part of society exhibit their expected behaviors in the context of the roles that the society designates. Culture, the product of all the individuals in the society, changes according to the level of development of that society, is affected by its material and spiritual realities and changes over time. Political culture is a concept that integrates the values, traditions, political experiences, forms of perception of the state, tasks in the political arena that are accepted by political field. Political culture has a collective structure with the political accumulation of society and state. Elements forming political culture are as follows: rituals, symbols and behavioral patterns, all of which have human factor on front plan. Political culture also has a structure that integrates society. The concept of political culture is also a consequence of our emotions, thoughts and attitudes about the political system and political life in society we live in, as well as differs from one society to another. The application of democracy today differs from one country to another country. In some countries democracy can exist with all its institutions, while in others it shows no existence. The traditions and political systems of these countries play a major role as democracy differs from country to country. It is possible to analyze these dynamics carefully in order to correctly analyze these differences that countries have. It is possible to know what kind of attitude a society will take in response to and react to any political and social event by recognizing the priorities of that society. The priorities of the society are determined by the culture which is derived from traditions, experiences, habits and transmitted from generation to generation. For this reason, it is important to recognize the culture of a society in order to recognize the political reflexes of that society. In this study, firstly the concept of political culture, types of political culture and political socialization will be examined and the relationship between political culture and democracy will be discussed. Finally, the democratic process in Turkey will be evaluated in the context of political culture.

Keywords: Political Culture, Democracy, Turkey

KENTİN KİMLİĞİNİ TASARLAMAK

Zafer LEHİMLER

Yrd. Doç., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü,
zaferlehimler@gmail.com

Hatice ÖZER

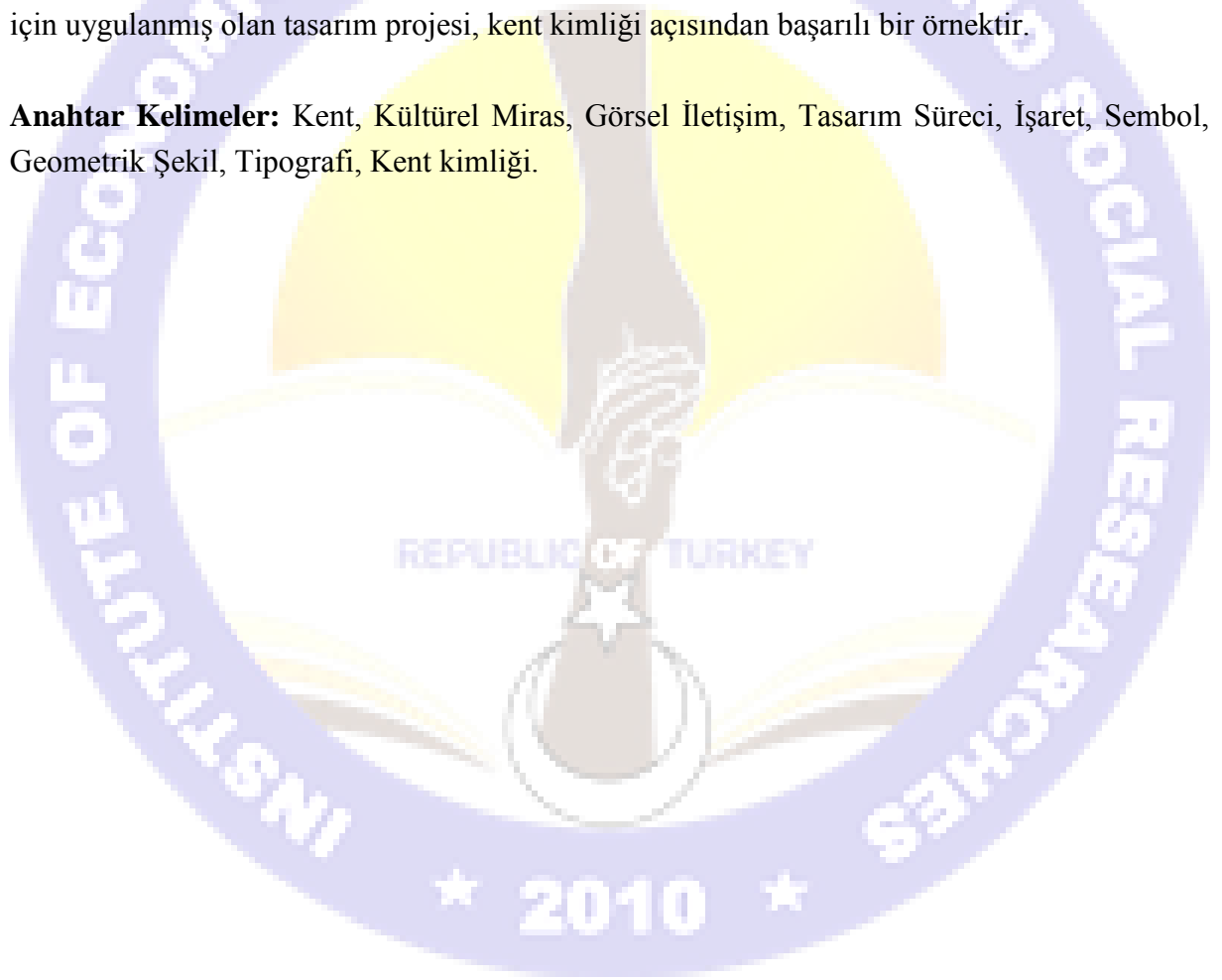
Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü,
Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, hatice2005@gmail.com

ÖZET

Yaşamın değişen ritmini yansıtan kentler, içinde barındırdığı her türlü yapı ile geçmiş ve gelecek arasındaki etkileşim ve kitlesel iletişimin tanıklarındır. Tasarım algısı ve görsel iletişim açısından kent kavramını düşünecek olursak; coğrafi, kültürel ve tarihsel özellikler ile farklı görsel imgeleri yapısında barındırmaktadır. Türkiye hem sosyal, siyasi ve ekonomik yapısındaki çeşitlilik bakımından dünya ülkeleri ile farklılaşan öneme sahip olmakla birlikte hem de coğrafi konumu açısından zengin kültürel dokusu ile diğer dünya ülkelerinden ayrılan farklılık ve çeşitliliğe sahiptir. En eski dünya kıtaları arasında yer alan Türkiye, Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan önemli bir jeolojik noktadadır. Bu bağlamda, canlı ticaret akışını sağlayan önemli yolların ülkemizden geçmesi, yine Türkiye'nin coğrafi ve sosyo-ekonomik misyonunu arttırmaktadır. Mardin, Hatay, Antalya, İstanbul, Amasya, Erzurum ve Kars gibi Türkiye'nin dört bir köşesindeki birçok kent, bir diğerine göre kendine özgü niteliklerle dikkat çekmektedir. Dünya ticaretinde ve turizmde önemli bir yere sahip olan bu kentlerimiz ülkemize farklı açılardan katkı sağlamaktadır. Örneğin; Mardin, Hatay, İstanbul ve Antalya kentlerimiz zeminlerindeki geçmiş uygarlıklardan gelen zengin kültürel dokuyu içlerinde barındırmakla birlikte, aynı zamanda bu kültürel mirasları günümüze kadar korumuşlardır. Mardin, İstanbul, Antalya ve Hatay gibi kentlerimiz turizm sektörüne hizmet ederken, kimi kentlerimiz de tarım ve hayvancılıkta yaptıkları üretimler ve ihracatlarla ülke ekonomisini desteklemektedir. Kentler arasındaki bu farklılıklar, Türkiye coğrafyasına özgü kültürel çeşitliliğin yansımasıdır. Kültürel mirasımız, kentin kimliği açısından tasarım süreci ve tasarım diline büyük ölçüde katkı sunmaktadır. Bu doğrultuda çalışma; kentin kimliğini tasarlama sürecinde, kültürel mirasın etkisine odaklanmaktadır. Araştırma kapsamında belirlenen kentler kültürel açıdan incelenerek, kentin kimliğini tasarlamaya nasıl etki edebileceği yönünde önerileri kapsamaktadır. Yapılan çeşitli öneriler ile amaç; Türkiye'deki birçok kentin kimliğinin tasarlanması noktasında tasarım projelerini tetiklemesi, projelerin sonuçlandırılarak hayata geçirilmesi ve o kent için yapılacak her türlü etkinliğin biçim diline yansıtılması düşüncesidir. Bu türden projeler aynı zamanda Türkiye kentlerinin uluslararası ölçekte farkındalığını güçlendirerek turizme katkı sunabilir ve o kentin gelişimi adına ülke ekonomisini destekleyebilir.

Kentin kimliğini tasarlamakta, kentin kültürel çeşitliliği ve dokusu tasarımın içerik ve biçim diline hizmet edebilir. Örneğin; Hatay Arkeoloji Müzesi, Hatay kent kimliğini tasarlama sürecine büyük ölçüde ışık tutabilir. Müze koleksiyonunda bulunan mozaikler, sikkeler, sütunlar ve heykeller gibi tüm tarihi eserler üzerinde yer verilen geometrik şekiller ve tipografik ifadeler, bu coğrafyada yaşanan geçmiş medeniyetler ve kültürel birikimin sembolü niteliğindedir. Bu görsel imge zenginliği, Hatay kent kimliğinin biçim diline yansıtılabilir. Aynı zamanda kent içerisindeki mimari yapılar da tasarıma hizmet edebilir. Ancak buradaki tüm görsel imgelerin bir tasarım sürecinde değerlendirilmesi ve grafik öge olarak değerlendirilmesi tasarımcı farkındalığında gizlidir. Hatay örneği gibi Türkiye’deki birçok kenti düşündüğümüzde, tasarım sürecine yansıtacak farklı izlenimlerden söz etmek mümkündür. Yine Hatay gibi yüzyıllar boyu çeşitli ırktan insanların bir arada yaşadığı ve birçok medeniyetin sembolü olan İstanbul kent örneği düşünülebilir. Portekiz’in “Porto” kenti için uygulanmış olan tasarım projesi, kent kimliği açısından başarılı bir örnektir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kültürel Miras, Görsel İletişim, Tasarım Süreci, İşaret, Sembol, Geometrik Şekil, Tipografi, Kent kimliği.

TEKNOLOJİK YENİLİKLERİN GÖRSEL İLETİŞİM EĞİTİMİNE ETKİSİ

Zafer LEHİMLER

Yrd. Doç., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü,

zaferlehimler@gmail.com

Hatice ÖZER

Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü,

Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, hatice2005@gmail.com

ÖZET

Hiç kuşkusuz günümüz; dijital gelişime paralel hızlı değişim ve başkalaşımın yaşandığı, etkileşimli iletişim ve sürdürülebilir bilgi üretimini zorunlu kılan bir çağdır. Çağlar boyunca sosyal bir varlık olarak yaşayan insanın kendini bu çağdan da soyutlaması ve teknolojik yeniliklerden uzak durması mümkün değildir. Teknolojik yenilikler, tasarım eğitimine birçok olanak sunmuş ve olumlu katkılar sağlamıştır. Ancak sürekli değişkenlik gösteren teknolojik trendler tasarım eğitiminin algılama biçimlerini etkilemiş, yeniden kodlanması ve çözümlenmesi gereken tasarım problemleri ve eğitim sorunsallarını da beraberinde taşımıştır. Bu süreçte nitelikli bir gelecek için görsel iletişim eğitmenlerini daha fazla sorumluluk ve zorluklar beklemektedir. 20. yüzyıl “Sanayi Devrimi” ile ivme kazanan teknolojik yenilikler, tasarım eğitiminde ciddi değişimlere neden olmuştur. Görsel iletişimin tarihsel süreci içerisinde yayınlanan manifestolar, tasarımcı ve eğitmenlerle yapılan söyleşiler, yazılan makaleler, düzenlenen tasarım etkinlikleri ve kişisel tasarım tavırları ile görsel iletişim eğitiminin geleceğine yönelik öneriler sunulmuş ve sunulmaya da devam edilmektedir. 21. yüzyılla birlikte teknolojik yeniliklerin tasarımcı ve görsel iletişim eğitimi üzerindeki etkisi giderek artmıştır. Türkiye’deki görsel iletişim eğitmenleri, teknolojinin neden olduğu yeni algı biçimleri ve sorunsalları karşısında, sınırlı fiziki altyapı ve sınırlı akademik kadroya rağmen, yeni gelişim politikalarını izlemekte, öğrencilerini bu yönde disipline etmekte ve geleceği yeniden tasarlama gayreti içindedir. Teknolojik yenilikler disiplinlerarası sınırları esneterek etkileşimleri hızlandırmış ve bu doğrultuda görsel iletişimin ürün yelpazesi ve etki alanı genişlemiştir. Artık tasarımcı: evren, gelecek ve iletişim üçgeninde önceki ve yeni bilgi parçalarını yeniden süzgeçten geçirerek çok sayıda bilgiyi organize etmek ve yeniden sınırsız anlamlar üretmekle yükümlüdür. Teknolojik yeniliklere gün geçtikçe bir yenisinin eklendiği, hız ve hareket algısının daha çok önem kazandığı günümüz yaşam biçimi, değişimi tasarımcıya bir zorunluluk olarak sunmaktadır. Bu zorunluluk ile amaç, teknolojinin neden

olduğu yaşamın karmaşık problemlerine daha hızlı ve çabuk algılanan çözümler üretmektir. Dolayısıyla tasarımcı, daha fazla şey hakkında bilgi ve deneyim sahibi olmak için teknolojik yenilikleri tasarıma entegre etmelidir. Bu durum görsel iletişim eğitimi için de geçerlidir. Bu doğrultuda çalışma, teknolojik yeniliklerin neden olduğu algı biçimlerinin görsel iletişim eğitimi üzerindeki etkisine odaklanmaktadır. Yapılan araştırma ile teknolojik yeniliklerin ihtiyaçlar doğrultusunda tasarım projelerine dahil etmenin doğru olacağı yönündedir. Bunun nedeni; tasarım sürecinde organik açıdan elle yapılan katkılarının projelere daha fazla ruh ve kimlik kazandırdığı ve bu sayede diğer üretimlerden ayrıştığıdır. Araştırma ile önerimiz; 1. Teknolojik yeniliklerin görsel iletişim üzerindeki artan etkisini ölçmek ve gerekirse yeni stratejiler belirlemek. 2. Teknolojik yenilikleri takip etmek ve bu yeniliklere ihtiyaçlar doğrultusunda hâkim olmak. 3. Elde edilen deneyim ve bilgi birikimini tasarım projelerine taşıyarak öğrencilerle etkileşimini sağlamak. 4. Tabii ki bütün bunları yaparken eski ve gelecek arasındaki dengeyi iyi yakalamak.

Anahtar Kelimeler: Teknolojik Yenilikler, Görsel İletişim, Görsel İletişim Eğitimi.

DEMOKRAT PARTİ'NİN MUSEVİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ İŞHAK (İSAK) ALTABEV'İN ANAYASAYI İHLAL DAVASI'NDA YAPTIĞI SAVUNMALAR

Doç.Dr. Zehra ASLAN*

(RTEÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi)

ÖZET

27 Mayıs 1960 darbesinden sonra ülke yönetimini eline alan Milli Birlik Komitesi, Demokrat Partililerin yargılanması amacıyla Yüksek Adalet Divanı adı altında bir oluşum ortaya çıkartmıştır. Demokrat Parti mensupları aleyhinde açılan 19 dava içerisinde 1960/1 esas numaralı Anayasayı İhlal Davası, en geniş kapsamlı olanıdır. Daha sonra 17 davanın da birleştirildiği Anayasa Davasında sanıklar, anayasayı ihlal ve vatana ihanet etmekle suçlanmışlardır. 16 Ekim 1960 günü başlayan Yassıada'daki davalar, 15 Eylül 1961 tarihinde sona ermiştir.

Yassıada'da yargılanan 592 sanıktan birisi olan Demokrat Parti'nin Musevi İstanbul Milletvekili İshak Altabev, birçok önemli görevde bulunmuş ve 1957 seçimlerinde Demokrat Parti'den İstanbul milletvekili seçilerek Meclis'te teşrii faaliyetlerine başlamıştır. Siyasetin sert bir zeminde ilerlediği XI. dönemde (1957-1960) genellikle olaylara sessiz kalmayı tercih etmekle birlikte yine de ceza almaktan kurtulamamıştır.

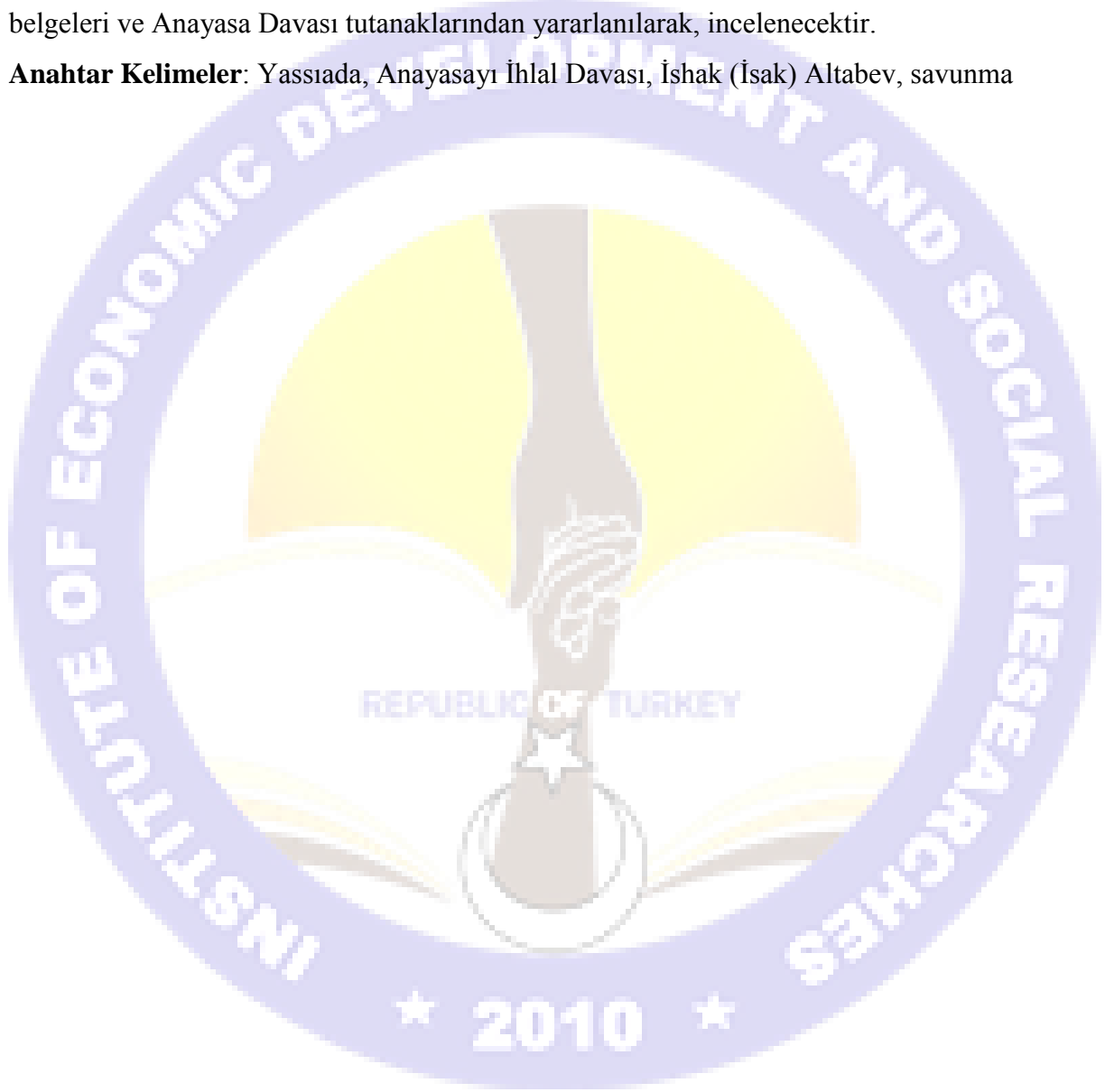
Altabev'in Yassıada'da birisi Albert Razon diğeri Ekrem Korkut olmak üzere iki müdafii ve avukatları tarafından hazırlanan 07.08.1961 tarihli bir yazılı müdafaası bulunmaktadır. Altabev'in hayat hikayesinden de kesitlere yer verilen savunmada öncelikle İshak Altabev'in cemaatinin sevilen üyelerinden birisi olduğu için Demokrat Parti tarafından 1957 seçimlerinde aday gösterildiği belirtilmiştir. Avukatı, müvekkilinin parlamento hayatına intibak etmeye çalışırken, mensubu bulunduğu partinin getirdiği bir takım kanunlardan sorumlu tutulamayacağını vurgulamaktadır. Çünkü bir hukukçu olmayan müvekkili, hangi kanunların anayasa ihlaline zemin hazırlayacağını ön göremeyebilirdi. Üstelik, milletvekili olur olmaz ticareti bırakan Altabev'in, haksız bir iktisabı olmadığı da kanıtlanmıştı. Savunmada son olarak "*Tertemiz bir hayatın sahibi olan ve 67 yaşı ile huzur ve sükuna muhtaç bulunan müvekkilimiz, kararınıza ifadesini kılacak olan adaletin himayesine layıktır*" denilerek, İshak Altabev'in beraatı talep edilmiştir.

İddianamede 90'lık takrirden imzası bulunması, Tahkikat Encümeni'nin kurulması ve Salahiyet Kanunu'nun kabul edilmesi sırasında yurt dışında bulunmasına rağmen Meclis İç Tüzüğü'nün değiştirilmesi hakkındaki kanuna oy veren 206 numaralı sanık Altabev'in, murakabe görevini

yapmadığı ileri sürülmüştür. Nihai kararda da İshak Altabev, 146/3 ve 173. maddeler mucibince Anayasayı ihlal suçu işlediği belirtilmiş ve 4 yıl 2 ay ağır hapis cezasına çarptırılmıştır.

Çalışmada, Demokrat Parti'nin XI.dönemdeki iki Musevi milletvekilinden birisi olan İsak (İshak) Altabev'in Yassıada'da Yüksek Adalet Divanı'na sunduğu yazılı savunması ile Anayasayı İhlal Davası'nda yaptığı sözlü savunmaları, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi belgeleri ve Anayasa Davası tutanaklarından yararlanılarak, incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yassıada, Anayasayı İhlal Davası, İshak (İsak) Altabev, savunma

DEMOKRAT PARTİ'NİN MUSEVİ MİLLETVEKİLİ İSAK (İSHAK) ALTABEV'İN HAYATI, KAYSERİ CEZAEVİ'NDEKİ GÜNLERİ VE ÖLÜMÜ

Doç.Dr. Zehra ASLAN

(RTEÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi)

ÖZET

Demokrat Parti'nin İstanbul Milletvekili İsak Altabev, İstanbul 1316 doğumludur. Yüksek tahsil gören Altabev, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Almanca ve biraz da İtalyanca bilmekteydi. Tercüme-i Hal varakasında mesleğinin "tüccarlık" olduğunu belirten Altabev, orta tahsilini İstanbul'da, yüksek tahsilini ise Berlin Üniversitesi'nde ikmal etmiştir. Berlin Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra Ticaret ve Sanayi, Deutsche Orient Bank Berlin Merkezi ve İstanbul Şubesi Memurluğu, İstanbul G. ve A. Baker Firması İthalat Şubesi Müdürlüğü, Koç Ticaret AŞ Ortağı ve İdare Meclisi Üyeliği, Tüccar, Sanayici, Fakirleri Koruma Cemiyeti ve Haham Başlık Hayır Komisyonu Başkanlığı gibi görevlerde bulunmuştur.

XI. dönemde Demokrat Parti'den İstanbul milletvekili seçilen Altabev, 27 Mayıs 1960 darbesi ile birlikte tutuklanmıştır. Demokrat Parti'nin Erzurum Milletvekili Rıfık Salim Burçak'ın verdiği bilgiye göre Yassıada'ya en son getirilen kişi olan Altabev, naif kişiliği ve içine kapalılığı ile dikkat çekmiştir. 16 Temmuz 1960 tarihinde tutuklanarak getirildiği Yassıada'da Anayasa Davası'nda yargılanmış ve anayasayı ihlal suçundan 4 yıl 2 ay ağır hapis cezasına çarptırılmıştı. Ayrıca 1 yıl 4 ay 20 gün boyunca Kayseri'de umumi emniyet nezareti altında bulundurulacak ve 152 lira maktu harç ödeyecekti. Oy çokluğu ile alınan bu karar, Hıfzı Tüz, Abdullah Üner, Selman Yörük ve Başkan Başol'un beraat yönündeki tasarruflarına rağmen verilmiştir. Geçmişinde birçok önemli görevlerde bulunan Altabev'in Kayseri Cezaevi'ndeyken hastalığı nüksetmiştir. Durumu kötüleşen İshak Altabev, 31.01.1962 tarihinden itibaren 6 ay süreyle cezası tehir edilerek serbest bırakılmıştır. Daha sonra Kayseri Devlet Hastanesi'ne yatırılmıştır. Hastaneden verilen raporda, İsak Atabev'in durumunun hayati tehlike arz ettiği belirtilerek, bu şartlar altında cezaevinde bulunmasının riskli olacağına dikkat çekilmiştir. Pastör Fransız Hastanesi'ne kaldırılarak burada tedavi altına alınan İsak Altabev'in ölüm raporunda, beyin kanaması nedeni ile 6 Mart 1962 tarihinde saat 10.00'da vefat ettiği yazılıdır.

Çalışmada, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi başta olmak üzere TBMM Arşivi belgeleri, dönem basını ve hatıratlarından yararlanılarak, XI. dönemde DP'nin iki Musevi

milletvekilinden birisi olan İsak Altabev'in hayatı, Kayseri Cezaevi'nde nükseden hastalığı ve ölümü ile ilgili bilgiler verilerek Yassıda'ya ve Kayseri Cezaevi'ne, bir azınlık vekilin gözünden bir çerçeve çizilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İsak Altabev, Yassıda, Kayseri Cezaevi, hastalık, ölüm

GİRİŞİMCİLİKTE SOSYO KÜLTÜREL ENGELLER: TRC3 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Zekeriya YILMAZ

Öğr.Gör., Şırnak Üniversitesi, zekeriyayilmaz@sirnak.edu.tr

Mehmet Nedim UYGUR

Öğr.Gör., Şırnak Üniversitesi, nedimmeht@hotmial.com

Talha BAYIR

Öğr.Gör., Şırnak Üniversitesi, talhabayir@sirnak.edu.tr

ÖZET

Ülkelerin ekonomik olarak büyümesi ve gelişmişlik düzeylerinin artması girişimciliğin desteklenmesi ve artırılmasıyla doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla girişimciliğin gelişmişlik düzeyindeki rolü göz ardı edilemez derecede önemlidir. Bu nedenle girişimciliği destekleme stratejileri ülkeler için uygulanması gereken konular içerisinde yer almaktadır. Ülkemizde girişimcilik faaliyetleri son yıllarda önemini daha da ispatlamıştır. Bu bağlamda girişimcileri destekleyen politika ve stratejilerin her daim ülke gündeminde yer alması ve ekonomik-sosyal yaşamdaki potansiyellerin tespit edilerek bunların desteklenmesi gerekmektedir. Kişileri girişimcilik yoluna sevk eden temel güdülerin başında bireysel çıkarların üst seviyelere taşınması, ekonomik fayda, kâr elde etme isteği ve kendi işinin patronu olup kendini kanıtlayarak çevrede saygınlık kazanma isteği girişimciliği ateşleyen önemli etkenlerdendir. Girişimcilerin özellikle odaklandığı konu bir iş fikri ve bu iş fikrinin nasıl uygulanması olmaktadır. Girişimciler bu sayede çok iyi hizmetler ve ürünler ortaya koyabilmektedir. Ancak girişimcilerin fikirlerini uygulamaya koyarken karşılaşmış oldukları problemlerin başında finansal kaynak sıkıntısı gelmektedir. Yeni bir fikir bulan ve bunu ortaya koymak isteyen girişimcinin iktisadi konularda kaynak tedarik etmesi, hibe ve mentor gibi destekleri alması gerekmektedir. İhtiyacı kadar finansal kaynağa sahip olamayan girişimciler aşırı borçlanma yoluna giderek pazarda hedeflenen başarıya ulaşmakta zorluk çekmekte ve hatta piyasadan silinme riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Girişimcilik çok hızlı gelişen bir ekosistem olduğundan bu konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip olunduktan sonra uygulamaya geçilmesi uygun görülmektedir.

Bu çalışmada TRC3 bölgesinde (Şırnak, Siirt, Mardin, Batman) ikamet eden girişimcilerin, girişimci olma nedenleri ve girişimcilik süreçlerinde karşılaşmış ve ileride karşılaşılabilecekleri muhtemel sorunlar tespit edilmeye çalışılacaktır. Bölgede aktif olarak bulunan girişimci verileri KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) aracılığı ile elde edilecektir. Daha sonra anket tekniğiyle girişimci olunma nedenleri ve

girişimcilikle sürecinde karşılaşmış oldukları problemler tespit edilecektir. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programı aracılığıyla analiz edilip, yorumlanacak ve çözüm önerileri geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, TRC3 Bölgesi, KOSGEB.

YÖNETİM BİLGİ SİSTEMLERİNİN STRATEJİK KARAR VERME SÜRECİNDEKİ ROLÜ: TRC3 BÖLGESİNDE BİR UYGULAMA

Zekeriya YILMAZ

Öğr.Gör., Şırnak Üniversitesi, zekeriyayilmaz@sirnak.edu.tr

Mehmet Nedim UYGUR

Öğr.Gör., Şırnak Üniversitesi, nedimmehmet@hotmail.com

Talha BAYIR

Öğr.Gör., Şırnak Üniversitesi, talhabayir@sirnak.edu.tr

ÖZET

Günümüz örgütlerinin faaliyetlerinde başarılı olması, bilginin oluşturulması için toplanan yığın verilerin işlenmesi ve bu bilgilerin uygun zamanda ve doğru kişiler tarafından kullanılmasına bağlı kalmıştır. Küreselleşen pazarlar arasında farklılıkların meydana gelmesi örgütlerin bu ortamda faaliyetlerini sürdürmelerini ve varlıklarını devam ettirmelerini zorunlu hale getirmiştir. Yöneticiler bu nedenden dolayı işletme içi faaliyetleri aktif olarak yürütmek, planlamak, kontrol etmek ve karar süreçlerini sürdürmek için zamanında ve doğru bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Bilgi teknolojilerinin işletmeye entegrasyonu ile birlikte yöneticiler bilgisayar aracılığıyla işletme içerisindeki faaliyetlerini eş zamanlı olarak yerine getirebilmektedirler. Dolayısıyla yöneticiler büyük hacimli karmaşık bilgileri daha kolay işleme sonucu elde edilecek olan başarı aynı zamanda işletmeye ve yöneticiye çevredeki fırsat ve tehditleri değerlendirmede imkan yaratacaktır. Yönetim bilgi sistemleri ile karar süreçlerinde işe yarayacak olan bilgiler süzülerek faydalı hale getirilecektir. Ayrıca yöneticinin stratejik karar verme sürecinde kullanılmak üzere hazır hale getirilmesi gereken bilgiler yönetim bilgi sistemleri ile mümkün olacaktır. Yönetimsel kademelerdeki bölümlerde farklılık görülmesine rağmen, yönetim bilgi sistemleri aracılığıyla merkezileşme sisteminin zemini hazırlanarak örgüt içerisinde bir bütünlük oluşturulması sağlanabilmektedir. İşletme içerisinde yetkin yöneticiler her zaman karar alma ve bu kararı uygulamak ile yükümlüdürler. Yönetici karar almadan önce ne istediğini belirlemeli ve alternatif olan kararı uygulamaya geçmesi gerekmektedir.

TRC3 bölgesinde (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) yapılacak olan bu araştırmada ihtiyaç duyulan veriler anket tekniğiyle analiz edilecektir. Araştırmanın yapılmasındaki temel amaç yönetim bilgi sistemlerinin işletmelere ve karar verme süreçleri üzerindeki etkisinin saptanması, yorumlanması ve çözüm önerileri üretilmesidir. Anket tekniğiyle toplanacak verileri analiz etmek için geliştirilen SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılacaktır. Veri

girişleri kontrol edildikten sonra güvenilirlik analizi yapılacaktır. Çalışma için uygun olarak düşünülen frekans ve anova analizi yapılacaktır. Ayrıca Ki-kare testi ile değişkenler arasındaki ilişki değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Bilgi Sistemleri, Stratejik Karar Alma, TRC3 Bölgesi

MORAL DECADENCE IN LATE-VICTORIAN SLUM FICTION

Zeynep HARPOTLU

Yrd.Doç.Dr. Siirt Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, zeynep.harputlu@hotmail.com

ABSTRACT

This paper examines the representation of slums in George Gissing's *The Nether World* (1889) and Arthur Morrison's *A Child of the Jago* (1896) with an emphasis on the moral thresholds between dignity and decadence, slums and the modern city, and the lower and middle classes in Victorian London. Looking back to the long-nineteenth century, we observe an obsession with physical characteristics to 'determine moral boundaries and marginalize the other'.¹ Particularly the concept of degeneration facilitated strict differentiations 'between the normal and abnormal, the healthy and morbid, the fit and the unfit, and the civilised and the primitive'.¹ Another way of exclusion was de-humanisation, as the poor were conceived as transgressing the boundaries of 'the civilised body' and eliminating the differences between rational human beings and irrational animals.¹ Yet, the 'invisibility' of the poor became a source of anxiety for the bourgeoisie in later decades; therefore, the transformation of the labouring classes and the poor required a socio-spatial visibility. From 1830s to 1870s, their investigations gradually shifted attention to the immediate need for action against the problem of slums and the changing moral boundaries among the working class and the poor. The works of a small group of social novelists, such as Gissing and Arthur provided some exasperated views on poverty and the working class as a part of bourgeois moralism. One of the main objectives of these authors was to present a detailed and accurate portrayal of the everyday lives of the poor living in slums and to display their hardships as well as their ill behaviours and moral degradation. In this sense, their works contributed to the 'imagined' slums by differentiating them from the other parts of the city both physically, as closet spaces, and morally, with their tendency for criminal acts and violence.

Keywords: slum fiction, George Gissing, Arthur Morrison, morality, degeneration

NIETZSCHE'DEKİ ÜSTİNSAN DÜŞÜNCESİNİN FİKİR BABASI OLARAK “KALLİKLES”

Zeynep KANTARCI BİNGÖL

Yrd. Doç. Dr. Muş Alparslan Üniversitesi, z.kantarci@alparslan.edu.tr

ÖZET

Felsefe tarihinin geleneksel metafizik anlayışlarına, modern dünyanın yerleşik ahlaki değerlerine ve Hristiyanlığa yönelttiği eleştiriler ile adından söz ettiren Nietzsche çağına karşı yapmış olduğu toptan bir karşı çıkış ile tanınır. Nietzsche'ye göre hayatı sürdürmeyi sağlayan değerler değerini kaybetmiş, sağlam temeller üzerinde durmamakta ve böylece soylu bir yaşam sürdürmeyi imkânsız hale getirmektedir. Çünkü var olan değerler zayıf, güçsüz karakterli insanlar tarafından belirlenmekte ve ruhen fakir olana neyin yaradığına bağlı kılınmaktadır. Sempati, tevazu ve merhamet gibi özellikler erdem seviyesine çıkarılmakta, eşitlik yüceltilmekte, güçlü ve bağımsız birey ise tehlikeli ve kötü olarak değerlendirilmektedir. Nietzsche için bu şekilde yola devam edilemezdi. Böylesi bir durum insanı ve yaşamı sahteletirmektedir. Yapılması gereken ise tüm değerlerin yeniden değerlendirilmesidir. Eğer hayatı idame ettiren değer yapısı çökmüşse değerlerin yeniden değerlendirmesi şarttır. Köhnemiş değerlerin yerine yeni değerler yaratılmalıdır. Bu noktada Nietzsche insanı kendi iradesi aracılığıyla kendi hayatının sorumluluğunu almaya davet etmekte ve insanı her türlü bağımlılıktan uzaklaşarak kendi ayakları üzerinde durmaya çağırılmaktadır. Bu yüzden Nietzsche bir çözüm olarak “üstinsan”ı önermektedir. Üstinsan, mevcut değerlere ve hazır kalıplara itibar etmeyerek onlara sırt çeviren, gerçekliği kendi gözleriyle görerek değerlendiren, değer yaratan insandır.

Hakkındaki bilgiyi Platon'un diyaloglarından edindiğimiz ve Nietzsche'den yaklaşık 24 asır önce yaşadığı varsayılan, ki Platon'un yarattığı hayali bir karakter olduğu düşünülmemekte, ünlü bir Sofist olan Kallikles'de de Nietzsche'nin mevcut değerlere yönelmiş olduğu eleştirilerin benzerlerini görmekteyiz. Tıpkı Nietzsche gibi Kallikles de toplumun “erdem” olarak gördüğü kanaatkârlık, fedakârlık, ölçülü olmak gibi durumları bir erdem olarak kabul etmemektedir. Çünkü bunlar zayıf karakterli insanların uzlaşımı sonucu onların çıkarları gözetilerek elde edilir. Zayıflar, güçlüleri korkutur; onların kazanmasını engeller. Hâlbuki Kallikles insanlardan bu erdemlere olan bağlarını parçalayarak onlardan kurtulma cesaretini göstermelerini ister. Bu noktada gözünü budaktan sakınmayan “gözü pek” insana işaret etmektedir. Bu görüşü ile Kallikles belki de, kendisinden çok sonra yaşayan Nietzsche'nin

üstinsan düşüncesini ortaya atmasında fikir babalığı yapmıştır. Platon'un "Gorgias" adlı diyalogluğundaki Kallikles'in görüşleri bunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Nietzsche, Kallikles, Üstinsan, Değerler, İnsan, Yaşam, Erdem.

LABORANT VE VETERİNER SAĞLIK ÖNLİSANS PROGRAMLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN ZOONOTİK MESLEK HASTALIKLARI HAKKINDA BİLİNÇ SEVİYESİNİN ÖLÇÜLMESİ

Ramazan KAYABAŞI

Öğr. Gör., Erciyes Üniversitesi, rkayabasi@erciyes.edu.tr

ÖZET

Hayvancılık sektörü ülkemiz gibi dünya ülkelerinin vazgeçilmezlerinden biridir. Günümüzde ülkeler, hayvan ve ürünleri ihtiyacı karşılayabilmek için geleneksel ve ilkel yetiştiricilik yerine daha büyük kapasiteli, modern şartlarda hayvancılığı sürdürmektedir. Hayvancılıkta çok sayıda damızlık ve üretim çiftlikleri kurulurken, kanatlı hayvan sektörü de entegre kuruluşlar haline dönüşmektedir. Milli gelirlerin artması ve toplumların sosyal ve kültürel gelişimlerinin sonucu ev ve pet hayvanlarının sayısı da artmaktadır. Bu durumlara bağlı olarak özel ve kamu veteriner hekim klinikleri sayısı artmaktadır. Entegre et ve ürünleri fabrikaları ve üniversitelerin araştırma laboratuvarlarında hayvanlara yönelik araştırmalar sürdürülmektedir. Bu gelişimlere bağlı olarak sektörün ihtiyaç duyduğu mesleki bilgiye sahip laborant ve veteriner sağlık bölümü mezunları istihdam edilmektedir. Laboratuvar şartlarında, sahada ve kliniklerde; cerrahi müdahale, doğum, döllendirme, tedavi gibi görevleri sürdürmektedirler. Bu görevler esnasında kan, idrar, doku ve bunlara benzer yapılarla temasları mümkündür. İstihdam edilen bireylerin çalışma şartlarında maruz kalacakları mesleki risklerden biri hayvanlardan insanlara geçebilen hastalıklardır. Doğal olarak omurgalı hayvanlardan insanlara, insanlardan da hayvanlara geçebilen hastalıklar zoonozlar olarak adlandırılmaktadır. Çalışma bakanlığının meslek hastalıkları ve iş ile ilgili hastalıklar rehberinde yer alan meslek hastalıklarındadır. Şarbon, Leptospirozis, Q Humması, Lyme, Orf ve Psittakozis bazı zoonoz çeşitleridir. Risk gurubu çiftçiler, veterinerler, hayvan besiciliği yapanlar, kasaplar, mezbaha çalışanları, orman çalışanları ve laboratuvar çalışanları gibi guruplardır. Bu çalışmada yeterli mesleki bilgiye sahip olan bireyler üzerinde mesleki zoonotik hastalıklar hakkında araştırma yapılmıştır. 120 laborant ve veteriner sağlık öğrencisi için yapılan anket taramasında öğrencilerin zoonozlar ve korunma yolları ile ilgili farkındalıkları ölçülmüştür. Laboratuvar şartlarında, sahada ve kliniklerde maruz kalacakları tehlike ve mesleki risklere yönelik sorular yöneltilmiştir. Ayrıca değerlendirmeye alınan 60 öğrenci iş sağlığı ve güvenliği dersini almamış, 60 öğrenci ise dersi alarak başarıyla tamamlamıştır. Çalışmaya katılan öğrencileri tamamı mesleki risklere karşı korunmak için iyi bir mesleki bilgiye sahip olmaları gerektiğini savunmuştur. Mesleki bilgiye sahip fakat İş sağlığı ve güvenliği dersi almamış öğrencilerin işyeri ortam gözetiminde ve tehlikelerin tanımlanmasında zayıf kaldıkları anlaşılmıştır. Yüksek risk barındıran durumlarda, risk seviyesine göre nasıl bir yol izleneceği hayati öneme sahiptir. İş Sağlığı ve güvenliği dersini

başarıyla tamamlayan öğrencilerde ortam gözetimi yapabildikleri, tehlike ve riskleri tanımlayabildikleri anlaşılmıştır. Yapılan çalışmalar ve değerlendirmeler neticesinde verilen dersin bireylerin güvenlik kültürüne önemli katkılar sunduğu görülmüştür. Mesleki zoonozlara karşı korunma yollarının uygulamalı dersler ve teknik geziler öncesinde anlatılması öğrenciler tarafından istendiği anlaşılmıştır. Staj uygulamaları öncesinde ve mesleklerine başlamadan kazandıkları bu yeterlilikler genç bireylerimizin ve çalıştıkları sektörler için faydalıdır. Yeterli mesleki eğitime, bilgiye sahip olmayan bireyler ve yetiştiriciler zoonozlara karşı yüksek risk grubundaki kişilerdir. Bu bireylere karşı tarım ve hayvancılık müdürlükleri vasıtasıyla gerekli eğitimlerin verilmesi yararlı olacaktır. Görülen meslek hastalıkları sonucunda maddi ve manevi kayıpların önüne geçilmesi ülkemiz ve insanlık için yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, Laborant ve Veteriner Sağlık, Meslek Hastalığı

KATILIM (İSLAMİ-FAİZSİZ) BANKACILIĞI ÜRÜNLERİ PAZARLAMASINDA İSLAMİ BANKACILIK ALGISININ ÖLÇÜLMESİ: ADIYAMAN İLİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

THE MEASUREMENT OF ISLAMIC BANKING PERCEPTION IN THE MARKETING OF PARTICIPATION (ISLAMIC- WITHOUT INTEREST) BANKING PRODUCTS: AN APPLICATION ON ADIYAMAN

Arif YILDIZ

Öğretim Görevlisi Doktor, Adıyaman Üniversitesi, Gölbaşı Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, arifyildiz@adiyaman.edu.tr

Şaban ÖNCEBE

Öğretim Görevlisi, Adıyaman Üniversitesi, Gölbaşı Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, soncebe@adiyaman.edu.tr

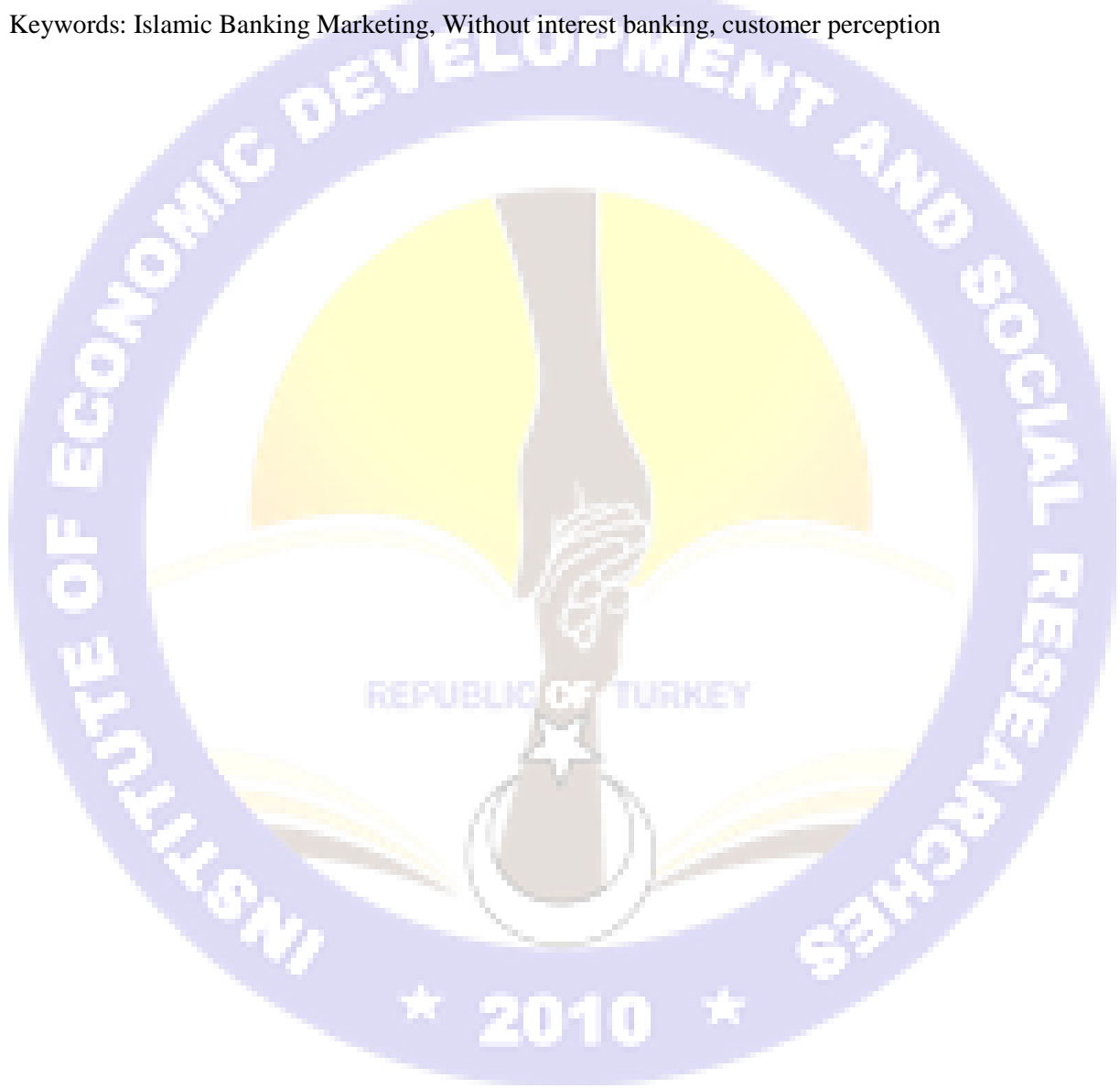
ÖZET

İslami – Faizsiz Bankacılık olarak da bilinen Katılım Bankacılığı, her geçen gün önemini arttırmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Adıyaman ilinde yaşayanların, katılım (İslami-Faizsiz) bankacılığı ürünleri pazarlamasında İslami bankacılık algısının ölçülmesidir. Bu amaçla Adıyaman ilinde yaşayanlara uygulanmış geçerli 388 anket değerlendirmeye alınmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, tüketicilerin demografik özelliklerini ortaya çıkarmaya yönelik 5 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise, Adıyaman ilinde yaşayanların, Katılım (İslami-Faizsiz) Bankacılığı Ürünleri Pazarlamasında İslami Bankacılık Algısının Ölçülmesine yönelik olarak hazırlanmış olan 24 sorudan oluşmaktadır. Anketler, katılımcılar ile yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS-22.0 (The Statistical Packet for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Öncelikle araştırma örneklemini oluşturan katılımcıların profillerini belirlemek amacıyla frekans analizleri, sonrasında da katılımcıların değerlendirmelerinin demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA (Tek Yönlü Anova Testi) ve Independent-Samples (Bağımsız Örneklemeler) T Testi yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir: İfadelerin çoğunda «kararsızım» yönünde görüş bildirildiği tespit edilmiştir. Bu nedenle, tüketici zihninde katılım bankacılığı konumlandırmasının yeterli olmadığı söylenebilir. Katılımcıların çoğu, İslami Bankacılığın gelecekte faydalı olacağını düşünmektedir. Katılımcıların büyük bir bölümü, Katılım bankacılığı ile geleneksel bankacılık arasında seçim yapma şanslarının olması halinde Katılım Bankalarını tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Katılım bankacılığına yatırım yapanların bir kısmı, bu bankalara yatırım yapma konusunda dini yükümlülük hissetmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun vadesiz mevduat hesabına para yatırmasının sebebi, hesabı günlük ihtiyaçlarını karşılamak için kullanmak istemeleridir. Katılım bankacılığı genellikle konut, taşıt gibi maddi ihtiyaçların karşılanması için tercih edilmektedir.

Katılım bankacılığı, geleneksel bankacılığa alternatif olarak görülmektedir. Katılım bankası ürün ve hizmetlerinin reklamı yeterli düzeyde yapılmamaktadır. Katılım bankacılığı tam olarak yatırım yapmak istenen ürünleri sunmamaktadır. Katılımcıların banka hesabına para yatırmalarındaki asıl sebep, bankanın verdiği faiz oranı değildir. Dünyada mali sistemlerin faiz üzerine kurulu olması sebebiyle, Katılım bankacılığı çok fazla gerçekçi görülmemektedir. Daha fazla kredi alma konusunda katılım bankaları, geleneksel bankalara göre daha az imkan sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslami Bankacılık Pazarlaması, Faizsiz Bankacılık, Müşteri Algısı

Keywords: Islamic Banking Marketing, Without interest banking, customer perception

BANKALARDA PERFORMANS DEĞERLEME ÖLÇÜLERİNİN KULLANIMI ve YAYGINLIĞI: KURAMSAL BİR YAKLAŞIM

Yard. Doç. Dr. Osman ATAY

Adıyaman Üniversitesi Gölbaşı MYO, oatay@adiyaman.edu.tr

Öğr. Görv. Veysel Eren TÜRK

Adıyaman Üniversitesi Gölbaşı MYO, vturk@adiyaman.edu.tr

Öğr. Görv. Kamil Hakan DERİN

Adıyaman Üniversitesi Gölbaşı MYO, hakanderin@adiyaman.edu.tr

ÖZET

Performans değerlendirme, insan kaynakları yönetiminin temel uygulamalarından biridir. Performans değerlendirme, kısaca bireylerin ve organizasyonların performanslarını ölçen, doğabilecek problemleri önleyen, bireylerin sistem üzerinde kontrolünü artıran ve çalışanların iş memnuniyetini ön planda tutan bir değerlendirme metodudur. Bu çalışmada performans değerlendirme sistemi teorik olarak ele alınmış ve performans değerlemenin yöneticiler açısından, astlar açısından ve işletmeler açısından faydalarından bahsedilmiştir.

Çalışmanın devamında Türkiye’de Bankacılık alanında yapılan çalışmalar belirli istatistikler çerçevesinde (Amaçlar, Yöntem ve Analiz Teknikleri, Teknik Etkinlik Skorları ve Değişkenler, Kullanılan Veriler) tablolar halinde özetlenmiştir.

Bu çalışmanın amacı ise Literatürde “Bankalarda Performans Değerleme” üzerine yapılan çalışmalarda hangi metotların ve değişkenlerin kullanıldıklarını incelemektir. Yapılan incelemeler sonucunda şu bilgilere ulaşılmıştır:

Bankalarda performans değerlendirme çalışmalarında yöntem olarak en çok VERİ ZARFLAMA YÖNTEMİ tercih edilmektedir. Bankalarda performans değerlendirme çalışmalarında ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ AHS-TOPSİS yöntemi de çoğunlukla tercih edilen bir diğer yöntemdir. Bankalarda performans değerlendirme çalışmalarında CAMELS TEKNİĞİ yöntemi de yine sıklıkla tercih edilen bir diğer yöntemdir. Genel olarak çalışmalara bakıldığında, literatür okunduğunda bankalarda performans değerlendirme çalışmalarında hem finansal, hem de finansal olmayan ölçütlerin beraber kullanılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak Türkiye’de yapılan çalışmaların daha çok sadece finansal ölçülere dayalı olarak yapıldığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Performans Değerleme, Bankacılık Sektörü, Yöntem, Değişkenler

KAMU DIŞ BORÇLANMASI VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÜZERİNE AMPİRİK BİR UYGULAMA (1970-2016)

Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK

Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, salihozturk@nku.edu.tr

Uğur ÇINAR

Namık Kemal Üniversitesi, İktisat ABD, ugurcinar1989@windowslive.com

Mustafa Latif EMEK

Namık Kemal Üniversitesi, İktisat ABD, mustafalatifemek@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı, kamu dış borçlanması ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi Türkiye ekonomisinde 1970-2016 döneminde incelemektir. Değişkenlerin birim kök özelliklerinin belirlenmesinde Ng-Perron testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki eşbütünleşmenin varlığı Engle-Granger eşbütünleşme testi ile araştırılmıştır. Serilerin kısa dönem ilişkilerini tahmin edebilmek için Hata Düzeltme Modeli kullanılmıştır. Uzun dönem katsayılarının analiz edilmesinde DOLS tahmin tekniği uygulanmıştır. Son olarak Granger nedensellik analizi ile seriler arasındaki ilişkinin yönü araştırılmıştır. Ampirik bulgular i) değişkenlerin birinci farkında durağan olduğu, ii) değişkenlerin eşbütünleşik olduğu, iii) uzun dönemde kamu dış borçlanmasının ekonomik büyümeyi arttırdığı, iv) GSYH'den dış borçlanmaya doğru tek yönlü nedenselliğin varlığı, v) bazı politika eğilimleri sunabileceği ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dış Borçlanma, Ekonomik Büyüme, Eşbütünleşme, Nedensellik, Türkiye

THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC EXTERNAL DEBT AND ECONOMIC GROWTH: AN EMPIRICAL APPLICATION ON TURKEY (1970-2016)

ABSTRACT

The main purpose of this study is to the relationship between external debt and economic growth in Turkey over the period 1970-2016. The Ng-Perron test is used to determine the stationarity properties. The existence of cointegration between the variables is investigated by the Engle-Granger cointegration test. The Error Correction Model is employed to estimate the short run links between the variables. Finally, the direction of the relationship between Granger causality analysis and series was investigated, Empirical results reveal that i) the variables are firts difference stationary, ii) the variables are cointegrated, iii) long-term public debt increases economic growth, iv) One-way causality from GDP to external borrowing, v) some policy implications can be preseted.

Keywords: External Debt, Economic Growth, Cointegration, Causality, Turkey

TÜRKİYE VE AFGANİSTAN'IN İŞSİZLİK SORUNU ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK

Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, salihozturk@nku.edu.tr

Aminullah RAHMANİ

Namık Kemal Üniversitesi, İktisat ABD, ugurcinar1989@windowslive.com

Mustafa Latif EMEK

Namık Kemal Üniversitesi, İktisat ABD, mustafalatifemek@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada öncelikle işsizliğin tanımı ve Türkiye, Afganistan ekonomisi üzerinde etkili faktörlerden bahsedilmiştir. Bilindiği üzere işsizlik bir ülkenin kalkınmasının önündeki en büyük engel olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle Türkiye ve Afganistan'ın işsizlik oranlarını ve etkileyen faktörlerini kısaca aktarılmaya çalışılmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda Türkiye ekonomisi için 2000-2016 dönemleri arasında işsizlik ile büyüme oranları arasındaki ilişki Dünya bankası verileri kullanılarak grafik üzerinde çalışmada gösterilmektedir. Afganistan'da işsizliğin temel sebepleri ise günümüzde belirli nedenlere dayanmaktadır. Sovyetlerin işgalinden başlamak suretiyle Taliban rejiminin ortaya çıkması, Afganistan halkının komşu ülkelere mülteci olmaları ve halada devam eden Taliban ve benzeri terör örgütlerin faaliyet göstermeleri sonucunda devletin kalıcı istikrarlı politikasının olmayışı işsizliği artıran sebepler olarak açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Türkiye, Afganistan

A COMPARATIVE ANALYSIS ON TURKEY AND AFGHANISTAN The UNEMPLOYMENT PROBLEM

ABSTRACT

In this study First of all to the definition of unemployment and Turkey it is mentioned influential factors on the economy of Afghanistan. As it is known, unemployment is defined as the biggest obstacle in the development of an country. Therefore, it is attempted to introduce briefly the factors affecting Turkey and Afghanistan and the unemployment rate. Research the relationship between growth and unemployment rates between the periods 2000-2016 to result in Turkey's economy and unemployment are shown in the graph using data from the World Bank study. The main causes of unemployment in Afghanistan today are based on specific reasons. The emergence of the Taliban regime by starting with the invasion of the Soviets, the Afghan people being refugees to neighboring countries and the ongoing Taliban and similar terrorist organizations operating as the last, the lack of a permanent stable policy of the state was explained as the reasons for increasing unemployment.

Keywords: Unemployment, Turkey, Afghanistan